

סדור

תורה אור ושער הכולל

חלק שני

כולל

כל הענינים שלא היו בסדורים הראשונים שנדפסו בשקלאוו
וקאפוסט בה"י הרב המחבר רק אחר כך נתפשט המנהג
להכניסם בסדורים. כמו :

<p>(א) מה שאמרים בבית האבל וזרקי משניות המסגלים ללמד ביאר צייט ולאכל תוך י"ב חודש.
(ב) דרך החיים מבעל חוות דעת, ונתיב החיים מלוקט משו"ע אדמו"ר.
(ג) דיני קריאת התורה, מלוקטים מן שער אפרים של הרה"ג ר' אפרים זלמן מרגליות.
(ד) לקוטי הלכות מעניני בית הכנסת ובית המדרש.</p> | <p>(א) קריאות והפטרות לשלש רגלים וחוד"ם ור"ח תנוכה ופורים ותעניתים.
(ב) סליחות לכה"ב ותעניתים ותהלאוי ילדים ר"ל.
(ג) תפלות לעצירת גשמים ולרבו גשמים.
(ד) הרחמן לכה"מ של ברית מילה.
(ה) סדר ודוי לשניב טרע ומסירת מודעה מחולה ד"ל.
(ו) דיני צדוק הדין והלוחית המת והמנהגים עד אחר הקבורה.</p> |
|---|--|

וראה זה חדש הוא

שער הכולל

כל פרטי המקורים והמעמים על כל סדר התפלה והדינים והמנהגים שנמצאו בזה הסדור, נחלק למ"ט פרקים וכל פרק לכמה אותיות, מסודרים בסדר נכון בסדר הסדור מן השכמת הבוקר עד אחר ספירת העומר, והמחודשים נרשמו בהמפתחות שמעבר לך.

כל אלה נאספו ותיכרו ע"י הריב הנאמן המפורסם כ"י ס"ה אברהם דוד לאוואוס ונ"ל אב"ד דק"ק ניקאלאייב, כעל קב נקי על סדרי ניסין ושמות ניסין ובית אהרן ונתיב החיים.

ווילנא

המסום והוצאות האלמנה והאחים רא"ם

שנת תרנ"ו לפ"ק

СЕДЕРЪ ТОРЕ ОРЪ.
Молятевникъ. Часть II.

Дозволено цензурою Київъ, 6 Октября 1894 г.

שער הכולל

יב שערי תפלה

לבאר המעמים מפני מה בהסחר אשר יסד אדמו"ר המפורסם בשם הרב מלאדי בעל השולחן ערוך והתניא מרנא ורבנא שניאור זלמן ב"ר ברוך ז"ע. העמיד כמה דברים דלא כהנוסחאות שבסדורים שנדפסו עם כוונות עפי קבלת האריותל. גם בכמה דברים הנהיג דלא כמנהגי האשכנזים ובכמה דברים דלא כמנהגי הספרדים. גם בכמה דברים הכריע בהסחר דלא כמו שפסק בשו"ע שלו.

ובעו"ה הפשתי ומצאתי ראיות ברורות שכל ישראל שוים בזה ולא שייך בזה שנה המנהגים כי יסודתם בהררי קודש בדברי הראשונים ז"ל. וקראתי אותו בשם "שער הכולל" כי הוא כולל כל הי"ב שערים (עיין נסקדמה)

ההערה שבשער הכולל הזה והמראה מקומות לתלמוד ומדרשים ופוסקים וזוהר ומקובלים. טובים ומעילים. לא לזה הסדר לכך. כי אם לכל הסדורים בכל הנוסחאות אשכנזי וספרדי. למען יוכלו בנקל לכוון סקר מוצא כל דבר לכל הדעות:

מפתחות

קצת ענינים שנתמארו בשער הכולל שלא כסדר סדר תפלות לכל השנה

נוסח ודיני ובנהגי הסדר בכמה פרטים אינם מתאימים עם השו"ע (פרק א' אות א'):
 בדיני הגדת ברב"ם ובדין ב"ה כהנהגה המה בעל קצור שו"ע על אדמו"ר (פרק א' אות ה'):
 ברס"א הלכות ציצית סימן כ"א ס"ט דמוכח (פרק ב' אות ג'):
 בענין השלמת השלישה חיבות דק"ש (פרק ב' אות ח' ואות ט'):
 שני סדר המערכה לעבודת ז"כ (פרק ג' אות כ'):
 שנים מה שבטי שביד לחולה מוסיפין משה ואהרן (פרק י"ד אות ט'):
 בענין קידוש ליל שבת הבנינו לפע"ח ולדרך אמת דברים שאינם מן דר"ח (פרק י"ז אות ד'):
 בכה"ג ישוב: ליהא בענין ברכת הגואל (סכ"ג כד):
 סעם מה שבשבת ויו"ט אומרים והמרחם ביו"ז ובחול המרחם (פרק ט' אות ל"ב):
 חולה שאכל ביו"כ או בת"כ אינו מזכיר מעין המאורע בברמ"ז וכמעין שלש (פל"ד אות ט'):
 בתנהג נצטער הגאון תתם סוחר על סדור האריותל שכתב שבוש דלא כב"ש ודלא כב"ה (פרק ט"ח אות ב'):
 ישוב מליאה בסדור הגדול שער הל"ג בעשר דלא כסתם משנה (פרק מ"ט אות ו').

נוסח ודיני ובנהגי הסדר בכמה פרטים אינם מתאימים עם השו"ע (פרק א' אות א'):
 בדיני הגדת ברב"ם ובדין ב"ה כהנהגה המה בעל קצור שו"ע על אדמו"ר (פרק א' אות ה'):
 ברס"א הלכות ציצית סימן כ"א ס"ט דמוכח (פרק ב' אות ג'):
 בענין השלמת השלישה חיבות דק"ש (פרק ב' אות ח' ואות ט'):
 שני סדר המערכה לעבודת ז"כ (פרק ג' אות כ'):
 שנים מה שבטי שביד לחולה מוסיפין משה ואהרן (פרק י"ד אות ט'):
 בענין קידוש ליל שבת הבנינו לפע"ח ולדרך אמת דברים שאינם מן דר"ח (פרק י"ז אות ד'):
 בכה"ג ישוב: ליהא בענין ברכת הגואל (סכ"ג כד):
 סעם מה שבשבת ויו"ט אומרים והמרחם ביו"ז ובחול המרחם (פרק ט' אות ל"ב):
 חולה שאכל ביו"כ או בת"כ אינו מזכיר מעין המאורע בברמ"ז וכמעין שלש (פל"ד אות ט'):
 בתנהג נצטער הגאון תתם סוחר על סדור האריותל שכתב שבוש דלא כב"ש ודלא כב"ה (פרק ט"ח אות ב'):
 ישוב מליאה בסדור הגדול שער הל"ג בעשר דלא כסתם משנה (פרק מ"ט אות ו').

הקדמה

בספר לקוטי אמרים מרחב המגיד, דק"ק מעורישט כתוב בענין הנוסחאות ח"ל ארז"ל י"ג השתחויות היו במקדש נגד י"ג שערים שנרמזו (ניהקלל מ"ח) לעתיד אי"ה. שער ראובנו' ושער הי"ג הכולל כלם (והוא סעטר סטנה קדים ועיין שקלים פ"ו מדות דף ל"ה ע"ג כ"ג קכ"ג ע"א) והי"ב שערים הם שער לכל שבט כו' וכנגדן היו השתחויות שהם המשכות כו' והתפלה שיוכל כ"א לעלות לשער שלו כו' והוא כנגד תקון הי"ג ונקת כו'. והנה הארז"ל בהיות נהירין לי' שבילי דקיעא. למד דעת את העם למי שאינו יודע את שבטו ותקן סדר מלוקט מכמה נוסחאות כידוע לבקיאים. ואם ישאל השואל לאיזה צורך הם י"ג הלא הי"ג כולל כלם וא"כ די בזה לבר. התשובה כי בזמן שהיו ידועים כל שבט ושבט ונוסח השייך לכל שבט ושכט בודאי הי' יותר טוב שכל אחד יכנס בשער שלו והטעם כמו עמדי. אמנם כזה"ו שאינם יודעים השבטים (יותר טוב שאפילו היודעים שבטם) יכנסו בשער הכולל. והראיה שיש בהנים ולוים בינינו ואיך הי' לכולם נוסחא אתת עכ"ל השייך לענינו. ובשור"ת חתם סופר האו"ח סימן פ"ו פ"ו ערער ע"ז דאיך יתכן לומר שעד הארז"ל לא הי' נוסח השוה לכל דא"כ אך מצינו כגמ' שהיו מתפללים כולם ביחד. עיי"ש שהאריך כזה ולא ידע שהספר לקוטי אמרים הזה חבר רבו דרבו בעל ההפלאה ז"ל (ומבואר שם שלא ראה את נוף הספר רק מה שהעתיק לו השואל). וגם בחנם תמה ע"ז כי אנשי כנה"ג סדרו ח"י ברכות על הסדר וגם כל עניני התפלה המבוארים כגמ' הם שווים לכל כמבואר בפע"ח שער התפלה. ובמג"א סימן ס"ח י"ב שערים כו' י"ב נוסחאות כו' לבד מה שמבואר בתלמוד כל ישראל שווין. ואדמו"ר בשו"ע שלו הוסיף (או בדברי הפוסקים שלמדו דבריהם מן הגמ' שוה לכל) וסובן שכל דבר השוה לכל ואינו נחלק לי"ב חלקים שונים זהו שער הי"ג, ואדמו"ר המפורסם בשם אדמו"ר האמצעי בנו של אדמו"ר הזקן כתב בספרו שער האמונה פרק נ"ה בזה"ל כמו שאנשי כנה"ג תקנו ח"י ברכות על הסדר שיהי' כולל כל השבטים והוא שער הי"ג כן הארז"ל תקן בנוסח הברכות שלפני ק"ש ופסוד"ו וקודם לכן (ח"ל שלזאת הכוונה ציין אדמו"ר בהתחלת הסדור קודם ברכות השחר, נוסח הברכות על הסדר" ועיין לקמן פרק א' אות ו') הכל באופן שיעלו כל הנשמות מישראל והיא שער הי"ג עכ"ל. גם בספר מעבר יבק סאמר שפתי צדק פרק ל"א מזכיר שער

הקדמה

שער הי"ג ומסתמא כן מקובל מרבו בעל עשרה מאמרות : ובשער הכונות כתב הרה"ו ז"ל כזה"ל גוסס התפלה שקבלתי ממורי ז"ל אכתוב סדרו כפי דפוס הסדר של כל השנה כמנהג ספרד הנדפס בשנת רפ"ד :

והאריו"ל לא חבר סדר תפלות לכל השנה רק תלמידיו ותלמידי תלמידיו חברו סדורי תפלות לכל השנה בנוסחאות שונות (כדברים שאינם מעכבים מדינא) ונוהרו שלא יהי' מנגידים לקבלת האריו"ל ובפרט לדברי הגמ' והפוסקים שלמדו דבריהם מן הגמ' ויש מהם שכמה דברים הלכו אחר קבלת הרי"ם ז"ל וכדומה :

הסדרים שנתיסדו עפ"י קבלת האריו"ל המפורסמים במדינתנו הם : (א) סדר משנת חסידים מחברו ה"י ר' עמנואל די ריקי בעל חזה ציון כו' נדפס בזאלקווא שנת תק"ד אמשטרדם שנת תקכ"ד . וראיתי את הסדר שנדפס עם המשנת חסידים ומצאתי שם ענינים שהנוסח אינו מתאים עם הבאור שכמשנת חסידים . הרי שהמשנת חסידים לא חבר את הסדר רק שמדר את ספרו משנת חסידים לפי סדר תפלות לכל השנה והמדפיסים חברו להמשנת חסידים סדר תפלות לכל השנה כמנהג סקוסם : (ב) סדר האריו"ל חברו אותו בימי תלמידי האריו"ל שלפעמים נמצא שם מורי הרב ר"ם אלשיך (בסדר סעודתן של תלמידי הכמים) ולפעמים נמצא בשם מורי הריב"ן ואפשר שהסדר נתחבר ע"י כמה אנשים . ומבוארים שם הכונות והסודות שנתבאר בכתבי האריו"ל וגם משארי גדולים ונתחברו לסדר נוסח ספרד . והי' זמן רב בכתב יד עד שבשנת תקכ"ה התחילו להדפיסו בקיינסיבערג בהסכמת גדולי מדינת ליטא ולא אסתעייא מלתא ולא נדפס שם רק מנהג ומעריב של חול וברכות המזון וק"ש שעל המטה . הסדר הזה נקרא אור השנים . ומסודר באופן אחר שלא כסדר סדר האריו"ל הנ"ל (שהי' אז כתב יד) . עד שבשנת תקס"א הדפיסו סדר האריו"ל בזאלקווא בהסכמת גדולי הדור הזהו . ולא הסכימו להדפיסו עם נקודות שלא יהי' יד הכל ממשמשין בו כי הכונות אינם שייכים רק ליחיד סגולה . ונמצאו בזה הסדר כמה דברים משונים מנוסחאות הספרדים . על השער נכתב שהגידו אותו מן פע"ה ומשנת חסידים . הסדר הזה נקרא סתם סדר האריו"ל : (ג) סדר ר' יעקב קאפיל איש ליפשיץ ממעורויטש בעל ספר שערי גן עדן . גוסס התפלה רובו אשכנזי נדפס פעם ראשון בקאריץ ואח"כ בסלאוויטא בשנת תקמ"ד ומקורו נדפס בלוב . נמצאו בו קצת השנות על סדר האריו"ל . הסדר הזה נקרא בשם קול יעקב ומבואר שם באיזה דברים הלך ע"פ קבלת הרי"ם : (ד) סדר ר' שבתאי ראשקובער עפ"י דרך הסדר קול יעקב עם קצת שנויים ולא זו מקבלת האריו"ל והשמיט ההשנות הנ"ל גם בנוסח התפלה נמשך יותר עפ"י סדר האריו"ל (ואין זה סדר ר' שבתאי אשר הובא בסדרו שער השמים משל"ה ובעמרת זקנים סימן ג"ד קמ"ז קב"ב שמחברו הי' ר' שבתאי מפרעמעסלא מדקוק והי' זמן רב קודם ר' שבתאי ראשקובער המקובל) . ומה שנמצא בסדרו הלשון מורי הרב ר"ם אלשיך ולפעמים מורי הרי"ב אין זה לשונו רק העתקה מסדר האריו"ל בלשונו פשוט (ובשער הכונות בענין הרי"ב אין זה לשונו רק העתקה בזה הלשון ומורי הרב ר' משה אלשיך כמו ששמע מהאריו"ל) : (ה) סדר שער השמים משל"ה ועפ"י רוב סביא הלשון של הרב המקובל הרי"ם . צות להדפיס

הקדמה

בספר לקושי אמרים מהרב המגיד דק"ק מעוריש כתוב בענין הנוסחאות ח"ל ארז"ל י"ג השתחויות היו במקדש נגד י"ג שערים שנרמזו (ניהוקל מ"ח) לעתיד א"ה. שער ראובן וגו' ושער הי"ג הכולל כולם (והוא סעור ססנה קדים ועין סקלים פ"ו מזות דף נ"ה ע"ב כ"ב קכ"ג ע"ה) ותי"ב שערים הם שער לכל שבט כו' וכנגדן היו השתחויות שהם המשכות כו' והתפלה שיוכל כ"א לעלות לשער שלו כו' והוא כנגד תקון הי"ג ונקח כו'. והגה הארז"ל בהיות גהרין ל"א שבילי דרקיעא. למד דעת את העם למי שאינו יודע את שבטו ותקן סדר מלוקט מכמה נוסחאות כידוע לבקיאים. ואם ישאל השואל לאיזה צורך הם י"ג הלא הי"ג כולל כולם וא"כ די בזה לבד. התשובה כי בזמן שהיו ידועים כל שבט ושבט ונוסח השייך לכל שבט ושבט בודאי הי' יותר טוב שכל אחד יכנס בשער שלו והעם כמות עמדי. אמנם בזה"ו שאינם יודעים השבטים (יותר טוב שאפילו היודעים שבטם) יבטו בשער הכולל. והראיה שיש כהנים ולוים בינינו ואיך יהי' לכולם נוסחא אתת עכ"ל השייך לענינו. ובש"ת. תתם סופר האו"ח סימן פ"ז מ"ז ערער ע"ז דאיך יתכן לומר שעד הארז"ל לא הי' נוסח השוה לכל דא"כ איך מצינו בגמ' שהיו מתפללים כולם ביחד. עי"ש שהאר"ך בזה ולא ידע שהספר לקושי אמרים הזה חבר רבו דרבו בעל ההפלאה ז"ל (ומבואר שם שלא ראה את נוף הספר רק מה שהעתיק לו השואל). וגם בחנם תבא ע"ז כי אנשי כנה"ג סדרו ח"י ברכות על הסדר וגם כל עניני התפלה המבוארים בגמ' הם שווים לכל במבואר בפע"ה שער התפלה. ובמג"א סימן ס"ח י"ב שערים כו' י"ב נוסחאות כו' לבד מה שמבואר בתלמוד כל ישראל שווין. ואדמו"ר בשו"ע שלו הוסיף (או בדברי הפוסקים שלמדו דבריהם מן הגמ' שוה לכל) ומובן שכל דבר השוה לכל ואינו נחלק ל"ב חלקים שונים זהו שער הי"ג, ואדמו"ר המפורסם בשם אדמו"ר האמצעי בנו של אדמו"ר הזקן כתב בספרו שער האמונה פ"ק נ"ה כזה"ל כמו שאנשי כנה"ג תקנו ח"י ברכות על הסדר שיהי' כולל כל השבטים והוא שער הי"ג כן הארז"ל תקן בנוסח הברכות שלפני ק"ש ופסוד"ו וקודם לכן (ח"ל) שלאזאת הכוונה ציין אדמו"ר בהתחלת הסדר קודם ברכות השחר, נוסח הברכות על הסדר"ו ועיין לקמן פרק א' אות ו' הכל באופן שיעלו כל הנשמות מישראל והוא שער הי"ג עכ"ל. גם בספר מעבר יבק מאמר שפתי צדק פרק ל"א מזכיר שער

הקדמה

נ

שער ה"ג ומסתמא כן מקובל מרבו בעל עשרה מאמרות: ובשער הכונות כתב הרה"ו ז"ל בזה"ל נוסח התפלה שקבלתי ממורי ז"ל אכתוב סדורו כפי דפוס הסדור של כל השנה כמנהג ספרד הנדפס בשנת רפ"ד:

והאריו"ל לא חבר סדר תפלות לכל השנה רק תלמידיו ותלמידי תלמידיו חברו סדורי תפלות לכל השנה בנוסחאות שונות (כדברים שאינם מעכבים מדינא) ונהרו שלא יהי' סנגדים לקבלת האריו"ל וכפרט לדברי הגמ' והפוסקים שלמדו דבריהם מן הגמ' ויש מהם שבכמה דברים הלכו אחר קבלת הרמ"ק ז"ל וכדומה:

הסדורים שנתיסדו עפ"י קבלת האריו"ל המפורסמים במדינתנו הם: (א) סדור משנת חסידים מחברו ה"י ר' עמנואל חי ריקי בעל חזה ציון כו' נדפס בזאלקווא שנת תק"ד אמשטרדם שנת תקכ"ד. וראיתי את הסדור שנדפס עם המשנת חסידים ומצאתי שם ענינים שהנוסח אינו מתאים עם הבאור שבמשנת חסידים. הרי שהמשנת חסידים לא חבר את הסדור רק שסדר את ספרו משנת חסידים לפי סדר תפלות לכל השנה והמדפיסים חברו להמשנת חסידים סדור תפלות לכל השנה כמנהג מקומם: (ב) סדור האריו"ל חברו אותו בימי תלמידי האריו"ל שלפעמים נמצא שם מורי הרב ר"מ אלשיך (כסדר סעודתן של תלמידי הכמים) ולפעמים נמצא בשם מורי הריב"ן ואפשר שהסדור נתחבר ע"י כמה אנשים. ומבוארים שם הכונות והסודות שנתבארו בכתבי האריו"ל וגם משארי גדולים ונתחברו לסדור נוסח ספרד. והי' זמן רב בכתב יד עד שבשנת תקכ"ה התחילו להדפיסו בקניינסבערג בהסכמת גדולי מדינת ליטא ולא אסתעייא מלתא ולא נדפס שם רק מנחה ומעריב של חול וסוכות המזון וק"ש שעל המטה. הסדור הזה נקרא אור השנים. ומסודר באופן אחר שלא כסדר סדור האריו"ל הנ"ל (שהי' אז כתב יד). עד שבשנת תקמ"א הדפיסו סדור האריו"ל בזאלקווא בהסכמת גדולי הדור ההוא. ולא הסכימו להדפיסו עם נקודות שלא יהי' יד הכל ממשמשין בו כי הכונות אינם שייכים רק ליחיד סגולה. ונמצאו בזה הסדור כמה דברים משונים מנוסחאות הספרדים. על השער נכתב שהגידו אותו מן פע"ח ומשנת חסידים. הסדור הזה נקרא סתם סדור האריו"ל: (ג) סדור ר' יעקב קאפיל איש ליפשיץ ממעורויטש בעל ספר שערי גן עדן. נוסח התפלה רובו אשכנזי נדפס פעם ראשון בקאריין ואח"כ בסלאוויטא בשנת תקס"ד ומקורו נדפס בלבוב. נמצאו בו קצת השנות על סדור האריו"ל. הסדור הזה נקרא בשם קול יעקב ומבואר שם באיזה דברים הלך ע"פ קבלת הרמ"ק: (ד) סדור ר' שבתי ראשקובער עפ"י דרך הסדור קול יעקב עם קצת שנויים ולא זו מקבלת האריו"ל והשמיט ההשנות הנ"ל גם בנוסח התפלה נמשך יותר עפ"י סדור האריו"ל (ואין זה סדור ר' שבתי אשר הובא בסדור שער השמים משל"ה ובעטרת זקנים סימן נ"ד קמ"ז קכ"ב שמחברו הי' ר' שבתי מפרעמעסלא מדקדק והי' זמן רב קודם ר' שבתי ראשקובער המקובל). ומה שנמצא בסדור הלשון מורי הרב ר"מ אלשיך ולפעמים מורי הרי"ב אין זה לשונו רק העתקה מסדור האריו"ל בלשונו כמש' (ובשער הכונות בענין הי"ב לחמים כתב הרה"ו בזה הלשון ומורי הרב ר' משה אלשיך כמו ששמע מהאריו"ל): (ה) סדור שער השמים משל"ה ועפ"י רוב מביא הלשון של הרב המקובל הרמ"ק. צוה להדפיס

הקדמה

6

את הסדור בנוסח אשכנז. כמנהג מקומו (קודם שנמע לאה"ק) פוזנא. רק שציין כמה ענינים לשנות מנוסח אשכנז לנוסח ספרד. (נדפס באמשטרדם שנת תק"ב ועוד כמה פעמים וכן סדור ר"י עמדין נדפס כמה פעמים והמדפיסים שגו בהם הגוססאות כרצונם): (ו) סדור אור הישר להמקובל ר' מאיר פאפרש ז"ל. ועוד נמצאו כמה מיני סדורים ע"י הדרך רק אני לא ראיתי אותם:

ודע שהגדולים המפורסמים מתלמידי הרב המגיד הגדול דק"ק מעוריש והנמשכים אחריהם. לא חברו סדר תפלות לכל השנה עם הדינים והמנהגים. והטעם טובן כמבואר בהקדמת השו"ע ז"ל משמיה הוא דאסכיסו על ידי הרב המגיד בן מו"ה דוב בער זי"ע לחפש בחפש מחפש מתלמידיו למצוא איש אשר בן לעשות מלאכה זו על סדר השו"ע אורח חיים ויורה דעה בן ויבחר בו בן ויפצר בו עד בוש ואמר לו אין נכון וחכם כמון לירד לעומקה של הלכה בן להוציא לאור תמצית ופנימיות בן עב"ל. ואדמו"ר ז"ל שמע לבקשת רבו וחבר את השו"ע והכריע כהפוסקים בדרך הגנלה. וכל הדינים והמנהגים שבשו"ע אורח ושייכים נ"כ להכניסם בסדר תפלות לכל השנה ע"י חבר מהדורא תנינא להשו"ע וגם חבר סדר תפלות לכל השנה (פי"ן לקמן פרק 6) והכריע בהם כהוזהר וכתבי הארז"ל והמקובלים הראשונים כמו רב האי גאון והרמב"ן בן. לכן הגם שכמה גדולים נהגו באיזה דברים באופנים אחרים אלו ואלו דברי אלהים חיים. אבל לא קבעו זה בשו"ע וסדר תפלות לכל השנה:

(ז) **ואדמו"ר** הרב ר' שניאור זלמן ז"ל בעל השו"ע והתניא חבר את הסדור הזה מסודר עפ"י נוסח הארז"ל היינו: שלא הביא בהסדור רק מה שמקובל עפ"י כתבי הארז"ל ומתאימות עם מה שלמדו הפוסקים מהגם והכריעו בן הלכה. ודקדק שהתיבות יכילו את הסודות שבהן אבל לא באר את הסודות והכוונות כדי שיהי יד הכל שמשמשין בו ויוכשר גם לאגשים שאינם יודעים לכיין את הסודות רק פירוש המלות לכד. ומי שהגן אותו השי"ת להבין ולהשכיל ולהעמיק דעת בהתכוונות אחדותו ית' כל חד וחד לפום שיעורא דילי' מה טוב. ומי שירצה לכיין הסודות והכוונות ימצאם בפע"ה ובמשנת חסידים ובסדור הארז"ל ועוד ספרים בן. גם דקדק שלא להביא בזה הסדור רק ענינים היותר מוכרחים עפ"י הגמרא (או הפוסקים שלמדו דבריהם מן הגמ') והיותר מוכרחים עפ"י הוזהר וכתבי הארז"ל שבוה כל ישראל שוים (ומחמת שהוזהר הי' זמן רב ככתב יד ומרוב ההעקקות נמצאו בו כמה שנוי גרסאות והארז"ל הגיה אותו לכן דקדק אדמו"ר להכריע בהנוסח שלפי הנהגות הארז"ל כמשו"ת אי"ה כל דבר על מקומו) ולא הקפיד אם הוא מנוסח אשכנז או ספרד. ואין בזה איסור שנוי המנהג. וכן עשה השו"ה הקדוש שבסדור שער השמים שנה בכמה דברים מנוסח אשכנז כפ"ש בצוואתו ובקש שם בצוואתו שיתפשט סדרו בכל גבולינו (מדינת אשכנז) שיהי זכות הרבים תלוי בו ודי שזהו זכות ולא איסור חס ושלום:

וכדי עויני כמקורי הדברים מצאתי בסדור הזה שבכל דבר שהי צריך הכרעה נטה יותר להכריע כדעת רב האי גאון בדורו וכדעת הארז"ל בדורו. גם יש דברים שנמצאו בפע"ה ובסדור הארז"ל לאמרם (כמו במצו"ש כשעת תברלה-

הבדלה קודם שיכרך יאמר משכענא עליך כו' ועוד כהנהו). והוא השמיטם מן הסדר. כי מסתמא הבין שזה שייך רק להיודעים ועוסקים בחכמת הקבלה. גם לא הביא בהסדר כל מה שלא מצא לחדש בהם איוזה דבר כמו הסליחות והפזמונים והפיוטים וכדומה והרצים לאמרם כמנהגם ימצאו אותם כשאר סדורים. לכן העמדתי כמה ענינים בחלק השני (דלא כהמועים לאמר שכל מה שלא הביא בהסדר אין לאמרם) כי מצינו בזה הסדר אחר סדר עבודה לוי"כ כאוהל הנמתח תמצא במחזור נו' וכן אחר סדר הגדה של פסח הנהנין לומר פזמונים כו' וכן בענין הפטחת הנהיג לומר כמנהג האשכנזים (עיין תורה אור פ' שמות ד"ה הכאים ישרש). העולה מזה שכל דבר שאין כל ישראל שרים בחיובו שאין לזה הכרח בגמרא וכוזהר ובכתבי הארז"ל רק שכל אחד נהג כמנהג אבותיו אינו שייך לסדר המסודר לכל. והמעם שבסדרו הבריע והנהיג כמה דברים שלא נמש"ש בשו"ע שלו יתבאר לקמן התחלת פרק א':

ומה שהחמיר שלא להפסיק בפיוטין במקומות שאסור להפסיק מדינא דגמרא הגם שהארז"ל היה מפסיק בפיוטין של הקלירי כמש"ש הסנ"א סימן ס"ה נראה לומר משום שבשער הכונות (בענין טסח התפלה) כתוב דע לך כי מורי ז"ל לא די' אומר שום פזמון או פיוט ובקשה מאלו שסדרו האחרונים כגון כו' ובפרט פיוט ינדל כו' לכן ביו"כ לא היה אומר היודי של כו' אבל די' אומר התפלות והבקשות והפזמונים שתקנו הראשונים כמו תפלות ר"ע ע"ה ותפלות ר"א בן ערך ותפלות ר' נהניא בן הקנה ע"ה וכן הי' אומר כל הפיוטים והפזמונים שתקן ר' אלעזר הקליר הלא המה במחזור האשכנזים לפי שכל אלו הראשונים תקנו דבריהם עפ"י האמת והיו יודעים מה שתקנו ואף אם הם באמצע ברכת יוצר די' אומרם לפי שהם היו תנאים והיו יודעים מה היו מתקנים כו' ושמעתי בשם מורי ז"ל כי הקליר שסדר קרובין במחזור האשכנזים הוא ר' אלעזר ב"ר שמעון כנזכר במדרש ע"פ מכל אבקת רוכל דהוה קראי ותנאי ופייטן וקרובין עכ"ל.

וא"כ איפא מאחר שהראשונים הללו היו בעלי התלמוד והמדרשים והזהר א"כ מאחר שלא נמצא בתלמוד ובמדרשים וכוזהר א"א לידע בברור שהמחבר הי' אחד מן הראשונים הנ"ל כי מפרשי דמחזורים שלפנינו הביא דעות מי הי' הקליר. ומאחר שלא נזכרו בתלמוד ואינם חיוב על כל ישראל יותר טוב שלא להכניס עצמו בחשש הפסק מדינא דגמרא: (ח) הסדר הזה נדפס פעם הראשון בחייו בשנת תקנ"ג בשקלאוו ויצא מן הדפוס בכמה שבושים והסודות כי הדפסוהו מן רשימות שלא הי' עדיין סדור מודפס כזה להעתיק ממנו. ונדפס בחייו בקאפוסט שני פעמים על שמינית בוינין (פערטיל) וכדפוסים הראשונים שקלאוו וקאפוסט לא נמצא סדר הבנסת שבת והלכתא רבתא לשבתא. ולקחת מולת. דיני סדר הבדלה. ונדפס אה"כ בדפין בפ"ע וכעת השגתי גם הדפין הללו כמו שיתבאר. והסדורים הגדולים אשר עם הפרושים נדפסו שנת תקע"ז בקאפוסט ע"י בנו אדמו"ר האמצעי ז"ל מוה"ר זי"ע ולא החדש כלום בהנוסח רק שחלק את הדרושים לפי סדר הסדר לחול בפ"ע ולשבת ויו"ט בפ"ע. והנה מחמת שא"א לדפוס בלא טעות מצא אדמו"ר הזקן לתקן על הגליון בסדר קאפוסט (שמינית בוינין). ואה"כ העתיקם אדמו"ר מהור"ם זי"ע בעל צ"צ על סדור דפוס סלאוויטא והעתיקתי ההנהגות הללו להסדר הזה: (ט) ולכרר

את כל זה ינעתי ומצאתי בעזה"י מקורים מאין נובעים הדברים שהביא בהסדור הזה ומעמים על כל דבר ודבר וקבצתי כ"ו בקובץ בפ"ע בשם שערי תפלה. ולא ההכתי בפנשי עוז להעמידם על גליון הסדור (זולת התורה אור) כי אינני יודע אם כוננתי אל האמת ככוננת אדמו"ר. גם אינני נותן רשות לשום אדם להדפיסם על גליון הסדור. ולאחר שנדפס הסדור עם השע"ת בוויילנא בשנת תרס"ז נתבררו ונתוספו אצלי עוד כמה ענינים ונדפסו בוויילנא בשם הוספות השלמות והשמשות. לכן עשיתי מהדורא תנינא ועוד נתוספו ענינים רבים. ועשיתי מכל זה קובץ בפ"ע כסדר הסדור. ולכולם בשם נקרא שער הכולל:

וסדרתי מפתחות להמחודשים ולזמנן באפרקטתא דעניא תשכח מרגניתא יאכרי שלח קנ"ז פ"ב) סיימתי כ"ו בעה"ת חנוכה שנת תר"ן:

נאום אברהם דוד לאוואומ ס"ח דק"ק ניקלאייעב.

הפתיא לאור את הקב נקי והשלמות על סרי גימין. ונתיב החיים על דרך החיים.
זבית אהרן והוספות:

שער הכולל

השכמת הבקר וסדר הנטילה וברכות השחר

פרק א השכמת הבקר

(א) המנהגים

הדינים והדינים אשר הנהיג אדמו"ר בהסדור הכריע כמה דברים עד הו"ע שט. ומבואר בשו"ת דברי נחמיה האו"ח סימן כ"א ושו"ת אדמו"ר ז"ל ו"ל סימן י"ח אות ד' שיש לנהוג בהסדור משני בהסדור חוצר באחרונה עכ"ל. והנה יצאתי ומלאתי בכל פרט ופרט להבין דבריו הק' ומקורם ומלאתי שזה דלא כיה טובים לומר שגעת שחבר הסדור חזר מדבריו עכשו"ע. רק ע"ד ששמעתי מפי הרה"ג החסיד המפורסם ר' הלל פארישער זי"ע אשר פעם אחד שאלו את אדמו"ר הוקן אך יש לנהוג בדבר שהמקובלים מחולקים עם הפוסקים. והשיב אדמו"ר משהוא יש לנהוג כהמקובלים. ושאלו אותו הלא הוא בעצמו בשו"ע שלו (סימן כ"ה סעיף כ"ח) כגון שיש ליתר אחר הפוסקים. והשיב כן כותבים הפוסקים (ובשו"ע נמשך אחר הפוסקים) אבל המקובלים טובים ליתר אחר המקובלים עד הפוסקים (שהכריעו עד המקובלים. וזה לא יטייר שהמקובלים יהיו עד החלמוד (או הפוסקים שלמדו דבריהם מן הנגמ' שבוה כל ישראל שום) כמבואר בשו"ע סימן ס"ח) ע"כ שמעתי. וכן הוא בשערי תשובה סימן כ"ה ס"ק י"א בשם הרדב"ז והחסם נבי. וזהו שעמו שחבר אדמו"ר מהדורא הניגא על השו"ע להכריע כהמקובלים. רק אהנו לא זכינו לראות. מן המהדורא הניגא רק הארבעה סימנים הראשונים (כמ"ס בהתחלת השו"ע ד"ה זאת גמלא) ואת הסדור חבר ג"כ ע"י הדקד. העולה למוה שאין לחמוה על הסתירות שמן הסדור תלפ"ע ואלו ואלו דא"ח: (ב) בורעת זאת מעלת הקצת חטת לילה כ"י ומן חטת לילה הוא שזה נקד' וקצתף לעולם י"ב שעות אחר חזי היום שהוא אהנו' הלילה ממה והוא עת רצון למעלה בכל זמן ובכל מקום. הנס שהימים והלילות משתנים לפי האקלים ורחוק המדינות זו מזו ממרחק למערך אין בדי כלום. וכמו זמן ק"ש ותפלה ומן כניסת שבת וזי"ע הוא ג"כ בכל מדינה ומדינה לפי זמן הימים והלילות שלה. כי עת רצון למעלה ויחדים עליהם שבת"ם ותפלה וקדושת שבת וזי"ע הוא למעלה מגדר המקום והזמן רק שמארר למטה לכל מקום ומקום בזמנו כדלוי ע. וזהו ג"כ הטעם ששורה קדושה עליונו ברו"ל בד"ם שני של גליות ולכן נה בני א"י הכאים לחי"ל

חיובים בקדושת היום אף שדעתם לחזור כמו שנתבאר בהלכות זי"ע (מהדורא הניגא משו"ע אדמו"ר סימן א' סעיף ח'). הרי את רואים שמהדורא הניגא שהכריע קדעת המקובלים פסק בפירוש שחיובים בקדושת היום ומשהוא כן ה"י כהנו במהדורא הניגא הבלות זי"ע רק אהנו לא זכינו לראות מהדורא הניגא שט על סימן תלפ"ו. וכיון שחיובים בקדושת היום מחייבים בכל המעט החלויות זו לקדם על הסס ולהתפלל הסלת זי"ע והלו וקב"ח ואסורים להניח תפילין (אם לא בנעטם בלא ברכה ושלא לשם מעט תפילין כמבואר בשו"ע סימן ל"א) אבל אינו מוכרח כי גם בלא"ה אם אין לו מקום מוטב אינו מניח. ועיון לקמן פרק מ"ט לענין ספירת העומר בשם הארז"ל והרמ"ה ונתבאר בלקוטי תורה מאדמו"ר דרום המחחי להבין ענין זי"ע שני של גליות שבת"ל א"א לקבל הארת קדושת זי"ע ביום אחד ונר"ך דווקא שני ימים וא"כ מה מושיל לאים הוא שהוא מא"י ודעתו לחזור אבל עכ"ם ביום הראשון של זי"ע הוה ה"י ברו"ל א"כ לא קיבל עדיין קדושת זי"ע בשלימות ולא שייך בוה שתיים עליו וחמרי מקום שילא משב ט' כמו בשיט"י הזמנים והאקלים שאלכיס לפי המקומות ולא לפי האזנים. (והגם שבשו"ע מהדורא הניגא מוסר את זה בחזאי עינול ואחי אדמו"ר ז"ל בשאריה יהודה (לסימן שס"ג) כתב וז"ל שמעתי מפי קדשו פעמים רבות שכל ספק שבשו"ע העמיד בחזאי עינול ודעתו ה"י לחזור ולשמת פרק זה ולראות אם נדקו דבריו עכ"ל והי"ם של המהדורא שלו שלא קדמו בו עלי השו"ע בסגור בחזאי עינול. הנה זה שייך רק במחשבים שמהדורא קמא אבל בחינה את רואים שכל דבר שהכריע כהמקובלים העמיד לסימן תלפ"ו עינול. ועוד הרי לסימן תלפ"ו חורב הניגא שנתבאר ע"י אדמו"ר הוקן ואדמו"ר בעל ז"ל וז"ל שא"א לקבל הארת קדושת זי"ע ביום אחד ונר"ך שני ימים דווקא ולא כ"י בלא"ה. גם שמעתי מא"י נאמן אשר אדמו"ר בעל ז"ל וז"ל הקפיד מאוד על כ"י שנתבאר אצלו וממורע לו שכינת תפילין ביום שני ואמר בדרך הלכה שיעור ליתן לו מהלכה חז"ל. ומה שבשו"ע מ"ק הלכות זי"ע סימן תלפ"ו נמשך אחר דברי המ"א בשם הב"י ובגמ' הא"ח ור"ח אין קדעת המקובלים. והמהדורא הניגא חזר באחרונה. וגם עש"י בדיעה מהימנא פ' אשר דף ז"ו ע"א מוכרח

בוכרת למר כן שכתוב שם שנימי הספירה שאים
 בשלימות הספרה אין אומרים הלל שלם (הובא
 לקמן בספה"ע ועיין זוהר תוהו קפ"ב ע"ב) ולפי"ז
 יפלה אף ככל האקלימיים הללו עושים דברים
 הסותרים שביום שני של פסח אומרים הלל שלם
 ובשביעי ש"פ אין גומרין את ההלל. אלא ודאי
 שבאקלימיים הללו הארת קדושת יו"ט הראשון מאיר
 בשני כמו בראשון של פסח וספירה אינה פוגמת את
 שלימות קדושת היום השפ"י שנמנה לימי הספירה
 כי זה תלוי לפי האקלים וא"כ איפא אף יוכל איש
 אחד שנמצא בזה האקלים לפטור א"ע מחיוב קדושת
 היום. וכן בכל יו"ט שני מחוייב לנהוג קדושת יום
 ראשון: (ג) סודא אפי. סודו האר"ז ול עשרת זקנים
 בשם סדר היום תולעת יעקב עפ"י המדרש (איכה
 ג' כ"ג) א"ר אלכסנדרו בנהג שבטולם אדם מפקיד
 אצל חברו חדשים ומחירים לו ישימם אצל הקב"ה
 אינו כן' חזורת לגופה חדשה וטובה דכתיב חדשים
 ט' ר' סימון אומר בשם ר"ש ממה שאתה מחדש
 אחתו בכל בוקר יודעים אהבתו שרבה אמונתך
 לתהלה. ועיין בשער הכוונות (דרושי הלילה) באור
 הדבר ע"פ הסוד: (ד) סדר הנסילה. מה שנקרא
 בשם סדר כי כל הקונטרסים אשר חזר אדמו"ר
 להכניסם בסדור נקראו בשם סדר כמו סדר הנסילה
 סדר הכנסת שבת סדר נש"י וברכת הנהיין
 (מתחלה) הי' נקרא לוח ברכת הנהיין ואחר כך
 כשסדרו להדפיסו בסדור לקרא סדר כמ"ש שם
 גד"ה ואלה מוסיק) וכן סדר מכירת חמץ וכדומה:
 גם נר"ך לזוהר אפילו לעכב בו. הגם שבש"ע
 של אדמו"ר סימן ד' סעיף ב' וסעיף ג' פסק
 כהש"ע סעיף ז' שס"ט שהרית א"ס לא כלי ולא
 נח גברא אצל במהדורא תנינא סעיף א' שהביא
 דברי הזוהר פ' ויש דף קפ"ד ע"ב שהחמיר בזה
 הכריע בהוהר והחמיר שר"ך דוקא כלי וכן גברא
 לכן גם בסדור פסק כהמקובלים. ועיין בשו"ת
 אדמו"ר ז"ל חאו"ח סימן א' שהוכיח שגם הרשב"א
 שהחמיר בזה למד דבריו מן הגמ': (ה) ובי שאיש
 אכסניס בו' בקצור שו"ע תמה על אדמו"ר מנ"ל
 לחלק בין אצבעות לדבר אחר. ובאמת בעל קצור
 שו"ע לא עיין כי גם אדמו"ר בשו"ע שלו לא באר
 החלוק רק במהד"ת ובסדור. וגם לשון הגמרא
 (ברכות ס"ב ע"א) מוכיח דמירי באצבעותיו ממש
 ולא ע"י דבר אחר דאל"כ אף למד ר' יהושע
 שבמאל מותר אפילו באצבעותיו. ואם לאמר דגם
 בשמאל אכור באצבעותיו א"כ היה לר' יהושע לבאר
 אלא בשמאל ע"י דבר אחר ויש לזה ראיות ברורות
 ואין כאן מקומו להאריך. גם נגישה ע"י דבר אחר
 לא שמה נגישה כלל (עיין מג"א סימן קמ"ד ס"ק

ג' וסימן קמ"ז ס"ק ז' ובשו"ע אדמו"ר סס). גם
 בקצור שו"ע סימן ק"מ תמה על פסקי אדמו"ר
 לענין כל השחית. ובמהכ"ת לא ראה את דברי
 המהרש"א במקומו שכתב והנהו רבנן ט' הייט
 באופן לזיכא ב"ת: (ו) גוסח הברכות על הסדר.
 דקדק בלשונם למר טוסח טו' על הסדר. מפני
 שמדינא אינו מעכב גם אם לא בירך אותם על
 הסדר. כי דוקא ח"י ברבות התפלה תקנו אכה"ג
 על הסדר שאם הקדים המאוחר או להיפוך אפילו
 בדיעבד לא יאז אצל ח"י ברבות השחר ממלא
 ביניהם כמה ברבות שאין להם ע"ד הנגלה.
 והאר"ז"ל דקדק לסדרם בסדר הגמרא (בג"ת שמיים
 המוכרחים עפ"י הגמ' כמו שיתבאר) ושהסודות
 וכוונות עליונות המלאים באלו התיבות יהיו מכוונים
 כאחד. והנה הר"ף לא הקפיד לסדרם בסדר הגמ'
 רק התחילתו כמו בגמ' אשר יר' המפיל אלהי נשמה
 וס"ה ח"י ברבות לנד ברכות התורה. והרמב"ם פ"ז
 מהלכות הפלה כתב בזה"ל כשהתקנו חכמים תפלות
 אלו (שנתבאר בהלכות תפלה) תקנו ברבות אחרות
 לברך אותם בכל יום בו המפיל בו' אלהי נשמה ט'
 (ויסידר ח"י ברבות) ואח"כ בהלכה ז' כתב בזה"ל
 שמנה עשרה ברבות הללו אין להם סדר אלא מנרך
 כל אחת בשעתה בו'. ברבת הנותן ליעף כח שלא
 מזכרה בגמ' לא הביאו הר"ף והרמב"ם. בשבלי
 בלקט כתב בשם רש"י שדהע"ה תיקן מאה ברכות
 ושכתום עד שבאו התנאים והאמוראים ויסדו אל
 תחתיהן: ואדמו"ר ז"ל סדרם על הסדר שהם
 בגמ' (ברכות דף ס' ע"ב מנחות דף מ"ב ע"ב)
 וכמו שסדרם האר"ז"ל שדקדק בסדור הברכות הללו
 באופן שיוכל כל אדם לברך אותם בזה הסדר גם
 בזיבור קודם תיקון חלות וקודם אור היום: (ז) וזהו
 סדרן בגמ' (א) כי נסיק אומר ברוך אשר יר'.
 (ב) הנכנס לישן על משחו אומר ברוך המפיל. (ג) כי
 אתער אומר אלהי נשמה בו' ברוך המחיר נשמות
 (ברכת עגפ"י היא בגמ' ברכה י"ז מטעם שיה').
 (ד) כי שמע קול הרענולא לימא ברוך הנותן לשטי
 בינה. (ה) כי פתח עיניו לימא ברוך פוקח עורים.
 (ו) כי תריץ ותיבי לימא ברוך מחיר אסורים (שמניע
 עממותיו שהיו כל הלילה כפוסים). (ז) כי לביש לימא
 ברוך מלביש ערומים. (ח) כי זקיף לימא ברוך זוקף
 כפופים. (ט) כי נחית לארעא לימא ברוך רוקע
 הארץ. (י) כי מכניע לימא ברוך מנעדי נבר.
 (יא) כי מסיים לימא ברוך ששעף לי כל
 נרכי. (יב) כי אכר המייניה לימא ברוך אור ישראל.
 גבזורה. (יג) כי פרים סודרא על רישיה לימא ברוך
 עוסר ישראל. (יד) כי מעטף בלייית לימא ברוך
 להחטוף בלייית. (טו) כי מנח תפילין ארדיעה לימא
 ברוך

ברוך להניח תפילין. (פז) ארטייה לימא ברוך על
 מלת תפילין (ומוקימין לה כי סח מברך שהים).
 (יח) כי משי ידיה לימא ברוך ענט"י. (יח) כי
 משי אפיה לימא ברוך המעביר שנה כו'. ויהי
 רעון שהרנילנו כו' ברוך הגומל חסדים טובים לעמו
 ישראל. היא ברכה אחת בפתיחה וחתומה של שבת
 והודאה ושאלת זרכיו באמנע: (ח) ולרדין נשתנה
 קצת הסדר (א) לברכת אשר יצר שנתקנה ליואל
 מביח הכסא אין להחליט זמן וסדר קבוע: (ב) מה
 שבקומו ממסתו מברך אלהי נשמה היינו כשידיו
 נקיות אבל אם אין ידיו נקיות צריך לישול ידיו
 התלה ולברך ענט"י וא"י ואלהי נשמה. כן תקנו
 הגאונים בישיבת מתא מחסיא. בסדור רב עמס
 גאון ובשבלי הלקם בשם רב נוסרתי גאון וז"ל לברך
 כל אחת ואחת בשעה א"ל מפני פינות הידים
 העסקיות ועשויות לנשמת אלא כשיעור משנתו
 רוחן כו' ומברך ענט"י ואשר יצר. אלהי נשמה:
 (ג) בגמרא ברכה שביעת מלביש ערומים ושמינית
 זוקף כפופים משום דבגמ' מיירי בישן ערום לגמרי
 בלא חלוק כמו אדם שנברא ערום וכמו שיאל לאויר
 העולם ואז נתחייב תחלה מלביש ערומים שאכור
 לזוקף עד שילביש חלוקו תחת מכסה הסדין (שו"ע
 סימן ב') אבל הישן בחלוקו נשתנה הסדר תחלה
 זוקף כפופים ואח"כ מלביש ערומים (ועיין בסדור
 ר"ע): (ד) הברכות י"ד ס"ו ס"ו. צניות והפילין
 א"ל לברך קודם אור היום בקומו קודם תיקון חנות
 (ועיין לקמן ד"ה מה טוב): (ה) ברכה י"ז ענט"י
 היא בגמ' קודם ברכת המעביר שנה שאעפ"י שידיו
 נקיות תקנו נמילת ידים לתפלה ובקומו ממסתו צריך
 לערוח על ידיו ג"פ ולברך ענט"י כמ"ש בסדור ד"ה
 אם נעור כו' וברכת המעביר שנה הויה כעין תפלה
 דאורייתא. דהנה בשל"ה (מס' חולין עמק הברכה)
 כתב שברכת המעביר שנה רומזת לתפלה וק"ש
 וברכותיה עיי"ש והנה גם מוספם נוסח הברכה אנו
 רואים שנתקנה כעין תפלה דאורייתא. דהרמב"ם
 פ"א מהלכות תפלה כתב מ"ע מן התורה שמחייב
 כל איש מישראל לשאול זרכיו בכל יום וצריך להיות
 בפתיחה והתימה של שבת והודאה ושאלת זרכיו
 באמנע (עיין ילקוט מלכים א' רמז קצ"ב בשם
 הספרי ובפתיחה כוללת לפרי מגדים לא"ה הלכות
 תפלה) וא"כ הנס שדיו חובת תפלה לא יאז עד
 שיתפלל התפלות שתקנו אכה"ל (עיין שו"ע סימן
 פ"ס וסימן ק"י) אבל עכ"פ הרווחנו שתיכף בקומו
 ממסתו מקיים מ"ע של תורה: (ט) וזוהו שדקדק
 לדמ"ד לקראש בשם נוסח הברכות על הסדר
 לנאת סדור הגמרא והגאונים והמקובלים דהיינו
 (א) (סדר הגמרא) המפיל היא ברכה שלפני השינה

ונתשבת לברכה ראשונה מן סדר היום וכן מסדר
 בגמ' ור"ף ורמב"ם ובסדור הארז"ל רק גזה
 הסדור שיד הכל ממשמשין בו העמיד ק"ש שעל
 המטה באמצע הסדור קודם תיקון חנות: (ב) (סדר
 הגאונים) ענט"י (כדלעיל אות ח'): (ג) (סדר
 הגאונים) אשר יצר (ברכות דף ס' ע"ב תחומת
 פ' תורע ע"פ מי פלג ויקרא רנה פס"ו ע"פ
 ומים חכן צמדה בראשית רבה פ"א ר' תחומת
 פתח): א' אשר להתקיים אפילו שעה אחת. ולא
 גרים א"ל להתקיים ולעמוד לפיך כי בברכה הזאת
 מ"ה חיותה אדם עולה (סדר הגמרא והגאונים)
 (שער הכושר): (ד) (סדר הגמרא והגאונים)
 אלהי נשמה (וכן בשו"ע סימן מ"ו לענין השבון
 המאה ברכות חשיב אלו הד' ברכות בשני עמקין)
 ברכת אלהי נשמה נקראת ברכה שלאחר השינה
 (בשבלי הלקם ובמנהגי ואבודרהם הביא דיעות
 שלכן אלהי נשמה אינה פותחת בברוך ששמוכה
 להמפיל וכן הוא לשון הגמ' הכנס לישן כו' כי
 מתער כו' רק אחר תקנת הגאונים שתקנו להקדים
 על נמילת ידים ואשר יצר היא פמוכה לאשר יצר):
 (ו) כל הברכות הללו כו'. היינו החמש עשרה
 ברכות המבוארים בסדור לקמן מן הנותן לשכוי
 בינה עד ברכות התורה שנתקנו על סדר העולם
 והנהגתו מברך אותן אפילו לא נתחייב בכן כגון
 כו' אבל הארבע ברכות דלעיל המפיל ענט"י אשר
 יצר אלהי נשמה א"ס לא נתחייב בכן אינו מברך
 אותן. (ובד א"י י"א שנתקנה על שנישנה בכל יום
 בריה חדשה אבל להלכה כדי להסתלק מן הכסף
 ברכה לבטלה יזהר לעשות זרכיו מקודם. עיין
 בסדור ד"ה אם נעור ובשו"ע סימן ו'): בשערי
 תשובה לר"ו מרגליות ס"ק י"ב כתב בשם פ"ח
 שהנעור כל הלילה יאמר גם ברכת אלהי נשמה
 לבד ענט"י ואשר יצר יאמר שנתחייב בכן עכ"ל
 אבל לדמ"ד בסדר הימילה ד"ה אם נעור כתב
 בפירוש שאם נעור כל הלילה לא יאמר אלהי נשמה
 וכן כתב הרמ"ז בפ"ח (שער הברכות פ"ד) צו"ל
 הרי אלו ברכות השחר מן הנותן לשכוי כו' עד סוף
 ברכות התורה חייב אדם לברך בכל יום אף שלא
 נתחייב בכן כו' חזן מעששה לי כל זרכי בת"כ
 וי"כ עכ"ל הרי ללא חשיב הפע"ח ברכת אלהי
 נשמה צין הברכות שמברך אותן אפילו לא
 נתחייב בכן: בדרך החיים סימן ד' נתיב החיים
 ס"ק ד' נוספו צריך להוסיף אלו התיבות היינו
 ברכות המעביר שנה ולא ברכת אלהי נשמה:
 (יא) (ה) (סדר הגמרא) הנהוין לשכוי בינה
 (ו) (סדר הגמ') פוקח עורים. (ז) (סדר הגמ')
 מחיר אצורים. (ח) (סדר הגמ') זוקף כפופים..

(ס) סדר הגמ' מלביש ערומים (עיין לעיל אות ח'
 ד"ה ולדין) הפעם שסדרו כאן זוקף כפופים קודם
 מלביש ערומים). (י) (סדר האריו"ל) הנותן ליעף
 כח. ברכה זו ליתא בגמ' ובתקנה אחר תחימת
 התלמוד עש"י בגאונים מחמת תשות כח כו' (שו"ע
 אדמו"ר סימן מ"ו) ונתייסקה עש"י המדרש ע"פ
 חדשים לבקרים דבה אמונתך. ומובן שכונת מחגי
 הברכה הזאת על התחזקות כח האמונה גד
 הכופרים בתושב"ע"פ כו' והוסיפו זאת הברכה על
 ח"י ברכות השחר כמו שמבאר בשו"ע סימן פ"ט
 שהוסיפו ברכת המינים על ח"י ברכות התפלה
 מפני שהם כחן לעמוד בפני המזיזים ומשיחים
 לכפור בתורה שב"ע"פ. והאריו"ל קבע ברכת הנותן
 ליעף כח אחר מלביש ערומים כמבאר בפע"ח (שער
 התפלה פרק ב' וסדרו האריו"ל) שמלביש ערומים
 הוא לאדם שע"י הטאיו אבד לבוש נשמתו כו'
 ובלילה שעולה כו' מחדש לבוש כו' והנותן ליעף כח
 נחלקה בשביל תשות כח לבוש למי שלא אבד מלבושו
 מכל וכל אלא שחלש כחו במשע שוטט עכ"ל (ועיין
 זוהר תולדות קמ"ב ע"ב תרומה דף קמ"ט ודף
 ק"ב ודף קס"ג) ובסדר ר' שבתי ראשקוביר כתוב
 שהנותן ליעף כח נחלקה בשביל תשות כח לבוש
 נשמתו עיי"ש. וי"ל שזה עולה בסגנון אחד עם
 המד"ר (בראשית פ"ט) ע"פ וידעו כי ערומים
 הם (ע"י הסאת הנפש) ויתפרו עלה תאנה אמר
 ר' יחזקאל קלקת עובדך סב חוס וחייו והיינו שע"י
 התעב אבד לבוש נשמתו (סנה"ד"ל"ח ע"ב) ולחזק
 כח האמונה לריך תקון מלבושו נשמתו וזהו ברכת
 מלביש ערומים והנותן ליעף כח. וכיין זה מצינו
 בזוהר (משפטים קי"א ע"ב קי"ב ע"ב ועיי"ש
 במקדש מלך) שהקליפות נרזזות על הרבנן שהם
 כללא דיעקב וישב אהלים (לומד תושב"ע"פ שמחזיק
 אותם לעמוד גד הקליפות כמבאר באג"ק
 מארמו"ד ד"ה תורה בעו מתייה שזהו עיקר
 החיזוק מן הירכים והמתנים) על שני דברים
 שהם"א החיזוק לעמדת ותושב"ע"פ מנדר. (א) ירך
 יעקב שנאבך כל הלינה עד שגלו. (ב) על שלש
 יעקב גדו עשו החמודות לקבל הברכה והבטרה
 והרבנים לנחמים עמהם בלמוד תושב"ע"פ. וזהו
 הכי צרי דרבנן היינו המתנים דש"ס מנייהו הכי
 מאי דרבנן דבלו מחושי"א דידהו (ברכות דף ו'
 ע"ב). ושם בזוהר כתב שזהו מה שמרדכי אחמי
 להמן שהוא ירך דיליה. ובתנ"ך (אסתר ד' פסוק
 ט' וימין ה' פסוק ט') כתב. דבנו דיעקב ועשו
 נסיר ליה. ומרדכי הכי לומד בתנ"ך ויהי כשם
 להמן דגלו הימין (ואשר לומר שזהו שרמו רז"ל
 והדעת מוכרת שהוא של ימין מאי דעת דעת

תורה (תולין דף ז' ע"ג) דכתוב הירך המיומנת
 כו' (עי' לקמן פ' מ"ט בשפירת העומר): (יא) (סדר
 הגמ') רוקע הארץ על המים: (יב) (סדר הגמ')
 המכין מלעדי נצר: (יג) (סדר הגמ') שעשה לי כל
 צרכי: (יד) (סדר הגמ') אור ישראל צבורה:
 (טו) (סדר הגמ') עמר ישראל בחפירה: הברכות
 פ"ו י"ו י"ח שהם בגמ' י"ד פ"ז ס"ו (בלא ברכת
 הנותן ליעף כח) דהיינו לציית והפליין שא"ל לברכס
 קודם אור היום (עיין לעיל ד"ה ולדין) סדרו
 בכאן השלש ברכות שהם ג"כ על סדר העולם
 והנשגחו ויהיו כל החמש עשרה ברכות שעל סדר
 העולם והנהגתו מסודרים כאלה ושחייב אדם לברך
 בכל יום (מנחות דף מ"ג ע"ב ורי"ף ור"ש פ"ט
 דברכות) ואלו הן: (פז) (מנחות והאריו"ל) שלא עשני
 גוי: (פו) (מנחות והאריו"ל) שלא עשני עבד:
 (יח) (מנחות והאריו"ל) שלא עשני אשה. וי"ל
 שלכן קבעו השלש ברכות הללו קודם המעביר שנה
 שהוא ע"ד שכתב הרמ"ק ז"ל (שוטחן כשבע
 השמים משל"ה) שהג' ברכות הללו הם כמו הקדמת
 להכיר כל אחד מקומם בתלמוד. וכפי שהוכח
 לעיל שברכת המעביר שנה היא במקום התפלה
 לאורייתא לכן הסמיכו ההקדמה להתפלה:
 (יט) (סדר הגמ') המעביר שנה כו' ויהי רצון
 שתרגילנו כו' הנזמל חסדים טובים לעמו ישראל.
 בגמ' היא ברכה י"ח ובסדרו שהתוספה הנותן ליעף
 כח היא ברכה י"ט. אעפ"כ לא נשתנה שם הכולל
 ח"י ברכאן כמו בתפלת שמ"ע גם אחר שנתוספה
 ברכת המינים לא נשתנה שם הכולל שמונה עשרה:
 (יב) אלו הח"י ברכאן נדרשים בפע"ח בכמה
 אופנים לפעמים נחשבים הח"י ברכאן עד ברכות
 התורה ולפעמים נחשבו מן הנותן לשטיי בינה עד
 סוף ברכות התורה. וז"ל הפע"ח (שער התפלה
 פרק ו') ח"י ברכאן דשחרית מן עש"י עד ברכות
 התורה כו' (ברכת המפיל נחשבת בין הברכות שעל
 סדר היום ולא נחשבת הבוקר וברכת הנותן ליעף
 כח לפעמים נחשבת ולפעמים אינה נחשבת ודו"ק)
 ובפרק ח' ד"ה אלה מסיף כתב זוה"ל כללות כל
 הברכות הם עש"י כו' אשר יר כו' ברכת אלהי
 נשמה כו' ואח"כ ח"י ברכאן אחרין שיש מן הנותן
 לשטיי בינה עד סוף ברכות התורה כו' הם כנגד
 שמהן שנשירת הים ושמהן שיש נח"י פסוקים של ימי
 כבוד עיי"ש ומשם תבינו לכאן עכ"ל. ובשער
 הברכות פ"ה כתב זוה"ל טוונת טולנת עשרים
 ברכות השחר שהם קודם כל תפלה הם מעש"י
 עד סוף ברכות התורה. הם כו' שהם ממש גד
 ח"י שמכן שנשירת הים וח"י שמכן שיש נח"י
 פסוקים של ימי כבוד עיי"ש ומשם תבינו לכאן
 עכ"ל

עצור שנה ענין תפלה לאורייתא לכן נטון למר
 אחריו יהי רטון שהי' אומר רבינו הקדוש אחר
 התפלה כמו שלאחר תפלת י"ח נהגו למר אליה
 לומר שהי' אומר מר ברי' דרבינא בחר לנותא :
 בגמ' יהי רטון הזה בלשון רבים ואדמו"ר כתב
 בסדור בלשון יחיד. מוכן הטעם מאוס לרבינו
 הקדוש הי' אומרנו בחר לנותא ומסתמא הי' בנבון
 אבל אהנו אומרים אותו בין ברבות השחר ומלג
 הוי ברבה הקטוב לרבים אומרים בלשון יחיד (שו"ע)
 אדמו"ר סימן קי"ד. התעבות ומדינה של ניהוס
 לא נמלאו כאן בגמ' רק כן הוא הגירסא נבדק"י
 ובשער השמים משל"ס : (שו"ע) ברבות התורה
 (ברכות י"א ע"ב ב"מ פ"ה ע"ב נדרים פ"א ע"א
 מס' סופרים פ"ב) מסודרים כאן אחר כל ברות
 השחר וכן הוא בסדור רב עמרם גאון וברמב"ם
 ותניא רבתי בשם רב נטוראי גאון ובאטורוס
 ובסד"י. דפלוגתייהו לאוראי הוא רק למטה
 ולתלמוד ולמדרש אבל לברכות שבת והולאה ושאלית
 זרכיו אין לר"ך לברך לכן מותר לברך ברבות השחר
 קודם ברכות התורה : (זי) אלו דברים שאין להם
 שיעור (פאה פ"א חולין קל"ז ע"ב רמב"ם סדר
 התפלה) : (יח) אלו דברים שאדם אוכל (פאה
 פ"ה חולין קל"ז ע"ב שבת קכ"ו ע"א קדושין ל"ט
 ע"ב רמב"ם סדר התפלה) ועיין שו"ת רש"י סימן
 ס"ד שמבאר השנויים מן הנרפאות ועיין בסדר
 היום באור הברייתא הזאת : (יט) ובין איש
 לאשתו. במטה שלפניו לא נמלאו התיבות הללו
 אבל בסדר היום ובשער השמים משל"ס מביאים
 בלשון הזה גם בחד"א סי"ג לענין אהרן הכהן
 מביא זה בלשון זין אדם לחבירו ובין איש לאשתו :

פרק ב הקדמה הלכות צניות ותפלין וק"ש

(א) הקל קול יעקב. מסודר אחר ברכת
 השחר. ידוע בשם הרב הנדיק
 סבא קדישא המפורסם בשמו ר' לייב שפאלער זי"ע
 זי"ע שכשראה פעם פראשון את הסדור הזה אמר
 להפליא את הרב המחבר ז"ל בזה"ל דרך המחברים
 להעמיד תחלה הקדמה שלשה ואח"כ את גוף הספר
 והרב הקדוש הזה סדר תחלה עודה אזי ט'
 וברכות ואודלות להשי"ח ואח"כ הקדמה וגם
 הסקדמה הזאת היא טולס דברי אלהים חיים :
 (ב) בשו"ע אדמו"ר סימן י"א סעיף ע"ו פסק
 מהב"י בשם מהרי"ח שר"ך להרחיק הנקב משפת
 הסלית כשיעור שיש מן קשר אודול עד סוף
 הפארק דהייט לערך ז' גולדין. ובסדור ד"ה כל
 איש כי כתב שיהי' רחוק מסוף הכתף כאורך מלא

פכ"ל. וסע עניני הח"י שהן שביה כבוד כהנז
 בנהות מהר"ן (פע"ח שער הזמירות פ"ד בזה"ל
 יש לומר ג"כ פסוק רבות מחשבות כו' (לאשקי
 קנת אנשים שמדלגין זה הפסוק שלא יהי' י"ס
 שמות) שהרי עם זה הפסוק מכוון קל"ז תיבות
 והסם שיש יותר מן ח"י שמות הוא כמו ברכת
 המינים שאינה בכלל הח"י ברכות עכ"ל : (ג) ואח"כ
 זהו סימנא. (ה) ברכת הטון ליעף כח היא ברכה
 עשירית מן סדר היום (המפיל). (ב) ברכת
 ולמלשינים היא ברכה עשירית בתכלה כי שלם
 ראשונה שהם של שנה והולאה מחשבות כחת
 (שו"ע סימן קי"ד סעיף ח') (ועיין בשער הטוט
 אחר ברכת ולמלשינים היא בכתר שבה ואחר הברכה
 הזאת מן ברכת על הנדיקים סדר העשר ספירות
 באופן אחר עי"ש). (ג) נח"י פסוקים של י"י
 כבוד הפסוק רבות מחשבות שהוא כנגד ברכת
 המינים הוא פסוק עשירי (כי מלך מלך ימלך אינו
 פסוק בפ"ע רק מיוסד מן ג' פסוקים לכוונה
 מיוחדת). (ד) בשירת הים כל השמות הם שמות
 הוי' לנד העשירי הוא אד' כוונה ידך. (תושב"כ
 נקראת הוי' וזשבע"ה אד' ליקום ראוני פ' האויט
 בשם מדרש פליאה גם מלכות פה תושבע"פ קריין
 לה). (ה) בתהלים פרשת למה ה' תעמוד ברחוק
 שהיא עד האומרים לית דין ולית דיין היא פרשת
 עשירית (הייט אחר שתקנו בתפלה את ברכת
 המינים וחלקו אשרי האים ולמה נהגו לשתי פרשיות
 (עיין לקמן עיין ד' מומיו תהלים שבערביית יו"כ)
 משית פרשם למה ה' תעמוד ברחוק פ' עשירית) :
 (יד) ויהי רטון שחרגילנו (ברכות דף ס' ע"ב שבת
 ל' ע"ב) בגמ' הוא בלשון יחיד שחרגילני ביו"ד
 וכאן הוא לשון רבים שחרגילנו ביו"ו. הוא כמו
 תפלת הדרך שנגמ' היא לשון יחיד ואחר שאמר
 אב"י (ברכות כ"ט ע"ב) געוילם ישחף אינש צהדי
 נבואה יסדוה בסדור בלשון רבים (אלי' זמא סימן
 מ"ו) וכן הוא בשו"ע סימן קי"ד שברכה הקבוצ
 לרבים יאמר בלשון רבים אהי' הוא יחיד : (שו"ע יד
 רטון שחרגילני (ברכות ס"ו ע"ב שבת ל' ע"ב) ומותר
 לאתרו שנתת שתקנת חכמים הוא (ירושלמי שבת
 פס"ו קרבן העדה ד"ה סופם הברכות תוס' ברכות
 מ"ח ע"ב) הרש"ל (שו"ת רש"ל סימן ס"ד) לא
 הי' טוב לומר בשחר אחר ברכת הגומל חסדים
 מונים יהי רטון הזה אלא הי' טוב לאמר אחר
 אליה לומר שאומרים אחר התפלה מניי שזו היא
 רטון שהי' אומר רבינו הקדוש בחר לנותא. אבל
 בסדור רב עמרם גאון מסודר כאן אחר ברכת
 הגומל חסדים מונים הרי שזו מנהג קדמון מן
 גאונים וכפי שזכרנו לעיל שתקנו סופם הברכה

קשר אגודל עד סוף האזנן דהיינו כל אורך פרק ראשון של אגודל מאדס בינוני צריות ולא צלמוס . פעם השניו מן הסדור והשו"ע כי נלשון הזה הוא בפע"ה (שער הציצית פ"ג ובשער הכטות) . שהוא חזיו של אגודל ומבואר שם המעט עפ"י הקבלה : ברבי נפשי (סדור האריו"ל) ועיין בפסקי דינים של אדמו"ר בעל ז"ל ו"ל שכתב המעט מאמירת אלט הפסוקים עפ"י מ"ש ברבינו בחיי פ' תלא פ"ט נדינים תפשה לך . מהרש"א פ"ק דר"ה על מאמר חז"ל מלמד שנתעסק הקב"ה : (א) ברבות זינית ותפלין (ברכות דף ס' ע"ג) : בדרך החיים סימן ט' מראה מקום לנתיב החיים אות ג' ז"ל בשורה הקודמת אחר הציצית בספק ברכה : בדה"ח סימן י"ג וה"ח ס"ק ד' צריך להוסיף . ובשו"ע אדמו"ר סימן כ"א סעיף ד' פסק בפשיטות ונחמד ליתן לכובס א"י ולכאורה אינו נשן אך הקל בפשיטות נגד הכל זו והרמ"א . אבל באמת הדין עמו וכן פסקו הב"י והרמ"א בד"מ דלא נהכלנו . ובדה"ח שלפנינו טעות הדפוס ימוכה ש"א"ל לומר שהביא מן הכל זו דבר שלא נמלא זו (נמלא אצלי כל זו וד"מ השלם דפוס יטן) וכ"ל ברמ"א ים שאמרו שהגו שלא לשבב בפליט שיש זו זינית גם שלא לחנו לכובס א"י והכל שלא יהיו מלות צדיות עליו (כל זו) אך נוהגין להקל (ב"י) . והדרך החיים ועוד כמה אחרונים אשר לא ראו את הד"מ השלם רק את הד"מ שלפנינו שהעתיקו המדפיסים דברלין לגיון הסור וכל הפסקי דינים שנמלאו בד"מ מן הסור וב"י השמישו (כי לא ראו לכפול הדברים שנמלאו בסור וב"י) וכן כאן בסיומן כ"א נמלאו בד"מ כמה פסקי הלכות מן הב"י גם זה שלא נהנו כהכל זו והמעתיקים הב"ל החילו את הסיומן כ"א מן וכתב עוד הכל זו בהלכות שבת ט' . (דה"ח"א לא חנר את הד"מ בדרך הנהגות על הסור וב"י רק הוא ספר בפ"ע הלכות מלוקקות מן הסור וב"י ועוד פוסקים רבים) : פליט קמן נכון שיהי' על האדם חמיד ביום ובזילה ולישן עמו (שער הכטות תפלה מנחה) . ומה שאמרו בגמרא לילה לאו זמן זינית אין זה אלא בפליט גדול שמתעסק בו בעת התפלה בו אבל הפליט קמן בו' טוג אפילו בזילה בו' אינו מתכבד כלל אפילו בזילה בו' ולכן צריך לזהר שלא להסיר מעליו זינית הפליט קמן לא ביום ולא בזילה וישבב עמו בזילה ויועיל מאוד בו' ואין זמן שצריך להסיר אותו מעליו אלא בכניסתו למרחץ וראיה לדבר ממה שאמרו צנ"ט שנכנס דוד למרחץ וראה עמו ערוס אמר אוי לי שאני ערוס מן המטות בו' ואם ה' מסיר הזינית בהיותו יטן

מדוע לא נלמדם בזילה בו' אלא ודאי שאין זמן שיהי' פסור מן הזינית אלא במרחץ (שער הכטות דרושי הלילה) : (ד) וכן בפליטות קטנים בו' . בלקומי דינים שפסקי דינים מאדמו"ר בעל ז"ל ו"ל מבאר שלא יצרך קודם עסוף הראש כ"א אחר שנתעסק בו ראשו וקצת גופו יצרך בעודו מעוסף והיכף ילבוש על גופו כנהוג כדי שיהא חל בצרכה גם על הלבושה שלוח הוא עשוי : (ה) צריך להזהר בו' אחר התחלת השקיעה בו' . מה שפסק כאן דלא כמו בשו"ע שלו עיין לקמן בסדר הכנסת שבת : ברבת להתעסק בזינית הב' של זינית מטקד בשב"א הגם בשבו"ע סימן ח' פסק כהמג"א לומר בזינית בפתח אבל המקובלים הכרישו עפ"י הקבלה ועפ"י הדקדוק שיהי' מטקד בשב"א שאין מתעסקין בזינית רק בפליט שיש בו זינית עיין ברבי יוסף ומחזיק ברכה הובא בשערי תשובה מר"ז מרגליות סימן ח' פ"ק ו' : (ו) ויבין לפסור גם את של ראש . דקבלת רשב"י ע"ה כי תפלין של יד ושל ראש כנגד זכור ושומר בדבר אחד נאמרו כך ברכה אחת לשתיהן (תולעת יעקב) וכ"כ האגור בשם הוהר רב הא"י גאון (עיין זוהר פתח רכ"ד ע"א) וכן הוא בפע"ח פ' יו"ד וכן פסק אג"ר ז"ל נבאורו לאו"ח סימן כ"ה ליישב ולהשוות דעת הגמרא והתוס' והירושלמי והוהר רוב הא"י גאון ור' אחא משבחה ומסיים וכן עיקר . וכתב עוד האגור נמלאו שלשה דינים בספר הוהר בענין זינית ותפלין מה שלא נמלא כלל הפוסקים שבינינו (היינו בימיו) . הא' שכתב שאיסור גדול הוא מי שמניח תפלין קודם לבישת הזינית (זוהר במדבר ק"כ ע"ב והיינו קודם לבישת הפ"ק הובא בשו"ע סימן כ"ה) . הב' שצריך לילבש תפלין של יד מיושב ושל ראש מעומד (זוהר חי שרה קל"ב ע"ב משפטים ק"א ע"ב ק"ב ע"ב במדבר ק"כ ע"ב הובא ברמ"א סעיף י"א) . הג' שצריך שיקרב הו"ד שברעוה של יד אלל הבית של יד בקשירתו ומו שמרחיקו ירחיקו חייו ממנו (זוהר פינתם רל"ו ע"ב הובא בשו"ע סימן כ"ז) ולשאתן יש טעם גדול ע"פ הקבלה כאשר עוררתך אהה התלמיד החשוב בהיותו מפיך נלתי דמר מפומי לפומך בקבלה האמיתית עכ"ל : (ז) יש טהגין להניח בו' . לדעת הוהר והתול"ע ופע"ח ומשנת חסידים הוא הכרחי גם המג"א (סימן כ"ה ס"ק כ') עשה פשרה לנכר מעומד ולהניח מיושב . ומה שכתב אדמו"ר רק בשם יש נוהגין היינו יש נוהגין דלא כפשרת המג"א ומבדיין ג"כ מיושב דס"ל שדין הברכה כדון המנוה (עיין אל"י רבה סימן ח' ס"ק ב') ודלא כמ"ש בשו"ע שלו סימן כ"ח

ה"ק

ק"ש. ואח"כ מתחלת סופס הכרעה של אמר ק"ש ה' אלהיכם אמת ואמונה כל זאת ס'. וכן מורה לשון אדמו"ר חזון ואומר ה' אלהיכם אמת:

פרק ג מה טובו עד הודו

(א) **נכון** לומר כו' הריני מקבל עלי כו' (פס"ח) שער עולם העשי' פרק א' ילקוט חדש ערך תשובה סימן קכ"א בשם ספר הכוונות):
 (ב) בסדר הרשון שנדפס בשקלאוו. נדפס אחר ברבות השחר ליון, "בבואו לנהב"ם יאמר זה" פסוקי מה טובו. ואח"כ הלכות ציצית ותפלין. ואח"כ אדון עולם. אבל בסדורים שנדפסו אח"כ בקאפוסס תיקן אדמו"ר והשמיס ה"יון בבואו לנהב"ם כו' (מסעס שיהבאר) וגם שנה סדרם וכל"ל הסדר. מודה אני. סדר הנטייה. ברבות השחר. הקדמה. הלכות ציצית ותפלין. דיני הפסק בין פרק לפרק. בק"ש יש רמ"ה חיצות. הריני מקבל עלי. מה טובו. אדון עולם: (ג) מה טובו ואני ברוב חסדיך. ואני תפילתי. בכל הסדורים מהמקובלים סדר הפסוקים ואני ברוב חסדיך. מה טובו. ואני תפילתי. ואדמו"ר התחיל מה טובו. ונראה הסעס משום דאיתא בזוהר (ואתחנן רס"ה ע"א והובא בב"י אור"ח סימן כ"ה) ומאן דישול קמי' לבי כנישתא כד נפיק מתרעו' ולא תפילין ברישיה וליצית בלבושיה ואומר אשתחוו אל היכל קדשך ביראתך. קוב"ה אומר אן הוא מוראו הא סהיד סהדותא דשיקרא עכ"ל לכן בימים הראשונים שהיו לובשים צביהם סלית ותפילין ובהליכהם על מפתן פתח בהכ"ל היו אומרים את הפסוק ואני ברוב חסדיך קודם שאומרים בנהב"ם פסוק מה טובו. אבל אמתו לובשים בנהב"ם סו"ת ואח"כ אומרים הפסוקים הללו (ולכן סדר תחלה הלכות ציצית ותפילין קודם מה טובו) א"כ לריך להקדים את הפסוק מה טובו שכתוב בתורה לפסוקי נביאים וכתובים (ר"ה דף ל"ב ע"א מסכת סופרים פ"ח) והוא שאומרים אח"כ הפסוקים מן תהלים: בתולע"י כתוב מה טובו אהליך יעקב דא יעקב מסתמא ה' קן הגירסא בזוהר שלפניו ולכן ה' אומר הפסוק מה טובו כנגד יעקב אחר ואני ברוב חסדיך שהוא כנגד אברהם ויזחא אבל לפניו (זוהר ויקרא דף ח' ע"ב וכן הוא במגלה עמוקות אופן ר"ס אובא בילקוט חדש ערך חזית ואמאת סימן מ"ח) הגירסא שכל השלשה אבות נרמזו בפסוק ואני ברוב חסדיך (ועיין בהפסק של ר"י דלמאש שבהתחלת הזוהר שלפני התולע"י לא ה' עדיין ספרי הזוהר בדפוס): דבם שיש אומרים (הובא באל"י רבה) שלא לומר

ס"ק ד' בשם הסג"ל. כי בחולע"י ובמשנת חסידים מנודא שכל ימי מיוסד: כשפסוק למודים כו' וגם יתלך הוא מעיקר הקדושה. הנה בשו"ע סימן ס"ו הכרע כהפסוקים סימלך אינו מעיקר הקדושה אבל בסדור פסק כהמקובלים שגם יתלך הוא מעיקר הקדושה: (ח) בק"ש יש רמ"ה חיצות ס' ה' אלהיכם אמת. (הקדמת תקוני זוהר ד"ה ועוד תקונא ז' ב"י סימן ס"א בשם מדרש רות (זו"ח על רות ע"פ וילך איש) נתחומא פ' קדושים ילקוט חמלי ד' פט"ח שער הק"ש פרק כ"ז סדור האריו"ל משנת חסידים): (ט) יחיד המתפלל לעצמו יחזיר חיצות אמי ה' אלהיכם. בכל הספרים הנזכרים גם בשו"ע של אדמו"ר סימן ס"א לא נמצא העצה הזאת רק עצה שיטון בהס"ו ווי"ן שבאמת ויציב ובערבית שלא נמצאו בס"ו ווי"ן נמצאו במסע משה עטות אחרות. ואחר כל העטות כתבו הרבה פוסקים שיחיד המתפלל לעצמו נשאר חסרון לא יוכל להמנות אפילו אם יכוון בהס"ו ווי"ן (כן הוא בתולע"י ובמסע וכתמה דוכתי). ומה שאדמו"ר טוב העצה הזאת בסדור נראה לומר משום שכתב"ן ח"ב סימן רנ"ו כתב שנהגין בספרד לכפול אמי ה' אלהיכם וכן היו נוהגין באחרי' דהרשב"א עיין שו"ת החם סופר חלו"ח סי' י"ד. והרש"ל בתשובה סימן ס"ד כתב שאפילו כשהי' מתפלל לפני התיבה ה'י' נוהג לכפול חיצות אמי ה' אלהיכם וזוהר שחיבת אמת שאיננה מן ק"ש איננה משלמת ההסרון שבק"ש. ובמסע משה סימן פ"ס מיישב דברי רבו הרש"ל עפ"י מה שהובא בשו"ת מהר"מ אלשקר סימן ס"ו שמה שכתוב בזוהר חדש לחזור ה' אלהיכם אמת זהו דעת החברייא של הרשב"י אבל דעת הרשב"י עצמו לחזור חיצות אמי ה' אלהיכם. גם מביא מהר"מ אלשקר שם שר' מנחם דיקאסיי בפרשו על התורה כתב שמאל נוסחא אחרת בזו"ח מדרש רות לחזור אמי ה' אלהיכם ועיין בעטרת זקנים סימן ק"ו. וי"ל שלכן הכרע אדמו"ר דנהי שלענין הש"ץ אין לשטת מן המנהג שנחפשו עפ"י הפוסקים והמקובלים הסדורים שיחזור ה' אלהיכם אמת אבל לענין יחיד המתפלל לעצמו שלא ינשא חסרון לא יוכל להמנות יש לנהוג כהגדולים הנ"ל שיחזור אמי ה' אלהיכם: יש סדורים שהמדפיסים השמיטו מכלל דיני הפסק בין פרק לפרק ודיני ק"ש והעמידום על מקומם בק"ש ותכלה אבל באמת מובן שאדמו"ר סדרם כאן קודם התחלת התפלה במכוון שלא לבלבל דעת המתפללים. ואין לשנות הסדר: בסדור האריו"ל בסוף הק"ש חיצות אמי ה' אלהיכם אמת חיצות אמת סמוכה לחיצות שלפניה באותיות גדולות שאת כמו כל

מ"ו סעיף י"ד בלא הזכרת השם וכן הוא בפס"ח
 (שער עולם השמי' פרק ז'). וכן כתוב בסדור
 יע"צ" בשם האר"י"ל: (י) מה אָנו האלף בקמץ
 ולא בחתף פתח וכן הוא בסדור שער השמים
 משל"ה שנדפס באמשטרדם עפ"י כללי הדקדוק
 של הר"ש מפרעמיסלא וכן הוא בשערי התפלה
 להמדקדק בעל זוהר התיבה לכן בכל הסדור
 כל מקום שנמצא היבט או שיש לו שאלו ל"ל מנוקדת
 בקמץ: (יא) פרישת התמיד וקרבנות (תענית
 כ"ו ע"ב מגלה ל"א ע"ב מנחת יו"ד ע"א רבות
 ויקרא פ"ב): (יב) קבורת הנה אלמור"ר הנביא
 בסדור לומר אחר פרשת התמיד את סדר הקטורת
 היינו. אהה הוא ה' אלהינו בו' שהקטירו בו'
 (הוא בעין הקדמה לסדר הקטורת ועיין בפע"ח
 שמצאנו הקדמה הו"א עפ"י הסוד) ואח"כ פסוקי
 הקטורת ויאמר ה' אל משה קח לך שמים נפח וגו'
 ואח"כ הברייתות והמיתות מן סדר הקטורת היינו
 חנו רבין פסוק הקטורת כינוי בו' ואח"כ כסוקי
 ה' לבאות וגו' ואח"כ פסוק וערבה. וברבון העולמים
 הוסיף וכלו הקטרע הקטורת בזמנה. אבל אחר
 אין כאלהינו לא העמיד רק את ההקדמה אהה
 הוא ה' בו' שהקטירו בו' והשמים את הפסוקים
 והברייתות חנו רבין פסוק הקטורת כינוי בו'
 ומתחיל פסוק הקטורת הגרי בו' כמו בעור סימן
 קל"ג בשם סדור רב עמרם ופורע י"א סמני
 הקטורת שהיו אבותינו מקטירים. (והשמים פסוקי
 ה' לבאות ופסוק וערבה) ולכאורה אינו מוכן שלא
 מלינו דוגמת זה הסדר לא בפסוקים ולא במקובלים.
 דהנה (א) בסדור רב עמרם גאון לא נמצא כלל
 קודם התפלה לא פרשת התמיד ולא סדר הקטורת
 (ונמצאים שם בסדר מעבודות) רק אחר אין
 כאלהינו נמצא שם אהה הוא בו' שהקטירו בו'
 פסוק הקטורת הגרי בו' ופורע י"א סמני הקטורת
 (ופסוקי ה' לבאות וערבה לא נמצא שם בסדור
 רע"ג). (ב) בסדר התפלה שצ"מ"ס לא נמצא כלל
 פרשת התמיד וסדר הקטורת לא לפני התפלה ולא
 לאחר התפלה. (ג) בסדר המערכה משמאל דנמרא.
 ודס התמיד קודם להפנת שתי נרות. והעבת
 שתי נרות קודמת לקטורת. הרי שזמן הקטורת
 הוא לאחר דס התמיד היינו לאחר התפלה כמ"ס
 זוהר פינחס דף רכ"ד ע"א. (ד) נציהר ויקהל
 (ר"י"ס ע"א וע"ב) נעו לאקדמא עובדא לקטורת
 קודם פסוקי דזמרה וקודם התפלה והאריך גודל
 החיוב לסדר עובדא לקטורת דוקא קודם פסוקי
 דזמרה ותפלה ולכאורה דברי זוהר ויקהל ופינחס
 סותרים זה את זה. (ה) בעור ובש"ע סימן
 קל"ב כתוב ויש לומר פסוק הקטורת צערב ונבקר
 אחר

את הפסוק. מה טובו מפני שאמרו בלעם לקללה
 (עיין זוהר בלק רי"א ע"ב שכל מי שרצה ליתן
 עין הרע משבח הדבר ולכן אמר. מה טובו לזרוק
 עין הרע) אבל אהנו סומכין על הא דאמר ר'
 אבה בר כהנא. (סנהדרין דף ק"ה ע"ב) שטלם
 חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות היינו
 פסוק מה טובו כדאיתא בגמרא. ועיין זוהר בלק
 רי"ב ע"א: מה שכתבו המקובלים לומר את הפסוק
 ואני ברוב חסדך על משהן הפתח ו"ל שהוא עפ"י
 מ"ס בספר קרינים (מאמר יו"ד סעיף יו"ד וסעיף
 פ"ז) הפתחים רמו דוד אל היכל קדשך וקבלה
 מרוב הווא בו' וכתוב שם בדין ידיו מר' שמשון
 מאסטרפאליע שקבלה מרוב הווא מי שנתנו לו
 עין הרע לומר הפסוק המרמו לפתחים שהוא
 פסוק אשתחוה אל היכל קדש וזה נבין מה
 שאר"ל במדרש (דברים רבה פ"א ע"פ ה'
 אלהיכם הרבה אחכם זה שאמר הכתוב אשתחוה
 אל היכל קדש ביראתך ר"ל משה אמר הפסוק
 הזה המועיל לעין הרע עכ"ל. ולכן אומרים זה
 הפסוק אחר מה טובו שאמר בלעם לעין הרע
 וכן שמעתי מאדם חשוב שלכן אומרים הפסוק הזה
 על פתח בבה"ס שלא ליתן עין הרע להאנשים
 שחבקנו לבה"ס. ובילקוט חדש שם כתוב
 שאומרים ביראתך ע"ש מה טרא המקום הזה:
 (ד) ארון עולם שיר משוכה מהקדמונים רבינו
 יהודה החסיד ורבינו האי גאון ורב שירא גאון
 (הובא בשער השמים משל"ה ובצ"מ סי' ל"א ובאלי'
 רבה סוף סימן מ"ו שהוא מסוגל שתפלוו נשמעת):
 (ה) בפרם כל יצור נברא. יצור במלאכות כן הוא
 בכל הסדורים הישנים משל"ה ומנוסח אלמור"ר.
 וכמו ויבין כל יצור בו' וגם כל היצור בו' כי יצור
 הוא משרש יצור. וינר כלל כולם (איוב י"ב ז')
 בשורק. ופרש"י אברים' שאני נוטר בהם: (ו) ויהי
 אחר הדברים. ועקדת יחזק מעליא ל' לישראל
 לאדכרא ל' בכל יומא (סדר היום בשם הרשב"י)
 ועי"ש עוד טעם לאמרה בכל יום: (ז) רבש"ע
 כמו שבבש (ברכות דף ז' ע"א ב"י סימן מ"ו פע"ח
 שער עולם הששיה פרק ז' סדר היום):
 (ח) לעולם יהא אדם בו' עד אמר ה' (תנא
 דבי אליהו פרק כ"א ועיין בב"א אר"ח סימן מ"ו.
 ובלקוטי תורה מאלמור"ר ד"ה קול דודי ובילקוט
 ואתהנן רמו תתל"ו ובתד"א פרק כ"ו) בתניא רבתי
 סימן ז' כתב שצריך לומר ירא שמים צפתר ולא
 כיש גורסין צפתר כנגלוי ועיין בסדר היום:
 (ט) ברוך המקדש שמו צרבים. בלא הזכרת
 השם בתחימה (דלא כמו שנדפס בסדור האר"י"ל
 דפוס זקוקא) וכן הכריע אלמור"ר בשו"ע סימן

הפוסקים לנד דבר שלמד מן החלומד א"א להיות
 שהמקובלים והפוסקים יהיו מחולקים וא"כ הי' לו
 לאדמו"ר להחליט בסדורו סדר הקמורת במקום
 אחד כמו שכתוב בתורה היינו צבור פנים אחד
 ובין הערבים ואם כי הי' מוכרח בסדורו להביא
 כמו האריו"ל שלשה פעמים בכל יום משום סגולה
 ושמירה האם אפשר ל: ט"ל חובה על כל ישראל
 בשום שיהיו מדקדקים כמו האריו"ל כי דוקא
 הקדמונים כמו אבה"ג ור"ג ובית דיע הי' נכחם
 להטיל חובה על כל ישראל בשום. וזולתם אינם
 יכולים להטיל חובה על כל ישראל בשום אם לא
 להתמיד בפסיקא אבל צוה אין שום ספק כי
 הפוסקים והזוהר פ' פינחס דף רכ"ד החליטו שזמן
 הקמורת הוא לאחר התפלה וכן הוא עפ"י הגמרא
 אשר תפלות במקום תמידים תקום ולפי סדר
 המערכה זמן הקמורת לאחר התפלה וא"א לומר
 שהזוהר ויקהל יחלוק ע"ז ותמוה על הגדולים הללו
 הרב חיד"א ז"ל והרב ר"י עמדין שלא הביאו כלל
 את הזוהר כרשת פינחס ומדוע צפ"ח ושער
 הכוונות החליטו לאמרסדר הקמורת שלשה פעמים
 בכל יום קודם התפלה ולאחר התפלה וקודם
 מנחה ומחמת זה נתפשטו מנהגים שונים ונוסחאות
 שונות ואין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד:
 אבנם כשתדקק בלשון היוהר תמצא שאין צוה
 שום חלוקי דעות בין הפוסקים והמקובלים. להנהיג
 לאחר שהתקן תפלות במקום תמידים לא שייך עוד
 לאמר שיוצאים הקרבנות התמיד על דרך ושלמה
 פרים שפיתו צמה שאומרים פרשת התמיד וכן
 מפורש צוהר פינחס רכ"ז ע"א ח"ל ועוד אמר
 צו"ג קדישא דבחר דלוחא איחי קרבנא מאן
 דיימי פיעוס הקמורת בחר תפלה לדוד בעיל מותנא
 מציתא. ומ"מ אין זה סתירה לדברי הזוהר ויקהל
 משום דהזוהר ויקהל לא מיירי כלל מענין חובת
 הקמורת רק מענין סגולת הקמורת לפיהם ולגרש
 החלונים ורפואה למגפה ר"ל וע"ז לא שייך זמן
 ומקום ואומרים סדר הקמורת בשלימות אפילו
 באמצע היום וחזן לעיר דז"ל הזוהר ויקהל (אחר
 שמבאר סגולת הקמורת) ועל דא בעינן לאקדמא
 עובדא דקמורת ללוחא בכל יומא ויומא לאעברא
 זוהמא מעלמא ואיחי תקיבא דעלמא בכל יומא ויומא
 כו' ויאמר הי' אל משה קח לך כמים נטף וכו' קח
 לך להגותך ולתועלתך כו' וצ"ח קח עובדא דקמורת
 לאסריך לאקדמא ללוחא בשירין ותושבתי כו'
 (היינו פסוקי דזמרה וק"ש וצרכותיה), מה כתיב
 וכפר על הקודש וכו' בקדמיתא. ולבחר מפשעיהם
 לכל חסאתם. ועל דא בעינן לכפרא על קדשא
 לאעברא עהמא לאחזכאה קדשא ולבחר שירין

אחר התפלה. אבל קודם התפלה לא מזכיר כלל
 צפור וצו"ע. (ו) צפ"ח (שער עולם העשי'
 פרק ד' שער התפלה פרק ח') מבאר שצריך לומר
 פטום הקמורת צבור קודם התפלה ולאחר התפלה
 גם למנחה קודם התפלה (ובעת המגפה ר"ל) בכל
 פעם שאומר פטום הקמורת יאמר פסוקי הי'
 לנבות וגם פסוק וערכה (פע"ח שער עולם העשיה
 פ"ג). (ז) בשער הכוונות לרח"ו מבאר אשר פטום
 הקמורת בין בשחרית בסדר הקרבנות בין אח"כ
 בין בתפלת המנחה כולם שוים מן אחת הוא ט'
 ע' אחר פסוק וערכה. (ח) בסדור האריו"ל אחר
 פרשת התמיד קודם התפלה מסודר כל סדר פטום
 הקמורת כמו צוה הסדור רק ברוב העולמים לא
 ממצא כאלו הקמורת הקמורת ואחר אין כאלהיו
 כתוב פטום הקמורת תמצא לעיל הרי שקודם
 התפלה ולאחר התפלה שוים (ודע שסדר הקמורת
 נקרא בלשון הפוסקים והמקובלים בשם פטום
 הקמורת בלשון הבריתא פטום הקמורת כי"ד כו'):
 (ט) הרב חיד"א ז"ל בספרו ברכי יוסף ומחזיק
 ברכה סימן מ"ה וסימן קל"ב הביא בשם יש
 מדקדקים שאחר אין כאלהיו אין אומרים אחת
 הוא ט' שהקמורת רק ויאמר הי' אל משה כו'
 והברייתות. ובאר הטעם משום שזמן הקמורת הוא
 לאחר שאומרים פרשת התמיד משום ושלמה פריש
 שפיתו היינו קודם התפלה וגם ברוב העולמים
 לא יאמרו כאלו הקמורת צומנה כמ"ש הרב בית
 דוד סימן תק"ג שחששין אולי דלג סה אחד
 מסממניה וכבר אמר ואם חסר אחד מכל סממניה
 ט' ומה שאומרים לאחר קוה הוא רק משום שמירה
 לכן לא יאמר אז אחת הוא ט' שהקמורת עיי"ש
 שהאריך לחק מנהג המדקדקים הללו. (י) הרב
 ר"י עמדין ז"ל בסדורו אחר פרשת התמיד (קודם
 התפלה) כתב שסדר הקמורת אין זה מקומו כי
 תפלה מפסקת בין עבודת הדם וגרות. ותפלת י"ח
 נחקה כנגד שחיטת התמיד ובמקום זריקת הדם
 עומדת (עיי' שו"ע אדמו"ר סימן ז"ח סעיף ד'
 א"י רבה סי"א ס"ק ו') רק עפ"י הזוהר ויקהל
 ט' נתפשט המנהג לאמרו קודם התפלה. ומחלואי
 הי' להניח אחר סיום התפלה כו' ועשה כמו
 פשרה לפסמה לחלואין לסדר קריאת פרשת הקמורת
 לפני התפלה ובאור מעשיה מדברי חכמים לאחר
 התפלה ונתקיים זה וזה גידית וכך הי' נוהג אמה"צ
 ז"ל (החכם לבי) כו' ולא זכיתי לשאלו ולעמוד
 על סוף דעתו עכ"ל. ולבאורה נוסח אדמו"ר
 בסדורו אינו מובן כי כבר צרע לעיל פרק א'
 אות א' שאדמו"ר צו"ע של הכרעיה כהפוסקים
 עד המקובלים ובסדורו הכרעיה כהמקובלים עד

ויבשרחין

והושבחין ולתא ע"כ הוה ויקהל השייך לעינינו
 (וע"ס דף רי"ה ע"ב רי"ס ע"א) הרי שהוה
 ויקהל לא מיירי רק מענין הסגולה של פרשיות
 וסדר הקמרות ועודא דקמרות וגם קודם התפלה
 אריכים לטהר הוהמא ואין זה אלא כשאר סגולות
 המוכרחים קודם התפלה כמו טהרה במקוה וכמו
 יהיב פרוסה לעני והדר מלני. ולקבל עליו מ"ע
 של ולהבה לרעך כמוך. ולסגולה הזאת בהכרח
 הוא כל הסדר בשלימות וגם פסוקי ה' זבאות
 וערבה המועילים מאוד כדאיחא בירושלמי הוה
 לקמן אות י"ו. ומחמת החשש שמא בזמירתו ידלג
 סם אחד מכל סממניה ואם חסר אחד בו' כמ"ס
 הרמ"א סימן קל"ב ועיי"ס במג"א בו' ויאל שכתו
 בהפסדו ח"ו. לכן מקדימין אתה הוא בו' שהקפירו
 אבותינו את קמרות הסמים בפועל והס' היו
 מדקדקים שלא להחסיר ח"ו סם אחד. וכן החליט
 אדמו"ר בסדרו. ובהרבון העולמיים שאחר פרשת
 התמיד והקמרות הוסיף אדמו"ר (מה שלא נמצא
 גם בסדר האריו"ל) כאלו הקמרות הקמרות בזמנה
 שאז היו מדקדקים שלא לדלג ולהסר ח"ו. והוה דלא
 כמ"ס במחזיק ברכה סימן מ"ח שהביא גם דברי
 הרב בית דוד סימן תק"ג שבהרבון העולמיים שאחר
 פרשת התמיד והקמרות לא יאמרו כאלו הקמרות
 הקמרות בו' שחוששין שמא דלג בזמירתו וחסר
 איזה סם. והיינו לפי שיפתח שאומרים קודם
 התפלה פרשת התמיד והקמרות לזאת זה חובת
 התמיד והקמרות. אבל מאחר שקודם התפלה אינו
 זמן הקמרות ואין אומרים זה לשם חובה אין שום
 חשש בזה כי כן האמירה איננה במקום הקמרה
 (רק המקובלים נהגו שכל פעם שאומרים י"א סממני
 הקמרות מונים אותם באזכרותיהם וידוע בצרור
 שכן ה' נוהג אדמו"ר הזקן זי"ע וראו אותו שהי'
 נוהג כן גם קודם התפלה אעפ"כ לא כתב זה
 בסדרו שיד הכל ממשמשין בו וזה אינו שייך רק
 ליחידי סגולה) אבל לאחר התפלה שאז הוא זמן
 הקמרות אין צריך להאריך כ"ב ודי אם פורט י"א
 סממני הקמרות שהיו אבותינו מקפידים ומחמת
 החשש אולי ידלג בהכרח להקדים ולפרש אתה הוא
 בו' שהקפירו אבותינו לפניך. אבל פסוקי ה' זבאות
 וערבה שאומרים רק לשמירה ולסגולה אינם שייכים
 בכלל. ומעתה מיושב תמימה המחזיק ברכה מפני
 מה אין אומרים גם קודם פרשת התמיד אתה הוא
 בו' שהקפירו אבותינו לפניך את קרבן התמיד היינו
 משום שסם לא נאמר אם חסר חייב בו' ואין זה
 שייך רק בכל פעם שפורטין י"א סממני הקמרות
 לסגולה או לחובה. והגם שפע"ח ובשער הכוונות
 כתוב שכל פעם שאומרים פסוק (סדר) הקמרות

יאמרו פסוקי ה' זבאות וגם פסוק וערבה וסדר
 הקמרות בכל פעם שזים היינו תשלמידי האריו"ל
 והנמשכים אחריהם היודעים הסגולות והכוונות
 לתקן העולמות כמ"ס זוהר ויקהל מחמירים על
 עצמן ומאריכים וטופלים קודם התפלה ולאחר
 התפלה אבל א"א לקבוע זה בסדר להטיל חובה
 על כל ישראל רק קודם התפלה שכל אחד מישראל
 מחוייב לטהר עצמו קודם תפלתו. ועיין לעיל
 בהקדמה לשער הכולל שנמצאו כמה דברים שנמצאו
 בפע"ח בשם האריו"ל ואדמו"ר השמיטם בסדרו
 מטעם זה: מה שנסקרום הגדולים דפוס קאפוס
 שנת תקע"ו נשמע אחר קוה. ההקדמה אתה הוא
 בו' שהקפירו אבותינו בו' אינו אלא השמטת הדפוס
 ואפשר שהמדפיס עשה זה בכונה מחמת שראה
 כן במחזיק ברכה אבל לא כן הוא דעת אדמו"ר
 ובהסדרים שנספסו בחיי אדמו"ר הזקן נמצא
 ההקדמה הזאת אחר אין כאלהינו: (ג) פשוט
 הקמרות בו' (כרייתו דף ו' ע"א ירושלמי פרק
 טרף בקלפי הלכה ד' טור וכו' סי' קל"ג) בירושלמי
 כתוב סממניה בשני ממין: (יד) בשרה לחלאין.
 מה שרצו מבקרים להוכיח שחיבת לחלאין מיותר
 ואומרים שנסקרום שהתפלל בו אדמו"ר בעל ז"ל
 נמחקה חיבת לחלאין הנה אלני ה' זה הסדר
 עם כ"ק ולא נמצא שם מחק והנה וגם בסדר
 רב עמרם (בסדר מעמדות) ובסדר היום הוא
 כמו שהוא לשינוי. ומה שמקשים מה בא ר' יהודה
 לרבות עם זה הכלל הנה נמצא זה הכלל שלא בא
 לרבות רק לשימא בעלמא כמו זה הכלל כל שיש
 בו מוסף (מלה דף כ"א ע"א) (יבין שמועה כלל
 כ"ד): (טו) הנ"ה כ"ק (כפת הירדן כל שהיא
 ז"ל ביו"ד ובחירק ולא כל שהוא במלואסוף) כן הוא
 בשער הכוונות וכן מלאתי בסדר יסן כמנהג
 הספרדים שלפי קבלת האריו"ל ז"ל שהיא ביו"ד
 וחיריק עכ"ל. ועיין צרור ערך כפת ובקרבן
 העדה שעל ירושלמי מפרש שזה ורד שגדל על
 שפת הירדן ולפ"ו נקראת שושנה שהיא לשון נקבה
 ובלשון הגמרא כפה ובכמיתח כפת: (טז) אם
 חסר אחד מכל סממניה. כז"ל אחד בדי' ולא אחת
 בחי"ו כי סמים הוא לשון זכר וקמרות לשון נקבה:
 (יז) ה' צבאות עמנו. איחא בירושלמי ר"פ אין
 עומדין פסוקים אלו לא יהיו זזים מפיד וכתוב בפע"ח
 שכל פעם אתה פסוק הקמרות יאמר ה' זבאות
 וגו' גם פסוק וערבה (ועיין לעיל אות י"ב):
 (יח) מש"ב הימל בקמן וכן הוא בסדר שער
 השמים דפוס אמשטרדם וכן הוא בתנ"ך יסן
 הנקרא מניש מנחה שנדפס בהסכמת חכמי
 אמשטרדם: (יט) אב"י הוה מסדר (יומא דף ל"ג
 ע"א

ע"ה סוד סימן מ"ח ותקנו לאמרנו מפני שכולל כל העבודות שהיו במקדש ופרשיותיהן (ספר האשכול): (ב) והצבת שתי מרות קדמת לקמורת ולקמן. נסדר עבודת יו"כ ד"ה תכנת כל אלה כחוב ולהקפיד קמורת הנוקד ולהסיב שתי הנרות היינו משום דכאן מסודר כמו שאביי הוה מסדר סדר המערכה אליבא דאבא שאול והתם נחקן אליבא דרבנן ללא כאבא שאול כדליתא בגמרא (יומא דף י"ד ע"ג) והקטעם שקבעו בכאן סדר אבוי אליבא דאבא שאול שכולל כל הסדר כמבואר לעיל בשם ספר האשכול: (בא) אמא בנת. מיוחס בשם תפלת ר' נחמיה בן הקנה. ובתקוני זוהר תקון ג' הביא זה השם מן מ"ב אלויות בו' ובתקון כ"ה אב"י ית"ץ ב'י' אפיק ישראל מנולתא קר"ע סמ"ן ב'י' קרע ימא וז"ל שר' נחמיה בן הקנה סדר התיבות בשמות הללו: (בב) רבון העולמים אתה ליחתי (סוד סימן מ"ח) פ"ח שער עולם העשיה פ"ג): (בג) ביה שהשמים אדמו"ר. את פסוקי הקרבנות שקודם איזוהו שכן הוא בשער הטוה ובספר המנהיג שלא לאמר בשחרית קרבנות המוספין. עיין סוד וב"י (סוף סימן מ"ח): (כד) איוהו מקומן. (זכחים פ"ה פס"ע סימן ל' עיין זוהר במדבר ק"כ ע"ה) אע"פ שאין כולו הלכה בו' מ"מ אתר ששנה כל הפרק בלא מחלוקת כלל הוא ראוי לשנות יותר משאר פרקים (מחויק ברעה בשם הריס"ב"א מ"ס' ע"ז דף י"ח): (כה) ר' ישמעאל, הברייתא הזאת היא התחלת תורת כהנים ועיין בהקדמת קרבן העל תו"כ (ספרא) ש"ה ר' עקיבא וי"א ר' יהודה וי"א רב חנני את הקשר והכריע איך שיהי' סדרה רב (רב תנא הוא וחי ד' מלות שנה עיין לקמן פרק מ"ג תפלת מוסף דר"ה) והקדים את הברייתא הזאת לתו"כ כי כל התו"כ נבנה מן הי"ג מדות הללו: (כו) וכן (ל"ה וכו') שני כתובים. בפע"ח שער עולם העשיה פ"ג כתב ז"ל וכאן באלף ולא וכן וחס בסוף השער הזה העתק מכו"ק של הארז"ל בעמנו כחוב ג"כ וכאן וכמו"כ בכל הסדורים עם סוגת הארז"ל כתוב וכאן ולא נזכר כלל גירסא של וכן א"כ לכאורה אינו מובן מדוע נרים אדמו"ר וכן ואת הגירסא וכן הסגיר בתלמי עיגול בשם כ"ה. אמנם י"ל שהוא הדבר אשר דברנו בהקדמה שאדמו"ר חנן את הסודר שיוכסר גם לפני אנשים שמתפללים עם פירוש המלות נכד בלא כוונת עפ"י הסוד והנה נוסח הברייתא עפ"י פשט הגמלה הוא וכן בלא אלף כמבואר בתו"כ בבאור הקרבן אהרן ובש"ה. וגם הארז"ל לא שנה את לשון הברייתא (דל"כ היתה נקראת ברייתא דהארז"ל) רק מחמת

שם אם נכתב בלא אלף פרושו כמו אם סי' נכתב באלף כמו שמיני במטה כלאים בפרק ערוגה. אחד מיין ואחד מיין. ובמסכת קנים חזאת מיין ועלה מיין. הרי שם אם נכתב בלא אלף יש לפרשו כאן. והברייתא הזאת ע"פ פשט הפסוק לריך לפרש חיבת וכן בלא אלף וע"פ פירוש הברייתא בדרך הסוד לריך לפרש מלת וכן כאלו הי' נכתב באלף. דהנה ברובא הגדול סימן רכ"ה כתב שיהי' מדות שהתורה נדרשת הם עיין א' עם י"ג מדות הרחמים ה' ה' אל רחום וגו' הנקראים י"ג תקוני דיקנא עיין זוהר בשא קל"ה ע"ה. ובפע"ח מבאר שהתורה התחזקה שנדרשת בי"ג מדות אלו שנמשכות אליה הי"ג מדות עליונות וכו' דוגמת י"ג מדות הרחמים כלולה מששה קטות דין ארחמים הם י"ג והתכלותם הם י"ג. ומבאר שם פרטיהם בענין דין ורחמים והמדה הי"ג (הכולל דין ורחמים) היא ונקא וזהו שני כתובים המכתיבים וזה הכתוב השלישי והכריע. וכמו קן מליט בגמרא (שנוטות ל"ט ע"ה) תניא ר' אליעזר אומר א"ה לומר ונקא שכבר נאמר לא ינקא (היינו בעשרת הדברות כמו שפרש"י ביומא דף פ"ז שלא ינקא האמור כאן כי הדדי ינכהו ולא שייך לומר שכבר נאמר אלא דקאי על לא ינקא האמור בעשרת הדברות) וא"ה לומר לא ינקא שכבר נאמר ונקא (והוא דבר והפכו) אלא ונקא לשבים ולא ינקא לשאינם שבים ועל שבעות הוא אף לשבים לא ינקא כ"ה ע"י פרעון כמו שפרש"י כאן במסכת שנוטות. מנא שער' הגמלה מפרשים חיבת וכן בלא אלף (וכמו שפירשו הא"ש והקרבן אהרן) וע"ד הנסתר מפרשים וכן כאלו נקודה בפתח וכו'. לכן בסדורים שלפניו עם כוונות מפרשים חיבת וכן בפתח וכאן אבל זה הסודר שתייחס שיהי' יד הכל ממשמשין בו הטעמה הוא וכן ואעפ"כ תביל גם הטובה ע"פ הסוד: (בו) יהי רצון בו' שיבנה ס' (אבות פ"ה משנה ל') ואומרים אותו אחר ברייתא דר' ישמעאל התחלת תו"כ ראש לכל מעשה הקרבנות וכל התו"כ נבנה על הי"ג מדות הללו (שור"ע אדמו"ר סימן ג') לכן מבקשים שיבנה ביהמ"ק ונקיים מעשה הקרבנות בפועל ולא ע"ד ושלמה פרים שפיתו. ואדמו"ר בשו"ע סימן ג"ד כתב שאחר איזוהו די בתפלת יהי' לומר אחריו קדיש. אבל א"ה לומר שתקנו יהי' רצון בשביל הקדים דל"כ הי' לקבוע אגדת חו"ל על פסוק. כמ"ש שם בשו"ע. ובסודר פסק לומר קדיש דרבנן אחר ברייתא דר' ישמעאל משום שבמקובלים (פע"ח ומשנת חסידים) לא נמלא כלל יהי' רצון כאן ואעפ"כ פסקו לומר קדיש דרבנן

יתום רק קדים דרבנן ועיי"ש עכ"ל (לא נמצא ת"י
 גוף התשובה לעיי"ש): (ה) קדיש לעילא: קדים
 זוטא. קדים קצר. קדים חסר. תני קדיש. נקרא
 הקדים שאומרים באתמע לאתפלה על דאמירן
 בעלמא (תניא רבתי כל זו ספר המנהיג):

(ו) יתגדל ויתקדש. בקדים יתקדש שבתים
 יתגדל ויתקדש בו יתגדך וישתבח וישתאף ויתרומם
 ויתגשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל. ומה שמפסיקין
 בין שנים הראשונים השמנה האחרונים כתוב בשבלי
 הלקט בשם גאון השעם מפני שהשערה שבתים
 הם כנגד עשרת הדברות ומניין הראשונים תמי
 הגבורה שמענום והשאר מפי זמנים (אלוי רבה
 סימן נ"ו וכן הוא ברקח סימן ע"ב): (ז) שמה.
 חסר יו"ד וכן הוא בדניאל (מס"מ סימן ע"ג). מה
 שכתבו התוס' (ברכות דף נ' ע"א) שמה. שם ית'
 היינו שהקודש שבתוך הה"א משלמת היו"ד. ומה
 שאומרים שמה רבה בקדים עיין זוהר פ' משפטים
 כ"ה ע"א: די ברא שהי תיבות ולא דברא (בער
 הכותב): השעם שאומרים שמה רבא או שלמא רבא
 עיין לקמן פרק ז' סוף אות יו"ד בשם הרבנו בחיי:
 (ח) ויצמח פורקנה ויקרנ משיחה (רמב"ם סדר
 התפלה שו"ת הרשב"א ח"ה סימן נ"ד) והאבודרהם
 הביא ויב"ע קן משיחה ויבע הוא לשון זריזות כי
 על וחס עתידות למו (דברים ל"ב ל"ה) מתרגמינן
 ויבע. בסדר היום נחמק לישב פעם הנהנין לומר
 בשבת ויבע קן משיחה ולא בחול: (ט) הג"ה כ"ק
 [בעשיות ולעילא מיותר] הנס שבשו"ע סימן תקפ"ב
 כתב בשם הג"א שכל הקדישים מר"ה עד יו"כ
 אומרים לעילא ולעילא מכל אהל בסדור התלים שלא
 לחלק בין עש"ת לכל השנה וכן כתוב בסדר היום שלא
 להוסיף תיבת ולעילא וכן נמשנת הסידים ובסדור ר' יעקב
 קאפיל לא נמצא ההוספה הזאת (ועיין לעיל
 פרק א' שיש לנהוג בהסדור גם הנהנין להוסיף בקדים
 דלעילה ולעילא אין לזה שום שורש): (י) הג"ה כ"ק
 [יתברך וישתבח ויהפאף ויתרוקם ויתנשא
 ויתהדר ויתעלה ויתהלל צלותהון ובעיתרהון]:
 (יא) קדיש ועניינת איש"ר (ברכות דף ג' ועיי"ש
 תוס' ד"ה ועונין דף כ"א ע"ב כ"ז ע"א שבת קי"ט
 ע"ב סוכה ל"ט סוטה מ"ט ספרי פ' האזינו זוהר
 תרומה קי"ט ע"ב וילקוט ישעי' רמז רל"ו מסכת
 סופרים פס"ו הל' י"ב כרק י"ט הל' א' י"ב פרק
 כ"א הל' ו'): (ב) בעשיות עושה השלם עיין
 לקמן פרק ס' ענין המבדק את עמי ישראל בשלם:

פרק ה הודו עד ברוך שאמר

(א) הודו לה קראו בשמו. הם פסוקים מלוקטים
 שהיו אומרים צומן הבית בשעת הקרבנות
 התמידין

ששם שזיה ענין ד' חלקי התפלה המיוחדים
 מקדמונים: ומה שהנהיג אדמו"ר לומר יהיה רצון
 שכן הוא בסדר היום (בטעם אחר) ובסדור של"ה
 ובסמורה האר"ל (בלא טעם ע"פ הסוד):

פרק ד קדישים

(א) קדיש דרבנן. הוא הקדים שאומרים אחר
 הלמוד ומוסיפין על ישראל ועל רבנן
 ולכאורה היה לו להדפיס כאן את נוסח הקדים
 ואח"כ קודם עלינו "קדיש דרבנן תמלא לעיל" ונ"ל
 ממש שעיקר מקום הקדים עפ"י הגמרא (סוטה
 מ"ט ע"א ענמא אמאי מקיים הקדושה דסדרא
 ואיש"ר דאגדתא ועיי"ש בפרש"י ומרש"ה) הוא
 שם אחר ובלא לציון ואגדת חז"ל על פסוקים תנא
 דבי אליהו כו' אמר ר' אלעזר כו': (ב) הנוסח
 שמוסיפין בקדים אחר סיום מסכת או אחר קבורת
 המת נמצא בסוד (יו"ד ס' ע"ו) ובלבוש ובאבודרהם
 (שחרית של חול): (ג) קדיש שאומרים עד סופו
 נקרא קדים בתרא או קדיש שלם או קדיש תתקבל או
 קדיש מלא (רמב"ם בנוסח הקדים סדור רב עמרם
 כל זו): (ד) קדיש יתום נקרא הקדים שאומרים
 על מומרים שהיתומים אומרים אותו ומחסרים
 תתקבל: הנוסח לאביו ולאמו ממה שהיתומים
 אומרים קדיש ומפסירין בנביא הובא בב"י יו"ד ס' ע"ו
 שפ"ו בשם הזהר. והוא בזוהר חדש סוף פ' אחרי
 וחס במדרש רות ע"פ ולגעמי ענדע ד"ה ר' רחומאי
 פתח. ועיין בזוהר זרע הלכות שבת סימן נ' מעשה
 נפלאה בשם ר' עקיבא ובמסע משה סימן ר"ג.
 ובדמ"א יו"ד סימן שפ"ו כתב לאמר גם ברבו
 ולהתפלל בצבור ולהתפלל פרצית במואלי שבתות.
 בליקום חדש ערך התשובה סימן קכ"ד כתב בשם
 ספר הנוגות קדים יתום לא די שמעלה את המת
 מניהנם אלא שמעלה אותו מע"ע התחתון לג"ע
 העליון ולכן טוב לאומרו גם בשבת ויו"ט. והאגור
 (בדיני תפלת ערבית) כתב בשם מהר"י מולין ונקרא
 זה קדים יתום בשביל שהקנים שאינם יכולים
 להתפלל בצבור יכולים לאמר קדים זה כי נתקן
 בשביל המתים ולכן הקנים יכולים לאמרו כי איננו
 חובה כשאר הקדישים של תפלה. ול"נ שאעפ"י שזה
 הקדים נתקן בשביל המתים כמו מעשה דר' עקיבא
 מ"מ האבל שהוא איש טוב לו יוגר להתפלל כל
 התפלה מזה הקדים כי גדול המנוחה ועושה ממי
 שאיננו מנוח ועושה. ואע"פ שאין אבל בזהבכ"ס
 אין לנכסו מאחר שהוא נתקן אחר הפסוקים. ואפילו
 מי שיש לו אב ואם יכול לאמרו אחר שנתקן עכ"ל.
 והפ"ת ליו"ד סימן שפ"ו ס"ק ד' הביא בשם תשובת
 אבן שוהם שאם אביו ואמו חיים לא יאמר קדים

התמידן (סדר עולם פי"ד) ובספר האשכול כתב
 ונראה בטעם שקצו לומר פסוקי הדרו שכל השנים
 שהיה הארון ברעש (שמאל"ב ז') תקן דוד לאמר
 לפניו מזמור זה ככתוב בספר יוחסין. כחוב בשער
 הטובות אשר פסוקי אל נקמת קבעו כאן בסדר
 התפלה להעלות לפניו קודם של עשרה הרוגי מלכות
 עיי"ש. ומה ראיה ברורה אשר תקן הדרו עד ברוך
 שאמר לא תקן ע"י כנסת גדולה שהיו זמן רב
 קודם עשרה הרוגי מלכות שהיו מחמיו הש"ס א"כ
 אין להפסיק בהם אחר ברוך שאמר שתקנו אנשי
 כנה"ג זכרה לפני פסוד"י ועיין לקמן פרק י"ט
 אות א' השמים מספרים: (=) הדרו. מזמור שיר
 תוכח. ה' מלך. הושיענו. נמלאים בכל הנוסחאות
 הישנות. וכתוב בפע"ח (שער הקדישים פרק א'
 ובשער המזירות) שצריך לאמרם קודם ברוך שאמר
 (מסמאל לפי דעת האר"ז קבעו בסדר התפלה
 לאחר אנשי כנה"ג לכן אסור להפסיק בפסוקים אלו
 בין ברוך שאמר וישתבח שתקנו אנשי כנה"ג זכרה
 ראשונה ולאחרונה על השבחנות של פסוד"י ועי' לקמן
 השמים מספרים): (=) במזמור שיר תוכח פסוק
 ס' ואל אנשי אחתן כתב ארמו"ד ז"ל בסדור
 ואל יהו"ה אחתן וכן הוא בסדור האר"ז (ועפ"י
 הטובות השש הזה מנוקד בחיריק) הגם שנמנחת
 שי כתוב שז"ל שם של אלוות אמנם לא כן היא דעת
 המקובלים כמבואר בפע"ח ובמנחת חידים ובסדור
 האר"ז שנמזמור זה צריך להיות עשר היוות.
 ומ"ש שם שיש בו ז"ל היות שלוב הוי' אל'. הגם
 שנמלא בו ל"ו תיבות. מובן שתיבת שמן הוי'
 הראשון עד סוף המזמור ל"א תיבות. ועיין לקמן
 פרק י"א אות כ"ח לדוד אורי ופרק י"ח אות ד'
 קידוש לשבת: ומ"ש בפע"ח שיש בזה המזמור
 ס"ו פסוקים כו' לחבר ז"ן ולחבר י"ה. ובסדור
 ר' שבתי ראשקוביך מבואר יותר לחבר ז"ן
 שהם ו"ה עם י"ה שהם ס"ו פסוקים שנמזמור.
 צריך לומר שטובות שהפסוקים הם י"ג והשתי
 אותיות ו"ה כשתחברם להפסוקים יעלה י"ה:
 (ד) הג"ה כ"ק [וכר רחמך הכ"ף בחולם] ולא
 זכר הכ"ף בקמן וכן הוא במנחת שי בשם המסורה:
 (ה) ה' מלך. אינו פסוק שלם יחד רק מורף מג'
 פסוקים. וממלא בם היכולות ובגמ' סופרים פי"ד
 ופ"ו ופ"ח ובפע"ח:

פ"ה ו פסוקי דומרה

(*) פסוקי דומרה (ברכות ל"ב ע"א שבת י"ח
 ע"ב ע"ו ז' ע"ב) ומפרש החם כי
 אמר ר' יוסי בפסוקי דומרה ממאי ניהו מתהלה
 לדוד עד כל הנשמה (סור סי' כ"א). ועי' במס"מ

סימן נ"ד נ"ה הספס' שתקנו להוסיף עוד פסוק
 ברוך ה' לשלם וגו' ועיין זוהר (תרומה ק"א ע"ב)
 במדבר קב"א ע"א) למה הקדימו שירת דוד לשירת
 הים הכתוב בתורה. וז"ל התולעת יעקב בשם
 הזוהר לפי ששירת הים הוא שבת יחמד למעלה
 משאר שבתים והתפלה אינה מתתקנת אלא מתוך
 שבת זה לפיכך תקטוהו. סמוך לתפלה עכ"ל:
 גם פסוקי יהי כבוד תקנו אנשי כנה"ג והראי'
 שהם תקנו ח"י פסוקים ח"י אונכות ולאחר שר"ג
 וב"ד תקנו זכרה המינים הוסיפו גם י"ה כבוד
 את הפסוקי זכות מהשבות. (כמ"ס לעיל) גם תקנו
 פסוקי ויבדך דוד ומקדימין לפנייהם מתהלים ד'
 פסוקי ברוך גם תקנו שירת הים ומקדימין פסוקי
 וישע ומשלימין עם פסוקי כי לה' המלכה וז"ל
 הזוהר. (תרומה ק"ב ע"א) כיון דמסי בר נש
 לישבחנו כו' לאכללא בתליאכר מיכין דרחמי. הכי
 איטן שיר ושבתה הלל וזמרה עוז וממשלה נלח
 גדולה וגבורה תהלה ותפארת קדושה הוא תריסר
 לבתר לחברא לה זבדיהו ולומר ומלכותו והו תליסר
 כו' אל הודאות כו' מתמן והלאה כו' יוצר אור
 כו' ומבואר שם בזוהר ובפע"ח ובשער השמים
 שזהו ששה קצוות של דין ורחמים (כמבואר לעיל
 פרק ג' אות כ"ו לענין זרייתא דר' ישמעאל ע"ד
 הקבלה) עד המלכות כו' כי זה עיקר היהוד כו'
 בסוד היחוד דשמע ישראל כו' (כן הוא בשער
 השמים ועיי"ש במק"מ ק"א ע"ב) הרי שהי"ג
 שבתים כוללים פסוד"י וק"ש וברכותיה אבל מענין
 השני שבתים זכרות והולאות לא הזכירו כלל רק
 שהי"ג שבתים הם עד י"ג ברוך שבברוך שאמר
 וי"ג מדות שהחזירה נדרשת כו'. נמלא שלהבוה
 הזאת ע"ד הקבלה ששה קצוות דין ורחמים
 והתכלותן אינם שייכים רק השבתים אשר עד
 זכרות והולאות. ומוכרח לומר אשר השבתים של
 זכרות והולאות הם סוג אחר ואינם שייכים לפסוד"י
 ולזאתא דמיושב רק לכוונה אחרת לתפלת העמידה.
 ולכן בסדור נמלא נקודה קודם התיבות זכרות
 והולאות לשמך הגדול כו' לסימן הפסק מאמר.
 והנה כמו זכרייתא דר' ישמעאל לענין וכן (ובאן)
 בארט שער"ד העלה יש בזה כוונת אחרת ואלו
 ואלו דל"ח כמו כן כאן. שמנינו באטורדוס
 (זכרייתא ובסדר הגדה של פסח) ס"ו שבתים של
 יתחבה הם עד ס"ו מעלות טובות למקום עלינו
 וס"ו שיר המעלות שאמר דהמע"ה וס"ו מעלות
 שנמקדש (עיין בסדור רי"ע) וס"ו וי"ן שזאת
 וי"ב כו' מובן דלא פליגי במציאות רק שעפ"י
 העלה הס"ו שבתים הללו כוללים פסוד"י ולזאתא
 דמיושב ולזאתא דעמידה א"כ השני שבתים זכרות
 והולאות

והודלות הם הנרבות שבשמי"ט והודלות שבחמדים :
 ופי' לקמן פרק ב' שבשבת תקנו להסוף : (ב) לשם
 יחוד ט'. ע"ד המנהג לומר קודם עשיית המלות
 לשם יחוד כו' (הוצא בכסא מלך להקדמת תקוני
 זוהר ד"ה ואי תימרון) עיין שו"ת ס"ב מ"ק חיו"ד
 סימן ל"ג שערער ע"ז ובשו"ת שדפסה בשער
 התפלה מהרב ר' חיים פשעראווינער האריך
 ליישב המנהג והנה בפע"ח לא מנאחי מיה ובסודר
 האריו"ל מנאח זה' הטוסח בשבוי קבלת לאמרו לפי
 כמה ענינים (כמו קדוש לבנה והבדלה וכדומה)
 אבל קודם ברוך שאמר לא מוכר כלל לא בסודר
 האריו"ל ולא בשאר סדורים שדפסו עם כוונת
 עפ"י קבלה . ולכאורה יש לתמוה מה שבסודר
 אדמו"ר הוא להיפוך שלא הנהיג לאמרו בשום מקום
 רק קודם ב"ש . והנה מה שבשאר ענינים לא הנהיג
 לאמרו מסתמא עטמו ונמוקו עמו שעפ"י הגמרא
 וקבלת האריו"ל לא מנא הכרח לזה וא"כ מדוע
 הנהיג לאמרו קודם ב"ש . ויש לומר שלאמרו קודם
 ב"ש יש הכרח מן הגמרא והזוהר דהנה במשנה
 זכחים (דף מ"ז ע"א) לשם ששה דברים הזבח
 נזבח לשם זבוח לשם אישים לשם השם לשם ריח
 לשם נחוח ומפרש שם בגמרא לשם נחוח לשם הנחת
 רוח . לשם ה' לשם מי שאמר והי' העולם (ויש
 לדקדק מה הכריח להגמרא לזכר תיבת ה' באלו
 החיובות של ברוך שאמר והי' העולם) וברש"י שם
 דף ב' ע"ב הוסיף לזכר תיבת ה' להקדוש ברוך
 הוא שאמר והי' העולם . וכמו"כ אנו מוזהרים
 דבר פלא שהתחלת הברכה שלפני פסוד"ו הוא
 מן ברוך אתה ה' האל אב הרחמן טו' (מטה משה
 סימן נ"ד) ומה שמוסיפין קודם הברכה ברוך
 שאמר והי' העולם ברוך הוא כו' ברוך שמו הוא
 עפ"י פתקא שנפלה מן השמים צעת שתקנו
 הברקת (סוד חולע"י מט"מ בשם פרקי היכלות) .
 אמנם מואחר שהתפלות תקנום במקום הקרבנות
 לריכוס התפלות להיות ג"כ דוגמת הקרבנות לשם
 ששה דברים הללו . וכמ"ש אדמו"ר בשו"ע סימן
 ק"כ (עפ"י המדרש שהוצא בהוספות סוף מגות)
 שמבאר עיין ואפי' ישראל והתפלת דוגמת הקרבנות
 ממש שמיכאל שר הגדול מקריב נשמותיהן של
 לדיקים טו' והתלהבות בתפלה הוא האש המעלה
 את הקרבנות עיי"ש פרטי הדברים גם פרשיות
 התמיד והקסורת ומעשה הקרבנות ע"ד ושלמה
 פרים שפתינו ותכון תפלתו קטורת . והנה כללות
 הדר התפלה הוא לשם זבח לשם זבוח לשם אישים
 לשם ריח היינו נשמותיהן של לדיקים ותינוה התפלה
 ונייכאל שר הגדול והתלהבות התפלה טו' ומה שקודם
 הברכה שלפני פסוד"ו אומרים ברוך שאמר והי'

השנים ברוך הוא טו' ברוך שמו (בסודר הגדול
 פי' ברוך שמו היינו שם הוי') הוא לשם השם
 האמר בקרבנות זהו לשם מי שאמר והי' העולם .
 והנה לשם נחוח פירשו בגמרא ופרש"י הג"ל לשם
 הנחת רוח . וידוע שהנחת רוח והשבע העליון הוא
 מן יחוד קוב"ה ושכימיה ע"י התפלה בכונת
 ויחודים עליונים כמ"ש בהקדמת תקוני זוהר הג"ל
 לאפקא אזכרות דשמהן דקוב"ה ושכימיה בכונה
 לחברא לון בקול דק"ש ודבור ללולת דאיטן תרין
 שמהן וכו' דבזון פליגן כל הוי"ן וכוטין ועשר
 ספירן כו' בין בק"ש בין בלולת בין בשירות ותשבחות
 והודלות (היינו בפסוד"ו) עיין שם בכסא מלך
 שזכו עיין לשם יחוד קוב"ה ושכימיה כו' . ולפי"ו
 בסדורי האריו"ל שמבארים שם הכונת והיחודים
 והסודות עליונים אינם לריכוס להקדים תחלה לשם
 יחוד טו' כי הטוט והיחודים הן הם נחוח האמור
 בקרבנות . אבל כזה הסודר שלא נמלאו בו כוונת
 כו' רק שהתיבות מסודרים באופן שיכילו הכוונת
 לכן מקדימין תחלה לשם יחוד כו' ביחודא שלים
 בשם כל ישראל שיכולו תפלתו בתפלת כל ישראל
 שנמלאו בהם הרבה שידעים לכוין . וזהו לשם
 נחוח האמור בקרבנות . גם בזוהר הג"ל לא נזכר
 רק פסוד"ו וק"ש ותפלה לכן הכריע אדמו"ר
 לומר לשם יחוד קוב"ה כו' בהתחלת פסוד"ו וק"ש
 ותפלה : (ג) ברוך שאמר . ותקנו אנשי כנה"ג
 ברכה לפנייהם ולאחריהם ברוך שאמר וישתבח ולכן
 ברכת ישתבח אינה פותחת בברוך לפי שהיא
 סמוכה לברוך שאמר . וסירי דוד וסירת היס
 שביניהם אינם תשובים הפסק (פוס"ע סימן נ"א
 וסימן נ"ד) . התחלת ב"ש היא מן ברוך אתה ה'
 האל אב הרחמן (מט"מ טו' נ"ד) ומה שהוסיפו
 מן ברוך שאמר הוא עפ"י פתקא שנפלה מן
 השמים צעת שאנשי כנה"ג תקנו אלו הברכות
 (שו"ע חולע"י מטה משה בשם ספר היכלות) :
 בפה עמו . ולא צפי עמו כי צפה עולה פ"ז נד
 פ"ז תיבות שבג"ש (שער הכוונת) : (ד) גהלך ה'
 אלהינו . בין תיבת עבדך ובין תיבת נהלך צריך
 להיות שתי נקודות להורות שמן נהלך התחלה
 עיין במבואר בסודר הגדול ד"ה וזסירי דוד :
 () הג"ה כי"ק [בין תיבות הי העולמים מלך
 לתיבת משוכח ג"ל נקודה להפסיק] להורות שתיבת
 מלך נמשכת למעלה : (ו) בזוהר לתורה היו
 אומרים צומן הבית על הקרבנות התורה מן ד'
 הריכוס להודות (עיין רוקח סימן ש"ט שו"ע
 סימן נ"א) . איך אומרים מוזכר תורה בבית לפי
 שהתורה קרבן יחוד ואינו קרב תשבת (שג"י
 הלקט בשם רש"י) וכן צע"פ וימין הכסא וימין

שער פסוקי דומה הכולל

(ז) יהי סוד . שמונים (מס) ספרים פי"ז רמב"ם סדר
 התפלה והם ח"י פסוקים ח"י אזכרות קנ"ז חיבות
 (פע"ה שער הזמירות פי"ג ופ"ד ועיין לעיל פרק
 א' אות י"ג וזו"ו) : הגם שבזוהר החמיר שלא
 לאמר פסוק והוא רחום בשבת (עיין לקמן בתפלת
 ערבית) זהו רק בתפלת ערבית ולא במזמורים
 (עיין מחזיקי ברכה סימן רס"ו ובגליון זוהר ווילנא
 הרומה קנ"ה ע"ג) : (ח) אשרי יושבי ביתך .
 מה שמוסיפים הפסוקים אשרי קודם תהלה לדוד
 הוא תקון קדמון מלפני כה"ל והראיה שמינו
 בגמרא (ברכות דף ד' ע"ג) מפני מה לא נאמר
 ט"ן באשרי הרי שהמזמור תהלה לדוד היו רגילין
 לקרותו אשרי , ועיין בתוספות (ברכות ל"ב ע"ב)
 ד"ה קודם תפלתו שאין לומר סובא אשרי . מזה
 נראה שהי' איזה מנהג להוסיף עוד כמה פסוקים
 המתחילין אשרי . ואין להוסיף רק שלשה (עיין
 פע"ח שער קה"ת פרק ו') ובמס"מ סימן נ' כתב
 שהמנהג לומר שלשה אשרי . לרמו שהלומר תהלה
 לדוד שלשה פעמים בכל יום מובטח שהוא בן
 עוה"ב (ברכות ד' ע"ב) : (ז) זה מקרוב הדפיסו
 סדורים בטובח הדמו"ר והעמידו שם באשרי ובכל
 התפלות את האזכרות בנקודות טובות עפ"י הסוד .
 ושעתי שדמו"ר רמ"מ מליכאוויטש בעל ז"ז ז"ל
 התרעם ע"ז שיטתו מאשר יסד הדמו"ר הזקן באופן
 שהסוד יוכשר גם למי שאין לו יד בהכנות הקבלה
 וגם לנערים לכן השמתי אותם מן הסדורים הללו .
 וכתוב במס"מ סימן קי"ד ח"ל יש חסידים ואנשי
 מעשה בעלי הקבלה הממונים בכל שם וכינוי למדה
 המיוחדת לה אל מני שלם ידע זאת התקנה
 המופלאה כתב הר"א מגרמיוזא (הוא בעל הרוקח
 הגדול) שאל יברכך למי יתכוין אלף יכוין לאביו
 שבשמים . וכתב שראה כמו כן כתב שאלה ר'
 יהודה קחסיד לבנו : (י) ואנחנו נבדק . מה
 שמוסיפין הפסוק ואנחנו נבדק עיין שו"ע הדמו"ר
 סימן נ"א ועיין משה משה סימן נ"ב בשם רבינו
 בחיי פ' ואתהקן : (יא) ויברך לוד העשם שתקנו
 הפסוקים מן ויברך דוד ושירת הים עיין משה
 משה סימן נ"ה בשם הזוהר ומחזור וטרי :
 (יב) ויושע . בשירת הים נמצאו ח"י שמהן (עיין
 לעיל פרק א' אות י"ג י"ג) ועיין אלף רבה סימן
 נ"א ס"ק ז'). והנה לפי דעת פע"ח התחלתן מן
 אז ישיר ובפסוק ה' ימלך לעולם ועד שנים מקרא
 ואחד תרגום וד' שמות שבפסוקי . כי לה' המלכה
 שנתוספו על שירת הים נחשבים נ"ב בין הח"י
 שמהן ולא יסיים בפסוק שמע ישראל כדי שלא
 יהי כ' שמות . ולפי דעת המשנת חסידים התחלתן

פרק ז ק"ש וברכותיה

(א) **ברכו** וענייתו (ברכות מ"ע ע"ג ספרי
 פ' האזינו ע"פ כי שם ה' אקרא
 דוקח סימן ש"ג בשם המכילתא והמדקדק) . הנה
 בשום פוסק לא נמצא לכרוע בברכו וגם בפע"ח
 וסדורי הארז"ל נמצא . ושאלתי כמה גדולים והשיבו
 לי שלא נמצאו רק בכל זו ולכרוע בברכו ולזקוף
 בשם ולא נמצא שום פעם ע"ז . וגדול אחד השיב לי
 אשר ידוע דעת הגר"א ז"ל שלא לכרוע רק במקום
 שתקנו חז"ל (מה שאומרים שכן נמצא בסדור ר"ע
 הוא פעות רק בסדורים החדשים הובטחו המציאים
 לדכוס) . ובהכרח לומר שהמנהג נחשפש מהמת שהבי'
 והד"מ לא הביאו את דברי הכל בו כדרכם להביא דברי
 הכל בו ולפיכך וכן טובאין או לפיכך לכוונן כן
 הרי שבעלי השו"ע לא נמצאו פעם ליה וגם לא רצו
 לחלוק עליו והנה להם לישראל ואחריהם נמשכו
 כל האחרונים ולא הביאו דברי הכל בו , וכ"ן רק
 להחזיקים שכן מבואר בכל זו ולכרוע בברכו ולזקוף
 בשם אבל בעניית הקהל ברוך ה' המבורך וכן בברכו
 וענייתו של קה"ת גדולי אין לכרוע גם בעניית
 הקהל לא נמצאת חיבת אחת ולא חיבת את להפסיק
 בין הכריעה והזקיפה ואומרים גם את השם בפנייה
 זה אינו נכון דכתיב ה' זקוף כפופים , ונהנה בזוהר

חיי שרם קל"ב. כ"ב תרומה קל"ג ע"ל במדבר ק"כ.
 פ"ג; פתוח שברכות ק"ג ביוצר (וכן דערביית כל"ג
 ג"לם זמ"ס ולא נט"ן ורליה ממה שכתוב באריות
 חיים שיש להפסיק בין ממליכים ובין את וכן כתב
 מהרי"ז דיניו סימן ל"ד (מטה משה): (ו) קדושה
 דיוצר נקראת קדושה דסיבה ושל תפלה קדושה
 דעמידה ושל וכל לזיון קדושה דסדרה (ועיין לעיל
 אות א'): מה שאנו אומרים קדושה זו בלשון פסוק
 דברים איך שהמלאכים מקדישים ואין בה לשון
 שירה שאנחנו משתתפים עמהם להקדים ונקדושה
 שבעמידה אומרים נקדישך ונעריךך הוא לניעות
 בנו להורות שקודם תפלה אין לנו שום אליהם
 במעלה אבל לאחר התפלה זכינו להיות כמוהם
 (תולע"י): (ו) ובגניעוה קדושה. הד' נחלם
 שהוא תואר לנעימה ולא בשורק. כן הוא הנוסח
 ב"ב סימן כ"ט בשם פרקי היכלות ובא"ר ס"ק
 נ' וכן הוא נוסח אדמו"ר בחדורים השנים:
 (ח) בולם כאחד עונים. הא דאמרינן כולם כאחד
 היינו כסבולין שקרא אחד שנאמר וארא החיות
 והנה אופן אחד בארץ (יחזקאל א' ט"ז) שבלי הלך
 בשם הגאונים הובא בא"ר (סימן כ"ט ס"ק ד'):
 (ט) לאל ברוך, הלמדיון של לאל ושל למך זריכים
 להיות קטנים (פ"ח שו"ע האריו"ל סדור אור
 הישר לר"מ פאפרוס וכן נקד אדמו"ר בזה הסדור)
 ולא כמו שכתב המדקדק ר' זלמן העניא בשערי
 תפלה שלו שז"ל למך בפתח ומה שכתוב בכתבי
 האריו"ל בקמץ הוא מפני שתלמידי האריו"ל היו
 ספרדים ולפי המבטא שלהם אין מבדילין בין קמץ
 לפתח עכ"ל (וכן בסדור רי"ע כתוב הלמד של למך
 פתוחה) אבל א"ל לפרש כן שנת סדורי האריו"ל
 דא"כ הי' לו לומר הלמד של למך קטנה ומדכתבו
 שני הלמדין קטנים הרי דהשוה הלמד של למך
 להלמד של לאל והלמד של לאל נקודה בודאי בקמץ
 וכן זריכים לניקוד. גם הלמד של למך (ויטוי
 המבטא בין אשכנזים לספרדים בענין סוה לא
 נעלם גם מאדמו"ר כמ"ס בהקדמת אחרו בשל
 שארית יהודה): שוב מלאתי בשער הכוונות ח"ל
 לאל הידוע שהוא ברוך יתנו לו נעימות ואם תהי'
 נקודה בשב"א אז יהי' פשוט לאל של ברוך ואין
 לו הבנה כי האל עצמו הוא הברוך. וכן למך אל
 חי וקיס לריך לניקוד את הלמ"ד הראשונה בקמץ
 כלומר למך הידוע שהוא אל חי וקיס זמירות
 יאמרו עכ"ל: מה שהשמים מן הסדור אור הדש
 כן הוא בסדור רב עמרם גאון בשם רבינו סעדיה
 דאש ישיבה: (י) גם בשבת ויו"ט כן הוא
 באבודרהם שכן פשט המנהג כרב שרירא גאון
 ורב האי גאון וכן היא גירסת הוהר פנחס דף
 רמ"א

חיי שרם קל"ב. כ"ב תרומה קל"ג ע"ל במדבר ק"כ.
 פ"ג; פתוח שברכות ק"ג ביוצר (וכן דערביית כל"ג
 ג"לם זמ"ס ולא נט"ן ורליה ממה שכתוב באריות
 חיים שיש להפסיק בין ממליכים ובין את וכן כתב
 מהרי"ז דיניו סימן ל"ד (מטה משה): (ו) קדושה
 דיוצר נקראת קדושה דסיבה ושל תפלה קדושה
 דעמידה ושל וכל לזיון קדושה דסדרה (ועיין לעיל
 אות א'): מה שאנו אומרים קדושה זו בלשון פסוק
 דברים איך שהמלאכים מקדישים ואין בה לשון
 שירה שאנחנו משתתפים עמהם להקדים ונקדושה
 שבעמידה אומרים נקדישך ונעריךך הוא לניעות
 בנו להורות שקודם תפלה אין לנו שום אליהם
 במעלה אבל לאחר התפלה זכינו להיות כמוהם
 (תולע"י): (ו) ובגניעוה קדושה. הד' נחלם
 שהוא תואר לנעימה ולא בשורק. כן הוא הנוסח
 ב"ב סימן כ"ט בשם פרקי היכלות ובא"ר ס"ק
 נ' וכן הוא נוסח אדמו"ר בחדורים השנים:
 (ח) בולם כאחד עונים. הא דאמרינן כולם כאחד
 היינו כסבולין שקרא אחד שנאמר וארא החיות
 והנה אופן אחד בארץ (יחזקאל א' ט"ז) שבלי הלך
 בשם הגאונים הובא בא"ר (סימן כ"ט ס"ק ד'):
 (ט) לאל ברוך, הלמדיון של לאל ושל למך זריכים
 להיות קטנים (פ"ח שו"ע האריו"ל סדור אור
 הישר לר"מ פאפרוס וכן נקד אדמו"ר בזה הסדור)
 ולא כמו שכתב המדקדק ר' זלמן העניא בשערי
 תפלה שלו שז"ל למך בפתח ומה שכתוב בכתבי
 האריו"ל בקמץ הוא מפני שתלמידי האריו"ל היו
 ספרדים ולפי המבטא שלהם אין מבדילין בין קמץ
 לפתח עכ"ל (וכן בסדור רי"ע כתוב הלמד של למך
 פתוחה) אבל א"ל לפרש כן שנת סדורי האריו"ל
 דא"כ הי' לו לומר הלמד של למך קטנה ומדכתבו
 שני הלמדין קטנים הרי דהשוה הלמד של למך
 להלמד של לאל והלמד של לאל נקודה בודאי בקמץ
 וכן זריכים לניקוד. גם הלמד של למך (ויטוי
 המבטא בין אשכנזים לספרדים בענין סוה לא
 נעלם גם מאדמו"ר כמ"ס בהקדמת אחרו בשל
 שארית יהודה): שוב מלאתי בשער הכוונות ח"ל
 לאל הידוע שהוא ברוך יתנו לו נעימות ואם תהי'
 נקודה בשב"א אז יהי' פשוט לאל של ברוך ואין
 לו הבנה כי האל עצמו הוא הברוך. וכן למך אל
 חי וקיס לריך לניקוד את הלמ"ד הראשונה בקמץ
 כלומר למך הידוע שהוא אל חי וקיס זמירות
 יאמרו עכ"ל: מה שהשמים מן הסדור אור הדש
 כן הוא בסדור רב עמרם גאון בשם רבינו סעדיה
 דאש ישיבה: (י) גם בשבת ויו"ט כן הוא
 באבודרהם שכן פשט המנהג כרב שרירא גאון
 ורב האי גאון וכן היא גירסת הוהר פנחס דף
 רמ"א

דמ"א ע"ב - (מתחמא בן - הוא ג"ב עס"י קבלת האר"ו) ונספר האסכול דק"ו"ל כרנן וכן הוא בסדור ר' יעקב קאפיל ור' שבתאי שלא עשו שום חלוק בין חול לשבת: ומה שאורף אדמו"ר לומר ולא אהבה רבה (שאין דרכו לכתוב שליחות) היינו משום שבסדור האר"ו"ל דעס זלקווא כתוב שם שבשבת ויו"ט יאמר אהבה רבה הוכרה להודיעט שאין זה מן האר"ו"ל: ובתב רבינו בחיי פ' וואת הנכרה. מרע"ה נקרא מתוקן - ותרגם אונקלוס ספרא רבא לפי שגזרוהו של משה בשם הגדול בראמיס ט' וכן השם הגדול שהכין הגדול עבד לפיו ש: אמר את כל מעשה ה' הגדול (דברים י"א ז') וכן מה שקרוין חכמי האמת לשון רבא שהוא תרגום של גדול כענין קדוש אמין יהא שמיא רבא וכן קידוש היום שקרוין קדושה רבא ולא כן של לניה. וכן ברכת היום של אהבת עולם אהבתו שקרוין אהבה רבה ולא כן של ערבית (ועי' רבינו בחיי פ' בשלח ע"פ אלוהו היום) וכן קרוין ליום שביעי של ערבה הושענא רבה לפי שהוא יום כ"ז לבריאת העולם שבכ"ה בגלגל נברא העולם כל אלה אם תשכיל בשם המלא שדרך אחד להם והבן זה עכ"ל. ואם כי אין לי עסק בנסתרות אבל במה שהורשית התבונן לפסוק התיבוע בפשימות. ברכת אהבת עולם נקראת אהבה רבה היינו אהבת עולם אהבתו ה' אלהיו וקרבתו מלכנו לשמך הגדול באהבה. ולא כן של ערבית. ובקידוש ליל שבת כתיב ויקדש אורו ולא כתיב ויקדש ה' אורו אבל בשחרית כתיב על כן. בדרך ה' את יום השבת ויקדשה. גם אנוח רואים אשר בברכת אהבת עולם חתנו לאמר שבעה אהבות האחריות עם וצו בחרת בו קודם שלשה אהבות האחריות עם החתימה. וכן בקדוש חקנו לומר כי צו בחרת קודם שלשה קדושות האחריות עם החתימה. ועיין לקמן פרק י"ח אות ד' בשם הרמ"ע מפאנו שבחרת ישראל משיד על שותף הקב"ה עם ישראל ועיין באור החיים על התורה ע"פ ויברך אלהים את יום השביעי שזו מה שאח"ל כל המתפלל בע"ש ואומר ויכלו כלנו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. ועיין תורה אור (ע"פ חנניו עינים) שגריך כל ימות האול לניע את נפשו לעורר את אה"ר וזה"ע ועי"ו יניע לאהבה בתענוגים המתגלית בשבת וזהו חיות העולמות וקיומם עי"ש זמובן שלכן הורנך לכתוב בסדור גם בשבת ויו"ט אומרים אהבת עולם ולא אהבה רבה: (א) נצח סלה ועד (עירובין ג"ד ע"א): (ב) אני ה' אלהיכם (עיין לעיל פרק ב' אות ח'): (ג) בשבמל"ץ (ספחים ג' ע"א בר"ר פרשה ל"ה דברים רבה

פ' ב' תתחמא פ' ויחי ספרי ואתחנן ספרא ל"א לקום ויחי רמו ק"ו): (יד) אמת ויניב (ברכות י"ג ע"א י"ד ע"ב כ"א ע"א תמיד ריש פרק ה' ירושלמי. ברכות פ"ז רבות בשלם סוף פ' כ"ג וזהר ויקהל דף ר' ע"ג ודף ר"ב ע"ג): עד עזרת ד' פעמים אמת. ומן עזרת עד גאל ישראל ד' פעמים אמת (זהר ויקהל דף ר"ז ע"א): אמת זה יעקב ויניב זה יוסף הנדיק ולפי שאין לומר אמת אמת (ברכות י"ד ע"ב) חקנו לומר ויניב בתרגום (תולעת יעקב בשם הוכרה): בשגלי חלקם הביא בשם הגאונים אמת ויניב כו' עד הדבר הזה אגרת אחת היתה. לפי שכתבנו שהיה אמת ברבות שלחו לגולה רטובים לקבל מלה ברבות. ושלוה להם אמת ויניב ובטן כו' הדבר הזה (פ"ז וי"ץ ושני הוי"ץ עולה מלה הובא בא"ר סימן ס"ו ס"ק ד' בשם התיבא רבתי בשם הגאונים): (טו) ומלכותו (כ"א ואמונה) לעד קימת. מה שהסגיר תיבת נאמונה שלא לאמרה נראה הסעם דגמ' (ברכות י"ב ע"א) כל שלא אמר אמת ויניב שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יא ידי חובתו שנאמר להגיד בצוקר חסדך ואמונתך בלילות. ופרש"י לברכת אמת ויניב כולה על חסדו ששעה עם אבותינו שהולאים ממארים ובקע להם הים כו' וברכת אמת ואמונה מדבר בה אף על העתידות כו'. וכן הובא בפוש"ע סימן ס"ו. והנה על מה שעבר וראינו בעינינו לא שייך אמונה כמ"ש הרא"ה בהקדמתו לספר החנוך ובשו"ת חתם סופר חו"ד סימן שכ"ז כי אבותינו ראו בעיניהם וידעו הדבר בידעיה בלא אמונה ואין לבני אדם שום אמת חזק יותר מזה. והם העידו לבניהם שילדו אח"כ כו' ואין האמת מנחילים שקר לבניהם עי"ש. ומתחמא שכל האמת בברכה הו"א לא נקבע בלבנו ע"ד האמונה. מאלא שאמונה הוא נרשון במה שיש לנו ירושה מאבותינו. וזהו שעל הדבר הזה היינו י"מ שבק"ש וכל האמור בברכה הו"א אין לומר ואמונה. ואח"כ כשאומר ודבריו חיים (ואינו מוכיר פרס שעבר) אומרים באמת ובאמונה חק ולא יעבור כמ"ש באבדרהם אמת היינו תורה כמ"ש אמת קנה ואל תמטר ואמונה היינו מצות כמ"ש כל מצותך אמונה. והנה באבדרהם כתוב ומלכותו לעד קימת ולמד מן הפסוק ה' ימלך לעולם ועד. ואמונתו לעד קימת הוא ג"ש הפסוק לדור ודור אמונתך עכ"ל. הרי שזהו שני עינים שנלמדו משני פסוקים ואם כן מאחר שכל הסדורים כתוב לעד קימת ולא לעד קימת המ"ש בתולם גריך להסגיר תיבת ואמונה: (טו) ברכת אמת ויניב שחרית ואמת ואמונה ערבית הם דאורייתא דכתיב למען תזכור את יום לאתך מאת"ל

מאמ"ד ודרשין ימי חייך הימים כל ימי חייך להביא הילולת. וכיין שרין להזכיר ימיאח מאריס מחייב להזכיר כתקנת חכמים (ברכות כ"א ע"א פו"ע סימן ס"ד): (י) תהלות לאל עליון. מי כמוכה. ב"א גאל ישראל (פסחים ק"ו ע"ב רש"י ברכות י"ד ע"ב זוהר תרומה קכ"ח ע"ב מדרש תהלים סימן ו'): (יח) יְשׁוּעָתָהּ הַשֵּׁן בְּקִמָּץ. וכן בכל מקום שנמצא תיבת שאתה ג"ל ה"ן בקמץ. וכן הוא בספוק (שופטים ו' י"ז) שאתה מדבר עמי ה"ן בקמץ (ועיין מנחת שי וכן מטוק בסדור שער השמים אמשערס): (יש) מה שהשמיט אדמו"ר את הסיוט טור ישראל קומה בעזרת ישראל גם בסדור רב עמרם גאון יתח. וגם מה שנמצא בסדור האר"י זקנוא לא ממצא ע"י שום כותות האר"י ול"ן זה רק הוספת המסדר. וגראה טעם הדלוג כמו שהובא לעיל בשם רש"י שכל ברכת אמת וי"ב הודאה על העבר ולא בקשה על העתיד. וכן נראה מפרש"י (ברכות י"א ע"ב) אמר להם המוטעה כי וברטו את העם שלם ברכות אמת וי"ב ועבודה. וברכת כהנים. ופרש"י את העם עם העם. והוארך לזה משום דבאמת וי"ב לא ממצאו תיבות שיכול לאמרם בשאון ברכה לברך בהם את העם כי כל חופם הברכות הוא הודאה ושבח. לכן הו"רך לפרש שיברכו הברכות הללו ביחד עם העם. הרי שלא היו נוהגין להוסיף תיבות שאינם של שבח והודאה (הרה"ק ר' זבי אלימלך מדינאבז בספרו מגיד תעלומה על מסכת ברכות):

פרק ח תפלת שמונה עשרה

(א) אָדֹנָי שפתי תפתח (ברכות ד' ע"ב): (ב) מאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו להם לישראל שמה עשרה ברכות על הסדר. הי"ט שהברכות הללו נתיסדו קודם בזמנים שונים ע"י מאורעות שונות ואנשי כנה"ג תקנו אותם על הסדר ומה שתקנו אנשי כנה"ג הוא חוב גמור על כל ישראל בשום ולא שייך בזה חליקי דעות ומנהגים שונים. לכן מי שמסדר הח"י ברכת הללו בסדר אחר והקדים המאוחר או אחר המוקדם לא יאל ידי חובתו. ורבו גמאלל וביט דיתו ביבנה תקטו והוסיפו עוד ברכה אחת נקראת ברכת המינים. וקבשה לברכה י"ב וגמאלל חשב עשרה ברכות לחול ואנשי"כ שם הכולל שלהם ח"י ברכאן לזוה"א נאמר במקדם. ולשבת ויו"ט תקטו אנשי כנה"ג שבע ברכות ולמוסף ר"ב חשב ברכות אף ליחידים (שור או"ח סימן תקנ"א) ולזמנות (שהיו גזרין ב"א"י על הנשמים ממואר בתיא"ח תקנ"ט) ארבעה ועשרים

ברכות לש"ן בלבדו (עמלה י"ז ע"ב ברכות מן כ"ד עד נ"ד ירושלמי פרק תפלת השחר פו"ט"ע סימן ס"ח פ"ט קי"ב): (ג) י"ח ברכות לחול מתקנו עד ח"י אזכרות שבמזמור הבו ליה בני אלים וברכת המינים כנגד אל הכבוד הרעים. רב יוסף אמר כנגד ח"י אזכרות שבק"ש וברכת המינים כנגד אחד שבק"ש (שהמינים כפרו באחדות). ר' תנחום אמר כנגד ח"י חלויות שבשדרה וברכת המינים כנגד חלויה קפנה שבשדרה (ברכות כ"ח ע"ב ועי"ש באגדות מהרש"א). ע"ס קמן הוה באש אינו נשרף ובעפר אינו נרקב ובמים אינו נמחה כן אחדות הטורא לא יקונה (רבות נראשית פ' כ"ח ויקרא פ' מ"ח מס"מ סימן תקי"ז ועיין רש"י שבת קכ"ד משני קליפות ורש"י חולין דף נ"ג משמע ע"ס קמן מונח על ע"ס הנק"א והוא ע"ס הנקרא לו עיין זוהר תולדות קל"ז ע"א וארא כ"ח ע"ב): (ד) מה שאברהם תקן תפלת שחרית ויחאק מנחה ויעקב ערבית (ברכות כ"ד ע"ב) הי"ט שתקנו שמוחייבים להתפלל באלו הזמנים כי אבותינו התפללו באלו הזמנים אבל עד עזרא וביט דיתו ואנשי כנה"ג לא היו לתפלה מוסח קבוע. עיין רמב"ם פ"א מהלכות תפלה. ותשב"ץ חלק שני סימן קס"א: שלש משמורת לילה ושלש החפלות דיום הכל עיין אחד (זוהר וישב קפ"ט ע"א): (ה) מגין התיבות שכלל ברכה אינו מעט. ובלנד שלא יגנה דבר שזוכר בגמרא (שו"ע אדמו"ר סימן ס"ח בשם הרשב"א): בכל זו ובטור ובפע"ח ובסדור האר"י ועוד איזה סדורים מונים מספר התיבות שכלל ברכה וברכה לפי הגרסאות והנוסחאות שה"י לשיטה בסדורים שלפני כאו"א וכתוב באברהם שיש מוסיפין תיבות ויש גורעין. לכן הגי' מותב כאן את מספר התיבות בכל ברכה לפי הכרעת אדמו"ר בזה הסדור ולא באיזה סדור ימצאו הוספות או גרעין ידעו שאינו מוסח אדמו"ר: (ו) בשבלי הלקט וכתבתי רבתי ובי"י ולבש סימן קי"ב בהם בשם אגדה זמן התיסדות כל ברכה מה"ס ברכת הללו ועש"י איזה מאורע לכן הגי' מעתיקם בכל ברכה. הטעם שתקראו אנשי כנה"ג עיין עזר אחר דף ס"ו ע"ב:

פרק ט תפלת שמונה עשרה

(א) ברכה ראשונה. שנלל אברהם אבינו מאור כשדים פתחו מלאכי השרת ואמרו בא"י מנן אברהם. יש זה מ"ב תיבות ועם הששה תיבות אד"י שפתי תפתח יש זה מ"ח תיבות (ביור כל זו פ"ח). ברכה ראשונה נקראת אבות ובינה

הסניג גבורות ושלישית קדושת השם (ר"ה ל"ב ע"א)
 מעלה י"ו ע"ב פסחים קי"ו ע"ב זוהר פקודי רס"א
 ע"א תקוני זוהר תקון ע': (ב) קונה הכל מלא
 וא"ו אחר הקוף ק הא כפע"ח (שער העמידה
 פרק י"ד) ומבאר שם שהוא תקון ה"ו ונקב גימ'
 קונה ואותיות אלט כלאותיות אלט עכ"ל וכן בתקוני
 זוהר תקון ע' ד"ה קס סגא וד"ה אדהכי קונה
 הכל. והגם שהוא משרש קנה והו"ו איננה שרשית
 (ולכן יש טהגין לומר וקנה שיהיו אותיות ונקב)
 מ"מ החולם שגל הקוף משלים הו"ו (כן הוא בפע"ח
 שער השבת פרק כ"ב לענין היבט נו"ל) וגם בתנ"ך
 נמאל קונה מלא בוי"ו (משלי ס"ו ל"ב ועוד כמה
 מקומות) וכן לקמן בפסירת העומר כתוב שבמ"ס
 ימי הספירה יבוע בכל יום אות אחת מן הפוק
 ישמחו אעפ"י שפ"י המסורה לא נמאל בזה הפסוק
 רק מ"ו אותיות כי התיבות השפס מישר הם חסדים
 בלא ווי"ו אבל לפעמים נמאלים בתנ"ך מלאים (דה"ב
 א' י"א) השפס את עמי (תהלים כ"ו י"א) נחת
 באורח מישור. והמדקדקים בתפלה לומר וקנה
 ובספירה מכוונים מ"ס אותיות הם תרתי דסארי:
 מה שחומהין מגן אברהם עיין זוהר לך לך פ"ב
 ע"א: (ג) זכרנו מי נמך וכחוב. ובסכר. תקנו
 הגאונים לעש"ת (רא"ש פ"ק דנרות רמב"ם
 הלכות תפלה סוף פרק ב' טור סימן תקפ"ב
 וכו' בתניא רבתי בשם כמה גאונים) שמה שאמרו
 אל ישאל אדם זרכיו בשלש ראשונות ואחרונות
 (ברכות ל"ד ע"א) היינו דוקא זרכי יחיד אבל זרכי
 רבים מותר. וז"ל הסוד ורב האי גאון כתב דיש
 לומר אותה וכו' וכן יש במס' סופרים (פי"ט) כשם
 שחתמתן של ר"ה ויוה"כ משונה משאר יו"ט כן
 חפלתן משונה עכ"ל: ועפ"י י"ל הטעם שהגיהי
 אדמ"ר לאמר ביום א' דפקח ובשמיי עלת
 הפיוסם של כל וגשם. כל תן כו' וזכר אב כו'
 (בסדורים הראשונים לא נדפסו הפיוסם הללו אבל
 ידוע שמשלם נהגו לאמנם במחזורים ואח"כ הדפיסו
 אותם בסדורים הללו) י"ל משום שבת נדונים על
 המים והגשמים שקולים כחמיית המתים גם כל תחי'
 זמנו בלייל א' של פסח כמבואר לקמן בתפלת יו"ט בשם
 פ"קי דר' אליעזר לכן לענין גשם ושל נחשבין אלט
 הימים כמו ימי הדין של ימים טראים: (ד) ברכה
 שניה ארתה גבור כשעקד יחא אבינו ע"כ המוצב
 כיון שהגיע החרב על זארו פרח ויאלה נשמחו
 כו' כיון שהשמיע הקב"ה אל תשלח וגו' חרה הגפס
 פי אמרו בא"י מחיה המתים. ויש בה מ"ס תיבות:
 פתח בתולעת יעקב חסידי אשכנז אומרים ששלש
 ראשונות יש ק"ו תיבות ומדברי רשב"י ע"ה נראה
 שאין אלא ק"ה תיבות. דמר מנה ברכת מחיה

המתים נ"א תיבות ומר מנה מ"ס. ונראה דמר
 מנה משיב הרוח ומריד הגשם ומר מנה מריד
 הסל. ומק שמנה רשב"י ע"ה מריד הסל לפי
 שאפילו בימות הגשמים אם אמר מריד הסל אין
 מחזירין אותו לפי שהוא סימן ברכה ושל לא מיעזר
 ועוד כל גימ' אויה אחד. והגה ברכת מגן יש
 בה מ"ב תיבות לפיכך פותחת ב' וחותמת במ"ס
 ואמר רשב"י שהוא שם של מ"ב עכ"ל החולעת יעקב:
 (ה) מריד הסל (תענית מ"ג ע"א). הגה כ"ק
 מריד הקלל בקמן כן הוא בטעם אדמ"ר בכל
 התפלות. ה"פ מוקד בקמן והגשם מוקד בסגין.
 ובפסיקות י"ל הטעם כי מריד הגשם מחוייבים
 להזכיר מדין האלמוד ובוה כל ישראל שוין. ומסתמא
 כן הוא טופס הברכה מאתפי נה"ל. אחת גבור
 כו' מחיה כו' מריד הגשם מכלל כו' בתה"כ
 כו' כי מכלל חיים אינו החלפת ענין (משנית'
 בשו"ע סימן קי"ד סעיף ד') ולכן תיבת הגשם
 מוקדת בסגין כמו תיבת חסד. אבל הסל לא
 חייבו חכמים להזכיר כי בטל וברוחות לא חייבו
 חכמים להזכיר א"כ התיבות מריד הסל הם טפשות
 על טופס הברכה ותלוי במנהג המקומות רק לדעת
 המקובלים יש לזה טנה מיוחדת והו שאמרו בגמרא
 (תענית דף ג' ע"א) בטל וברוחות לא חייבו חכמים
 להזכיר ואם בא להזכיר מוזכר והו כמו ענין בפ"ע:
 ועל דבר שכתב התולע"י שלדעת הרשב"י שהם
 מ"ס תיבות מונים התיבות מריד הסל ולא התיבות
 משיב הרוח ומריד הגשם שיהיו נ"א תיבות. בהכרח
 לומר שאין כוננו שלדעת הרשב"י התיבות משיב
 הרוח ומריד הגשם אינם נמנים כלל במספר התיבות
 מוטופס הברכה שלא יתכן שמריד הסל שאין להם
 הכרח מדינא דגמרא יעלו למנין ומריד הגשם שיש
 להם כאן הכרח מדינא דגמרא לא יעלו למנין.
 אלא ודאי שנות התולע"י שהארבעה תיבות משיב
 הרוח ומריד הגשם אינם עולים למנין ד' תיבות
 לדעת הרשב"י אבל השתי תיבות מריד הגשם
 בודאי עולים למנין ורק בחורף אבל מריד הסל
 אפשר למנות בין בקיץ בין בחורף שהסל לא מיעזר.
 ונראה שכן הוא ג"כ דעת אדמ"ר בדברי הרשב"י
 שהרי בשו"ע שלו (סימן קי"ד סעיף ו') לענין אם
 לא אמר. בימות הגשמים מריד הגשם ואמר מריד
 הסל אין מחזירין אותו הוכיח לבאר שאם לא אמר
 לא מריד הסל ולא מריד הגשם (אפילו אמר משיב
 הרוח) מחזירין אותו. ומבאר שם שמריד הגשם
 ומריד הסל הם מסוג אחד אבל משיב הרוח אינו
 מזה הסוג. וא"כ מהיכי תיתי למתחם במנין התיבות
 המוכרחות. וכן לרין לפרש דברי התולע"י אעפ"י
 שאין זה בלשוט ממש והיינו שחסידי אשכנז מניס

משיב רוח ומוריד הגשם לדי תיבות עמוס שא"ל
 לשלם בלא רוחה והרסב"י אינו מענה משיב רוח
 משום שהרוחה לא נקראו חיים לעולם כמו גשם
 ושל ואינו מסוג ברכת מתיבת המתיבת כמ"ש בשו"ע
 סס: (ו) משיב רוח ומוריד הגשם (ריש מס'
 הענינה ברכת ל"ג ע"א ב"מ פ"ה ע"ב) וקבעו
 ההזכרה בתחיית המתים (הענינה דף ז' ע"א ועיין
 זוהר פקודי ס"א ע"א ועיין לקמן במסוף של שלש
 רגלים): (ז) ב"י סמוך. במוספים ובנעילה ובמנחת
 שבת הרחמים. קן הוא בפע"ח (שער ר"ה פ"ז
 ובסדור הארז"ל): (ח) סחורה הו"ד כגולן קן הוא
 בסדור שער השמים המשפירס וכן הוא בשערי
 חלה מבעל זוהר ההנה וכן הוא בסדורים הישנים
 מאדמו"ר: (ט) ברכה שלישית אתה קדוש. קדושה
 (מדרש תנחומא פ' זו טור סימן קכ"ה בשם ספר
 היכלות): כשפגע יעקב אבינו בשערי ירושלים
 והקדים שמו של הקב"ה אמרו בא"י האל הקדוש:
 יש בזה י"ד תיבות (טור פ"ח סדור הארז"ל ועיין
 זוהר פקודי רמ"א ע"ב): ברכה הזאת יש טעמאות
 שוות. בסדור רב עמרם גאון הנוסח הוא לדור
 ודור המליטי לאל כי הוא לבדו מרום וקדוש ובצמך
 מפיו לא ימשע לעולם ועד כי מלך גדול וקדוש
 אתה. ומה שאמרו אומרים בר"ה ויו"כ אחר אתה
 קדוש ב' קדוש ובין לדור ודור המליטי ב' לא
 נמלא בסדור רב עמרם. ובסדר התפלה שברמב"ם
 הנוסח הוא אתה קדוש וכו' כמו בכל הסדורים
 שלפנינו וכן הוא בסדור הארז"ל עם כוונת עפ"י
 הסוד וכן בלשון הגמרא הברכה הזאת נקראת קדושת
 השם. אבל בחזרת הש"ץ בסדר התפלה שברמב"ם
 הנוסח הוא לדור ודור ע"ד גדלך ב' וכן הוא בכמה
 מיני סדורים אשכנזי ובסדר וכן הוא בסדור הארז"ל
 זלקווא (רק בלא כוונת עפ"י הסוד) וגראה שאין
 זה מן הארז"ל. ובסדור הארז"ל שהחיל להדפיס
 בקניינסבערג מפרשם שלפי נוסח הארז"ל לריך
 לאמר אתה קדוש גם בחזרת הש"ץ וכן אדמו"ר
 לא עשה שום חלוק בין יחיד לש"ץ. וכן בשער
 הכוונת מבורר בחזרת הש"ץ אתה קדוש:
 (י) נקדישך סדר הקדושה הוא עיין בפ"ע
 שתקנו אנשי כנה"ג ואינו סופס השלש ברשת
 ראשונה: ועיין לעיל פרק ב' אות ז' שגם ימלך
 הוא מעיקר הקדושה וא"כ נמלא ג"כ בקדושה
 שבעה קדושות שהם מעיקר הקדושה כמו בקדושה
 דיוזר ובקדושה דסדרא; ב"ה שנהנו להוסיף
 בסדר הקדושה ממקומך מלכנו תופיע ב' תשכון
 תתגלל אינו לשון תהיה ונקשה רק באור על מה
 אצטו מחכים ומאמינים בזה שכתוב בפסוק ימלך
 וכו': ומ"ש בלבוש סימן רפ"א וז"ל ממקומך ב'

תפני ששבת הלשון הוא ביוזר והכסף מתרומם
 וכל לבא השמים אין יודעין מקומו רק אומרים
 בו בלשון נסחר ברוך ס'. בכל מקום שהוא ולכך
 אנו מהפללים שופיע אז עלינו ממקומו אשר הוא
 שם שהוא מקום הרחמים עכ"ל. לכאורה אינו
 מובן שהרי בסדור רב עמרם גאון ובסדר התפלה
 שברמב"ם נמלא זה הנוסח גם בסדר קדושה של
 חול או בקול רעש ב' ממקומך ב' ולריך לאמר
 שהלבוש לא בא להשמיענו רק ליתן טעם על מהננינו
 שלא נהגו לאמרו בחול למה אומרים זה בשבת לזה
 כתב מפני ששבת ב' ליעזבתם משבחים ואומרים
 קן הוא בתקויו זוהר תקון מ"ו: בעשיית המלך
 הקדוש (ברכות י"ד ע"ב): (יא) ברכה רביעית
 אתה חונן. כשנא פרעה להמלך את יוסף במלכים
 בדקו אותו אם יודע שבטי לטון בא גבראל ולמדו
 ע' לטון אמרו בא"י חונן הדעת: יש בזה י"ז תיבות
 (טור כל בו) וכן כתוב בסדור ר' יעקב קאפיל
 שיש ברכה זו י"ב תיבות לבד החימת הברכה
 ועם החימה היו ג"כ י"ז. ובסדור הארז"ל כתוב
 שיש ברכה זו י"א תיבות כגדל י"א יריעות עיזב
 וכן הובא בילקוט חדש ערך תשובה סימן קל"ח
 בשם ספר הכוונת עיין שם עוד כמה רמזים
 ואעפ"כ גם בסדור הארז"ל נוסח זאת הברכה כמו
 בזה הסדור י"ז תיבות ולריך לומר שברכה הזאת
 נמלאו י"א תיבות הידועות לחכמי הקבלה שהם
 עד י"א יריעות עיזב: (יב) הכברה בינה ודעת.
 בסדור הארז"ל כתוב שתי נוסחאות. לפה בינה
 והשכל (נוסחא אחרינא) הכמה בינה ודעת.
 ואדמו"ר צמר את הנוסחא הכמה בינה ודעת.
 וגראה שצמד לשון הגמרא משום שצמדה (ברכות
 ל"ג ע"א) נקראת ברכת חכמה ובנעילה י"ז ע"ב
 נקראת ברכת בינה ובמטה ל"ג ע"א נקראת דעת.
 וסדרן חכמה בינה ודעת ולא דעת בינה וחכמה
 שיהא מעין החימה סמוך לחימה: (יג) אתה
 חוננתנו. בענין אם להתחיל במו"ש מן אתה חונן
 או לדלג אתה חונן ולהתחיל אתה חוננתנו. כתב
 במסה משה סימן תל"ה וז"ל וכתב בארמות חיים
 אין מתחילין באתה חוננתנו לפי שהשמה ממשבע
 שבעו חכמים ברכה אינו אלא טועה (עיין שו"ע
 אדמו"ר סימן ס"ז סעיף י"ב) אלא מתחיל אתה
 חונן עד וחננו מאתך ומתחיל אתה הדלת בין
 קודש לחול וכן כתב הרמב"ם וכן כתוב בסדור
 רב עמרם עכ"ל הא"ח. ובהעתק מכתב יד מוה"ר
 יעקב פולק מסמ"ג שלו מלאתי וז"ל נראה ל'י
 שטועים האומרים אתה חוננתנו ואתה חונן. כי כל
 דברי אתה חונן מפורשים באתה חוננתנו וגם בספר
 הגאון בן מיימוני אין בו אתה חוננתנו אלא כוללה
 באתה

באחה תנון ומתחיל ואתה בדלת כי וגם בתשונת
 גאורים לא תמנא שום אהה תוננתו כי אם אהה
 כדלת כי וכן כתב רמב"ם ז"ל והעולם נוסבין
 לומר אהה תוננתו ולכן זה בקרא שטוי ממנע
 שהכל ענין אחד הוא עכ"ל מע"מ (ועיין בפ"י
 ומג"א סימן רנ"ד). והלכות נדחק ליישב טעם
 הנוהגין לומר אהה תונן ואתה תוננתו. והתם
 יו"ם בדברי המודות ברכות פ"ה ד"ה והכדלה
 בחונן הדעת השיג על פלוטו ופסק לומר אהה
 תוננתו ולא אהה תונן. ובימינו גדפס משניות
 עם ענין ערך מהרה"ק לקאמאראל (תלמוד תלמידי
 סרב המניד ז"ל) והתרגום מאלד על הלאמרים
 שיהם. וז"ל והגאורים הקנו להחיל הברכה במולאי
 שנתות אהה תוננתו למדע תורתך. כי יש שני מיני
 דעה. דעת המתפסס ודעת הבעלם שהוא תכלית
 הידיעה שלא טדע ועל ידי דעת הבעלם נמשך
 כדלה כידוע ודעת הבעלם הוא מדע תורתך דעת
 דמשה והואמר שיהם עליו נאמר כי עכ"ל. וכן
 פסק הרה"ק המפורסם ר"י נבי אלימלך מדינאב
 בספרו על מסכת ברכות שלא נאמר אהה תונן
 רק אהה תוננתו. ואלדמו"ר בשו"ע שלו לא העיר
 מזה כלום רק מן הסדור נראה שהחליט להתחיל
 אהה תוננתו ולא אהה תונן כי קודם אהה תוננתו
 כתב במולאי שבת ויו"ם לומרים זה" (משמע ולא
 אהה תונן) וקודם ותודיענו כתב אה חל יו"ם במול"ם
 לומרים כאן ותודיענו" דהתם לכוני עלמא מתחילין
 מן אהה בחרתו: (יד) ברכה תמימית השיבנו
 כשנקסם מיתה על ראובן כי מיד חזר בתשובה
 דכתוב וישב ראובן (מדרש רבה וישב פ"ד) נמחל
 לו אותו עון דכתוב ויהיו בני יעקב ששים עשר
 (סדר היום) ומי דכתוב יחי ראובן אמרו בא"י
 הרוגה בתשובה: יש בה ס"ו תיבות (סור כל בו
 פט"ח סדור האריו"ל): ועיין בפט"ח שער העמידה
 פרק כ' שיש בברכה זו סגולה להחזיר בניו לתשובה:
 (טו) ברכה ששית סלח לנו. כשעשה יהודה כי
 מיד הודה ואמר לזקה ממני וסלח לו על אותו
 עון אמרו בא"י חנון המרבה לסלות (עיין זוהר
 אחרי דף ע"א ע"ב). יש בה כ"א תיבות (סדור
 האריו"ל): (טז) ברכה שביעית ראה נא. כשמררו
 המגרים את חיי אבותינו ואמר הקב"ה וגאלתי
 אתכם אמרו בא"י גואל ישראל: יש בה י"ם תיבות:
 (יז) עננו שבת כ"ד ע"א רש"י ד"ה של תענית.
 תענית י"א ע"ב י"ג ע"ב תוספ' ד"ה אלף. ירושלמי
 ברכות פ"ד הלכה ג'. תענית פ"ב הלכה ב'
 ריטב"א תענית דף ג' ע"א ועיין נתיב החיים סימן
 ל"ג. סוף אות יו"ד) ובפסקי דונים מאלדמו"ר בעל
 ז"ל י"ז סימן תקס"ו כתב וז"ל, והב"ח כתב בשם

האגודה האפינו אינם מתענים רק שלשה ימים
 להפלה ענו ברכה צפ"ע ולא קי"ל הכי. מ"ע
 בארבעה נמות הקבועים שאין מתענים רק שלשה
 כגון שהשאר תולים או צמת החלוע ר"ל יש לסמוך
 על האגודה וכמ"ס במקום אחר עכ"ל: (יה) ברכה
 שמיית רפאינו. כשנלסער אברהם אבינו לער
 המילה בא רפאל ורפאו. אמרו ברוך אהה ה' חפא
 חולים: בברכה הזאת תקראת צדפת אלוים (ע"ו
 דף ח' ע"א): יש בה כ"ח תבות: אצפ"י שהוסיפו
 סמוך לחתימה חיבת ודחוק אצפ"י הוי מעין החתימה
 סמוך לחתימה (פסחים ק"ד ע"א) שהכל ענין אחד
 שכל רפואה שיך לתחמט (עיין לקמן בברכת
 הפסורה): (יב) ברכה ששיית ברך עלינו. כשזרע
 יצחק אבינו ומלא מאה שערים אמרו בא"י חבך
 השמים: יש בה בקין ל"ז תיבות ובתורף ל"ח תיבות:
 תקראת ברכת השמים (ברכות כ"ט): (ב) ברכה
 ששירית תקע בשופר. כשנא יעקב אבינו לאלהים
 וראה את יוסף ושמעון ומתקבצו הוא ובניו ציח
 אמר בא"י מקבץ גדתי עמו ישראל: יש בה כ"א
 תיבות (סדור האריו"ל): (בא) ברכה י"א השיבה
 שופטים. כשמתנה תורה לישראל אמר הקב"ה ולא
 המשפטים אמרו בא"י מלך אהב לזקה ומשפט.
 יש בה כ"ח תיבות (סדור האריו"ל מע"מ סימן
 קמ"ג): בעשית המלך המשפט (ברכות י"ב ע"א):
 (בב) ברכה י"ב ולבלישינים. כשכעבו המגריים בים
 פתחו מלאכי השרת ואמרו בא"י שוגר אויבים
 ומכמע זדים. יש בה כ"ט תיבות (סור פט"ח
 סדור האריו"ל) ולפי נוסח אלדמו"ר יש בה ל"א
 תיבות שגורם וכל המוניס וכל הזדים כי שיהם
 נזכר בגמרא בפירוש (ברכות כ"ח ע"ב מנלה י"ו
 ע"ב) ועיין באגודתה סוף שמו"ע לחול שבמספר
 התיבות אין לדקדק רק בשלש ראשונות ועיין לעיל
 אות ד': (בג) ותבניע צ"ל ולא ותכליתם.
 ובסדרים גדולים שמפסו אה"ח כלפס ותכליתם
 ואחרתם נמשכו כמנה דפוסים אלב העיקר הוא
 לומר ותבניע וקבלתי טעם לזה כי נזכרו כאן ד'
 מיני אבדים תעקב ותשבר ותמנע ותכניע שהם
 לד' קליפות הממאות ראשונה קשה משניה ושניה
 משלישית כי ולקן על הראשונה מנקהים עקירה
 לגמרי משרשה ועל השניה שנייה ועל השלישית
 רק תמנע ממקומה ועל הרביעית היינו. טונה
 שמעורב סוב ורע אין אנו מנקהים רק הכמעת
 חלק הרע לחלק הסוב וכן מלאחי בהמשכות לסדור
 רי"ע. גם בהסדור שהתפלל בו אלדמו"ר בעל ז"ל
 ז"ל כתוב ותכניע: (כד) ברכה י"ג על הלדיקים.
 כשאמר לו הקב"ה ליעקב אבינו ויוסף ישית ידו
 על עיניך וגו' שמח ובסמח על דבריו של מקום
 ובשעה

ובשעה שנספר ט' בא יוסף ומתן שתי ידיו על
 עיניו ונסקו ובכה לו (עיין זכור ויחי רכ"ז ע"א
 רנ"ז ע"א הוועלת שיש להאכ מזזה) פתחו מלאה"ש
 ואמרו בא"י משען ומנסח ללדיקים: יש זה מ"ר
 תיבות: יש מוסיפין בצרכה הזאת ועל חסדך
 הגדול באתם נשענו. והפעם שהי' מעין החתימה
 סמוך לחתימה. ואדמו"ר לא גרים. וגראה טעמו
 משום דכמו דלג נקרא חתום בשמים ש"מ דמשען
 ומנסח עינו אחד. כמו"כ גם אם מסיים כי כך לבד
 נסחטו וחתום משען ומנסח הוא מעין החתימה
 סמוך לחתימה. וכן בכל סדורי הארז"ל ובסדור
 של"ה שנסוּח אשכנז לא נמלא תיבות ועל חסדך
 ס': (בה) צרכה י"ד ולירושלים. בשנה שלמה
 את בית המקדש אמרו בא"י בונה ירושלים: יש זה
 כ"ה תיבות (סדור הארז"ל): (בו) נהם (ירושלמי
 ברכות פ"ד הל' ג' נ' תפנית פ"ב הל' ג' רי"ף ור"א"ש
 סוף מסכת תענית ברי"ף פ"ד דתענית העתיק
 הגירסא כמו שהיא לפנינו ולא כמ"ש בירושלמי
 רחם ברי"ש): (בו) צרכה ט"ו את נמת. כשנשעו
 ישראל ועברו את ים סוף ואמרו שירת וישע
 פתחו מלאה"ש ואמרו בא"י מנמיח קרן ישועה:
 יש זה כ': תיבות (עוד כל בו פט"ח): ויש מוסיפין
 בסיום הצרכה תיבות ומנמיס לישועה וכן נמנה
 בסדור הארז"ל דפוס ולקווא בתפלת שחרית
 (בסדור הג"ל נמנה לשחרית תפלת שמו"ע בפ"ט
 ולעריבת בפ"ט) אבל בשמו"ע דערבית לא נמלא
 השתי תצות הללו (ולא נמלא בהצרכה רק כ'
 תיבות) ובהכוונות כחונ שם כשארומרים כי לישועתך
 ט' יאסע לישועה כרי שיוכל להשיב ליום הדין
 כששוללים לתרו לפית לישועה. הרי שמה שכתוב
 בתפלת שחרית ומנמיס לישועה פירושו שילפפה
 לישועה ולא שיוסיף שהי' תיבות. אבל המסדר
 לאותיות הדפוס בסדור ולקווא טעה והעמיד התיבות
 ומנמיס לישועה ג"כ באותיות גדולות כמו כל סופם
 הצרכה. ובסדור המקובל ר' מאיר פאפריש כתובים
 התיבות ומנמיס לישועה בתוך הצרכה באותיות
 קטנות המורים על כוונה ולא על אמירה. ולכן
 אין להוסיף שתי תיבות בסופם הצרכה עד הסוף
 וכל בו ופע"ח וסדור ר' מאיר פאפריש וסדור
 הארז"ל. ולכן השמיסס אדמו"ר: (בה) צרכה ט"ו
 שמוע קולנו. כשנאמרו ישראל וישעקו לאל וישמע
 זעקתם כמ"ש ויאמרו כנ"י מן העבודה וישעקו ותעל
 שועתם אמרו מה"ש בא"י שמוע תכלה: יש זה
 ל"ה תיבות (כל בו פט"ח) עיין צוהר קדושים פ"ב
 פ"ב שלא כל אחד יכול לאמר אבינו שבשמים שמוע
 קולנו כי ישאל אותו ואם אב אני איה כבודי:
 (בש) צרכה י"ז רצה. כשעשו ישראל את המשכן

ויצדק שכינה ושכן בו בין שני הכרובים. פתחו
 מלאה"ש ואמרו בא"י המחזיר שכינתו לניון (עיין
 זוהר פקודי רס"א ע"ב): יש זה ל"ד תיבות
 (כל בו). לכן ז"ל והשב העבודה ולא והשב את
 העבודה: צרכה זו נקראת עבודה (ברכות כ"ט
 ע"א שנת כ"ד ר"ה י"ב מגלה י"ח סוסה ל"ח
 ע"ב): הכהנים בהקרבת החמיר וכן כה"ל צ"ס
 הכפורים היו ג"כ מברכים צרכה זו (חמיר ריש
 פרק ה' ברכות י"א ע"ב יומא ס"ח ע"ב): בזמן
 שבהמ"ק היה קיים לא היו אומרים והשב העבודה
 ט' ותחינה בו' ולא היו חותמין המחזיר שכינתו
 לניון רק היו חותמין בא"י שאתך לבדך ביראה
 נעבוד (ילקוט שמואל רמז פ' עיין רש"י ברכות
 י"א ע"ב יומא ס"ח ע"ב) ולכן יש נוהגין לחתום
 כן ציוס שהכהנים עולים לדוכן מפני שג"כ נקרא
 ג"כ עבודה. אבל אדמו"ר לא הכהני לחתום
 כן כי מה יעשו במקומות שעולים לדוכן בכל יום
 האם לעולם לא יחתמו המחזיר שכינתו לניון. גם
 לא לכל הדגרים הוקפה ג"כ לעבודה (עיין שו"ע
 סימן קכ"ח סעיף מ"ד וסעיף ג"א): (ל) יעלה
 ויבא (ברכות כ"ט ע"ב ל' ע"ב שנת כ"ד תוספתא
 ברכות פרק ד' מס' שופרים פרק י"ט הלכה ז'
 והל' י"א): (לא) צרכה י"ח בודים אמתו לך.
 כשהכניס שלמה הארון ט' ונתן הודאה בו' פתחו
 מלאה"ש ואמרו בא"י הטוב שמך ולך נאה להודות:
 יש זה פ"ו תיבות (כל בו פט"ח): פ"ו תיבות
 הללו הם לבד התיבות (האל ישועתינו ועזרתינו
 הנה האל הטוב) וגם בלעדס מעין החתימה
 סמוך לחתימה. צרכה הזאת נקראת צרכת
 הודאה (ברכות דף כ"ט ע"ב ודף ל"ד שנת כ"ד
 מגלה י"ח ע"א עיין זוהר פקודי רס"ב ע"א):
 (לב) הברחה כי לא תמו חסדך. בסדורים
 הראשונים בתפלות חול כחונ המרחם בלג וי"ו.
 ובשבת והמרחם בו"ו. ובשאר תפלות אין הכרע
 כי עפ"י רוב לא נמלא שם שלש אחרות רק מלויס
 ראה ומודים בו' ושאלנו את הרב החסיד המפורסם
 בשמו ר' הי"ל ז"ל פארישער ואמר לנו שבחוב
 בודאי ז"ל המרחם ובשבת וי"ו בודאי ז"ל והמרחם
 בו"ו ובמוסף דר"ח ותוה"מ ספק. ולא זכר
 לטעמו. ומעתה נחוי אכן. הנה בטסח אשכנז.
 שער השמים דפוס אמשטרדם. טסח צרכת
 הודאה היא ג"כ פ"ו תיבות כמו בסדורי הארז"ל
 וכמ"ש בפע"ח. וסופם צרכת הודאה מודים אמת
 לך בו' על חיינו המסורים בידך. הייט מופס צרכת
 מודים צערך האריות כמו כל הצרכות דשמ"ע.
 ואח"כ מוסיפין ע"ו וי"ן המוסיפין על עיני ראשון
 ואלו כן. ועל כשמתונו. ועל נסד. ועל נפלאותיך.
 ופזותיך

ומוצותיך. ובוקר. והארים. והמרחם. ועל טלם. ויתרום. (ולא גרים ויתגא) וכל החיים. ויהללו. ועזרתיו. (והתיבות האל ישועתינו ועזרתנו כי בלתי מוסגרות והמה שלא נמלא עם מעין החתימה סמוך לחתימה וז"ל שמן וכל החיים הוא מעין החתימה) ועכ"פ אנו רואים שדקדקו שיהיו בהודלות י"ב ווי"ן המוסיפין ובטוח אדמו"ר עפ"י נוסח הארז"ל הנוסח צמטע שמים מנוסח אשכנז ועכ"פ דקדק ג"כ שיהיו י"ב ווי"ן המוסיפין ואלו הן. ועל נשמותיו. ועל נסר. ועל נפלאותיך. ועזותיך. ובוקר. והארים. (המרחם הוא בלא וי"ו) ועל טלם. ויתרום ויתגא. וכל החיים. ויהללו ועזרתיו (התיבות האל ישועתינו כי מוצרות בחלתי עגול ואין זה טוחא אחרינא רק ההבדל הוא לסימן). והנה לא נחסם דקדקו כל הטעמות אשר צברת מודים ויסיפו י"ב הודלות במספר מכוון אלא ודאי צדדי שגם צברת ווי"ו שאין אומרים רק שלש ראשונות ושגם אחרונות (כי הצרכות מקדש השבת אין לספור בנספר ח"י שאינם בכל עת ערב ובוקר יאריים רק לזמנים ידועים השבת הזמנים הזכרון כי) אפי"כ לא יגרע מספר ח"י היינו ששה ברשת וי"ב הודלות. גם רואים אהנו שכל הנמשכים אחר הצלת הארז"ל מדקדקים בלא סדר התפלה שצב מקום שזוכר מספר ח"י מוסיפין אחד עד ישועה ועזר מן המינים המסיתים לכפור בתורה שצ"פ כמו בשמ"ע. היינו. בצרבת השחר הטחף ליען כח. בצפוקי יהי כבוד הפסוק רבות מתעבות. (לנד צח"י אזכורת שבשיתת הם א"ל להוסיף אזכרה עד צרכת המינים ואפשר שלכן יש טעין לשיים שירת הם וצבורתך כתוב לאמר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד והוא ע"ד שאמרו בגמרא (הובא לעיל פרק ח') אשר ח"י ברבות חקנו נגד ח"י אזכרות שבק"ש וצרכת המינים נגד אחד שבק"ש. אבל הנמשכים אחר קבלת הארז"ל (פע"ח משנת חסידים) החליטו שלא לשיים שירת הם עם פסוק שמע ישראל משום שיהיה כ' אזכרות וכנגד צרכת המינים מסתמא יוצאים כמה שמסיימין חיבת אחד מן פסוק ויהי' ה' למלך). בהרחיז אין כאלהיו המרמזים ליי"ב ברבות אמלעות מוסיפין אהה הושיענו (כמשנ"ת כל דבר על מקומו). כמו קן כאן מאחר שמדקדקין להוסיף י"ב הודלות להשלים מנין ח"י מוסיפין ישועתינו ועזרתנו נגד צרכת המינים ואם גם בצבת ווי"ו יאמר המרחם בלא וי"ו לא יאירו י"ב נגד ברבות אמלעות כי הוי"ו של ישועתינו ועזרתנו סלה האל הסוב נלך לנפוי כי גם צרכת המינים לא אמרו בצבת ווי"ו. וזה מיושב מה שקורין לתפלות שבת ווי"ו שמונה

עשרה (שיין לקמן במנחת שנה ומנחת י"ב ובסדורים הראשונים לשקלאו וקאפוסט בכל תפלות שבת ווי"ו מניין כשהשי"ן חוזר השמ"ע אומרים נקדישך לו כתר ובמסוף של י"ו כתוב "מתשל"ן שמונה עשרה עד זכר לניצחת מלרים ואח"כ מהחלין ומפני חפאינו" הרי שגם אהה צברתנו קורא בשם שמונה עשרה וכן נמלא בצרפתם לרש"י וברש"ל ולא יתכן לומר שלא דקדקו בלשונם. אלא ודאי הפעם הוא שמן ברבות והודלות לא גרע מספר ח"י לשולם בשום תפלה): (לג) מודים דרבנן (סוטה 77 מ' ע"א) פליגי בה אמוראי טובא. ואסיקנא אמר רבא הלכך נמרינא לכולהו. לכן נקרא מודים דרבנן שהוא תקין הרבה חכמים (מש"מ סימן קע"ד). ירושלמי (ברכות פ"א הל' א') הכל שזמים עם הש"ן בהודאה (פוס"ע סימן קכ"ו): (לד) ועל הנשים דחמכה מצואר לקמן סוף פרק מ"ו: (לה) צרכה י"ו שים שלום. כשנכנסו ישראל לארץ ונתקיים עליהם המקרא ונתתי שלום בארץ פתחו מלאכי השחר ואמרו בא"י המבדך את עמו ישראל בשלום (קן הוא צב"י סימן קי"ב וזהו תרומה קכ"ח ע"ב פקודי רס"ה ע"א): יש בה ל"ד תיבות: וגם צעש"ת לרי"ך לחתום כמו בכל השנה והחותמין צעש"ת עושה השלום משנה ממשבע שפצעו חכמים בצרכות ועוברים על לא תשא. ומה שעפ"י הסוד לרי"ך לחתום עושה השלום גימ' ספריאל היינו בקדים וצאלתי נלור ולא בתפלה. קן כתב השל"ה הן כסדרו אחר תפלת ר"ה כי בחתימות הצרכות אסור לשנות רק מה שזוכר בגמרא המלך הקדוש המלך המשפט: גם מספר כל התיבות שיש בחתימות כל הצרכות הם קי"ג כמו שיש בתפלת חנה קי"ג תיבות וכו' כמ"ש בצור סימן ק"א א"כ לנד מה שזוכר בגמרא אסור לשנות: (לו) אמן אחר צרכת הכניס שאומר הש"ן. הגם שבשמו"ע אדמו"ר סימן קכ"ו כתב שאין הצבור טהגין לענות אמן אחר צרכת הכניס שאומר הש"ן (ומה שנמלא בשו"ע מראה מקום. סוטה ל"ט הוא פעות הדפוס וז"ל מש"מ ס"ו). אבל בסדור פסק לענות אמן והוא עפ"י מה שכתב הב"י והתניא רבקי בשם רב האי גאון לענות אמן: בשבלי הלך סימן כ"ג מסיים דברי רב האי גאון בזה"ל. ויש מה בסדר ברבות הרבה כגון יפלה ויבא כי זכרנו צו למוצה יש ענין אמן אחר כל צרכה וצרכה ויש ענין אמן בסוף עכ"ל. ואנחנו טהגין לענות אמן אחר כל תרון בקשה למוצה כמ"ש בתניא רבתי סימן של"ד ובמג"א סימן קס"ט ושו"ע אדמו"ר סימן קכ"ד ועיין בר"ן סוף פרק שבעות העדות: (לז) אלוד

לנור. (ברכות י"ז ע"א סדור רב עמרם גאון רוקח
 סימן שכ"ג בשם אגדת שמואל): (לא) יהיו כמוך
 בסדורים: נוסח אשכנז ונוסח ספרד גם בסדור
 הארז"ל ושער השמים לא נמצא כאן זה הפסוק
 גאלמו"ר הוסיפו בסדורו כי כן מצאנו צפ"ח
 (שער העמידה פרק כ') בשם הארז"ל למד כאן
 זה הפסוק וגם למען יחלצון ידידך וגו' ומבאר שם
 הסוטה מזה עפ"י הסדר ואין חלוק בין חול לשבת
 ומה שצאזפה דפוסיס השמישו זה בחפלת ערבית
 לשבת הוא טעות הדפוס והסיבה הוא כי בסדורים
 השונים שנלפסו בחיי אדמו"ר לא נלפס כלל
 בחפלת ערבית לשבת השלש אחרונות: (ל) יהי
 ראון בו' שיבנה בו'. עיין לעיל פרק ג' אות כ"ח.
 וכתוב בספר החיים (אחיו של מהר"ל מפרגא חלק
 ד' פרק ח') אחר חפלת י"ח פסוק ג' פסיעות
 לאחוריו: לכבוד קונו ואומר יהי ראון בו' שיבנה בו'
 והטעם שאמרו אחר שחר לאחוריו לפי שמינו
 צ"ג הרשע שפסע ג' פסיעות לאחוריו לכבוד
 הקב"ה וע"י כך זכה למלוכה הוא ובניו אחריו
 ג' דורות ועי"ז החריב בית מקדשינו ולדם זה
 שהתפלל לנורו ופסע ג' פסיעות לאחוריו לכבוד
 קוט ע"כ אומר יהי ראון בו' שיבנה בו' עכ"ל.
 וכעין זה כתב המהרש"א (סנהדרין ל"ז ע"א עיין
 בא"ע סימן קצ"ג). בגמרא הגירסא ד' פסיעות
 וכתב המהרש"א שצילקוס ומדרשים איתא ג' פסיעות
 (הוא צילקוס ירמי' רמו ר"ח מדרש תנחומא פ'
 כי תשא מדרש רבה שה"ש על פסוק על משכני
 אסתה רבה ר"פ ג' זוהר מקץ ר"ב ע"א תרומה
 קע"ה ע"א): מענין הפסיעות (יומא דף נ"ג ע"א)
 וצריך להתחיל הג' פסיעות מרגל שמואל (ילקוט
 תהלים נ"ה ע"פ כל עממותי וגו') רגל ימין לחליצה
 רגל שמאל קודם לג' פסיעות (צילקוס תהלים הביא
 זה בשם הפסיקתא ובשגלי הלקט שנלפס מחדש יש
 כאן פעות סופר עיי"ש): (ב) חן וחורת הש"ך
 (ברכות כ"ס ע"א ל"ד ע"א וע"כ ר"ה כ"ד ל"ג
 ע"כ שו"ע סימן נ"ג וסימן קכ"ד וסימן קכ"ו):
 ומענין עניית אמן (ברכות מ"ו ע"א סוכה נ"א
 ע"כ שבת קי"ט ע"כ זוהר וילך רפ"ה ע"כ שו"ע
 סימן קכ"ד) ועיין בזה עקב רע"א ע"א וע"כ
 החלוק שבין אמן שעונין אחר זרכות החפלה ובין
 אמן שעונין אחר שארי זרכות:

פרק י ברכת בהגים

(א) נהגו בו' אלא צו"ט. הטעם שסידר זרכות
 בהגים בחפלת שארית של חול אעפ"י
 שמונה מריצת אלו שלא ליבא כפיס רק צו"ט וכן

צא"ע מסודרים דיני נ"כ בסיון קכ"ח אחר דיני
 חפלת שארית של חול. הוא משום שמדינת דנמרא
 (תענית כ"ז ע"ב) הבהגים נושאים כפייהם בכל
 יום בשארית וכן נוהגין עד היום בצמח מקומות
 וב"י כסף סימן קכ"ח כתב ע"ז יישר כחם (שו"ע
 אדמו"ר רמ"ג) רק בצ"מ ס"ק כ"א כתב
 הטעם שבמדינות אלו נהגו ליבא כפיס רק צו"ט
 הוא משום שכל ימי החול פרודים ומבולגלים על
 מחייתם ופרנסתם ואינם שרויים בשמחה עכ"ל
 הרי שעכ"פ אין להחליט ע"ז סדר קבוע כי יאחזו
 בצמחים ומלפנים שכל אחד יהי' תחת נפטו וכו'
 ולא יהיו פרודים ומבולגלים וישאו כפייהם בכל יום:
 (ב) ונושאים בו' אפילו חל בשבת. סימן קכ"ח
 צמ"ז ומג"א ורבינו מנחם עור"י הוצא צמ"א וגם
 הרמ"א לא כתב שום חילוק בין יו"ט שחל בשבת
 או בחול ואדרבה צמ"מ סימן קצ"ט תמה מדוע
 אין נושאים כפייהם בכל שבת אפילו אינו יו"ט למה
 יבטלו שלשה מ"ע בהם שאין עוברים אל"כ קוראין
 אותם למה יבטלו הקיום של שלשה מ"ע. וכן
 בסדור רי"ע תמה ע"ז: (ג) והברגים מחזירים
 פניהם כלפי העם ומזכרים ברוך אתה בו' רמז"ה
 (פרק י"ד מהל' תפלה הל' י"ב) והכל צו ומג"ג
 עש"ן כ' וממ"ק סימן קי"ג והאגודה והרא"ה בספר
 החנוך מלווה שט"ח ותיבא רבתי וזדה לדרך ועוד
 כמה פוסקים ראשונים כתבו אשר רק בהצ"ח תיבית
 של יצברך יאר יבא יעמדו פניהם כלפי העם אבל
 בעת זרבתם צא"י בו' אריסם לעמוד פניהם נגד
 ההיכל ובספר אל"י רבה האריך בזה ונדחק לאחור
 שמ"ש העוש"ע הלשון שהמחזירים פניהם כלפי העם
 מזכרין אפשר לפרש כשרוצין להחזיר פניהם יצרכו
 קודם. והיינו מיד קודם חזרה. וכתב שהבי מסביר
 דברכת בהגים מדבר לעם ואיכא אימת צבור ראוי
 להיות פנים כנגד פנים. משא"כ בזרחה אשר קדשו
 שמזכרים להקב"ה עכ"ל הא"ר. וכן הוא בזכרי
 יוסף. ואדמו"ר בשו"ע בשם הפר"ח הכריע לקיים
 צ' הסברות להתחיל הזרחה נגד ההיכל בו' גם
 כס' מגן נגורים האריך הרבה בזה להשוות הדעות
 ולא עלתה בידו ומסקנתו לפרש ג"כ כמו הא"ר.
 שמ"ש כשמחזירים היינו שצריכים להחזיר פניהם.
 אמנם אדמו"ר בסדור כתב מפורש בלשון דלא
 לשתמע לתרי אפי. והבהגים מחזירים פניהם כלפי
 העם ומזכרים ברוך אתה בו' גם הפמ"ג כסב קן
 מזל המנהג וי"ל והמנהג לאחר שהחזירו פניהם
 כלפי העם מתחילין בזרחה אח"כ עכ"ל. וכן נראה
 דעת הב"י והלבוש בהגה"ה כמו שיתבאר. ולפטר
 דבר שלא יהי' דברי האחרונים כחולקים וסותרים
 דברי הראשונים נראה למד מאחר שהיתר הזה
 לעמוד

נקרא ודו רבתי (המנהיג ה' ז"כ אות נ"ו) :
 (ה) שלש עשרה מדות. (פע"ח סדור הארז"ו)
 משנת חסידים) : והטעם שאומרים אשמע בגדט
 ולא אשמתי בגדתי כי כל ישראל הם גוף אחד
 וכל אחד וענש בעד חברו אע"פ שהוא לא עשה
 כי כל ישראל ערבים בו (שער הטומות) : (גפילת
 אפים. מנהג שנהגו כל ישראל מימשת עולם (ברכות
 ל"ד ע"ב מגלה כ"ב ע"ב כ"ג ע"א ב"מ כ"ס ע"ב
 ירושלמי ע"ו פ"ד הל' א' פרדס לרש"י סימן י"ח
 בשם רב האי גאון). זילקוט חדש ערך יעקב סימן
 כ"ג מציא בשם עשרה מאמרות שפ"א נלמד מן
 יעקב אביט שבאח"ל שבאר"ה את יוסף קרא ק"ה
 ואין פסק שמק"ל גאולה לתפלה ואח"כ אמר אשתה
 הפעם הייט מסירת נפש מנפ"א. ח"ל מגלה עמוקות
 על התורה פ' וישלח. כה תאמרין לאדוני לעשו
 ר"ל מומר כ"ה לדוד אל"ך ה' נפשי אשא שהוא
 סוד נפ"א לכן אמר ססידר יעקב סדר ג' ראשונות
 ונ' אחרונות אמר הילמי כ"א מיד אחי מיד עשו
 סוד גפילת אפים. ושם בפ' ויגש כתב ראה יוסף
 שהוא ספר תורה ובימינו הוא ארון שבתלוק ה'
 ארון וכפורת וכו' ואין טפלים רק במקום
 שהס"ה בלרון (וכן פסק אדמו"ר בשו"ע סימן
 קל"א) ובגפילת אפים מסלקין המקורנים לכן כל
 ימי היות יוסף מופרש מאביו לא נפל יעקב על
 פניו : (ו) לדוד אל"ך ה' נפשי אשא (זוהר ויקהל
 ר"ב ע"ב במדבר ק"כ ע"ב פנחס רמ"א ע"ב
 (הובא בב"י סימן קל"א) זוהר ח"ג דף ש"ו ע"ב
 אבדרהם פע"ח סדור הארז"ו) משנת חסידים) :
 (ח) והוא פדה את ישראל ונ'. בסדור הארז"ו
 זלוקוא לא נמצא זה השבוק בסיו נפ"א והלמו"ר
 הוסיפו מטעם המבואר בפע"ח (דפוס דובראונא)
 שער נפ"א פ"ב : (ט) לישני וחמישי. ענין שני
 וחמישי (שנת קכ"ס ע"ב ובר"שי שם ד"ה שב"ד.
 תוספות ב"ק דף פ"ב ע"א ועיין ב"י סימן קל"ד
 מס' ספרים פרק כ"א יש"ש ב"ק פרק ז' סימן
 מ"ג תולין פ"ה סימן י"א זרבי יוסף לוח"ה סימן
 קל"ד סעיף ב' מס"מ סימן רי"ט) : (י) והוא
 רחום לשני וחמישי. (סדור רב עמרם גאון) נתקן
 אחר התורבין ע"י הלתא כבי עפ"י מטעם שגזלו
 (ספר המנהיג הלכות תפלה סימן ס"ס הובא
 באבדרהם כל בו סימן י"ח מס"מ סימן ר"כ)
 ויש טעמאות שונות : (יא) חרוזים של ד' אלפי
 ישראל חזקה מלך יאודה יקדם ועיין במשה משה
 סימן ר"כ שכן כתב רבינו יאודה החסיד גם כן
 שם פרסי חרוזים. והטעם שאומרים אשתה בשני
 וחמישי : (יב) אבינו מלכנו בטעם הק"ר (הפגת
 כ"ה ע"ב. אבדרהם. ופי' לקמן בתפלת ר"ה נספין
 אבינו

לעמוד אחריהם להיכל תלוי באומת הנצור. יפה
 כהנו הא"ר והמשפין אחריו שצעת שמזכרין
 להקב"ה אין להם שום שייכות להנצור ומדוע נחיר
 להם לעמוד אחריהם כלפי הויכל. אבל אחר שגילה
 לו הארז"ל את כל הכוונות מזכרות כהנים ויש
 כוונות שאינם נתקנים ע"י הכהנים רק תלויים
 ועומדים בכוננת הקהל דהיינו צעת שהכהנים אומרים
 ברכתם ברוך אתה כו' יכונו הקהל כשהני פסוקים
 שקודם יברך היינו הלווי שגמלו הכהנים לברך
 את ישראל. וידבר. דבר אל אהרן כה תברכו אמור
 להם. כמבואר בפע"ח שער חזרת העמידה פרק ו'
 ועיין בסדור הארז"ל. א"כ לא יתכן עוד אשר צעת
 שהכהנים לריכים לשלימות הקהל. יעמוד אחריהם
 להקהל וזוהי שייך צוה אימת הנצור. ממילא
 נתרבו ומתפשט ההיתר גם על עת אמירת ברכתם
 ברוך אתה כו'. ומנאל שגם ברכתם ברוך אתה כו'
 כולל בהמימרא דר' יחזק (בוסה דף מ' ע"א)
 לעולם תהא אימת נצור כו'. ואלמו"ר ז"ל והמנהג
 המבואר בפמ"ג לא פליגי כלל על הראשונים ז"ל
 וזוהי יובן דברי הגהת הלבוש (הם מצעל הלבושים
 ור' יוסף הלכן כמבואר בהקדמת הלבוש) שכתבו
 ב"שפי"א היינו הברכה ברוך אתה כו'. זוה"ל.
 ואע"פ שהמחזירין פניהם כלפי העם או אחריהם
 עד שהיכל כלפי השכינה אין צדק כלום גדי שתהא
 אימת הנצור עליהם עכ"ל. וכן הוא דעת הב"י
 שהביא המימרא דר' יחזק על הציבות וכשמחזירין
 פניהם כלפי העם מחזירין ברוך אתה כו' שצטור :
 (ד) לברך אה עמו ישראל בלהבה. יר"מ שתהא
 ברכה. רבש"ע עשני (בוסה ל"ח ל"ס מ' ר"ה
 דף ל"א ע"א תענית דף כ"ו תוס' בוסה דף מ'
 ד"ה כל האמריין זוהר נשא מן דף קמ"ה והלחה :
 (ה) רבש"ע אני שלך. אדיר במרום (ברכות כ"ה
 ע"ב פשוט"ע סימן ק"ל) :

פרק יא ודו וגפילת אפים

- (א) אהר שמו"ע בשמירת ובמנהג יאמר ודו.
 (זוהר פקודי רס"ב ע"א פע"ח סדור
- הארז"ו) : (ב) אלהינו ואלהי אבותינו תנא.
 הטעם שקודם אשמנו הנהיג אדמו"ר לומר אלהינו
 ואלהי אבותינו ולא כמ"ש במחזירין אלא תנא כו'
 עיין בלוקסי תורה מאדמו"ר דרושים לר"ה ד"ה
 שיר המעלות ממעמקים פרק ב' ד"ה והעלה :
- (ג) אנתנו ואלוהינו תפאט. מה שאומרים זודו
 ואבותינו תפאט. עיין ילקוט חדש ערך תפאט
 ושנת סימן ס"ו י"ו מ' מ"א ס"ה בשם עשרה
 מאמרות : (ד) אשמנו נקרא ודו זמא ועל חסא

אבינו מלכנו בטחא (הארון) : (יג) ואנחנו לא נלע
 (סדור רב עמרים גאון רמב"ם בסדר התפלה רוקח
 סימן שי"ט. אבודרהם. סור סימן קנ"א) לפי
 שהתפללו בשיבה ובעמידה ובנפילת אפים כאשר
 עשה מרע"ה. דכתיב ואשכ בבר. ואנכי עמדתי.
 והתפלל לפני ה'. ומאחר שאין בו כח להתפלל
 בענין אחר אנו אומרים ואנחנו לא נלע כדע בו :
 מה שבאיוה סדורים הואנחנו לא נלע כתב זכור
 כי עפר אנחנו זכור הכ"ף בחולם כי בגמלאפוס הוא
 הדפוס וז"ל זכור הכ"ף בחולם כי בגמלאפוס אינו
 לשון זכירה רק לשון זכר כמו יראה כל זכורך :
 (יד) לשני ותמישי אל ארך אפים (כל זו אבודרהם
 פע"ח) ועיין במס"מ סימן רכ"א הטעם שאומרים
 זה קודם קריאת התורה וביאר זה הנוסח שזהו
 עיקר הודוי : (טו) קריאות שבת שחרית ומנחה
 ושני ותמישי (וזה ויקהל דף ר"ז ע"ב ר"ו
 ע"א) : בשו"ת מהר"י מצרונא סימן ז"ו מבואר.
 מי שלא הי' בנתיב"ם בשני ותמישי (מסתמא ה"ה
 במנחה שבת) ולא שמע קריאת התורה מחויב
 לחזור הפרשה וז"ל אפילו אצל חוד' ז' ימים דאלו
 בנתיב"ם אכור כהן לעלות לס"ת אפילו אם אין
 שם כהן אלא הוא כדאיתא במדכי פ' אלו מגלחין
 היינו משום מילתא דפריסבא הוא אצל חזרת
 הפרשה כיון שהיא חובה הוי כקורא ק"ש וכן משמע
 באשר"י פרק אלו מגלחין עכ"ל : (טז) בסדורים
 טסח ארמו"ר חדשים גם ישנים אחר קריאת
 התורה נשמע הזיון "חתי קדים" (בסדורים הישנים
 לא נמצא כלל בתפלת חול סדר הקריאה ובסדורים
 המדשים הועתקו משהרית לשבת) ומנוה להוסיף
 הזיון הזה כי אין זה רק השמעת הדפוס :
 בפע"ח עבר הקדישים נקרא הקדים שאחר קריאת
 התורה בשם איש"ר לאגדתא. והטעם מזה נ"ל
 משום דבמנהג (סוף מס' סופה) העיד ר' יהושע
 מיוס שחרב ציהמ"ק אין יוס שאין בו קללה ולא
 ירד הטל לברכה. ובגמרא (שם דף מ"ט ע"א)
 אמר רבא כל יוס ויוס מרובנה קללתו בו אלא
 עלמא אמאי קא מקיים אקדושה דסדרא ואיש"ר
 דאגדתא (ופרש"י שלא תקבול אלא שיהי' כל ישראל
 עוסקים בתורה בכל יום בו קריאתו והרגונו וכן
 יהא שמים רבה מצדק שעינין אחר אגדה) שנאמר
 (איוב י"ד כ"ב) ארך עיפתה כמו אוכל זלמות
 ולא סדרים הא יש סדרים תושב מאובל (ופרש"י
 סדרים סדרי פרשיות התורה ובמהרש"א כתב
 סדרים תרתי משמע סדרי קדושה וסדרי פרשיות
 התורה) ולכן קורא בפע"ח את הקדים שאחר
 סדרי פרשיות התורה ג"כ בשם קדים לאגדתא :
 בסדור ר"ע ז"ל המה מאי אולמא דסדר קדושה

של ובה לזיון מן סדר קדושה דיוצר והתפלה ותירץ
 בדרך דרוש ע"ד מה שאמרו חז"ל מיוס שחרב
 ציהמ"ק נעלו שערי תפלה שנאמר גם כי אזעק
 ואשוע שחם תפלתו (איכה ג' ח') עיי"ש. ולסוף
 כתב ר"ע ז"ל ועפ"י דרך הסדר ג"כ מיוסב מאד
 בדרך זה כי ידוע שמכאן ואילך (אחר תפלת
 העמידה) הוא בסדר ירידת העולמות והמחין
 מסתלקין וזהו הגורם שאין יוס בו שאין ירידת
 השפע כמו בזמן הבית. ותקונים אלו שלאנו מוסיפין
 (לאחר תפלת העמידה) הוא כדי להשקות ההשפעה
 בו ולהאריך המשכת השפע. וזהו שהקשו עלמא
 אגזאי קא מקיים מאחר שמיד בסלוק התפלה
 מסתלק השפע בו (וי"ל שזהו לשון המנהג ולא
 ירד הטל לברכה היינו ירידת השפע שלאחר
 העלויות מן ד' חלקי התפלה) א"כ יחרב לגמרי.
 והירץ אקדושה דסדרא בו שמעבב הסתלקות
 השפע וממשיכו עוד שעה יתירה עכ"ל ר"ע ז"ל :
 ומבואר בפע"ח (שער קריאת התורה פ"ג) אחר
 דב' חלקי התפלה עד אחר העמידה עליון העולמות
 עד עולם העליון לקבל השפע הראוי להם ואח"כ
 יורד השפע הראוי לכל העולמות (ובזה מיושב
 תמיהת ר"ע ז"ל מאי אולמא דסדר קדושה
 של ובה לזיון מן סדרי קדושה דיוצר ותפלה. כי
 הם בעלויות וקדושת ובה לזיון להאריך זמן ירידת
 השפע ועיין זהר תרומה קנ"ב ע"ב). גם מבואר
 שם בפע"ח בפ"ג ופ"ד שיעקר ירידת השפע
 ופרסיה הוא בעת אמירת אברי למנחא יעקב ובה
 לזיון קדים התקבל עיי"ש. ושם בפרק ז' כהוב
 צוה"ל כי בשני ותמישי לבד דחול נבקיעים בו
 ויוצאים ומאירים לחוץ (ולא נימו החול שאין זהה
 קריאת התורה) והנה הכהן בו וכליו בו והשרא"ל
 בו ואח"כ חוזרין ומתעלמין ואז מחזירין הב"ת
 למקומה עכ"ל הפע"ח : (יז) אשרי למנהג יעקב
 ובה לזיון (ברכות דף ד' ע"ב מדרש תהלים זהר
 פנחס רכ"ו ע"א רמ"א ע"ב פע"ח שער קריאת
 התורה פ"א סדור רב עמרים רמז"ם הל' תפלה
 פ"ט סור סימן קנ"א) ועיין במס"מ סימן ריו"ד
 שמבאר כמה פעמים שאומרים מומור יעקב אחר
 תהלה לדוד ואחר תפלת י"ח : סדר קדושה. זקנים
 ונביאים הראשונים תקבול (סור סימן קל"ב) :
 (יח) בגמרא ספרדים. דהייט אפילו כל חודש ניסן.
 (באיוה דפוסים השמימו חיבת אפילו אצל בסדורים
 הישנים הגירסא אפילו) והכי פירושו לא מביעי
 נימים שמדינא אין אומרים התגון ונפ"א אלא אפילו
 נימים שנלשון המקרא והמנהג והגמרא אינם תנים
 ומעשים נהלל והדאיה (וג"מ לענין שארי דברים
 והספד ותעמית) מ"מ מאד המנהג אין אומרים תחנו
 ונפ"א

אגפ"א. (א) דהיינו כל תודע חסן ט' והוסף בתלוכה
הזאת פסח שני והימים שאחר תג השבועות ואחר
תג האבות שלא נזכרו במנהגי נפ"א שבש"ע
סימן קל"א ואין זה אלא מנהג שפרד. (ב) ואז"ל
ח"כ ט' אעפ"י שבש"ע סימן קל"א נזכרו בסוג
מנהגים אעפ"י. אז"ל ת"כ ט' מאוס שבמים הללו
יש יחרון מדינת ונפרס ת"כ שנקרא מועד ועיין
בסימן תקנ"ט שהאחרונים תולקים על מה שהביא
הט"ו והמחבר שם סוף ד' כתב אין אומרים התנה
בת"כ משום דאקרי מועד. (ג) במנחה ער"ח
ט' ובחלוקה קצת הוסף על מנהגי השו"ע שבסימן
קל"א. ערב פורים גדול וקטן וערב ל"ג בעומר
וערב ט"ו בשבט. ומה שלא הביא מנחת ערב ט"ב
מפני שאינו בסוג אחד עם מנחות הללו כי בש"ע
סימן תקנ"ב כתוב בפירוש אין אומרים התנה בעט"כ
במנחה משום דאקרי מועד גם נזכר במנחה ונמ'
(תענית דף כ"ו ודף ז') גם בש"ע סימן קל"א
במנהגי נפ"א לא הביא כלל מנחת עט"כ כי אינו
דומה לכל המנחות שהביא שם ולמה יכפול אדמו"ר
בסדור דיני השו"ע מאחר שלא מלא לחדש בזה
מאומה: (יט) ובא לניין. נקרא קדושה דסדרה
קדושה יתירה ישראל יותר ממלאכים (וזה תרומה
קכ"ט ע"א קל"ג ע"א): קדיש לעלם ולעלמי
עלמיו. כן הוא בתרנוס ונתן (ישעי' ל"ג) וכן
הוא נוסח אדמו"ר. בסדור. באבודרהם הביא
בשם ר' משה הכן ביאר לשון התרנוס מזה הפסוק
דקאי על ג' עלמות הוא קדוש ומוזבל מהם ופעם
בג' קדיש בעלם עלמיו קאי על עולם המלאכים
(וכן הוא נרד"ק בפי' השני ובמזמרת דוד). וע"ו
כתב האבודרהם ח"ל והטון העם קורין לעלם
ולעלמי עלמיו וטעות הוא והנכון לומר בעלם
עלמיו דקאי על עולם המלאכים ט' עכ"ל. וכן
הביא בא"ד סימן קל"ב ופסקי דינים מאדמו"ר
בעל ז"ל ז"ל (בשני קצת). וכן בכל הסדורים היינו
סדור הארז"ל דפוס זקנות וסדור שער השמים
לאשפזרס וסדור ר' יעקב קאפיל סלאוויטא ועוד
סדורים כנולם הגירסא בעלם עלמיו (ובא"ד
ובפסקי דינים בשם הא"ר הועתק בעלם ולעלמי
עלמיו וז"ל זהו טעות המעתיקים או המדפיסים).
אמנם בכל הסדורים הישנים גם בכל ההדשים
כתוב קדיש לעלם ולעלמי עלמיו גם בסדור שהתפלל
בו אדמו"ר בעל ז"ל ז"ל לא נמצא שום הג"ה
ע"ו. ומה שבין הכתבים שהשאיר אחריו אדמו"ר
בעל ז"ל ז"ל וקדפיסוס בפסקי דינים נמצא ההעתק
מן הא"ר אינו כדאי לשנות נוסח אדמו"ר הזקן
ז"ל. כי לפי גירסת התרנוס ונתן וכמו שביאר
הרד"ק (נפי' השלישי) וכן הוא במהרש"א בחדושי

אגדות (חולין דף ז"א ע"ב) דקאי על זמן ולא על
מקום שפעם הג' קדיש לעלם ולעלמי עלמיו היינו
לעולם ועד ועוה"כ גורסין לעלם וכמו שהרמבם
אורגלוס על פסוק ה' ימלך לעולם ועד. וכנראה
שכן הוא כונת רש"י בשם מדרש אגדה כתרנומו
(ועיין זוהר פ' נח דף ע"א ע"ב וירא קב"ד ע"ב)
בשלה כ"כ ע"ב אמור ל"ג ע"א עקב רע"א ט"ב)
ועכ"פ אין שייך לומר המון העם טועים כי אלו
ואלו דא"ח ואין לשנות הטקס. וי"ל שלכן נהר
אדמו"ר לומר קדיש לעלם ט' כתרנומו כי תקנת
הקדמונים ה' לומר קדושה דסדרה כל פסוק עם
תרנוס כי בליקוט שמעוני פ' עקב רמז התנהג'
(הובא מדרש פליאה) ועתה ישראל מה ה' אלהיך
שאל מעמך אל תקרא מה אלא מאה ט' ושאל
הקב"ה שיתנו לו שני פסוקים בבל יוס ט' ורע
בג"י לקבלן על עמנו כדי שיוסיפו על מאה ברטת
שני פסוקים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע
ומאן אינון ב' פסוקים ומקבלין דין מן דין ואמרין.
ונשלתי רוחא. ואומרים סדר זה בשבתות ויו"ט
במנחה ובניעות החול ביוזק עכ"ל: (כ) ונשלתי
[כ"כ נוסחא אחרתא ונשלתי]. קא"ה האלף נקוד
בצירי ולא בחיריק כי כן הוא בדג"ל ב' ל"א ומן
הנקודות שבתרנומים אין לספור את הנקודות
שבתק"ך לכן בכל מקום שנמצא תיבת קא"ה ז"ל
בצירי ובלא וי"ד: לעלם בלקוטי תורה מאדמו"ר
פ' ראה ד"ה ראה אנוי אות ד' כתוב בזה"ל
אח"כ משפט יתיר לעלם היינו העלם אחד
ולעלמי העלם ב' עלמיו עלמיו ג' היינו ג' לנשים
מחשבה דבור ומעשה עכ"ל: (כא) סדרה דקדושה
הוא עד ברוך הוא אלהינו ט' יה רטן ט' וכתב
בסדר היום שהוסיפו זה מפני שהוא סוף התפלה
וגמרה כי אחר זה אין עוד ענין אחר מתקורי
התפלה לכן אומרים אח"ו תהקבל ט' וראוי לט
להזות ולשבח ט' ועוד מוצרף לזה שהוא זמן
סלוק התפילין ומתפללין שנשמר תקויו ומעתיבו
בעולם הזה כמו שזכרנו לשמור מצות הללו לזיית
ותפילין ותפלה ט' וזה דומה למה נבי מערבא
שהיו מצרכין על סלוק התפילין לשמור תקויו ט'
(עיין ב"י א"ח סימן כ"ח שהביא דברי הגמרא
והתוספות) ומ"מ ראוי למדקדק שלא להסיר העליות
ותפילין עד לאחר עליוט עכ"ל: (כב) בשני
ומישי מכניסין הס"ת להיכל ואומר הש"י יהללו.
מה שלא הביא אדמו"ר כמ"ם במנהגים ולבוש
להכניס הס"ת אחרי קריאת התורה (ונפור סוף
סי' קמ"ט הובאו שני המנהגים) מוכן שהוא מהשעם
המבואר לעיל אות פ"ו שעיךר התקין שמוספין
קדושה דסדרה ואש"ר דלגדתא דהייט אשרי ומנח

להודיעו את כל החלוק שבין חטובה לשאר ימים שיש בהם הלל של סדר החטובה לא נשתנה משני וחמישי. (ה) ובפורים שאין בו לא הלל ולא מוסף ולא נחוסף בו (נגד שני וחמישי) רק קריאת המגילה. לכן (בסדר קריאת המגילה) כתב בדקדוק לשוט ביום אחר קריאת המגילה אשרי וזא לזיון קדים שלם (וא"ל לפסול האמור בשני וחמישי וחטובה מעטין הכנסת ס"ח ושיר של יום) וקודם קריאת התורה והמגילה אחר תפלת י"ח אין אומרים אלא חני קדים. הרי שלא הודיענו האמירה רק השלימה כדי להשוותם ממש לסדר חטובה ושני וחמישי שכבר נחברו. ועיין תוספות מגלה דף ד' ע"א שאין מחזירין הס"ח אחר קריאת התורה ואחוז בידיו עד אחר קריאת המגילה (ותמיה שהפוסקים והמנהגים לא הביאו זה) וכן שמעתי מאיש נאמן שבבית"ד של אלמו"ר בעל ה"ש ז"ל היו מחזיקין בפורים את הס"ח עד אחר התקבל. (ו) בשבת ויו"ט אפילו ברה"ש שממחר זמן רב עד אחר תקיעות מיושב אין מכניסין הס"ח עד אחר אשרי (דאית ב"י פותח את ידיו וגם השלשה אשרי שמוסיפין הם להשפיע מזוהות כמשי"ת) כמ"ש בשו"ע אלמו"ר סימן תק"ך (למנחת שבת ומנחת תענית לצור יבואר במקומן): (בג) חפלה לדוד הסה. בית יעקב. שיר המעלות לדוד. (סדר היום פע"ח סדור האריו"ל ועיין אבודרהם טעם אמירתו כאן): ובסדר היום כתוב בזה"ל. תפלה לדוד הסה וגו'. הוא מזמור מיוחד להתקן בו שישמע האל יתברך תפלתו ולכן תקנו אותו אחר התפלה ונריך אדם לזיכר בו ב' ומפני שקריאתו מראה לער בו ע"ד ביום זרתי אקראך כי תעני לזה תקנו שלא לאמרו בשעת שמחה. ומתחילין בית יעקב לבו וללכה והוא ג"כ מעטין שיקבל האל תפלתו בו ויהיו דבריו אשר התחנו קרובים בו ואומר שיר המעלות לדוד לולי וגו' שכבר קבל תפלתו כמה פעמים בו ולא נתנו סרף וגו' עכ"ל סדר היום. וזה הטעם שסדרו הפסוקים והמזמורים הללו אחר זכא לזיון וקדים התקבל שזו נמר סלוק התפלה כמשי"ת לעיל. ואלמו"ר בסדר שמרית של חול כתב. ביום שאל תחנון אל תפלה לדוד אלא מתחילין בית יעקב משמע שבית יעקב אומרים תמיד. ולאחר הלל כתב (לאחר ק"ש) ברה"ש ויו"ט וזה"מ אומרים כאן שש"י ובר"ח לאחר שש"י אומרים ברכי נפשי (ולא הזכיר בית יעקב) ובחטובה לאחר זכא לזיון וק"ש כתב ואח"כ אומרים בית יעקב. ובסדר סימן קל"ג הביא מנהג ספרד. לומר תפלה לדוד וקדים ואלמו"ר סידר תפלה לדוד בית יעקב

יעקב זכא לזיון קדים התקבל הוא להאריך זמן ירידת השפע ואחר הכנסת ס"ח להיכל מתעלמין האורות והוא כמו נעילת שערים לכן אין מכניסין הס"ח עד אחר גמר ירידת השפע כמ"ש לעיל אות ס"ו. וי"ל שזו ע"ד המצואר בשו"ע אלמו"ר (סימן תרכ"ג בשם הגבש) כעבד הרזעה לנאת מן המלך ומקודם שיזא מבקש פרס ומנת המלך ויזא וטעל השער אחריו (וכמו פתיחת הארון דעילה). ומעטין שארי ימים שקורין בתורה ר"ח וזה"מ וחטובה ופורים עיין לקמן אחר הלל ובסדר קריאת המגילה לזכר ב"ב לא נמצא סדר ע"ו ממש דכתיב ב' גם כי אזעק ואשוע שחם תפלתו והאורות נחעלמו: וזה שלא כתב שחם מכניסין הס"ח בו והוסף התיבות בשני וחמישי א"ל לומר שזא לשלול שאר ימי החול כמו חטובה ופורים בו שהרי לקמן אחר הלל ביאר עוד ימים שמחזיקין הס"ח עד אחר אשרי ובז"ל ושמחזיקין עד אחר התקבל אלא ודאי שכוונתו על כל הימים ששייך בהם הטעמים של שני וחמישי. דהנה. (ח) קריאת התורה וקדים שאחר הקריאה ואשרי ולמנחה יעקב ובז"ל וקדים התקבל תקנו להמשיך זמן ירידת השפע אחר העלויות שבד' חלקי התפלה. (ב) והכנסת ס"ח להיכל הוא כמו נעילת שערים (כמשי"ת לעיל). (ג) גם אין לומר שני קדישים סמוכים בלא הפסק ביניהם מזמור שנתקן מקדמונים לאמרו כאן. (ד) גם אין לומר ביום אחד לשם חובה יותר משלשה פעמים אשרי (רק דרך אמירת תהלים) כמו שכתבאר לקמן במנחת שבת. ועפי"ז יתבאר הכל. (ה) בשני וחמישי אחר תפלת י"ח (וידי ונפ"א) אין אומרים רק חני קדים (כדי לאמר קדים התקבל בירידת השפע קודם שמכניסין הס"ח) ואח"כ קריאת התורה חני קדים אשרי (למנחה) ובז"ל קדים התקבל ומכניסין הס"ח להיכל שיר של יום. (ב) ברה"ש וזה"מ א"ל לומר התקבל כמו בשני וחמישי כי נריך לומר ח"ק קודם מוסף ויהיו שני קדישים סמוכים ויהללו לא הוי הפסק (כמ"ש המנ"א) ומזמור לדוד ולדוד מזמור לא נתקן מקדמונים לאמרם כאן לכן אומרים קדים התקבל לאחר תפלת י"ח והלל כמו ביו"ט. וגם שיר של יום וברכי נפשי א"ל לומר כמו שמסודר בשני וחמישי מפני שהקדים יחוס שאחר שש"י והקדים שלפני מוסף יהיו שני קדישים סמוכים לכן אומרים שש"י אחר התקבל כמו בשבת ויו"ט. (ג) ת"כ אינו שייך כלל לסדר הזה דכתיב ביה גם כי אזעק ואשוע שחם תפלתו. (ד) בחטובה שאין בו מוסף לא שייך התשע דשני קדישים סמוכים רק בנחתהש נגד שני וחמישי שיש בו הלל הונרך

יעקב שיר המעלות אחר ובל"ז וקדיש תתקבל.
 קודם שש"י וקדיש יתום. ולבאר דברי אדמו"ר
 נראה לומר הדגה בזוהר בלק דף ק"א מביאר
 איך שדוד המע"ה שוי גרמיה בזרעוהו ארחין.
 שוי גרמיה צהדי מסכני. שוי גרמיה צהדי
 חסידים. שוי גרמיה צהדי עבדים. שוי גרמיה
 צהדי לטון דמסרי גרמיהו וכפשייהו על קדושת
 שמים. הכל כדי שיקבל תפלתו. וכן ממלאים הדברים
 הללו בסדר התפלתו. והייט בתפלה לדוד הטה.
 כי עני ואביון אני. כי חסיד אני. הושע ענדך.
 כי אניך נפשי אשא. וי"ל שלכן כתב אדמו"ר
 ביום שא"ל תחנון א"ל תפלה לדוד. כיון שלא נכל
 על פניו בזמ"ג על קדושת השם לא נשלמו הארבעים
 דברים ויהי' כדובר שקרים. אלא מתחילין בית
 יעקב (ונומרין שיר המעלות) כיון שגמר תפלתו
 ואמר אשרי ובל"ז וגם קדיש תתקבל שייך לומר
 יהיו דברי אלה אשר התחננתי וגו'. ולא הנהיג
 לומר לאח"י קדיש יתום משום שיתקרב לומר אח"כ
 שיר של יום ולומר קדיש יתום ולא מניט בתפלה
 שני קדישים שיום זה אחר זה ואסור להרבות
 בקדישים (כמב"ש לקמן במתנת שבת). ובר"ח
 וי"ט וכו"מ אין מקום לומר בית יעקב כי קודם
 שיר של יום לא נגמר עדיין תפלה שהחית שלא
 אמר עדיין אשרי ובל"ז ולאחר אשרי ובל"ז א"ל
 לומר בית יעקב ושיר המעלות כי יתקרב לומר
 אחריהם קדיש יתום ולא יוכל לאמר הקדיש שלפני
 מוסף שיהיו שני קדישים סמוכים. אבל בחטכה
 (ופורים) כתב אדמו"ר ואח"כ אומרים בית יעקב
 (ואין צריך לומר אחריהם קדיש יתום כיון שלא
 אמר עדיין שיר של יום): שטח נפש ענדך
 כי אניך אדני נפשי אשא [הנ"ה כי"ק ס"א הוי"ה]
 וכן הובא בזוהר בלק ק"א ע"ב ועיי"ש במקדש מלך
 שהם ד' אותיות הוי' עיין לעיל פרק ה' אות ג':
 (כד) שיר של יום (ר"ה ז"א ע"א תמיד פ"ו משנה
 ה' דף ל"ג ע"ב אדר"כ פ"א מסכת סוכרים פ"ח
 זוהר ויקרא דף מ"ה ע"א): (כה) היום יום.
 איהא במכילתא זכור את יום השבת לקדשו ר' יצחק
 אומר לא תהא מענה לדרך שאחרים מניח אלא תהא
 מונה לשם שבת. ובסדור האריו"ל ור' שבת ז"ל
 כתוב איהא בספרי מנות עשה ליסור ולמנות ימי
 השבת ולומר היום יום א' בשבת וכן בכל יום
 יום וזהו כוונתו א"ל השבת לקדשו. וכן הוא
 ברמב"ן על התורה ע"פ זכור את יום השבת לקדשו
 בשם הסכרי: (ט) הרשיענו פסוקים שאומרים
 אחר שיר של יום (פ"ח שער קריאת התורה) ולא
 ממלא שם פונות מיוחדות לאלו הפסוקים רק ביום
 א' וביום ד' (סדור האריו"ל משנת חסידים). י

טוהגן שלא לאמר אלו הפסוקים אחר שיר של יום
 הששי מפני שבסדור הראשון דשקלאו לא נמלא
 אחר שש"י הששי האיון הושיעט ט'. אבל אחר
 העיון נתברר שלא לומרם גם ביום הששי.
 והסיבה שלא נמלא ביום הששי האיון הושיעט ט'
 ק"י. הוא זה. כי בסדור האריו"ל מניין בכל יום
 הושיעטו ק"י וביום הששי נדפס כל המזמור ה'
 מלך וכל פסוקי הושיעטו ואח"כ מניין ק"י. והמלפים
 הראשון מזה הסדור הדפים כמו במשנת חסידים
 הפסוקי הושיעטו הדפים ביום א'. ואח"כ בכל יום
 מניין הושיעטו ק"י. וביום ו' לא כתב רק ה' מלך וגו'.
 וכוונתו ה' מלך הושיעטו ק"י. ואחר הסדור הזה
 נמשכו בדפוסים הבאים אח"כ. דאם נאמר שכוונתו
 שלא לאמר הושיעטו א"כ א"ל לומר גם ק"י ביום הששי
 כי גם ק"י לא יניין ביום הששי: (כו) בר"ח ט'
 דברי נפשי (סדור האריו"ל בשם הזוהר) והוא בזוהר
 וירא דף ז"ג ע"ב כל ריש ירחי וירחי כו' הנפש
 אומרת דברי נפשי וגו'. ובאבותהם כתב הסעם
 משום שכתוב בו עשה ירח למועדים: (כה) בין
 ר"ח אלול ט' לדוד ה' אורי. במדרש הבלים סימן
 כ"ז וברבות ויקרא כ"א. אורי בר"ה ושהי ביו"כ.
 ובמטה אפרים הביא יפנינו בסבו זה סוכות. מסתמא
 ראה כן באיזה מדרש. ופי"ש במטה אפרים סיפור
 המנהג הוא משום זה המדרש. אינו מספיק דאפו
 כל הפסוקים שבת"ך שמשאלו שדרשים על ר"ה
 וי"כ יקבעו בסדור לאמר את כל המזמורים פנימים
 בכל יום. והנה בפסוקים ובספרי קבלה ובסדורי
 הקדמונים לא נזכר לאמר זה המזמור באלו הימים.
 רק (א) בסדור ר' שבת ראשקוביז כתוב (שלא
 בסדר התפילה רק במנהגי חדש אלול) כל האומר
 מזמור כ"ז לדוד ה' אורי מן ר"ח אלול עד אחר
 שמחת תורה (שמי' עשרת נקרא בסדורו שמחת
 תורה) ערב ובוקר דבר יום ביומו אזי הוא מעבדת
 ט' (ומאריך שם לאיון עניים הוא מסוגל) כי בר"ח
 נפתחו י"ג מקורים מ"ג מכלין דרמתי וסם מתגלים.
 ומאירים למסה ט' ולכן יש בו י"ג שמות הוי' עד
 ט' ופי"ש אמירתו ט' פועלים ומבטלים מעליט כב"ד.
 של מעלה מאירי תריסין ומקמתים שאין להם רשות
 לקרב כלל לדון אותם אלא מלפניך משפיעי י"א
 יש בו קמ"ח חיבות (הייט מן כוונה היות שיש
 בזה המזמור י"ג היות מתחילין למנות החיבות מן
 השם הראשון ועיין לעיל פרק ה' אות ג' ממזמור
 שיר תוכחה) שיש פנימים כ"ז כו' עיי"ש בזוהר
 דברי איך אלה המזמורים נפרט החלטים רק מלפניך
 משפיעי י"א עיניך תחיה מישרים. ואחר זה
 הספור נמשכו בכל סדורי האשכנזים כמנהג ספרד
 לאמר זה המזמור בנקר ונערב עד אחר שמי' עשרת

עלמה. (ב) בסדור הגדול מאדמו"ר ובלקוטי תורה ד"ה אני לדודי. מבאר אשר מן ר"ח אלול עד אחר יו"כ שנה עמד משה בחר כימים הראשונים מה אלול ברצון כ"י הם ימי רצון. היינו התגלות רצון בעליון י"ג מדות הרחמים ממקום עליון ביותר אשר שם כחשכה כאורה שיוכל להיות נושא עין. אם נדקת מה תתן לו ורצו פשעך מה תעשה לו. ובלקוטי תורה מאדמו"ר (פ' טו ד"ה והבן מ"ש בצדקה) מקשה כיון שאמר אני ולא מלאך ולא שרף ולא השליח א"כ מבו אני ולא אחר מי הוא האחר. ומתוך שזה כמו י"ג מדות הרחמים שמוכרין באלול עד יו"כ מחמת שהם מתגלגין ממקום עליון ביותר אשר שם כחשכה כאורה א"כ יוכלו גם החלונים לינק משם ולקטוף על ישראל והוא שבקש משה ונפלינו אני ועמך בקש שלא תשרה שכינה על כו' והקב"ה הנביא לו גם את הדבר הזה אעשה. וכן הוא בהגלוי דליחת מלרים אני ולא אחר שהחלונים כו' עורף דפרעה לא יוכלו לינק משם ולקטוף על ישראל עיי"ש בצור הדברים (ולכאורה אינו מובן כי ולא מלאך ולא שרף ולא השליח היינו שעל ידם לא ישפיע. ואני ולא אחר היינו שהאחר לא יקבל ההשפעה. גם למה הוכיפה המכילתא אני הוא. אמנם זהו מקרא מפורש (ישעי' ח') אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אחז). ועל דרך זה מליטו במדרש תהלים כ"ו שמשוה פסוקי לדוד אורי לפסוקי יציאת מלרים. אורי צים שנאמר ויאר את הלינה. וישעי צים התינו ורצו את ישועת ה'. ממי אירא צים ויאמר משה אל היראו. ה' מעוז חיי צים עזי ומרת יה. ממי אפחד צים תפול עליהם אימחה ופחד. בקרוב עלי מרעים צים ופרעה הקריב כו' רבן פתרי קראי בר"ה וי"כ. אורי בר"ה (ברכות ויקרא כ"ט דכתיב אשרי העם יודעי תרועה ה' בצור פיך יבטחין) וישעי ציו"כ (במדרש תהלים וברכות ויקרא כ"א שאין רשות לטון לקטוף על ישראל). ובשער התשובה מאדמו"ר (חלק ראשון ד"ה אחרי ה' תלטו פרק מ"א) מבאר שהמזמור לדוד ה' אורי שאומרים מן ר"ח אלול עד אחר יו"כ שבימים הללו התגלות ממקום עליון ביותר כמו שיהי' לע"ל. והתגלות כזו הם בסגנון אחד עם ה' אורי וישעי. בואת אני צוסה. אחת שאלתי (ושמעתי) בשם אדמו"ר שזהו שציו"כ אומרים וכן ה' מונה אחת היינו שהי' ממשיך ממקום עליון ביותר היינו השני כפי"ן של אנכי ואני הוא משה פשעך ששם כחשכה כאורה שיוכל להיות נושא עין וזהו החלוק בין אני אני לאנכי ואני והי' הכה"ל ממשיך כן לכל ספירה (וספירה) בצור ירוממי ועתה ירום ראשי כו'

עיי"ש. (ג) הרב חיד"א ז"ל בספרו הקטן מורה באנכע כתב מנהג טוב לאמר אחר כל תפלה מזמורי לדוד ה' אורי. ובפרט מר"ח אלול עד הושענא רבה עכ"ל. מכל ה"ל מובן שאמירת לדוד אורי לא נתקן מקדמונים בסדר התפלה רק שזהו כמו סגולת תהלים לאיזה ענינים מסוגל כל מזמור ומזמור שבתהלים. והמזמור הזה מסוגל לכמה ענינים ובפרט צימים הללו. לכן לא חקר בסדורים מהקדמונים בסדר התפלות וגם הפוסקים והמקובלים לא הביאו זה בסדר התפלות. והרב המקובל ר' שנתן ראשקוביץ לפי הסעמים שגילה בזה המזמור הנהיג (או שהי' מקובל כן מרבתינו) לאמר זה המזמור. מן ר"ח אלול עד אחר שמיני עשרת ולא קבע לזה זמן ומקום מיוחד רק ערב ובוקר. והגם שהארבעים ימי רצון הם עד ערב אבל מאחד שהוא סגולה ליום הדין וצוהר (פרשת לו דף ע"א) ציומא קדמאה דירחא שירחא דדינא ובהושענא רבה סיומא דדינא. גם שמיני עשרת הוא יום הדין של גשמים שהם חיים לעולם. אבל אדמו"ר ז"ל הנהיג או שמקובל כן מרבתינו לקבוע מקום אמירתו בשחרית אחר שיר של יום ובמנחה קודם עליו. היינו משום ששיקר סגולת אמירת זה המזמור הוא ע"ד שבקש מרע"ה ונפלינו אני ועמך וכן בכל יום שיש בו תחנון ונפ"א בשחרית ובמנחה אומרים קודם י"ג מדות הרחמים אל ארך אפים כו' תזכור היום ובכל יום לזרע ידיך דוקא תפן אלינו ברחמים כו' היינו ע"ד ונפלינו אני ועמך היה מהראוי לקבוע שם צימים הללו גם זה המזמור רק מחמת שלא נתקן מקדמונים בסדר התפלה אין לנו להוכיח באומנו סדר התפלה של ירידת השפע מזמורים שלא נתקנו כאן מקדמונים וגם אחר וצ"ל לזיון וקדים לתקבל (שהוא סלוק התפלה) צריך להקדים שיר של יום כמ"ש בבאה"ש סימן קל"ג בשם כנה"ג דשיר של יום קודם לשיר מעניט של יום דהדין קודם. ועיין לקמן פרק מ"ה אות ו"ו הסעם מה שלא נמשך זמן אמירתו רק עד אחר הושענא רבה: (בט) במנחה קודם עליו. לכאורה הי' צריך לומר במנחה אחר התקבל כמו בצרכי נפשי ולדוד אורי דשחרית שהסמיכם לשלשיתם אחר שיר של יום. אמנם כוונתו שהקדים שצריך לומר אחר שיר של יום יאמרו לאחר צרכי נפשי או לדוד אורי. ובמנחה הקדים שאמר עלינו קאי גם על לדוד אורי ולא יאמרו קדים אחר לדוד אורי כי בסדר התפלה אין לברכות בקדישים רק מה שתקנו הקדמונים (ועיין לעיל פרק ד' בשם האגור). וכן שמעתי מהרב ר' הלל ז"ל שכן צריך לנהוג ועיין באה"ש סימן

סימן נ"ה. בשם כה"ג ותשובת דבר שמואל בשם שסוד למעט צרכות קך טוב למעט צדקשים: (ל) קוה אל ה'. אין כלהיטו. הנה צסדור רב עמרס גאין וצמוד ושו"ע סימן קנ"ג וצסדור שער השמים לפוס אמטערסרס לא מזכר שיקדימו אלו השלשה פסוקים קודם אין כלהיטו. גם אדמו"ר בשו"ע הלכות יו"כ סימן תרכ"ב כתב אשר אין כלהיטו נתקן נגד י"ב צרכות אמנעיות של חול ואומרים זה צצנת ויו"ס שלא התפללו ה"ב צרכות אמנעיות עכ"ל. וצרוקה סימן שי"ג מבאר אשר אין כלהיטו שאומרים צצנת ויו"ס נראין כלאמרין י"ב צרכות היינו ד' פעמים אין ד' פעמים מי ד' פעמים טודה היינו י"ב פעמים אמן (פי' י"ב הצוים מן אותיות א' מ' נ') ד' פעמים צרוך ד' פעמים אתה היינו צרוך אתה נגד י"ב צרכות אמנעיות עכ"ל. וכן הוא בצבלי הלקס בשם רש"י. וזהו משולל הצנה ולא יתכן שהראשונים יאמרו זה. כי צרוך אתה אינו צרכה כלל וכל הצרכות של תפלת י"ח הם צרוך אתה ה'. גם צנופה אין כלהיטו לא נמצא רק שמונה הצוים מן צרוך אתה ואין הם נגד י"ב צרכות. גם נריך להצין מדוע צסדור הארזי"ל וכל הנמשכים אחריו לא הלקין בין צצנת ויו"ס לחול. ולהקדים השלשה פסוקים קוה. אין קדוש. כי מי. וצפע"ח שער קריאת ס"ח פרק ה' וצסדור ר' שצתי ובשו"ע הארזי"ל נקרא כל הסופס בשם קוה צוה"ל צנופה קוה עד אתה תושיענו יש ע"ד חיבת עד כו' הרי שלפי קבלת הארזי"ל הכל עמין אחד. (ופשוט אשר אתה תושיענו הוסיפו נגד צצנת המינים) אלל ודאי שהארזי"ל צרוח קדשו ידע שבהראשונים הכלל יש השמטת הדפוס וכן צ"ל קוה אל ה'. וקוה אל ה'. אין קדוש כה'. כי מי אלוה מנלעדי ה'. הרי י"ב הצוים מן צרוך אתה ה'. ונראה כעונה י"ב פעמים אמן אחר י"ב פעמים צרוך אתה ה'. גם מה שאמרו שנתקן לצצנת ויו"ס אין כוונתם לשלול ימי החול. רק מחמת שאנשי כה"ג התקינו צי"ב צרכות אמנעיות של חול שאילת צרכיו שאסור להתפלל צצנת ויו"ס לכן נתקן קוה ואין כלהיטו נגד ה"ב צרכות הללו ומותר לאמרם גם צצנת ויו"ס. והלואי שיתפלל אדם כל היום וצחול כוי כחזור ומתפלל. וצנמרא צרכות (נ"ב ע"ב) על פסוק קוה אל ה' דרשו אה התפלל ולא נענה יחזור ויתפלל. וצנמרא תהלים כ"ו מצבאר יותר אמר ר' חייא בר אבא אס תפלתלל וחזרת ונתפללת תהא מצושר שצשמעת תפלתך והוא עתיד לעשות רעוץ מה פעם קוה אל ה' חוק ויאמן לך וקוה אל ה': אין כלהיטו (רמב"ם סדר התפלה פע"ח משנת חסידים צסדור

הארזי"ל): אתה הוא ה' אלהיטו ס' שהקמיתו ס' פסוס הקמורת כו'. עיין לעיל פרק ג' אות י"ב: (א) חנא דני אלוה (מעלה כ"ח ע"ב סוף מסכת נדה דמנ"ס סדר התפלה פע"ח סדר הארזי"ל): (ב) אמר ר' אלעזר (צרכות ס"ד ע"א יצמות קכ"ב ע"ב צרכות כ"ח ע"ב מיר ס' ע"ב תמיד ל"ב ע"ב פע"ח סדר הארזי"ל): (ג) קדיש דרבנן. רמנ"ס סדר התפלה ועיין לעיל פרק ד': (ד) עלינו צצנת. יהושע תקנו צצנת שצצנת ירישו ותחס סס קטנות הושע למפרע. עלינו. שלא שס. ולאחנזו צורעים. הוא אלהיטו. (כל בו) וכן כתוב צחולט"י וצפע"ח שער ר"ח פ"ג גם מצבאר שס צנולה למצפה ר"ל וטיין זוהר וירא דף ק' ע"ב ק"א ע"א ועיקרו תקן יהושע שוב תקן ר' יוחנן בן זכאי לאמרו אחר התפלה כמ"ס רביע האי גאון ז"ל תשובה כתב יד (עבודת הקודש אזולאי סימן נ"ה): (דה) ועל כן נקוה אמר עכן כשהלדיק עליו את הדין אמר צחפלתו מהרה יעציר גלוה מן הארץ להצמות אלך כל רשעי ארץ ס' ואמר לו יהושע שזיכה לעולם הבא כמו שדרשו רז"ל צמטנה (הסנהדרין מ"ג ע"ב פן הוא צסדור היום) ומתחיל צעיין ומסיים צד'. צצנוד. כשו עלינו שמתחיל צעיין ומסיים צד'. וכתוב צפע"ח סוף שער קריאת התורה להתחיל צסופו צאות ו' והי' ה' למך וגו': וגוסח אדמו"ר הוא לומר ועל כן נקוה צויו' צחפלתו. והנה צפע"ח וצסדור הארזי"ל לא מצלחי הערה מזה אצל צצנת"ס סימן קנ"ב ס"ק ג' כתוב צוה"ל. הארזי"ל הי' אומר ועל כן נקוה צויו' וכ"כ צספר כף רננים למהר"א אזולאי. (יד אהרן) עכ"ל הצאה"ס. ושס צשערי תשובה מר"י מרגליות כתוב צוה"ל פיין צצנת"ס ומ"ס שכן הוא צכף רננים כתוב צצנוד יוסף צבידו היה ספר זה כתב ידו ממש ממורו זקט. מהר"א אזולאי ולא נמצא צו שאמר ועל כן. וכן טעמין לומר על כן צלא ויו" עכ"ל הצע"ח. והנה גם שהכחש לגמרי את ייד אהרן. אצל צמחצ"ח לא דק. כי זסו לשון הצברי יוסף. הרב יד אהרן כתב צשמע מרבו שאמר ועל כן נקוה צויו' וכן מצא צספר כף רננים למורי זקני מהר"א אזולאי. וספר זה ישנו ה"י מר"ק מו"י מהר"א אזולאי ולא ראיתי זה שכתב הרב יד אהרן צשמו לומר ועל כן נקוה צויו' עכ"ל הצברי יוסף. הנה דקדק לומר ולא ראיתי ולא ראית איטו ראיה כי מסתמא ראה יד אהרן צקובץ אחר כתבי סר"א אזולאי השייכים לחצורו כף רננים. ועכ"פ הצברי יוסף לא סכחיש מה שהיד אהרן שמע מרבו. ורבו של ייד אהרן ה' ג"כ רבו של רמנ"י תחכמת הקבלה

ר' צמח'ן הלוי שהי' תלמיד מגורי הארזי' והשיח
 פניו שלמד חכמת הקבלה כסולת נקיה (כ"כ)
 הברכ"י בשם הגדולים) גם הברכ"י לא סיים כלל
 שנהגו לומר על כן נקוה בלא וי"ו רק וכו' סיום
 כשע"ח בעלמו. והל"כ לזקן דברי הבא"ס בשם
 יד אהרן. ומסתמא גם הברכ"י גהג כמו שנהגו
 גורי הארזי'ל. והגם שאם נאמר ועל כן נקוה לא
 יהי' הר"ת עכ"ל אין אנו אחראין לרמוז בסיים
 הפלתיס את השם עכן. ומה שמקרב הדפיסו
 בסדורים כחזו צוהר הקדוש שומר ועל כן נקוה
 צו"ו קרוב לומר שהוא פעות שאם הי' נמלא כן
 צוהר לא הי' נעלם מן הגדולים הנ"ל להביא רא'י
 מן סוהר. ובספר יסוד ושורש העבודה מביא כן
 בשם סוהר משפטים דף ק"ס ע"ב. אבל משם אין
 שום הכרע כי שם צוהר משמע שאינו רק וי"ו
 המחבר ולמוסיף על ענין ראשון להמשיך הענין הוא
 אבל לא נמלא צוהר שרדך לומר ועל כן נקוה:
 (לו) אל תירא מפחד. קבעו הפסוקים בכלן עפ"י
 המדרש רבה אסתר פ"ו: בלפורן שמיר אזולאי
 הביאו מנהג לומר ג' פסוקים אלו בשם אפסי פרובינאו
 והרב החסיד ר' יהודה בן ששון וספר מנות הלוי
 ממח"ס אלקבץ וברמ"ו: (לו) וכתב רש"ל לומר
 פסוק זה אך דריקים. שו"ת רש"ל סימן ס"ד שמה
 הפסוק למד ר' יהושע בן לוי (ברכות ל"ב ע"ב)
 ידועלמי ברטת פ"ה הלכה א' שרדך לשמות שעה
 אחת אחר התפלה (סדר היום). ומה שהודיע לנו
 מקורו שהוא מהרש"ל הוא מחמת שגפע"ה לא
 ינמלא לומר זה הפסוק וגם בסדור הארזי'ל זלקווא
 יבוא זה בשם הרש"ל ומסתמא אינו מכרח עפ"י
 קבלת הארזי'ל: (לה) בנרג להניח תפילין דרבינו
 חס אחר התפלה. בפע"ח (שער התפילין פרק
 ט"ו) כחזו להניח תפילין דרש"י ודר"ת שניהם ביחד
 יכחו שאמרו בנמלא (עירובין דף ל"ה ע"ב) מקום
 יש בראש להניח ב' זוגות תפילין (וכן בזרוע
 בנקבות). שם צמרח ובש"ע סימן כ"ז סעיף ח'
 זכיתן ל"ד סעיף ד') (בפע"ח פעות הדפוס פרק
 הקומץ ל"ל פרק הנמלא) וכן הי' נוהג הארזי'ל
 להניח שני זוגות ביחד כמבואר בפע"ח פרק יו"ד
 ובש"ע הארזי'ל (ומ"ם בסדור הארזי'ל מנהג מורי
 ס' אין כוונתו על הארזי'ל עיין לעיל בהקדמה)
 והשעם שאחר הארזי'ל נהגו להניח תפילין דר"ת אחר
 התפלה ולא ביחד מבואר בש"ע סימן ל"ד שאין
 צריך לכוין מקום הנתחן ביחד או שחוששין מפני
 היותו זהו שכתב אדמו"ר ז"ל מנהג להניח תפילין
 דר"ת אחר התפלה אין כוונתו שהמתת תפילין דר"ת
 הוא רק ממנהג ולא מדינה כי צוה"ו האחתן חיוב
 מן הדין כמו שיתבאר. רק במנהג הוא שלא להניחן

ביחד אלא אחר התפלה כשחזן של רש"י:
 (לח) בלא ברכה. וכן הוא בסדור הארזי'ל.
 ונראה המשע כי הארזי'ל לא הכריע רק להניח
 תפילין דרש"י ודר"ת שניהם בברכה אחת אבל לא
 לברך על כל אחת ברכה בפ"ע. ובספר עני עדין
 (על משניות בפרק התכלת) מבאר באורך להבין
 ענין אלו ואלו דברי אלהים חיים (עירובין דף י"ג
 ע"ב) איך לזקן יהדיו בטשא אחד דברי אופרים
 ודברי מחזירים. ומבאר שם סדר הזרות בזה דין
 בית דין הכריעו שהעיקר כר"ת. ובמשך זמן כל בית דין
 הכריעו שיהיה כר"ת. ובמשך זמן כל בית דין
 עד שלא נא ב"ד אחר והכריעו דברי הב"ד הראשון
 היו דברי הב"ד ההוא הלכות קבועות ע"ד אחרי
 רבים להטות. ומסיק שם שמומן הארזי'ל ואיך
 שבעה"ר אין לנו עוד בתי דינין קבועים ואפילו
 בית הועד כבימי הרב"י אין לנו אין בידיו עוד
 להכריע ללא מהארזי'ל וכייעתו. ומן התורה (כג
 אדם הרוצה לקיים מצות תפילין חתקונו כן הוא
 בסדור) מחייב להניח תפילין דרש"י ודר"ת. עד
 עמוד הכתן לאורים ותמים עכ"ל. והרב הנ"ל
 הפריז שם על המדה לברך על תפילין דר"ת גם
 כשממתן בפ"ע ונראה שאם היה יודע שהדינים
 שבסדור הזה הם מאדמו"ר הזקן בעל התניא היה
 מחנך דבריו ולא היה משרד לברך כי כן דרכו
 בכל הספרים אשר חיבר שמביא דברי הרב הראון
 בעל התניא להלכות קבועות: (מ) ולקרות ק"ם
 בהם. בש"ע אדמו"ר סימן ל"ד כחזו צוה"ל.
 ואם לנו נוקטו שקרא ק"ם בלא תפילין לר"ת
 וסייעתו והעיד עדות שקר בעלמו יחזור ויקרא ק"ם
 אחר התפלה פרשת שמע ובי' אם שמוע שבהם
 הזכרו מצות תפילין ואין לרדף לאמר גם פרשת
 ויאמר עכ"ל. ולנאורה גם בלא הכשע שבש ויאמר
 לא הזכר מצות תפילין אין לרדף לחזור ולאמר פ'
 ויאמר משום דפרשת ויאמר בק"ם לדברי הכל הוא
 רק מדברי סופרים כמ"ם בש"ע סימן ל"ח ובספק
 ד"ם להקל וכעין זה מנאחי בזמן גבורים סימן
 רנ"ם לענין ק"ם שעל המטה. אבל באמת כאן אין
 לומר כן כמ"ם בש"ע סימן ס"ו שכן היתה התקנה
 שכל זמן שקרא ק"ם של תורה אפילו מספק יקרא
 כל א' פרשיות. וענין ק"ם בתפילין הוא בכדי
 לקבל ענין של מלכות שמים שלמה (ברכות פ"ז
 ע"א) לכן הנהיג לנאר בש"ע שאין הספק
 אם ילא ידי חובת ק"ם של תורה רק שהספק הוא
 אולי העיד עדות שקר בעלמו לכן די שיחזיר פ'
 שמוע ובי' אם שמוע שכן הוזכרו מצות תפילין
 וא"ל לאמר ויאמר. והנה כ"ז הוא לפי סוגיית בעל
 הש"ע שהמתת תפילין דר"ת הוא מחמת ספק.
 אבל

מבארים זה עפ"י קבלה: (ב) אשרי תבחר ותקרב .
 (וזהך לך לך ל"ד ע"ב): (ג) זה הכסף של אליה .
 צבור יו"ד סימן רס"ה מביא זה בשם המדרש .
 זכספר הולע"י מביא זה בשם מדרשו של רשב"י
 (והוא וזהר לך לך ל"ג) ונשם פירק דר"א פרק
 כ"ט: (ד) ברבת על המילה להבנישו ט' בשם
 ט' ברכת אשר קדש ט' (שבת קל"ז ע"ב ירושלמי
 ברבות פ"ט הל' ב' וזהר לך לך ל"ד ע"ב מוספת
 מנחות ל"ב ע"ב ד"ה בן יודי): (ה) צורה להליל .
 טסח אלמ"ר טוה צחיק . בצבורהם מפרש אשר
 קדש ידיד מנשן זה יחק שהיה מקדש מנשן
 שאברהם נמול קדם שנחצרה טרה ואת צריחי
 אקים את יחק אקים טפריקון אשר קדש ידיד
 מנשן . חוק בצארו שם פי' בצצרו שם חוק של
 מילה כו' ואמר חלקו טרטו נצי שאר . על שם
 כלה שארי ולבני וגו'. וזה להליל ידיות שארט משחת
 למען צריחו אשר שם בצצרט . פי' ידיד זה אברהם
 ע"ש מה לידיד . שארט צצרט . משחת מניחם
 שכל מי שהוא מהול איט נכנס לניחם (אם לא
 נמשכה ערלתו מה החטא עירובין דף ע"א)
 כמו שילמר (זכריה ט' י"א) נס את דם צריחך
 שלחתי אסיריך מנוה וגו' (וכן הוא במדרש רבה
 בראשית פי' כ"א ע"פ להט החרב וירא פי' מ"ח
 מפסיק והוא יושב פתח האהל כחוס היום ועוד
 מדרשים משפיקים רבים שמינה מלאת מן הגיהנם)
 ועוד מביא שם בצבורהם טוסח שמאל בתשובת שאלה
 להרמב"ם . טוה כאשר טוה לקדושים טו' ולפי
 הנוסחא היא מפרש הרמב"ם טוה לשון שאלה
 ובקשה כמבואר שם ואת"כ שאל טוה כאשר טוה
 כו' אבל לפי הנוסח שפנינו צרמב"ם בספרו היד
 כמו שהוא בנמרא ובירושלמי וכן הוא בסודר אין
 לפרש לשון שאלה ובקשה בפת"ח רק צחיק . ואין
 זה אלא ברכת הודאה שטוט מלוה אשר בצצרה
 נלוים מן הגיהנם . וכן מבארו של מהרש"א (שבת
 קל"ז ע"ב) מנשן נ"כ טורם טוה צחיק וקמן
 ובפ"ח ליו"ד סימן רס"ה ס"ק ד' כתב בשם שאלת
 יעב"ץ ט' צחיק וקמן דלא כש"ך וכן הוא בגליון
 ש"ס חדש דווילנא . טוסף לזה בצעל העטור (שער
 המילה חלק רביעי) כתב צו"ל ושמינן דאתשיל
 מרג טא גאון ז"ל אם צ"וה או צ"וה והשיב טוה
 צחיק ובקמן ולא בפתח וזיר"י עכ"ל: (ו) קיום
 את הילד (טור יו"ד סימן רס"ה בשם בעל הטעור)
 ברמ"ך חי' בדמ"ך חי' חד למילה וחד לפרישה
 (זוהר אמור ז"א ע"ב): (ז) טג"ה כ"ק [לישחק
 בשן כז"ל פסוק הוא בתהלים קכ"ט] וגראה הפסם
 שאיט טורם ליחק כמו בדה"י כי להתפלה או
 להנכרה ישמה האב ט' אינו שיך הפסוק שדה"י
 לכתוב

אבל בסודר הכריע הארז"ל אשר אלן ואלן דברי
 ילדים חיים ולא פליגי ולר"ך להניח שתייה וגם לקרות
 ק"ש בשהיהן א"כ גם כשמתיין זה אחר זה מתייב
 לקרות בכל אחת ק"ש להיט כל הג' פרשיות
 דהל"כ היה מבאר כמו בשו"ע: (א) ויש טב"ן
 ג"כ לומר פי' קדש וכו' כי יביאך . מה שכתב זה
 בשם ים נוגין מפני טוה המנוב לא נוכר רק בב"ח
 סימן ל"ח שכן היה נוגב רבו עיי"ש (הובא בא"ר
 סימן מ"ז): (ב) ששה זכרות . (כהני הארז"ל
 הל"ה בשער השמים בשם חכמי הקבלה) הגה בא"ר
 סימן א' ס"ק ו' הביא בשם תלמידי הארז"ל (וכן
 הובא בשו"ע הארז"ל ונבניד ומלוה ושל"ה בשערי
 שמים בשם חכמי הקבלה) ד' זכרות . מתן תורה .
 מחיית עמלק . זכרת מרים . יליאת מלרים . ושם
 בא"ר סימן ט' ס"ק א' ובשו"ע אלמ"ר סימן
 ט' סעיף ד' הסיפו עוד זכרת מעשה העגל .
 וזכרת שבת . הרי טשה זכרות .

פרק יב תפלת הדרך

(א) **תפלת הדרך** (ברכות ר"ט ע"ב דף ט'
 ע"א סוף מסכת דרך ארץ רבה
 שו"ע סימן קו"ד): (ב) עד טובו לביתו ט'
 בלא הזכרת השם . פי' אפילו נתעכב כמה ימים
 במלון או בעיר אחרת מ"מ עד טובו לביתו יאמר
 בכל יום תפלת הדרך רק שלא יזכיר את השם
 בחתימה . וכן כל זמן נסיעתו בדרך הליכתו או
 חירתו מ"מ לא יזכור השם בחתימה רק ביום ראשון
 ולאחר יום ראשון מליאתו מביתו לא יזכיר השם
 בחתימה (ועיין בדרישה אות ו'). והפרי"ח פסק אפי'
 ביום ראשון אם איט מקום סכנה לא יזכיר השם
 בחתימה והאחרונים חולקים עליו: (ג) הג"ה כ"ק
 [ותחני צו"ד בלשון יחיד כז"ל] כ"כ. הגמ"א
 ואלמ"ר בשו"ע ט' קו"ד סעיף ד' בשם ספר
 סקנה עפ"י הסוד :

פרק יג השבת תלוס

(א) **השבת תלוס** . (ברכות ר"ה ע"ב וטסח
 בדוקה סימן רי"ב ובמה דוכתי .
 זוהר ויקרא י"ז ע"א) .

פרק יד סדר המילה

(א) **ברוך הנא** . טולה שמנה כנגד הטוק אנוול
 לשמנה . מס"מ סודר הארז"ל ותמיא
 רבתי ואצודרהס . וצסודר הארז"ל ור' יעקב קאפיל

לכתוב יחזק צדיק כמ"ט בספר נפשות יהודה (דרוש כ"ג) כי יחזק צדיק מרמז כי מיתחק הרוח למדת הדין עמידה להתחלף ולהתחלף לשי"ן שיש בה רמז לשון ולשמה ט' עיי"ט: (ח) דרובין לנרית מילה אחר ברהמ"ו. בהסדור שהעתיקו ממנו את הגהות כו"ק נכתב ליון. הרחמן לנרית מילה. הגה זכרתי שלא היו נהגין לאמרם ואח"כ התחילו לאמרם ואין אני יודע מי הנהיג זה. ובשו"ע אדמו"ר סימן קפ"ט הובא שיש מפקפקין לאמרם משום הפסק בין ברכת המזון לשהיית הטום ולכן לא הדפסתי אותה בחלק הראשון כי אולי אינם מהכרעת אדמו"ר. והגה מאחר שגם מה שהוסיפו בנרית רביעית לנרית המזון הרחמן הוא ימלך בו' לא הותר מן הדין להפסיק בהם בין ברהמ"ו לשהיית טום ברהמ"ו רק מטעם כיון שנהגו בהן נעשו כאלו הם מטופסם ברהמ"ו שם שבו"ע אדמו"ר וכתב הנ"ח (ב ימן קפ"ט) ראוה שאין בזה משום הפסק משום שגאו לומר פיוסיס בהגדה אחר הלל ונשמת קודם ברכת צפה"ג על הכוס. ולכו"ז מאחר שבסיום הגדה פסק אדמו"ר בסדור הטהגים לומר פומנים אין להפסיק בהם אלא מיד יצרך על הכוס כי כן הוא דעת רב האי גאון ז"ל וכ"כ בש"ל (עיי' ב"ח סימן ת"פ) הרי ברור שגם כאן דעת אדמו"ר ז"ל שלא להפסיק בהוספת הרחמן ט' רק בהוספת הרחמן הוא ימלך בו' לא השמיט אדמו"ר מן הסדור מפני שכבר נהגין בן מהסעמים שכתבו ברוסקים ויש לזה סמך מן הגמרא (ברטת מ"ו ע"א) אורח מברך (בעל הבית. אבל ששה הרחמן הללו א"ל לומר שהם מטופסם הנרית שלא נמלא ברוסקים לנשות או לרוסקי ברהמ"ו של כבודת מילה. וגם אלד המנהג הגה המסובין והמנרך לא נהגו כלל להוסיף ברהמ"ו אפילו במקומות שנהגו לאמרם רק הש"ך לנדב משורר אוהם בודאי אין להפסיק קודם ברכת הכוס של ברהמ"ו. והש"ך יטול לאמרם אח"כ: והגהות הוא חתמי מולות דמים דקאי על כלל ישראל שמלין את בנייה. ולא התן למולות דמים שנאמר על משה רביע ע"ה שנתרשט על המילה מטורה הדרך: (ט) יתפלל המוהל ואני הנין תפלה זו. היינו רק תפלה זו רבש"ע כו' יתפלל גם אבי הנין אבל המי שברך לא יאמר רק המוהל לנדב. כי האז נריך לומר בעבור שבלי נדר אהן לנדקה. ומה שגם בשבת אומרים ישלח לו רפואה בו' אעפ"י שגמי שברך לחולה נריך לומר שבת היא מלועוק בו' כמ"ט בשו"ע סימן רפ"ו. הוא מפני שהילך המוול אינו חולה רק מצרכים אותו שלא יבא לידו חולי (עיי' סימן רפ"ד סעיף י"ד שיה שחר בשבת) וזה נקרא ג"כ רפואה כדכתיב

לא אשים עיני כי אמי ה' רופאך. נוסח המי שברך הזה נמלא גם בסדורים הראשונים וגם מי שברך לקהל שקודם מוסף השבת. ומה ששם לא הזכיר רק אנרסה יחזק ויעקב וכו' וכן גמי שברך לחולה וליוולדת מוסיפין משה ואהרן דוד ושלמה. יש לומר שלאפשי' וסחא דיחיד מזכירין עוד זדקים. ומה שכתבו דוקא להזכיר אלו הזדקים. י"ל משום דלקמן על הכרח ובוקע חלטי רקיע מוטיא חמה ממקומה ולבנה ממטון שבתה (וידוע שבי"ד לרפואה) כתב הכל בו בשם ר' נתן גאון. ט' מיבנת כנגד ט' זדקים אדם נח אנרסה יחזק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה. ומטון בפשיעות אשר עד ובוקע חלטי רקיע מזכירין אדם וגח כי אדם הי' בגן עדן ובנה כתוב וארצות השמים נפתחו. ושלשה אבות. ונגד מוטיא חמה ממקומה חשיב משה ואהרן כידוע שפני משה כפני חמה ומשה ואהרן שקולים. ונגד ולבנה ממטון שבתה חשיב דוד ושלמה ע"ד המבואר בזהר (יהו"ד דף פ"ה ע"א) דוד ושלמה קיימו סיהרא באבא למחא. וכתיב שני המאורות הגדולים אור הלבנה כאור החמה. שמש זדקה ומרפא. אבל גמי שברך לרפואה ולמילה א"ל להזכיר אדם וגח כי לא נמטו על המילה וגם רפואה לא היה שייך בהם כי עד יעקב לא הוה חולשה אבל מן אנרסה ואילך שייך רפואה כי כשנלסער על המילה בא רפאל ורפאו ומחמת זה תקנו ברכת רופא חולי. עמו ישראל' (כמשכ"ח לעיל פרק ט' אות י"ח): ואעפ"י שאין קורין אבות אלא לבלשה לא קשיא שאכל יעקב נכתב ויעקב ואכל משה לא נכתב ומשה הרי שמן היבנת משה לא נמשך לחיבת אבותיו:

פרק מזו פדיון הבן

(*) פדיון הבן. (קדושין כ"ט ע"א ברטת י"ז ע"א מ"ז ע"א מ"ט ע"א וע"ב כ"א ע"ב וזהו קרח קע"ח ע"ב (נמלא שם שטות הדפוס פטר המור ז"ל פטר רחם וכן הגיה הרב חיד"א ז"ל בנתיבי אורות) פשו"ע יו"ד סימן ש"ה): (ב) בבאן ואילך עובר בעשה. עיי' שו"ע יו"ד סימן ש"ה וזהו"ד סימן רס"ט ובשו"ת חוט השני סימן ז"ב הובא בפ"ת ס"ק י"ב ולא נמלא שהוא עובר בעשה אבל אדמו"ר שכתב בסדור מכאן ואילך עובר בעשה נראה שמכרס טגינת בגמ' בטורות דף י"ג כמבואר במוצב ככרה (הייט שיטה מקובלת למס' בכורות) הגם שמהרי"ט אלגוי בבאורו להלכות בטורות נסתפק בזה עיי"ט אבל בחגיגת רבתי סימן ז"ח כתב בפירושו בזה הלשון שכתב אדמו"ר בסדור ומכאן ואילך כל יום ויום עובר עליו בעשה דהפסדה וכמ"ט

לי. הייט שהוא מודה שהבטר ממנו שאם מכחשה ואומר בני זה ממזר נתבאר דינו בפ"ה ס"ק כ"ו: בן זה שהוא לפניו ואם האב הניחו חוץ למ"ד ולא נודע עדיין שאלא מחמת נפל י"א שהוא ספק ברכה ועיין בפ"ה ס"ק כ"א: הברבור שהוא ספר רחם ודאי ולא מן הספקות שהפילה וכדומה שנתבאר בסעיף כ"ה והלאה. גם זה הבטר גדולי. ענון אם ילדה זכר ונקבה אבל אם אינו ידוע מי הבכור הזכר או הנקבה פסוק מפדיון כמ"ש בסעיף כ"ה. והשמים תיבת פלוגת שהזכרת עם היוולדת איך ג"מ לדינא. גם השמים מה שכתוב בשארי סדורים. שהכהן שואל את האם אם היילה בו' הגם שגמלא קן בתניא רבתי ובסדור האריו"ל זלוקוא. כי איך לזה שוב פעם מהאמרא וקבלת האריו"ל. וכן השמים מה שכתוב בתניא רבתי ואביך ואמך או לפדותך כי איך שום שייכות להאם עם פדיון הבן וכן הוצא בעיקרי דינים אות ס' שגדולים השיגו בזה על התניא רבתי דמה שייחסה דאם לפדיון בנה: בבאי בעית ספי בנך בטרך. בשו"ת חוט השני סימ' ז"ב תמה מה שואלו הלא איך הבריה צ"ד האב ליתנו להכהן ולפטור עצמו מלוות בו' וגם הכהן אינו מחוייב להחיותו לכן פירש שהוא רשם לכתוב מלוה שאם לנו מהמם ליתן האמם שלשים והיו כאלו נאנס איך בנו פדוי (ובפ"ה סימן ש"ה ס"ק ס"ו השיג עליו דאשילו אם עתן המעות באונם בט פדוי עיי"ש) הדע שכן הוא הפירוש שהוא רק לחבוב מלוה ולא בלשון ברירה שהרי הכהן אינו אומר במאי בעית ספי ליתן לי בך בטרך בו' עכ"ל חוט השני. אמנם ראיתי בסדורים שכתוב בהם במאי בעית ספי ליתן לי בך בטרך או חמש שלשים ואיזו מובן מה הבריה למתקני הסדורים הללו לשטת לשון תקין הגאונים הנמצא באור דרוש ובסור ובמ"א שהטוסח הוא במאי בעית ספי בנך בטרך גם היתכן לתקן טוסח לכל ישראל בשוה לחסוד את טולם שהם עבריינים ח"ו שאינם רוצים לקיים מ"ע דאורייתא ומה נשתנה מלוה זו מכל האלוות שיש בהם חסרון כיס גם לכל הפחות היה להתחיל בן במאי בעית ספי ליתן לי חמש שלשים ולא להתחיל בלא. אבל לפי הטוסח שכתב אדמו"ר בסדור הכל נחא. דהנה בהקדמת האור דף י"ד ע"א ופרשת בא דף מ"א ע"ב מובאר שכל זמן שלא נפדה לא קנה אותו האב לחיים והוא נתון למלאכי דמותא וגמלא בסמרא אמרא ושלטנא דיר ברע וכן משמע מלשון הרשב"א שהוצא בד"מ ס"ק ח' זה תחת זה בו' מחולל על זה יאל זה לכהן ויכנס הבן הזה לחיים וליראת שמים. גם מנינו אשר קודם הפדיון לריך האב ליתנו לכהן כפדי שיפדט מידו ויש טוענין שהאב

טתט

וכמ"ש הרשב"א ח"ב (חולדות ארם) סימן שכ"א שהמלוה מוסלת לעולם על האב ואשילו כשיגדל הבן ויש לו להבן נכסים. רק אם לא רצה האב לפדות את בנו או שלא היה לו נכסים ואח"כ כשהגדיל הבן יש נכסים להאב ולבן. אעפ"י שגם אז יש להאב דין קדימה בהמלוה מ"מ לענין כפייה טפין את הבן ולא את האב וכן בשו"ת חכם לבני סימן ק"ה פליג על חוס השני והוצא בגל"י וברכי יוסף (עיי"ש) נחכם בני שכתב שפסוק דבריו של חוס השני שאפלי בנן קפן איך טפין את האב. ואין להם מקום (לדברי חוס השני) וכבר הוכחו שטפין את האב עכ"ל). ובעיקרי דינים סימן ל"ב אות כ"ד במחל"ת כתב בהיפוך: (ג) האב מיימי לבכור בו' ומיימי כסף בו' ומודיע לכהן בו'. הנה בשו"ע סימן ש"ה. סעיף יו"ד בהג"ה לא נזכר רק שהאב מיימי לבכור בו' ומודיע לו שהוא בכור ט' ומה שאדמו"ר האריך בזה הסדר יש לומר דהנה בסור כתוב תקון הגאונים לסדורי מנהגא דפדיונא וברכתא דלי' הכי דמיימי אבוב ברית קמי בהג"ה ומודיע ליה לכהנא לבכור פטר רחם בו' ובמהרי"ל כתוב שאומר לו אשתי פלוגת ילדה לי בן פלוני הבכור ואתהו לך (שגדול דמהרי"ל היה שהבכור היה בעיר אחרת). ובגמגול עוז מהרב יעב"ץ כתוב שאומר לו אשתי פלוגת הישראלית ילדה לי בן זה הבכור. והנה לקמן יתבאר שענין הפדיון הוא בדרך קניין והולאה מרשות לרשות ושהכהן לריך לקבלו לרשותו קודם הפדיון וענין השאלות הם כמו התעוררות רחמים. ולפי"ו מובן שמודיע להכהן שזה הבכור שייך לזה הסדר. ושיקבלו בני שום חשש שאין בזה שום ספק ממנו או ספק ברכה ושיש לו נכסים שגדולי יפדוהו מיד הכהן והבכור מוכשר לברכה. וזה שמיה את הבכור ודמי פדיוט לפני הכהן ואומר לו אשרי לאפוקי אם איננה אשתי רק שהוא שליח מעלה יש בזה חלוקי דעות (עיין שו"ע סעיף יו"ד בהג"ה ובשו"ת מהר"י מברונא סימן ר"י ובאבני מלואים על אבהע"ו סימן ל"ח ס"ק ה' ובשו"ת בית דוד סימן ו' ובפ"ה ס"ק ס"ו) ועכ"פ משתנה לשון הסדר. גם אם בת ישראל ילדה ממזר שחייב האב לפדותו (עיין סדור יעב"ץ אות ט') זה אינו שייך לשאלת מאי בעית ספי ובקשת רחמים עליו: הדישראליית. לאפוקי כהנת ולויה. ודין בת כהן שנתחללה נתבאר בסעיף י"ח. וגם מודיע לו שהיא גדולי ישראלית לאפוקי אם היא מארץ אחרת ואינו יודע אם אביה כהן או לי או ישראל (עיין שו"ת נחמ דקם סימן קכ"ה הוצא בצרכי יוסף): ילדה. פרט ליואל דופן (שו"ע סעיף כ"ד וכת"ק במשנה בטורות דף מ"ז ע"ב):

חתנו לתיקן של כהן ומבואר בב"י וכן הוא לשון חקון האונים כיצד פדיון ליה האב מייתי לבריה קמי כהן וזהו האב מייתי ליה בכבוד קמי כהן ומאחר שהכהן רואה את הכסף ולא יעזוב את בנו ביד הכהן מקבלו מיד האב וכיון שהכבוד הוא ביד הכהן והאב צריך לפדותו מידו שאלו במאי בעית ספי בזכך בטרך (היינו שתתן לי החמם שלעים) כי אפשר שלפי דעתך אין המטה מוסלת עליך (כדלעיל) והבן יפדה א"ע כשיגדילי ואין אתה משתדל במוצת בעך והאב משיב בעינא בזמי בכורי שיהי קגוי לי לחיים: הג"ה כ"ק לךבתיבתא דקתיבתא יבנא יתיה לך: (ר) מברך האב. סוף מס' פסחים:

פרק טו סדר הבנסת שבת והלכתא רבתי לשבתא

(א) עיין לעיל פרק א' אות ד' העם שנקרא בשם סדר: (ב) בסדור הראשון שנדפס בשקלאוו לשנת כ"טס סדר הבנסת שבת והלכתא רבתי לשבתא. והוספס אלמו"ר בהסדורים שנדפסו אח"כ בקאפוס: (ג) בשו"ע הלכות שבת סימן ט"א סעיף ה' כתב אלמו"ר ז"ל מי שטול בש"ס בין השמשות אין מלין אותו בשבת שהוא ספק שמיני ספק חשישי כו' ופסק גם (כמנ"א דלא כש"ך) שהתחלת בין השמשות הוא לאחר ג' מילין ורביע לאחר התחלת השקיעה שהוא לערך רביעית שעה קודם לאלת הכוכבים ואם חולד קודם לכן אעפ"י שכבר שקעה החמה מול ביום ו' ואם נולד כן בשבת כו' עיי"ש. אבל בסדור בדיני הבנסת שבת כתב שכבר חזר בו הב"י בשו"ע יו"ד הלכות מילה ופסק בפשיטות דאחר השקיעה מיד הוא בין השמשות וכ"פ הש"ך גם ופ"ח או"ח סימן תער"ב וסעמס ונמוקס עממס. כי ר"ת וסעייתו יחדאי רינהו עד הראשונים רב שרירא גאון ורב האי בנו כו' עיי"ש ע"כ יש להחמיר לענין חלול שבת ולנהוג כמ"ס הש"ך יו"ד סימן רס"ו ס"ק י"א וכן לענין ברכת לילית פסק בשו"ע (סי' י"ח סעיף ח') שאם עדיין לא התפלל ערבית יטול לברך עליהן עד לאלת הכוכבים ובסדור (הלכות לילית ד"ה צריך להסיר) פסק שלאחר התחלת השקיעה לא יברך שאחר התחלת השקיעה הוא התחלת בין השמשות ומוכן העם כי בסדור הכריע דעת רב האי גאון כמ"ס לעיל בהקדמה (עיין שו"ע אלמו"ר סי' רס"א) לענין הוספות שבתות ויו"ט בכניסתם ובליאתם שי"א שיש לאורייתא: (ד) ביום חמישי שהיו פמונים באלאינס (היינו תנור שמטמינים חמין לשבת) והם רוחתם הרבה. לשפוך אותם על משקה שי"א

שכתבשל מע"ס הנקרא (אסעליא) שעי"ז מתחמם הסי"א עד שהי"ס צ"ב. זה שרי ומ"מ טוב להחמיר לשפוך בתחלה מן הכלי שעמדה בתנור לכלי אחרת ומאותה כלי ישפוך על הסי"א (ס"ז מלדמו"ר ז"ל משניות שבת פ"ג ד"ה שיפה ג'): (ה) לערות ביום ש"ק חמין מכלי ראשון הסמוך בתנור על סי"א חדש שלא תבשל מע"ס חלילה וחלילה לעשות ק אבל אין למחות ביד הטהורין היחר מפני שיש אומרים דאין להחמיר בעירוי ונהי דלמעשה אין לשמוך ע"ז ואסור לנהוג כן ח"ו מ"מ אפשר יספיק שלא למחות גם יש אומרים לכלי ראשון לא יוקרי רק מיד שהעבירוהו מן האש. ממש אבל כאן הרי זה כחאי מעל"ע שהתנור גרופה ואם נאחרו מעט גחלים הם קטומים. ולא להקל ח"ו לעשות כן רק לענין שאין צריך למחות. ואם יש תנור בית החורף דבוק לתנור שמעמידין בו האלאינס והכלי עם מים כו' שיחם מאד כללי ראשון שהעבירוהו מן האור אזי י"ל עירוי על סי"א חשיב בשול גמור (גם במשהו האלפס והקדרה אות ד') מזה יש ללמוד דעל כל פנים עירוי מכלי שני אין להחמיר:

פרק יז תפלת מנחה לע"ש וקבלת שבת

(א) מנחה ברבת ד' ו' ע"כ כ"ז ע"א כ"ח ע"ב מו"ט סי' ר"ל ר"ל ר"ל ר"ל: (ב) העם שנקראת מנחה עי' הו"ס פסחים ק"ז ע"א ובאבודרהם ובתו"כ על התורה פרשת בא (י"ב פסוק ו') ובתו"ס פרק תפלת השחר מ"א מג"א סימן רנ"ב ועיין לקמן פרק כ"ס. יזהר להתפלל מנחה בעוד היום גדול (וזהר בא' ע"ב): (ב) אומרים הודו בכל ע"ש כו' בסדורים הראשונים דשקלאוו כממס בדפוס זה הניין אומרים הודו כו' והוסיפו אלמו"ר בדפוסים שאח"כ בזה הלשון כמו שהוא בזה הסדור. וביאר דבריו כשהל יו"ט או מוה"מ עבר שבת אין אומרים הודו אבל אם הל יו"ט או יו"כ שבת וערב יו"ט או ערב יו"כ ושבת הוא יום ששי שהוא חול אומרים הודו במנחה. הודו הוא כעין ברכת הודאה ד' צריכין להודות על אשר משענדין דחול (סדרת פרנסה) לא מוקו בגוף ופסח ברחמיית ונשמיות. ומהדרין לאמרו בצדור ע"ד לאודוי קמי עשרה וקודם תפלת מנחה אחר גמר עבדין דחול: (ג) פתח אליהו (סתחלת תקוין וזהר עיין בדרושים שבסדור הגדול שייכות זה האמור להבנסת שבת): (ד) אג"ה כ"ק [ס"א דליה חיים]: (ה) מדר אהוב הג"ה כ"ק [אהוב האלף נקמן והס"א במלאפוס] ויש לומר שכן מורה הענין תחלה קראת את הסי"א חגיגי (ובסדור ר') יעקב קאפיל הגירסא חגיגי בפשי) ואח"כ אָדוּב: (ו) בסדורים גדולים שנדפסו

שדלפס בקאפוסק נשמת הויזן שקודם לכו נרננה
 "ו"ש או חוה"מ שחל בשבת כו" ואינו אלף השמעת
 הדפוס ומחמת השמעות וקשוחים הללו נתפסמו זיה
 מנהגים שונים ומראוי לנהוג כמו שהגוי אלמו"ר
 בסדורו היינו שכל שבת שחל בו יו"ש או חוה"מ
 או יו"כ מדלגין לכו נרננה ומתחילין מומטר לדוד
 ואומרים סדר. אלא בכה וכל הרוזי לכה דודי.
 מומטר ליום השבת. כנוא. רזא דשבת. אבל אם
 ערב שבת הוא יו"ש וזיום השבת הוא אחרו רח
 או לוס גדליה מתחילין לכו נרננה כמו בכל שבתות
 השנה: (ו) לכו נרננה השעה מומורים הללו חמשה
 עגד תמשה ימי החול ומומטר לדוד הבו וגו' עגד
 ערב שבת נמאלו גם בסדר היום רק הזמר לכה
 דודי נמאל שם נטסח אחר מכאשר לפנינו וטסח
 לכה דודי שלפנינו הוא אשר חיבר ר' שלמה אלקבץ
 גיטו ורבו של הרמ"ק. והרמ"ק ז"ל היה טוב
 להתחיל מן לכו נרננה כמ"ש בסדור רי"ע ז"ל גם
 בכפר טוב שבת מבעל ילקום ראובני (היה חתנו
 של בעל עוללות אפרים זימו השל"ה ז"ל) דפוס
 פלא נמאלו המומורים לכו נרננה וגם לכה דודי
 ברוסח שלפנינו: הזמר לכה דודי באי כלה נתיסד
 עפ"י הגמרא שבת קי"ט ע"א ב"ב ק"ג ע"ג
 ובגמרא וזהו עקב דף רע"ב ע"ג לא נזכר רק
 שני פעמים באי כלה ובפע"ח (שער השבת פ"ו
 ופ"ח) כתוב לאמר בלחא פעם ג' באי כלה שבת
 מלכתא: מנהגנו לשוח בלחמירת באי כלה. ובסדור
 רי"ע כתב בשם אביו הגאון בעל חכם בני ז"ל
 אומר באי כלה פ"א שוחה לשמאלו כנגד ימין
 השכינה פעם ג' שוחה לימינו פעם ג' משתחוה
 לשני ואומר בלחא באי כלה שבת מלכתא עיי"ש
 הסעם עפ"י הסוד אלף בשער הכוונות כתוב ותאמר
 באי כלה ימימין באי כלה משמאל באי כלה מן
 האמנע שבת מלכתא ועיי"ש הסעם ומה שאומרים
 שר פעמים בקול רם ופעם השלישי בלחא ולכן
 בגמרא ובתקוני זוהר לא הזכרו רק השני פעמים
 שבקול רם. ומה שאפסין פניהם כלפי מערב משום
 שכשואמרים בשדה. באי כלה ג"כ פניהם כלפי
 מערב כמבואר הסעם בשער הסעות: (ח) העיר
 על תלה. כו"ל העיר בה"א וכן הוא בסדורים
 הישנים שקלאו וקאפוסק. ובדפוסים החדשים
 השמיטו את הה"א וכתבו ונבנתה עיר על תלה (כי
 קן הוא בספוק ירימה ל' י"ח) אלף בלחמת כאן
 ז"ל העיר בה"א וכן יסד הקלירי בפיוס בלחמנעא
 רבה תוכנו בנבנתה העיר על תלה. כי בכל מקום
 שמדבר מענין בנין דלעתיד כתיב העיר בה"א כמו
 בירמיה ל' פסוק ו' כתוב העיר ופרש"י שם ונבואה
 זו עתידה לבוא ובמדד"ש רבה שיר השירים פ"ו

מענין הבנין דלעתיד מביא שם הפסוק ונבנתה
 עיר על תלה. הנייה שם המתנות כוונה ונבנתה
 העיר על תלה כו"ל ובילקום הגירסא יותר נכונם
 עכ"ל המ"כ וראיתי בילקום ישעי' רמז הע"ב
 זכריה רמז תקע"ה וכתבו שם העיר בה"א ועיין
 בספר קבלת יעקב ערך ירושלים וערך ה"א שמבאר
 עפ"י הקבלה ההפך שבין עיר להעיר ועיין בלקו"ת
 מארמו"ר ד"ה אלה פקודי קיזור אות ד' ואות ח'
 ובזוהר וישב קפ"א ע"ב ובכריתו נחיי' פ' חוקת
 כתב לך תמאל חמשה ירושלים מלאים לרמזו כי
 הה"א חוברת לה בזמן השלמות עכ"ל ומאחר שר'
 שלמה אלקבץ בודאי כוונתו על בנין דלעתיד לכן
 כתב העיר בה"א: (ט) מומטר שיר ליום
 השבת וכו' מלך מה שאומרים מומורים אלף קודם
 ערבית לשבת נמאל בשו"ת פאר הדור להרמב"ם
 ז"ל סימן קע"ג ובסדר היום ובפע"ח שער השבת
 פ"ח: (י) בגזונא רזא דשבת ולומר ברטו. זוהר
 תרומה קל"ה ע"א וע"ב לאמרם נמעלי שבתא קודם
 ברטו דערבית: (יא) והוא רחום לערבית דחול.
 ואין לאמרו בתפלת ערבית שבת ויו"ש (זוהר
 תרומה קל"ה ע"א קל"ה ע"ב פתח רמ"ע ע"ב
 רמב"ם ה"ל תפלה פ"ט הל' ס' רוקח סימן ש"ט)
 בסדור האר"י ל כתוב הפסוק והוא רחום אחר שיר
 המעלות וקדים שקודם ברטו מנפ"ח אין הכרע
 אם לאמרו קודם שיר המעלות אם קודם ברטו
 ואלמו"ר הנהיג לאמרו קודם שיר המעלות. ונראה
 מה שטהגים להסמיכו לערבית הוא מפני שבזוהר
 כתוב הסעם לאמר והוא רחום משום שבלילה שורה
 דינים עיי"ש ובפרדס לרש"י וספר האשכול וספר
 המנהיג ותניא רבתי והעור סימן רל"ו הביאו עוד
 שני פעמים משום שבלילה אין קרבן לכפר (ולפי"ו
 הסעם נרין לאמרו קודם שיר המעלות כמו שבשארית
 אומרים פסקי הקרבנות קודם המומורים ופסקי
 דומרה) ועוד שנהגו בין מנחה למעריב ללקות
 החופאים ומיד שלקו. טולם מנקשים עליהם
 רחמים וסליחה ואומרים זהו רחום שיש בו י"ג
 חיבות נגד י"ג הכחות שהל"ם מלקות משלישן שלים
 מלפניו וב' שלישים מאחריו עכ"ל (ועיין בסדר סימן
 רס"ו), נמאל שכשואמרים והוא רחום קודם שיר
 המעלות ואלף ואלף כל הסעמים: נמאל שבת אומרים
 והוא רחום שמחפלין עליהם שיקל. מעליהם על
 הככד ולא יעיר כל תמות (סדר היום ועיין זוהר
 ויקהל דף ר"ז ע"א תרומה קל"ה ע"א ובתקוני
 זוהר תקין ל"ו): (יב) שיר המעלות קודם קדים
 ובכרטו. סדור האר"י ל אלף זוסא סימן רל"ז בשם
 שלמי הנבזרים. ובלא"י רבה סימן ל"ד ס"ק ד'
 בשם אביו שמה שכתב הרמ"א בסיומן כ"ד בערבית
 אומרים

יום ומתי לילה וכן יהי' לעתיד כמ"ש בילקוט סוף
 פ' פקודי שנאמר לא יהי' לך השמש לאור וגו' כי
 ה' יהיה וגו' אבל פרום בסמך הוא ענין כריחה
 ונזיעה כמו מפרסת פרוסה. פרום לרעב לחמד
 (ישעיה נ"ח ז' ועיין שם במנחה שי') ומה שכל
 הפוסקים וכל מחברי סדורים טוחנים בסמך הוא
 מחמת שזכתב אין ששים נקודות ימין ושמאל ושלא
 יטעו לפרש בשי"ן ימנית שענינו הוא לשון צורך
 ופרוד. והמדפיסים הוגס שעושים נקודות אינם רוצים
 לשנות כתב המחברים. אבל ברבות ק"ש שחקנו
 אגשי כנה"ג בלשון הקודש (עיין לעיל אמת ויציב)
 ל"ל וברוש בשי"ן שמאלית אעפ"כ בסדורים שגדפסו
 בשנת תרמ"ו יראתי לתקן כן בסדור עד עתה אשר
 נחודע לו שנמצא בבית ארמו"ר ז"ל סדור אחד
 שכתוב בו על הגליון כי"ק של אדמו"ר מוהר"ש ז"ל
 בזה"ל ל"ל שי"ן שמאלית כן ראיתי שחוקן להיות שי"ן
 בגוף כי"ק של אדמו"ר הזקן ועיין באבודרהס
 ובמדרש תהלים עכ"ל ומאחר שכן באיה אדמו"ר
 הזקן בעצמו מלוא לתקן כן בכל הסדורים:
 (כב) בשבת חותמין בא"י הפורס בו' בשו"ע
 אדמו"ר סי' רס"ו פסק לומר גם כי אל שומרינו בו'
 ושומר אהתנו בו' כמו בחול וחותמין ופרוס בו'
 בא"י הפורס בו' ואין חותמין בשבת שומר את עמו
 ישראל לפי שהרבים א"ש שמירה בשבת אבל יחיד
 צריך שמירה כי כן למד הגמ"א מן הוזהר ויקהל
 דף ר"ה. אמנם בסדור פסק לדלג בשבת כל
 השמירות שאומרים בחול רק אחר ופרוס עלינו
 עשה סימן טוב כזה * וזיין בשבת חותמין בא"י
 הפורס בו' והנה מלשון השו"ע אשר שני פעמיים
 הוסיף התיבות כמו בחול מובן שלעשו ששנת ויו"ט
 שוים. ח"ל הפרסו לרש"י סימן ג'. והכי אמר רב
 גאון בו' בליני שבת וליני ימים טובים אומר שומר
 את עמו ישראל לעד אבל בישיבה ובבית רבינו אין
 מנהג אלא הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו
 ישראל ועל ירושלים ואין בגולה נקטיין כמנהג בית
 רבינו לפרוס על השלום עכ"ל ז"ל הכל בו סימן
 ל"ח וטוסה שומר את עמו ישראל לא נקטן רק בחול
 שכל אחד יולא וצא למלאכתו וצריך שמירה בדרט
 אשר הולך. ובשבת ויו"ט אל יאל איש ממקומו.
 וחותמין ופרוס עלינו סוכת שלומך בו' כלומר אחר
 שלא הצרכנו רק לשומר היום הקדוש הזה פרום סוכת
 שלומך בו' עכ"ל וכן בשבילי הלכתי סימן ס"ה ובגוש
 סימן תפ"ו פסקו לחתום ביו"ט כמו בשבת וכן
 משמע בזה"ר פ' ט דף כ"ט ע"א וכן מפורש בזה"ר
 פנחס דף רמ"ג ע"ב שגם ביו"ט יש נשמה יתירה
 וחס נדף רמ"ו ע"א מבאר שביו"ט ובשבת אומרים
 הפורס סוכת שלום בו' ולפי"ל פשוט שמה שכתב
 אדמו"ר

אומרים ברום בלא קדים היינו משום שטובים להפגל
 מעריב היקף אחר קדים למנחה אבל אם מתפללין
 מערב בזמנו בלינה באמת אומרים שיר המעלות
 הנה ברטו וקדים אחריו קודם מעריב ומה שאומרים
 מזמור זה יותר ממזמורים אחרים כתב בכה"ג משום
 דכתיב בו העומדים בבית ד' בלילות שאו ידיכם
 קודם וברטו (א"ר סימן רנ"ו) (ג) דה' זכאות.
 בפס"ח כתוב שכן ה' טוב האריו"ל לאמרס קודם
 ערבית: (יד) קדיש שלפני ברטו דערבית בחול
 ובשבת. פס"ח שער השבת פרק י"א סדור האריו"ל:
 (טו) ברוך אשר נדברנו מעריב (ברכות י"א ע"ב
 זוהר יתרו דף ע"ו ע"ב): אין לומר חי וקיים
 תמיד בו' ללא הוי משין התימה סמך לחתימה
 (אבודרהס): ה' זכאות שמו בא"י המעריב ערבים
 הוי משין חתימה סמך לחתימה דכתיב (עמוס ד'
 י"ב) ששה שחר עיפה וגו' ה' זכאות שמו ועוד
 ע"ש הפסוק (ישעיה כ"ד כ"ג) ובושה התמה ה'
 זכאות שמו (מפה משה סימן שפ"ג): (טז) לא
 הסיר ביו"ט (כ"א אל תסיר) ביו"ד. יט לומר הטעם
 שהסיר הפוסק הזאת משום דחיבות סמוכות אל
 תסיר ביו"ד. לא נמצא כלל בתנ"ך ואל תסיר ביו"ט
 נמצא פעם אחד (יהושע א' ז') והוא לשון טויו
 ואזהרה וכאן הוא לשון אמונה ובסתון כמו (ש"ב
 י"ב יו"ד) ועתה לא תסור ובמשלי (כ"ז כ"ב) לא
 תסור מעליו וכדומה ולעולם צריך לבחור לשון
 הנמצא בתנ"ך: (יז) ק"ש דערבית וברכת אמת
 ואמונה. הם לאיריחא שנאמר למטן תזכור את
 יום לאתך מארץ מצרים כל ימי חיך ימי חיך הימים
 כל ימי חיך להביא הילולת וכיון שמתייב להזכיר
 חיוב להזכיר תתקנה חכמים (סו"ט) סימן ס"ז
 וסימן ס"ו): (יח) אבת ואמונה. ברכות י"ב ע"א
 ועיין לעיל אמת ויציב: (יט) בו' כמכה. בא"י גאל
 ישראל (רס"י ברכות י"ב ע"ב): (כ) השכיבנו
 הוי גאולה אריכתא (ברכות דף ד' ע"ב זוהר תרומה
 ק"ל ע"א) והטעם שתיקנו לומר השכיבנו כגאולה
 אריכתא משום דבשנת שינוי ישראל ממזרים ואכלו
 פסח ואמר להם והאם לא תלואו איש מפתח ביתו
 עד בוקר והבטיחן שלא יתן המשחית לבוא אל
 צתיחה והיו מתפללין השכיבנו בו' והבד שכן בו'
 ושומר לאתינו ובו"ט בו' (מטה משה בשם ספר
 האשתי ורבינו יונה) ועיין זוהר תרומה ק"ל ע"א:
 (כא) ופרוס עלינו. בירושלמי (ברכות פ"ד הל'
 ה') כתוב ופרוס סוכת שלום בשי"ן וכל"ל ולא בסמך
 כי פורס בשי"ן שמאלית הוא לשון סתוח ורקיע וכן
 הוא באבודרהס שהוא ע"ש הפסוק פרש עין למסך
 (תהלים ק"ה ל"ט) שרשו במדרש תהלים על פרישת
 עין השכינה שהי' ביו"ט שכל ידו הוי יודעים מתי

אלמו"ר בשבת חותמין אין! וכוונתו לשלול יו"ט רק
 בוונתו לדגל ושומר לחיטו כו' שנתקן לומר בחול
 אבל שבת ויו"ט שוין בזה וכן הנהיג אלמו"ר למעשה
 לחתום ביו"ט כמו בשבת: אבל לריך להבין לפי מה
 שכתוב בזוהר (בראשית דף מ"ח ע"א ויקהל דף
 ר"ה ע"א ופע"ח שער השבת פרק י"ב) מנואר
 שטיקר הסעם הוא ששבת אל"ף שמיירה שהגשמה
 יתירה שומרת אותנו ופע"ח מסיים וזה תוספות
 אור נפלא מתוספות שבת אינו בזמן אחר. וא"כ
 כיון שאלמו"ר בשו"ע סימן תל"א לענין ברכת בורא
 מיני בשמים כתב שביו"ט אין לאדם נשמה יתירה
 כלל הרי שגם לענין הפורס סוכת שלום לריך לפי"ו
 לחלק בין שבת ליו"ט. והנה התוס' פסחים דף ק"ב
 ע"א בינה דף ל"ג ע"ב והרשב"א ח"ג סימן ר"ף
 גם הרדב"ז ח"ב סימן תר"ך כתבו שביו"ט אין
 לאדם נשמה יתירה רק הרשב"ם פסחים ק"ב ע"ב
 כתב שגם ביו"ט יש נשמה יתירה כמו בשבת. ולא
 יתכן שהתוספות והרשב"א והרדב"ז יהיו עד הוזהר
 פ' פנחס ה"ג. ויש לתרץ כל זה עפ"י דברי
 הוזהר ה"ג שבנין הגשמה יתירה יש כמה מדרגות
 עיי"ש ב"פ פנחס רק שאור נפלא כמו בתוספות
 שבת לא נמלא בזמן אחר וכמ"ש בפע"ח ה"ג ועיין
 בתקוני זוהר תקינה שתיחאה כסא מלך אות א'
 שגם ביו"ט ור"ח יש הארה גדולה כמו נשמה יתירה
 דשבת ואחר זה שם בתקונים מפורסם ובשבתות ויו"ט
 ב' נשמתי ורוח ונשתי ב' וכן הוא בתקין כ"א
 על פסוק ופרוש נפשו וגו' בשבת ויו"ט כו' ולכן
 ברכת בורא מיני בשמים שנתקן על וי אברה נפש
 לא שייך רק במזו"ש ולא במזואי יו"ט (בשגלי
 הלקט סימן רי"ח הביא דעות לברך גם במזואי יו"ט
 על הבשמים (כמ"ש בירושלמי יו"ט אחר השבת
 יקבנה"ו) והסעם לברך במזואי יו"ט על הבשמים
 מאוס אור של גיהנם שמקריחים). אבל לשון אלמו"ר
 בשו"ע סי' תל"א סעיף א' שביו"ט אין לאדם נשמה
 יתירה כלל אל"ף להזכיר. וראיתי במז"א ולנוש
 לא נמלא חיבת כלל. ומזכרתי שהסעיף א' מן סי'
 תל"א הי' חסר בשו"ע קאסוס שנעתיק מתי"ק
 ורק בדפוס זיטאמיר הוסיפו זה הסעיף (מסתמא
 מאלו איזה העתקה) וקרבן לומר שחיבת כלל הוא
 קעות המעתיק וז"ל אין לאדם נשמה יתירה כמו
 בשבת. והשגתי שו"ע אלמו"ר ישן קאסוס וחסר
 שם הסעיף הזה: (ג) קריש בין גאולה לחפלת
 ערבית (פע"ח סדור האריז"ל) והסעם שמפסיקין
 בקדיש בין גאולה לחפלת ערבית עיין בסדר הי"ט
 ומטה משה בשם ראשונים. ומ"ש שם לחפלת ערבית
 רשות אין פירושו ח"ו שאם אינו רואה להחפלת
 כרשות בידו רק שחפלת שמרית ומנחה מתקו לחובה

במקום הקרבת תמידין של שחר ושל בין הערבים
 אבל חפלת ערבית לא מתקנה אלא עד אנרים
 ופדרים שלא מחעלו בו' גם בלינה שכיחי מויקין
 והחפלה שומרת ומטוה לקיים ושמרתה מאד
 לנפשותיה ומטוה לגבי חובה רשות קרי לה.
 והאידנה קצטוה חובה (רי"ף טור וב"י סימן רל"ה)
 ועיין בזוהר תרומה קס"ב ע"א שחפלת ערבית
 טובה ומה שאמרו רשות בו' עיי"ש ובתקוני זוהר
 תקינה חמישאה: (כד) בברג השולם בו' ברוך
 ה' לעולם בו' ושומר בו' הכרעת אלמו"ר שלא
 לאמרם משום השם הספק (דהאידנה קצטוה חובה)
 אעפ"כ לא השמיט מן הסדור משום שהטריס
 לאמרם יש להם על מה שיסמוכו ובסדור האריז"ל
 לא השמיטו גם ברוך ה' לעולם אמן ואמן כי שם
 נדפס סדר חפלת ערבית לחול קיבוץ כפ"ע וזוהר
 הסדור שלא נדפס רק ערבית לשבת ויו"ט לכן
 נשארו הפסוקים ושומר ושאר מעשים כמו שהם
 בסדורים שלפניהם רק לא נמלא נקודות מחמת
 שלא הנהיג לאמרם: בימי החגאיה לא היו עובדין
 לומר ברוך ה' לעולם אמן ואמן בו' (הוס'
 מגילה דף כ"ב ע"א): כתוב בפסקי דינים
 מאדמו"ר בעל לחם נדק ז"ל שמי שטוהג שלא
 לאמרם ומתפלל בציבור שנגאו לאמרם והוא חושש
 לאמרם משום הספק לא יאמר אותם לדין בזה
 משום לא התגודדו עכ"ל וכן כתוב בשו"ת החם
 ספר סימן ע"א אשר רבותיו ר' נתן אדלרי ובעל
 ההפלה ז"ל כשהיו מתפללים לפי החיבה היו
 מהפללים טוסח ספרד מן סדור האריז"ל אע"פ
 שכל הצבור שבבית הכנסת היו מתפללים טוסח
 אשכנז (ולא כמו שנמלא בבוה"ר שומים וע"ה אשר
 מעמינים כאלו מרבים מריבות ומחלוקת והכאות
 ופרוד לבבות ר"ל ואומרים שזה לשם שמים ואין
 זה אלא מחלוקת קרח בו'): (בה) אתה קדשת
 (תקוני זוהר תקין י"ח) הסעם שחקטו לשבת
 משהאוח שוטת בחפלת ערבית שמרית עוסף ומנחה
 כתב באבדרהס בשם ה"ר קלוינוס. שהם כנגד
 שלש שבתות שבת בראשית ושבת של מתן תורה
 (ללכילי עלמא בשבת מתנה תורה לישראל דקיי"ל
 אייר דהבוא שחא עטרי ערבוה כלומר שהסיפו
 יום אחד) ושבת דלעתיד. וכן כתב הסדר סימן
 רל"ב, אתה קדשת מיירי בשבת בראשית, ישמח
 משה מיירי בשבת דמתן תורה, אתה אחד מיירי
 בשבת דלעתיד ביום ההוא יבי' ה' אחד ותמו אחד
 תס באבדרהס ובמטה משה סימן ת"ן מביא שוד
 עטס שהקב"ה נקרא חתן. והשבת נקראת כלה
 (כמ"ש באי כלה) וחקטו אחת קדשת ע"ש הקדושי
 שנותן החתן להכלה. ישמח משה ע"ש שמחת חתן
 וכלה

וכלה. מוסף ע"ש התוספות שמוסיף החתן להכלה כחונתה או ע"ש שמקריצין קרבנות כעין סעודת מטה (ועיין לקמן פרק כ"ו מוסף לשבת) אהה אחד ע"ש יחוד עכ"ל. ועיין בתקוני זוהר תקונא תמיני סרי ד"ה אהכי מארי דרגלין. וגראה שג"כ מזה הטעם כתב אדמו"ר וכן בסדור הראיו"ל וסוג לאכול-דגים בסעודה שלישית שהוא ע"ד שכתוב ברקח הגדול סימן שג"ד הובא בשו"ע אהע"ז באה"ס סימן ס"ג שבסעודה שלאחר היחוד נוהגין לאכול דגים. ומ"ש יותר מנשאר סעודות מפני שכל הסעודות שבת ירדן לאכול דגים (ילקוט חדש ערך אכילה סימן ע' בשם מגלה עמוקות אופן נ"ב עיין שו"ע אדמו"ר סימן רמ"ג סעיף ה' וסעיף ו'): (כו) ויכלו שבתפלת ערבית (שבת קי"ט ע"ב פרדס לרש"י סי' ג'): ויכלו שלאחר תפלת ערבית (שבת כ"ד ע"ב רש"י ד"ה ש"ץ. הוספות בסחים ק"ו ד"ה זוכריהו לקומי פרדס לרש"י ד"ה ולמה אנודרסה בשם מדרש) ובתולעת יעקב כתוב שלכן אומרים שני פעמים ויכלו בחוץ התפלה ולאחר התפלה שיעלו לשצעים היבות כנגד השצעים עפרות טו' וזה עולה בסגנון אחד עם מה שאמר רב המנוגא (שבת י"ט ע"ב) כל המתפלל ואומר ויכלו טו' אחר תפלתו מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב"ה טו' עכ"ל. ופליג על האבודרהס שכתב שהוא עדות כי אין דנין בלילה טו' עיי"ש גם הביא בשם מדרש ויכלו שצריך לומר בערבית לשבת שלשה פעמים ויכלו בתפלה ולאחר התפלה ובקדוש עיי"ש ובמס"מ סימן תכ"ח הביא הרבה פעמים ע"ז: (כו) ישמרו במלכותך. תניא רבתי בשם ה"ר אביגדור ואומרים בשבת ישמחו במלכותך טו' לאמרין בספרי פ' בהעלותך וזיוס שמתחכם אלו השבחות (אבודרהס): (כח) חמרת ימים. על ויכל אלהים זיוס השציעי מתרגמין בירושלמי וחמיד ה' (אבודרהס): (כט) זכר למעשה בראשית. עיין במשנת חסידים טעם ע"פ קבלה שבתפלת שחרית שבת. לא יאמרו זכר למעשה בראשית. וע"פ פסוק י"ל דכנה בקדוש ליל שבת אומרים זכרון למעשה בראשית תחלה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים. וכתוב במס"מ סימן תל"ז ובלבוש סימן רע"א כי על שבת במרה נלסוו (שבת פ"ז ע"ב סנהדרין כ"ז ע"ב) קודם מעמד הר סיני הוא זכרון למעשה בראשית אבל המקראי קודש שללסוו עליהם במעמד הר סיני הם זכר ליציאת מצרים. ובסימן רפ"ו כתב הלבוש מה שאומרים במוסף אז מסיני נלסוו. אז הוא לשון הקדמה כמו קדם מפעלו מאז וכן הוא בתיאור רבתי ובב"י סי' קפ"ט בשם שגלי הלקט וכן הוא במס"מ סימן ת"ט

(והספרש שזין מעשה בראשית לני"מ מבורך בססה"ק כי מעשה בראשית הו' בלי אהערותא דלתתא וי"מ הו' ע"י אהערותא דלתתא ויעקב בלי. וכן השבת שללסוו במרה הו' בלי אהערותא דלתתא אבל השבת שללסוו בעשרת הדברות במעמד הר סיני הו' ע"י אהערותא דלתתא הגבלה וגם נעשה ונשמע) לכן בערבית שאומרים תכלית מעשה שמים וארץ ויכלו וגו' הוא זכר למעשה בראשית וכן במוסף שאומרים אז מסיני נלסוו דהייס שבת שללסוו במרה שייך לומר זכר למעשה בראשית אבל בשחרית ישמח משה (דקאי על מעמד הר סיני) ושני לוחות כו' וכתוב בהם שמירת שבת דהייס עשרת הדברות מן פרתא ואתחן (שצפ' יתרו כתוב זכר ובב"י ואתחן כתוב שמור) א"א לומר זכר למעשה בראשית כי בפרשת ואתחן כתוב בפירוש שמור וגו' וזכרת כי עבד היית באמ"י. ומה שאין אומרים בשבת זכר לני"מ כתב האבודרהס שיעקב מלות השבת הוא ע"ש כי בו שבת וינפש וזה הו' קודם יציאת מצרים ועיין לקמן פרק י"ח אות ד': (ל) קרשנו במזוהיך (פסחים קי"ז ע"ב): (לא) ויגורו בה. מה שאומרים בערבית בה ובשחרית ומוסף בו ובמנחה בס עיין תולעת יעקב ומשנת חסידים טעם ע"פ קבלה: (לב) יעלה ויבא. (בינה י"ז ע"א עירובין מ' ע"א מרדכי פרק כמה מדליקין): (לג) ברבבה מעין שבע. (שבת כ"ד ע"ב ועיי"ש ברש"י רמב"ם הל' תפלה פ"ט הל' יו"ד טושו"ע סי' רס"ח): (לד) מעין הדברות. לשון חכמים הוא כמו תן לו מעין ברכותיו (ברכות מ' ע"א סוכה מ"ז ע"א) מעין כל ברכה וזרכה (ע"ז ח' ע"א אבודרהס): (לה) בוצור לדוד ה' רעי. קדיש וברכו. (פע"ח שער השבת פרק י"ג י"ד ובמשנת חסידים מביא מנהגים לאמר גם יצחוק ברכו קודם ערבית ולאחר ערבית ועיין ב"י סוף סימן קל"ג):

פרק יח קדוש לשבת

(א) שלום עליכם. מנהג שנהגו עפ"י גמרא שבת קי"ט ע"ב שני מלאכי השרת מלוין טו': (ב) אשת חיל. כתב השג"ה בסדור שער השמים ואומר פרשת אשת חיל מראה לבוסה עד השכינה ומרומו ע"ד הקבלה על השכינה כידוע לידעי חן. ויש בה כ"ב פסוקים נגד כ"ב צורות של מעלה שכתב הם פתוחים ומריקים שפע וזרכה מהבזריכה העליונה מראש כל הכתרים. עכ"ל השג"ה. ובשער הכוונות כתוב ליל שבת נקראת שבת מלכתא ומלכותא עילאה נקראת אשת חיל: סדר

סדר

ג"כ בסדור רב עמרם גאון ובדמ"ס פרק כ"ט מהל' תפלה ובאבודרהם . יכן משמע מן התולעת יעקב שכתב שיהי' ל"ה תיבות באשר קדשנו במצותיו ורצה בנו כו' עכ"ל . ופסוק שתיבת אבר שאינה רק שמושית לפתיחת הברכה בודאי אינה ממית בהקדוש . וכן בסדור האר"י זקנואל נמצאים התיבות כי בנו בחרת רק שהמסדר אותיות לא חלק להם אותיות גדולות כמו באררי התיבות כי מסתמא השם המסדר אותיות אולי התיבות הללו פוגמים מנין ה"ה תיבות . גם בהסדורים שסידרו ע"ד הקבלה כמו ר' יעקב קאפלי ר' שבתי ראשקוביץ ר' יעקב עמדין וכדומה . לא נמצא לדג השגחה תיבות כי בנו בחרת כו' . וממה שבסוחראות הקדוש שבהסדורים הללו לא נמצאו התיבות הללו אין ראוי כידוע שהמדיפוסים השחיתו הסוחראות בהסדורים הללו שכל אחד משנה כדלנו ולא נחשדו המחברים הללו שיעשו עד הרמ"ע מפלמי (שנתבאר לעיל) טסף לזה שבהסדורים הללו זיינו על כל תיבה ותיבה אותיות א"כ עד ל"ה היתכן שזהו מן המחברים כי אין זה שייך רק במקומות הידועים שיש שנים ושלושה תיבות המרמזות לתיבה אחת כמו ב"א סממני הקסורת ובגרייתא דר' ישמעאל ובסדר השליך אבל כאן אין זה רק לפאר מלאכת הדפוס . ועיין לעיל פרק ו' אות ס' וזאת יו"ד בשם רבינו בחיי דחשיב כמה דברים שדרך אחד להם (וגם קידוש ליל שבת אע"פ שנקרא בלשון הפע"ח קדושה זוטא אעפ"כ הוא בסוג אחד עם קדושה רבא רק שאינו נקרא רבא משום דכתיב ויקדש אותו ולא כתיב ויקדש ה' אותו) וסימנך שלא תסעה בהוסחראות הללו אחת בהו סמנא . (ה) קדושה דיוצר יש בה שבעה קדושות . (ב) ברכת היום אהבת עולם יש בה שבעה אהבות גם קודם שלשה אהבות האחרונות אומרים ובנו בחרת כו' . (ג) קדושה דעמידה יש בה שבעה קדושות שהם מעיקר הקדושה . (ד) קדושה דסדרה יש בה שבעה קדושות . (ה) קידוש ליל שבת יש בו שבעה קדושות עם ויקדש אותו שזיכלו גם כי בנו בחרת כו' קודם שלשה קדושות האחרונות . (ו) קדושה רבא יש בו מן ושמרו בני ישראל את הבכרת וגו' שבעה קדושות . (ז) גם יש בו שבעה פעמים שבת . (זפ"ו סימן) גם רואים איתנו אשר בקידוש ליל שבת תקנו שלשה קדושות הראשונות . ויקדש אותו . קדשנו במצותיו . וזאת קדשו . זכר למעשה בראשית . היינו על השבת שלטונו קודם מתן תורה ועדיין לא בחר בנו עדיין בחירה גמורה לכן אין מתחילין אלא בחר בנו כמו בזו"ש . ואח"כ שלשה קדושות נגד מצות השבת שלטונו נמעמד הר סיני שאז

(ג) סדר הקידוש . קידוש על הכוס בליל שו"מ ברכת כ' ע"א כ"ו ע"ב פסחים ק"ו ע"א ק"י ע"ב . ק"ד ע"א רמב"ם ה' שבת פכ"ט : אתקינו שעודתא . אבר יתרו ס"ח ע"א וע"ב . הטעם שאין אומרים בשבת אשר בחר בנו (כמו בזו"ש) לפי ששבת ניתן במרה ועדיין לא בחר . בנו לגמרי עד אחר נפית התורה (מע"מ סימן הל"ו ב"ו סימן רע"א בשם הרא"ש) : האר"י לא הי' גורם בקידוש כי הוא יוס : (ד) בי בנו בחרת ואתנו קדשת מכל העמים . כי הוא נוסח הקידוש שנתקן מקדמונים כמו שהבאר . והנה המנ"א ס' רע"א כתב יש ונהגין לדלג התיבות כי הוא יוס ויש ונהגין לדלג התיבות כי בנו בחרת ואתנו קדשת מכל העמים אבל אין לשנות שום מנהג כו' עכ"ל . וכן הוא במהר"ל ובשער השמים אמשטרס ואעפ"כ אין זה בחרת למ"ש בזהר ויקהל ר"ז ע"ב ובתקונים תקון כ"ד ותקון מ"ו שבברכת הקידוש צריך להיות ל"ה תיבות כי אפילו לא נדלג התיבות הללו לא נמצא בברכת הקידוש רק ל"ה תיבות . כי כן הוא דרך המקובלים (הובא לעיל פרק ה' אות ג') שכתב הפע"ח בזממור שיר תוכחת נמצא עשר היות ל"א תיבות ובאמת יש בזה המזמור ל"ו תיבות אלא ודאי שלכוונה הזאת מן עשר היות מתחילין למנות התיבות מן ה' כי דליתני אבל התיבות שלפניהם מזמור שיר תוכחת הביט לדוד ארומתך . אלו הששה תיבות אינם עולים למנין ה"א תיבות . וכן (הובא לעיל פרק י"א אות כ"ח) לענין לדוד ה' אורי שיש בו י"ג היות קמ"ה תיבות . וכן פסוק בכאן שלכוונת הקידוש מתחילין לספור מן תיבת קדשנו אבל התיבות שלפניהם ירוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר . אלו השבעה תיבות המשוחפות גם לשאר ברכות נוסח פתיחת שם ומלכות אינם עולים במספר הכוונה הזאת . וקדוש לזה נמצא גם בשו"ת חינוך בית יהודה סימן ח' . ומה ש"האר"י לא הי' גורם התיבות כי הוא יוס הוא פסוק משום שהתיבות כי הוא יוס אינם מעיקר הקידוש כמו שפרש"י (ברכות דף מ"ו ע"א כתובות דף ז') שאינם רק מחברים את הזכרון למעשה בראשית עם זכר לני"מ אבל ח"י לומר שהאר"י הי' מדלג מן עיקר הקידוש שבעה תיבות שיש בהן בחירה וקדושה ולא ישאר רק כ"ח תיבות . והרמ"ע מפלמי כתב להזכיר בקידוש בחירת ישראל והיא מוכרחת אלא השבת יותר מכל המנות להשלמת השתוף של ג' משידין זה על זה עכ"ל (הובא בשו"ת ברכה מן אולאי בסימן רע"א) . גם נוסח הקידוש שלפנינו היינו עם התיבות כי בנו בחרת ואתנו קדשת מכל העמים ובתשמיט השלשה תיבות כי הוא יוס הוא

בחר בט בחרה נמורה. וזה למקראי קודם וזכר לניאחא מנרים (וכן הוא ברמב"ן פ' ואתחנן ע"ס וזכרת כי עבד היית). כי בנו בחרת ואותו קדשת. ושבת קדשך. הרי שלש קדושות. ואח"כ חתימת הבכרה מקדש השבת כוללת שתי השבתות: הגנה מווקף שבעתים עפ"י גדולי קדמונינו סדור רב. עמרם נאון והרמב"ם והאבודרהם והרמ"ע מפאנו והאר"ל והר"ח והאוכר והתקונים ותולע"י שלא לדגל השבעה תיבות כי בנו בחרת בו. אבל מה שלכאורה עומד לנגדו דברי השער השמים והפ"ח דו"ל הסדור שער השמים. (לא בתקוני שבת רק בסדר ערבית לשבת) כתב בספר לקט שכחה ופאה וכ"כ האר"ל. פעות גדול לומר כי בנו בחרת ולא יהי' רק ע' תיבות ביחד וכן האריך בזה התולעת יתקב שלל יהי' בברכת הקידוש רק ל"ה תיבות ועם ויכלו הם ע' תיבות והאריך בסוד הדבר עיי"ש. עכ"ל השער השמים בסדר ערבית לשבת. ונפ"ח (שער השבת פרק ס"ו) אחר שהאריך בצאור רחב מענין ע' תיבות לקידוש עפ"י קבלת האר"ל שבקידוש מריך להיות ל"ה תיבות כמ"ש בזהר. לא נדע מי הוסיף אלן הפינות קדשת כי לא שייך בשבת אלא ציו"ס"ן כן נחוסף בפע"ח דפוס קארעץ שנת תקמ"ו. וחשתי בפע"ח דפוס ישן נושן וגם בפע"ח דפוס דובראוונא שדפס שנת תקס"ג בזהה יתירה ומדוייקת ולא נמצא שום זכר מן ההוספה הזאת. ושארי ל' מארי' להמדפים דקארעץ איך הריבוי בנכשו עוז להכניס לכתבי הר"ח דברים שהם נגד הרמ"ע מפאנו (כמשנ"ח לעיל). גם פעמו אינו כלום כי זה העטעם אינו שייך רק שלא להתחיל אשר בחר בנו כמו שכתבנו שבת איך מתחילין אתה בחרתם אבל להזכיר הבחירה בתוך הקידוש הוא חיוב גדול כמו שכתב הרמ"ע מפאנו וכמו שבארנו לעיל שלכן תקנו כי בנו בחרת אחר זכר לניאחא מנרים. והיתכן שהר"ח ז"ל יזגל כ"כ בגדולי ישראל הפוסקים והמקובלים לומר שהם טעו ח"ו פעות גדול. וידוע דרכו של הר"ח לכתוב שמעתי ממורי או ראיתי ממורי או מורי ה' נובה. ונראה צעליל שהמדפים דקארעץ ראה ק בשאר לקט שכחה ופאה (את הספר הזה לא ראיתי רק בסדר הדורות כחוב שדפס בשנת ש"ו א"כ אינו שייך כלל לכתבי האר"ל) והכניס את הולוולים הללו לפע"ח. גם דברי השער השמים הם משוללי הגנה ולא יתכן שזהו לשון השל"ה הקדוש. כי מה שכתב וכ"כ האר"ל היאומן אשר בשל"ה יכתוב בשם האר"ל דברים שאינו. ואם הי' רואה כן בכתבי האר"ל הי' כותב כתב האר"ל.

והיכן ראה זה בכתבי האר"ל מאחר שהר"ח שהי' תלמידו שכתב וכל רז לא אינס ל' והי' שומע תמיד קידוש מרבו לא ראה ולא שמע זה א"כ היכן מלא זה השל"ה. וראי' שלא ראה בזה את כתבי האר"ל כי בתקוני שבת כתב בהספוט גם התיבות כי הוא יוס. ועוד מה שייך העטעם של כי בנו בחרת להע' תיבות ביחד הלא איך זה שייך רק להל"ה תיבות שבקידוש: גם מה שכתב וכן האריך בזה התולע"י שאריך להיות ל"ה תיבות בו הנה ראיתי בתולע"י ולא האריך כלל רק שמבאר בקיבור טעם הדבר עפ"י הסוד ומסיים כן מלאחתי במדרשו של רשב"י (כי בימי התולע"י לא הי' עדיין ספרי הזהר בלפוס) אבל בימי השל"ה שכבר נתפשטו ספרי הזהר והתקונים הי' לו להשל"ה להביא את דברי הזהר והתקונים כמו שהוא צעמנו בסדר הקידוש שבתקוני שבת שלו הביא דברי הזהר הללו ולא היה צורך הביא את דברי הלקט שכחה ופאה האם רק לזלזל בכבוד גדולי הקדמונים ובפרט שידוע שבדברי הרמ"ע מפאנו מחנכנו עד מאוד. אלא ודאי שאין זה לשון השל"ה. כי לקט שכחה ופאה אינו שייך להשל"ה רק לעניים ואם זהו לשון השל"ה הקדוש חסרו שם תיבות או שורות וליכא למישמע מנייבו והמדלג עליו להביא ראיה: סברי מרנן. השתי תיבות הללו משלימין לשם ע"ב (לפי"ו איך לריך לומר ורננן ורבותי. סדור רי"ע) ואע"פ שכשמקדישין על הפת איך אומרים סברי מרנן איך לחוש כי עיקר הקידוש נתקן על היין (סדר היום משנת חסידים): העטעם שאומרים סברי מרנן (תנחומא פ' פקודי תקוני זוהר תקון כ"ד ועיי"ש בכסא מלך ארז ג' ספר המנהיגי דיני שבת ארז ע"ג שו"ע אדמו"ר סוף סימן קע"ד ובאבודרהם הביא כל העטעם גם העטעם שאומרים לחיים: (ה) אוצבר בשבחין. הפמונים שתקן האר"ל לאמרם צ"י טעודות שבת אומרים בעגון אחר למוד משניות ט' וכ"ז קודם מים אחרונים:

פרק י"א שחרית לשבת

(א) השמים מסבירים וכל המזמורים שמוסיפין בשבת הם הקדמה לברוך שאמר ולפסקוי דומרה ולכן איך להפסיק בזה אחר ברכת ברוך שאמר שתקנו אבשי כנה"ל ברכה לפני פסד"ז (כמ"ש באבודרהם ונפ"ח) ונראה שזה חלני למי הגרסות שזוהר תרומה ק"ל ע"ג ואחיקטו סברייא שירוחא דתושבתתא ט' השמים מוסבירים ט' (ס"א) ואחיקטו כנה"ל בסדורא דתושבתתא ט' וידוע שספרי הזהר היו העתיקת כתבי יד (עד פסק אלאו

ישתבח מתחילין מן נשמה כל חי (תוספות פסחים קי"ח ע"א ד"ה ר' יוחנן וכן הוא במשנת סמ"ד) ובסדר היום מנצח מפני שזה השבח נתקן על שירת הים ובשירת הים יש רמז לשם ע"כ. ויסע וינא ויש כו' ותינת ובכן ג"כ רמז לשם ע"כ (עיין לקמן בתפלת ר"ה) ובשנת שמסוקין בין שירת הים לישתבח עם נשמת לכן מוסיפין בישתבח מלת ובכן רמז לשירת הים: בסוד אור"ח סימן רפ"א כתב ואומרין נשמת וחותמין בישתבח ובד"מ כתב ואם לא אמר נשמת כו' ובמקלות כו' אין מחזירין אותו דאינו אלא רשות. וז"ל דהיינו להפוסקים כרב יהודה דזכרת השיר היינו יהללך ולא נשמת ולכן הם נוהגין ג"כ בגדה של פסח בטוס רביעי לחתום ביהללך אבל אדמו"ר החליט בסדר הגדה לחתום בישתבח כהפוסקים כו' יוחנן. רב האי גאון. (עיין ז"ח ויד אפרים סימן תפ"א). ור' חיים כהן בתוס' פסחים קי"ח ד"ה ר' יוחנן אמר. סוד סימן ת"פ שכן נהג אביו הרא"ש. ואפשר שלכן גם בשו"ע סימן רפ"א שינה מלשון השיר וכתב ומסיימין בישתבח היינו נשמת הוא סופס הברכה (כמ"ש בפי' רשב"ם לענין יהללך). ולפי"ז לא יתכן עוד לאמר דנשמת אינו אלא רשות כיון שזכר במשנה בשם זכרת השיר (ומובא ג"כ בזוהר) ומ"ש בשו"ע אדמו"ר דאם לא אמר אין מחזירין אותו קאי רק על הכל יודוך שלא זכר במשנה בשם זכרה. ונראה ג"כ שזהו טעמו של הזכיר יוסף סימן רפ"א בשם מכתם לדוד (הובא בשערי תשובה) שאם שכה לאמר נשמת ואמר ישתבח כמו בחול יאמר נשמת אחר ישתבח ולא אחר התפלה עכ"ל (אעפ"י שמסוקין בין ישתבח ליוצר) ומ"מ נראה שלא ייסיים שנית זכרת ישתבח עיין שו"ע סימן נ"ב סעיף א' וסימן ס"ו סעיף י"ב: (ד' אלו פירו. בזכות נ"ס ע"כ תענית דף ו' ע"א זוהר תרומה קנ"ה ע"א). כתוב בחולע"י אלו פירו כו' ששית עמנו ועם אבותינו ומשם ואינך שבת אחר שיש בו מאה תיבות שהוא כלל עשר מעלות ואלו הן מלפנים ממזרים גאלתו כו' עכ"ל לענינו וכן בסוד ר"ע גאון ובסדר התפלה להרמב"ם נמצא נקודה להסוקין בין תיבת אבותינו ובין תיבת מלפנים הרי שתיבת מלפנים נמשכת למטה לתיבת ממזרים. ובסודי אדמו"ר נמצאת נקודה בין תיבת מלפנים ובין תיבת ממזרים ובסודי קאסוס הראשונים נמצאו שתי נקודות וכן בזוהר משמע ש"ש עד מלפנים היינו עד ועד בכלל ואפשר שלפני החולע"י היתה גירסא אחרת צעור ובסודי האר"ז ור' יעקב קאפיל ור' שנת' ראשקביץ וסודר של"ה לא נמצא כלל תיבת

גאון ר' יחזק' לנשאף שהחזיר להדיסוס) והאר"ז בניי אותם וא"כ נראה שהאר"ז קיים את הגירסא ואתקינו חנרי"א כו' דהיינו חכמי התלמוד שאחר כונה"ל ולא נזועדו ע"ז להוסף על תקנות אב"י כונה"ל ולכן אינם רק שירותא דתושבחה (היינו הקדמה לסוד"ו) ואין להסוק בהם אחר צדוק שאמר. אבל לפי גרסת הפסחים אחרים ואתקינו כונה"ל בסודא דתושבחה. וכיון שהכונה"ל תקנו אותם בסדר פסוד"ו א"כ מקום המזמורים הללו הם לאחר צדוק שאמר. אבל צוה בסודר המסודר ע"פ טוסת האר"ז"ל אביר לאמרם אחר צדוק שאמר: (כ) הודו לה' כי טוב. נמצא צוה המזמור כ"ו כי לעולם חסדו ולכן נקרא הלל הגדול (פסחים קי"ח ע"א) ובאבודרהם כתב הטעם ע"ד הקבלה שלכן נקרא הלל הגדול שמספרם כ"ו כמו שם הוי' שעולה ז"כ כ"ו ונקרא גדול ע"ש גדול הוי' ומהולל מאוד. ומה שלא הביא רא"י מן פסוק שבתורה. כי את כל מעשה ה' הגדול כמו שהביא הרבינו בחיי (עיין לעיל פרק ז' אות יו"ד) כי הרבינו בחיי לפי ענינו מביא רא"י שה' נקרא גדול לענין מעשה בראשית זכאן זריבים להביא שנקרא גדול בהלוגים: (ג) האדרת והאמונה. כתוב בפע"ח (שער הזמירות פרק ד') יש בו פ"ח תיבות וזהו ראשו כחם פ"ז עם הכולל וראוי לנו לאמר קודם פ"ו תיבות מן צדוק שאמר ובשער הכוונות כתוב שהמלאכים אומרים את השיר הזכר בפרקי היכלות המתחיל האדרת והאמונה לחי עולמים כו' עולם שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים והטעם הוא כי בחי' השביעות דשבת כולם הם בסוד שנקרא חי עולמים: (ד) הווי' והזכר לחי עולמים. במחזורים כתוב הן והזכר אבל טוסת אדמו"ר הוא הזיו וכן הוא בסודים הישינים שקלאו וקאסוס (בסודים הגדולים שגלפסו בזישאמיר הדפיסו הן ואינו אלא שעות הדפים) והטעם אשר לא גרים הן אפשר לומר משום שלל השבחים מן האדרת והאמונה הם כחיים לעשר ספירות כו' עיין בצרכי הכוונות ובמאורי אור אבל הן הוא שם הוי' בשם כמ"ש בדרושים שנסודר הגדול ולא יתכן לומר הן כו' לחי עולמים:

פרק כ פסוקי דומרה ונשמת

- (א) מזמור שיר ליום השבת. אחר צדוק שאמר זוהר תרומה קנ"ח ע"א:
- (ב) נשמת כל חי. (פסחים קי"ח ע"א זוהר תרומה קנ"ח ע"א ויקהל ר"ה ע"כ תקוני זוהר תקון י"ח ותקון כ"א): (ג) ובכן ישתבח. בשבת וי"ש תקנו להאריך בזכרת ישתבח היינו שזכרת

חיבת מלפנים ועיין במקדש מלך באופן אופן למחט התיבות הללו שיעלה מספרים כמו צוהר: (ה) רבל יודוך. אל אדון. לאל אשר שנת. שמשסיפן בשנת הוא מנהג מן הכמי הש"ס ומלא צוהר ויקהל דף ר"ה ע"ב ובש"ע סימן רס"א: מן הכל יודוך עד אל אדון יש קי"ג תיבות (לכד שלשה אוכרות) כנגד ק' ברכות וכנגד י"ג כריתות שנכתבו על כל מטה ומטה. מן ובוקע עד שנתה פ' תיבות כנגד פ' זיקים אלס נח אברהם יתק יתקב משה אהרן דוד ושלמה וכנגד פ' שמות של פג מלאכי השרת. (ועיין זוהר פ' בל דף מ"ג ע"א) ארזלים השמלים שרפים כרובים חיות אופנים נלגין עירין קדישין. וכנגד פ' תיבות קדוש קדוש קדוש ה' לבאות מלא כל הארץ כבודו. מן ומאיר עד הרחמים ו' תיבות כנגד ו' ימי השבוע וכנגד ו' מעשים מהשנה. פסח שבועות ר"ה יו"ב סוכות שמע"ל פורים. מהמאיר עד בראשית י"ב תיבות כנגד י"ב מזלות ונגד י"ב שבטים (כל זו בשם הר"ר נתן גאון): אל אדון מיוסד באלפא ביתא ובראשונה עשרה תיבות נגד עשרת הדברות ובאחרונה י"ב תיבות נגד י"ב מזלות ונגד י"ב שבטים נשארין י"ח אלמטים שבכ"א ארבעה תיבות שהם ע"ב נגד שם המפורש (כל זו בשם הר"ר נתן גאון) בתולע"י מנאר מספר התיבות מהחרוזים הללו ע"ד הקבלה ועיין צוהר תרומה קל"ב ע"א וע"ב ויקהל ר"ה ע"ב: בספרי צוהר שלפנינו (תרומה קל"ב ע"א) ובסדור האריו"ל דפוס זלקואה הנרסא שרפים ואופנים וחיות הקודש. ואדמו"ר כתב בסדור שרפים וחיות ואופני הקודש וכן כתב בפע"ח (שער הגנת פי"ט) צוה"ל ויאמר דעת ותבונה סובבים סודו ולא סובבים אותו ויאמר שרפים וחיות ואופני הקודש שהם ג' עולמות. גריאה שרפים. י"ירה חיות. אופנים עשיר. וכ"כ צוהר תרומה עכ"ל פע"ח. הרי שהאריו"ל היה גורם קן צוהר:

פרק כב הוצאת ספר תורה

(א) אתה הראת לדעת. פסוקים שאומרים צעת שהש"ץ הולך להוציא ס"ח מפני שהפסוקים הללו נאמרו על קבלת התורה והתורה נתנה בשבת (טור סימן רפ"א ספר המנהיג. אבודרהם תולע"י סדור האריו"ל): (ב) ויהי בניסוע הארון (כל זו פ' ל"ו סדור האריו"ל): (ג) בריך שמיא (זוהר ויקהל ר"ו ע"א פע"ח שער הגנת פ' י"ט כל זו סימן כ' סדור האריו"ל): (ד) גדלך ותגלה. אחד אלהינו. על הכל. (מס' סופרים. פרק ד'): (ה) בשלש רגלים. י"ג מדות. רבש"ע שאומרים בשלש רגלים וזמנים נודאים הוא מנהג קדמון מלא בפע"ח שער ר"ה פ"א ובסדור האריו"ל: (ו) יסובבנהו צה"א קן הוא ג"כ במוסח התפלה הואת שבשער הכונות. אלפ"י שבתהלים (ל"ב יו"ד) כתוב יסובבנו בלא ה"א אבל זה אינו נדרש על הגנת התורה וכאן הכוונה על הגנת התורה שמגינה לכן אומרים יסובבנהו האומר בפרשת האזינו שהתורה מגינה: (ז) הגנת התורה וזאת התורה (מגלה דף ל"ב ע"א רמב"ן דברים פ' כ"ו פסוק כ"ו על פסוק אשר לא יקים כל): (ח) במשלי סימן ג' סדר הפסוקים הם. אורך ימים. דרכיה. עץ חיים. וכן הגיה רי"ע ז"ל בסדור שלו לאמרם כמו שהם מסודרים במשלי. אבל אדמו"ר סדרם כאן. עץ חיים. דרכיה. אורך ימים. וגראה פעמו של אדמו"ר שלענין הדת שהתורה נותנת חיים מקדימין הפסוק עץ חיים. להפסוק אורך ימים. כי קן נדרשים בפרק שמי חכמים

פרק כא תפלת שחרית לשבת

(א) ישמח משה במחנת חלקו. (שנת דף יו"ד ע"ב שמות רבה פ' א' ע"פ וירא בסגולתם זוהר ויקהל ר"ה ע"ב תקוני זוהר תקין י"ח): (ב) ולא נתחו (בינה דף פ"ו ע"א סאהרין ג"ח ע"ב רבה בשלח סוף פ' כ"ה): (ג) קדושת שחרית לשבת ויו"ט בסדור ר"ע גאון ובמנכ"ס סדר התפלה מלא בהוספה או בקול רעם כו' מתקומן ט' גם בקדושה לחול: (ד) תשכון תתגדל. הנה כיו"ק [חיבת חשטן ממש למשה] דלא כמו שנהיגין לומר לעולם ועד חשטן גי חשטן הוא התפלת עיין ומסדר התפלה

שער ברכת הגומל ובר מצוה הכולל כז

הכמים (הנקרא קניין תורה) ועיין שם בפרט"י המסנה בשם פי' הרמב"ם שהדרש הוא נדרך אח"ל וכן בסדר היה הם נדרשים בחגא דני אלויהו סא"ז פרק כ"ז :

אינו מנרך עד שיהי' עסקי נפשות דהיינו או שדורשים נפשו או שהיה משונה בכנלי ברזל אפינו על עסקי ממון כמו שביאר דהמע"ה אסירי עני וברזל שהי' משונה בכנלי ברזל וכמ"ס שם (ק"ה י"ח) ענו בכנל רגלו ברזל בזה נפשו הרי שהם משונה בכנלי ברזל נוגע עד הנפש . נמצא שם גבי חבוב נזכר נפש . ומחמת שהאחרונים הבינו בדברי המג"א שדוקא מחמת נפשות לריך לנרך אבל אם משונה בברזל מחמת ממון אל"ל לנרך לכן הוכרח אדמו"ר לנאר כמו שביאר דהמע"ה בעלמו . וזהו ג"כ כוונת רבינו יונה בשם רב האי גאון שם אם הוא חבוב בעבור ממון שאין בו סכנה כל כך כמו מדבר ויש וחולה אבל כיון שהי' אסור בעני וברזל וזה עסקי נפשות ולריך לנרך בשם ומלכות : גם י"ל שיש ומדבר הם יותר בסכנה כי כל הנמצאים שם הם בסכנה ואין מי שיבקש עליהם רחמים אבל חבוב וחולה רבים מתקבצים לעורר רחמים עליהם . והנה הנס שבזוהר שמות (דף כ' ע"א) כזוב שלעקה ועסקה דבר אחד הוא מ"מ יש לומר שהוא שנוי יש ומדבר כתיב ויעקו וגבי חבוב וחולה כתיב ויעקו שהוא גם כן לשון אסיפה וקבוץ שרבים מתקבצים לבקש עליהם רחמים :

פרק כג ברכת הגומל

(א) הגומל (ברכות ג"ד ע"ב מכלתא פ' בא פשוט"ע או"ח סימן רי"ט) :
 (ב) בסדר ברכת הנהנין פרק י"ג אות ג' כתב אדמו"ר זיה"ל ארבעה נריכים להודות ולנרך ברכת הגומל פ' ומי שהי' חבוב בבית האסורים ע"י עסקי נפשות ויאל או ע"י עסקי ממון אם הי' משונה בכנלי ברזל . והנה במג"א לא נזכר רק חבוב על עסקי נפשות . ובחיי אדם שינה את לשון מג"א וכתב חבוב מחמת נפשות . ובפמ"ג הכריע שעל עסקי ממון סוב לנרך בלא שם ומלכות . ומקשין העולם (א) למה חלק אדמו"ר על המג"א (ב) למה פסק לנרך בנפש ברכה לנפלה . (ג) למה חידש תנאי חדש שלא נמצא בשום פוסק אם היה משונה בכנלי ברזל . והנראה לומר שאדמו"ר אינו חולק כלל על המג"א . דהנה ברבינו יונה פרק הרואה כתב בשם רב האי גאון הסעם שבגמרא (ברכות ג"ד ע"ג) אינם מסודרים הארבעה שרריכים להודות כמו בפסוק והשיב רב האי גאון שבפסוק הקדים המזיין ביותר ובגמרא הקדים המסוכנים ביותר ויורדי היס והולכי מדברות הם יותר בסכנה מחלה שרוב חולים לרפואה . וחבוב רוב פעמים הוא חבוב בעבור ממון שאין בו סכנה כל כך (בערוך ערך ארבע הביא דברי רב האי גאון בלשון תרנוס ויותר באריות) . ובדברי יוסף האריך לפלל אם לנרך על עסקי ממון ונדחק להמליץ בעד המג"א ומסיים שהמנהג לנרך גם על עסקי ממון . ובמחלית השקל נדחק ליישב את דברי המג"א שלא יהיו עוד דברי רב האי גאון . אבל המעיין בלשון רב האי גאון שבערוך יראה שאין דיוקו של המחלית השקל עולה יפה . ובנתיב החיים מנבל קרבן נתגאל ספק שיש לנרך גם על עסקי ממון משום דגמלנר ויש וחולה נזכר בפסוק נפש . גבי מדבר נפשו בהם תתעסק . גבי חולה וינישו עד שערי מות . וגבי יש נפשו ברעה התמויג . אבל גבי חבוב לא נזכר נפש בפסוק לכן לריך לנרך גם על עסקי ממון עכ"ל . אמנם האיר ה' את עיני וראיתי שבחנם נדחקו הפוסקים ה"ל כי דברי רב האי גאון ולשון המג"א ודברי אדמו"ר עולים בבגוון אחד ומפורשים בפסוק ומשום שגבי מדבר ויש וחולה נזכר נפש וגבי חבוב לא נזכר נפש לכן ביאר המג"א שגבי חבוב נ"כ

פרק כד בר מצוה

(א) שפמ"רני (מדרש רבה תולדות פ' ס"ג) כסדורים הראשונים מזה הנוהח לא נמצא הברכה הזאת גם בברכת הנהנין לא הביאה אדמו"ר ואח"כ בסדור שנדפס בשנת תקפ"ב בהשכמת אחי אדמו"ר בעל שארית יאודה ז"ל כחוספה זאת הברכה בשם ומלכות זיה"ל מי שבנו הגיע לכלל מילה אומר בא"י אמ"ה שפמ"רני משום הלוי . והנה בש"ע סימן רכ"ה כתב הרמ"א וזוב לאמרה בלא שם ומלכות ועיין שם בלבוש וא"ר . אבל מלאתי בפתחי שערים לשערי אפרים על קה"ת (שער ד' סעיף כ"ה) ח"ל עיין מגלה עמוקות על התורה פ' תולדות שדעתו לנרך בשם ומלכות והביא ראיות לזה ומסיים אם יוכני הש"ת אקיימנה איה"ה . לכן נלע"ד שמי שעושה כן אין גוערין בו עכ"ל השערי אפרים . שוב בא לירי ספר מגלה עמוקות על התורה וכתוב שם בפ' חיי שרה זיה"ל אפי"י שהרמ"א כתב ומוזב לנרך בלא שם ומלכות אין אי מודה לו בזה הפסק בו' וגדולה מזה כתב הסוד שבאשכנז נהגו לנרך ברכת הנותן לישף נח עפ"י מדרש חדשים לנרקים בו' ואני תקיני לומר נרך הנותן לישף נח שלא להזכיר שם ומלכות בו' מ"ת נחזור לדין שאני פוסק במקום הזה לנרך בשם ומלכות

ומלסת ואם יוכי כו' אקיימנה עכ"ל וא"כ לפי
 סברתו הוא מכ"ש מן הטעם ליעף כח: ועיין בכו"ח
 בראשית פ' ד' השמחה ששמחה שהשב"י כעשמה בנו
 ר' אלעזר בן יצ' שנה: **פרק כה הפטרה וברכותיה**

(*) הפטרה הסעס שנקראת הפטרה כתב
 באנדורה לפי שהיו נפטרים
 בה מקריאת התורה (בעת הגזרה) ור"ת כתב
 מעט אחר כו' עיין מס"מ סימן תנ"ו וכתב
 כתב שהקרא אחרון לס"ת נקרא מפסיר שהוא
 לשון סלוק: (ב) ברכות הפטורה (שבת כ"ד
 פסחים קי"ו ע"ב מדרש תהילים סימן י"ח ע"ג כי
 כך ארוץ גדוד מס' סופרים פרק י"ג תוס' פסחים
 ק"ד ע"ב רמב"ם סדר התפלה): (ג) נאמן (ג"י
 ורחמן). בסדור הראשון שנדפס בשקלאוו וגם
 בסדור הראשון שנדפס אח"כ בקאפוס כתוב
 נאמן ורחמן וגם אח"כ בברכת רחם כתוב תושיע
 במהרה צימיו. ובסדורים שנדפסו אח"כ בקאפוס
 ובשאר דפוסים נדפס נאמן (ג"י ורחמן) ובברכת
 רחם כתוב תושיע והשמחה במהרה צימיו. וכתוב
 פ"ז בגיון של מסה כז"ל מטעם שז"ל מעין
 החתימה סמוך לחתימה וכן הוא ברמב"ם בסדר
 התפלה ובאנדורה וכמו"כ הטעם תושיע והשמחה
 הוא מטעם הנ"ל רק שברמב"ם נוסח אחר נזאת
 הברכה עכ"ל. והנה מחמת ששנור צפי כל (מסדורים
 הראשונים ומתפלת שמו"ע ברכה רפאט) לאמר
 נאמן ורחמן אומרים גם כאן נאמן ורחמן ובהשקפה
 ראשונה מבינים שמו"ע כז"ל ר"ל כפי הנוסחה ישנה
 לאמר נאמן ורחמן אבל באמת מ"ס אדמו"ר כז"ל
 פירושו להסגיר תיבת ורחמן שלא לאמרה מטעם
 שצריך לאמר מעין החתימה סמוך לחתימה. ותימת
 הברכה היא האל הנאמן כו' וכן ברמב"ם ובאנדורה
 לא נמלא תיבת ורחמן (גם במס' סופרים ליתא)
 וכמו"כ הטעם תושיע והשמחה היינו מה שהוסיף
 מלת והשמחה הוא מטעם הנ"ל שתימת הברכה
 היא שמחה ניון צביוה רק שברמב"ם נוסח אחר
 נזאת הברכה ר"ל שברמב"ם לא נמלא תיבת
 והשמחה מחמת שברמב"ם וכן בסדור ר"ע נאמן
 חתימת ברכת רחם היא בא"י בונה ירושלים. וח"ל
 הפתחי שערים נבט פ"י ה"אב"ן (הוא בעל ספר
 המנהיג) שאעפ"י ששמו"ע דחול אומרים רופא
 נאמן ורחמן מטעם שרפואה צריכה לרחמים
 (ועינים אחד) והוי שפיר מעין החתימה סמוך
 לחתימה משא"כ בזה. ונדאה לומר שאעפ"י שכל
 הסדור לא באר עממים על הנוסח הוכרח בכלן
 ובאנדורה לא הוי מעין החתימה סמוך לחתימה
 והכנ"ל

לכאר הסעס מפני שכבר נתפסמו הסדורים
 הראשונים דשקלאוו וקאפוס וא"כ אעפ"י שתיקן
 אח"כ והסגיר תיבת ורחמן וגם הוסיף תיבת והשמחה
 יאמרו שזה שנוס והר"י שנסדורים הראשונים
 לא נסגר תיבת ורחמן ולא נתוספה תיבת והשמחה
 לכן הוכרח לכאר הסעס. וכן לקמן קודם ולקחת
 סולת: מה שחזמין בהפטרה מנן דוד עיין זוהר
 לך לך דף פ"ב ע"א: (ד) בשלש רגלים על התורה
 כו' מקדש ישראל והומים. ולא הוסיף ששנת
 תה"מ סוכות יאמרו מקדש השנת ישראל והומים
 וגם במוסם הברכה לא נזכר ששנת תה"מ
 יאמרו ועל יום מקרא קודש הזה הרי שנס שנת
 תה"מ לא יזכרו בברכות הפטורה רק שנת
 לכד ככלל שנתות השנה. והוא מימרא דרב גידל
 אמר רב (שבת כ"ד) אם אין שנת אין נביא. וכן
 מוכח מהרמ"א שנסמין תרמ"ג ששם ה"י לו להודיע
 דין חדש שלא נזכר בגמרא שבתה"מ מחמת
 שחלוקין בקרבנותיהם מוכיחין מעין המאורע
 בהפטורה ומדשחק אודוי אודי דחד טעמא הוא
 שאם אין שנת אין נביא כו' וכן נראה מבאורי
 הגר"א ו"ל בבוטת הרמ"א וכן בתניא רבתי בסימן
 פ"ו מביא בסימן אחד דין ההלל ודין הפטרה
 ולענין ההלל הזכיר הסעס שחלוקין בקרבנותיהם
 ולא לענין הפטרה. ובסדורים הראשונים שקלאוו
 וקאפוס לא היה נמלא כלל בהסדור ההפטרות
 לשלש רגלים ולשנת תה"מ ואחר כמה וכמה שנים
 הדפיכו סדורים בשאר דפוסים והעתיקו מן
 המחזורים ההפטרות והדינים והמנהגים שנמלאו שם
 וביים עושים לאמר שהדינים והמנהגים הם לשון
 אדמו"ר. ולא כן הוא כי אדמו"ר יסד בסדור
 נוסחאות ברכות הפטורה ועליהם אין להוסיף
 ואין לשנות. גם בשו"ע הראשונים מאדמו"ר דפוס
 קאפוס ה"י חסר בסימן ת"ל מן סעיף י"ב והלאה
 וביקאמיר הוסיפו עפ"י דרכי ה"ו"ע להביא דעות
 ומנהגים שונים ואינם שייכים להסדור: וראיה
 מוכרתה שדעת המקובלים שנס בתה"מ סוכות לא
 יזכיר מעין המאורע בברכות הפטרה. כי גם
 החילוק שבין פסח לסוכות לענין הלל נ"כ אינו
 מטעם שבתה"מ פסח אומרים הלל בתה"מ
 רק הטעם שאין אומרים הלל שלם בתה"מ הוא
 צביוה הספירה אין לומר הלל שלם עד מתן תורה
 כמ"ס הרע"ה מהימנא: (פ) אשור דף צ"ז ע"א ועיין
 זוהר תלוב קפ"ב ע"ב) ומה שציוס שני של פסח
 אומרים הלל שלם עיין לקמן פרק מ"ס לענין
 ספירה: (ה) 'יתברך שמך צפי כל חי. לפי הטעם
 הזה וכן הוא הנוסח במס' סופרים פ"ג ובברמב"ם
 ובאנדורה לא הוי מעין החתימה סמוך לחתימה

שער ברכת המלך והקהל וברכת החרוש הכולל כח

וע"ה סימן רפ"ד ס"ק ו' הניח דברי המשאח
 בנימין סימן ל"ז שרונה להוסיף בכיוס מופס הנכרה .
 ושנת קדשך נאהבה ונרצון הנחלתו שיהי' מעין
 החתימה כו' וכחז ע"ז המנ"ה ששקטה לשטת המנהג
 רק כיון שאומר יתבדך כו' הוי מעין החתימה
 שפיר עכ"ל . ואלמו"ר בשו"ע לא העיר מזה ובסדור
 קיים את הנוסח הזה הרי שנס לעתו כהמנ"ה
 (ועיין בשערי אפרים שער ט' סעיף ל"ח ובפתחי
 שערים טס) ולהבין זה הנה בשער השמים משל"ה
 העתיק (שון הרמ"ק ז"ל בצאור הנרכות הללו
 ע"ד הקבלה וז"ל הנכרה הרביעית למלכות עלמה
 בסוד קדושת היום לכך מחסם בה בסוד הקדושה
 ומבאר שם כל התיבות מהנכרה הזאת הרומזת
 על הקדושה שביום השבת (גם יו"ט אקרי שבת
 כמ"ס בסימן תפ"ח) יתבדך כו' יתמשט הנרכות
 כו' להמשיכם למסה לכל העולמות והחתימה מעין
 מציאת קדושת היום כל קדושה וקדושה עכ"ל
 הרמ"ק . ובהו יובן מ"ס המנ"ה לכיון שאומר
 יתבדך הוי מעין החתימה שפיר דיתבדך (לשון
 ברכת המים הנמשכת) הייט הנמשכת הקדושה
 למסה לכל העולמות . ולכן בשבת וכן בשלש רגלים
 שחומטין מקדש כו' א"ל להוסיף סעוך לחתימה שכל
 טופס הנכרה הוא מעין קדושה אבל בר"ה ויוהכ"פ
 שהחלת החימת הנכרה מלך כו' מוסיפין סעוך
 לחתימה ודברך מלכנו כו' וגם בזה מתורץ תמיהת
 הפתחי שערים מדוע לא נתן המנ"ה סעם על
 מה שאין מוסיפין בשלש רגלים סעוך לחתימה דהייט
 מפני שביו"ט חותמין ג"כ מקדש :

פרק כו ברכת המלך והקהל וברכת החרוש

(*) הנותן תשועה כל בו אבודרהם עפ"י
 הגמרא ע"ז דף ג' ע"ב אבות
 פ"ג ועיי"ש בנרטרורא ותוס' יו"ט שמויינים
 להחפלו גם בשלום יעטויו ושריו וכן הוא בסדר
 היום : והנוסח שלפנינו הוא כמו בסדור שער השמים
 משל"ה ה"ק דטוס אמסרדס וכן הוא בזהר קוב"ה
 חס על שלמא דמלכותא (זהר מקץ קג"ה ע"ב) :
 (ב) יקום פורקן . מי שנדך . ברוקת סימן שס"ב
 ואור זרוע ושד ספרי הקדמונים מבר יקום פורקן
 קודם תפלת המוספין . ב"י סימן רפ"ד בשם שגלי
 הלקס . ונתקן לשבת ולא ליו"ט . ועי' בספר חסידים
 סימן תתש"ע העעס שנתקן לומר יקום פורקן לשבת
 ולא ליו"ט : (ג) וירפא לכל גופס ויסלח כו' לכאורה
 אינו מובן מה שהקדמו רפואה לפליחה נגד הגמ'
 (נדריס דף ס"ה) אמר ר' חייל בר אבא אין החולה
 ע"ה

עומד מחליו עד שמתלחן לו כל עוונתיו שנאמר
 הקולח לכל עוונתי הרפוא לכל החלואי . ויש לומר
 משום דהשעס שמתר לומר יקום פורקן ומי שנדך
 בשבת מפני שאינו דרך חתמה אלא דרך נכרה
 כמבואר בשו"ע אלמו"ר סימן רפ"ד והוא מן
 הלבוש . ובתפלת י"ה דחול סדרו אנשי כנה"ג ברכת
 רפאו אחר סלח לנו ע"ס הפסוק הזה (מגלה י"ז
 ע"ב) לכן מחמת פליחת עונות הס ע"י הקדמות
 יסורין ממרקין וכדומה לכן מצרכים את העוסקים
 בצרכי צבור בלחונה (עיין רא"ש פרק אין עומדין
 בשם הירושלמי שהעוסק בצרכי צבור כעוסק בתורה
 דמי) בשכר זה ירפא לכל גופס חיפך שלא ע"י
 הקדמות או שלא יבוא עליהם שום חולי ע"ד לא
 אשים עליך כי אני ה' רופאך . ואם יקדמו כאן
 פליחה לרפואה יהי' כמו תפלה דחול ולא לשון
 נכרה : (ד) מי שנדך לחולה . הנוסחאות מי שנדך
 לחולה שמנדך הש"ץ בנהכנס לא נמלאו בסדורים
 השרים מאלמו"ר (זולת המי שנדך שלאחר המילה
 ועיין לעיל פרק י"ד סוף הפרק הסעס שמוסיפין
 משה ואהרן דוד ושלמה) ונתפסס המנהג לאמרוס
 ונתוספו בהסדור ונמלא בהם דברים שהס נגד
 הגמרא והשו"ע . (ה) בשבת אומרים המקום ירפא
 כו' ישלח לו רפואה והוא נגד הגמרא שבת דף י"ב
 ובשו"ע אלמו"ר סימן רפ"ז ועיין בשו"ת אבנת
 רובל מן סימן י"ה והלכה . (ב) ציו"ט אומר יו"ט
 הוא מלשוק כו' והוא לשון שלא נמלא בגמרא . וגם
 יו"ט אקרי שבת כדכתיב ממחרת השבת יניפט
 עיין שו"ע סימן תפ"ח . (ג) השחא בעלמא ובזמן
 קריב . הוא נגד השו"ע יו"ט סימן של"ה סעיף ה'
 שהמנדך את החולה שלא בפניו לא יאמר בלשון
 ארמי (עיין גמרא שבת דף י"ב ע"ב) . (ד) לנכרה
 יאמר בכל רמ"ח אבריה הוא נגד הגמרא בכורות
 (דף מ"ה ע"ה) שנאסח נמלאו רי"ב אברים . לכן
 נדרתי את הנוסח מי שנדך לחולה בשבת והשפתי
 את כל הנ"ל : כחוב במסה אפרים סימן תקפ"ד
 סעיף כ"ה ושם באלף למסה סוכית מן הגמרא
 שנר"ה יכולים לנכך רחמים על החולה שיתרפא
 וא"ל לומר שבת הוא מלשוק כו' ואפילו אם הל
 בשבת מפני שהוא יום דין וכן ציו"כ שהוא יום
 תפלה כמ"ס שם סימן תרכ"א : (ה) נדכו שהש"ץ
 מנדך את העולים לתורה בר"ה ויו"כ ולא נמלא
 ע"ז נוסח מליזה קדמון . ומקריב נתפסס המנהג
 להדפיס בסדורים נוסח למי שנדך הזה . וכחז הרב
 ה"ק ר' נבי אלימלך מדינאב בספרו מגיד תעלמה
 על מס' נרכות שלא יפה עושין האומרים ציו"כ
 בנוסח מי שנדך לכבוד יום הדין הזה כי יו"כ הוא
 יום רחמים עכ"ל וכן הוא בזהר פ' אחרי דף ס"ז
 ע"ה

ע"ל פי"ב איש יום הדין רק יום הסעוד ומ"ג בזהר
 אמר דף ז"ה ע"ל ר"ה וי"ב דינא כו' ז"ל דהיינו
 שאינם ימי חדות (ועיין מהרש"א בימות ת"ס פ"ב
 ובשו"ט אדמו"ר סימן תרכ"ב סעיף ד'). גם מה
 שהפ"ן אומר ביו"ב על הצירוף ויכתבוהו ויחתמוהו
 לחיים טובים בזה יום הדין. לכאורה הוא ג"כ מ"ג
 בשו"ט אדמו"ר סוף סימן תקפ"ט שמו"ב ז' של
 ר"ה אחר הצות היום לא יאמר לחיורו לשנה טובה
 תכתוב ותחתם. אבל הטעם הזה הוא אולי דכ"ע:
 כי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יברך
 את (פנ"ם) בעבור שעלה לתורה לנבדוק המקום
 ולנבדוק התורה (ביו"ט ולנבדוק הרגל) (בר"ה
 ולנבדוק יום הדין) (ביו"ב ולנבדוק יום הכפורים)
 בשכר זה ישמרו ויילאו מכל זרה וזקף ומכל
 גע ומחלה (בר"ה ויכתבוהו ויחתמוהו לחיים טובים
 בזה יום הדין) וישלח ברכה והאללה בכל מעשה
 ידיו (בשגל רגלים וזכה לעלת הרגל) עם כל ישראל
 אחיו ולאמר אמר: (ו) ברוהורת נשמות שטוחים
 בשגל רגלים ויו"ב. הנה בשערי אפרים מג"ז
 מרגליות ובכמה מיני סדורים נמצא שלאחר יזטר
 לאפרים אל מלא רחמים אבל בזה הסדור ובסדור
 שער השמים מעליה לא נמצא רק יזטר כי ונראה
 טעם הדבר משום שהפלת אל מלא רחמים הוא
 קיצר מן הפלת משה נטוה מן זדוק הדין
 שצדק השכבה (מעבר יבא מאמר שפתי זק
 פרק ז') שאומרים בעת שמבקרים המתים ובעת
 שמבקרים אותם ובשו"ט פ"ד סוף סימן שד"מ
 בבאר הגולה בשם הכל כי נקראת תפלת השכבה
 ובימים שא"ל תחנון א"ל תפלת השכבה ופשוט
 שגם בשבת דינה כמו אב הרחמים ובימים שא"ל
 תחנון ומכ"ש בשגל רגלים אין לאמרה אבל יזטר
 אינה תפלת השכבה רק תהא נשאו נרודה בצדור
 החיים עם נשמות האבות: בטעם אל מלא רחמים
 ז"ל תחת כנפי הכינה ולא על כנפי השכינה וכן
 הוא צדוק מנוחה טובה שצמערב יבא: כשהעולם
 צוער הולכים על הקברים וזכר תרומה דף קמ"א
 ע"ב: (ז) נבון לידע המולד. י"ל שהוא עפ"י
 שנמצא במס' סופרים פרק י"ט הלכה ט' אשר
 צומן שהיו מקדשין החדש ע"ש עדות ראיות מולד
 סלגנה היו מברכין על הטום ועוד טעם ברכה
 בשם ומלכות בפתחה ותחומה והיו עושין סעודה
 (עיין ירושלמי פ"ג דשבת הל' א' סנהדרין פרק
 בן שורר הל' ב') והיו מתפללין על הללחת החדש
 עי"ש הטעם באריכות. לכן גם עתה שעושין
 דוגמתו בשבת שלפניו נטון לידע המולד בעת הדין.
 ובאבודרס נמצאו כמה טעמות שוות בברכת
 החדש. ואדמו"ר כתב הטעם שצדור שער

השמים מעליה הקדום: מה שכתב כאן לחיים
 ולשלום ובר"ח ציטלה ויבא אומרים לחיים טובים
 ולשלום נראה לומר שהוא כמו בר"ה שמתפללים
 על חיות כללי לכל השנה אומרים בשגל ראשונה
 זכרט לחיים. וזכר יזטריו לחיים. ובשגל אחרונה
 אומרים וכתוב לחיים טובים. ובספר חיים סי' לחיים
 טובים ולשלום. ומבאר שגור סימן תקפ"ב וכן
 הוא בשע"ח שער ר"ה פ"ז שהוא כהדין שחלה
 ששאל תחלה מעט ואח"כ מוסיף לשאל שו"ט
 אדמו"ר סימן תקפ"ד סעיף ג' (והוא מדרש רבה
 ויקרא פרשה ה' תי' ר"ש עד סוף הפרשה וביקום
 תכלים רמו תרע"ו) ועיין בשע"ח ג"כ טעם פ"ט
 הסוד. וכמו"כ טעמין בכל ר"ח כשתפללים על
 חיות פרטי על שלשים יום. מתפללים או מברכים
 תחלה לחיים ולשלום ובר"ח מוסיפין לשאל לחיים
 טובים ולשלום: כתוב ברזקה הגדול סימן רכ"ח.
 החד"ש הזה לכ"ה רא"ש חדשים ראשון וכו'
 לכ"ה לחדש"ה השני"ה עולה ומקשר כמו התיבות
 כמ"ה השע"ה ועשרים"ה יו"ט ומח"ה ותש"ג חלקים
 (היינו שני אלפים ושש מאות ושמונה וחמשים) כי בין
 שולד למולד כ"ס ימים י"ב שעות תש"ג חלקים:
 (ח) אב הרחמים. מה שמזכירין נשמות המתים
 תחתיה פ' האייתו ספרי שופטים ב"י סימן רפ"ד
 ועיין משה משה סימן תנ"ח כמה עמים פ"ז ועיין
 לקמן בשמרי"ת יו"ב (ט) אשר"י יללו עיין
 מעמ"ט סימן רנ"ז בשם הרזקה שעה שמחלקין
 השסוק יללו שהפ"ן אומר תינו והקהל מסיימין
 אותו וגומרין פסוק אחר: (י) כזמה סדורים נמצא
 שכשמכניסין הס"ת להיכל אומרים מזמור לדוד הבו
 וגו' שהוא שיר של כבוד למלך הכבוד ויש בו ח"י
 אזכרות (סדר היום וכן הוא בעבור סימן רפ"ד)
 ואדמו"ר השמישו וכן בשע"ח ובסדור האריו"ל
 ליתא: (יא) בשו"ט דברי נחמיה סימן י"ט חסר
 מה שתייר על מה שאומרים אשרי על הבימה
 קודם שמכניסין הס"ת ועיין לעיל מענין הכנסת
 ס"ת בשני ותמישי בשם השע"ח וכן כאן י"ל שאין
 מכוניסין הס"ת דהיינו געילת שערים עד אחר פותח
 את ידיו דאשרי: בסדור האריו"ל ובשע"ח לא
 נמצא לאמר יללו גם כזמ' סופרים פ"ד ובשו"ט
 ליתא רק ברזקה סימן ש"ט מיישב טעם שייסת
 יללו לקה"ת (הובא באל"י רבה סימן קל"ד
 וסימן קל"ט ובמס"מ):

פרק ב' בוסף לשבת

(א) **בוסף** שבת. עיין זוהר אשר דף ז"ה
 ע"ל שזה כמו תוספות כתובה:
 (ב) תקנת שבת. בקו"ף ולא בכ"ף תיחא רבתי
 בשם

ונסדורים הראשונים שקלאו וקאזעס נאמט פון הרטום פראט ולקחת סולת והוכיח אדמו"ר נאחר קאזעס שנדעם אח"כ לכן האגד להודיע פנים הדבר כולעיל נברכת נאמן שלא צד הפסורה:

פרק כח קידוש של שחרית

(א) **קידוש** של שחרית נקרא קידושא רבה . בערני בסחים דף ק"ו ע"א ליבדך לן מר קידושא רבה . והפעם לפי שהיא ראשונה דברכת הנהנין עמו תרומה גדולה שנקראת גדולה מפני שהיא ראשונה לע"פ שתרומת מעשר גדולה הימנה (ספר המנהיג אות מ"ח עיניו נרביט בחיי פ' וזאת הכרמה ומס"מ סימן תל"ד) : הפסוקים שאומרים קידש קידוש של שחרית (כל זו סימן ל"ס פט"ח עשר השבת פרק כ"א) : אבל מדברי רבינו בחיי (ע"פ כי שם הלכת מחוקק) מאשר ביאר הטעם שנקראת ראשונה רבה . והשיב שם נ"ב אשר קידוש של שחרית נקרא בלשון חז"ל קידושא רבה ולא כן של לילה . ומסיים שכלם דרך אחד להם (דחשיב שם כמה דברים שנקראו גדול או רבה) מתבאר שכל דבר אשר זו תלוי חיות העולמות וקיומם של מעשה בראשית ע"פ שם הויה נקרא גדול או רבא . וה"כ נראה החילוק שבגילה אומרים ויכלו ויקדש אותו ולא כתוב ויקדש ה' אותו לא נקרא רבא אבל בשחרית אומרים הפסוק על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשוהו ויקרא קידושא רבה כי ה' נקרא גדול . והפעם הוא כי קבלת שבת מלווה הוא בתוספת שבת נשמרה מורסין מחול על הקודש והקב"ה ממשיך להם נשמה יתיר שיוכלו להמשיך קדושת השבת מאח"כ ביום השבת שמקודש ממעשה בראשית ומבואר בצור החיים על התורה (ע"פ ויברך אלהים את יום השביעי) שכל שבת ושבת כמה שמקיימין מלות השבת פועלים חיות העולמות וקיום מעשה בראשית לנשמה ימים הנאסר אחר שבת ושהוא עיקר קיום מעשה בראשית וזו שאמרו חז"ל (שבת קי"ט ע"ב) כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו בו' כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית חסו שתופת כדון וכהלכה עיי"ש ולפי"ז יובן מה שקודש קידושא רבא מקדימין הפסוקים ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת וגו' וזו את יום השבת לקדשו וכו' הכל פעולות ישראל ואח"כ על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשוהו וזו קידושא רבה . קדושת שם ה'. ישראל מעניין את השבת ומנדיין על הכוס וכמו שיסד הראי"ל נהר"י ישרי זה (היינו אור הדושה י"ת שם הויה לכן לא כתב נהר"א סתם בלאף נבטין) נקדושא

בשם רש"י פט"ח עשר השבת פרק כ"א) : (ג) בחר יחט לך . והקט למר חסור יתנו לך (וזה פנים רמ"ב ע"ב) בשבת ויו"ט ור"ש ירחין ואמרים כתר יחטו לך (תקוני וז"ל תקון כ"א) : (ד) קדושת מוסף שבת נקראת קדושה טיילה (וזה ויקבל ר"ה ע"ב) וכבוד סימן רפ"ז נקראת קדושה רבה: איה מקום כבודו להעריטו כן הוא בזהר פראט קדושים דף ע"ב ע"א כי הוא רס"א ע"א ונחיקוי וזהר בכמה דוכתי : (ה) שבע ישראל . בקדושת שבת אין לומר פעמים באהבה שמע ישראל רק במוסף (פרדס רש"י סימן ד' בשם ר' משה שר שלט ר"מ דמתא מחסידי ועיין תקני וזהר תקון ג') : צימי רב עיין לקמן במוסף דר"ה שרב ח"י ד' מלות שנה) היתה גורה שלא יקראו ק"ש (מה שרע לבטל מק"ש ולא מתפנה י"ל שהוא ע"ד שאמרו רז"ל בפיסוק דף מ"ב ע"א ע"פ שמע) זחקמו חכמים להנליטם צין הקדושות כיון שצטלה הצורה רצו לטקת מן הקדושות שהרי חזרה ק"ש למקומה אמרו חכמים שבאותו הדור נקבע למוסף שאין בה ק"ש וכעו"כ צנעלה כדי שיתפרסם הדבר לדורות (ספר האשכול וכן כתב המנהיג בדיו שבת אות מ"ג) ונס ציו"כ לא יאמרו רק במוסף ונעילה וכן הוא נ"כ בצור ורוע (מס"מ סימן תס"א וסימן תצ"ב וכבוד סימן רס"א) : (ו) וישמיינו ברחמי לעיני כל חי . לכאורה אינו ענין דה"ל לאזני כל חי גם בכל הפדורים כתוב אחרית כראשית ואדמו"ר כתב בסודו אחרית כבראשית וכן הוא במסנת חסידים . ומה עיי"ל בזה דהנה משמא לזכור ח"א סימן ל"ט הובא מ"ש בספר הנתיב . ר' צרכי יתיב ודרים מאי האי דקא אמרינן כל יומא העולם הבא ולא ידעינן מאי קאמר . העולם הבא מתרנס עלמא דאחי מלמד שקודש שבתה העולם עלה במחשבה לבדוא אור גדול להאיר ונברא אור גדול שאין כל צדיה יטלה לנשט בו למה הקב"ה שאין יטלים לבטל לקח שביעי וסם להם בתקומו ושאר נגזו לצדיקים לעתיד לבא אמר אם יזכו בזה השביעי וישמרוהו אתן להם זה לעולם אחרון והיינו דכתיב לעולם הבא שכבר בא מקודש ששת ימי בראשית ה"ד מה רב טובך אשר צפנת וגו' עיי"ש הרי שלעולם אחרון יזכ כל חי להאיר הגדול שמבראשית שקודש ששת ימי בראשית ואז יפיו שומעין את הבראה ודואין את השמע כמו וכל הגם רואים את הקולות . אבל אחרית בראשית היינו שאחילה האחרונה חס"י כמו הראשונה : (ז) במוסף קודמין לציוכין ס' ולקחת סולת . (שמנה חדשה כוצה במהר"א תיבא משו"ע אדמו"ר סוף סימן א')

נקדושה רבא (היינו נרד ה' את יום השבת ויקדשהו) ובחמרא טבא דביה תחדי . נפשא (היינו מה שמזכרין על הכוס ומענינים את השבת) ולכן בסדור התיבות על כן נרד ה' את יום השבת ויקדשהו הם באותיות גדולות לא כתפי פסוק הראשון וכן הוא במשנת חכידים התיבות הללו רשומות בקווין:

ברק כמ מנחה לשבת

(א) **אחר** וידבר וסדר הקמורת האמר ובל"ס הוס' ברכות 77 ז"ב ע"ב רמב"ם פ"ם מהלכות תפלה אבודרהס בשם רבינו יונה באגרת התשובה שמהו לאמר בכל יום בערב קודם אשרי פרשת את קרבני כמו צבוקר במקום שני תמידין שהיו מקריבין בכל יום צבוקר ובערב וכן הוא במשנת חכידים ועיין בטור סוף סימן קל"ג : (ב) ובא לזיון . במנחת שבת ויו"ס הוא מנהג קדמון (רוקח ספר המנהגי אבודרהס) רק בזו"כ אין אומרים אשרי ובל"ס קודם מנחה רק קודם געילה כדי להפסיק בין תפלת מנחה לנעילה ובמנחת יו"כ סומכין על מה שמפסיקין בין מופק למנחה בקריאת התורה (שו"ע סימן תרכ"ב) אבל וידבר וסדר הקמורת אומרים במנחת יו"כ כמו בכל השנה ועיין לקמן במנחת יו"כ : (ג) ואני תשלמי . (וזהו הרומה קנ"ו ע"א טור סימן רל"ב ועי' בתניא רבתי סי' כ' כמה פעמים שתקנו לאמרו קודם מנחת שבת : (ד) ואחר קריאת התורה מתפללין ואומרים ח"ק קודם התפלה . הלשון אינו מסודר דלפי הל"ל ולאחר קה"ת אומרים ח"ק ומתפללין . אמנם הנה ידוע בצרור שלמעשה הנהיג אלמור"ר בשבת במנחה הוי"ק אחר הקריאה בס"ת כשהס"ך הולך להתיבה להתחיל קדיש מנביהין בס"ת והס"ך צבואו אל התיבה מתחיל מיד קדיש ובסיום הקדיש עומדין כל הצבור הוי"ק להתפלל לבד השמש והגולל מתחייקין הס"ת על הבימה עד כדי שהמכניס הס"ת להיכל לא יסרך לעבור על האיסור שאסור לעבור נגד המתפללים (ובזהר חיי שרה קנ"ב ע"א החמיר הפילו מזדיהם שו"ע אלמור"ר סימן ק"ב) . והמנהג הזה נחבש אלל כל המתפללים בזה הסדור . עד שזה כעשרים שנה שנספסו הכתבים שנסארו מהנאון ר' נחמיה מדובראווא (שהיה חתן בנו של אלמור"ר) ושם בשו"ת דברי נחמיה סימן י"ס נמלא מה שנתשרר הנאון הנ"ל לעיין בזה המנהג וז"ל ל"ע מאין הדגלים שנהניין בו . לפשטות הלשון שבמנ"א ובשו"ע מוח"ו (הוא אלמור"ר הזקן) ז"ל סימן רל"ג דאין אומרים קדיש אחר קה"ת במנחה שאין כאן צמה להפסיק בו משמע שהקדיש היה בעל לגמרי

והקדיש שקודם התפלה נשאר במקומו מחש כמו בשאר פעמים שאומרים אותו סמוך לתפלה . ומ"ש במנ"א בשם לקוטי פרדס לרמ"י שהקדיש שלפני התפלה קאי אקריאה (מוח"ו רבינו השמיים זה) משום דבגלל זה א"ל לומר קדיש גלי פסוקים קודם אבל מ"מ עיקר התקנה בשביל התפלה בו עיי"ש בדברי נחמיה שהתחיל צ"ע וכשאר בתמייה . ולא יתכן להאמין על גדול כמותו שלא מלא צמה ליישב את מנהג אלמור"ר . ומאחר שלא נמלא בין הכתבים שלו הישועים לא היה להם להדפיס את הל"ע שישאר כמתולקן על אלמור"ר . והנה מה שהשמיים אלמור"ר את הלקוטי פרדס שהביא המנ"א העיין הוא משום שבדברי המנ"א אינם מובנים . דז"ל המנ"א וכו' צבוקטי פרדס שהקדיש שלפני התפלה קאי אקריאה ואעפ"י שמפסיקין בין הקריאה לקדיש עד שיגלו הס"ת לא חשיב הפסק דסיומא אריכתא הוא עכ"ל וכן משמע בלבוש עכ"ל המנ"א ובאמת נהסוך הוא שבלבוש חתום צפירות שהקדיש שלפני התפלה קאי אקריאה ובפרדס לרמ"י לא נמלא כלל הלשון הזה שהקדיש שלפני התפלה קאי אקריאה והגם שנמלא שם הלשון דסיומא אריכתא היא אבל ליבא להוכיח מזה לענין מנחת שבת כי שם נכללו כל הקריאות שאין מפסיקין צנניא מנחת שבת ובי' וה' ור"ח חובה ופורים בו' גם נראה שחסרו שם תיבות או שורות . אבל זה לשון הבלבוש סימן רל"ג אבל בשבת במנחה שאין מפסיקין באשרי בין הקריאה להקדיש שלפני העמוד אין צריך לאמר קדיש על הס"ת כי הקדיש שלפני העמוד עלה קאי ולא רצו לאמרו על הבימה מיד אחר הקריאה מטעם שכתבתי בזמנן הל"ב (לענין תענית צה"ב ושם נאמר) שהקדיש שראוי להיות על קריאת ס"ת אומרים אותו לפני העמוד מיד אחר הכנסת ס"ת (ובייט בתענית צבור במנחה שהליטי הוא המפסיק ממין הקריאים ועד שגומר ברכת ההפסורה גוללין הס"ת ומכניסין אותה להיכל) כדי להתפלל מיד אחר הקדיש עכ"ל הבלבוש . וא"ל לומר שהקדיש שלאחר הקריאה צמל שהרי בפע"ח שער הקדישים נקרא אימ"ר דאגדתא (עיין לעיל בשני וחמישי) . ומ"ש במנ"א ושו"ע אלמור"ר ששבת במנחה אין כאן צמה להפסיק בין הקדישים של קריאת התורה ולפני התפלה הייט משום שצריך להפסיק צענינים שתקנו הקדמונים בצדר תפלת מנחה ואשרי ובל"ס כבר אמרו קודם הקריאה כי לא נתקן לתפלת מנחה כמו שנתבאר בלבוש ובשו"ע אלמור"ר סימן רל"ב ואסור לומר שני קדישים סמוכים גם א"ל לומר עוד השעה אשרי (עיין הוס' ברמות ז"א ע"א) משום שאסור לומר ביום אחד ד' פעמים אשרי להם חובה כמו שיהבאר לקמן

לקמן

לקמן בתפלת נעילה. לכן בשבת במנחה יש להסמיך
התפלה להקריאה בכל מה דאפשר. העולה מזה
שבדקוק גדול כתב אדמו"ר ואחר קה"ת מחפללין
תיקף בלי שום הפסק והח"ק שעל הקריאה אומרים
קודם התפלה: ואתר כל אלה להסיר כל התמימות
והדחוקים הנה עיין לעיל פרק י"א אות י"ם מענין
מה שתקנו לומר בכל יום בשחרית קדושה לסדרה.
וגם כל הפוסקים. שבלי הלקט בשם רש"י (נדפס
בימיו והוא בהלכה מ"ד) והמנהיג וסדר היום
ואבודרהם והב"י סימן קל"ב והלבוש ואלדמו"ר
בשו"ע סימן רנ"ב כתבו בדרכי הנגלה טעמים
לחלק בין חול ובין שבת ויו"ט ובין ר"ח וחול"מ
ובין יו"כ. ואין שם נביאים מתנבאים בסגנון אחד.
ולא נמא טעמים מספיקים לחרות את סדרה
דקדושה בשבת ויו"ט מן הבקר עד הערב. ומדוע
בשבת ויו"ט ולא בר"ח וחול"מ. אבל מלשון אדמו"ר
בסדור מוכח שבשבת ויו"ט זמן אמירת סדרה
דקדושה הוא דוקא במנחה ולא בשחרית ולא משום
ספרה ולא משום דחיה דאם הי' רק סיומא לשחרית
היו לריכים לאמרו קודם התחלת תפלת המנחה
ובסדור קבע זמנו ומקומו דוקא בסדר תפלת
המנחה שכתב בזה"ל "אחר וידבר וסדר הקטורת
(דהיינו המיד וקטורת של בין הערבים) תאמר
אשרי וצא לליון" הרי שחיוב לאמר סדרה דקדושה
במנחת שבת. ולהבין זה הנה כבר צררנו שאדמו"ר
יסד את הסדור באופן שיהיו מתאימות דברי הגמ'
והמקובלים. והנה דברי הנמרח מענין ההכרח
לומר קדושה לסדרה ואיש"ר בכל יום הנס
מבוארים לעיל פרק י"א אות י"ם. וז"ל החולפת
יעקב. במנחת שבת אומרים אשרי וצא לליון והטעם
שאומרים זה הסדר מפני שזמן המנחה ולמעלה
מתעוררת הדין. ובקדושה זו מעוררים רחמים.
ובתפלת שחרית א"ל לאמרו כי מדת הרחמים
שולטת ובימות החול אומרים אותה שחרית מפני
שבימות החול ימי כרעה שולטים ומאחר שהרב
בהמ"ק אין לך יום שאין קללה מרובה משל חבית
(ומביא שם את המשנה והגמרא סוף מס' סוטה
אשר הוצא לעיל פרק י"א) עלמא אמי קא מקיים
טו' אקדושה לסדרה ויהא שמייה רבא דלגדתא
עכ"ל. ובפע"ח (שער השבת פרק כ"ב) ג"כ מבאר
הטעם עפ"י הסוד. שקדושה לסדרה דמנחת
שבת הוא כמו בחול לקבל הארת השפע בו' (כמו
בחול צירידת השפע). ומבאר שם ג"כ שבחול
אמירת קדושה לסדרה הוא אחר קריאת התורה
ובשבת במנחה הוא דוקא קודם קריאת התורה
שבשבת במנחה לא יוכלו לקבל הארת השפע שע"י
קריאת התורה עד שיקדישו סדר הקדושה עיי"ש

בפע"ח. וא"כ מאחר שאמירת סדר קדושה נמנחת
שבת הוא בסוג אחד עם סדר קדושה לחול לכן
הנהיג אדמו"ר שלז' להכניס הס"ת עד אחר איש"ר
של אחר קריאת התורה שזהו קדושה לסדרה
ואיש"ר דלגדתא לפי קבלת האר"י"ל כמובאר לעיל
פרק י"א בשם הפע"ח שער הקדישים שהקדיש
של אחר קה"ת נקרא יהא שמייה רבא דלגדתא.
וכל זה בשני ומוסיף ובמנחת שבת. אבל ביו"כ
זמן אמירת סדרה דקדושה הוא דוקא נעילה ולא
במנחה מטעם המבואר בנהגת אמה שם בפע"ח
שער השבת פרק כ"ב. ומטעם זה אפילו אם יו"כ
בשבת א"ל ואני תפילתי במנחה עיי"ש בנהגת אמה
וי"ל שזהו שנהגו בפתחת הארון דנעילה והוא
ע"ד שכתוב בשו"ע אדמו"ר סימן תרכ"ג סעיף ב'
בשם הלבוש זמן תפלת נעילה הוא בעת נעילת
שערי היכל שבמקדש כעבד הרונה ללאת בו'
ומקודם טייל במקדש פרס ומנת המלך ויואל וטעם
השער אחריו: (ה) ארתה אחד (תוס') חגיגה דף
ג' ע"ב ד"ה מי לעמך תקוין זוהר תקוין י"ח פרדס
לרש"י סי' ד' בשם ספר יצירה תניא רבתי סי' כ'
בשם מדרש בראשית רבה פ"א) תפארת גדולה
לשון יחוד כמו כתפארת אדם לשבת בית (ישעי'
מ"ד): ועטרת יצועה כמו אשת חיל עטרת בעלה:
אברהם יגל (בראשית רבה פס"ו): יחק ירין עיי'
צ"י סימן רנ"ב בשם עולת שבת) יעקב וצניו יטעו
צו. צ"ר פ"א ופרשה ע"ם וצניו ישמעאל אינם
נחיס ביום השבת דברים רבה פ"א שמת רבה
פכ"ה ועיין לעיל שחרית שבת ולא מתחו בו':
מנוחת אהבה ונדבה (ביצה ס"ז ע"א) מנוחת אמת
ואמונה. יש לנו עדות שהשבת יום מנוחה כגון נהל
סמבטיון ואש של ניהנס והמעלה את המת בצורו
בר"ר פ"א כנהדרין דף ס"ה ע"ב עיי"ש ברש"י
פסיקתא פכ"ג תחומא פ' תשא ומן המן שאינו
יורד בשבת (שמות רבה פכ"ה): מנוחת שלום
השקט ובטח (בר"ד פ' יו"ד פרדס לרש"י סימן
ד'): מנוחה שלמה סי' (בראשית רבה פ' יו"ד):
(ו) כעבך כישראל (זוהר קדושים דף פ"א ע"א)
מה שאומרים כעמך ישראל (צ"ב ז') ולא כבשאר
סדורים כעמך ישראל (ד"ה צ' ז') הסעם הוא
בפע"ח שער השבת פר"ג ובשו"ע האר"י"ל עיי"ש
בנהגת אמה הסעם שז"ל בשני כשי"ן המורים על
כתר עליון (בשו"ע האר"י"ל שדלפסו מקרוב יש
שם טעות הדפוס): בתפלת מנחת שבת לא תקנו
לומר ישמחו במלוכתך בו' משום שמתו ג' הראשים
יוסף משה דוד לכן אין לנו מזכירין בתפלת המנחה
השמחה (ה"ר שמואל וויטאל בהגהותיו לשפר
הטעות): (ז) צדקתך כהררי. ולדקתך. ולדקתך

זקן. כן מסדרים הספיקים ביוצר תרומה ק"ץ
 ע"א והמנהיג ובאטוהרהס ותמא רבתי בשם
 הספיקתא והס לזוק הדין על פסירת יוסף משה
 דור שגפשו בשנת במתה כמ"ט שס ביוצר וכן
 הוא בבור סימן ר"ג ועיין באטוהרהס בשם
 המנהיג פעם לסדר הספיקים בזה האופן דוקא
 ובתולע"י כתב שלשה מיני לזוק הדין הראשון
 ליוסף שקדם להס והוא לזקתן כהררי אל זה
 ליוסף הזקיק שקבל כהררים העלויים והס האבות.
 ולזקתן אליהם עד מרוס זה מרע"ה. לזקתן
 לזק לשולם על דמעה"ה עיי"ס. ולהאומרים שמהס
 נספר בערב שנת כלה"ה בנסדר עולם רנה (עיין
 לזר ורוע הלכות שכת סימן פ"ט) ואמרים פסוקי
 לזקתן להפסעים שעזידים לחזור לדינס. אחר
 כלה"ה הסדר מזדיקים עליהס את הדין (ספר
 המנהיג וזור ורוע וכחוב שס עד פנמים) ובנספר
 עשרה מאמרות מאמר חקור דין חלק ב' פרק ג'
 (הובא בב"ה סימן ר"ג) משהו את המדרשים
 חלוקים מעיין זמן פסירת משה גם לדברי הווצר
 יתרו דף פ"ט ע"א תרומה ק"ץ ע"א והוכיח
 שמרע"ה פשס דמות ולס החתרון ערב שנת
 ובסתלק בשנת : (א) טוב לאכל לדיס בנסערה
 זו. יוצר מבשאר סעודות. כן כתוב בנסדר הארז"ל
 עפ"י הסדר ועיין לעיל ערביה של שנת אחס קדשת
 פעם עפ"י פסוח : (ב) למצחא עדי יהון תלפין
 עיין ווצר האויבו רפ"ח ע"ב : ואין קדוש בנסעודה
 זו. בנז"ע (סימן ר"ל סקיף ו') כתב בנסעודה ג'
 ח"ס לקדש על הדין. הנה כתבו הארז"ל נהלים
 בזה כסותרים שכתב יסוין בשתיית היין בנסעודה
 זו כו' וכתב אין קדוש בנסעודה זו. והר"ס ויסאל
 בהנהיגו לשער הכונות תריץ אין קדוש בנסעודה
 זו היינו בתחלת הסעודה אבל תוך הסעודה יתה
 יין ויכוין כו' (והייו שלח כמו שהיבו דבדרי
 הרמב"ם ז"ל שפסק לקדש על היין בכל השלש
 סעודות אלא כמו שכתוב בנספ משנה פרק למ"ד
 הלכה ט') : אבל בנסדר כתב ואין קידוש בנסעודה
 זו הייט אזהרה שלח לקדש בתורת קידוש קודם
 הסעודה משום שבעפ"ח (שער השנת פרק כ"ג)
 כתב ואין ראוי לקדש על היין בנסעודה זו כו' ואין
 ראוי לעורר הדין כו' ובאמנע הסעודה לריך לשתות
 ין כמו בכל סעודות שנת ולכוין כו' ולא בתחלת
 הסעודה בסדר הקידוש כו' עכ"ל הסע"ח :

פרק ל פרקי אבות

(א) זיהגין לומר פרקי אבות ט'. כתב אטוהרהס
 (בנסדר ימי העומר) בשם הר"ר

יראל בן הר"ר ייראל הסעס שאמרים פרק
 אבות בין פסח לעשרה לפי שסס מטייס למתן
 תורה ורוב עניני מסכת הוואת סס הורח על הוואת
 ומעשה המלות גם כו זה הזמן הוא זמן הקיצי
 והוא מזומן ומתן לטועה חלק הנפש המתעורר
 לנסות אחר רוב החלוה ובקשת רוב האגלות ולריך
 להסקיפו ולתקנו כמה שיש בואת המסכת מן
 המופרים המביאים לפרישות והכנעת הנפש וסברוס
 כו' עכ"ל : (ב) במצחה. זה לשון הסור סימן
 ר"ג טהנין בשלשכח לומר פרקי אבות במנהג וכו'
 ר"ע גאון ובנספר אומרים לוחס בשמרת עכ"ל.
 והנה בפרדס לרש"י סימן ד' ובנסדר ר"ע גאון
 הובא בשם רב ער שלוס גאון חו"ל מנהג אבותי
 שבבבל אחר הפלת מנחה בשבת שויין אבות וקיין
 תורה (היינו פרק שני חכמים) לך נהנו לומר
 אבות משה קבל תורה מפני הרי אט מספרים
 בכבודו של משה רבינו שספר בואת משה שכן
 מניח אחר שמת אדם מוספרים בכבודו ובמעשו
 הניחם עכ"ל. גם כמ"ס הכרפטרס שלכן התחלת
 המסכת הוואת משה קבל תורה כו' שלח לאמר
 שאין זה רק מוסר ומדות שבדו מלכס כסאר
 החכמים רק כללותיהון ופרטיהון נאמרו למטה
 מסייו. ומסרה ליהושע פי' הוואס יו"ס שלפון
 ומסרה היינו שכל מה שקבל מוסר טולו עכ"ל
 הוואס יו"ס ולס"ו ז"ל שבמנחת שבת מסר ליהושע
 כללותיהון ופרטיהון כמ"ס במשנת חסידים (מסכת
 השנת הכומת) חו"ל ואילפו כמשה רבינו ע"ה
 יטל האר"ס חו"ל לתלמיד להשוו כולו על ידו כו'
 הרב בחייו אלא לתלמיד להשוו כולו על ידו כו'
 אס צעת פסירתו אס ימארו אז הרב לו עכ"ל
 ואפשר שזכו צעת פסירת מרע"ה מסר ליהושע
 כללותיהון ופרטיהון וכן הוא ביוצר וילך דף רפ"ו
 ע"א אף משה לא גלי דא אלא בהווא יומא וכן
 הוא ביוצר האויבו ר"ג ע"א : (ג) בפרקי אבות
 שבה הסדר ובנסדר שער השמים מסל"ה נמלא
 שטיי עוסתאות מן משניות (ואפשר שמהס הסעס
 הדפיסם לדמו"ר בנסדר) כמו סיוס המסכת הוואת
 במשניות היא לוס זערא אגרא והמשהו הוא היה
 אומר בן חמש עשים לתקרא היה משנה כ"א.
 ובנסדרים הללו סיוס המסכת היא במשנה הוא היה
 אומר ט". ומוכן פעם השטים עפ"י מה שכתב
 הוואס יו"ס שיש אומרים שמתה הוא היה אומר
 איגנה מן המסכת ומספסה בסוף. רק שלח לסיים
 בדבר רע עבר ובתל מן העולם סדרוה תלס
 במשניות כדי לסיים בדבר טוב לוס זערא אגרא.
 אבל בנסדר לא שייך זה הסעס כי בל"ה מסיימן
 במשנת ר' מניח בן עקשיא : (ד) ואומרים לפי
 משנ"ה

שער ערבית למצאי שבת הברלה ויתן לך הכולל לא

כ"י"ק הזה הגיע לידם אחר ההלכה והדפוס
 שני דפים טפסים מעתקים מ"י"ק ומתחלה לא
 היה באפשרי להשיג השני דפים עד כעת. ומלאמי
 שם בזה"ל. כסדר הברלה בשעת ברכת בורא
 מימי בשמים נרדף לאחזו הטום בשמאלו והבשמים
 בימינו ובשפת ברכת בורא מאורי האש נרדף לאחזו
 הכוס בימינו ואח"כ יביע בלפניו ויחזור ויאחז
 הטום בימינו בצרבת הברלה עכ"ל הרי ברור שק
 הוא דעת אדמו"ר הזקן וכו"ה שזיכתי לברר האמת
 ומטעם לתקן כן בגלל הסדורים ח"ל ההסרי"ל כל
 מטעם יאחז בימין וכן טום הברלה בימין ומבדך
 בורא פה"ג ויתפסם הטום בשמאל והדסם בימין
 ויבדך על הכשמים ואח"כ יחזיר הטום לימינו
 ויבדך בורא מאורי האש והברלה עכ"ל וחמיה
 שנמהרי"ל לא חזר מעמן יביע בלפניו אהל
 מדברי אדמו"ר שכתב ואח"כ יביע בלפניו ויחזור
 ויאחז הטום בימינו מוכן שאמר ברכת בורא מאורי
 האש נתן הטום בשמאלו ומביע בלפניו: ועיין
 זוהר ויקבל דף ר"ח ע"א וע"ב ובהקדמת תקיב
 זוהר ד"ה ועוד תקונא ז': (ד) אחר הברלה
 אומרים ויתן לך קן נהג הארז"ל (פע"ח שער
 השבת פרק כ"ד ועיין בסוף הקדמת זוהר):
 (ה) ויתן לך (כל בו סימן מ"א סו"ט"ע סימן
 רנ"ה) בזוהר לא זכרו רק פסוקי ויתן לך וגו'
 ברוך אהה בעיר וגו' ונהגו להברות בפסוקים בזה
 הסדר נרבה. גאלה. ישועה. דעת. סדוים.
 היסוך זרה. שלום. ויש ממעשים ואינם אומרים
 רק פסוקי ברכה ושלום וכ"כ במס"מ סימן תק"א
 לאמר פסוקים טובים ברכות ושלוםים וכן סדר
 אדמו"ר בסדור. בימי אדמו"ר בעל ז"ל ז"ל
 מליבאוויטש נדפס בגלאוויטא סדורים בגלו והוסיפו
 שם את הפסוק ופדויו ה' יצובן ושלאו את אדמו"ר
 אם לאמר את זה הפסוק. והשיב הנה אדמו"ר
 הזקן לא רצה כלל שיזכרו במס"מ יגון ולאגדה (כן
 שמעתי ממעדי אמת): מה ששינה אדמו"ר בסדור
 סדר הפסוקים של ברוך אהה בעיר מהסדר שנדפס
 בשאר סדורים וגם זה אינם מסודרים כמו שהם
 מסודרים בתורה. נראה לומר משום שיש טובין
 לומר פסוקי היסוך זרה ע"ד ויהסוך ה' אלהיך את
 הקללה לברכה לכן סדרם כמו שפסקי ארור
 מסודרים בתורה והיפוך מן ארור לברוך:

פרק ל"ג קדוש לבנה

(א) **בהסדורים** שנדפסו ע"ר וזמן זעלוטר
 בווארשא אוסוף דינים לקדוש
 לבנה ואינו ידוע אם הוא לשון אדמו"ר אפי"כ
 בעתקתי

משה: כל ישראל (בסדרין דף ז' ע"א) ואומרים
 לאחה לפני פסקי מוצר לסיים דעת הטם (כל בו
 מס"מ): (ה) ואחריו משנת ר' הגיף (מסכת כ"ג
 ע"ב סוף משנת אדמו"ר) ונהגו לומר אגדה זו
 בסוף כל פסק: מפסקי אבות מפני שיש בה סיום
 נאה (כל בו):

פרק לא ערבית למצאי שבת

(א) **ויהי טעם** ואחה קדוש במו"ש (סדור רב
 עמרם נאון אבודרהם בשם הגאונים
 נפשו"ע ע"י רנ"ה פע"ח) ובמסע משה בשם הרזקח
 שאומרים סדר קדושה דקדושה במו"ש לפי שבאותה
 סעה יתחילו טופעי ישראל לירד לגיהנם וסדר
 קדושה שאנו אומרים מועיל לזקן אש של גיהנם
 ע"ד גלמות ולא סדרים עכ"ל ועיין בזוהר ויקבל
 דף ר"ו ע"א מעיין אמירת וואו רחום גם ויהי
 טעם במו"ש שבת:

פרק לב הברלה ויתן לך

(א) **הנה** אל ישועתי. בפסוקים הראשונים לא
 מלאמי לומר פסוקים הללו קודם
 הברלה. ובשו"ע סימן רנ"ו מביא ג' פסוקים. הנה.
 ליהודים. טום ישועות. ובמהרי"ל סוף הלכות
 שבת מביא גם הפסוק ושאנחם: (ב) הברלה על
 הטום. יין בשמים נר הברלה (ברכות ל"ג ע"א
 וע"ב דף כ"א כ"ב כ"ג פסחים נ"ד ק"ג ק"ד
 סוף הקדמת ספר זוהר. זוהר ויקבל ר"ח ע"א
 וע"ב בראשית רבה פ"ג ירושלמי ברכת פ"ח ה'
 ה' והל' ו' פ"א פרק כ') בילקוט תהלים ל"ה
 ע"ה כל עשיתי האמרינה בשם הפסיקתא. באר
 שכל אבר ואבר מיוחד למטעם ומשיב שם לפריים
 ה' להסתכל בהן אור להברלה: (ג) בשעת ברכת
 בורא מאורי האש נרדף נ"כ לאחז הטום בשמאלו.
 כן נדפס בסדורים סלאוויטא ועוד כמה דפוסים
 וכן נדפס בסדור תו"א ושע"מ שהדפסתי בזוילנא
 שנת תרמ"ו וכן הוכחתי שם בהוספות לשע"מ
 שק נרדף להיות אהל אח"כ השגתי את סדור
 הראשון דקאטוס שנדפס בחיי אדמו"ר ונתקתי
 שם כמה שבועים שהיו בסדור שקלאו (אך לא
 יטול) ונס ט' לא מלא דיני הברלה וגם לא
 ולקחת סולת אחר מטפף שבת וגם לא דיני הכנסת
 שבת. וידוע אחר אחר גמר הדפסת הסדור הזה
 בקאטוס נאטו מאלמו"ר הוקן לוסיף את דיני
 הכנסת שבת. וגם ולקחת סולת וגם דיני סדר
 הברלה ולא יכלו עוד להעמיד כל דבר על מקומו

שחקתי אותם לבאן ע"ד קבל האמת ממי שאמרו
 (א) מזהו מן המובחר לקדש הלבנה במו"ש אם הוא
 קדש עשרה לחודש. אבל אם היה אחר עשרה
 חזן להמתין: (ב) אין מקדשין הלבנה בלילי שבתות
 ויו"ט אם לא שהוא סוף זמנה ואם לא יקדשה אז
 חשבור זמנה: (ג) מזהו לקדשה ברחוב (במהרי"ל
 כתוב הטעם שלא יאהל עליו שום פומאה והב"ח
 כתב הטעם שזהו דרך חשיבות להקביל פני השכינה)
 אבל מי שיש לו איזה מיחוס ואינו יכול ללאת
 מציתו או שיש מבוזות המטופחת או סיבה אחרת
 יכול לקדשה בבית דרך חנון ולרדך לפתוח החנון
 ואם אינו יכול לפתחה יכול לקדשה דרך הוטוכית
 ובלבד שתהא זכה שיטול להסיר דרך הוטוכית
 דברים שמכירים לאור הלבנה: (ד) אין לקדש
 הלבנה עד שתהא זריחה נכחה על גבי קרקע:
 (ה) אם התחיל לברך ואח"כ נתכסחה צעננים גומר
 הכרחה ואם רואה שתתכסה אין להתחיל ואם
 נתכסה צענן דק וקלוש יכול לברך עליה. (ע"כ
 הוספה): (ב) על פי הקבלה כו' עד אחר ז' ימים
 (ב"י סוף סימן תכ"ז בשם בעל שערי אורה וכו"פ
 במשנת חסידים) ומ"מ למעשה ראינו מארמו"ר
 בעל ז"ל ז"ל שבהדפי החורף לא היה מקפיד
 להמתין עד אחר ז' ימים. ונראה הטעם מפני
 שאין לזה הכרח מקבלת הארז"ל ולא מן הגמרא
 רק שכן קבלו איש מפי איש. ובסדור הארז"ל
 כתוב בזה"ל כתבו המקובלים ויתא ברעיא מהימנא
 פ' פנחס שאין מקדשין הלבנה עד אחר ז' ימים
 למולד עכ"ל. ומאחר שהמסדר סדור הארז"ל
 כתב זה בשם מקובלים ברור שלא מלא זה בכתבי
 הארז"ל וגם בפע"ח ליתא וברע"מ פ' פנחס גמלא.
 רק לענין הקרבנות דר"ח כתוב שם (דף רמ"ח
 ע"א) שבעת כבשים איתו ז' יומין דסיהרא. ואדרבה
 מן הגמרא (סנהדרין דף מ' ע"ב) וכמה גדולי
 הפוסקים מוכח שהז' ימים מן הן יום א' עד יום
 ז' ואחר שבעה ימים אינו זמן ברכה מחדש חדשים
 (עיין ברבי יוסף ושערי השובה לר"ז מרגליות
 סימן תכ"ו) ועכ"פ אחר ג' ימים נקרא מתהניא
 לאורה וברעיא מהימנא פ' תשא (קס"ח ע"א) כתב
 לענין ברכת הלבנה לכתר דאתחילא ויאותו לאורה
 מברך עליה בא"י מחדש חדשים. ומאחר שאין
 לזה הכרח מן הגמרא והזהר וקבלת הארז"ל הם
 שמהראוי לנהוג כן שכן הוא בב"י בשם שערי אורה
 ובמשנת חסידים. עכ"פ במדינתנו בימות החורף
 שמצויים עננים וקרוב שתעבור עונה ולא יראנה
 לא ימתין עד אחר ז' ימים: (ג) אשר במאמרו
 כו' אלמני כו' סנהדרין דף מ"ב ע"א רי"ף סוף
 פרק תפלת השחר מס' סופרים פ"כ ז' וזהו תשא

קס"ח ע"א פע"ח שער ר"ה פ"ג): (ד) ידלג
 שלשה דלוגים. ויאמר ברוך עושך. לא נא
 להשמיענו עיני הדלוגים דא"כ מדוע לא כתב כן
 בהדלוגים שבקדושה בג"פ קדוש שנס הם זוכרים
 בפוסקים ובמקובלים ובסדור הארז"ל. רק ז"ל
 מחמת שהרמ"ה סימן תכ"ז כתב וירקד ג"פ
 ויאמר כשם שאני רוקד ט' וכן כתוב בסדור
 הארז"ל. אבל במשנת חסידים כתוב ידלג שלשה
 דלוגים ויאמר ברוך עושך ברוך עושך ברוך עושך
 ברוך קוקד לכן הכריע אדמו"ר בהמשנת חסידים
 וכן משמע בפע"ח: (ה) ברוך עושך. יש מהגיין
 לסדר יורדך עושך קוקד בוראך כדי שיהי' ר"ת
 יעקב (עיין ב"ח ונבוא) אבל בפע"ח וסדור הארז"ל
 ומשנת חסידים כתבו שרדך לומר כסדר העולמות
 בדרך עליה ממטה למעלה. ומה שאומרים כל זה
 שלשה פעמים הוא כדי להליל ג' עולמות ביו"ט מן
 הקליפות (פע"ח) ובין ד' עולמות יש ג' דלוגים
 (משנת חסידים): כשם שאני רוקד (מס' סופרים
 פ"כ פע"ח): (ו) דוד מלך ישראל (ר"ה דף כ"ה
 ע"א ועיי"ש בפרש"י זוהר וישב קל"ב ע"ב ויגש
 ר"ז ע"ב ורבינו בחיי פ' וישב): (ז) ואובר לחבירו
 שלום עליכם וחבירו משיב עליכם שלום. צמור
 סימן תכ"ז כתוב ואומר לחבירו שלום עליך. ובלבד
 כתוב ומוציא שלום זה לזה אם הם שנים או הרבה
 משום שקבלו פני השכינה. ובפרשה כתוב הטעם
 משום שתחלה קבל ואמר תפול עליהם ט' לכן
 אומר לחבירו לא עליך רק שלום עליך. ובפע"ח
 כתוב אומר שלום עליכם והם דברי הקב"ה שאומר
 הנה אנכי שלח מלאכי והגני עותן לכם את בריתי
 אחם משלחים ומקומו והגני עותן לכם את בריתי
 שלום. ובסדור הארז"ל ובמשנת חסידים כתבו
 מחמת שקרוב הראשון ה"ן מן הלבנה אי אפשר
 לשני מליכים שישתמשו בכתר אחד לכן אומרים שלום
 עליכם שלא יהי' עוד קסרוג עכ"ל. הרי שלפי
 דעת המקובלים א"ל חבירו להשיב עליכם שלום.
 ונראה שכונת אדמו"ר ללאת לכל הסעמים מהפוסקי'
 והמקובלים לכן ללאת פעם הפוסקים חבירו מחוייב
 להשיב עליכם שלום שאם נתן לו שלום ולא החזיר
 נקרא גונן (ברכות דף ו' ע"ב). ומה שנס לייחד
 אומר לשון רבים הוא כמ"מ במס"מ סימן תנ"ד
 (שו"ע אדמו"ר סימן קפ"ט סעיף ה') מהגיין
 לומר ואמרו אמן אפילו יחד המתפלל לעצמו כו'
 שזהו להמלאכים המלוין את האדם בכל יום כו':
 (ח) הללויה שמעתי שלכן אומרים זה בקדושה
 לבנה. מפני שיש בו י"ב פעמים הללו ומיבת תהלל
 שבפסוק כל הנשמה הוא נגד אדר הראשון:
 (ע) אלמלי ביו"ד כי אלמלי באלף בסוף היא מלש
 מוכתנת

מורכבת מן אס לא. אלמלי ביו"ד לבסוף היא כמו
 לולי או אלו והאלף שבראש חיבת אלמלי ובחיבת אלו
 נוספת (תוס' מגלה כ"א ע"א ובספר התשבי):
 (י) אלא פעם אחת בחדש דים. בגמרא הגירסא
 בכל חדש וחדש דים (וכן הוא בזליתו רבה ואל'י
 זוטא) אבל בסדורים הנוסח כמו במוזר. ופעם שגוי
 הטחחאות כי במוזר הנוסח איך לומר בקדוש לבנה
 שמפייסין את הלבנה שאין מזכרין עליה בכל לילת
 חדושה עד חדרונה לכן מביאים רא' שאפילו לקבלת
 פני השכינה די פעם אחת בחדש ואומרים הפיוס
 הזה בכל חודש. וקדוש לבנה היא ברכה והולאה
 וצבקה ולא למוד הלכות ומחמת זה מדלגין החיובות
 תו רבנן הרואה לבנה בחדושה כילד הוא אומר
 ולכן אע"פ שבריו"ף (ס"פ הפלת פסח) הגירסא
 הלך צריך לנימרא מעומד אע"פ גרים אדמו"ר
 בסדור (כלשון הגמרא) הלך נמרינו מעומד כי
 צריך לנימרא הוא פסק הלכה וכאן אינו למד
 הלכה רק ספור מאמר אביי: (יא) למבצח
 בעניות. בסדור הראשון שקלאו כתוב כאן למנחם
 בעניות כו' אלא בכח כו' אבל אח"כ בסדורים
 שנדפסו אח"כ בקאסוב נשמט הליון אלא בכח.
 ותמתיי הטעם שאלא בכח עיקרו אינו אלא העלאה
 ממטה למעלה ואומרים אותם המ"ב תיבות מן אלא
 בכח על דבר שצריך עליה דוקא (כן הוא בסדור
 הגדול שער הק"א ד"ה להבין ההפשה) וקדוש
 לבנה הוא קבלת פני השכינה היינו המשכה
 מלמעלה והעליות בדרך לטוים גם בפע"ח וסדור
 האריו"ל יתא לכן השמיטו אדמו"ר: (יב) וינער
 שולי הסלית קמן. בפע"ח ובסדור האריו"ל כתוב
 וינער שולי בנדיו אבל בפע"ח דפוס דובראוונא
 כתוב האריו"ל הי' נוער כנפות הסלית קמן
 עיי"ש הטעם:

לומר שהתיבות הללו קודם מים אחרונים יאמר
 פסוק זה וכל הפסוק אינו לשון אדמו"ר. גם בפע"ח
 ובספר גיד ומזה לא נמלא כלל לאמר זה הפסוק
 קודם מים אחרונים. גם בסדור האריו"ל לא נמלא
 לאמר. רק בין הטויות כתוב שם לכיון חלק אדם
 רשע ר"ת אחר. ובמשנת חסידים כתוב לאמר זה
 הפסוק. ומשמע שאין זה רק למכוונים כוונת עפ"י
 הסוד. והנה שמתי מאנשים נאמרים אשר בעת
 שהמדפים דקאפטס הביאו לאדמו"ר הזקן את
 הסדור אשר הדפים והקן כמה שצויים מסדור
 שקלאו התרעם עליו ואמר לו בזה"ל השממת את
 המאמרי וזה מתקן חלוא והכנסת זה חלק אדם
 רשע. ובאור דבריו הקדושים מוכן מחמת שבסדור
 שקלאו נדפסו המאמרי וזהו לתקן חלוא אבל
 המזמורים והפסוקים מהללים שקודם ברכת המזון
 עד סדר הזמן חסר שם לגמרי והמדפים דקאפטס
 לא הדפים את המאמרי וזהו מתקן חלוא ולא עשה
 רק רשימה לחשש בכל חלקי הזוהר וקודם ברכת
 המזון הוסיף המזמורים והפסוקים על נהרות בכל
 עד סדר הזמן והוסיף ג"כ מדעתו "קודם מים
 אחרונים" יאמר פסוק זה. זה חלק. לכן התרעם
 עליו. והנה הנס שהאמת יורה דרט. וגם ראיתי
 מרבנן קשישאי שלא נהגו לומר קודם מים אחרונים
 את הפסוק זה חלק רק אחר מים אחרונים ואומרים
 את הפסוק וידבר (כמו בפע"ח) וגם אני איני נוהג
 לאמר זה חלק כי מי אנכי לחלק חלקים. אעפ"כ
 יראתי לשלוח יד להשמיטו מן הסדור שנדפס
 בשנת תרמ"ו: (ד) סדר הזמן (ברכות דף מ"א
 ע"א מ"ס ע"ב ג' ע"א פסחים ק"ח ע"ב זוהר
 בלק קפ"ז ע"ב): (ה) ברכת המזון (ברכות מ"ב
 ע"א מ"ג ע"ב ע"ב ענייני ל"א ע"א זוהר תרומה קס"ח
 ע"ב קס"ט ע"א עקב רע"ד ע"א): בלא ספק
 שאין נוסח התפלה שאנו מתפללים היום נוסח
 שהיו מתפלגין בזמן הבית. שאנו מתפלגין שתחזור
 מלכות בית דוד למקומה ושיבנה גיהמ"ק במהרה
 בימים ושיתקבצו נפשותינו. והם היו מתפללים
 שתתקיים מלכות בית דוד ושלא יתרחב צהמ"ק ושלא
 יגלו ישראל מארצם. וכן כה"ג כשהי' מתפלל ביו"כ
 ברכת ראה לא הי' מתפלל אותה על טעם שלט.
 וידוע הוא שיהי' חתן ברכת הארץ ודוד ושלמה
 ברכת בונה ירושלים ובלא ספק שלא הי' על טעם
 זה שאנו מתפללים אותה (לשון התש"ז ח"ב סימן
 קס"א): (ו) הג"ה כי"ק [ח"ס צרי] קן הוא ג"כ
 בא"ע אדמו"ר סימן קפ"ו: (ז) ובפרגם לכל
 ומסיב לכל. הכ"ף בתוס'. לפי שהם מוכרחים ואינם
 סמוכים. אבל לכל נרתימו שהוא סתם נקוד קמ"ץ
 (מס"מ בשם הרד"ק): (ח) רדעינו זומט (ירושלמי
 שבת

פרק לד ברכת המזון וברכה מעין שלש

(*) על נהרות בכל. (זוהר תרומה קנ"ז ע"ב
 סדור האריו"ל מעבר יבק שפתי רגנות
 פרק ו') ובסדר היום כתב אעפ"י שאין ראוי לדבר
 זכר לדבר דרשין סמוכים דכתיב נתן לחם לכל
 בשר וסמך ליה על נהרות בכל: (ב) ואם הוא יום
 שא"א חתון כו'. בר"ח ורש"ל כתבו לומר ממזר
 פ"ו אהב ה' שערי יוון כזכר זוהר תרומה כו'.
 למנחם בעניות ממזר שיר. אברכה את ה'. סוף דבר.
 חלה ה'. ואנחנו נבדך. עכ"ל סדור האריו"ל וכן
 הוא בפע"ח לומר פסוקים הללו: (ג) קודם מים
 אחרונים יאמר פסוק זה. זה חלק וכו'. תמוה הלא
 כבר קודם על נהרות בכל כתוב קודם מים אחרונים
 יאמר זה ומדוע יבטול דבר אחד פעמים. והגראסה

והמטיב (ברכת מ"ה פ"ג תוס' ד"ה: המזון ספסדים: ק"ד ע"ב תוס' ד"ה חוץ מזכרה) ומתחלה היתה ברכה קצרה (כ' הנוסחאות הרמזן כי הוסיפו: אח"כ) לסיכך אינה תחמת כבודך: ענין הרוגי ביתר נמצא בירושלמי פרק ד' דתענית ועיין גמרא תענית: דף ל"א ברש"י ותוס' גיטין ל"ו ע"ב: (ג) בכל מכל כל (כ"ב דף י"ו ע"א): (ד) הרחמן בראיה סדורים נמצא (בר"ה) הרמזן הוא יהושע עליש: את השנה כי ואין זה מטעם אדמו"ר ובסודר הראשון קאפוסם לימא והטעם נראה דגם ר"ה נקרא יו"ט והסודרה אין בה דבר נוסף על שאר יו"ט אדרבה י"א שמוטה להתענות בר"ה משא"כ בסוכות אומרים הרמזן הוא יקים לנו סוכת דוד כי יש בה דבר נוסף מלמא אכילה בסוכה. (עיין זוהר תלוא קפ"ו ע"ב פנחס רס"ו ע"א): (ו) ברכה מעין שלש (ברכות מ"ד ע"א ל"ט: פ"ג רמב"ם הל' ברכות פ"ב): (ז) רחם נא ה' אלהינו. הג"ה כי"ק [רחם נא כלל] כי בראיה סדורים תיבת נא מוסגרת בתחילי עיגול לכן הגיה אדמו"ר שאין לדגל תיבת נא וכן בסודר שן קאפוסם תיבת נא בלא הסגר. הברכה הזאת נקראת מעין שלש אע"פ שאחר שהוסיפו בברכת המזון ברכה רביעית הטוב והמטיב וגם בברכה הזאת הוסיפו התיבות כי אחיה ה' טוב ומטיב ה' צריך לקרותה מעין ארבע אע"פ לא נשתנה שם הטולל מלמא הברכה כי השלש ברכות הם דלוריייתא והרביעית דרנבן קן הוא בספר המנהיג ובלבוש סימן ר"ח: (יז) רצה והחלינו. בשו"ת מנחת עני סימן ז' תמה מדוע שינו בברכה מעין שלש מבהמ"ז עמו. שבבהמ"ז מזכירין מעין המאורע קודם וזנה ירושלים ובברכה דמעין שלש אומרים וזנה ירושלים קודם מעין המאורע. ובמחכ"ת לא דק כי אין מקום לתמיחמו. דהנה בכל ברכה יש שלשה סוגים וכשמזכירים מעין המאורע יש די סוגים. למשל ברכת רצה שבאפלת י"ה. סופם הברכה רצה. מעין המאורע יעלה ויבא. מעין החתימה ותחוינה. חתימת הברכה המחזיר. וכן בברכת המזון סופם הברכה רחם. מעין המאורע יעלה ויבא או רצה. מעין החתימה וזנה ירושלים. חתימת הברכה זונה ברחמינו. וכן הוא בברכה דמעין שלש. סופם הברכה מעין שלש דבהמ"ז היינו על המחיה כי רחם נא כי וזנה ירושלים כי מעין המאורע יעלה ויבא או רצה. (כי אחיה ה' טוב ומטיב התקינו אח"כ נגד ברכה רביעית דרנבן) מעין החתימה וטודה לך. חתימת הברכה על הארץ ועל המחיה. ממצא אשר וזנה ירושלים שבבהמ"ז ובברכה מעין שלש אינם כלל מסוג אחד

שנת סוף פרק מ"ו הוא נחום ברכות מ"ה ע"ב שו"ע אדמו"ר סימן קפ"ה ועיין לקמן פרק ל"ז אות ז': (ט) יעלה ויבא. בשו"ע אדמו"ר סימן תר"ח כתוב חולה מעין המאורע וחומר יעלה ויבא בזונה צריך להזכיר מעין המאורע וחומר יעלה ויבא בזונה ירושלים עכ"ל וכן בשו"ע סימן תקנ"ז כתב הרמ"א חולה שאלו בתשעה בלא אומר נחם (מסתמא הוא הדין שצריך להזכיר מעין המאורע בברכה מעין שלש) ובסודר השמים זה ולא הזכירם לא בבהמ"ז ולא בברכה מעין שלש ולא בדברי אם שכת. ומקובלים אהנו שבכל מקום שיש תשם ספק ברכה או תשם הפסק או תשם משנה ממסב שפצבו תכמים בברכות. אם לא כתב בפירוש בסודר אע"פ שנמצא כן בשו"ע שלו אין לאמרם. מפני שהסודר חיבר עש"י האריז"ל שהחזיר מלך בעניינים הללו. וידוע שהפסק בבהמ"ז הוא אמור כמו הפסק בתפלה (שו"ע אדמו"ר סימן קפ"ה סעיף ה'). וא"כ ברור שדעת אדמו"ר בסודר שלש להפסיק לא בת"ב ולא בזו"כ. והנה מה שכתב בשו"ע לאמר יעלה ויבא בזו"כ בבהמ"ז הוא כהמור בשם הרא"ש וכהמ"א נגד הס"ו. וצריך לאמר שלכן פסק כן בשו"ע מפני שבימיו לא נדפס עדיין ספר שגלי הלקם השלם. אבל בימינו אלה נדפס שגלי הלקם השלם ומצא שם בסומן רס"ו וסימן שי"ב העתק תשובה שהשיב ר' אביגדור כהן זלך לבעל שגלי הלקם (מהר"ם מרומנובנד כתב לוינא בזה"ל הלא עמכם ארון הברית הכרתי והפלתי מורי ר' אביגדור כהן זלך אשר יחשן החפס על לבו עכ"ל הרי שר' אביגדור כהן זלך ה' רבו דרבו של הרא"ש) שהאריך בראיות כזרות שלא לאמר בבהמ"ז לא נחם בת"ב ולא יעלה ויבא בזו"כ. וא"כ הרי לפנינו ר' אביגדור כהן זלך ושגלי הלקם ותניא רבתי ופ"ו ואליה רבה ואלמו"ר בסודר (וכן מוכח דעת הרשב"א כמ"ש הבי"א) א"כ בודאי אין להפסיק באמצע בבהמ"ז ובברכה מעין שלש להוסיף מה שלא תקנו חז"ל: (י) בונה ברחמינו ירושלים אמן (ברכות מ"ה ע"ב ועי"ש ברש"י ותוס' שו"ע סימן קפ"ח): (יא) ובל זה כשזכר כי אכל צליל ר"ה חזר. בשו"ע אדמו"ר סימן קפ"ח לא זכר חילוק בין ליל ר"ה ליומו אבל ממה שכתוב בשו"ע סימן תקנ"ז ש"א שמוטה להתענות בר"ה מוכרח לומר דהיינו דוקא ביומו ולא צליל ר"ה דאל"כ איך מקיים מלמא קדוש היום ש"א שהוא דלוריייתא ואכלו משמנים מדברי קבלה ויהא אדם רגיל לאסל בר"ה כרתי סלקא שזכר בגמרא (עיין סי' רע"א וסימן תקפ"ג ופמ"ג סימן תקנ"ז) ולפ"ו יש חילוק בין ליל ר"ה ליומו: (יב) ברכה רביעית הטוב

פרק ז' הלכות אישות פרק ז"ד זכר תרומה קב"ס פ"ב תקוני זכר תקון ז"ד) מה שנהגו שקודם הקדושין הולכים הסושינים ועוד אנשים חשובים לקראת הכלה י"ל שהוא פ"ד מה שמנא גמרא (שבת קי"ט פ"א ב"ק ג"ה ע"ב) בואו ונאל לקראת שנת ט' באי כלה נאי כלה (ועיין לעיל בחפלת אהה קדשת): (ב) ואח"כ מקדש. מה שמזכרין ברכת אירוסין קודם הקדושין ואין חוששין שמה צין קד יחצטלו הקדושין והוא ברכה לבטלה. כי כן כתוב בשו"ת הרי"ף סימן ז"ל ובגמל העיסור דהוא כמו כל המצות שמצד עליה עובר לעשייתו (רמב"ם פ"ג מהל' אישות הלכה כ"ג שו"ת הרא"ש כלל כ"ו רא"ש כתובות פ"א סי' י"ב ר"ן פ"ק דפסחים ד"ה גרסין ועיין ספר המקנה סימן ז"ד סעיף א'): (ג) בשבעת טו' מקודשת טו' (בקדושין דף ב' ע"א וע"ב תוס' ד"ה דלמר דף ס' ע"א ד"ה והלכתא) וכתוב בספר המקנה סימן ג' סעיף א' דאע"פ שמשנה קמיתא חנן דדינר ובפרוסה היינו מפני שהיו ממתינין י"ב חודש עד הנשואים ושי"ך בזה הנחת פירות עד הנשואין אבל בשקדושין והחופה כאחד כיון שהצטל אוכל פירות בשעת נשואין אם מקדש במצטע אין הפירות שנין אירוסין (נשואין שזה פרוסה אבל אם מקדשה במצטע צהיהו הנאה דקא מתקשטא צ" גמרה ומקנה נפשה עיי"ש: כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כגדה (מס' כלה פ"א הל' א'): (ד) מה שנהגו בברנה מקומות לומר קודם הברטת אלו התיבות מי בן שיח שושן חומים הוא יבדך את החתן ואת הכלה. נראה שהוא ע"פ המדרש שיר השירים פ"ב ע"פ כשושנה בין החומים נוהג שבעולם עשרה בני אדם נכנסין לבית המשחה ואין אחד מהם יודע לברך טו' וצא אחד מהם ופתח פיו לברך ברכת חתנים למה הוא דומה לפתח פיו החומים וזהו שאומר החתן לו השמש מי שמבין לברך ברכת חתנים שהוא נקרא שושנה יבדך את החתן ואת הכלה: (ה) מה שהכלה מסבבת את החתן תחת החופה נמצא בספר תורת חיים מאדמו"ר מוהרד"ב ז"ל פרשת וישב פרק ס"ו מענין שהראו ליוסף בחלומו שהוא יהי' משפיע להשפיעים והם יהיו מקבלים ממנו צביוול המקבל להמשפיע הי' צריך להיות מתחלה תסובבה אלטומתיכס ואח"כ ותשתחוויה לאלותיהי שהמקבל אינו צול להמשפיע עד שיסובב אותו מתחלה כמו נקבה שמתחלה תחת החופה תסובב את החתן ואח"כ מתחידת עמו ועשית מקבל ובטלה אליו עכ"ל. ועיין ברמב"ן על התורה פ"פ תסבינה אלטומתיכס: (ו) כתוב בד"מ א"ח סימן תק"ס ח"ל ובעירנו נהגו שהחתן

כי בנבמ" הוא מעין החתימה וכן הוא סופס הכרעה. וכן בגל החפלות מעין החתימה הוא גמל מעין המאורע רק שנראש חודש ויו"ט ובשגל רגלים והשיאו ברה"ה מולך ביו"כ מחול: (יה) וזכרנו לפונה. גם בשגל רגלים אין אומרים ושמחתם רק וזכרנו כי זהו מעין יעלה ויבא דנהמ"ו ושם לה זכר שמחה רק וזכרון כן הוא במג"א ועפרה זקנים סימן ר"ח: (יט) על הארץ ועל המהיה. צמור ובלבד חתימה הכרעה הזאת על הארץ ועל המהיה ועל הכלכלה ואלדמו"ר השמים היטות ועל הכלכלה. וכן בהגירסא שלפנינו בגמרא יתא בחתימה התיבות ועל הכלכלה (עיין ב"ח סימן ר"ח ובהגהת הגמרא שנגליון הש"ס ברכות מ"ד ע"א) ובה"ג מסיים וכן הלכה שלא לאמר חיבת ועל הכלכלה בחתימת הכרעה וכן כתב הסמ"ג והב"י. ופעם הדלוג נראה לומר דאם יתחום על הכלכלה יהי' חותם בשחיה (ברכות מ"ט ע"א שלא לחתום בשחיה) דהנה צספרי השרשים כתוב שחיבת כלכלה היא שורש בול ולו שני פנים א' מה שפרשו החוקק והמדידה טו' כמו אלפים בת יכל. ב' מה שפרשו סבל או ספוק מוזן. או סדר בהנהגה כמו נלאהי הכיל (ירמיה ו') יכלל דבריו במשפט (תהלים קי"ב) ויכלל יוסף (בראשית מ"ו) ופשוט הוא שהוא מן הכפולים לכלל כלומר כל ספוקים וגם הנהגה. נמצא שכלכלה היא מדידת מדותיו ית' בסדר הנהגת העולם. והתוספות (ברכות מ"ד ע"א ד"ה על העץ) כתבו שאם חוהם על הארץ ועל המהיה ועל הפירות לא מקרי חותם בשחיה כיון שהארץ מוילאה המהיה והפירות עכ"ל. אבל כלכלה היינו השגחתו ית' בסדר וספוק הנהגת העולם באיזה ענין שהוא כמו יכלל דבריו במשפט מכלל חיים בחסד חתמו מניט בני ממסיר להארץ. ואפילו הספקת מוזן מניט בני ממסיר לכס לחם מן השמים וא"כ אם יתחום על הארץ ועל המהיה ועל הכלכלה יהי' חותם בשחיה. ומה שצפתיחת הכרעה אומרים ועל הכלכלה היינו ג"כ מדותיו ית' ששם הוא מעין מה שאומרים בנבמ"ו צמוצו צתן בחסד וברחמים. ולפי"ו י"ל שהנהגים לחתום ועל הכלכלה סבירה להו שזה נקרא ענינם אחד כמ"ס לענין ברכת משען ומצטח לגדיקים. ועכ"פ אין לחדש סברות נגד כהה"ל ואדמו"ר ונפרס להסוף על לשון הגמרא:

פרק לה ברכות אירוסין ונשואין

(א) ברכות אירוסין ונשואין (כתובות דף ז' פ"ב ה' ע"א רמב"ם הל' ברכות

רק מבארים ע"פ קבלה איזו תיבות מאלת הברכה
הם עד עשרה מאמרות :

פרק לו ק"ש שעל המטה

(א) **ק"ש** שעל המטה (ברכות דף ד' ע"ג) :
 (ב) רבש"ע הריני מוחל . קבלה
 איש מפי איש מחכמי המקובלים (של"ה בסדור
 שער השמים נגיד ומטה סדור האר"י"ג). בספר
 נגיד ומטה כתב זליל שבת אין אומרים וידוים
 והדומה להם . ובסדור ר' שבתי ראשקובער כחוב
 זליל שבת א"א וידוי ולא למנח צבוא ולא הרבש"ע.
 אבל בסדור האר"י"ג לא נמא ששבת לא יאמרו
 הרבש"ע . ואלדמו"ר בסדור לא כתב ששבת לא
 יאמר הרבש"ע ואילו קודם ובין יהי רטון בו'
 שלא אחסא לא כתב זליל שבת א"א זה ואח"כ
 בהשכיבו קודם והגן בו' כתב זליל שבת א"א זה .
 הרי שדעת אלדמו"ר שגם שבת ויו"ט לא ידלג
 בהרבש"ע הזכרת חסא . ולכאורה איש מונן הגם
 שבש"ת מהר"מ מינן סימן פ"ו פוסק שמוחר
 לומר בשבת אלהי עד שלא נטרתי אע"פ שיש בו
 שאילת זרכיו והזכרת חסא ועון אבל בקרבן העדה
 (ירושלמי שבת פס"ד"ה סופס הברכות) פליג עליה
 ומפרש שמה שאמרו בירושלמי סופס הברכה קד
 היא היינו דוקא באמצע הברכה שלא לזלזל בו'
 וגם שלא לדלג מה שסדרו חכמים לאמרם בכל יום
 עכ"ל . וכן אלדמו"ר בסדור החמיר שבמים שא"א
 תחנון לא יאמרו דברים שיש בהם שאילת זרכיו
 או הזכרת חסא ועון (דלא כמ"ש בשו"ע של סימן
 רפ"ח סעיף א') א"כ מדוע לא זיין גם כאן שבמים
 שא"א תחנון א"א זה . אמנם הל"י וראיתי שגבל
 הסדור הזה כל מקום שיש חשש הזכרת חסא ועון
 ושאילת זרכיו לא התיר לומר בשבת רק מה שמקור
 מנהגו לאמרו בכל יום הוא מן הקדמונים מחכמי
 ה"ס" . כמו יהי רטון שהל"יני שאומרים בברכות
 השחר מקור מנהגו מן רביע הקדוש (ברכות פ"ו
 ע"ג) אלהי נטר בו' מקור מנהגו מן מר ברבי
 דרבינא (שם י"ו ע"א) ומה שמדלגין בשבת בהשכיבו
 אינו ענין לשאילת זרכיו והזכרת חסא רק שהשמה
 יתירה אינה רכיבה שמירה . ומה שבאבינו מלכנו
 הארוך מדלגין אע"פ שמקורו מן ר"ע אבל זקי
 הדור ההוא לא תקעוה לכל יום (עיין לקמן פרק
 מ"ב) . אלהי עד שלא נטרתי לא הנהיג רב הטיגא
 לאמרו רק ביו"כ (ברכות י"ו ע"א) . ומ"ש בסדור
 לאמר בחול רעינו בשב"א ובשבת בחולם הגם שהוא
 סופס הברכה שאין לתקן בין שבת לחול אבל שם
 אין הטעם משום שאילת זרכיו (עיין שו"ע אלדמו"ר
 סימן

שהתן משבר הטום שמברכין עליו ברכת אירוסין
 ולכן נהגו לברך ברכת אירוסין על כוס הרם
 עכ"ל . וכנה"ג לאהע"ז סימן ס"ה נדחק ליישב
 טעם המנהג שהתן שובר כוס של אירוסין ועיין
 במש"ז או"ח סימן תק"ם שמאריך ג"כ בזה למאז
 טעמים על שינוי לשונות השוסקים בזה המנהג .
 ובגמרא (ברכות לא ע"א) אייתי כסא דוגיחא
 חיורתא והבר קמייהו וכתבו הטום' מלאן נהגו
 לשבר זוכית בשואין עכ"ל . ואם הי' כוונת
 הטום' ליישב טעם המנהג חדש הי' להם לומר
 מלאן נהגו לשבר את הטום בברכת השואין (כי
 בימייהם הי' האירוסין שלא בעת השואין) אלא
 ודאי שהמנהג הי' לרקק שיהי' הכוס של אירוסין
 של חרם ומדאייתי זוגיחא חיורתא והבר קמייהו
 בשעת שמחת נשואין נהגו לשבר זוכית בשואין :
 וי"ל ע"פ שמהא מהר"ק ר' זבי אלימלך מדינאב
 בשפרו על מ"ס ברכות שהטום שמשברין תחת
 החופה נקרא בלה"ק לנגת בנימ' חמשה פעמים
 קול שהוא נגד החמשה קולות שבברכת נשואין
 והוא של חרם עכ"ל וכן במהרי"ל מזכיר זה הכוס
 בשם לנגת . ואשר הוא של חרם כן הוא בפרש"י
 בחומש ובתרגום יונתן לנחית דפחרא וכן הוא
 בילקוט בשם המכילתא . ואשר לנגת היא חמשה
 פעמים קול כן הוא במאורי אור בערך פרת ובערך
 לנגת . ואשר נמלאים הי' קולות דחמדים ובי' קולות
 דגבורה מבואר בפע"ח שער יוה"כ"פ : לכן י"ל
 שהי' מנהג קדמון (כמו שהי' עד עתה בקראקא
 זימני הד"מ) לשבר כוס של אירוסין של חרם
 קודם ברכת השואין שמכר צפן חמשה קולות
 ע"ד כלה הקב"ה חמהו על עינים ואבנים ומתוך
 קד השאיר פליטה לישראל (רש"י קדושין דל"א
 ע"ב) ומדאייתי זוגיחא חיורתא אין להקפיד עוד
 שיהי' דוקא של חרם כי של זוכית נקרא ג"כ
 לנגת ולאו דוקא באירוסין כי עבד הילולא לבריה
 היינו נשואין ואחמת זה נשתנה המנהגים בכמה
 מקומות : (ז) אישר ברא ששון ושמחה . טעם
 הברכות הללו בכל הסדורים שלפנינו הוא כוונת
 הגמרא והרמב"ם וצוהר תרומה ק"ס ע"ב מבאר
 ענין ברכות הללו וז"ל שביעאל (היינו ברכת אשר
 ברא) איבו מקיים כלא בו'ודאי כלל דעשר אמירן
 בו' יו"ד מיני דהדוא בו' עכ"ל ובניגלי אורות להרב
 חיד"א ז"ל (כדפס בגליון זוהר ווילנא) מניה שז"ל
 ששון ושמחה התן וכלה גילה דייה אהבה ואחוה שלום
 וריעות וכן הוא בצוהר חדש רות ע"פ ואלת לפנים
 בישראל . ותולע"י כתוב עשרה מיני שמחה והם
 ששון ושמחה התן וכלה אהבה ואחוה גילה דייה
 שלום וריעות . וז"ל שאין כונתם לשנות הנוסח

סימן קפ"ח סעיף ה') והמנהיג כחז שם שהוא ע"פ קבלת הארז"ל וחשתי בספרים שלפני ולא מלאתי. ומה שכתוב בסדור הארז"ל זקווא שכתוב יאמר רעיו בשב"א זוינו בצור"ק ובשנת שתיבן בחולם לא יתכן שהוא מוכרח מקבלת הארז"ל שאם הי' זה מן הארז"ל לא הי' מנקד אדמו"ר גם בחול זוינו בחולם. ונחזור לענינו שהרב"ע שאומרים בכל יום קודם ק"ש שעל המטה הוא מתוקן מחכמי הש"ס ז"ל. ועיין זוהר מקץ דף ר"א ע"ב באחד שילג ממתות משונות ושא"ל ר' אבא במה זכה לזה. והשיב כל יומאי לא דאשלים לי בר נש בישא בעלמא דלא דאפייסא בדדיה ומחילנא ליה וחו' או לא יכילנא לאתפייסא בדדיה לא סליקא לעשרי עד דמחילנא ליה ולכל אינון דמזעין לי ולא חייסנא כל יומא להווא בישא דאשלים לי ולא די לי דא אלא דמהווא יומא והלאה אשתדלנא למעבד עמאון סגא הרי שזה נתקן מחכמי הש"ס לכל יום לכן מותר לאמרו בשבת: (ג) ובה שחשתי מחוק כו' ולא נרים כאן חובת לפניך אבל לקמן בדווי יו"כ אלהי עד שלא נוצרתי כו' ז"ל מה שחשתי לפניך כי בכלן קאי על מה שאמר מהחלה לנשן נוכח. להעביד כו' בעיקר: (ד) שמע ישראל עד סוף כל הג' פרשיות. לכאורה הי' די לכתוב ויקרא ק"ש. וי"ל משום שמהנהג דקדק גם בזהב"ס להתפלל ערבית אחר אלת הכנבים דוקא ויואלים ידי חובת ק"ש לכל הדעות. וק"ש שעל המטה הוא משום שמירה. ולשון הגמרא (ברכות דף ע' ע"ב) הגהגס לישן על מסתו אומר שמע ישראל עד ובי' אש שמע וכן פסק הרמב"י בצו"ע שלא יאמר רק פרשת שמע. רק שהפוסקים הכריעו עפ"י המדרש לקרות כל הג' פרשיות שיש בהן דמ"ח חובות להגיל רמ"ח אבריו מן המזיקין. לכן הולך לבאר שמע ישראל (כלשון הגמרא) עד סוף כל ג' פרשיות (שיהיו כל הרמ"ח חובות מק"ש עומה) כי יש שכתבו שלהשלים הרמ"ח חובות דק"ש שעל המטה יאמר אל מלך נאמן (מתנית השקל) או יחזור הי' אלהיכם אמת (כמו נבי ש"ץ בצו"ע סימן ס"א) וזאת העושה הללו נמנאלו ג"כ בהנהגת למח בשע"ח שער הק"ש שעל המטה פ"ב. אבל אדמו"ר בסדור פסק לעיל לענין ק"ש דיוצר שהיחיד יחזור חובת אמי הי' אלהיכם לחוש להסבירים שהחובות שאינם מן הג' פרשיות דק"ש אינם משלימים הרמ"ח חובות דק"ש. וא"כ מכ"ש בק"ש שעל המטה אינם שייכים שהתי עושה הג"ל. כי אל מלך נאמן שקודם ק"ש הוא במקום אמן שאחר הכרעות שלפני ק"ש. וגם אחר ק"ש לא נמנאל כלל אמת וליצי או אמת ואמונה. וא"כ ברור שבק"ש

שעל המטה יחזור חובות אמי הי' אלהיכם. וזה שכתב אדמו"ר שמע ישראל (שלא יתחיל מן אל מלך נאמן) עד סוף כל הג' פרשיות (ולא יוסף חובת אמת): (ה) וישב צתור. היינו שיר של פגעים (שבושע דף פ"ו ע"ב ירושלמי שנת פרק במה אשה סוף הל' ב'): (ו) בליל שבת א"א ודוי ולא למנאח בצוא. יש רועים להזיח מזה שבשאר ימים שא"א החתן אומרים בק"ש שעל המטה ודוי גם למנאח בצוא. אבל לא כן הוא. רק מחמת שבמסגרת תפילים במס' ליל שבת (כי שם נחלקו כל לילות השבוע למסכתות בפ"ע) כתוב שא"א ודוי וכן ק"ש שעל המטה לכן הוסיף אדמו"ר שלענין זה (ובן לקמן בתקון חרות) למנאח בצוא שזה לודוי: ויותר עדין לומר מחמת שבהלכות שבת סימן רפ"ח כתוב תולה המסוק כו' וזעקים כו' אפילו בשבת כו' ויכול אפילו ליפול על פניו. ועל סמך הזה יש טענין שגם בשבת אומרים ודוי בק"ש שעל המטה משום שאמרו רז"ל שינה אחד מס' נמיתה (כן הוא במס' יוסף אומץ סימן קע"ט שנהג כן והביא ראיה ממה שבסדר ק"ש מהמקובלים הגדולים הר"מ קורדוויירו והרר"א אשכנזי יש זו הדווי ולא נרשם שא"א אותו בשבת) לכן רשם אדמו"ר שגילג שבת א"א ודוי ולא למנאח בצוא שיש זו הזכרת חסא ועון. (ודעיני ימי השנה הדומין צוה לשבת כבר נכתבו לעיל בד"ה מנהג ספרדים). ומה שבספר הג"ל הביא ראיה מסדר הק"ש של המקובלים הג"ל במחל"ת לא ראה שם אשר בהתחלת דיני ק"ש שעל המטה כתוב שם בפירוש שגילג שבת א"א ודוי ולא למנאח בצוא לכן לא נרשם קודם הדווי כן הוא בסדור הארז"ל רק צימיו לא הי' עדיין בדפוס: (ז) יהי רצון כו' שאם חשתי כו' (פע"ח שער ק"ש שעל המטה פרק ב' ופרק ח' ופרק ט' סדור הארז"ל): קודם השינה צריך להתודות ולקבל עליו ארבע מיתות ב"ד זוהר פ' ט דף כ"ט ע"ב: (ח) רבון העולמים סדור הארז"ל: (ט) עשיפא בקיספא זוהר ויקרא דף י"ט ע"א: (י) הדבפיל (ברכות דף ט' ע"ב רמב"ם הלי תפלה פ"ו רא"ה ברטת פ"ט סימן כ"ג עשו"ע סימן רל"ט) והגם שבהנהגת למח שבפע"ח שער ק"ש שעל המטה פ"ב כתוב המפיל קודם שמע ישראל ולכאורה אין זה מקבלת הארז"ל וז"ל השל"ה (מסכת חולין ענין ק"ש דלילה בצה"ה על ד"ה כתב הכל צו) אבל נגמרא פרק הרוואה משמע צהדיא וכלל הסופקים (באר"י כתב שז"ל ורוב הסופקים) דברכת המפיל אומר צאהרונה וכן ראיתי בק"ש שסידר הלאון המקובל הר"מ קורדוויירו ושמוס הוא וכן כתבו צהדיא בשער

כ"ג): וד' סימנים יש להבחין בין אחרון המורכב מלימוני. לאחרון שאינו מורכב בו' (עין במג"א ובשו"ע אלמו"ר סימן תרמ"ח וס"ו ובאר היטב סימן תרמ"ט בשם תשובת הרמ"א סימן קכ"ו בשם מהר"מ פדואה ועולת שבת). ואם לשמוך על הסימנים הללו להכשיר אחרונים שאינם ידועים בבירור שאינם מן המורכבים כחזו בשו"ת חת"ס או"ח סימן ר"ז. וז"ל כל אלו הסימנים לאו לאורייתא ולא זוכרו בש"ס ובשום מקום מהראשונים. ומן הדין דינו של אחרון כדיון עוף סהור שאינו נאכל אלא במסורת. ע"כ אוחס הבאים מיאנאווא שמסורת זידיט מאבות אבותינו ורבותינו חכמי הגרפתים (רש"י ובעלי חוס' ז"ל) אשר משולם יושגי מדינת אשכנז יולאים י"ח באחרונים הבאים מיאנאווא. הן הנה הכשרים ואין לרדך שום סימן והנאון מהר"מ פאדובה ז"ל לא בא אלא להודיע סימני האחרונים ההם כדי שאם לא ימצא בהם אותן הסימנים ידע שאינם מאותן שמסורת זידיט. אבל הבאים בזולתי מאיים אחרים אפילו יש בהם אותן הסימנים אין ראוי שאינם מהמורכבים בו' השולח מזה כל האחרונים שאינם מיאנאווא אין ליקח בלי כהב הכשר שידוע מי הוא המעיד שאינם מן המורכבים עכ"ל הח"ס. ומ"ש הח"ס שיהיה לו כהב הכשר היודע. ולא די צמה שכתב הרמ"א (יו"ד סימן ק"ט) שכל דבר שיש לחוש בו' אין לקנות מן פתח ישראל אלא אם הוא מוחזק בכשרות היינו כמ"ש הב"י בשם הבית הלל ז"ל תקנו בפניקס ארנות שאפילו אם הוא מוחזק בכשרות אין ליקח ממנו אלא א"כ יש בידו כהב הכשר מחוזה אב"ד מיהו אם נאבד הכהב ההוא והוא מוחזק בכשרות יש לשמוך עליו עכ"ל. וה"כ מאחר שאחרונים גדלים במדינות רחוקות מעבר לים ועד שנמכרים במדינתנו לאחדים חלו צהם הרבה ידים והמוכר בעצמו אינו יודע שאינם מורכבים רק שמוך א"ע על העלים הנדפסים המכונים בשם הכשרים וגם חתימת יד המעיד היא מעשה הדפוס או פאטאגראפיש וגם חתום שעל התיבה בקל אפשר לזייף בחתום אחד כמה וכמה תיבות מורכבים על כמה וכמה מאות רז"כ או גולדין. היתכן לשמוך ע"ז בספק של חורה ובסול מ"ע לאורייתא וספק ברבות לבטלה ואבוד ממון. לכן סנהי אלמו"ר להדר אחרי אחרוני יאנאווא. אבל הקונים שארי אחרונים ידקדקו שיהי המוכר מוחזק בכשרות ויהי בידו כהב הכשר כתיבת יד ולא מעשה הדפוס שיכירו חתימת יד המעיד: (ב) שלא יגע ראש הלולב בטחול (פ"ח סדור הארז"ל משנת חשידים) ענין הח"י נעטפים הוא בכמה דוכתי

בזה

המוכר פ"ד דלאחר הק"ס אומר ברכת המפיל ומסתבר שעמ' כי אין יפסיק אחר ברכת המפיל והיא ברכת השינה וכבר ידוע שאסור להפסיק בו' אע"ג דשינה אין בידו ולפעמים מפסיק הרבה בע"כ בין הברכה לשינה זה אינו כלום לאונס דחמנא פפרי' ואינו ממייב לתקן אלא דבר שתלוי בו וכן הוא בס' רבינו ירוחם נתיב י"ג ח"ב עכ"ל. ובשער הטובות דרושי הלילה דרוש ה' כתוב בפירוש תתחיל מן ברכת המפיל בו' ואח"כ מנאר באורך הטובות מן כל סדר הק"ס ע"ד פקדון נשמתו עד זידק אפקיד רוחי עם הטובות ומסיים בזה"ל וזה הפסוק יהי' סיוס דבריך ותישן מתוך טובות אלו ומתעשרה זו עכ"ל. גם בסדור הארז"ל מאבד ברכת המפיל קודם שמת ישראל גם בירושלמי (ברכות פ"א הל' א' ר' שמאל בר נחמני בו' הוה קרי שמע והוה קרי וחזר וקרי עד דהוה שקע מיניה נו שינתיה. הרי שבידך ברכת המפיל קודם ק"ס. אלא ודאי שלהאגשים המכונים הטובות הללו ע"ד הסוד הרי כל הסדר נחשב אללם התחלת השינה כי זהו ענין השקדון ולא מקרי הפסק. אבל להאגשים שאומרים התיבות בלא טובות לא הוי התחלת השינה. רק שינה הוא אללם שינה בשועל צריכים לומר ברכת המפיל באחרונה. שוב מאתתי בסדור הארז"ל זלקואו בזה"ל והרואה לספר מהשבתו שלא יבא לידי הרהורים רעים יאמר ברכת המפיל אחר כליית ק"ס בו' הרי שאלו ואלו דברי אלהים חיים:

פרק לו דיני לולב וסדר הלל

(א) לולב עם המינים. (סוכה דף ל"ב והלאה): קבלה זידיטו מאלמו"ר הזקן ז"ל להדר אחר אחרוני יאניווע היינו הגדולים באיי נענובא. ואמעם כי אחרון המורכב דהיינו שהריכינו ענף מאינן אחרון לתוך אינן אחר. וגדל מזה מין הדומה לאחרון פסול. שזה אינו אחרון כלל אלא הוא ברירה בפ"ע (ס"ס תרמ"ח) וכל הפסולין מחמת שאינן מינן כלל כגון הדם שופס והשפספה (מין הדומה לערבה) ואחרון המורכב (מלימוני או מין אחר). או מחמת חסרון השיעור דהיינו אחרון פחות מכבינה. ולולב ששדרתו (לבד העלין העליונים) פחות מד' שפסחים. והדם וערבה פחות מנ' שפסחים. או מחמת מזהב הבאה בעצירה (כגון גטב או גזול). או מחמת שאין האחרון ראוי לאכילה (כגון סבל וערלה) (אם מבדק עליהם הוה ברכה לבטלה וזהו קדושים דף פ"ז ע"ב) כל אלו אינם ניסולים אפילו בשעת הדחק אפילו בלא ברכה (סימן תרמ"ט סעיף

מוכר וחוקים תקין י"ג ד"ה קס ר' אליעזר
 ובתקין כ"א ע"פ טולך יפה רעיתי: (ג) האל
 הלל זה נקרא הלל מזרחא (ברכות ל"ו ע"א)
 שישאל אמרוהו כשיאלו מנמרים (פסחים ק"ז
 תענית כ"ח ע"ג ערכין דף י"ד ע"א תוספות
 סוכה מ"ד ע"ג ד"ה כאן תוספות זכרות י"ד
 ע"א ד"ה ימים פסחים ס"ד קי"ו מס' סופרים
 פ"כ הני"ם תוספות פסחים ק"ד ע"ג ד"ה חוץ
 מזכרה): (ד) ובימים שאין נומרין את ההלל
 יש לנהוג שהש"ץ לבדו יברך והקהל יענו אמן
 ויאלו בזכרתו. בשו"ע הלכות ר"ח סימן הכ"ב
 לא נמצא המנהג רק בהלכות י"כ סימן תרי"ט
 בענין זכרת שהחיינו הביא כן הנהג"א בשם הש"ה
 שכן הדיון בזכרת ההלל. אפילו בימים שנומרין
 את ההלל מן הדיון יברך הש"ץ לבדו והקהל יענו
 אמן ויאלו בזכרתו. וכן כתב גם אדמו"ר בשו"ע
 שלו. רק שהנהג"א כתב ו"ל' שעכשו שעל הרוב אין
 הש"ץ מכויץ להוציא את הרבים לכן יברך כ"א
 לעצמו עכ"ל. לכן כתב אדמו"ר כאן בסדור זהו
 בימים שנומרין את ההלל יברך כ"א לעצמו אבל
 בימים שאין נומרין שיש פוסקים שגם בצבור לא
 יברכו אפילו הש"ץ ויש פוסקים שהיחידים לא יברכו
 ועוד שנינו דעות לכן יש לנהוג שהש"ץ לבדו
 יברך והקהל יענו אמן ויאלו בזכרתו. ולענין החשב
 שמה לא יסוין הש"ץ להוציאם ראיתי אגשי מעשה
 שנהגין להזכיר את הש"ץ שיכוין להוציאם בזכרתו.
 גם במשנת הקודים כתוב עפ"י קבלה טוטה
 לזכרת הש"ץ מכלל דכ"ל שהש"ץ לבדו יברך והקהל
 יאלו בזכרתו: (ה) ובענין איך ינהוג היחיד בימים
 שאין נומרים את ההלל לא כתב אדמו"ר בסדור
 הלכה קבוע. ובסוד סימן תכ"ב ובכ"י הביאו
 דעות זזה. ולמעשה כתב הכ"י בשם הרא"ש
 והר"ן שביכולא זזה אמרו אם הלכה רופפת בידך
 ראה איך הצבור טהגין ונהוג כן וכן בשו"ע כתב
 המחבר מנהג מדינתו והרמ"א כתב מנהג מדינתו
 שזמדינות אלו נוהגים שהיחיד מברך תחלה וסוף.
 ומה שנסדורים שנדפסו אח"כ הוביכו במאמר
 המוסגר (והיחיד אינו מברך לא בתחלה ולא בסוף
 כך שמעתי מפיו הק') הנה מהסכמת אחי אדמו"ר
 בעל שארית יהודה ז"ל מעבן שההוספה הזאת היא
 מהמדפיס מקאפוסט שנת תקפ"ג ואין לעשות
 יסודות מן שמשעת ועכ"פ אדמו"ר לא לזה לו
 להוסיף כן בסדור להלכה קבוע נגד מנהג מדינתו.
 וגם בסדור סלאוויטא שהתפלל בו אדמו"ר בעל
 ז"ל ז"ל לא נמצא ההוספה הזאת ומפי השמועה
 למדנו דלא נרים ההוספה הזאת והי' נוהג לברך
 כשהי' מתפלל ביחוד. והגם שגם זה איננה רק

שמועה אבל עכ"פ וזו כמנהג מדינתו שהענין
 הרמ"א ז"ל וכן כתוב בתנאי רבתי סימן ל"ב בשם
 זש"ג וכן כתוב בספר המנהגי שהיחיד יברך על
 ההלל דר"ח עכ"ל. וא"כ מכ"ש שמברך על הלל
 דחיהמ"פ עיין ב"י סימן תפ"ח וסימן ת"ל בשם
 הרמב"ן שכן הי' עיקר התקנה. ובפרט לפי
 המבואר ברעיא מהימנא (אמור ל"ב ע"א) הוצא
 לעיל פרק א' אות ב' הסעס שאין אומרים הלל
 שלם בנחהמ"פ הוא מחמת שזימו הספירה א"א
 לומר הלל שלם. א"כ בעלם קדושת התע לא שייך
 לחלק בין נחהמ"פ לנחהמ"פ סוכות. וא"כ אדמו"ר
 בסדור שהסריע כהמקובלים מסתמא פסק כנחהמ"פ
 שכל דבריו דברי קבלה ובפרט בנחהמ"פ כהרמב"ן
 אלא ודאי שדעת אדמו"ר בסדור שבענין חייב
 הברכה אין לחלק בין הלל שלם לאיט שלם. וזהו
 שרקק בלשוננו ובימים שאין נומרין את ההלל
 (הגם שלענין הברכה מן הדיון שוין ימים שנומרין
 רק מחמת שהפוסקים כתבו זזה הלך אחר המנהג)
 יש לנהוג כו' ויאלו בזכרתו (כמו שהחייט דיו"כ
 ודדומה) אבל אם אין לו ש"ץ חייב לזאת בזכרת
 עצמו. וזהו שהוסוף התיבות ויש לנהוג וגם התיבות
 ויאלו בזכרתו: (ו) מה שטענין הפוסקים בהלל
 הודו אלא כו' סוכה ל"ח ע"א וע"ב פרש"י
 ותוספות ד"ה מלאך שמועה ילקוט שה"ש רמ"ז
 תקפ"ו: (ז) יהללוך (פסחים קי"ח ע"א) ואינה
 פותחת בצבור דהוי זכרה הסמוכה לחזרתה לקרא
 את ההלל (פסחים ק"ד ע"ג תוס' ד"ה חוץ
 מזכרה): (ח) על כל מעשיך. הג"ה כ"ק [תיבת
 על מוסגרת בחלמי עיגול שלא לאמרה]: (ט) יש
 מהגין לומר בר"ח כו' מה שכתב זה בשם יש
 נוהגין משום שזכרתו ובסדר הארז"ל לא נמצא
 זה רק בסדור ר' יעקב קאפיל ור' שבתאי:
 (י) ויאמר זכדיה כו' כ"ז יאמר ג"פ. ללאורה
 חיבת ויאמר מיותר מאחר שכתב אח"כ כ"ז יאמר.
 רק טעותו שיש נזהרין שלא לאמר חיבת זכדיה
 מפני שאבדור להזכיר מלאך בשמו וכן נמצא יק"ת
 סדורים ויכוין זכדיה לכן כתב אדמו"ר ויאמר
 כי שם זכדיה מותר להזכיר מפני שהוא ג"כ שם
 אדם בתנ"ך (עזרא ח' ובזכריה בימים כמה פעמים)
 והוי כמו השמות מיכאל וצבדיאל כמ"ש בספר עיד
 ומעלה (הדר הקריאה בכל יום) שאם שמו שם
 אדם מותר להזכירו בשמו:

פרק לה מוסף לראש חרש

(א) **מוסף לר"ח** (בינה י"ו ע"א עירובין דף ט'
 ע"ג): (ב) **שעירי חמאות** לכפר
 זעדם

(דברים פ"ו י"ג) ונתת הכנסת כתיב כי נסוטה
השבת וכו' מאמ"ג (ויקרא כ"ג מ"ג) ור"ה וי"ב
ג"כ זכר לניצחת מצרים דגבי שלח עבדים כתיב
כי עבדי הם אשר הוצאתי אותם מאמ"ג (ויקרא
כ"ה מ"ב) ובר"ה נפלה עבודה מאבותינו במצרים
(ר"ה דף י"א ע"א) וזיו"כ נספרו עבדים לנתיבות
ר"ה דף מ' ע"ב (שבלי הלקט). איתא בתקוני זוהר
תקון ל"ב ותקון ל"ג ר' אלעזר שאל לר"ה מה זה
שהקב"ה משבח עמנו אשר הוצאתי אותם מאמ"ג
הלא כן הבטיח לאברהם אבינו כי גר וכו' ואח"כ
יאלו וכו'. והשיב לו ר' שמעון תמטין ומינן אלכר
באורייתא יציאת מצרים לקבל ג' שערי בינה והקב"ה
משבח עמנו על עליות המדרגות דאפיך יתהון
מגלותא באופן שיהיו מוכשרים לכל מדרגות הללו
ולקבלת התורה עיי"ש. ואפשר לומר שזהו טעם
הקדמונים שבכל מקום שתקנו לומר זכר לניצחת
מצרים הראו לדעת שזהו מדרגה מן החמשים
פעמים שזכר בתורה: (ו) ותתן לנו (בינה דף
י"ו ע"א ופרש"י על הרי"ף רוקח סי' ג"ב כל בו):
(ז) ותרדיענו נקראת מרגינתא (ברכות ל"ג ע"ב)
הטעם שהבדלת ותודיעט נקראת מרגינתא מאלתי
בספר מגיד תעלומה מפני שמרגלית סגולה לכן
והוא עפ"י מדרש רבה ע"פ שחורה אחי ואלוה
שחורה אחי בימות השבוע ואלוה שבח ונס וי"ס
נקרא שבת כדכתיב ממחרת השבת וגם אומרים
מוזמר שיר ליום השבת) וזהו הבדלת וקדשת את
עמך ישראל בקדושתך וגמים מקדושת שבת וי"ס:

**פרק לט ערובי תבשילין וערובי הצרות
וערובי תחומין**

(א) **כשחל** ט' פת משבת ט' (בינה דף פ"ו
ע"ב פ"ו ע"א רמב"ם הלכות
יו"ס פ"ו תוס' בינה דף י"ו ע"ב ד"ה אמר רבא
תוס' פ"ו ל"ו ע"ב ד"ה והשלקות): (ב) מזכה
פ"י אחר. דדעת מגיח בעיני ודעת מי שהניחיהו
בשבילו לא בעיני (בינה פ"ו ע"ב עירובין ע"ס
ע"ב ודף פ' ע"א עיין רש"י ד"ה צריך) והכי הני
לה בתוספתא אם משלח א"ג לזכות ואם משלו
השלוח מגיח מן הקרקע ואומר זכיתי להס:
(ג) ערובי תלרות (עירובין דף פ"ה ע"ב רמב"ם
הלכות עירובין פ"א) והטעם הוא בסדור רב עמם
ובמהרי"ל ובשו"ע סימן תקכ"ו וסימן שס"ו:
(ד) ערובי תחומין (עירובין דף מ"ה ע"ב כ"ח
ע"ב והטעם הוא בסור סימן תפ"ו):

(א) **במוסף** של יו"ס הראשון של פסח מתחילין
לומר מוריד הטל. עיין לעיל
בתפלת חול. ומה שמתחילין מיום ראשון של פסח
הוא עפ"י המבואר בפרקי דר"א פרק ל"ב גיט
ליל יו"ס הראשון של פסח קרא יתכן לנו עשו
הדגל ואמר לו הנילה הוה אולרות טללים נפתחים
כו' עשה לי מטעמים כדו שאנרכך ט' (מס"מ סימן
תרכ"ב): (ב) ובמוסף של שמע"ג מתחילין לומר
משיב הרוח ומוריד הגשם (ריש מס' תענית ודף ד'
ע"ב תוס' תענית דף ב' ע"ב ד"ה העובר):
(ג) וגוהגין שהשמש מכריו (שבלי הלקט סי' קכ"א
פרדס לרש"י סי' קפ"ט) ועיין סור או"ח סי' קי"ד
בשם הראב"ד שום מוריד הטל יכריו: (ד) אתה
בתרתו. ברכה אמועית של תפלת יו"ס נקראת
קדושת היום (בינה דף י"ו ר"ה דף ל"ב):
(ה) זכר לניצחת מצרים. הטעם שבשלוש רגלים
ור"ה וי"ב אומרים זכר לניצחת מצרים כי בת
השבועות כתיב וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים

פרק מ תפלת שלש רגלים

(א) **במוסף** של יו"ס הראשון של פסח מתחילין
לומר מוריד הטל. עיין לעיל
בתפלת חול. ומה שמתחילין מיום ראשון של פסח
הוא עפ"י המבואר בפרקי דר"א פרק ל"ב גיט
ליל יו"ס הראשון של פסח קרא יתכן לנו עשו
הדגל ואמר לו הנילה הוה אולרות טללים נפתחים
כו' עשה לי מטעמים כדו שאנרכך ט' (מס"מ סימן
תרכ"ב): (ב) ובמוסף של שמע"ג מתחילין לומר
משיב הרוח ומוריד הגשם (ריש מס' תענית ודף ד'
ע"ב תוס' תענית דף ב' ע"ב ד"ה העובר):
(ג) וגוהגין שהשמש מכריו (שבלי הלקט סי' קכ"א
פרדס לרש"י סי' קפ"ט) ועיין סור או"ח סי' קי"ד
בשם הראב"ד שום מוריד הטל יכריו: (ד) אתה
בתרתו. ברכה אמועית של תפלת יו"ס נקראת
קדושת היום (בינה דף י"ו ר"ה דף ל"ב):
(ה) זכר לניצחת מצרים. הטעם שבשלוש רגלים
ור"ה וי"ב אומרים זכר לניצחת מצרים כי בת
השבועות כתיב וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים

(א) **במוסף** של יו"ס הראשון של פסח מתחילין
לומר מוריד הטל. עיין לעיל
בתפלת חול. ומה שמתחילין מיום ראשון של פסח
הוא עפ"י המבואר בפרקי דר"א פרק ל"ב גיט
ליל יו"ס הראשון של פסח קרא יתכן לנו עשו
הדגל ואמר לו הנילה הוה אולרות טללים נפתחים
כו' עשה לי מטעמים כדו שאנרכך ט' (מס"מ סימן
תרכ"ב): (ב) ובמוסף של שמע"ג מתחילין לומר
משיב הרוח ומוריד הגשם (ריש מס' תענית ודף ד'
ע"ב תוס' תענית דף ב' ע"ב ד"ה העובר):
(ג) וגוהגין שהשמש מכריו (שבלי הלקט סי' קכ"א
פרדס לרש"י סי' קפ"ט) ועיין סור או"ח סי' קי"ד
בשם הראב"ד שום מוריד הטל יכריו: (ד) אתה
בתרתו. ברכה אמועית של תפלת יו"ס נקראת
קדושת היום (בינה דף י"ו ר"ה דף ל"ב):
(ה) זכר לניצחת מצרים. הטעם שבשלוש רגלים
ור"ה וי"ב אומרים זכר לניצחת מצרים כי בת
השבועות כתיב וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים

בש"י

מהראוי לשמוע לפרדס לרש"י ואנדורה ותרא
 רבתי ולדג הפיוס הזה ככל התפלות: (יד) שובה
 עלינו בהמון רחמיך עלינו בעייץ ולא אלינו באל"ף
 כי הוא ע"ש שוב מחרון אפך ואמר שובה ולא
 אמר שוב לרמו על בשונה וחת תושטון (ישעיה
 ל' ס"ו) שהוא לשון ישוב ומרגוע (אנדורה):
 (ט) בשבועות ושני שעירים לכפר. הנה ככל
 המחזורים וסדורים לא מנאל לאמר בשבועות ושני
 שעירים רק בר"ה. ובמוסף יו"כ יש טסחאות שונות
 שהאומרים ושני שעירים לכפר מדלנים את הפסוק
 מלנד חסאת הכפורים דקאי ג"כ על השעיר הנעשה
 בפנים כדפי' רש"י בחומש (במדבר כ"ט) והאומרים
 הפסוק מלנד חסאת הכפורים אומרים ושעיר לכפר
 גם במוסף דר"ה פסק הדגול מרבנה (סימן תקל"א
 וסימן תרכ"א) שמן הפסוק מלנד עולת החודש
 ידלג את התיבות ועולת התמיד מפני שאומר ושני
 תמידים כהלכה. אבל אדמו"ר בסדור כתב
 בשבועות ושני שעירים לכפר וזיו"כ כתב ג"כ ושני
 שעירים לכפר וגם לא השמיט את הפסוק מלנד
 חסאת הכפורים גם בר"ה כתב ושני תמידים
 כהלכה ולא דלג את התיבות ועולת התמיד. ונראה
 ליישב כ"ז דהנה אר"ל (מנחת דף קיו"ד ע"א)
 מאי דכתיב זאת תורת החטאת כל העוסק בתורת
 חטאת כאלו הקריב חטאת (ועיי"ש במ:רש"ל שלכן
 לא אמרו גם הפסוק זאת תורת העולה משום
 דעולה ומנחה בלו בנדבה ופסיפא דהוי כאלו
 הקריב) ומליט בחוספתא מם' שבועות ר"ש אומר
 ג"כ שעירים קרינים לזכור ככל שנה ושנה לא
 נתון ונאלכין ואחד בפנים ואיט נאלכו ושעיר
 המשתלח. שנים עשר ביו"ב חדשי השנה. שבעה
 בספח. ושמה בנה. ב' ביו"כ. א' בר"ה. שנים
 בעזרה. א' בגלגל הלחם. וא' בגלגל היום. (והיין)
 ואם כפר בראשון על מה מכפר השני על פומאה
 שאירע בין זה לזה ואמרינן כך ישראל לריבין להביא
 שני שעירים ככל יום אלא שהם הקב"ה על ממונן
 של ישראל עכ"ל החוספתא. ומאחר שלפחות ג"כ
 פעמים בשנה אהנו מתוייבים לעסוק בתורת חטאת
 והשלמה פריס שפתינו אין יולאים בהשלילות של
 חטאות. ורש"י בחומש (במדבר כ"ט ו' י"א) פירש
 שהפסוקים מלנד עולת החודש מלנד חטאת
 הכפורים אינם לשון ציוי והלוי הוא רק תיבת
 ונסכיהם שנסוף הפסוק והתיבות עולת החודש
 ועולת התמיד וחסאת הכפורים שזכרו אלנו
 הפסוקים אינם רק שלילה (כאמרו מלנד) עיי"ש
 ברמז"ן ובגור אריה ושפ"ח. וידוע שהשעיר של
 שתי הלחם שייך ג"כ לעזומו של יום שהלחם איט
 מעכב את השעיר ואם עבר זמנו בטל קרבנם כמ"ש

צ"ע"י. ובהו"מ במוסף אומרים ואת יום מקרא
 קדש הזה (ש"ע אדמו"ר סימן תפ"ז סעיף ו' מסה
 אפרים סימן תקפ"ב): (ה) אבל צ"ע"י דשחרית
 חוה"מ וכן בבהמ"ל של חוה"מ אין אומרים את
 יום מקרא קדש הזה. (ו) ובשגל רגלים ור"ה
 אומרים צ"ע"י דבהמ"ל את יום שוב מקרא קדש
 הזה: (ז) בתפלת יובכ"פ אין אומרים ואת יום
 שוב מקרא קדש הזה רק את יום מקרא קדש
 הזה: (ח) והשיאנו הנטון לפרש שהוא מלשון
 משאת מאת טולם שמינו דוק כלומר שלח לנו דורן
 את צרכת מועדיך וגם יתכן לפרש שהוא מלשון
 משא בני קהת כלומר ששעינו את צרכת מועדיך
 (אנדורה): (י) בקדש ישראל והזמנים (בינה
 דף י"ו ירושלמי ברבות פ"ס הל' ב' מס' סופרים
 פ"ס הל' ז' רבינו בחיי פ' ב"א): (יא) ובפני
 חסאיט. בוא"ז דקאי אלעיל ורזית בנו (רמז"ט
 בסדר התפלה סדור רב עמרם סדור הארי"ל):
 (יב) יהי רצון מלפניך כו' (וזה כהר ק"ט ע"ב):
 (יג) זה קרבן שנה וקרבת היום כאמור. הנה
 בפרדס לרש"י כתוב בזה"ל מה שכתוב במחזורים
 בתפלת מוסף זה קרבן שבת וקרבת יום החודש
 יום חג פלוני נאמר אין ראוי לאמרו כלל בתפלה
 אלא מיד שמסיים קרבן שבת יתחיל מיד קרבן
 המאורע ולא יפסיק ביניהם כלל כי הוא יודע את
 מי ראוי למי עכ"ל. וכן כתב אנדורה וכן הביא
 בתניא רבתי שאין נטון לאמרו כי חוספות הוא
 וכן כתב ר' יעקב עמדין ז"ל כי יתור נפיש הוא.
 ובתניא רבתי רנה לחלק שלא לאמרו רק בבהמ"ל
 שאין מתחילין רנה המועד רק והקרבנם ומסיק שלא
 לאמרו כלל אפילו בבהמ"ל. וידוע אשר אדמו"ר
 בסדור קדק והחמיר מאוד שלא להפסיק באמצע
 התפלה בדברים שאין להם שום צמרת ובהקבלת
 הארי"ל ובפרט נגד הגדולים ה"ל. ותפסתי ככל
 הסדורים מנוסח אדמו"ר (בעת שכתבתי את השערי
 תפלה לא הי' באפשרי להשיג סדור ישן שנדפס
 פעם ראשון בקאפוסט וכעת השגתי אותו) והנה
 בסדור שקלאו וגם בסדור הראשון לקאפוסט
 נמאל זה הפיוס ככל התפלות אפילו בשבת ר"ח
 ובסדורים שנדפסו אח"כ בקאפוסט השמיטו זה
 הפיוס מן שבת ר"ח ובשאר המוספים נשאר כמו
 שהיה ואחרתים נמשכו בכל הדפוסים שלאחרתים.
 ומוזן אשר לאמר שנדפס הסדור פעם הראשון
 בקאפוסט צ"ן אדמו"ר על הגליון מיותר ולא צ"ן
 רק על התפלה הראשונה היינו שבת ר"ח וכוונתו
 הי' שישמיטו כן בכל התפלות שלאחרתים היינו שבת
 ושגל רגלים ור"ה ויו"כ אבל המדפיס לא השמיט
 רק מן שבת ר"ח שלא הבינו סוגת אדמו"ר. לכן

כרמב"ם ס"ו מהלכות תמידין ומשפין. וכן בסדר
 יוס (במשפך שבת) פרט את הקרבנות אשר
 להזכיר במשפין של כל מעד והשיב בצבועות גם
 את השעיר דשתי הלחם. לכן פסק אדמו"ר לומר
 בצבועות ושני שעירים לכפר. והפוסקים מלבד
 עולת העודם מלבד תפא"ת הכפורים לר"ך להזכיר
 מחמת הזיו של ונספיהם ואין לדלג מקא"ס דקרא
 כחתיבתו הוא מזכיר כמ"ש במט"מ סימן תתי"ד.
 והר"ם צתשובה סימן ס"ד כתב שלא לאמר חיבת
 ונספיהם שני פעמים והתוס' י"ו ס"פ דמנחות
 השיג עליו ועיין בספר פנים יפות על התורה
 שמבאר דבריהם ומסיק שאין למחוק טו' (שו) פעמי
 תלינו. כן נקראו השלש רגלים (מד"ר שה"ש ע"ס
 מה יפו פעמך תקונו וזה תקון י"ח ד"ה אדפי
 הא מאירי דרגלין ובתקונים של יוס ל"ו תקון ו):
 (יז) בשו"ע אדמו"ר סימן תל"ד כתב שנהגו בהרבה
 מקומות לאורר אקדמות קודם שמברך הכהן על
 התורה ברכה הראשונה. ומן הסדור אין הכרע
 כי בסדורים הראשונים שגדפסו בחיי אדמו"ר לא
 נמלאו כלל הקריאות לשלש רגלים. ועיין שאין לזה
 שרש מן הגמרא וקבלת הארז"ל ובפ"ע ומשנת
 תמידים וסדור הארז"ל יתא' אין בידיו להכריע
 אם לאמרו או שלא לאמרו. מחבר הפיוט הזה
 ה' ר' מאיר ב"ר יצחק ז"ל חבדו בשנת תתס"ב.
 ברש"י תהלים ע"ג פסוק י"ב מביא את המחבר
 הזה. ולמעשה הנה בכמה מנינים שמתפללים בזה
 נוסח אדמו"ר נהגו לומר זה הפיוט מחמת שאין
 בזה חשש הפסק ומוכר בשו"ע ובהרבה מנינים לא
 נהגו לאמרו מעט פשוט שבמקומות שראשי ומנהיגי
 הנהג"ד מארביים הרבה בתפלתם ומורכחים באמצע
 פסוקי דזמרה וכדומה להמתין לשמוע קריאת התורה
 אינם רוצים להתחין עד שיוררר הש"ץ אקדמות
 אבל במקומות שכל הזבור מתפללים בשוה עם הש"ץ
 מדוע לא יאמרו גם את הפזמון הזה: (יח) קידוש
 ליו"ע. ולא אמר קידוש לשלש רגלים כי זה הקידוש
 הוא ג"כ לשחרית דר"ה כי גם ר"ה נקרא מועד
 (ערכין דף י"ד ע"ב סוטה מ"א ע"א) לכן גם
 בר"ה אומרים קודם הקידוש אלה מועדי וגו':

פרק מא ערב ראש השנה

(א) מה שאמרו בגמרא (גדרים כ"ג ע"ב) יעמד
 בר"ה ב' אין פירושו ביו"ם של ר"ה
 שהרי אין מתירין גדרים ביו"ם אלא פירוש בתלת
 השנה (וכן הוא בפי' הרא"ש) לכן מתירין ער"ה.
 ומה שאומרים כל גברי צעיר"כ לעת ערב תירין
 מהרי"ל דיו"כ נקרא ג"כ ר"ה כדכתיב (יחזקאל מ')

בראש השנה בעצור לחדש (סור שו"ע או"ח סימן
 תרי"ט יו"ד סימן רי"ח): (ב) מה שהשמיט מירות
 בטוח התרת גדרים הוא משום דסתם מירות א"ל
 להזכיר כמ"ש בשו"ת מהר"מ גלאנטי (הובא בבאה"ס
 יו"ד סימן רע"ו ס"ק ג') דכל גברי מבטל מירות
 אפשי" שלא אמר מירות הוא בכלל גדרים עכ"ל
 ומירות שמאון איש מעויל התרה כמ"ש ביו"ד סימן
 רל"ט בזה"ש ס"ק י"ג ובפ"ת שם ס"ק ו' כתב
 ודע דמה שכתוב בנוסח התרת גדרים שאנו נוהגין
 בגלילות אלו לאמרם בער"ה וכל מיני מירות
 שקבלתי עלי ואפילו מירות שמאון ט' טפחא
 מוטעת היא שהרי מירות שמאון אין לה התרה
 כלל כו' והוא ש"ס ערוך והלכה פסוקה וכמוכר
 בש"ך עכ"ל: (ג) שגדגתי שלשה פעמים. בספר
 קיטור שו"ע תמה ע"ז וז"ל ונ"ע מה שאומרים
 שנהגתי שלשה פעמים והלא אין חילוק ואפילו לא
 נהג רק פעם אחד לר"ך התרה עיין ב"ו יו"ד סימן
 רי"ד עכ"ל. ובאמת אין מקום לתמיהתו וטוח
 אדמו"ר ז"ל ברור כהלכה דהנה אין הנדר חל עד
 שיוציאו בשפתיו ויהי' פיו ולבו שוין (יו"ד סימן
 ריו"ד) ומ"ש בשו"ע סימן ריו"ד שאפילו על מנהג
 לר"ך התרה כזורת נדר ומבאר שם דהייט מי
 שרגיל במנהג הזה כו' לר"ך שיחירו לו כו' פעמים
 שבכונן זה לא נקרא רגיל בשמות מג' פעמים
 ועיין ביו"ד סימן א' וסימן קפ"ד וסימן קפ"ט
 ופשוט הוא בלשונות הש"ס והפוסקים דלמחש
 חיישינן בחדא זימנא ובתרי זימני הוי רגיל כמ"ש
 הש"ך (יו"ד סימן רכ"ז ס"ק י"א) אבל שיחול
 עליו שם חדש או איסור חדש כמו מעד מומחה
 מחזיק וכדומה וכן אפשי" שלא נדר ולא היה
 בדעתו לנהוג כן לעולם יחול עליו שם נדר איש
 נקרא רגיל עד שינהוג כן ג"פ (עיין בשו"ע אדמו"ר
 סימן רמ"ט סעיף י"ג בשם הר"ם והב"ח והמג"א)
 והוא שכתוב בשו"ע יו"ד סימן רי"ד ואם בשעה
 שהתחיל לנהוג כן היה בדעתו לנהוג כן לעולם
 ונהג כן אפילו פעם אחת לר"ך התרה עכ"ל השו"ע.
 הרי שמ"ש ואפילו לא נהג אלא פ"א קאי על מי
 שהי' בדעתו לנהוג כן לעולם אבל מי שלא היה
 בדעתו לנהוג כן לעולם א"ל התרה עד שיהי'
 רגיל בזה המנהג דהיינו שנהג כן ג"פ. וכן הוא
 בפירוש בשו"ע אדמו"ר סימן תס"ח סעיף י"ז וכן
 מוכח לשון אדמו"ר בשו"ע הלכות נס"י סימן קס"א
 סעיף ח' שכתב ונכון להתנות ולומר שאינו מקבל
 זה בתורת חובה אלא בתורת רשות כדי שאם חוזה
 פעם (היינו שאחר שיהי' רגיל לעשות כן) לא
 יודמנו לו מים כ"כ לא יספק להחמיר כמנהגו
 וכן ראוי לעשות להתנות בכל דבר שאדם רוצה
 להחמיר

לחצור על עמנו (היינו שלעמו לנהוג כן לעולם) עכ"ל. וכן הוא בתפלה אשרים סימן תקנ"ז שער ח' לענין מי שהתענה תענית הלום בר"ה שגידך להתענות כל ימיו בר"ה מאוס פגנה ומה שאינו ירא לנפשו א"ל לנהוג כן לעולם פסק שם שאם התענה גם בר"ה שאל"כ בלא תענית הלום או גידך התרה בר"ה השלישי (היינו מפני שהתענה פעם שני בלא ת"ח הרי שהי' דעמו לנהוג כן לעולם) ואם לא התענה בר"ה שאל"כ א"ל שום התרה עכ"ל. וזהו שדקדק אדמו"ר בלשון התרת גדרים. שמעו נא ס' בכל לשון של איסור שי"ל מפי (היינו גדרים וידות וכנויים וזירות) שגדרתי וגמתי בלבי לעשות (היינו שהי' דעמתי לנהוג כן לעולם גם שלא הו"ל כן בשפתיו רק שנהגו כן אפילו פעם אחד) שנהגתי שלשה פעמים ולא התמיתי שי"ל בלי גדר (היינו שגני' בהם) בכולהו אחרתפנה בהו'ן מעיקרא אבל אם לא נמר כן בלבו לנהוג כן לעולם ולא נהג כן רק פעם אחד א"ל שום התרה: (ד) סדר הביטוי. נמצא בסדורים ימים גם בסדור שער השמים משל"ה:

מלך בשם ספר הטומת: (ה) הן פחדך כבוד כבוד שיש בו מ"ד תיבות ובסדור הארז"ל כתוב שיש בו מ"ב תיבות הן מתיבתא ובכן היינו מאוס שהארז"ל לא גרים תיבת כמו ועיין בפע"ח שער ר"ה פרק ז': (ו) בעשי' תכלה. כתוב צבי"ח ולא צב"ח שהוא ע"ש הכתוב (תכלים ל"ז כ') כלו בעשן כלו ותרגומו וכתבן גיהס יגמרון (אנדורסה פר"ח): (ז) ותמלוך (תקוני זוהר תקון ג"ה): (ח) ותתן לו. ואין מחירין של ראש חדש (עירובין דף מ' ע"א): (ט) בשבת זכרון תרועה (ר"ה כ"ט ע"ג ירושלמי ר"ה פ"ד הל' א' מדרש ויקרא דבה פ' כ"ט מס' פסחים פי"ט סור בשם רב האי גאון: (י) מלוך על העולם כלו ואין אומרים על כל העולם כלו (כ"ב בלגט): (יא) והברך מלכנו. (ספר המנהיג הלכות יו"ל אות כ"ז ודיני ר"ה אות ג' סור סימן תקפ"ב מהרי"ל) ואדמו"ר בש"ע כתב בהמש"ל לומר ודברך אמת ולא לאמר ודברך מלכנו אבל בסדור פסק בהמקובלים לומר ודברך מלכנו ועיין לעיל ברכת הסעודה שהי' מעיין החתימה סמוך לחתימה. בשבלי הלקם סימן רפ"ו כתוב נוסחא אחרת ודברך אמת וקום לעד ומבלעדך אין לו מלך אלא אתה בא"י מלך בו והיינו שהי' מעיין החתימה סמוך לחתימה: (יב) אבינו מלכנו בנטס הארון. בסדור רב עמרם נקרא אבינו מלכנו דתקינו קאמי וו"ל הכל בו לפי שמנינו (תענית כ"ה ע"ב) פעם גזרו תענית על הגשמים ולא נעט יד ר"ע לפני התיבה ואמר אבינו מלכנו השאלנו לפניך בו' מיד נענה כשראה אותו הדור שנגענו באותו תפלה הוסיפו עליה דברי בקשות ותחנונים וקבעום לעשי"ת. ועד היום נהגו בקצת מקומות לאמרו גם בשני וחמישי (הובא צ"י סימן תקפ"ב ועיין בהגיה רבתי סימן ע"ד ובמש"מ סימן תת"א: (יג) אין לומר בר"ה אבינו מלכנו שיש בו הזכרת חסא ועון (צ"י סימן תקפ"ד ובמשנת הסידים): בר"ה בהשמות משוסקות בשלמות העליונים לבקש רחמים על החיים (ואור תרומה קמ"ב סוף ע"א):

פרק מב ראש השנה

(*) **תפוח** מתוק בדבש. הוא עש"י הנמרא כוריות דף י"ב ע"א כריתות דף ו' ע"א ועיין צ"מ בשם מהרי"ל פעם עש"י קבלה לאכול תפוח ועיין במש"מ סימן תש"ז: (ב) יודי רצון מלפניך שתחדש בו' ולא כמו שגמלא בסדורים החדשים יהי רצון מלפניך ה' או"ל שתחדש בו' נוסח אדמו"ר בהסדורים שגדשבו בחייו הוא כמו שנהג רב האי גאון (צ"י סימן תקפ"ג בשם המרדכי שכן נהג רב האי גאון וכן הוא באנדורסה) ומה שכתב הב"י שהאנדורסה הביא בשם י"ל לאמרו בלשון תפלה יר"מ ה' או"ל שתחדש בו' הנה בעלי השו"ע לא הביאו כלל דעת י"ל הללו והם שנסדור הראשון שקלאו נדפס יר"מ ה' או"ל שתחדש אבל בהסדור שנדפס אח"כ בקאפוסם אשר בגיה אדמו"ר לא נמצא רק יר"מ שתחדש גם לא יתכן שאדמו"ר יתקן נוסח דלא כמו שנהג רב האי גאון: (ג) לרוד ודור המליכו (סדור רב עמרם אנדורסה פע"ח סדור הארז"ל): (ד) ובבן יתקדש. (ספר המנהיג אנדורסה פע"ח סדור הארז"ל) והטעם שאומרים ובכן ולא ואז עיין בסור סימן תקפ"ב וב"י שם ובזוהר בשלה נ"ב ע"א ובבן הוא שם ע"ב מן ויסע ויבא ויס ומ"ש שם בזוהר תלת ובכן ולפי הנוסח שאומרים צ"ב ובבן יתקדש יש ארבעה ובבן מירן במקדש

פרק מג תקיעות כוסף דר"ה ותשלך

(א) **אחר** קריאת התורה יבין עמנו לתקוע בשופר ויאמר מזמור זה ו' פעמים. זה הלשון לא נמצא בסדורים רק בפע"ח דפוס דובראוונא ובמשנת הסידים כתוב צוה הלשון יבין עמנו לתקוע בשופר אחר קריאת התורה לעורר הו"ל בו' ולכאורה אם ר"ה אדמו"ר נבאר בסדור

(ירושלמי ע"ו פ"א הל' ג' מדרש ויק"ר פכ"ט
 תחומא פ' האוינו וזכר בשלח כ"ב ע"א וכתוב
 שם בהגהת הרח"ו דרב תנא הוא ומי ארבע
 מאות שנה והוא ר' אבהו בעלמא כמ"ג ג"כ ביות
 אלס עכ"ל (ועיין שו"ת חוות יאיר סימן קכ"ב
 ובסדר הדורות) וקראו קן משום שנתקנו בבית
 מדרשו של רב: (ז) עלינו לשבח הוא הקדמה
 למלכות שאלו משנחים קודם להשי"ת שהגדילנו
 מן התועים. ומן ועל כן נקוה מתחילים סדר
 פסוקי מלכות (כ"י סימן תקל"א). כתוב בכ"י סימן
 תקל"א באשכח אין אומרים היום הרת עולם אחר
 התקיעות שנתפלת לחם ובספרד נוהגין לומר גם
 בתפלת לחם ואדמו"ר ההגה שלל לומר. וזהו
 ממנהג האשכנזים כדי שלא להפסיק בפיוטים בלאמצע
 התפלה: (ח) ותוקיעין גם בלחש. ז"ל ספר המנהג
 אות כ"א. נמדינה בכל עושין מאה קולות וכך
 כתוב בערוך ערך כו' מאה פעיות דפעיא אמייה
 דביסרא (כי מן הפסוק ותיבז אס ביסרא למדו
 צמרא ר"ה ג' ע"ב) שיטור חרושת) וכך מנהגם
 מיושב ל' קולות וכן משמך למוסף כשהיחידים
 מתפללין אחד חוקע להם על סדר הברכות ל'
 קולות שלשת השימים למלכות וכן לזכרונות וכן
 לשופרות וכששליח זכור אומר במסוף בקול רם
 חוקעים שלשים קולות על סדר הברכות הרי ג'
 קולות ואחר כיום התפלה לפני קדיש בתרא חוקע
 להם היחיד עשרה קולות כך קבלתי ומנאמי סגד
 לדבר בפרשת אמור בילמדנו זה שאמר הכתוב הן
 אחס מאין ופעלכם מאפע (ישעי' מא כ"ד)
 מאה פעיות כו': (ט) זה היום תחלת מעשיך (ר"ה
 דף כ"ו): (י) ועל המדינות כו' יאמר (ירושלמי
 ר"ה פ"א הל' ג' ויק"ר פכ"ט ילקוט פנחס רמז
 תשפ"ב): (יא) אלהינו ואלהי אבותינו זכרנו.
 מה שנתפלת מוסף דר"ה השמיטו את תפלת ר'
 ישמעאל בן אלישע (ברכות דף ז' ע"א) שיכבשו
 רחמיך את כעסך כו' ויגולו רחמיך על מדותיך כו'
 שאומרים בתפלת תענית (פור או"ח סי' תקע"ט)
 ובהצקשה שאומרים בכל יום אחר פ' העקדה.
 ובאבודרהם ובתולע"י מנאל זה גם במוסף דר"ה.
 אבל בסדור הארז"ל ובסדור אדמו"ר השמיטו זה
 מהתפלת מוסף דר"ה. י"ל הסעס שאחר התקיעות
 שכבר נהפך מדת הדין לרחמים ומברכינ פ"ז שומע
 קול חרושת עמו ישראל ברחמים אין צריך לנצטת
 ויגולו רחמיך על מדותיך: ואד"ה' באומר יתקע.
 מה שתמיד כשנכתב אד' הוי קורין אד' אלהים.
 הוא צוהר וארתני דף ר"ס ע"ב: (יב) דגוהגין
 עפ"י הושר והתקונים להתחיל קדושת מוסף כתר
 יתנו לך אין להם לומר הפיוס כשה למען שמך סי'
 בעשרך

את הקבלה והסוד כמה יכין א"ע הי' לו להעתיק
 לשון הפע"ח יכין עלמו. אמנם בפע"ח מבאר
 באורך איך ע"י הסופר מתעלין ומתמתקין הדינים
 והגבורות דעס אלהים עיי"ש ובסדור ר' יעקב
 קאפלי ור' שדכי כתוב שלכן אומרים זה המזמור
 קודם תקיעות שיש במזמור זה ז"פ אלהים כו'
 ובאמירה זו מהבטלין ומהעלין כל הדינים קשים
 ורפים ומהפכין ממתה הדין למדת הרחמים ובאמירתו
 ז"פ יש מ"ס פעמים אלהים נגד מ"ס פנים עמא
 ומ"ס פנים סבור וכוה מתמתקין ויולאין וזאלין בדין
 עכ"ל וכן הוא במדרש תהלים סימן מ"ו כיון שעלה
 הקב"ה לדין יושב על כסא לרון כיון שתוקיעין
 בשופר הוא עולה והופך מדת הדין למדת הרחמים
 ועולה בדין מהשופר עולה בתרועה כמ"ס והוי'
 בקול שופר (זכריה ט') ברחמים שגאמר ה' ה'
 אל רחום ותנון וכן הוא במדרש ויקרא רבה פכ"ט
 ע"פ עלה אלהים בתרועה וברוקה סימן ר' בשם
 הפסוקתא. ולפי"ז מובן מ"ס אדמו"ר יכין עלמו
 לתקוע בשופר ויאמר כו' ההכנה היא שיאמר זה
 המזמור ז"פ: ענין מ"ס פנים עמא ומ"ס פנים
 סבור הוא במדרש תהלים סימן ז' וסימן י"ב
 זוהר שמות פ"ו ע"ב משפטים כ"ג ע"א ובתקונים
 תקון י"ט ומה שצמרא (עירובין י"ג ע"ב) איחא
 מ"ה פנים תירץ עס המהרש"א שאותו תלמיד
 השיג פנים אחד פואת מן מרע"ה שהשיג מ"ס
 פנים כו' עיי"ש: (ב) קולי שמעה בפע"ח דפוס
 דובראונא כתוב כזה יאמר ו' פסוקים שר"ת
 שלהם קר"ע שס"ן ואלו הם קולי שמע' וגו' ראש
 דברך וגו' ערוב עבדך וגו' טוב עעס וגו' נדבות
 פי וגו' הרי שמפע"ח אין הכרע אס טונתו על
 פסוק קולי שמעה שהוא מתמניא אפי שבתהלים
 כמו שאר הפסוקים הללו שהם מתמניא אפי והקו
 שעל תיבת שמע' מורה על חסרון הה"א או שטניתו
 ע"פ קולי שמעת מן איכה והקו מן תיבת שמע' מורה
 על חסרון התי"ו ובסדור הארז"ל ולקווא כתוב
 הפסוק קולי שמעת אבל אדמו"ר הכריע לומר
 את הפסוק קולי שמעה שהוא ג"כ מתמניא אפי:
 (ג) יהי רנון כו' שקודם תקיעות ולאחר תקיעות
 הם מפע"ח וסדור הארז"ל: (ד) חוקע השר"ת
 תש"ת תר"ת (ר"ה ג' ע"ב ג"ד ע"א): (ה) אשרי
 העם יודעי תרועה. ע"ד המדרש ויקרא רבה
 פכ"ט יודעים לפתות את צוראם בתרועה כו' והוא
 עומד מכסא דין לכסא רחמים והופך להם מדת
 הדין למדת הרחמים: (ו) תשע ברכות למוסף
 ר"ה (ברכות כ"ט ע"א ר"ה ג"ב ע"א ירושלמי
 ברכות פ"ד הל"ג תקוני זוהר תקון כ"ה זוהר
 קרח קע"ט ע"ב): ונקראו תקיעתא דבי רב

הנערך והקדש בו שנמלא במחזורים קודם כמנוח על יד נביאך שהפיוס הזה הוא במקום התחלת הקדושה נעריך ונקדישך בו והאומרים זה הפיוס ואח"כ מתחילין כתר אין זה אלא בלבול הנוסחאות אבל הפיוס דנעילה שערי ארמון טהיין לאמרו כי הוא הקדמה לכל הנוסחאות שהחרזו האחרון הוא שערי כתר בו ובהם תוערץ ותוקדש בו: (יג) קבלה בשם הרוקח. בקלף מחזורים כתוב כאן כמ"ם בד"מ סימן תקל"א בשעה שהקהל אומרים הוא אלהינו אין עוד יאמר החזן אתה הראת לדעת וכ"כ במהרי"ל ואינו מוכן כי החזן אומר הוא אלהינו אין עוד והקהל כבר אמרו עלינו בתפלת לחם. אלא ודאי ל"ל בשעה שהחזן אומר הוא אלהינו אין עוד יאמרו הקהל אתה הראת. גם השמים אדמו"ר מזה הנוסח את הפסוק וידעת וגו' מסעם שהחזן עלמו אומר וידעת וגו' וקבלה בשם הרוקח שהקהל יחוקו דבריו ויוסיפו עוד ראיות מן פסוקים אחרים אתה הראת שמע ישראל וגו': (יד) תשל"ך (מהרי"ל פע"ח סדור הארז"ל של"ה ועיין זוהר אומר דף ק"א ע"ב): (טו) ביום רומזים על חסדים בו וגם דגים רומזים על שינה פקיהא. הגם שאין דרכו של אדמו"ר בזה הסדור לבאר הסעמים אעפ"כ מבאר את הסעם מן תשל"ך משום שבסדור הארז"ל כתוב ליתך אל הבאר בו להשליך לשם שוטהיו האם שזה אינו שייך רק להבקיאים ומטויים הסודות עפ"י קבלה כמו שמבאר שם שזה למטולות ים העליון אבל ההנחן פועים לאמר משליכין את החסאים ועוונות לנהר ורבים מלעגים ע"י לכן כתב אדמו"ר פעם המקובל בשוה לכל: (טז) פי אל כמוך. מה שזיין אדמו"ר אותיות א' ב' עד י"ג ולא נמלא כן בשארי סדורים. הסעם הוא שגם בזהר נשא קל"א ע"ב. מזיין מספרם ועי"ש דף קל"ד ע"ב והתשעה תקונים מן הפסוק מן המזר מבוארים שם קל"ם ע"ב:

הדעים המתוך פני הכריות (זוהר ויחי רי"ח ע"ב): (ז) ויאמר ג"פ בני אדם. כלשון הזה לא נמלא בשום מקום גם שינה ממ"ש באו"ע שלו וישוין כן ג"פ"ה הרי שכונת אדמו"ר בסדור שיאמר ג"פ בני אדם עד מלאתי כופר אבל לעשות הייט לסבב סביב ראשו באמירת זה הליפתי בו די בפעם אחד. ובסדרים יש בזה נוסחאות שונות וכן בלשונות הפוסקים. ולבאר זה הנה בפע"ח ובמשנת חסידים לא נזכר כלל מעיין אמירת הפוסקים ואמירת זה הליפתי בו ובסדר מתחיל בלשון הפסוק החלים יושבי תושך וגו' ואינו מוסף התיבות בני אדם ובאבודרהס ומהרי"ל ולגוש מוספו השתי תיבות בני אדם אבל פסוקי איוב אם יש עליו מלאך מליץ וגו' מלאתי כופר לא נמלא בהם רק במהרי"ל כתוב בזה"ל ורובא דעלמא מוסיפין גם לאמר פסוקי איוב אם יש עליו וגו' מלאתי כופר ועשה כסדר הזה ע"כ ע"כ המהרי"ל. והנה עיין הכפרות כמו שבאר אדמו"ר ע"ד המבואר בפע"ח ומשנת חסידים וסדור הארז"ל שחסיין את התרגול שנקרא גבר תמורת מיתת בני אדם שנקרא גבר דוגמת שער המשלח (ובדרך כלל נקרא כפרה כמו ארבעה חלוקי כפרה דדריש רבי ישמעאל (יומא דף פ"ז ע"א) ובאגרת התשובה מאדמו"ר מבאר שלשה חלוקי כפרה). ועיין חלוקי ותמורת גבר בגבר נראה שמוסמך על פסוקי איוב שמיים מלאתי כופר וגו' הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. ודוגמת שער המשתלח והכופר הוא שחסיין את התרגול שנקרא גבר תמורת בן אדם שנקרא גבר והבני אדם ילכו לחיים טובים ולשלום. והוא שקודם הפסוקים מוסיפין התיבות בני אדם. ולכן אומרים פסוקי חבוב וחולה ופסוקי איוב מלאתי כופר שלשה פעמים כי על שלשה פעמים מעטיל כופר. אבל מה יתן ומה יוסיף אם על זה התרגול עלמו יאמר עוד שני פעמים זה הליפתי. וגם בשער המשתלח היה אומר פעם אחד כי ימתו בו (ובכל מקום שחופלין ואומרים ג"פ הוא צדברים השייכים להעללות או המשכות) ובסדר ר' יעקב קאפיל כתוב ויסבב על ראשו ג"פ ואומר זה הליפתי ולא נזכר שיאמר ג"פ: ובה שמפסוקי החלים מן ארבעה שזריכין להודות לא הובא רק פסוקי חבוב וחולה ולא פסוקי ים ומדבר מובן הפעם מפני שגם בליוב קודם מלאתי כופר לא תשיב ג"כ רק פסוקי חבוב וחולה. וישם בסד רנלי ישמור כל אורחותיו וגו'. והוכח במכאוב על משכבו וגו' (עיין לעיל לענין ברכת הגומל פרק כ"ג כ"ד אות ב'): גם נראה שבשאר דברים שנהגו בכפרות לסבב סביב ראשו ולסמוך שתי ידיו ותיקף לסמיכה שמיפה מאחר שלא נזכרו בפע"ח ובמשנת חסידים

פרק מדר יום הבפורים

(*) בעיני"ב מנהג לשחוס בו' אז חוס של חסד בו'. מה שמבאר פעם המנהג הוא משום שבסוד כתב אין פעם למנהג זה והרמב"ן אופרו משום מיחוס ודרכי האמרי (עיין ב"י וב"ח) ואדמו"ר קיים המנהג שכן הוא דעת רב האי גאון והארז"ל לכן הוצרך לבאר פעם המקובל. ומהרי"ל מפראג בספר נתיבות עולם נתיב הנסחון כתב שיש ראיה גמורה מן הנמרא (ברכות דף ס"ז ע"ב) ליקח בשו"כ התרגול לכפרה על נפשו עיי"ש: התרגול לכן בו' אבל שחור הוא תוקף

חסידים וסדור האריו"ל גם אדמו"ר השמיים מן הסדור מסתמא לא שמיט ליה כלומר לא סבירא ליה: העולה מזה אדמו"ר לא הניא בסדורו רק מה שיש לו סגך מן הפוסקים ומקובל מרש האי גאון וקבלת האריו"ל היינו שלשה פעמים עם נבר שנקרא בני אדם ופסוקי תשוב וזולה ופסוקי מלאך מנין (היינו מעשים טובים כדדריש בגמרא ובזוהר גאא קכ"ו ע"א וע"ב) מלאחי סופר היינו כפרה בקרבן או בענין הקרבנות (עיין רמב"ן על התורה ע"ג אה סופר יוסת עליו) וכן הלוקח והמורה גבר בגב' וחליפתו תמורתו כפרתי ע"ש החוה"ק חיים לכל חי והשמים מסדורו חליפתו חליפתו חליפתו ח"י די אין לעמים זה בלשונות הפוסקים והמקובלים וגם בסדור האריו"ל לא נמצא זה שהעיקר שהצבון הכפרות יהיו לפי הצבון בני אדם שבניה ונר"ך לחשוב בתצבון גם עוברין שבמעי אמין (לכן כתב הלשון לפי הצבון היינו עוברין שבמעי אמין ולא לפי מספר): ועיקר מצות הכפרות היא ברכת השחיטה והשחיטה ובפרט עם טוהט המיוחדות לזה והרב ר' יעקב קאסיל כתב בסדורו זוה"ל ואחר ששחט גשאר בקדושה ואין לר"ך ליתנו לעניים (גם בשו"ע כתב שיותר טוב ליתן ממון לעניים) אלא מצותו נעשה בשחיטה עכ"ל. ולפי"ז אם נתחננה בשחיטה לר"ך לשתום אחרת אבל אם לא היתה מסוכנת והשחיטה והברכה היו כדינא אע"פ שכפרה אר"ץ לשתום אחרת כיון שכל מה ששי"ך לכפרות נעשה כדין תורה: (ג) יש להרבות באכילה ושתייה כשיעור שני ימים (ר"ה דף ט' ע"א יומא פ"א ע"ב ופרש"י שם ברכות ח' ע"ב פסקים ס"ח ע"ב) וזה הלשון כשיעור שני ימים נמצא בפע"ח ומתנת חסידים וסדור האריו"ל ומן המעשה שבמדרש בראשית רבה פי"א (הוצא בתים' כתובות דף ה' ע"א טור סימן תר"ד) אית חד יומא דכל חובין דאין עבדין כל יומי שתא הוא מכפר עלין וכד הוא אתי אן לריבין ליקורא יתיה מוכח שבעיו"כ אבל שעות יו"כ: (ד) מלקות ילקו קודם עבילה זמנה. בשו"ע סימן תריו"ד שעיף י"ג הניא שתי דיעות אם לטוב קודם מנחה או אחר מנחה ובפע"ח כתב קודם שיתפלל מנחה מלקות. ולטוב אחר מלקות ליקים באנו באז ובמים. והנה בכל השנה לבד ע"ג ועיו"ט היו לוקין את החופאים בין מנחה למערב (עיין לעיל והוא רחוק לערביה) אבל עיו"כ הוא עיו"ט לכן ילקו קודם עבילה ומנחה: (ה) בענין הספרים שמוציאין בו פע"ח סדור האריו"ל וכתוב בפע"ח שמוציאין שלשה ספרים: (ו) זה מקרב התחילו להדפיס בסדורים מאמר הוזהר קס ר"ג (הוא בתקנין זוהר ליוס ל"ו

תקין ס' אכל בסדורים שהפסו בחיי אדמו"ר ליתא גם לא היו טובין לאמרו קדם כל נדרי כי זמן תורה לתוד וזמן תפלה לתוד ויותר טוב להתחיל כל נדרי מבעוד יום: (ז) בחיול לעוה"ק (רש"י יומא דף ס"ח ע"ב): (ח) דריי יוה"כ"פ (יומא דף פ"ו ע"ב) ברמב"ם סדר התפלה ובאיוס סדורים ישנים לא נמצא בוטח על חסא רק א"ב אחד. ובסדור האריו"ל נמצא א"ב כשול וכן סדרו אדמו"ר בא"ב כשול ואין בו שני מסדור האריו"ל רק בנות ח' אשר שם ע"ה שחטאו לפניך לחולו השם ואח"כ ע"ח שח"ל בחוק יד וכו' הקדים את הודיו דמוק יד קודם לחולו השם וי"ל שפעמו דמוק יד היא עברה שבין אדם לחבירו וחולו השם היא עברה שבין אדם למקום וכן מצינו בשו"ע סימן תר"ו לענין פיוס להקדים פיוס אדם לחבירו ולכן הקדימו הונחא ריע להרהור הל"ב: (ט) אבל אמתו ואבותיו חטאו. אשמו נקרא ודוי זוסא ועל חסא נקרא ודוי רבה (ספר המנהיג הלכות יו"כ סימן כ"ו): (י) בחיולה לחפאים וכפרה לעוה"ק וכליה לפשעים קן הוא נוסח הרמב"ם בסדר התפלה וכן הוא באבודרס עיו"ט הפעם: (יא) ארתה יודע רוי עולם. תקן רב (סוף מס' יומא): (יב) ובבלעדיך אין לנו מלך מוחל וסולח כז"ל ובקנת סדורים מסיימן תיבות אלא אלה. ואין זה מנוסח אדמו"ר: (יג) אדר ערבית יש לומר ד' מומורים בו פע"ח שער יו"כ שכן נהג האריו"ל וכן הוא באבודרס. כהוב בפע"ח לאמר בליל יו"כ ד' מומורים הראשונים מספר תהלים מפני שיש בהם תיבות כמנין בו וראשי תיבות וסופי תיבות מן ד' מומורים הללו עולה כמנין בו וכעין זה כתב ג"כ אדמו"ר בסדור. ולכאורה הוא נגד הגמרא (ברכות דף ט' ע"ב) שתקנו פסוק יהיו לרצון אחר שמנה עשרה מפני שאמרו דוד אחר י"ח פרשיות ופרך הכי י"ח י"ס הויין ומשני אשרי האיש ולמה רגשו חדא פרשתא היא (ועיין בתום) מגלה דף י"ז ע"ב) וא"כ אם נחשוב אשרי האיש ולמה רגשו לחדא פרשתא לא יעלה החשבון שבפע"ח ובסדור. ולר"ך לומר כמ"ס המהרש"א (שם ברכות דף ט' ע"ב) שאחר שתקנו ברכת המינים לברכה י"ס ולומר יהיו לרצון אחר י"ס ברכות התפלה חלקו למה רגשו מן אשרי האיש לפרשה בפע"ח כנגד ברכת המינים עכ"ל. ולפי"ז הכל יוחא כי הם אמרו והם אמרו והכל ברוח הקודש כמ"ס בגמרא: ד' מומורים הראשונים שבתהלים כי יש בהם ש"י תיבות בו ור"ת וס"ת מהמומורים מנין קל"א בו (בפע"ח ובמנחת חסידים כתוב עם הד' כוללים והכולל טולס ובמנחת חסידים נשמט כאן בדיט

בדאם עמן ה"ש תיבות ואין זה אלא השמעת
 הדאם) וגם יסוין בשם הו"ה בנקוד צברית.
 זלכארה הלשון של אדמו"ר אינו מובן. (ה) הלא
 אין בשם רק ש"ו תיבות. (ג) בר"ת וס"ת מהד'
 מזמורים א' ד' ל' ו' פ' ה' ל' י' מנינם עולים רק
 קצ"ו. (ג) מה הכריתו לבאר בהסוד טוטה והנקוד
 בהשמות אשר גם באשרי ובשמה עשרה שגמלאים
 בסדור האריו"ל ומשנת חסידים ט' השמיסס
 אדמו"ר מהסוד שלו משמע המבואר לעיל. ועוד
 דהל"ל בקצ"ר כמו שכתוב בסדור ר' יעקב קאפיל
 בליל יו"ב יסוין השמות בנקוד חירק ושב"א (וכתב
 זה לענין אחר ולא לענין הד' מזמורים עיי"ש)
 אמנם בשער הכוונות כתוב צו"ל. בליל יו"ב אחר
 גמר כל תפלת ערבית טהנין לקרות ד' מזמורים
 בו' ש"י תיבות בו' גם ר"ת וס"ת בו' בנגמסרא
 קל"א, ומי שקרא אחס ויסוין בשם יגלל מקרי.
 והר"ש ויסאל בנו של הרמ"ה הקשה שם בשער
 הכוונות שאינו עולה רק קכ"ו ותימן שיתכן שהוא
 מונה בחשבון ה"א של הא"ס והס קל"א כגלע"ד
 (וזה דוחק גדול) או אם נמנה ד' מזמורים והכולל
 כולם בו' כגלע"ד עכ"ל (גם זה דוחק) אבל הנה
 בפע"ח מסיים צו"ל וענין לומר ד' מזמורים
 סי"ל כדי להגלל מקרי על ידי התיבות שלהם.
 בטונה הר"ת והס"ת שלהם כג"ל עכ"ל. הרי
 שאכיר כונה קל"א ונראה שזה כונה אדמו"ר הד'
 המספר קונה קל"א ונראה שזה כונה אדמו"ר הד'
 מזמורים (הייט ד' כוללים) גם ש"ו תיבות שיש
 בשם הרי ש"י מניני קרי. והכוונה מנקוד כל השמות
 מהמזמורים המנוקדים בנקוד צברית א"כ השמטה
 אותיות של צברית והקכ"ז של ר"ת וס"ת מנינם
 קל"א. וזה שכתב אדמו"ר וגם יסוין בו' בנקוד
 צברית דהיינו להשלים מנין קל"א וזה ברור:
 (יד) הוברת נשמות. המנהג להזכיר נשמת צו"ס
 שני וצו"כ הונח נמטבר יבק שפתי רנות פכ"ג
 עיי"ש טעם הדבר ושיתר טוב לנדר נרות ושמן
 למאור: צמדיטת אלו נהגו להזכיר נשמות ברנלים
 ציוס שקורין כל הנטר שמיסימין איש כמהנה ידו
 ט' כמ"ס צמהרי"ל. הזכרות נשמת צו"ל נמצא
 צמהרי"ל וצמ"א סימן תרכ"א ויו"ד סוף סימן
 דמ"ט בשם הרוקח: הג"ה כ"ה (התיבות בעבור
 שגדרתי לדקה מחסו ונכתב בלדו בעבור שגלי
 גדר אהן לדקה) ועיין לעיל לענין אב הרמאים:
 (טו) ובודרת יו"כ (יומא דף ל"ז ע"ב סדור רב
 עמ"ס צ"י סימן תרכ"א פע"ח סדור האריו"ל):
 (טז) ארתה כוננת תיקן יוס בן יוסי כ"ג והכ"י
 סימן תרכ"א הניה קלת את הנוסח עפ"י הנמרא
 והשוקים שלמדו דבריהם מן הנמרא ואדמו"ר

אסוף קלת נהאת בתיבה מקושטת: (יז) כאן א"ל
 לברוע. הרמ"ל נסימן תרכ"א וכן אדמו"ר בשו"ע
 כתבו נהגו ליסול על פניהם בשעה שאומרים והכהנים
 והעם כו'. והנה בהנוסח אמין כח שבמחזורים וכן
 בנוסח אלה כוננת שבסדור רב עמ"ס גאון ובסדור
 האריו"ל לא נמצא הפיוס והכהנים והעם רק שלשה
 פעמים שאומרים הפסוק כי ציוס הזה יכפר ונו'
 לפי ה' תהירו וכן משמע בזהר פ' ט דף ל"ג
 ע"א אחרי דף ס"ז ע"א אבל אצל הגרלה שאומר
 לה' תפלת לא ממצא כלל הפיוס והכהנים כמ"ס
 הכ"י שבטות אלה כוננת לא נמצא בהגרלה הפיוס
 והכהנים כו' רק שבכ"י הוסיפו עפ"י האבטורס
 וכן הוא בפע"ח ד' פעמים והכהנים (רק שבפע"ח
 טעות הדפוס דמכתב שסיים אצל הגרלה גם את
 הפיוס ואף הוא ה' מתטוין ט' ואומר תהירו
 וזה בודאי איט כי בהגרלה לא נמצא כלל הפסוק
 כי ציוס הזה ונו' רק לה' תפלת וגם זה אינו
 לשון הפסוק כי בפסוק כתיב המול לה' ועשהו
 תפלת) לכן אדמו"ר בשו"ע לא ה' גריך לבאר
 דברי הרמ"ל שלא נהגו ליסול על פניהם רק שלשה
 פעמים. אבל בסדור שהוסיף את הפיוס והכהנים
 גם אצל הגרלה הוסיף לפרש בכאן א"ל לברוע.
 והנה צבור בשם אבי העזרי ובלבוש כתבו וכשניע
 החין (תיבות לפי ה' תהירו הוא שותק והקבל
 אומרים והכהנים והעם כו' וברעיס לפי ה' כמו
 שהיו עושין צבהמ"ק בו' ואנחנו ששים דונמת
 וזהו שיסד הפיוס ואף הוא ה' מתטוין ט' עמד
 המנצרכים (הייט הקבל שאומרים ברון שם כבוד
 מלכותו לעולם ועד) כלומר שה' הכה"צ מאריך
 בשם הו' צניעות קול עד שהיו הזבור טרעיס
 בו' ואז מסיים ואומר תהירו עכ"ל הלבוש. וכן
 בזהר אחרי דף ס"ז ע"א כדן כולה נפלין על
 אנשייהו בו' והוא אחינ לגנייהו ואומר תהירו.
 תהירו לא אמרין שאר כהני ועמא בר כהנא
 רבא כו' שגפילת אפיס של הקבל לא שייך רק
 בשעה שהכה"צ אומר תהירו בודוים של הקבל:
 (יח) באורח הגמחת הנמצא במחזור. לכאורה איט
 מובן מה נשתנה הפיוס הזה מכל הפיוסים הלא
 אשילו הפיוסים אוחילה לאל וכל מאמינים שגמלאים
 בפע"ח ובסדור האריו"ל עם טוטה עפ"י הסוד
 אשע"כ לא העתיקם להסדור שלו וגם לא יסין
 חמלא במחזור. וי"ל שטעם כי סדר העבודה נוסח
 אלה כוננת לא היו נמצאים בסדורים רק נוסח
 אמין כח שבמחזורים ואדמו"ר הנהיג בסדור לאמר
 נוסח אלה כוננת כמו בסדור רב עמ"ס וכפי שגביה
 הכ"י ובסדור האריו"ל וזה בסדור רב עמ"ס
 ובסדור האריו"ל לא נמצא הפיוסים תפלת העבודה

כמו

המנהיג משה משה) כסדור הראשון שקלחו נמנה
 כאן פעם על אור ששנת נדרך הקצנה לפי שהיה
 גושא ט' וזהו היתקה מן הכמנת חסידים אבל
 כסדור שנדפס אח"כ בקאפוסם השמיטו זה
 מסתמא צטווי אדמו"ר כי איטו שיך לזה הסדור
 לבאר פעמים ע"י קבלה דבנר שאיטו טעם
 למעשה ולהלכה :

פרק מה סדר השענות

כמו נמחזרים שלטו רק חרוזים אחרים כמנהג
 הכפרדים כאלמנה קבוע בעפרת כו' ואח"כ
 משמים שם חרוזים ופיוטים אחרים לכן הוכרח
 אדמו"ר להודיע אשר רק סדר העבודה יאמרו
 כסדר אלה כוננת אבל הפיוטים שאח"כ כאלה
 הנמחה יאמרו מן המחזורים כמנהג האשכנזים
 גם במשנת חסידים (מסכת יוס ר"ה) כתוב
 שהפיוטים של האשכנזים נכונים מאוד : (יש) בנחה
 וידבר וקפורת ואח"כ מתפללין כו' . הפלת נעילה
 אומרים אשרי ובל לזיון ואח"כ מתפללין . הנה
 כבוד ושו"ע סימן תרכ"ג וסימן תרכ"ג כתבו
 במנהג אומרים אשרי ובל"ג ולנעילה אומרים אשרי
 לבד והרמ"א כתב בשם הכל בו שנמדינות אל
 נהנו לומר לנעילה אשרי ובל לזיון ואדמו"ר בסיומן
 תרכ"ג הביא שתי הדעות ולא הכריע ובסיומן תרכ"ג
 המליץ לשון חדש במקומות שאומרים אשרי ובל לזיון
 קודם הפלת נעילה לחזור ולומר אשרי קודם
 הפלת נעילה ט' ובסדור פסק בפשימות שלמנהג
 יאמרו רק וידבר וסדר הקפורת ולנעילה אשרי
 ובל"ג . ולהבין זה הנה צוהר פנחס דף רכ"ז ע"א
 מביאר הטעם שאין לומר זיום אחד ד' פעמים
 אשרי לשם תוכנה . (וכן הוא באבודרהס במנהג
 שנת) רק נדרך שירות ותשבחות מותר לומר
 כמה פעמים . וזהו שבסיומן תרכ"ג דקדק בלשונו
 שבמקומות שאומרים אשרי ובל"ג קודם מנהג
 רביים לחזור ולומר אשרי קודם נעילה וזה איט
 נכון לומר צוהר (וי"ל שלכונה האת הזכיר כאן
 את דברי המג"א סימן ק"ח ס"ק ט' כי שם הביא
 דברי צוהר הללו בקצרה) ומה שאין אומרים אשר
 מזמור לומר אחריו קדים כי דוקא אשרי מניט
 גם באשרי הפלות שאומרים התי קדים שקודם
 תפלה ולא מזמור אחר כמ"ם התוספות (ברכות
 דף ג"א ע"א ד"ה רבנן) ובדרך כלל מה שאומרים
 קדים אחר לומר אדה או פסוקים היינו כשאומר
 הקדים בגלל הלמוד ולא כשלמוד בשביל הקדים .
 וגם זהו קדים לרבנן או קדים יתום ולא ח"י
 קדים : (כ) נעילה יש מפרשים זמן נעילת שערים
 בנהמ"ק ויש מפרשים נעילת שער השמים (משה
 משה) רב אמר לטתא יתירתא היינו שבעת נעילת
 שערים מתפללים עוד תפלה בשבע ברטות ושמואל
 אמר מה אנו מה חיינו (שיין צ"י סימן תרכ"ג
 יומא דף פ"ו ע"ב ירושלמי ברטות פ"ד הל"א
 תענית פ"ד הל"א) : (בא) ורתן לנו . הג"ה ב"ק
 [הש"י] שאומר הודוי בתוך התפלה לריך להזכיר
 של שנת באתה הבלת נדרך שמוכיר של יו"כ
 שו"ע סימן תרכ"ג ע"ף ו'] : (כב) אור ששנת
 (פסחים פרק מקום שנהנו דף ג"ד ע"א כפר

(א) ובכל יום מקיף (סוכה מ"ג מ"ה יקאפ
 תהלים רמז תש"ג רוקח סימן
 רכ"א פע"ח סדור הארז"ו"ג) : (ב) ובשבת אין
 אומרים השענות כלל (אבודרהס בשם רב שרירא
 לאון הניא רבתי סימן פ"ו בשם בעל עשרת
 הדברות) : (ג) ואין לחלק ולשנות הסדר . היינו
 אם חל יום א' דסוכות בשבת מדלגין למען אמתך
 ולמחרתו זיום א' אומרים אכן שהיה וגומרין באר
 הימים כסדר ואם חל יום א' דסוכות בשני בשבת
 אומרים כסדר מן למען אמתך וזיום ו' דסוכות
 שהוא שבת מדלגין אדמה מאחר ואם חל יום א'
 דסוכות בשלישי בשבת מדלגין אדם ובהמה . דאין
 לומר שמ"ם ואין לשנות הסדר כונתו שלעולם
 מתחילין מן למען אמתך דל"כ למה הקנו ליום
 ו' אדמה מאחר שלעולם לא יאמרו אותה כי יום
 א' דסוכות אינו חל באחד בשבת . וזה מקרוב
 נדפסו פסקי ד"ים מאדמו"ר בעל צ"ז ז"ל ושקיל
 ופרי בעיני זה ומסיק שלמחרתו זיום א' יאמרו
 שני ההשענות של אהמול ושל היום (ופסוק של
 יקאפ שני פעמים . כלשון המשנה בכל יום מקיף
 פעם אחת) : (ד) הפיוטים מהושענות חברים ר'
 אלעזר הקליר על סדר א"ב ובהפיוט הוושענא
 רבה תחנונו לשם ולהללה חתם שמו אלעזר חוק .
 חאדרנו . תלכנו . תעוררנו . הזכינו . תרנינו .
 תחוקנו : (ה) אני רדו כל"ל ולא בכולם .
 מה שהורד לומר כל"ל . הוא מבוט שבסדור הראשון
 שקלאו נקדו אני והו' בכולם ובסדרים שנדפסו
 אח"כ בקאפוסם זיוה לתקן לנקד בללפוס ובלא
 יאמרו שבקאפוסם נשתבש לכן הוכרח לומר כל"ל
 ולא בכולם ופעמו נראה להנה לשון זה הוא במשנה
 (סוכה דף מ"ה ע"א) ועיי"ם ברש"י שהוא שם
 ע"ב היואל מן ויבא ויט ויט (כפי השבון המזויר
 צוהר סוף חלק ג') ובתוספות שם כתבו שהוא
 ע"י המדרש (פתיחתא דליה רבתי סימן ל"ד)
 ע"פ והוא אכור בזיקים (ירמיה מ' א') א"ר אבא
 כניבול והוא אכור בזיקים ודמותיה כתיב ואי בתוך
 הגולה (יחזקאל א' א') וכן הוא בסדור שער השמים
 משל"ה

פרק ו' ובשאר ענין ומזהו ושו"ס הארז"ל ח"ו ולא תפלה כלל בידך רק אחר שאמרו קדים תתקבל או קחם בידך ט' ולא תחננו וזהו בקרקע עכ"ל ומסתמא יאחז הלולב ביצו כמו בכל יום עד אחר הושיע' : (י) בגדה ותקין ט' . ירקד וישמח עמכם ט' . קן הוא לשון משנת חסידים (סוכה מ"ח ע"א רמב"ם הל' לולב פ"ח הל' ס"ו) :

פרק מז הנחה

(א) **הנחה** ורמיו . עיין תקימ' וזהו תקין י"ז ד"ה תמינחה בברכה ובזכרון סימן רכ"ה רכ"ז . המצגה הנוטן לדבק הכרות או לחלות המורה בשבוי המזוזה בחלל הפתח ט' ויג' שמשאל לימין . הנה בסדר הכרות והדלקתן יש חלוקי מנהלים בני אשכנז ובני רייטום כמ"ס בצור וכו' ותו"ש סימן תרע"ו ובארומים . ח"ל מהרי"ק סימן קס"ג רמ"ו והתחיל להדליק נר הראשון בנר ביותר ימימי ויבדך . ובליל שני שמשוף נר אחד סמוך יתחיל ויבדך על הטוסף שהוא יותר שמאלי . כדי לפתח לנר ימין כדברי מהר"ם . וכן בליל שלישי יבדך על הטוסף ויפנה לנר ימין וכן המיד יבדך על הטוסף שהוא מורה על הכס עכ"ל מהרי"ק . ח"ל הפע"ח מורי ז"ל היה טוב להדליק נרות חטבה בנחש מהרי"ק (הובא בנ"י) שלא כטעמין באופן אחר והוא היה טוב כי בלילה הא' היה מתחיל מן הכר ביותר רחוק מן הפתח ובליל ב' מן הכר הסמוכה לראשונה וכן היה עושה בכל הלילות ולפון כי בלילה אחרונה היה מתחיל להדליק אותה שהיא יותר קרובה לפתח עכ"ל וכן נקבע הלכה למעשה במשנת חסידים וסדור הארז"ל וסדור ר"י שבתי ראשונים . אבל לשון אדמו"ר לא נמצא לא בפוסקים ולא במאובנים . ולהבין טוהבו ומה הכריח לזה . יש להקדים . דהנה בסדור הכרות והדלקתן מנהלים יסודות שיש להם סדר מן הנמ' והקבלה ויש התלוים במנה המאומה . (ה) לידך להדליק בפסח הסמוך לפתח כמו בימינו ואין לשנות (רמ"א סימן תרע"א) ויש טעמין לדבק הכרות או לחלות המורה בטחול הכית מסוך מן מזוזה הפתח כגון אם הפתח במזרח מסדרם מזרח למערב ואם א"ל לסדרם כן מסדרם צוה עם הטחול הפתח כגו בפסח הסמוך לפתח ומדליק בלילה הראשון בנר שאלל הפתח ובליל הב' בנר הטוסף לנר חלל הכית דהייט שהנר הטוסף יהי' לימיט והנר הראשון יהי' לשמאלו ויתחיל להדליק מן הכר הטוסף וייליק מימין לשמאל (דרך החיים סימן קס"ד בשם הס"ו סימן תרע"ו וכ"כ הפמ"ז במש"ז

משנ"ה דשם המשפחה מנוקד והו במלואם וכהב הסעם שמשפליין להקב"ה שיושיע לנו ולו עמנו בביטול ט' דכתיב עמו אנכי בצרה בכל צרה לו נר כניטול (ועיין זוהר בתקותי קס"ו ע"א) : (ו) הישענא רבה (סוכה מ"ג מ"ה זוהר ס' ט דף ל"א ודף ל"ב) ובלשון הזוהר נקרא סומא דדינא (פע"ח שער הלולב פ"ד רוקח סימן רכ"א) : והסעם שנקרא הושענא רבה כתוב ברבינו בחיי (הובא לעיל פרק ו' ארת יו"ד ופרק י"ח ארת ד' ופרק כ"ה) רבה הוא תרגום של גדול ויום שביעי של פרנה נקרא הושענא רבה שהוא יום כ"ו לבריאת העולם מפני שבנ"ה באלול נברא העולם עכ"ל . ונראה שזה מה שכתוב בסדר שאומרים לדוד ה' אורי עד אחר הושענא רבה הייט עד לאחר ששלמו הכ"ו ימים כמנין שם הוי' הגדול שם הרמזים והו סומא דדינא ואין לידך שרת לבקשת ומפלטו אמי ועמך דהייט בגלות אמרת לדוד ה' אורי כמבואר לעיל ולכן גם באו"ר במנהג אשפי' שכבר השלימו בשחרית כל סדר הסייגים לידך לאחר לדוד ה' אורי . אבל בליל שמע"ט שמקפין בתורה עמנה (עיין בסדור הגדול) לא יוכלו עוד החלונים לקבל יריקה משם ע"ד שאמרו חז"ל החזירוהו כו' ולא קבלו . [ושמעתה בשם אדמו"ר שהוא שאחר כל הקפה אומרים עד כאן כו' הייט עד כאן ותו לא] : (ז) י"סעין ה"ך המכרכר בשיר . בכל הסדורים מנוקד ה"ך החי"ת בצרי והוא פשוט למונה כי החיך מתיחס להרגשת טעם כמו וחיך אוכל יטעם וכדומה הרבה פסוקים ולא מצינו שהחיך ירקד בשיר וגם למה נתפלל הושיע' נא למען החיך של דוד המע"ה ולא למען דהמע"ה עצמו . אבל בליל בליל ז"ל מנוקד החי"ת בפס"ח והיו"ד בקמ"ץ והוא תואר לדהמע"ה דכתיב ביה ודוד מסונו ומכרכר (שמאל ב' ו' ס"ו) ושחקתי לפני ה' (שם פסוק י"א) ודוד מנוקד ומשחק (דה"א מ"ו כ"ט) ובזוהר משפטים דף ק"ז ע"א מתאר את דהמע"ה בשם בדיחא דמלכא ח"ל אש"ג דהוי בצערא כיון דהוי קמי מלכא חב לבדיחותיה בנין לבדחא למלכא כו' אומניהו כו' עכ"ל זוהר ובלשון הפייסן נקרא ה"ך המכרכר בשיר ח"ל השנ"ה בשער השמים למען חיך הוא לשון תרגום מלחא . ותחזק שרה תרגומו וחיכת שרה עכ"ל השנ"ה וכן מלאחי במחזור המדקדק ר' וואלף היידינהיים בפתח וקמ"ץ : (ח) בסדור תו"א ושע"ת שנדפס בוויילנא שנת תרמ"ו בסוף הפיוט תענה אמונים נאמם בדפוס שלשה היבוח והושיענו אל מעוזנו : (ט) ואח"כ גופל הערכה בינו . כן הוא בפס"ח שער הלולב

נמש"ו) ונמטה משה כתב בשם הרש"ל המדקדק יריח לארכן בספח הסמוך לפתח שאז סולן שיין בענין פתח הסמוך לפתח שולן סמוכין בכתיבת הפתח ואז ידליק משמאל לימין ויתחיל לברך לעולם בבר שמשאלי ויבנה ויוסיף לימין ומ"ש יריח לאורכן בספח הסמוך לפתח רזזה לאמר יריחם במזוזה בתוך חלל הפתח עכ"ל. (ב) מזוזה מימין וזר חנוכה משמאל ואם פתח בית החורף נעשה באופן שפטורה ממזוזה ידליק מימין. (ג) ונחיים דף כ"ב) כל פנות שפתח פונה לא יבא חלא דרך ימין. יש מפרשים דקאי על ההוספה שמוסיפין בכל לילה יוסיף לגד ימין אבל ההדלקה תהי' מימין לשמאל כמו כתיבה שלנו ויתחיל בכל לילה ולילה בבר הנוסף שלגד ימין וילך מימין לשמאל (כמבואר לעיל) ויש מפרשים שההדלקה בכל לילה תהי' משמאל לימין אבל מה שמוסיף בלילה שאחריה לא שייך בזה לומר כל פנות כו' (מהרי"ק שו"ע סימן תרע"ו פט"ח וכל הנמשכים אחר קבלת הארז"ל). (ד) בזמן הזה טולם מדליקין בשנים (רמ"א סימן תרע"א עט"ו ד). (ה) כל נר צריך להיות מובדל הרבה מהצירו א"כ משך הנרות או אורך המטרה הוא יותר מן צ' פסחים (רמ"א סימן תרע"א ועיי"ש בא"ר ופמ"ג). (ו) פתח הוא מקום פתי שמשאירין בלא מחיצת הכותל. שהפתח הזה ישמש כניסה ויציאה ואפילו אם הכותל דק באופן שהדלת וצירו ממלא כל עובי הכותל ה"ז פתח אופן פותח וסוגר. והמזוזה שהולקין בה הדלת היא מזוזה הפתח. והאירי שתי המזוזות הוא חלל הפתח. ומשך עובי המזוזה מן הדלת לגד חלל הבית שנגד הכותל אשר נוכח הפתח הוא עובי המזוזה שחלל הפתח. ולכאורה קשה על הארז"ל וכל הנמשכים אחריו הלא הכל מודים שצריך להדליק בספח הסמוך לפתח והארז"ל וכל הנמשכים אחריו קבעו למעשה להדליק בלילה הראשון בבר היותר קרוב למזוזה הפתח ואח"כ מוסיפין בכל לילה לגד ימין א"כ בלילות האחרונות יערבו על הנרות הרחוקים יותר משפח הסמוך לפתח. אלא ודאי ששפח הסמוך לפתח האחר בבר חנוכה. אין פרושו פתח ממש רק כל עובי המזוזה בחלל הפתח (ופשוט שהוא הדין אם מוסיף בעובי דהיינו שמחבר קנה להמזוזה לדבק בו הנרות או מעמיד בספל לאורך הרי זה כמוסיף על עובי המזוזה) כל המשך זה נקרא פתח גם אם הפתח קצר במשך רחבו ואם יחלה שם המטרה לא יבא מקום כניסה ויציאה יכול לדבק

הנרות או לחלוח המזורה בקנה או בספל שמשוף על עובי המזוזה. וזהו שכתב אדמו"ר בעובי המזוזה בחלל הפתח. והיינו דבברי המהרי"ק סימן קפ"ג והג"י בצו"ע והארז"ל וכל הנמשכים אחריו: (ב) ברבת נר חנוכה. הנרות הללו (שבת כ"ג ע"א מס' סופרים פרק כ' סדור רב עמ"ס גאון): בברכת להדליק נר חנוכה יש י"ג תיבות (פע"ח) לכן עטח אדמו"ר הוא להדליק נר חנוכה ולא נר של חנוכה: (ג) ואחר שידליק הנרות יאמר זה. מה שלא כתב סזס ואח"כ אומרים זה. הוא משום שבמס' סופרים כתוב לאמר הנרות הללו בין ברכה ראשונה לשניה והפוסקים חולקים ע"י משום שאסור להפסיק ופסקו לאחר שהדליק נר הראשון בשעת שהדליק שאר הנרות יאמר הנרות הללו. לכן כתב אדמו"ר לאחר שהדליק הנרות היינו כל הנרות דגם בשעת הדלקת הנרות לא יפסיק. ושעמו כיון שזמורכר גמ' ל"ו נרות (מוסיף והולך) וגם עפ"י קבלת הארז"ל הוא מוכרח להוסיף בכל לילה א"כ אסור להפסיק בשעת ההדלקה: (ד) הנרות הללו. לא נמלא בנמלא. והוא מנהג קדמון נמלא במס' סופרים פרק כ'. ויש בו טעמאות שונות. והרש"ל נתבונה סימן פ"ה כתבו ג"כ בנמלא אחרת לא כמו שנמלא בריש פרק במה מדליקין. חו"ל הרש"ל ובטעם הנרות הללו יש ל"ו תיבות נגד הנרות של חנוכה וסימן ל"ו לגד התיבות הנרות הללו כאלו אמר הנרות הללו ל"ו הם עכ"ל הרש"ל. אבל בטעם שלו גם לגד התיבות הנרות הללו נמלא יותר מן ל"ו תיבות ונמטה משה נדחק ליישב דברי רב הרש"ל גם בא"ר ומתחילת השקל נדחק ליישב דברי המס"מ (המחליט השקל לא ראה את המס"מ רק מה שהעתיק הא"ר לכן חידש מדעתו מה שנמלא במס"מ) ונדחקו ליישב דברי הרש"ל עפ"י הנוסח שלו. בדרכים זרים. להשיג מן החשבון את התיבות הנרות הללו הם וישאר וכל שמנת ימי חנוכה קודש. והתירץ היותר אמיתי הוא כמ"ש במס"מ שראו בין הכתבים של הרש"ל טעמא אחרת א"כ קרוב לומר שהמעתיקים שינו את הטעם כל אחד לפי הבנתו שלא יבא רק ל"ו תיבות. ועכ"פ גם הסי"ו והמג"א הביאו דברי הרש"ל שיהיו ל"ו תיבות. א"כ צריך להבין מדוע נטעם אדמו"ר מ"ד תיבות. ולא מלאהי טעם לזה ואפשר לומר להכי קים ל"ו לאדמו"ר אשר כמו ועל הנכסים בנמלא ארוך תקן יותגן כסן גדול ויסד בו קכ"ד תיבות כמספר שמו יותגן. והקדמונים קבעוהו בחפלה ובהמ"ו כן תקנו הקדמונים וע' הנכסים

פרק מז מצלה

(א) וצריך לפסוק המגלה כאגרת. שי"א שאז לפסוקה כאגרת רק לטורח כספר הורה וכ"ה בסדור רב עמסר גאון (ובמגלה דף י"ט ע"א מפרש לעיין מה נקראת בסר ולעיין מה נקראת אגרת) אבל בעל העיטור הל' מגלה ובתניא רבתי הביאו בשם רב האי גאון וז"ל מנהגא דחזא לנא מאן דקרא במגלה פוסקה כאגרת וקורא אבל טורח כס"ת לא חזא לנא וכן מנהג בישראל עכ"ל הוצא צמור סימן הר"י: (ב) ואין מברכין שהחיינו אלא בגילה ולא ביום. רמב"ם הל' מגלה וכן הוא דעת הסוד והב"י. וזה מקרוב נדפסו פסקי דיונים מאדמו"ר בעל ז"ל וכתוב שם אעפ"י שאינו כדאי ב' אך תורה היא ב' ומסיק לו יהא אלא סטיקא דינא יבולס לברך שהחיינו שבברכת שהחיינו אינו עובר על לא תשא כמ"ש הסוד הל' פסח סימן הל"ב בשם בעל העיטור ומסתברא דרשות הוא וכן הוכיח בא"ר סימן כ"ב מן הש"ס ברכות דף ס' עכ"ל והנה בשערי תפלה כתבתי שאין לשנות ממה שכתב אלדמו"ר בסדור אבל אח"כ כתבתי בצדור שאדמו"ר בעל ז"ל וז"ל הנהיג לברך גם ביום ברכת שהחיינו ושכן מלאו בכי"ק על גליון סדור אחד ומסתמא אינו חולק על מורו וקנו אדמו"ר הזקן אלא ודאי שמה שכתב אדמו"ר הזקן ולא ביום היינו שבברכת שהחיינו ביום אין הכרח מן הגמרא וקבלת האר"י ואין זה שייך לפסקי הסדור הזה ומ"מ למעשה מאחר שבברכת שהחיינו אינו עובר על לא תשא דהיא ברכת הרשות מהראוי לזאת גם דעת הפוסקים לברך שהחיינו גם ביום. ובפרט שרק הש"ך מברך וטלס יולאים צברתו (עיין לעיל ברכת ההלל) ופסוק שאם לא קרא את המגלה בגילה מברך גם ביום שהחיינו כיון שזכר גמ' (מגלה כ"א ע"ב) לכן אם לא בירך בגילה מברך ביום אף ביחוד: (ג) הרב את ריבנו. (מגלה כ"א ע"ב רמב"ם פ"א מהלכות מגלה הל' ג' מס' סופרים פ' י"ד: (ד) ברוך מרדכי (ירושלמי מגלה פ"ג הל' ו' מס' סופרים פ"ד בראשית רבה פ' מ"פ מדרש שמואל ס' א' בג"ה מיימוני הל' א' אות ו'):

הנסיס בטוח קצר ויסדוהו על שתי קדושות קדושת הכהנים מדליקי נרות המזורה וקדושת הגרות. ויסדו בטוחה ועל הנסיס הקצר הזה חמשה חיבות עד הכהנים מתחילו בן יוחנן כהן גדול וז"ל חיבות נגד הגרות לכן תמלא בטוחה ועל הנסיס הזה מ"א חיבות עד קדושת הכהנים וקדושת הגרות ומ"ש הרש"ל לנד הגרות הללו אין כוונתו לשלול רק השתי חיבות הגרות הללו (כי זהו מילתא בלא טעמא ולמה ירעו השתי חיבות הללו) רק כוונתו לנד כסקדמה שלפני ועל הנסיס היינו הגרות הללו אנו מדליקין על השועות והוא כאלו אמר כמו שהכהנים הדליקו כ"י נרות בשמנה לילות. הגרות הללו ל"ו אנו מדליקין על השועות. והיו ספיר הקדמה לועל הנסיס בטוחה הקצר כנלע"ד ומי שדעתו יפה יחפש טעמים היותר נכונים: (ה) ועל הנסיס דחטובה שקבשו בתפלה ובהמ"ו. (שנת כ"א ע"ב בפרש"י שם פשוט"ע סימן תרפ"ב וסימן תרל"ג) תקנו יוחנן כה"ג ויש בו קב"ד חיבות כמיין יוחנן (כל בו בטוחה התפלה ובסוף ספרו גליני גמטריאות) ובקרוק סימן רכ"ה כתב שיוחנן כה"ג יסדו ויש בו קב"ד חיבות רק מרוב עטאתו הוסף תיבה אחת כמיין כהנים עכ"ל. וגראה שזהו הפעם שיש טוחאות שכתוב מעל חקי רצוק ואדמו"ר גרים מחקי רצוק שאינו מוסל עלינו לעשות את יוחנן כה"ג לענין: יוחנן כה"ג יסד בטוחה הזה שלשה סוגים. (א) פרמי הנסיס ונפלאות. עד ציד עוסקי תורתך. (ב) הלל והודאה. מן וך עשית שם גדול. עד לשמך הגדול. (ג) תפלה וזה נוסחה. כשם שעשית להם גם בן ע"ש"ה עמנו ס' אלהינו ואלהי אבותינו נסים ונפלאות וטדה שמך לנלח (טוחה הסוג השלישי לקבתי ממסת סופרים ומן מנהגים וכל בו) אבל לא נהגו לומר בתפלה ובבהמ"ו זה הסוג הג' כמ"ש צמור (סימן תרפ"ב ואצדורהם בשם הרב מרוסונורג) ואעפ"י שהוא זרכי רבים שמהר בשלש אחרות אמנם י"ל הטעם מדינא דגמרא משום שלשנה האחרת קבעום בהלל ואדאה (שנת כ"א ע"ב) ולא לחפלה (ועיין תוס' שם כ"ד ע"א ד"ה באדאה):

סדר מבירת המין

כתוב בש"ע אדמו"ר סימן תש"ח סעיף י"ב [אך כל איש אשר ראתה ה' בעצ בלבו לצאת ידי כל הדעות במבירת המין שחיה סביבה נאורה לידה יתנוב השפר מבירת כנוסח הכתוב בסדר] (פי"ט עמ"ס) כ"ט"ע הכתוב מן הסוד לשיטות כ"ט"ע) לכן הדפסנו לשיטות הסדר סדר מבירת המין. וסדר מבירת בחבה הסבירה כבסדר הראשון.

נדע בשערים המצויינים בהלכה אשר הרבה מספרים הראשונים ז"ל לא יצאו לאור הדפוס עדיין בימי האחרונים ז"ל המ"ו ומ"א והנמשכים אחריהם עד עתה קרוב לדורותינו אלה כנראה בעליל מספר שיטה מקובצת על כמה מסכתות איוצא בו. ולואת ודאי אין למסך להקל למעשה על הקולות שנמצאו בדברי האחרונים ז"ל (4) וכפרט באיסור תורה חמין שהחמירה בו תורה בכ"י וב"י. ומי שעולה על דעתו שסבירת המין הוא מד"ס לפי המנהג שהכל מבטלין החמין ואומרים כל המירא ליבטל ולהוי הפקר כו'. שגגה הוא בידו כי חמין הנמכר אינו בכלל ביטול והפקר מאחר שדעתו עליו לחזור ולזכות בו אחר הפסח כמבואר בתשובת הרשב"א בשם ירושלמי וכ"פ הרמ"א בר"ם ובפרי"ח. ולואת אם החמירה אינה כדת עובר עליו בכ"י וב"י וא"כ ז"ל בזה :

והנה עיקר דין מבירת המין לא"י ודעתו שיחזירנו לו לאחר הפסח המוזכר בדברי הראשונים ז"ל והתוספתא דפסחים הירושלמי הוא במוכר במעות מוזכנים ולא בהקפה. והדשים מקרוב באו לתקן לכתוב והמותר (3) זקפתי עליו במלוה כו' גם זה אינו מועיל לפי דעת גדולי הראשונים ז"ל וכנראה בעליל ממ"ש בזה גדולי האחרונים מהר"א ז"ל בתת"ד שלא מצא תקנה למכור בהקפה ולקוף עליו במלוה ע"ש ולואת אין תקנה אחרת למכור בהקפה אלא להיות יד ישראל אחר באמצע שלא יהיה להישראל בעל החמין שום עסק בעולם עם הא"י הקונה החמין ולא יהיה הא"י נ"ח כלום לבעל החמין אלא לישראל אחר שלא היה החמין שלו עדיין

שער הכולל

לקבל מותר המעות מן הקונה שהרי העמיד לו ע"ק וכפולק הקונה למי עכ"ל : בשו"ע סימן תמ"ח סעיף י"א חשיב במסלעלין קנינים החלונים במנהג המקומות. ויש בהם קנינים שיש בהם הלוקי דעות אי מהני גאטו יאדוי. ובפסקי דינים דף כ"ח מבאר חמשה קנינים גם איוו מהם דאורייתא ואיוו דרבנן ואם קנין דרבנן מועיל לדאורייתא. וכתוב שם (דף ל"א ע"ד) גד"ה וראיתי במת"ש דהיבא דאיכא קנין מן התורה והקונה יודע שמקנין לו חמין האם שיועד שאין קנין זה אמיתי ואינם מכוונים רק להפקיע הסיפור ויחזיר אחר הפסח זה היתר גמור הוא שעכ"פ יודע שיש שם קנין בזה וזה מועיל אפילו בדאורייתא עכ"ל. ומלך המקנה ודאי אין כאן שום הסרמה דזכות הוא לו. כיון שהמקנה לאחר זמן יאסרו אף אם לא ה' מוכרו. אינו נרשורו של הישראל ולא נקרא שלו כלל שהרי אין רשאי ליהנות ממנו. אלא שהתורה העמידה את האקן ברשות להיות שמו נקרא עליו שיעבור עליו בגל יראה וכן ימלא (כ"ה) בשו"ע אדמו"ר סימן תמ"ח סעיף ח' ובשו"ת ז"ל מהדס סימן

(א) ובפרט באיסור תורה כו'. פרסי דיני ב"י וב"י ע"י שו"ע אדמו"ר סימן תל"ח סעיף א' תל"ג י"ב תל"ד ו' תל"ה ד' תל"ו ו' תמ"ב א' ב' תמ"ו ד' תמ"ח ח' ובשו"ת אדמו"ר בעל ז"ל ז"ל חלק א"ח סימן מ"ח : (ב) זקפתי עליו במלוה. האם שנתמ"מ סימן ק"ל סעיף י' בהג"ה כתב שאם זקף השאר במלוה אע"פ שיוצא זכונם אחר הדמים קנה. אבל אין זה לפי דעת גדולי הראשונים. ובפסקי שארית יהודה מאחי אדמו"ר האריך לנאר הטעם שאינו מועיל זקפתי עליו במלוה. עפ"י מה ששמע מאחיו ז"ל. וב"כ אדמו"ר בעל ז"ל ז"ל בפסקי דינים (דף ל"ב ע"א) בדדעילי ונפיק אזוי לא מהני זקפן במלוה א"כ כתב לו סדר. אבל צערבון אינו קונה משום דהוי כמו מלוה ומלוה אינו קונה ולכן צריך סדר או קנין סדר ושער אינו קונה במסלעלין וקנין סדר לא מהני אלא ישראל משראל משו"ה (בקנין כסף) לא מהני אלא אם כן נתן לו מקנת מעות והעמיד א על השאר ערב קבלן שאז אין המקנת מעות דומה למלוה אלא קנות קנין נגטר שהרי אינו דוחק

שעלם. (ג) וגם ההוב שנתחייב לו הא"י הומ"פ הוא לאחר הפסח. כפי הסבואר בנוסח זה השלוח אליכם (ד) אשר מתוכו יוכל כל אדם לכתוב שטר מכירה על מיני המין שיש לו (ה) אשר א"א לפרט כל המינים בכתב. ועיקר הבל שיהיה הישראל בעל החמין סבור וקבל באמת שאם ירצה הא"י יסבור כל החמין במסח השוה שאפשר לקבל בעיר זו דמאחד שהוא סבור וקבל באמת במסח זה שאפשר לקבל ממי שירצה לקנות מעיר זו הוי פיסוק דמים. וכמו באומר (ו) כדשייכוהו בתלתא או אפילו א' ע"י בית יוסף חו"מ ס"ס ר"ז. (ז) הגם שיודע בו שלא יעשה כן. כי מאחר שמה שאינו עושה כן אינו אלא סרצונו הטוב שרוצה להתחירו לישראל הרי זה מכירה גמורה כראיתא בהדיא בגמרא פ"ה דב"מ דא"ל מדעתיה. (ח) והנה אף גם במכירת החדרים אין מועיל כלום ליקוף במלה לפ"ד גדולי הראשונים ז"ל (ט) ואין תקנה אלא בשכירת כפי הסבואר

שער הכולל

מוה בחו"מ סימן ק"ג וסי' ר' סעיף ו' בש"ס ובסוף סימן ר"ז ועוד ט"ו) לכן כתב כפי השער ומקח הסוה. ועל דברים שאין עליהם שער כמו שכירות החדרים והקרח יקצנו פסוק דמים: (ז) הגם שיודע בו מרלוט המוכר. וכל"ש מה שלעת הישראל לחזור ולקנות החמין (מיד הע"ק) אינו גורע כלל כח המכירה מאחר שאין בדעתו להכריחו שימכרו לו כ"א שיודע שהקונה יחזור וימכרו לו מרלוט הסוב ע"י סימן לו ריות אויה סך משות (שו"ת אדמו"ר ז"ל סימן מ"ה אות ג'): (ח) והגדה אף גם במכירת החדרים אין מועיל כלום ליקוף במלה ט'. מ"ש אף גם. אינו מובן לכאורה דמריכי תיתי להקל דמכירת קרקעות יותר מנמטלטלין לאחר דמכירת מטלטלין אינו מועיל זקנן במלה ובמכירת קרקעות מועיל וכן מליני בפסקי דייס שם (דף ג"ב ע"א) שהמה על מ"ש ואין תקנה אלא בשכירות אמאי אין תקנה במכירת החדרים ג"כ ע"י ערב קבלן כמו בחמין עצמו דמאי שגא (ובן חמה בדברי נתיים ונאטר בחימה). עיי"ש בפ"ד שחירן ע"י מ"ש הרי"ף בחב"ש א' ט' בדדע"ל וגסיק אזווי לא מהני זקנן במלה אלא"כ כתב לו שער ט' (אבנא לעיל אות ג') וא"כ ה"י אפשר לומר דמכירת החדרים כיון דע"כ סתבין שער מהני זקנן במלה ליה הודיעו אשר לפ"ד גדולי הראשונים אף גם אם סתבין שער לא מהני זקנן במלה: (ט) ואין תקנה אלא בשכירות. כלשון הוב נמנ"ל ג"כ בסדר מכירת חמין שחיקן סט"ב וחכמי פראג (נדפס בשו"ת סיבת זיון סימן יו"ד י"א) וז"ל הלאה תקנה להשכיר החדרים ולא למכרם והכינו שם הסעם מחוס לא פלוג שלפעמים החדרים שפירים הם לבעלי החמין ולא קמים ואין להם רשות למכרם עכ"ל ה"ב. ולפי הנראה אשר אדמו"ר השם בזה עוד תשעות כמו שמרמ

סימן מ"ה אות ב' בשם המ"ב) וכיון שעשה קנין המועיל מן התורה יאל החמין מרשותו שלא יעבור בכל יראה ובל ימאל: (ג) וגם החוב שנחתייב לו (להע"ק) ט' חמין פרעונו הוא לאחר הפסח. הרי שגם מלד הקונה אין חשש דוחק שכיון שקבע לו זמן עד לנחה"פ גם הע"ק אינו יכול לדחוק את הקונה שיתן לו משת בפסח. ומ"ש בחו"מ סימן ק"ג שא"י אם קבע זמן לכרעונו וכשהגיע הזמן דחקו לפרוט לו משתו בו' ועייל וגסיק אזווי לא קנה. זה אינו שייך רק בין המוכר והקונה ולא בין הע"ק והקונה: (ד) אשר מרובו יוכל כל אדם. דהיינו אם נמנ"ל אלנו דברים שלא נתבארנו בזה בטוחה טעון מיני חמין שגמנאלו במקומות אחרים או בע"ח הנוצח מתחנן (כגון הסורים שזוים מן בראשע שאי אפשר להאכילם בפסח מאכל אחר שזכו הפסד רב) שגם צמנ"ס אינם חמין וכן חכירות ופאשטנטיין כאשר יתבאר לקמן וכן שאר עיני מחסור שמתנים לפי חוקי הזמן והמדינה איז יוסף כל אחד בטוחה הוב תרבות לפי שעתו וזמקומו אכל ח"י להשמיט או לשעת אויה דבר מסידור הטוחה הוב כי טעל הלסת קבועות: (ה) אשר א"א לפרט כל המינים בכתב. הייט בטוחה הוב שנתקן ליחיד המוכר חמל. ועיין לקמן אות י"א: (ו) ברשייטורו בתלתא. יש טובנין שעל דברים שיכולים לכתוב מקח קצוב סתבין מקחוס ועל שארי דברים כמו בעלי חיים ושכירות החדרים סתבין כפי שימוש ג' בקיאים. ואדמו"ר לא יוחא לי בזה. ונראה שטעם דלקצוב המקחים גרע ספי כמשי"ת לקמן אות י"א בשם אדמו"ר בעל ז"ל ועוד יוכל להיות שלא יקצוב כפי השער ומקח השוה ואין זה אלא הערמה וגם המוכר לא יהיה סבור וקבל בלחמה. וכפי שיזומנו שלשה קיאי"ס הדינה דייס שבקל בעלם השומא (ועיין

סדר מכירת חמץ

(י) בנוסח זה. וכאשר הארבעה בקונטרס מיוחד על כל פרטי המבוארים בנוסח זה: **היי' דלמטה תמיד עלי כמאה עדים אף שמכרתי לאי' מוכר'ז מכירה גמורה וחלופה בלי שום תנאי (יא) כל**

שער הבולל

שמרנו בשו"ע (סימן תמ"ח סעיף י"ב). [ועי' בתו"מ
 סימן קנ"א האיד יכתוב לשון השער במכירת קרקע]
 ועיי"ש שבענין כתיבת שטר קנין אשר בו תלי
 עיקר הקנין לריד' לדקדק שיהיה נכתב השטר
 כהלכתו וכו"ל בטל הקנין ולא כ"ע דרי' גמרי'
 ובקליאם בהלכות שטרות. ועוד כמ"ש כאן שאינו
 ניזול מאסור תורה עד שיהיה סבור וקבל באמת
 למכור כפי התנאים הללו וכל מעדה על האמת
 יודה שזה לו לאדם להוציא החמץ מרשותו מלמכור
 לחלוטין מחיובו ופרנסתו או חדר אחד מן החדרים
 שלו או מתוך חצירו וליתן להקונה דריסת הרגל
 דרך חצירו וחדריו ואין לך הערמה גדולה יותר
 מזה (ועיי' לקמן ד"ה ומענין): (י) בנוסח זה.
 הטעם הוא נתקן בלשון יחיד המוכר חמץ דקאי
 על מ"ש בשו"ע שלו אך כל איש אשר יראה ה'
 עט בלבו כו' יכתוב כמ"ש בסדור עכ"ל ולפי
 המנהג שכל בני העיר טהנים הרשאה להרצ' דמרא'
 שימכור חמץ (כמו שה' המנהג גם בחיי אדמו"ר
 ז"ל). הנה בסוף סו"ת נחלת שבעה נמצא נוסח
 הרשאה על מכירת חמץ. אמנם מחמת שהרשאה
 צריכה להיות בסוג השטר מכירה ומאחר שהשט"מ
 שבג"ס אינו בסוג הנוסח הזה לכן לריד' לדקדק
 לכתוב את ההרשאה שהיא' מנונית להשטר מכירה
 הזה. גם מ"ש שם שנותנים רשות לשרוף כו' את
 החמץ אינו נכון כי לריד' להיות סבור וקבל באמת.
 וגמלאו גם בנוסח הרשאה ובנוסח שטר מכירה
 כמה דברים שהם נגד הדין ולא יתכן שהנוסחאות
 הללו הם מבעל נחלת שבעה לכן נדפסו בסוף
 הספר. ובלא צאורים נדרט בכל השטרות:
 וכתוב בשו"ת ז"ל מאדמו"ר סי' מ"ו דיכולים
 למנות שליח בלא בפניו. וסקיל וטרי שם אם יכול
 המורשה למכור את החמץ שגא' לידי המרשים אותו
 אחר שעשו אותו שליח (היינו בזמן שזמן כתיבת
 ההרשאה עד זמן אסורו). ומסיק להחיר כיוון
 דוסת הוא לו. רק לרווחא דמילתא נכון לכתוב
 בשטר השליחות שעושהו שליח גם על החמץ שיצא
 לו אח"כ עד זמן אסורו (שאינו יודע מן החמץ
 סביא) שיהי' שלו. ויעשה לו זכות זה למכרו
 פי'. למכור למכיר בפירוש שיעשה לו זכות ודאי
 כזה שליח מדין זכיה עכ"ל: ואין לריד' לא עדים
 ולא קנין סדר (רמז"ס פ"א מהלכות טעוין ופ"ה
 מהלכות מכירה הל' י"ג) גם נכון לנאר בהרשאה

שיטל המורשה למנות שליח אחר במקום את מי
 שיוכשר בעיניו: נוסח הרשאה ליחיד המנונה שליח
 שלא בפניו נמצא לקמן אות ל"ה: (יא) כל מיני חמץ
 שיש לו. בשו"ת דברי נחמיה סימן ל"ה כתב הלפי
סם שפקפק במק"ח אם חתם השליח כו' (במק"ח
מיירי במכר הקרקע ולא בהשכיר שא"ל כלל בספר)
 ראוי ליהגב למכור להקונה את השטר כח או לכתוב
 את השטר מכירה על גוף השט"מ עכ"ל. לכן נהגו
 המדקדקים לכתוב להשט"מ את ההרשאה וכל
 הרשימות ואת שתי קצות חוט התפירה חותמין
 ומדבקין להשט"מ בחותם השט"מ: ויכתוב בזה"ל.
 אף שאני הח"מ הגא' נכח והרשאה מהאנשים
 המתומים והרשומים והמכרים בהרשאות וכו"ל
 ניירות הדבוקות ותפורות לזה והרבו אותי על
 כל פרטי המינים אשר נזכרו בניירות הנפורות
 ודבוקות לזה למכור הכל קודם זמן איסור חמץ
 כפי שיוכשר בעיני. כהיום מכרתי את כל הדברים
 הללו וגם שלי הח"מ (לפלוני לפלוני) במכירה גמורה
 כו': אם מוכר גם בעלי הייס הנוזים מחמץ
 (כדלעיל אות ד') לריד' לפרש וכן בעט"ה הנוזים
 מחמץ: וז"ל אדמו"ר בעל ז"ל (בהשגחה כוף סימן
 מ"ה) אך באמת נראה ברור דלא קאמר הרמב"ם
 דלא קיה אלא כשאומר אני מוכר לך נכד וכן
 שנמצא המעות קצונים והמקח אינו ידוע מינו
 כלל אם תבין או זהב נמצא הי"ו כמחשך בקוביא.
 משא"כ כל מה שיש צבית אינו מוכר לך כפי השער
 ומקח הסוה שבעיר זו ושעיהא דהוי מקח גמור
 דמה ליכפת לו אם הוא תבין או זהב מכל מקום
 אין כאן שום מלתא יתייראה ולא שום אונאה.
 שממ"ל אם הוא תבין ישלם במקח של תבין ואם
 הוא זהב ישלם במקח זהב ודאיה כו' ואם כן
 במכירת חמץ שאף על פי שלא פי' פרטי מיני חמץ.
 מכל מקום כיון שמכר כפי השער ומקח הסוה
 שבעיר זו ודאי סמכה דעתו של הלוקח בו וכל
 שכן שבאמת נראה. דזה נקרא מינו ידוע היינו
 מיני חמץ ולא כערך הספק בין תבין לזהב (ועיי"ש
 באות ד' שהוכיח שאדמו"ר הוקן לא ס"ל כהמק"ח
 ס"ק יו"ד שצריך לפרוס כל מין ופרט. וכתב שם
 עוד שלכתחלה יפרוס כל מין בדרך כלל) ודאיה
 לזה מרב האי גאון בספר מקח וממכר כו' עכ"ל:
 ולכן הנה שלכל יחיד קשה הדבר לפרש כל המינים
 כי צעת שמכין את השטר מכירה אינו יודע עדיין

סדר מכירת המין

מג

מיני המין שיש לי (יב) נחדר פלוני ופלוני המסומן במזריו כו' (יג) כפי השער ומקח הסוה שנפד ו

שער הכולל

מיני חלב. חסה וצנץ ודומיקן. כל מיני לעקוח וטקיר גיבעק וקאנדיסרסקי. טקיר פסוע וקאנדל ובלילות טקיר שמחפין בהן מיני פירות ובשמים ועיסות וכדומה. וכן כל הבעלי חיים המזוהים מחמץ. הכלל כל מה שהפה יכול לדבר והלב לחשוב שיש בזה חמץ גמור או נוקשה בעין או על ידי הערובות: (יב) בחדר פלוני ופלוני המסומן במזריו. והמזכר חמץ של כל בני העיר יכתוב הנמלא במקומות וחדרים ורפתים ומכלאו' ולולין ושבמקומות אחרים בשדות ועל אם סדרך ציבשה ובספינות ועיין שו"ת אדמו"ר בעל ז"ל סימן מ"ה אות ד' דשקיל ומרי מענין שאין הקונה יודע המקומות. ומסיק ח"ל ועוד שבנד"ל ג"כ אין שייך לומר דלא סיים ליה שהרי יש סימן איזה חדר והוא אלל כל יאדי החדר שבו מונח החמץ שהרי ציאר לו שמשכיר לו המקומות שהחמץ מונח בהן ח"כ אין לך סימן גדול מזה וסדיף זה מבית צבית דנס להרמז"ס וסייעתא מהני בענין עכ"ל: (יג) כפי השער ומקח הסוה כו'. ובעד הבעלי חיים שאין עליהם שער בשוק צריך לכתוב פיסוק דמים (כי כן דרך התגרים הקונים עדרים (אורשין או אפארעש או סאבאנניתי) שפוסקין המקח בכלל על הסובים והרעים מקח אחד) כל סוס במקח קר וקר כל שור בקר וקר כל בהמה בקר וקר וכן בעגלים וזאן (עיין לעיל אות ו'): ומ"ש כפי השער ומקח הסוה נחבאר לעיל אות י"א: ומ"ש כגון יי"ש במדות קטנת שקורין שיינק. הנה בחקי המדינה אין רשות למכור יי"ש במדות קטנות ואפילו במדות גדולות כי אם החוכרים (כמו שהי' מקדם) וכעת מי שיש לו פאטענט ושארני גיירות. וכתב בשארית יהודה סימן י"ב וזאת הענה למכור היי"ש במכירה גמורה והמקח מן היי"ש יהיה כפי המקח שניד הבעלים למכור ואמנם צריך ליתן להקונה מכל הין כו' שירות לעצמו בעד פרתתו עיי"ש איך לעשות שיהיה שם נוקח עליו ולא נפקד. ובשו"ת אדמו"ר ז"ל סימן מ"ט האריך למטא ע"ה לזה ודעתו שיוכל למכור לו את חוק החכירה (אשקופ) היינו שיוכל למכור במקח הקבוע שם בכל מקום ומקום (קאנפאר וועדערני שיינק) והקונה ישלם להבעלים מחויקי החכירה את הראשע (היינו השלומי החכירה). (והאקציו לקאנז' וכן הולאות השלומין להגמרים ופועלים חל הכל על הקונה) ושיכול לחול על החכירה שם קצין שכתבתי את החכירה

איו מינים יארו אללו וגם קרוב הדבר שיטכה על איזה מין. אבל מאחר שאדמו"ר בעל ז"ל ז"ל הסכים שכתחלה יעשה כן וגם מן הלשון שא"ל לפרט כל המינים בכתב משמע דהיכי לאשער יפרס. ע"כ לכל הפחות בטוח הרשאה הכללית יבאר בזה האופן: כל הדברים הנעשים ומעורבים ומחוקקים באיזה מין מאמשת מיני דגן. חיים אפויים לזויים מבוסלים ומסוגנים או כבושים או מלוחים. באיזה חשש חיומן מחמץ גמור או נוקשה בעין או ע"י הערובות. העומדים לאכילת אדם או בהמות ועופות או לשתיה או לרפואה או לאיזה הכשר ותיקון והנאה. כל מיני תבואות שבערימות ובענטת שדושו ושורשו בקרקע (ולא ירקבו עד זמן אסור). (הח"י סוף סימן חמ"ג שקיל ומרי מענין גדולין מחמץ שעבר עליו הפסח אם מותרין בהנאה (ועיין במקור חיים ובשו"ת החם כוסר סימן ק"ו ובשו"ת שו"ת ומשיב המדורא תליתאה ח"א סימן כ"ו) והנה אדמו"ר בשו"ע שלו השמיט זה הדין לגמרי ושאנתי את הבעי"הם בעבודת אדמה ואגרו לי אשר דוקא מיני קטניות הקשים שאין לחלוטית הקרקע מספקת לרכסם שיוניאו למח. שורין אוהם במים עד שמתרכבים ומתחילין להוליא למחיס וחל"כ זורעין אותם כי עדיין אינם נבדר רקבון הדרעין. אבל החמשה מיני דגן רבים הם ואם נתחלתו בתלות עד שהוניאו למחיס טרם שנתאחדו עם פה הזומח שבקרקע לא יולחו עוד לזריעה לגדל גדולין כמותם. ויש לומר שלכן השמים אדמו"ר זה הדין כי לא יטייר רק בשאר אסרי הנאה כמו ערלה וכלאי הכרם אבל בחמץ שעבר עליו הפסח הוא העדר המליאות) תבואה שגדלה ומתיבשה וא"ש עוד לינק מן הקרקע: (עיין שו"ע אדמו"ר סימן חס"ו סעיף י"ב ודינה כמחלסלין. ונקיט בקנינים שהמחלסלין נקצין בהן חו"מ סימן קצ"ג נתיבות המשפט ס"ק ג' ונסימן ז"ה קצת החושן ס"ק ד'): כל מיני תבואות קלופות וגרופין וקמח כולת ופסוס וכוזין ומורסן. יין סרף ופירט כסוס והמערב ומחוקק עם טוקר או דבש ובשמים ופירות. והבשמים והפירות שכתבנו. כל מיני אריק והפעילאני משקאות וכדומה כל מיני פארסיר או מיני סכר וקיסלייעשני וכל מיני קוואסין. וכדומה. כל מיני לייאקין ופליטורין וצב ודומיקן. כל מיני עיסות ושמיים ומאלנין ופאלעד ואפארין ובראשע. כל מיני שומז. כל

סדר מכירת חמץ

(ובכפר יתחב כפי השער ומקח השוה שבעיר פלוגי הסמוכה לכפר). (ד) לפי העת והזמן להאידנא שאפשר למכור כאן בעיר זו במקח זה דהיינו כפי המקח שאפשר לקבל מהקונים שבעיר זו שקינו במזומנים בכדי להוליך למקום היוקר (טו) או בכדי למכור כאן מעט מעט כגון י"ט צמדות קמחים שקורין שייק (טז) וכן בשכר וכן בהבואה מחומלת וכן בשאר מיני חמץ וכן (יז) כלים מחומלים שיש עליהם חמץ בעין. ובכלל ס"ה העולה מכל החמץ הנ"ל נכללו ג"כ במכירה זו חתיכות חמץ שימלאו בהדרים הנ"ל ואין עליהם מקח כלל ואין עליהם שום קונה והרי הן של הא"י מוכ"ז בעד ס"ה הנ"ל. ומכר כל המעות שיגיע מהא"י מוכ"ז בעד כל החמץ שנחדרים הנ"ל לפי מקח הנ"ל (יח) לאחר המדידה (או המשקל) (יט) הריני פוחת לו חצי רובל שריוח לעצמו בעד סרחתו למכור החמץ במקח הנ"ל על מזומנים. ורשות בידו למכור אף גם תוך הפסקה לא"י שבעיר או שבתוך לעיר ואשילו ביוקר ממקח הנ"ל והריוח שלו וכן אם יבא יהודי חמץ לעיר במזמא יום טוב ויתן יותר הריוח שלו. והריני טתן לו ולכל הקונים דריסת הרגל בחארי.

שער הבולל

הכירה ע"י קאנראלקס כך מכירתו עיי"ש. וא"כ לפי התוקים דנעת שאסור למכור י"ט בלא פאטענטיין ימסור לו הפאטענטיין על מנך אחד עשר יום מן שליש היום של י"ד יוסך במקח כפי שעולה קרן להבעלים במנך אחד עשר יום הללו דהיינו הזכות ופיא כח שיש להבעלים בהפאטענטיין הללו. והאקציה ושכירות להגאמנים והפועלים חל על הקונה. והמקח מן הי"ט י"ה ג"כ כפי השער ומקח השוה כ"י במזומנים כ"י בכדי למכור כ"י במדות קפנות שקורין (שיינק) ולפרש כ"י בהשער מכירה ולבאר ג"כ שאף גם אם הקונה הנ"ל ישיבת המסחרים מן המקומות הללו במנך זמן הנ"ל או במקח הימים אעפ"כ לא יבכה כלום מן התשלומין: (ד) לפי העת וזמן להאידנא. וכן לקמן נבי בהמה המבכרת לענין פסוק דמים לקדק שירלו או לקטתם כ"י מזומנים כ"י וכן לענין שומא מבואר בחו"מ סימן ק"ג כפי הזמן וכפי השער שנמכר באותו מקום כ"י (טו) או בכדי למכור כאן מעט מעט כגון י"ט. עיין מ"ש לעיל אות י"ג: (טז) וכן בשכר. השכר עלמו נמכר כפי השער ומקח השוה כ"י אבל שכירות בעד הקרה והגור שאין ע"ו שער בשוק לריך לפסוק דמים כמו שית' לקמן בד"ה ומי שיש לו שכר כ"י (יז) וכן כלים מחומלים שיש עליהם חמץ בעין. יש מסיפין (לכד כלי סעודה של מתכות) שלא יעטרט פבילה שמת כמ"ש בתקנת הט"ב שדפסו בשו"ת שיבת ליון סימן י"א ובפ"ה ליו"ד סימן ק"כ ס"ק י"ג. והסעם שאלמו"ר השמים זה כי בנא"ה לריך לנקות ולשפסך הכלים שלא יהי עליהם חמץ בעין כמ"ש בשו"ע סי' הנ"א סעיף א' ובפרט כלי סעודה שאפשר לנקותם עדיין ואפי' בשבת התיירו לנקותם סיפין באצבעו שלא יבאר בהם חמץ בעין ושאר

הענין

(ב) וכבר משרתי לו המפתחות לקנות צהם החמץ שבחדרים ה"ל. (כא) וגם נתתי לי ידי על המכירה ה"ל כדרך התגרים. וגם קבלתי ממנו כל דמי החמץ עד פ"א להיט שקבלתי ממנו א' זכב מזומן על (כב) ערבון שקורין (זדאטי"ק) כמנהג הסוחרים. ועל המותר עד השלום כל הסך שיעלה ויגיע מא"י מוכ"ז לאחר המדידה (או המשקל) (כג) כבר קבלתי ממנו ח"י פכ"ס שנגנס בערב קבלן בעד הא"י מוכ"ז והחייב בקב"א"ם לסלק בעדו כל הסך שגיע ממנו אחר נכוי חצי רובל וא' זכב ה"ל לזמ"ם המבואר בח"י ה"ל. (כד) ומעשה נקנה כל החמץ ה"ל לא"י מוכ"ז מעשיו ממזב בק"ג לחלוטין בני שום תנאי ושזור כלל ואין לי עליו שום סו"מ ופ"ס בעולם. וכל המעות שגיע ליד הא"י מוכ"ז בעד החמץ כשימכרנו טעו או מקצתו ליהודי אחר פסקה או לא"י אף גם בחוק הפסקה מחוייב לסלק הכל ליד פכ"ס החתום בח"י ה"ל ולא לידי כלל אפילו פ"א. והחתום ה"ל הכטיח להמתין לו (כה) כל היום אסרו תג צאם שלא ימכור בפסקה לא"י נכדי שיוכל למכרו ליהודים שבעיר (ובכפר ימתין ב' ימים נכדי שיטע הא"י לעיר הסמוכה למכור הם) נכדי שיסתכר חצי רובל ה"ל אם ירצה לפרוח או שמא יבא יהודי מתוך לעיר ויתן יותר ממנהג ה"ל. (כו) ואם לא ירצה הא"י מוכ"ז לפרוח באלה אזי אפשר שהחתום ה"ל יקבל ממנו בחזרה ויתן לו ריוח דבר מטעם כאשר יתפסרו ביניהם ולי הח"מ אין לי שום עסק בזה. (כז) ועוד זאת הסכרתי

שער הדבולל

וענין והזמן והתנאות המסחרים: (ב) וכבר מסרתי לו המפתחות לקנות צהם החמץ. משום דמכירת מסלולין צריך לכתוב: שני קנינים טעף ומשיכה (עיין שו"ע אדמו"ר סימן המ"ח סעיף ח') וכתוב שם בשיעור י"א שאם החמץ רב שא"ל למשורך וכן אם אין החמץ כאן כעון שהוא בעיר אחרת או על הדרך צריך להקנותו באלה משאר דרכי הקניה (עי"ש פרטי הקנינים לנד משיכה) וחשיב שם מסירת המפתח לקנין תחת משיכה (במקומות שנהגו שמסירות המפתח קונה קנין גמור) ולכן כתב כאן צוה"ל וכבר בו' לקנות צהם ט' שזבו מסירת המפתח לשם קנין שצריך להיות בין הקנינים קודם שמוכר לו המפתחות אחר גמר כל הקנינים שיצאנו לקמן אות לו'. שמסירות המפתח דשם הוא לא לשם קנין רק שיוכל לילך לשם בכל עת שירצה ודינו מבואר שם בשו"ע סעיף י"ג. אבל מסירת המפתח הזה הוא רק לתוספת קנין תחת קנין משיכה ובדיעבד אינו מעכב: (כא) וגם נתתי לי ידי על המכירה כדרך התגרים. היינו נ"כ אחד משאר דרכי הקניה המבוארים שם בשו"ע סעיף י"א ואינו רק נתיתי יד כדרך התגרים ולא תקיעת קף שנוכר שם שאינו שייך בהקונה הוא. ונתיתי יד הזה נקרא נ"כ איסוממה עיין חו"מ סימן ר"ס פ"ת ס"ק י"א. וסימן קכ"ע סעיף ה': (כב) על ערבון ט'. עיין חו"מ סימן ק"צ סעיף י' וסימן ר"ו סעיף י"א: (כג) כבר קבלתי ממנו ח"י. מ"ש צוה לשון כבר י"ל מתמת שח"י הע"ק צריך לקבל מקודם שלא יהיה כדון ערב שלאחר מתן מעות וכן לקמן ב"ה וככה בו' כתב ואח"כ בעת מכירת החמץ ממנו לפני ט' יבקש מהקונה שימכור לו ח"י הע"ק. אבל את הערבון צריך לקבל בעת הקמן

ולא מקודם שלא יהיה עליו דין מלוה ט' וכן בקדושין מקפידין שיאמר תהלה הרי את מקודשת ואח"כ יתן הקדושין: כתוב בשו"ת אדמו"ר ז"ל סימן מ"ה אות ה' (דף נ"ח ע"ג וע"ד) שמאחר שכתב בו' ולי הח"מ אין לי שום עסק בזה. דין הערב הזה כדון ערב שלוף דון המבואר צו"ד סימן ק"ע שמנקה את הקונה לגמרי מן המוכר ולא שייך עוד על המוכר שום אחריות נגד הקונה: (כד) ובצ"ה נקנה כל החמץ. לכאורה היה לו לכתוב זה לקמן אחר גמר כל הקנינים. וי"ל דכוונתו מאוס להפילו אם קבל ממנו ח"י ע"ק שלא יהיה צוה חש עייל ונסיק אזווי מ"מ מבואר ברמ"א חו"מ סימן ק"צ סעיף יו"ד שאינו קונה טעו אלף אם פירש בו' ודעת רש"י והסוד שדוקא כשכר צריך לנלות דעהו שמקנה לו בסק את טעו ולא כפי באמירת הלוקח לחוד. לכן המוכר מעלה דעהו בפירוש מאחר שקבל ממנו ח"י הע"ק על שאר המעות. מעשה במעט הכסף נקנה לו כל ט' בני שום תנאי ושזור כלל: (כה) כל היום אסרו תג. והמוכר מתן של בני שיירות וכפרים יכתוב. שני ימים אחר תג הפסח. ואם כולל גם דמי שכירות יכתוב שלשה ימים כלקמן ב' או ג' ימים: (כו) ואם לא ירצה ט'. עיין לקמן אות ל"ה: (כז) ועוד זאת הסכרתי בו' מהיום. בפסקי דינים סוף סימן תמ"ח כתוב. הפר"ח חש בשכירות דמי מהכר באסורי הנאה ואסור לדעת הירושלמי וי"ל דלאזמור (בטעם זה) מיירי למשכר לו יום א' לפני ע"פ דכ"ג שרי (כמ"ש בשו"ע סי' ת"צ סעיף י"א) אבל בע"פ יש להחמיר אפילו קודם זמן אסורו עכ"ל. וכן הוא בתקנות הט"ב שדפסו בשו"ת שיבת יוון (סימן יו"ד י"א) ועיין שו"ת אדמו"ר

סדר מכירת המין

בשכירות גמורה לא"י מוכ"ז את (כח) מקומות של כל החמץ הג"ל במקח א' וכן בעד כל חדר מהיום עד כלות יום או יומים (ובכפר ב' או ג' ימים) אחה"פ שיוכל או למכור החמץ ליהודים שנעשרו או שנתון לעיר הג"ל. (כט) וקבלתי ממנו דמי השכירות הג"ל במוזמנים. (ל) וגם מסרתי לו המפתחות כד"ת (לא) ואגב קנין שכירות החדרים יהיה קניו לו כל החמץ שבהם (לב) ביתר שאת ויתר עו על

שער הכולל

ורבינו ז"ל עב"ל בפסקי דינים. ונתשובה סימן מ"ה אות ב' ואות ג' כתב שמ"ש רבינו בשו"ע סעיף י"ג דאפילו ליעבד אסור בהנאה אם לא מסר לו המפתחות וזה דוקא כשהקונה מבקש המפתח ואינו עתן לו ועוד כשזוקף מותר המעות במלוה דגלי דעתיה שטובה כן שיהי' בטוח במשנתו אבל כשהעמיד לו ע"ק על מותר המעות ואין לו עוד על המוכר שום סו"מ כו' אינו מעבד לעבד אפילו לא מסר לו המפתחות עכ"ל: (לא) ואגב קנין שכירות. לריך להוסיף ואגב קנין שכירות הרפתים והמכלאות יהי' קניו לו כל הבעלי חיים. כן כתוב בתקנות הגו"צ ללעיל שהבמות נקטת אגב הרפתים. אבל אדמו"ר כתב לקמן בענין בהמה המבכרת לעשות קנין כסף וע"ק ולנאת גם קנין משיכה ישכיר לו הרפת כו'. כתב הגו"צ מי שיש לו הבואות בשדה או י"ש רחוק ממנו יכול למכור הכל אגב השכרת החדר הזה אף שאין החפץ בחדר הזה כלל עכ"ל וכן כתב אדמו"ר בעל ז"צ סימן מ"ה אות ד' בשם הס"ו חו"מ סימן רמ"א ס"ד: (לב) ביתר שאת ויהר עו. כתוב בשארית יהודה סימן י"א דמשמע שקנין אגב כו' לא חשיב רבינו לקנין בטובה שלא כתבו רק ליתר שאת לפי ש"א שקנין אגב אינו קונה בבניו יהודי (עיין בפסקי דינים סימן המ"ח דף ג"ח ע"ב) לכן הי' רניל לטור לעשות עוד קנין חליפין דהיינו ליקח מן הקונה סכין שלו או חפץ אחר ולומר לו שזהו אינו אלא בשביל קנין עפ"י ד"ת שלנו. ואח"כ רשאי להחזיר לו. ולריך לפרש בשער מכירה גם קנין זה ולכתוב ועוד קבלתי ממנו כלי פ' (או חפץ) בתורת חליפין ליתר שאת כו' ואף שגם בקנין חליפין יש מחלוקת מ"מ בהמרק ב' הקנינים עם קנין הערבון מטייל עכ"ל. ובפסקי דינים (דף ג"ב ע"ב) כתוב יש לפרש שעושים רבוי הקנינים לרווחא דמילתא ר"ל שאין כוונתו שיקנה כבולם דווקא ושבאחד מהם לא יקנה דלא אם יחסר קנין אחד [שלא יבין מהות הקנינה] לא יקנה דלמריק בש"ק דב"מ (דף י' ע"א) כו'. דנפל עליה גלי דעתיה דנפילה ניחא לי' לדיקני בד' אחת לא ניחא ליה כו' וכן כתב אאזמו"ר שיאמר לו שע"י אגב יהיה קניו לו החמץ ביתר שאת ויתר עו על קנין ללעיל ביתר שאת דיקא עכ"ל

אדמו"ר ז"צ סימן מ"ס אות ג'. והנה אם אחד מוכר חמץ של כל בני העיר בלתי אפשר הוא להקדים כ"כ ומוכרה להמתין עד קרוב לזמן אסורו ליה אין תקנה אלא שישיכיר לו החדרים ביום שלפני ע"פ והרשימה יתן לו בע"פ קודם שליש היום. ובשו"ת דברי נחמיה סי' ל"ה דייק מדסיים היום יום י"ד ניסן ז"ל שבשער מכירה (היינו בסדר) ס"ל כרשב"א שבב"י סי' ת"מ ולא כרמ"א סי' תמ"ח שבסוף כהאגור עכ"ל: (כח) מקובצות של כל החמץ. לריך להוסיף. וגם הרפתים של הבהמות והסוסים שמוזנים מחמץ. ויפסוק ג"כ בעדס פיסוק דמים בעד כל רפת כך וכן: (כט) וקבלתי דמי השכירות במוזמנים. הנה שכירות קרקע סגי לה בכסף לחוד (חו"מ סימן קצ"ה סעיף ט') ואינה נקנית במלוה (שם סעיף י') ובשכירות לא בעינן שיתן דמי כולן דשכירות אינה נושאת אלא לנכסף (שם סימן קצ"ב סעיף י"ג בהג"ה) ולכן הגם שנתוסף זה קבל כל דמי השכירות במוזמנים (שאינו עולה אלא דבר מועט) אעפ"כ השמים בלא תיבת כל. ללענין קנין השכירות אין ג"מ בין כל דמי השכירות למקצתן לדיקנין אגב די שעה מועטת ומה שהקפיד בלאן לקבל כל דמי השכירות במוזמן ולקמן גבי שטר וקרח שעולה לנמה רוביל כתב שיכלול בח"י הע"ק ולא סגי שיקבל בעד השכירות מקצת המעות ויכלול המותר בח"י הע"ק. נראה משום שהוא דבר מועט ושלא יהי' לו עוד שום עסק עם השוכר הזה. לכן יחיד המוכר חמץ של כל בני העיר שגם שכירות החדרים עד שלשה ימים אחר תג הפסח יעלה לנך רב שאין ביכולת הקונה לטקל במוזמן יכלול הכל בח"י הע"ק. ולא יקצו מקחים בזול שהמוכר לא יהי' סבור וקבל בלתי: (ל) וגם מסרתי לו המפתחות. היינו לא לשם קנין רק שיוכל הקונה לנא לשם בכל עת שירצה. וכתוב בפסקי דינים סוף סימן תמ"ח וז"ל והמ"א כתב בשם המ"ב דבדיעבד מהני אפילו לא מסר ט' ולכאורה הדין עמו דמאי שגא מחמץ שנעיר אחרת כו' שכתבו הפוסקים כו' אע"ג שאינו יכול לקבלו עתה. וז"ל דכשהוא נעירו ואינו מסר לו המפתח גרע טפי דהוה הערמה נכרת וכ"פ האחרונים הס"י והא"ר

קצין לעיל. והנרות נתונה להעתיק (ג) מכתב זה נלשון רוסיא בלזיה מקום משפט הקיר"ה על נייר הארבלאו ולשם תמינת הקיר"ה להיות חוקף מכתב זה כתוקף קאמטראק"ם הנעשה כנימוס וזה הקיר"ה הן על שכירות החדרים הנ"ל וכן על מכירת חמץ הנ"ל. ולראוי בלתי עה"ח היום יום י"ד ניסן פה ט':

ולקרות נוסח המכתב הזה בלשון רוסיא (או באיזה לשון שמביין הא"י) באזני הא"י וגם נוסח ח"י מהערב קבלן ולהסביר לו היטב כל הענין בראש ועד סוף. והזהר נוסח ח"י מהערב קבלן:

ד"ר דלמסה העיד עלי כמאה עדים איך שכל הסך שמגיע מא"י פנ"פ ליהודי פנ"פ (לד) נעל כל החמץ שקנה מנ"ס בק"צ ומכירה חלוסה במקח המבואר בשטר מכירה שמסר לידו. מחוייב אני הח"מ לסקל ליהודי הנ"ל לזמן פרעון לא יאוחר ממני ימים אחר הפסק הלז במזומנים בני שום סו"מ ופ"פ בעולם בעד הא"י הנ"ל. כפי החשבון שיעלה אחר המדידה (או המשקל). (לה) אם ימכרו הא"י לאחרים ואף גם אם לא ימכרו כלל ואקבלנו ממנו בחובו הריני מחוייב למוכרו בעממי. לסקל ליד פנ"פ הנ"ל לזמן פרעון הנ"ל. אם לא שיתרצה מרעונו הסוב לקבל החמץ בפרעון חובו. וחוייב זה קבלתי בקנאל"ם מיד פנ"פ הנ"ל ולראיה בלתי עה"ח:

וככה יעשה באמת ישראל בעל החמץ ליתן כסף בגדו. שיאוחז בו החתום כנהוג בכל קנין אגב סודר. והדר בכפר יהודי ואין לו בן בעל מצוה ולא משרת שיכול להחום ימסור המשרת הקולמס ליד בעל הבית שיחתום שמו בפ"פ אחר שיאוחז בגדו. ומי שאין לו משרת יהודי כלל יסע לכפר ויש שם ישראלים או לעיר הסמוכה ואפילו כמה ימים או שבועות לפני פסה ויבקש שם מאיזה יהודי אוהבו שיתן לו חתימת יד על ערבות קבלנות בנוסח הנ"ל בעד הא"י אשר בדרעתו למכור לו החמץ. וגם יקנה ממנו בקנין אגב סודר כנהוג שיאוחז בגדו להתחייב חיוב גמור כנ"ל. ובבואו לביתו ימסור חתימת יד הנ"ל מאוהבו הנ"ל ליד הא"י כמו שעה ושתיים קודם סכירת החמץ ויאמר לו שחתמת יד זו שלח אוהבו הנ"ל בחסרו וטובו שהפנין במזבתו שירויח חצי רוביל אם ירצה לטרוח למכור החמץ לאחרים וכפי הסך שיתפשוטו אם לא ירצה לטרוח כנ"ל. ואח"כ בשעת סכירת

שער הבולל

שכ"ז: (ג) להעתיק מכתב זה בו חוקף מכתב זה בו נוסח המכתב הזה. לעיל בד"ה והנה עיקר ס' ולקמן בח"י הע"ק מזכיר את הכתב הזה בשם שטר מכירה כמו שרמזינן לכותבו בשם שטר מכירת חמץ. וכאן בדברים שצ"ח המוכר והקונה בעניני הקנינים זהו שאל לכותבו בשם שטר מכירה שלא יסע לומר שבו חלני עיקר הקנין ואם לא נכתב כאלוהו בסל הקנין ונאמת לא נחשב כלל בין הקנינים דשטר אינו קונה במסלמנין ולא נכתב כלל כדי שסרי קנין ואינו אלא כתב ראי'. וזהו שכתב כתוקף קאמטראק"ם היטב כתב ראי' להתקשרות האדונים כמבוי"ת לקמן בד"ה ומענין לענין: בשו"ת דברי נאמיה סי' ל"ה כתב שלמי הנראה היה לרדך לכתוב בלשון רוסיא על נייר בו עכ"ל אבל לא כן הוא כי מכירת משלמנין ושכירות הדרים נכתבים בכל לשון רק מי שרואה להצט צוה הכתב במקום משפט לרדך להעתיק בלשון רוסיא: (לד) בעד כל החמץ. לרדך להוסף: ובעד הנע"ה שקנה ממנו בק"צ ומכירה חלוסה ובעד כל הדברים

החמץ ממש (לו) לפני מסירת המפתחות והשטר מכירה ליד הא"י יבקש מהא"י שימסור ח"י אוחבו הנ"ל ואה"כ ימסור השטר מכירה והמפתחות ויקרא לפניו השטר מכירה וגם מכתב התימת יד הנ"ל ויטכיר לו הכל באר היטב כנ"ל :
נכון הדבר אם אפשר שיהיה א"י (לו) הקונה עומד בצד וסמוך להחזירים שהחמץ בהם בשעה שמוסר לו המפתחות (לה) :

ומי שיש לו שכר תחת הקרה שקורין מארצווע ואם יוציאודו מתחת הקרת יתקלקל ויהיה הפסד מרובה יכתוב בשטר מכירה הנ"ל שהכנין שעל הקרת שקרין לידאוונא מושכר לו עד אחר הפסח. והבור שבו הקרת מושכר לו עם הקרת לכל הקיץ עד שיומכר השכר. ויפסוק לו איזה מקח השוה כמה רוביל כמו שאפשר לקבל בעיר זו ממי שרוצה לקנות השכר במקח השוה וגם לשלם שכירות כמה רוביל בעד הקרת לכל הקיץ עד שימכור השכר. וסך הזה שיעלה ויגיע מהא"י בעד השכר אחר המדרה ועוד כמה רוביל בעד שכירות הקרת יהיה נכלל הכל בהתימות יד הערב קבלן הנ"ל שנתחייב בקנא"ם למלך הכ"ל לבעל החמץ במומנים ביום או יומים אחה"פ כנ"ל. והוא יקבל הכל מהא"י שיקבל מאיזה קונה שבעיר אם ירצה להשתכר חצי רוביל כנ"ל :

סדר מכירת בהמה המבכרת

ומענין לענין באותו ענין דמכירת חמץ לא"י. באתי כמזכיר ג"כ ענין מכירת בהמה המבכרת לא"י. כי לא רבים יחכמו להבין אמרי בינה שברא"ש וטוש"ע יו"ד סימן ש"ך להקנות און הפרה וגם מקום הפרה בפרומה שיקבל מהא"י בו' אשר בוונתם ז"ל כהקנאת האון לכדה דווקא לפי שהפרומה שיקבל במומנים היא דמי כל האון כולה לפי דעת ורצון הישראל שמתרצה בכך כדי לפטור בהמתי מהכבורה. אבל אינו מתרצה ודאי למכור כל הפרה לא"י בדבר מועט. וגוח לו יותר ליתן הבכור לכהן. ולמכור בהקפה ולקוף המותר במלוא אינו מועיל. כדלעיל גבי מכירת חמץ. והלכך לפי מנהגינו שאין נוהגין במכירת האון אלא למכור כל הפרה. צריך ליהודי מאד להתנהג במכירת בהמה המבכרת כבמכירת חמץ ממש. דאיסור קדשים בהוץ חמור כנ"ל וב"ה דחמץ דענוש כרת ח"ו (רק דא"צ שטר מכירה לפי שבנימוסיהם אין נוהגין לכתוב קאנטראקט על מכירת פרה כמו שבותבין קאנטראקט על מכירת יו"ש כשאין הקונה מקבלו תיכף ומיד) :

שער הבולל

אם ימכרו לאחרים דא"כ הוי כמתנה עמו שיחזיר לו דוקא את החמץ : (לו) לפני מסירת המפתחות כו' יבקש. נכדי שכל אשר נעשה בשעת מכירת החמץ ממש. לא יהיה בדרך הערמה אע"פ שהקונה הוא איש עני כי מאחר שכבר נמלא אלנו ח"י הע"ק אין לו עוד כוח עסק עם הקונה בדברים שנממין. ונריך לנדקק שנמכירה הזאת לא יהיה נכלל חמץ של הטרב קבלן עמו. כמ"ס לעיל דל"ה והנה עיקר כו' [שלא היה החמץ שלו עדיין משולם] : (לו) הקונה עומד. עיין בפסקי דנים סימן תמ"ח [דף כ"ח ע"ג וע"ד דף ל"ג פ"ג] מענין וראו ששומד נדר שדרו ומענין חר

המשתמרת : (לח) מי שרוצה לננות שליח למכור חמץ. שלא בפניו (פי בפניו המוכר הוא סכ"ח חוחם על השטר כח הכללי) יכתוב בזה הטעם : הנני ה"ח"מ טח"ח כח ורשות (לפנ"פ) שיעשה לי זכות למכור את כל מיני חמץ שלי (ואם יש לו גם צעלי חיים הנומנים מחמץ יבאר ג"כ איזה בע"ח וכמה ומקומם) ולהשכיר את כל המקומות שהחמץ (והבע"ח) נמלא בהוכם (היינו בעיר פ' או בכפר פ' רחוב פ' חצר פ' בחדר פ' בחנות פ' בסקלארד פ' ב' ס' כן יפרש את כל המקומות שט"ו ורשות צידו למכור ולהשכיר במקומים שיוכשר צעניו ועל איזה זמן שיוכשר צעניו ככל פרסי התנאים ופרסי המונים

סדר מכירת בהמה המבכרת

מן

ולזאת צריך לפסוק תחלה עם הא"י דמי הבהמה במקח השוה כמו שאפשר לקבל סך זה במזומנים בעד פרה זו ובעד הולד כשתלד. מאיזה קונים שבעיד שירצו או לקנותם במזומנים. ואף שעבשו בשעת מכירה אינה שוה כ"כ הרי בעד יתרון ועודף הזה יתן לה הישראל מזונות עד לאחר שתלד ויקבל מהא"י א' זהב על אוף נאב שקורין זדאמ"ק כדרך התנאים לקנות הפרה בק"ג לחלוטין ויבטיח לו לנכות לו רבע רוביל מסך זה בעד טרחתו למכור במזומנים. ועל המותר יקבל ממנו ח"י ישראל א' מבני ביתו או שכנו איך שנכנס בע"ק בעד הא"י בעד הסך המגיע ממנו לבעל הפרה אחר גכיון הנ"ל בנוסח דלעיל. ובוה יוצא לכל הדעות בדיון קנין כסף המוזכר בפוסקים. ולצאת לכל הדעות בקנין משיכה יקבל מהא"י (ט"ז) ה' קטנים או פחות דמי שכירות שמשביר לו הישראל כקום אשר תעמוד ותשכב בו הפרה ברפת של הישראל עד לאחר שתלד וירצה למכרה לאחרים עם הולד כדי להרויח רבע רוביל הנ"ל. ואח"כ מיד ימשיך וינהיג הא"י את הפרה בידו ויוליכנה בידו לחוך הרפת של הישראל וינעול הא"י את הדלת לפי שעה בכדי שתהא כשתמרת שם לדעתו רגע אחד בשעת הקנין ואח"כ ילך לו:

ולאחר שתלד יאמר הע"ק להא"י לך והבא לכאן קונים שיקנו הפרה במקח השוה ואקבל כהם המעות בעבור שנכנסתי בערבות בעדך אך אם אין רצונך לטרוח בזה אקבל אני מסך הפרה במקח השוה שיתנו אחרים ואתן לך ריוח רבע רוביל שהיית יכול להרויח אם היית מוכר לאחרים כנ"ל. ואף גם אם ילדה נקבה צריך הע"ק לאמר לו בן בכדי שלא תהא הערמה למפרע הם ושלוש וכל הנ"ל צריך שיבין הא"י היטב כנ"ל גבי מכירת חמץ אמנם כל חומרא הנ"ל לקבל ח"י ע"ק כנ"ל הוא בודאי בכור או אפילו בספק רק שהיא ספק גמור מדאורייתא אבל כשהמכירה היא (ט"ז) חומרא בעלמא די במשיכה לבדה להיותה כנ"ל אבל קנין הכסף יהיה כנהוג מקדם:

ומדי דנבי סכור בזה"ל לא אוכל להתאפק בליטור חמור כזה דקדשים בתוך ולחדיע לכל האומעים לי לנל ישמשו בקול השמע ונתפסם ממקצת החכמים צעייסם להחיר סכור ע"י מוס שנאזט שחתך ממנו מעט או הרבה או אפילו נחתכה האוזן טלה מהבכור לגמרי ואין ביתר אלא כשהחתך הוא בתוך שהוא הסחוס שיש לו גובה קצת הקוף בתוך חוך פרימיות החתך ממש אלא סקב כפתוח צעטס בגולגולת ממש וכמזואר בספקי מהרא"י ז"ל והראיות קצרה היריעה מהכיל ולשומעים זועטס. ע"כ:

שער הכולל

והסוכר צריך להקפיד שיביא מקח השוה ואם אין יד הקונה משנת לשלש במזומן יעמיד לו ע"ק כדלעיל אות כ"ט אבל כאן עיקר קנין שכירות החדר רק על רגע קנין הנכס. די אם יקבל פחות משווי שכירות הרפת: (ט"ז) חומרא צעלמא. דהיינו שקנה פרס חולבת ולא ראה אותה מניקה ע"י יו"ד סימן ס"ו וסי' ס"ז פ"ח ס"ק ג' ובלבושי שרד סי' קי"ע:

המינים המבוארים בשטר כח הכללי אשר נהגו דידי ק"ק פ' בשנה זו (לפנ"פ) למסור חמ"ס. גם כנני נותן לו רשות למנות שליח אחר במקומו למסור ולהשכיר כנ"ל. וע"ז באתי עה"ח יוס: (ל"ט) די קטנים או פחות. מה שהוסף כאן הינות או פחות. נראה דנא להשמיעט. דנבי מכירת חמץ שמשכיר החדרים על זמן איסור כאלה ושלא יס' לו עוד שום עסק עם הקונה

פרק מח סדר של פסח והגדה

(א) בשו"ע אדמו"ר סימן ת"ל כתוב בשם הרמ"א שנהגין במדינות אלו לאמור בשנת הגדול זמנחה עבדים היינו אבל בסדור השמים זה (כי לא יזין כמו בשאר סדורים ע"כ) ואומרים בשנת הגדול גם בפע"ח ומשמע חסידים וסדור הארז"ל ליתא וכן הגר"א ז"ל בבאורו כתב שלא לאמרו משום שבמילתא סוף פ' זא כתוב יכול מר"ח כו' אלא בשעה שיש מאה ומרור מונחים לפניך: (ב) בשו"ח תחט סופר האו"ח סימן קכ"ו כתב שזה"ל יש לו אצל בסדור הארז"ל צבועו חמץ בגרסה הסדורים ככתב יד אשר לפני (התשובה הזאת נכתבה בשנת תקפ"ח והסדורים נדפסו בזקוקא בשנת תקמ"א) הם נאמר שאור שהמולו קשה בטוקא שערו כותבת תמר טוקא משא"כ חמץ שערו בכזית. ואותו שבדפוס לא ראיתי. הנה שנה משנתו כב"ש ובשבוש דשאור בכזית וחמץ, ככותבת. והלש"ת. לישב לחיזין לב"ש דסבירא לכו דקשיותו של שאור יש בכזית ממנו חמץ קשה השקול עד כותבת חמץ וא"כ למאי דקיי"ל זה וזה בכזית נמלא ממינא שאור החמץ טוקא וחמץ כזית דכורא כנלע"ל עכ"ל דא"כ. אבל קשה להעמיס זה כזונות הארז"ל דאם הסעס הוא שבוית שאור נמלא כותבת חמץ ה"ז חמץ ככותבת. גם בשו"ח והשיב משה נדחק לתרץ אבל כבר כתבנו שקבלת הארז"ל מחיימות עם הגמרא בלי דחוקים. אבל באמת בהנ"ל נאסער אותו לדיק הח"ס ז"ל. והסדור שכתב יד לא ראיתי. וז"ל הסדור הנדפס. ליל י"ד כו' או הטובה לבער הקוליס אשר סביבות הכרם העליונים שרזים לניק ממנה לכן מלוא לבער החמץ שהוא פ"מ (וידוע שפ"מ וליילית הס דכר וטקבא דקליפה וקליפת הטוקבא יותר קשה ומוקת לקדושה כמ"ש בפע"ח שער תג המזות פ"ד שאור הוא מוחין דלימא דינין תקיפין וחמץ הוא מוחין דאבא) ולכן חמץ הוא בכזית שהוא בסוד יו"ד דכורא (וזהו אליבא דב"ה דחמץ בכזית וכשמבער כזית חמץ הטובה אשר ס"מ לא ינק מהקדושה שיטור יניקתו שאינו אלא כזית) ושאור שהוא לילית (שאור לבון זכר וליילית לבון נקבה) לכן היא (היינו לילית) ככותבת (כי לילית טוקבא דקליפה דינין תקיפין יונקת מן הקדושה שיטור יותר גדול ממה שהס"מ יונק ולכן כשמבער שאור הלילית מהקדושה חמץ דהיינו כזית לא חונק עוד הלילית מהקדושה שיטור יניקתה היינו ככותבת) שהיא התמרה סוד הטוקבא שנקראת תמר עכ"ל סדור הארז"ל.

היינו אליבא דב"ה דזה וזה בכזית. וכנה בסדור ר' שבתי ראשקבור שדפסו בקארעץ הגיונו ושינו מן שאור לחמץ ומן חמץ לשאור שיעלה שאור בכזית וחמץ בככותבת וזהו דלא כב"ה ודלא כקבלת הארז"ל ולא יתכן שהמקובל ר' שבתי אמר כן ואין זה אלא שבוש מן מסדרי ארז"ל הדפוס: (ג) הדפוס להניח פתיחי חמץ ומנהגן של ישראל תורה היא (שו"ע סימן תל"ב סעיף י"א): ועי"פ הקבלה יש להניח עשרה פתיחין. הנה הלא נותחלה כתב המנהג להניח משמע שאין זה הכרח עי"פ הקבלה וגם בפע"ח ליתא. ובסדור הארז"ל כתב וסוד להניח כו' אלא ודאי שכוונת אדמו"ר עי"פ הגמ' וכתיבי הארז"ל אין הכרח לזה רק כן מקובלים מהראשונים שכן המנהג. ובספר ברית הלוי מהר"ש אלקבץ כתב שמרומן זמנחה היינו עשר ומלא כו' (פסחים דף יו"ד): (ד) ברבת ניטור חמץ. (פסחים דף יו"ד): (ה) שלא ישיח כו' בתיבא רבתי סימן י"ב כתב מלאחי בשם רב האי גאון ז"ל ירושה היא לע מאבותיט שלא לזוח עד שימור הבדיקה כדי שלא ישיח דעתו ומי שלא עשה כן לא יא' ידי חובתו וכן עמא דבר עכ"ל: (ו) כל חמירא. תקנות חמירא (שו"ע אדמו"ר סימן תל"ד ק"א ס"ק ג' תניא רבתי סימן מ"ג בשם בה"ע וכן הוא בר"ף ור"א"ש ז"ה הטובת): (ז) יהי רצון כו' כשם שאני מצער כו'. (סדור הארז"ל): (ח) ברוח בער וצרות משפט. לבון הפסוק (ישעי' ד' ד') צרות משפט וצרות בער ומה שבינו כאן סדר הפסוק והקדומו בער למשפט מוזין דלענין הדחה וזכך עונות צנות לזון שבוש הפסוק ידית צרות משפט דליבו רחמי כמו שפרש"י ביסורין שיהו כמו אב המיסר את בנו (ישעי' בלגה"ק מאלדמו"ר ד"ה ארז"ל אחי ורעי שכתב ענין רוח משפט שבוש הפסוק) ומה שיאמר בלי צרות וזכך יבער מן העולם צרות בער אבל כאן לענין התענים והקליפות המשיקים לשיניה יבער צרות בער וכל נטוי הקדושה שהתענים יניק מהם (עיין פע"ח שער תג המזות פרק א') ידית צרות משפט לזכס: (ט) סדר קרבן פסח (של"כ סדור הארז"ל): (י) וצריך הירא וחרד. (גשר סדר היום): (יא) יסדר על שולחנו (פסחים קי"ד ע"ב קס"ז ע"א פע"ח סדור הארז"ל): תחתייהם כאלמע המרוז כו' ותחת המרוז שמשין כו"ד הנה מחמת שטוי לבון דכאן שמתחלה קורא אות מרור ואח"כ חזרת טהנין הרבה אשים שלא ליקח מין אחד על מרור וכדך ואבילו במקומות שמתאכל סאלאטע אינם עושים הכל מן סאלאטע. ופעמב אולי אין בקיפין בשחמשה המינים שבמנהג לכו יוליס

רע"ג) אינם נריכים מנינה לכן השמיט אדמו"ר כש"ע תיבת לו. וכתב מוזג כוס ראשון מוזג כוס שני דמשמע בעצמו ובסדר השמיט לנמרי התיבות מוזגין כוס ראשון כי אין חלוק בין קידוש של ליל פסח לשאר יו"ט או שבתות הגדה שהצט"ר ממלא כוסו. ומה שבאזה סדורים כתוב אלל כוס שני מוזגין לו כוס שני הוא שעת הדפוס ובסדר הראשון לקאפוסט שהגיע אדמו"ר הזקן לא ממלא תיבת לו. ומה שזה מקרוב הדפיסו סדורים והגדות בטוסח אדמו"ר, מוזגין לו כוס ראשון איש אחר דרך חירות ולא בעצמו ומקדש עליו" הוא שגשג גמור כי לא ממלא זה בטוסח אדמו"ר ועוד כי מחמת זה נהגו ההמון שכשאין להם מי שימלא את הכוסות אזי זה ממלא כוסו של זה וזה ממלא כוסו של זה כמו מחלפי סעודתיהו כפורים ואין זה שייך לחירות של פסח ועוד כי יש טעמים למר שזה משכב למטות ד' כוסות וכשאין לו מי שימלא את הכוס מיקל שבאטו נדה מוזגת ומוטעת לו הכוס וזה אשור מדינא דגמרא כמ"ס ביו"ד סימן קל"ה ועיין רש"י כתובות דף ד' ע"ב ד"ה תוך ממיזגת. ועכ"פ אין צריך להדפיס דינים כאלו בסדר שיד הכל ממשמשים בו כי מה יעשו המשדחים הלא גם הם מתחייבים לקיים מה שכתוב בסדר האם בעליהם ימזגו להם: (יד) קידוש שלש רגלים (פסחים קי"ד ע"א עירובין דף מ' ע"ב): אם תל בשבת (פסחים דף ק"ו ע"א תוס' ד"ה זכריהו): וגם את הל בחול צ"ל ומועדי בוא"ל ולא דמי לתיבת מועדי שבבבב"א: צמו"ש יקנה"ו (פסחים ק"ג ע"א ק"ד ע"א) הבלת וקדשת (פיין רשב"ם פסחים ק"ד ע"א): וכותה בבבב"א (פסחים ק"ח ע"א) טפל ידיו ואינו מברך (פסחים קמ"ו ע"א תוס' ד"ה כל): טפל פתח מכזית כרפס ויסבל בני מלח בו רשב"ם פסחים קי"ד ע"א. והאי טבול לאו בחרוסת בו עיי"ש בתוספות ד"ה מוסבל וכן הוא נ"כ דעת רב"ש הובא בסור: ויסיין להוליח גם המרור (טור ושו"ע סימן תע"ג): (טו) יקח מנה האמנעית בו חלק הגדול יניח לאפי"קומן. כי דרבו של עני בצרכוה (פסחים קמ"ו ע"ג) ובפ"ה"ע בשם מהרי"ל כתוב להניח חלק הגדול לאפי"קומן ועיין זוהר תרומה קנ"ח ע"ב: (טז) סדר הגדה. בזה הסדר דוקא וצ"ל הפסוקים הוא מנגב של כל ישראל שנהגו מדורות הקדמונים מחמת הס' ועי' ובר פרתה צא דף מ' ע"ב ולפינו ממלא הסדר הגדה מהקדמונים בסדר רב עמרם גאון ובמנב"ם בסדר הגדה ומבואר ע"ד הגדה בפע"ח ובסדר הארז"ל. וכתוב בסדר רב עמרם ובסכ"ר, במב"ג כל פסח אות נ"ט בשם

יזא"ים אכילת מרור בירק מר. ולא דקו דא"כ יז לאכל בלא ברכה כמ"ס בסיון תע"ג סעיף ל"א. אבל באמת מזה להדר אחר חזרת שקורין סאלאטע כמו אחר אחרת הדר (סימן תע"ג סעיף ל') ואין חלק בין מרור ובין טורד. ומה שבסדורי הארז"ל ש"ט הלשון הוא מחמת שהשני סג"ל"ן הללו הם חג"ת נה"י והמרור שמברכין עליו על אכילת מרור מרמז לחפירת ומה שברך בין המנה מרמז ליסוד ואם היו כוהנים בהסדורים ותחת המרור הטרך היו טועים ההמון להניח על הקערה חזרת מטרבת במנה וכשהחזרת מטרבת במנה אז מרמז לטוונות אחרות לא כסדר הקערה (עיי"ש בסדר הארז"ל) לכן כתוב בסדר הארז"ל ותחת המרור (היינו החזרת שמברכין על אכילת מרור) החזרת שטמה עושין כורך ואלמו"ר כתב החזרת שעושין כורך. גם אם היה כותב ותחת המרור המרור שעושין כורך היו טועים למר שלכורך יותר טוב ליקח מרור (מין החמישי שבמנה) והיינו לענה שנקרא וערמוס והיינו פאלין. ובאמת במקומות שמלוי חזרת צריך להדר אחר חזרת בין למנות מרור בין למנות כורך ואם א"ל להשיג חזרת אזי יקח חמכא שקורין חריין בין למנות מרור בין למנות כורך ובלבד שיהי' מסורר ופוג מרירתו שיהי' ראוי למאכל אדם: (יב) סימן סדר של פסח באבדורס הדיא עוד סימנים אחרים לסדר אל פסח באבדורס אכל בפע"ח (שער תג המנות פ"ו ופ"ז) מברך התיבות מסימנים הללו ע"ד הסדר באלו התיבות דוקא: (יג) קר"ש במשנה (פסחים קי"ד ע"א קמ"ו ע"א) מוזג לו כוס ראשון מוזג לו כוס שני. והיינו ע"ד שכתוב שם תחלה (בדף פ"ז ע"א במשנה) המיחם באמנע כשהמש עומד למוזג ופרש"י המיחם שמתממין בו חמין שמוזגין בו היין והרמ"א סימן תע"ג כתב בשם הר"י ברובא בעל הבית לא ימוזג בעצמו רק אחר ימוזג לו דרך חירות וכתב ע"ו הפרישה אפשר לנישגא לייק מדקאמר מוזגין לו עכ"ל ופשוט שדברי מהר"י ברובא והרמ"א הוא מה שנקרא בלשון הגמרא מנינה היינו הערובות מים גבולים עם ייטת חוקים שא"ל לשתותם בלי מנינה כמ"ס בשו"ת מהר"י ברובא סימן ע"ב וברמ"א סימן קפ"ג לענין עשרה דברים שנאמרו כוסם של ברכה חי מלא בו שקודם המנינה הוא חי ואחר המנינה נעשה מלא. וא"כ אין זה דרך חירות לאחר ששקב הצט"ר לכוסו יין חי חזק כשישיר שידוע בנפשו שלא יזיק לו ילך מן ההסביבה אל המיחם למוזג ואין זה אלא מלאכת המשנה. אבל בייטת שלש שאינם חוקים (עייין שו"ע סימן ר"ד וסימן

רב נסרונאי גאון מי שמדלג מסדר הגדה (שמדלג עבדים היינו כו' מתחלה כו' שזהו מחיל גנות ומסיים בשנה שמזכר במסנה ובגמרא) ואומר פסוקים אחרים תחתיהן הוא מין גמור להלוק לבו וטופר בדברי חכמים ומבזה דברי משנה ותלמוד כו': (יו) ובגביה הקערה (פסחים קט"ו ע"ג הוס' ד"ה למה שוקרין): (יה) לחמא עניא בה"א ציר"י כן הוא בסדור הארז"ל ובמסנת חסידים שז"ל בה"א ציר"י שגבר חתמה יוסף הא לכס זרע ובמסנה משה סימן תר"ל כתב אין לשבש הספרים ולומר כהא לחמא או הא כלהמא כו' וע"כ נכון לומר כנוסח הקדמונים הא לחמא עניא. וכן הוא במהר"ל. והגם שהוא לשון ארמי ובלשון ארמי מצינו לפעמים ציר"י ה"א כדי פרולא (דיחאל ב' מ"ג) ולפעמים בקמץ ה"א אגא הזה (דיחאל ג' כ"ה) אבל כאן צריך לנקד ציר"י לרמו על מה שאמר יוסף הא לכס זרע: (יט) בה נשתנה (פסחים קמ"ו ע"ה) במסנה שגמ' שלפניו השאלה הראשונה היא מלה אבל במסנה שזירושלמי השאלה הראשונה היא סבול וכן הוא בגירסא בסדר הגדה שברמב"ם וציר"ף ורמ"ש וכן סדרס אדמו"ר כמו שהם בסדור הארז"ל כגד ד' עולמות סבול מרמו לעולם בעשיה * מלה יצירה * מרור צריאה . הסיבה אינולת * וכן הוא הנוסח בסדור רב עמרם גאון: (כ) עבדים היינו כו' מתחלה כו'. זהו מ"ש (במסנה קמ"ו ע"ה) מתחיל גנות ומסיים בשנה: (כא) ואפילו כולנו חכמים כו' ולא גרים כולנו זקנים וכן היא בגירסא בתניא רבתי בשם שבלי הלקט ובכל סדורי הארז"ל ובפ"ש (שער תג המזות פרק ו') מבאר כי פרעה ה' עורף יונק מאחורי עורף נטחין דהכמה ובינה ודעת וזהו אפילו חכמים ונבונים ויודעים מזוה לספר (מלשון צבירות כמו לבנה הספיר) ולכן לא אמר מזוה עלינו להגיד כלישאל דקרא והגדת לנכך. כן הוא בספר ברית הלוי להר"ם אלקבץ פרק י"ז) ציניאח מזריב. ובספר מאורי אור כתב אין זקנה פחות מל' שערי בינה שזהו בן חמשים לזקנה עיין בלקוטי תורה מאדמו"ר (פרשת זו כד"ה להבין מ"ש בהגדה פרק ג') שלאחר שבקש משה וגפלינו אני ועמך והבטיח לי הקב"ה גם את הדבר הזה וגו' שלא יוכל עוד עורף לפרעה לינק ממקום גבוה והמשך י"ג מדות רחמים (שהם י"ג תקוין דיקנא והיינו זקנים). הרי שזקנים (שהשינו כ' שערי בינה) לכן הזקנים אינם צריכים לספר ציניאח מזריב רק לזקנים מזוה והגדת לנכך וגו' ובספר ברית הלוי ממנהר"ם אלקבץ מיישב גם גירסת הרמב"ם כולנו זקנים אפ"כ בסדר הגדה שלו לא גרים כולנו זקנים:

(כב) מעשה צר' אליעזר כו' (הונא בתוס' כתובות דף ק"ה ע"א ד"ה דהשיב וכתוס' ע"ו דף מ"ה ע"א ד"ה א"ר עקיבא): (כג) א"ר אלעזר בן עזריה (ברכות דף י"ג ע"ג דף כ"ח ע"א ירושלמי שם וכו' תפלת השחר הל' א' ועיין פי' המשניות להרמב"ם פרק שני דברכות מילתא פרשת בא פט"ו ספרי ראה פסקא ק"ל): (כד) כנגד ארבעה בניס דגרה תורה (ירושלמי ערבי פסחים הל' ד' מילתא סוף פ' בא חמא דבי אליהו פי"ח): (כה) חבב מה הוא אומר . שאלת ההכס . על עניני הפסח שואל מה העדות והחקים (דברים ו') וכתיב זאת תחת הפסח (שמות י"ב) וכתיב ככל תקותיו וכלל משפטיו (במדבר פ') ואף שעתה בזמן הזה שאין פסח אין חקם לשאלה זו לא פלוקה מן ההגדה כי אפיקומן במקומו ותניא רבתי): (כו) אין מפסידין אחר הפסח אפיקומן (פסחים ק"ט ע"ג ק"כ ע"א ועיין במסנה משה סימן תרל"ו תרל"ו): (כז) צריך להגביה הכוס . מה שלפעמים מעמידין הכוס ומגלין הפת ולפעמים להיפוך הטעם שדברי אגדה אומרים על הפת שנקרא לחם טובי שגויין עליו דברים הרבה (פסחים קמ"ו ע"ג) ודברי שיר אין אומרים אלא על היין (ברכות ל"ה ע"א ערכין י"א ע"ה) ושלא יראה הפת בושחו (עיין סוד סימן רע"א בשם סירושלמי) מכסין את המזות (אבודרהם שו"ע אדמו"ר סימן תע"ג סעיף מ"ד): (כח) צא ולמד (ספרי פ' תבא): (כט) בבתי מעט וכל העיין (ספרי פ' ראה סימן ק"ל מילתא בשלח פ"ו סוח"ט סימן ע"ח): (ל) ועברתי בדרך מזרים כו' אפי' ולא אחר . כלל הגדה שברמב"ם לא נמלא המעטין הללו וכתוב בתניא רבתי שהמעטין הללו אינם מסדר הגדה ואינם כתובים במילתא עם שאר ההגדה . אבל בסדור הארז"ל נמלאו כמו שהם בזה הסדור ועיין במסנה משה שמבאר אותם ועיין זוהר וירא דף ק"ו ע"א וע"ב ובלקוטי תורה מאדמו"ר פ' זו דרוש להבין מ"ש בהגדה מבאר כל המעטין הללו ועיין לעיל פרק י"א אות כ"ח מענין לדוד אורי: (לא) ביד חוקה (מדרש תהלים סימן ע"ח): (לב) וברזע נסויה כדנדיש בפסיקתא ויהי בחגי הלילה הונא בתניא רבתי: (לג) באמירת דם ואש כו' ויכוין כו' באמירת עשר מכות כו' ויכוין כו' (לשון המשנת חסידים). הנה בכל הסדור הזה ובסדר הגדה לא ציאר אדמו"ר מה שיכוין באמירתם ומה שהוצרך לנבאר כאן באמירת הפורעניות . נראה לומר שיש לזה הכרח מן הגמ' וקבלת הארז"ל. משום שארז"ל (ברכות נ"א ע"ג) אין מצרכין על כוס של פורעניות . ועוד שם במתניא

במהינחא תנא עשרה דברים נאמרו בכוס של
 ברכה חי מלא ב' ונתן עיניו בו ב' כי היכי
 דלא ניסח דעתיה מיניה ב' וכחז המהרש"א שם
 כולם עשרה דברים מלך הקדושה והסברה (ומבאר
 שב בפסקיות כל דבר ודבר מהעשרה דברים הללו)
 היפוך הפורעניות וזו ע"ש הכתוב כוס ישועות
 אשא ובסם בוי' אקרא כי כמה כוסות כתיבי בקראי
 בכוס פורעניות כמו גם עליך תעבר טוב. כוס
 התעלה. כוס עולה בנימטריא אלהים שהוא מדה
 הדין. ע"כ אומר שזה הכוס ב' ובסם בוי' אקרא
 להפך מדה הדין למדת הרחמים. ואמר ונתן
 עיניו בו כי היכי דלא ניסח דעתיה מיניה אלא
 יכוין דעתו לזאת הכונה עכ"ל המהרש"א (עיין
 זוהר תרומה קנ"ז ע"ב הקוגי זוהר תקון מ"ז).
 וכד' כוסות הללו נקראים כוסות של ברכה (כמ"ש
 בפע"ח שער תג המלות פ"ז ובמהרי"ל) וכיון שאם
 שתי הכוס ולא אמר עליו דברי הגדה לא ינא.
 לכן בכדי שלא יהי' זו האף והזעם של מנרים
 יהיה כוס של פורעניות לכן יכוין דעתו שאיט
 אומר הפורעניות על היין שבתוך הכוס רק על מה
 שאוסף לתוך הכלי שבו סוד האף והזעם ויכוין
 דעתו וכוונתו שמה שאסף בכוס הוא יין המשמח
 לכן יוסף יין שיהי' מלא שהוא ג"כ מהעשרה
 דברים שנאמרו לקדושה ופברה היפוך הפורעניות.
 ומ"ש במהרי"ל ופע"ח שהד' כוסות נקראים כוסות
 של ברכה אין לסתור ממה שנערכי פסחים דף ק"ט
 ע"ב אחז"ל כוס של ברכה לטובה מנסרף לרעה איט
 מנסרף ופרש"י כוס של ברכה כוס של בהמ"ו דאין
 פרושו שרק כוס של בהמ"ו נקרא כוס של ברכה
 אלא הכי פרושו שחז"ל לא חקרו להוסיף על כוס
 של בהמ"ו שנהג בכל יום רק שתי כוסות והכוס
 של בהמ"ו לטובה (שיהיו ד' כוסות) מנסרף אבל
 לרעה (שיהיו זוגות) איטו מנסרף. והכוס של קידוש
 ג"כ אקנה חדשה כי בכל ליני שבת ויו"ט יכול
 לקדש על הפת אפילו יש לו חמר מדינה משא"כ
 בפסח (ועיין בסור סוף סימן תפ"ג בשם רב האי
 גאון ובשו"ע ארנו"ר בעף ד') : בזוהר עקב דף
 רע"ג ע"א כתוב להקפיד על זוגות שתי בנים שני
 אגוזים הלכה למשה מסיני (כן הוא בנמר"א פסחים
 קי"ט ע"ב) ובזוהר מסיים שלדבר מלוא אין להקפיד:
 השפיות צנת אמירת דם ואם ותמרות עשן ועשר
 מכות ודנ"ך ב' ס"ה פ"ז שפיות ע' מעה משה
 סימן תרנ"ט בשם הרוקח: (לד' דצ"ך עד"ש
 נאח"כ) (שמנת רבה פ"ה תחומא פ' וארא) מכות
 שעל היס מסורשין באבות דר' נתן פרק לג' ועיין
 בילקוט חזקוני ג' ע"פ נקבת צמיוץ בשם המכילתא):
 (לה) ר' יוסי הגלילי. ר' אליעזר. ר' עקיבא.

בסדר הגדה שנרמז"ם ליתא השלשה אגדות הללו
 אבל בסדור רב עמרם ובסדור ההריו"ל מלא
 כמו שהם בזה הסדור. אגדת ר' יוסי הגלילי
 במדרש תהלים סימן ע"ה ואגדות ר' אליעזר ור'
 עקיבא במכילתא פ' בא: (לו) כמה מעלות טובות
 למקום (סדור רב עמרם כל בו בשם המכילתא)
 יש בהן פ"ז מעלות טובות שעשה הקב"ה וכנגדן
 אמר להמט"ה פ"ז שיר המעלות (ועיין ירושלמי
 פרק חלק ה"ל ב') פ"ז מעלות במקדש שעולין
 מעזרת נשים לעזרת ישראל (בסדור ר' יעקב עמדן
 כתוב שהלוי עולים לדוכן לומר שירה) פ"ז לשות
 של שנה שבצרכי יסחבה. פ"ז וי"ן באמת ויניב
 (אבודרהם): (לו) רבן גמליאל הי' אומר ט' בכל
 דור ודור ב' (פסחים קמ"ז ע"ב): (לה) ואורתו
 הו"א משם. היינו שבתחלת הכהנה אומרים ואלו
 לא הו"א כלומר שלא נאמר מה דלוה הוה לזה
 אומרים ואלו לא הו"א ב' ובסוף ההגדה קודם
 לפיך נאחמו חייבים להודות מסימין בכל דור ודור
 (תניא רבתי): (לט) לפיכך ב' את כל הנסים
 האלו (פסחים קמ"ז ע"ב) וזהו במקום הברכה
 שעשה נסים לנבותיו ב' שאנחנו מחוייבים לברך
 בלינה הוה (מור וכו') סימן תמ"ג בשם הרוקח
 ספר המנהיג ה' פסח סימן נ"ח סדור רב עמרם
 גאון תניא רבתי): (מ) יבסה הפת ויגביה את
 הכוס. הנה כיו"ק ויאהנו בידו עד שיתחום גאל
 ישראל והפעם מבואר בסוף המדרש] ומה
 שבא"זה סדורים הוסיפו קודם ברכת היין התיבות
 ונוסל הכוס בידו ומברך הוא טעות הדפוס:
 (מא) אשר גאלנו (פסחים קמ"ז ע"א וע"ב)
 ונריך לומר מן הזנחים ומן הפסחים ובמ"ש מן
 הפסחים ומן הזנחים. דאין תגינה קרינה בשבת
 (מט"מ בשם מהר"ם ומהרי"ו): וז"ל שיר חדש
 ולא שירה חדשה (תניא רבתי מט"מ עי"ש בפעם
 ועיין מדרש שיר השירים ע"פ שחורה אי ונאוה
 ובשמות רבה פכ"ג ובמכילתא פ' בשלח):
 (מב) הפרוסה בין שתי השלימות (ברטות ל"ט
 ע"ב פסחים קמ"ז ע"ב ועי"ש ברש"י ד"ה עד
 כאן וכתום ד"ה מה דרט): מצה ובהסנה
 (פסחים ק"ח ע"א): סדור (פסחים ל"ט ע"א).
 ויטבול בתרוסת (פסחים קי"ד ע"א קמ"ז ע"א):
 ואלכל בני הסינה (עיין פרדס לרש"י סימן קכ"ב
 פסחים קמ"ז ע"ב ברש"י ותוס'): כן עשה הלל
 (פסחים קמ"ז ע"א פשוט סימן תע"ה): ואובלם
 ציחד תג"ב כ"י (ובהסנה פשוט סימן תע"ה):
 (מג) אפיקומן פסחים קי"ט ע"ב: שפוך חמתך
 לפי שזכרנו כמה פעמים את המנרים לרין לקלס
 שהמזכר שם רשע לרין לקלל. ושתחין הדלת
 לזכר

לזכור שהוא ליל שמורים (אור זרוע): (פר) הלל גדול נשמת. ואין לומר האדרת והאמונה כי האדרת והאמונה הוא הקדמה לזכור שאמר עיין לפיל חסרית של שבת לחזום בישבתה וכן הוא בסדור הארז"ל :

פרק מט ספירת העומר

(א) ספירת העומר (מנחות דף ס"ה ע"ב רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ו): (ב) אך יש מי שאומר שהבא בסוד ה' יספור אחר שגמר כל הסדר בחוץ לארץ והמקדים לזכר אחר ערבית מוקדם לזכרה. אינו מובן שאין זה דברו בכל הסדר לכתוב דעות שונות. גם מ"ש שאינו רק יש מי שאומר הלא כמה גדולי המקובלים הראשונים כתבו כן. וגראה ליישב בזה האופן דהנה בברכי יוסף ומחזיק ברכה וכו' חיים שאל מהרב חיד"א ז"ל קצת כל החלוקי דעות בזה אם בני חו"ל יספרו אחר ערבית או אחר הסדר. והמורה מהם שהסבירים לספור אחר הסדר הוא משום שלאחר ספ"ע אזי נחלם ליום חול (לדכתיב ממחרת השבת) איך יעשו הסדר של ליל ב'. ומי שבא בסוד ה' ומכוין הטוונות שפ"י הסוד הוא דבר קשה לקרות ההלל בזהכ"ס כמו יו"ט ראשון של פסח ואח"כ לספור העומר כמו ממחרת יום הא' שהוא יום חול ואח"כ לעשות הסדר כמו גילגה הראשונה ולכווין כל הכוונות אשר לא יכינו יחדיו כידוע ליודעי חן. ובמחזיק ברכה סימן הפ"ט אחר שהביא בשם הרמ"ע מפאנו ועוד מקובלים לספור אחר סדר הגדה גם הביא מה שדפס בשם מהר"ם שרעבי ז"ל לספור אחר ערבית וגם שלספור אחר הסדר הוא נגד הדין שאסור לאכול בו' וגם קרוב הדבר שיטעה. כתב ומ"מ לא מנרעא לי כך מילתא. ובספרו חיים שאל (ח"ב סימן כ' אות ב') הביא דברי רמ"ע מפאנו והרמ"ז והרמ"ק וחמד לאברהם לספור אחר הסדר לבני חו"ל וסיים ואחר זמן אמרו לי בשם הרב המקובל בו' הר"ם שרעבי ז"ל (בימי הרב חיד"א עדיין לא נדפס ספר נהר שלום) שהי' אומר שנחז"ל בליל יו"ט שני יספור אחר ערבית קודם הסדר ויעש לו מטעמים על דרך האמת. סיים ואני בעניי במקומי עומד שיש לנהוג כהרמ"ע מפאנו והרמ"ז והגש"א ז"ל עכ"ל הרב חיד"א. גם בספר חיים שאל הכ"ל הביא ששמע מרב מקובל שערער על הסבירים לספור אחר הסדר שהרי כתב רבינו הארז"ל ששאריום האורות כל היום וא"כ מה מרזיחם לספור העומר אחר

הסדר. ואם יאמרו בו' א"כ מה נ"מ בין קודם הסדר או אח"כ עכ"ל ועוד נלע"ד אם באנו לחזק בחז"ל לבלגול ההלל והספירה א"כ כיון שנשבעה שזכות מהספירה עד מתן תורה שהם כמו ספירת ז' נקיים דגדה בימי לבונה שאיננה עדיין בשלימות הסברה לכן אחר יום א' דפסח שמתחילין ימי הספירה אין אומרים הלל שלם כמ"ס ברעוא מהימנא (פרשת אמור דף ז"ז ע"א) א"כ גם אם בני חו"ל יספרו אחר הסדר מ"מ איך תפלת חסרית של יום שני אומרים הלל שלם הלא גם בשביעי של פסח אין אומרים הלל שלם. אמנם באמת לבני חו"ל אין זה שום ספירה כי הספירה אינה מנגדת הארת יום א' דפסח. דהנה בלוקמי הורה מהדמו"ר (סוף דרושים לשמ"ע ד"ה עו"ל בענין יו"ט שני) כתוב שזהו מ"ס צמד"ש רבה שה"ס ע"פ שמוני טערה את הכרמ"ס וגו' אמרה כנסת ישראל בא"י הייתי שומרת יום אחד ועכשיו שני ימים סבורה הייתי לקבל שכר שנייה ואינו מקבלת אלא על יום אחד. שהרי באמת אותה ההארה המאירה בחז"ל בשני ימים מאיר בא"י ביום אחד לקרבתו למקורו עכ"ל (הרי שלבני חו"ל גם ממחרת השבת מאיר הארת יום א' דפסח) והנה אחר שתפשוטו הסדורים הללו של הדמו"ר נדפס הספר נהר שלום מהמקובל מהר"ם שרעבי וכתוב שם (דף כ"ה ע"א) לספור דוקא אחר ערבית ולא אחר הסדר ומסיים ולא יאחרנה עד אחר הסדר ואם יאחרנה גורם אחיזה לחטאים ח"ו לפיכך ר"ק לזכור מאוד לספור אחר ערבית עכ"ל הנהר שלום. ולפי כל ההל"י יש להרץ מ"ס יש מי שאומר היינו המקובלים האשכנזים אבל המקובלים הספרדים זכו להיות תמיד במקומות שמקבלים הארת קדושת יו"ט ביום אחד לכן כתבו שלא יכינו יחדיו בו' אבל הדמו"ר שהי' כל ימיו בחו"ל והרניש בפועל שבאקלים הזה יכנס יחדיו בו' וספירה אינו מנגד כלל להארת קדושת יום א' דפסח גם ביום השני לכן החלים בסדרו בזה הלשון בליל שני של פסח מתחילין לספור ספירת העומר תיכף אחר תפלת ערבית. ישוב נחצבר בצרורה גמור ששמעו מהדמו"ר בפל ז"ל ז"ל שמ"ס בסדור אך יש מי שאומר שהבא בסוד ה' יספור אחר הסדר בו' נדפס שלא עפ"י הדמו"ר הדין רק עפ"י אחיו בעל שארית יהודה ז"ל וכשראה זה אחר ההדפסה הקפיד עליו עד מאוד (ועיין לעיל בהשכמת הנוקד (פרק א' אות ב')) ענין בני א"י שנאו לחז"ל ודעתם לחזור איך ינהגו בו"ט שני של גלויות): (ג) אות אחד מפקוק ישמחו. כן הוא בפע"ח (שער ספירת העומר פרק ו') ובסדור הארז"ל. אשר מ"ס אותיות שנפסקו ישמחו ימות בנ"ס.

ורבנן (מאחר שדעת תורה הוא שדוקא של ימין נאכר למה נאכרו שתיבן ומשני) הוהא דפשיט איסוריה כו' לאסוקי חייטין דלא (ולא לאסוקי שמאל נמלא ששני הידין הה ליסור ודאי) וכ"כ בפעמי מלת להרדב"ז דא"א לומר ששניהם אסורי הפק דא"כ לא הי' להלקותו עד שיאכל שתיבן והל' חזן קיי"ל שאם אכל שתיבן לוקה שנים (ועיין שו"ע האר"י"ל סוד האכילה פרק י"ב) שמישב דברי הוורר דלא סתרי אהדדי ושתיבן ודאי ולא הפק. ומעתה נתבאר דברי אדמו"ר בסדור (כי נלא הווד תרין שוקין נלא ירך הימין והוד ירך השמאל. ומוכיח שהפסם של ירך יעקב היה צמוד) הם שיש פלוגתא בגמרא בין ר' יהודה לרבנן (אבל הפלוגתא של ר' יוסי ור' יהודה כיון שלא נזכרה בגמרא אינה להלכה) והלכה כר' יהודה שצריך הימין דוקא הוא שנאכר גיד הנשה דאמר קרא הירך המיומנת שצריך (ולא אמר הלכה כר' יהודה שאינו טובא אלא באחת) (ורבנן מדי לי' בזה שדוקא של ימין נפסם רק דס"ל דפשיט איסוריה וממילא נאכר גם של שמאל) ובחי' הסוד בשמאל כידוע לא קשה מידי לפי שמתואר בפרדס כו' יש בזה שינוי אופנים לשעמים נלא בשמאל והוד צימין ולפעמים להיפוך וזה תלוי בין ירידת השפע מלמעלה למטה או עליות השפע מלמעלה למעלה כו' והוא נולע על יריכו הגם שהוא ירך הימין לפי דעת ר' יהודה וכן הוא האמת (דקרק לומר לפי דעה לבאון במקרא דעת תורה ולא קאמר לפי דברי ר' יהודה כי דעת תורה כן הוא האמת רק לאנן קיי"ל דמילא שתיבן נאכרו): (ו) הפעם שהביע אדמו"ר לספור ספירת העומר קודם עלינו. היינו משום שעפ"י קבלת האר"י"ל נהגו לומר בספירה מזמור ובסוקים ולא נחקנו ולא נסדרו באופן שיאמרו קדים יהוס אחר הספירה לכן סופרים קודם עלינו כדי שהקדים שאחר עלינו יהי' גם על הספירה. והאומרים קדים יהוס אחר הספירה ואחר עלינו אומרים עוד הפעם קדים יהוס פועים שאכור להרבות בקדישים כמו שאכור להרבות בצרטה: ממשי"ת לשיל בענין לדוד אורי ונרתי נפשי"

במ"ס ימי הספירה. ואעפ"י שלפי המסורה לא נמלא בזה הפסוק רק מ"ז אוחיות עיין לשיל (פרק ט' פות ב') תפלת שמנה עשרה לענין קונה הכל: (ד) הרחמן הוא יחזיר (תוסי' מנלה דף כ' ע"ב ד"ה כל הילנה אבדרהס סדור האר"י"ל): (ה) למנצח צננויות. רבש"ע וכל הסדר (פע"ח סדור האר"י"ל): (ו) בסדור הגדול שער הל"ג בעומר ד"ה עד גל הזה לענין מ"ש ויגע בקפ יריכו כחונ צוה"ל. הגם שיש פלוגתא בגמרא בין ר' יהודה ורבנן והלכה כר' יהודה שצריך הימין דוקא הוא שנאכר גיד הנשה שנאמר הירך המיומנת כו' עכ"ל. הנה לכאורה היא פליאה שגובה הלא הכס משנה וטובג צריך של ימין וצריך של שמאל וכן הוא בשו"ע האר"י"ל. גם קיי"ל שאם אכל שתיבן לוקה שנים וכן פסק הרמב"ם (פ"ח מהלכות מאכלות אסורות). אך באמת צריך דברי אדמו"ר להלכה. דהנה מלטי פלוגתא בין ר' יהודה ור' יוסי. ר' יהודה אומר אחת מהן נגע ואחת מהן נאכרס. ר' יוסי אומר אחת מהן נגע ושתיבן נאכרו. אית תנא הני הדעת מוכרעת שהיא של ימין כר' יהודה ואית תנא הני הדעת מוכרעת שהיא של שמאל כר' יוסי (הפלוגתא הזאת לא נמלאת בגמרא ובתוספתא רק במדרש רבא וצילקוס פ' צבלה) ובתוספתא פ"ז דחולין תנא וטובג בשתי ירכות צריך של ימין וצריך של שמאל ר' יהודה אומר אינו טובא אלא באחת ובדעת מוכרעת שהיא של ימין עכ"ל התוספתא. ובגמרא חולין דף ז' ע"ב. על דברי הסזס משנה וטובג צריך של ימין וצריך של שמאל. מתיתן דלא כר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר אינו טובא אלא באחת והדעת מוכרעת שהיא של ימין. איבעי להו מכסס פשיטא ליה לר' יהודה ומאי דעת דעת תורה או דילמא ספוקי מספקא ליה ומאי דעת דעת נוסה (וג"מ סוגא בין ודאי איסור לספק איסור ומן השקלא ופריא הוא נוכל לצרר דמה שטובג בשתיבן אס שתיבן ודאי או שתיבן ספק או אחת ודאי והשני הספק) ת"ש ט' ת"ש כו' ש"מ מיפסס פשיטא ליה ש"מ. ועממא פלי אכר רבא דאמר קרא הירך המיומנת שצריך.

השמחות לשעה הכולל

שייך לפרק י"ח סוף אות ד' מענין כי בנו בודרת. קודם סברי מרנן

זהנה בפע"ח פרק ט"ו הי"ל מסתיים באור הענין בזה"ל: וזהר ויקהל דף ר"ז ל"ה תיבות שיש בוכלו עיין זוהר פ' בראשית (כי שם בהקדמת בראשית דף ה' ע"ב מבאר שזה הקידוש כולל קידוש דמעלי שבתא וקידוש יום השבת) ויכלו אית ביה תלתין וחמש תיבין ובקידוש דאין מקדשין תלתין וחמש תיבין עכ"ל זוהר. ובזוהר דפוס סלאוויטא שדלכטו אחר הרב ובכל הדפוסים שנמשכו אחריהם כתוב שם דרך אמת בזה"ל: "בנוסח הקידוש שלנו כי בנו בחרת מעתה" וכל מודה על דרך אמת יודה שאין זה לשון הרח"ז (כמשנ"ת לעיל) דממ"ל אה רבו הי' מדלג כי בנו בחרת לא הי' מכנה זה בשם נוסח הקידוש שלנו ואה רבו הי' אומר כי בנו בחרת לא הי' כותב ח"ו שרבו טועה. אמנם חפשתי בספרי זוהר מדפוסים ישנים ולקווא טו' גם בספרי זוהר שדלפסטו קודם הרב הי"ל ר' משה מסלאוויטא ושהדפים הרב ר' משה בעלמו ולא נמצא שום זכר מן הדרך אמת הזה. הרי שמקרה הפע"ח פגע גם בדרך אמת. ולפי שכלל גדול צדיעו דברי חורה עניים במקום זה ועשירים במקום אחר הלא כאן בזוהר בראשית כתוב בפירוש ל"ה תיבות בקדושה דאין מקדשין (ולא בצרכת הקידוש או בקדושה דאין מנרכין) ולא בצרכה שמנרכין על הקידוש ולא בצרכת היין ולא בתיבת סברי מרנן שאינו רק הזמנה והכנה לקידוש (כמו שנתבאר לעיל):

קריאה לשני ימים ראשונים של סוכות

ששון נס'ם רלחנסו נס' אמר ס' נברו כחול וכנסת ו' נגרי : ולמסמיר נס'ם טים נס' פנחס' וכן כיום שמי :
 וכרכל לא תאכלו עד ערעצם היום הזה עד
 והביאכם את דגרבן אלהיכם חקת עולם
 לדלתכם בכל משבתותיכם : ס ישראל וכנסת ח
 וספרתם לכם מכתרת השפת מיום הביאכם
 את עמר התנופה שבע שפחות תמימה
 תהינה : עד מכתרת השפת השביעת הספח
 המשים יום והקרבתם מנתה תרשה ליהוה
 כמושבתותיכם תביאו לחם תנופה שתיים שני
 עשרנים סלת תהינה חמץ תאפיה בפורים
 ליהוה : והקרבתם על הלחם שבעת כבשים
 תמיים בני שנה ופר בן בקר אחד ואילים
 שניים יהיו עדה ליהוה ובנותיכם ונספיהם אשת
 ריתניתח ליהוה : ועשיתם שעיר עזים אחד
 לתטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים :
 והניף הכהן אתם על לחם הפורים תנופה
 לפני יהוה על שני כבשים קדש יהיו ליהוה
 לבחן : וקראתם בעצם היום הזה מקרא
 קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו
 חקת עולם בכל משבתותיכם לדלתותיכם :
 ובקצורכם אדקציר ארבעם לא תכלה פאת
 שדה בקצרה ולקט קצירה לא תלקט לעני
 ולגר תעזב אתם אני יהוה אלהיכם : ס וביש
 ובשבת ונדבר יהוה אל משה לאמר
 דבר אל בני ישראל לאמר בתוך השביעי
 באחד לחודש יהיה לכם עבלון וברון תרועה
 מקרא קדש : כל מלאכת עבודה לא תעשו
 והקרבתם אשה ליהוה : ס ידבר יהוה אל
 משה לאמר : אף בעשור לחודש השביעי הזה
 יום הפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם
 ועניתם את נפשותיכם והקרבתם אשה ליהוה
 וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי
 יום פורים הוא לכפר עליכם לפני יהוה
 אלהיכם : כי כל הנפש אשר לא תענה
 בעצם היום הזה ונקרתה מעמיה : וכל הנפש
 אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה
 ותאבדת את הנפש שהיא מקרב עמה : קל

מלאכה

תרא חייב ?

קריאה ליום א' ובי של סוכות

גדריכם ומלכד כל־דְרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ ליהוָה: אֲךָ בְחֻמְשָׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־הַבּוֹאֵת הָאָרֶץ תִּתְּנוּ אֶת־הַגֹּיִם יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן עֶבְרֹתָן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁבְתָּן: וְלִקְרַתְּם לָכֶם בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת הַתְּמָרִים וְעֵנַף עֵדֵי־עֵבֶר וְעֵרְבֵי־נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: וּתְתַתֶּם אֹתוֹ תַג ליהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׁנְתָּהּ חַקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּהַחֲשֵׁב הַשְּׁבִיעִי תִּתְּנוּ אֹתוֹ: בְּסִמַּת תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים פְּלִי' אֶרֶץ בְּיִשְׂרָאֵל וְשָׁבוּ בְּסִמַּת: לְפָנֶיךָ יְיָ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בְּסִפּוֹת הַשְּׁבִיעִי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהִצִּיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מִצְוַת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַיִּתֵּן אֶת־הַמִּצְוָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל:

מִלֵּאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חַקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כְּכֹל מִשְׁבְּחֵיכֶם: שִׁבְתָּ שִׁבְתָּן הוּא לָכֶם וְעִמְתֶּם אֶת־עַשְׂתֵיכֶם בְּתַעֲנֵה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב מִעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שִׁבְתֶּכֶם: פ' חֲמִשִּׁי וּבִשְׁמַת וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֻמְשָׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה תַג הַסִּבּוֹת שִׁבְעַת יָמִים ליהוָה: בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרֵא־קֹדֶשׁ כְּלִי־מִלֵּאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אֵשֶׁה ליהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרֵא־קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשֶׁה ליהוָה עֲצֶרֶת הוּא כְּלִי־מִלֵּאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: אֵלֶּה מִצְוֹתַי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אֵשֶׁה ליהוָה עֲלֶיהָ וּמִנְחָתָהּ וּבָח וּנְסָכִים דְּבָרִים בְּיוֹמוֹ: מִלְּבַד שִׁבְתֶּת יְהוָה וּמִלְּבַד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלְּבַד כְּלִי־

וכמחמשה עשר יום לחודש השביעי מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכת עבודה לא תעשו

ותתתם תג ליהוה שבעת ימים: והקרבתם עלה אשה בים ניהו ליהוה פרים בני־בקר לשלשה עשר אלם עגלים פבשים בני־עונה ארבעה עשר פסחים קדו: ומנחתם סלת בלילה בשמן לשלשה עשרתים לפר האחד לשלשה עשר פרים עגני עשורנים לאלה האחד לעגני האילים: ועשרון עשרון לפגש האחד לארבעה עשר פבשים: ושעור־ענים אחד חטאת מלכד עלת התמיד מנחתה ונסקה:

הפטרה ליום א' ובי של סוכות

ליום א' בתרי עשר בוכרה סימן י"ד

ויקחלו אל־המלך שלמה כל־איש וישאל בְּיַחַד הַאֲתָנִים בְּחַג הַיָּמִים הַשְּׁבִיעִי: וַיָּבֹאוּ כָּל־וְעָנִי וְיִשְׂרָאֵל וּשְׂמַת הַכְּנָנִים אֶת־הָאָרֶץ: וַיִּעֲלֶה אֶת־אֶרֶץ יְהוָה וְאֶת־אֶהֱל מוֹעֵד וְאֶת־פִּלְפִּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בְּאֶהֱל וַיִּעֲלֶה אֹתָם הַכְּנָנִים וְהַלְלוּ: וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל הַנֹּעֲדִים עֲלִיו אֹתוֹ לִפְנֵי הָאָרֶץ מוֹפְחִים צָאוּ וּבְכֵר אֲשֶׁר לֹא־יִסְפְּרוּ וְלֹא יִכְנוּ כָּרֵב: וַיָּבִיאוּ הַכְּנָנִים אֶת־אֶרֶץ בְּרִית־יהוָה אֶל־מִסְכּוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים אֶל־פִּתְחֵי הַבָּיִת הַכְּנָנִים: כִּי הַכְּנָנִים פְּרִיעִים נְפִילִים אֶל־מִסְכּוֹמוֹ הָאָרֶץ וַיִּכְבֹּ

הנה ויסבא ליהוה וילקו יללך בקרבו: ואספתי את־כ־הנזים: אל־ירושלם למלחמה ונלכדה העיר ונלשמו הפתים והנשים השכבנה משלמה חכיב ויצא חצי העיר בנולדה ותר הקלים לא יפרת מרהשיר: ויצא יהוה תִּחַם בְּנוֹם הַחֶם בְּיוֹם הַחֲמוֹ בְּיוֹם קָרֵב: וַיִּמְדוּ וַיִּלְלוּ בְּיוֹם־הַהוּא עַל־הַר הַבְּרִיתִים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַם מִקְדָּם וַיִּבְרַע הַר הַבְּרִיתִים מִחֲצִי מוֹרְתָהּ וַיִּמְחַ גִּיא וְדוּלָה כְּאֵד וּמֵשׁ חֲצִי הַהַר צָפוֹנָה וְחֲצִי־וַיִּנְבְּהוּ: וְנִסְתָּם גִּיא־דְבִיר כִּי־עֵשׂ עִירֵים אֶל־אֶצֶל וְנִסְתָּם בְּאֲשֶׁר וְנִסְתָּם כִּפְנֵי הַרְעֵשׁ בְּיוֹם עֵנִה מְלֹךְ־יהוָה וְכֹא יְהוָה עֲלֵיהָ

הפסדה ליום אובי של סוכות

אלהי בל קדושים עמנו: והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון יספאון כתי: והיה יום אחד הוא ידע ליהוה לא יזום ולא לילה והיה לעת ערב יתה אור: והיה ביום ההוא יצאו מסיחיים מירושלם חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון בקיץ ובחורף יהיה: והיה יהוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד: יסוב כל הארץ בערבה מבעד לרמון נגב ירושלם וראמה וישבה תחתיה למשער בנימן ערמקום שער הראשון עד שער הפנים ומגדל חננאל עד יקבי המלך: וישבו בה חרם לא יהיה עוד וישבה ירושלם לבסח: וזאת תהיה המגפה אשר יגף יהוה את כל העמים אשר צבאו על ירושלם המק בשור והוא עמד על הרגליו ועיניו תמקנה בתריון ולשונו תמק בפיהם: והיה ביום ההוא תהיה סהומת יהוה רבד בהם והחוקי איש יד רעה ועלתה ידו עליד בעת: ונסי יהודה הלחם בירושלם ואסף חיל כל הגוים סביב ויהב וכסף ובגדים לרב מאד: וכן תהיה כנפת הסוס הפרד הנמל והחמור וכל בהמה אשר יהיה במחנות ההמה במגפה הזאת: והיה כל הנותר מכל הגוים הבאים על ירושלם ועלו מדי שנה בשנה להשתחות למלך יהוה צבאות ולתע את דת הסבות: והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלם להשתחות למלך יהוה צבאות ולא עליהם יהיה הגשם: ואכי משפחת מצרים לא יתעלה ולא באה ולא עליהם תהיה המגפה אשר יגוף יהוה את הגוים אשר לא יעלו לתע את דת הסבות: וזאת תהיה חסאת

ויסבו הקדושים על הארון ועל פדיו מלמעה: ויארכו הבדים ויראו ראשי הבדים מן הקדש על פני הדביר ולא יראו תחוצה והיו שם עד היום הזה: אין בארון רק שני לחות האבנים אשר הנת שם משה בתרב אשר פרת יהוה עבדני ישראל בצאתם מארץ מצרים: ויהי בצאת ההגנים מן הקדש והענין מלא את בית יהוה: ולא יוכלו ההגנים לעמוד לשרת מפני הענין כי מלא כבוד יהוה את בית יהוה: אז אמר שלמה יהוה אמר לשכן בערפל: בנה בניתי בית זבל לה מנון לשבתה עולמים: ויסב המלך אתפניו ויברך את בל קהל ישראל וכל קהל ישראל עמד: ויאמר ברוך יהוה אלהי ישראל אשר דבר בפיו את דוד אביו ובירדו מלא לאמר: מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בתרתי בעיר מכל שבטו ישראל לבנות בית להיות שמי שם ואבחר בך להיות על עמי ישראל: ויהי עם כלב דוד אביו לבנות בית לשם יהוה אלהי ישראל: ויאמר יהוה אל דוד אביו יען אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי הטיבת כי היה עם לבבך: רק אתה לא תבנה הבית כי אם בנה הוצא מחלציה הוא יבנה הבית לשמי: וימס יהוה את דוד אשר דבר ואקם תחת דוד אביו ואשב על כסא ישראל כאשר דבר יהוה ואבנה הבית לשם יהוה אלהי ישראל ואשם שם מקום לארון אשר שם ברית יהוה אשר פרת עם אבותי בהוציא אתכם מארץ מצרים:

המפסיר כסיום הברכות.

מצרים ותשאת כל הגוים אשר לא יעלו לתע את דת הסבות: והיה כל סיר בירושלם וביהודה קדש ליהוה צבאות וכל הנותר מכל הגוים וכל אלהיהם יגששו ויהיה קנעני עד בבית יהוה צבאות ביום ההוא:

לחול המועד של סוכות

כיום כראשון המועד סוכת קורין נס' סינח לכן וביום השני. לוי וביום השלישי. ישראל וביום הרביעי. ולכניש קורין סטיקא דזמנא וביום השני וביום השלישי :

כיום ב' המועד קורין לכן וביום השלישי. לוי וביום הרביעי. ישראל וביום החמישי. ולכניש וביום השלישי וביום הרביעי :

כיום ג' המועד קורין לכן וביום הרביעי. לוי וביום החמישי. ישראל וביום הששי. ולכניש וביום הרביעי וביום החמישי :

כיום ד' המועד קורין לכן וביום החמישי. לוי וביום הששי. ישראל וביום השביעי. ולכניש וביום החמישי וביום הששי :

וביום החמישי פרים השעיה אילים לעגים
 פבשלים בגנישנה ארבעה עשר המימם :
 ומגרתם ונספיהם לפרים לאילים ולפבשלים
 במספרם כמשפטם : ושעיר חטאת אחד מלבד
 עלת התמיד ומגרתה ונספיה :

וביום השלישי פרים שבעה אילים לעגים
 פבשלים בגנישנה ארבעה עשר המימם :
 ומגרתם ונספיהם לפרים לאילים ולפבשלים
 במספרם כמשפטם : ושעיר חטאת אחד מלבד
 עלת התמיד ומגרתה ונספיה :

וביום הרביעי פרים שבעה אילים לעגים
 פבשלים בגנישנה ארבעה עשר המימם :
 ומגרתם ונספיהם לפרים לאילים ולפבשלים
 במספרם כמשפטם : ושעיר חטאת אחד מלבד
 עלת התמיד ומגרתה ונספיה :

וביום השני פרים בגרבקר לעגים עשר
 אילים לעגים פבשלים בגנישנה ארבעה עשר
 המימם : ומגרתם ונספיהם לפרים לאילים
 ולפבשלים במספרם כמשפטם : ושעיר עזים אחד
 חטאת מלבד עלת התמיד ומגרתה ונספיהם :

וביום השלישי פרים עשתי עשר אילים
 לעגים פבשלים בגנישנה ארבעה עשר המימם :
 ומגרתם ונספיהם לפרים לאילים ולפבשלים
 במספרם כמשפטם : ושעיר חטאת אחד
 מלבד עלת התמיד ומגרתה ונספיה :

וביום הרביעי פרים עשרה אילים לעגים
 פבשלים בגנישנה ארבעה עשר המימם :
 ומגרתם ונספיהם לפרים לאילים ולפבשלים
 במספרם כמשפטם : ושעיר עזים אחד חטאת
 מלבד עלת התמיד ומגרתה ונספיה :

קריאה לשבת חול המועד סוכות

הרבר הנה אשר דברת אעשה כרצונתך
 בעיני ואדעה בשם : ויאמר הראני נא את
 פבקה : ויאמר אני אעביר פלמוכי על
 פניה וקראתי בשם יהוה לפניה ותנתי ארד
 אשר אהון ורחמתי את אשר ארחם : ישראל
 ויאמר לא תוכל לראות את פני כי לא יראני
 האדם הו : ויאמר יהוה הנה מקום אתי ונצבת
 על הצור : ונהיה בעבר פבדי ושמתה פנקרת
 הצור ושפתו כפי עליה עד עברי : והסרת
 את פפי וראית את פני ופני לא ירא :
 פ רביעי ויאמר יהוה אל משה בסללה שנה
 לתת אבנים פראשנים וכתבתי עליהם את
 דברים

ויאמר משה אליהו ראה אתה אמר אלי
 העל ארתי העם הזה ואמר לא
 הודעתני את אשר השלח עמי ואתה אמרת
 ידעתיה בשם וגם מצאת חן בעיני : ועתה
 אמר נא מצאתי חן בעיני הודעני נא את
 דרכי וארעה למען אמצאתן בעיניך וראו
 כי עמך הטו הוה : ויאמר פני ילכו והנתי
 לך : ויאמר אליו אמר אין פניה הלכים אר
 העני מוה : ובמרו וידע אפוא כרצונתי
 חן בעיניך אני ועמך הוה בלכתך עמנו
 ונפלינו אני ועמך מפל העם אשר על פני
 האדמה : פ לוי ויאמר יהוה אל משה גם את

קריאה לשבת חול הנועד סוכות

עליה פקדונות לטקס בקרבן: כי את-
 מנחתם תתנו ואת-מצבתם תשברון ואת-
 אשוריו תברתון: כי לא תשתחוה לאל אחר
 כי יהיה קנא שמו אל קנא הוא: סד'תברת
 ברית ליושב הארץ חנו' אתרי אליהם וחתו
 לאליהם וקרא לה ואכלת מוכתי: ולקחת
 מבנותי לבנותי וזנו בנותי אתרי אליהן
 והזנו את-בנותי אתרי אליהן: אלתי מסכת
 לא תעשה-לה: שבעי את-חג המצות תשמט'
 שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתך למעור
 חדש האביב כי בחדש האביב תצאת ממצרים
 כל-פטר רחם לי וכל-מקנה תולד פטר שור
 ושה: ופטר חמור הפדה כשה ואסלא
 הפדה ועפרתו כל בכור בניה תפדו ולא-
 יראו פני ריכם: ששרת ימים תעבד ובהם
 השבעי תשבת בתריש ובקציר תשבת: והג
 שבעת תעשה לה בפורי קציר חטים ותג
 האסוף תקופת השנה: שלש נועמים בשנת
 יראה כל-זכורה את-פני האדון יהוה אלתי
 ישראל: כי-יאוריש טים מפניה והרחבתי
 את-גבלה ולא-יהמר איש את-ארצה
 בעלתה לראות את-פני יהוה אליה שלש
 פעמים בשנה: לא-תשתט על-חמץ דבש
 ובחי ולא-ילין לבקר זבח חג הפסח: ראשית
 בפורי אדמתך תביא בית יהוה אליה לא'
 תבשל גדי בחלב אמו:

הדברים אשר היו על-הלחם הראשנים אשר
 שפתי: והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל-
 הר סיני ונצבת לי שם על-ראש ההר: ואיש
 לא-יעלה עמך וגם-איש אל-ירא בכל-ההר
 גם-הצאן והבקר אל-ירש אל-מול ההר
 יהוה: חמשי ויפסל שגדלות אבנים
 קראשנים וישפם משה בבקר ויעל אל-הר
 סיני כאשר צוה יהוה אתו ויקח בידו שני
 לחת אבנים: וירד יהוה בענן ויתעבב עמו
 שם ויקרא בשם יהוה ויעבד יהוה על-פניו
 ויקרא יהוה יהוה אל רחום ותנו ארף אפים
 ורכסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא
 עון ופשע ותמאה ונקח לא ונקח פקד: עון
 אבות על-בנים ועל-בני בנים על-שלישים
 ועל-רביעים: וימהר משה ויקד ארצה
 וישתחו: ויאמר אב-נא מצאתי חן בעיניך
 אדני ואלה-נא אדני בקרבנו כי עסקשה-ערף
 דוא וסרת לעוננו ולחמאתנו וטחלתנו:
 ויאמר הנה אנכי פרת ברית נגד כל-עמך
 אעשה נפלאות אשר לא-יבראו בכל-הארץ
 ובכל-הטוים וראה כל-העם אשר-אתה בקרב
 את-משה יהוה בר-טרא הוא אשר אני עשה
 עמך: ששי שטר-לה צרת אשר אנכי מצות
 היום הנני עוש מפניה את-האמרי והכנעני
 ותחתי והפרזי והחזי והיבסי: השטר לה
 פדיתך ברית ליושב הארץ אשר אתה בא

למפסיר קורין בספר תורה שניה כפי סדר היום

הפטרה לשבת חול המועד סוכות ביהו: אל לח

הרב איש באחיו תהדר: ונשפתי אתו
 בדבר וברם ונשם שופר ואבני אלגביש איש
 ונפלות אמסיר עליו ועל-אנפיו ועל-עמיו
 רבים אשר אתו: והתגדלתי והתקדשתי
 ונדדעמי לעיני טים רבים וידעו כי-אני יהוה:
 ואתה בודאדם הנבא על-זוג ואמרת פה אמר
 אדני יהוה הנני אליה וגו' נשיא ראש משה
 ותכל: ושבתה-היא וששאתה והשליחה
 מירבתי צפון והבאתה על-דרי ישראל:
 והכיתו

היה ביום הוא ביום בוא גוג על-אדמת
 ישראל נאם אדני יהוה תעלה חמתי
 באפי: ובקנאתי באש-עברתי דברתי אסלא:
 ביום ההוא יהיה רעש גדול על אדמת ישראל:
 ורעשו כפני דני הים ועוף השמים חיות
 השדה וכל-הרמש תירמש על-האדמה וכל-
 האדם אשר על-פני האדמה ונהרסו ההרים
 ונפלו המרגלות וכל-הזכר לארץ הפסל:
 וקראתי עליו לכל-דרי הרב נאם אדני יהוה

הפטרה לשבת תול המועד של סוכות

ושללו את שלליתם וכוזו את ציוניהם נאם
 אדני יהוה והנה ביום ההוא אתן לנוג' מקוב'
 שם קבר בישראל גי העברים קרמת הים
 והסמת היא את העברים וקברו שם אתינוג
 ואת כל המונה וקראו גיא המוןנוג וקברום
 בית ישראל למען סהר את הארץ שבעת
 חדשים וקברו כל ימים הארץ והיה להם
 לשם יום הפכדי נאם אדני יהוה ואנשי
 תמיד יבדילו עברים בארץ מקברים את
 העברים אתי הנותרים על פני הארץ למטה
 מקצה שבעה חדשים יחקרו ויעברו העברים
 בארץ וראו עצם אדם ובנה אצלו ציון עד
 קברו אתו הקברים אל גיא המוןנוג ונס
 שבעיר המונה וסחרו הארץ :

הביתי קשתה מיד שמאלה ותציק מיד ימינה
 אפול : על תרי ישראל תפול אמה וכל
 אנפיה ועמים אשר אתה לעיט צפור כל בנה
 ותית השדה נתתיה לאכלה : על פני השדה
 תפול כי אני דברתי נאם אדני יהוה :
 ושתתי אש במנוג וביושב האיים לבטח
 וידעו כראני יהוה : ואת שם קדשי אודיע
 בתוך עמי ישראל ולא אהל את שם קדשי
 עוד וידעו הגוים כי אני יהוה קדוש
 בישראל הנה באה ונהיתה נאם אדני יהוה
 הוא היום אשר דברתי ויצאו ישבי ערי
 ישראל ובערו והשיקו בנשק ובמנוצנה בקשת
 ובחצים ובמקל יד וברמח ובערו בהם אש
 שבע שנים : ולא ישאו עצים מיהשדה
 ולא יחטבו מיהערים כי בנשק ובערתי אש

ואתר הפטרה מברך

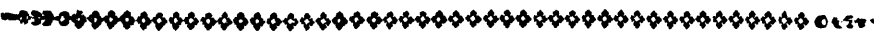
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם צור כל העולמים צדיק
בכל הדורות האל הנאמן האומר ועשה המדבר ומקום
שכל דבריו אמת וצדק :
נאמן אתה הוא יהוה אלהינו ונאמנים דבריה ודבר אחד
מדבריה אחר לא ישוב ריקם כי אל מלך נאמן (ורחמן)
אתה : ברוך אתה יהוה האל הנאמן בכל דבריו :
רחם על ציון כי היא בית חיינו ולעלובת גפוש תושיע ותשמח
במחנה בימינו : ברוך אתה יהוה משמח ציון בבניה :
שמחנו יהוה אלהינו באליהו הנביא עבדך ובמלכות בית דוד
משיחה במחנה יבא ויגל לבנו על פסאו לא ישב
ולא ינחלו עוד אתרים את כבודו כי בשם קדשה נשבעת לו
שלא יכפה נרו לעולם ועד : ברוך אתה יהוה מגן דוד :
על התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום השבת הוה
שנתת לנו יהוה אלהינו לקדשה ולמנוחה לכבוד ולתפארת :

על

ברכת הפטרה

על הכל יהוה אלהינו אנחנו מזדים לך ומברכים אותך יתברך
שמה בפי כל מי תמיד לעולם ועד: ברוך אתה יהוה
מקדש השבת:

ישם מורקן. מי שברך לסוף ולפני. אשרי יהללו ח"ק ומתפללין מוסף של י"ט ומזכירין בו של שבת:

קריאה לשמיני עצרת

זמנוליון ב' ס"ט ומתחילין לקרות כל' כס' רלס עשר העשר ואין חילוק בין אם הל כנסת או כשכל נחול כסס
שלו ומן מעשרות וכנ' למסטיק כס' פניחס ביום השמיני עצרת:

אם שמעו השמע בקול יהוה אלהיך לשמר
לעשות את כל המצוה הזאת אשר אנכי
מצוה היום: פרייהוה אלהיך ברכה פאשר
דבר לך והעבטת גוים רבים ואתה לא תעבט
ובשלת בגוים רבים ובה לא ימשלו: ס
פרייהוה בה אביון מאחד אחיך באתך
שעריה בארצה אשר יהוה אלהיך נתן לך
לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך
מאחיה האביון: פרייהוה הפתח את ידך לו
והעבט העביטנו די מחסרו אשר יחסר לו:
השמר לך פרייהוה דבר עסל לבך בלעל
לאמר קרבה שנת השבע שנת השמיטה ורעה
עניה באחיה האביון ולא תתן לו וקרא עניו
אלי יהוה והיה בך חסד: נתון הפתח לו ולא ירע
לבבך בתתך לו ופי בגלל ידבר הזה ברכה
יהוה אלהיך בכל העשה ובכל משלח ידך:
פי לא יחול אביון מקרב הארץ עלינו אנכי
מצוה לאמר פתח הפתח את ידך לאחיה
לעניה ולאביונה בארצה: ס פרייבך לך אחיה
העברי או העבריה ועבדך שש שנים ובשנה
השביעית השלחנו חפשי מעמך: וכי השלחנו
חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם: העניק
תעניק לו מצאנה ומצאנה ומצאנה אשר ברכה
יהוה אלהיך תמיד לו: וזכרת פי עבד היות
בארץ מצרים ויבדך יהוה אלהיך עלינו אנכי
מצוה אתה דבר הזה היום: והיה פרי יאמר
אליה לא אצא מעמך פי אהבה ואת ביתך
פייטוב לו עמך: ולקרת אתה מצוה ונתת

עשר העשר את פליהבאת ורעה היצא
השדה שנה שנה: ואכלת לפני יהוה
אלהיך במקום אשר יבחר לשבן שמו שש
מעשר דגנה תירשה ויצהרה ובכרת ברכה
וצאנה למען תלמד ליראה את יהוה אלהיך
כל הימים: וכי ירבה מקה הדרך פי לא
תובל שאתו פרייתק מקה המקום אשר
יבחר יהוה אלהיך לשום שמו שש פי ברכה
יהוה אלהיך: ונתתה בכסף וצרת הכסף
בידה והלכת אל המקום אשר יבחר יהוה
אלהיך בו: ונתתה הכסף בכל אשר תאוה
נפשה בבקר ובצאן וביון ובשקר ובכל אשר
תשאלה נפשה ואכלת שש לפני יהוה
אלהיך ושבתת אתה וביתך: והלוי אשר
בשעריה לא תעובנו פי אין לו חלק ונתלה
עמך: ס מקצה שלש שנים הוציא את כל
מעשר תבואתך בשנה ההוא והנחת בשעריה:
ובא הלוי פי אורלו חלק ונתלה עמך והער
זהירום והאלמנה אשר בשעריה ואכלו
ושבעו למען וברכה יהוה אלהיך בכל
מעשה ידך אשר תעשה: ס שבח לו מקץ שבע
שנים תעשה שמחה: וזרה דבר השמחה
שבוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברגלו
לא יגש את רגלו ואת אחיו פיקרא שמחה
ליהוה: אתה תכרי הגש ואשר יהיה לך אחי
אחיה פשמט ידך: אפס פי לא יהיה בך
אביון פירבה וברכה יהוה בארץ אשר
יהוה אלהיך נתן לך נחלה לרשתה: רק

קריאה לשמיני עצרת

לשֶׁבֶן שְׁמוֹ שֶׁם הַזֶּבֶחַ אֲתִי הַפֶּסַח בְּעֶרְב־בֹּקֶר
הַשֶּׁמֶשׁ מֵעַרְב־צִאתָהּ מִצִּירֵי יָם : וּבִשְׁלֹשׁ
וּבְאַרְבָּעִים בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר יִבְרַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּיּוֹם
וּבַיּוֹם בַּבֶּקֶר וְהִלַּכְתָּ לְאַהֲלֶיךָ : שֵׁשֶׁת יָמִים
תֹּאכַל מִצֹּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצַרְתָּ לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה : ס רביעי ובשבת ו
שְׁבַע שְׁבַעַת הַסִּפְרָה לְהַחֲלִיף חֲרָמֵשׁ בְּקִרְתָּ
תִּחְלַסְפָּה שְׁבַע שְׁבַעַת : וְעֲשִׂיתָ תַּג שְׁבַעַת
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּסֵּת נִרְבַּח יָדֶךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן
בְּאֲשֶׁר יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ : וְשִׁמְתָהּ לַפְּנֵי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִתָּהּ וּבִתָּהּ וְעִדְדָהּ וְאַמְתָּהּ
וְהִלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיְהוּדִים וְהַאֲלֻמָּנָה
אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר יִבְרַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְשֶׁבֶן שְׁמוֹ שֶׁם : וּזְכַרְתָּ בְּרַעֲבֹד הַיּוֹם בְּסֻרֵי
וְשִׁמְתָהּ וְעֲשִׂיתָ אֶת־הַחֲקִים הָאֵלֶּה : פ חשישי
ובשבת ו תַּג הַסִּפְתָּ תַעֲשֶׂה לָּהּ שְׁבַעַת יָמִים
בְּאַכְפָּה מִנֶּהֱנֶה וּמִקֶּבֶה : וְשִׁמְתָהּ בְּרֵגְלָהּ אִתָּה
וּבְנֶהֱנֶה וּבְנֶהֱנֶה וְאַתָּה וְהִלְוִי וְהַגֵּר וְהַיְהוּדִים
וְהַאֲלֻמָּנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ : שְׁבַעַת יָמִים תִּתֵּן
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר יִבְרַח יְהוָה בַּיּוֹם
יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל תְּבוּאָתְךָ וּבְכָל מַעֲשֵׂה
יְדֶיךָ וְהָיִיתָ אִתָּה שִׁמְתָּ : שְׁלוֹשׁ פְּעֻמִּים בְּשָׁנָה
יִרְאֶה כְּלִיזְכֹּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר יִבְרַח בְּתַג הַמִּצּוֹת וּבְתַג הַשְּׁבַעַת
וּבְתַג הַסִּפּוֹת וְלֹא יִרְאֶה אֶת־פְּנֵי יְהוָה רִיקִים :
אִישׁ בְּמַתְנֵת יָדוֹ בְּכַרְפַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
נִתְחַלְּקָה :

בְּאֵזוֹ וּבְזֹלֶת הַזֶּה עֵבֶד עֲלֵיךָ וְאִם
לְאַמְתָּה תַעֲשֶׂה־בְּךָ : לֹא־יִקְשֶׁר בְּעִינֶיךָ
בְּשִׁרְתָּה אֹתוֹ דָּפוּ מִעֲלֶיךָ כִּי מִשְׁנֵה שִׁבְרֵךָ
שִׁבְרֵךָ עֲבָדָה שֵׁשׁ שָׁנִים וּבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה : פ בשבת ישראל
כָּל־הַפְּסוּל אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּבִקְרָה וּבְצִאֲנָה הַזֶּכֶר
תִּקְרֵשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בְּבִכּוֹ
שׂוֹדֶךָ וְלֹא תִגַּז בְּכֹזר צִאֲנָה : לַפְּנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שְׁנֵה בְשָׁנָה בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר־
יִבְרַח יְהוָה אִתָּה וּבִיקְהָ : וְכִי־יְהִי־לָּךְ מָוֶם
פֶּסַח אוֹ עֹר כֹּל מִסַּרְעֵךָ לֹא תוֹפְלוּנָה לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ : בְּשַׁעֲרֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ הַמִּטָּה וְהַמְהוֹר
יְחִזּוּ בְּצִבּוֹ וּכְאִיל : רַק אֶת־דָּמֹו לֹא תֹאכַל
עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ בְּמַיִם : פ לוי ובשבת ר שְׁמוֹ
אֶת־דָּשׁ הָאֵלֶּבֶט וְעֲשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
כִּי בְרַדֶּשׁ הָאֵלֶּבֶט תִּצְיִאֶה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
מִצִּירֵי יָם : וְחִבַּתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
צִאֵן וּבְקֶר בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר יִבְרַח יְהוָה לְשֶׁבֶן
שְׁמוֹ שֶׁם : לֹא־תֹאכַל עֲלֵיו חֶמֶץ שְׁבַעַת יָמִים
תֹּאכְלֶנּוּ עִמּוֹ מִצּוֹת לֶחֶם עֲנִי כִּי בְחַפְזוֹ יִצְאֶת
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן הַזְכֹּר אֶת־יוֹם צִאתָהּ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ : שְׁלִישִׁי וּבִשְׁבַת ה
וְלֹא־יִרְאֶה לָּךְ שֹׂאֵר בְּכִלְיֶיךָ שְׁבַעַת יָמִים
וְלֹא־יִלְוִין מִדֶּהֱשֵׁר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בְּעֶרְב־בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן לְבָקֶר : לֹא תִיכַל לֹפֶת אֶת־הַפֶּסַח
בְּאֵהָד שַׁעֲרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָּךְ :
כִּי אֲבִי־הַמִּקְוֹם אֲשֶׁר־יִבְרַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

מִיָּהוּן סֵּת הַשְּׁנִי אֶצֶל הָרֶשֶׁתָּה • וְאוֹמְרִים הִ"ק עַל שְׁנֵיהֶם • וְקוֹרֵין לְכַסְיֵי בַּיּוֹם
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ הַיְהוָה לָכֵן כֹּל־מְלָאכָתָ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשֶׂה : וְהַקְרָבָה עֲלֶה אֲשֶׁר־רִית
נִיתַח לַיהוָה פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד בְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַת תְּמִימִים : מִנְתַּתְּם וּנְסִיבֵיהֶם
לְפָר לְאֵיל וּלְכַבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפַּחָם : וְשַׁעֲרֵי הַמַּטָּה אֶחָד מִלְבַּד עֲלֵת הַהַמִּיד וּמִנְחַתָּה
וּנְסִיבָה : אֵלֶּה תַעֲשֶׂה לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְכָד מִדְּרִיכֵיכֶם וּנְדָבָתֵיכֶם לְעֹלֵתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם
וּלְנְסִיבֵיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם : וְיֹאמַר מִשָּׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה :

הפמרה לשמיני עצרת במלכים א' סימן ח

וְהָיִי כִּפְלוֹת שְׁלֹשָׁה לְהַתְּחַלֵּל אֶל־יְהוָה אֶת
כָּל־הַתְּפִלָּה וְהַתְּהַנְּנָה הַזֹּאת קָם מִלְּפָנֶי
מִזְבַּח יְהוָה מִזְבַּח עַל־גְּרָפְיוֹ וּכְפִיו פְּרָשׁוֹת
הַשָּׁמַיִם : וְעֵצָה יִבְרָךְ אֶת כָּל־יִשְׂרָאֵל
קל (6) ג"ט

קריאה לשמיני עצרת

וְצֵאן מֵאֵה וְעֲשִׂימֵ אֶלֶף וְחִנְכוּ אֶת־בְּנֵי
 יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכֹל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : בְּיוֹם הַהוּא
 קָרַשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־יְהוָה הַחֲצִי אֲשֶׁר לִפְנֵי בֵית
 יְהוָה בְּרַעֲשֵׁה שֵׁם אֱתֵהֶעֱלֶה וְאֱתֵהֶמְנִיחַ וְאֵת
 חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־יִמְצָא הַחֲזוּשָׁה אֲשֶׁר לִפְנֵי
 יְהוָה קָטָן מֵהַכִּיל אֱתֵהֶעֱלֶה וְאֱתֵהֶמְנִיחַ וְאֵת
 חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים : וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בַעֲתֵההוּא
 אֶת־הַתֵּבָה וְכֹל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהֵל גְּדוֹל מִלּוֹא
 חֲמַת עֲדַנְתָל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי
 שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבַּעַה עֶשֶׂר יוֹם :
 בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֱתֵהֶעֱמִי וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
 וַיֵּלְכוּ לְאֹהֲלֵיהֶם שְׂכָחִים וְשׂוֹכֵי לֵב עַל־כֹּל
 הַטָּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל
 עַמּוֹ : עַיִן וְהִי כְכֹלֹת שְׁלֹכָה לְבָנוֹת אֶת־בֵּית
 יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־תַּשְׁק שְׁלֹכָה
 אֲשֶׁר תָּמַן לַעֲשׂוֹת : הַמַּסְמַד פְּסִים הַכְּרוֹת

קֹל גְּדוֹל לְאֹמֵר : בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִנְעֵהָ
 לַעֲמֵי יִשְׂרָאֵל כָּכֵל אֲשֶׁר דָּבַר לֹא־תִפְּלֵ דָבַר
 אֶחָד מִכָּל דְּבָרֵי הַטּוֹב אֲשֶׁר דָּבַר בְּיַד מֹשֶׁה
 עַבְדּוֹ : יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה
 עִם־אֲבוֹתֵינוּ אֲלֵי־עֲזֹבֵנו וְאֲלֵי־שִׁשְׁנוּ : לַהֲטוֹת
 לִבְנֵינוּ אֱלֹהֵינוּ לְלֶכֶת בְּכֹל־דְּרָכָיו (לְשֹׁטֵר מִצְוֹתָיו
 וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ : וַיְהִי
 דְבָרֵי אֱלֹהֵינוּ הַהִתְנַחֵל לִפְנֵי יְהוָה קְרִבִּים
 אֲלֵי־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וְלַיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט
 עַבְדּוֹ וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבָרֵינוּ בְּיוֹמוֹ :
 לְמַעַן דַּשֵּׁת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יִתְּוֹת הוּא
 הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד : וְהָיָה לְבַבְכֶם שְׁלֵם עִם יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ לְלֶכֶת בְּחֻקָּיו וּלְשֹׁטֵר מִצְוֹתָיו בְּיוֹם
 הַהוּא : וְהַמֶּלֶךְ וְכֹל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וְכָתוּב וְכָח
 לִפְנֵי יְהוָה : וַיּוֹפֵחַ שְׁלֹמֹה אֶת זֶכֶח הַשְּׁלָמִים
 אֲשֶׁר זָכַח לַיהוָה בְּכָר עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם אָלֶף

קריאה לשבת תורה

וַיִּיּוֹסֶף אִמֵר מְבָרְכָת יְהוָה אֶרְצוֹ מִסְגֵר שְׁמַיִם
 כִּשְׁל וְכַתְּוֹתוֹם רְבִצַת תַּחַת : וּמִמְגֵר תְּבוֹאֹת
 שְׁמַשׁ וּמִמְגֵר גֵּרֵשׁ יְרֵהִים : וּמִרֵאשׁ הַרְרֵי־קָדִים
 וּמִכְגֵר נְבַעֲת עוֹלָם : וּמִמְגֵר אֶרֶץ וּמִלֵּאָה
 וּרְצוֹן שְׁכֵנֵי מִנֵּה תְבוֹאֹתָהּ לְרֵאשׁ יוֹמָף וְלִקְדֵר
 גִּוִיר אֲחִיו : כְּסוֹר שׂוֹרֵז הַדֵּר לוֹ וְקִרְנֵי רֵאשׁ
 קִרְנֵי בָהֶם עַמִּים יַנְעֵחַ יְהוָה אֶפְסֵי־אֶרֶץ וְהֵם
 רְבִבוֹת אֶפְסִים וְהֵם אֶלְפֵי מִנְשָׁרָה : ס רִבְעֵי
 וְלִזְבוֹלֵן אִמֵר שְׁמַח וְזִילוֹן בְּצִאֲהֶה וּנְשָׁשֵׁר
 בְּאֶהֱלֶהָ : עַמִּים הַרְרֵי־קָדִים שֵׁם וּזְבוֹת וּבְחֵרֶצֶק
 כִּי שְׁפַע יָסִים יִינָקוּ וּשְׁפִנֵי מִמְנוֹ תוֹל : ס וְקִרְנֵי
 אִמֵר בְּרוּךְ מִרְחִיב גֵּד כְּלָבִיא שְׁכֵן וּסְרָף וְרוֹעַ
 אֶף־קִדְקֵד : וַיִּבֶר אֱרֵאשִׁית לוֹ כִּי־שֵׁם תִּלְקַח
 מִתְּקַק סָפֹן וְיִתָּא רֵאשִׁי עִם צְדָקָת יְהוָה עֲשֵׂה
 וּמִשְׁפָּטֵינוּ עִם־יִשְׂרָאֵל : ס חִישִׁי וְלִדָן אִמֵר דָן
 עֵד אֶרְדָּת חֲזַק מִדְּבָשָׁן : וְלִנְפֹתֵלֵי אִמֵר
 נִפְתְּלֵי שְׁבַע רְצוֹן וּמִלֵּא בְרַפְת יְהוָה יָם וְדָרוֹם
 יִרְשֵׁה : ס אֵלֵאשֶׁר אִמֵר בְּרוּךְ מִבְּנִים אֲשֶׁר יִדַּע
 רְצוֹי אֲחִיו וּמְכַל בְּשִׁמֹן רִגְלוֹ : בְּרוּל וְנִחְשַׁח
 מַעֲלָה יִקְסִיָּה דְבִאָּה : אֵין כְּאֵל יִשְׂרוֹן רִכְבַּ
 שְׁמִים בְּעֲזָה וּבְנֵאֲוֹתוֹ שְׁחָקִים :
 מִדְּשֵׁת

וְיָתָה הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בְּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים
 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ : וַיֹּאמֶר
 יְהוָה כִּסְיֵי בֵּא וְרוּחַ מִשְׁעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ מִדֵּר
 פֶּאֶן (וְאֵתָה מְבָרְכָת קָרַשׁ מִסִּינֵי אֵשׁ דַּת
 אִשְׁוֹת מִלֵּה הוּא כְּתוּב לְמוֹ : אֶף חֲבֵב עַמִּים כָּל־
 קִדְשֵׁי בְרוּךְ וְהֵם תְּכֹו לְרַגְלָהּ יִשֵׁא מְבָרְתֶהָ :
 גוֹרָה צוּדֵה לְנוּ מִשְׁה מוֹרְשֵׁה קִהֲלַת עַקֵב : וְהִי
 כִּי־שְׂרוֹן מְקָה בְּהַהֲאִסֵּף רֵאשִׁי עִם יַחַד שְׁבַמֵי
 יִשְׂרָאֵל : יְהִי רֵאוּבֵן וְאֲלֵי־יִמֵת וְהִי מִתּוֹ מִסְפָּר :
 ס וְזֹאת לַיהוָה וַיֹּאמֶר שְׁמַע יְהוָה קוֹל יְהוָה
 וְאֵל־עַמּוֹ תִבְיֵאנֵי יְדֵיו רַב לוֹ וְעוֹד מִצְרַיִם
 תִּהְיֶה : לוֹ ס אֱלֹנֵי אִמֵר תִּמְסָה וְאוֹרִיָּה לְאִישׁ
 תִּסְיָה אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמִסְרֵה תְרִיבֵהוּ עַל־מֵי
 מְרִיבָה : הָאִמֵר לֵאבִיו וְלֵאמֹר לֹא־רֵאִיתִיו וְאֵת
 אֲחִיו לֹא־הִבִּיר וְאֶת־בְּנָיו מִנו כְּתוּב לֹא־יָדַע כִּי
 שְׁמָרוּ אִסְרָה וּבְרִיתָהּ יַנְצִרוּ : יִהְיוּ מִשְׁפָּטֶהָ
 לְעַלְבֵן וְרוּחָהּ לְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמַח מְסוּדָה בְּאֶפְסָה
 וְכִלִּיל עַל־מִזְבְּחָהּ : בְּחָה יְהוָה חִילוֹ וּפְעַל יְדֵיו
 תִּרְצָה כַחַץ מִתְּנִים קַחֵחַ וּמְשַׁנְאֵי מוֹרְסִמוֹן :
 ס לְכַנְסֵן אִמֵר יְדִיד יְהוָה יִשְׁכֵן לְבִשְׁח עֲלֵיו
 דַּפָּף עֲלֵיו כָּל־הַיּוֹם וּבֵין בְּרַפְּחֵי שְׁכֵן : ס שְׁלִישִׁי

רשות לתת תורה

יכוין לתת תורה ולזכורם לו כרשות האל וקורן כעונת אלוהי קדם עד לעיני כל ישראל

מרשות האל הגדול הגבור והנורא • ומרשות מכו ומפנינים יקרה • ומרשות סנהדרין הקדושה ותב ורה ומרשות ראשי ישיבות ואלופי תורה • ומרשות זקנים ונערים יושבי שונה • אפתח פי בשירה ובזמרה • להודות ולגלל לך בנהורא • שהחינו וקנינו בקראתו הטהורה • והגיענו לשלום בשמחת הטהרה • הששמת לב ועינים מאיכה • הגותנת חיים ועטר וכבוד ותפארה • המאשרת הולכה בדרך הטובה והישירה • המארכת ימים ומספת גבורה • לאזהרה ולשמירה בצווי ואזהרה • לעוסקה ולנוצרה באהבה ובמורא • ובגן יהי רצון מלפני הגבורה • לתת חיים ותמיד ונור ועטרה • לרבי סלני בר סלני הנבחר להשלים הטהרה • לאמצו לכונו ולגדלו בתלמוד תורה • לדורשו לחיים להדרו לעדו בחבורה • לזכותו לחיותו למכסו במכס אורה • לישרו לכלול ללמדו לקח וסברה • למלמו לנשאו למעדו במעד ברוכה • לעדנו לפרנסו לצדק בעם נברא • לקרבו לרחמו ולשמרו מכל צוקה וצרה • לתקפו לסמכו לתומכו ברוח נשפחה • עמוד עמוד עמוד רבי סלני חתן הטהרה • ותן כבוד לאל גדול ונורא • ובשכר זה תזכה מאל נורא • לראות בגנים ובגי בגנים עוסקים בתורה • ומקמי מצות בתוך עם יפה וברה • והזכה לשמות בשמחת בית הבחירה • ופניה להאיר בצדקה באספקלריא המאירה • כנבא שיערו מלא רוח עצת וגבורה שמחו את ירושלים ונלו בה כהרה • ישו אתה מושל כל המתאבלים עליה באבלה וצרה • עמיד עמוד עמוד רבי סלני בר סלני חתן הטהרה • קרעות כל תקול תקדוש הזה והשלם הטהרה • יעמוד וכו

העבר: וימת שם משה עבדיה בארץ מאב על פי יהוה ויקבר אתו בני בארץ מאב כל בית שער ולא ידע איש את מקברו עד היום הוה: ומשה בן מאה ועשרים שנה במתו לא כהתה עינו וקאנס לתה: ויכבו בני ישראל את משה בערבית מאב שלשים יום והלש ימי בכי אבל סכה: והושע ברינון מלא רוח חכמה פירסמה משרת אהרן עליו וישמעו אליו בני ישראל ויעשו באשר צוה יהוה את משה: ולא קום נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו יהוה פנים אל פנים: לקריאתו והמפתים אשר שלחו יהוה לעשת בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו: ולכל הוד החוקה ולכל המורא הגדול אשר עשת משה לעיני בני ישראל: חוק

בענה אלוהי קדם וכתבת ורעת עולם ויגרש מפנה אויב ראמר השמד: וישכח ישראל במח בדר עיון עקב אל ארץ רגון והירוש ארשמו וערפרמל: אשריה ישראל מי כמות עם נושע ביהוה מנו עורה ואשר תרב נאורה ויפחשו אויביה לה ואתרה על במותיו תורה: ס ויעל משה מערבת מאב אלהי נבו ראש הפסדה אשר על פני ירחו וראו יהוה את בלי הארץ את הגלעד עדין: ואת כל נפתלי ואת ארץ אפרים ובנימין ואת כל ארץ יהודה עד הים האחרון: ואת הנגב ואת הנפר בקעת ירחו עיר התקרים עד דער: ויאמר יהוה אליו ואת הארץ אשר נשבעתי לאבותם לצאתך ולעקב לאמר לרצון אהננה הראייה בעיניה ויפחש

רשות לחתן בראשית

מַרְשׁוֹת מַחֲמָס עַל כָּל בְּרָכָה לְשִׁירָה • נוֹרָא עַל כָּל הַתְּהִלָּה וְזַמְרָה • חֲכָם לִבָּב
 וְאַמִּיץ פֶּחַ וּגְבוּרָה • וּמוֹשֵׁל עוֹלָם אֲדוֹן כָּל יְצִירָה • וּמַרְשׁוֹת כְּבוֹדָה
 בַּת מֶלֶךְ פְּנִיכָה עֲצוּדָה וְרֵאשִׁית קִנְיָנוּ אֱלֹפִים אֲצוּרָה • בְּרַח תְּמִיסָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ
 וּמַחְזִירָה • יֶשְׁרוֹן נִתְּנָה מוֹרְשָׁה לְעִבְדָּה וּלְשִׁמְרָה • מְלַמְּדָה גְּאוּנִי יַעֲקֹב לַפְתָּחָה
 וְלִסְגָּרָה • כָּלִיל הַדּוֹד נְשִׂיא מְרֻבָּה הַמְשִׁרָה יוֹשְׁבֵי עַל מְדִין מְשִׁיבֵי מַלְחָמָה שְׁעָרָה •
 רֵאשִׁי יִשְׁיבֹת רֵאשִׁי גוֹלָה פְּזוּרָה • וּמַרְשׁוֹת חֲבוּרָה צֶדֶק עֲדָה הַבְּאִשְׁרָה • וְקָנִים
 וְנַעֲרִים בְּכָל שׁוֹרָה וְשׁוֹרָה קְבוּצִים פֶּה הַיּוֹם לְשִׁכְחַת תּוֹרָה וְנַעֲזָרִים לְסִיִּם וְלַחֲתָל
 בְּגִיל וּבִמְרֵא • אוֹתָהּ מְחַבְּבִים בְּיוֹם נְתִינָתָה בְּהַדְרָה • מִסְּסָלִים בָּהּ בְּחַדְשָׁה
 וְלֹא כִּישְׁנָה שְׁעֵבְרָה • צִמְאִים לְבוּץ וְלַהֲתַעֲנַג מְזִיו יִקְרָה • מְשַׁמַּת לֵב וְעֵצֵב
 מְסִיחָה יִתְנַחֲמֶיהָ יִשְׁעִשְׁעוּ נֶפֶשׁם בָּהּ לֹהֵ פֶּאֶרָה • וְהוֹגִים בְּכִקְרָא וְהַגְרָה בְּמִשְׁנָה
 וְנִקְרָא • רְצִים וּמִבַּיָּאִים מִפֶּם לְבֵית הַעֲתִירָה • וְעוֹשִׂים גַּם מַעֲשִׂים בְּאֲזוּרָה • לְכֹן
 גְּדוֹל שְׁכָרָם מֵאֵת הַגְּבוּרָה • עַל רֵאשִׁם שְׁמַתָּה עוֹלָם קְשׁוּרָה • הָאֲבוֹת לְרֵאוֹת
 בְּנֵי בֵית הַכְּחִירָה • וּבְכֹן נִסְכַּמְתִּי דַעַת כָּלָם לְבִרְכָה • בְּחַדוֹר תְּרִיסוֹתֵי מַעֲסֵ תוֹךְ
 הַחֲבוּרָה • מִצֵּאתֵי לֵב נְבוֹן לְהַסְבִּירָה • צֶדֶק וְחֶסֶד רוֹחַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל • וְנִשְׂאוֹ
 לְכֹן תְּגַדְּבַת יוֹחוֹ לְהַתְּעוֹרְרָה • תְּחִלָּה וְרֵאשׁוֹן הַיּוֹם לְהַתְּחִיל הַתּוֹרָה • וְעַתָּה קוּם
 רַבִּי סִבִּי עֲמוּד לְהַתְּאֻזָּה • בֹּא וְהִתְיַצֵּב וְעֲמוּד לִימִינִי וְקִרְא • מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית
 לְכָבוֹד צוּר בְּרָא • עַל זֹאת מִתְּבִיפִין הַתְּחִלָּה לְהַשְׁלִיכָה בְּתִירָה • עַד שְׁלֹא יִרְגַל
 בְּעַם זֶה לְשִׁקְרָה • יַעַן נַעֲשִׂית רֵאשׁוֹן לְמִצְוֶה גְּמוּרָה • מִה רַב מוֹבָה וּמִשְׁכַּרְתָּהּ
 יִתְרָה • טוֹב עֵין הַבּוֹרָה בְּנִדְבָתָה מְלַעֲצָה • וּמִפְּרֻכּוֹת פּוֹרְאִיךְ הַבּוֹרָה יִדְּךְ
 מְלַקְצָהּ בְּעֵבֶר שֶׁכָּל הַמְּכַבֵּד תּוֹרָה בְּצִפְיָרָה יְהִי גּוֹפּוֹ מְכַבֵּד כָּלֵךְ לְהַתְּאֻזָּה
 סַחַר עֲמוּד עֲמוּד עֲמוּד רַבִּי מַלְנִי בֵּר מְלוּנִי חֲתָן בְּרֵאשִׁית בְּרָא • מַרְשׁוֹת הַקְּדוֹל
 הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה לְבִרְכָה אֵל גְּדוֹל וְנוֹרָא • אֲמֵן וְעַנּוֹ אֶתְרִיךְ הַכֹּל מְרַבָּה • עֲשׂוֹר וכו'

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת
 הָאָרֶץ • וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וּבָהוּ
 וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־
 פְּנֵי הַמַּיִם • וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר •
 וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּרְטוֹב וַיְבַרֵךְ אֱלֹהִים
 בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ • וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר
 יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קֶרָא לַיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
 אֶחָד • פ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם
 וַיְהִי כְבֹלִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם • וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־
 הַרְקִיעַ וַיְבַרֵךְ בֵּין הַמַּיִם אֶשֶׁר מִתַּת הַרְקִיעַ
 וּבֵין הַמַּיִם אֶשֶׁר מֵעַל הַרְקִיעַ וַיְהִי־כֵן • וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
 שֵׁנִי • פ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּת

הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם אֶחָד וַתִּרְאֶה הַיִּבְשֶׁה וַיְהִי־
 כֵן • וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשֶׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵי הַמַּיִם
 קֶרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּרְטוֹב • וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִרְעִיעַ לְרַע עֵץ פְּרִי־
 עֵשֶׂה פְרִי לְמִינֵו אֲשֶׁר וְרַעֲבוֹ עַד־הָאָרֶץ וַיְהִי־
 כֵן • וַתִּצְאָ הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִרְעִיעַ לְרַע
 לְמִינֵו וְעֵץ עֵשֶׂה פְרִי אֲשֶׁר וְרַעֲבוֹ לְמִינֵו
 וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּרְטוֹב • וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
 שְׁלִישִׁי • פ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי סְמֹאת בְּרַקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם לְהַבְרִיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וַיְהִי
 לְאֹתוֹת וּלְמִעֲרָדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם • וַתְּהִי לְסְמֹאת
 בְּרַקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן •
 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַסְּמֹאת הַגְּדוֹלִים אֶת־

כריאה לשמחת תורה

השמים ובבקהמה ובכל הארץ ובכל הרמש
 הרמש על הארץ: ויברא אלהים את האדם
 בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה
 ברא אתם: ויברך אתם אלהים ויאמר להם
 אלהים פרו ורבו וכלאו את הארץ ובכשוה
 ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיות
 הרמשות על הארץ: ויאמר אלהים הנה נתתי
 לכם את כל עשב ויריע אשר על פני כל
 הארץ ואת כל העץ אשר יפריע ויריע וירע וירע
 לכם יהיה לאכלה: ולכל חיות הארץ ולכל
 עוף השמים ולכל רומש על הארץ אשר יפריע
 נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה ויהי כן:
 וברא אלהים את כל אשר עשה והנהסוב
 מאד ויהרעב ויהירב בך זום הששי: ם ויכל
 השמים והארץ וכל צבאם: ויכל אלהים ביום
 השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום
 השביעי מכל מלאכתו אשר עשה: ויברך
 אלהים את יום השביעי ויקדש אתו כי ט
 שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות

המאור הגדול למשלת היום ואת המאור
 הקטן למשלת הלילה ואת הכוכבים: ויתן
 אתם אלהים פרקיע השמים להאיר על הארץ:
 למשל ביום ובלילה והאור ובין
 החשך וברא אלהים בראשון: ויהי ערב ויהי
 בקר זום רביעי: ם ויאמר אלהים ישרצו המים
 אשר נפש חיה ועוף ועופף על הארץ על פני
 רקיע השמים: וברא אלהים את התנינים
 הגדלים ואת כל נפש החיה הרמשות אשר
 שרצו המים למיניהם ואת כל עוף בנה למינהו
 וברא אלהים בראשון: ויברך אתם אלהים
 לאמר פרו ורבו וכלאו את המים בימים והעוף
 ירב בארץ: ויהי ערב ויהי בקר זום חמישי: ם
 ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה
 בהמה ורמש וחיות ארץ למינה ויהי כן: ויעש
 אלהים את דגות הארץ למינה ואת הדגים
 למינה ואת כל הרמש האדמה למינה וברא
 אלהים בראשון: ויאמר אלהים נעשה אדם
 בצלמנו בדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף
 ח'ק' למשפיר קורין כ' פינחס ביום השמיני

הפמרה לשמחת תורה ביהושע סימן א

התורה הנה מפי' והגית בו יומם ובלילה למען
 תשמר לעשות ככל הדבור בו בראו תצליח
 את דרכך ואז תשקיל: הלא צויתיה חוק
 ואמץ אלתעריך ואל תתרת כי עסה יתדתי
 אלתיה בכל אשר תלך: ויצא יהושע ארד
 ששתי העם לאמר: עברו בקרב המחנה וצאו
 את העם לאמר הבינו לכם צדה כי בעוד
 שלשתי ימים אתם עברים את הירדן הודת
 לבא לרשת את הארץ אשר יהיה אלתוכם
 נתן לכם לרשתה: ולראובני ולגדי ולחצי
 שבט המנשה אמר יהושע לאמר: זכור את
 הדבר אשר צוה ארבעם משה עבד יתה לאמר
 יהיה אלתוכם מניח לכם ונתן לכם את הארץ
 הזאת: נשיכם מספכם ומסנקיכם ישבו בארץ
 אשר נתן לכם משה בעבר הירדן ואתם תעברו
 חמשים לפני אהיכם כל נבונני החיל ועזרתם

ויהי אחרי מות משה עבד יהוה ויאמר יהוה
 אלי יהושע בדינן משרת משה לאמר:
 משה עבדי מת ועתה קום עבד את הירדן
 הנה אתה וכל העם הזה את הארץ אשר אנכי
 נתן להם לבני ישראל: כל מקום אשר תדרוך
 פרי ונלכם בו לכם נתתי כאשר דברתי אל
 משה: מה מדבר והלבנון הודת ועד הנה
 הגדול נהר פרת כל ארץ התמים ועד הים
 הגדול מבוא השמש יהיה נב לכם: לא תיציב
 איש לפניך כל ימי חיוך כאשר היתתי עם
 משה אתה עמו לא ארפה ולא אעזבה: חוק
 ואמץ כי אתה תחיל את העם הזה את הארץ
 אשר נשבעתי לאבתם לתת להם: רק חוק
 נאמץ מאד לשמר לעשות ככל התורה אשר
 צוה משה עבדי אל אמר ממנו ימין ושמאל
 למען תשקיל בכל אשר תלך: לא ימיש ספר

הפטרה לשמחת תורה

אתם: עד אשר יניח יהוה לאתיכם ככבד
 וירשו גסה המה את הארץ אשר יהוה אלהיכם
 נתן להם ושבתם לארץ ירשתכם וירשתם
 אתה אשר יתן לכם משה עבד יהוה בעבר
 הירדן מזרח השמש: ויענו את יהושע לאמר
 כל אשר צויתנו נעשה ואל כל אשר תשאלנו

גלך: ככל אשר שמענו אל משה בן נשמע
 אליה רק יהוה יהוה אלהיך עמך פאשר הוה
 עמ משה: כל איש אשר ימרה את פיך ולא
 ישמע את דבריך לכל אשר תצונו ימת רק
 חוק ואמץ:

המסמיר אומר הברכות ואז"כ אומרים שיאו רשעה

יחד תפחה מסך

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם צור כל העולמים צדיק בכל הדורות האל
 הנאמן האומר ועשה המדבר ומקום שכל דבריו אמת וצדק:
 נאמן אתה הוא יהוה אלהינו ונאמנים דבריה. ודבר אחד מדבריה אחר לא ישוב
 ריקם. כי אל מלך נאמן (ורחמן) אתה: ברוך אתה יהוה האל הנאמן בכל דבריו:
 רתם על ציון כי היא בית חיינו. ולעלובת גפוש תושיע ותשמה בטהרה ביימינו:
 ברוך אתה יהוה משמח ציון בבניה:

שמחנו יהוה אלהינו באלהיו הנביא עבדך ובמלכות בית דוד משיחך בטהרה
 יבא ויגל לבנו על פסאו לא ישוב זר ולא יגחלו עוד אחרים את כבודו.
 כי בשם קדשך נשבעת לו שלא יכבה נרו לעולם ועד: ברוך אתה יהוה מנן דוד:
 ואל התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום שמיני עצרת החג הזה. ועל
 יום טוב מקרא קדש הזה שנתת לנו יהוה אלהינו לששון ולשמחה
 לכבוד ולתפארת:

אל תפל יהוה אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך יתברך שמוך בפי כל מי תמיד
 לעולם ועד: ברוך אתה יהוה מקדש ישראל והזמנים:

ואמר אמרים שיש רמזו. אשרי יחלו ומחללין מוסף כולתמו:

קריאה ליום ראשון של פסח

בוציאין ב' ספרי תורות באחת קורא כפ' בא ובשניה לכפסיר כפרשת פנחס

ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אלהים
 משכו וקדו לכם צאן למשפחתים
 ושמו הנפסח: ולקחתם אגרת אוזב וסבלתם
 בדם אשר בסף והנעתם אליה משקוף ואל
 ושתי המזוזות סויהרם אשר בסף ואתם לא
 תצאו איש מפתח ביתו עד בקר: ועבר יהוה
 לנגף את מצרים וראה את יהוה על השקוף
 ועל שתי המזוזות ופסח יהוה על הפתח ולא
 יהיו המשוחים לבא אל בתיכם לנגף: ושמתם
 את הדבר הזה לחק לקו ולבניה עד עולם:
 ויהי כיהבא אל הארץ אשר יתן יהוה

לכם כאשר דבר ושמרתם את העבודה הזאת:
 והיה כיהבא אלכם בניכם בניכם מה העבודה
 הזאת לכם: ואמרתם ובדפסח הוא ליהוה
 אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו
 את מצרים ואת בנינו הציל ויפד העם
 וישתחוו: וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה
 יהוה את משה ואהרן בן עשו: ס ישראל ויהי
 בחצי הלילה והיה הפדו כל לבבור בארץ
 מצרים מלבבור פרעה הישב על פסאו עד בכור
 השבי אשר בבית הפדו וכל בכור בהמה:
 ויגם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים

קריאה ליום ראשון של פסח

וארבע מאות שנה: ויהי מקץ שלשים שנה
 וארבע מאות שנה ויהי פועם היום הזה וצא
 כל צבאות יהוה מארץ מצרים: ליל שמרים
 הוא ליהוה להוציאם מארץ מצרים הוא
 הלילה הזה ליהוה שמרים לכל בני ישראל
 לדרתם: פ חמישי בשבת ויאמר יהוה אל
 משה ואהרן ואת חקת הפסח כל בן בכור לא
 יאכל בו: וכל עבד איש מקנע רכס ומלחה
 אתו או יאכל בו: תושב ושכיר לא יאכל בו:
 בבית אחד יאכל לא יתוציא מדיבת כן
 הבשר תוצה ועצם לא תשבר בו: כל עדת
 ישראל יעשו אתו: בשבת ו בכיבוד אתה נר
 ועשה פסה ליהוה המול לו כל זכור ואי יקרב
 לעשותו והיה באורח הארץ וכל ערל לא
 יאכל בו: תורה אתה יהיה לאורח ולגר הגר
 בתוכם: ויעשו כל בני ישראל כאשר צוה
 יהוה את משה ואת אהרן: פן עשו סויה פועם
 היום הזה הוציא יהוה את בני ישראל מארץ
 מצרים על צבאתם: פ

והיה צעקה גדלה במצרים בראיך בית אשר
 אירשם מת: ויקרא למשה ולאהרן לילה
 ויאמר קמו צאו מתוך עמי גסי אתם גס בני
 ישראל ולכו עבדו את יהוה קדוכם: גס
 צאנכם גס בקרבם קחי פאשר דברתם ולכו
 וברכתם גסי אתי: בשבת ו ותתקן מצרים על
 העם למדד לשלתם כיה ארץ פי אמרו כלנו
 עתים: וישא העם את צעקו טרם יתקן
 משארתם צרות בשלתם על עיניכם:
 ובני ישראל עשו פדבר משה וישאלו כמצרים
 קליבסם וכלי זהב ושמה: ויהוה נתן את
 חן העם בעיני מצרים וישאלו וינצלו את
 מצרים: פ וכיעי בשבת תווסעו בני ישראל
 מרעבם סבתו פשט מאות אלף רגלי
 דגברים לכר כסף: וגם ערב רב עקה אתם
 וצאן ובלר מקנה פבך מאד: ויאפו את
 הפצק אשר הוציאו ממצרים ענת מצות פי
 לא חמץ פיי גרשו ממצרים ולא יכלו
 להתחממה וגם צדה לא עשו להם: ומושב
 בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה

ומניחין ס"ח השנים ואומרים ח"ק על שתיקן

ביום שני קורין שור או כשב תמצא ביום א' רכות

קריאה למפטיר ליום ראשון וליום שני של פסח

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח ליהוה: ובחמשה עשר יום לחדש הזה
 תג שבעת ימים מצות יאכל: ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא
 תעשו: והקרתם אשה עלה ליהוה פרים בני בכר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה
 תמימם יהיו לכם: ומנתלתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל העשו:
 עשרון עשרון העשה לפכש האחד לשבעת הפכשים: ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם:
 מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו אתי אלה: פאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם
 אשה ריתנית ליהוה על עלת התמיד יעשה וגם ו: וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם
 כל מלאכת עבודה לא תעשו:

הפטרה ליום שני של פסח בפולכים ב' ס"ח כג

הפטרה ליום ראשון של פסח ביהושע ס' ג'
 ויאמר יהושע אליהעם התקדשו פי סחר
 תעשה יהוה בקרבכם נפלאות: ויאמר
 יהושע אל הפלגנים לאמר שאו את ארון
 הברית ועברו לפני העם וישאו את ארון
 הברית וקחי לפני העם: ויאמר יהוה אל
 יהושע היום הזה אהל גדלה בעיני כל ישראל
 אשר

וישלח המלך ואספו אליו פלוגני יהודה
 וירושלם: ויעל המלך בית יהוה וכל
 איש יהודה וכל ישרי ירושלם אתו והפלגנים
 והנביאים וכל העם לכמתן וערנדול וקרא
 באזניהם את דוד בן יסר הברית תמצא
 בבית יהוה: ויעמד המלך על העמיד וקרא
 את

אשר ידעון כי פאשר הייתי עם-משה
 אהיה עמך :
 בעת ההיא אמר יהוה אל-יהושע עשה לך
 תרבות צרים ושוב מל ארצ-בני-ישראל
 שנית : ויעשלו יהושע תרבות צרים וימל את
 בני ישראל אל-נבעת הערלות : וזה הדבר
 אשר-מל יהושע בלהעם היצא מסצורים
 הנקרים כל אנשי המלחמה מתי במדבר
 בדרך בצאתם מסצרים : כי-סלים היו בלהעם
 היוצאים וכל-העם-הילדים במדבר בדרך
 בצאתם מסצרים לא-מלו : כי ארבעים שנה
 הלכו בני ישראל במדבר עריתם פלהגוי
 אנשי המלחמה היוצאים מסצורים אשר לא
 שמעו בקול יהוה אשר נשבע יהוה להם לבלתי
 הראותם את-הארץ אשר נשבע יהוה לאבותם
 לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש : וארצ-בני-הם
 תקים תחתם אתם מל יהושע פירעלים היו
 כי לא-מלו אותם בדרך : ויהי פאשר-תמו כל
 הגוי להסול וישבו תחתם במחנה עד תיותם :
 ויאמר יהוה אל-יהושע היום גלותי את-תרפת
 מצרים מעליכם ויקרא שם המקום ההוא גלגל
 עד היום הזה : ויחנו בני-ישראל בגלגל ויעשו
 את-הפסח בארבעה עשר יום לחודש בערב
 בערבות יהוד : ויאכלו מעבור הארץ מחרת
 הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה : וישבת
 הקץ מחרת באכלם מעבור הארץ ולא-היה
 עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ
 גלעז בשנה ההיא : ויהי בהיות יהושע ביריתו
 נשא עינו ורא והנה-איש עמד לגדוד ותרפו
 שרופה בידו וזכה יהושע אליו ויאמר לו הלנו
 אמה אסל-צרינו : ויאמרו-א כי אני שר צבא
 יהוה עתה באתי ויפל יהושע אל-פניו ארצה
 וישתחו ויאמר לו מה אתני מדבר אל-עבדו :
 ואמר שר צבא יהוה אל-יהושע של-נעלה
 מעל רגלך כי הסזום אשר אתה עמד עליו
 קדש הוא ויעש יהושע פן : ויריתו סגרת
 ומסגרת מפני בני ישראל אין ויצא ואין פא :
 נהי יהוה את-יהושע ויהי שמש בגלגל-הארץ :

את הפטרות לפני יהוה ללכת אתך יהוד
 ולשמר מצותיו וארצ-עדותו וארצ-חקתו
 בכל-לב ובכל-נפש להקים את-דברי הפטרות
 הזאת הפתבים ערהספר הזה ויעמד בלהעם
 בפטרות : ויצו המלך את-הלקוהו בהגון ונגדול
 וארצ-כהני המשנה ואת-שמרי הסף להוציא
 מהכל יהוה את כל-הצלים העשונים לפעול
 ולא-ערה וכלל צבא השמים וישרפם מתוך
 לירושלים בשדמות קדרון ונשא את-עפרם
 בית-אל : והשפית את-הכמים אשר נתנו
 מלכי יהודה ויקמר בפמות בערי יהודה ומסבי
 לירושלים ואת-המקמים לפעול לשמש ולירח
 ולמזלות וכל צבא השמים : ויצא את-האשרה
 מבית יהוה מתוך לירושלם אל-גלגל קדרון
 וישרף אתה בנחל קדרון וידק לעפר וישנה
 את-עפרה על-קבר בני העם : ויהי את-בית
 הקדשים אשר בבית יהוה אשר הנשים ארנות
 שם בתים לאשרות : ויבא את-כל-הבדקנים
 מערי יהודה ויטמא את-הבמות אשר קטרד
 שמה הבדקנים מנבע עד-פאר שבע ונהי את
 במות השערים אשר-פתח שער יהושע שר
 העיר אשר-על-שאול איש בשער העיר : אה
 לא עלו פהני הפטרות אל-מופת יהודת
 בירושלם כי ארצ-אכלו מצות פתוף את-הם :
 ויצו המלך את-כל-העם לאמר עשו פסח ליהוה
 אלהיכם בכתוב על ספר הפטרות הזה : כי לא
 נעשה פסח הזה מימי השפטים אשר שפמו
 את-ישראל וכל ימי מלכי ישראל ומלכי
 יהודה : כי אמר-בשמה עשרה שנה למלך
 ואשתו נעשה הפסח הזה ליהוה בירושלם :
 וגם את-האבות ואת-הירענים ואת-התורפים
 ואת-הגלגלים ואת כל-השקצים אשר נראו
 בארץ יהודה ובירושלם בער ואשירד למען
 להקים את-דרכי התורה הפתבים על-הספר
 אשר מצא הלקוהו הפתן בית יהוה : וכמו
 לא-היה לפני מלך אשר-שב אל-יהוה בכל
 לבבו ובכל-נפשו ובכל-מאדו בכל תורת משח
 ואת-ריו לא-הקים פמו : המספר אומה הברוכה
 (ס)

הַפְּטִיָּה לַשַּׁבָּת חוֹל הַמִּוֶּעַד שֶׁל פֶּסַח

הַנִּבְא בְּיַד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמְרָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲדַבֵּר וְיִהְיֶה מִאֲרַבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ וְפָנָי
 בְּהַרְוָנִים הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ וְהַנְּבִיאִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי
 וְתָבֹא בָהֶם הַרוּחַ וְיִחְיוּ וְיַעֲמִדוּ עַל־גְּבֻלֵיהֶם
 חֵיל גְּדוֹל מֵאֵד מֵאֵד : וַיֹּאמֶר אֵלֶּי בְּיַד אֱלֹהִים
 הַעֲצֹמֹת הָאֵלֶּה כִּלְבֵי יִשְׂרָאֵל הִמָּה הַחַיִּת
 אֲמָרִים יִבְשׂוּ עֲצֹמֹתֵינוּ וְאִבְדָּה הַקּוֹתָנוּ נִגְרַט
 לָנוּ : לָכֵן תֵּבֵא וְאָמְרָה אֱלֹהֵים כִּי־אָמַר אֲדַבֵּר
 וְיִהְיֶה הֵנָּה אִנִּי פִתַּח אֶת־קַבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלִיתִי
 אֶתְכֶם מִקַּבְרוֹתֵיכֶם עִם וְהַבִּאתִי אֶתְכֶם אֶל־
 אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל : וְיִדְעַתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּפִתְחוֹ
 אֶת־קַבְרוֹתֵיכֶם וְבַהֲעֹלְוֹתִי אֶתְכֶם מִקַּבְרוֹתֵיכֶם
 עִם : וְנִתְּתִי רוּחִי בְכֶם וְחַיִּיתֶם וְהִנֵּחְתִּי אֶתְכֶם
 עַל־אֲדָמְתְּכֶם וְיִדְעַתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבְרַתִּי
 וְעֲשִׂיתִי נְאֻמֵי־יְהוָה :

הַמַּסְמִיר אֹמֵר הַבְּרוּכָה : וְחַמְסִין מִקֵּדֵשׁ הַשַּׁבָּת לְבַד .
 יָקִים פִּירְקָא אֲשֶׁר־כִּי יִתְלַלוּ כִּי :

הַיְהוּה עַל־יַד־יְהוָה וְיִחְיִיאֲנִי בְּלַחַת יְהוָה
 וְיִנְתְּנִי בְּיַד הַבְּקָעָה וְהִיא מִלְאֲחָה
 עֲצֹמֹת : וְהַעֲבִירֵנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב וְהֵנָּה
 רַבּוֹת מֵאֵד עַל־פְּנֵי הַבְּקָעָה וְהֵנָּה יִבְשֵׁית מֵאֵד :
 וַיֹּאמֶר אֵלֶּי בְּיַד אֱלֹהִים הַתְּחַיֵּנִי הַעֲצֹמֹת הָאֵלֶּה
 וְאָמַר אֲדַבֵּר וְיִהְיֶה אֶתְּךָ יְרַעַתִּי וַיֹּאמֶר אֵלֶּי הַנִּבְא
 עַל־הַעֲצֹמֹת הָאֵלֶּה וְאָמְרָה אֱלֹהֵים הַעֲצֹמֹת
 הַיִּבְשׁוֹת שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה הִי כִּי־אָמַר אֲדַבֵּר וְיִהְיֶה
 לַעֲצֹמֹת הָאֵלֶּה הֵנָּה אִנִּי מְבַיֵּא בְכֶם רוּחַ
 וְחַיִּיתֶם : וְנִתְּתִי עֲלֵיכֶם נְדִים וְהַעֲלִיתִי עֲלֵיכֶם
 בְּשֵׁר וְקַרְמִטִּי עַל־כֶּם עוֹר וְנִתְּתִי בְכֶם רוּחַ
 וְחַיִּיתֶם וְיִדְעַתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה : וְנִבְאִיתִי כַּאֲשֶׁר
 צִוִּיתִי וְיִתְקַוֶּה בְּהַנְּבִיאִי וְהַנְּדַלְעֵשׁ וְהַתְּקַרְבֵּוּ
 עֲצֹמֹת עִצִּים אֶל־עֲצָמוֹ : וְרֵאיוֹתֵי וְהֵנָּה עֲלֵיהֶם
 נְדִים וּבְשֵׁר עֲלֵהּ וְנִקְּמָם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְּמַעְלָה
 וְרוּחַ אִין בָּהֶם : וַיֹּאמֶר אֵלֶּי הַנִּבְא אֱלֹהֵי הַרוּחַ

קְרִיאַת לַיּוֹם שְׁבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח

מוֹזְלוֹן בִּי סִיט • וְקוֹרֵין כְּלֵאֲשֹׁנֵים כֶּסֶף כְּסֵלֶת סִי נִבְחִי • מִדְּכִי אֲנִי ה' רַמְאָר • וְלֹס חַל כְּשֶׁנֶם מִתְחַלֵּק לוֹ נִבְחִי :

וְיִחְיִי בְּשִׁלְחַת פְּרַעְיָה אֶת־הָעָם וְלֹאֲמַתֶּם אֱלֹהִים
 דְּרָךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרִיב הוּא כִּי
 אָמַר אֱלֹהִים שְׂוֹנְתֶם הָעָם בְּרֵאתֶם מִתְחַמָּה
 וְשִׁבּוּ מִצְרַיִם : וְיִסֹּב אֱלֹהִים אֶת־הָעָם דְּרָךְ
 הַמִּדְבָּר יִסְתַּחֵף וְחַסְשִׁים עָלוּ בְּנִיר־יִשְׂרָאֵל
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם : וַיִּקַּח מִשֶּׁה אֶת־עֲצֹמֹת יוֹסֵף
 עִם כִּי הִשְׁבַּע הַשְּׁבִיעִי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 פָּקֵד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֶת־עֲצָמוֹתַי
 מִצֶּה אֶתְכֶם : בַּשַּׁבָּת ג' וַיִּסְעוּ מִסְבַּת וַיִּחְנְנוּ
 בְּאֶחָם בְּקִצֵּה הַמִּדְבָּר : וְיִהְיֶה הַלֵּךְ לַפְּנִינֵיהֶם
 יוֹסֵם בְּעַמּוּד עֵנָן לְתַחֵם הַדְּרָךְ וְלִילָה בְּעַמּוּד
 אֵשׁ לְהַאֲדִיר לָהֶם לְלַבַּת יוֹסֵם וְלִילָה : לֹא־
 יִמָּשׁ עַמּוּד הָעֵנָן יוֹסֵם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לִילָה
 לַפְּנֵי הָעָם : לֹא וּבַשַּׁבָּת ג' פ' וַיִּדְבַּר יְהוָה אֶל־
 מִשֶּׁה לֵאמֹר : דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבּוּ
 וַיִּחְנְנוּ לַפְּנֵי פִי הַתְּחִילֹת בֵּין מִגְדַל וּבֵין הַיָּם
 לַפְּנֵי בַעַל צַפֵּן נִכְחוּ תַחְנוּ עַל־הַיָּם : וַיֹּאמֶר
 פְּרַעְיָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וּבָבִים הֵם בְּאֶרֶץ סִנְיַ

עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר : וְחֻזְקָתִי אֶת־לִבִּי פְרַעְיָה וְרָדַף
 אֶת־יְהוָה וְאִבְדָּה בְּפְרַעְיָה וּבְכַלְחִילוֹ וַיִּדְעַשׂ
 מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשִׂיבֶנּוּ : בַּשַּׁבָּת ד' וַיִּגַּל
 לְמִלְכָּה מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וְהַפְּקֵד לִבִּי פְרַעְיָה
 וְעַבְדֵי אֱלֹהֵים וַיֹּאמְרוּ מִדְּחֹזַת עֲשִׂיתִי כִּי
 שִׁלַּחְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַבְדֵּנוּ : וַיֹּאמֶר אֶת־דַּכְּכֶם
 וְאֶת־עַמּוּד לָקַח עִם : וַיִּקַּח שְׁשִׁמְאוֹת רַבִּי
 בְּחֹזֵר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וְשִׁלְשֵׁם עַל־כָּל : וַיִּחְזַק
 יְהוָה אֶת־לִבִּי פְרַעְיָה מִלֶּךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אֶת־רֵי
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְצִאִים בְּיַד רַמָּה :
 ג' וּבַשַּׁבָּת ה' וַיִּרְדֹּפוּ מִצְרַיִם אֶת־רֵיהֶם וַיִּשְׁטַח
 אוֹתָם תְּנִים עַל־הַיָּם כִּי־לִסְמִיךְ בְּפְרַעְיָה וַיִּפְּשֵׁן
 וְחִילוֹ עַל־פִּי הַתְּחִילֹת לַפְּנֵי בַעַל צַפֵּן : וַיִּרְעַח
 הַקְּרִיבֵי וַיִּשְׁאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה
 מִצְרַיִם נִסְעוּ אֶת־רֵיהֶם וַיִּירָאוּ מֵאֵד וַיִּרְעַשׂ
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵים מִשֶּׁה הַמִּסְבַּת
 אֵיךְ־קָבְרִים בְּמִצְרַיִם לְקַתְּנֵנוּ לְמַת בְּמִדְבָּר
 מִדְּחֹזַת עֲשִׂיתִי לָנוּ לְהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם : הֲלֹא־

קריאה ליום שביעי של כסח

קָהָם עַד־אֶחָד׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבֶּשֶׁת׃
 בַּחוּף הַיָּם וְהַיָּם לָהֶם תִּלְהָ מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם׃
 וַיִּשְׁעַ יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד
 מִצְרַיִם וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שֵׁפֶת
 הַיָּם׃ וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־חֶדְרֵי הַגְּדֻלָּה אֲשֶׁר
 עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיֵּרָאוּ הָעַם אֶת־יְהוָה
 וַיֹּאמְרוּ בֵּיתָהּ וּבְמִשְׁחַת עַבְדֶּךָ׃ פ אֹן יִשִּׁיר
 מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה׃
 וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לַיהוָה כִּי־נִגְאָה נִגְאָה
 סוֹס וּרְכָבוֹ רַמָּה בַיָּם׃ עֵז וְזִמְרָת יְהוָה יִלְחִי
 לִישׁוּעָה זֶה אֵלֵינוּ וְאֵלֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאֲרַמְּנֵהוּ׃
 יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה שָׁמוֹ׃ מִרְכַּבַּת פָּרֹעַ
 וְחִילוֹ יֵרָה בַיָּם וּמִבְּרֵחַ שְׁלֹשִׁי מַעֲבְרֵי בַיָּם׃
 סוֹף׃ תִּהְיֶה יַמִּינֵנוּ יִרְדּוּ בַמַּצּוֹת כַּסֵּף אֲבָנָן׃
 יַמִּינֵנוּ יְהוָה נִגְדְרֵי בַפֶּתַח יַמִּינֵנוּ יְהוָה תִּרְעַץ
 אוֹיֵב׃ וּכְרַב גְּאוּנָה תִּהְיֶה קַמֶּה תִּשְׁלַח
 חֲרֹנֶה וְאֶכְלָמוּ בַקֶּשׁ׃ וּכְרַב־תִּפְקֵה נַעֲרָמוּ
 מֵיָם נִצְבּוּ כַמַּיִד נְזִלִים קָפְאוּ תִהְיֶה בְּלִבֵּי
 יָם׃ אָמֵן אוֹיֵב אֲרַדֶּף אֲשִׁיג אֶתְלַק שְׁלָל
 תִּמְלָאֲמוּ נַפְשֵׁי אֲרִיק תִּרְבִּי תוֹרִישְׁמוּ יְדֵי׃
 נִשְׁפָּת בְּרוּךְ בַּסֵּף יָם צִלְלוּ בַעֲפֹרֶת בַּיָּם
 אֲדִירִים׃ מִיִּרְכַּבְתָּ בְּאֵלִים יְהוָה מִי כִסְכֹּר
 נֶאֱדָר בַּקֶּדֶשׁ וַיֵּרָא תְהִלַּת עֲשֵׂה־כֹּלָא׃ נְסוּת
 יַמִּינֵנוּ תִבְלַעְמוּ אֶרֶץ׃ נְחִית בַּחֲסֹדֶךָ עֲסֹז
 גְּאֻלַּת נְהַלֶּת בַּעֲזָה אֶל־נְוֵה קִדְשֶׁךָ׃ שְׁמַעוּ
 עַמִּים יִרְגְּזוּ חִיל אֲלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל פִּלְשֶׁת׃ אֹן
 נִבְהָלוּ אֲלוֹפֵי אֲדוֹם אֵילֵי מִצְרַיִם יִתְחַסּוּ רַעַד
 נִמְצְאוּ כָל יִשְׂרָאֵל כְּנָעַן׃ תִּפְּלֵ עֲלֵיהֶם אִי־תִרְחַל
 וּפְחַד בְּגִדֵל זֶרַעַךָ יִדְמֵ בְּאֵבֶן עַד־יִשְׁעֶיךָ עֲמֹה
 יְהוָה עַד־יִשְׁעֶיךָ עֲסֹז קִנִּית׃ תְּבוֹאֲמוּ וְהַטְעַמּוּ
 בְּרֵד נְהַלְתֶּךָ סִבּוֹן לִשְׂבָתֶךָ שְׁעֵלֶת יְהוָה סִקְרֵשׁ
 אֲרִנִי כּוֹנֵנוּ יְדִיק׃ יְהוָה יִמְלֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃
 כִּי בָּא סוֹס פָּרֹעַ בְּרַכְבוֹ וּבַפָּרֹשִׁי בַיָּם וַיִּשָּׁב
 יְהוָה עֲלֵהֶם אֲתִיבֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ
 בַיַּבֶּשֶׁת בַּחוּף הַיָּם׃ פ וְתִמַּח מַיִם תִּבְיֵאֵה
 אֲחֹת אֲחֵינוּ אֶת־תִּתְיָהּ בִּידֵיךָ וּתְצַאן כָּל־הַנְּשִׂיִם
 אֶת־יָדֵיהֶן בַּתַּפִּים וּבַמַּחֲלָת׃ וְתַעַן לָהֶם מִרְמֵ

הַחֲדָרִים אֲשֶׁר רִבְּנוּ אֵלֵינוּ בַמִּצְרַיִם לֵאמֹר
 תִּלְכּוּ מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת־מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ
 עֲבַד אֶת־מִצְרַיִם מִמֶּתְנוּ בַמִּדְבָּר׃ וַיֹּאמֶר מִשָּׁה
 אֱלֹהֵיכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִתְעַבְבוּ וַיֵּרָאוּ אֶת־יִשׁוּעָה
 יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר־רִאִיתֶם
 אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְבּוּ לְרִאִיתָם עוֹד עַד־
 עוֹלָם׃ יְהוָה יִלְחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְרַשְׁוּ׃ פ
 רְבִיעִי וּבִשְׁבַת וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מִשָּׁה מַה־תַּעֲצֶק
 אֵלַי דַּבֵּר אֶרְבִּי־יִשְׂרָאֵל וְקִסֵּף׃ וְאַתָּה הָרַם
 אֶת־מִסְפָּה וְנִסְתָּה אֶת־יְדֶיךָ עַל־הַיָּם וּבִקְעָהּ׃
 וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּחוּף הַיָּם בַּיַּבֶּשֶׁת׃ וְאֵנִי
 הִנְנִי מִזִּמְק אֶתְלַב מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אֶתְרֵיהֶם
 וְאֶבְכְּדָה בַּפָּרֹעַ וּבְכָל־חִילוֹ בְּרַכְבוֹ וּבַפָּרֹשִׁי׃
 וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֵנִי יְהוָה בְּהַפְּכֵדִי בַּפָּרֹעַ
 בְּרַכְבוֹ וּבַפָּרֹשִׁי׃ וַיִּסַּע מִלֶּאדָּה הָאֱלֹהִים הַהֵלֶךְ
 לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקֶה מֵאֶתְרֵיהֶם וַיִּסַּע
 עֲמֹד הָעָנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאֶתְרֵיהֶם׃ וַיָּבֹאוּ
 כִּי־יִמְחַנֶּה מִצְרַיִם וּבֵין כַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי
 הָעָנָן וְהַחֲשֵׁךְ וַיֵּאָר אֶת־הַלַּיְלָה וְלֹא־קָרַב זֶרַח
 אֲרוּזָה פְּלֵה־לַיְלָה׃ וַיִּטְמַשׁ אֶת־יְדֵי עַל־הַיָּם
 וַיִּזְקֶה יְהוָה אֶת־הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָּל־
 הַלַּיְלָה וַיִּשַׁם אֶת־הַיָּם לְחֲרֹבָה וַיִּבְקַעוּ הַיָּם׃
 וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּחוּף הַיָּם בַּיַּבֶּשֶׁת וְהַיָּם
 לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם׃ וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם
 וַיָּבֹאוּ אֶתְרֵיהֶם כָּל סוֹס פָּרֹעַ רַכְבוֹ וּפָרֹשִׁי
 אֱלֹהֵיהֶם הַיָּם׃ וַיְהִי בְּאֲשַׁמֶּת הַבֶּקֶר וַיִּשְׁקַף
 יְהוָה אֶל־מַחְנֵה מִצְרַיִם בַּעֲמֹד אֲשׁוּ וַעֲנַן וַיְהִי־
 אֵת מַחְנֵה מִצְרַיִם׃ וַיִּסַּר אֶת אַפִּן מִרַכְבֹּתֵיהֶם
 וַיִּגְדְּגֵהוּ בַּכְּבֹד וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוֹסָה כַּפְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלְחַם לָהֶם בַּמִּצְרַיִם׃ פ
 חֲפִיעִי וּבִשְׁבַת וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מִשָּׁה נִסְתָּה אֶת־
 יְדֶיךָ עַל־הַיָּם וַיִּשְׁבּוּ הַיָּם עַל־מִצְרַיִם עַל־רַכְבוֹ
 תֵּל־פָּרֹשִׁי׃ וַיִּטְמַשׁ אֶת־יְדֵי עַל־הַיָּם וַיִּשָּׁב
 הַיָּם לִפְנֵי־הַיָּם בְּקֶרֶב לֵאמֹר וּמִצְרַיִם נִסִּים לִקְרָאתִי
 וַיַּעֲד יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם בַּחוּף הַיָּם׃ וַיִּשְׁבּוּ
 הַיָּם וַיִּכְסּוּ אֶת־רַכְבוֹ וְאֶת־הַפָּרֹשִׁים לְכָל
 חִיל פָּרֹעַ הַבָּאִים אֶתְרֵיהֶם בַּיָּם לֹא־תִשָּׂאֵר

קריאה ליום שביעי של פסח

המים ויחזקו המים שם שלם לו חק ומשפט
 ושם נסה: ויאמר אם תשמע תשמע לקול
 יהוה אלהיך והישיר בעיניי תעשה והאזנת
 למצותי ושמת בלחקי בלהמחלה אשר
 שמתי במצרים לא-אשים עליך כי אני
 יהוה רפאה

למסור כפר סנחס וסרקנחס המאל למל כנעם חוספס

שירו ליהוה קריאה נאה סוס ורכבו רמח
 בים: ס וימע משה את ישראל מיססוף ויצאו
 ארמדבר שור וילכו שלשת ימים במדבר
 ולא מצאו מים: ויבאו מרתה ולא יכלו לשאת
 מים ממרה כי מרים הם עלבן קרא שמה
 מה: וילנו העם על משה לאמר מה נשתה:
 ויצעק אליהוה ויחברו יהוה עץ וישקה אל

הפטרה ליום שביעי של פסח

בשמואל ב סימן כב

כברי לנגר עיניו: עמריסד תתקד עכנבור
 תמים התמם: עס נבר תתבר ועס עקש
 התפל: ואתעם עני הושיע ועיניה עלרמים
 תשפיר: פראתה נירי יהוה ויהוה יגיה חשפי:
 כי בכה ארוץ גודד באלהי אדלגישור: האל
 תמים דרכו אכרת יהוה צרופה מן הוא לכל
 החסים בו: כי מילאל מבלעדיו יהוה ומי צד
 מבלעדיו אלהינו: האל מעשו חיל ונתר תמים
 דרכי דרכו: משה רגלי רגליו כי פאלות
 ועל במתי ועמדינו: מלמד ידי למלחמה ונתת
 קשת נחושד ורעתי: ותתדלי כגו ישעה
 וענתה תרפני: תחוב צעדי תתני ולא מעדו
 קרסי: ארדפה איבי ואשמידם ולא אשוב עד
 פלהם: ואכלם ואמנצם ולא יקומן ויפלו תחת
 רגלי: ותורני חיל למלחמה תבריע קמי תתני:
 ואיבי תתה לי ערף משנאי ואצמיתם: ישעו
 ואין משיע אליהוה ולא ענם: ואשחקם
 בעפר ארץ כמיטה חצות אדס ארקעם:
 ותפלמי כריבי עמי תשמני לראש נים עם
 לא ידעתי יעברני: בני נבר יתפשו לי לשמע
 און שמעו לי: בני נבר יכלו ונתרו מסנרותם:
 חיהוה וברוך צדו ורם אלהי צד ישעי:
 האל הנהן נקמת לי וסריד עמים תתני:
 ומציאי מאיבי וקמסי תחמני מאיש תמים
 תצילני: עלבן אודה יהוה בטיים אלשמה
 אומר: מגדול מגדול כי ישועות מלכו ועשה
 חסד למשיתו לודו ולרשו עד עולם:

נדבר חוד ליהוה אתידברי השירה הזאת
 ביום הציל יהוה אתו מכף פל איביו
 מכף שאול: ויאמר יהוה מלעי ומצדתי
 וכפל מילי: אלהי צדו ארסהבו כגני וקרן
 ישעי משנבי ומנומי משעי כחכם השעני:
 מהלל אקרא יהוה ומאיבי אושע: כי אפני
 משפרימת נחלי בלועל יבעתני: חבלי שאול
 סבני קדמי מקשימת: בצדלי אקרא יהוה
 ואל אלהי אקרא וישמע מהכל קולי וישעתי
 באוני: ויהגעש והגעש כחיב והרעש הארץ
 מסדות השמים ירגו ויהגעשו פיהררה לו:
 עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גהלים בערו
 ממני: ויש שמים וירד וערפל תתת רגלו:
 וירבב על פרוב ועפה וירא על פני פירחה: וישת
 חשה סביבתו כמות חשרת מים עבי שהקים:
 מנה נגדו בערו גהלראש: ירעם מדשמים
 יהוה ועליו יתן קולו: וישלח חצים ופיצים
 בקרניהם ויהם כחיב: ויראו אפיקי ים יגלו
 מסדות תבל בנעררת יהוה מנשמת רוח אפו:
 ישלח מסרום יתני ומשני סמים רבימי צילני
 מאיבי עז משנאי כי אמצו ממני: יקדני ביום
 אירי ויהי יהוה משען לי: ויצא למרחב אתי
 ותלני ברחפץ ביינמלני יהוה בצדקתי ככר
 ידי ושוב לי: כי שמרתי דרכי יהוה ולא רשעתי
 מאלהי: כי כל משפטון משפטו כחיב לנגדי
 ודקתיו לא אמור ממנה: ואהיה תמים לו
 ואשמרה מעוני: וישב יהוה לי בצדקתי

סדר הקריאה ליום אתרון של פסח

מזמור כ"ט וקרינ' כס' ראש כל בכור המלא בשמיני פטרם ואם חל יום למרון נשבת עתה לין עשר העשר
ולמפזיר קרינ' כס' סינחם המלא לשל :

והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בגר בקר שנים ואיל אתר ושבעה כבשים בני שנה
תמימים יהיו לכם : ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרונים לפי ושני עשרונים
לאיל תעשו : עשרון עשרון תעשה לבבש האתר לשבעת הכבשים : ושעור חמאת אתר
לכפר עליכם : סלכר עלת הפקר אשר לעלת התמיד תעשו את-אלה : כאלה תעשו ליום
שבעת ימים לתם אשה ריהניח ליהוה על-עלת התמיד תעשו ונספו : וביום השביעי
סקרא קדש יהיה לכם פלמלאכת עבודה לא תעשו :

הפטרה ליום אתרון של פסח בישיעה סימן י

ידו לקטת את-ישאר עמו אשר ישאר מאשור
וממצרים וכפתרום וכפוש ומעולם ומשעל
ומחלת ומאזי הים : ונשא גם לטום ואסף נהני
ישאל ונפצות יהודה וקפץ מארבע פנסות
הארץ : וסרה קנאת אפלים וצרי יהודת
יפרתו אפרים לא יקנא את-יהודה ויהודה לא
יצר את-אפרים : ועפו בכתף פלשתים יסרו
יתרו יבנו את-בני-קדם אדום ומאב משלוח
ידם ובני עמון משמעתי : והחרים יהוה את
לשון יסמצלים והניף ידו על-הנהר בעים
רוחו והקהו לשבעה נחלים ותהרף בנגעים :
והיתה כסלה לשאר עמו אשר ישאר מאשור
באשר היתה לישראל ביום עלתו מארץ
מצרים : ואמרת ביום ההוא אודה יהוה כי
אנפת בי ישוב אפה והתכבני : הנה אל ישועתי
אבטח ולא אפחד כי עזי וזכרתי יה יהוה יהוה
לי לישועה : ושאתם-מים בששון שמעוני
הישועה : ואמרתם ביום ההוא הודו ליהוה
קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותי הנפירו כי
גשנב שמו : וסרו יהוה כי גאות עשה מדעת
מדעת כי זאת בכל-הארץ : צהלי ורני ישבת
ציון ברגול בקרבה קדוש ישראל :

עוד היום בנב לעמד ינפף ידו הר בתיבת כי
ציון נבעת ירושלים : הנה הארון יהוה
צבאות סמעה פארה במערה ורמי הקומה
גדלים והגבהים ישפלו : ונקף סבכי היער
בפרול והלבנון בידרי יפול : ויצא חמר כנזע
ישו ונצד משרשו יפרה : ונתה עליו רוח
יהוה רוח תכמה ובנה רוח עצה ונבוהה רוח
דעת ויראת יהוה : והריתו ביראת יהוה ולא
למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אוניו
יחית : ושפט בצדק בליום והוכיח במישור
לענו-ארץ והקה-ארץ בשבם פיו וברוח
שפתיו יסרת רשע : והיה צדק אזור סתניו
והאמנה אזור תלציו : ונר זאב עמד-בבש
תמד עם-גני ירבע ועגל וכפיר ובריא יהוה
ונער קמן נהגם : ופרה רוב תרעינה יחדו
ירבעו ילדיהו ואריה בבקר יאכלתו : ושעשע
יונק על-תר פתן ועל מארת צפעו ינמל ידו
יהוה : לא ירעו ולא יחיתו בכל-תר קדשי
במלאה הארץ דעה את-יהוה פמים ליום
מכסים : והיה ביום ההוא שרש ישי אשר עמד
לגם עמים אליו נים ירשו והיתה מנתו
קבוד : והיה ביום ההוא יוסף ארני שגירת

המפזיר אומר הברכות • בשבת יקום פודק' ומזכירין נשמות • אב תרחים • אשרי' והללו ותהללין פוסף :

פיוט אקדמות לשבועות

טונת כסימן הוא לנניד שנה רכון עלמא ככריאה סעולס וכלאת מעלס • ומש יוד לנכחות מסס • ככודיעו
חוק חמנתס עד פסחיתס כנלס מתכוחס לסס וסכנתחן לככ סוכ כספון וקלת ליכותו ומכותו כנמו ועל
כמתכר כלסון ארמי לרוב הכיכוס כסיוס :
פנה כקדמוניס סיס אנכר כרכת סטורס ולקרות סוכו כלשון של כחודס כסלובי וחס"כ לקדמות • חכל כלמחזניס
כס"ט א חמרו חקדמוס קודס שיכר על כסורס :
(4) גר

פיוט אקדמות

תא :	פְּרִשׁוּתִיהָ שְׂבַחֶיהָ יְחִוּן בְּשִׁעוּ
תא :	כִּי וְחִסְדֵּךְ וְדַגְיֵךְ דִּילֵאָן בְּלִעוּ
תא :	צְלוֹתֵהוּן בְּכֵן מִקְבֵּל וְהֵינָא בְּעוּ
תא :	מִיָּרָא לְחֵי עֲלָמָא בְּחֵנָא בְּשִׁבּוּעַ
תא :	קָבֵל יְקָר מוֹסַפְתָּא יְתִיבָא בְּקַבְיֵעוּ
תא :	שְׂיִמָּא הִיא גּוֹפָא בְּחֻכְמָתָא וּבְרַעַ
תא :	רְבוּתֵהוּן דְּיִשְׂרָאֵל קְרָאִי בְּשִׁמְעַ
תא :	שׁ בַּח רְבוּן עֲלָמָא אֲמִירָא דְכּוּ
תא :	שִׁמְרַ עֲלֵיהָ לְחַוּוּיָהּ בְּאִפִּי מַלְכּוּ
תא :	תֵּן אֵין וּמַתְּכֵנָשׁוּן פְּחִיזוּ אֲדוּן
תא :	תְּמַהִין וְשִׁלְיִין לִיָּה בְּעַסְקֵךְ אֲתוּ
תא :	מִן וּמָאן הוּא רְחִימָךְ שְׂפִירָא בְּרִין
תא :	אָרוּם בְּגִינְיָה סְפִית מְדוּר אֲרִין
תא :	קְרָא וַיָּאֵה אֲתָּ אֵין תְּעַרְבִי לְבַרְו
תא :	רְעוּתְךָ גַּעבִיד לִיָּה בְּכָל אֲתָרוּ
תא :	בְּ חֻכְמָתָא מְתִיבְתָּא לְהוּן קֶצֶת לְהוֹרְעוּ
תא :	יְדַעְתּוּן חֻכְמִין לִיָּה בְּאֲשֵׁהמוֹדְעוּ
תא :	רְ בּוֹתְכוֹן מַה חֲשִׁיבָא קָבֵל הִיא שְׂבַחַ
תא :	רְבוּתָא דְיַעֲבֵד לִי בְּדַ מְסִיא שְׁעַ
תא :	בְּ מִיתִי לִי גְהוּרָא וְתַחֲפִי לְכוּן בְּהַ
תא :	יְקָרִיהָ בְּדַ אֲתַגְלִי בְּתוֹקְפָא וּבְגִבוּדַ
תא :	יָּ שְׁלָם גְּמֻלָּיא לְסַנְיָא וְנַעַ
תא :	צְדִקְתָּא לְעַם חֲבִיב וּסְנִיא זְכַ
תא :	חַ דּוּ שְׂלִימָא בְּמִיתִי וּמָנָא דְכּוּ
תא :	קְרִיתָא דִּירוּשָׁלַם בְּדַ יְכַנְשׁ גִּלּוּ
תא :	יָּ קְרִיהָ מְסִיל עֲלֵיהָ בְּיוֹמִי וְלִילַ
תא :	גְּנוּנִיָּה לְמַעַבְדַּ בְּהַ בְּתוּשְׁבָתָן קְלִילַ
תא :	דַּ וְהוּר עֲנִיָּא לְמַשְׁפַּר כִּילַ
תא :	לְפּוֹמִיָּה דְעַבְדִּתָּא עַבְדִּין מְסִלַ
תא :	בְּ חֲתִיבְךָ דְתַב פִּיזָא וּשְׁבַע מַעַלַ
תא :	תְּחִימִין צְדִיקִי קְדָם רַב פְּעַלַ
תא :	וּ רִיזְתּוֹן דְּמִי לְשִׁכְעָא חַדּוּ
תא :	רְקִיעָא בְּהוֹרִיָּה וְכוּכְבֵּי יָזַ

פיוט אקרמות

הא :	ה	הָרָא דְלֹא אִפְשַׁר לְמַפְרַט בְּשִׁבְרָן
הא :	ו	וְלֹא אֲשַׁתְּמַע וְחַמִּי נְבוּאָן חַוּוֹן
הא :	ב	לֹא שְׁלֵמָא בֵּיה עֵין בְּגוּ עֵרְוֹן גִּגְוֹן
הא :	ג	מִמִּילֵי בֵּיה חֲנֻנָא לְבַהֲרֵי דְשִׁכְיָן
הא :	ע	לִיה רַמְזֵי דִין הוּא פִרְס בְּאַמְתָּנוּ
הא :	ש	שִׁפְרָנָא לִיה בְּשִׁבְרָן חֲקוּף הִמְנוּ
הא :	י	דְפַר לָן עֲלָמִין עֲלָמִין מְרַמוּ
הא :	ק	מֵנַת דִּילָן דְמַלְקֻדְמִין פִּרְשׁ בְּאַרְמוּ
הא :	ס	לוּלֵא דְלוּיָתָן וְחֹר טוֹר רַמּוּ
הא :	פ	וְחַד בְּחַד פִּי סְבִיה וְעַבִּיד קִרְבוּ
הא :	צ	קִרְוֵהִי מְנַח בְּהַמּוֹת פִּרְבוּ
הא :	כ	יְקַרְטַע גּוֹן לְקַבְלֵיה בְּצִיצוּי בְּגִבּוֹר
הא :	מ	קִרְב לִיה בְּרִיה בְּחֻרְבֵיה פִּרְבִּרְבוּ
הא :	ס	אַרְסָמוֹן לְצַדִּיקֵי חֲתָן וְשָׂרוּ
הא :	ס	סַחְרִין עֲלֵי חֲפֵי דְכַרְפוֹד וְגוּמַר
הא :	ק	גִּידִין קַמִּיהוֹן אֶפְרָסָמוֹן גִּתְר
הא :	י	סַחְפִּנְקוֹן וְרוּי בְּכַסִּי רַוִּי
הא :	ק	חֲמַר מֵרַת דְמַבְרָאשִׁית נְסִיר בִּי נֶשֶׁךְ
הא :	י	כָּאִין כַּד שְׁמַעְתוּן שְׁבַח דָּא שִׁיר
הא :	י	יְקַבְעִין כִּן הִדְרוּן בְּהִנְהוּ חֲבוּר
הא :	י	חֻבּוֹן דִּי תִיתְבוֹן בְּעֵילָא דְר
הא :	א	אַרְי חֲצִיתוֹן לְמַלִּי דְנַפְקִין בְּחֻרְר
הא :	א	רוּמָס הוּא אֶלְהִין בְּקַרְמָא וּבְחֻרְר
הא :	א	צָבִי וְאַתְרַעִי בְּן וְיִסְר לָן אוּרִי

וְהִיתָם כִּי סָלַח מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם כִּי יִפְלֵי כָל־
 וְאָרְצָן : וְאַתֶּם תִּהְיִילֵי סִלְכַת בְּרִינִים תֵּי
 קְרוּשׁ אֱלֹהֵי תִרְכִּיִם אֲשֶׁר תִּרְבֵּן אֶל־פְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל : יֵי וְכַא מִסְּחָה וְיִקְרָא לְקִנְיָ הַעַם וְיִשָּׁם
 לְמַעֲרֹתָם אֵת בְּלִידֵיבְרִים וְהָאֱלֹהִי אֲשֶׁר צִוְּתָה
 יְהוָה : וְעַשׂוּ כָל־הַעַם יְחֻד וְיִאמְרוּ כָל־אִשְׁרֵי־
 דְבָר יְהוָה נִעְשָׂה וְנִשְׁכַּח מִסָּחָה אֲחֵי־דְבָרֵי הַעַם
 אֲלֵי־יְהוָה : וְיִאמְר יְהוָה אֵל־מִסְּחָה הִנֵּה אֲנִי
 כָּא אֵלֵיהֶ בְּעֵבֶר הַעַם בְּגִבּוֹר וְיִשְׁמַע הַעַם
 פִּרְבוּ

בְּחֻרְרֵי הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם בְּיָמֵי הַהוּא כָּא מְדַבֵּר סִינַי :
 וְכַסֵּי מִצְרַיִם וְכַא מְדַבֵּר סִינַי וְיִתְּנֵי בְּמִדְבַר
 בְּחֻרְרֵי יִשְׂרָאֵל גִּגְוֹן דְּהָדָה : וְיִסְמַח עֲלֵיהֶ אֱלֹהִים
 וְיִקְרָא אֵלֵיהֶם יְהוָה סוֹדֵהֶד לְאִמֵּר בְּהַ
 חֲמֵס לְבִית יִשְׂרָאֵל וְיִתְּנֵי לְבִנְיָ יִשְׂרָאֵל : אַתֶּם
 רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשֶׁר אֲתַכֶּם עַל־
 פְּנֵי גִזְרֵי וְיִשְׂרָאֵל וְכַא אֲתַכֶּם אֵלֵי : וְעַתָּה אִמְר
 חֲמֵס הַשְּׁמַעוּ בְּפִי וְשִׁמְרֶתֶם אֲחֵי־דְבָרֵי־יְהוָה

(ג'י)

קריאה ליום ראשון של שבועות

וְיָדַבְרֵי עִמָּךְ וְנִסְתַּבַּח יְהוָה וְיִתְעַלֵּם וְיִתַּד מִשְׁהוּ
 אֶת־דַּבְרֵי הַעֵם אֶל־יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה לֵּךְ אֶל־הָעָם וְקִדְשֵׁתֶם הַיּוֹם וּמָחָר וּבִכְבוֹ
 שְׂמֹתֶם: וְהָיוּ נֹכְחִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בַיּוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי יִבְרַךְ יְהוָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם עַל־יַד סִינַי:
 וְהַגִּבְלֹת אֶת־הָעָם סָבִיב לֹא מִדָּם הַשְּׂמֵרוֹ לָכֵס
 אֵלוֹת בְּדָר תִּגַּע בְּקִצְרוֹ כִּלְהִינֵגַע בְּדָר מֵוַת
 יִמָּח: לֹא־תִנְגַע בּוֹ יַד פִּירִסקוֹל יִמְקַל אִד
 יִדָּה יִירָה אִם־בְּהִמָּה אִם־אִישׁ לֹא יִחַדָּה בְּמִשְׁהוּ
 הַיָּבֵל הַמָּה יַעֲלוּ בְּדָר: שְׁלִישִׁי וַיִּבְרַךְ מֹשֶׁה כִּי־
 יִתַּד אֶל־הָעָם וַיִּקְרַשׁ אֶת־הָעָם וּבִכְבוֹ
 שְׂמֹתֶם: וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם הָיוּ נֹכְחִים לְשִׁלְשֵׁת
 יָמִים אֶל־תִּגְשׁוּ אֶל־אֵשׁוֹ: וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 בְּהֵיטֵל הַבֶּקֶר וַיְהִי קֵלֶת וּבְרָקִים וַעֲנָן כְּבוֹד עַל־
 הַר: וְקַל שֶׁפָּר חוֹק מֵאֵד וַיִּתְדָר כִּלְהִינֵגַע אֶשֶׁר
 כִּמְתַנָּה: וַיִּצְא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לְקִרְאֵת הַאֱלֹהִים
 מִדְּבַר־מִתְנָה וַיִּתְעַבְּבוּ בְּתַחֲמוֹת הַר: וְהָרַ סִינַי
 צִשָּׁן כָּלוּ כִּפְנֵי אֶשֶׁר יִבְרַךְ עָלָיו וַיְהִי בְּאֵשׁ וַיַּעַל
 עֲשָׂנוּ לְעֵשֶׁן הַכְּבוֹשׁן וַיִּתְדָר כִּלְהִינֵגַע מֵאֵד: וַיְהִי
 קַל הַשֶּׁפָּר וְהַלֵּךְ וַחֲוֹק מֵאֵד מִשְׁעֵת יִבְרַךְ
 וְהַאֲלֹהִים וַעֲנָנוּ בְּקוֹל: וַיִּסֵּי וַיִּתְדָה עַל־הָר
 סִינַי אֶל־רֹאשׁ הַהָר וַיִּקְרָא יְהוָה לְמִשְׁהוּ אֶל־
 רֹאשׁ הַהָר וַיַּעַל מִשְׁהוּ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 בְּדֵעַד בְּעָם פּוֹרְצֵי־רִסוֹ אֶל־יְהוָה לְרֹאוֹת וּנְפִיל
 מִמֶּנּוּ רַב: תָּם הַכּוֹזְנִים הַנְּגִשִׁים אֶל־יְהוָה
 יִתְקַדְּשׁוּ פּוֹרְצֵי־רִסוֹ בְּהֵם יְהוָה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־
 יְהוָה לֹא־יִוָּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה סִינַי כִּי־
 אִתָּה הַעֲדִיתִי בְּנֵי לְאֹמֶר תִּגְבַּל אֶת־יְהוָה
 וְקִדְּשָׁנוּ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי יְהוָה לְהִיָּדֵד וְעֲלִית
 אִתָּה וְאֶתְרוּ עִמָּךְ וְהַכְּתִימִים וְהָעָם אֶל־יְהוָה
 לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה פּוֹרְצֵי־רִסוֹ: וַיִּבְרַךְ מֹשֶׁה אֶל־
 הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם:

חֲלִישׁ תִּתְּנֵה לָחֵם וְלֹא תַעֲבֹדֶם כִּי אֲנֹכִי יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ אֵל קָדָם פָּקֵד עֵץ אֲבֹת עַל־בְּנֵיהֶם עַל־
 שְׁלֵשִׁים וְעַל־רִבְעִים לְשָׂנְאֵי וְעַל־חֹסֵד
 לְאֵלִפִּים לְאֹהֲבֵי וְלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתַי: ס לֹא תִשְׁחָד
 אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׂוֵא כִּי לֹא יִגְדָּה יְהוָה
 אֶת־אֶשֶׁר־יִשְׂא אֶת־שֵׁמוֹ לְשָׂוֵא: ס וְכוֹד אֶת־
 יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ שִׁשְׁתַּי יָמִים תַּעֲבֹד וְעִשְׂיִית
 כָּל־מְלַאכְתְּךָ וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבְּתָה וְלִיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לֹא תַעֲשֶׂה כָּל־מְלַאכְתְּךָ אֶתְרָה וּבִגְדֵי־זִבְחֶיךָ
 עֲבֹדָה וְאִתְּךָ וּבְהִמָּתָה וְנִרְדָּה אֶשֶׁר בְּשִׁעְרֶיךָ
 כִּי שִׁשְׁתַּי יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
 הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי עַל־יָדוֹ בְּרָךְ יְהוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת
 וַיְבָרְכֵהוּ: ס כִּדְרֵי־אֲבֹתֶיךָ וְאֶת־אֲמִתְּךָ לְמַעַן
 יִבְרָכְךָ וַיְמָה עַל הַאֲדָמָה אֶשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 עָתָּה לָּךְ: ס לֹא תִרְצַח: ס לֹא תִנְאָף: ס לֹא
 תִגְנֹב: ס לֹא־תַעֲנֶה בְּרֵעֶךָ עַד שֹׁקֶר: ס לֹא
 תִחַסֵּד בַּיִת בְּעֵד: ס לֹא־תִחַסֵּד אִשֶׁת רֵעֶךָ
 וְעַבְדוֹ וְאִמְתוֹ וְשׁוֹרוֹ וְחִמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:
 פ חִישׁ וּכְלֵי־הָעָם רֵאִים אֶת־הַקּוֹלוֹת וְאֶת־
 הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֶּׁפָּר וְאֶת־הַהָר עֲשָׂנוּ וַיִּרְא
 הָעָם וַיִּנְעֻו וַיַּעֲמִדוּ מִדְּרָק: וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה
 דַּבֵּר אֲתָנָה עִמָּנוּ וְנִשְׁמַעְתָּ וְאֶל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ
 אֱלֹהִים פּוֹרְצֵי־מִטָּה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אֶל־
 הַיְהוָה כִּי לִבְעִבּוֹר נִסוֹת אֲתָכֶם בָּא הַאֲלֹהִים
 וּבְעִבּוֹר תִּהְיֶה יְרֵאתִי עַל־פְּנֵיכֶם לְכַלְתִּי
 תַחֲמוֹת: וַיַּעֲמֵד הָעָם מִדְּרָק וּמִשְׁהוּ נִגַּשׁ אֶל־
 הָעַרְפֵּל אֶשֶׁר־שָׁם הַאֲלֹהִים: ס וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתָם
 רֵאִיתֶם כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם: לֹא
 תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהִי כִסֵּף וְאֹהֶל זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ
 לָכֵס: מִזִּבְחַת אֲדָמָה תַעֲשׂוּהוּ לִי וּמִבְּחַת עֲלִיוֹ
 אֶת־עֹלֵתֶיךָ וְאֶת־שְׁלֵמֶיךָ אֶת־צִנְאוֹתֶיךָ וְאֶת־
 בְּכֵרֶיךָ בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת־שֵׁמִי אֲבוֹת
 אֱלֹהֵי וּבְרִכְתֶּיךָ: וְאִם־מִזִּבְחַת אֲבֹתֶיךָ תַעֲשׂוּהוּ
 לִי לֹא־תִבְנֶנּוּ אֶתְרוּ גִיחַ כִּי תִרְבֶּה תַחֲמוֹת
 עֲלֶיךָ וְתִחַלְלֶנּוּ: וְלֹא־תַעֲלֶה כְּמַעֲלֹת עַל־
 מִזְבְּחֵי אֲשֶׁר לֹא־תִגְלֶה עֲרוֹתֶיךָ עָלָיו:

קריאה למפטיר יום ראשון של שבועות

וביום הבכורים בהקריבכם מנחה נדשה ליהוה בשבעתכם מקראתך ליהוה ללם כל
 מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבנות עולה לרית ניהול ליהוה פרים בגר בקר עינים
 אל אחד שבעה כבשים בני שנה: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרים לפר האחד
 עצי עשרתים לאל אחד: עשרון עשרון לפבש האחד לשבעת הכבשים: שעיר עינים אחד
 לכפר עליכם: מלכר עלת הקמח ומנחתו תעשו המימים יהוה ללם ומקריבם:

הפטרה ליום ראשון של שבועות

בחוקל סימן א

האופן בתוך האופן: על-ארבעת רבועות
 בלכתם ולכו לא יסבו בלכתן: ונביתן ונבנה
 להם ויראה להם ונבנתם מלאת עינים סביב
 לארבעתן: ובלכת החיות ולכו האופנים
 אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשא
 האופנים: על אשר יהוה-שם הרוח ללכת
 ולכו עמה הרוח ללכת והאופנים ינשא
 לעבתם כי רוח התעה באופנים: בלכתם ולכו
 ובצמדם יעמדו ובהנשאם מעל הארץ ינשא
 האופנים לעבתם כי רוח התעה באופנים:
 ודמות על-ראשי הרוח רקיע כשין תקרח
 הרוח נטוי על-ראשיהם מלמעלה: ותחת
 הרקיע בנפיהם ישרות אשה אל-אחתה
 לאיש שתים מכסות לתה ולאיש שתים
 מכסות לתה את נותיהם: ואשמע את-קול
 בנפיהם קול מים רבים בקול-שיר בלכתם
 קול המלה קול כנה בעמדם הרפיע
 בנפיהן: והי-קול מעל לרקיע אשר על-
 ראשם בעמדם הרפיע בנפיהן: ומעל
 לרקיע אשר על-ראשם במראה אכרספיד
 דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה
 אדם עליו מלמעלה: ואראו פעין חשכל
 כמראה-אש בית-לה סביב כמראה מתניו
 ולמעלה וכמראה מתניו ולמסד ראיתי
 כמראה-אש ונהה לו סביב: כמראה תלעת
 אשר יהיה בעניו ביום תלשם בן מראה תנה
 סביב הוא מראה דמות כבוד-יהוה ואראה
 נאפל על-פני ואשמע קול מדבר: ותשאני
 רוח ואשמע את-קול רעש גדול ברק כבוד-
 יהוה כמקומו: והספד אמר תרבת

נדו | בשלש-ישינה ברביעי בחמשה לתדש
 ואני בתוך-הטובה על-ינך כפר נפתחו
 השמים ואראו מראות אלהים: בחמשה
 לתדש היא השנה החמישית לגלות המלה
 ויקו: היה הנה דבר-יהוה אלי-חזקאל כן-
 בתי הבן בארץ בשדים על-גדר כפר ותהי
 עליו שם יד-יהוה: וארא והנה רוח מערה
 באה מן-הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונהה
 לו סביב ומתוכה פעין החשכל מתוך האש:
 ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיתן דמות
 אדם להנה: וארבעה פנים לאחת וארבע
 פנים לאחת להם: ורגליהם רגל ישרה וקר
 רגליהם כקר רגל עגל ונצצים פעין נחשת
 כלל: ויהי יחי כי אדם מתחת בנפיהם על
 ארבעת רביעיהם ופניהם ובנפיהם לארבעתם:
 חברת אשה אל-אחותה בנפיהם לא-יסבו
 בלכתן איש אל-עבר פניו ולכו: ודמות פניהם
 פני אדם ופני ארזה אל-דומין לארבעתם ופני-
 שור כהשמואל לארבעתן ופני-נשר
 לארבעתן: ופניהם ובנפיהם פרוצות מלמעלה
 לאיש שפנים חוברות איש ושפנים מכסות את
 נותיהנה: ואיש אל-עבר פניו ולכו אל אשר
 יהוה-שמה הרוח ללכת ולכו לא יסבו בלכתן:
 ודמות החיות מראיהם בנחל-אש בוערת
 כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות
 ונהה לאש ומן-ראש יוצא ברק: והחיות רצוא
 ושוב כמראה הנוק: וארא החיות והנה אופן
 אחד בארץ אצל החיות לארבעת פניו: מראה
 האופנים ומעשיהם פעין מרשיש ודמות אחד
 לארבעתן ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה

קריאה ליום שני של שבועות

מזלזין עד סוף קורן כי גברי נפי' רחם כל הבכור (וכנסת מהמליץ עשר חשור) המזל נכמ'ע ולמס'יר קורן נפי' סימח וביום הבכורים :

תפילה ליום שני של שבועות בתרי עשר בחבקוק סימן ג

יהוה פהיבל קדשו הם מפניו בלהארץ :

תפלה לחבקוק הנביא על ענינות :

עמד ובלה לאוד חציה יהלכו לנהה בנה
 חניתה : בועם תצעד-ארץ באף תרוש גוים :
 יצאת לישע עפה לישע את-משיחה מתצפת
 ראש מבית רשע ערות יסוד עד-צואר סלה :
 נ-קבת במסיו ראש פריוו סרו חניו יסערו
 תהפיצני עליצתם כסולאכל עני במספר :
 ברכת בים סוסיה חמר מים רבים : שמעתי ו
 ותרגו במני לקול צללו שפתי יבוא רמב
 בעצמי ותחמי ארגו אשר אטם ליום צרה
 מעלות לעם יעדני : פיהאנה לא-תפרח ואון
 יבול בנפנים פחש מעשה-נות ועדמות לא
 עשה אכל גור ממכה צאון ואון בקר ברפתים :
 נאני ביהוה אעלוה אנילה באדתי יישעי : יהוה
 אדני חילו ויעים רגלי באילות ועל-פמתי
 ידרכני למצח פנגינותי :

יהוה שמעתי שמעה יראתי יהוה פעלה בקרב
 שנים חידו בקרב שנים תודיע ברנו
 רתם תופר : אלוה כמימן יבוא וקדוש מרר
 פארן סלה בסה שמים הודו ותהלתו מלאה
 הארץ : ונהה פאור תהיה קרנים מרדו לו ושם
 תכיון עון מה חניו : לפניו ילה דבר וציא
 לשף לרגליו : עמד וימחד ארץ ראיה וימר
 גוים ויתפצצו תררעד עהו גבעות עולם
 הלכות עולם לו : פתח און ראיתי אהלי
 כושן ירגוון ירעות ארץ מרין הבנהרים תרה
 יהוה אס-בנהרים אפה אס-בים עברתה פי
 תרפב על-סוסיה מרפבתיה ישועה : ערה
 תעור קשתה שבעות מסות אמר סלה נהרות
 תבקע ארץ : ראוף יהילו הרים זרם מים עבר
 נתן תהום קילו רום גדיה נשא : עמש ירח

אחור חספה סוד

ברוך אתה יהוה אלתינו סלה העולם צור כל העולמים צדיק בכל הדורות הא
 הנאמן האומר ועשה המדבר ומקנים שכל דבריו אמת וצדק :
 נאמן אתה הוא יהוה אלתינו ונאמנים דבריו . ודבר אחד מדבריו אחר לא ישוב
 ריקם . פי אל סלה נאמן (נרדמן) אמת : ברוך אתה יהוה האל הנאמן בכל דבריו :
 רתם על ציון פי היא בית חינו . ולעלובת נפש תושיע ותשמה במהרה בקיט :
 ברוך אתה יהוה משמת ציון בקניה :

שמחנו יהוה אלתינו באליהו הנביא עבדך ובמלכות בית דוד משיחה במהרה
 יבא ויגל לבנו על פסאו לא ישב זר ולא ינחלו עוד אחרים את כבודו .
 פי בשם קדשה נשבעת לו שלא יכבה נרו לעולם ועד : ברוך אתה יהוה מנן דוד :
 על הנהרה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום (השבת החזת על יום) חג השבעות הנה .
 ועל יום טוב מקרא קדש הנה שנתת לנו יהוה אלתינו (כנס לקדשה ולמטחה) לישוון
 ולשמחה לכבוד ולתפארת :

על הכל יהוה אלתינו אנהנו מודים לך ומברכים אותך . יתפרד שמך בפי כל מי תמיד
 לעולם ועד : ברוך אתה יהוה מקדש ישראל והמונים :

בשבת יקם שרף . סי שברך לפני ולקח . וסוכרים נשמת אלה . ולחל לחמרים אשרי האל ומסלולן סוף

סדר הפרשיות

שקורין בשבת למנה ובשני יברמישי

בראשית ברא אלהים את השמים
 ואת הארץ והארץ היתה תוהו ובהו והשקף
 על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על
 פני המים ויאמר אלהים יהי אור ויהי
 אור וירא אלהים את האור כירטוב
 ויברל אלהים בין האור ובין החשך ויקרא
 אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי
 ערב ויהי בקר יום אחד לוי ויאמר אלהים
 יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין
 למים ויעש אלהים את הרקיע ויברל בין
 המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר
 מעל לרקיע ויהי רקיע ויקרא אלהים לרקיע
 שמים ויהי ערב ויהי בקר יום שני ישראל
 ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים
 אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי רקיע
 ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקום המים
 קרא ימים וירא אלהים כירטוב ויאמר
 אלהים פדשא הארץ דשא עשב מוריע ורע
 עץ פרי עשה פרי למינה אשר ויעו"בו על
 הארץ ויהי רקיע ותוצא הארץ דשא עשב
 מוריע ורע למינה ויעץ עשה פרי אשר
 זרעו"בו למינה וירא אלהים כירטוב ויהי
 ערב ויהי בקר יום שלישי :

אלה הולדת נח גת איש צדיק תמים
 היה בדרתיו את האלוהים והתלה"גו
 יולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת
 יפת ותשתת הארץ לפני האלהים ותמלא
 הארץ חסם וירא אלהים את הארץ והנה
 נשחקה פיה השחית כל בשר את דרכו על
 הארץ ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא
 לפני כי ממלאה הארץ חסם מפניהם והנני
 משהיתם את הארץ עשה לה תבת צר
 יפר קנים תעשה את התבה וכפרת אתה
 טבוח וכו"ח בכפר וזה אשר תעשה

אתה שלש מאות אמה ארך התבה חמשים
 אמה רחבה ושלושים אמה קומתה צדרי
 תעשה לתבה ואלה אמה תכלנה מלמעלה
 ותחת התבה בצדה תשים תרתים שנים
 ושלושים תעשה לוי ואנני הנני מביא אתי
 המבול מים על הארץ לשחת כל בשר
 אשר בו רוח חיים מתחת השמים כל
 אשר בארץ ינוע והקמתי את בריתי אתה
 ובאת אל התבה אתה ובניך ואשתך
 ונשורי בניך אתה ובניך ומכל דו"ו מכל בשר
 שנים מכל תביא אל התבה להחית אתה
 וזכר ונקבה יהיו ישראל מהעוף למינה וזכר
 הבהמה למינה מכל רמש האדמה למינה
 שנים מכל יבאי אליה לתחיות ואתה קח לך
 מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליה והיה
 לך ולחם לאכלה ויעש נח ככל אשר
 צוה אתו אלהים בן עשה :

ויאמר יהוה אל אברהם להלך סרצוק
 וממולדתה ובפית אבהו אל הארץ אשר
 ארצה ויאעשה לגוי גדול ואברכה ואגדלה
 שמך והיה ברכה ואברכה מברכה ומקלה
 אאר ונברכו בך כל משפחת הארמה
 לוי וילך אברהם כאשר דבר אליו יהוה
 וילך אתו לוס ואברהם בן חמש שנים
 ושבעים שנה בצאתו מהון ויקח אברהם
 את שרי אשתו ואת לוס בן אחיו ואת
 כל רכושם אשר רכשו ואת הגפוש אשר
 עשו בתרו ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו
 ארצה כנען ויעבר אברהם בארץ עד
 מקום שכם עד אלון מורה והכנעני או
 בארץ וירא יהוה אל אברהם ויאמר
 לורצה אתן את הארץ הזאת ויבן שם
 מזבח ליהוה הנראה אליו ויעתק משם
 הורה מקדם לבית אל ויש אלהה בית אל
 פרשית אלף סים

לך וירא חיי שרה תולדות

מים והעי מקדם וכן-שם מובח ליהוה
ויקרא בשם יהוה : ויסע אברהם הלך
ונסוע הגנבה : ישראל ויהי רעב בארץ
ויורד אברהם מצרימה לגור שם בקרב הרעב
בארץ : ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה
ויאמר אל-שרי אשתו הגדהנא ידעתי כי
אשה יפת-מראה את : והיה כיראי אתך
המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אתי ואתך
יחי : אמרינא אתתי את למען יושב-לי
בעבורך וחייתה נפש בגלך :

וירא אליו יהוה באלני ממרא והוא ישב
פתח-האהל ביום : וישא עיניו וירא
והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ
לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה :
ויאמר אדני אסנא מצאתי חן בעיניך אל-
נא תעבר מעל עבדך : וקחנא מעט-מים
ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ : ואקחה
פת-לחם וסעדו לבכם אתר העברו כי-על-
כן עברתם על-עבדכם ויאמרו כן תעשה
כאשר דברת : לי וימחר אברהם האהלה
אל-שרה ויאמר כהרי שלש מאים קמח
סלת לזשי ועשי ענות : ואל-הפקר רץ
אברהם ויקח כן-פקר רך וטוב ויתן אל-
הנער וימחר לעשות אתו : ויקח המאה
והלב וכן-הפקר אשר עשה ויתן לפניהם
והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו :
ישראל ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר
הנה באהל : ויאמר שוב אשוב אליך בעת
חיה והגדה-בן לשרה אשתך ושרה שמעת
פתח האהל והוא אתרוז : ואברהם ושרה
זקנים באים בימים חול להיות לשרה ארח
כנשים : ותצחק שרה בקרבה לאמר אתרי
בלתי היתה-לי עדנה ואדני זקן : ויאמר
יהוה אל-אברהם למה זה צחקת שרה לאמר
האף אמנם אלד ואני זקנתי : היפלא מיהוה
דבר למעד אשוב אליך בעת חיה
לשרה בן :

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה
ושבע שנים שני חיי שרה : ותמת שרה
בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא
אברהם לספד לשרה ולבפתה כי-יערא : ויקם
אברהם מעל פני מתו וידבר אל-בני-חת
לאמר : גדותו-ושב אנכי עמכם הטו לי אהות
קבר עמכם ואקברה מתי כלפני : ויענו
בני-חת את-אברהם לאמר לו : שמענו
אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו בכבד
קברינו קבר את-מתך איש ממש את-
קברו לאיכלה כמה מקבר מתך : ויקם
אברהם וישתחו לעסדה-ארץ לבני-חת :
לוי וידבר אתם לאמר אסדיש את-נפשכם
לקבר את-מתו כלפני שמעוני ופגעו-לי
בעפרון בן-צור : ויתן-לי את-מערת
המכפלה אשר-לו אשר בקנה שדהו בכספ
מלא ויתנה לי בתוככם לאחות-קבר :
ועפרון ישב בראש בני-חת ויען עפרון הרתי
את-אברהם באוני בני-חת לכל באי שער-
עירו לאמר : לא-אדני שמעני השדה נתתי
לך והמערה אשר-בו לך נתתיה לעיני בני-
עמי נתתיה לך קבר מתך : וישתחו אברהם
לפני עסדה-ארץ : ישראל וידבר אל-עפרון
באוני עסדה-ארץ לאמר אף אסדה-אתה לו
שמעני נתתי כסף השדה קח מלני ואקברה
את-מתי שמה : ויען עפרון את-אברהם
לאמר לו : אדני שמעני ארץ ארבע מאת
שקל-כסף ביני וביןך מה-הוא ואת-מתך
קבר : וישמע אברהם אל-עפרון וישקל
אברהם לעפרון את-הכסף אשר דבר באוני
בני-חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסד :
ואלה תולדות יצחק בן-אברהם אברהם
הוליד את-יצחק : ויהי יצחק בן-ארבעים
שנה בקתו את-רבקה בת-בתואל הארמי
מפון ארם אהות לבן הארמי לו לאשה :
ויעתר יצחק ליהוה לנכח אשתו כי עקרה
היא ויעתר לו יהוה ופתר רבקה אשתו :

ויתרצו

תולדות ויצא וישלח

ההוא : ויהלם והנה שלם מצב ארצה וראשו
 מניע השממה והנה מלאכי אלהים עליהם
 ויורדים בו : לוי והנה יהיה נצב עליו ויאמר
 אני יהוה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק
 הארץ אשר אתה שכב עליה לה אתנה
 לזרעה : והנה זרעה בעפר הארץ ופרצת
 ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בה כל
 משפחת הארמה וכו' ויעקב : והנה אנכי עקב
 ושכרתיך בכל אשר תלך והשכרתיך אל
 הארמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אס-
 עשיתי את אשר דברתי לך : ויקח עקב
 משנתו ויאמר אבן יש יהוה במקום הזה
 ואנכי לא ידעתי : ויירא ויאמר מה נורא
 המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה
 שער השמים : ישראל וישכם יעקב בבקר
 ויקח את האבן אשר שם מראשותיו ושם
 אתה מצבה ויצק שמן על ראשה : ויקרא
 את שם המקום הווא בית אל ואולם לו
 שם העיר לראשנה : וידר יעקב נדר לאמר
 אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה
 אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובטח
 ללבוש : ושבתני בשלום אל בית אבי והיה
 יהוה לי לאלהים : והאבן הזאת אשר שבתני
 מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן לי
 עשר אעשרת לך :

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו
 אחיו ארצה שער שדה אדום : ויצא אתם
 לאמר בה האמרנו לאדני לעשו בה אמר
 עבדך יעקב עם לבן נרתי ואחר עדעתה :
 והרלי שור וחמור צאן ועבד ושפתה ואשלה
 להניד לאדני למצאתהו בעניקה : לווי וישב
 המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיק
 אל עשו וגם הלך לקראתהו וארבע מאות
 איש עמו : ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ
 את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר
 והגמלים לשני מחנות : ויאמר אם יבוא
 עשו אליהמחנה האחת והכה והיה המחנה
 הנשאר

והתצוה הבנים בקרבה ותאמר אמר
 למה זה אנכי ותלך לדרש את יהוה :
 לוי ויאמר יהוה לה שני נים בבמנה ושני
 לאמים סמעה יפרדו ולאם מלאם יאמן
 רב יעבד צעור : ומלאו יסיה ללדה והנה
 תומם בבמנה : ויצא הראשון אדמוני כלו
 בארת שער ויקרא שמו עשו : ואתריבן
 יצא אחיו וידו אהות בעקב עשו ויקרא שמו
 יעקב ויצחק בן ששים שנה בלדת אתם :
 ישראל ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע
 ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים :
 ויאהב יצחק את עשו כיציד בפיו ורבקה
 אהבת את יעקב : ויוד יעקב ניד ויבא עשו
 סן ההשדה והוא עיף : ויאמר עשו אל
 יעקב הלעיטני נא כן האדם האדם הזה
 כי עיף אנכי עליון כראשמו אדום : ויאמר
 יעקב סכרה כיום את בלדתה לי : ויאמר
 עשו הנה אנכי הולך למות ולמה יהיה לי
 בשרה : ויאמר יעקב השבעה לי כיום
 נשבע לו ויספר את בלדתה ליעקב :
 ויעקב נתן לעשו לחם ויניד עד ששים ויאל
 נשפת ויקם וילך ויבן עשו את הבכרה :
 והיו רעב בארץ מלכד הרעב הראשון אשר
 היה בימי אברהם ויך יצחק אל אבימלך
 כלל פלשתים נורה : וירא אליו יהוה ויאמר
 אל תרד מצריכה סן בארץ אשר אמר
 אביך : נדר בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכה
 בך לך לזרעה אתן את כל הארצות האל
 והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם
 אביך : והרביתי את זרעך ככוכבי השמים
 ונתתי לזרעה את כל הארצות האל והתברס
 בזרעה כל ניי הארץ : יעקב אשר שמע
 אברהם בקלי וישמר משמתי מצותי
 חקותי ותורתי :

ויצא יעקב מכאר שבע וילך הרנה :
 ויפגע במקום וילן שם כרבא השמש ויקח
 מאבן הסלס וישם מראשותיו וישכב במקום

ישלח וישב בוקץ ויגש

תשאל ללמטה : ישראל ויאמר יעקב אלהי
אביו אברהם ואלהי אביו יצחק יהוה האמר אלי
ישב לארצה למלכותה ואיטובה עמך :
קטנתי מפני החסדים ומלך האמת אשר
עשית את עבדך כי במקלי עברתי את
הירק הזה ועתה הייתי לשני סגנות :
הצילני נא מיד אהי מיד עשו פריבא אנכי
אלו פריבא והצני אם על בנים : ואתה
אמרת הישב איטיב עמך ושמתי את ירעה
סוף היום אשר לא יספר מרב :

ישב יעקב בארץ סגורו אביו בארץ
בנען : אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע
עשרה שנה היה רעה את אחיו ביצאן והוא
נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשוי אביו
ובא יוסף את דבתם רעה אל אבותם :
וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי כבד
וקנים הוא לו ועשה לו פתנת פסים :
והוא אהב את אביו ואת אביו מכל
אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם :
והלם יוסף הלום וינע לאחיו ויוספו עוד
שנא אתו : ויאמר אליהם שמעו נא החלום
הזה אשר הלמתי : והנה אנהנו כאלמים
אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי
גם נצובה והנה תסביתה אלמתיכם
תשתחוון לאלמתי : ישראל ויאמר לו אחיו
המלה המלה עלינו אם משל המשל בני
יוספו עוד שנא אתו על הלמתי ועל
דבריו : ויהלם עוד הלום אהי ויספר אתו
לאחיו ויאמר הנה הלמתי הלום עוד והנה
השמע ותירם ואתר עשר פוכבים משתחוים
לי : ויספר אל אביו ואל אחיו ויגערו בו
שבו ויאמר לו מה החלום הזה אשר הלמתי
נבוא נבוא אני ואמק ואמק להשתחוות לה
ערצה : ויגארו בו אחיו ואביו אשר
סת הדבר :

יהי סוף שנתים ימים ופרעה הלם
והנה עמר עליהואר : והנה מרהואר עלת

שבע פרות ופות מראה ובראות נש
והרעינה באז : והנה שבע פרות אדות
עלות אחריון מרהואר רעות מראה וקוח
בשר ותעמדתה אצל הפרות על שפת
הואר : ותאכלנה הפרות רעות המראה
ודקת הבשר את שבע הפרות ופת המראה
והבריות ויקץ פרעה : לוי וישן והלם
שנית והנה שבע שבלים עלות בקנה
אחד בראות ופכות : והנה שבע שבלים
דקות ושחפת קדים צמחות אחריון :
ותבלענה השבלים הדקות את שבע
השבלים הבריות והמלאות ויקץ פרעה
והנה הלם : ישראל יהי בבקר ותפעם יהוה
וישלח ויקרא את כל הרממי מצרים
ואת כל חכמיה ויספר פרעה להם את
חלמו ואין פותר אותם לפרעה : וידבר שר
המסקים את פרעה לאמר אתחטאי אני
סופר היום : פרעה קץ על עבדו
וימן אתו במשפט בית שר הטבהים
אתי ואת שר האפים : ונהלמה הלום בליח
אחד אני והוא איש כפתרון הלמו חלמנו :
ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבהים
ונספר לו ויפת לנו את הלמתינו איש
כהלמו פתר : יהי כאשר פתר לנו בן הית
אתי השיב על בני ואתו תלה : וישלח
פרעה ויקרא את יוסף מריצוה מרהואר
ויגלה ויחלף שמלחו ובא אל פרעה :

ויגש אליו והודה ויאמר כי אדני ידבר
נא עבדך דבר באוני אדני ואל תיר אפה
בעבדך כי כסוף כפרעה : אדני שאל
את עבדו לאמר הלש לכם אב אדאח :
ונאמר אל אדני יש לנו אב וכן וכן וקנים
קמן ואחיו פת ויתר הוא לבדו לאמו
ואביו אהבו : לוי ותאמר אל עבדך
הודודו אלי ואשימה עיני עלי : ונאמר
אל אדני לא יוכל הער לעוב את אביו
מעב את אביו ופת : ותאמר אל עבדך

ויגש ויהי שמות וארא

אמלא יד אידכם הקמן אתכם לא תספון לראות פני יהוה כי עלינו אל עבדה אבי ונגדו את דברי אדוני: ישאל ויאמר אבני שבו שברו לנט מעט אכל: ויאמר לא נוכל לרדת אמרש אחינו הקמן אתנו ונדדנו ברא לא נוכל לראות פני האיש ואחיו הקמן איננו אתנו: ויאמר עבדה אבי אלנו אתם ידעתם כי שנים ילדה לי אשהו: ויצא האחד מאתי ויאמר אף טרף טרף ולא ראיתיו עד הנה: ולקחתם גם אתיה מעם פני קרדו אסון והורדתם את שיבתו ברעה שאלה: ועתה פבאי אל עבדה אבי והגער איננו אתנו ונפשו קשורה בנפשו:

ויהי ועקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי יסר יעקב שני חיו שבע שנים וארבעים וסאת שנה: ויקרבו יסר ישראל למלך ויקרא לבנו לוסף ויאמר לו אמר נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידה תחת ידי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים: ושכבתי עם אבותי וישאתני סמצרים וקברתני בקברתם ויאמר אנכי אעשה כדברך: ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה: לי יהיו אתרי הדברים האלה ויאמר לוסף הנה אביה חלה ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים: ועד לעקב ויאמר הנה בנה יוסף בא אליה ויתחוק ישראל וישב על המטה: ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אליו בלוי בארץ פנעו ויברך אתי: ישראל ויאמר אלי הגני ספרה ורוביתך ונתתיה לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לרעה אתך ואתה עולם: ועתה שניבנה הטלדים לך בארץ מצרים עד באי אלה מצרימה ליהם אפרים ומנשה פראבן ושמעון יהוה לי: וכולתה אשר ולדת אתיהם

ויהי ועקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי יסר יעקב שני חיו שבע שנים וארבעים וסאת שנה: ויקרבו יסר ישראל למלך ויקרא לבנו לוסף ויאמר לו אמר נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידה תחת ידי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים: ושכבתי עם אבותי וישאתני סמצרים וקברתני בקברתם ויאמר אנכי אעשה כדברך: ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה: לי יהיו אתרי הדברים האלה ויאמר לוסף הנה אביה חלה ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים: ועד לעקב ויאמר הנה בנה יוסף בא אליה ויתחוק ישראל וישב על המטה: ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אליו בלוי בארץ פנעו ויברך אתי: ישראל ויאמר אלי הגני ספרה ורוביתך ונתתיה לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לרעה אתך ואתה עולם: ועתה שניבנה הטלדים לך בארץ מצרים עד באי אלה מצרימה ליהם אפרים ומנשה פראבן ושמעון יהוה לי: וכולתה אשר ולדת אתיהם

את הילדים: וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני יהוה: וארא אל אבותם אל יתקו ואל יעקב

לך יהיו על שם אחיהם יסר בנילתם: ואני בבאי ספון סנה עלי רחל בארץ פנעו ברך בעוד בברת ארץ לבא אפרתה ואקברה שם ברך הוא בית לחם: וירא ישראל את בני יוסף ויאמר סר אלה: ויאמר יוסף אל אביו בני חם אשר נתן לי אלהים בזה ויאמר קחם נא אל ויאברכם:

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו: ראובן שמעון לוי ויהודה: ויששכר ובלן ובנימן: חן ונפתלי גד ואשר: ויהי כל נפש יצאי יהוה יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים: וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא: ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצו במצאד מצאד ותמלא הארץ אדם: לוי ויוסף מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף: ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממני: הבה נתחכמה לו פן ירבה ויהיה כר תקראנה מלחמה ונסוף גם הוא על שניאני ונלחם בני ועלה סר הארץ: וישבו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלתם ויכן עברי מסבנות לפרעה את פתם ואת רעסם: וכאשר יענו אלו כן ירבה וכן יפרץ תקצו מפני בני ישראל: ישראל ועבדו מצרים את בני ישראל בפרך: ויסרו את חמיותם בעבדה קשה בחרב ובכלבים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בתם בפרך: ויאמר מלך מצרים למלודת העברות אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה: ויאמר בלדכן את העברות דאיתן על האבנים אמרן הוא ומסתן אלו ומסתת הוא וחיה: ויתראן המלודת את האלוהים ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים וחתת את הילדים:

וארא בא בשלח

בא שדך ושמי יהוה לא נדעתי להם : וגם
תחסידי את בריהו אהם לתת להם את ארץ
כנען את ארץ מצרים אשר גרו בה : וגם
אני שמעתי את נאמת בני ישראל אשר
מצרים מעבדים אתם ואמר את בריהו :
וי לבן אמר לבני ישראל אני יהוה והוצאתי
אתכם מסחת סבלת מצרים והצלתי אתכם
מעבודתם וגאלתי אתכם בנורע נסויה
ובשפטים גדלים : ולקחתי אתכם לוי לעם
והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יהוה
אלהיכם המוציא אתכם מסחת סבלות
מצרים : והבאתי אתכם אל הארץ אשר
נשאתי את ידך לתת אתה לאברהם ליצחק
ליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני
יהוה : וידבר משה בן אל בני ישראל ולא
שמעו אל משה מקצור רוח ומעבודה קשה :
ויאמר יהוה אל משה לאמר : בא
דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את
בני ישראל מארצו : וידבר משה לפני
יהוה לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי
ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים :
וידבר יהוה אל משה ואל אהרן ויצום
אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים
להוציא את בני ישראל מארץ מצרים :
ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה
קראני הכפרתי את לבו ואת לב עבדיו
למען שתי אתני אלה בקרבו : ולמען
תספר באוזני בנה ובן בנה את אשר
התעללתי במצרים ואת ארתי אשר שמתי
בם וידעתם פראני יהוה : ויבא משה
אהרן אל פרעה ויאמרו אליו פה אמר
יהוה אלוצי העבדים עדימתי מאנת לענת
כפני שלח עמי ויעבדני : וי פי אם מאן
אתה לשלח את עמי הנני מבוא מחר
ארבה בגבוקה : וכסה את עין הארץ ולא
יובל לראת את הארץ ואלו את יתר
כפלוקה תשארת לכם מן תבדד ואל

את כל יתעין הצמח לכם מן השדה : וקלא
בתיך ובתי כל עבדך ובתי כל מצרים
אשר לא יראו אבתך ואבות אבתך כיום
היותם עליה אדמה עד היום הזה וכן ויצא
מעם פרעה : ויאמר ויעבדו פרעה
אליו עד מתי יהוה נה לנו למקוש
שלח את האנשים ויעבדו את יהוה
אלהיהם הטרם תדע כי אבדה מצרים :
וישוב את משה ואת אהרן אל פרעה
ויאמר אלהם לבו עבדו את יהוה אלהיכם
כי ומי תהלים : ויאמר משה בגעגוע
ובקציעו נלך בקבועי ובכנותו בצאננו
ובבקבועי נלך כי הגיהוה לנו : ויאמר
אלהם יחי בן יהוה עככם באשר אשלח
אתכם ואתי מפכם ראו כי רעה נגד פניכם :
לא כן לבן נא תבדדו ועבדו את יהוה
כי אתה אתם מבקשים ויגרש אתם מאת
בני פרעה :

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם
אלהים בהך ארץ פלשתים כי קרוב הוא
כיון אכר אלהים פון יתם העם בראתם
מלחמה ושכו מצרומה : ויפכ אלהים את
העם ורד המדבר יסוף והמשיש עלו
בני ישראל מארץ מצרים : ויבא משה
את עצמות יוסף עמו פי השבע השבע
את בני ישראל לאמר סוף יפקד אלהים
אתכם והעליתם את עצמתי כזה אתכם :
ויסעו מספת ויחננו באתם בקצה המדבר :
ויהוה הלך לפניהם יוסף בעמוד ענן
לנתתם תרדו ולילה בעמוד אש להאיר
להם ללכת יומם ולילה : לא יחיש עמוד
הענן יוסף ועמוד האש לילה לפני העם :
וי וידבר יהוה אל משה לאמר : דבר
אל בני ישראל וישבו ויחננו לפני פי
החיות בין מנל ובין תם לפני בעל
צפן נכחו תחננו עליהם : ויאמר פרעה לבני
ישראל נבכים הם בארץ סגן עליהם

המדבר

בשלה יתרו משפטים תרומה

ואלה המשפטים אשר תשים לפניך :
 כי תקנה עבד עבדך עלש עניים ועבד
 ובשבת יצא לחפשי תום : אם בגפו
 יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא והיא
 אשתו עמו : אם אדניו ותלו אשה
 וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה
 תקנה לאדניו והוא יצא בגפו : ואם אמר
 יאמר העבד אהבתי את אדני את אשתי
 ואת בני לא אצא חפשי : והיש אדניו
 אל האלהים והגישו אל הוללת או אל
 המזוזה ורצע אדניו את אדניו במרצע
 ועבדו לעלם : ויכיר ימכר איש את בתו
 לאמה לא תצא כצאת העבדים : אם
 רעה בעיני אדניה אשר לו יבדה והפדה
 לעם נכרי לא ימשל למכרה בכבוד : בה :
 ואם לכונו יודנה כמשפט הבנות מעשה
 לה : אם אחרת וכתלו שארה כסותה
 והתה לא יגרע : ואם שלש אלה לא
 יעשה לה ויצאה תום אין כסף : ואל מכה
 איש ומת מות יומת : ואשר לא צדה
 והאלהים אנה לרדו ושפתי לה מקום אשר
 ינים שמה : וכי יוד איש על דעהו להרנו
 בערמה מעם מזבחי תקחנו למות : ומכה
 אביו ואמו מות יומת : ונגב איש ומכרו
 ונמצא בידו מות יומת : ומשלל אביו ואמו
 מות יומת : וכי יריבן אנשים והכה איש
 את דעהו באביו או באגרו ולא ימית תפל
 למשקב : אם יקים והתמקד בחיז על
 משענתו ונגסה המכה רק שכתו ופן
 ורפא ורפא :

המדר : וחמתי את לב פרעה ונתן
 ארתי ואקברה בפרעה ובכל חילו וידעו
 מצרים כי אני יהוה ויעשרו : ויאל ויגד
 לפלח מצרים כי בתח העם ויחפד רכב
 פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מדי ואת
 עליוני כי שלחנו את ישראל מעבדנו :
 ויאמר את רכבו ואת עמו לקח עמו :
 ויקח עשו מאות רכב בחור וכל רכב
 מצרים ושלשם על פלו : ויתוק יהוה את
 לב פרעה מלך מצרים וירדף אהבי בני
 ישראל ובני ישראל יצאים ביד רכה :
 וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את
 כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל
 עמו כיהוציא יהוה את ישראל ממצרים :
 ויקח יתרו חתן משה את צפרה אשת
 משה אתר עלוניה : ואת עני בניה אשר
 ישם האחד גרשם פי אמר גר היתה בארץ
 נכרה : ושם האחר אליעזר כי אלו אביו
 בעזרי ויצלני מתרב פרעה : ויבא יתרו
 חתן משה ובניו ואשתו אל משה אל
 המדר אשר הוא חנה שם הר האלהים :
 ויאמר אל משה אני חתנה יתרו בן אלקה
 אשתה ויני בניו עמה : ויצא משה
 לקראת חתנו וישתחו וישקלו וישאלו
 וישלרשהו לשלום ויבאו האלה : ויספר
 משה לחתנו את כל אשר עשה יהוה
 לפרעה ולמצרים על אודת ישראל את כל
 המלאה אשר מצאתם בדרך ויצלם יהוה :
 ויאל ויחד יתרו על כל המוצה אשר
 עשה יהוה לישראל אשר הצילו מד
 מצרים : ויאמר יתרו ברוך יהוה אשר
 הציל אתכם מד מצרים ומד פרעה אשר
 הציל את העם ממחת יד מצרים : עתה
 ידעתי כי גדול יהוה מפל האלהים כי בדבר
 אשר דו עליהם : ויקח יתרו חתן משה עלה
 ויבאים לאלהים ויבא אהרן וכל בני ישראל
 לאבל לחם עם חתן משה לפני האלהים :

תרומה תצוה כי תשא ויקהל

לשמן המשחה ולקמחת הסמים: אבני־
 שהם ואבני מלאים לאמד ולחשן: ועשו
 לי מקדש לשכנתי בתוכם: ככל אשר אני
 סראה אתה את תבנית המשכן ואת
 תבנית כל־בגדיו וכן תעשו: ישראל ועשו
 ארון עצי שטים אמתיים ותצי ארפו ואמה
 ותצי רחבו ואמה ותצי קמחו: וצפית אתו
 זהב טהור סביב וזרזר הצפנו ועשית
 עליו זר זהב סביב: ויצקת לו ארבע
 סבעות זהב ונתתה על ארבע פעמתי
 ושתי סבעות על־צלעו האחת ושתי סבעות
 על־צלעו השנית: ועשית בדי עצי שטים
 וצפית אתם זהב: והבאת את־הבדים
 בסבעות על צלעת הארון לשאת את־הארן
 בהם: בסבעות הארון יהיו הבדים לא
 יסרו מסגנו: ונתת אל־הארן את הערת
 אשר אהן אלקה:
 ואתה תצוה את־בני ישראל ויקחו
 אליה שמן זית זך פתית למאור להעלת נר
 תמיד: בבאהל מועד סוּחַץ לפרכת אשר
 על־הערת ערוף אתו אהרן ובניו מערב עד
 בקר לפני יהוה חקת עולם לדורתם
 סאת בני ישראל: ואתה הקרב אליה
 את־אהרן אחיה ואת־בניו אתו סמוך בני
 ישראל לכה־טל ל־ אהרן נדב ואביהוא
 אלעזר ואיתמר בני אהרן: ועשית בגדי
 קדש לאהרן אתה לכבוד ולתפארת:
 ואתה תדבר אל־כל־הכמיליב אשר מלאתיו
 רוח חכמה ועשו את־בגדי אהרן לקדשו
 לכה־טל: ואלה הבגדים אשר יעשו חשן
 ואפוד ומעיל וכתנת השבץ סנפת ואבנט
 ועשו בגדי־קדש לאהרן אחיה לבניו
 לכה־טל: והם יקחו את־הזהב ואת־
 התבלות ואת־הארגמן ואת־תולעת השני
 ואת־השש: לוי ועשו את־האפוד והב
 תכלת וארגמן תולעת שני ושש משור
 פעשה חשב: שתי כתפת הברית יהיה

לו אל־שני קצותיו ותפר: ותשב אהרן
 אשר עליו כמעשהו ממנו יהיה זהב תכלת
 וארגמן ותולעת שני ושש משור: ולקחת
 את־שתי אבני־שהם ופתחת עליהם שמות
 בני ישראל: ישראל: ישראל ששה משמטם על
 האבן האחת ואת־שמות הששה הנותרים
 על־האבן השנית כחולדהם: מעשה חרש
 אבן פתחי החם תפתח את־שתי האבנים
 על שמת בני ישראל מסכת משבצות זהב
 תעשה אתם: ושמת את־שתי האבנים על
 כתפת האפוד אבני זכרון לבני ישראל
 ונשא אהרן את־שמותם לפני יהוה על־
 שתי כתפיו לזכרון:

וידבר יהוה אל־משה לאמר: כי תשא
 את־ראש בני־ישראל לפקדיהם ונתנו איש
 כפר נפשו ליהוה בפקד אתם ולא יהיה בהם
 נגף בפקד אתם: זה יהנו כל־העבר על־
 הפקדים כחצית השקל בשקל הקדש עשרים
 גרה השקל כחצית השקל תרומה ליהוה:
 לוי כל העבר על־הפקדים מבין עשרים
 שנה ומעלה יתן תרומת יהוה: העשיר
 לא־ירפה והדל לא ימעיט כמחצית
 השקל לתת את־תרומת יהוה לכפר על־
 נפשתיכם: ולקחת את־כסף הגפרים
 סאת בני ישראל ונתת אתו על־עבדת
 אהל מועד והיה לבני ישראל לזכרון לפני
 יהוה לכפר על־נפשתיכם: ישראל וידבר
 יהוה אל־משה לאמר: ועשית כוזר נחשת
 וכנו נחשת לרחצה ונתת אתו בין־אהל
 מועד ובין המזבח ונתת שמה מים: ורחצו
 אהרן ובניו ממנו את־ידיהם ואת־רגליהם:
 בבאם אל־אהל מועד ורחצו מים ולא ימוט
 או כנשתם אל־המזבח לשרת להקטיר
 אשה ליהוה: ורחצו ידיתם ורגליהם
 ולא ימוט והיה להם קח־עולם לוי
 ולרעו לדורתם:

ויקהל משה את־כל־עדה בני ישראל
 (ס"ה) ויאמר

זיקהל פקודי ויקרא

את משה : ואמרו אללואב בן אדום
 לכסההוה קרש והשב ורקם בתולת ובארזבו
 ובתולעת השני ובשש : לי כל הוה
 העשו למלאכה בכל מלאכת הקדש
 ויהי והב התנופה תשע ועשרים פפר
 ושבע מאות ושלושים שקל בשקל הקדש :
 ובסוף פקודי העדה מאת פפר ואלף ושבע
 מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקדש :
 בקע לגוללת מחצית השקל בשקל הקדש
 לכל העבר על הפקדים מן עשרים שנה
 ומעלה לשיש מאות אלף ושלושת אלפים
 וחמש מאות וחמשים : ויהי מאת פפר
 הפספ לצקת את אדני הקדש ואת אדני
 הפרכת מאת אדנים למאת הפפר פפר
 לארון : ישאל ואת האלף ושבע המאות
 וחמשה ושבעים עשה ויום לעבדים וצפה
 ראשיהם וחשק אתם : ונתשת התנופה
 שבעים פפר ואלפים וארבע מאות שקל :
 ועש פה את אדני פתח אהל כועד ואת
 מזבח הנחשת ואת מקבר תחשת אשר לו
 ואת כל כלי המזבח : ואת אדני החצר
 סביב ואת אדני שער החצר ואת כל יתדות
 המשכן ואת כל יתדות החצר סביב : וסך
 התכלת והארזמן ותולעת השני עשו כנוד
 שרד לשתת בקדש ועשו את כנודי הקדש
 אשר לארון באשר צוה יהוה את משה :

ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל
 כועד לאמר : דבר אל בני ישראל ואמרת
 אליהם אדם פייקריב מכם קרבן ליהוה מן
 הבהמה כותפקר ומן הצאן פקריבו את
 קרבנם : אסעלה קרבנו מן הפפר ופר
 פמים וקריבו אל פתח אהל כועד וקריב
 ארזו לרצנו לפני יהוה : וסך יחז על
 ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו :
 לי ושחט את בן הפפר לפני יהוה וקריבו
 בני ארון הפנים את היום וקרו את היום
 על המזבח סביב אשר פתח אהל כועד :

טפשיט

מלת וידבר

לאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה
 יהוה לעשות אתם : עשית ימים תעשה
 מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש
 שבת שבתון ליהוה פל העשה בו מלאכה
 יומת : לא תבשרו אש בכל משבתכם
 ביום השבת : יה ויאמר משה אל כל
 עדת בני ישראל לאמר ויה הדבר אשר
 צוה יהוה לאמר : קרו מאתכם תרומה
 זיהוה כל נדיב לבו וביאה את תרומת
 יהוה והב ובסוף ותחשת : ותכרת וארזמן
 ותולעת שני ועש וענים : וערת אידם
 מאדמים וערת תחשים ועצי עטים : ושמן
 למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטרת
 הסמים : ואבני שנים ואבני מלאים לאפוד
 ולחשן : וכלי חכם לב בכם וכלי ונעשו
 את כל אשר צוה יהוה : ישאל את
 המשכן את אהלו ואת מקסו את קרסו
 ואת קרשיו את בריחיו את עמדיו ואת
 אדניו : את הארון ואת בדניו את הפרכת
 ואת פרכת המסך : את השלחן ואת בדניו
 ואת כל כליו ואת לחם הפנים : ואת
 מזבח המאור ואת כליה ואת נרותיה ואת
 שמן המאור : ואת מזבח הקטרת ואת
 בדניו ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים
 ואת מסך הפתח לפתח המשכן : את
 מזבח העלה ואת מקבר הנחשת אשר לו
 ואת בדניו ואת כל כליו את הכיור ואת
 בניו : את קלעי החצר את עמדיו ואת
 אדניה ואת מסך שער החצר : את יתדות
 המשכן ואת יתדות החצר ואת מיתריהם :
 ואת כנודי השרד לשתת בקדש את כנודי
 הקדש לארון הכבוד ואת כנודי לבנו :
 וצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה :

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר
 פקד עלי פ משה עבד ה' ביום איתמר
 בן אהרן הכהן : ובצלאל בן אורי בן חור
 לכמה יהוה עשה את כל אשר צוה יהוה

ויקרא צו שמיני

בחצר אהל־מועד יאכלנה: לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשך קדש קדשים הוא פחמאת וכאשם: כל־זכר בבני אהרן יאכלנה הקדולם לדורותיכם מאשך יהיה כל אשר־יגע בהם יקדש:

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולקוני ישראל: ויאמר אל־אהרן קח־לך עגל בן־בקר לחמאת ואל לעלה תמימם והקרב לפני יהוה: ואל־בני ישראל הדבר לאמר קחו עשירי־עזים לחמאת ועגל וכבש בני־שנה תמימם לעלה: ושור ואל לשלמים לזבח לפני יהוה ומנחתה בלילה בשמן כי היום יהיה נראה אליכם: וקחו את אשר צוה כשה אל־פני אהל־מועד וקרבנו כל־העדה ונעמדו לפני יהוה: ויאמר משה וְהַדָּבָר אֲשֶׁר־צוּה יְהוָה תַעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֵלֵיכֶם: ויאמר משה וְהַדָּבָר אֲשֶׁר־צוּה יְהוָה תַעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֵלֵיכֶם כבוד יהוה: ויאמר משה אל־אהרן קרב אל־המזבח ועשה את־המאמה ואת־עלתה וכפר בעדה ובעד העם ועשה את־קרבו העם וכפר בעדם פאשר צוה יהוה: וקרב אהרן אל־המזבח וישחט את־עגל החמאת אשר־לו: ויקרבו בני אהרן את־הדמים אליו ומטבל אצבעו בדם ויניח על־קרנות המזבח ואת־דם יצק אל־יסוד המזבח: ואת־החלב ואת־הפלית ואת־היתרת מן־הקבול מן־החמאת הקטיר המזבחה פאשר צוה יהוה את־משה: ויאמר ואת־הבשר ואת־העור שרת בִּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֵנֶה: וישחט את־העלה וימצאו בני אהרן אליו את־הדם ויזרקו על־המזבח סביב: ואת־העלה המצוא אליו לנתתיה ואת־הראש ומקטר על־המזבח: ויניח את־הקרב ואת־הפרעים ומקטר על־העלה המזבחה: ויקרב את־קרבו העם ויקח את־שעור החמאת אשר־לעם וישחטו ויחטאו פראשין: ויקרב את־העלה ועשה כמעשה:

והפשיט את־העלה ונתח אתה לנתתיה: ונתנו בני אהרן הכהן אש על־המזבח וערכו עצים על־האש: וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את־הראש ואת־הפדר על־העצים אשר על־האש אשר על־המזבח: וקרבו ויכרעו ויניח במקום והקטיר הכהן את־הכל המזבחה עלה אשה ריח־ניחוח ליהוה: ויאמר ואת־מזבח־הצאן קרבנו מן־העזים או מן־העזים לעלה וקר תמים יקריבנו: וישחט אותו על יד המזבח וצפנה לפני יהוה וזרקו בני אהרן הכהנים את־דמו על־המזבח סביב: ונתח אותו לנתתיו ואת־ראשו ואת־פרו וזרקו הכהן אתם על־העצים אשר על־האש אשר על־המזבח: והקרב והפרעים יניח במקום והקטיר את־הכל והקטיר המזבחה עלה היא אשה ריח־ניחוח ליהוה:

וידבר יהוה אל־משה לאמר: צו את־אהרן ואת־בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מזבחה על־המזבח כל־הלילה עד־הבקר ואש המזבח תוקד בו: ולבש הכהן כדו בד ומכנסים־בד ולבש על־כשדו והרים את־הישן אשר האכל האש את־העלה על־המזבח וישחט אצל המזבח: וישחט את־בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את־הישן אל־מחוץ למחנה אל־מקום סהור: והאש על־המזבח תוקד־בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וזרע עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: אש תמיד תוקד על־המזבח לא תכבה: ויאמר ואת תורת הכנחה הקרב אתה בני־אהרן לפני יהוה אל־פני המזבח: והרים ממנו כמנו כמנו מסלת המנחה ושמנה ואת כל־החלבנה אשר על־המנחה והקטיר המזבח ריח־ניחוח אופרתה ליהוה: והנתרת מנחה יאכלו אהרן ובניו כצות האהל במקום קדש

תזריע מצורע אחרי מות

ואזב : וצוה הכהן וישחט את הצפור האחת
 אל פלג הירדש על מים חיים : ואת
 הצפור החיה יקח אהיה ואת העץ הארו ואת
 שני התולעת ואת האזב וסבל אותם ואת
 הצפור החיה בדם הצפור השחטה על המים
 החיים : והיה על המטוה קוד הצרעת שבע
 פעמים וטהרו ושלח את הצפור החיה על
 פני השדה : ובדם המטוה את בגדיו ונלח
 את כל שערו ורחץ במים וטהר ואתר יבוא
 אל המטה וישב כחוש לאהלו שבעת
 ימים : והיה ביום השביעי יגלח את כל
 שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבת עיניו
 ואת כל שערו יגלח ובדם את בגדיו ורחץ
 את בשערו במים וטהר : וישאל וביום
 השמיני יקח שני כבשים תמימים וכבשה
 אחת בת שנתה תמימה ושלשה עשירונים
 סלת מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן :
 והעמיד הכהן המטוה את האיש המטוה
 ואתם לפני יהוה פתח אהל מועד : ולקח
 הכהן את הכבש האחד והקריב אתו לאשם
 ואת לג השמן והגוף אתם הנופה לפני יהוה :
 וידבר יהוה אל משה אתרי מות עיני
 בני אהרן בקרבכם לפני יהוה ויקחו :
 ויאמר יהוה אל משה דבר אל אהרן אחיקה
 ואל יבוא בכלשת אל הקדש מבית לפרכת
 אל פני הכפרת אשר על הארון ולא ימא
 כי בעינו אראה על הכפרת : בזאת יבא
 אהרן אל הקדש בפר גו בקר לחטאת
 ואיל לעלה : כהנת בד קולש ולבש ומכנסר
 בד יהיו על בשערו ובאבנטו בד יחגור
 ובמצנפתו בד יחגף בגדי קדש הם ורחץ
 במים את בשערו ולבשם : ומאת עדת בני
 ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל
 אחד לעלה : והקריב אהרן את הפר החטאת
 אשר לו וכפר בעדו וכפר ביתו : וילקח
 את שני השעירים והעמיד אתם לפני יהוה
 פתח אהל מועד : ונתן אהרן על שני

השערים

ידבר יהוה אל משה לאמר : דבר
 אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע
 נולדה ובר וסמאה שבעת ימים כימי נדת
 דותה תסמא : וביום השמיני ימול בעור
 ערלתו : ושלשים יום ושלשת ימים משב
 בדמי סתרה בכל קדש לא תגע ואל
 המקדש לא תבא עד מלאת ימי סתרה :
 ואת נקבה תלד וסמאה שבעים
 בנדתה ושלשים יום ושלשת ימים משב
 על דמי סתרה : ובמלאת ימי סתרה לבן
 או לבת תבוא פבש בד שנתו לעלה
 וקרינה אוהר לחטאת אל פתח אהל
 מועד אל הכהן : והקריבו לפני יהוה וכפר
 עליה וטהרה ממקד דמה זאת תורה
 הילולת לומר או לנקבה : ואם לא תמצא
 קנה בי שיה ולקחה שפירתים או עיני בני
 חנה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה
 הכהן וטהרה : וישאל וידבר יהוה אל משה
 ואל אהרן לאמר : אדם כרי יהיה בעור
 בשערו שאת או ספחת או בורת והיה
 בעור בשערו לנגע צרעת והובא אל אהרן
 הכהן או אל אחד מבניו הכהנים : וראה
 הכהן את הנגע בעור הפשור ושער בנגע
 הפש לבן ומראה הנגע עמק מעור בשערו
 נגע צרעת הוא וראה הכהן וסמא אתו :
 ואם ברת לבנה הוא בעור בשערו ועמק
 אין מראה קוד העור ושערה לא ידפד לבן
 והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים :
 וראה הכהן ביום השביעי והנה הנגע עמד
 בעיניו לא יפעה הנגע בעור והסגירו הכהן
 שבעת ימים שנית :

וידבר יהוה אל משה לאמר : ואת
 מטה תורת המצורע ביום סתרתו והובא
 אל הכהן : וצא הכהן אל מחוץ לכהנה
 וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן
 הצורע : וצוה הכהן ולקח לכטוה עפר
 צפרים חיות סהרות ועין ארו ושני תולעת

אדרי מות קדושים אמר בהר

את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה
לקצר ולקט קצירה לא תלקט וקריף לא
תעולל ופרט פריף לא תלקט לעני ולגר
מעוב אהם אני יהוה אלהיכם : ישראל לא
תגנבו ולא תבכשו ולא תשקרו איש
בעמיתו : ולא תשבעו בשמי לשקר ותללת
את שם אלהי אני יהוה : לא תעשק את
העבד ולא תגול לא תליו פעלת שכיר אתה
עד בקר : לא תמלל תיש ולפני עור לא
תמן מכשל ויראת מאלהי אני יהוה :

ויאמר יהוה אל משה אמר אל הבדנים
בני אהרן ואמרתי אלהם לנפש לא יטמא
בעמיו : כי אם לשאר הקרב אליו לאמו
ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו : ולאחתי
הבתולה הקרובה אליו אשר לא דחתה לאיש
לה יטמא : לא יטמא בעל בעמיו לזוהר :
לא יקרחה קרחה בראשם ופאת וקנס לא
יגלחו ובבשרם לא יערטו שרמט : קדשים
יהיו לאלהיהם ולא יהללו שם אלהיהם כי
את אשר יהוה לחם אלהיהם הם מקריבם
והיו קדש : לוי אשה זנה ותללה לא יקחו
ואשה גרושה מאישה לא יקחו ביד קדש הוא
לאחיו : וקדשותו קראת לחם אלהי הוא
מקריב קדש יהוה לה פי קדוש אני יהוה
מקדשכם : ובת איש פנה פי תחל לזנות
את אביה היא מתללת באיש השורף : והכזב
תגדול כאחיו אשר יוצק על ראשו ושמן
המשחה ומלא אתו וידו ללבש את הבדנים
את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם : תעל
בל נפשות בת לא יבא לאביו ולאמו לא
ישמא : ומדבקדש לא יבא ולא יחלל את
מקדש אלהיו פי נור שמן משחת אלתו עליו
אני יהוה : ישראל והוא אשה בבתוליה יקח :
אלמנה גרושה ותללה זנה את אלה לא
יקח פי אם בתולה מעמיו יקח אשה : ולא
יחלל ירעו בעמיו פי אני יהוה בקדשו :

וידבר יהוה אל משה בחר סיני לאמר :

השעירים גרלות נורל אחי ליהוה ותגדל
אחד לעזאזל : והקריב אהרן את השעיר
אשר ענה עליו הגדול ליהוה ועשהו
חסאת : והשעיר אשר עליו הגדול
לעזאזל יסמךו לפני יהוה לכפר עליו
לשלח אתו לעזאזל הסדברה : והקריב
אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בערו
ובעד ביתו ושחט את פר החטאת אשר לו :
ישראל ולקח מלא המזבח ויחלל אש מעל
המזבח סלפני יהוה וכלא הפניו קפרת
סבים רקה והביא מבית לפרכת : ונתן
את הקפרת על ראש לפני יהוה וכסה עני
הקפרת את הכפרת אשר עליה עדה ולא
ימת : ולקח מדם הפר והזה באצבעו על
פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת וזה שבער
פעמים סודתם באצבעו : ושחט את השעיר
החטאת אשר לעם והביא את דמו אל
כבית לפרכת ועשה את דמו פאיר עשה
לדם הפר והזה אתו על הכפרת ולפני
הכפרת : וכפר על הקדש כמכאת בני
ישראל ומשעיהם לכל חטאתם וכן יעשהו
לאהל כזער השכן אהם בחוץ סכאתם :
וכל אדם לא יחיה באהל מועד בבאו לכפר
בקדש עד צאתו וכפר בערו ובעד ביהו
ובער בל יקחל ישראל :

וידבר יהוה אל משה לאמר : דבר אל
כל עדת בני ישראל ואמרתי אלהם קדשים
יהיו פי קדוש אני יהוה אלהיכם : איש
אמו ואביו תיראו ואת דשבתתי משמרו אני
יהוה אלהיכם : אלה תפנו אלה האילים ואלהו
בסכה לא תעשו לכם אני יהוה אלהיכם :
לוי וכי תזבחו זבח שלמים ליהוה לרצונכם
תזבחו : ביום ובחכם יאכל ומסחרת
והזותר ערבים השלישי באש ישורף : ואם
האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא
ירצה : ואכליו עוני ישא פי את קדש יהוה
תלל ויקרחה הנפש והוא מעמיה : ובקצרכם
יטרו טוי

בְּתַר בְּהִקּוּתֵי בַמְדַבֵּר נִשְׂא

וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אִתְּכֶם וְהִקְמִיתִי
 אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם : יִשְׂרָאֵל וְאֶבְלָתֶם וְיִשָּׁן
 נִשָּׁן וְיִשָּׁן מִפְּנֵי הַדָּשׁ הַרְצִיאֵו : וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנֵי
 בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִנְעַל גַּפְשֵׁי אִתְּכֶם : וְהִזְהַלְכַתִּי
 בְּתוֹכְכֶם וְהִיָּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיֶה
 לִי לְעָם : אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי
 אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהַיְתָּ לְהֵם עֲבָדִים
 וְאֲשַׁפֵּר מַטַּח עַלְכֶם וְאוֹלָה אֶתְכֶם קוֹמְסוֹת :
 וְיִדְבַר יְהוָה אֶל־מִשְׁשָׁה בַּמְדַבֵּר סִינִי
 בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּאֵהָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה
 הַשְּׁנִיָּת לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר :
 שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתְכֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל־
 זָכָר לְגִלְגָּלְתֶּם : מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמִפְּעֻלָּה
 כָּל־יֹצֵא צְבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם
 לְצִבְאוֹתָם אֹתָהּ וְאֶהְרֹן : וְאַתְּכֶם יְהִי אִישׁ
 אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא :
 לִי וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמִדוּ אִתְּכֶם
 לְרֹאשׁוֹן אֶלְיָצוֹר בֶּן־שְׂדִיאוֹר : לְשֹׁמֵרֹן
 שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צֹרִישָׁדִי : לְיִהוֹדָה נַחֲשׁוֹן
 בֶּן־עֲמִינָדָב : לְיֹשֶׁשֶׁבֶר נִתְנָאֵל בֶּן־צֹעֲדֵי
 לְיִבְזֵלִי אֵלִיָּאָב בֶּן־חֵלֹן : לְבִנְיָי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם
 אֵלִישַׁמֶּע בֶּן־עֲמִישַׁדָּה לְמַנַּשֶׁה נַמְלִיאֵל בֶּן־
 פְּדָהצֹר : לְבִנְיָאֵן אֲבִדָּן בֶּן־גִּדְעֹנִי : לְדָן
 אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדִּי : לְאֶשֶׁר פְּנַעֲיָאֵל בֶּן־
 עֶכְרֹן : לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל : לְנַפְתָּלִי
 אַחִירֵע בֶּן־עֵינָן : אֵלֶּה קְרֹאֵי הָעֵדוּה נְשִׂאֵי
 כְּמַטַּח אֲבוֹתֶם רֹאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם :
 יִשְׂרָאֵל וַיִּקַּח מִשָּׁה וְאֶהְרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
 אֲשֶׁר נִקְבּוּ בַשְּׁמוֹת : וְאֵת כָּל־הָעֵדוּה הַקְּהִילֹה
 בְּאֵהָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וְיִתְלַח עַל־מִשְׁפַּחְתֶּם
 לְבֵית אֲבֹתְכֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים
 שָׁנָה וּמִפְּעֻלָּה לְגִלְגָּלְתֶּם : כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מִשְׁשָׁה וַיִּפְקְדֵם בַּמְדַבֵּר סִינִי :

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מִשְׁשָׁה לֵאמֹר : נִשְׂא אֶת־
 רֹאשׁ בְּנֵי גִישׁוֹן נְסִידֵם לְבֵית אֲבֹתְכֶם
 לְמִשְׁפַּחְתֶּם : מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמִפְּעֻלָּה עַד

כָּפָר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ
 אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁכַתְתָּ הָאָרֶץ
 שִׁבְתָּ לַיהוָה : שֵׁשׁ שָׁנִים תִּרְעַע שָׂדֶךְ וְשֵׁשׁ
 שָׁנִים תִּסַּר פְּרֻמָּה וְאִסַּפְתָּ אֶת־תְּבוּאוֹתָהּ :
 לֹד וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שִׁבְתָּ שְׁבִתוֹן יִהְיֶה
 לְאָרֶץ שִׁבְתָּ לַיהוָה שָׂדֶךְ לֹא תוֹרַע וּכְרֻמָּה
 לֹא תוֹמַר : אֵת סִפְתוֹ קִצְרוּהָ לֹא תִקְצֹר
 וְאֶת־עֵנְבֵי נִירָהָ לֹא תִבְצֹר שְׁנֵת שְׁבִתוֹן
 יִהְיֶה לְאָרֶץ : וְהִיתָה שִׁבְתָּ הָאָרֶץ לָכֶם
 לְאֵכֶלָה לֶךְ וְלַעֲבֹדָה וְלִמְסַחֶה וְלִשְׂכִירָה
 וְלַתּוֹשְׁבֵי הַגְּרָיִם עִמָּךְ : וּלְבַהֲמֹתָהּ וְלַחֲמֹה
 אֲשֶׁר בְּאַרְצָהּ תִּהְיֶה כְּלַתְּבוּאוֹתָהּ לְאֵכֶל :
 יִשְׂרָאֵל וְסִפְרַת לֶךְ שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת
 שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעֻמִּים וְהָיָה לֶךְ יוֹם שִׁבְעַת
 הַשָּׁנִים תִּשְׁעָ וְאַרְבַּעִים שָׁנָה : וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר
 הַרְפוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבַעִי בַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם
 הַכְּפָרִים תִּעֲבִירוּ שׁוֹפַר בְּכָל־אַרְצְכֶם :
 וְקִרְאתֶם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם
 דָּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל־יֹשְׁבֵיהָ יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה
 לָכֶם וּשְׁבֹתֶם אִישׁ אֶל־אֲחֵרָתוֹ וְאִישׁ אֶל־
 מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבּוּ : יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים
 שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תוֹרַעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־
 סִפְחֵיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נִירָהָ : כִּי יוֹבֵל הוּא
 קִדְשׁ תִּהְיֶה לָכֶם כִּי־תִשְׁדֶּה תִּאֲכְלוּ אֶת־
 תְּבוּאוֹתָהּ : בַּשָּׁנָה הַזֹּאת תִּשְׁבּוּ אִישׁ
 אֶל־אֲחֵרָתוֹ :

אִם־בְּחֻלְתִּי תִלַּסְתֶּם וְאֶת־מִצְוֹתֵי תִשְׁמְרוּ
 וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם : וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם
 וְנָתַתִּי הָאָרֶץ וְיִבְלֶה עֵץ הַשָּׂדֶה וְתֵן פְּרִיָו :
 וְהִשִּׁיג לָכֶם דָּיֵשׁ אֶת־בְּצִיר וּבְצִיר יִשִּׁיג אֶת־
 גֵּרַע וְאֶבְלָתֶם לְחִמְכֶם לְשִׁבְעַת וּשְׁבֹתֶם לְבִשְׁחַ
 בְּאַרְצְכֶם : לֹד וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאָרֶץ וְשָׁכַבְתֶּם
 וְאִן מִטְרִיד וְהַשְׁבַּתִּי חֲמֹה רָעָה כִּי־הָאָרֶץ
 וְתִרְבַּ לְאֶתְעַבֵּר בְּאַרְצְכֶם : וְהִדְפַתֶּם אֶת־
 אֵיבֵיכֶם וְנִפְלוּ לְפָנֵיכֶם לְהִרְבֵּ : וְהִדְפֵם מִפְּנֵי
 חֲמִשָּׁה כֹּאֵה וְצֹמָה מִכֶּם רַבְבָּה יִדְרֹף וְנִפְלוּ
 אֵיבֵיכֶם לְפָנֵיכֶם לְהִרְבֵּ : וּפְגִיתִי אֶלְיֶיכֶם

נשא בהעלתך שלה

ונעש בן אהרן אלמול פני המנורה העלה
 נרתקה כאשר צוה יהוה את משה: וזה
 מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד
 פרתה מקשה הוא כמראה אשר הראה יהוה
 את משה בן עשה את המנורה: לי וידבר
 יהוה אל משה לאמר: קח את הלוחים סתוף
 בני ישראל וסברת אתם: וכדתעשה להם
 לטהרם הנה עליהם מי חטאת והעבירו מער
 על כל בשרם וכבסו בגדיהם והטהרו:
 ולקחו פר בן בקר ובנתתו סלת בלולה
 בשמן ופרשעי בן בקר קח לתסאת:
 והקרבת את הלוחים לפני אהל מעד והקחלת
 את כל עדת בני ישראל: ישראל והקרבת
 את הלוחים לפני יהוה וסמכו בני ישראל
 את ידיהם על הלוחים: והניף אהרן את
 הלוחים העופה לפני יהוה מאת בני ישראל
 והיו לעבד את עבדת יהוה: והלוחים יסמכו
 את ידיהם על ראש הפרים ועשה את
 האחד חטאת ואת האחד עלה ליהוה לכפר
 על הלוחים: והעמדת את הלוחים לפני אהרן
 ולפני בניו והנפת אתם העופה ליהוה:
 והברלת את הלוחים סתוף בני ישראל
 והיו לי לוחים:

וידבר יהוה אל משה לאמר: שלח לך
 אנשים וחקרו את ארץ פנעו אשר אני נתן
 לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה
 אבותיו תשלחו כל נשיא בהם: ושלח אתם
 משה כמדבר פאחן על פי יהוה פלם אנשים
 ראשי בני ישראל המה: לי ואלה שמותם
 למטה ראובן שמעון ברוקור: למטה שמעון
 שפט בן חורי: למטה יהודה בלב בן
 יפנה: למטה יששכר יואל בן יוסף: למטה
 אפרים הלשע בן גון: למטה בנימין פלמי
 בן רפוא: למטה זבולן נדיאל בן סודי:
 למטה יוסף למטה מנשה גדי בן סוסי:
 למטה דן עמיאל בן גמלי: למטה אשר
 סתור בן מיכאל: למטה נפתלי נחמי בן

יוחם: וענה תפקד אותם בל הבא לצבא
 צבא לעבד עבדה באהל מעד: ואת עבדת
 משפחת הגרשני לעבד ולמשא: לי ונשאו
 את ירישת המשכן ואת אהל מעד מכסו
 וכסו התחש אשר עליו למעלה ואת
 סבף פתח אהל מעד: ואת קלעי החצר
 ואת מסך פתח עשר החצר אשר על
 המשכן ועל המזבח סביב ואת מיתריהם
 ואת כל פלי עבדתם ואת כל אשר ועשה
 להם ועבדו: על פי אהרן ובניו תהיה כל
 עבדת בני הגרשני לכל משאם ולכל
 עבדתם ופקודתם עליהם במשכנת את
 כל משאם: ואת עבדת משפחת בני
 הגרשני באהל מעד ומשכנתם ביד איתמר
 בן אהרן הכהן: ישראל בני מררי למשפחתם
 בבית אבתם תפקד אתם: מבן שלשים
 שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה תפקדו
 בל הבא לצבא לעבד את עבדת אהל
 מעד: וזאת משכנת משאם לכל עבדתם
 באהל מעד קרשי המשכן ובריתו ועמדתו
 ואדניו: ועמדת החצר סביב ואדניהם
 ויתדתם ומיתריהם לכל בליהם ולכל עבדתם
 ובשמת תפקדו את קלי משכנת משאם:
 ואת עבדת משפחת בני מררי לכל עבדתם
 באהל מעד ביד איתמר בן אהרן הכהן:

עד כאן קריין באשכנז. ובמלך מספין זה

יפקד משה ואהרן גשיאי העדה את בני
 הקדתי למשפחתם ולבית אבתם: מבן
 שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה
 בל הבא לצבא לעבדה באהל מעד: ויהיו
 סקדיהם למשפחתם אלפים שבע מאות
 נחמשים: אלה סקדי משפחת הקדתי כל
 העבד באהל מעד אשר פקד משה ואהרן
 על פי יהוה ביד משה:

וידבר יהוה אל משה לאמר: ודבר אל
 אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנהרות אל
 סל פני המנורה ואורו שבעת נהרות:

שלה קרה הקת

המעט עי העליתנו מארץ זבת חלב
ודבש להסתנו במדבר קרתשתר עלינו
גם השתר :

ונדבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר :
וזאת תקת התורה אשר צוה יהוה לאמר
דבר אל בני ישראל וקחו אליה סרה
אדמה המימה אשר אין בה טים אשר לא
עלה עליה על : ונתתם אתה אל אלעזר
הבן והוציא אתה אל מרזח למרנה ושחם
אתה לפני : ולקח אלעזר הבן מרמה
באצבעו והיה אל נח פני אהל מעד מרמה
שבע פעמים : ושרף אתה פרה לעינו את
ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ושרף :
ולקח הבן עץ ארו ואוב ושני תולעה
והשליה אלהוה שרפת הפרה : לי וכבס
בגדיו הבן ורחץ בשרו במים ואת יבא
אל המרנה ומסא הבן עדה ערב : והשרף
אתה וכבס בגדיו במים ורחץ בשרו במים
ומסא עדה ערב : ומסא איש מהור את
אפר הפרה והניח מרזח למרנה במקום
מהור והיתה לעדת בני ישראל למשמרת
לפי נדה המאת הוא : ישראל וכבס האסף
את אפר הפרה את בגדיו ומסא עד
הערב והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם
לחקת עולם : הנגע במת לכל נפש אדם
ומסא שבעת ימים : הוא יתחטא בו ביום
השלישי וביום השביעי ומהר ואס לא
יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא
ימהר : כל הנגע במת בנפש האדם אשר
ימת ולא יתחטא את משפן יהוה מסא
ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי פי נדה
לא ידק עליו מסא והיה עוד מסאתו :
וזאת התורה אדם פרימות באהל כל הבא
אל האהל וכל אשר באהל ומסא שבעת
ימים : וכל גלי פתח אשר אין מסא פתח
עליו מסא הוא : וכל אשר יגע על פני
השדה בחללית או במת או בנגע אדם

ומס : לכמה נה נא אל בן מסא : אלה שמות
האנשים אשר שלה משה לתור את הארץ
מקרא משה להושע בן נון יהושע :
ישל וישל אתם משה לתור את הארץ
פנעו ויאמר אלהם עליו זה בנגב ועליתם את
ההר : וראיתם את הארץ מה הוא ואת
העם הישב עליה החזק הוא הרפה המעט
הוא אסרוב : ומה הארץ אשר הוא ישב
בה המבוכה הוא אם רעה ומה הערים אשר
הוא ישב בהנה הבמנים אם במבצרים :
ומה הארץ השמנה הוא אסרוב הישבה
עץ אסאין והתחוקתם ולקחתם ספר הארץ
והיטים ימי בבתי ענבים :

וקח קרה בן יצחק בן קרת בן לוי ויהו
ואבירם בני אליאב ואין בן פלת בני ראובן :
וקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל
חמשים וסאתים נשיא עדה קראי מעד
אנשי שם : וקחלו על משה ועל אהרן
ויאמרו אלהם רב לכם פי כל העדה כלם
קדשים ובתוכם יהוה ומדוע תגשונו על
קת יהוה : לי וישמע משה ויפל על פניו :
ונדבר אל עדה ואל כל עדתו לאמר בפר
וידע יהוה את אשר לו ואת הקדוש והקריב
אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו : זאת
עשו קח לכם מהלות קרח וכל עדתו : והנו
בהן איש וישבו עליהן קטרת לפני יהוה
סד והיה האיש אשר יבחר יהוה הוא
הקדוש רב לכם בני לוי : ישראל ויאמר
משה אל קרח שמענא בני לוי : המעט
מכם כהבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת
ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את
עבדת משפן יהוה ולעמד לפני העדה
לשרתם : ויערב אתה ואת כל אחיך בני
לוי אהב ובקשתם גם כהנה : לכן אתה וכל
עדתה הנעדים על יהוה ואתן מה הוא פי
תלתי עלי : וישלח משה לקרא לדתן
ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה :

חַקַת בַּלֵק פִּינַחֵם מִמּוֹת

בָּנֵי יִשְׂרָאֵל : וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּכָּה
 אֲשֶׁר הִכָּה אֶת־הַמְּדֻבְּרֵי וְכִרְוּ בְּרִסְלָא
 נְשִׂיא בֵּית־אָב לְשִׁמְעוֹנִי : וְשֵׁם הָאִשָּׁה
 הַמִּכָּה הַמְּדֻבְּרֵי כֹּכְבֵי בַת־צִוּר רֹאשׁ אֲבוֹת
 בֵּית־אָב בְּמִדְּוָן הוּא : יִשְׂרָאֵל וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר : צִוּר אֶת־הַמְּדֻבְּרִים
 וְהִכִּיתֶם אוֹתָם : כִּי צִוּרִים הֵם לִכְסֵי
 בְּנִקְלֵיחִם אֲשֶׁר־נִפְּלוּ לָכֶם עַל־דְּבַר־פִּעֹנוּ
 וְעַל־דְּבַר כֹּכְבֵי בַת־נְשִׂיא מִדְּוָן אֲהַתֵּם
 הַמִּכָּה בְּיוֹם־הַמִּכָּנֶפֶה עַל־דְּבַר־פִּעֹנוּ : וַיְהִי
 אַחֲרָיו הַמִּכָּנֶפֶה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֵל
 אֲדֹנָיו בְּרִי־אֲבִירָן הַכּוֹהֵן לֵאמֹר : שָׂאֵב אֶת־
 רֹאשׁוֹ פְּלִשְׁתִּית בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי עֲשָׂרִים
 עֶנְיָה וּמַעֲלָה לְבֵית אֲבוֹתָם כִּלְיָצָא צְבָא
 בְּיִשְׂרָאֵל : וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֲלֹעֲזֵר הַכּוֹהֵן אֲהֵם
 בְּעֶרְבַת מֵאָב עַל־יְרֵדוֹן וַיְרֹחוּ לֵאמֹר : כִּכְוֹ
 עֲשָׂרִים עֶנְיָה וּמַעֲלָה בְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
 מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּצָּאִים כֹּאֲרֵץ מִצְרַיִם :
 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רֵאשֵׁי הַמִּמּוֹת לִבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נַח הַכֹּהֵן אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה :
 אִישׁ כִּרְיִדוֹ נָדָר לַיהוָה אֶדְהַשְׁבַּע שְׁבַעֲיָה
 לְאָסֵר אִסֵּר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יִתֵּל דְּבָרָה כְּכִלְיָ
 הַיָּצֵא מִפִּי עֲשִׂיָה : וְאִשָּׁה כִּרְיִדוֹ נָדָר
 לַיהוָה וְאִסְרָה אִסֵּר בְּבֵית אֲבוֹתָהּ בְּנִשְׁתָּהּ :
 וְשָׁמַע אֲבוֹתָהּ אֶת־נְדָרָהּ וְאִסְרָה אֲשֶׁר אִסְרָה
 עַל־נַפְשָׁהּ וְהִחְרִישׁ לָהּ אֲבוֹתָהּ וְקָמוּ כִלְיָ
 נְדָרֶיהָ וְכִלְיָ־אִסֵּר אֲשֶׁר־אִסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
 יָקוּם : וְאִסְרָהּ אֲבוֹתָהּ בְּיוֹם שְׁמִעוֹ
 כִלְיָ־נְדָרֶיהָ וְאִסְרָהּ אֲשֶׁר־אִסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
 לֹא יָקוּם וַיְהִי וְסִלַּח־לָהּ כִּרְיִדוֹ אֲבוֹתָהּ
 אֲתָהּ : וְאִסְרָהּ תְהִיָה לְאִישׁ וְנְדָרֶיהָ עֲלֶיהָ
 אִם מִכְּסָא שְׁפִתֶיהָ אֲשֶׁר אִסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ :
 וְשָׁמַע אִשָּׁה בְּיוֹם שְׁמִעוֹ וְהִחְרִישׁ לָהּ וְקָמוּ
 נְדָרֶיהָ וְאִסְרָהּ אֲשֶׁר־אִסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
 וְקָמוּ : וְאִם בְּיוֹם שְׁמִעוֹ אִשָּׁה יָנִיא אוֹתָהּ
 וְהִפְרָ אֶת־נְדָרָהּ אֲשֶׁר עֲלֶיהָ וְאֵת מִכְּסָא
 שְׁפִתֶיהָ אֲשֶׁר אִסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וַיְהִי וְסִלַּח

אִם כִּקְרָר וְסִמָּא שְׁבַעַת יָמִים : וְלִקְחוּ לְסִמָּא
 מִעֵפֶר שְׁרִפַת הַחֲטָאֹת וְנָתַן עֲלֵיו מִיֹּם
 הַיּוֹם אֶל־כְּפִלִי :
 וַיְהִי בְּלֶק בְּרִצְפוֹר אֶת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה
 יִשְׂרָאֵל לְאִמְרָיו : וַיָּגֵר מֵאָב כִּפְנֵי הָעַם
 כִּי־רִבְהוּא וַיִּקְרַן מֵאָב כִּפְנֵי בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל : וַיֹּאמֶר מֵאָב אֶל־זִקְנֵי מִדְּוָן עֲתָה
 יִלְחָכוּ הַקְּהָל אֶת־כָּל־סְבִיבֵינִי בַלְחָה
 הַשְׂעוֹר אֶת יָרֵךְ הַשְׂעוֹרָה וּבְלֶק בְּרִצְפוֹר מִלְחָה
 לְמֵאָב בַּעַת הַהוּא : לִי וְיִשְׁלַח מִלְאָכִים
 אֶל־בְּלַעַם בְּרִצְפוֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל־הַנְּהַר
 אֲרֵץ בְּנֵי־עַמּוֹ לְקָרְאֵלְיוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עִם
 יָצָא מִצְרַיִם הִנֵּה כִסָּה אֶת־עֵינֵי הָאָרֶץ וְהוּא
 יֵשֵׁב מִסְּלִי : וְעֲתָה לְכִתְבָא אֶתְהִלִּי אֶת־
 הָעַם הַזֶּה כִּי־עָצוּם הוּא מִכֵּנִי אוֹלֵי אוֹכְלֵי
 נֶפֶשׁוֹ וְאֶתְהַלְּטוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי יִדְעִמֵי אֶת
 אֲשֶׁר־תִּתְּבַרְךָ מִבְּרַךְ וְאֲשֶׁר הָאָר וַיֹּאמֶר :
 וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מֵאָב וְזִקְנֵי מִדְּוָן וְקִסְמִים בְּיָדָם
 וַיָּבִאוּ אֶל־בְּלַעַם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי בְּלֶק :
 יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵינוּ פֹה הַלְּלִיָהּ
 וְהַשְׁבַּחְתִּי אֲתֶכֶם דְּבַר בְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֵלָי
 וַיִּשְׁכְּנוּ שְׁנֵי־מֵאָב עִם־בְּלַעַם : וַיָּבֵא אֱלֹהִים
 אֶל־בְּלַעַם וַיֹּאמֶר מִי הַגֹּאֲשִׁים הָאֵלֶּה עִבְדֵי :
 וַיֹּאמֶר בְּלַעַם אֶל־הָאֱלֹהִים בְּלֶק בְּרִצְפוֹר
 מִלְחָה מֵאָב שְׁלַח אֵלָי : הִנֵּה הָעַם הַיָּצֵא
 מִצְרַיִם וַיָּכֶם אֶת־עֵינֵי הָאָרֶץ עֲתָה לְכִה
 כְּבָה־לִי אֲתוּ אוֹלֵי אוֹכְלֵי הַלֶּחֶם בְּנֵי
 וַיַּרְשִׁימוּ : וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־בְּלַעַם לֹא
 תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר אֶת־הָעַם כִּי
 בְּרִקְוָה הוּא :
 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר : פְּתַחֵם
 בְּרִצְפוֹר אֲשֶׁר בְּרִצְפוֹר הַכּוֹהֵן הַשֵּׁשֶׁב אֶת־חַסְתִּי
 מִעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת־קִנְאוֹתַי בְּתוֹכֶם
 וְלֹא־כִלְיָתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹתַי : לָכֵן
 אָמַר הִנְנִי נָתַן לֹךְ אֶת־בְּרִיתִי עֲלֵיכֶם :
 לִי וְהִתְיָה לֹךְ וְלִזְרַעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית בְּהַת
 עוֹלָם פִּתַח אֲשֶׁר קָנָא לְאֱלֹהֵיו וַיִּכְפַּר עַל־

ממות מסעי דברים ואתחנן

ישראל בעבר תתקן בסדר בערכה כל
 סוף ביום פאתה וביד הפל ולגן ונחצרת ותי
 דרב: אחר עשר יום מתכב דבר ורשע
 עד קדש ברנע: ויהי בארבעים שנה
 בעשתי עשר הדש באחד לחודש דבר משה
 אל בני ישראל ככל אשר צוה יהוה אתו
 אלקים: לי אתני הכרת את סיון כל
 האמרי אשר יושב בתישבוון ואת עוג קלה
 הפשו אשר יושב בעשפרת בארבעי:
 בעבר תתקן בארץ מאב הואיל משה
 באר את התורה הזאת לאמר: יהוה
 אלתנו דבר אלנו בדרך לאמר רב לכם
 שבת בדרך הנה: פנו וסעו לכם ובאו תר
 האמרי ואל כל שכניו בערכה בדרך
 ובשפלה ובנגב ובתוף הים ארץ הנגעני
 ותלבנון עד הנגד תגדל נהר פרת:
 ישראל ראה נתתי לפניכם את הארץ באו
 ורשו את הארץ אשר נשבע יהוה
 לאבותיכם לאברהם ליצחק ויעקב לתת
 להם ולירשם אחרים: ואמר אלקים בעת
 ההוא לאמר לא אוכל לבדו שאת אהבם:
 יהוה אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום
 ככוכבי השמים לרב: יהוה אלהי אבותכם
 יספ עליכם ככם אלה פועלים ויברך אתכם
 כאשר דבר לכם:
 ואתחנן את יהוה בעת ההוא לאמר:
 אדני יהוה אלהי החלות לבראות את
 עבדך את גדולה ואת ידך החזקה אשר
 מי יאל בשמים ובארץ אשר נעשה
 כמעשה וכן בורחה: אעברה נא ואראה
 את הארץ הטובה אשר בעבר תתקן הנה
 הטוב הנה ותלבנון: לי ויתעבר יהוה פי
 למענתכם ולא שמע אליו ויאמר יהוה אל
 רב לך אליהם דבר אל עוד בדרך הנה:
 עלה ראש הפסגה ושם עיניך וראה וצפנה
 ומינה וכורחה וראה בעיניך פילא מעבר
 את תתקן הנה: וצו את יהושע ומנסה

לה: י ותר אלכנה גרושה כל אשר
 אסרה על נפשה וקום עליה: ואם בית
 אישה גרה או אסרה אחר על נפשה
 בשבעה: ושמע אישה והתגרש לה לא
 הניא אתה וקמו כל נדריה וכל אשר
 אסרה על נפשה וקום: ואם הפר ופר
 אתם אישה ביום שמעו כל מוצא שפתיה
 ונדריה ולאסר נפשה לא וקום אישה
 הפרם ונתנה וסלח לה: ואל כל נהר
 וכל שבעת אסר לענת נפש אישה וקמו
 ואישה ופרנו: ואם התגרש והתגרש לה
 אישה מיום אל יום והקים את כל נדריה
 או את כל אסריה אשר עליה הקים אתם
 קרבתה לה ביום שמעו: ואם הפר ופר
 אתם אחרי שמעו ונשא את עונה: אלה
 החקים אשר צוה יהוה את משה בן איש
 לאשתו ביום אב לבתו בעריה בית אביה:
 אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו
 סארן מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן:
 וכתב משה את מוצאותם למסעיהם על
 פי יהוה ואלה מסעיהם למוצאותם: ויסעו
 מרעפים בחדש הראשון בחמשה עשר יום
 לתרש הראשון למחרת הפסח יצאו בני
 ישראל בנגד רמה לעיני כל מצרים:
 לי וספרים מקברים את אשר הפך יהוה
 בהם כל בכור ובאלוהים עשה יהוה
 שפטים: ויסעו בני ישראל מרעפים ונתנו
 בסבת: ויסעו מסבת ונתנו באתם אשר
 בקצה המדבר: ואל ויסעו באתם וישב
 על פי החיות אשר על פני בעל צפון ונתנו
 לפני מגדל: ויסעו מפני החיות ויעברו
 בתוך הים המדבר וילכו דרך שלשת
 ימים במדבר אתם ונתנו במקרה: ויסעו
 מסרה ובאו אילמה ובאילם שמים עשרה
 עינת מים ושבעים תמרים ונתנו שם:
 מסע כאלים ונתנו על ים סוף:
 אלה הדברים אשר דבר משה אל כל

ואתהגן עקב

ואמצוהו ביהוא יעבר לפני העם הזה והוא ינחיל אותם אתהארץ אשר תראה : ונשב בנאי מול בית פעור : ועתה ישראל שמע אליהחקים ואלהמשפטים אשר אנכי סלמך אתכם לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם אתהארץ אשר יהיה אלהי אבותיכם נתן לכם : לא הספו עלהדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמו אתמצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם : עיניכם הראוה את אשר עשה יהוה בבעל פעור כי בלהאיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו יהוה אלהיה מקרבך : ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים בלכם היום : ישראל ראה למדתי אהכם חקים ומשפטים באשר צוני יהוה אלהי לעשות פן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה : ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את בליהחקים האלה ואמרו רק עסיבתם ונבון גנוי הגדול הזה : כי מיני גדול אשר לזו אלהים קרבים אליו ביהוה אלהינו בכלקרואנו אליו : ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים בכל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום : והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם ושמו יהוה אלהיה לה אתהברית ואתהתסר אשר נשבע לאבותיה : ואתבה וברכה והרבה ובה פרוי בטנה ופרוי ארמיה דנה תירשה ויצהרה שגרי אלפיה ועשתרת צאנה על הארסה אשר נשבע לאבותיה לתת לה : ברה תהיה מפלהעמים לא יהיה בה עקר ועקרה ובבהמקה : והסיר יהוה סמך פלחיו וכלמקו מצרים הרעים אשר ירשת לא ישמם בה ונתנם בכל שואה : ואבלת אתפלהעמים אשר יהוה אלהיה נתן לה לא תחתם עינה עליהם ולא

תעבד אתאלהיהם כיטמאש הוא לה : כי תאמר בלבבה רבים הגוים האלה ממני איבה אוכל להורישם : לא תירא מהם וכר תזכר את אשר עשה יהוה אלהיה לפרעה ולכלמצרים : המסת הגדלת אשר ראו עיניה והאלת והמפתים והיד החזקה והורע הנמיה אשר הוצאה יהוה אלהיה בןיעשה יהוה אלהיה לכלהעמים אשר אתהירא מפניהם : וגם אתהיצלה ושלח יהוה אלהיה בם עד אבד הנשארים והנסתרים מפיה : לא תעז מפניהם כי יהוה אלהיה בקרבך אל גדול וגורא : לוי ונשל יהוה אלהיה אתהגוים האל מפניה מעט מעט לא תוכל פלחם סוד פן תרבה עלוה תית השדה : ונתנם יהוה אלהיה לפניך והמם מהמה גדלה עד השמדם : ונתן מלכיהם בידך והאבדת אתשמם ממת השמים לא יתוצב איש בפניה עד השמדה אתם : פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תתחמד בם וזהב עליהם ולקחת לה פן תוקש בו כי תועבת יהוה אלהיה הוא : ולא תביא תועבה אל ביתה והיית חרם כמהו שקץ תשקצנו ותעב : תתעבטו בירתם הוא : בליהמצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרון לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם אתהארץ אשר נשבע יהוה לאבותיכם : חכרת אתפלההרה אשר הולכה יהוה אלהיה זה ארבעים שנה במדבר למען עתה לנסתה לדעת את אשר בלבבה תחשבו מצוהו אמר לא : וענה וירעבה ויאכלה אתהסן אשר לא ידעת ולא ידעו אבותיה למען הויעשה פי לא עלהלחם לבדו יחיה האדם פי עלכל מצוא פרייהוה יחיה האדם : ישראל שמלתה לא בלתה פעליה ורגלה לא בעקה זה ארבעים שנה : וידעת עם לבבה כי באשר

עקב ראה שובטים

ויס איל את-גל יתה אלהיה סברה :
 ולכרה את-מצות יתה אלהיה ללכת
 בדרך היראה אתו : כי יתה אלהיה
 סברה אל-ארץ מצבה ארץ נחלי סם
 צנת והולת תמים בפקעה וכוך : ארץ
 חסה ושעלה תמן והאנה ורסון ארץ-נית
 שם ודכש : ארץ אשר לא במסבנת
 תאכל-בה לחם לא-תחמר כל-בה ארץ
 אשר אבניה ברלו וכתרית תחצב נחשת :
 ויבלת ושבעת וברכת את-יהוה אלהיה
 על-הארץ הטבה אשר נתלה :

ויסלי אלוהיהם תדעון ואפרתם את-שם
 סו-המקום הווא : לא-תעשון פו ליהוה
 אלהיכם : כי אם-אל-המקום אשר-יבד
 יהוה אלהיכם מכל-שובטים לשום את-
 שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה :
 ישראל והבאתם שמה עלהיכם ויבתיכם
 ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם
 ונדריכם ונדבותיכם ובכלת בקרכם
 וצאנכם : ואכלתם-שם לפני יהוה אלהיכם
 ושכרתם בכל משלח ידכם ואתם ובתיכם
 אשר ברכה יהוה אלהיה : לא תעשון
 ככל אשר אנהנו עשום פה היום איש כל-
 הישר בעיניו : כי לא-באתם עד-עתה אל-
 המנוחה ואל-הנחלה אשר-יהוה אלהיה
 נתן לה : ועברתם את-הירדן וישבתם
 בארץ אשר-יהוה אלהיכם מתחיל אתכם
 והניח לכם מכל-איביכם ססביב
 וישבתם-בטח :

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה
 וקלה : את-הברכה אשר תשמעו אל-
 מצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה
 אתכם היום : והקלה אם-לא תשמעו
 אל-מצות יהוה אלהיכם וסרתם סו-הדרך
 אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אתי
 אלוהים אדום אשר לא-ידעתם : והיה כי
 יבוא יהוה אלהיה אל-הארץ אשר-אתה
 בא-שמה לרשתה ונתתה את-הברכה על-
 הר גרים ואת-הקלה עליה עיבל :
 הלא-המה בעבר יתרון את-ירדה מבוא
 השמש בארץ הנעני הישב בערבה מל
 הנלול אצל אלוני סדה : כי אתם עברים
 את-הירדן לבא לרשת את-הארץ אשר-
 יהוה אלהיכם נתן לכם וירשתם אתה
 וישבתם-בה : לוי ושמתם לעשות את כל-
 החקים ואת-המשפטים אשר אנכי נתן
 לפניכם היום : אלה החקים והמשפטים
 אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן
 יהוה אלוהי אבותי לה לרשתה בלתי-סם
 אשר-אתם חיים על-האדמה : אפר
 האבדון את-כל-המקלות אשר עבדו-שם
 הגוים אשר אתם יושבים אתם את-אלוהיהם
 על-ההרים הרסים ועל-הגבעות ותחת כל-
 צץ רענן : ונתעתם את-סופותם לשפרתם
 את-מצבתם ואשרייתם תשורפן באש
 חריב

שפטים ושפטים תתן-לה בכל-שעלה
 אשר יהוה אלהיה נתן לה לשבטיה ושפטים
 את-העם שפטי-צדק : לא-תמה משפט
 לא תביר פנים ולא-תקח שחד כי השחד
 יעור צניע תכסים ויסוף דברי צדיקים :
 צדק צדק תדוף למען תחיה וירשת את
 הארץ אשר-יהוה אלהיה נתן לה : לוי לא-
 תטע לה אשרה בלעץ אצל סופה יהוה
 אלהיה אשר תעשה-לה : ולא-תקים לה
 מצבה אשר שגא יהוה אלהיה : לא-
 תזבח ליהוה אלהיה שור ושה אשר-יהוה
 בו סום כל דבר הע כי תזקק יהוה
 אלהיה הווא : קרימצא בקרקה באנד
 שעריה אשר-יהוה אלהיה נתן לה איש את
 אשה אשר עשה את-הרע בעיני יהוה
 אלהיה לעבר בריחו : וכל ויעבו אלוהים
 ארלים וישתחו להם ולשמש יא לוח
 לכל-צבא השמים אשר לא-צויתו : והת-
 לה ושבעת וברשת הישב ונתה אמת

שופטים כי תצא כי תבוא

הדבר נעשתה התועבה היאת בישראל :
 והוצאת את האיש ההוא או את האשה
 ההוא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל-
 שעריה את האיש או את האשה וסקלתם
 באבנים ומתו : על פי שנים עדים או
 שלשה עדים ימת המת לא יומת על-פי
 עד אחד : יד העדים תהיה בו בראשונה
 להסיתו מד בלהעם באחרונה ובערפת הרע
 מקרבה : כי יפלא מקו דבר למשפט ביד
 דם לדם ביד דין לדין ובת בע לנגע דברי
 ריבת בשערה וקמת ועליה אל-המקום
 אשר יבדד יהיה אלוהים : ובאת אל-
 הבדנים הללו והאל-השפט אשר יהיה
 בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר
 המשפט : ועשית על-פי הדבר אשר יגידו
 לך מן-המקום ההוא אשר יבדד יהיה
 ושכרת לעשות כלל אשר יורה : ישראל על-
 פי התורה אשר יורה ועל-המשפט אשר
 יאמרו לך תעשה לא תסור מן-הדבר אשר
 יגידו לך יסור ושמאל : והאיש אשר-יעשה
 בזדון לבלתי שמוע אל-הבנות העמד לשרת
 שם את-יהוה אלוהיה או אל-השפט וכת
 האיש ההוא ובערפת הרע בישראל : וכל-
 העם ישמעו ויראו ולא יזדון עוד :

כי תצא למלחמה על-איבקה ותטו
 יתה אלוהיה בקנה ושבות שביו : וראית
 בשבוי אשה יפת-תאר ותשקת בה ולקחת
 לך לאשה : ובבאתה אלוהיה ביתה וגלתה
 את-ראשה ועשתה את צפרניה : והסירה
 את-עמלת שביה מעליה ושכה בביתה
 ובכתה את-אביה ואת-אמה יחד ימים ואחד
 בו תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה :
 ותיה אמלא תפעת בה ואלתה לנפשה
 וקרי לא-הוצרנה בנסף לא-הועמד בה
 חת אשר עתה : לי כד-ההיות לאיש
 שתי נשים האחת אחכה והאחת שטאה
 גלדלו בני הארבה השטאה ותיה הבן

הבכר לשנאה : והיה ביום החלל את
 בניו את אשר-יהיה לו לא יוכל לכפר אחד
 בן-הארבה על-פני בן-השטאה הבכר :
 כי את-הבכר בן-השטאה יפיר לתת
 לו פי שלום ככל אשר-ימצא לו פי-
 הוא ראשית אגו לו משפט הבכרה :
 ישראל כד-יהיה לאיש בן סורר וסודה אינו
 שמוע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אלו ולא
 ישמע אליהם : ותפשו בו אביו ואמו והוציאו
 ארו אל-קני עירו ואל-שער סקמו : ואמרו
 אל-קני עירו בננו זה סורר וזלה אינו
 שמוע בקולו וחלל וכבא : ורנסה כל-
 אנשי עירו באבנים ומת ובערפת הרע
 מקרבה וכל-ישראל ישמעו ויראו :

והיה כד-תבוא אל-הארץ אשר יתה
 אלוהיה נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה :
 ולקחת מראשית כל-פרי האדמה אשר
 תביא מארצך אשר יהוה אלוהיה נתן לך
 ושמת במנא והלכת אל-המקום אשר
 יבדד יהוה אלוהיה לשכן שמו שם :
 ובאת אל-הבנות אשר יהיה בימים
 ההם ואמרת אליו הננתי היום ליהוה
 אלוהיה כד-באתי אל-הארץ אשר נשבע
 יהוה לאבותי לתת לם : לי ולבית הבנות
 המנא סודה והגידו לפני מנא יתה
 אלוהיה : וענית ואמרת לפני יהוה אלוהיה
 ארסי אבד אביו יחד סוניה גר שם
 במתי מעט ויהי-שם לני גדול עצום רוב :
 ופרש אתנו נסעים ויענו ויחט על-יש
 עברה קשה : ונצטק אל-יהוה אליו
 אבהינו וישמע יתה את-קלט ורא את
 ענינו ואת-עמלט ואת-לעט : וידענו יתה
 סמעים ביד חוקה וכוונע נפיה ובכרא על
 ובאותה ובמפחים : ובאנו אל-המקום ההו
 ונתן לנו את-הארץ הזאת ארץ זבת חלב
 ודבש : ומתה הנה הבאתי את-ראשית פרי
 האדמה אשר נתתה לי יהוה והנחתי לפני

כי תבוא נצבים וילך

יהוה אלהיך והשתחוית לפני יהוה אלהיך :
ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך יהוה
אלהיך ולביתך אתה וחלוי ודגך אשר
בקרנך : ישראל כי תכלה לעשר את כל
מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת
המעשר ונתתה לחי לגר ליתום ולאמנה
ואכלו בשעריך ושבעו : ואמרת לפני יהוה
אלהיך בקרב מזהבית וגם נתתיו
לחיל ולגור ליתום ולאמנה ככל מצותך אשר
צויתני לא עברתי מצותיך ולא שכחתי :
לא אכלתי באני סמנו ולא בערתי סמנו
במלא ולא נתתי סמנו למת שמעתי בקול
יהוה אלהי עשיתי ככל אשר צויתני :
השקיפה ממעון קדש מן השמים וברך את
עמך את ישראל ואת הארמה אשר נתתה
לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת
חלב ודבש :

אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה
אלהיכם ראשיכם שבטיכם וקנייכם ושטריתכם
כל איש ישראל ספקם נשיכם וגרה אשר
בקרוב מקניה מחטב עליה עד שאב מיתה :
לערה בקרית יהוה אלהיך ובאלתו אשר
יהוה אלהיך פרת עמך היום : לוי למען הקים
אתה היום לז לעם והוא יהיה לך
לאלהים כאשר דבר לך וכאשר נשבע
לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב : ולא
אתכם לבדכם אנכי פרת את הברית
הזאת ואת האלה הזאת : כי את אשר ישנו
פה עמנו עמר היום לפני יהוה אלהינו ואת
אשר איננו פה עמנו היום : ישראל כי
אתם ידעתם את אשר יושבנו בארץ מצרים
ואת אשר יעברנו בקרב הגוים אשר
עברתם : ותראו את שקציהם ואת גלליהם
עץ ואבן כסף וזהב אשר עסקם : פורש בכם
איש אר אשה או משפחה או שבט אשר
לבבו פנה היום מעם יהוה אלהינו ללכת
לעבוד את אלהי הגוים ההם פניש בכם

שורש פרה ראש ולענה : והיה בשמי
את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו
לאמר שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלה
למען ספות הרוח את הצמחה : לא יאבה
יהוה סלח לו כי אז יעשו אף יהוה וקנאתו
באיש הוא ורבעה בו כל האלה הכתובה
בספר הזה וסחה יהוה את שמו מתחת
השמים : והבדילו יהוה לרעה מפל שבמי
ישראל ככל אלות הברית הכתובה בספר
התורה הזה : ואמר הרור האחרון בניכם
אשר יקומו מאתריכם והנבלי אשר יבא
מארץ רחוקה וראו את מצבות הארץ הזאת
ואת תחלאתי אשר חלה יהוה בה : נפרית
וסלח שרפה כל ארצה לא תזנע ולא
תצמח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת
סדם ועמרה אדמה וצבאים אשר הפך הזה
באפו ובחמתו : ואמרו כל הגוים על למה
עשה יהוה ככה לארץ הזאת מה הרני האף
הגדול הזה : ואמרו על אשר עזבו את
ברית יהוה אלהי אבתם אשר פרת עם
בהוציא אתם מארץ מצרים : וילכו ויעבדו
אלהים אחרים וישתחוו להם אלהים אשר
לא ידעום ולא חלק להם : ויתראף יהוה
בארץ הזאת להביא עליה את כל הקללה
הכתובה בספר הזה : ויתשם יהוה מעל
ארמם באף ובחמה ובקצף גדול וישלכם
אל ארץ אחרת פיוס הר : הנסחלת ליהוה
אלהינו והנללת לנו ולבנינו עד עולם
לעשות את כל דברי התורה הזאת :

וילך משה וידבר את הדברים האלה
אל כל ישראל : ויאמר אלהם בן צמחה
ועשירים שנה אנכי היום לא איבד עוד
לצאת ולבא ויהוה אמר אלי לא תעבר את
הירדן הזה : יהוה אלהיך נואי עבר לפניך
הוא יושמיד את הגוים האלה מלפניך
ורשתם יהושע הוא עבר לפניך כאשר דבר
יהוה : לוי ועשה יהוה להם כאשר עשה
לסיוח

וילך האוינו וזאת הברכה

שאל אביה ונחמה וקנאה ויאמר לה :
 ברחל עליון ניום בהפידו בני אדם נצב
 גבלת עמים למספר בני ישראל : פי תלק
 יהיה עמו יעקב תכל גתלותו : ימצאהו
 בארץ מדבר ובתו ילל ישמן יסבבנהו
 יבוננהו יצרהו פאישון עינו : בנשר יעיר
 קנו על-גולו ירחף ופרש פנמו יקחהו
 ישארו על-אברתו : יהיה ברר יתנו ואין
 עמו אל זכר :

וזאת הברכה אשר ברה משה איש
 האלהים את-בני ישראל לפני מוחו : ויאמר
 יהיה מסעי בא ורח משעיר למו הופיע
 מדר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אשר
 דת למו : אף תבב עמים כל-קדשיו ברה
 והם הפו לרגלה ישא מדרבהיה : הערה
 צוה-לנו משה מורשה קהלת יעקב :
 והי בישרון מלה ברתאסף ראשי עמו
 שכמו ישראל : יחי ראובן ואלוימת ויחי
 כתיו מספר : וזאת ליהודיה ויאמר שמע
 יהיה קול יהודה ואל-עמו תביאנו ידיו רב
 לו ועוד מצריו תהיה : לוי וללוי אמר המשה
 ואוהיה לאיש חסידה אשר נסיתו במסה
 הריבה על-מי מדיבה : האמר לאביו
 ולאמו לא ראיתיו ואת-אחיו לא הזיר ואת-
 בניו לא ידע פי שפרו אברהם וברכה
 יצרו : יורו משפטיה ליעקב ותורתה
 לישראל ישימו קטורה באפה וכליל עלי
 מובחה : ברה יהיה חילו ופעל ידיו תרצה
 מחץ מתנים קמו ומענאיו סודיקומון :
 לבנימן אמר ידיו יהיה ישמן לבטח עליו
 חפה עליו כל-חיוס ובין פתפיו שכן :
 ישראל וליספ אמר מברכת יהיה ארצו
 ממגד שבחים משל ומתהום רבצת תחת :
 וממגד תבואת עמשו וממגד גרש ירחים :
 ובראש הדרהקדם וממגד נבעות עולם וממגד
 ארץ ומלאה ורצון שכיני סנה תבואתה לראש
 יספ ולקדקד נזיר אהיו : בכור שורו תדר לו

לסיתו ולעג מלכי האמרי ולארצם אשר
 השמיד אתם : ונתתם יהיה לפניכם ועשיתם
 להם ככל-המצוה אשר צויתי אתכם :
 חזקו ואמצו אליהקרא ואל-תערצו מפניהם
 כי יהיה אלהיה הוא חזקה עמה לא ירפה
 ולא יעובה : ישאל ויקרא משה ליהושע
 ויאמר אליו לעני כל-ישראל חזק ואמץ כי
 אמה פכוא אתהדעם הנה אליהארץ אשר
 נשבע יהיה לאבתם לתת להם ואמה
 פנחילנה אותם : ויהיה הוא ויהיה לפניו
 הוא יהיה עמה לא ירפה ולא יעובה לא
 תירא ולא תחת : ויקתב משה את-התורה
 הזאת ויתנה אל-הקדמים בני לוי הנשואים
 את-ארון ברית יהיה ואל-כל-קנני ישראל :
 ויצו משה אותם לאמר מקץ א שבוע עתים
 במעד שנת השמטה בתג הסבות : פכוא
 כל-ישראל לראות את-פני יהיה אלהיה
 במקום אשר יבחר תקרא את-התורה הזאת
 נגד כל-ישראל באזניהם : תקהל את-העם
 האנשים והנשים והטף ונרה אשר בשעריה
 למען ישמעו ולמען יזכרו ויראו את-יהיה
 אלהיהם ושכרו לעשות את-כל-דברי התורה
 הזאת : ובניהם אשר לא-ירעו ישמעו ולמדו
 ליראה את-יהיה אלהיהם כל-הימים אשר
 אתם חיים על-הארצה אשר אתם עברים
 את-חברון שמה פרשתה :

האוינו השמים ואדברה והשמע הארץ
 אמרי-פי : ערף פכטר לקחי תגל כפל
 אמרתי בשוערים על-דישא וברביבים על-
 עשב : פי שם יהיה אקרא תבו גדל
 לאתני : לוי הצור המים פעלו פי כל-
 הדכו משפט אל אמונה ואין על צדיק
 נעש הוא : שמת לו לא בניו ממם דור עקש
 ופתלול : הי רכתי חדא חיבה בפני עצמה
 תליהיה תנמלדזאת עם גבל ולא חכם
 תלא-הוא אביה קנה הוא עשה ויכנה :
 ישאל זכר וסות עולם בניו שנות דר-ודר

קריאת התורה לתענית צבור

לשנתנו ולחטאתנו תחלתנו: ויאמר ה'ה אנה
 ברת ברית נגד פלעמקה אעשה נפלאות
 אשר לא יבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה
 כל העם אשר אמה בקרבו את מעשה ידה
 כי ינרא הוא אשר אני עשה עמך:

ברכות הפטרה

קודם קריאת הפטרה יאמר ברכה זו:

ברוך אתה יהוה אלהינו כל ה' העולם
 אשר בחר בגבויים טובים ורצה בדרבניהם
 הנאמרים באמת:
 ברוך אתה יהוה הפותר בתורה
 ובמעשה עבדו ובין ישראל עמו ובגבוי
 האמת וצדק:

הפטרה לתענית צבור

בישעה ניה ר

דרשו יתרה בהמצאו קראהו בהיותו
 קרוב: יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו
 וישוב אלי יתרה ויחמרהו ואל אלהינו כי
 ירבה לטוח: כי לא מחשבותי מחשבותיכם
 ולא דרכיכם דרכי נאם יתרה: כי גבהו
 עינים מארץ בן גבהו דרכי מדריככם
 ומחשבותי ממחשבותיכם: כי פאשר יד
 הגשם והשג מן השמים ושמה לא ישוב
 כי אם הונה את הארץ והולידה והצמיחה
 ונתן זרע לזרע ולחם לאכל: בן יהיה דבר
 אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריכם כי אם
 עשה את אשר חפצתי והצליח אשר
 שלחתי: כי בעמתי תצאו ובשלום
 תיבגלו הברכים והגבועות יפצחו לפניכם
 רנה וכל עצי השדה ימחורקו: פחת
 הגעעין ועלה ברוש ותחת הספר ועלה
 הדם והיה ליתרה לשם לאות עולם לא
 יפרת: פה אמר יתרה שברו משפט ועשו
 צדקה כי קרובה ישותי לבוא וצדקתי
 להגלות: אשרי אנוש ועשה זאת וכך
 אדם יחזיק בה שמר שבת מחלו ושמר

ברני ואם ברניו בהם עמים יגדו אפס
 ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מצעה:
 במעלות צור קרין ויהל שמים ומנחה: כשמים אומר
 ח"ק קודם כולל סוף: וחתי סקראכ ג' ח"ק יהללו
 אשר: נמחה אומר ח"ק קודם קיים ומפעולין דרשו
 ומכוכין עד מן דוד:

קריאה לתענית צבור

תחל משה את פני יתרה אלהיו ויאמר
 למה יתרה יתרה אפה בעמקה אשר הוצאת
 מארץ מצרים בכח גדול ובכד תוקה:
 למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם
 להרג אתם בחרים ולבלתם מעל פני
 האדמה שוב מחרון אפה ותתם על הרעה
 לעמך: וזכר לאברהם ליצחק ולישעאל
 עבדך אשר נשבעת להם בך ויתברך
 אלהם ארבה את יורעכם בכוכבי השמים
 וכל הארץ הוצאת אשר אמרתי אתן לורעכם
 ונחלו לעלם: ונתתם יתרה על הרעה אשר
 דבר לעשות לעמו: יי ויאמר יתרה אל
 משה פסל לך עגולות אבנים פראשנים
 וכתבתי על הלוח את הדברים אשר
 היו על הלוח הראשנים אשר שפרת:
 והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל הר סיני
 ונצבת לי שם על ראש הר: ואיש לא יעלה
 עמך וגם איש אל ירא בכל הר גס העין
 והבקר אל ירעו אל כול הר הקדש:
 ישראל ויפסל עגולות אבנים פראשנים וישכם
 משה בבקר ועל אל הר סיני פאשר צוה
 יתרה אתו ונתת בידו עני לרת אבנים:
 וברך יתרה בעניו ונתעב עמו שם וקרא
 בשם יתרה: ובעבר יתרה על פניו וקרא
 יתרה: יתרה אל רחום וחנו ארץ אפים ורח
 חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע
 וחספה ונקח לא ינקח פקד וצון אבות על
 בנים ועל בני בנים על שלשים ועל דבשים:
 ומר משה ויקד ארצה וישתחו: ויאמר
 אמנא מצאתי חן בעיניך אדני ולך נא
 אדני בקרבני כי עסקשה ערף הוא וסלתת

הפטרה לתענית צבור

צור פל־העולמים צדיק בכל־הדורות • האל
 הנאמן האמר ועושה • המדבר ומקום •
 שכל־דבריו אמת וצדק • נאמן אמה הוא
 יהוה אלהינו ונאמנים דבריו ודבר אחד
 מדבריו אחר לא־ישׁוב ריקם כי אל מלך
 נאמן ורחמן אמה: ברוך אמה יהוה האל
 הנאמן בכל־דבריו:

רחם על־ציון כי היא בית חינוך ולעלאת
 נפש הושע וחשמח במהרה במינו: ברוך
 אמה יהוה משמח ציון בבניה:
 שמחנו יהוה אלהינו באלהינו תבוא
 עבדה • ובמלכות בית דוד משיחה • במהרה
 יבא ונגל לבנו על־פסאו לא־ישׁוב יר • ולא־
 ינחלו עוד אתרים את־פסודו • כי בשם
 קדשה נשבעת לו שלא יכפה נרו לעולם
 ועד: ברוך אמה יהוה מנן דוד:

קדו מעשות קדש: ואל־יאמר בן־הנזר
 הנלה אל־יהוה לאמר הנבל יבדילני יהוה
 מעל עמו ואל־יאמר הסרים הן אני עין
 יבש: כִּי־כה אמר יהוה לסרסים אשר
 ישמרו את־שבתתי ובתרו באשר חפצתי
 ימחוקים בביתתי: ונתתי להם בביתי
 ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם
 עולם אמרו אשר לא יפרת: ובני הנזר
 הנזנים על־יהוה לשרתו וראיבה את־שם
 יהוה להיות לו לעבדים כל־שמר שבת
 מחללו ומחוקים בביתתי: והביאותים אל־
 דר קדשי ושמתים בבית תפילתי עולתיהם
 ובחיתם לרצון על־מזבחי פי בבתי בית־המזבח
 יקרא לכל־העמים: נאם אדני יהוה מקבץ
 גדתי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו:
 ברוך אמה יהוה אלהינו מלך העולם

סימן לקריאת חול המועד פסח

משך • תורא • קדש • בכספא • פסל • במדברא • שלח • בוברא •

וחא כחל זיס ו' של פסח כשנת או נחמד כשנת או נ' כשנת •

וחס חל פסח כחמישי כשנת מהכנין סדר הקריאות על דרך זס •

משך • תורא • פסל • קדש • בכספא • במדברא • שלח • בוברא •

לשול כשנת חמישי פסח קורין ראה אתה אומר אלי כ' פסל לך כ' עד חולב אמר ולמסור ודקדקתם

ליום ראשון החול המועד פסח

מצות יאכל את שבועת הימים ולא־יראה
 לה חמץ ולא־יראה לה שאר בכל־גבלה:
 והגרת לבנה ביום יהיא לאמר בעבור זה
 עשה יהוה לי בצאתי ממצרים: והיה לה
 לאות על־ידי ולזכרון בין־עמך למען תהיה
 הורת יהוה בפה בי יד חוקה הוצאה יהוה
 ממצרים: ושמת את־חוקה הזאת למערה
 מימים ימימה: ישראל יהיה כריבאה יהוה
 אל־ארץ הכנעני כאשר נשבע לה לאבתיה
 ותנה לה: והעברת כל־פטר־רחם ליהוה
 וכל־פטר אשר בהמה אשר יהיה לה הוברים
 ליהוה: וכל־פטר חמל הפנה בשה ואם־

שמת י"ג א
 וידבר יהוה אל־משה לאמר: קדש־לי
 כל־פסח פטר פל־רחם בבני ישראל בָּאֲדָם
 ובבהמה לי הוא: ויאמר משה אל־ה'עם
 וזכור את־היום הזה אשר יצאתם ממצרים
 מבית עבדים כי בתוך יד הוציא יהוה
 אתכם מזה ולא יאכל חמץ: היום אתם
 יצאים בחדש האביב: לי יהיה כריבאה
 יהוה אל־ארץ הכנעני ותחתי והאמרי
 ותתי והיובים אשר נשבע לאבתיה לתת
 לה ארץ ובת חלב ודבש ועברת את־
 העברה הזאת בחדש תוה: שבועת ימים
 האבל מצת וביום השביעי תג ליתוה:

לא

תויא חלב יוד

קריאה ליום ראשון של הוהמ"פ

עד הקם: לא תהיה אחי רבים לרעה
 ולא תענה על רב לנמת אחי רבים
 להמת: ודל לא תהדר בריבו: פי הפגע
 שור איבה או הסור תעה השב תשיבנו
 לו: בירראה הסור שנאה רבץ תחת
 משאו והדלת מעובלו עוב תעוב עמו:
 ישראל לא תטה משפט אבינה בריבו:
 סדר שטר תרחק וגמי וצדיק אל תהרג
 פי לא אצדיק רשע: ושחד לא תקח פי
 השחד ועור פקחים ויכלף דברי צדיקים:
 וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את נפש הגר
 כדברים הייתם בארץ מצרים: ושש
 שנים תורע את ארצה האספת את
 תבואתה: והשביעת תשכמנה ונטשתה
 ואכלו אבינו עמה וותרם תאכל בית
 השדה בן העשה לכרמך לזיתך: ששת
 ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת
 למנוחתך שורה ורמיה ונפש בן אכהה
 ודג: ובכל אשר אסרתי אליכם תשמרו
 ושם אלהים אתרים לא תזכירו לא ישמע
 עלי פי: שלש רגלים תהג לו בשנה:
 את הג המצות תשמר שבעת ימים תאכל
 מצות כאשר צויתך למעד חדש האביב
 פריבו יצאת מצרים ולא יראו פני ריקם:
 ותג הקציר בכורי מעשיך אשר תורע
 בשדה ותג האסף בצאת השנה באספה
 את מעשיך סך השדה: שלש פעמים
 בשנה יראה כל זכורה אל פני האדן:
 יהיה: לא תזבח על החמץ נסיותי ולא
 תקח חלב דגו עד בקר: ראשית בכורי
 אדמתך תביא בית יהוה אלהיך לא תבשל
 גדי בחלב אם: לביעי (ויקראים)

ליום שלישי

שנות לר א
 ויאמר יהוה אלימשה פסלה עגלתך
 אבנים פראשנים וכתבתי עליה לוח את
 הדברים אשר ניו על גלגלת הבראשנים
 אשר

לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניה
 הפדה: והיה כד ישאקה בנה מטר לאמר
 סדואת ואמרת אליו בחוק יד הוציאנו ידוה
 סמצרים סבית עבדים: והיה ביראה פרעה
 לשלח ויהרג יהוה כל בכור בארץ מצרים
 סבכר אדם ועד בכור בהמה על פן אני וכן
 ליהוה כל פטר רחם תזכרים וכל בכור בני
 אפרה: והיה לאות עלי ילדה ולמוטפת פיו
 עיניה פי בחוק יד הוציאנו יהוה סמצרים:

לרביעי

בכור כיה רמ
 והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני
 בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני
 שנה המינס יהוה לכם: ומנחתם סלת
 בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני
 עשרנים לאיל תעשו: עשרון עשרון תעשה
 לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר
 המזאת אחד לכפר עליכם: מלבד עלת
 הכפר אשר עלת התמיד תעשו את אלה:
 פאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה
 בידנית ליהוה על עלת התמיד ועשה
 ונספו: וביום השביעי סקרא קדש יהיה
 לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו:

ליום שני

שנות ככ כד
 אם יכפר תלה את עמי אתה עני עמך
 לא תהיה לו פנשה לא תשימן עליו נשה:
 אסחבל תחבל שלמת רעה עד בא השמש
 תשיבנו לו: פי תא כסותה לבדה הוא
 שמתו לערו במה ישב יהוה כד תעק
 אלי ושמעתי ביהנון אני: לי אלהים לא
 תקלל ונשיא בעמך לא תאר: סלאתך
 תמעה לא תאמר בכור בנה תתן לי:
 כד תעשה לשרה לצאנה שבעת ימים יהיה
 עם אמו בחם השמיני תתגדלי: ואנשי
 עדש תהיון לי ובשר בשדה מרפה לא
 תאכלו לפלב תשלכון אתו: לא תשא
 שמע שוא אל תשח ידך עם רשע להיות

קריאה ליום שלישי של חודשים

חֹדֶשׁ הָאֵבֶבֶת בִּי בְּחֹדֶשׁ הָאֵבֶבֶת תֵּאָמַר
 מִצִּדֵּימִים: כֹּל־פֶּסַח יִהְיֶה לִּי וְכֹל־מִצְוַת
 תּוֹכַר פֶּסַח שׁוֹר וְשֵׂה: וּפֶסַח חֲסוּר תְּפִידָה
 בְּשֵׁה וְאִם־לֹא תְּפִידָה וְעִרְפָּתוֹ כֹּל בְּכֹר
 בְּגִידֵי תְּפִידָה וְלֹא־יִרְאוּ פָּנַי רִיקִים: שֵׁשֶׁת
 יָמִים תִּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בְּחֹדֶשׁ
 וּבְקִצְרֵי הַשָּׁבֹת: וְהַיּוֹם שֶׁבַע־תַּעֲשֶׂה לָּךְ
 בְּפָרִי קִצְרֵי הַיָּמִים וְהַיּוֹם הָאֲסִיף תִּקְרָא
 הַשָּׁבֹת: שֵׁשֶׁת פְּעָמִים בְּשָׁנָה יִרְאֶה כֹּל־
 יִשְׂרָאֵל אֶת־פְּנֵי הָאֵלֹהִים יְהוָה אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל: כִּי־אֵרִישׁ יָמִים מִפְּנֵי וְהִתְחַבְּתִי
 אֶת־גְּבֻלָּה וְלֹא־יִחַסֵּד אִישׁ אֶת־אֲרֻכָּה
 בְּעֵלְתָּהּ לִרְאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 שֵׁשֶׁת פְּעָמִים בְּשָׁנָה: לֹא־תִשְׁחַסּוּ עַל־
 הַיָּמִים דַּם־זִבְחֵי וְלֹא־יִלְקֹן לְבַקֵּר וְכֹחַ
 תֵּב תִּפְסֹת: וְרֵאשִׁית בְּפָרִי אֲרֻכָּה
 תִּבְיֵא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשֹׁל בְּיַד
 בְּחֵלֶב אִמּוֹ: לְרִבְעֵי (וְהִקְרַבְתָּם)

ליום רביעי

בְּסִבְרֵי ^{ס א} יוֹדֵבֵר יְהוָה אֶל־מִשְׁחַת מְסֻפֵּי־סִינִי
 בְּשָׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 בְּחֹדֶשׁ הָרֵאשִׁוֹן לְאֹמֶר: וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־
 יִשְׂרָאֵל אֶת־הַפֶּסַח בְּמִצְרַיִם: בְּאַרְבַּעַת
 עֶשְׂרֵי־יָמִים בְּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעֲרֻבִים תַּעֲשֶׂה
 אֹתוֹ בְּמִצְרַיִם כְּכֹל־חֻקֹּתָיו וְכְכֹל־מִשְׁפָּטָיו
 תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: וְיִדְבֹר מִשְׁחַת אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח: וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּרֵאשִׁוֹן
 בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרֵי יָמִים לְחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֻבִים
 בְּסִבְרֵי סִינִי כָּל־אִשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מִשְׁחַת
 כֹּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: לֹא יְהִי אִנְשִׁים אִשֶׁר
 הָיָה מִסָּאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא־יִכְלֹו לַעֲשׂוֹת־
 הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וְיִקְרְבוּ לִפְנֵי מִשְׁחַת וּלְפָנָי
 אֲרֹן בְּיָמֵי הַהוּא: וְיֹאמְרוּ הָאֲנָשִׁים
 הַחַמָּה אֵלָיו אֲחֵנוּ מִסָּאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם
 לִמָּה נִגְרַע לְבַלְחֵי הַקְּרִיב אֶת־קְרִבֵי יְהוָה
 בְּמִצְרַיִם בְּחֹדֶשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְיֹאמְרוּ אֱלֹהִים

מִשְׁחַת

אֶת־שִׁפְטוֹ: וְהָיָה נֹסֵף לְבַקֵּר וְעֹלֹת בְּבֹקֶר
 אֶל־יְדֵי סִינִי וְנִצְבַת לִי שֵׁם עַל־רֵאשִׁי
 הַיּוֹם: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְהִמְדִּישׁ אֶל־
 יָדָא בְּכֹל־יְהוָה נִסְיָאֵן וְהִבְקֵר אֶל־יְהוָה
 אֶל־כָּל־הַיּוֹם הַהוּא: לֹא וּפְסַל שְׁנֵי־
 לְחֹדֶשׁ אֲבָנִים פְּרֵאשִׁימִים וְשִׁפְטֵם מִשְׁחַת בְּבֹקֶר
 וְעַל אֲרֹחֵי סִינִי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ
 וְיִקְרָא בְּיָדֵי שְׁנֵי לְחֹת אֲבָנִים: וְיִדְבֹר יְהוָה
 בְּעֵינֵי וְיִנְצַב עִמּוֹ שֵׁם וְיִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:
 וְשֵׁם יְהוָה עַל־פְּנֵי וְיִקְרָא יְהוָה יְהוָה
 אֶל־יְהוָה וְהָיָה אֲרֹךְ אַפַּיִם וְיִבְרַחֵס וְאָמַת:
 וְכֹד הִסֵּד לְאֵלִפִּים נִשְׂאָ עֵץ וּפְשַׁע וְהִמְדִּישׁ
 וְיִקְרָא לֹא יִקְרָא פֶקֶד עֵץ אֲבוֹת עַל־בָּנִים
 וְעַל־בָּנֵי בָנִים עַל־שְׁלִשִׁים וְעַל־דְּבָעִים:
 וְיִמְסַד מִשְׁחַת וְיִקְרָ אֶרְצָה וְיִשְׁתַּחֲוֶה: וְיֹאמֶר
 אֲמִינָא מִצְוַתִּי חֹן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי קְדוֹנָא
 אֲדֹנָי בְּקִרְבְּנֵי כִי עַם־קְשָׁה־עֵרֶף הוּא וְסִלְחָתָהּ
 לְעֵזְבֵנוּ וְתִחַסְּאֲתָנוּ וְנִחַלְתָּנוּ: וְיֹאמֶר הַיּוֹם
 אֲנִכֹּף כִּרְת בְּרִית עִבְדֵי כָּל־עַמְּךָ אֲעֲשֶׂה
 נִפְלְאוֹת אִשֶׁר לֹא־נִבְרָאוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־
 הַיָּמִים וְרֵאשִׁי כָּל־הַיָּעַם אֲשֶׁר־אִתָּה בְּקִרְבִּי
 אֶת־מִסְעֶשֶׂה יְהוָה בְּרֵנוּרָא הוּא אִשֶׁר אֲנִי
 עֹשֶׂה עִמָּךְ: שְׂמַלְלָה אֶת אִשֶׁר אֲנִי מְצִוֶּה
 הַיּוֹם הַזֶּה נִרְשׂוּ מִפְּנֵי אֶת־הָאֲמִרֵי וְהַבְּנֵי
 וְהַיָּשִׁי וְהַבְּרִי וְהַחַי וְהַיּוֹבִים: הַשְׁמַר לָךְ
 פְּרִתְמֹת בְּרִית לִישֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִתָּה כֹּא
 עֲלֶיךָ פְּרִתְמֵיהֶם לְמִקְשׁ בְּקִרְבֶּךָ: כִּי אֶת־
 סִבְחָתָם הִתְצַוֵּן וְאֶת־מִצְוַתָּם תִּשְׁבְּרוּן
 וְאֶת־אֲשֵׁרֵי הַכְּרִתָּן: כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל
 אֲחֵר כִּי יְהוָה קִנָּא שְׂמִי אֵל קִנָּא הוּא: פֶּן
 תִּסְכַּח בְּרִית לִישֵׁב הָאָרֶץ וְהָיָה אֲחֵרֵי
 אֱלֹהֵיהֶם תִּבְרַח לְאֱלֹהֵיהֶם וְקִרָא לָהֶם וְאָכַלְתָּ
 סִבְחָתָם: וְתִקְרָא מִבְּנֵי לְבָנֶיךָ וְהָיָה
 בְּנֵיךָ אֲדֹרֵי אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה אֶת־בְּנֵיךָ אֲדֹרֵי
 אֱלֹהֶיךָ: אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ:
 יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵי הַמִּצְוֹת הַשְּׁמַר שֶׁבַע־תַּעֲשֶׂה
 יָמִים תִּגְבַּל סִנְאוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לְמִצְרַיִם

קריאה ליום רביעי של חזו"מ פסח

בן ככל חקת הפסח יעשו אותו : והאיש אשר יהוא שואר ויבנהך לא יהיה ויחל לעשות הפסח ויבחרתה הנפש ההוא פעמיה כי קרבן יהיה לא הקריב במעוה חטאו ושא האיש הדוא : וכדיגור אתכם גר ועשה פסח ליהוה פתקת הפסח וכמפסד בן יעשה חקה אחת יהיה לכם ולגר ולאזרת הארץ : לרביעי (והקריבתם)

משה עמדו ואשמעה מה יצוה יהוה לכם : ישראל ידבר יהוה אל משה לאמר : ודבר אל בני ישראל לאמר איש איש פרי יהיה פסחו לנפש או בדרה רחקה לכם או לירמיתם ועשה פסח ליהוה : בתדוש השני בארבעה עשר חם בין הערבים יעשו אותו על מצות ומררים יאכלו : לא יקצרו ממנו עד בקר ועצם לא ישברו-

קריאה לראש חדש

בראשי חודש קורין ד' אנשים אין סוחתין מהם ואין מוסיפין עליהם ואין מסקינן בנביא . סדר קריאת נפרש כהמיר (פינחס כ"ח) עד סוף ובראשי חודשים . ולפי שיש בחמשת סדרים קטנה של ונים סכנת שאין נס כ" פסוקים (וישפך למים כ" פסוקים כמון לפרשה) לפיכך קורא כהן ג"ס וידבר לו ולמרת . וכליו חזר וקרא מן ולמרת . וזה כנס . ועשרים סליס . וישראל קורא עונת המיד עד ובראשי חודשים . ורביעי קורא ובראשי חודשים עד סוף :

וידבר יהוה אל משה לאמר : צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשירים ניהווי השמרו להקריב לי במועדו : ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו ליהוה כבשים בגי' שנה תמימם שנים ליום עלה המיד : את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים : ועשיתם האפה סלת למנחה בלולה בשמן פתית רביעת ההין : עלת המיד תעשה בנתר סיני לרית ניהם אשה ליהוה : ונסכו רביעת ההין לכבש האחד בקדוש הסך נסך שכר ליהוה : ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הפקר וכנסכו תעשה אשה רית ניהם ליהוה : וביום השבת שני כבשים בגי' שנה תמימם ושני עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו : עלת שבת בשבתו על עלת המיד ונסכה : ובראשי הדרשים תקריבו עלה ליהוה פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימם : ושלושה עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן לפי הארד ושני עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן לאיל האחד : ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה בשמן לכבש האחד עלה רית ניהם אשה ליהוה : ונסכיהם דצי ההין יהיה לפי ושלישית ההין לאיל ורביעת ההין לכבש : ואת עלת הדרש בקדשו דרדשי השנה : ושעוד עזים אחד להטאת ליהוה על עלת המיד תעשה ונסכו :

קריאה לימי חנוכה

יום ראשון של חנוכה קורין לכתוב משה עד לזמנת המזבח. ללוי עד מלאת קשרת. לישראל עד נחשוך
 בן עמזרוב. ביום שני של חנוכה קורין לכתוב ביום השני עד מלאת קשרת. ללוי עד בן צוטר. לישראל ביום השלישי.
 וכן כסדר כזה בכל ימי חנוכה. ביום שלישי קורין ביום השלישי וביום הרביעי. ביום רביעי קורין ביום הרביעי וביום
 החמישי. ביום חמישי קורין ביום החמישי וביום הששי. ביום ששי כולו נעלם ר"ח ומעלותיו ב' ס"ח ס"ח עד רביעית
 החזן. לוי עד זמנת. לישראל פ' ר"ח כולו. רביעי קורא נס"ח ב' ביום הששי. ביום ו' קורין ביום השביעי וביום
 השמיני. ולא כולו ר"ח קורין כדלמעלה ורביעי ביום השביעי. ביום טמני קורין לכתוב ביום השמיני עד מלאת
 קשרת. ללוי עד פרחור. לישראל ביום התשיעי עד כן עשה את המצות:

בשבת ויהי ביום בלזת משה להקים את-
 המשכן ומשח אתו ויקדש אתו ואת-כל-
 כליו ואת-המזבח ואת-כל-כליו ומשחם
 ויקדש אתם: ויקריבו נשיאי ישראל ראשי
 בית אבתם הם נשיאי המטות הם העמדים
 על-הקדשים: ויביאו את-קרבנם לפני
 יהוה ששענולת צב ושני עשר בקר עגלה
 על-שני הנשאים ושור לאחד ויקריבו אותם
 לפני המשכן: ויאמר יהוה אל-משה לאמר:
 קח מאתם והיו לעבד את-עבדת אהל מועד
 ונתתם אותם אל-הלויים איש כפי עבדתו:
 ויקח משה את-העגלות ואת-הבקר ויתן
 אותם אל-הלויים: את שתי העגלות ואת
 ארבעת הבקר נתן לבני גרשון כפי עבדתם:
 ואת ארבע העגלות ואת שבעת הבקר נתן
 לבני מררי כפי עבדתם בני איתמר בן-
 אהרן הכהן: ולבני קהת לא נתן כפי עבדת
 הקדש עליהם בפתח ישיא: ויקריבו
 הנשאים את הנפת המזבח ביום המשח
 אתו ויקריבו הנשאים את-קרבנם לפני
 המזבח: ויאמר יהוה אל-משה נשיא אחד
 ליום נשיא אחד ליום יקריבו את-קרבנם
 לנפת המזבח: לוי ניהי הקריב ביום
 הראשון את-קרבנו נחשון בן-עמינדב
 למטה יהודה: וקרבנו קשרת כסף אתה שלשים
 ומאה משקלה מורק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה
 בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה
 קמרת: פר אחד בן-בקר איל אחד כבש-
 אחד בן-שנתו לעלה: שעיר עינים אחד
 לחמאת: ולזבת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בן-שנה חמשה
 זה קרבן אליאב בן-חזן:
 ביום הרביעי נשיא לבני ראובן אליעזר
 בן-שדיאור: קרבנו קשרת כסף אתה שלשים
 ומאה משקלה מורק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה
 בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה
 קמרת: פר אחד בן-בקר איל אחד כבש-
 אחד בן-שנתו לעלה: שעיר עינים אחד
 לחמאת

לחמאת: ולזבת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בן-שנה
 חמשה זה קרבן נחשון בן-עמינדב:
 ביום השני הקריב נתנאל בן-עזר
 נשיא יששכר: הקרב את-קרבנו קשרת-
 כסף אתה שלשים ומאה משקלה מורק אחד
 כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם
 מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת
 עשרה זהב מלאה קמרת: פר אחד בן-בקר
 איל אחד כבש אחד בן-שנתו לעלה: שעיר
 עינים אחד לחמאת: ולזבת השלמים בקר
 שנים אילים חמשה עתרים חמשה כבשים
 בן-שנה חמשה זה קרבן נתנאל בן-עזר:
 ביום השלישי נשיא לבני זבולן אליאב
 בן-חזן: קרבנו קשרת כסף אתה שלשים
 ומאה משקלה מורק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה
 בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה
 קמרת: פר אחד בן-בקר איל אחד כבש-
 אחד בן-שנתו לעלה: שעיר עינים אחד
 לחמאת: ולזבת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בן-שנה חמשה
 זה קרבן אליאב בן-חזן:
 ביום הרביעי נשיא לבני ראובן אליעזר
 בן-שדיאור: קרבנו קשרת כסף אתה שלשים
 ומאה משקלה מורק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה
 בשמן למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה
 קמרת: פר אחד בן-בקר איל אחד כבש-
 אחד בן-שנתו לעלה: שעיר עינים אחד
 לחמאת

(*) יש לקרוא בכל יום ויום מן ר"ח ניסן עד ר"ב מן דכר יום ציומו מ"ב נשיאים. וכיום י"ב וזאת חנוכה
 המזבח ולא שקלה כספה של מוש יום ימל' ח"ס רצון של אחר סגולות:

קריאה לימי הנוכה

לחמאת : ולובת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בגרשנה
 חמשה זה קרבן אליהו בן ששור :
 בזמתי נשיא לבני שמעון שלמאל
 בן צור שור : קרבנו קערת כסף אתה
 שלשים וסאה משקלה מורק אחד כסף שבעים
 שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת
 בלילה בשמן למנחה : בף אתה עשרה זהב
 מלאה קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד
 כבש אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים
 אחד לחמאת : ולובת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בגרשנה
 חמשה זה קרבן שלמאל בן צור שור :
 ביום הששי נשיא לבני נד אליהו בן
 דעאל : קרבנו קערת כסף אתה שלשים
 וסאה משקלה מורק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלילה
 בשמן למנחה : בף אתה עשרה זהב מלאה
 קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד כבש
 אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים אחד
 לחמאת : ולובת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בגרשנה
 חמשה זה קרבן אליהו בן דעאל :
 ביום השביעי נשיא לבני אפרים אל שמע
 בן עסיחוד : קרבנו קערת כסף אתה שלשים
 וסאה משקלה מורק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלילה
 בשמן למנחה : בף אתה עשרה זהב מלאה
 קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד כבש
 אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים אחד
 לחמאת : ולובת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בגרשנה
 חמשה זה קרבן אל שמע בן עסיחוד :
 ביום השמיני נשיא לבני מנשה נמליאל
 בן פודהגור : קרבנו קערת כסף אתה שלשים
 וסאה משקלה מורק אחד כסף שבעים
 שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת
 בלילה בשמן למנחה : בף אתה עשרה זהב
 מלאה קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד
 כבש אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים אחד
 לחמאת : ולובת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בגרשנה
 חמשה זה קרבן פנעאל בן דעכרו :
 ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי
 אחיעזר

בלילה בשמן למנחה : בף אתה עשרה זהב
 מלאה קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד
 כבש אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים אחד
 לחמאת : ולובת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בגרשנה
 חמשה זה קרבן שלמאל בן צור שור :
 ביום הששי נשיא לבני נד אליהו בן
 דעאל : קרבנו קערת כסף אתה שלשים
 וסאה משקלה מורק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלילה
 בשמן למנחה : בף אתה עשרה זהב מלאה
 קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד כבש
 אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים אחד
 לחמאת : ולובת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בגרשנה
 חמשה זה קרבן אליהו בן דעאל :
 ביום השביעי נשיא לבני אפרים אל שמע
 בן עסיחוד : קרבנו קערת כסף אתה שלשים
 וסאה משקלה מורק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלילה
 בשמן למנחה : בף אתה עשרה זהב מלאה
 קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד כבש
 אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים אחד
 לחמאת : ולובת השלמים בקר שנים אילים
 חמשה עתרים חמשה כבשים בגרשנה
 חמשה זה קרבן אל שמע בן עסיחוד :
 ביום השמיני נשיא לבני מנשה נמליאל
 בן פודהגור : קרבנו קערת כסף אתה שלשים
 וסאה משקלה מורק אחד כסף שבעים
 שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת

קריאה לימי הנוכה

את-משה בן עשה את-המטה

יהי רצון מלפניך יהוה אלוהי ואלהי אבותי

שתאיר היום בהסדה הגדול על נשמתו קדישין דמתהרשין בצפדים ומצפצפות ומשבחין ומצלאלין על עמא קדישא ישראל רבוט של עולם תבנים ותעיל הנה ציפצפות קדישא לאתר קדישא דאתמר עליה עין לא ראתה אלהים וולתה יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שבאם אני עבדך משבט (פלוגי) שקראתי בתורתך פרשה של הנשיא היום אזי יאירו נא עלי כל נצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הפולגות בקדושת זה השבט להבין ולהשפיל בתורתך ובידאתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני וירעי וירעי מעתה ועד עולם אמן

קריאה לפורים

שמות י"ז ה' ויבא עמלק וילחם עם-ישראל ברפידים : ויאמר משה אליהושה בת-לוי אנשים וצא הלחם בעמלק סדר אנכי נצב עלי ראש הנבעה ומטה האלהים בידי : ויעשה יהושע כאשר אמרו משה להלחם בעמלק ומטה אהרן וחור עלו ראש הנבעה לוי והיה כאשר ירים משה ידו ויבר ישראל וכאשר יניח ידו ויבר עמלק : וידי משה כבדים ויקח אבן וישמש תחתיו וישב עליה ואהרן וחור הסבו בדיו מטה אחד ומטה אחד והיו תדיו אמנה עדיפא הימנש : והילש יהושע את-עמלק ואת-עמו לפירחוב : ישראל ואמר יהוה אל-משה כתב זאת זכרון בספר ושום באוני יהושע קרמח אמתה את-זכר עמלק מתחת השמים : ויבן משה מזבח ויקרא עמו יהוה נסי : ואמר קרוד על-פס יה מתחת ליהוה בעמלק סדר יד :

אחירע ברעין : קרבנו קערת פספ אהת שלשים ומאה משקלה מורק אחד פספ שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלילה בשמן למכתה : בף אתה עשרה זהב מלאה קמחת : פר אחד בן-בקר אל אחד פבש אחד בן-שנתו לעלה : ושעיר עזים אחד לחמאת : ולזבח השלמים בקר שנים אילים חמשה עתדים חמשה פבשים בנרשנה חמשה זה קרבן אחירע ברעין :

זאת תנפת המזבח ביום המשח אלו סאת נשיא ישראל קערת פספ שתים עשרה מורק פספ שנים עשר פפות זהב שתים עשרה : שלשים ומאה הקערה האחת פספ ושבעים המורק האחד פל פספ הכלים ארבע מאות בשקל הקדש : פפות זהב שתים-עשרה מלאה קמחת עשרה עשרה הפך בשקל הקדש בל-זהב הפפות עשרים ומאה : בל-הבקר לעלה שנים עשר פרים אילים שנים-עשר פבשים בנרשנה שנים עשר ומנתתם ושעירי עזים שנים עשר לחמאת : וכל בקר זבח השלמים עשרים וארבעה פרים אילים ששים עתדים ששים פבשים בנרשנה ששים זאת תנפת המזבח אהרן המשח אתו : ובבא משה אל-אהל מועד לדבר אהו וישכע את-הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על ארון העדת מבין שני הכרבים וידבר אליו : וידבר יהוה אל-משה לאמר : דבר אל-אהרן ואמר אליו בהעלתך את-הנרות אל-מזבחי המזבח יאירו שבעת הנרות : ויעש בן אהרן אל-מזבחי המזבח העלה נרותיה כאשר צוה יהוה את-משה : וזה מעשה המזבח מקשה וזה עדי-זכרה עד פדותה מקשה הוא כמראה אשר הראה יהוה

מליחות לשני וחמישי ושני

אל ארך אפים אתה ובעל
הרחמים נקראת וירד
תשובה חזקת נדלת רחמים
וחסדיך תזכר היום ובכל יום
לזרע ירדך: תפן אלינו
ברחמים כי אתה הוא בעל
הרחמים: בתחנון ובתפלה
פניך נקדם כהודעת לענו
מקדם: מחרון אפך שוב כמו
בתורתך כתוב: ובצל כנפך
נחסה ונתלונן כיום וירד יהיה
בענו: ותעבר על פשע ותמחה
אשם כיום ויתיצב עמו שם:
תאזין שועתנו ותקשיב מנו
מאמר כיום ויקרא בשם
יהוה ושם נאמר:

אל מלך יושב על כסא
רחמים מתנהג
בחסדות מוחל עונות
עמו מעביר ראשון
ראשון מרבה מחילה
לחטאים וסליחה
לפושעים עושה צדקות
עם כל בשר ורוח לא
כרעתם תגמוליא חזקת
לנו לומר (מדות) שלש
עשרה זכר לנו היום
ברית שלש עשרה כמו
שהודעת לענו מקדם
כמו שכתוב וירד יהוה
בענו ויתיצב עמו שם
ויקרא בשם יהוה:

ויעבר יהוה | על פניו ויקרא:

יהוה | יהוה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת: נצור
חסד לאלפים נשא עון ופשע וחמאה ונקה: וסלחת
לעוננו ולחמאתנו ונתחתנו:

סלח לנו אבינו כי חמאנו * מחל לנו מלפנו כי פשענו: כִּי
אתה אדני טוב וסלח ורב חסד לכל יקראיך:
סלח לנו אבינו * כי רב אולתנו שגינו * מחל לנו מלפנו כי
רבו עונינו:

סליחות לשני

הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־נִמַּר חֲסִיד כִּי־פָסוּ אַמּוּנִים מִבְּנֵי אָדָם : לֹא־לִי יְהוָה
 שִׁדְדָה לָנוּ בְּקוֹם עֲלִינוּ אָדָם; אֵי חַיִּים בְּלַעֲנוּ בַּחֲרוֹת אַפֶּם בְּנוֹ
 כְּרַחֵם אֵב עַל בָּנִים בֶּן תִּרְחַם יְהוָה עֲלֵינוּ : לִיְהוָה הִישׁוּעָה
 עַל עַמּוֹךְ בְּרַכְתָּךְ פִּלְה : יְהוָה צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁנֵב לָנוּ
 אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סִלַּח : יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר־י אָדָם בּוֹטַח בְּךָ : יְהוָה
 הוֹשִׁיעָה תַּמְלִיךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קִרְאֵנוּ : סִלַּח־נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה
 בְּגִדְל חֲסִדָּךְ וּכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לְעָם הַזֶּה מִמְצָרִים וְעַד־הַנְּחָה :
 וְשֵׁם נִאֲמַר * וַיֹּאמֶר יְהוָה סִלַּח־תִּי בְּדַבְּרֶךָ : הִמָּה אֱלֹהֵי אוֹנֶךָ
 וְשָׁמַע פִּקֻּחַ עֵינֶיךָ וַיֵּרָא שְׁמִמְתִּינוּ וְהַעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמֶךָ
 עֲלֵיהָ כִּי לֹא עַל צַדִּיקֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי
 עַל רַחֲמֶיךָ תִּרְבִּים : אֲדֹנָי שְׁמַעָה אֲדֹנָי סִלַּח־הָ אֲדֹנָי הַקְּשִׁיבָה
 וַעֲשֵׂה־אֵל תֵּאֲחֵר לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִּי שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמּוֹךְ :

אלהינו ואלהי אבותינו

יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ תַּחֲנֶה עוֹרְכִים * שְׁחָם מְצָרִים וְלִהְיֶשֶׁע צָרִיכִים *
 צָרִיחָם עֲלֵיחָם עַל מְאֲרִיכִים * כֹּל זֹאת הִנְיַעְתָּם וְשִׁמְךָ
 מְבָרְכִים : חֲלֵי וּמְכֹאוֹב לְהַבְתָּב לֹא נִמְסַר * עֲלוֹבִים מִנְעֵר וּמְהֵם
 לֹא הוֹסֵר * קְדוֹשׁ בִּידֶךָ לְפַתַּח מוֹסֵר * כְּאֲמֻנוֹתֶךָ הַנִּמְכָּה וְלֹא
 כְּאֲמֻנוֹת בָּשָׂר : הַלּוֹבֵשׁ צִדְקָה וְלוֹ כִּמְעִיל עֲטוּיָה * וּמִמְכָּה עֲצֻמָּה
 מִתַּנּוּן רַטְיָה * קוֹמֵם עֲדָתְךָ מִנְּפִילְתֵּיהֶם הַמְטוּיָה * בְּכִתְּךָ הַגְּדוֹל
 וּבְזִרְעֶךָ הַמְטוּיָה : טוֹעִים אוֹמְרִים נַחֲלַתְךָ לְחַבֵּל * כְּבוֹדְךָ לְהַמִּיר
 וּבְהִדְלָ לְהַתְּבַלְבֵּל * כֹּל וּנְבוֹ לֵאלֹהִים לְקַבֵּל * יִרְאָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה
 לְנִטּוֹשׁ וּלְנַבֵּל : בְּאֲהַבְתְּךָ וּבְחַמְלַתְךָ מִנְּשֵׂא וּמִנְּטִיל * עֲצָתָם
 תִּסְבֵּל וּמַחְשַׁבְתָּם תִּבְטֵל * רִיחַ תַּגְּרוֹת מִבִּינֵיהֶם תִּטֵּל * וּמִלֵּאָךְ
 אֲכֹזְרֵי דָחָה וּמִלְטִיל : בַּעֲבוּר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְשֵׁם קְדוֹשְׁךָ תִּמְחַלֵּל *
 נִזְרָאוֹת הַפֵּלֵא לְבַל בְּנֹזִים יִחַחֵלֵל * יוֹעֲצֵי רָעָה תוֹלִיךָ שׁוֹלֵל *
 וּבָהֶם תַּעֲוִלֵּל כְּאֲשֶׁר כִּי נִתְעוֹלֵל : מְקוֹם מַעֲפָר דָּל וְאֲבִיוֹן מֵאֲשַׁפְּהִי
 כְּנֹסְתְךָ אֵל תִּתֵּן לְכֹלָה וּלְחֶרֶףָה * אִם בְּפִקּוּדֶיךָ מִתְעַצֵּלְת וּמִרְפָּה *
 עַל כֹּר פִּשְׁעֵיהָ אֲהַבְתָּךְ תִּהְיֶה מִתְּפָה : יִתְּרָה תִּפְתֵּם לְפָנֶיךָ אֲדוֹנָי
 הָאֲדוֹנִים * בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ קְרוּאִים לְךָ בָּנִים * רַחֲמֶיךָ יִקְדְּמוּנוּ

א) חסלים יב ב) טס קכד ב) טס קכד ג) ד) טס ג ט) טס טו ת) טס טז יג) אלה
 טז כ) ט) נחמדנר יד יע) ט) טס יד כ) ט) דמיל ט ית) כ) טס ט יע)

סליחות לשני

אֱלֹהִים עֲלוּנִים וְתַחְתּוּנִים * טָרַם יִשְׁמְפוּנוּ הַיָּמִים הַזֵּוּדוּנִים : תַּפְצִי
כַּרְבֶּתְךָ עַל כָּל הַבָּאוֹת * תְּחִישָׁה לָנוּ יִשׁוּעוֹת הַנִּבְאוֹת * קְדוּשׁ
עֲשֵׂה עִמָּהֶם לְמוֹבָה אוֹת * חֹק וְאִמִּין גּוֹאֲלִם יִהְיֶה צְבָאוֹת : אֵל מִלֵּד וְכוּ
נִשְׂא לִבֵּנוּ אֵל בָּפִים אֵל אֵל בְּשָׁמַיִם : תִּבּוֹא לִפְנֵיךָ אֲנִי אֲסִיר כְּגֹדֶל
זְרוּעֶךָ הוֹתֵר בְּנֵי תַמוֹתָה : לֹא רָדִי אֱלֹהֵינוּ תַבְחָמִים וְהַסְלִיחוֹת כִּי
מִבְּרַדְנוּ בּוֹ : כִּדְמִם אֵב וְכוּ

אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גְּדוֹל נִדְרַעַת * אֲתָה יְהוָה אֲבִינוּ אֲתָה : בְּכָל
קְרִיאָנוּ אֱלֹהֵי קִרְבָּנוּ * רָם וְנִשְׂא אֲתָה בְּקִרְבָּנוּ : גְּמַלְתָּנוּ
הַטּוֹבוֹת בְּחֻבֵּינוּ * לֹא בְצַדִּיקוֹתֵינוּ וּבִיּוֹשֵׁר לִבֵּנוּ : הוֹדָנוּ גַם כִּי
זָנַחְנוּ * גָּאֲלָנוּ כִּי עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ : הִנָּנוּ בְּעוֹנֵינוּ עַד דִּכָּא * וְתִקְצַר
נַפְשׁ לְךָ מִחֶבֶת : וְאִיָּה חֲסִדֶיךָ הִרְאֵנוּ עִמָּנוּ * מֵעוֹלָם וְעַד
עוֹלָם נִאֲמָנוּ : זַעַף נִשְׂא וְתֵשׁ פִּחְנוּ * יְהוָה אֵל בְּאִפְךָ תוֹכִיחֵנוּ :
חֲלַחְלוֹת רַבּוֹת בָּלוּ בְשִׁרְנוּ * נָא אֵל בְּאִפְךָ תִּסְפְּרֵנוּ : מְזִרְחַת הַצְּרוּת
אִין לְהַסְפֵּר * אִיָּה שׁוֹמֵר וְאִיָּה סוֹפֵר : יִדְעֵנו רִשְׁעֵנוּ כִּי פִשְׁעֵנוּ כִּי
אָמַת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ : כַּעַם וְחֶרֶן מִנּוּ יַחְדָּל * כִּי קָטוֹן יַעֲקֹב
וְדָל : לַחֵץ יוֹסֵר וְעוֹל מִנּוּ יַחְבֵּל * כִּי כִשָּׁל כַּחַסְפָּל : מִנֵּת מִדְתָּנוּ
לֹא תִגְבֶּה * כִּי נִשְׂאָרְנוּ מֵעַט מִחֶרְבָּה : נַחַם עַל תְּרַעַה לְאִמְתְּךָ *
מִטָּה כִּלְפֵי חֶסֶד אֲמַנּוֹתְךָ : סִלַּחְה אִם עוֹנֵינוּ עָנּוּ בָנוּ * עֲזָרְנוּ כִּי
עָלִיךָ נִשְׁעָנּוּ : עָרְפָנוּ כּוֹף לָךְ לְהִשְׁתַּעֲבֵד * בְּאִהְבָה וּבִירְאָה
אוֹתְךָ לְעַבּוֹד וּלְכַבֵּד : פּוֹקֶדֶת קִדְשׁוֹ צוֹמוֹת לְקַבּוֹעַ * דַּעְתָּם קִצְרָה
צָרְפָם לְתַבּוֹעַ : צָקוֹן לְחַשֵּׁם אֱלֹהֵי תְבֵא * תִּתֵּל לְאִישׁ אִישׁ נִגְעוּ
וּמִכְאוּבוֹ : קוֹל יַעֲקֹב נוֹחֵם מִתְּהוֹמוֹתֶיךָ * תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן
שִׁבְתְּךָ : רוֹדֶה רוֹדֶף בְּאִפְ תִּבְלֶה * שְׁנַת שְׁלוֹמִים לְרִיב צִיּוֹן תִּגְלֶה :
שָׁרַת וְרִדְתָּ מִזְעַר קְנוֹתָנוּ * וְאֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ לַעַת וְקִנְיָנוּ : תִּעֲיֵנוּ
לְשִׂמְאֵל וַיְמִינֶה תִקְרָבֵנוּ * כְּכֹלוֹת פִּחְנוּ אֵל תַּעֲזֹבֵנוּ : תַּפִּיט וְתַצִּיץ
וְתִשְׁגִּית לְרַחֲמוֹיךָ * תִּתְאַזֵּר בְּחִינּוֹתֶיךָ תִּתְלַבֵּשׁ בְּצַדִּיקוֹתֶיךָ *
תִּתְפַּסֵּה בְּרַחֲמֶיךָ וְתִתְעַשֵּׂף בְּחַסִּדוֹתֶיךָ * וְתִבּוֹא לִפְנֵיךָ מִדַּת טוֹבָה
וְעִנּוֹתֵינוּתְךָ : אֵל מִלֵּד וְכוּ

מִלְּאָבִי רַחֲמִים מְשִׁרְתִי עֲלוּן * חֲלוּ נָא פִּנּוּ אֵל בְּמִיטָב

סליחות לשני

הַיּוֹן • אוֹלֵי יְחוּם עִם עֲנִי וְאַבְיוֹן • אוֹלֵי יְרַחֵם : אוֹלֵי
 יְרַחֵם שְׂאֵרֵי יוֹסֵף • שְׂפָרַיִם וְנִבְוִים פְּשׁוּתֵי שְׁסֵף •
 שְׁבוּיֵי חָנָם מְבוֹרֵי בְּלֹא כֶסֶף • שׁוֹאֲגִים בְּתַפְלָה
 וּמְבַקְשֵׁים רִשְׁיוֹן • אוֹלֵי : אוֹלֵי יְרַחֵם מִעֲנִי כְּבֹל • מִלְּמִדֵי
 מַכּוֹת בְּעֲנִי סָבֵל • מְנוּד רֹאשׁ נְתוּנִים בְּיוֹשְׁבֵי תַבַּר •
 מְשַׁל בְּעַמִּים בְּקִצְף וּבְיוֹן • אוֹלֵי : אוֹלֵי יְרַחֵם וַיִּרְא בְּעֲנֵי
 עַמּוֹ • וַיִּקְשִׁיב וַיִּשְׁמַע הַצְּנִיִּים לְעַמּוֹ • וְעוֹדִים בְּלַחֵשׁ
 מוֹסֵר לָמוֹ • וְעֵינֵיהֶם תּוֹלִים לְמִצּוֹא רִצְיוֹן • אוֹלֵי : אוֹלֵי
 יְרַחֵם אוֹמְרֵי סֵלַח נָא • אוֹמְצֵי שְׁבָחוּ בְּכָל עֵת וְעוֹנָה •
 אֲנוּדִים בְּצָרָה לְשִׁפּוֹף תְּחִנָּה • אֶת פְּנֵי אֱלֹהֵיהֶם
 שׁוֹפְכִים לֵב הַיּוֹן • אוֹלֵי : אוֹלֵי יְרַחֵם לְקַתָּהּ בְּכַפְלִים •
 לְעוֹשֶׂה אֲרִיּוֹת כְּמוֹ בְּפִי שְׁחָלִים • לְקַהּ וּמִשְׁתַּדְּמַת
 בְּעוֹן שׁוֹלֵיִם לֹא שְׁכַחָהּ בְּכָל זֹאת מִכְּתַב עֲזוֹ חַבְיוֹן • אוֹלֵי :
 אוֹלֵי יְרַחֵם כְּבוֹשֵׁי פָנִים • הַשׁוֹמְעִים חֲרַפְתָּם וְלֹא
 מְשִׁיבִים וְעוֹנִים • נִצְחוּ מְקַיִּים וּלְיִשְׁעוֹ נִשְׁעָנִים • כִּי לֹא
 כָּלוּ רַחֲמָיו בְּכִלְיוֹן • אוֹלֵי : אוֹלֵי יְרַחֵם יִתְּלֵךְ עֲנִי בְּעֲנִי •
 חַבּוּשׁוֹ יִתִּיר מֵאַרְצָן שְׁבוּיֵי • יִגְהֶה מְזוֹרוֹ וַיִּחְבּוֹשׁ חֲלוֹי •
 צַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע וַיַּחֲיֵשׁ עֵת פְּדִיוֹן • אוֹלֵי : אֵל מִדָּ • וַעֲבַד .

זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מַעֲוָלָם תִּפְּהוּ : וּזְכַרְנוּ יְהוָה בְּרִצְוֹן
 עֲמִיךָ וּפְקָדוֹתֶיךָ בִּישׁוּעָתֶךָ : זְכוֹר עֲדָתֶךָ קְנִיַת קָדְשׁ גְּאֻלַּת
 שְׁבַט נַחֲלָתֶךָ חַד צִיּוֹן זֶה שְׁכֵנֶת בּוֹ : זְכוֹר יְהוָה חַבַּת יְרוּשָׁלַם
 אֲהַבַת צִיּוֹן אֵל תִּשְׁפַח לְנִצְחָה : אֲתָה תִקּוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת
 לְחִנּוּנָה כִּי בָא מוֹעֵד : זְכוֹר יְהוָה לְבִנֵי אֲדוּם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם
 הָאוֹמְרִים עָרוֹ עָרוֹ עַד הַיּוֹם בָּהּ : זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל

סליחות לשני

עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אליהם ארבה את זרעכם
ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם
ונחלו לעולם: וזכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב אל תפן
אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל תפאחו: וזכור לנו ברית אבות
כאשר אמרת וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף
את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור: וזכור לנו ברית ראשונים
כאשר אמרת וזכרתי להם ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם
מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני יהוה: עשה
עמנו כמזו שהבטחתנו ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא
מאסתים ולא געלתים לכלותם להפיר בריתי אתם פי אני יהוה
אלהיהם: השב שבותנו ורחמנו כמה שפיתוב ושב יהוה אלהיהך
את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך יהוה
אלהיהך שמה: קבץ נדחינו כמה שפיתוב אם יהיה נדחה בקצה
השמים משם יקבצך יהוה אלהיה ומשם יקחה: מחה פשעינו
כעב וכענן כמה שפיתוב מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך
שובה אלי פי גאלתיך: מחה פשעינו למענך כאשר אמרת
אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכור: הרבן
תטאנו פשלג וכצמר כמה שפיתוב לכו נא ונוכחה יאמר יהוה
אם יהיו תטאיכם בשנים פשלג ילבינו אם יאדימו בתולע כצמר
יהיו: זרוק עלינו מים טהורים וטהרנו כמה שפיתוב וזרקתי
עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאתיכם ומכל גלוליכם
אטהר אתכם: רחם עלינו ואל תשחיתנו כמה שפיתוב פי אל
רחם יהוה אלהיה לא ירפה ולא ישחיתך ולא ישפח את ברית
אבתך אשר נשבע להם: מול את לבבנו לאהבה את שמך כמה
שפיתוב ומל יהוה אלהיה את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את
יהוה אלהיה בכל לבבך ובכל נפשך למען תיך: המצא לנו
בבקשתנו כמה שפיתוב ובקשתם משם את יהוה אלהיהך
ומצאת פי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך: תביאנו אל הר

קדש

(א) דברים פ. כ. (ב) ויקרא ט. מנ. (ג) טס ט. מה. (ד) טס ט. מה. (ה) דברים ל. ג. (ו) טס ל. ג. (ז) ישיעי' ט. ט. (ח) טס ט. (ט) יחזקאל לו. כ. (י) דברים ז. נ. (יא) טס ל. ג. (יב) טס ט. פ.

מליחות לשני

קדשך ושמחנו בבית תפלתך כמה שכתוב והביאותים אל חר
קדשי ושמחתים בבית תפלתי עולותיהם וזבחייהם לרצון על
מוזבחי פי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים :

שמע קולנו יהוה אלהינו חוס ורחם עלינו וקבל
ברחמים וברצון את תפלתנו: השיבנו יהוה |
אלהך ונשובה חדש ימינו בקדום :

אל תשליכנו מפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו : אל תשליכנו
לעת זקנה ככרות פתנו אל תעזבנו: אל תעזבנו יהוה אלהינו
אל תרחק ממנו : עשה עמנו אות לטובה ויראו שונאינו ויבשו
פי אתה יהוה עזרתנו ונחמתנו: אמרינו האזינה יהוה בינה
הגיגנו: יהיו לרצון אמרי פינו והגיון לבנו לפניך יהוה צורנו
וגואלנו : פי לה יהוה הוחלנו אתה תענה אדני אלהינו :

אלהינו ואלהי אבותינו * תבא לפניך תפלתנו ואל תתעלם
מתחנתנו שאין אנו עזי פנים וקשי ערף לומר לפניך
יהוה אלהינו ואלהי אבותינו צדיקים אנתנו ולא חטאנו אבל
אנתנו ואבותינו חטאנו :

אשמנו * בנרנו * גולנו * דברנו דפי : העינינו * והרשענו *
זרנו * חמסנו * טפלנו שקר : יעצנו רע * כזבנו * לצנו *
מרדנו * נאצנו * סררנו * עינינו * פשענו * צררנו * קשינו ערף :
רשענו * שחתנו * תעבנו * תעינו * תעתענו : סרנו ממצותך
וקמשפטך הטובים ולא שנה לנו : ואתה צדיק על כל הפא
עלינו כי אמת עשית ואנתנו הרשענו :

הרשענו ופשענו לכן לא נושענו ותן בלבנו לעזוב הך רשע
וזלי לנו ישע : פכתוב על יד נביאך יעזוב רשע
דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל יהוה וירחמוהו ואל אלהינו
כי ירבה לטלות :

משיח

(א) ישעיהו פ ז . (ב) חזקיהו פ כא . (ג) תהלים נא יג . (ד) שם נא פ . (ה) שם נא כב (כש"י) . (ו) שם פ פ
(כש"י) . (ז) שם פ כ (כש"י) . (ח) שם יע נא פ . (ט) שם נא פ . (י) נחמיה פ נג . (יא) ישעיהו פ ט

סליחות לשני

משיח צדקך אמר לפניך * שגיאות מי יבין מנסתרות נקני :
 נקנו יהוה אלהינו מכל פשעינו ומהקנו מכל טמאותינו
 וזרוק עלינו מים טהורים וטהרנו * כפתוב על יד נביאך וירקתי
 עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוּלֵיכֶם
 אמתר אתכם : עמך ונחלתך רעבי טובך צמאי חסדך תאבי
 ישעך * יפירו וידעו כי ליהוה אלהינו הרחמים והסליחות :

אל רחום שמך * אל חנון שמך * בנו נקרא שמך * יהוה עשה
 למען שמך : עשה למען אמתך * עשה למען בריתך *
 עשה למען גדלך ותפארתך * עשה למען דתך * עשה למען
 הודך * עשה למען ועודך * עשה למען זכרך * עשה למען
 חסדך * עשה למען טובך * עשה למען יהודך * עשה למען
 כבודך * עשה למען למוך * עשה למען מלכותך * עשה
 למען נצחך * עשה למען סודך * עשה למען עוזך * עשה למען
 פארך * עשה למען צדקתך * עשה למען קדשך * עשה למען
 רחמיך הרבים * עשה למען שכינתך * עשה למען התלחתך *
 עשה למען אהביך שוכני עפר * עשה למען אברהם יצחק
 ויעקב * עשה למען משה ואהרן * עשה למען דוד ושלמה *
 עשה למען ירושלם עיר קדשך * עשה למען ציון משכן כבודך *
 עשה למען שממות היכלך * עשה למען הריסות מזבחה * עשה
 למען הרוגים על שם קדשך * עשה למען טבוחים על יהודך *
 עשה למען באי באש ובמים על קדוש שמך * עשה למען יונקי
 שדים שלא תטאו * עשה למען גמולי הלב שלא פשעו * עשה
 למען תינוקות של בית רבן * עשה למענה אם לא למעננו
 עשה למענה והושיענו :

עננו יהוה עננו * עננו אלהינו עננו * עננו אבינו עננו * עננו
 בוראנו עננו * עננו גואלנו עננו * עננו דורשנו עננו * עננו
 האל הנאמן עננו : עננו ותיק וחסיד עננו * עננו זך וישר עננו *
 עננו חי וקיים עננו : עננו טוב ומטיב עננו * עננו יודע יצר עננו *
 עננו פובש פגעים עננו * עננו לובש צדקות עננו * עננו מלך
 מלכי

כליחות לשני

מלכי המלכים עֲנֵנוּ : עֲנֵנוּ נוֹרָא וְנִשְׁבָּב עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ סוֹלֵחַ וּמוֹחַל
 עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ עוֹנֶה בְּעַת צָרָה עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ פוֹדֶה וּמוֹצִיל עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ
 צַדִּיק וְיֵשֶׁר עֲנֵנוּ : עֲנֵנוּ קְרוֹב לְקוֹרְאָיו עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ קָשֶׁה לְכַעוֹט
 עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ רַךְ לְרַצוֹת עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ רַחוּם וְחַנוּן עֲנֵנוּ : עֲנֵנוּ שׂוֹמֵעַ
 אֵל אֲבוֹנִים עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ תוֹמֵךְ תְּמִימִים עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
 עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ פֶּחַד יִצְחָק עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ אֲבִיר
 יַעֲקֹב עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ עֹזֶרֶת הַשְּׂכֵמִים עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ מִשְׁבָּב אֲמֵהוֹת
 עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ עוֹנֶה בְּעַת רָצוֹן עֲנֵנוּ * עֲנֵנוּ אָבִי יְתוּמִים עֲנֵנוּ *
 עֲנֵנוּ דִין אֲלֻמְנוֹת עֲנֵנוּ :

מי שְׁעֵנָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרֶיָה הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה
 לְיִצְחָק בְּנוֹ בְּשֵׁנַעְקֵד עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה
 לְיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְיוֹסֵף בְּבֵית הָאֲסוּרִים
 הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְאַבְרָהָם עַל יַם סוּף הוּא יַעֲנֵנוּ * מי
 שְׁעֵנָה לְמֹשֶׁה בְּחוֹרֵב הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְאַהֲרֹן בְּמַחֲתֶה הוּא
 יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְפִינְחָס בְּקוֹמוֹ מֵתוֹךְ הָעֵדָה הוּא יַעֲנֵנוּ * מי
 שְׁעֵנָה לְיִהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָל הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְשִׁמוּאֵל בְּמִצְפָּה
 הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְדָוִד וּשְׁלֹמֹה בְּנוֹ בִירוּשָׁלַם הוּא יַעֲנֵנוּ *
 מי שְׁעֵנָה לְאַלְיָהוּ בְּהַר הַבְּרָמָל הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְאַלְיָשֻׁעַ
 בְּיִרְיָחוֹ הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְיוֹנָה בְּמַעַי הַדָּגָה הוּא יַעֲנֵנוּ * מי
 שְׁעֵנָה לְחֻזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּתַלְיֹהוּ הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְחַנְנִיָּה
 מִשָּׂאֵל וְעֹזְרִיָּה בְּתוֹךְ כְּבֹשֶׁן הָאֵשׁ הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְדָנְיָאֵל
 בְּגוֹב אֲרִיּוֹת הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְמַרְדֵּכִי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן
 הַבִּירָה הוּא יַעֲנֵנוּ * מי שְׁעֵנָה לְעֹזְרָא בְּגוֹלָה הוּא יַעֲנֵנוּ * מי
 שְׁעֵנָה לְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַתְּמִימִים וְהַיִּשְׂרָיִם הוּא יַעֲנֵנוּ :
 רַחֲמָנָא דְעָנִי לְעָנִי עֲנִינָא * רַחֲמָנָא דְעָנִי לְתַבִּירִי לְפָא עֲנִינָא *
 רַחֲמָנָא דְעָנִי לְמַפִּיכִי רוּחָא עֲנִינָא * רַחֲמָנָא עֲנִינָא
 רַחֲמָנָא חוּסִי רַחֲמָנָא פְרוּקִי * רַחֲמָנָא שְׂזִיבִי * רַחֲמָנָא רַחֵם עָלָן *
 הַשְׁתָּא בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב :

סליחות להמישי

לומרם סלח לנו אל ארך אפים על ורב חסד לכל קוראך

הַאֲזִינָה יְהוָה תִּפְלְתָנוּ וְתִקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּרְנוּנוֹתֵינוּ: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל
שׁוֹעֲנֵנו מִלִּפְנֵי וְאַל תִּהְיֶה כִּי אֱלֹהֶיךָ נִתְפַּלֵּל: שְׁמַע יְהוָה וְתַגְּבֵנוּ
יְהוָה תְּהִי עֲזָרָתָנוּ: טרחם אב וכו'

אלהינו ואלהי אבותינו

תַּעֲנִינִי צְבוּר קָבְעוּ תִבְנוֹעַ צָרִים * שׁוּב עֲדִיךָ חֲפֵשׁ חֲקוֹד
דְּרָכִים * רַךְ לְרַצוֹת בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה עָרְכִים * קִשָּׁה
לְכַעֲוֹס תֵּת לְאֶפְרַיִם אֲרָכִים: צְדָדֶיךָ מִקְשָׁטִים עֲדִים בְּלִי תִפְשִׁיט *
פֶּאֶר תִּרְחַמִּים וְהַסְלִיחוֹת הַיּוֹד תִּכְשִׁיט * עֲמַרְתָּ כְּלִילַת קַלּוּם וּפְלוּל
תִּקְשִׁיט * סִדְרֵי הַחַיִּים וּפְרִנְכָה לִיצְרִים הַיּוֹשִׁיט * נִסְתַּמַּח הַבְּרִית
וְנִתְרַמְּן סִדְרֵי הַשְּׁלָחַן * מְזִינ מְזִינָה סִדְרֵי מַעֲבַדְת פְּלָחַן * לְשִׁפְכוֹת
הַנֶּפֶשׁ חָשׁוּב כְּבִשְׂרֵית זֶדְחָן * כְּמַעֲפָר וּמִשְׁבִּיעַ גֹּאֵל רוּפָא וּסְלָחַן:
יְאוֹת לָךְ יַעַן מִכְּנִתֶּךָ נִעְנַסְתָּ * מִזֶּב רֹחֶךָ הָיִיתָ נִזְוֹנֵת וּמִתְפַּרְנְסֶת *
חֲלָף לָךְ נִשְׁאַלְתָּ קוֹבֵלֶת וּמִתְנַזְנַסְתָּ * זָכַר דְּאֶמְנֻתֶיךָ לְכַנְיָה
מַעֲחָת וּמִכְנַסְתָּ: וְאַלֶּיךָ הִיא נִשְׁוִיָה וּבֶךָ חֲבִיָּה * הַוּוֹתֶיךָ הַעֲבֵר
מִי כְמוֹךָ חֲסוֹן יָה * דְּרָךְ אֶמְנוּתֶךָ בְּחִלְקֶךָ לְלִיזוֹנָה אֶפְסֵינָא *
גְּמוּל חֶסֶד לְעֹלֹבָה תִּלְוֵנוּ אֲבִסְנָא: בְּקִיָּאִים וּמִיִּשְׁכִּים לְרַצוֹתֶךָ
בְּדַבְרִים עֲרָבִים * אֶפְסֵי פְסוּ בַכְתָּם כְּמַגִּיד מְעַרְבָבִים * מֵאֲחַבֵּי
לְאֲבֵי שְׂבַשְׁמִים זְרִיזִים מְעַרְבָבִים * יִרְאוּ נְדַבְרֵי דְתוּ שְׂתֵר
וְעַרְבִים: הַקְדֵּשְׁנוּ צוּם עוֹלָלִים וְזִכְנֵי אֲבֹת * יִשְׂרָנוּ רָנָה וְתִפְלָה
שְׂקֵדְנוּ סָפוֹת * חֲשֹד לְכַפֵּה מַעוֹן וְשְׁלוֹמְנוּ תִשְׁפֹּת * זְקוּף דֵּל
מַעֲפָר וְאֲבִיזוֹן מֵאֲשָׁפוֹת: בְּתוֹר חֲמִיעֵלְתָּ וּבְמִזְוֹת הַנְּנוּת תְּרוּמוֹת *
צָרְתָּנוּ שָׂים לְמוֹב יוֹשֵׁב מְרוּמוֹת * וּבְמַקְוֶה סִדְרֵי תְדִית קָלוֹת
וְרָמוֹת * מִצּוֹא תִפְלְתָנוּ חֶסֶד לְאַדְרָךְ רֹב־מִוֹת: אל מלך ויעבור וכו'

הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־נִמַר חֶסֶד כִּי־פָסוּ אֲמוּנִים מִפְּנֵי אֲדָם: כִּי אֲדָם אֵין
צְדִיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־טוֹב וְלֹא יִרְטָא: הוֹשִׁעַ יְהוָה אֶת־עַמְּךָ
אֶת שְׂאֵרֵית יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל נוֹשֵׁעַ בִּיהוּת הַשַּׁעַת עוֹלָמִים: טרחם אב וכו'

אנשי
*אל הכירה
(ג) סלחם סו' (ב) סלחם סג (ב) סלחם (ג) סלחם (ד) סלחם (ה) סלחם (ו) סלחם (ז) סלחם (ח) סלחם (ט) סלחם (י) סלחם
(יא) סלחם (יב) סלחם (יג) סלחם (יד) סלחם (טו) סלחם (טז) סלחם (יז) סלחם (יח) סלחם (יט) סלחם (כ) סלחם

סליחות להמישי

אלהינו ואלהי אבותינו

אֱנֹשִׁי אָמְנָה אֶבְרֹוּ • בָּאִים בְּכַח מַעֲשֵׂיהֶם : גְּבוּרִים לְעַמּוּד
בַּפְּרָץ • הוֹחִים אֶת הַגְּבוּרוֹת : הָיוּ לָנוּ לְחוּמָה • וּלְמַחֲסֵה
בְּיָוֶם זַעַם : זוֹעֵכִים אַף בְּלַחֲשֵׁם • חָמָה עוֹצְרִים בְּשׁוֹעַם : מָרָם
קָרְאוּךָ עֲנִיתָם • יוֹדְעִים לְעַמְר וּלְרַצְּךָ (י"ט) וּלְרַצּוֹתֶךָ : כְּאֵב רַחֲמֶיךָ
לְמַעַנָם • לֹא הִשְׁבּוֹתָ פְּנֵיהֶם רִיקָם : מֵרַב עֲוֹנֵינוּ אֲבִרְנוּם • נֶאֱסָפוּ
מִנוּ בַּחֲטָאֵינוּ : סָעוּ הַכֹּהֵן לְמִנּוּחֹת • עֲזָבוּ אוֹתָנוּ לְאַנְחוֹת : פָּסוּ
גּוֹדְרֵי גְדָר • צִפְתּוּ מוֹשִׁיבֵי חֲמָה : קָמִי בַּפְּרָץ אֲנִי • רְאוּיִם לְרַצּוֹתֶךָ
בְּעֶתְךָ (י"ט) כְּעֶתְךָ : שׁוֹמְטֵנוּ בְּאַרְבַּע פְּנוֹת • תְּרוּפָה לֹא מִצְּאֵנוּ :
שָׁבְנוּ אֵלֶיךָ בְּבִשְׁת פְּגִינוּ • לְשִׁחְרָךְ אֵל בְּעַת צָרָתָנוּ : אֵל מֶלֶךְ וְיָי

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בֵּיתוֹהָ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים • גַּם הַיּוֹם
וַיִּשְׁעוּ מִפִּיךָ שׁוֹכֵן מְרוֹמִים • כִּי אַתָּה רַב

סְלִיחוֹת וּבָעַל תְּרַחֲמִים : שְׁעָרֶיךָ הֵם הַדּוֹפְקִים בְּעֲנִיִּים
וְנִדְלִים • צָקוֹן לַחֲשֵׁם קָשׁוּב יְהִי שׁוֹכֵן מְעֵלִים • כִּי אַתָּה :
פְּחוּדִים הֵם מִכָּל צָרֵיהֶם • מִמְּחֹרְפֵיהֶם וּמִמְּגִדֵּיהֶם •
נָא אֵל תַּעֲזֹבֵם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם • כִּי אַתָּה : מוֹבִילֶיךָ
יִקְדְּמוּ לָהֶם בְּיָוֶם תּוֹכַחָה • וּמִתּוֹךְ צָרָה תִּמְצִיאֵם פְּדוּת
וְרוּחָה • כִּי אַתָּה : וַיִּשְׁעוּ לְעֵין כָּל וְאֵל יִמְשְׁלוּ בָם רְשָׁעִים •
כִּי אַתָּה : וְחוֹתָנוּ וַיַּעֲלוּ לְצִיּוֹן מוֹשִׁיעִים • כִּי אַתָּה :
תִּקְשִׁיבָה אָדוֹן לְקוֹל שׁוֹעֲתָם • וְלִמְכוֹן שִׁבְתֶּךָ הַשָּׁמַיִם
תַּעֲלֶה תִּפְלָתָם : כִּי אַתָּה רַב סְלִיחוֹת וּבָעַל תְּרַחֲמִים :

אל מלך • ויעבור • זכור רחמך •

סליחות לשני תניינא

סלח לנו אבינו • אל ארך אפים עד לכל קוראך •

אֵלֵי־הַתְּקוּפָה יְדַעַת עַד־קֵאֵד • וְאֵל־לְעַד תִּזְכּוֹר עוֹן הַן נִבְטַמְנָא עִמָּךְ בְּלִגְנֵי :
העל

סליחות לשני תניינא

הַעֲלֵנוּ אֱלֹהֵי תַתְּאֲפֹק יְהוָה תַּחֲשִׁיחַ וְתַעֲנֵנוּ עַד-מָאֹד : שְׂבוּבָה יְהוָה עַד-מְהֵרָה
וְתַנְחֵם עַל-עַבְרָתָךְ : כרחם אב וברי

אלהינו ואלהי אבותינו

אֶפְפוּנוּ מִיָּם עַד נֶפֶשׁ • בָּאֲנוּ בְּעַמְקֵי מְצוּלָה • גְּלִי יָם עִבְרוּ עָלֵינוּ •
דְּכִיּוֹת תְּהוּם פָּסְתָנוּ • הוֹדְנוּ נְהַפֵּךְ לַמַּשְׁחִית • וְעוֹד לֹא
עֲצַרְנוּ כְּחַיְזוּלַעֲפָנוּ עַל חַטָּאתֵינוּ חוֹלְחָלְנוּ עַל רֹב פִּשְׁעֵינוּ מִבְּסָנוּ
עֲצָה מִה לַעֲשׂוֹת • יוֹעֵץ בְּקִרְבְּנוּ אֵין • פּוֹנְנוּ בְּלֵב מַחֲשָׁבוֹת •
לְמַרְחוֹק שְׂאת דַּעָה • מַסּוּרַת בְּיַדֵּינוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ • נֶאֱקָה תְּשׁוּבָה
וְצַדִּיקָה • סוֹתְרוֹת רוּע גְּזוּרוֹת : עוֹד מַעֲנוֹת עִם • פִּצְנוּ בְּהַסְכְּמָה
אַחַת • צוּם שְׁנֵי וּחְמִישֵׁי וְשְׁנֵי • קְרוּשׁ אוּלֵי יִשְׁקִיף • רַחֲמִיו לְקַדֵּם
לְרוּנוּ • שְׂדֵי עֲשִׂינוּ אֶת שְׁלָנוּ • תַּקִּיף עֲשֵׂה אֶת שְׁלָךְ • אַל תִּשָּׁב
עַמְּנוּ בַּדִּין • מַדְבֵּר וּמְתַרְבּ וּמְרַעַב מִלְּטָנוּ • תִּימַר נַפְשָׁנוּ בְּעֵינֶיךָ •
יֵה סֵלַח לָנוּ • מִחַל לָנוּ • כִּפָּר לָנוּ • בְּיוֹם רַדְתָּךְ בָּעֲנָן : אַל מִלֹּד וּבִרְ

הָאֲזִינָה יְהוָה תַּפְּלַתְנוּ וְתִקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּתְּנוּנוּתֵינוּ : שְׁמַע יְהוָה קוֹלָנוּ
נִקְרָא תַנְנוּ וְעַנְנוּ : שְׁמַעָה יְהוָה צְדָק הַקְּשִׁיבָה רַחֲמֵנוּ הָאֲזִינָה
תַּפְּלַתְנוּ : שְׁמַע יְהוָה וְתַנְנוּ יְהוָה הִנֵּה עוֹזֵר לָנוּ : כרחם אב וברי

אלהינו ואלהי אבותינו

אֲזוּן תַּחַן וְהַסְכַּת עֵתִידָה • אַף הֶפֶר וְשַׁבֵּךְ עִבְרָה • בָּאֵי לַחֲלוּתְךָ
בְּנַפְשׁ מֵרָה • בְּשִׁמְךָ הַגְּדוֹל יִמְצְאוּ עוֹזָה : גְּעִית נֶאֱנַחִים
עֲנוּתָם תַּזוּה • גְּחִינַת קוֹמָתָם נֹא אַל תִּבְזֶה • דְּרוּשׁ עַל-בִּזְנוּם מִצָּר
וּבוֹזָה • דְּרוּךְ פּוֹרָה וְנַצְתָּם יוֹה : הֵלֹא אַתָּה הֵייתָ וְהַנִּקָּה הָיוּ תַהֲיִה
בְּהַרְר גְּאוּנָה • וְנִמְתָּ יִפּוֹן זַרַע אֲמוּנֶיךָ • וְהַנֶּם פְּלִים מִתְּנַת
תְּרוּנָה : זוֹעָמוּ בְּעוּנִים וּמִמְאֵאִים נִסְחוּ • זוֹרוּ בְּאַפְסִים וְלֹא גָתוּ •
חַבְלָה רוּחַם וְלַעֲפַר שְׁחוּ • תְּרַשׁוּ חוֹרְשִׁים וּמַעֲנִית הַמַּתִּיחוּ :
מִבְּעוּ כְּבוֹץ וְאֵין פּוֹצָה • מוֹרְפִיחָם שְׁלוּ מִקְצָה אֶל קְצָה • יוֹם יוֹם
לְדוֹחָם מִנְצָה • יָד פּוֹרְשִׁים מְלַחֵץ לְיָצֵא : בְּלֹד חַיִּיתָם בְּיַגּוֹן וְאַנְחָה •
פּוֹשֵׁל רֶבֶה וְעַרְבָה שְׂמַחָה • לְיִשְׁע חוֹכִים וְהִנֵּה צוּחָה • לְפִשׁוּם
קָמִים וְכָרוּ שׁוּחָה : מְעַרְיָמִים סוֹד מִמֶּךָ לְהַדִּיחָם • מַכְבִּידִים עוֹל

דַּרְבָּשִׁיל
(א) יַשִּׁיב סַל (ב) סָלִים (ג) סָל (ד) סָל (ה) סָל (ו) סָל (ז) סָל (ח) סָל (ט) סָל (י) סָל (יא) סָל
סָל (יב) סָל (יג) סָל (יד) סָל (טו) סָל (טז) סָל (יז) סָל (יח) סָל (יט) סָל (כ) סָל (כא) סָל (כב) סָל (כג) סָל (כד) סָל (כה) סָל (כו) סָל (כז) סָל (כח) סָל (כט) סָל (ל)

סליחות לשני תניינא

לְהַכְשִׁיל כְּתָם • נוֹאֲקִים אֵלֶיךָ בְּהַתְעַפֵּף רוּחָם • נָתַת לְמַצּוֹא
מְכוּבֵד טָרְחָם: שֵׁית צָקִים בְּמַעֲמַד צָפוּף • סְלִיחָה מִבְּקָשִׁים
בְּקִרְדָּד כְּפוּף • עוֹשֵׁי קִדְמָה יִקְנִיאוּם וְנִתְנוּם לְשִׁפּוּף • עוֹעִים יִמְסְכוּ
וְיִהְיוּ לְסִפּוּף: פָּדָה דְּבִקְיָה מִתְרַץ וְכִלְוִי • פְּלִטָם מִצּוֹרֵר וְתָנָם
לְעֵלְוִי • צִוָּה יִשׁוּעוֹת מִשְׁתַּרְיָה בְּחִלְוִי • צוּר עוֹלָמִים הוֹשִׁיעֵנו
בְּגִלְוִי: קִנְיָ וְנוֹקָם קִנְיָ לְשִׁמְדָה • קִצֵּץ עֵלָם מִצּוֹאֵר עִמָּךְ • רֵאֵה
עֲמַלְנוּ וְשׁוּב מִזְעַמָּךְ • רִיבָה רִיבְנוּ מִעַם חֲרָמָךְ: שְׂכִינְתָךְ הִשָּׁב
לְחִיק אֲרִמּוֹנֵי • שְׁאֲנָן הוֹשִׁב לְוִי וְכִהְנִי • תַּטְּחָה אֲזָנְךָ לְקוֹל תַּתְּנוּנִי •
תִּרְצְנִי בְּקִרְאֵי יְהוָה יְהוָה: אֵל מֶלֶךְ וַעֲבוֹד וְכוּ

יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם • וְחַנּוּן • אֲרָךְ אַפַּיִם • וְרַב חַסֵּד •
וְאַמֶּת • נִצֵּר חַסֵּד לְאַלְפִים • נִשְׂא עֵזֶן וְפִשְׁעֵי •
וְחַטָּאָה • וְנִקְחָה • וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנְנוּ וְלַחַטָּאתָנוּ וְנִחַלְתָּנוּ: •
אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה • בְּרֵאוֹתַי כָּל עִיר עַל תִּלְתָּה
בְּנִיָּה • וְעִיר הָאֱלֹהִים מִשְׁפַּלְתַּי עַד שְׂאוֹל תַּחֲתֶיהָ •
וּבְכֹל זֹאת אֲנִי לֵיָּה וְעֵינַיִנוּ לֵיָּה • יְהוָה: מִדַּת הַרְחָמִים
עֲלֵינוּ הַהַגְדֵּלְנוּ • וְלִפְנֵי קוֹנֵךְ תַּחֲנַנְתָּנוּ הַפִּילִי • וּבְעַד
עִמָּךְ רַחֲמִים שְׂאֵלִי • כִּי כָּל לֵבב דְּוִי וְכָל רֵאשׁ לְחִלְוִי •
יְהוָה: הִמְכַתִּי יְתוּדוֹתַי בְּשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה תְבוּת • וּבִשְׁעָרֵי
דְּמָעוֹת כִּי לֹא נִשְׁלָבוֹת • לָכֵן שְׁפַכְתִּי שִׁיחַ פְּנֵי בּוֹחַן
לְבוֹת בְּטִיחַ אֲנִי בְּאֵלָה וּבִזְכוֹת שְׁלִשַׁת אָבוֹת • יְהוָה: •
יְהוּ רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ שׁוֹמֵעַ קוֹל בְּכִיֹּת • שְׁתִּשְׂעִים
הַמְעוֹתֵינוּ בְּנִאֲדָךְ לְהִיּוֹת • וְתִצִּילֵנוּ מִכָּל גְּזֵרוֹת
אֲבִירֹת • כִּי לָךְ לְבַד עֵינַיִנוּ תִּלְוִיּוֹת • יְהוָה:

אֵל מֶלֶךְ וְכוּ וְכוּ רַחֲמֵךְ וְכוּ תַמְנָא לְסִיל

סליחות לעשרה בטבת

אומרים סלח לנו אל ארך אפים אתה עד ורב חסד לכל קוראך

פִּי עִם יְהוָה תִּחַסַּד וּתְרַבֶּה עִמּוֹ פְּדוּת : פִּדְהָ אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרוֹתָיו : וְהוּא יַפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו : פוֹדֶה יְהוָה נַפְשׁ עַבְדּוֹ וְלֹא יֵאָשְׁמוּ כָּל הַחַוְסִים בּוֹ : כרחם אב וכו'

אלהינו ואלהי אבותינו

אֲזַכְּרָה מִצּוֹק אֲשֶׁר קָרָאתִי • בְּשֵׁלֶשׁ מִכּוֹת בַּחֲדָשׁ הַזֶּה הִכְנִי •
גִּדְעַנִּי הִנִּיאֵנִי הִכְאֵנִי • אֵךְ עָתָה הִלֵּאתִי : דַּעֲכֵנִי בַשְּׂמוּנָה
בוֹ שְׂמֵאלִית וַיִּמְנִית • הֲלֹא שְׁלֹשְׁתָּן קִבְעָתִי תַעֲנִית • וּמִלֶּךְ יוֹן
אֲנֹסֵנִי לְכַתּוּב דַּת יוֹנִית • עַל גְּבִי חָרְשׁוֹ חוֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ מֵעֲנִית :
זוֹעַמְתִּי בַת־שָׁעָה בּוֹ בְּכֻלָּמָה וַחֲפֹר • חֲשֵׁךְ מֵעֲלֵי מַעִיל הוֹד וַצִּפּוֹר •
טָרוּף טוֹרֵף בּוֹ הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שֹׁפֵר • הוּא עֲזָרָא הַפּוֹפֵר : יוֹם עֲשִׂירֵי
צָוָה בֶּן בּוֹזֵי הַחוּזָה כָּתַב לָךְ בְּסִפְּרֵי הַמַּחְזוּה לְזַכְּרוֹן לְעַם נִמְסִים וּנְבֻזָה •
אֶת עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה : מִנֵּן סֵדֵר חֲדָשִׁים בַּעֲשָׂרָה בּוֹ הָעִיר • נְהִי
וַיִּלֵּךְ בָּמוֹ פִּי אִפְעִיר • סֵדֵר פְּרָעַנִּיּוֹת בַּתּוֹךְ לְבָבִי יִבְעִיר • בָּבֵא
אֵלַי הַפְּלִיט לְאִמֹר הַכַּתָּה הָעִיר : עַל אֱלֹהַ עַל פְּנֵי אֲבָק זִרְיָתִי •
פָּצְתִי עַל אֲרַבְעָתָן לוֹ חֵץ בְּלִבִּי יִרְיָתִי • צָרוֹת עַל אֱלֹהַ קָבַר לִי
כְּרִיתִי • צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי פִּיהוּ מְרִיתִי : קָרָאתִי שִׁמְךָ מוֹתַנְחָם
עַל רַעְתִּי • רֵאָה עֲנִי וּשְׁמַע קוֹל פְּגִיעָתִי • שְׁמַע תְּחַנְּנֵנִי חַיֵּשׁ נֶאֱ
יִשׁוּעָתִי • אֵל תַּעֲלֶם אֲזַנְךָ לְרוֹחַתִּי לְשׁוּעָתִי : יָרַח טִבֵּת מְאֹד
לְקִוִּיתִי בּוֹ • וּנְשַׁתְּנוּ עָלַי סִדְרֵי נְתִיבוֹ • סִרְרָתִי פִּשְׁעָתִי גִפְתָּה לִי
טוֹבוֹ • הָאוֹמֵר לָיִם עַד פֹּה תִבֵּא : אל מלך וכו'

אֱלֹהִים בְּאוֹנוֹם בְּנַחֲלָתְךָ טַמְאוּ אֶת הַיֵּכָל קִדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם לְעַיִים :
אֱלֹהִים יוֹדִים קָמוּ עָלֵינוּ וַעֲרַת עֲרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא שָׁמְךָ
לְגַנְדָּם : כרחם אב וכו'

אלהינו ואלהי אבותינו

אֲבֹן תְּרֵאשָׁה : לְעַיִים וּלְחַרְיֵשָׁה • וְנוֹחֲלֵי מוֹרְשָׁה • מְנוּד רֵאשׁ
בְּלֵאָפִים : בְּקַרְבִּי לֵב נִכְאָב • נִדְוָה וְנִדְאָב • נִשְׁאָרְנוּ פֶּאִין
אָב • וְהִינֵנוּ בִּיתּוּמִים : רַבָּה וַעֲנָגָה בְּשׁוֹשָׁנִים סוּגְהָ עָתָה הִיא

נוגה
(א) סלילים ק"ז. (ב) טס כס ככ. (ג) טס ק"ס. (ד) טס (ה) ככ. (ה) טס טס ט. (ו) טס ט. (ז) (כס"ט)

סליחות לעשרה בטבת

נונה * מסורה ביד קמים : היתה כאלמנה * כריה נאמנה * ורע
 מי מנה נמכרו בלא דמים : מעננה ורפה * צלחה למלוכה *
 ומעניתה ארכה * זה כמה שנים וימים : בית יעקב לבנה * קלעג
 ולענה * העיר העליזה * למטעי כרמים : רוויה תרעלה * ביד
 בני עולה * הרצויה בעולה * ובקטרת הסמים : מאסה לזנוח *
 תורת אבי זנוח * ולא מצאה מנוח * לילות וימים : נזרא אל
 עליון * ממה יהי צביון * להשיב לריב ציון * שנת שלומים :
 חדש ימינו כקדם * מעונה אלהי קדם * ולבן כצמר אדם * וכשלב
 פתמים : תזקנו ביראתה * ובקיום תורתך * ופקדנו בישועתך *
 מלך מלא רחמים : אל מלך וכו'

^{סופת}
 אבותי כי בטחו בשם אלהי צורי. גדלו והצליחו
 וגם עשו פרי. מעת הדהו והלכו עמו קרי.
 היו הלוך וחסור עד החדש העשירי : בעשירי לחודש
 סמך מלך בבל. וצר על עיר הקדש. ונקרב רב
 החובר. גתתי הדש ועניתי בבבל. והיה מדי חדש
 לאכל בנורי. אבותי : ראשית בכורה לראשית החרם. שם
 אחרים הזכירה והעון גורם. פני אל לא הכירה ושטפה
 בורם. צרה כמבכירה כעת בפרום תמריא. אבותי :
 אלהים הביא יום רעה ומצור. צנה צרי סביבי עוללי
 לבצור. יום הרך לבבי. ואון כח לעצור. ודבר אל
 נביא. משול אל בית המרי. אבותי : מיושביו שער
 העביר אהרת. חמתו כאש בער והרים עטרת.
 ומלבנו יער השליך תפארת. ורוח סושה וסער תסמר
 שערת בשרי. אבותי : ופיפות נמשלת. ועתה קדורנית.
 בעון כי בשלת. ולבך אחורנית. ונבוך ונחשלת.
 ראשונה ושנית. והחמל לא חתלת. מעט צרי. אבותי :

סליחות לעשרה בטבת

צדיק הצור תם. נשוא עון נראה. מכרוב למפתן
לפנת גג דאה. מעון הנבתם. וצעקתם באה. רבה
רעתם בעין עשה פרי. אבותי: חזק כל קמי תוכן
העלילות. כי מלאו ימי ברוע מפעלות. ומבושת
עלומי שבתתי גמולות. נותן לחמי וימי פשתי
וצמרי. אבותי: קמי פיהם פערון ונחלתי בלעו. מאד
עלי נברו ודמי שתו ולעו. נברים עלי צרו. ואת אתי
הרעו. האומרים ערו ערו בני שעיר החורי. אבותי:
אמרו לכו נבלם ונשביתה זכרם. אל קנא ונוקם נמלם
ישאו את שברם. כמעשיהם שלם ויבשו משברם.
כאיש חלום חולם שלשה סלי חורי. אבותי: פצעו לא
רפכה ותבורותי רצה. ועיני הובקתה צופה לדודי צח.
העוד לא שבתה חמתו לנצח. על מה עשה כבה ומה
תרי. אבותי: רחום זה אלי אל לעד תזנח. ארכו ימי אבלי
ועוד לבי נאנח. שובה אל לאהלי מקומך אל תנח.
שלם ימי אבלי כי תבא על שכרי. אבותי: יהוה מנת
חלקי חושה לי לעזרה. ופתחת שקי שמחה לי
לאזרה. ותגיה את חשבי באורה להאירה. את נשף
חשקי כי אתה גרי. אבותי: מיגון ואנחה פדה אל את
גפשי. עשה לעמך הנחה. מלכי וקדושי. תהפוך
לרנחה. את צום החמישי. לששון ולשמחה. צום

הרביעי וצום העשירי. אבותי:

אל מלך וכו'. זכור רחמך וכו'

סליחות לתענית אסתר

אומרים סלח לנו אל ארך אפים עד ורב חסד לכל קוראך

קוּה קוּנוּ אֵל יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּשְׁמַע שְׁוֹעַתְנוּ : אֵף אַרְח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה
קוּנוּהָ לְשִׁמְךָ וְלִזְכָּרְךָ תִּצְוֶה נַפְשׁ : כִּרְחֵם אֵב וְט'

אלהינו ואלהי אבותינו

אָדָם בְּקוֹם עֲלֵינוּ חֵיל אֲחֻזְתְּנוּ לְרַעוּד • בְּהִסְתַּפְּחוּ לְמַלְכוּת תְּנַף
בְּמַעַט פְּשָׁלְנוּ לְמַעוּד • גָּמְרוּ לְמַכְרֵנוּ כְּתֵל וְחֲרִיץ בְּלִי
מִסְעוּד • אָמְרוּ לָכֵן וַנִּכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזְכֵּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד :
דִּלּוּ עֵינֵי לְמָרוֹם קְרָאתֶיךָ אוֹיְבֵי לְקוֹב • הִכְרַת שֵׁם וְשָׂאָר וּמַחַה
שֵׁם לְרָקוֹב : וְצַד צוּרְדֵי בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר נָפְלוּ לְעַקוֹב • וַיֹּאמְרוּ
לֹא יִרְאֶה יְהוָה וְלֹא יִבִּין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב : זְרוּיִם עֵנָה וַיִּגַּה וְלֹא מִלֵּב
לְכַלּוֹתֶם • תָּבוּ לְפָנִים וְרַדְם בְּהִסְתַּרְתְּ טַבַּעַת לְהַחֲלוֹתֶם • טוֹב דְּבַר
הַקּוֹם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהַעֲלוֹתֶם • בְּאַרְצָן אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
נִעְלַתִים לְכַלּוֹתֶם : יָדַע רַמְזוֹ הַקּוֹרוֹת לְעַם מַעֲפָר וּמַהֲרִים • כְּתַב
הַסֵּתֵר אֶסְתִּיר וּמָר דְּרוֹר מִכְּרִדְם • לְשִׁבוֹת הַמֶּן מִמְּחַרְתַּת הַמֶּן
הַעֵץ קִנְדֵם • תַּחַת הַנְּעֻצוֹן יַעֲלֶה בְרוּשׁ וְתַחַת הַפְּרָפֵד יַעֲלֶה
הָדָם : מִקְשִׁיב דְּבַר שֶׁקֶר כְּתַב שִׁטְנָה וְעֻצָב • נִתְעַפָּף בְּבִגְדֵי
שָׂרָד כְּטָעָה בְּמִנְיֵן קִצָב • סִדֵּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֵׁנִים כְּלֵי בַיִת
הַמְּחֻצָב • וַיָּבֵא גַם הַשֵּׁטָן בְּתוֹכֶם לְהִתְיַצֵּב : עַם הַנְּמַצָּאִים
בְּשׁוֹשָׁן בְּאֶכְלָם מִזְבַּח עוֹכְרִים • פָּעַר פִּיּוֹ לְהַשְׁמִינִם וּלְהַסְבִּירֵם בְּיַד
נֹתֵן מִכְרָם • צוּר הַסִּבִּים לְכַתּוּב אֲנִירָת לְאַפְּרָד שְׁבָרָם • אֲמַרְתִּי
אֶפְאַיִתֶם אֲשֶׁר בִּיתָה מֵאַנּוּשׁ זִכְרָם : קְדוּשִׁים מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מֵר
יִבְכְּיוּן בְּצַעֲקָה • רַחֵם הַבֵּשׁ לְבָרִית וְאֵל תִּפְרַד לְהִרְחִיקָה • שְׁמַעָה
מוֹרָשָׁה וְתִלְבַּשׁ בְּגָדֵי אֲלֻמְנוֹת וּמִנְעָקָה • וְתַשֵּׁם יְדָה עַל רֵאשִׁי
וְתִלְכֵד תִּלְוֶךָ וְזַעֲקָה : תִּשְׁבִּי שֵׁם אֲזוּר שֶׁק בְּמִתְנִיּוֹ תִּהְבֶּשֶׁת • מִחַד
וְחִדְיָע יִשְׁנֵי מִכְּפַל אֲבוֹת שְׁלֶשֶׁת • נַחֵץ לְרוּעָה מַה לָּהּ נִרְדָּם
לְהִתְעַשֵּׂת • קוֹם קְרָא אֵל אֱלֹהֶיךָ אוֹיְבֵי יַתְעַשֵּׂת : חוֹתֶם שִׁיט אֲשֶׁר
נַעֲשָׂה לְבַלְשָׁן סִפֵּר • מִנִּיגוּה לְמַדוּ לְאַתֵּר גְּזוּה פֶּעַם לְהַפְּרֵר • בֶּן
קִישׁ הַקִּישׁ דִּלְחוֹת בַּיִת הַפְּפֵר • נִיכָם שֶׁק וַיִּשָּׁב עַל הָאֶפְרָד : רַבֵּן

היטקוח

היטקוח

סליחות לתענית אסתר

תינוקות לפניו ימים שלשה צמאים ומכפנים * בקול יעקב לחלוש
ידי עז פנים * ידיו אמונה לאל הצילני מעלבונים * פן יבוא והפני
אם על בנים : מזה אלה ומזה אלה בני איתני ורבני * כלם צעקו
ותעל שועתם אל יהוה : יה לקול רזון כבוא שאל לפני * ומה
קול הצאן הזה באזני : רועה השיבו הם קמני קדש ורע * יה
הצל לקוחים לפנות מאויב הרע * חנון נכמרו רחמיו ויבקש
לבבות המארע * ויהי כקרוא מלך ישראל את הספר ויקרע :
יהודי הזקיע ילדים למטה ואביהם למעלה * איש בשלש אמות
והרביעית אזור מגלה * משנה נקם הוה ושמה ושה תהלה *
אותי השיב על בני ואותו תלה : ותכתוב אסתר תוקף לקרות
כבתליל מהודים * מלמעלה קימו מה שקבלו למטה הודים * גם
ינוסם לפרסם כאז פלאו מסהידים * בעת הזאת רוח ותעלה
יעמוד ליהודים : אל מלך וכו

כי עמך מקור חיים באורה נראה אור : בקראנו ענגנו אלהי לשענו בצר
הרחבת לנו חנו ושמע תפלתנו : ועתה יגדל נא כח אדני באשר
דברת לאמר : כדום אב וכו

אלהינו ואלהי אבותינו

אתה האל עושה פלאות * בעמים הודעת עוז נוראות * גאלת
בורע עמך מתלאות * דכית צריהם במותי תחלואות :
האויב בקימו לעורר מרדנים * ודפה להכרית פרחי שושנים *
זמם לשקול לגנני אדונים * חליפי מאת פכרי אדנים : מלאיך
הותרת שקליהם להקדים * ידעת העתידות ודרשת נשקדים *
כבוי להמציא ללהב יוקדים * לקוחים לפנות לתחי נפקדים :
מבכה צרה בעבדם לפני * נמסרו להתז קנוקנות וגפנים :
סבבום מוקשים בכל דפנים * עיניהם לה תולים ובסתרה נצפנים :
פור נהפך באויבים לשלוט * צלוב הוכן אנני לקלוט * קולע
ובולע פני הלזט הלזט * ריבי עם באשמינים לעלוט : שלום ואמת
נכתב לכל צד * תוקף ישע סלע ומצד * שודר השדר וברשתו
הוצד * מלשני נסתח נצמת ונרצד : עשו שמחות ולדורות

סליחות לתענית אסתר

קָבְעִים * וּמְקַרְאוֹת שְׁלֹשִׁים וְלֹא רַבְעִים * נִסְבְּמוּ מִמַּעַל וּלְמַטָּה
מִבְּעִים * בַּסֶּפֶר נִחְקַק עַל מַת קָבְעִים: רָמַח יָדָה לְסִלּוֹחַ לְפֹשְׁעִים *
יְהוּדֵי וְהִרְסָה הַקִּמְתָּ מוֹשִׁיעִים * צִדְקָתָם עוֹמֶדֶת לְעַד לְשִׁעְשׁוּעִים *
חָקֵר כְּבוֹדָם לְהַזְכִּיר לְנוֹשְׁעִים: קָנָא לְשִׁמְךָ נוֹרָא וְנִקְדָּשׁ * חַוְהָ
כְּרָמְךָ נִתְרַם וְנִדָּשׁ * זְרוּיִינוּ קִבְּץ וְשִׁיר לְךָ יְהוָה * קִיָּמָם וְתַחֲתִים
כְּבִנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: וּכְעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת בְּאוֹתָן הַיָּמִים * אֲתֵנּוּ
הַפְּרָא תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים * מִצּוֹא לְפָנֶיךָ כּוֹפֵר וְתַנְחוּמִים * אֵל מִלְכָּה
יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים: אֵל מֶלֶךְ וְכוּ

בְּמִתִּי מִסֶּפֶר חֲלִינוּ פְּנוּךְ. לְשׁוּעַת נִבְאִים אֵל תַּעֲלֵם
אֲזַנְךָ. הַקָּשֶׁב תִּתְחַנְתֵּם מִשְׁמֵי מַעֲוֹנֶךָ. כְּבִימֵי
מִזֵּר וְהִדָּם הוֹשִׁעַת בְּנוּךָ: תְּהַלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲתָה יוֹשֵׁב.
שׁוּעַתָּם מֵאֲזִין וְרַנְתָּם קוֹשֵׁב. רַפְאוֹת לְמַחֲץ מִקְדֵּים
וּמַחֲשָׁב. קְנוּיֶיךָ לְהִיטִיב וְנִוְיָהֶם לְיֹשֵׁב. בְּמִתִּי: צָר וְאוֹיֵב
הַלְמִישׁ עֵינָיו. פִּיהוּ פֶּעַר לְשִׁאוֹף עֵנָיו. עֲשֵׂת בְּשִׁלּוֹ
לְהַשְׁמִיד קָהַל הַמוֹנִיוּ. סָגַל לְאֵבֶד חֶרֶת בְּנִשְׁתַּנּוּיוּ.
בְּמִתִּי: נוֹקֵם לְצָרִים וְנוֹטֵר לְאוֹיְבִים. מְהַדְּתָ מְהַדְּתָם
כְּזֹדוֹ לְאֵהוּבִים. לוֹחֵם וְנִינּוֹ הוֹתֵלּוּ מוֹצְלָבִים. כְּבַחְרוּזֹת
דְּגִים חוֹרוֹו תְּחוּבִים. בְּמִתִּי: יוֹם אֲשֶׁר שִׁבְרוּ צוֹרָרִים.
מְבַחָה לְרִשִׁית בָּעַם נְצוּרִים. חֲלָפָה הִדְתָּ וְנִפְלוּ פְּגָרִים.
זוֹלְעֵפוּ זוֹעֵמוּ מוֹבְסִים מוֹגָרִים. בְּמִתִּי: וּבְכֵן יִתְעַלָּה
שִׁמְךָ וְיִתְנַשֵּׂא. הוֹרֵךְ שְׁמֵי שָׁמַיִם כִּסֵּה. דְּפִים בְּרוֹמְךָ
נִתְוַנְיָם לְמִשְׁפָּה. גִּיָּא וְאַפְסִיָּה תִּתְחַלְתֶּךָ מִכִּסֵּה. בְּמִתִּי:
בִּינָה הַנִּיגְנוּ עֲתָה וְרָאָה בְּצָר. הִשִּׁיבֵנוּ לְמַנוּחַתְךָ כִּי
יָדָה לֹא תִקְצָר * אֲדוֹן קְרֵאנוּךָ מִן הַמְצָר * אֲנָא הוֹצִיאֵנוּ
לְמִרְחָב וְחִלְצֵנוּ מִצָּר * בְּמִתִּי: מֵאֵד תִּרְבֵּה לָנוּ מְחִילָה *

שמע

סליחות לתענית אכתר

שִׁמְעֵה תְּפִלָּה וְהַעֲבֵר תְּפִלָּה • לֹחֲצֵינוּ יִשְׁלִימוּ אֶתְנוּ
נַעֲוֹנוֹתֵינוּ תִּשְׁלִיךְ בְּמִצּוֹלָה • מִמֶּנּוּ רַחֲמֶיךָ לֹא תִכְלָא :
בַּמַּיִם : אֵל מֶלֶךְ • זֹכֵר רַחֲמֶיךָ וְכוּ' :

סליחות לשבעה עשר בתמוז

אומרים סלה לנו אל ארך אפים עד ורב חסד לכל קוראך .

אֵל תִּתְּנֵנוּ רַחֲמֵי לֹא עַד יִכְוֹנֵן וְעַד יֵשִׁים אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בְּאַרְצָךְ : כִּי עֲמִידָה
מִקּוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אֹרֶךְ : אֶלְהֵינוּ בּוֹשָׁנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וּנְכַלְמֵנוּ
בְּעֹנֵינוּ : כַּחַס אֲבוֹתֵינוּ

אלהינו ואלהי אבותינו

אֶתְּאֲנוּ לָךְ יוֹצֵר רִחוּתִי בְּרוּב עֹנֵינוּ כְּבָדוֹ אֲנָחוֹת • גִּזְרוֹת עֲצָמוֹ
וְרַבּוֹ צְרִיחוֹתֵי כִי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז נִשְׁתַּפְּרוּ תְּלֹחוֹתֵינוּ :
גָּלֵינוּ מִבֵּית הַבְּחִירָה • וְחָשַׁךְ בְּעֵדְנוּ אוֹרָה • דִּינֵנוּ נִחַתְּם וּנְגִזְרוֹתָה
גִּזְרוֹתָ • כִּי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז נִשְׁרַפָּה תְּהוֹרָה : הָרַסוּ אוֹיְבֵינוּ
הַחֵיכֵל • וּבְרַחֲמֵי שְׂכִינָה מְזוּיִת הֵיכָל • וְנִמְסַרְנוּ בְּיַד זָרִים
לְהַתְּאָפֵל • כִּי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז הָעַמֵּד צָלַם בְּהֵיכָל : וְרוּנוֹ
מֵעִיר אֶל עִיר • וְנִלְכַד מִנּוּ רַב וְצָעִיר • הָרַבָּה עִירָנוּ וְאֵשׁ בֵּיה
הִבְעִיר • כִּי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז הִבְקָעָה הָעִיר : מִפֶּשַׁע
בְּמִקְדָּשֵׁנוּ צַר הַמִּשְׁמִיד • וְנִטַּל מִחֲתָן וּכְלֵה אֲצַעְדָּה וְצָמִיד • יַעַן
כַּעֲסָנוּךָ נִתְּנָנוּ לְהַשְׁמִיד • כִּי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז בְּמִלְּהַתְּמִיד :
בָּלָה מִנּוּ כָּל הוֹד וְשִׁבַח • חֲרַבּוּ שְׁלֹף אוֹיֵב עָלֵינוּ לְאַבְחָה • לְהַיּוֹת
עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים מוֹכְנִים לְטַבַּח • כִּי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז נִתְּפַלְּלוּ
עוֹלָה וּזְבַח : מִרְדְּנוּ לְשׁוֹכֵן מְעוֹנוֹת • לָכֵן נִתְּפַזְּרוּנוּ בְּכָל פְּנוֹת
נִתְּפַךְ מִחֵילָנוּ לְאַבֵּל וְקִינוֹת • כִּי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז בְּמִלּוֹ
קִרְבָּנוֹת : סִירְנוּ לְפָנֶיךָ מְרִיב לְשׁוֹנוֹת • לָכֵן לְמִדָּה לְשׁוֹנוֹנוּ לְזַכֵּר
קִינוֹת • עֹנֵינוּ רַבּוֹ בְּרִי לְהַמְנוֹת • כִּי בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז גִּרְמֵנוּ
לָנוּ עוֹנוֹת : פְּזַרְנוּ בְּלִי מִצּוֹא רִחוּחַ • לָכֵן רַבְּתָה בְּנוֹ אֲנָוָה • צוֹר
רָאָה נִפְשָׁנוּ כִּי שָׁתָה • וְשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז חָפַךְ לָנוּ לְשִׁשׁוֹן

ולישמחה

סליחות לשבעה עשר בתמוז

וּלְשִׁמְחָה : קִשְׁיֵנוּ עֲזָרָה וְרַבְתָּה בְּנוּ אָסוֹן * לָכֵן נִתְּנוּ לְמִשְׁפָּה
וְרַפְשׁוֹן * רֵאָה יְהוָה וְחִלְצֵנוּ מֵאָסוֹן * וְשִׁבְעָה עֶשֶׂר בְּתַמּוּז הִפְךָ
לָנוּ לְשִׁמְחָה וְלִשְׂשׂוֹן * שִׁעֲנֵנוּ שִׁבְּן רוּמָה * וְקִבֵּץ נְפֻצוֹתֵינוּ מִקְצוֹת
אֲדָמָה * תֹּאמֶר לְצִיּוֹן קוּמָה * וְשִׁבְעָה עֶשֶׂר בְּתַמּוּז הִפְךָ לָנוּ לְיוֹם
יְשׁוּעָה וְנִחְמָה : אל מלך וכו'

אלהים אל דמי לך אל תהרבש ואל תשקוט אל : פי הגה איבך יהיין
ומשנאיך גשאו ראש : אל נקמות יהוה אל נקמות הופיע : טחט וכו'

אלהינו ואלהי אבותינו

אָמַרְר בְּכִי מִפְּנֵי יָד שְׁלוּחָה בְּעֵי * בְּנֶאֱצִי בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ בְּבִגְדֵי
וְקִבְעֵי * גִּזּוּ וּבְרַח וְנִסַּע עֶשֶׂר וְעָלָה לְשִׁבְעֵי * דְּמֵנֵי
הַצִּיּוֹנִי הַסִּיּוֹנִי בַחֲדָשׁ הַרְבִּיעֵי : הִבִּיא מוֹעֵד בְּמִלְאָתוֹ לְשִׁבּוֹר
בַּחוּרֵי גִמּוּז * וְרַבָּה בּוֹ פְעֻמִּים בְּמַסְמוּס וּמִזְמוּז * זְבוּלוֹ כְּעֶשֶׂר
שָׁנָנּוֹת מְבֻכּוֹת אֶת הַתַּמּוּז * חִיבְנֵי אֵיבְנֵי אֵזִי בִּירַח תַּמּוּז :
טָמְנוּ פָחִים חֲמֻשָּׁה בְּמִקְרָא תְּלָאוֹת מִשְׁלָחוֹת יָכְלוּ לִי בְּשִׁבְעָה
עֶשֶׂר בּוֹ בְּאֲלִיחוֹת * כִּי נִוְקַשְׁתִּי כְּכֹלָה עֲלוּבָה בַּחֲפֵת שְׁלוֹה
וְהַצְּלָחוֹת * לְרוּעֵי לֹא הִמְתַּנְתִּי שֵׁשׁ וְנִשְׁתַּבְּרוּ הַלְּחוֹת : מִיָּדוֹ
עֲדִיתִי חֲלִי כֶּתֶם וְאַצְעֲדָה וְצִמִּיד * נִגְרוֹת בְּיוֹם אֶפֶס כְּשַׁחֲתִי דְרָכֵי
לְהַשְׁמִיד * סֶדֶר עֲבוּדָתוֹ וְקִיץ מוֹבָחוֹ קִצְתִּי לְהַעֲמִיד * עַל פֶּן
מִלְשַׁבֵּת הַטְּלָאִים בְּפִל הַתְּמִיד : פוֹר הַתְּפוּרָה וְנִתְפוּרָה סוֹעֲרָה
עֲנִיָּה * צִיָּה נִמְשָׁלָה מִבְּלִי חוֹבֵל וְנִטְרָפָה כְּאֲנִיָּה * קַחֲתָהּ בַּחֲטָאתָהּ
בְּרֵאשִׁיהָ וּבְכַפֶּל הָאֲנִיָּה וְאֲנִיָּה * רִיבֹתָ צָרִיָּה כְּהִיּוֹם וְהִבְקַעְתָּ הָעִיר
בְּשִׁנְיָה : שִׁלַּחַה כְּצִבִּי מִדָּח מֵאֵין דוֹרֵשׁ לְהַסְתִּירָה * שִׁנְנוּ לְשׁוֹנֵם
וְנִתְנוּהָ כְּשֵׁה צִמְרָה וְחִלְבָּה לְהַתִּירָה * תִּצְעַק עַל כְּלֵי חֲמָדָה שָׁבוּ
נִכְתְּרָה * תַּחֲמוּד עֲנִיָּה נִצַּל כְּשָׂרָף אַפּוֹסְמָמוֹס הַתּוֹרָה : חֲרָף
עֲשׂוּקִים וְרִצּוּצִים בְּעִבּוֹר תְּרַעֲיָמָם סָכַל * יְרוּדִים בְּוִהָה לְאֹכּוֹל
וּבְהַסְתֵּר פָּנִים מִלְּהַסְתַּכֵּל * יָד הַשְּׁלִים מִבְּנָה שְׁקוּצִים נֶאֱכַלְעַת
צָרָה כְּוִתְכַנֵּם וְהַעֲמֵד צֶלֶם בְּהִיכָל : דוּוִים סְגוּפִים בְּגִים תְּהִיוּ
מִקְדָּם רֵאשׁוֹנִים * סְמוּכּוֹת צְרוּתֵיהֶם זוּ לְזוֹ כְּפָה שְׁנִים * לִקְיָם

כאשר

סליחות לשבעה עשר בתמוז

כְּאֲשֶׁר תַּעֲשִׂינָה הַדְּבוּרִים וְהַעֲקָבִים שׁוֹנִים • הַזְנוּיִם אֲבָר שְׁבָרָם
וּבְמִלְ סָבוּיִם בְּאִישׁוֹנִים • אֵל קָנָא בְּהַתְּאֵפֵק בְּמִקְנֵי אֵיךְ דְּשִׁנִּים
רְטוּבִים • מְהַפִּים תְּקִים עֲזוּמִדִּים לְעוֹלָמִים • כְּנִטְעִים מְחַטְבִּים
בְּאֶהָבִים • הָאֵמֶת וְהַשְׁלוֹם בְּצוּמוֹת הַטּוֹבִים • נִצַּח הַיּוֹתֵם לְשִׁמְחָה
וְלְשִׁשׁוֹן וְלִמְוֹעָדִים טוֹבִים : אֵל מֶלֶךְ וַיַּעֲבֹר וַיִּבֶר

סויון

שְׁעָה נֶאֱסַר • אֲשֶׁר נִמְסַר • בְּיַד בָּבֶל וְגַם שְׁעִיר • לָךְ
יְהִמָּה • זֶה כְּפֹה • וַיִּתְחַנֵּן כְּבֶן צְעִיר • יוֹם גָּבַר
הָאוֹיֵב וַתִּבְקַע הָעִיר : לְזֹאת אֶכְפֵּה • וְאֶסְפֹּק כֶּף •
בְּיוֹם חַמֶּשׁ פְּזוּרוֹנֵי • וְעַל הַגֵּל הַעֲגֹל • הַלּוֹחֹת יִצְאוּנִי •
וְגַם הַשְּׂמִיד הַתְּמִיד • וּבִסְוֹגַר הִבִּיאֵנִי • וְהוֹשֵׁם אֶלִּיל •
בְּהִיכַל כְּלִיל • וּמַעֲצָתוֹ כְּלֵאֲנִי • וְהַמְנַחָה הַוּנְחָה •
וְדַתָּה צָר בְּאֵשׁ הַבְּעִיר • יוֹם : מֵאֵד אֶתְחַל • וְאֶתְחַלְחַל •
בְּיוֹם שְׂדֵי דְחַפְנֵי • מְאוּר חֶשֶׁד • וְגַם שִׁשְׁד • כְּמוֹ
כְּדוֹר צִנְפְנֵי • וְהַשְּׂפִיפּוֹן מְצַפּוֹן • כְּשִׁבּוֹלֶת שְׂטַפְנֵי •
וְהַצִּיד • שְׁלַח יָד • וְהַצִּפִּיר וְהַשְּׁעִיר • יוֹם : הוֹד לְבִי
וּמְשׁוֹנְבִי • הֲלָעַד אֶפְּהַ יַעֲשֵׂן • שְׁמַחְנִי וְהַעֲלֵנִי • וּמְחַדְק
לְקוּמַ שׁוֹשָׁן • בְּנֵה בֵּית זְבוּל • לְהָשִׁיב גְּמוּל • הַכְרַמְל
וְהַבְּשָׁן • וְעֵין פְּקַח • וְנֶקֶם קַח • מֵאֲצָר וּמִדִּישָׁן שְׁפוּט
אֱלֹם • וְאֵז יִשְׁלֵם • הַמְבַּעַה וְהַמְבַּעִיר • יוֹם גָּבַר

הָאוֹיֵב וַתִּבְקַע הָעִיר :
אֵל מֶלֶךְ • וַיַּעֲבֹר • זְכוּר רַחֲמֶיךָ :

סליחות לתחלואי ילדים ר"ל

אל נא תשת עלינו חסדתי • אשר נואלנו ואשר חסאנו : חסאנו צדקנו סלח לנו יתקנו •
אל נא רפא נא תחלואי גופן פוריה • בוששה ותפורה
ואמלל פריה • גאלנה משחת וממכה טריה • עננו
כשענית לאברהם אבינו בחר המוריה : חסאנו דגלי עם
פרויי בורוע חשוףי הצל מנגף ואל יהיו לשסוף • ותענה
קריאתנו למעשה ידיך תכסוף • עננו כשענית
לאבותינו על ים סוף : חסאנו זכות צור חצב היום לנו
תגל • חשכנו מאנף ונחנו ביושר מעגל • טהר טומאתה
ולמאור תורתך עינינו גל • עננו כשענית ליהושע
בגלגל : חסאנו ייה ראה דשן עקוד והצמח לנו תרופה •
פלה שזר ושבר סער וסופה • למרנו וחכמו אמרתך
הצרופה • עננו כשענית לשמואל במצפה : חסאנו
מותם מרחם שרשיו אל תקמל • נקנו מפתם ושמן
ולא נאמל • סעדנו ונושעה וארתות הסדיך נגמל •
עננו כשענית לאליהו בחר הפרמל : חסאנו עודדנו
בצדק משוי ממים וכפר זרון ומשונה • פדנו ממהומת
מות ואחור בל נסונה • צוה ישועתנו ובעונותינו אל
נתמוגה • עננו כשענית ליונה במעי הדגה : חסאנו
קדשת איש חסידך זכור ליפת פעמים רחמך תעורר
כי לקינו בכפלים • שובנו תקף ליראתך ולא נחשוף
שוליים • עננו כשענית לדוד ולשלמה בנו בירושלים ;
חסאנו (תענה לקוראיך והסבת ממעונים תשמע שועת
צועקך • שומע אל אביונים • תרחם על בניה • פרחם
אב על בנים • עננו כמו שענית למרדכי ואסתר • ותלו
על העץ חמשים האב עם הבנים) : חסאנו • זכור לנו וכו'

הרחמן לברית מילה

הרחמן הוא יִבְרַךְ אֲבֵי הַיָּלֵד וְאֲמוֹ • וַיּוֹכֵנוּ לַגְּדֹלָה לְחַנּוּכוֹ
וּלְחַכְמוֹ • מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהַלְאָה יִרְצֶה דָמוֹ • וַיְהִי יְהוָה
אֱלֹהָיו עִמּוֹ :

הרחמן הוא יִבְרַךְ בְּעַל בְּרִית הַמִּילָה • אֲשֶׁר שָׁשׁ לַעֲשׂוֹת
צְדָק בְּגִילָה • וַיִּשְׁלַם פְּעָלוֹ וּמִשְׁכֹּרְתוֹ כְּפִילָה • וַיִּתְנַהֵג
לְמַעַלְהָ לְמַעַלָּה :

הרחמן הוּא יִבְרַךְ רַךְ הַנְּמוּל לְשִׁמוּנָה • וַיְהִי יָדָיו וְלִבּוֹ
לְאֵל אֲמוּנָה • וַיּוֹכֵה לְרֵאוֹת פָּנָיו הַשְּׂכִינָה • שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים בַּשָּׁנָה :

הרחמן הוּא יִבְרַךְ הַמָּל בְּשֵׁר הָעֶרְלָה • וּפְרַע וּמְצִין דָּמֵי
הַמִּילָה • אִישׁ הִירָא וְרַךְ הַלֵּבָב עֲבוּדְתוֹ פְּסִילָה • אִם
שְׁלֹשׁ אֱלֹהִים לֹא יַעֲשֶׂה לָּהּ :

הרחמן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ מְשִׁיחוֹ הוֹלֵךְ תָּמִים • בְּזִכּוֹת חַתָּן
לְמוֹלֹת דָּמִים • לְבִשָׁר בְּשׂוֹרוֹת מַזְכּוֹת וְנַחֲוּמִים • לְעַם
אֶחָד מִפְּנֵי וּמִפּוֹרֵד בֵּין הָעַמִּים :

הרחמן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ כַּהֵן צְדָק אֲשֶׁר לְקַח לְעֵילּוֹם • עַד הוֹכֵן
כְּסָאוֹ כְּשִׁמְשׁ וַיְהִי לָנוּ • וַיִּלְט פָּנָיו בְּאַדְרָתוֹ וַיִּגְלוֹם •
בְּרִיתֵי הַיְתָה אֶתֹּו הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם :

תפלה מעולה לעצירת גשמים

אמרו כל מומרי חללים החלו סיו צא לב נא נג נש מב קב סה סה סח עו קב פה קד קד
קד פח קבר קבו קבש קל קמה קמו קמו כו :

יְהוָה רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּזִכּוֹת מְזֻמְרֵי
תְּהִלִּים שְׁפָרְאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִכּוֹת פְּסוּקֵינוּ וּבְזִכּוֹת תְּבוּתֵינוּ וּבְזִכּוֹת
הַשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים חַיּוּצָאִים מִתְּהִם שְׁתַּכְפֹּר לָנוּ עַל כָּל
הַטְּאוֹתֵינוּ וְתִמְחֹל וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ שְׁחָמְאֵנוּ וְשָׁעֲוֵנוּ
וְשִׁפְשָׁעֵנוּ לְפָנֶיךָ וְתִתְנַהֵג עִמָּנוּ בְּמִדַּת הַחֶסֶד וּבְמִדַּת הַרַחֲמִים וַיִּגְלוֹ
רַחֲמֶיךָ עַל מְדוּתֶיךָ וְתִתְנַהֵג בְּמִדַּת רַחֲמֶיךָ עִם בְּנֵיךָ • וְעֲנֵנוּ מִשְׁמֵי
מְעוֹנֶיךָ בְּגִבּוֹרוֹת יִשְׁעֵי מִיְּגֶד • וְתִשְׁקֵנוּ מִנַּחַל עֲדֻנֶיךָ • תְּהוֹם אֵל
תְּהוֹם

תפלה לעצירת גשמים

תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיהָ לְהַשְׁפִּיעַ וּלְהַשְׁבִּיעַ מֵאֲצִרְהָ • וְאֲצִרְהָ
 הַמְּזוּב תִּפְתַּח וּפְתַח אֶת יְדֶיהָ • כִּי בְיָדָהּ מִפְתַּח שְׁעָרֵי רַחֲמִים
 לְפָרְגָם וְלוֹזֶן מִקְרָנֶיהָ רֵאמִים עַד בִּיצֵי כַנָּיִם • אֲבָל אֲנַחְנוּ אֱלֹהִים
 וְגוֹדֵל עֲזוֹתֵינוּ גוֹרְמִים שְׁנַעְצְרוּ הַגְּשָׁמִים :

וְעַתָּה עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים • כִּי כֵן מִדּוֹתֶיךָ וְדַרְכֶךָ לְגִמּוֹל
 לְתִיבִים חֲסִדִים טוֹבִים • וְגוֹתֵן לָחֶם לְרַעֲבִים • וְהַעֵל לָנוּ
 עֲנָנִים וְעָבִים • בְּטֹל וּמָטָר וְרִבִּיבִים מִמְקוֹם שָׁהֵם שׂוֹאֲבִים אֱלֹהֵי
 שׁוֹכֵן מְעוֹנָה • עֲנֵנוּ מִבְּרַכָּה הָעֲלִיּוֹנָה : אֱלֹהֵי הַמַּעְרָכָה • עֲנֵנוּ
 בְּגִשְׁמֵי בְרַכָּה : בּוֹחֵן לְבָבוֹת • עֲנֵנוּ בְּגִשְׁמֵי נְדָבוֹת : בְּזָכוֹת יִקַּח
 נָא מַעַט מַיִם • הַשְׁקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם : בְּזָכוֹת חֲפָר
 בְּאֲרוֹת מַיִם • חוֹן חֲשֵׁרֵת מַיִם • בְּזָכוֹת גַּל אֶבֶן מִבְּאֵר מַיִם • יִצְאוּ
 מִמַּעֲיֵנוֹת מַיִם • לְמַעַן מִשְׁוֵי מַמְיִם וְדִלְהָ מַיִם • יוֹל מִדְּלֵוֹ מַיִם : לְמַעַן
 מִבֵּל חֲמֹשׁ טְבִילוֹת בְּפִמִּים • יַעֲלוּ מִהַחַיִּמוֹת בְּחֲמֹשׁ שְׁמוֹת מַיִם •
 (נְשִׂאִים • אֵד • חֲזִיוֹ • עָנָן • וְעָבִים) יִמְלֵאוּ גִשְׁמֵם • לְנַפְוֵחֵי נַשְׁם •
 וְיִרְקוּ גִשְׁמֵם : וְלְמַעַן שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִים שְׁהַעֲבִרְתָּ בְּגוֹרֵת מַיִם :
 יַעֲלוּ נְשִׂאִים מִן הָאָרֶץ וְיִרְקוּ מָטָר מִן הַשָּׁמַיִם :

וְעַתָּה בְּאֵנוּ לְפָנֶיךָ בְּלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְרָפָה כַּמַּיִם וְנִשְׂא לְבַבְנוּ אֵל פְּנִים
 אֵל אֵל בְּשָׁמַיִם • כִּי אֲרִיץ עֵיפָה לְךָ לַמַּיִם וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁמַע
 מִן הַשָּׁמַיִם וּמִשָּׁם יִרְדּוּ מַיִם וְיִבְרָא יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ •
 לִיהוָה הִישׁוּעָה עַל עַמְּךָ בְּרַכְתָּהּ סֵלָה • וּמִלְפָּנֶיךָ מִלְכָּנוּ רִיקָם אֵל
 תִּשְׁיָבֵנוּ • כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תִּפְלֵת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים • וְיִקִּים
 בָּנוּ מִקְרָא שְׂבַתוֹב וְיִקְנֵא יְהוָה לְאֲרִצֵּנוּ וְיִחַמּוֹל עַל עַמּוֹ : וְיַעֲן יְהוָה
 וְיֹאמֶר לְעַמּוֹ הַנְּגִי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְתָּר וְשִׁבְעָתֶם
 אִיתוֹ וְלֹא אֵתֵן אֶתְכֶם עוֹד חֲרָפָה בְּגוֹיִם : וְנֹאמֶר וּמִלְאֵו הַגְּרָנוֹת
 בָּר וְהַשִּׁיקוּ הַיִּקְבִים תִּירוֹשׁ וְיִצְתָּר : אֲנֵא גוֹרָא קְדוֹשׁ תִּרְפָּה
 מִחִילְתְּךָ • פִּשְׁעֵינוּ סִלְחָה תִּגְלָגֵל מִדּוֹתֶיךָ • פְּתַחֵי סְלִיחָה פְתַח סִגְב
 יִשַׁע מְנוֹתֶיךָ • דְרוֹשׁ יוֹדְעֵי וְעוֹדֶךָ נָא סְמוּךְ יַחַד מִתְנוֹתֶיךָ • יְהוָה
 צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה : יְהוָה צְבָאוֹת אֱשֵׁרֵי
 אֲדָם בּוֹמְחָ בְּךָ : יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמְּלֶכֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קִרְאָנוּ : וּמִבֵּל

תפלה לעצירת גשמים

בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ בְּזִכּוֹת שְׁלֹשׁ עָשָׂר מִדּוֹתֶיךָ הַרְחֵמֵם
הַבְּתוֹבִים בְּתוֹרָתְךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא
יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנוּן אַרְךְ אַפַּיִם וְרַב חַסֵּד וְאֱמֶת: נוֹצֵר חַסֵּד
לְאֱלֹפִים נִשְׂא עֵזוֹן וּפְשָׁע וְחַטָּאת וְנִקְמָה * וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ
וּלְחַטֹּאתֵנוּ וּנְחַלְתֵּנוּ * שְׂאִינָן חוֹזְרוֹת רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי
יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

לעצירת גשמים בשומע תפלה

סיחור יכול לאמרה בחסות לחס אכל בחזרת ס"ז חין לאמרה (ס"ז ע"ס ק"ז)

וְעֲנֵנוּ בּוֹרְאֵי עוֹלָם בְּמִדַּת הַרְחָמִים * בְּהַרְתָּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ
גְּדֻלָּתְךָ וְתוֹדַת כְּבוֹדְךָ * שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתָהּ תֵּן טַל וּמָטָר עַל פְּנֵי
הָאָדָמָה וְתִשְׁבִּיעַ אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ מִטִּיבֶיךָ וּמֵלֵא יָדֵינוּ מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ
וּמֵעוֹשֵׁי מִתְּנַת יָדְךָ * שְׁמֹר וְהַצֵּל שְׁנֵה זֶה מִכָּל דְּבַר רָע וּמִכָּל מִינֵי
מִשְׁחָת וּמִכָּל מִינֵי פוֹרְעֲנִיּוֹת וְעֵשֶׂה לָּהּ תְּקִנָּה טוֹבָה וְאַהֲרִית שְׁלוֹם *
חִים וְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל תְּבוֹאוֹתֵינוּ וּפְרוֹתֵינוּ וּבְרֻכָּנוּ בְּגִשְׁמֵי בְּרָכָה
וּנְדָבָה וְנִזְכָּה וְנִזְכָּה לְחַיִּים וְשׂוֹבֵעַ וְשְׁלוֹם בְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת * וְהַסֵּר מִמֶּנּוּ
דְּבַר וְחָרָב וְרָעַב וְחַיָּה רָעָה וְשָׂבִי וּבִזָּה וְנוֹצֵר הָרָע וְחֲלָיִם רָעִים
וְקִשָּׁיִם וּמְאֹרְעוֹת רָעוֹת וְקִשּׁוֹת וְגִזּוֹר עָלֵינוּ גִזְרוֹת טוֹבוֹת מִלְּפָנֶיךָ *
וְיִגְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ * וְתִתְּנֵהוּ עִם בְּנֵיךָ בְּמִדַּת הַרְחָמִים
וּקַבַּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְכִי:

לרבו גשמים בשומע תפלה

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׂיִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ
אֶת בְּעָסְךָ מֵעַלֵּינוּ וְיִגְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ וְתִתְּנֵהוּ עִם
בְּנֵיךָ בְּמִדַּת הַרְחָמִים וְתִכְנַס לָהֶם לְפָנִים מִשׁוֹרֵת הַדִּין וּבִטְוִיבָה
תְּגַדּוֹל רַחֵם עֲלֵיהֶם שְׂאִין פּוֹרְעֵנוֹת בָּאָה לְעוֹלָם אֵלֶּא בְּשָׁבִיל
יִשְׂרָאֵל וְהֵם עִמָּךְ וּנְחַלְתֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאִינָם
יְכוּלִים לְקַבֵּל לֹא רוֹב רָעָה וְלֹא רוֹב טוֹבָה הַשְׁפַּעְתָּ עֲלֵיהֶם רוֹב
טוֹבָה אִינָם יְכוּלִים לְקַבֵּל * בְּעֵסְתָּ עֲלֵיהֶם אִינָם יְכוּלִים לְקַבֵּל *
יְהִי רַצוֹן שִׁיְהֵא רוּחַ בְּעוֹלָם וְזִכּוֹר רַחֲמֶיךָ: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ וְכִי:

מעבר דיני צדוק הדין יב

ופסוקים מלוקטים מן מעבר יב

בימים שא"ל חמטן א"ל דרוק הדין ולא קדים שלאחריו ואלו הן: (א) ביו"ט וזוה"מ וראש חודש ותוסס ושרים קמן שהוא י"ד וע"ז בלדר הראשון ופורים גדול וכל חדש יסן ובערב שבת ובערב יו"ט אחר חלול ואסרו רב של שטעות. א"ל אפילו לתכס בפניו הייט קודם שנקבר: (ב) ערב ר"ה יו"ט קודם חלול ובין יו"ט לטוטה ומן שמהת תורה עד סוף תשרי וחמשה עשר בשבט ופסח שני שהוא י"ד באייר ול"ג בעומר וימים שאחר ר"ה סיון עד רב הטעות וארבעה ימים אחר אסרו רב של שטעות ותשעה באב וחמשה עשר באב. אומרים לזוק הדין וקדים שלאחריו לחדס גדול וחכס בפניו הייט עד שלג נקבר: (ג) בערב ר"ח וערב חטכה וערב פורים קמן וגדול וערב ל"ג בעומר וערב חמשה עשר באב וערב חמשה עשר בשבט וערב ת"ב אחר חלול אע"פ שכלל אלז הימים א"ל החטן אחר חלול מ"מ אומרים ל"ה וקדים שלאחריו. ומכ"ש אחר חלול ביום שלפני ער"ה ועיו"כ ושלפני פסח שני שאומרים החטן במנחה אומרים ל"ה וקדים שלאחריו (שו"ע או"ח סימן ת"כ. תכ"פ ח"י סי' ק"ז תל"ד תקק"ס. יו"ד סימן ת"א וע"ש ביד שאול מ"ש לענין פסח שני): (ד) תיטק בן ל' יום שמת אומרים עליו ל"ה וקדים שלאחריו (יו"ד סימן עד"מ ש"ך ס"ק ג'): (ה) אם קברו את המת בלילה א"ל לא ל"ה ולא קדים (או"ח סימן ת"כ יו"ד סימן טע"ז וסימן ת"א): (ו) בימים שא"ל החטן ול"ה אין מעמידין את המטה בביית הקברות ג' פעמים (המטואר בשו"ע ש"ח) ואין עושין סדר ההקפות שנהגו באיזו מקומות (המטואר במעבר יב): (ז) מסה של הים אסור להעמיד וכן אין לעשות הקפות (משה גמרא מ"ק דף כ"ז כ"ח ש"ע סימן שג"ד שג"ה מעבר יבן שפתי רנטט פי"ז): (ח) כשמביאין המת לביית הקברות אומרים לזוק הדין הער תמים פעלו עד ולא יעיר כל חמתו. ולאחר שנגמר סתימת הקבר מעפר או לאחר שהפכו האבנים פניהם מן המת ותלנין מנגעל וסגלו ומרחיקים מעס מביית הקברות הייט עכ"פ ד"ל ואומרים קדים דהוא עתיד לאתחילתו כ' (יו"ד סימן טע"ו) ובמעבר יבן שפת אמת פכ"ס כתב שקדים זה הוא דבריו של מת ואין צריך להרחיק ד' אמות: (ט) אם אין המת מוטל לפניהם. שהוא בביית אחר. העוסקים בהספד יושבין וקורין והאוזן יושב ודומם. הן עומדין ומתפללים והוא מזריק עליו את הדין (יו"ד סימן שמ"ד סעיף י"ב ועיין מעבר יבן שפתי לזק בסדר ההקפות ואמרי טעם פרק ל"ג) ואומר:

צדיק אמת יהוה על בליהבא עלינו:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שיהגידוך פרוצותינו ופרצות עמך ישראל ברחמים:

(י) אומרים לזוק הדין (הייט שמגדיקין דיח השי"ת כמו לדיק אמה וט' ה' נתן וט' ה'ער תמים וט' אבל לזוק הדין בטוס הארוך לדיקון אומרים כשמעמידין את המטה סמוך לקבר) עם ייאלת בטטה וכשמגיע לדין האמת קורע האבל (יו"ד סימן של"ס סעיף ג'): (יא) ולא יאמרו העומדים שם

**יהוה נתן ויהוה לקח יהי שם יהוה מברך: הוצור תמים פעלו פי כל-
 דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישך הוא: ותלה לפניה
 צדקה קבוד יהוה יאסף: תישבב בשלום ותישן בשלום עד יבא מנחם
 משמיע שלום:**

והאם מנד ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם הין האמת:

על כל המתים קורע מיימיט ועל אביו ועל אמו משמאלו שהוא כנגד האב:
 (יב) צריך להתחיל בטענתו מן הראש ובסדר הזה (המטואר בפסוקי שיר השירים) יך מלמטה למטה.
 ויסוט ברחותו בפסוקי שיר השירים שגרמז בהס סדר הקומה שלימה המתחילים ראו וט'. וקודם שמשירין
 את הכסוי מעליו בשביל הטערה יאמרו

י ראשו בנתם פו קנצותיו פלמלים שחירות בעורב: י עיניו ביונים על

אפיק (א) נחמה ס ג. (ב) חיוב א כא ג. דברים לג ד. (ה) יצאים ס ט. (ח) שיר השירים ס.

מעבר צדוק ודין יבק

אָפִיקוּ מִים רוֹחֵצוֹת בְּהֶלֶב יוֹשְׁבוֹת עַל מְלֵאֹת: י לָחֹז בְּעֵינֵי הַבָּשָׂם
מִגְדָּלוֹת מְרַקְדִים שְׁפָחוּתָיו שׁוֹשְׁנִים נוֹטְפֹת מִדֶּם עֹבֵר: י יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב
מְבַלְאִים בְּתַרְשִׁישׁ מַעֲוִי עֹשֶׂת שֵׁן מְעַלְפֹת סְפִירִים: י שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ
מְסֻדָּים עַל אֲדָנֵי פִי מְרַאֲהוּ בְּלִבְנוֹן בְּחֹר פְּאֲרוֹים: י רְבֹו כִּמְתַקִּים וְכֹל
מִחֲמָדִים זֶה דֹדֵי וְזֶה רְעֵי בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם:

ונבסרת הסדין מעליו יאמרו

וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵל הַעֲמִידִים לְפָנָיו לֵאמֹר הִסְרוּ תְּבַגְדִים הַצֵּאִים מֵעֲלָיו
וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֵאזָה הָעֵבֶרְתִּי מֵעֲלֶיךָ עֹנֶה וְהִלְבֵּשׁ אֶתְךָ מִחֲלָצוֹת:

(ג) כשזרקין מים על ראשו כים יסחלו לספרו יאמר גדול שבהם והעומדים שם יענו אחריו
מַעֲוִי גִנִּים בְּאֵר מִים הַיִּים וְנוֹלִים מִן לְבָנוֹן: אִם רָחַץ אֲדָנֵי אֵת צֵאת בְּנוֹת
צִיּוֹן וְאֶת־דָּמֵי יְרוּשָׁלַיִם יָדִים מִקְרָבָה בְּרוּחַ מִשְׁפָּט וּבְרוּחַ בָּעַר:
וְחָרְתִי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמְבַלְיֵי־גִלּוּלֵיכֶם
אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

(ד) נאמנט הרחמנה יאמר גדול שבהם והעומדים שם יענו אחריו. וכן כל הסדר

מִתְקָה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרָה לְפָנָה הַתְּהִה בְּגַד פְּאֲרָץ וּבְאֶרֶץ גֹּטָה
לָלוֹן: וְהִתְקַדְּשִׁתֶם וְהִיַּרְתֶּם קְרוּשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כָּל־כְּלֵי
יָצַר עֲלֶיךָ לֹא יֵצֵלַח וְכֹל לְשׁוֹן תִּקּוּם אֶתְךָ לַפִּשְׁפָּט תִּרְשָׁעֵי וְזֹאת נִחְלַת
עֲבָדֵי יְהוָה וְצִדְקָתָם כִּי־הִי נְאֻם־יְהוָה: וַיֹּאמְרוּ כִּסְטֹק כֹּה־גִם

הלבשה

(ה) נעת טסיפת הסלית יאמרו

נְרָה וְכַרְכָּם קָנָה וְקָנְמוֹן אִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה לֵד וְאֶהְלוֹת עִם כָּל־
רְאִשֵׁי בְשָׂמִים:

ומזכ שסינו הסלית על ראשו אם נכח ק נחיו. ואמר שהלניטוה יאמרו

שׁוֹשֵׁי אֲשִׁישׁ בִּידְהָה הַגֵּל גַּפְשֵׁי בְּאֵלֵהֵי כִי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי יֵשַׁע מְעִיל צִדְקָה
יַעֲמֵנִי בְּחַיִּי וְכִתְּבֵנִי פָּאָר וּכְפֹלָה תַּעֲרֶה בְּלִיָּה: וַאֲמַר יֵשִׁימוּ צִנִּיף טְהוֹר
עַל רֹאשׁוֹ וַיִּשְׁמִימוּ הַצִּנִּיף הַטְּהוֹר עַל רֹאשׁוֹ וַיִּלְבְּשֵׁהוּ בְּגָדִים וּמְלֵאָה יְהוָה
עֲמִד: כִּי בְּאֶרֶץ הַוַּצִּיא צִמְחָהּ וּכְגֹנָה זֹרְעֶיהָ תִצְמַח בֵּן אֲדָנֵי יְהוָה וְצִמְחִית
צִדְקָה וְתִהְיֶה נֶגֶד כָּל־הַטּוֹים: וְנִתְּנָה יְהוָה תְּמִיד וְהִשְׁפִּיעַ בְּצִחְצִחוֹת גַּפְשָׁה
מֵעֲצֻמְתֶּיהָ יִחְלִיץ וְהִיָּיתָ בְּנוֹ רֹוֹה וְכִמְצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִבְזֹבוּ מִיָּמָיו:

כשכלים

(א) זכרס ג ד ב. (ב) שר כסלים ד טו. (ג) יעשים ד ד. (ד) יתקאל לו כט. (ה) יכמים ד ח. (ו) ויקרא כ ג.
(ז) יעשים ט ח. (ח) שר כסלים ד יד. (ט) יעשים טא י. (י) זכרס ג פ. (יא) יעשים טא יא. (יב) שם טז יא.

מעבר הלבשה יבך

(יב) כשנאים הכתמים לשאת את המטה ובפרט אם הוא ח"ח יאמרו הפסוקים הללו ונסעו ונר יכוננו הטשאים את המטה. כשמתחלפים מזה לזה להנריח מעליו רוחות הנקראות פרחות ויכוננו לפחות לעמוד קודם שישינו אותו בקברו ו' פעמים (ובשו"ע כתב ג' פעמים) ובימים שא"ל ז"ה א"ל לבעמידו אבל מטה של שנים אין להעמיד אפילו בימים שאומרים תחנן כלעיל. (ונתבאר במש"י שפת אמת פרק כ' ופרק כ"ז):

וּבְנִסְעַת הַמַּיִשָּׁבֵן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבִתְנוּת הַמַּיִשָּׁבֵן יִקְיִמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָזָר הַקָּרֵב יוֹמֵת: וַיְהִי בְנִסְעַת הָאָרוֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְהוָה וַיִּפְצוּ אִיבֹהֶן וַיָּגִסוּ מִשְׁנֵאֵיהֶן מִפְּנֵיהֶן: כִּי מִלְאָכֵיו יִצְוֶה לָקֵחַ לְשֹׁמְרֵהָ בְּכָל־דְּרָכֶיהָ: עַל פְּפִים יִשְׁאֹנְהָ פֶן תִּגַּף בְּאֶבֶן רִגְלָהּ: לֹא תֵאָנֶה אֵלֶיהָ רַעַה וַיִּגַּע לֹא יִקְרַב בְּאֶתְלָהּ: יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה שְׂמוֹ: יְהוָה יִלְחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן:

(יז) ומה טוב שכל המתחלפים תחת המטה יאמר כל אחד מהם הפסוקים הללו ויוסיפו פסוק זה שרשים ונר' והוא מסוגל לאדם גדול:

שְׁרָפִים עוֹמְדִים | מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ בְּנָפִים שֵׁשׁ בְּנָפִים לְאַחַד בְּשָׂתִים יִבְסֶה פָנָיו וּבְשָׂתִים יִבְסֶה רַגְלָיו וּבְשָׂתִים יְעוֹפֶף:

(יח) מי שלא ראה קברי ישראל בחוף שלשים יום (כגון אם ראה ביום א' בשבת כשחזר וראה בסוף 7 שבועות ביום ג') חוזר ומברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלֵּךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶתְכֶם בְּדִין • וְזָן אֶתְכֶם בְּדִין וּכְלָפַל אֶתְכֶם בְּדִין וְהַמִּית אֶתְכֶם בְּדִין • וַיּוֹדַע מִסְפָּר כָּלְכֶם וְהוּא עֲתִיד לְהַחְיוֹתְכֶם וּלְקַיֵּם אֶתְכֶם בְּדִין • בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְחַיֶּה הַמֵּתִים:

סדר השכבה

(יט) כשמביאין את המת לבית הקברות (אם הוא עדיין קודם ללכת הסככים בימים שאומרים תחנן) מעמידין אותו ג"פ וכלל פטס הולכין ד' אמות ואומרים יהי גנום ט' יושב בסתר ט' עד לשמך בכל דרכך (ומטה של שנים אין להעמיד) (יו"ד סימן ש"ח ע"ז ובמעבר יבך ולטעם): אח"כ מעמידין את המטה בבית הקברות סמוך לקבר: (כ) יש מקומות טובים לאמר בקברות המת חבלים קפוטל מ"ס. שמשו זאת ט' תמלא לקמן (מעבר יבך): (כא) אח"כ אומרים לדוק הדין. ז'ל כלשם סימן ע"ז במדינת אלט טבגין לומר לדוק הדין בבית הקברות קודם הקבורה. ואחר שגמר סתימת הקבר משפח אומרים יתגדל ויתקדש ט' (כלעיל אות ח'). המיוסד על השלשה הקראות שזכרו בגמרא ע"ז דף י"ח פ"א במשנה דר' חייא בן תרדיון וע"ש במהרש"א. האר חמים פעלו ונר' אל אשנה ונר' גדול העלמה ונר':

הַצֹּר תָּמִים פָּעֵלוּ כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה

ואין

(א) במדבר א פא. (ב) טס י נכ. (ג) תהלים לא יא. (ד) טס טס יכ. (ה) טס טס י. (ו) שמת ט ג. (ז) טס ד י. (ח) ישיבה ו ג. טו דברים לז ד. רמח"ל

ואין עול צדיק וישר הוא: הצור תמים בכל פעל.
 מי יאמר לו מה תפעל. השליט במקטה ובמעל. ממת
 ומחיה מוריד שאול ויעל: הצור תמים בכל מעשה.
 מי יאמר לו מה תעשה. האומר ועשה. חסד חנם
 לנו תעשה. ובזכות הנעקד בשה. הקשיבה ועשה:
 צדיק בכל דרכיו הצור תמים. ארך אפים ומלא
 רחמים. חמול נא וחוס נא על אבות ובנים. כי לה
 ארון הסליחות והרחמים: צדיק אתה יהוה להמת
 ולהחיות. אשר בידך פקדון כל ריחות. חלילה לה
 זכרוננו למחות. ויהיו נא עיניך ברחמים עלינו פקוחות.
 כי לה ארון הרחמים והסליחות: אדם בן שנה יהיה.
 או אלה שנים יהיה. מה יתרון לו. כלא הנה יהיה.
 ברוך דין האמת ממת ומחיה: ברוך הוא כי אמת
 הינו. ומשוטט הכל בעינו. ומשלים לאדם חשבוננו
 ודינו. והכל לשמו הודיה ותנו: ידענו יהוה כי צדק
 משפטיה. תצדק בדברך. ותזכה בשפטיה. ואין
 להרהר אחר מדת שפטיה. צדיק אתה יהוה וישר
 משפטיה: דין אמת. שופט צדק ואמת. ברוך דין
 האמת. שכל משפטיו צדק ואמת: נפש כל חי בידך.
 צדק מלאה ימינה וידך. רחם על פליטת צאן ידך.
 ותאמר למלאך הרף ידה: גדל העצה ורב העלילות.
 אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם. לתת לאיש
 כדרכיו וכפרי מעלליו: להניד כי ישר יהוה צורי ולא
 עולתה בו: יהוה נתן ויהוה לקח. יהי שם יהוה מברך:

והוא

וְהוּא רְחוּם יִכְפֹּר עֵוֹן וְלֹא יִשְׁחִית • וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אָפוּי • וְלֹא יַעִיר כָּל חַמָּתוֹ :

(כב) נִיחָא גְדוּלָה לְפָנֵי הַמַּפְסֵר כַּשֶּׁנֶּעַן הַקְּפוּת (הֵיט שֶׁמַּעֲמִידִין הַמַּסָּה וּמְקִיפִין סְבִיב הַמַּסָּה) וְכוּמַחֵס מִהַצָּהָר כַּמַּעֲבָר יִבֵּק שְׁפָתַי רַנְנֹת פֶּרֶק י"ז וְאִין עוֹשִׂין כֵּן רַק לְזַכְרֵים וְרַק צִימִים שְׁאוּמְרִים כֵּסֶס לְדוּק הַדִּין • וְהוּא סֹרֵךְ כִּי הַמַּלְאָךְ בְּדַבְרֵי חַכְמִים בְּרַחֲמֵי הַגְּדוּלָה הַמִּיּוּחָסֶת לַהֲלֵל הַזֶּקֶן : (כג) וְסוּב לַעֲשׂוֹת הַהַקְּפוּת הַלְלוּ בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת אַחַר לְדוּק הַדִּין אִוּ בְּבֵיתוֹ קוֹדֵס שִׁישְׁאוֹר הַכַּתְּפִים (מַעֲבָר יִבֵּק שְׁפָתַי לְדַבַּר כַּסְּדֵר הַהַקְּפוּת) : (כד) קוֹדֵס כָּל הַקֶּפֶס יִתֵּן לַפְּחוֹת פְּרוּסֵי לְלַדְקָה כַּשֶּׁנִּיל הַמַּח אִוּ יִפְרִישֵׁנוּ כִּיבִּסוּ לְכַפְרַת נַפְשׁוֹ וְיֹאמַר :

הַרְיִנִי טוֹחֵן פְּרוּמָה זֶו לְצַדִּיקָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְעַל (פְּלוֹנִי) זֶה הַנֶּפֶס לְמַנּוּחַת גְּשָׁמָתוֹ בְּגוֹן עֵרֹן :

(כה) וְכַל הַקֶּפֶס אַחַר שִׁילָא הַחֲזוֹן מִן הַשׁוֹרֶס יֹאמַר אֲנִי בִּכַח וְכו' • וּמֵאֲחֵתִי כִי סוּב לֵאמֹר שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְכַסְחָזוֹן אֹמֵר וְיַעֲבֹר כו' שְׁאוֹ הוּא הַתַּעֲוִרֹת הַרַחֲמִים יֹאמְרוּ כֹּלֵס

יְהִי רַצוֹן מִקְּלַפְנֵיהָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַּרְחֵם עַל (פְּלוֹנִי) זֶה הַנֶּפֶס וְתִמְחֹל לוֹ כָּל פְּשָׁעָיו וְעֲוֹנוֹתָיו יְהוָה יְהוָה אֵל רְחוּם וְחַנּוּן :

הַקֶּפֶה א ויהי נועם וגו כי :

אֵל בְּרוּךְ גְּדוֹל יִרְאֵה הַעֵם צְדָקוֹתָיו • וַיִּפְתַּח לוֹ מְקוֹם קְבָרֵי אֲבוֹתָיו וַיִּשְׁלַח בְּפִרְהָ לְאַשְׁמָתוֹ וַיִּתֵּן אֵלָיו רַחֲמוֹ : אֲנִי בִּכַח וְכו'

הַקֶּפֶה ב ויהי נועם וגו כי מלאכיו :

קְדוֹשׁ רְחוּם עֲלִיּוֹן שׁוֹר מְוַהֵר גְּפָשׁוֹ • וְתִלְצָהוּ פֶּן תֵּאֶכְלֵהוּ לְהַט נִתְרַב בְּאִשׁוֹ • וַיִּכְנֵס לְגוֹן עֵרְנָיו • וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד עֲוֹנָיו • וַיִּשְׁלַח בְּפִרְהָ לְאַשְׁמָתוֹ וַיִּתֵּן אֵלָיו רַחֲמוֹ : אֲנִי בִּכַח וְכו'

הַקֶּפֶה ג ויהי נועם וגו כי מלאכיו יצוה :

נָא גְדוֹל גְּדוֹל יִגְדַל כַּח שְׁמִירַתוֹ • וַיִּזְכֶּה לְכַנֵּס לְגוּגָה וְעַנְן מִסְכָּתוֹ • וְכוּ יַעֲלֶה וְלֹא יִבַּד • וְלֹא יִזְכַּר לוֹ עוֹן וּמַרְדֵּי • וַיִּשְׁלַח בְּפִרְהָ לְאַשְׁמָתוֹ וַיִּתֵּן אֵלָיו רַחֲמוֹ : אֲנִי בִּכַח וְכו'

הַקֶּפֶה ד ויהי נועם וגו כי מלאכיו יצוה לך :

בְּרַחֲמֵי מְוַהֵר רַחֲמָיו • צְדָקָה תְּמִיד גְּמִלְתוֹ • וּמַגִּיחַל עֵרְנֵיהָ תִשְׁקָדוּ • וַיִּפְתַּחוּ לוֹ שַׁעַר יְרוּשָׁלַיִם • וּמִיכָאֵל יִקְרִיבָהוּ לְפָנַי שׁוֹבֵן שְׁמַיִם • וַיִּשְׁלַח בְּפִרְהָ לְאַשְׁמָתוֹ וַיִּתֵּן אֵלָיו רַחֲמוֹ : אֲנִי בִּכַח וְכו'

הַקֶּפֶה ה ויהי נועם וגו כי מלאכיו יצוה לך לשמך :

מִי קְדוֹשׁ בְּרוּךְ מְוַהֵר גְּפָשׁוֹ עֲלִיּוֹן • וּבֵית מִקְדָּשׁ וְאַפְרִיזוֹן יִפְתַּח לוֹ בְּרַצוֹן וּמִיכָאֵל

ומיקראל יבניסרתו בששון בשמחה ובששון. וישלח בפרה לאשמתו ויפן אליו רחמיו: אנה בכח וכו'

הקפה ו יהי נועם תור כי מלאכו יצוה לך לשמרך בכל :

יה נלה לבן פרוחה זה קדוש ועל מנחת הקדוש גשמתו תהיה נצבת ומפי עריון שם תהיה מבורכת. וישלח בפרה לאשמתו ויפן אליו רחמיו: אנה בכח וכו'

הקפה ו יהי נועם תור כי מלאכו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך :

שזבן קדם ומאז צדק וישר הפיה יהיה לנפש זה מחזיק ותומך ובערכות לפניה ישמש ויזמם וריצה לא ימוש. וישלח בפרה לאשמתו ויפן אליו רחמיו: אנה בכח וכו'

(כו) ואחר שהשלים ההקפות יאמר

ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות: והוא רחום יכפר עון ולא ישחית ותרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו :

(ס) אחר לחוק סדיו וההקפות בנושאם המת על זרועותיהם להשימו בקבר יאמר שיר של פנעים ויסי טעם וגו'. וכל אחד כשזרק העפר בקבר יאמר ג'פ והוא רחום יכפר בו'. ואח' יאמרו כולם

ונתנה יהוה תמיד והשפיע בצחצחות גפשה בעצמותיה יחליץ והיית פגון רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מזיו: כי יעמוד לימין אביו להושיע משפטי גפשו: מגדל עז שם יהוה בורוך צדיק וגושבב: וישב צפוי בגנה שלום ובמשכנות מבטחים ובמנוחת שאננות: יהי נעם אדני אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו: יהוה יגמר בעדי יהוה חסדה לעולם מעשי יהיה אל תרה :

(כח) לאחר שנגמר סתימת הקבר מעפר אומרים קדים (ועי' לפני סימן ח' שלדעת חכמי א"ש להרחיק ד"ש)

יתגדל ויתקדש שמה רבא (אמן) בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולא תיאה מתיא ולשכללא היכלה ולמפרק תיא ולמבני ברקא דירושלם ולמעבר פולחנא נוכראה מארעה ולא תבא פולחנא קדישא דשמיא לאתרה וזויה ויקרה ושכינתה ויצמח פורקנה ויקרב משיחה (אמן) בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל אתתכלא תרבא וכפנא ומותנא מננא ומכל עמא בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמה רבא מברך לעולם

(*) כ"ח טעם קדים כסור ובלונס סימן טע"ז ובלונדורסט ירחל
(ב) סגלס קנ ל"ג. (ג) טעמי י"ד. (ד) ישעיה לג י"ח. (ה) סגלס ז' ט. (ו) סגלס ט.

לְעַלְמֵי וּלְעַלְמֵי עֲלֵמִיָּא יתְבַרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמַם וַיִּתְנַשֵּׂא
וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמִי לְעֵלְא
מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחֶתָּא וְנַחֲמֶתָּא דְּאִמִּין בְּעֵלְמָא
וְאִמְרוּ אָמֵן : יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמִיָּא וְחַיִּים מַזְבִּים עֲלֵינוּ
וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם (בַּעֲשִׂי"ת הַשְּׁלוֹם) בְּמְרוֹמָיו
הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

(כט) אחר הקטורה תושין עשנים ועוקים לאחוריהם ולאמרים
וַיִּצְיָצוּ מֵעִיר בְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ (ויש לאמרים זכור כי עפר אנחנו)

(ל) ואחר כך דוחלין הדים ולאמרים זא :

כְּלַע הַמִּוֶּת לְנֶצַח וּמַחֶה אֲדָנִי יְהוָה דְּמַעְהָ מַעַל כְּלַיִּפְנִים וְתַרְפַּת עַפְסוֹ
יִסִּיר מַעַל כְּלַיִּהָאָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֶּר :

(לא) אחר כך יושבין ו' פעמים ולאמרים ככל סעם ויש סעם ונו' :

הנהגת הקבורה

(לב) נהגו באיזה מקומות לאומרה בקבורת המת וכל ו' ימים בניחו אחר התפלה וכן ככל סע
סבולכים לגקר המתים (ובימים שאין לאמרים לזוק הדין וכן לקמן אין עושין השכנה (סג סימן שמ"ד
באר הגולה בשם הכל טו) ומעבר יבק שפתי לזק בסדר השכנה) :

א לְמַנְצִיחַ לְבַנְיָקָרַח מִזְמוֹר : ב שְׁמַעוּ־זֹאת כְּלַיִּהָעַמִּים הָאֵינִינוּ
כְּדַיִּשְׁבֵי חֶלֶד : ג גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד עֲשִׂיר
וְאֶבְיוֹן : ד כִּי יִדְבַר חֲכָמוֹת וְהַגְוֹת לְבִי תְבוּנוֹת : ה אִפְּהָ לְמַשָּׁל
אֲזִנִּי אֶפְתַּח בְּכַנּוֹר חִידָתִי : ו לָמָּה אִירָא בִימֵי רַע עֵזֶן עַקְבֵי
יִסְכְּנִי : ז הַבְּטָחִים עַל־חֵילָם וּבָרַב עֲשָׂרָם יִתְהַלְּלוּ : ח אַחַח לֹא־פָדָה
יִפְדֶּה אִישׁ לֹא־יִתֵּן לְאֱלֹהִים כְּפָרוֹ : ט וַיִּקַּר פְּרִיזוֹן גַּפְשָׁם וְחָדַל
לְעוֹלָם : י וַיִּחִי־עוֹד לְנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשְּׁחַת : יא כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים
יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וּבָעַר יֵאבְדוּ וְעֵזְבוּ לְאַחֲרֵים חֵילָם : יב קִרְבָּם
כְּתִימוֹ וְלְעוֹלָם מִשְׁכַּנְתָּם לְדוֹר וָדוֹר כִּרְאוּ בְּשִׁמוֹתָם עָלֵי אֲדָמוֹת :
יג וְאָדָם בִּיקַר בְּלִיַּיִן נִמְשָׁל בְּבַהֲמוֹת גְּדָמוֹ : יד זֶה דְּרָבָם כְּסָל
לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֵלָה : טו כִּצְאוֹן לְשִׁאוֹל שְׁתוּ מוֹת יִרְעֵם
וְדָדוּ בָּם יִשְׂרָיִם וּלְבָקֵר וְצִידָם לְבָלוֹת שִׁאוֹל מִזְבֵּל לוֹ : טז אַךְ־
אֱלֹהִים יִפְדֶּה־נַפְשׁ מִיַּד שִׁאוֹל כִּי יִקְחֵנִי סֵלָה : יז אֵל תִּירָא כִּי־

יעשיר איש פיי-ירבה כבוד ביתו : יי פי לא במותו יקח הכל
לא יירד אחריו כבודו : ים פיי-נפשו פתיו יברך ויודך פייטיב
לך : כ תבא ערדור אבותי ער-נצח לא יראו אור : כא אדם
ביקר ולא יבין נמשל פבהמות נדמו :

ואמר כך יאמר זה

צדיק יתה בקל-דרביו וחסיד בקל-מעשיו : צדקתה צדק לעולם
ותורתה אמת : משפט יתה אמת צדקו יתה : באשר-בר-מלה
שלטון וכי יאמרו מה-תעשה : והוא באחד וכי ישיבנו ונפשו אותה
נעש : קמן וגדול שם הוא ועבר חפשי מאדניו : הן בעבדיו לא יאמן
וקבלציו ישים תהלה : אף פיי-אנוש רמה וכן-אדם תולעה : הצור תמים
פעלו פי כל-דרביו משפט אל אמונה ואין עול צדיק נישר הוא : בין אמת
שפט צדק ואמת ברוך בין האמת פי כל-משפטיו חסד ואמת : טוב שם
משמן טוב ויום תפעת מיום תעלדו : אל מלא רחמים

(לג) בהמ"ז נבית האבל(כפי הטוסח שבסו"ש מאלמו"ר סימן קפ"ס סעיף ח' וכו"ה נוסח הרמב"ם והר"א
והכל נו עב"ז ביו"ד סימן טע"ס) נבית האבל מוספים בזכרה רביעית משין המאורע כל שבעה כמ"ס
ביו"ד סימן טע"ס בין האבל עלמו שמבדך בין אחרים שאוכלים עמו ומבדכים בזמן : ואין חוששין נבית
האבל לומר ג' בטות וג' גמולות שאינם מזכרים בתלמוד : אלא כשיגיע להמלך הסוב אומרים (זה נוסח) :

ברוך אמת יתה אלהינו מלה העולם האל אבינו מלכנו אדירנו בוראנו
גואלנו יוצרנו קדושנו קדוש יעקב רוענו רועה ישראל המלה החי
הטוב והמטיב אל אמת בין אמת שופט בצדק לוקח נפשות במשפט
שליט בעולמו לעשות בו פרצונו פי כל דרביו משפט ואנחנו עמו ועבדיו
ובכל אנו תיבים להודות לו ולברכו גונר פרצות ישראל הוא יגדור את
הפרצה הזאת מעלינו ומעל אבל זה לחיים ולשלום הרחמן הוא ימלוך טי :

וידוי לשביב מרע

מי שיש לו חולה בביתו יך אלל חכם ויבקש עליו רחמים שנאמר חמת מלך וגו' ואיש חכם יכפרנה
(מה שהוסף הרמ"א תיבת שבעיר הוא מנ"י פ' י"ג שהולך להרע ב') (ב"ב קפ"א ע"א) :

יפה תפלת החולה לעלמו יותר מכל (רבות בראשית פ' ג"ג דכתיב באשר הוא חס) :

מורה אני לפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שרפואתי בידך
ומיתתי בידך יהי רצון מלפניך שתרפאני רפואה שלמה

ואם

(א) סתלים קמח ז . (ב) טס קטמ . (ג) טס י . (ד) קהלת ח . ד . (ה) איוב כג . י . (ו) טס ג . י . (ז) טס ד . ח .
(ח) טס ט . ו . (ט) דברים לג . ד . (י) קהלת ז . ח .
ריה"ח

סדר וידוי לשכיב מדע

וְאִם אָמוֹת תִּהְיֶה מִיתַתִּי כַּפָּרָה עַל כָּל חַטָּאִים וְעֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים
שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעֲוִיתִי וְשִׁפְשָׁעֵתִי לְפָנֶיךָ וְתֵן חֶלְקִי בְּגֵן עֵדֶן וּזְכֵנִי
לְעוֹלָם הַבָּא הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים :

ואם ירצה להאריך אפילו כידויו יזכ"ס הכרות בידו (ש"ס י"ד סימן של"ח)

סדר וידוי לשכיב מדע להרמב"ן ול

כתב הרמב"ן סדר וידוי של ש"מ כן קבלנו מחסידים ואנשי מעשה חס נסחו. ראו לכל ש"מ שיטטה
טובה ויבקש מחילה לכל מי שחטא ויבקש מרבים שיטורו. בחפלה ויעשה תשובה שלימה ויטול ידיו
ויחטוף בלתיים. ויאמר ה' אלהים אמת ותורתו אמת ומשה נביאו אמת וברוך שם כבוד
מלכותו לעולם ועד ויקרא אשרי יושבי ביתך עד סוף המומר. ומומר הפלה לדוד הפה
ה' אזנך סימן ס"ו ויאמר בקראו ענני סימן ד'. שיר למעלות אשא עיני סימן קכ"ח :

ויאמר הח"כ וידוי של ש"מ בכונה גדולה וכן קבלנו מחסידים ואנשי מעשה חס נסחו :

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק
וְיַעֲקֹב אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל
וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד * עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ * עוֹשֵׂה הַסֵּד
מִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה בְּאָרֶץ * הַיָּה וְהָיָה וְיִהְיֶה * מְתוּהָ אֶת הַכֹּל *
שָׂרְפוֹאתִי בַיָּדְךָ וּמִיתַתִּי בַיָּדְךָ * יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׂתַרְפָּאֵנִי רַפּוּאָה שְׁלֵמָה כִּי אֶתָּה אֵל רוּפֵא רַחֲמָן *
וְאִם בַּר מִיָּנֵן אָמוֹת תִּהְיֶה מִיתַתִּי כַּפָּרָה עַל כָּל חַטָּאתִי וְעֲוֹנוֹתִי
וּפְשָׁעֵי שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעֲוִיתִי וְשִׁפְשָׁעֵתִי לְפָנֶיךָ וְתֵן חֶלְקִי בְּתוֹרַתְךָ
וּבְגֵן עֵדֶן וּזְכֵנִי לְעוֹלָם הַבָּא הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים וְאֲנִי מוֹדֶה וּמֵאֱמִין
כִּי אֶתָּה גִמְצָא מְצִיאוֹת גְּמוּרָה * וְאֶתָּה אֶחָד וְלֹא כָּכָל הָאֲחֵרִים *
וְרֹאשׁ לְכָל הַגְּמֻצָאִים * וְאֵינְךָ גּוֹף וְלֹא כַח בְּגוֹף * וְלֹא יִשְׁתַּגֵּד
מִשִּׁינֵי הַגּוֹף וּמִקְרִיו * וְאֵין בְּךָ דָּבָר מִתּוֹאֲרֵי הַגּוֹפִים * וְאֶתָּה
קַדְמוֹן לְכָל הַגְּמֻצָאִים * וְאֶתָּה רְאוּי לְהַעֲבֹד וּלְהָרִים * וְאֶתָּה הַגּוֹתֵן
נְבוּאָה בְּפִי כָּל הַנְּבִיאִים * וְנְבוּאָת מִשֶּׁה עֲבָדְךָ נְבִיאֶךָ לְמַעַלְה מִכָּל
הַנְּבִיאִים * וְאֶתָּה נִתְּתָ לָנוּ עַל יָדוֹ מִן הַשָּׁמַיִם תּוֹרָה שְׁלֵמָה וּמְשִׁיבַת
נֶפֶשׁ * וְהִיא זֹאת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הַמְּצִינָה בִּינֵינוּ * וְהַיְקִיעָה אֵלָיו
מִפִּי הַגְּבוּרָה * וְלֹא תִהְיֶה זֹאת הַתּוֹרָה נְעֻדָּרֶת וְלֹא נְסוּדָה * וְאֶתָּה
יודֵעַ מַחְשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם וְלֹא תִתְרַשַׁל בָּהֶם * וְדַרְכְּךָ לְגִמּוּל טוֹב
לְצַדִּיקִים וּלְהַעֲנִישׁ לְרָשָׁעִים * וְתִבְיֵא מְשִׁיחֵנוּ הָאֱהוּב וְתַחֲיֵה
מִתֵּינוּ * יְהִיו לְרְצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְפִי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי :

סדר וידוי לשכיב מרע להרמב"ן ז"ל

ואם השעה דחוקה עליו יקרוף פשר אנשיותיו כלפי מעלה ויאמר .

רבוננו של עולמם יהי רצונ מלפניך שיהיה שלום מנוחתתי :

ויטון בשם יתכרך ויחולו ובמעמד הר סיני הגדול והטורא . ואחר סיום הוידוי יאמר אל מלך :

סדר מסירת מודעה לשכיב מרע

בתבו המקבילים כי האדם בעת יציאת שמתו הסגן עומד על ימינו לשטנו ואומר לו כפר נב' אלה ישראל והשגמה ממלכת ואשכר שח"ו מחמת הסירוף חבא לירי הודאה ע"כ לר"ך להקדים בעודו בשכלו להפלה אל ה' עד אשר לא יבואו ימי הרעה . וכסדר אלה הדברים ימסור מודעה :

שמעו רבותי הרי אני מוסר מודעה בפניכם באם שכיבא השטן או פת דילה להסית אותי לעבור על אתת

ממצות יהוה הן מצות עשה הן מצות לא תעשה הן מצות

שחיבין עליהן פריתות או מיתות בית דין או גדרים או סגים

או על הכלל כלו חס ושלום ובפרט באם שכיבא עת פקדתי

להשיב הפקדון אשר הפקד אתי יסית וידיח אתי ומחמת אימה

ועד וטרוף ובלבול דעת אני מודה לו חלילה וחלילה הן

במחשבה הן בדבור או בכל מה שהפה יוכל לדבר ולב לחשוב

אף על פי שאמרו חכמינו זכרונם לברכה אין אדם נתפס על

צערו . אם אין עשה כלה עשה מחיצה בינו לבין אבינו שבשמים .

בין אני מוסר מודעה בפניכם שיהיה אותו דבור או מחשבה

במל ומבטל כחרם הנשבר ולא יהיה ממש בדבורי או במחשבותי

או ברמיותי כי אני מאמין בשמך הגדול שאפתה אמת ומלשה

עבדך אמת ותורתו אמת ואפתה יחיד ומיוחד ואין יחידות כמותך

בשום פנים הנה הנה ויהיה יתוה מלך יתוה מלך יתוה ימלוך

לעולם ועד : ביום ההוא יהיה יתוה אחר ושמו אחד : כי אין

כמותך באלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד . ברוך

הוא וברוך שמו לעד . ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :

וכיוצאים יפט ויאמרו :

בצירוף קודשא בריך הוא ושכינתיה קבלנו המסירות אשר מסר (פני'ס) גופו ונפשו רחמי ונשמתו לעלת כל העלות וסבת כל הסבות וכל מה שיעשה מהיום נגד

מסירת המודעה הזאת הן בטעשה הן בדבור הן במחשבה אנהנו סבילים אותו המעשה בצירוף קודשא בריך הוא ושכינתיה ולא יעשה (כפני'ס) שום רושם כלל :

סדר-הלמוד ליאר צייט

סדר הלמוד על אביו ועל אמו כל י"ב חדש וכיום שמת בו אביו או אמו שקרין יארציי"ש מסוגל ללמוד משניות סהרות • והפרק כ"ד מן מסכת כלים שלשה תריסין הם מסוגל יותר מפני שיש בו י"ז משניות וכל משנה ומשנה מסתיימת פהור מכלום או פהורה מכלום זשאף הפרק בין מבטנים בין מבחוץ פהור • קך שמעתי בשם הרה"ק מק"ק רוזין ז"ל זיי"ע • עי' שיש לו פנאי ילמוד הפרקים המתחילים בלחותיות הם הכפסר • ומשניות המתחילים בלחותיות בשמה הם לקמן בפרק ו' דמקולות :

רע מברטנורא בלים פרק בד לקומים מתוים

פרק בד שלשה תריסין הן • ג' דינים הלוקים זה מהו יש במיסקין דהייט מנינים : תריס הכפוף • התוין חללו שמקיימים את כאלם משלש רוחות : **טמא מדרם** • דעפוי לשכיבה פשוטים עליו במלחמה וכו"ש שמתא עמא מת • דקיי"ל כל הטמא מדרם • עמא עמא תם : שמשחקים בו בקומפון • בעדק של עמק כהלך גאים שנים כל אחד חרט בידו • ומרים קמן עגול שאיט כפוף בידו כהמלנים

פרק בד (א) וכה דניקט עמא מת משום דאכ כעומאח הוא זריק אכ כעומאח עי' מת ולא עי' זכ • רשי : (ב) שלש עגלות טי' וכה דלא תביי עגלה של קמן דאין תוכיין כאן כי"א למשא ג' עגלי' שיש להם ג' מינין וחשי יורד למטה כל העגלות • הרי"ש : (ג) ל' מהרי"מ שי"א גדולי ביותר שמתוקת מ' סאה כמו אבשי מדות : (ד) וגיל דה"ש דבראייס למדרם לא מיידי דלוחן עמאין ככל בין במדרם בין גמא דכל השמא מדרם טי' וכה דהיי"ך זל דכיון דהיו ראויין לשאר טומאת ומתקלנו ילאו מהם ככלו ונשארו רק כעומאח מדרם ועי' טוס זיי"ע : (ה) כה"ס לקת : (ו) ואומרים לו עמד ונעשה מלאכתך • כ"מ : (ז) וכרי"מ פי' ששחקין עליו הויחיים : (ח) אלא להניח עליו חפצים

פרק בד שלשה תריסין הם • תריס הכפוף • **טמא מדרם** • ושמשחקין בו בקומפון • **טמא טמא מת** • ודיצת הערביין מהורה מכלום : **ב שלש עגלות הם** (ב) • העשויה כקתדרא טמאה מדרם • כמטה **טמאה טמא מת** • ושל אבנים מהורה מכלום : **ג שלש עריבות הן** • עריבה משני לוגין עד תשעה קבין שנמדקה טמאה מדרם • שלימה טמאה טמא מת • והבאה במדה • מהורה מכלום : **ד שלש תיבות הן** • תיבה שפתחה מצדה • טמאה מדרם • מלמעלן • טמאה טמא מת •

ולמדן להגן כל אחד במניו שלא יכרו מיזרו וקורין לו חבגרי"מ (1) בל"מ : **טמא טמא מת** • וכו"ש שמתא עומאח טרן ובל"ס (א) ואכר טומאות כלי' • מין מתדרם שאיט נעשה אכ העומאח אש אש סבכ עליו סבכ או יבש אלא נחבון כמנשו של זכ : **דיצת הערביין** • מרים קמן ציומר שהמכריים טושי' לדיכ ולשמתה ולשמוק ואיט כלי של שמתיס : **ב כקתדרא** • שהיא קנה ומוקפת משלש רוחות : **טמאה מדרם** • דמיומת לישינה : **כמטה** • שהיא ארוכה ומיוחדת להניח בה פיקמטיא • והסוכב בו אומרים לו פתוד ונעשה מלאכתו : **ושל אבנים** • כעפויס לטולין בה אבנים : מהורה מכלום • לפי שפרוש מתחמיתס נקנים גדולים כמוליח רמון : **ג שנמדקה טמאה מדרם** • דכיון ששדקה זאינה ראוי' לנישה • מיהדין

והבאה במדה מהורה מכלום : **ה שלשה תרבוסיין הן** • של ספרין טמא מדרם • שאוכלין עליו טמא טמא מת • **ושל זיתים מהור מכלום** : **ו שלש בססיות הן** • שלפני המטה • ושלפני סופרים • טמאה מדרם • **ושל דלפקי** •

ואם לישינה : **טמאה טמא מת** • דכלי שמתיס סיא : **הבאה במדה** • שמתוקת ארכטיס פאה (ג) גלמ • פון טרייס ניבש : **מהורה מכלום** • שפני כנדה וגדלה אינה מיעלמלס תלאה • ואגן דומיל דשק כפיין • דמיעלמל מלא ויקיין : **ד תיבה שפתחה מצדה** • שמתעמ ישינה עם מלאכתה שיטלים להשתתם כס כסאוי יוכב בזמן שמתה מלהי' כשפתחה מלמטן • **והבאה במדה** • דמינין גממני' שהיא פהורה מכלום • **אוינה מיוחדת למדרם קאי** דכעמאח מדרם אפי' גאה במדה לעולם סיא עמאח (ד) : **ה תרבוסיין** • כלים של עור כפיין חרנוים : **של ספרים** • מקייס דס : **טמא מדרם** • גדול סוא וחי לישינה או נחבון פליס (ה) : **שאוכלים עליו** • כלי שמתיס סוא (ו) : **ושל זיתים** • שמתין בו חויסיס (ז) לא חייב עלי של שמתיס אדם : **ו בסיסאות** • ואת כט מתנגמין וימ כפיסיס : **ושל דלפקי** • כלי סן שמתיסיס בו ללוחים והשיחות ואכלים ומשקים וממנו טפלים ועממיס על כשלמן והכפיס שפניו איט לישינה (ח) אגב מרת

7 ט"ם מתו"ם כלים פרק כד ר"ע מרשנה

כלי פלוי : ושל מנדל . אורח על פן ארמתי"א (1) בלפ"ו : מהורה מכלום . ללא כלי הוא וארמו תכחם פלוי : ז שלש פנקסיות הן . הסשוין לכחוב כהן כמו טומו על פנקסו : אפיפורין . לוח שמימיים פלוי . חבק על פער (ט) וטחנים זו השכונטם וגדול הוא וחמי לשייבה : שיש לה בית קבול שעוה . לוח שמתין פניו נדונג וכושמתין על הדוגג נחמס : וחלקה . שאין נה שפוס וטחנים פליס כדיו ואין לפ בית קבול : ח של זנגים . שמימיים פלוי כלי זכוכית :

(י) סריגין . פושי המרכבות סברני קורין למרכב סורג . וי"ח שמתרגים את השכונט ופאורה מכלום לפני שאינה ממשתמי אדס : ממשפלי . קופות ששויות להוליך כסם זגליה לשדות : של זבל טמאה מדרס . לפי שאלו לשייבה : והפוחלין . פשו תמין ומכר מעשה השם (יא) והנקבים שלו רחבים יותר ממשפלת של חבן ואינה ראויס אפילו לקבל חבן שנקביה רחבים ביותר וגם אינה ראויס לשייבה שהגלים שלה קשים ואין לראוין לישב עליהם הלכן פאורה מכלום : ספצים . תמין מחללות (יב) פשויות מחליף ומסיב וקני ונימא וגמי וכיוצא בהן : ושל צבעים . שהנפטים נוחים עליהם הנגדים טמא טמא מת . שאינם מיוחדים לשייבה אבל טורת כלים יש להן : ושל נתות . סשויות לכבות כהן פנינים חמיים (יג) : יא החותות . אלות של טור : תורמלין . כישון גדולים של טור שהחפס מניח הפלוי למוכן . המקבלים כשיעור . המטורש למעלה כרים פק כרים החמת של שנתה קבים והסודמל של חמס קבין . וכל"ש את מחזיקים יותר דוח משמשים ישיבה עם מלאכתן אבל פחות מכאן לא : ושל עור הדג טהורים .

טמאה טמא מת . ושל מנדל מהורה מכלום : ז שלש פנקסיות הן . האפיפורין טמאה מדרס . ושיש בה בית קבול שעוה . טמאה טמא מת . וחלקה מהורה מכלום : ח שלש ממות הן . העשויה לשכיבה טמאה מדרס . של זנגין טמאה טמא מת . ושל סריגין מהורה מכלום : מ שלש משפלות הן . של זבל טמאה מדרס . של תבן טמאה טמא מת . והפוחלין של גמלים . טהור מכלום : י שלש מפצים הן . העשויה לשייבה . טמאה מדרס . של צבעין . טמא טמא מת . ושל נתות . טהור מכלום : יא שלש חמתות . ושלש תורמלין הן . המקבלים כשעור . טמאין מדרס . ושאין מקבלים כשעור . טמאין טמא מת . ושל עור הדג . טהור מכלום : יב ג' עורות הן . העשויו לשמיה . טמא מדרס . לתכריך הכלים . טמא טמא מת . ושל סנדלים . מהורה מכלום : יג ג' סריגין הן . העשויו לשכיבה טמא מדרס . לזילון טמא טמא מת . ושל צורות טהור מכלום : יד שלש מטפחות הן . של ידים טמא מדרס . של סריגין טמאה טמא מת . ושל תכריך (ו) (ושל) נבלי בני לוי מהורה מכלום : טן שלש פרקליגין הן . של צידי חיה ועוף טמא מדרס .

הפלים . מדרס . (ה) וכרסין פירש כהא של פקיס וכעודין פי' כרסיה קטן לפני חיבת סיח חל כרמ פנקסיות כן כל ב' לוחות מהדונים יהיו לכופר או לזולתן וסם פנקס על האחת אמנם הוא לסופר ואפיפורין הוא כהא של פקיס כהאש יתשס יהיו ב' לוחות וישב הסופר עליו וכאשר יתקבן ישב לוח א' : (י) וקסה מש מתיבוסין דמיס דטהורה מכלו' מפני שאינה ממשתמי אדס : (יא) יתקבן ארוה על בגמלים כרמ . ומכרמ פי' שהוא כלי מעור גמלים ומחוק מ' טאה ואינו מיוחד לשייבה וכלן פטור : (יב) ואין המחך ככלל כלים ואף על פי כן טמא הוא מדרס דכתיב כל המחכ וכן נחה וכאשר מומחז מדרסיהן ככל פשוטי כלי עץ וסם ככלל גדול כל המטמא מדרס פי' . כרמ . (יג) ולא ידענא ויהימ מהי שייב כהא דהא לא חבן אלא נתות : (יד) של סריגין כו' . אינה ממחאה מדרס שאין משמחם לכיבה וטמא טמא מת ששמיים עובין ארוה כתיב חק וזמט נחיק ומתחמס נה כמו שאלמו לפניו כלא' : (טו) וכרמ גרם לים ופי' תכריך חכריכי כמת : (טז) כדלעיל פט"ז מ"ז .

ושל רצועות . ושל סנדלים . מהורה מכלום : יג ג' סריגין הן . העשויו לשכיבה טמא מדרס . לזילון טמא טמא מת . ושל צורות טהור מכלום : יד שלש מטפחות הן . של ידים טמא מדרס . של סריגין טמאה טמא מת . ושל תכריך (ו) (ושל) נבלי בני לוי מהורה מכלום : טן שלש פרקליגין הן . של צידי חיה ועוף טמא מדרס .

מכלום . דכל כהא מנייות שנים פטור : יב לשמיה . לשטח כהן לישב עליו : לתכריך הכלים . לכהן זו את הכלים כגון כנינים ומכפדים ומחטים כדי לשמן : ושל רצועות ושל סנדלים . טור סגומד לחתוך תמט לרעות וסנדלים . מקור מכלום דמחוסר מלאכה הוא . אבל לרעות המתוקנים כבר פמאות כדמוכה נחם' נגשים פרק י"א : יג לזילון טמא טמא מת . סשוין לתבן לפני כפתח טמא . לפי שהשמש מחפספ בשליו לשפטים ומתחמס זו : של צורות . נגד שהוא ביד רוקס ובו מניי לרות כדי לרחות זו לשפוט כמותו בנגד אחר : יד של ידים טמאה מדרס . לפי שפמיים נוחה על הכפת וישן פליס : ושל תכריך נבלי בני לוי . שהיו כלוים כוכים כלי השיר שלכן במשפחת ודכן שאר נבלי לשפוט לכן חיק של טור ואף כן פטורים (טז) : טן פרקליגין . טרת יד של טור בנושאים יידיי קופות כשחפסיה כידיון כפוף שקריין אשפוי"ר ואשפוי"ר וכו' ונלחים לגד מים או פוף : טמא מדרס . לפי שהשמן פלוי : ושל

(1) ארמתי"א . סרחק קאסטטן .

רע מברטנורה כלים פרק כד לקטים מתו"ש

דשל הגבים • הסולכים לטר מבנים וטמנים אותן זו • ושל קוצים • ללקט קונים ואות דגנאי של קייצים המייבשים פירות הקיץ • כגון סופים גרוגרות ולתוקים נזקס: מן סבכות • כפה שטאלות הנשים על ראשן עשויים כמין כשת שיש בהם נקבים דקין: של ילדה • ראוי לשייבה הלכן עמאה מדרס: של זקנה • מעשה מוכיחים עליה שאינה ראויה לשייבה • ובמקפתא תניא על זקנה עמאה מדרס שאינה

מקפדת עליה ופעתים יושגם עליה (זו): ושל ילדה • שמקפדת על כלים אינה יושבת עליה ולכן עמאה עמא מת: ושל יוצאת החוץ • סודר שנותנת הנשים על ראשן כשיואלות לחוץ וי"ת וילואות שחץ • כגונס זונה נפקת בזה • כלומר סגנות של זוטת: טהורות • לפי שאין משונות כלי • פ"ח סגנות שנקרעו וכוז שער האשה יולא לחוץ שאין מקבלות כוז שער ראשה של אשה: ין מהורה • נגד יתן וכלו: שמלייה • כמו שפלאה מלשון שלחי על בני קלאי • כלומר שש הישנה

של חגבים טמא מת • ושל קייצין • מהור מבלום: מן שלש סבכות הן • של ילדה טמאה טומאת מדרס • של זקנה טמאה טמא מת • ושל יוצאה לחוץ • מהורה מבלום: ין שלש קופות הן • (יח) מהורה שמלייה על הבריה • הולכין אחר הבריה • קטנה על הגדולה הולכין אחר הגדולה • היו שוות • הולכין אחר הפנימית • רש"א כף מאזנים שמלייה על שולי המיחם • מבפנים טמא • מבחוץ מהור • מליה על צדה • בין מבפנים בין מבחוץ מהור: מ"ח קוצין •

פלאי על המדשה: הולכים אחר הבריה • דין אותה כדן הנביאה • אם עמאה עמאה • ואם פהורס פהורה (יט): קטנה על הגדולה • בין שמיין מהכות • בין שמיין בניאות: הולכים אחר הגדולה • ואם הגדולה נקובה כמולא רמון • ששנירה כוז נטרה גם הקטנה המחוננת עמה פהורה אש"פ שהיא שלימה • ואם הגדולה שלימה • וכי היא מקבלת עומאה אף הקטנה המחוננת עמה עמאה אש"פ שהיא נקובה כמולא רמון: הולכים אחר הפנימית • אם עמאה הפנימית עמאה כמולא • ואם הפנימית פהורה • המיונה נמי פהורה: רש"א כף מאזנים • לפרושי מלמח דת"ק קאמי • ובכף מאזנים של מחכות עמאה איירי (כ) דאם עמאה בתחמית המיחם נפטים עמא המיחם • ואם עמאה במחץ פהור המיחם: שלייה על צידה • שהדניק הפלאי על דפעת המיחם לא בתחמיתו בין במחץ בין מה"ם סבור • ומסקנא דטלס פרכין • ומעמא דכולא עמא מדרס וממא עמא מת וסבור מכלום האמורים כאן הוא דכל דבר הראוי לשייבה וראו לשייבה או להסגן עליו עמא מדרס נגד אם הוא כלי חרס • דאינו ממא מדרס • דכי ינפיין מקרא דכתיב (ויקרא מת) ואיש אשר יגע בתשבוו מקיס ומשכנו לו מה הוא שיש לו מהרה במקוה אף משכנו שיש לו מהרה במקוה • ילא כלי חרס שאין לו מהרה במקוה והתפן הפשו לשייבה אש"פ שאין לו מהרה במקוה מדכתיב (שם יא) כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם נמים יונא והאי לאו כלי הוא מלך מקום עמא מדרס דמרכיב ליה מקרא דכתיב כל המשכב כל לרבות את התפן ואין לו מהרה עד שיחמך וישאר ממנו פחות מעשה על אשה • וכלי אברים וכלי גללים וכלי אדתה פהורים מכלום וכן דבר הכא מן היס פהור • וכלי עץ הכא מדמה שמתחזק ארבעים סאה בלח שהם כוונים ביבש נמי פהור מכלום • לפי שאינו מיעלמל מלא • וכן דבר שאין עליו מורת כלי • או שיש לו מורת כלי • ואינו משתמי אדם • אלא משתמי משתמי פהור • כגון מרטקין של זיסים ומפן של גמות וסדין של לוחות דלמרכיב בתמני' שכן פהורים מכלום • דלא חשיבי כלים של משתמי אדם:

למוד לאבל וליאר צי"ם

בספר ע"י עדן ומעשה אורח מהרה"ק דק"ק קאמארט שדפס נק"ק לטוב גנליין הסתייגות • כמות צו"ל קבלנו מרבותינו שקבלו מרבן ורבן מאליו וז"ל שברק זה פרק ו' דמקואות מעלין בשמה של הנפטר למקומה • לכן האבל כל י"ב חדש • ילמוד לו להקן בשמות אביו ואמו וקרביו ואזכוריו • ביאר צי"ם וכו"ל: וראשי חיבות של שלשה משניות הראשונות אי"ה • ים • אלו • הדיח • וראשי חיבות של ארבעה משניות האחרונות צי"ב צ"ד • נפל • שלשה • מקום • הסביל • ויכוין בלימוד משניות אלו להעלות השמה למול עליון הנקרא אי"ה (פ"ד) איה מקום כבודו זר"ח של חיבת אי"ה • הארת יסוד אלה • כ"ה בספר קהלת יעקב) (ופ"ט בספר מעשה אורג שהארץ

למוד לאבל וליאר צייט

שם פ'ד הקבלה) ובמסנה הרביעית נפל כו' שהוא ר"ת פור נתן לאכזוים יעריש דקדק להעלות נשמת כנסתר מנפילתו. פ"י הדקדק. ועל אביו ועל אמו ילמוד זה הפרק בכל מולאי שנת אחר הדבלה - בכל י"ב חש. וביאר צייט ובערב שנת קודם מנחה לעת האורק להחיות נפש כל חי אמן. פכ"ל:

לקוטים מתו"ם מקוואות פרק ז ר"ע סברטנווה

פרק ז י"ט מעלין. משלימין לת' סאה: ולא פוסלין. גנ' לוגין שאזינן. וכלכו מפנה כילד: הכפור. גשמים שיערדין נקפים: גליד. מים שקפאו כל פני הארץ. או על פני המים: מיט הנרוק. מים דן ודקיק שנשפה כמו רוק: אבן הברד כמים. כמים שאזינן דלאתרינן לקמן פוסליס ולא תמליס ואין סלכה כרבי יוחנן בן טרי. וסלכה כפדומן של אנשי מידנה שבזינן מקוה מן השלג אפי' לכתחלה: נמצאו

מעלין. שהשלימו: ולא פוסלין. גנ' לוגין שאזינן שפני סאה היא הכנה יומב מנ' לוגין ולא נפסל המקוה בכך: ב' המים. שאזינן זין שמאין זין טהורים: מי כבשים. מים שנכשו בנק ימים. או מיני ירקות: ומי שלקות. מים שנקבו בנק שלקות (ד): והתמד: מלגנ' וזנים או שמים שנתן פליכן מים: עד שלא החמיץ. דלס כחמיץ גדון כמו פירי: קרטוב. א' מס' בלוג: פעמים מעלין. כדמפרש בשם נמקוה מ' סאה מים כשני ונתן בו סאה מי פירות ואח"כ נפל סאה ממנו מים ומי פירות מעורבין יחד כני כל הסאה של מי פירות שנשאלה נמקוה מעלימ' את המקוה (ה): פעמים אין מעלין. כדקמני נמקוה שיש בו מ' סאה חסר אחת: ושנו את מראיו בשר. דקדמח כליס לא חשיבא שיני מראה: ואין פוסלים אותו בשני מראה. מש' ד'נפלא לית ביה ממשא: מוחל. מים שיואלס מן הזימ': יבתין עד שירדו בשמים. דלמלאות כהף א"ח (י) דנחקר פסקין סאה

פרק ז י"ט מעלין את המקוה ולא פוסלין (א). פוסלין ולא מעלין. לא מעלין ולא פוסלין. אלו מעלין ולא פוסלין. השלג והברד והכפור. והגליד. והמלח. והמיט הנרוק (ב). אמר ר' עקיבא היה ר' ישמעאל דן כנגדי. לומר השלג אינו מעלה את המקוה. והעידו אנשי מירבא משמו (ג). שאמר להם צאו והביאו שלג ועשו מקוה בתחילה. ר' יוחנן בן נורי אומר אבן הברד כמים. כיצד מעלין ולא פוסלין. מקוה שיש בו מ' סאה חסר אחת. נפל מהם סאה לתוכו והעלהו. נמצאו מעלין ולא פוסלין: ב' אלו פוסלין ולא מעלין. המים בין טמאים. בין טהורים. ומי כבשים. ומי שלקות. והתמד עד שלא החמיץ. כיצד פוסלין ולא מעלין. מקוה שיש בו מ' סאה חסר קרטוב. ונפל מהם קרטוב לתוכו. לא העלהו ופוסלו בשלשה לוגין. אבל שאר המשקין. ומי פירות.

פרק ז (א) ולא פוסלין פ"י והל"ל שאין פוסלין ואח"כ כיון דחשיב לכו מילא דמעלין מיט לא פסלי כבאזינן. כ"ט דמקוה מים הוא דהתקף למעין מה מעין ינדי שמים אף מקוה כו' אבל שאר משקין לא התקפו. כ"א: (ב) הנרוק. אפילו נרוק אינו פוסל. טור: (ג) והעידו כו'. והמנס מה סאה חולק על ר"ע הוא נמצא ומתן של דבין ועל ז' דביות לא שיכורו כו'. כ"ב: נמצא (ד) כ"ג. ועדין לא פירשו מהו שלקות. וכתיב כ"ג מי בו שככשו בנק פירות וירקות. או בשלף: (ה) ולא נחבר ממנו כ"ד א' ממאה לפי שנתון וכס"ס העגל אמרינן דכתיב עד רבנו אבל ביהר מרוב לא כיון דלא חזי לעבולה כלל דמקוה מים כתיב אלל מים אפילו ביהר מרובו. כ"ד: והוא (ו) וסרי כמים כשרים כשהיו והייט דהני דרשם יש דברים דלא מעלין ולא פוסלין. כ"ה: (ז) כשר. משני שאין כסם מגוף הדבר המבנה את מראיו. כ"ו: (ח) ומחל. ואפילו למ"ד דאין משק. דכל שאין עושין כיומ מקוה פוסל כשני מראה. גמ': (ט) פסול. משום דמהמי נמקוה של שאר משקין ומקוה מים כתיב. כ"ז: (י) וק' סא אשכר בהמבנה לרי נפס מ"ז ונ"ל דמהמי אליבא

והציר. והמוריים. והתמד משהחמיץ. פעמים מעלין. ופעמים שאינן מעלין. כיצד מקוה שיש בו מ' סאה חסר אחת. נפל לתוכו סאה מהם. לא העלהו היו בו מ' סאה. נתן סאה ונמל סאה. ה"ז כשר. ג' הדיח בו סלי זיתים. וסלי ענבים. ושנו את מראיו כשר (ז) ר' יוסי אומר מי הצבע. פוסלין אותו בנ לוגין. ואינן פוסלין אותו בשני מראה. נפל לתוכו יין. ומוחל (ח) ושנו אר מראיו. פסול. (ט) כיצד יעשה. ימתין לו עד שירדו נשמים. ויחזרו מראה.

"גמ' ולא. יגמ' ולא.

סוף נפקל ג' לוגין : ממלא בבתף • דמקוה שלם אין השלמים פוסלין. ארמו לכולם : ד אם אין בו מראה מים מ' סאה • אם אין נמקוה מ' סאה שיש נכן מראה מים לא יסבול בראותו מקוה אפ"ל בראותו ד שיש בו מראה מים • ואם עבד לא פלחה לו פניולס : ד ונפלו למקוה לא פסולו • הואיל וכן נלאין כיון • ומי פירום אין פוסלין ג' לוגין : הכל תולך אחר המראה • אפ"ס אפ"ן

אליבא דר"ע נכנס • ונתו"ט :
(יא) לא פסלוה וסוף שלא
שיז מלאס המקוה • ה"ל"ט :
(יב) כלומר ואין הלכה כמותו
וה"מ פסק להך דטעום :
(יג) שאובין • שהרי צריך שיבואו
בהם המים : (יד) לפי שכתבנו
במקוה לא נכנסו וכשעלסר
ונתקסן דרך שליו פו לא
מקרי מים שברובו שאוק
מתקבלין ברותו : (טו) כלומר
בטיע נכדו אכל כשהמים נשים
פ"ג משבילין זו : (טז) וקשה
דש"מ מאי מהני סא לא לא הוסיפ
המטה טולס גמים ואפן כולס
בכה אחת בעין ולשון הראש
קדמו המים ונכנס כרגלי ס'
ואוקו המים משתברים למקוה
הלך לא סיי חליטה כדקתן
ספ"ט בראותו בראש ט' אם
הדיחידיו שחורים : (יז) כדלפנין
בכפר"א • ונתו"ט : (יח) וקשה
דאיך מאי אפילו הא דוקף
עליו וקניס אכל לשון ה"ש לא
מיבטיח אפנים אלא אפילו
עליו וקניס • שהמים גיינס
לא תשיג הספק ומתברין
המים שביניהם למ' סאה ולכלד
שלא יחלקו כל המקוה שאל"ס
שמים שנין כללים מתחנן אין
ז

למראה המים • היו בו מ' סאה •
ממלא בבתף • ונותן לתוכו עד
שיחזרו מראהו למראה המים ;
ד נפל לתוכו י"ן • או מחל
ושנו מקצת מראיו • אם אין בו
מראה מים מ' סאה • הרי זה
לא יסבול בו : ה שאלשה לוגין
מים ונפל לתוכן קרטוב י"ן •
והרי מראהו כמראה הי"ן •
ונפלו למקוה • לא פסולו (יא)
שאלשה לוגין מים חסר קרטוב •
ונפל לתוכן קרטוב חלב • והרי
מראהו כמראה המים • ונפלו
למקוה • לא פסולו • רבי יוחנן
בן נורי אומר הכל תולך אחר
המראה : ו מקוה שיש בו
ארבעים סאה מכוונות • ירדו ב'
ושבלו זה אחר זה • הראשון
טהור • והשני טמא • ר' יהודה
אומר אם היו רגליו של ראשון
נוגעות במים אף השני טהור •
הטביל בו את הסגסוג והעלדו •

החל פוסל המקוה ואין
במים שיסור ג' לוגין לפסול •
מ"מ כיון שיש כאן ג' לוגין
שנלאין במים • חשביק לה
כאלו טולן מים ופוסלין •
ואין הלכה כר' יוחנן בן
נורי : ו השני טמא •
דודאי חסר שיסור המקוה
בשביילתו של ראשון : אף
השני טהור • דאמרינן
גוד אחיה • והיו אפילו המים
שפסלה כהראשון נגופו : הן
מתוברין למי מקוה • ולא
נחסר משבירו כלום •
ופירשו בנמי דמגינס (דף
יט) דלא פירך ר' יהודה
אלא במשלות דרנן כגון
סהיס פסור לחולין ועכל
להיות פסור למשכר • או
סהיס פסור למשכר • ועכל
להיות פסור לתרומה • אבל
לעלות מתומאה נמוכה
לפניה • דכרי הכל עמא •
ואין הלכה כרבי יהודה :
סגסוג • עד למר עב •
וקורין לו כפרכי אלוכר"ה •
ונולג מים גרסה • מקצתו
נוגע במים טהור •
ונמקוה שיש בו ארבעים
סאה מתלממות חיירי •
ועכל בו אדם לאחר שהטביל
ט את הסגסוג • טהור •
סאיס הסגסוג • אפ"ס שנחסר
שיע' מקוה בשבילת הסגסוג •
מאחר שמקצת הסגסוג נוגע
במים • ור"י סא דכ"ל אמרי'
גוד אחיה (יב) : המים
שבתוכן שאובים •
חוזרים ופוסלים את המקוה
בשלאט לוגים • שהרי לא

מקצתו נוגע במים • טהור • הבר והכסת של עור •
כיון שהגביה שפתותיהם מן המים • המים
שבתוכן שאובין (יג) • כיצד יעשה • מטבילין • ומעלה
אותם דרך שוליהם : ז הטביל בו את המטה •
אף על פי שרגליה שוקעות בטיט העבה • טהורה •
מפני שהמים מקדמין • מקוה שמימיו מרודדין כובש
אפילו חבילי עצים אפילו חבילי קנים כדי

סיו בו אלא ארבעים סאה מכוונות • ונמחסר כשהגביה שפתותיהן מן המים : ומעלה אותם דרך
שוליהם • כדי שלא יפלו המים שבתוכן למקוה ויפסלו כל מימיו (יד) : ז הטביל בו את המטה •
מרגליה נגופות • ואי אפשר להטבילה כלה כאלה במקוה קמן כזה ששיטורו מתלמט • א"כ רגליה שוקפות •
במים : העבה • שאיט נזוק ואין משבילין זו : (טו) שהמים מקדמין • להטביל סגסוג קודם שיבא
במים (טז) • ובמים סגסוג : שמימיו מרודדים • שאין במים פמוקיס מתחת שהמקוה נכס • ובמים
מתפשטים בטלו אפ"ס שיש בו מ' סאה • אין כל טעו מתקס נמים נכס אחת (יז) : כובש • נד
אחד של מקוה : אפילו חבילי עצים וקנים • ואפ"ג דנלס במקוה שחלקו • אפילו הכי הואיל וסמיס
דכמין בינין (יח) לא סיי חלקו • וכונש דנקס חפני שהפטיס וקניס נשים על פני המים • ולרין לכנסו
פליה

לקוטים מתי"ט מקואות פרק ז ריע מברטנורה

אם תדור מי' (וכל שכן באנשים) ועל' תמי' יום טוב : עליהם אכנים כדי שיכנסו תחת המים : היה מוליך (ים) שיתפחו • כלומר שיעלו כמין חסות ויחי עמוקים ומביא במים • ומנפנפ המים בידיו : (ב) כיון שערב הגל' של מים על המעלה של מקום שהתחב מונח בה ולפי מי ככל של התחב : מהורה • ולפי שהתחב דקס וקפנס ויכא פן חפול במים • דרך להפליה ק :

שיתפחו (יש) המים ויורד וטובל •
מחט שהיא נתונה על מעלת המערה • היה מוליך ומביא במים • כיון שעבר עליה הגל מהורה :

ואם אל מלא רחמים שוכן מרומים המצא מנוחה נכונה תחת כנפי השכינה במעלות הקדושים וטהורים כוזהר והרקיע מזהירים את נשמת (פנ"ס) שהלך לעולמו בעבור שנדבו צדקה בעד הזכרת נשמתו בנן עדן תהא מנוחתו לכן בעל הרחמים יסתירהו בסתר כנפיו לעולמים ויצרור בצרור החיים את נשמתו ה' הוא נחלתו וינוח על משכבו בשלום ונאמר אמן :

לנקמה אל מלא רחמים שוכן מרומים המצא מנוחה נכונה תחת כנפי השכינה במעלות הקדושים וטהורים כוזהר הרקיע מזהירים את נשמת (פנ"ס) שהלכה לעולמה בעבור שנדבו צדקה בעד הזכרת נשמתה בנן עדן תהא מנוחתה לכן בעל הרחמים יסתירה בסתר כנפיו לעולמים ויצרור בצרור החיים את נשמתה ה' הוא נחלתה ותנוח על משכבה בשלום ונאמר אמן :

מפתחות הפרקים ע"פ א"ב

<p>א כרכות פ' ח : פאה א : שבת פ' טו : יבמות ג' ז : ב"ק א :</p> <p>ב יב"ט ב : זמנים ה : חולין ג' ה : מקואות ח' פ :</p> <p>ב פאה ו : שביעית ד' ה : שבת כ' ד' ה' י : יבמות יג : כהונות א : סנהדרין ח : אבות ד' ה : חולין ד' זמנים ד' ידים ד' נדה ד' ו :</p> <p>ג פאה ה : כנא כמלא יו"ד : חולין ז : נגעים ו :</p> <p>ד סנהדרין א' ג : זמנים יא : כריכות ה : נדה ז :</p> <p>ה נככות ב' פ' : פאה ד' שבת ח' י' יא' יב' : יבמות ד' ו' ס' י' י"ט : ח' : ב"ק ג' ו' ח' פ' י' : חולין א' ב' ג' פ' י' : מקואות ב' ד' ידים ג' :</p> <p>ו דמאי ב' : מועד קטן ג' נדרים ב' יא : סנהדרין פ' מכות ג' : מורה ד' משילה ג' :</p> <p>ז סוכות פ' : מעשרין ג' : מועדין ב' :</p>	<p>ח תרומות א : תלה א : שבת כב : פירוכין ז : יבמות א' יד : כנא כמלא ג' זמנים ז : מפילה ב' : פרה ז :</p> <p>ט יומא ד' : זמנים יב : כלים יב' י' נכורים א : שבת א : יומא ח : יבמות פ' : ב"ב ח : שטות ב' : נכרות ח : ממורה ג' ז : מקואות ז : נדה ה :</p> <p>כ נכרות ו : פאה ז : שבת ג' ז' ח' י' : יבמות ב' ג' ג' : ב"ק ב' : סנהדרין ב' : זמנים א' ב' ג' ח' י' : נדה ב' : מקואות ו' י' :</p> <p>ל מעשר שני ג' : סוכה ג' ד' : ב"ב ב' פ"א : חמיד ד' :</p> <p>מ נכרות א' ג' : פאה ג' ח : שבת יח' כד : פירוכין א' ד' : יבמות יב : כהונות ו' : ב"ק ז' : ב"ב פ' : אבות א' : נכרות ז' פ' : מקואות ה' : ידים א' :</p> <p>נ שבת כא : יבמות יא : כהונות ד' : סנהדרין ו' : אהלות יב' : ידים ב' :</p>	<p>ס תרומות ה : סוכה א : חפניות ב' ג' : כריכות ד' : כלים ט :</p> <p>ע כלאים ג' : שביעית א' ב' : פירוכין ב' : פקחים י' : קדושין ד' : סוכה פ' : אבות ג' : נכרות ד' ז' : נגעים י' :</p> <p>פ תלה ב' : זמנים יד' : פדום ד' : פרה ד' :</p> <p>צ פרה פ' יא :</p> <p>ק כלאים ד' : נדרים ח : זמנים ו' : מפילה א' ד' : קים ב' :</p> <p>ך שבת יג' יד' : י' כ' : ר"ה ג' : יבמות ה' : נדרים פ' : ע"א ד' : אבות ב' : מנחות י' : חולין יא' : פרה א' ב' : מקואות ג' :</p> <p>ש נכרות ז' : שביעית ו' י' : שבת יד' : כנ' : יומא א' ו' : כהונות יב' : מיר' ח' : ב"ק ד' : ה' : ב"מ א' : מנחות פ' : יא' : חולין יב' : פרה ג' ח' : כלים כד' :</p> <p>ת נכרות ד' : פקחים ס' : כלים ה' : אהלות ס' : נדה י' :</p>
--	--	---

מפתחות לדרך החיים ונתיב החיים

(עח) כח ולי • (עט) הנהגת העולם ונכרת המורה • (פ) סדר הקריאה ונמה יקרא • (פא) נמצא טעות בספר תורה • (פב) טעות שמוציאין אחרת • (פג) כשקוראין בני ס"ת ואין להם רק שגים • (פד) קדוש והשמורה וברכותיה • (פה) הנבחה וגילגלה • (פו) חזונים לקריאה • (פז) הזכרות נשמות ואז הרחמים :

הלכות חלה

(גב) מינים החייבים בחנה והפרשתה • (גד) זירוף העיסות • (גה) עיסות ב' אשנים • (גו) שתי עיסות שכל אחת כשישור חלה • (גז) הפרשה מתבואה ישניה על חדשה • (גח) הפרשה בלא רשות בעלים • (גט) פת החייב בחלה • (גו) חלה נעשית נכרי :

דיני ר"ח ולולב

(צט) מלאכה בר"ח • (ק) הפלת ר"ח והלג • (קא) נטילת לולב ונכחו • (קב) נעושים גלוב • (קג) זמן נטילת לולב • (קד) להריח בהדס ואחרוג • (קה) לולב שהיבא מחוץ לתחום • (קי) פרשי לולב :

הלכות עירובין ויו"ט ונ"ב

(קח) ערובי תשלין • (קט) נאכד העירוב ושנח לערב • (קי) המתענה ביו"ט • (קיא) הפלת יו"ט • (קיב) נשיאת כפים • (קכו) מולאי יום טוב :

הלכות פסח וספד"ע

(קיג) חדש ניסן • (קיד) ערב פסח • (קטו) נדיקה חמץ ובטולו • (קטז) זרבת הנדיקה • (קטז) דינים שאחר הנדיקה • (קיח) פקדון • (קיט) מה לריך לבער • (קכ) חמץ נערב פסח • (קכא) ע"פ שחל נשנת • (קכב) הכינה וד' כוסות • (קכג) כוס ראשון וסדר הגדה • (קכד) אס אין לו יין • (קכה) ספירת העומר :

דיני ימי הספירה וחג השבועות עד ער"ה

(קכו) בין פסח לעזרת • (קכח) חג השבועות • (קכט) מן י"ז בתמוז עד ס"ב • (קל) מר"ח אב עד החענית • (קלא) מילה מר"ח עד החענית • (קלב) ערב ס"ב והעודה המפסקת • (קלג) ערב ס"ב ות"ב שחל נשנת • (קלד) מנהגי ת"ב ומו"ס ואבל ואוקין • (קלה) מילה בס"ב • (קלו) דברים האסורים בס"ב • (קלז) מנחה וזשור ויין אחר התענית :

התרת

תרי"ב היב יג

נש"י שחרית • ברכות השחר • ציצית תפילין

(א) נש"י שחרית • (ב) כוונת הנרכות • (ג) אשר יר • (ד) זרבת השחר • (ה) זיצית וברכותיה • (ו) נגדי הזיצית ומקום הזיצית • (ז) חומי הזיצית • (ח) נסלו הזיצית • (ט) עשיות הזיצית • (י) נקדע הסלית • (יא) שיעור סלית • (יב) החייבים בזיצית חמן זיצית • (יג) דיני הזיצית • (יד) תפילין ונכרתה • (טז) מקום התפילין • (יז) זמן תפילין • (יח) נחלקקלו הכתים והרצועות • (יט) הפסורים מתפילין • (כ) תפילין שנמאלו • (כא) כב) קדושת תפילין :

ק"ש ותפלה שחרית מנחה ערבית

(כג) קודם התפלה • (כד) זמן ק"ש ותפלה • (כה) תפלה בזכור • (כו) זמירות והרחק בק"ש ותפלה • (כז) הראוי להיות ש"ץ • (כח) קדיש בעשרה • (כט) תפלה בזכור למי שאיחר לזב • (ל) פסוקי דמרה • (לא) זכור • (לב) ק"ש וברכותיה • (לג) סמיכות גאולה לתפלה ודיני תפלה • (לד) הבינו • (לה) עמידה בתפלה • (לו) הפסק בתפלה • (לז) ישיה בצד המתפלל • (לח) תתון • (לט) אשרי למנלח במא ליוון • (מ) קדיש ועניות זמן • (מא) עליו וקדיש יתום • (מב) אורח ותושב • (מג) מד מה • (מד) מנחה • (מז) תפלה ערבית • (מז) תשלומי תפלה וטעות וספק :

הלכות שבת וקידוש לבנה

(מח) ערב שבת • (מט) קריאת שמו"ת • (נ) הדלקת נרות לשבת • (נא) זמן איסור מלאכה בערב שבת • (נב) מוקףה בזולתין • (נא) מוקףה בכלים • (נב) שברי כלים • (נג) מוקףה נדבר שאינו כלי • (נד) נסים לדבר אסור • (נה) פרטי דיני מוקףה • (נו) סו סו סח) תפלת ערבית שבת • (נט) קידוש בבנהכ"ס ונמה מדליקין • (ע) קידוש בניתו • (עא) יין לקידוש • (עב) קידוש במקום סעודה • (עג) זיצית הפת • (עד) טעה בתפלת שבת • (עח) מוסף לשבת • (פט) קידושא רבה • (צ) מנחה לשבת וז"ל • (צא) סעודה שלישית • (צב) ערבית במו"ס • (צג) קידוש לבנה • (צד) הבדלה על היין • (צה) בשמים להבדלה • (צו) נר הבדלה • (צז) אכילה ומלאכה קודם הבדלה :

הלכות קריאת ספר תורה

(עה) קבלת הס"ת ודיני הקורא • (עו) הנהגת השומעים והסגן • (עז) דיני העולים לתורה •

מפתחות לדרך החיים ונתיב הדיים

הלכות ר"ה ויו"ב סוכות

(ר"ג) לא אכל ושמע ברכת הוימון • **(ר"ד)** נרף לוימון • **(ר"ו)** יעו"ל ועל הנסים בברכת המזון • **(ר"ז)** שנת ויו"ט וחנוכה ופורים שנמשכה שעדמה עד הלילה • **(ר"ח)** ברכת המזון והמטיב • **(ר"ח)** ברכת פירות האילן ולדמה • **(ר"ט)** ברכת בורא מיני מזונות • **(ר"ב)** ברכת הריח • **(ר"בא)** ברכת פרחים • **(ר"בב)** ברכת שהחייט :

הלכות אירוסין ונשואין וק"ש שעל כפתו

(ר"בג) תענית חתן וכלה וקדושי קנינה • **(ר"בד)** נשנית • **(ר"כד)** ברכת אירוסין ונשואין • **(ר"כה)** ז' ברכות נשבעת ימי המשחה • **(ר"כו)** בעלת מזהב וברכתה • **(ר"כז)** דיני ק"ש :

דיני מילה

(ר"כח) דיני מילה וכילד מלין • **(ר"כט)** זמן המילה • **(ר"ל)** איזה מילה דוהה שבת • **(ר"לא)** טולד בין השמשות • **(ר"לב)** טולד לו או לח' חדשים • **(ר"לג)** דיני מילה וברכתה • **(ר"לד)** תיגוק שמת קודם שנמול • **(ר"לה)** אופן שיש לו בן למול :

תפלת הדרך

(ר"לז) דיני וסדר תפלת הדרך •

הלכות כזוזה

(ר"לז) קביעות מזוזה • **(ר"לח)** מקומות החייבין כזוזה • **(ר"לט)** פתח החייב כזוזה • **(ר"מ)** מקום קביעותה כפתח :

הלכות אבלות

(ר"מא) גוסס וטלפולן מה נשבת • **(ר"מב)** סומאח כהן לקרובים • **(ר"מג)** סהרה והרונג ויולדות • **(ר"מד)** זדוק הדין • **(ר"מה)** דיני קריעה • **(ר"מו)** קריעה על אביו ואמו ושאר קרובים • **(ר"מז)** אונן • **(ר"מח)** קבורה • **(ר"מט)** מת בזים סוב ראשון ויום טוב שני • **(ר"נ)** אחר הקבורה • **(ר"נא)** סעודת הנראה • **(ר"נב)** קרובים שמתאבלין • **(ר"נג)** התחלת האבלות • **(ר"נד)** דברים שהאבל אסור • **(ר"נה)** רחילה וסיכה • **(ר"נו)** נשילת הסגדל • **(ר"נז)** השמיש • **(ר"נח)** תלמוד תורה • **(ר"נט)** שאלת שלום • **(ר"ס)** ישיבה על הקרקע • **(ר"סא)** כזום בנדים ולבישה • **(ר"סב)** גלוח ופריקה ולפרכים • **(ר"סג)** שמחה • **(ר"סד)** ליטא אשה • **(ר"סה)** לנאת מציחו • **(ר"סו)** שטמעה רחוקה וקרובה • **(ר"סז)** אבילות ברגלים ור"ה ויו"ט שני • **(ר"סח)** קצן ומולה ויולדות • **(ר"סט)** אם לא נודע לו שמת קרובו • **(ר"סז)** וחשית יאר לייס • בלע המות לנחא •

(ק"לח) התרת נדרים • **(ק"לט)** אלוט וער"ה • **(ק"מ)** תענית עש"ת • **(ק"מא)** תפלת ר"ה • **(ק"מב)** ליל ר"ה • **(ק"מג)** דיני ר"ה • **(ק"מד)** תקיעת שופר • **(ק"מה)** הראיין לתקיעת שופר • **(ק"מו)** סדר התקיעות • **(ק"מז)** טעות בתקיעות • **(ק"מח)** הפסק מברכות לתקיעות • **(ק"מט)** טלפולן השופר • **(ק"נ)** פרטי דיני שופר • **(ק"נא)** מוקף לראש השנה • **(ק"נב)** חשית ברה"ה • **(ק"נג)** קידוש ליל שני של ר"ה • **(ק"נד)** עש"ת • **(ק"נה)** כפרות • **(ק"נו)** ערב יו"ב • **(ק"נז)** לפים חזירו צעיו"כ • **(ק"נח)** ודוי במנחת ערב יום כפור • **(ק"נט)** סעודה המפסקת • **(ק"ס)** הסמכת חמון צעיו"כ • **(ק"סא)** הדלקת נרות ציו"כ • **(ק"סב)** איסור רחילה ציו"כ • **(ק"סג)** כיכה ונשילת הסגדל ותשמיש • **(ק"סד)** תענית קנאים • **(ק"סה)** סדר ליל יו"ב • **(ק"סו)** שמירת יום כפור • **(ק"סז)** מנחת יום כפור • **(ק"סח)** תפלת נשילה • **(ק"סט)** מולאי יוה"כ"פ • **(ק"ע)** דיני סוכה • **(ק"עא)** ישיבת הסוכה • **(ק"עב)** הפסורים מן הסוכה • **(ק"עג)** ברכת שהחיינו על הסוכה • **(ק"עד)** הושענא רבה • **(ק"עה)** סוכה בשמימי • **(ק"עו)** זמני עשרת • **(ק"עז)** שמחת תורה :

דיני חנוכה ופירים

(ק"עח) דיני מאכה • **(ק"עט)** הדלקת הנרות ומקום הנחן • **(ק"פ)** זמן הדלקתן • **(ק"פא)** הדלקת מנר לנר • **(ק"פב)** הדלקת עושה מזהב ולא הנחה • **(ק"פג)** ברכות הדלקה • **(ק"פד)** סדר הדלקתן • **(ק"פה)** חכמהו כזוזה • **(ק"פו)** נר שבת ונר חנוכה • **(ק"פז)** הדלקתן בע"ש • **(ק"פח)** הדלקתן בזו"ש • **(ק"פט)** ברכות המנייה • **(ק"צ)** זמן קריאת המנייה • **(ק"צא)** דיני קריאתה • **(ק"צב)** תפלת פורים • **(ק"צג)** משלוח מנות ומתנות לאביונים • **(ק"צד)** סעודת פורים • **(ק"צה)** תענית פורים • **(ק"צו)** אבילות ואנינות פורים :

נפ"י לסעודה ובהמ"ז וברכות הגהנין

(ק"צז) נפ"י לסעודה • **(ק"צח)** אם אין לפניו מים • **(ק"צט)** עשה לרכיו קודם הסעודה [עיין בסדור הלכות נשילת ידיים אהו'ו] • **(ר)** כלי וכן נברא • **(רא)** מים הכשרים לנשילה • **(רב)** החינה בנשילה • **(רג)** הפסק בין נשילה להמולאי • **(רד)** ההגת הסעודה • **(רה)** שכן והכניס לפניו בלא ברכה • **(רו)** איזה פת יקדים לברכה • **(רז)** הפסק בסעודה • **(רח)** היסח הדעת בסעודה • **(רש)** מנהגי סעודה ומים אחרונים • **(רי)** כוס בהמ"ז • **(ריא)** שכן ולא בירך במקומו • **(ריב)** דיני בהמ"ז •

הקדמת הגאון המחבר דרך החיים

אמרנו רבנו במעטא דכל הנפטר מחבירו אל יספר אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרנו *
הלאורה משמע דהאי אל יספר אלא מתוך דבר הלכה הוא לנתינת טעם שמתוך כך
זוכרנו * והוא בלתי מוכן * הכי יזכור אותה ההלכה אשר שומע בעת פרידתם שהוא נבהל ואין
לדרכו יותר מאשר יאמר * טרם ישים לדרך פעמיו * אמנם לדעתי יתכן שיהיה מתוך כך זוכרנו אינו
נתינת טעם על כי מפני זה יאמר לו דבר הלכה בעת פרידתם * ואכן מוסב ע"ד הלכה * והרצון כי
ההנהגה הורה לנו בזה כי טוב לפני העובר ממקום לנסוע לדרך לאשר ידוע מאמרם ז"ל כי כל הדרכים
כחוקת סכנה * לזאת הקדים להבין רפואה והצלה למען ינצל מכל רע לא יסגתו * והוא בחינתו
אומר דבר הלכה מדוינים השכיחין תמיד בכדי שמתוך כך יזכרו המיד * וזה כוונת מאמרם ז"ל מתוך
דבר הלכה שמתוך כך זוכרנו * והיינו שהדבר הלכה יהיה בדבר שיוזכרו בכל יום בימי הילוכו ויתגולל
לו זכות מתוך כך שחבירו יזכרו על דבר הלכה אשר למד ממנו ועל הטוב יזכר שמו בכל פעם
ויברכהו * וגודע כי ברכת צדיק עושה רושם לטובה וע"ז שלום יהיה לו וישמור צאתו ובואו וינצל
סכל דבר רע לא תבואהו * והצלה והצלחה תסובכהו * וברכתו תמלטו * ועתה אם כך אמרו ז"ל
על הנפטר מחבירו בעודו בחיים חיותו להשמר גופו בליקראנו אסון בשום לדרך דרכו הרים פעמיו
למסעית * איך התי יתן אל לבו על אחת כמה וכמה יתפלל להבין ולהמציא מזור ותרופה לבל יכשל
כשיבוא עת פקודתו לילך בדרך כל הארץ כי זה כל האדם * איך יתבהל נפשו ותרגא ותתחלחל * ואל
יתן דמי לו עדי יכונן מרפא לנפש בהיות הדרך מסוכן * כגודע מאמר ריב"ז שהיה בוכה ואומר אלו
לפני מלך ב"ו מיליכין אותי וכו' ולא עוד אלא שיש לפני ב' דרכים * הנת בעת בוא מועד צאתו
צריך רחמים גדולים לתת דין וחשבון בל ילכדנו החסאים הרשומים כנפשו חס ושלום * מה טוב ומה
יפה העצה היעוצה לנו כי ילמד דבר הלכה לרבים וכן ש"מים בדינים השכיחין תמיד בכל יום שמתוך
כך תמיד על הטוב יזכר שמו בבית"ח חק עולם יהיה לו כולם יאמרו יישר כחו ופעלו אשר העלה
ואשר הביא לפניו להקל הדרך גם כי ירדם בקבר שפתיו ברור מללו * ומברכתם יתעוררו עליו
רחמים גדולים וינצל מכל דין העוסר לנגדו ותיתה נפשו בגלל הרב הזה במח ושקט שאין ואין
מחיר * ובהיות עתה עת כל חי ובאתי בימים בא מועד עת רכנת צידה לנפש התחשב עקנו *
ונעלם מעין כל הי עת פקודתו * לא ידע אדם לאמתתו * אלהים זולתו * מרת ימי חיותו * ובחפשי
באמתתו כראותי כי זכות ומעש אין * חשבתי אני עם לבי כעבד אל אדוניו במה אתרצה אם לא
בהפלה וברכת המימים ישרים אשר יסובבני וכזאת ירצני ותנצל נפשי * ובחיבורי אשר חברתי
בעזרת צורי ויגאלי * לא ידעתי אם כיונתי בהם להלכה וגם יראתי אם לא התערבו בהם כוונות
בלתי רצויות חס ושלום * ואחשבה לדעת זאת בהעלותי אל לבי אף כליותי השיאוני אלכה לשוח
בשרה לעסוק בדיני תפלה הנתוצים לכל העולם * קמן וגדול שם הוא והם דברים העומדים ברומ
של עולם והמונים נכשלים בהרכה דינים הידיעה נעלמה מהם אין אתם יודע לחפש ולבקש הדבר
להמצא כתוב לדעת אמתתו על בוריו כמו בענין חזרת התפלה והוא עומד באמצע תפלה בב"ה
ולפעמים חוזר במקום שאין צריך לחזור או להיטך וגורם ברכות בטלה ח"ו וכמה דינים מוכנים
וצריכים אף להיודע לדרוש מעל ספר * אולם כשעומד בבית הכנסת או להיושבים בכפרים שאי אפשר
להם לילך לעיר לבקש איזה דין הנחוצ כמו דין אונן וכיוצא אשר אין עמרו ספרים לבקש הרין על
בוריו וכוון במערת ספר תורה וכיוצא כמה וכמה דינים לזאת הצגתי דבר דבור על אפניו ורשמתי
מקום מוצא הרין ונקל ויכל למצאו כי את הכל כתבתי על סדר הים וסדר השבוע * ולא חדשתי
להכניא דינים מחודשים כי יראתי * אך אספתי ולקטתי כמעט ובקיצר רעיון מהם ז"ל ופ"א ופ"ב
וכדומה ונבולם רשמתי לדעת כבשן מי יצא הדבר ועל מעט מועד הכרעתי לפי קוצר שכלי והביאותים
בקיצור נסמך ולכולם יחד להיות הדבר שזה לכל נפש ונחוצים המה לכל יודעי דת ודין להבין
ולתורות כאשר מלתי אמורה למעלה כי נחוצ בעת עמרו במקום שספרים אין אתו * ואולי בזכות
ורבים השיב מעון בזאת יוכפר עון יעקב וברכת צדיקים תחמכני בימים צדקתו אישעז :

התנצלות המלך

יען שזה מקרב נדפס סדרו האריו"ל המסודר מאת ארמו"ר הגאון מלארי נ"ע * ביד
עם מסקי הלכות דרך החיים מאת הגאון מלימא נ"ע * ואם כי דרך החיים היא דרך
סלולה לכל * וכמש האיר פני תכל * אמנם כאשר שמתי מערכה מול מערכה * מסקי הלכות הללו
ומסקי הלכות מארמו"ר וצלה"ה בשו"ע ובה"ג * ראיתי שברוב המקומות ורובו ככולו זה מכריע לכאן
וזה מכריע לכאן * וענין שלא רבים יחכמו לידע בעל פה כל ההלכות מן שו"ע ארמו"ר וצלה"ה
ומסקנתו לדינא * ורוב הדינים המבוארים בדרך החיים אפס מקום להמלם שלא להודות דבר בעתו
ובמקומו ושעתו בלי עיון בספר * וכעלה את המדומה לו בשו"ע ארמו"ר ובחפזון יביע אומר דלא
בה"ה ופסק דלא כמאן * וחייב בושח ופגם כי נטה מדרך החיים * ולדרכי תתורה אשר הנחילט

ערמו"ר

אדמו"ר לא בא • לכן נתעוררתי לכתוב על גליון הסוד את המקומות שנמצא בהם שמיים מן
ההברעות הללו ורק לעודך לב המעיין והבוחר יבחר • אמנם לא להבריע בין הרעות או למנוע ח"ו
בכבודו של הגאון מליסא נ"ע בבתי • כי אין זה על צד הכבוד • רק מדרך הרחוב אשר כל הלמד
ינהוג כרמו • ולגדור גדר בפני עול ומסוגני גבול הנה שלחתי שטר סכירה להבדלים המרשימים
האלמנה והאחים ר א מ שלא ידים איש את ידו להרפים וזלתי את הרה"ח עם ההנהגות הללו וכן
בנוט האר"ל וכן בנוט אחר לעולם • וע"ז בבתי עה"ח היום יום ו' עש"ק לסדר ואתחנן אל ה'
שנת מסוד'ר היש"ב בדרך חיים לפ"ק •

גאון אברתם דוד במרה יהודה ליב לאוואוט ט"ץ דפ"ק ניקאלאייב

דרך החיים ונתיב החיים

א דיני נשילת ידים שחרית

(א) ואלמו"ר מסודרם נתחם סימן ד' ס"ב כתיב • וזוה
סו"טש זו אינה ממאוס לנשות אלה ככלי של קודש
במקום קדושה שנתחלקה מהם מהם גופות ישראל כשהם
קיינים וכשהם סקדושה מסתלקת מהם ואזי רוח הסומא
שורט על גופם וכשהשמה חוות לגוף מסתלקת רוח הסומא
מכל הגוף ובשארית על שידים בלבד ומתעם זה נהגו לסקל
בעינת הקטנים שלא כגישו לחינוך לפי שגמר ועיקר
כניסת נפש הקדושה ברוח הוא ב"ג שנים ויום אחד לזכר
ז"ל נקבה : (ב) ולא לפי סתומת ולא למקום הקודש דם
אלא לחתם כגון מעשרה ולמטה או לזכך ויווג ולא למים
שכנינים המוכנים לנטי' לכב"ב שלא יסתמש בידיו וכן
אחר מאוד בשעת נשילת ידיו מסכני שלא יגע במים תוך
סכלו ויטמאם כי אין המים מסכרים סידים אלא בשערה
ול"ש שריר לזכר מאוד שלא יגע קודם נשילת ברום מאכל
או מטקה שלא למתאם וצריך להסיר כשיש ס"ז ביוגר כי
הזכ סוקן כמחליט הוא ע"י וכן הוא בעיניו כמ"ד ד"ס לפי :
(ג ד) ואלמו"ר כסוד ד"ס סדר הנשילת כתיב ד"ס דבר
הסוכל בשערה אין לנרץ עליה בשאר : (ה) וטוב שישים
בלי התחנן מאוס סימן ד' ס"ח : (ו) וצריך לפתוח ט"ו •
אלמו"ר השמים זש סדין : (ז) בידו : (ח) והנוגע
בגדו ויחזק רחבו והנוגע בדיים והשמש ממנו והסולך
בין הקבוצים ומי שגעו כמת אכל הם כתיב אכל מה אין
צריך נשילת מים נהגו ליעול אשילו נכנס למים וס"ס שגליון
אזוה ס"י ד' סעיף י"ח :

(ב) כשהרים חופך כשיעמוד שמתכנן יסול ידיו ואחר
ליוך ד"א נלא נטי' ויסם שרכיו ואחר כך יסול
ידיו פעם שמים וינרץ על נשילת ידים וגם אשר יר
[מ"א סימן ד'] וכן יש לומר כשהרים ישיעו הקטנים
ידיהם (א) כי הוא משם סכנה שנוגעים במחליים
כלה נשילת [פ"ט ס"ג] : (ג) לא יגע בידו קודם נשילת
שחרית לא לפס ולא לחוסם ולא לאזנים ולא לשינים (ב)
[ע"ס] • ולא נגע במחל הוא שש סכנס : (ג) טוב
לקפיד בנטי' שחרית ככל סוכרים שמתכנים בנטי'
לשעורם אם אפשר [ועיין לקמן כס' מ"י] לשעורם אינם
דברים מעכבים] אבל אם אי אפשר (ג) אינו מפסך לא כלי
ולא כח גברא ולא שאר דברים שסולין בנטי' לשעורם
[ע"ס] וכן ריגוב אינו מפסך : (ד) מים כפסולים לנטי'
לשעורם [כמו שיתבאר אי"ש] כשרים לנטי' שחרית
ומנרץ (ה) עכ"ל [אי"ד ס"ג] : (ס) נשילת ידים שחרית
אין נוסלין על גבי קרקע אלא לטוח כלי (ה) [ואשילו ע"ז
קיסטין אסור] ומי הנשילת של שחרית לא יתן לפניו כמטה
ולא יפסכם כמים ולא במקום שמוכרים שם בני אדם [משי
משם סכנס] [ע"ס] : (ז) נטעל כלי על מים ביד ימין
ונטענו ליד שמאלו כדי שירק המים על ימין סחילם
ויסול כל יד שלה שממים פעם אחת על יד ימין ופעם אחת
על יד שמאל וקטל עד פתך סודו : (ז) וצריך לפתוח כמטה

כדי לקבל הסכנס כמי שרוחם לקבל דבר רגביהם כנגד הראש (פ"א שם כס' כס'ב) : (ז) לא יסול ממי שלא
נעל ידיו שחרית אבל לנטי' מים מותר מי שלא נעל ידיו (מ"א ס"ג) : (ח) אם שיכבך ידו לטוח כלי של מים
פעם לו נשילת לק"ש ולתשלב [וינרץ על נטי'] אבל לא לרוח רעש שעלין וכן אם שיכבך ידיו בשלב מים
שנולפות גם כן עליהם לו לק"ש ולתשלב אבל לא לרוח רעש שעלין וצריך ליעול ידיו עוד פעם אחרת לסכנס
צריך שעלין (ע"ס) : (ט) אם סיס יסור כל סיליג יש להסתפק אם צריך ליעול ידיו שחרית לסחללו ולסכנס
רוח רעש מעל ידיו ולכן יסול כלל ברכה ואשילו אם סיס יתן מעט ביום ואחר כך סיס יעור גילגל אף דכך
אם סיליג נורם או סיסים צריך נשילת מעל מקום א"י ברכה דלר"י לכד לא סיקטו ברכה (מ"א ס"ק י"ב ע"א) :
(י) סככים כנרץ קודם עלות השחר ונטל ידיו אחר כך כשאריר סיס צריך ליעול פעם שנית נלא סכנס ולכן
כשלוטמים מליחה שמתכנין קודם אור סיס צריכין ליעול ידיו שנית כשאריר סיס (ע"ס) : (יא) יתן ביום
כשיסור שיתן נשילת ידיו בלא ברכה אבל פחות משיסור שיתן נשילת ידיו (ע"ס) : (יב) אלא
דברים צריכין נשילת במים (ז) סקס מהמטם וסיוולא ממים סכסא וממים סמרהן וסוטעל לצרינו וסחולץ מנעלו
וסתמשמ שחאו וסנוגע כמים וסמסל את כליו אשילו לא נגע כבינס וסנוגע בגופו בידו נתקומם כמסוכים (ח)
ומי ששעם אחת מכל אלו ולא נעל ידיו אם ס"מ הוא מלמוד משכנס ממנו ואם אינו ס"מ הוא יולא מרעטו
(ע"ס) : (יג) צריך לומר כחלסל אלא יגע בשוק או בירך ונתקומם סמסוכים כחלסל לפי שיש מלשוני יסם וכן
על לחץ בראש אבל נתקומם סמנונים בראש וכסרו ומקום סמנונה סמנוסוכים סיסם עד סכנס סכנס
(סמנוגליון) אין לקפיד וכן עובר ליגע בנארו עד סחוס (ע"ס) : (יד) ואם אין לו מים יקנע ידיו בנרד לא

דרך הדינים זתיב החיים

מפני לא בכל מיד דמניק וצריך לנקוט אפילו נב סיד וינכר על נקיות ידים ויועיל להפסיק אכל לא לפסוקי
כר' עליבין (ואף להפסקת מנהג אין ממכרין מן ספספ דמני נקיות פער סכא צריך לנכר על נקיות ידים
פספס דנליב נונג במקומות ספספונסיוס ותיוב גדול לנקוט ידיו לכן צריך לנכר שחיים אף כשמוקב בצור או
כשאר מיד דמניק (שם בפ"ט ס"ק ד'): (טו) לא חוקנו נפ"י אלא להפסק אף כשזין בנתי ידים ונדולאי
לא נגע בנקוט ספספוק אכל כרבות פשח יכול לומר אם ימן בכתי ידים אף בלא נפילת (פ"ט ס"ט) וז'א
אם אין ימן בכתי ידים ואין לו פים אכל משכנו סיפק כשיעור מכנתו יאמר בלא נפילת פודס אני כו' רכס
אמונת שאין כס לא סס ולא כרטי: (טז) כל הדברים פמטוים לפיל (בספ"ק י"ג) כדריכוס נפילת כרטי,
פפילת פשפס רוח רפס וכן אפילו לא נגע רק כנאכנס קטנס צריך ליפול עד כפרק ולכל פסחוס עד קפרי
אכנפסויו (ט) אכל אם לנכר יוד כטיים או כרפס א"צ

(ט) אכל אין צריך לערוס ג"פ:

נקוט רק מקוס פמלכך בלכד (פ"ט ס"ט): (י) כנישור
בלילס אין צריך לנכר רק אם נגע במקוס פמוקף או פפס כרטי צריך לנכר (א"צ) שס משוס דלכר"א פפפס
פצריך לנכר כשחריס משוס שידיו אינן נקיות אף דלפסקת מנהג א"צ לנכר אף ככסטל ידיו משוס שאינן נקיות
פ"ט כשחריס קטנו חכמים שחייב ליפול ידיו וצריך לנכר אם כן אם פפס כרטי או נגע במקוס פמטוקף צריך
ליפול לכר"א וגם לפסק כרפ"א שכנס פפפס פנפילת שחריס משוס שנפספ כריס חרפס מכל מקוס אף כ"א
ימן צריך לנכר משוס דעל חידוש פטולס צריך לנכר אף שאינו נכנס כפ"י כרפ"א כשחוס פיימן קג"ו ויפון דלג"ס
כר"א וכרפ"א צריך לנכר פנפ"י רליו לפמך עליוס):

ב דיני טונת הברכות

(א) יכין ככרפס פירוש פמלות וכשינכר כפס יכין
פירוש קרילתו כנדרוס פסול ארון ככל ויפון ככרפס
כפייכרו כ"פ פסול סיס כוס ויס"א (א) וככניכרו אלוסיס יכין פסול חקיק וכפול סיכולס ונפל ככוסוס כולס (פ"י ס')

ג דיני ברכת אשר יצר

(א) פפיל מ"ס (א) ופסיח דעמו מלכיל מ"ס ופח"כנפ"ך
לפפיל מ"ס פפס אחרת א"צ לנכר רק פפס אחר
אשר יצר אפילו לא כשחין רק פפס אחר צריך לנכר אשר יצר (כסימן ו' כפ"ט ופ"א): (ב) כשנישור פשנשו
בלילס ורופס לימן שניס יאמר אלוסי נכפס בלא חמיס ופחר כך ככרפס לימן ינכר פפפיל בלא שס ופלטס
וכשיקוס כנוקר יאמר אלוסי נכפס כחפייס שניס (סימן ו' כפ"ט):

ד דיני ברכת השחר

(א) אין (א) לפעול חקן אחר ככרת לפסוק כדכרי תורה
עד לאחר פמלמד תורה לעמו ישראל כי הכל ככרת
אחר ס"א ודוקא למעלה (סימן מ"ז) ולכך ל"ל והעבר
נא כואץ (שם סימן מ"ז): (ב) אין לומר פפוקיס קודס
ככרת ככרה אפילו דרך חתנה ובקפס לכן מהר"וי ונפון
למר ככרת קודס פליחוד (סג): (ג) מהכרר כדכרי
סרה אין צריך לנכר ככרת (שם) אכל ככרת: כרי תורה
לעמו דרך לימודו (ב) חייב לנכר (שם): (ד) ככרפס
קודס אור כיוס ינכר ככרת ככרה ופך אם ימן א"ר כך
כך כוס וכן בלילס א"צ לחורר ולנכר (פ"ט ס"י מ"ז
דלא ככר"א) והטעם שדעת כל אדם לפטור ככרה זו
עד שנת הלילס פלחכריו: (כ) נישור כל הלילס חייב
לנכר ככרת דאין דעתו רק על מעליס (מ"א ופ"ד)

אך נפון אם אפסר שיכפס ככרת מ"א אחר ויחמר לו
ומכ"י (מטעם דכאמת י"ס מחלוקת הפוסקים כזה פ"ט
כ"ל וכ"כ כמ"א ס"י סיד" פ"ט): (ו) אם מפוסק אם כידר ככרת ככרה (ג) חייב לנכר פפס שניס (שם)
דק ככרת אשר כחר כנו (תשובת פלגת אריס): (ז) אם קראו לו לפעול לסיס קודס פנינך ככרת וינכר ככרת
אשר כחר כנו על ככרת א"צ לנכר פפס שניס ככרת אשר כחר כנו ר"ק ינכר ככרת לפסוק כדכרי תורה והעבר
נא עד לעמו ישראל וידלג ברכת אשר יצר כנו ויחמיל מיד ינכר כו' (ס"י קל"ט) ואם כידר ככרת והיכך קראו
לפעול להורה צריך שינכר על ככרה אשר כחר כנו כו' ומ"מ צריך שיאמר קודס. שעלה לתורה ככרפס ינכר
(מ"א ס"ט): (ח) ככרפס קודס א"ר כיוס יאמר אלוסי ככרת מיד אחר ככרת ככרה ופ"ד להמתין עד פלח
ככר ופ"ד לומר פפס אחר ככרת א"ר כיוס יאמר אלוסי ככרת מיד אחר ככרת ככרה ופ"ד להמתין עד פלח
דעתו שלא לימן אכל ככרפס כנוקר אפילו כשזין מיד פפפס (פ"י ס"ט מ"ז כפ"ט וע' סוד וכ"י) וכ"כ ככרפס
ככר ופ"ד לומר פפס אחר ככרת א"ר כיוס יאמר אלוסי ככרת אלוסי ככרת (ה) חייב לנכר ככרת (ה) אלוסי ככרת
וא"צ כ"י מ"ז א"ר י"ג) ונפון לומר כ"א שס ומלכות (מ"א ס"י ו'): (פ) כנישור בלילס לא יאמר ככרת (ה) אלוסי ככרת
(א"צ ס"י מ"ז א"ר י"ג) ונפון לומר כ"א שס ומלכות: (י) ככרפס קודס א"ר כיוס לא ינכר ככרת אשר מן ככרי
כיס (ה) עד שיא"ר כיוס ואפילו שפס קול חרגול י"ס ליכר לכחפס ונדיעכר יאל אפילו לא שפס קול פמרגול
(ותפ"א) ג

דרך החיים ונתיב החיים

יעזר כל הילול: (ו) פיין לעיל ס"ט לפני ברכת אלטי
 פמה: (ו) והדמו"ר סימן מ"ו ס"ט כח ובכירה שהנזכר
 יענה זמן ק"ט יש לו לקרות כל הפרשה ראשונה כדי
 לנאת י"ה ולאומרים שלל הפרשם הראשונה הוא מן הכורס
 ולאומרים שגם פ' וס"א"ש הוא מן הכורס יש לקרואה ג"כ
 ויכוין שאל יעבור כלנזכר זמן ק"ט יהיה בזה וז"ל יחי'
 בקורא בתורה אבל זכירה יל"מ א"מ"ש שמתוס ג"כ בזמן
 ק"ט יש ויכל לסמוך על זכירת יל"מ שנמסוקי דומרה כגון
 אכ"י ס' אלטיך המעלה מאמ"ס: (ח) והדמו"ר בסו"מ"ט
 כמז וי"א שפעם סמנכ כול שלל אסרו לומר דבר שנכתב
 בפ"ס אלא שאמר כדי להוסיף אחרים י"ה אבל כל אחר
 לעצמו מותר ויש לזכר כסגולה הראשונה אבל סמקין
 סגברת הארונה אין למתח בידו :

ודוקא בירך לאחר הלכות אבל קודם חזרת אהלו שש
 לא יאל ותריך לנכך פעה שנים (בס"ט סימן מ"ו):
 (יח) אפי' במדבר שאלו ששע קול הרענול חייב לנכך
 גם חרש ינכך ברכת סתוק לשכ"י בינה (שס): (יב) אם
 קדם ובירך שלא עשי אשכ אפי"ס ינכך אחר כך שלא
 עשי גוי ושלא עשי ענד (אחרונים סימן מ"ו וכן מסתבר)
 וס"ט קדם ובירך שלא עשי ענד קודם שלא עשי
 גוי מ"ט ינכך אחר כך שלא עשי גוי (עיין ע"ז וע"א
 וה"ר שם בס"ט מ"ו): (יג) סומא מנכך ברכת סוקא
 עורים (ועיין סימן מ"ו במ"א ועיין פ"ח) וכ"ז מסתבר
 דהא גם יונד המחורות מנכך: (יד) אם קדם ובירך
 ווקף כפופים קודם שבירך מחיר אסורים שוב לא ינכך
 מחיר אסורים (שס): (טו) אין לענות אמן אחר ומתמס
 פפעטפי כי הכל ברכת אחת עד לעמוד ישראל לכן נכון
 לא יאמר ברכת (ו) בעטור שנים בשם ומלכות כמ"ס בלטי
 שאומרים אחר לטיך יאמר בשמל"ו וגם פרשה ראשונה כגון
 לאומרה ק"י יכוין שלא לנאת עתה מנחם ק"ט
 כד"י שיקיים המצוה בתקונת שיקראנה אח"כ עם סברות
 אם לא יאמר פרשה סתמה אלא ביום וכן כל הקרבנות
 לא יאמר בלילה דאין קריבים הלילה ביום (סימן ה'):
 (טז) יש לומר פרשה סתמה וכן כל הקרבנות בעתיד
 דומיא דהקרבנות בעתיד (סימן מ"ח):
 (ס) לא יאמר שום סתוק בע"פ רק כשגור בני כל כמו ק"ט
 וברכת כהנים ופרשת המעיד אבל אם אינו שגור
 בני כל אפי"ס שגור בניו וכן יש לומר בזה כי כמה
 אנשים (ח) מסיפוס ואומרים כמה פרשיות סגורות
 כפי"ס אף שאין סגורות בניי סכל ואינו כגון (סימן מ"ט
 במ"א) וסומא רא"י לאמרו בפ"ס (שס):

ה דיני ציצית וברכותיה

(א) והדמו"ר בחדר ד"ס וכן כתב וז"ל וכן בעלימות
 קטנים שלטו אם רוצה לנכך עליו טוב שיזימנו רחבו
 לקוממו ויחטף ט' כנזכר לעיל כדי לנכך להחטף ויעמד
 כך מחטף לפחות כדי הלוך ד' אמות ואחר כך ימנכט
 מעל ראשו וילבשו ואם לובשו מיד קצוות בעוד שאין
 ידיו קצוות כדי שלא ילך ד' אמות בלא ציצית מנכך
 על טלית גדול ויכוין לפסוק גם את זה וכן אם לובשו
 קודם אור ביום וזמין זמן ציצית: (ב) מיד יבינה ידיו
 סימן ח' ס"כ: (ג) והדמו"ר סימן ח' סכ"א סק
 שאם כפסוק בתיבה או בדברים אחרים שלא לצורך לבישה
 צריך לנכך: (ד) והדמו"ר שם כתב אבל אם הכניאו לו
 עוד בגדים ללבוש כשמדיין כיה שנת מאותן
 סגדים שבי' דעתו עליהן בשעת הכרעה ולא לכח עדיין
 כשעה שמתקן ללבוש גם אלו סגדים הכניאו לו כשבי' או
 לא יחזור וינכך על אלו סגדים שכניאו לו עכשיו כיון
 שלא גמר עדין לבישה בגדים הראשונים שכבר בירך
 עליהם פ"ו דומה שם שלא נגר סעורו והכניאו לו עוד
 אצ"ל

(ה) יחטף בציצית מעומד וינכך מעומד על טלית גדול
 להחטף בציצית ועל טלית קטן (א) על מצות ציצית
 ואותן המזימין טלית מקופל סביב לזאבן על כחפיק
 לא ילאו י"ח' בחזק לא יכנסו ראשו בטיית אפי' ס"ח
 (מ"א סימן ח'): (ג) צריך להספיד עשוי בציצית זה מזה
 קודם לבישה ולבדוק אם כ"ס כשרים שלא נחטפו ואם
 הוא שעת כהן כגון סצינור מחטללין ואין לו טאל
 לבדוק או שקרין אורו לפלוס לתורם אם ירע שאלומל
 כיו כשרים יכול להחטף ולנכך בלא בדיקה (שס) ואין
 צריך בדיקה אלא פעם אחת ביום ואפילו לובשו שני
 וחיוב בברכה א"ס בדיקה (מ"א סימן נ' ס"ק ס' א"ר
 סימן ח' ס"ק י"ג): (ג) מחזיר שפי ציצית מלפניו
 ושחיס לאחריו כדי שיכא מאבד במצות (שס): (ד) אם
 לובש טלית קטן כשאלו ידיו נקופס ילכשו בלא ברכת
 וכשיטול ידיו ימנכט בציצית וינכך על מצות ציצית או
 כאלו בש טלית גדול: (ב) ינכך עליו ויכוין לפסוק גם את זה
 והא א"ס לפיכך בציצית (שס): (ה) ויכוין כהחטפו שלטו
 סק"ס להחטף בציצית כדי שזכור לו מצותו
 לפיכך (שס) (ו) בציצית שיו מנחין ולא תחובין כגוף וסאללין
 בין הסעודי וכופים יונאין כחובין רק בשעת
 ספרים יכו' פניוין כדי הלוך ד"א (שס במ"א): (ו) נוכחין
 לפנות פתח פתח מחסיכה מ"א לבימן שאוקף
 ציצית ולפניו יסיו לעולם לבשו (שס): (ח) אם לובש כמס
 ד' כנסת כלי פסקס ויסה דעמו על כולם לא ינכך
 אלא ברכת אחת ואם שח ביניכס אפילו (ג) שלא מעיין
 לבישה א"ס צריך לנכך (מ"א ס"ק י"ד) ואם כפסוק
 ברכה צריך לנכך עמוס סיסה סיסת ולכתלה לא יכסוק
 גמייה ושיקס וד"י לא כיו פסקס אם לא סכסיה דעמו
 ואפי' אם פסקס סרשאין קודם ללבוש הכניאו א"ס לנכך
 כיון שסיה דעמו סתחל על כולם (ד) ואם לא כיה דעמו
 סתחל על כולם וכניאו לפניו אפילו כשעה סעדיין
 לנכס בעלימות סבידו עליהן או סכ"ו לפניו טליתם
 סבידו עליהן גדול אם סלית גדול כעל מצות א"ס
 לחזור ולנכך על טלית גדול (פ"ט): (י) אם לנכס טלית
 קטן ובירך עליו וס"ך כביס סם נמקוס אפי' כחוק
 כביס אפילו מחדד לחדד לא חסיב כפסקס וה"ר לנכך
 כאלו בש טלית גדול ככאפיה דעמו סתחל עליו
 כשכ"ר ברכת א"ס אפי' אפילו הר למקופס צריך
 לנכך דשישי מקום כיו פסקס (כיון דכ"ו כ"י
 מצוה כיו פסקס

דרך החיים ונתיב ההיים

סימן י"א ס"ו: (ד) והדמיון סימן י"ד כחכ ויטילו אם הכנה עם המאכל שיחיד לו אותן החושים עמנו א"כ אינן סובלין אלא אין המאכל יודע שהוא אלא אחת עמנו נכח הצינת רק שהוא סובר גדולה לנשמת כח מלאכה אחת ע"פ:

אם כהאלו לו צינת מהקנים פינת חושים וסוקים אפילו ע"פ להחזיר בעין עומד לנשמת כנגדו דלמיס החי המאכל דמי לנשמת כבישן י"ד אם שאל לו עליה דנריך לנכד עליו (שס נמ"ח): (ס) צריך לנשמת עקב דהורד ספליה לא למעלה מנ' אצבעות דסיינו דחכ ג' גדולין ולא למטה מכשיסור שיש מקשר אגודל עד סוף הכיפורין וכן כשיפור כדומה ספליה ואם שש למעלה משלש אצבעות חושים ששקופר הכיזית עשה החושים של כנגד קשרים ונכספלו הכנסות וכוא למטה מג' ספול וכו"ס איפכא בקשר אגודל כשר ואם לאחור ששש ספליה למעלה מג' אצבעות חקר כנקב ספולו ספליה למטה מג' אצבעות ספול החושים תולמיס ואם נקפו מחוטי ערב עד סוף כשר כו כשיפור קשר אגודל כשר (שס): (ו) צריך להתוך לחשי חושים קודם עשים שאם יכרוך אפילו חוליה אחת ויקשר קשר אחר על החוליות קודם שיחבטן סוי חולמיס דכשעת כדחק כנון בע"ש עם חסיכס יונא אפילו כחוליה אחת וקשר אחר שצריך לעשות מדורויי וקשר בלא חוליה או חוליה בלא קשר ע"פ ססול מדורויי כיון דכפיק גייל (שס): (ז) יש חושים שצריך לדקק שיחלו ספליה לאורך ספליה דכפיקן סיכוי נעוסות על הקרן גם יוסר שלא יסיו ספליה חלויין באלכסון על קרן צינת (שס): (ח) אם נכספו חוטי ספליה קודם שפטינן כנגד חומר לקשר אותן וכן אם נכספו חוץ מזד אחד אחר שפטינן כנגד אפילו לא נכתייר כדי ענינם וקשרו חסוב כאלו סיי חוץ שלם מתחלס כיון שכחוס אחד לא נכסל וכו"ו נקשר קודם שנסכל כחוס שלם ולכן אם אחר כך נכספו חוץ אחד מן הזד כשני כשר אפילו לא כתייר כדי ענינם כיון שנקשר חוץ סראשון קודם שנסכל נעשה כחוס שלם אכל אם נכספו כ' חושים מבני זדדים ולא כשתייר כדי ענינם אין מוטייל קשרים וספול כיון שנקשר אחר שנסכל כלל דלמחא קשרים קודם שנסכל נעשה כחוס שלם ואחר שנסכל לא פהר קשרים מאוס תולמיס (סימן י"ב): (ט) אם נכספו קדם מהחושים צריך שיבאר עכ"פ שני חושים שלמים מבני זדדים שסיכס כ"א ארוך י"ב גדולין וספליה אחרים צריכין שיבתייר כדי ענינם שצריך לנשמת חוץ אחד כנספס על כל מהחושים וואם נכספו שני חושים ונבאר קדם מבני זדדים ולא כשר אפילו כזד אחד כדי ענינם וכשני כראשנים יש כדי ענינם אין מנכספין ולפ"ו כשעת עשים אם דקדק לחם סימן: שלעולם יהיו כדי ראשנים מזד אחד של הקשר ואם נכספו מבני זדדים אם לא כשתייר כדי ענינם כזד אחד כשר ואם לאו ספול ואם לאו דקדק אפילו נכספו כ"ב ראשנים מזד אחד אם לא כשתייר כדי ענינם ספול ואם נכספו שלשה ראשנים בין מזד אחד בין מבני זדדים בין דקדק בין לא דקדק ספול (שס):

ח דין אם נודע לו בשוק שהציצית פהלוין אם צריך לפשוט

(א) ואי"ר כשימן עמ"ס ס"א כחכ דכל ירא שמים יתחיר לנשמו שגס כזו"ו מקרי רס"ר ועיין סימן י"ג ס"ד מה דיעו של רס"ר:

אם נודע לו כשוק כשנתם שנספס לו אחד מן הציצית אפילו משל ספליה גדול א"כ לפשטו כשוק משום דגדול כבוד כבירות ובשנת שבוך כנגד גלג ציצית אינו עינר כי אם איביר דרכנן משום דא"י נכסיל כו ציצית כשנת וכן אין לאסור ולאת כו כשנת מהמת ששאר הציצית סוי ליש כמשהו בשנת ואסור כו ליתך כשוק ד"א משום שעינר ד"א כ"כ"ר דמ"מ (א) בזמן כזה דאין לנו רס"ר רק כרעליה ולא סוי רק איביר דרכנן וכבוד כבירות דוחס איביר דרכנן ולכן אין צריך לפשטו אכל כחול אם נכספו לו הציצית כשוק ספליה גדול צריך לפשטו אפי' כשוק משום דכחול ענינ דאיביר דאורייתא כשב וא"ת אם אינו מפקול לו הציצית מן ספליה קטן כשוק אפי' איביר דאורייתא כשב וא"ת משום דלא סוי גנלי גדול כ"כ אכל אם נכספו לו הציצית מן ספליה קטן ובגנלי גדול דוחס כבוד כבירות אפילו איביר כחול א"כ לפשטו כשוק משום דסוי גנלי גדול לפשטו ספליה קטן ובגנלי גדול דוחס כבוד כבירות אפילו איביר דאורייתא כשב וא"ת (סימן י"ג מ"א שס): (ב) אם נכספו לו הציצית כשואב כניח כמדוש ותחנית לישב בלא פליה יוכל ללבוז אפילו להתחלה כשנת בלא כרכס משום גדול כבוד כבירות ובשנת אינו רק איביר דרכנן כ"ל אכל כחול אסור לנכשו אכל אם לכב ספליה כניח כנספת ואחר כך נודע לו שהוא ספול אפילו כחול אין צריך לנכשו: כניח סנספת רק ימכר ליתך נכשו כדי לפשטו אכל כשנת דאינו אלא איביר דרכנן אין צריך למכר ליתך לניחו (שס): (ג) אכל אם נכספו סתם מן הציצית ככנס"ב ובשנת כגדיל אין צריך למכר ליתך לניחו כ"י שיש לפמוך על ר"י שכתביר לפיל כנשאר כדי ענינם מן כגדיל והיכפ כשיבוא לניחו ויפשטו מפלו ויטיל כו ציצית (סימן א"ח סימן י"ג ס"ק ז'): (ד) כחול אם אין ציצית מצויים כלל דיעו כמו בשנת לכל כדונים סמנוארם לפיל כשעושים כ"ל (מ"א שס): (ה) כחולא כתיירו כשוק או כניח כמדוש שנספסו לו הציצית לא ימכר לו עד שיגיע לניחו ואם אינו רוצה ליתך לניחו חיקף יקראנו לנבוא לניחו ויאמר לו שש שנספסו הציצית כדי שספירש (שס): (ו) אם ידע מתחמול ספליה ספול ולא חיקטו אסור ללבוז אפילו כשנת אפילו שיכא דשיכא כבוד כבירות (שס נמ"ח):

פ דין ציצית שעשואן כברי ואשה וקטן ודין חלית שארלה

(א) צינת ששאלו כברי פינת שחלון כנגד אפילו ויראל עומד ע"פ ספוליס ואש"י לכהחילס לכהחיר שלם לנשמת למתוס צינת כנגד אכל כדכפנד כשר (סימן י"ד ומ"א שס) וכן קטן פחות ח"ג שנים דיש

דרך החיים ונתיב החיים

(א) ס' של נתיב חיים לשם מצות ציונים : (ב) וכסודר כח שיעקב מצטו שיהיו לו נתיבים מ'מ להחיות כדי שיוכל לברך עליו לר"ם מהם מהיות טוב : (ג) והדמיון סימן י"ד ס"ח ספק שלם ירצה לברך ברכות בידו : (ד) והדמיון א' סט"ו י"א ספק ירצה לברך ברכות בידו : (ה) וז"ל לקטלו כסודר הראשון דוקא אלא אפילו אם מקבל בנתיב אחר די נבך : (ו) והדמיון סימן י"ד סט"ו ס' ספק דשנת א"ל לקטלו כלל :

כאשר אכל את הארץ ויום הכיפורים ויום אחד אף שלא פניה עדיין שתי עשרות אפילו כהחלם אין להחמיר (פ"מ ס' י"ד) : (ב) אפילו ישראל כנגד ציונים בלא כוונה (א) וכו' נשנת אפ"ל להחמיר ולהחזיר לקשרם או שנספק אחד מן המצוות שאם יחמירם יפסלו מלהחמירם להקטילם מהחם אם אין ציונים אחרים מותר לנכסו דים להטות על הכתובים שמקשר וכן מותר לזאת כי בשבט בכרמלית אכל לא יבך עליו וכן אסור לזאת בו ברס"ר ובכר נתחאר דנומן

הזו אין לו רס"ר (ס) : (ג) כשאלו מחבירו או כשכר עליה מצויצת (ב) בודאי נתיבין חבירו לסקנותו ולסקנותו כדי שיצא בו כמנוח ומבך ודוקא אם שאלו כדי להפסלו בו אכל אם לא שאלו רק כדי לעלות להורה או לחבין אין לכניס עמו כספק ברכה ויכוין כדמיון שאינו רוצה לקנותו ואין לברך עליו לכל הדעות אכל בעליות של קבל צריך לברך עליו אפילו כשלוש אחרו רק כדי לעלות לתורה או לרוב (ג) משום בעליות של קבל אפ"ל דהכי קטובו מהחילם שכל מי שנוכח אחרו יסיה שלו כמו באחריו (ס"א ובא"ר) : (ד) מי שנוקח עליה חבירו שלא מדעתו אפילו להפסלו בו וכוין גם כן שאינו רוצה לקנותו ולא יבך עליו (ומה שכחג סמ"א דיבך עליו ומדעת אחרו למ"ש הסוכסות והכ"ש אם שאל עליה שאינה מצויצת והטעם כי ציונים שיוכל לברך עליו אף שטור מידי דהוי אהבים דמברכות על מ"ש בסו"ג אף שטורות אין גראה לפע"ד כי הסוכסות ופרא"ש כהבו שפיר כנגדו דידכו ציונים כנגד אלו אף שכנגד פטור מ"ש מברך עליו כמו דנשים מברכות על מ"ש בסו"ג אכל כאן כ"ד שאל כנגד עם ציונים הוי כחשין שאינו ואחריו שאלו דאפ"ל (ד) אין מברכין עליהם (ס"א) : (פ) אם לקח עליה חבירו כשהוא מקופל כשמחזירו אחר כך צריך ג"כ לקטלו (ה) (רק (ו) בשבט אין צריך לקטלו כקטלו בראשון) וכן אין ראוי לכוזבו שלא מדעת בעלים מביחו לנית כהנסת או מביח כהנסת לביחו כי הכעלים מקפידין על זה (שם א"ר) :

• דין אם להתיר ציצית מבגד לבגד • ודין אם נקרא השלית :

(א) מותר להחיר ציונים מבגד זה ולהניחם כנגד אחר אכל שלא להניחם כנגד לא משום שאסור לבעל מצות עליה זה והם רצו לעשות מהעליות כנגד שלא יהא כס ד' כנסות מותר להחירן והם מותר כנגד לעבוד

כוכבים ג"כ מותר להחירן (א) וס"א אם רוצה להטיל בעליות ציונים יותר ויפן או יותר כשרין דהיינו שכלציות סיו פסקוין קנה ראש"ה ורוצה להטיל בו עשיו שלימים גם כן מותר להחירן והם נספק חוט אחר אפילו כשהחיר כ"ע וכבר תהיה טוב אסור להטיל אותם להחלם אפילו כנגד זה כן מהמעט בסימן י"ד במ"א ס"ק ד' וכל שכן כנגד אחר אכל מותר לקשור שני חוטין קשרים כדי לעשות חוט ארוך של י"ב בודליון ולהטיל אותם כנגד בהחלם (שיעור ס"ו) : (ב) ציונים מצויצת כהכלה כהחלקם לתיים ורוצה להניחם כדין כך אם אין בכל חלק לבדו כדי להפסוק צריך גמ"ד ג"ג גמ"ט משני חלקים ויחברם ואח"כ יטילם בו מהדג ואם יש בחלק אחד כדי להפסוק צריך נסחיר הציונים מהק ס"ב שאין בו כדי להפסוק ויחברם ואח"כ יטילם וכן כדיו אם רוצה להחבר להחבר אחת מעליות אחר ואין בו כדי להפסוק אין צריך להחיר רק מאותם החיובים כהחברתם והם בכל חלק לבדו כדי להפסוק ורוצה להחברם יוכל להחיר כציונים שאיזו חלק שירצה ויחברם ואחר כך יטילם והם נקרא בעליות כפי אחר בעגול שנעשה בה שלשה כנסות צריך להחיר כל הציונים שנעשה בעיגול (ס"א) : (ג) אם נקרא מנקב שציונים פלונין בו ולמטה ובחמיר כל שהוא למטה מחובר אף שאין שם מלא קשר אגודל אם קדם העלה ציונים לקרא כבר והם רוצה להפסוק הקרא על אם בעליות של אמר מותר להפסוק כמות מ"א אפילו לכן ואין צריך להחיר אותם מהכנף ולהחזיר ולהלוכה בעית אחר שהער הכנף כיון דלא נספל מעולם והם כנגד כוא משאר מידים או אין רשאי להפסוק הקרא ולכן ויחברו כן ולא יחברנו כמות לכן רק בחוט כמות (שאין נהגים עתה לעשות הציונים רק לכניס) דחיישין שח"י ישיירי מותם הפסידים הם ואחר כך כשקיל בו ציונים ירפך כמותם כשאר מהפסידים לו' חוטין אחרים שקילם הם ויחיו הציונים פלונין כי כמותם הפסידים לא נעווס לשמן ואפילו גדיענד אם חסר ולא שיר ממות הפסידים והטילם הם ציונים אפ"כ פלונין מחמת גזירה ולכן בעליות של אמר שאין מעילין בו רק ציונים של אמר דאין מהכנגד להפסוק כמותי אמר לא שייך גזירה זו דאף אם ישייר הוט הפסידים לא יפסדו לחוטי ציונים ובשאר מנינים שאלו מנינים גזירה זו והם ירצה יקח החיבת כנגד משלם על שלם ויפסדו במקום הכנף ויחפור הפסידים של מטה למטה אגודל והפסידים של מעלה למעלה משלם אצבעות וזכר אפילו לרש"י מותר להפסוק כיון דאין ראוי להטיל בו ציונים (ס"א) : (ד) אם נקרא הכנף מהכנגד חו"ג אצבעות ולא נשאר מחובר אף בכל שהוא וחזר ופסדו וס"א אם הפסידים כנגד פחות משלם נכנגד כן באורך כן ברוחב או אם הפסידים ככ ציונים בחתיכה זו פסולת לדעת קנה מפרשים שפירשים כן לדעת רב עמרם מחמת דרוי כמאן דפסק אף שחפור לבד והם יפילו ציונים למעלה מחתיכה הפסידים יכיו הציונים רחוקים מקצת כנגד יותר מ"א אצבעות ופסולת ולכן נוכחים להפסוק בכל כפי מהעליות החיובים של כנגד ומשלם על שלם שאין בהם הפסידים משום דברוך נגד"ש אפילו הם חדשים יש נסך הפסידים חו"ג שלם ויש פסול לדעת המפרשים כג"ל רק צריך לחסר שיהפוך הפסידים של מטה למטה מקשר אגודל והפסידים של מעלה למעלה אצבעות כשהעליות של שאר מנינים אכל בשל אמר אין

לקשר

דרך החיים ונתיב החיים

לקסוד (שס) : (פ) כשמופיע סביב סגנון שמשילין בו צינים מאוס חיווך בפניה של אדם יכול להסור אפילו בנפש לכן ובעתים של שאר מינים לא יחסור רק בנפש אנוש (שס) :

יא דין שיעור מלית

(א) שיעור מלית של קטן שגניב לחינוך (ביטור חינוך כשיודע להסתפק ולמטיל שמי צינים מלפניו וחסים לאחריו) כדי שיעטף ראשו ורובו שלו ומשערין בקטן עצמו שמתעסק בו (פ"ט כפ"ו סימן ט"ז) לפי גדלו ולפי קטנו ולא יס בו זה שיעור צריך אביו להטיל בו צינים ואם אין בו זה כשיעור אין מברכין עליו ואין יוצאין בו בשבת לברמיות (שס) : (ב) בגד שלובש בו גדול אין חייב בציצית אלא איך יס בו שיעור שיהעטף ראשו ורובו של קטן בן חמש שנים וגם בגדול לנפש לפעמים ערלי ויוצא בו לפי פתח ביפו ברחוב ולינו מתכניס ואם בגדול לנפש לפעמים ערלי ואין בו כדי שיתכנס ראשו ורובו של קטן רק לפתח מתכן ס' או לסימן מצולין בו צינים ואין מברכין עליו ואין יוצאין בו בשבת אפילו לברמיות (שס) : (ג) יש לעשות כהפסים של הפלית קטן רחבים ושלא יהיו בו כתי וחזות ארוכים (פ"א סימן י' ס"ק י"ב) :

יב דין מי הם החייבים בציצית • וזמן ציצית וברכתו :

(א) או ליום ולילה סימן י"ח ס"ב : (ב) ולכן מותרים להעטף אפילו בלילה דהדבר ידוע שאין מהכוונים לשם מנוח צינית אלא מפני כבוד הכבוד סעף ד' : (ג) אם הסדינים או הכר של אדם : (ד) ומ"מ מובן לומר לכתחלה שלא לנבש את הטלית בכרכס עד שיכיר בין הלילה שבה ללבן שבה סעף ו' : (ה) היינו אם לא התחלנו עדיין ערבים אבל אחר הטלית ערבים לא יברך סימן י"ח ס"ח : (ו) ואסור לנבש עלים שאינם מצויינים בכדי להעטיר המכס :

בליילה וספק בכרכוס לקל ולכן אין לברך רק על כרכוס המיוחד ליום (א) ולנבש ביום ואחר הטלית ערבים טוב אין לברך רק שצדיין יום ויסיר הטלית כשמתחיל כרכו ובליל יוס"כ יתעטף בעוד יום ויברך ונמנמא יוס"כ לא יסירו עד אחר ערבים והעובר לפני ספינס ביום לאיזוב דבר אר"י לקדים יתום יתעטף (ב) מפני כבוד ציבור וכל מלכות שאין עשוי לנבש רק לנכות בו בליילה אפילו מכסה בו ביום או בשבוי רק להטלות דרך כעלאת ולא הך לנישה פטור מציינות ומבל מקום (ג) בכיסוי של צמר יעשה קין אחר ענול כי לדעת הסוכסות חייב בכס"ג (ס"ו י"ח) הך (ג) כשנבש קודם אור היום אין מברך אבל אחר (ד) עלות השחר מברכין ויבא דהין עבר עד זאת כוכבים מברכין (ה) (שס) : (ד) ציצית חובט בגרסה הוא ולינו חייב רק כשנבשו ולכן אין מברך על שצייט המנוס כיון שפוסק אמן קודם שלובש ואר"י יוסקו אחר שלובשו צריך לפסוק ולעשות בו צינית וצריך לברך כשהחור ולנבשו אף שלובשו יצ"ק (סימן י"ט) : (פ) עש עלים לצורך הכריכה אס לנבש לפעמים בחייו חייב בציצית ואין לברך עליו • מברכי בנדים שלובשין פעמים לפראות; פטור אבל אס לנבשין לפעניר המכס אפס"ר דחייב (ו) (שס) :

יג דין לקחת מלית מעובר כוכבים ולמכור לו • ומה לעשות בציצית שנפסקו • ודין ציצית בבה"ק :

(א) וכן המוצא חוטי צינית בשוק אם הם שזורין ומפסקין ל"י חוץין ארוכין כשרים שבודאי לשם צינית נעשו : (ב) ואדמ"ר סימן כ"ד כהן וכל זה כשעולה חוץין שאין שורין או אפילו כן שורין אלא שאין מופסקין ל"י חוץין ארוכים רק עדיין הם חוט א' ארון אבל אם כן שורין ומפסקין ל"י חוץין ארוכים אין להם שחליף אולם כעובד כוכבים שבודאי אין לו חוץין אחרים כיוצא בזה לפי שאין עושין חוץין ע"ז אם אלא לשם צינית : (ג) דר"א כשא"ל בענין שיחכס כעובד כוכבים נחליטין אבל אם לא יסור לו הניח כלל בחליטין אין הושקן שמה יחליף כעובד כוכבים כדי להכשיל את יצראל : (ד) ונשדור כתב שטע"י סאוד יש מליט בלתישה גלית קטן גם בליט : (ה) ואדמ"ר כתב שאם ראו

(א) חסור ליקח צינים מעובד כוכבים אפילו ממגר אבל עלים מצויינת ממגר עובד כוכבים (אפילו אינו רק הגר שא"ר שחורחה) אם חסר שלקחו מישראל כהמן (ב"י סימן כ"ו) מלא (א) עלים מצויינת כשר (פ"ט) ואסור לשלוח (ב) צינית אפילו סאוקין ושורין פ"י עובד כוכבים אם לא כ"י חומשה (ג) (פ"ט כ"ז) : (כ) חסור למכור עלים מצויינת למכור כוכבים ואפילו להפקיד אלו או למשכן אלו חסור אם לא לפי שטת מעטתה פ"ט (סימן כ"ז) : (ג) חוטי צינית מפסקין אין לורקן לאחפס ולא לנכוח כספ פוגר בנין ויש שדקדקין לגנוב כסף ועושין אותן כספר לפימן מאוס דליתעבד כיון מלש חתא ימנא ליתעביד כיון מלש אחריתא (שס סימן כ"א) : (ד) עליתוס של מלש שכלו ארס בודל מכן ואסור לקבט כסן ואסור ליהר אותם לשום פשמים פגום אלא זורקן וסס כלים (שס סימן כ"א) : (ס) בעליתם גדול חסור ליבנס לבים הכסף וכן בקיס"ל אין ליבנס לבים הכסף אבל לקצמים ליבא איסורא ובעליתם קפן ג"כ ליבא איסורא וז"ל (ד) שמומר לשכח בעליתם קפן וכן אין לימן לכונס עובד כוכבים לכנס הטלית פס הצינית אלא מפרס סצינית ואמר קר כוכב (שס) : (ו) יש לומר שלא לברור צינותיו על גבי דקקס (שס) : (ז) קטס (ה) עלים ופסס

דרך החיים ונתיב החיים

זו צינים מנרד שחיינו בשעת פשיית כליזים ואם לא יציר בשעת פשיית כליזים מנרד בשעת מיטוף ראשון (ללא גרע מקי: כליז חרבים) (שם סימן כ"ג) (ו) ומנרד לפתע קודם ואחר כך שחיינו (ס"ט) כמו ברבם מנרד ערומים ושחיינו שדון שמנרד מקודם מ"ע ואחר כך שחיינו: (ח) האור לירך (ו) על הפקדונם וסוף לבט צינים אף שאין עגרים על הפקדונם עד שיסתבר כנפוסם שלא יכיו פגולים ממום ליעג לרש (שם סימן כ"ג):

יד דין הנהגת לבישת ציזית

(א) כל אדם יש ליחזר לפעום פלים נאה ממום זה אלו ואטוהו התנאה לפינו במצום (נפרא) (סימן כ"ד):
 (ב) אף שאין חיוב מצום ציזים רק בשלוש בגד במ ד' כנסות מכל מקום יוסר כל אדם ללבוש פלים קטן שיכא לבטש בו כל כיוס כדי שיזכור המצום בכל רגע וע"כ יש בו המשע קשרים כנגד המשע קוממי הורס וארבע כנסות שכלל זר שיפיק יזכור המצום ולכל כפחות יזכר שיכא לבוש בשעת ק"ש והפסול וכל סקורא ק"ש בלא ציזים אכלו משיר פרות שקר בעתמו (מ"א בשם כווסר): (ג) מצום לאחוז לפי ציזים ביד שמאלית בין קמיה לורם בשעת ק"ש וכנגד לבו רמו לדכר וכיו סדברים האלם על לבדך וכשיגיע לפרשם ציזים יקחם ביד ימין ויביע בשם פד שמגיע לנאמרים ונחמרים לפד וינשק לפיזים ויפירם מידו (מ"א בשם הכזים): (ד) סובד לסתכל בציזים בשעת מסיפס כשמנרד ויש טובבים לסתכל בציזים כשמגיע לוראיהם אורו וליסן אורם על כעירם ומנבא ימא סוא והנובי מצום סוא גם טובבים לנשק לפיזים בשעת שרואה בשם וגם זה סוא חיבוב מצום (שם): (ה) כשיסתכל מסתכל בכו כליזים שפאנו שיש בשם עשרים קברים רמו לפטר ספירות וגם יש בשם פ"ו חוטין ועם ספירים קברים פולים כ"ז כמנין חו"ס • גדול כפונם כמבטל מצום ציזים ועליו נאמר לאחוז כנפוסם סרף וגו' והסיר במצום ציזים זוכס ורואה פני כשמינס (שם):

הלכות תפילין

מן דין הנהגת התפילין וברבתן

(א) צריך ליחזר שיחיה כיום הספילין למסע ולמעלה כסלית בכדי שיפגע תחלה בטלית לכניחו קודם כדי שלא יעטר על המצום ואם בגיע תחלה בהפילין (א) צריך לכניחה תחלה (סימן כ"ט): (ב) ראו לפתעטף בטלית והפילין בכניחו וליך לבית הכנסת ואם סולך במבואות כמקונסום או בין פטובדי סוככים יפתעטף נחצר בית הכנסת (שם): (ג) אם פניה ככל ד ענרד לכניח בקצת חתם סכ"א ואח"כ בשל ראש מנרד על מצום כפח"ה תחת סואו ויחמר אר"כ כשכמל"ו מאוס ססק ברבם לבטלם (שם): (ד) אפילו עגע בשל ראש תחלה מ"ע ייח בל יד תחלה (שם): (ה) צריך לנרד על של יד אחר שמפדקן כדי שיסוב עובר לפשייתן וככנסתם וכנרכס יביע משומד (שם): (ו) אחר לכפסיק בשיחם בין של יד לשל ראש ואפילו אמן כאין פנרדן כחוס"מ דליו גורם ברבם שאינם צריכס מ"מ אחר לכפסיק וס"ס בהפילין של יד"ס סדן כן ואם שח מנרד על של ראש שח"כ לכניח וגם על מצום וראוי לסויו בהפילין ש"י ממקומן קודם שינרד פסיק (שם ומ"א): (ז) אם שח לנרד הפילין אין צריך לנרד שח"כ אכל לכחלם אחר לשום הפילו לנרד הפילין אם לא שאר"כ בלא"ה ואפילו נקד"ם ולקדושה לא יפסיק רק ישפוק וישמע ויטוין למסע שמועריש ואם פסיק מנרד פסיק ובחוס"מ שאינו מנרד יפסיק לקד"ם ולקדושה (שם): (ח) לא יוציא מיד מים קד אחר שיכדק סכ"י ואם מוצא תוך לבים לא יפטר סכ"ר עד אחר כסידוק ויחם שמיכס ממומד (שם): (ט) אם פשיחם בשם פעמיים ביום צריך לנרד בכל פעם כשמתו ממקומם כחפלק אין צריך לנרד כיון דכפסלו ודאי אין פשיח דשמו אכל אם כשמתו ממקומם סוא בשעת הפלק צריך לנרד והם כשמתו רק אחס ומחזירם מנרד כמו שמיים הפלק תסת ואם פוץ ממקומן מדעשה ולכחזירן אין צריך לנרד ואפי' (ב) חלץ כדי לירך לבית הכנסת אין צריך לנרד אכל אם לא ביה דבעטו לחזור (ג) מיד צריך לנרד וכן אפי' נפסק כפטר מהכל יד בין ש"י לש"ל אפילו מפתק בעשיית סקור אין צריך לנרד לכניח (פ"ו סימן כ"ט) וכן אם בשעת כנרד לא סיס כפטר כלל ועם סקור בין כנרם לכנסה אין צריך לחזור ולנרד (פ"ו סימן ט"ז): (י) מותר לנרד על פפילין שאוליין אכל לא על פפילין גאלין וצ"ל (יא) אין לפלוץ בהפילין עד אחר קדיש יתום בלאחר פליט ובר"ח קודם מוסף וגבוה כמזמור של פואוס קורי כלל ונחול שמועד של ססח כליזור חולצין קודם סלל וספ"ן אחר סלל וקנס מוכנן למזון בתול כמסוד של ססח שרם קריחם וככרנכס כס"ה ונהול כמועד דכוטס קודם סלל (שם):

דרך החיים ונתיב החיים

מן דין מקום הגות הפילין

(א) ואסילו בחיי ההתחנן של זה המדק לא יתה בהתחיתו
 חמס למסס מהקיבורה שחמסר ושמחם אח דברי
 אלה כו' זריכה שחכא שימס כנגד סוב לכן זריך שימס
 אח הכה"י לנד כגוף מעט עשני שבשיכוף סודות למסס
 סחא סח"י מכוון כנגד לבו חמס : (ב) וכן ספק
 אדש"ר כס"ג שיניה בלא ברכה : (ג) סו"ד של הקשר :
 (ד) ויקבור ממסס הקשר : (ה) ויקבור : (ו) מהחורי
 סח"א למעלה נגזרס סודות שח"א סוף סגולות וכו'
 כנגד סניס : (ז) יסיב בלמעט רוחב סח"א כדי שח"א
 כנגד גון סניס ולכן טוב שיבא הקשר של תש"ר נגזרס :
 (ח) ולא כלפי סודות וכו' כשקר ה"י זריך לזכר של
 יתהב : (ט) ואדש"ר כהב מרת חסידות להמעות
 אין לקסיד של יתהבנו אלא מה שמקוף אח כח"א
 וזה הקיבורה עסק אחד אכל מה שזכר אח"כ וכן מה
 שחמסל לפניו מהסודות של תש"ר ח"י לקסיד כלל
 של יתהב לפי שאין עשיק המעות :

(ג) קשר סח"ת"ן : (ג) לא יבא דבר חוצן בין פסילין לבשרו בין כש"י בין כש"ר ואסילו כבינה מסס ועפר
 יו ליזכר וברשותו אין לקסיד רק שלל לכינה על כנגד אכל דבכר מוטט אין לקסיד זכ"ר אינו אלא ברשות
 שקשר סניב סיד אכל נכריכותו אין לקסיד כלל (שס י"ז וע"א) : (ד) אישר גמור חסילו עשס אישר פי
 שרגיל עצמו יתה בימין - ואס עושס כל מלאכה בימין רק שכותב בשמאל או ליסוך סיד שכותב כס היא
 תשובה ימין ומית הפסילין ביד שנגרס ואס שלט כ"י ידיו מניה בשמאל של כל אלה (מ"א דלא כח"י) מית
 בשל נולד כך רק אמר כך רגיל עצמו לכותב בשמאל עושס כל מלאכתו בימין יתה בשמאל (שס כמ"א) :
 (ס) וטבין לכוך על סיד שנטס כריכותו ואין לכוך סרועס על סיתורא כדי לחוק (שס) : (ו) אורק רועס
 ש"י כדי בתקי (ד) סודות וימתהנט על אצנב אמנע ויכוך עליו ג' כריכות כ"י כמקום סחחון ואחד כמק
 חמנע (ה) מקום סח"ת של ראש מהחלה עיקרי שער כמנעט מד סוף כמקום סחחון סחחון רוסס (שס) :
 (ו) סקבר זריך שיסיב מהחורי כח"א (ו) בלמעט סודות וקצנע יסיב (ז) נגד בין סניס ולא יסס לכאן ולכאן
 ומקום קשר כח"א כעין דל"מ יסיב לנד חוץ (ח) (שס) : (ח) כשחור סרועס יסיב לנד חוץ ולא יספסב
 ואס נספסכס סרועס סניב כח"א וסודות (ט) סמנכ להמעות - רוחב סרועס יסיב לא סחחון שכתערס ואס סס
 סחחון מהשערס זס ואין לו אחריס יתה כן - פסילין של ראש יסו גלוי וככל יד אין קסיד (שס) :

ז' זמן הגות הפילין והצירוף

(א) ואדש"ר סימן ל' ס"ס כהב ויש עי שחלק ע"ז וסוב (א) חבור לכינה הפילין בלילה חסילו חמר סחחון
 נעמו לסכרס החלוצים :
 כשלא סחחון כוא חף כשפסיונר סחחון ככר (א) מומר (סימן ל') : (ב) חבור לכינה פסילין כשכס ויוס סוב
 אכל כחוס"מ סמנכ לכינה בלא ברכה וגס לא ילך כסס כרס"ר קד יתהס בניס כסנכס (סימן ל"א) : (ג) חייב
 לרס למשס ככל עסס כסח"ת לאות על יד יממש ככל יד וכשאובר בין עיניו ימשמש ככל ראש
 (סי' כ"ח) : (ד) חסילו כל ראש חוץ יד שמאל וסעומד אחר שמסיר כריכות מהכריות ואחר כך חוץ ככל
 יד משמך - יעסס כסיק זר שיניה כש"י אכל כש"ר לנד מעלס כדי שיפנע כש"י חחלס (שס) : (ה) זמן סחחון
 כגוקר משרחס הגירו סרגיל עמו קאס כרחוק ד' חמוס ויכירט (סימן ל') :

ח' דין אם נתקלקל עזר הבתים והצדעות

(א) כל שמקוף סודות לקבור סחחון עם סודות זכרי
 שחמסן עד אצנב חמנעו ויפנע ג' כריכות ויקבור
 וי"א שאין קסירס וסניס סוכלת אלא כמס שמקיף כח"א
 וסודות לנד ויש מקילין עוד שחחילו כמס שמקיף כח"א
 סקדע למסס או חסילו כנד סניי סכול אכל כשיס קרע בניס רחבין בין ניס לניס זכירס אחר שלם זכירס וכו'
 יד קרע כיון שיס ניס שלם סכל זר מסטיק ניסיכס ככר (סימן ל"ג) : (ב) אס נספסוק בהסירות דלמסס אס סס
 ג' ססירות חסילו זס שלל כנגד זס סכול ואס נספסוק ג' ססירות זס אכל זס ג"כ סכול ואס ח"א למנחל חסירס
 יס לפסוק על כסוקיס כמכאירס כנקרעו ססירות (ח"ר) ונראס דלא ינך פליכס : (ג) עוד סרועס זכר
 שיסיס משונד למן ומשור כמס סכורס וגס זניך שיסחירס שישראל למן ואס לא כסחרון שישראל למן
 שפולין ולא סכני מס שיחזור וישחיר דחש"נ ככהב ע"ג כמס דלא מטי וחקנהס אס אין לו רעויות חסירס
 שיחיר כוד כשיי של כרועס למן דלף כסיעהר סכני זכירס כשי ויכמוך כוד שכושר למן (שס כפ"מ) :
 (ד) ששיר אורק כרועס של יד (א) כל שחמסן עד אצנב למנע ויפנע חמנע ג' כריכות כ"י כמקום סחחון וחת
 כפס

דרך החיים ונתיב החיים

הקדק האמצעי ובשל רגש של ימין עד סכסוך וכל שמהל
 עד מחסו והם נכפף כמקור שמקף הראש והסרוב
 אין לפסיד אופס אפילו בנידין רק בשעת דחוק כשר
 במסיר בנידין ואין לכרך עליסם אבל מה שזולס מן
 בראשות שון עמס שקורר על כראס וזכרוע אפילו שלא
 בשעת דחוק שומר להסור ומיחמס בנרכס (א"ר בשס כמס אחרונים סימן ג' :

י"ב דין ט"ו הם הפטורין מן התפילין

(א) חולם מיםס ססור מתפילין אפילו אין לו זכר אפילו כולך בשק ואסור להחמיר על עמסו ואס יודע
 שיכול לעמוד בעמסו בשעת פ"ס ימס התפילין בין אכנס לק"ס ויכרך וכן סרין כמי שאין יכול לעמוד
 על עמסו מלפסיה (סימן ל"ח). (ב) כמינח מפילין צריך לזכר מהכסור פלופ אשס י"ס יודע זכרל שא"ס
 לו כולס פרכור אסור להיחמס (שס) : (ג) אבל כיוס רכשון אסור להיחמס מפילין (ועיין שד לקסן כדמי אוק
 מס ששיך לוס פ"ט) :

כ דין תפילין שנמצאו ביד עובד כוכבים

(א) מפילין שנמצאו ביד עובד כוכבים כשרין ואין (א) ולא יאבד לעמוד כוכבים שיחמסם כדכר שעת
 לוקחין מהם (א) יזכר מכדי דיעסם כרכס אבל מאור פן יכעוס סענר כוכבים וישליכסם להסור :
 כמעט יופר משריב לקנותן (סימן ט"ט) :

כ"א דין הדין לנהוג בקדושת תפילין

(א) אסור לתלות מפילין בין בנתיס בין בנעוועס אבל (א) וכן לאימת כמעט כנגד זכר דינס כחמס מרגלותיו :
 ככיסן מותר וכן באקרלי בעמלס שאחוס סמפילין (ב) אפילו אששו עמו וכלכר שיסיס כלי כסוך כלי :
 ביהו והכרעוועס תלוין מותר וכן אסור לתלות סידור
 כשלתלס קבוע דרסי ססידור כי סרין סחובין כנוף ססידור ואין דומס לתפילין שעומר לתלות ככיסן (סימן ט"ז) :
 (ב) אסור לשמש ממנו או לעשות זכריו כניח ט"ס בו הפילין עד שיניחם ככלי חוך כלי והוא ככלי אחד ספרוש
 או כחיזון אינו מיוחד לסס דמיוהדים לסס אפילו כרכס מיקרי כלי אחד ו"ס מינח סמפילין וסעליס לתוך כיס
 אחד גדול כני כסיסן סחובין כליין ואסור הם לא שמשס סעליס על סמפילין כסוך ככיס מותר דסעליס אינו
 כליין וכן כמזווס צריך כלי חוך כלי וחס כמזווס מונחס כנרסן של עץ א"ס זכריו כמזווס נרליס מוכס
 סורס עליס כלי שאינו כליין ומותר וכן סדין כספרים סנדפסין אפי' סן כמכ מעשיסל וסכרך נחשבין כנוף סססר
 זכענין ככיוסי אחר וכשעת דחוק יס לקלל כספרים סנדפסין (שס) : (ג) אפי' ככלי סוך כלי אסור להיחמס חמס
 מרגלותיו (א) או חמס מרגלותיו כנגד רכשו אפי' אין אשחו עמו אבל אשחו עמו אכל אשחו עמו אפי' ככלי אחד אס
 אין אשחו עמו ואס אשחו עמו צריך כלי כסוך כלי ואס ככר על גביסן מיקרי כלי שני ואס סס מסחבירס
 כמקיס אחר אסור להיחמס חמס מרגלותיו ואס יס למעלס מרגלותיו מקיס גבוס ג' ספסיה או נסוך ג"ס מוסר
 (ב) (שס) : (ד) לשדוח קנע צריך להלגן אבל להיניח ערלי אין צריך להלגן (שס) : (פ) אפי' מסחמס אסור
 להניח על כראס ט"ס בו הפילין אבל מס שררכו להניח כנון מנכסס או כוכב מותר (סימן ט"א) : (ו) אסור ליקח
 רצועס של רכש ולפסוחס של יד דחשוב סורכס מקדוהס אבל משל יד לשל רכש מותר ואס מדיין לא כיהס אפילו
 כנכיס מותר לשמש משרי' לשי' שעולס פליו מוכסס של שר אחר ונרליס כניח אחד (סימן ט"ב) :

כ"ב דין אם מורדין מקדושת חמורה לקדושה קלה

(א) אס נססוק רצועס של יד סמוך לספוק אסור לקפור (א) עיין ש"ס אדמו"ר סימן ט"ז : (ב) ואדמו"ר
 כסעיף ד' כמכ ואח"כ זכר בו סמילין ס"ל וחס
 אפילו זכרן בו לפי ששס כססס ולא ע"ד שיסל מיוחד
 לכך לעולס ואכר להשתמש בו דכר חול אפי' סתנע עליו
 כחחלה ט' ואס זכרן בו אפילו ספסיהס רכות לפי ששס
 ולא סומיטו מעולס לשס מפילין קודס סנררן בו ונס כשנררן
 בו לא כיהס או כדעמו שילדור בו סמילין לעולס מותר
 להשתמש בו חול :
 זכ כשל רכש אס נססן מס שמקף כראס אסור להסוך מס כסוך ספוק שיסיס חוך לקשר מעמס סכ"ל (שס) :
 (ג) כיוס דאומהס למיזר כיוס הפילין לעולס (אפילו רק בדבור) זכר כיוס (ב) חדל זימנול אפי' כססס אסור
 למיזר כיוס זווי והס זכר כיוס כסירוש אדעתל דלפמתן מותר ואס עשס ככיס לשס הפילין זכר כיוס מפילין
 חדל זימנול אפילו (אדעתל) לפטותן אסור ג"כ למיזר כיוס זווי וכן באל דכריס של חול ואס זכר כיוס חדל זימנול
 לרעסל מיזר כיוס הפילין אפילו לא אומהס כס קרל ג"כ אסור דכיו כזומהס זכר כיוס ואס כיוס כיוס וסוכיף בו
 יזכר לעולס נכס מפילין זכר כיוס חדל זימנול אדעתל דלפנותן אסור עד שימיל מס שססויף נלואמו אבל אס סססל
 מעיקרל ככל עינין שרי (שס פ"ט) :

דרך ההיים ונתיב החיים

גודלם שלשם (הדוק בטעם או נאום אבל במידת און לו
 (א) והדמו"ר סימן ס"ט ס"ג סקן שמד אחד הנה אה
 סימן לא יאל שניך להפלה דוקא מנה ואח"כ שמרת
 להשמות: (ד) והדמו"ר סימן נ"ח ס"א כהר ד"א ע"ז
 נאמר מעוות לא יוכל לתקן וכן עיקר שאנו דומה להפלה:
 להפלה שבה אחר מנה לפי שנהי ששם זאת מהוקת
 שפסקים הם להפלה שניא לכן נראה לי כה"ש (ג) (ועיין בא"ר) אבל הנה כהני ששם כניל הם להפלה קודם
 מנה לך לחזור ולהפלה כמו שכתבאר (סימן ס"ט וע"ש בא"ר): (ד) זמן ק"ש של שחרית פשיחאם הם חנינו
 רגיל עמו קצת כרחוק ד"א ויכירי • ונמשך זמנה עד ג' שעות וזמרות שהוא רביע סיום לפי ערך השעות
 כגון אם סיום ארוך ע"ז שעות נמשך זמנה עד סוף ארבע שעות שהוא שלש שעות וזמרות (סימן נ"ח): (ה) אם
 קראם שבעל עמוד שכתר יאל נדיענד אף קודם שיכיר (ש) וכוח שלא יזה רגיל לשעות כן דלו גש נדיענד
 לא יאל (שם ועיין א"ר): (ו) אף ע"ש שזמנה נמשך עד סוף שש ג' כניל כבסיף ד' אם עברה שעה ג' ולא
 קראם קורא אותה עם נכונתים עד סוף ד' ולא עברה שעה ד' ולא קראם קורא אותה בלא נכונותים כל סיום
 (שם) ואין להמחין על הפילין עד שיעבור זמן ק"ש (עיין סימן נ"ח בא"ר): (ז) אם לא קראם כיום בזוג
 או בשעות קורא אותה בערביה אחר שקרא לכל לילה (ד) יקרא פעם ג' להפלותי סיום בלא נכונות וכן אם לא
 קראם בערביה יגלים בשחרית (שם) והדוק בשוגג אבל לא במזיד ודינה כדן לא להפלה פלס ויפתאר א"ר לקמן
 נדימי שפולטין וסקן ושעות נהפלו והדמו"ר לא כן:

כה שישתדל האדם להתפלל בצבור ובבהכ"ג ומתי פמוד

(א) ישתדל אדם להתפלל בצבור בניה סכנסה א"ש
 שיכול להתפלל בניהו בערס משום דברוב עם
 שדרכם ערך ואם הוא אונם כגון ששם כוחו א"ש שאנו
 חולס מפני וגם טריחא ליה מילתא לאסוף אליו עשרס
 להפלה עמם יטין ע"כ"ו להפלה בשעה שצבור מתפללין מיכו אם חלם לבו ואפילו אינו חולס נשור מומר
 לו להפלה קודם לצבור בניהו אבל אם הוא בביהכ"ג אחר להפלה קודם לצבור חלל אם כן הוא (א) אונם
 וכ"ג (א"ח סימן ג' וע"ש בא"ר): (ב) לכן בני הכונתים הם אין להם מנין להפלה עמם ע"כ"ו וראו להפלה
 בששם שצבור מתפללין בעיניהו אין אם הוא צריך ללמוד או לעסוק במלאכתו כמנהגו לו כבר כתבאר לעיל בא"ר
 קודם שהפלה כגיטע זמנה וזמון קיין במאחרין הקבל להפלה יכול להקדים עמנו ולהפלה עמם שתקן כחמה
 ותי דבכנס קטלה מתפללין ויהיקין (עיין א"ר שם): (ג) וכן א"ש שצבור זמן הפלה בצבור אש"כ יתפלל
 בככ"ג: (ד) הא דכחננו לעיל שצריך להשתדל להתפלל בניה סכנסה עם הצבור ס"ש שצבור אין מאחרין
 זמן הפלה וק"ש כפי שכתבאר לעיל זמנה אבל אם מאריכין בשוקים ומאחרין זמנה או לסכס הארת אין
 להמתין פליהם כלל ומתור לו להפלה אפילו בניה סכנסה ואין צריך לומר לביטוי אפילו אם יש לו שעות לומר
 (שם מ"א א"ר): (ה) לא יבכים אדם לומר שמתפללין בערס רק מקדים יתפלל בצבור ואחר כך יתן
 והדוק אם יכול לכוון למחזו כהנו כבוד סיום גדול ושלא יצטרך אחר הפלה לומר יהידי (שם): (ו) יקבע מקום
 להפלתו ולא יבנה אם לא לצורך ואין די במה שיקבע ביה סכנסה להפלה כה רק יקבע לו מקום בניה סכנסה
 ולא יתכו וכל סוף ארבע אמות כהר מקום חוב ומתור לו לנטות סוף ד' אמות (ס"ג'): (ז) אם אין לו
 חפילין להפלה מוטב שימתין עד לאחר שיהפלו לצבור ויבאל מחזירו הפילין ויפלה כחפילין עדיף מפלס
 בצבור (מ"א ס"ט ס"ו) וא"ר סימן נ"ח):

כו כמה שצריך לרחיק ושאר דברים שצריך לזוהר בשעת הפלתו וק"ש

(א) יתם צואה אדם מאחריו צריך לרחיק ממקום
 שכלס כריח ד"א אפילו אם יש לו חפילי שאנו
 יכול להיות מ"מ צריך לרחיק ד"א ממקום שכלס כריח לאדם שמרתו וכן אם אין להצואה ריח כלל ע"ש צריך
 לרחיק מהצואה עמם ד"א ומלפניו צריך לרחיק כמלה עיניו (א) ואפילו הוא סומא ובליל צריך לרחיק שלא
 יראה כריחה אונם סיום (סימן ע"ט): (ב) כריח לצדין שלפניו צריך לרחיק מכן כמלה עיניו ואם מצדו
 משם יש להתחלכ להכור גם מהו כמו מלפניו וליקר כהר שהתא כהואם מלאהו ואלו סאי נד"א ולא ח"א
 רק כתיירחא יתיירא סאי גם לצדין נד"א אמת כמו מלאהו (שם ועיין סימן ס"ח) ושכ"ס נדיענד אם כבר
 הפלה שצ"ל לחזור ולהפלה: (ג) אין להתפלל בניה סכנסה וצ"אם בניה סכנסה או צ"אם שמתפללין אפילו
 היא לאחרי שצ"ל כשישור כרחק כניל מ"מ צריך שימחק עד כיוציאנה דמאחר שצ"א רביס יד חובת
 וצריקן לשטח אמן אחר נכונותיו אין רבוא ליהוים צואה מסקת ניהיבם (שם) וכפ"ד"א עד ישפחה שא"ש
 לענות אמן מותר כ"ש"ן להפלה חוץ לד"א (שם בא"ר) ולא אמר כ"ש"ן עד אחר ישבחה ושהה ע"ש שכתבתי
 פנאם יאמר כ"ש"ן אום סמוקס קודם פקודם (עיין סימן נ"ד מ"א) ולא סכס בק"ש ובתפלה כדי לעמוד כולם
 צריך לחזור לראש ומשע"ן לפי שקורא (ס"ט ע"ח) וכתי שכתבאר ח"אם לקמן נדימי הפסקה ש"ע ובסמוק
 הדרכם אפילו שש כדי לגזור את כולם ע"מ אינו חוזר רק למקום שפסק (עיין ס"ט ס"ט) וסימן נ"ג מ"א ס"ק כ"י):
 (ד) מן מי רגלים צריך לרחיק כמו שכתבאר כנאום (עיין ס"ט ג') עד שיבטל נדיענד סיום (שם בקרקע לפי
 כנלי

דרך החיים ונתיב החיים

(ב) אפילו כן יזנו אם לאשאר כהלך אפילו אשאר בדבר
 (ג) שלא יאכל כדל שברגלו חוגג : (ד) אפילו כסא
 נכלו ובלבד שלא יאכל פנים סמויה לנפן וידיעה שאמר
 הוא למי רגלים של פסח אחד בין משם בין כרכס ולשמי
 פעמים צריך שמי רביעיות וכן לפנים (סימן פ"ח) ומי שיש

לו חולי האכל כ"מ שמי רגלו מטפסות סמיד עיניו ש"פ סימן ע"ח במ"א מאי תקחיה להלל : (ד) לפי שם שנתבאר
 לעיל סוף ג' והענין ד' אם היונק בחתין מים נכבד"ג צריך שפ"ד נשחוק ולהמתין ויחיד צריך ליקח לפניו ד' אשכס
 או טון כלודים ד' אמות ואפילו עומד בהלל טוב ליקח למקום אחר מן המים ובלבד שיש לו יוקח אחר כדל
 וכן ק"מ (סימן ע"ח בל"ד וס"ג ז') ומתחיל הינוק צריך להרחיק ממי רגליו ויבאר א"כ לקמן בסוף ח' : (ו) הא
 דנתבאר עד כמה שצריך להרחיק מלואם אפילו אין להם רוח רע לפעמים היינו דוקא צוהת אדם או צוהת חסוד
 כהלך מן הדרך וצוהת החול ונמיה ויבילה עוסרתה אכל צוהת חויר ובלבד אם לא נתן לחוקי עורות וצוהת
 שאלו כהמה חים ושוף או אפילו פרנגולין כסולכין בבית אם אין בוסס רע אין צריך להרחיק מכן ולא
 יזכר בוסס רוח רע שדרך בני אדם להטעיר מאוהב רוח או לול של פרנגולין שיש בוסס סירחון דינם כצוהת בני אדם
 וצריך להרחיק מכן כמו שנתבאר לעיל סוף ג' א' (שס) סימנו ד"א ממקום שכלה הריח מיכו נדועסד בק"מ צריך
 לחזור ולקרות ובהפליס ימנה ויפסול כמו שיתבאר א"כ לקמן בדין ס' אם כהתלל ש"פ : (ז) צוהת עורות של
 עגלישע סינער שקרין אידראן דינם כצוהת אדם ואפילו אם אינם מברחת ספסמים (עמ"א סוף י"ג) ונדועסד
 כער נתבאר (עיל סוף ו' (פרט"ח) מש"פ) : (ח) תינוק כהלחיים נמיו אובלן כוים פתו [כ"ית] מקביל של חמשה
 מיו דגן מרחיקין מלואתו אכל אם ידוע שלא אכל ימיו כוים פת אין מרחיקין (מ"א סימן פ"ח) אמתם טוב
 ויבר להרחיק גם מלואת הנוק אפילו בן (ב) שמונה ימים (עינין מ"א שס) וכן אין נכון לקרות ק"מ אכל התינוק
 דסתמו מטפחין בהפליס מקום צוהת אדם (ט) רוח רע שאין לו שיקר כגון רוח כפחה בין משנו בין
 מהירכו אשור לקרות עד שיכלה הריח והם מרחיק עד שהסביק הריח די בוס ואין צריך ד"א (ס"ס ע"ט) * וכן
 אם טענירו צוהת נתימו ויבאר רוח ג"כ בני הרחיק עד מקום שיכלה הריח ואם יש לו חולי באיש מריח א"כ
 ש"פ אם רוח אין צריך להרחיק רק שלא יריח די בוס (סימן ס"א במ"א) : (י) צוהת יבשה שפרכה ש"י גילום
 גילן וזיקק מותר לקרות כנגד אם אין לה ריח ודוקא שפרכה ולא ממי מים שפרכה לפרט וצוהת קרחה החמה
 הקור וזכי כי יחם כהמש ונמס האור ונדועסד צריך לחזור ולקרות ק"מ ולהסתכל בכותל כנגד כמו שנתבאר
 לעיל סוף ו' פ"ח (סימן כ"ב במ"א) (ועינין בל"ד) : (יא) מי רגלים שכללו בקרקע אין צריך להרחיק אכל לא
 שיש טוחה ע"מ להטעיה (שס ברמ"א ז"ל ס"א כ"מ ברבס פוסק"י) : (יב) כיחם צוהת על שברו ופסל ע"מ
 בני' שפרכה אם נראה שבוטא וישנן ק"מ על פי שמוכס כנגדו אשור לקרות (וע"א דרט כצוהת) ואם אין שם משם
 רק ליתכוד בעלמא ופ"ך הריח וכו' כעין מילמולי וישכ מותר לקרות ומי שיש לו חולי כסחורים (שיין מ"א
 סימן ע"ו וז"ל סימן ע"ג) : (יג) ואם כוים על גבדו ומכוסס יש להקל לעת כסודך (מ"א וז"ל) : (יד) צוהת
 שפרכה אם אין מניע לו ממנה ר"ר מותר לקרות כנגד אע"פ שרואה אותה (סימן ע"ז) : (טו) צוהת כנומה
 מניה סתל ע"ו וקורא קריחה שפס דחציבה כמכוסס וכיון שאין מניע לו רוח רע מותר וכו' שלא כוים (ג) כדל
 טעם כצוהת (שס) : (טז) צוהת כמים גלולים אשור לקרות כנגדו אלא אם כן הוא כמים עכורין שאינה מריחם
 מתוכם (שס במ"א סוף ו') : (יז) כענינו לענין צוהת אשור לקרות כנגדו ופי חויר כצוהת דמי ואפילו שולס
 מן הכסד אין כרחי"ל עולה לו דכ"ו כדק"מ של רשי (שס) ועינין מ"ש לעיל ככסוף ט' מוס עינין שס : (יח) כיחה
 כצוהת כקוסס נבוס ו' טפחים או נמוך ורוחב ד' טפחים על ד' טפחים (נדועסד די אם לא כוים ד"מ על
 ד' טפחים אין צריך לחזור ולהסתכל רק כסודם נדבס וכמו שנתבאר לעיל סוף ו' כי פלוגתה החרידים כוים)
 זל סהיה בבית אחר והסחה פוחס (עינין דסתחילס עורשות מסכית מצדין זל נדקן כל כהתול דאם כסתה
 אכל כסתול כוים כ"ת לחדן) ויובב אכל כסתה אם רוחם אינה חף פ"ס באין לה רוח יש להרחיק מלפניו כמלא
 עיניו אמתם מלחומיו או להגדין אין צריך להרחיק ד' אמות ובכשת כדחוק יש להכיר ע"י שפיטס עיניו או
 גלילס ש"יניו רוחם אורה כואיל וז"ל כלהויר פניו ממנה ובלבד שלא יוציא רגלו חוץ לביטו למקום שיש שם
 כצוהת (עמ"א רש"י ע"ד) ואם אינה כראש עהמס גונכס או מחמת עומק מותר אפילו לכהלס (ועינין סימן
 פ"ס במ"א וז"ל שס) והנ"מ שאין לה רוח רע אכל אם יש לה רוח רע לא מהני כסתקס ולא שינוי רשות
 עדי שירחוק למקום שכלה הריח ואין צריך ויחר וכמו שנתבאר לעיל : (יט) קרא ק"מ כמקום סרואי להסתקס
 כצוהת ומלא אחר כך צריך לחזור ולקרות עם כסרכות וסני"מ אם מצא כצוהת חוץ ד' אמותיו אכל אם מצא
 חסוק מ"י אמות אפילו מצאם כנגדו אע"פ שצריך להרחיק כמלא עיניו לכהלס מכל מקום נדועסד שלא כוים
 ידוע שיש שם צוהת וכו' ויחסי מ"א אין צריך לחזור ולהסתכל חף שבוס מקום כרהוי להסתקס (עינין סוף פ"א)
 וכן אם מצא שם ח' אמות ודן חסוקי ראויה להסתקס אין צריך לחזור ולקרות (עינין סוף פ"א סוף בל"ד) וכן
 סדין כהתלס (ועינין פ"ח) וממי רגלים אפילו כמקום כרהוי להסתקס אין צריך לחזור ולקרות (פ"ס) : (כ) ססק
 צוהת בבית מותר ובאכסכ אשור דחוקתו שיש שם צוהת אכל ססק מי רגלים אפילו כהתלס מותר דלויט אלא
 מדרבנן דלא אפרס חורס אלא כנגד כעמוד של מי רגלים (עינין א"ר ומ"א שס) : (כא) כהתלל ומצא צוהת
 בני' אכשת חויב להסתכל פסם אחרת (א"ר מ"ק י') : (כב) מים כרויהם או מי משרס שברוין כנס כסתן או
 קנכוס צריך להרחיק מכן כמו מצוהת (פי"ן ס"ו) : (כג) לא ילך אדם כמבואות כמבואות וירס דיו על פיו
 ויכרל ק"מ ואפילו אם כוים קורא צריך להסתקס ואם שפס כדי לגמור את כולס ככר נתבאר שצריך לחזור ולקרות
 א"ת כוים (סימן ס"ב) : (כד) אשור לקרות נגד כוים"כ ואפילו אין בו צוהת אפילו יש מצינוס ואם רק כוים"כ
 גביס כסתא מותר כנגדו (ד) ואשור כטוכס אכל אם יש גר כהנון כוים"כ וכהלון פסום לפס סדח"ק יש להסתקס
 ולפסל

דרך הדינים ונתיב הדינים

מ

השאלה אם תאמין לו ריה רש (ועינין סימן ע"ט וסימן לו סוף ר' אשה שאין קריאה כהם נלמד כ"ל לאשר ע"כ דאיכא ט"ב לוקח) : (כפ) אם הסוד גימ' כהכ"ח

לחולל כתיב ובלאזק שבתל כהים כוא ג"כ טולל גימ' כ"ח כיון דנותל זו אינה מיוחדת דוקא לבית כהכ"ח וט"ב

בס כן סתם כתיב מותר (א"ר ע"כ) : (כו) כהכ"ח כפ"ח ע"כ נקב דהם מעמידין גרף ונפ"ן. פ"ל זה אף על פי שהיה

או דבר אחר (הם סימן ע"ג) (ול"ד למניס של מי רגליס דהם של מוחס מותר דאין לזרתי מוכחם עליהם) (וע"כ

לדבר סתם ככר כגלוי ונפ"ן של כהלו הנזכר הם שיש לכסיר מבלי יכוסי כלל דהם גרף של רש נמי אם מיוחד

שדמיון היה כהכ"ח דין כהכ"ח יש להם כמ"ס סא"ר מ"מ לענין אה מיוחד נמי סהולל לבית מותר כמו שנתבאר

לשיל ואין כאן מקום לקבל אריכות : (כו) גרף של רש ופניס של מי רגליס של אה מ"ל פ"ל דרמי לרגל של נחושם והמ"ס

סוף כמו מלאה ואפ"ל סתול כהם מ"ס ואין כהם ריה רש אהל אם הם של מהכ"ח או של זכוכית או של ח"ם

מלפס (שקורין גלאורט) מותר אם הם רחויין יפה ואין כהם ריה רש ונראה דסיניו כריח רש שאין לו מיקר

דריט שרתיק עד מקום שיכלס כריח (עינין סימן ע"ט וסימן פ"א) ואין צריך ד"ה וכו' שנתבאר : (כה) אם סתמי

מיוחד לדבר אחר גם כן או בכל פנים שמתחין וטוח כחוכו רביעית מ"ס מותר אם אין לו ריה רש (פ"א) וא"ר

סימן פ"א) : (כז) גרף ופניס של חרס שאינו מלפס או של פ"ל וכו' ש"ל סוף אסור אהל של מהכ"ח האפ"ל אינן

רחויין מבני כהים ואם יש להם ריה רש צריך לכתחיל ד"ה מתקום כהכ"ח כריח דכ"ח כריח רש שיש לו מיקר

(כח) מלאה שכתב סרוקח וכו'א גלאוהו רכ"ה סימן ע"ט ס"ג אהל אם הם רחויין ויש להם ריה רש (כח) מלפס

מיוחד לדבר אחר גם כן או בכל פנים שמתחין וטוח כחוכו רביעית מ"ס מותר אם אין לו ריה רש (פ"א) וא"ר

סימן פ"א) : (כט) גרף ופניס של חרס שאינו מלפס או של פ"ל וכו' ש"ל סוף אסור אהל של מהכ"ח האפ"ל אינן

רחויין מבני כהים ואם יש להם ריה רש צריך לכתחיל ד"ה מתקום כהכ"ח כריח דכ"ח כריח רש שיש לו מיקר

(ל) מלאה שכתב סרוקח וכו'א גלאוהו רכ"ה סימן ע"ט ס"ג אהל אם הם רחויין ויש להם ריה רש (כח) מלפס

מיוחד לדבר אחר גם כן או בכל פנים שמתחין וטוח כחוכו רביעית מ"ס מותר אם אין לו ריה רש (פ"א) וא"ר

סימן פ"א) : (ל) גרף ופניס של חרס שאינו מלפס או של פ"ל וכו' ש"ל סוף אסור אהל של מהכ"ח האפ"ל אינן

רחויין מבני כהים ואם יש להם ריה רש צריך לכתחיל ד"ה מתקום כהכ"ח כריח דכ"ח כריח רש שיש לו מיקר

(מ) מלאה שכתב סרוקח וכו'א גלאוהו רכ"ה סימן ע"ט ס"ג אהל אם הם רחויין ויש להם ריה רש (כח) מלפס

מיוחד לדבר אחר גם כן או בכל פנים שמתחין וטוח כחוכו רביעית מ"ס מותר אם אין לו ריה רש (פ"א) וא"ר

סימן פ"א) : (נ) גרף ופניס של חרס שאינו מלפס או של פ"ל וכו' ש"ל סוף אסור אהל של מהכ"ח האפ"ל אינן

רחויין מבני כהים ואם יש להם ריה רש צריך לכתחיל ד"ה מתקום כהכ"ח כריח דכ"ח כריח רש שיש לו מיקר

(ס) מלאה שכתב סרוקח וכו'א גלאוהו רכ"ה סימן ע"ט ס"ג אהל אם הם רחויין ויש להם ריה רש (כח) מלפס

מיוחד לדבר אחר גם כן או בכל פנים שמתחין וטוח כחוכו רביעית מ"ס מותר אם אין לו ריה רש (פ"א) וא"ר

סימן פ"א) : (סא) גרף ופניס של חרס שאינו מלפס או של פ"ל וכו' ש"ל סוף אסור אהל של מהכ"ח האפ"ל אינן

רחויין מבני כהים ואם יש להם ריה רש צריך לכתחיל ד"ה מתקום כהכ"ח כריח דכ"ח כריח רש שיש לו מיקר

(סב) מלאה שכתב סרוקח וכו'א גלאוהו רכ"ה סימן ע"ט ס"ג אהל אם הם רחויין ויש להם ריה רש (כח) מלפס

בז דינו וסדר מי ראוי להחזיק ש"ץ וכו' לא ראוי

(א) אף לקח להיות על עד שיעם לכלל שנתתי כהול מלפס פ"ח כהים בלימה כיון אם מ"ל נאמר דהם ח"ם כ"ח אין נעכס גימ' כהכ"ח לכהים ש"ץ עד שיעם להלה ים רבאין ודל"ה ח"ם כ"ח כ"ח אריכות ע"כ דרתיק לא כהול ש"ם מלפס פ"ח עד כלילה של רחם ח"ם וכו' כהול מותר לו לטו"ח ש"ץ (פ"מ כ"ח וכו')

דרך ההיים ונתיב החיים

כלום כבדתי כפי' ס'פ: (ג) והדמיון כבד בדי' לגדולים
 אצל נקטנים א"ל להודו ולהפלה: (ד) אצל לקטנים
 לא יפסיק ואפילו מים זוחותין על גביהו ממהין עד שיכלו
 סמים וזואו להפלו וא"ל להרחיק כמ"ס כסיתן ע"מ:
 פתים הם לא ס'כ לו מקודם וכדאו לו ס'ק גאולת
 לפתים לא יתעטף ולא יכרך ומכ"ס בלחשם הפתים לא
 יזיח ואפילו כיה עמד כפליהו ונפל כונו לא יתעטף
 דכוי ספסף ואם עבר והתעטף לא יכרך (ס' ז"י) רק
 קודם שפיים בא"י גאל ישראל דכוי בלחשם הפתק יניח

גאל כרכם ולאחר הפתלים יתבטח כפליים ויכרך (ס' י"ז): (ג) אם לא כיו לו הפלין וכדאו לו הפלין בין
 גאולת הפתים יניחם ולא יכרך עד אחר הפתים אבל אם כדאו לו בלחשם הפתק כל חמת וי"ב קודם גאל ישראל
 יתבטח ויכרך עליהם והטעם הפתים צריך פלין (כ"ט): (ד) לא יכא דבר הו"ן כינו וי"ב כקיר דבר גדול
 כגבוב י' טפחים וזוחת הרגע אבל דבר קטן לית לן כס והכר קבוע כגון היכס או ארון או מטה חו"ן
 ופ"ס דבר שסוף לזכר הפתים כניית הכנסת כמו שלחן וכס"ג כג"ד לכמה ספר פליו לא כו"י הני"ה (ס' ז'
 פ"ט) והמדקדק ואפשר לו יזכר גם כדבר שסוף לזכר הפתים (פ"ט כמ"א וא"ר): (פ) ואף כמדיד דהני"ה כ"ט
 וי"ן ככותל אם א"ל להפלה כקלום כענין אחר כגון לפעמים שמהפלים בעברת בלחשם חדר ולי אפטר לכל
 אדם לפתור כלי הני"ה אל ככותל אל יעבר הפתים ככביל זה ליתך להדר אחר ומ"מ יעלים עיניו ולי יניח סוף
 כסדור כלא ינוח ליד כסודר כוונת (כ"ט פ"ט): (ו) כעלי חיים חו"ן ואר"ס א"תו הו"ן ואם אפטר גם כ"ט
 יזכר (כ"ט): (ז) כגדלים כמזי"ן א"ת"ס שאין כולגין ח"ן כיוון להפלה ג"ד כגד
 מזי"ר או כותל מזי"ר יעלים עיניו ולכן ח"ן לזכר אורות כסידורים או כניית הכנסת ולמפתח מקומה ח"ס מותר
 (כ"ט): (ח) כהתפלה לא יתמוד לא ע"ג מקס ולא ע"ג כסא ולא ע"ג כספסל ואפילו אינן גבוהים ג"ט כואיל
 וכואו דבר כמיעטעלן ולא ע"ג מקום גבוה ג"ט א"ת"ס שסוף קבוע א"כ"כ כיה זקן או חולם שקטס לירד מ"ס
 או ש"ס ש"ן וכוונתו להפלה לזיכור (ס' ז"י) חמ"ס פכ"ו כו"טין לריות מקום שפ"ך עומד מקום נמוך משאר
 ככ"ג ע"ס ממעקקים קרחתין כ"ו (כ"ט): (ט) כיה גבוה ג"ט ו"ס כ"ו ד' אמות על ד' אמות כרי כואו כעלים
 ובחר לו להפלה על גבו וכן אם כיה מוקף מחיצות א"ת"ס שאין כ"ו ד' על ד' ואין כוונתם יכר מותר כואיל
 כחלק רבות (כ"ט): (י) כשעומד להפלה לא יסמוך ע"מ על העמוד או על הכיור ואפילו סמוכה כל דכו שאם
 יטול אותו דבר כסומך עליו לא יפול אסור (כ"ט פ"ט) כג"ד לעמוד בלחשם (עין א"ר ס' קמ"א):
 (יא) כשסוף הפתלים לא יתחזק כידו שוב דבר שאם יפול יש בו כפסד או יזיק לו מפני שלבו עליהם ויטרו והמדקדקים
 כוכרין מלאהת כידיהם כ"ט דבר וכן כיון אבל מהזור או כידור שמהפלה כוכרו כואיל וסופסן לזכר הפתים לא
 מריר (ס' ז"י): (י"ב) יש לזכר למי שמהפלה כהן כסידור שירשם המלך כל כמקומות שצריך להפלה כואוסם
 הפתים ולא יתבטח אחריהם כשע"ס שמהפלה (כ"ט): (י"ג) נפל ספר לפניו על כאלך ולינו יכול לכיון מפני זה מותר
 להגביהו כשפיים ככרכס (פ"א כ"ט): (יד) צריך להסיר מלאהו כל דבר כסודרו מהפלה כמו כיוו ויטו (ס'מן
 ז"ב): (טו) ס'ס צריך לנקיבו בין גדולים בין קטנים אל יתפלה ואם הפתלים חתוכים וצריך לחזור ולהתפלה (ג'
 א"ר ס' ז"י) כ"ט כ"ט כמחברים דלא כמ"א) וס"מ שאינו יכול לעמוד על ע"מ עשור ש"ס וחומתם אבל אם
 יוכל לעמוד עשור זה יאל כדועבר אבל לכהתלה לא יתפלה עד שיכדוק ע"מ יס"ס וא"ל יתעורר הפתים
 צנור מ"ס יס"ס מ"ק"ד מיכו אם יתעורר זמן הפתלים יש להמיר על כרי"ף ולהתפלה אפילו יתעורר על ע"מ
 עשור כנ"ל (כ"ט ועין א"ר): (טז) אם בלחשם הפתלים נהעורר לו האוס בין לגדולים בין לקטנים ממסיד ע"מ
 עד שיגמור ולא יפסיק ודוקא שאינו מתאוס כ"כ שיהא מבוש כל תקפו אבל אם יש מבוש כל תקפו יכול להפסיק
 (ד) ואם כשהיו מים לא יתפלה עד שישכח כדו סיו"ן ד"א מבוש כ"ט וכן שמהפלה לא יתפין עד שישכח כדו
 סיו"ן ד"א (כ"ט): (י"ז) כיה עומד כהתלה וניקס לזאה עמנו ריה מלמטס ונעטער כרכס ולינו יכול לעמוד על
 ע"מ אם מתפלה כותל לאחוריו ד' אמות ואם אינו יכול ליתך לאחוריו יתך לצדדיו ומזי"ה כריח וממסין
 עד שיכלס כריח ואומר כיון עולמים יזרנהו נקבים נקבים הלולים הלולים גלוי ודוע לפניך הרפתהו וכלימתהו
 תרפס וכלימתם כחיינו רימס וחולפת כמותהו וחזר למקום שפסק ואם שפס כדו לעמוד אח כולם חוזר לראש
 (עין א"ר) חמ"ס אם יכול לעמוד על ע"מ אף ע"י דהק רב ליקא מבוש כל תקפו וכל זה כשהתפלה כנייתו
 אבל כזיכור דכוי ליש כיו"ג גדול א"ל כלל להרחיק לאחוריו וגם לא יאמר כרנון רק ימתין עד שיכלס כריח
 וחזר למקום שפסק ואם שפס כדו לעמוד אח כולם חוזר לראש כנ"ל (ס' ק"ג דלא כמ"א): (י"ח) אפילו נפל
 ידיו שחיהת אם כסית דעמו צריך לחזור וליתול ידיו אם יש לו מים א"ת"ס שאין להם שום ליכלוך ולא יכרך וכן
 אפילו ידיו מלוכלכים ונגע כמקומות כמ"סין מ"ע אם אין לו מים א"ל לחזור אחר מים רק יתבטח ידיו כדלור או
 נקיטס ידו אם נזכר בלחשם הפתים כנגע כמקומות כמ"סין יתבטח ידו ככותל או ככל מירי דמנקס (ס' ז"י):
 (י"ט) לא יתבטח ולא יפסק כהן הפתלים ואם צריך מתין הונס יניח ידו על סיו שלא יכא פתחתו (ס'מן
 ז"י): (כ) וכן אסור לו לרוק כהן הפתלים ואפילו כהתנוטס בלחשם הפתלים אסור כ"ו בלא פסע ואם א"ל בלא
 ירוק שמתעשר כרכס ויכא סדור כהתלה מבלוט ככסותו כענין כלא יכא בלחשם של כהנ"ד ואם כואו איכסרי"ס
 וא"ל ככלע"ס ככסותו שמתאוס לו או שאינו יכול להכסותו כהן סיו מד שיגליעו ככסותו זרקו לאחוריו ואם א"ל
 לאחוריו זרקו לשמאלו ואם א"ל לו לשמאלו יזרוק לימינו ואם א"ל לימינו יזרוק לשמאלו (כ"ט כ"ט כ"ט):
 (כ"א) אם כיה שנקטו יתבטח כנגדו ולא יתבטל כוונתו אבל לא יסרנו כיוו (כ"ט ועין א"ר):
 (כ"ב) ס'ס עומד כהתלה ומהללו מ"ג גללים שמתין על כרכיו סוכק עד שיכלו מן כרכיו ומזר לקרות אפילו אם
 נפלו על כרכו ויש ככס עופ"מ להטות כיון כהן מבוטין כנגדו אבל אם כ"ס מגולין צריך להסיר אף כהתלה
 אסר לזו ממקומו וא"ל להסיר סמי רגלים אפילו כ"ס מגולין יכא סיו שמתין על גופו צריך לקחת את גופו
 וכלאט

דרך החיים ונתיב ההיים

יד

י"ד וי"ח (כ"ג): (כ) אם שבת לומר על ויבאר
 המורה קודם ששחלו תקע יאמרו נמקום במזכר שחלו
 לומר קודם יאמרו נמקום (ובא סיב לו פשרת יאמר
 יבאו לאחר שחלמו וכן על ומקד) ואם לא נזכר כמות
 החיה יאמר בין שיהיה לראש שבת גם שם אם נזכר
 יקדים שיקר רגליו חוד לזכרם כפינו יהחיל כך עליו
 ידבבול כסדר ואם כנגד שקר רגליו (יג) חוד לראש התגלה
 יחלם ככלים ספלתו ואינו רגילו לומר החטיות האש"ם של
 שקר רגליו כשקורין דמי • אצל חנו כרגילין לומר הלכי

נצור לאחר התפלה וכוח כדון אם רגילו לומר שאר החטיות לא סוף כשקר רגליו עד שימיר כל חטות רגילו
 לומר חסיד • ואם היתה דעתו שוד מלומר החטיות ואמר יכיו לרגליו כו' סוף ככסית דעתו מלפניו ומקורין
 דמי וחוד לראש התפלה (כס ועיין ח"י ה"ר"ג) וכל זה לא שם: מפר אף ששאל על חלל אם לא חלל על
 ואלו מפר אין צריך להודר (כס) וסוקים מלומר על ופער בכתריו כל מינא יוס סוג כהשגן בל סתח:
 (כז) ואם חלל מפר כימות כהמה מחוירין איהו לראש כנרנס: (כס) מיכר אם נפער ספער בנות כהמס
 וצריבין למקר אם טעם ובלל מפר אין מחוירין איהו ודוקא יחוד חבל ש"ן בקול רם חודר (כס): (כז) אם
 טעם כש"ן ולא כוידר על ומער בלהש או שאמר בק"ן אפילו נזכר קודם שגמר ספלתו ואף שזכר בלמנע כהפלה
 ודומק לנרנס לנלות כיון שזכר על ומער מכל מקום איהו חודר להפלה מפר טורה כ"יבור כיון שהיה כנרנס
 אמתיות אלא כומק על ספלתו בקול רם דשא ספלה להם לא נתקן לש"ן רק התפלה כל קול רם ולאחר כהפלות
 ספלתו כקו"ר יאמר בלהש אלכר נצור ופער ג' פשיטות כדון יחוד (ע"י כ"י קכ"ו וס"ם ק"ס): (כח) ש"ן טעם
 כחודמו כקו"ר דמי כמו כיחוד בלי כדול רק כנענר כמטר יש חילוק בין יחוד לש"ן כמבואר לעיל כהע"ף ס"ס:
 (כח) לאחר שלשים יום דמינו ז' ספלות או אם אמר ז' פשיטות ביום הארבע נפתק אח"כ איהו חודר דהוקס
 שאמר כמו כהרגילו עניו עיין לעיל כדורי כחיד כרות והדרכו לבין (פ"ג כ"ג כהע"ף מ' ומ"א): (כט) אם התפלה
 מנהס ואמר על ומער לפני יום ששחלוין לומר על ומער כיהן יתנסב בהשפלה כהע"ף ע"י לקמן אצל דיני השגות
 ספלה: (ל) כהצ"ק להודר ולהפלה כל התפלה כדורי להפלה כדורי חודר (אמרו ד' אמרו ד' אמתו ק"ס) (מ"א) ח"י
 (מ"ב) יאמר כהע"ף כהע"ף כ"י י"א לא יאמר חבל ענד לא יאמר (א"ר כ"י ק"מ) ופ"ר אחריו
 כ"ס וד' הקס"ח): (מ"ג) בכל כהנה אם אמר כהמ"ס יא' וא"י להודר וכהע"ף אם טעם ואמר מלך חופי
 ז"קס ומכפ"ס אם נזכר הכ"ד טעת אמירתו ומכפ"ס חומר סתלק כהמכ"ס ג"כ ואם לאחר כ"ד לא יאמר
 (יד) והין מחוירין איהו (כס): (מ"ד) כהע"ף כ"ד חומר נהפלה מנהס נהס כנונס ירובלים ואם שבת יאמר אצל
 וכל כולם בלא החיטוי • שבת ולא אמר אין מחוירין איהו (ס"י הק"ז): (מ"ה) מי שמתענה כהע"ף יאמר נהס
 כהע"ף כהע"ף ושהרית ומנהס (מ"א כ"ס): (מ"ו) יחוד כהע"ף חודר עניו כהמ"ס כ"ס בין מהפלה ביחוד
 בין עם כ"יבור בין לא קיבל כהע"ף או אינו טעמים [בין] כהע"ף חודר עניו וכל מי שמתענה עד
 ומנהס גדולה אומרים עניו קודם כי אהם כומע ספלה עמך ולא יהיה כהע"ף כהע"ף כהע"ף לכל ע"ד
 וזוקס יחחיל כי אהם כומע כסדר וכן ש"ן מהפלה בלהש יאמר עניו כהמ"ס (ס"י הקס"ז וקס"ט) אך כהא"י
 מהפנה רק עד אחר היות ואכל קודם מנהס אף שלא חלל עד זמן מנהס גדול מ"מ לא יאמר עניו (מ"א ס"י
 קס"ז) ואם לא קיבל כהע"ף אף כהע"ף בלחון שיה' א"י לקמן לא יאמר זום העניותו רק עניו כי כהרס
 גדולה וכ"י (ט"ז כ"ס): (מ"ז) אפילו יחוד שמתענה ומשלים וקיבל כהע"ף כפי שיהנהר לט"ן א"י כסדר טעמס
 ילא יכפ"ס מתענה ש"יזו החיטוי ואומר עניו כיום זום העניותו (ס"י הקס"א): (מ"ח) אם שבת עלומר עניו אם
 ילא יזכר עד שאמר בל"י מברכת ש"ל לא יאמר טוב בהך כהפלה רק אם נזכר קודם שיקר רגליו יאמר לאחר
 אלפי נצור עניו בלא היתום חלל אם לא נזכר עד לאחר שיקר רגליו לא יאמר (כס ועיין מ"א): (מ"ט) אם אמר
 עניו כיום שאינו מתענה דמי כשה בלחנע כהפלה וכמו שיה' א"י כהמ"ס אצל דיני יעלה ויבא כהע"ף מ"ז:
 (ס"א) אם שבת לומר כ"ה יעלה ויבוא כהע"ף אפילו אם לא שבת גלילס כהע"ף ג"כ אין
 צריך להודר כהפלה אצל כהע"ף וכמהה אם נזכר קודם שאמר עירום אחר כהע"ף כהע"ף חומר נמקום כהע"ף
 ואם נזכר קודם שאמר כהמ"ס מברכת כהמ"ס יעלה ויבוא וגם וההיות וסעטע כי צריך לומר עניו כהע"ף
 סוף לקמיתו ואם כהמ"ס מורים אם נזכר קודם שיקר רגליו חודר לנפס ואם נזכר לאחר שיקר רגליו חודר לראש
 כהפלה ואם רגילו לומר כהע"ף אחר כהפלה כמו אלפי נצור וכדומה אם לא אמר עדין יסיו לרגליו או בלא
 כהע"ף דע"ש עדין מהפלתו חודר לנפס ואם לא חודר לראש כהפלה דכיון שאמר יסיו לרגליו וסעטע דעתו כו
 כשקורין אף בלא שקר עדין (ס"י הכ"ז): (פ) אם שבת לומר כהע"ף יעלה ויבוא אפילו כהע"ף צריך לחודר
 כמו כהע"ף ר"ה (ס"י א"ל): (פ"א) כהע"ף ר"ה יכריז כהע"ף קודם ש"ע לאחר קודם יעלה ויבוא כדי שיהיה
 כהע"ף לומר יעלה ויבוא כהע"ף (ס"י א"ל) כהע"ף ר"ה לא שבת כהפלה ש"ע או בלא כהפלה עדין בלא
 אצל לא יעלה ויבוא כהע"ף וק"ס (ס"י קל"ז כה"א): (פ"ב) אם מאוסק אם אמר יעלה ויבוא חודר
 ומתפלל דהסתמא לא אמר (מ"א ס"י הכ"ז ועיין א"ר): (פ"ג) שבת לומר יעלה ויבוא כהע"ף וכהפלה מ"ס
 ילא יאמר להתפלל שוד ספלה כהע"ף (מ"א ס"י הכ"ז): (פ"ד) ש"ן טעם בקול רם ולא כוידר כהפלתו בקול רם
 ילא יתפלל שוד כהע"ף מפי טורה כ"יבור ויכמוך על ספלה כהמ"ס (כס) ודוקא כהע"ף ספלתו חלל אם לא
 יעלה מחוירין איהו לראש: (פ"ה) ש"ן טעם כהפלתו בלהש ווא כוידר יעלה ויבוא לא יתפלל שוד כהע"ף

ידבבול

דרך ההיים ונתיב החיים

לה דין הולה ורוכב אם צריכך לעמוד בתפלה :

(א) סיס דרכך ח"ש לעמוד ולירד להפסול חטיו יס
 לו מי ששופט נסתמו אלה מתפלה (א) דרך פולט
 זמן אם סיס כפינס או בקרון או יבול לעמוד שס
 בסיסיו או בקרון ח"ש סהסלך כרך לעמוד וחס ללו
 וישב נתקומו ומתפלה או אם סיס סוף כרגילו מתפלה
 כדרט וכולך חף אם אין סניו עג ירושלים חטיו של
 במקום סכס כי אם יעמוד ומתפלה יקשב כפיניו לחומר
 דרט ויטרד לבו ולא יוכל לבין וכל לפי כדרך ולפו
 באבות ורחיו לחוס לדרכים אם סוא שלל כמקום סכסס וכרוכב יעמיד כסכסס וסוא יושב וכגי ככגי (ס' ז'ד') :
 (ג) סיס וישב כספיס או כעגלס ח"ש יושב ככל הפסלה משום פיתוחא חפסי חס יבול לעמוד כמקום
 כסרישום עומד כד שיכא כורש עומדו (ב) ופוסע ג' פסישום לחמורס או יחורר עממו פ"ג סכסס (ג) (כס) :
 (ג) חולס מתפלה חטיו סוכב על גרו וסוא שיכול לבין דפטו וחס ח"ש לו להפסל מ"ס יסכרס כלבו (ד) (סס) :

לך דין אימתי יכול להפסיק בתוך התפלה ואם הפסיק מה דינו :

(א) חסור להפסיק כסתלו אלא מפני סכסס כגון כנא
 שר כנגדו וירא וסכסס וחס ח"ש לו לקצר דסייו

שיחמד חתלה סכרסס וסוף ככרסס קורס כגייע ככר חלוו מקצר או אם חפסר לו שיטס מן כדרך יסס ולא יססיק
 דיבור וחס ח"ש יססיק חטיו כדיבור (ס' ק"ד) וחס ככס או קרון כנגדו יסס מן כדרך (סס) : (ג) חף
 סכסיסם לא סוי סכסס כ"כ מ"ס כלי זכונס חסור להחלס (סס) : (ג) וחס סכסס כדו לגמור חת כולס מתחלס
 וסר סוף חטיו כשתיק (עיניו ס') ס"ס וחס כגי' כרך לחזור לחלס וחס סכסס כדו לגמור חת כולס מתחלס
 סקוס לא חזו מ"ס כסתל חטיו כזכונס חסר חסור לחלס דספסל כחגי (מ"א וסמ"א ס' ס"ס) : (ד) וחס לא
 סכס כדו לגמור חת כולס ופסל כדיבור חסור להחלס סכרסס כסס כדו וחס סכסס כג' רכאבות כדיבור חסור
 לחלס וחס כג' חסרוט חסור לחלס וכסישור כדו לגמור חת כולס כשכרינו לפי כקורא כוס (סס) וסא דחזור
 לחלס סכרסס או לג' רכאבות וחסרוט ככלל סכס כדו לגמור חת כולס כג' ח"ל דוקא סכססיק כדיבור חל
 כשתיק לא חטיו כזכונס כל שלל סכס כדו לגמור חת כולס חסור לחקוס סכסס חטיו כג' רכאבות (ורח"ה
 לא סכא דח"חא כ"ס ככסס ככ"כ פ"ג סיס עומד כסתל ומ"ס סתתיס על כריכו דחזור לחקוס סכסס כדלל
 סכס לגמור חת כולס פ"ג וכ"כ כריק וסר"ח' וסר"ח' כדף לג' על ככנו כגי עקרב סקוס דחזור
 לחלס ככרסס חת כולס ככסס כדו ככסס ח"ש להדיח פ"ג ככר"ס ח"ש וססיק לכך דימו חוטו סכססיק כמבחר כדף
 ל"ד פ"ג - סולכחי חת ככנו משום דסמחו סטור וס"פ ויש מקום לספוט מכלסונו * עיני סיימ ק"ד ס"ס כדיוול
 סס וככסס כדו לגמור חת כולס כחמ"ז אין חילוק בין שח לשתיק וחל"ט סכס כ"כ יס חילוק בין כססיק כדיבור
 להפסיק כשתיק) : (ה) אם סכס כדו לגמור חת כולס דנהבאר לשיל כרך לחזור לחלס חסור מתפלה מקום
 סכסס ולא חסר לחלס כרך לחזור ולהסתל מרלס (פ"ח וס"ס) : (ו) אם שח כסתל חטיו כשמיז דינו לענין
 חסרס כרין סכססיקוס חלמרות לשיל (א) (כס כדכרי סרבי ט"ו ודלל כמ"א סכססיו על ככסס וחלק על ככ"י
 וסיני ככר"ס ר"כ דמגילס סכסס כגי סיס דורסס ח"ש סכסס מ"ס כדעכרד יול וסיני ככר"ס
 ככסס סרקי מי שסמו ס"י כ"כ דילק לענין סכס כדו לגמור חת כולס חלסס ממגילס וס"ס דיש לחמוד לענין וס
 וכן דלחן ככרסס וס"ח' כס' ק"ד דחחלק בין עמיד לחונס דחכסיב חוקנו מבלי להחיר כשס דקולל סכא
 וסכו דלל לחסיק עולס על דכרי כר"סיס - גס חיווך כמ"א לחלק בין כדרי חורס לחל חטו כרלס דכ"ס
 ח"י"ל דלחן חילוק כלל וכמ"ס סכססיקוס כק"סס וככרסס מקומות) :

לך דין שלא לישב בצד המתפלל :

(א) וסר"ס חסור"י ס' ק"ג ססיק ד' ככס סכסס
 כוכר חוכרס חטיו כלידיס סרך ד' חסוס

חוס ככרסס סכס מתיקוט סהסל וחסיו ככרף ח"שו
 קומן אין כרך לכרתיק ומי שח"ט כרתיק חטיו ככסוק כחורס ולומר ח"ש חטיו מתיקוט סהסל אין מוחין
 בידו וסכסס אין די ככסכור לכד רק כרך שילמוד כסיו וכירא חת ככס איטו יושב מלפניו חלל עיניו וחטיו
 יושב וסכסס כ"ס ומ"ס מן ככרתיק מלפניו אין לדקוק (ס' ק"ב) חכל לממוד מוכר חטיו לעמו (ועיני ח"ד
 וכסמוך) : (כ) אם סיושב כדו כסתלל חלוס אין לחמות כידו (סס) : (ג) אם כיושב יכ ככר ועמד וס
 להפסל כדו וס"ס לענין דלל סוא לחתינו ח"ש לעמוד סכרי וס חס ככרולו חכל עמד לחתינו דלל סוא לפני יס
 ליזכר ולעמוד וחטיו כדו מוכס סחידות סוא מקוס סיכו כל זס כגיית שלל וסידוט להפסל חכל ככ"ס ככססס
 סקנוס לכל חסר להפסל כרך לקוס חטיו יכב מקוס דמקוס מוחר לכל סוא (כס) : (ד) חסור לעמוד כג'
 סכססיקוס כחוך ד"א דוקא למיכס חכל ככרסיס מוסר (א) (כס) ולפינו לעמוד עיני ככסיק ח' :

פ דיני קדיש ועניניו אמן גם אחר שאר ברכות :

(א) אומרים קדיש שלם תתקבל כ"י אחר ובה לנין ואין אומרים קדיש נכסות מעשים וכל דיני יחיד נחמלא
 הלל דיה קדיש כ"י וכו' פ"ב וכן אם יאלו מקלן ונאלרו דוכן דגומר קדיש ושיין לעיל : (ג) אומרים
 ופסע יגדל נא כח וגו' קודם בלומר כהון יהגדל אכל מבטע בכתחיל כהון לומר קדיש אין נאמרו (ס"ג) ג' :
 פ"ה) ובין יוצר ליבשתה ובין גולוס להפסל בבעריבית וכלל מקום באחר לספיקו אין לאמרו (א"ר) : (ג) כבאמר
 כפ"ץ יהגדל ויבס"ד דויתגדך ובגדך כ"ז וכן בואמרו אמן כודע ולאחר בשיים סוסע ג' פשיטת ואל"ה יאמר
 עובד שלום כ"י (ס"ג) : (ד) אין לספיק בין בשיים לרבא ובין רבא למגדך (ס"ד) וכן לא יספיק כפ"ץ בן
 נדך כ"ז לנשילא פן כל כרכהא ובין בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן (א"ר) (ס"ד) : (ה) כפ"ץ חוזר ויאמר יב"ד
 דכנר אמן קודם שלמרו כליבור ויבוס כעובד אמן ג' פעמים (ס"ה) : (ו) נוכחין בלא לפטח אמן רק אחר
 והמרו אמן (ס"ה) : (ז) ואם לא שבע מהפ"ץ כבאמר בקדיש רק שומע מכליבור אם יודע על איזה ברכה ק"י
 מוצר לפטח אמן אכל אם היט יודע על איזה ברכה ק"י לא יענה פעם והפילו אם יודע על איזה ברכה ק"י
 דעובר לפטח אמן כג"מ כעשוע חסי כליבור אמן אכל אם היט שופע פפי כפ"ץ בקדיש ואיט שומע פפי
 כליבור אמן רק מיהר לכד היט שונע עמכס (ש"י) כב"י קכ"ד ובא"ר ס"י ק"ש וברמ"ה ס"ג ללא כפ"ה ס"י ג"ז
 ופי' כפ"ה ס"י ג"ז ס"ק ס"י פ"ה) : (ח) לא יעמט מלכטת אמן רק מיד בלכס מפי כפ"ץ סברכס ואמרו אמן
 ואם כפ"ץ מלריך בנינון כל ואמרו אמן ואמרו בקל אמן מיד כי בנינון סוי פספס ודוקא אם מלריך פרנס
 בנינון (ועיין ס"י קכ"ד כפ"ה וא"ר) : (ט) לא יענה אמן חסופס דבייט כאל"ף נקודס כחפ"ץ א"ה וכן לא יאמר
 לעינת קודם כ"ס א"ס כפ"ץ ככרכס וכן לא יענה אמן קפוסה דבייט כמחבר בנינון וגם לא יספיק נאמטע פמ"ה ולא
 יענה אמן קודם הלא הרובס ק"ה כעשור ביוכל לומר אל מלך נאמן ויפוך בכל אמן מענין כדבר בשלוי ק"י
 שאמן (ס"ה) ולא ימריך יוהר מדהא לפי שאין קריאה בחינה רבד כמלריך יוהר גדולי וכן לא יעניס ק"י יוסר
 מהמכר (ס"ה) אכל יבכיס קולו לפטח בקול רב (ס"ג) : (י) אם יש ק"ה מסעורין שאמריכון יוהר מדין
 א"ז למכרין פלוכס (אמטס) יש לומר כוס דלא אחי לאנשו"י דליכא פירחא דנכורא (שם) ועיין א"ר ס"י ק"ה
 וי"ע) : (יא) יש לעמוד כבאומרים קדיש (וכן כל דבר שנקודסה) ועמוד פד אמן של אחר ימנך כ"י ואמרו
 אמן (בינון ג"ז ועיין א"ר) :

מ"א דיני עלינו וקדיש יתום :

(א) כבאומר ונחטס סרטיס גרין לכרוע מעט בגרכס שלו וכבאומר ומבחרים גרין לכבחרות כרבלו וכלם
 שליו עובד כן פרי כ"ז כדובר בקריס ה"ו שאומר כסוי ונחטס סרטיס ומבחרים למך מני כמלכ"ס
 סק"ס ואיט שופס כן : (ב) נומוכב יקרו יכוין ר"ס יש קדיש רס וכפ"ה (ג) ה"ף כבאמרו עלינו ביו"ד ויל"ה
 מקלן אין לומר קדיש א"י"כ כמחלו ביו"ד ויל"ה (ס"ג) וכן כבאמרו עלינו כלי מעין וכלו אח"כ כברה
 גלי כפסך רב יאמרו שלכס פסוקים או מנעור אחר ויאמרו קדיש (עיין שם וס"י) רל"ד ואל"ה ס"י הקס"ה דל"ה
 כס"ז ס"י ג"פ) : (ד) כן בעטע גדול כהולך כבנת לביסכ"ג הפילו עובד מעין כניהו כמול מ"פ יש לו כל
 סקדיש ומדהס לכן שלכ"ס ויל"ה פכל בקדיש : (ה) אם נחכטל ממנו אכילוס של כעפס מהמת כרנל מ"ה
 כל ז' ימים מיום כקנורס יש לו דין ז' לענין קדיש ומ"פ אין לו רק דין כן ז' קטן כיון כסולך כל ז' לכסכ"ג :
 (ו) וכן אם מה אכיו כרנל יש לו דין כן ז' קטן לענין קדיש כרנל ואחר כרנל א"ף כטפס אכילוס מ"פ אין לו
 דין ז' לענין קדיש רק ז' ימים מיום כקנורס ואח"כ אין לו רק דין כן ז' (ז) מי שלא שבע בשם אכיו רק
 אחר כמס ימים אין לו דין ז' לענין קדיש רק ז' ימים מיום כקנורס : (ח) לענין קדיש כל אחריון מקלח כיום
 ככולו וא"ף כמנהס של יום ס"ו יש לו כל בקדיש כמו כל ז' : (ט) כן ז' קטן כסולך כל ז' לכסכ"ג יש לו כל
 סקדישן המדין אם לו נגד כן ז' רק ליל"ה יש לו קדיש אחד ואם יש כרכס יא"ז נגד כל סקדיש כדהס פנן
 ז' קטן לגמרי : (י) כן ז' קטן וכן ז' גדול כריסס סוויס ואם יש כן ז' גדול וכן ז' קטן ויל"ה ויש ג' קדיש
 אין ויל"ה טיטל כלום וטיטל סנן ז' גדול כ"י קדיש וסקטן קדיש אחד דסגדול אומר לסקטן קדיש ככ"י לא שמך
 ק"ה כקלנ"ה אלא מן כיל"ה : (יא) לענין קדיש כדוך ז' אורח ומוכב שוין ככל סקדיש : (יב) כן ז' יש לו
 כל סקדיש של הויב שאומרים המיד נגד מלך אכילוס כל י"ב הודס : (יג) כן ז' ויל"ה יש ליל"ה קדיש אחד
 ככל כפסלות של יום ס"ו ואם יש כמס יא"ז נגד כל סקדיש כדהס כן ז' לגמרי : (יד) אם יש כ"י אכילוס כ"הס
 כנון כל ז' או של ז' או י"ב הודס או יא"ז ישילו גורל בניסס ומי שפלוס כגורל פליו לומר כריבית יש לשם קדיש
 אחד כריבית כלא גורל ועל סקדיש כ"י ישילו גורל וכן אם יש כרכס ג"כ מטיילן גורל ומי שילאח כריבית פהכס
 כגורל לא יונח כגורל עד ביאמרו כפ"ר אכילוס כ"ה קדיש אחד וכשחוזר מילוס ישילו כולס יהיו :

מ"ב דיני אורח ותושב :

(א) כן ז' תושב ויל"ה יש ליל"ה קדיש אחד כ"ל ויל"ה אורח וכן לפ"ד תושב או כן י"ב תושב יש ליל"ה
 אורח ג"כ קדיש אחד ויל"ה אורח ויל"ה תושב כיל"ה ט"ו מדהס ליל"ה אורח ואם יש כן לפ"ד תושב
 ויל"ה תושב ויל"ה אורח יש ליל"ה אורח ג"כ קדיש אחד ויל"ה כיל"ה תושב לומר ליל"ה אורח וי"ב קדיש כ"ל
 לומר כיל"ה אורח לא שמך ק"ה כקלנ"ה אלא מן לפ"ד ויאמר כיל"ה תושב קדיש רבאון ויל"ה אורח קדיש כ"ל
 וסנן לפ"ד קדיש כיל"ה : (ב) אורח כן לפ"ד וי"ב תושב כן י"ב הודס שוין וימלקו ככל כפסלות בקדיש : (ג) ויל"ה

דרך הדין

שכן וכן למד אורח הארץ יאמר קדים ג' וסמוך יאמר קדים א' וי' : (ד) אורח בן י"ב חודש יש לי קדים
 צ"ח חכמים טובים כל י"ב חודש : (ה) מי שמחלל נביא"ל או נביא"ת חמיר אם בא לומר קדים נביא"ל
 אחרת חכמים כל נביא"ל אחרת יכולים לעכב עליו ואילו הוא נקוד' ו' ולמד' דגש מארח דאורה אין לו
 מקום להחלל ולומר קדים במקום אחר אבל אם יבול להחלל ולומר קדים נביא"ל שמחלל כס המיד : (ו) מי
 שיש לו זכות נקדישם יותר כגון כ' ז' ולמד' כ' לו זכות לענין ההפסד שיתפולל : (ז) אם שניכם שווין לפני
 קדים ובניכם יכולין להפסול ובניהם מרזיין בזה להקל יסילו בניכם גורל שהאחד יתפולל עד אשרי ובה לענין
 וכתבי יתפולל אשרי וכל"ג ואם אחרת אין יכול להפסול ובני' יכול להפסול מ"מ לא כפסיד זכותו נקדישם
 שמחלל כיון שש"י אין יכול להפסול וכן אם אחד ערלה ובני' אינו מרוס כיו כמו שאין יכול להפסול :

מן סדר תפלת מנחה

(א) אשרי וחי קדים ותפלת י"ח וחזרת כש"ן נקיר' ואומרים מהטון (הזן מנענע בנת שאין טענין על פניהם
 במנחה ועינין לעיל דברי הטנין בלזום ימים שא"ל מהטון במנחה עינין סימן רס"ז) וקדים שלם עם התקבל
 ופלטו וקריב יהוש' ויש טענין לומר מ' כהמזיד ופיטוס בקצורת קודם מנחה וכן כגון (ס' רל"ז) : (ב) סדר
 השלם מנחה כל מ"ג אשרי והיק' ומוציאין ס"ח וקורין ויהל וקורין ג' גברו וסבליתי קורא כהשערה ומגביהין
 וגולגין כס"ח ואל"א קדים אחר בקריאה ומכניסין כס"ח לביבל ואומרים מ"ק לפני הכניסה קודם תפלת י"ח ומתחללין
 וחזרו כש"ן נקיר' מהטון ק"ש עליו ק"י :

כד זמן תפלת המנחה :

(א) זמן תפלת מנחה לכתחלה מנ"י שעות ומהא"ל ולהפלה ומתחבנין שעות אלו לש ערך פנים לחלק י"ב שעות
 וסיניו שעות ומניחם דאם סיום ארוך ערו שעות נחשב ששם ורביע לשש אהה (ועינין בוס כש"א ס' רל"ג
 דס"ז כדז מהחבנין בוס כי יש בוס פלוגתא) אמנם כדעברד אם תפולל לאחר שש שעות ומחלה יא' (אבל קודם
 לכן אפילו כדעברד לא יא'ל) מיכא אם צריך לאכול או לזאת לדרך מותר להחלל להחלל מ"י שעות ומחלה כני"ל
 (ס' רל"ג ועינין סימן פ"ט) : (ב) ולענין עד מהי כמחך זמנה בוס ק"י אם תפולל מנחה לאחר י"א שעות
 שעות רביע על סיום הין להפסול טוב מעריב אפילו ביום אחר עד אלת כסוכנים ואם תפולל מעריב ביום לאחר
 י"א שעות שעות רביע על סיום לא יתפולל טוב אפילו ביום אחר מנחה לאחר י"א שעות פחות רביע (דבוא פלוגתא
 גמ' מהי מחיל זמן מעריב וסמך זמן מנחה) לכן לא יעשה הרשו דסחרי לסתכל מנחה ומעריב בזמן
 אחד שבו זמן מנחה או מעריב (ס"ח ועינין מ"א ס' רס"ז מיכא בנבור כולל וציריה ל"ך ולאכפס בקילו בוס
 וכהנו להפסול בניסח יחד אבל יחד יוסר בוס אם לא כשעת פוזק ומכ"ש שדעברד יא' (ס"ח ואם טעם ביום
 כהטונין ותפולל מעריב פולג כמנחה עד לילג שבור שכנר בגיפ לילג ואח"כ זרחס כהמ"ס אם אירע זס
 ביחיד חוזר ותפולל לילג (ס' רכ"ג כעיק' יד ועי' בא"ר דס"ח בנול) אבל כניבור אם אירע זס א"ל להפסול
 בנית לילג (ס"ח) : (ג) נהנו הירונג לאכול שעות גדולה סמוך למנחה גדולה (סיניו מ"י שעות כני"ל וסעודה
 קטנה סמוך למנחה קטנה וסיניו מנ"י שעות כני"ל) וסיניו משום שקורין לנכב"ג להפסול וסוף כולך לשם להפסול
 כני"ל (אבל אם תפולל בביתו אף שקורין לנכב"ג לא מהני) (עינין מ"א ס' רל"ט) יוכא לשיחש שחא מכתב אשכנז
 עוד שקורין לנכב"ג צריך להפסיק ולהתפולל (וזס מוכרח דלח"כ מא' פקנתיס) אבל סעודה גדולה כמ"י שעות
 גבוהין או מילס להתחיל סמוך למנחה קטנה אין לכסיר בזה (ע"ז ומ"א ס' רל"ב) וסיניו חזי שש קודם כומן
 (וסוף ג' שעות ומניח קודם לילג) וכן יש נאמח להחמיר כהשודס גדולס אפילו סמוך למנחה גדולס חזי שש קודם
 (ס"ח דלא כמנהג : (ד) וכן מותר לילך למרחק אפילו בכל מידי דמרחק אפילו סמוך למנחה קטנה מעטס כמנח"א
 שוא"ל וקורין לביסכ"ג : וחק' שהשודס גדולס אסורס אפילו למנחה קטנה ס' ונמנח' מדמי לא
 להדי אהנכ סיניו טעמא דמנחה גדולס דכיון דשתי שברות לא נהנו כמו כמות רמ"א גס סמוך למנחה גדולס
 וסיני מ"א מנח"כ מרחק לדעת ר"מ ור"א"ל דיוכא משום יתעלף רק דחאי לאמשובי מותר וכמו שכתובין לין
 אפילו החלת דין אפילו במנחה קטנה (עינין אוריס והומיס כ"ס ס' ועי' א"ר) : (ה) וכל זס בעיר שקרין לכ"ס
 שכניסם אבל כשאין קורין לנכב"ג כמו כבסר וכס"ג אפילו בעיר רק כסוף תפולל בניחו ביחיד (עינין מ"א ס'
 רל"ג ס"ק ב') אסור לאכול סעודה קטנה סמוך למנחה קטנה וכן סעודת גבוהין או מילס אפילו סמוך למנחה
 גדולה דכיון מהות וליך אסור . ואם תתחיל (דסיניו מאנטל ידיו הו סחיר תגורו אפילו לא נעל ידיו מי שנס
 לפחד תגורו קודם אפילו) או קודם ג' שעות ומניח קודם לילג תתחיל אפילו סעודה גדולס אין מפסיקין (ואפילו
 כשיס מנין ואין קורין לביסכ"ג ועברו זמן הפלס כני"ל אין מפסיקין) (א"ר כנס ספק חוס' אבל אם תפולל
 לאחר ג' שעות אפילו עינין יש סמות כרבה אלא בודע שימכוך סעודתו עד לילג סוכס מיד (ס"ח) ונשמיס
 שלאחר סעודה לאחר נדחת המזון ואם חס"ס בנא אפילו סוכס (עי' ס' רל"ט ומ"א ס' פ"ט) : (ו) וכן
 הסעודת אסור סמוך למנחה קטנה כני"ל כעיק' ס' (ובתהלת הסעודת כוא מניחה סודר הכספדים על נכריו) וכן
 כבסר אסור ללמוד כשהניע זמן מנחה רק יתפולל מקודם (ס"ח) אבל חזי שש קודם מורה ללמוד ואם תפולל
 ללמוד כחי שש אינו פ"ס אף כי עור שרות ואם תתחיל מכתביס סוכן סוכס ומתפולל (ע"י ס' מ"א ס' כמ"י
 זמ"ס ליל דברי הפלס מ"ט) : (ז) כא דאסור לאכול סעודה קטנה סייע כשקונע לסעודה אבל אפילו סירוש
 מנח

דרך ההיים ונתיב הדיים

לחזיר יפלו ויבוא : (י) ודמור' ס' ק'ת סטיף ט"ו כחז שרדך לחזור ולהפלה אפי' שהוא לתלומי ערביה ובערביה אין חזרון בשניל הכרת ר"ת וכו' משני שאין קידוש התורה נולד אכל עכשיו שמהפלה אופה כיום לרד לחזור ולהפלה : (יא) עין לעיל אות ד' בשם הכוכר :

בליכ היקפ (כס) : (יט) אם לא הספלה מרביע של ר"ח וזרדך להפלה כיום שמים ולא חזרר יפלו ויבוא בעיני (י) א"ז לחזור (עין סימן ק"ח דים פלוגה) כזה ופיון כס' חכד' ובא"ר הכרע להפלה כמורה פנים ע"י חידוש אמנם נראה נזה כיון דקיי"ל הספלה מוסף חף דלא חזרר בשמיות יפלו ויבוא א"ז לחזור ולהפלה

א"כ אפן כולגופה דרבוטתא י"ל כאן דיסמוך על הפלה מוסף על הפלה מוסף כמו בש"ן אם לא חזרר יפלו ויבוא יסמוך על מוסף לכתחלה ס"י מוסף סיממוך על הפלה מוסף מביהפלה בתורה נדבס ע"י חידוש לדעת סרא"ש לרדך חידוש ביהתחדש איזה דבר ולכמה סופקים פטור מכל הפלה ומכ"ס ככה דכנר חזרר ר"ח כר"באכוס ודו"ק : (כ) כל מקום שמהפלה ש"ע להשלומין אחר הפלה החיוב יאמר (יא) אשרי בנקיח ואח"כ יתפלה רק כשמהפלה מעריב שמים כשניל שכתב במתחם לא יאמר אשרי רק יבסס כדי כיון ד"א (סימן ק"ח כ"ב ע"י סימן ק"ס) : (כא) אם לא הספלה שמיות של ר"ח יתפלה במתחם שמים כמו בשבת : (כב) מי שלא הספלה מילה כיום שלפני יום שמתחילין לומר על ומטר יתפלה מעריב שמים ומזכיר בשמיס ואם לא חזרר כר"באכוס וכוזרר בשמים ד"ט כמ"ס לעיל אלא יפלו ויבוא אם ככה בערב ר"ח ע"ש ומדרשו לכאן ואם לא חזרר בשמים יחזור ויתפלה בתורת הדבס ויבוא אם חיוב הני להפלה תהא לחובתי ואם לאו תהא לדבתי (וכמ"ס בשם כר"בא"ר כס' ק"ח ש"ס כחארונים) ובא"ר ש"ס כתב דיתפלה בתורה נדבס על ידי חידוש היינו דביס נראה לו ויזהר שלא להפלה מאוס דחולין כהר הפלס העיקרית (אמנם נראה דכה באמת לדעת סרא"ש שס דנמדיתתו מזריכין למיס מקדמין לשאלו מו' במתחם כמ"ס ע"ק ג' ופ"א כס' ק"ז ע"ש ור"בא"ש צוה ככרוביא ובא"ר גדולים כמנואר שס בעור ובס' כר"בא"ש ונסי דלא אשמינן ביה מ"ס לענין זה דאיכא מהלוקת נוס א"ז חידוש ר"ל) :

מה דיני הכנסת שבת

(א) ומ"מ אין רחיצה זו חובה גמורה אלא המקיימה מקבל עליה שכר ושאינו מקיימה אינו נענש עליה (סימן ר"ס) : (ב) ויש מלשגים ע"ז (האר"י) ומ"מ פזנ ליוכר לכתחלה (ג) ודמור' סימן ר"ס ככה וטובגין בקצת מקומות שלא להספיר כר"ח אפילו חל בש"ס משני תשס סכנה כי כן חזרר ר"י החסיד (אבל מענין גלות כספרים לא חזרר דשומר מזהו לא ידע כו') : (ד) ולא ימחר להזכירם בעוד היום גדול שלא יאשעו ויאחרו עדיין יש סבות : (ה) ויש טובגין להיות ב' מעות על האולתן מלבד העליונה שעל הלחם משום שכתמנעוין הסח נתאלו שלתן מגולה :

(א) מצוה על כל אדם שירצה בע"ס לכבוד שבת (ור"ע כהנ כהן שלא ירצה כל גוסו בע"ס מבוס דקסא להשמיש בלוהו יום) ואם אי אפשר לרחוק כל גוסו ירצה פניו ידיו ורגליו נהמין . (א) ומצוה לתפס כר"בא"ש ולגלה הכפרים בע"ס וכן לגלה שערות ראשו אם היו גדולים : (ב) כשנוטל אפריו לא יקול אותה כהדגן יתחיל בשמאלו בקמיצה ובימין באצבע (ב) וימין אום דכנ"א בשמאלו ובדאג"ס בימין . ואין לקיץ אפריו ידיו ורגליו כיום אחר . גם אין (ג) ליטול אפריו או לגלה שערות ראשו כר"ח אפילו חל בע"ס : (ג) כשיביס סטדך לחשיכס יטאל לאכ"י ביתו כשלאן רכס (ד) [עברתס ערבתס]

כפרתסם הלס ויאמר לסס סדליקו אם כנר : (ד) יסדר שלהנו ויבטי מעומס ויתקן כל עניני סביס כדי ביחלאלו ערוך ומסודר כבואו מכהכ"ג ויבסי שלהנו (ה) ערוך כל יום סשבת . ויש לו לראס לעבאט נעאלו מלאכות לכבוד שבת כי מצוה בו ויחר מנעלוהו כדאיכא בגמרא רב ספרא מתריך רישא רבא מלח שינופא לכבוד שבת : (ס) יתחיל שיכיו לו נגדים נאים לבשת דכתיב וכבדו ודרשינן שלא יבא מלבושך של שבת כמלבושך של חול ואם אי אפשר לו להחליף כגדיו לפחות יבליכל אוהס למסס דרך כבוד : (ז) וילגוס ע"מנו כנגדי שבת מיד אחר שרתק עמנו וחו כבוד שבת ופל כן לא ירצה לשבת אלא עמוך לערב שיוליב עמנו מיד . ויחמת בנייתא כשבת כיוזא לקרחת סמלך ויבוא לקרחת חתן וכלס כדאיכא בגמרא ר' חנינא מעטיף וקאי כפניא דמעלי שבתא ואומר סאי ונאל לקרחת שבת מלכתא ר' ינאל ואמר כולא כולא כולא : (ז) וירגס כבשר ויין ומגדנות כסי יסלוס . אפילו עי סזריך לאחרים אם יש לו מעט מעלו לרדך לורו עמנו לכבד את שבתא ולא אחרו עפס שבתך חול ואלו חזנרך לכריות אלא למי שהעטס דחוקס לו כיוחר ע"כ לרדך לזמנס בשאר ימים כדי לכבד שבת . וכל המרגס לכבוד כן כגוסו כן כנגדיו כן באפילה ובהיס כרי זס משונה :

במה דיני קריאת הפרשה שמו"ת

(א) ודמור' ספס שיחרגס כתרנס וירושלמי ומכלתא ומלכתא : (ב) ודמור' ס' ר"ס כהנ וכן הקורא כ"ס מקרא ונכנס ג' חזר ולמד כל הפרשה עם פרש"י שהוא כתי על יסוד התלמוד ס"ז מעיל ויחר מהתרגום שהוא מרגס יוחר וי"א שהתרגום זכה משני שניתן כסויי כגון יגר שהדומה : (ג) ומי שאינו מנין פרש"י יש לו לקרות כס' :

(א) אפי' שכל הכורה היינו סכרס כולס שומס כל אדם כניבור חיוב לקרות לעצמו ככל שנוט ס' אוהו סהכוס כמ"ס אפילו שערות ודיקן (א) וכ"ס ראוין ושמעון ואם למד הפרשה שני פעמים עם פרש"י חבוב כמו הרגום : (ב) וירח שמים יש לכוסו שיקרא הפרשה כמ"ס וגם ע"י רש"י : (ג) ומי שאין כידו תרגום כגון שהוא כדרך אין ניוח אלא מקרא אחד יקרא שני פעמים מקרא ואחר כך כשיבא למקום שיבסי לו תרגום יקרא התרגום מנוס

דרך החיים ונתיב החיים

קודם לבר של חלב : (ה) ואלמור סימן רס"ג סעיף י"א
 כהן שהנדר קודם שהסכה לאורן דיוון שיעקר מנוס
 הדלקת נר שבת אינם הסדלקת בלבד אלא הסגאה והתמיש
 לאורם הוא עיקר המנוס אלא שהדלקת היא התחלה
 והסגה למנוס זו ולכן מצרכים עליה וזו שהסכה ולא
 צירכה בתחלה המנוס יכול לנדר קודם עיקר המנוס
 דשייך נר שהסכה לאורן (וע"פ בקור"א שאין מקום
 לקטיות כ"ה דבאן) : (ו) ואלמור סי' רס"ג סי' ק"ו
 כתב ומ"ע לה יצרכו שנים במנוסה אחת שיש לה קיום
 הדנס : (ז) ואלמור סי' כס"ג ס"ט כתב חבל כשאינו
 אצל אשתו אינו נאסר בנדרת אשתו כשיש לו הדר
 מיוחד שם במקום שמתאחד ואם אין לו הדר מיוחד שם
 אשילנו אם יש לו אלא שכנגד"ב שמתחשם שם ג"כ ואין
 כנגד"ב לדלקת שם נר עלו אין האורח צריך לדלקת
 שם כלל :

על הלבוש (כס) : (ט) הם נאספתם אם צירכה על
 סדרות אם לא א"צ לנדר כי ספק ברכות להקל ועוד דסירכא נקוט ואחיא (פחלת בעשה) : (י) אם נאספתם
 אם בדליקת קודם פלג סמנה או אחר פלג המנוסה היא אינה רשאית לדליקת מנוס דלמס בדליקת אחר פלג המנוסה
 כבר קיבלה שבת עליה הלא המנוס לבעול לדליקת עוד לכבוד שבת ואם אין בעלה בנייתו המנוס לאחר לדליקת שבת
 לכבוד שבת בלא צרכה : (יא) הרבה בעלי בתים סדרים בניית אחד ממנוס ככל אחם מנכרת ומדלקת ואשילנו
 בשבולט מדליקת במנוסה אחת מדלקת כל אחת (ו) ומצרכה (א"ר סי' רס"ג ודלא כמ"ס שם בשם פ"א"ס) :
 (יב) אשה סומא מדלקת ומצרכה שיש לה ג"כ כנאס ממאורות (כמבואר בא"ח סי' ס"ט) ואם דרסה עם אחרים בניית
 אחר ואותן אחרים מדליקין מדלקת סומא בלא צרכה מפני שאין לה כנאס מה שיש נרות יותר ואם יש לה בעל
 אף סדרים עם אחרים בניית אחר מדליקת בעל בנדרת מפני כנאס י"ס לו כנאס מה שיש נרות יותר (מ"א ס"ק
 י"ט) : (יג) סדרות צריכין לסיבות דולקים עד סוף זמן הליכה אף שאובל מנע"י ואין דולקות עד הליכה כפי ולא
 נאי צרכה לבעול שאף שיעדין יום יש לו כנאס ובמחה בשעת הליכה מן סדרות ומנוס מן סמונרת שיעבו נרות
 ארוכות שיהיו דולקות עד הליכה אף ברוזס לאכול מנע"י (פ"א סי' רס"ג) אבל אם בדליקת בניית ואובל בנדרת
 צריכין סדרות לסיבות ארוכים שידלקו עד הליכה ואם לא היו ארוכות שידלקו עד הליכה כיו צרכה לבעול ואם
 בניית מדליקת סיס קאת הוה"ו ומשמשם שם שיש דבר לאור סדרות לאורך כשכחו כשכולין לענילה בע"ש שמדליקין נרות
 בנדרת"ב ומצרכין עליהם מנוס דממשמשים שם לאור כנר קאת לאורך שבת ואם יש נרות בל"ה"ס כיו צרכה לבעול
 ובלאו כפי אין פגוש זה טוב רק יש לנכסו כמ"ס"ל ס"ק ב' : (יד) בחורים כשכולין לנמור חוץ לנייה ויש להם
 הדר מיוחד לזון שם וארכילם בניית אחר צריכין לדליקת נר בהדרם ולנדר עליו ג"כ צוה יש שלום בית שלא יכשל
 בעין או בחן ואין צריכין לסיבות סדרות ארוכים שידלקו עד שיבואו לנייה כלילה ובל"ה"ס כיו צרכה לבעול (כס)
 (משום דמי למדליק בניית ואובל בהדר) אבל מי שיש לו אשה ומדלקת עליו בנייתו מדליק בהדר כמיוחד לו
 (ז) ואינו צריך שישארו מנכרת כשבינו (כס סי' רס"ג) : (טו) אורה שאין לו הדר מיוחד ויש אין מדליקין עליו
 בנייתו צריך לנכסיהם כשבינו אבל אם מדליקין עליו בנייתו ואין לו הדר מיוחד אין צריך לנכסיהם כשבינו (כס) :
 (טז) כשמדליקין הרבה נרות בנדרת צריכס להיות על אותן נרות שמדליקת על כשלתן ואין לנכסיהם כשלתן על
 כשלתן שישארו שם וידליקת ויבדק עליהם ולא יבדק על כשלתן זה ויניחם אחר"כ על כשלתן אחר ואם פאכס יולדת
 כשלתן בעלל בנייתו וצריכס בעצמם לדליקת וסירחא גדולה להוליכה לכשלתן או כשלתן חללה יפסדו סדרות חללה
 על כשלתן קטן או כפסל ותדליקת ותבדק עליהם ויעמדו שם שעה מועטת ואחר כך יכול לניטלם ויניחם על כשלתן
 בהרזס שיעמדו שם אבל אינו רשאי להארו אחר סדרות בינו ויהי' מדליקת אותם כי אינו מראש שאול לכבוד שבת
 כי בהרזס יאמר לנכסו הוא נדקס להם : (יז) מי שאין ידו משגת שואל על כפסחיס ולוקח לו נר לכבוד שבת
 ששנר בכלל עונג שבת ופ"ו לא אמרו פסח ככתף חול ואל תצטרך לבריות ודי לו בנר אחד - חכילס פ"ט שלג
 ששודות כדי כשיטת ולהם משגת של שני סעודות קודמת לנר ונר שבת קודם לקידוש סיוס וקודם ג"כ לנר המנוס
 ומע"י נר אחר כפי ואם יש לו שעות יותר ממה שצריך לנר אחד יקנה יין לקידוש סיוס (סי' רס"ג ע"י נמ"א) :
 (יח) נכסו לדליקת סדר ולכניסו כדי שהסכה מותרת ותאחז בו כאשר יפס ובעלל צריך ליוצר לשמות (פ"א שם כ"ט
 כתמים) : (יט) שמדליק צריך שידליק ברוב סיוסא מספסילס חוץ לנר (רס"א) :

נא דין אימתי מתחיל איסור מלאכה בערב שבת

(א) ואלמור סימן רס"א סי' ו' וסימן רס"ג סעיף כ"ג
 כתב שמשמשים בעשיית מלאכה עד כניס ומשומר
 ש"י
 (ב) ציבור כשהסללו סמלג כמנוסה ומעלם סוף כשתחתיין
 (א) עומדו סיר ליוס כשבת נאסרין כמלאכה (פ"ט
 סי' רס"א) וכמוספס אף בלא הספסלו מצרכין אחר סרוב
 ואם יש הרנס כפי כנשייתו אין אחת ענדהם כתר מצרכס
 אף שכול קצוה ננכרות אחר סרוב - ארס כנ"ל לצ"ד
 ע"פ

דרך ההיים

אין נה כשיעור אם אין מקפיד על הערובות כמו שהנאר לקמן אם נוגעות זו בזו עד שבדקו מזו או (וה נקרא עיכס) יטינו שטחין כ"כ שאם הנעל עיכס אהם ינצל מחבריהם עמה מצטרפין וחיובין כהלא וכן אפילו אם אין בדקין א' נזו וכה נכלי אהם ככלי מזרין לחיוב חלס ואפילו אהר שגאס ונעסס פת עכני צירוף כלי לפתחייב כהלא (י"ד סי' ש"כ): (ב) צירוף כלי לא מכני אלא ככלי שיש להם דפנות ונחתם כחוף ככלי וצריך בלא יא' שם כב' א' או עיכס א' כולם חוץ לזוסי ככלי דלאו אין ככלי מזרין לאוהו ככר או אהרס עיכס סיגאלת חוץ לזוסי ככלי ולא מכני מה שמכסה כמס עלים והם סתקת מן ככר או מן עיכס מונחין סוף ככלי ומקום חוץ לכלי או ככלי מזרין (שס): (ג) אם נתן את עיכסות או את ככרות כענינא שאין לה לבזוכין אין מזרין לחלס והם עכסו כהת למעלה כסדיו או כמסס כשהן מונחם על סענאל אין חבוב כמו כלי לזרסן לחלס וכמסס אם אין כלי כיהוק את כולם כדי לזרף אותם להלה יניחן כסדיו וככסו בלוחו סרין עליוסם והיו כמו צירוף כלי והף כהלאמט מצוליס רק יוכר בלא האל מזה שלימס חוץ לכיוי (שס): (ד) כד"ה כמזרפין פ"י שיעס וצירוף כלי כמו שנתאר לעיל דוקא כהיו כעיכסות כל אהר ולינו מקפיד על הערובות אבל אם מקפיד על סערובת כיון שהתחם סת קיבר והא' פת קיברס אהר יש כרכוס וכענינא אהר כה כרכוס בלוחו סתקתא אפילו אהר מקפיד על הערובות ואין מצטרפין וכן אפילו כעיכס שאין סחס בני אדם כשיעדין אם כוא מקפיד כסירוס בלא יתערבו זה עם זה אין מצטרפין (סי' ש"ז):

גד דין צירוף בעיסות ב' אנשים

(א) שתי עיסות של בני אנשים שאין בכל אחד שיעור חלס ויש בשניהם שיעור חלס ונתערבו יחד בלא מדעת עד ששנו זו בזו או שנהן כ"ה קמחו לנהתוס ועירבן סתתוסם בלא מדעת אפילו פ"ד לחלקן אהר אפיוס אפילו אם כמני בעיסות מעין אחד שאם סיה מזהרס אהר לא סיה מקפיד על הערובות פ"מ כיון ששני בני אדם סתתתא מקפידין בלא לערב עיסתן פ"מ אין מצטרפין וסערין מהלל אהר"כ ידוע כסירוס שאין מקפידין על עירוב עיכסות וכיה דעתן ג"כ בלא לחלק עד אהר אפיוס דלא מצטרף וחיוב כהלא ופולמדיס כולמדיס כיהל לפני רב אם נפן כל אחד קמחו לנהתוס לאסוף ועירבן סתתתוס בלא מדעת כדי לחלק אהר אפיוס מצטרף וחיוב כהלס כיון סתתתא אין מקפידין וכן שני שותפין סתתתא אין מקפידין (שס): (ב) שני אנשים שלבו עיכס שאין בה רק כשיעור אחד אם סיה דעתן לחלק כנצק פטור אפילו אם אהר בחלקן כוסף כל אחד ואהר כשיעורו עד שסיה כמס כשיעור פטורין אהר סיה דעתן לחלק כנצק חובב ונפטרו אבל אם כוסף כ"ה שיעור שלם חייב אבל אם סיה דעתן כעמט ליכס לחלק לאהר אפיוס אפילו חולקין כנצק חייבין (ש"ד סי' ש"ו) * וכן אהר אהר עכסו כשיעור כדי לחלק כנצק כשמות מכשיעור לאנשים אחרים או לנ"ב שאינן כסוכין על שלחנן וחלקס כנצק אהר"כ פזרס מהלס והפילו כוספו אהר"כ על כל חלק עיכס עד שיעס בה כשיעור פטורס כיון כסיה להס שעת חייב ונפטרו סוי כעיסס סטורמס הלחס אבל אם כוסף כשיעור חלס חייב כהלא אבל אם לא סיה כדעתו כעמט ליכס לחלקן כנצק לאנשים כרכס אף שחלקן אהר"כ חייבת כהלא (שס): (ג) כשני מיניס מן התמס סווייס סחיבין כהלא כיון מצטרפין פ"י כשיכס וצירוף כלי אף שאין מקפידין על הערובות רק שיעס דגן מצטרף עם עיסת פטוריס וכן עיסת פטוריס מצטרף עם עיסת של כולה שועל אבל שאר מינין אין מצטרפין זה עם זה אם לא שלם אהרן כיהל דלא רב כה' מיניס מצטרפין כמ"ס לעיל ולכרמני"ס עיסת של דגן מצטרפת עם של כולה שועל ולכן לכתתלס אין לזרף עיסת דגן עם עיכס של ש"ס פ"י כשיכס או צירוף כלי והם צירף מפרים חלס בלא כרכס (סי' ש"ד): (ד) אם צירוף עיכס בלא סיה נה כשיעור חלס עם עיכס של ס' מיניס ממין שאינו מצטרף בלא סיה נה ג"כ כשיעור חלס וכן שיעס יש כשיעור חלס ואהר"כ חלק אותה וכוסף על כל אחד ממניי עד ספיוס כו כשיעור חייב כ"ה כהלא כיון בלא נטרסו כססו מערבין ועכשוו נה להס כחייב אבל אם ירבק שתי עיסות ממין אחד פ"ד לחלקם לפני אנשים ולא סיה בכל אחד מהם כפ"ע שיעור חלס רק כיון שיעס וחילוקן אהר כן וכוסף על כל אחד מהם עד ספיוס כו כשיעור חלס פטוריס לפי ככנר סיה להס שעת חובס והם סיו פטוריס בלוחס שעת (כמו שנתאר לעיל שס):

גה דין כיצד מפרישין חלה מן עיסה שיש בה כשיעור חלה על עיסה אחרת

שיש בה כשיעור:

(א) אם יש לו שתי עיסות ויש בכל עיסה כשיעור ורובא לכפריס מזו על זו או שאהס אהרן פת ורובא לכפריס מאחד על כולם א"כ לא צירוף כלי ולא נניעס אלא כיון כשחייבן לפעו (והו סיקרי מן כסוקף) מפרישין מוס על זה וכנה אם יש בכל אחד כשיעור אפילו אם כוא מקפיד עליוס בלא יתערבו לזון כהלא' פת קיבר וככ' פת נקיס או כה' יש כרכוס וכענין אין כו כרכוס רק אם סה של אהר אהר מפרישין מא' על חנירו ככסן מוקפין ואם לה שתי עיסות מכני מיניס ויש בכל עיסה כשיעור ומונחיס כולם לפנין אין מפרישין מא' על כולם רק עיסת שערין ופ"מ מפרישין מוס על זה אבל שאר מיניס אין מפרישין מוס על זה (סי' ש"ד סעף ב'):

גי דין אם מפרישין חלה מעיסה של תבואה ישנה על עיסה מתבואה חדשה או להיפך:

(א) עיסת מהנולס חדש ויש בה כשיעור חלס ועסה עיכס מהנולס ישנס ויש בה ג"כ כשיעור חלס אין מצטרפין

דרך החיים

(ג) טעושה עינא נמי ניריש לבאל כמו לאקשיין או קרעפליין וכוונתא אה איין זו טעושה כלל מן הפשקים המכשירין אייז לפשרים הלם עמנא אפילו בלא ברבא ולא רוצה לאפות מעט ישרים מכל טעושה הלם בלא ברבא ואה ים זו מעט מים או שאר משקים דינו כמו בסעיף ד' : (1) ים ליזר מלגוש עינא נמי יזינא או בשאר מי פירות לבדא לאייז ועיב עמנא משקים טהורים מחמת דעינא טהורא נמי פירות לבדא אינא מוכרת לקבל פומאס ואייז הלם זו טהורא ולאכלא גיב איה דאלו רובן טמאים (טס) : (1) הוונשנין שבליהן ענב כגון לעקייך חייב בחלס לביע לכן כשפושין לעקייך שיעור חלס לריין לפשרים הלם וכן נתיקוס שהמנאס כשפושין חתום או ברית מילא שולחין לו אייזכו כאל לעקייך וכאל איין פשרים הלם ומנו בנינו מפי טהורא פתום מכשיר אחייז כשגזערפו יחד בכלו אלל מי שבתלתו לו חייבין בחלס וריין לפשרים מן חלס וסיינו לבצוע מכל אחד פשט בלא ברבא וטעמא שמה אחד פול בניחו כשגזערפו עם שאר עינא בלו ויסיא טהורא מכל אחד מעט :

גמ דיני הלה בעיסת נכרי

(8) פקוזה נאך מנחתום עיבד כוכניס אף טיב בם כשיעור חלס אייז לפשרים ממנא חלס וכן אה לקח מן הנחתום פתום מכשיר וסוסין עליו ישראל עד שיהיה בו כשיעור פטור אה לא בסוסין עליו ישראל כשיעור מתיבא שלו וכיט הוקום פת מנחתום עובד כוכבים שאייז לפשרים ממנא חלס (טס) :

הביי כתיב שיל הכיז נכס מייז וייל כחלקק עינא מן העובד כוכבים טהור טהורא טהורא וישריו עם טעושה של ישראל שחייבת בחלס איה לפשרים עליו ממקום אחר דכוי כמפרש מן החיוב על הסטוראס פטיס בלקח מן העובד כוכבים כוא הרוב כהרי המעורב בטל מן המורה ברוב ואותה עינא שלא תערבב חייבת לעייז דתרוויסו מדרבנן מייז כיון שנעיסה כהעערה ים תייז דרבנן החל דמלס בומייז דרבנן טיח בהתנולס ברוב ואותה עינא שלא תערבב איין בם אלל חד דרבנן ואין מעריבין מוז עייז דכוי מחיוב על הפטור וכדיא רליוס מנחתום דף לייז דייז כדורי כהעערה לו טבל בחולין וכוי עייז וכדמי כתיב דמייז פקד זה מלס שכתב פטור דלס תעמד לו פת שפושט מענו חלס עם פת שלא תפושט מענו חלס וכן בטעל שאור מן עינא בלא סורמס חלסא עם עינא טהורמס חלסא דיכול לפשרים עליו ממקום אחר עייז ואין להקשות על דמיז דמייז מיידי רליוס מייז דשאור כה על השאר טעמא משום דעמב כשיק דאורייתא דייז דכל מייז איין בו משום טכיע אף בהשאור כוא המתיין ירוש שמחמתן ומעמיד כוא איינו אלל מדרבנן כמבאר בברייתא וייז סי' זמא וסנה כתיב כשיעור קעזיק דינו של כהן ונראה דהור ממה שרעיק כתיב נכס מייז ופוסק דמותר לפשרים כתיב מייז אף מייז לריין לייזב דך דמנחתום דף לייז דלום דוקא לקוים דמייז לפשרים מענו דמשמע דשאור לפשרים מחיוב נמור וכדברי סמיז טהורא כתיב וסנה אפטר להק בין מעבר לחלס דהנה סא דשאור לפשרים מן החיוב דאורייתא לחיוב מדרבנן אינו משום הכרר וחייב מדרבנן דסא חתום יניממא (פ"ט ע"ג) נדיב לא תאכל בחנו כדדיא דמן כתיב על שאינו נקוב דפוערת כנקוב ויס כוי תרומה דרבנן ואכורה לריס רק בהאיבור כוא משום הכרר דחייב דאורייתא דכוי כמרכס כמעשרום דפירותיו מתוקנים ומעשרותיו מקולקלים כמבאר בקידושין דף גיא • ואייז ים לחק דכעעבר כיון דלריין שיעור ומכרס כמעבר החוב אומו כרבוו כעכל דאורייתא וכשיהנס לכסן ואכל סייז לאוכל חלסי משיב אחר לפשרים מן החיוב אפילו על החיוב ועל הפטור דאחי לייז לקולו שיהנס לכסן וכן בתרומה חלסי שאין בם שיעור אפילו בזמן כזה דעומד לבריס מייז ים חש תקלס כיון דחלקן שאמז כתיב תרומה על חיוב דרבנן דאורייתא דין עכל ים לו כיון שפושט על הפטור דאורייתא ונטבל טמא אכיר לפסיק וכשנתנס לכסן (דף בומייז מחויב ליתן תרומה לכסן כמבאר סי' שליא) בתורת תרומה טמאס מותר לפסיק ומילא כשנתנס לכסן בתורת תרומה אחי לייז תקלס כמיז חתום יניממא (דף פ"ט) נדיב ר' נהן ומשיב חסיז משאייז בחלס כשפושט מן החיוב דאורייתא על החיוב דאורייתא ועל החיוב דרבנן דאחי מתוקן כמיז חתום יניממא עם כניל ומכוס תקלס שינא ליד כהן וייסיק בטבל גייז לייז למיחש דסא חלס בזמניז לא חקט רק לשיכס ולא ליתנס לכסן טמאס בלא שפכת תורת חלס • ונראה דמותר לשיק בעיסת עכל • עוד נלמדי לחק דדוקא כשפושט מן החיוב על הפטור כגון טיב טי קנין עכל שאינו חייב אלל מדרבנן ויש לו קב עכל שייזב דאורייתא ומפריש סקב של חיוב דאורייתא על סייז קנין שאינו חייבין אלל מדרבנן נעמא דאותו סקב כוא עכל נמור דאורייתא דסא בתרומה בעיין שיפאר שיריס שנתקנו באוהס בתרומה ואה עמב על הדגן תרומה ולא כשחיר שיריס לא חסיב תרומה כלל ודין עכל ממש ים לו ואייז סייז כשפושט קב החיוב דאורייתא על סייז קנין שחייבין מדרבנן כוי דאורייתא לא טיב לתרומה זו שיריס ודין עכל נמור ים לס ולכן חיישין קב החיוב שיעבור כסן על דאורייתא • משאייז כשנתערב סקב אחר של חיוב כתי קנין של פטור ויש לו גייז שפושט קנין כמיז שחייבין דאורייתא או מפריש פתום י קנין שחייבין דאורייתא קב לפטור אותן קבין שחייבין דאורייתא ושיריס סקב על אותן שאין שייבין רק מדרבנן מחמת הטעושה דכוי כמפריש מן החיוב על החיוב וספסור דאין כוס ננד החיוב דאורייתא רק ממש דכוי כמכרס כמעשרום דמעשרותיו מקולקלין משיס דעשירית סקב סמי • עכל דאורייתא מעורב באורו סקב טהור פתום נמור דאורייתא ברובא כניל ואף אה יבוא לייז תקלס לא יבוא רק לעבור שאור דרבנן לא חיישין שז להקלס כוו ועוד נראה כיון דכוא רק מדרבנן סס אמרו וסס אמרו וכיון שנתנו עייז עם תרומה לפטור אה כשפושט כהוא מדרבנן סייז נתנו עליו עם תרומה להסיר אייע פתום טהור עמנו גס כן רק ליסור דרבנן ולפי זס לייק כלל מנחתום דכס מיידי דלא כוס כלל רק לקוים שיעור חלס לפטור אה החיוב דכוי כמפריש מן החיוב על הפטור משאייז סקור מיידי כלאומן שפריש מן החיוב על החיוב ומל ספסור ויש כוס שפריש על החיוב

דרך החיים ונתיב החיים

כב

חיונו רוב נגד מה שמפריש על פסאז דמסר כמסיל וא"ש גם נא מה שכוונך ב"ד סי' שפ"ד סעיף י"ב גבי אופה שפניד"א שיכול להפריש מ"מא מעטש דע"כ דלורייא וכה"ל דשאר דהתמין אינו רק מרובק מ"מ פ"י לפרוש ממ"א ולפי כ"ל א"ש דבאופה שפניד"א אכמעינן דאף דלין לו רק ביום ממ"א ורואה לפרשה טוב על הפסח כנבוע ולכן כוונך לעטש זה דע"כ מעדורייא :

כללי דיני מוקצה

ס דין מוקצה באוכלין

(א) ואדמו"ר סימן ת"ש ס"י כתב שנתמין לסקל במדינות אלו אף ביו"ט והתחמיר ביו"ט סב"א עליו ברכה ועיין שם בקונטרס אחרון ס"ק ז' :
(ב) ושאקין שז"מ מאל"כין בשבת למוך גניבת של יין מותר לשתות מגיגות זו בשבת ככל מעט יין שיוצא מן הענבים בשבת מהבטל ב"מ ב"ן שהיה כבר גניגות ואע"פ שהוא דבר שיש לו מחמירין שלאחר השבת יסיה מעבר בלא בטול מ"מ ב"ן ש"ן זה יוצא בשבת לא ה"ס כיבר מעולם קודם שנתערב ולא היה עליו שם יין מעולם לא חל עליו שם דש"מ פ"ד לאחר שכבר נתבטל (אדמו"ר סי' ש"כ סעיף ד') ודלא כמו שסושתק לבאן בל"זו מדורים כנסה בשם כח"י אר"ם :

(ג) אין שום אוכל כראוי לאכילה מוקף לשבת אפילו פירות ששומדין להחורס אפילו תמין שורטע בקרקע ולא הכריבו ובי"ט שחתם סהרנגולת מותר לטלטל (סי' ט"י סעיף ב') ואפילו בלא לזוך כלל - וכן כתבי קודם בתימן לקרות ב"ן מותר לטלטל שלא לזוך כלל (סימן ט"ח סעיף ד') וכו"מ למאן (א) דלדור מוקף בפירות שנתקן לאור: להחורס ל"ך שירש"ס ולומר מלאן ועד כאן אינו נוטל ומכ"מ בפירות דהוי ולא הוי (מ"א סי' ת"מ ס"ק י') : (ב) אוכל שפסטה בו מעטש בידים כע"מ שלא יסיה ראי לאכילה כלל בשבת כגון גרוגרות וזמזיקים שמתמין אותם לייבבן וכן מפרימות קודם שתייבבו כיון שיודע ששכריו סת"מ דעתו מ"ן ואפילו נעשו רחויין לאכילה בשבת כיון דאיכא תרתי ב"ן כמטוס שיינו דחינו בידים ולא חוו הוי מוקף לכל השבת אבל אם כבר תתייבבו ביו"ט וכו' רחויין ביו"ט כ"מ שפגליה לא ידעו מוכ ואח"כ נודע להם שהיו רחויין ביו"ט מותר וכן חמרים בלוקטין קודם בישולן וכונסין אותן בקליה וכן מהבטלין מאל"כין מותר לאכול מ"ן בשבת קודם בישולן כיון דלא דחינו בידים וה"ן ענין - וגרוגרות וזמזיקים של עובדי כוכבים מותרים דלין כה"ס ש"ן ב"ל שובדי כוכבים (ס"י כע"מ ב') : (ג) גרוגרות וזמזיקים דהוי ולא חוו דאיכא אינשי דאכילי ואיכא אינשי דלא אכילי אי אומניה שיקף ליה מתורת מוקף ואי לא לא אכל בלין רחויין כלל לא מהני כומנס (שם סעיף ס') :
(ד) אוכל שהיה עליו איסור ביו"ט לאכילה ובשבת נסתלק האיסור אם עשה האיסור בידים קודם שנתן כגון נר שדליקו בשבת וכנסה אסור להסתפק מהבטן בשבת כיון דביו"ט כע"מ שיהיה דולק היה אסור להסתפק משום כינוי וכו' דהוא לאיסורו ביו"ט כ"מ שפגליה וכן אסור משום מוקף וכן אפילו שהוא ממלא רק שהיה בידו לטקן באיסור ולא סילק הוי כדתי בידים כגון פירות שהיו מחמירין ביו"ט שהיו מוקפים בע"מ ואלו לקטן וכן דבר המתחבר לידה אסור מ"מ בשבת וכו"מ משום מגו דהתקני ביו"ט אהקני לכולי יומא ועוד יש פנים לאסור במחבר גזירה גזירה שמה יעלה ויהא יוד - אבל דבר שהיה אסור ביו"ט ולא היה יכול לטקן באיסור בעצמו כגון שוחט לחולה בשבת אפסר בלא נודמן לו שוחט או סבין ברוק לא הוי כדחינו בידים ומותר בשבת (ב"י בטור סי' ש"ח) ובמחבר וידה אפילו בכל נכרי דלא שייך כה"ס כה"ס אפ"ס אסורין משום גזירה דיעלה ויחלוש וכו"ן אסורין משום איסור הי"ס ה"ס מוקף לטלטול ועוד דאסור לכו רבנן משום טולד ומשום גזירה דיעלה ויחלוש (מ"א סי' ש"כ ס"ק י"ב) אבל שאר דברים שהיה בו משום איסור שבת ויהא של נכרי והנכרי עשה האיסור בשבת כגון פת שאסר נכרי בשבת מותר באכילה בשבת כדחק או לזוך מצ"ס (ש"כ סעיף ד') ויהבאר עוד לקמן : (ה) משקין שזבו מזהים וענבים אסורין משום גזירה שמה יסוהט - [ואין מקומו כאן] וחלב שנתחבב מכתמה בשבת אסור ג"כ בקילקול (סי' ש"ס סעיף ב') ועיין במ"א סי' פ"ד ס"ק ז' דע"מ משום משקין שזבו (ב) וחלב שנתחבב מכתמה ביו"ט יהבאר לקמן : (ו) מאכל כה"ס כ"ל ששאל ראו למאכל כה"ס ח"ס וע"מ שמתמין מותר לטלטל וא"ש אינן רחויין אלא למאכל ח"ס וע"מ שח"ס מתמין ח"ס יש לו מאותו מין מותר וא"ש לאו אסור - ק"ו וה"ן שלנו סתמא טימד לאכלל בה"מ או לשייבם ומטלטל (ש"ח סעיף כ"ח וכ"מ ובמ"א ס"ס) : (ז) דבר שהוא ראי לכלבים ואינו עומד לכלבים רק לאדם כגון שומן זמן וכבר חי באינו ראי לאכול באומ"א ודג חי באינו מלוח אסור לטלטל (מ"א סי' ש"ח ס"ק ז') דלא כמ"ו (ש"ס) בשבת אבל ב"מ דהוא לנשלו ש"י : (ח) דבר שהיה ביו"ט עומד לאדם ובשבת נתקלקל מאכילה אדם ונעטש ראי לכלבים כגון כה"ס שמה בשבת אפילו ברי"ה מותר לטלטל דמו"ן לאדם הוי מוכן לכלבים (סי' ש"כ סעיף ז') וכו"מ למאן דמ"ל דמוקף אסור ביו"ט אסור בכמה שמה רק בשבת שמה כה"ס שמה כה"ס מותר (סי' תקי"ח מ"א ס"ק ח') : (ט) אוכלין ומשקין כראויין למאכל נכרי כגון עיי"ס ויין נ"ך שמוחר עט"ס ח"ס הם בוא דבר שראוי לנכד בו נכרי כמות שהוא כגון נשר מרסס מדובל מותר לטלטל בשבת וכו"מ כמו אוכלים כראויין לנכמה אבל אם אין עומד לנכד בו נכרי כמות שהוא כגון נשר מרסס ח"ס וכן אם ליה נכרי כלל במקום זה או דבר טריפה של נ"ש כמפקד ביד ישראל ומפקד כוכרי אין כה"ן דא"ל לנכד בו נדרים אחרים וכן ע"ל שאסור ליטנו לנכרי אפ"ל לטלטל (ש"מ כה"דו"ש לכו"י ש"ח וכ"מ המ"א) : (י) כל שגמרו ביד אדם

דלא פשר השנה (סי' ש"ח סעיף כ"ד כ"ס כ"ו) : (ט) כלי שזוא מאזם להסתמש בו מותר לקבל דק"ל במקרה מחמת מיאוס דמותר (סי' רע"ט סעיף ו') :

סב דין שברי כלים :

(א) והדומ"ר סי' ש"ח סעיף כ"ד כבב סרי זה טולד שנטעם כלי חדש ומותר בשבת ולא ביר"ט אלא"כ כשכרו מעו"ס שאז כוכנו למלאכה אחרת מנעו"י ואין זה נולד : (ב) מפני בלא היה עליהם שם כלי משולם : (ג) ואם זרקו לאשפה מנעו"י אסור למלטין כמו בשכרי שאר כלים : (ד) והדומ"ר סי' ש"ח סעיף מ"א ספק שאף שכן ראויות לקנות אין תורת כלי עליהן אם לא ייחדום לכך אלא"כ ראויות לביטוי כלים ואם יש כהן ג' על ג' אצבעות לכל עני' וג' על ג' טעמים לכל טעור מותר לנטולט ע"פ פירו דין זה : (ה) אלא"כ יבש עליו כך פ"א קודם השבת בלי החזרת הרגל שזו אין לתקן שמה ימלך להחזירם לתקופה בשבת אבל אסור להחזירם לשם אבילו כדפיון גזירה שמה יתקופה בחזון אלא א"כ דרכה לשולם להיות שם רפויים כפג"מ כפי' ש"ג :

(ז) כלי שנשבר בשבת ומכ"ס אם נשבר מנעור יום אם הוא מדיין רחוי לשם מלאכה כגון לכרות בו כלי מותר לנטולטו אפילו למח' (א) דאוכר טולד (סי' ש"ח בפ"ו ס"ק ס') ואם זרקו לאשפה מנעו"י כיון שניפלה בע"ש מליכות כלי אסור אבל זרקו לאשפה בשבת כרי (שם מ"א ס"ק י"ו) ובה דמותר לקבל כלי כשראוין לבוס מלאכה דוקא כשראוין למלאכה שרגלין לייחד למלאכה כזו אבל כשראוין אחר כשראוין למלאכה שאין מדרך הטולם לייחד למלאכה כזו אסור . ולכן אסור לשלול פתח שנשבר לטול בו אם קקון או לשים נכשפי נשים שדרך הטולם לזרוק מהם שנשבר בין כגרוטאות אלא"כ יהיה לכך כפי' מע"ש (מ"א שם ס"ק כ"ד וכו' ש"ג סעיף י"ט) . אבל מחמת הדבש שלא תיקנס מדיין מותר לטול בו קקון או לשם נכשפי נשים דומיין דמבין ליה מהא לזה : (כ) דלתות

סבלים שנתפרקו בין בחול בין בשבת מותר לנטולטן אפילו סכני אחר שבת לא נחבטל שם כלי מהן (שם סעיף ח') : (ג) דלתות הכיפ שנתפרקו אפילו כבבם אסור לנטולטן (ב) ואפילו ראוין למלאכה אחרת שלא כוכנו ביס"ש לנטולט אף שכוכנו ביס"ש ע"י פתיחה ונעילה מ"מ למלאכה כזו ברובה לנטולטו משכיו כיה אסור ביס"ש דהא כיה אסור לזרוק בשבת ומזו דהיתקי ביס"ש למלאכה או איתקי לכולי יומא ומינס דכלי הכיפ מוקף מחמת הסרוך כיה וכשבר בשבת ורחוי לתשמיש אסור כיון שיהי אסור ביס"ש וכן כלי שמלקחו לאסור בשבת ורחוי למלאכה יסור אסור לנטולטו מחמתם ללא כו"ל וס"ל אסור ביס"ש לזס (שם מ"א ס"ק י"ט) : (ד) שירי מתחללות מותר לנטולט דהוי לכחות ביה סינופא (ג) ושירי מתלויים באיין מתלויים בל מזה אפילו אין כבס ג' על ג' מותר לנטולט דהוי (ה) לקנות בו מידי : (ס) מוקף לבעלים סוי מוקף לכל הטולם ולכן נגד שאין בו ג' על ג' אלא כפ"ב עשיר דדרך העשיר לזרוק וסוא מוקף אלא וכוין כסוא מוקף לבע"כ כשעיר מוקף לכל הטולם אפילו לעניים שהון לביט טעמיר אבל נגד שאין בו ג' על ג' של עני אף טעמיר שכבית עניי מותר לנטולטו בעג"ר אחר כפ"ב אבל עשירים שהון נבית עניי אסורים לנטולטו . וסוא דמוקף לבעלים כיו מוקף לכל הטולם דוקא כפ"ג שאתקי מחמת גריותה להכע"ל אבל מוקף מחמת אסור לבעלים כגון שגד ככר או תרומם יוד ישראל כיון כסוא מותר אחר כ"כ לבעלים לא כיו מוקף (סי' ש"ח סעיף כ"ב כע"ו ונת"א סס) : (ו) ספסל שנשמש רגל מת"ס אסור לנטולטו ואפילו לאומנו פ"ג ספסל אסור (ה) גזירה שמה יתקע כרגל לחובו ומחוי ליה מנא אבל אם כנר נאכד רגלו ואינו כהן או שנשבר כרגל דלא שייך גזירה זו מותר לאומנו על ספסל אחר (שם ע"ו ס"ק י"ד) :

סג דיני מוקפה בדבר שאינו כלי בלל

(א) והדומ"ר כפי' ש"ח סעיף ל"ב כבב שייחוד לא מהני להחיר כטולטו אפילו אם שפסס מנעו"י כדי לישב עליהם למחר לא מהני אלא א"כ ע"ס כבס מעשה רב להכניס לשינה דהיינו שסדרס מנעו"י כדי שיכיו מוכניס לישב עליהם למחר שמשס גדול כוס משיל לכוירד עליהם תורת כלי אע"פ שאין דרכם לייחד לכך : (ב) והדומ"ר סעיף ע"ו כתב ונלכד שיפא טעפר תחת כ"כ בעינין שאין בו משום פשיית גומא כע"ש כפי' ת"ח : (ג) פ' לקטור : (ד) ואנו מפרסירם טולד בשבת (סי' ש"ח סעיף כ"ג) ע"י פירו דין זה כפי' רל"ג

(א) כפ"ס בללו (מ"א ש"ח ס"ק מ') והכניס אסור לנטולטן אפילו לצורך גופן ומקופין אם לא שייחוד (א) למלאכה זו מע"ש . וכיו"פ ע"ס כראוין להספק לא סו מוקף ומותרין לכל השמישים אבל ע"ס לחין שאין ראוין להספק סו מוקף אף לשאר השמישין (סי' פק"א) ונא"כ רבניס כמוקפין שייחודן למלאכה שדרך לייחד אותן כגון לכחות פי השבית או לגודר בו סולת או לכחות כבדול (מ"א ש"ח ס"ק פ"ט) בעינין דוקא שייחד אוסו מע"ש לכך לשולם (שם ש"ח סעיף כ"ב) ושריבוס ממכנתה לכחות בו מיונס מפי יהודי לשבת אחד אבל אסור לומר לכרי לטולט שריבוס ממכנתה (שם סעיף כ"ג וכפ"ו סס)

ומכ"ס קופה פפר או חול בהכניס לעבות בו זרכיו דלאו בר מיפב משפס כוא מותר לנטולטו . ולכן מותר ליקס פירות סטמוינס (ב) כחול שאין כחול מוקף (שם סעיף ל"ח) וכן אסור (ג) לזרוק על סמכנע אלא אם כן כנר סרף ע"ס מע"ש או שניקבס לחות כזואר כנו דאיהא משפס אבל ניקבס כעלמא לא מהני : (כ) אם נכרי פכס כלי בשבת אם ע"ס מדבר כסוא על ישראל אסור (ד) לפאובייס טולד בשבת (שם מ"א ס"ק ט"ו) ואם נכרי מדבר כסוא של נכרי וכן פת שאפס נכרי בשבת משלו מותר לזרוק מ"ס או כעשת סחוק (שכ"ס סעיף ד' וכו' סק"ו מ"א ס"ק כ"ס) ואם כנכרי סחמיל כמלאכה קודם כבס וגמרו בשבת שיי (מ"א סי' שכ"ס ס"ק י"ו) ואם ייחד שפאוי לישראל כגון כעיר שזוכס ישראל יי ששכרו ישראל אפילו ק"ן פמו אסור ליקטע משעו אלא פצ"ר

דרך החיים ונתיב החיים

רנ"ב: (ה) והדמו"ר סי' ש"ח סעיף ע"א כתב שאין תורת הכתוב עליו וא"כ אין עליו תורת כלל שהרי אינו ראוי לכלום אף בחול אשכ"ז מותר לנלטלו מפני שלא השגיח לכתוב לענין איסור הונאה אבל לא לענין איסור עלטול :

מטלטלין אחר דמי (ה) כלי רק שאינו הכשע כל זמן שלא נממתי (מגן אגב רס"ט סי' קטן ר"ז) :

רנ"ב: (ה) והדמו"ר סי' ש"ח סעיף ע"א כתב שאין תורת הכתוב עליו וא"כ אין עליו תורת כלל שהרי אינו ראוי לכלום אף בחול אשכ"ז מותר לנלטלו מפני שלא השגיח לכתוב לענין איסור הונאה אבל לא לענין איסור עלטול :

סד דין בסיס לדבר אסור

(א) דבר כיסוי שמיני ש"ס סעיף ט' ספק להיתר ולכן מותר לנטול המטה שעל השולחן אע"פ שהמנורה עומדת עליה לפי ש"ס' לו שהיא המנורה על המטה אלא על השולחן ואינו מעמידה על המטה אלא מפני ש"א"א לו לפנות מקום להמנורה כגוף השולחן עממו או מפני שאינו מושב לפנות לה מקום בשולחן : (ב) ובמקום כסיס להמנורה ולא נאסר לנטול לא נעשית המטה כסידור כגון ששול נר על השולחן . ואם יש מטה על השולחן בלא"ס לא היו בסיס ע"י סי' רע"ו סעיף ו' ובאותו שלטינו זה : (ג) והדמו"ר סי' רע"ט סעיף ס' כתב ונאסר לנטול אילו נכרי אילו להנישו כדי שלא יגבגב האסור כל זמן שהוא דולק במ"י בכו"ר רע"ז אשכ"ז אחר שכתב אין בזה איסור שמהרה שהמנהג כך ה"ו כאלו התנה עליו מתחלה לנטולו ע"י נכרי לכשיכבה ולענין שולחן ע"י ע"ג כדברי שולחן ערוך ס' סעיף י"א דמכתיב תנאי וטוב להתנות כך כדירוש : (ד) ע"י להמין אות מ"ג ס"ק ל"ח : (ה) והדמו"ר סי' ש"ט סעיף י"א ספק דמי בסיס : (ו) מצדד יוס (סי' ש"ט סעיף ג') : (ז) מצדד יוס : (ח) בילה שיש בה אשיות שנייה זו אחרת בטלטול מפני שאינה ראויה אף לכלב מחמת קליטתם כדי הקינה נעשה בסיס להנייה : (ט) והדמו"ר כס"י

(א) דבר כיסוי שמיני ש"ס סעיף ט' ספק להיתר ולכן מותר לנטול המטה שעל השולחן אע"פ שהמנורה עומדת עליה לפי ש"ס' לו שהיא המנורה על המטה אלא על השולחן ואינו מעמידה על המטה אלא מפני ש"א"א לו לפנות מקום להמנורה כגוף השולחן עממו או מפני שאינו מושב לפנות לה מקום בשולחן : (ב) ובמקום כסיס להמנורה ולא נאסר לנטול לא נעשית המטה כסידור כגון ששול נר על השולחן . ואם יש מטה על השולחן בלא"ס לא היו בסיס ע"י סי' רע"ו סעיף ו' ובאותו שלטינו זה : (ג) והדמו"ר סי' רע"ט סעיף ס' כתב ונאסר לנטול אילו נכרי אילו להנישו כדי שלא יגבגב האסור כל זמן שהוא דולק במ"י בכו"ר רע"ז אשכ"ז אחר שכתב אין בזה איסור שמהרה שהמנהג כך ה"ו כאלו התנה עליו מתחלה לנטולו ע"י נכרי לכשיכבה ולענין שולחן ע"י ע"ג כדברי שולחן ערוך ס' סעיף י"א דמכתיב תנאי וטוב להתנות כך כדירוש : (ד) ע"י להמין אות מ"ג ס"ק ל"ח : (ה) והדמו"ר סי' ש"ט סעיף י"א ספק דמי בסיס : (ו) מצדד יוס (סי' ש"ט סעיף ג') : (ז) מצדד יוס : (ח) בילה שיש בה אשיות שנייה זו אחרת בטלטול מפני שאינה ראויה אף לכלב מחמת קליטתם כדי הקינה נעשה בסיס להנייה : (ט) והדמו"ר כס"י

כלי וצורות כמ"ס המ"א סי' ש"ח ס"ק י"ח . ואפילו תנאי שהתנה קודם שבת לנטולו כשיכבה (ג) לא מהני אבל דבר שנעשה בסיס כשנתן מותר לנטולו לכו"פ דאין מוקפה לה"י שבת (ר) סי' רע"ט סעיף ד' וס' : (ב) אם סיני מוקפה על דבר המותר שהוא של הנידוי לא נעשה בסיס דאין אסור את של הנידוי ומותר אחר שנטל המוקפה ממנו וכן מותר לנער המוקפה מעצו כמו שיכתב אצל במקום שדיעין דנדודי ויחא לוי להכריע במה שהיה עליו המוקפה כגון שהיה כלי של הנידוי תחת כנר שלא ישרף זע"פ (ה) אם נעשה בסיס לכן אם כיוס דעתו לנטול ממנו בשבת כדל"ס י"ח מחירין כדלעיל מותר לנטולו אחר שנטל המוקפה ממנו (ז"ט סעיף ד' ט"ו ומ"א ס"ט) : (ג) במקום שלא נעשה בסיס כגון בשוכה מעות על הכר מותר לנער את הכר שיפלו המעות אכן אם עושה כן בשביל המעות שלא יגבגב אסור רק לצורך הכר מותר לנער . ואם היה במקום שאין יכול לנער אותם במקומו כגון שבת אכן ע"פ החכמה ושעור דין החכמה ש"א"א לנערם אם שגביתם אותם עם האבן למקום אחר לנערם . וכן דיון כשצריך למקום החכמה והכר ולא הספיק לו הסיני וסמיניו יכול לנטולם עם האבן והמעות לפנות מקומם (ד) סעיף ד' וס' : (ד) אם נעשה בסיס לאיסור ולהיתר אחר שנטל המוקפה על כוונת דבר איסור ודבר כיסוי מותר . ודוקא כשכבר היתה חכמה לו עכשיו יותר מן האיסור אבל אם אין הסיני חכמה יותר מן האיסור לא יוקרי בסיס להיתר ולאיסור רק לאיסור לחוד . וכן כנר שהוא דולק במנורה לא מהני אם שמונה עליו לחם שיכיה בסיס להיתר ולאיסור דכיון שהוא צריך עכשיו לכנר שיכיה במנורה חשבו לו יותר מן הסיני ומקרי בסיס לאיסור לחוד כיון שאין צריך להלחם שיכיה מונח במנורה רק כשהסיני חכמה בשביל יותר מן האיסור מקרי בסיס לאיסור ולהיתר ואם אסור לנער שלא יפוס הססד נטישו אחר שנטל המוקפה אלא אם יש הססד בנטישו כגון כל מלא פירות ופירות אחרים ליעול הפירות מהן ככל בידו אבל אם הפירות מונחים כיון שנעשה בסיס לאיסור ולהיתר ואין מנדיהין אותו ליעול הפירות מהן ככל בידו אבל אם הפירות מונחים כפלים קטנים טטל כפלים כפלים כפלים וכן דלעת שקידין אבן כדומה (ז) כדי למלאות גם (ש) במקום שהאבן הוא מסודק ככל (ו) לצורך סימית נקב וכן דלעת שקידין אבן כדומה (ז) כדי למלאות גם שיש בעל אבן כפלי ומותר לנטולו (ס"ט) : (ו) קינה של הרענונים ויש אם בינה (ח) אסרוה אף שלא ידע ביש"ס שיכיה אם שיכיה מ"ע כיון שדרך הוא כן הוי כמניח ולא הוי כשוכה . וכן ככל מקום כיוצא בזה דבר שדרדכו לטוב המוקפה עליו גודאוי הוי כמניח (מ"א ס"ט וס' : (ז) השלחן והכר שיש בו מונחין על השלחן בשבת עליו אם סיכ מונח על השלחן ביכ"ס ככרות ושאר דברים שצריך להלך אצל ג"כ שיכיה מונחין על השלחן בשבת פשיטא שכן חשבוין יותר מן הכר בסיס לאיסור ולהיתר ודיון כמ"ל אות ד' . ואם לא היה מונח ביש"ס רק ככרות הוי השלחן (ט) וסמסס בסיס לאיסור לחוד ומ"ע במקום פסידה כגון שנטל על השלחן או על המטה

כלי וצורות כמ"ס המ"א סי' ש"ח ס"ק י"ח . ואפילו תנאי שהתנה קודם שבת לנטולו כשיכבה (ג) לא מהני אבל דבר שנעשה בסיס כשנתן מותר לנטולו לכו"פ דאין מוקפה לה"י שבת (ר) סי' רע"ט סעיף ד' וס' : (ב) אם סיני מוקפה על דבר המותר שהוא של הנידוי לא נעשה בסיס דאין אסור את של הנידוי ומותר אחר שנטל המוקפה ממנו וכן מותר לנער המוקפה מעצו כמו שיכתב אצל במקום שדיעין דנדודי ויחא לוי להכריע במה שהיה עליו המוקפה כגון שהיה כלי של הנידוי תחת כנר שלא ישרף זע"פ (ה) אם נעשה בסיס לכן אם כיוס דעתו לנטול ממנו בשבת כדל"ס י"ח מחירין כדלעיל מותר לנטולו אחר שנטל המוקפה ממנו (ז"ט סעיף ד' ט"ו ומ"א ס"ט) : (ג) במקום שלא נעשה בסיס כגון בשוכה מעות על הכר מותר לנער את הכר שיפלו המעות אכן אם עושה כן בשביל המעות שלא יגבגב אסור רק לצורך הכר מותר לנער . ואם היה במקום שאין יכול לנער אותם במקומו כגון שבת אכן ע"פ החכמה ושעור דין החכמה ש"א"א לנערם אם שגביתם אותם עם האבן למקום אחר לנערם . וכן דיון כשצריך למקום החכמה והכר ולא הספיק לו הסיני וסמיניו יכול לנטולם עם האבן והמעות לפנות מקומם (ד) סעיף ד' וס' : (ד) אם נעשה בסיס לאיסור ולהיתר אחר שנטל המוקפה על כוונת דבר איסור ודבר כיסוי מותר . ודוקא כשכבר היתה חכמה לו עכשיו יותר מן האיסור אבל אם אין הסיני חכמה יותר מן האיסור לא יוקרי בסיס להיתר ולאיסור רק לאיסור לחוד . וכן כנר שהוא דולק במנורה לא מהני אם שמונה עליו לחם שיכיה בסיס להיתר ולאיסור דכיון שהוא צריך עכשיו לכנר שיכיה במנורה חשבו לו יותר מן הסיני ומקרי בסיס לאיסור לחוד כיון שאין צריך להלחם שיכיה מונח במנורה רק כשהסיני חכמה בשביל יותר מן האיסור מקרי בסיס לאיסור ולהיתר ואם אסור לנער שלא יפוס הססד נטישו אחר שנטל המוקפה אלא אם יש הססד בנטישו כגון כל מלא פירות ופירות אחרים ליעול הפירות מהן ככל בידו אבל אם הפירות מונחים כיון שנעשה בסיס לאיסור ולהיתר ואין מנדיהין אותו ליעול הפירות מהן ככל בידו אבל אם הפירות מונחים כפלים קטנים טטל כפלים כפלים כפלים וכן דלעת שקידין אבן כדומה (ז) כדי למלאות גם (ש) במקום שהאבן הוא מסודק ככל (ו) לצורך סימית נקב וכן דלעת שקידין אבן כדומה (ז) כדי למלאות גם שיש בעל אבן כפלי ומותר לנטולו (ס"ט) : (ו) קינה של הרענונים ויש אם בינה (ח) אסרוה אף שלא ידע ביש"ס שיכיה אם שיכיה מ"ע כיון שדרך הוא כן הוי כמניח ולא הוי כשוכה . וכן ככל מקום כיוצא בזה דבר שדרדכו לטוב המוקפה עליו גודאוי הוי כמניח (מ"א ס"ט וס' : (ז) השלחן והכר שיש בו מונחין על השלחן בשבת עליו אם סיכ מונח על השלחן ביכ"ס ככרות ושאר דברים שצריך להלך אצל ג"כ שיכיה מונחין על השלחן בשבת פשיטא שכן חשבוין יותר מן הכר בסיס לאיסור ולהיתר ודיון כמ"ל אות ד' . ואם לא היה מונח ביש"ס רק ככרות הוי השלחן (ט) וסמסס בסיס לאיסור לחוד ומ"ע במקום פסידה כגון שנטל על השלחן או על המטה

דרך ההיים ונתיב ההיים

כד

ים לשמוך על המוקים דמ"ל דלא מיקרי מניה כיון
 שהפסו לשלן אורח כבנת מעל כשלתן ומוהר לנער
 כשלתן רק בלא יכוין לכבושה ואם יכנה פוי דנר שאינו
 מהכוין ומוהר וקטע לשבות פ"י ע"ג נמקום שא"ל כל כך
 אבל כנר של שמן שא"ל שלא יקרוב אוחו אל הסדיל
 ומלא מבעיר אהור לעבות כי אם פ"י ע"ג דהסיק
 ריבש מותר פ"י ע"ג ויש לומר שיטה כחלות ג"כ על
 כשלתן פ"י פ"ג כד שיסיו כשלתן וכמספ בסיס לאיבור
 ולסוהר (ס"י רע"ז סעיף ג') (ח) לא מיקרי בסיס רק
 במקום שמונה עליו המוקים אבל שאר המספ לא מיקרי
 בסיס ומוהר לכסול שאר המספ שהוא חוץ למקום עמידת
 הנרות ואם נפל שם נר מותר לנערם לכ"פ : (ט) לא
 מיקרי בסיס רק במקום שהסוהר משמש לאיבור כגון
 שהיטה נר על כשלתן כשכשלתן משמש להנר . וכן כהניח
 מפור על כנר . אבל כשהמוקים משמש להסוהר לא
 מיקרי הסוהר בסיס לאיבור כגון פירות שמתן בעמר
 ומקלתן (י) מעולין ולא כשרישו יכול ליעול הסירות הא"ס
 שכנעילתו מיו עפר ממקומו דכוי עילטול מן סוד לאורך
 מחמת לחות הקרקע לא מיקרי וריעס כיון שלא כשרישו . ואפילו כניחו מנצו"י בסיסו כס כל שבנת לא מיקרי
 בסירות בסיס לאיבור כיון דלין הסירות משמחין להעפר אדרבם העפר משמש להסירות . וכן אם כיסה קדישה
 בדרכים המוקיין וקתנו מגולה וכול ליעול ואין בו מבוז בסיס דהדרבנן המוקים משמש להסוהר . ואם אינו
 מגולה כלל יכול להחוב (יא) כוש לנער המוקים כדי ליעול הקדרה דכוי עילטול מן כד (ס"י ר"ע במ"א ס"ק
 ו' ובי"א סעיף ח' מ"א ס"ק כ"ג) : (י) לא מיקרי בסיס כי אם כשהיה מונח עניו בין בשמכות אבל כלא
 הונח עליו ביה"ט רק כשנת לא מיקרי הסוהר בסיס אפילו בשעה שהאיבור מונח עליו . ולכן אם יש על כשלתן
 פחות וקליטין אם כן ראוין למאל בהמה מותר ליעול אוחין בידו ולסעבירן מעל כשלתן . אכן ב"ע אהור
 דנוהר אהור ביו"ט (ס"י ח"מ"א ס"ק ז') ואם אינו ראוין לכלבים ולכמס מותר להנכים כשלתן ולנערן
 דלא נפשה כשלתן בסיס אפילו בשעה שהאיבור עליו כיון שלא נעשה בסיס ביה"ט . ואם יש פה על כשלתן מותר
 להנכים כשכלא ולטלטל עם הקליטין אע"ג דכלל מקום שהוא בסיס לאיבור ולסוהר ואפשר לנער זרין לנער
 דוקא כהא שאני שאוחן הדרכים בטלין לגבי פה . ואם זרין למקום כשלתן אפילו אין על כשלתן כי אם אוחן
 הדברים שאין ראוין למאל בהמה מותר להנכים ולטלטל כיון דלא נעשה בסיס לאיבור ביה"ט . ואם רזס
 לגרר אוחין פ"י (יב) סיון מן המספ מותר כיון שלא נעש כן כוי עילטול מן כד דמותר כמו שיבאר לקמן
 (ס"י פ"ה סעיף כ"ז וכט"ו ובמ"א טס) : (כ) לא נקרא בסיס אם האיבור אינו על עיקר כננד כגון בסיס המסור
 כננד והניח בחיוב מעות מותר למטל כננד חף שי"ש מעות כמים רק שהאור לזנבו בשנת מחשש המסור יא
 בו וכן אהור להניח להחילטל ע"ש מעות מחשש זס . דוקא כשהיה לנד מסור כננד אבל אם כשים מסור
 לארכו כננד ומעות כמים הטוב כמונה על עיקר כננד . וכן אם כים מלא מעות קטור כננד ואינו מסור כיון
 דכשים הוא כלי כס"פ וקטור כננד כננד נעשה בסיס לים נתינת ואם שכתו כדן כמו שמואר בלוח ל"א
 פ"ט . וכן כדן כתיבה כשנתן כשנתן בסיס כתיבה הוי כשלתן בסיס לחיוב כיון דהתיבה הוא כלי כס"פ
 לא בעל לשלתן ואקור לקולן כשלתן הא"כ יש על כשלתן דנר הותר ההבז לו עכשיו יודר כוי כשלתן בסיס
 לאיבור ולסוהר ודיט מואר לעיל אוח ל"ב :

סה דין מלמול מוקצה בכל פרמיו

(א) נמקום שמוהר למטל נצריך למקומו כגון כלי
 שפלאכחו לאיבור ונטלו בידו בין שהיה זרין
 למקומו ובין שכתו ונטלו בידו מותר לעטלו ולהניחו
 בלויס מקום שירא . ולכן מי שכתו ביוס עליו בשנת
 וכוה כניחו כיון שטיס לא נעשה בסיס למעשות כיון
 שהניחו כבכחה ומותר לעטלו לצורך מקומו לכן מותר ג"כ ליתן עמו להחיר תגורו כס כדי ליסול כס
 נמקום שפחמחר . וכן אם הוי בידו יכול להוליכו לחיבס . אכן אם הוא בשוק אסור לכניחו לניחו משום כוונת
 רק פחיר תגורו כשוק וכוה טפל ואומר לע"ג לשמרו ואם פער"ג מביאו אין לחוש . אכן אם פחיר"א שלא יקחשו
 פער"ג לעזמו ומכר כשדו מסין ולא עמד לפוש כרס"ר שלא עשה עקרים כלל גרי"ס בשנת יכול לרוק עמו לכ"ו
 שלא לעמוד כלל כדי שלא יעשה עקרים . ודברים המוקים בנותן כגון מעות ואכרסם האן לכה שום יסור טלוקול
 אפילו לצורך גופו ומקומו ושכתו ונטלו בידו אסור ליתן עמכן למקום אחר רק (א) יצרוק אוחין מיקר (ס"י רס"ו)
 ופח"ש והכן כשור (ט) מ"ד ראוול של מילס חף שהוא עוקס מחמת חכרון כים ואסור למטלו אפילו לצורך
 גופו פ"ט כהה"ל בידו יכול להכניחו בלויס דאי יסעך להכניח כחיוול עידו ייבדר מימנו חל'
 בעל

דרך הדמים ונתיב החיים

רס"ו : (ב) והדמור"ר סי' ט"ד כתיב ב' כהב אבל
 לפי שהיה מוקדו על היתר וס' למוכר אין להקל אלא
 באיסור טעמו ש"א שלא נזרז כלל על פלטול מוקד
 במקום כס"מ אבל בהמלח אין להקל כלל וגם אפילו
 בעלטול לבד אין להקל אלא בנתיב הקדושים לדליקה
 אבל בנתיב הדליקה או אפילו מונות אסור להליל יותר
 מ' כעודות וכ"ש ממש : (ג) והדמור"ר ספק דאסור
 ע"ן לעיל אות י' : (ד) והדמור"ר סי' ט"ה כתיב ס"ב
 כהב וקף אם אין על הסולחן אלא קליפות או שאר
 דברים שאינם מאכל להכמה מ"מ אם הוא בענין שאין
 כניסוד בלבד מועיל לו כגון שהוא צריך להשתמש במקום
 שבוטח בענין שאם ינעור ממנו כאן ויפלו לארץ כאן
 לא יוכל להשתמש אם בארץ מה שצריך לו מותר להקל
 שבוטח למקום אחר אע"פ שהדברים המוקדים מונחים
 עליו כיון שהוא לא ינעש בסיס להם כפי כוח מעלטול
 דבר המותר ודבר האסור מוטל עליו מאלו : (ה) והדמור"ר
 סי' ט"ז כתיב ב' כהב אבל אם דינר בידו אסור אפילו
 לאחוז בידו וסוף מהלך ברגלו דב"י גזירה שמה ופול
 דייביר מידו וישתה אפילו ויגביהו ונחא מוטל על מוקד
 טעמו גזר וטעמו גזר והשוו גזרו אפילו במקום
 שכנת חול כיון שאין שם שכנת נפש אם לא יטלנו :

(ו) והדמור"ר סימן רע"ז כתיב ט' כהב ואין להרוח
 היתר זה אלא לבני חורס אבל לע"פ אין להסיר שלא
 יתרגלו באחריה לע"פ ויזמז דבר לדבר ויקולו יותר :

(ז) ע"י לעיל אות כ"ט ס"ק כ"ב וכן שהולק משתשכס
 פ"י ע"ג לצורך קטנים או לצורך חולה שאין בו סכנה
 או שערך ישראלי והדליקו בין כשנגזר בין במידת מותר
 לעלטול אחר שכס לצורך גופו או מקומו - הואיל ולא
 היה מוקד נחלת כניסת השבת כו' ואפילו אם הדליקו
 גנעו"י אם היה מותר לעלטול ביה"ט כגון נר של חיה
 ושל חולה שיש בו סכנה אע"פ שחאכר אח"כ בעלטול
 כגון שלדס חמים וכו' לנר ונתחאפ החולה מ"מ באיבה
 הגר מותר לעלטול לצורך גופו או מקומו הואיל ולא היה
 אסור בעלטול ביה"ט (סי' רע"ט כתיב ו') : (ח) אבל
 אם היה נר של שמן הלוי אסור לעלטול דבר המותר
 מעליו כן יתגרד כנר קדש ויתקרב השמן אל הסחילה
 ויתחייב משום מעביר או יתרחק קצת ממנה ויש בו
 משום מכבה (סי' רס"ט כתיב ו') : (ט) או ברגלו
 ואפ"ל שמוחר לעלטול מוקדס מ"י נפוח שאין לך עלטול
 כלהאר יד גדול מזה (סי' ט"ח כתיב י"ד) :

מסיל (ט"ז) נ"ד סי' רכ"ז ס"ק א' : (ב) במקום פסידא
 מותר לעלטול משום דרכס המוקדס כגון להליל מפני
 הדליקה ואפילו (ב) בנתיב הדליקה כי יש לסמוך על
 סט"ז שמחיר או מפני גזלנים ככאים לעזול - וכפן
 לכתיב נמוך דמקוף של פטום דבר פיתר כעון ככר או
 היתוק לעלמל על ידו דוקא בדליקה או גזלנים שסדבר
 בהול מותר מחשש שלא יבא לידי איסור דאורייתא - אבל
 אסור להליל כחורס המוקדס כנפסדה מן כגממים פ"י
 ישראל רק ע"י ע"ג - ואפילו מפני הדליקה לא כהירו
 רק ע"י עלטול מוקדס ולא הוצאה אפילו להזר שאינם מותרים
 (סי' בל"ד כתיב כ"ו וסעף י"ז) - ואם נתאכסן בנתיב ע"ג
 ופתקירא שאם ירגיזו מעשוחיו ויגולחו ממנו וכיוצא בזה
 במקום פסידא שירא מגזלנים מותר לעלטול אם הם צוררין
 בסדינו ואם כן מנוקבין שראוי להלותן בנזאר כמו ואינו
 מוקדס כ"כ אפילו עכ"ל אלא מותר בשעת כדחא ולעלטול
 בידו אסור אפילו כמנוקבין כיון שלא יתחנן לך להלותן
 בנזאר כמו אבל אם המספין אחריו ויש הפסד גדור מותר
 אפילו לעלטול בידו אפילו אפילו מנוקבין ואם לך לבזיזין
 הוץ לעירוב או סדין כך כבמהספין אחריו מותר אפילו
 נושאן אלא רק שאין גושא אותן בידו אבל כשאין המספין
 אחריו רק שרר שגולוסו ממנו אם ירגיזו מעשוחיו לא
 שרי רק כבסן הפורין כנגדו שבעליון קצה לגבי נגד וגם
 הוי עלטול כלהאר יד - ונכס"י דלית לן ר"ס מ"ה מותר -
 והט"ז מותר אפילו כמחויק אותן בין כגורו לבשרו להזיזין
 ואם יוכל להיות יושב בכיתו ולא לנאס לא יאז : (ז) עלטול
 מן סדר לצורך דבר המותר מותר במקום כגון לרר המוקדס
 כסכין או כד"א (ג) מותר - וכן לעבר המוקדס פ"י דבר
 אחר - אבל אם ששה כן לצורך דבר המוקדס שלא יגנב
 או לדחוף חפץ בקנה מן כתיב י"ט וכיוצא בזה אסור -
 אבל לעלטול דבר פיתר כמוקדס מונח עליו אפ"י במקום
 שלא נעשה בסיס (ד) לא מיקרי עלטול מן סדר ואפילו
 לבא היתוק כמוקדס בידו אסור כי אם בהיתוק שיש לו
 געגועין עליו משום שכנת חולי מותר (סי' ש"א כתיב
 ס' ו"א כתיב ח') ולא כהירו כיש לו געגועין רק באכסן
 בידו אבל דינר בידו אסור דהייטיק דילמא נטיל אחסי
 לאחויי אבל לאחוז כהיתוק בידו ככסוף אפ"ל ודינר בידו
 (ה) מותר : (ד) אמירס לע"פ לעלטול מוקדס או אפילו

לעלטול נר לצורך דבר כמותר כיון שיש פיתר בעלטול מן סדר (ו) מותר ג"כ לומר לע"פ אבל לצורך דבר המוקדס
 שלא יגנב כיון שאין פיתר עלטול מן סדר אסור לומר לע"פ מלבד כמותרס הדליקו בו אין פשתות אף לצורך
 דבר המוקדס מותר לע"פ כיון שהמנכב כך כוי כאלו התנה ולפי"א מכתי הגאוי שלא יהיה בסיס פ"ט
 מותר (ז) (סי' רע"ז כתיב ג' וסעף ס"ד) : (פ) אסור להכיה כלי שיש עליו מוקדס דמיו מנכס כלי
 פסויכו : (ו) ליגש בדבר המוקדס אפילו לצורך דבר האסור מותר (מוכר"א מוהלנא ומכיתס סכא דסכין ודריחין
 סמה) אבל בנתיבס החלוי ומתגרנד אסור ליגש דמחא התגרנד פניעשו - וכן ככל דבר עגול המתגרנד אסור ליגש
 אבל אם הלך על המגורס דבר פיתר מותר ליקח סכר - סימר ממנו אע"פ שהמגדנד דהוי עלטול מן סדר לצורך
 דבר המותר (ח) (סי' ש"א וס"י רס"ט מ"א ס"ק ד') : (ז) עלטול מותר לע"פ לע"פ (ס) (סי' ש"ז כתיב ח' וס"י
 ליגש על חניסו אע"פ שמזיזין אפילו לצורך דבר המוקדס מותר לע"פ לגופו (ט) (סי' ש"ז כתיב ח' וס"י
 ט"ח מ"א ס"ק ז' וסעף כ"ב) כהיות למ"א ס"ק מ"א) : (ח) מותר לעלטול מוקדס במקום היתקא דרכים כגון קוץ
 או נחלס כמנח בהמלח אבל במקום שביס השטר לסלקו פט"מ כגון בסיס מונח מתחמול אסור אלא"כ בעלטול
 מן סדר וכן סכרי וזכית מותר לסלק מן הסולחן כדי שלא יזוץ בנן (סי' ש"ח כתיב ו' וסעף י"ח) : (ט) אסור
 לעלטול מוקדס אפילו במקום זכר ב"ח כגון בהמה שפלה לנאס כחיים אסור להעלותה בידיים אבל לומר לע"פ
 מותר וכן ביטול כלי מתיכו כגון להכיה החתיס כליס מותר מפני זכר ב"ח (סי' ש"ח כתיב י"ח) : (י) מותר
 לעלטול מוקדס לצורך חולה שאין בו סכנה וכן משום כבוד סכריות כגון לקנח עמנו אפילו ואמילו מערמליח
 לסי' מותר לעלטול כדי לקנח משום כבוד סכריות : (יא) מותר לעלטול מוקדס ביו"ט משום צורך אובל נפש כגון
 לעלטול שטר כדי לאסוס במקומו או לעלטול באכניס פמומיס על פסירוס כדי לאכול ספירוס אבל לאכול או

ליכנס

לשנות מדרך מוקפת בעון להקב בעיקרה אחר : (יג) חלב כחלב מנסה ב"ט בין דרו כנסת שלט
 שערין לחלב ולגדל סוי מוקפת ואחר . ואף דכ"ו מזה נראה לית כלבא כוהים ב"ה . ועד להל"ו נכנסת
 שערות לאיזה אינו מזהר כ"א ככחלב לתוך כרסו אובלין שהלובלין יטיו כרוב לכן איש מזהר רק כ"ב י"ט
 של גליות כחלב ביום א' או בשבת שלפניו מזהר ב"ט ב' חלב י"ט של ר"ס אחר וכן נחלב בשבת אחר ב"ט
 א' אפילו ב"ט של גליות : (יג) וולד אף שמוזר בשבת מ"ט בינה שולרס בשבת אחרים משום כרסו שמיים
 אחרים . ולכן אין סיפר כי אם כשולרס ב"ט א' של גליות מזהר ביום ב' כדלפיל אות ג"א . ונולד ללא ר"ס
 כפולס כלל כגון אפר שסופק בשבת אחר אפילו בשבת . ואפר סיכס שסופק מ"ט א' חבוב מוכן ב"ט דחוי לרסוי
 דס חלב אפר שסופק ב"ט בעודו חס שראוי לגלות בו כי"ה חבוב מוכן ואס נתקצר סוי מוקפת חור ונמחשת חור
 לסיכ"ו : (יד) מוקפת דכ"ט א' אחר בשבת לכן אפילו שהרגעוים שכניס שברחו אחר לקולטן חלא רודק ארסן
 למקום שמתחמין ואחר כפלי חיים מותר לחחו כסס שידרו חלב מרגעוים אחר שמגביס עמס . ואין מדין
 ברפ"ד חלב חנוק שרי כל ביולו לרדות קמ . וכנסתו שיולמות וריות ולנות חוץ לתחום ב"ט כן מוקפת .
 דדוקא כנסת ישראל חלב כנסת נכרי מותר חל"כ בלא כשיל ישראל אחרים לוס שהובאו כשנילו מתוך לתחום
 וכנסת י"ט לקול ומרגעוים שמומדת לגדל וזור כעומד לתריכס מוקפת . מיכו מכני וימון מ"ט א' ליו"ט ב' .
 חלב יוניס וחלויין ומרגעוים שכניס וחזר כעומדין לאכילס ובחין לבלוטן לגרב אר"י וימון וירא שמיס וימון מע"ט
 חלב יוניס שוכן ויוני עליס וארין שקיינו כשמיחין אפילו בחין לבלוטן כעבר אפילו וימון לא מכני . אם לא בקניסין
 שא"י לפרוח רק במדין . ולר"ד שירכסו ולומר זס וזס חטי נוטל למחר . ואס וימן כל כסוכך אם חסבר שילכך
 כל כסוכך רשאי ונוטל למחר מס כסוא צריך חלב אם אין צריך רק לזב וימן כל כסוכך לא מכני . וימן ב'
 זמא"ג' ואחר שנייסיס כואיל ולינו מ"ו לא כהכתיב . וככרי ככתיב יוניס מדדין מותרין דשל ככרי אין צריך
 ככס . חלב יוניס מפריחן שמתחמין ירד אסורין אפילו ב"ט ב' ואין נותמין מוונות לפי דגיס וחסי ועף
 סמוקין ודוקא לפניכס ממש חלב בריחוק קמס מכן מותר חלב אין נותמין מוונות לפי אובן שאין מוונותן פלין
 וחסור לפעמיד כנסת בידים ע"ג מוקפת כדי לחלו חלא שומר כניס בענין שלא סוכל לנטות חלא דרך סס
 וחסור לפען חכן מלפני סור של סס סממאם כריירין שלו וסוי מוקפת : (טו) כנסת ושן ששכחו ביו"ט מותר
 לטולק סבור וכו"ל קודם ללגיטין דכתיבו סיפן משום תחילתן דחל"כ לא ישחוט : (טז) עיסיס כסוגיסיס כחדר לזודק
 ישום כחורף אחר להתחיל מסס ב"ט ע' ותכן שטומד למחלב כנסת מותר דמסיקין כזוכלין : (יז) לפחות כסומיסיס
 כבור ופותחן ככרי בשבת וי"ט אף סכוא מלחכס דאורייתא מותר כיון שאין כפירות מוקיין שמתת עמנן חלב אם
 סופתן ככרי כשניל ישראל אחר עד למזא"י שבת וי"ט ככרי שיעכס (ס"י) הקי"ה מ"א ס"ק י"ד : (יח) מוקפת
 מתמת מזוס כי"ד ע"י סוכס ונויסיס אחרים כל ז' כמבואר כהלכות סוכס וכן אכס שהדליקס נד של שבת וקבלס
 עליס שבת אפילו מעבד יום אחר ככר ללל חיס כולטול ומ"ט מותר להדליק ממנה נד מוכנס וכמוקפת מתמת
 מזוס מכני כנאי קודם יום כשמתת כראשון ולומר איני כודל מסן כל בין כשמתת או לומר אימתי שר"ס אובלן
 (ס"י) תר"ל"ח מ"א ס"ק ח' : (יט) מוקפת משום לתא דמלחכס כי"ד כל ביסויי הכליסיס אפילו אין להס ב"ט חסוסיס
 ואפילו הכליסיס מהוכריס לקרקע כעייס מותרים וכוא שתיקן כביסוי לסכלי מערב שבת ויעכס בו מעכס או כשמתת
 בו מעבד יום לכך חלב כביסוי כור ודות או ביסוי חניס כקבוע בקרקע לגמרי אחר לטולקס חל"כ י"ט להס ב"ט
 חסוסיס וכל"א"ס אחר לככות בו מ"ט ב"ן וממילא אחר לטולקס אפילו אינו מונח על כסור דחוי ככלי סמלחכסו
 לחסור ונרע מי"ט . מנורס של פרקיס או סאר כלי של פרקיס אחר לטולקס גירמס שחא ססול סמול ומסרק ומסרק
 חסורו עוד אפילו מנורס ש"ס כס חריצין שדומס לשל פרקיס חלב מנורס או כלי שדרכן ככך לכיוס חסיד רסוין
 מותר ולא גזרו אסו מיסדק כיון סכלי סוס דרך לסיס רסויס (מ"א) ס"י רע"ט ס"ק ד') וכו"ט מותר לפעמיד
 מנורס ושלחן של פרקיס חע"ג שאין רסוין וכוא שלא יסדק : (כ) גרף של רעי או דכר מוקפת סממאם עליו אם
 כוא כמקוס דריסת רגל מותר לטולקו לחסס אפילו בלא כלי וככסכלי עדיין כידו מותר ג"כ להסיריו וכל"א"ס
 אחר להסיריו אם לא שיתן לחוכו עיס ורלויין לשקייס כנסת כגרף או מותר להסיריו אגב כמיס אם צריך
 לפסוח עליו או להזי"א בו זואס מותר . מנורס שהדליק כס בי"ט א' אפילו סיפ מלואס י"ט להסמיר . ואין מושין
 גרף של רעי כהתחלס כי"ד אחר לפניו דכר לידו מילואס אפילו אינו מתכוין כדי לטולקו ואס ככר ועכס מותר
 לטולקו וכמוקוס ססידא אפילו כגרף מונה כחזר מותר להכניס סמסו או שולחנא חלא כגרף כדי לטולקו . מותר
 ליתן כלי מתת כרדף כסוא רלוי לרתיכס וכסיפתלל סופכו ומחיריו למקומו חלב דלף שאינו רלוי לרתיכס אחר
 להספמיר פתחו כלי כשאין דעמו להסכו משום ניסול כלי מתיכס . ואס דעמו להסכו כסיפתלל עליו אחר משום
 שאין עושין גרף של רעי כהתחלס שלא כמקוס ססידא וכדיעבד אם נסן ומלואס עליו וכוא כמקוס דריסת רגל
 מותר לטולקו ולכסכו :

ס' דין ערבית של שבת

(א) אף כמקוס שכנסו להסכלל מעריב כזמס אפילו (א) ואדמירי ס' רס"ו סכס חלא שצריך סוא לז"כ
 כליכור מקדימין אותס להסכלל כע"ס יותר מימות
 כחול ולכחכלל אותס מפלג כמנתה ואילך קודם כליכס
 ומותרין להסכלל (א) מנחה ומעריב אחר טלג כמנתה
 (עיין סימן רס"ו) ואף ש"ס מ"א שס להסכלל מנחה
 קודם טלג כמנתה כדי שלא יסו מרבי דכרי אף כיון י"אזר מקומות עיינין לקבל נוס כס כחל וכמ"ס ס"א
 ס'

דרך החיים ונהיב הדיים

(שם נכד'י) : (ג) א"ל ברכת מיני כבש א"ל חז' יו"ם ראשון של פסח בשנת (פ"י חס"ו) אכלו ויכולו אומרים אכלו כבש י"ם שחל בשנת אומרים רק שאינו מוכרז א"י"ם נאמנע (ש"מ רס"ח) וכן בשנת שחל לאחר יו"ם אומרים (ש"ס) : (ד) יו"ם שחל בשנת א"ן לומר בברכה א רבש בנאוהתה רק יתחיל א"ל קדשו בנאוסיך וילמר כסדר (כ"כ לנוד וז"ל בסי' הרי"ם וע"ם נעז"ו) וכן בכל התפלות אין לומר באי"כ רבש בנאוהתה (א"ש פ"ט) בפתגמים סג"ל : (פ) בשנת של פ"י"ט א"ל ר"ש שחל בשנת אומרים ויו"ם שחל בשנת אומרים במ"ן פקדום (א"ש שנת פ"ט"ז ולאחר כאלו פקדום א"ש חס"כ סדרה אינו חוזר לראש ולא לא חס"כ חז"ר לכתב"ן פקדום (פ"י פקס"כ ופ"י"ט ופ"ט) (ש"ס) :

ס"ט דיני קידוש בבה"כ ובשנת בטה מרליקין

(א) טובין לקדש על סיון בבה"כ בשנת יו"ם ותהדרין אחר יין לקדש עליו בבה"כ ובמקדש לא ישימנו אלא משמשו לקטן בסניע לחנוך סיטו כבש שיש כבר שבע כל חר לפי ענינו וז"ל אין שם קטן שבניע נחשוך יתכס במקדש או ית' לאחר שיכסה רוב רביעית וא"ל לנכד ברכה אחרונה (פ"י ס"י רס"ט) (דדע"ה כמ"א) (א) שיפסח כשיעור) ופ"ט סל"ד דעיימם בני דאומכין עמ"ם כבר מקו"י בניאל כפ"י י"ם לעיין בדבריו דלכאורס ל"ל נדע"ה ס"ב מקו"י דה"ל דאכור לעסוס קודם קידוש סיטו א"ל לא קידש כלל אלא א"ש קידש א"ש מותר (דכ"ל דק"ל אין קידוש אלא במקום שפירט סיטו לעינין א"ש רובש לאכול גי"ס אחר ליקדש בשנת אכל עכ"פ מכני בקידוש לשמים (ש"ס) אמנם סיטו כפ"ס א"ש בה"כ כמ"א לונגשו דכ"ל רוב רביעית דל"ל לא כיו קידוש כלל כפ"ס א"ל כפ"י רפ"א פ"ט כמ"א ס"ק ל"ב וכו' כעוסם קודם קידוש וליכור גמור כ"ל לכן וכן כמ"א ס"א לשמים וא"ל לנכד ברכה אחרונה כמו שכתבנו ברפ"א ס"י קפ"ט פ"ט וע"י רפ"א דפ"ל כפ"ס לא כיו הסס"ק : (ב) בני יפ"ס כראשונים של פסח אין מקדשין בבה"כ הפילו אין יין מתיב גמיר כלל וכלל (פ"י ס"י חס"ו) : (ג) אומרים פקד נכס מרליקין בשנת אחר קידוש כפ"י (כן כפי"ס אחרונים) ואפ"ל בשנת שחל לסיים בו הטעם חז"ן משנת ס"ב לו י"ם או שנת חוב"ט וכן כ"ט שחל לסיים נע"ס א"ל אומ"ו (ב) (פ"י פ"ד) מיטו יהוד כפ"ס י"ם לאמרו חז"ן מוכ"כ שחל לסיים בשנת (א"ר ש"ס) :

ע דיני קידוש על היין בביתו

(א) קידוש פ"ס גול"ס מדאורייתא ופ"ט בתפ"ס יונ"א מדאורייתא ידי קידוש ועל כפ"ה או על כיון כ"ל רק מדרכין א"ש התפ"ל כבר (פ"א ס"י רע"א) ולפ"ו (א) קטן שבניע נחשוך יכול לכזיבא הפילו לגדול בקידוש א"ש בגדול התפ"ל כבר וא"ש פקטן ג"כ התפ"ל כבר אין יכול לכזיבא א"ש בגדול כשהתפ"ל כבר פ"סו שבקטן התפ"ל כבר כיו (ב) הרי דרכן וכן אי"ש יכול לכזיבא קטן ש"ס:פ"ל לקטן שלא התפ"ל : (ג) א"ש קדש על כפ"ס לכזיבא גם כהוסי"ם שייכין כהוסי"ם שיכוונו לז"ל גם בברכה כהוסי"ם דא"ש לא יכוונו לברכה כהוסי"ם רק יכוונו לז"ל רק בקידוש סיטו ובברכה כהוסי"ם רוצין לנכד בעמ"ם כפ"ה אכילס ששיין ליכור דעובין כפ"ס (ברכות דף כ"א) דס"ל מנכד על כיו"ם ואח"כ מנכד על כיון וא"ק קי"ל כ"ט ש"ס דמנכד על פ"ין ואח"כ מנכד על כיו"ם והטעם כ"ט בתפ"ס כ"ט שניד ליכורא אכל א"ש מקדש על פ"ין יכזיבין לכיון לז"ל ידי קידוש ולא יכחו פ"ין דא"ש א"ש א"כ יכזיבין לנכד על פ"ין דכשלא כפ"ה שחזיב לאכול אחר פקדום דא"ן קידוש א"ל במקום שפירט ובמקו"י מחזיבין לאכול מן כפ"ה א"כ כשטעוין לז"ל ידי ש"כ קידוש ככפ"ה שמנכד במקדש יונ"א מני"ל גם על הכי"לס בברכה א מנכ"כ כיון שא"ן חוב"ט על כפ"סו"ך לשמים יין וא"ש כ"ס יודע שיפסח מתיין וכ"ל אי"ש פ"סוין לז"ל בשנת ששנכד פקדום כיו כטורס ברכה ש"כ"ס צרי"ס דהסור כול"ענ"י : (ג) קטן א"י לכזיבא א"ש בקידוש פ"ל"ס כפ"ס דכ"ט א"ש חוב"ט בקידוש ד"ר טורס כמו כ"ט וא"ש התפ"לס א"ש ערבי"ם דינס כמ"ל (כפ"ס א' לעי"ן א"ש התפ"לס ערבי"ם) אכל לכתח"ל י"ם (א"ש) לצדו"י פ"סוק"ס ככתבו דאי"ט יונ"א ד"ס בתפ"ס ול"י א"ש אין לכזיבא פ"סוין לגדול א"ש שכבר התפ"לס בגדול וא"ש יכזיבא לכזיבא א"ש בקידוש מאוס דמתחייב כמכוס ולכ"התלכ אין לעשות כן שצ"ל א"ש א"ש א"ש גדולים בקידוש פ"סוין דגול"ס מלי"ל אכל קטני"ס יכולו לכזיבא הפילו לכתח"ל (ש"ס) וקטן כן כ"ט פ"ר ש"ס אי"ש יכ"ל (פ"י"ט)

דרך החיים ונתיב החיים

לכונן בגדול או את האשם שלא כחצלו עדין דחייש
 במה לא כיוו עדיין שני שערות דמיוני דלחייש לא
 מוקמין אחוקה (מ"א סג): (ד) שני אשמים אם הוציא
 לפולחן כ"כ לא יקשו כ"כ דתרי קלי לא משמעני (א"ר)
 שם בשם מהר"ם: (ה) בין ברכת כה"ג לטעום או בין
 ברכת המזון לטעום ח"ו לטעום ח"ו לטעום ח"ו לטעום ח"ו
 אותן טעמים כשמקדש שנים כה"ג אחד מנך כה"ג
 או כמזבח וכשי אומר אמן לא יזה עושים שמקדש
 שניך כבר על כיון או על פה ועונה אמן על ברכת
 חנינו מסבין בין ברכת לטעום וכו' אפי"ו כענין אמן (ג) (מ"א ומ"א
 ס' קפ"ו): (ו) אכור לטעום אפי"ו מים קודם שקידש
 ואם עבר וטעם מקדש אח"כ (מ"א דלא כב"ח): (ז) אם
 שבה לקדש ומזכר אחר שכבר נטל ידיו וביך ברכת המזון
 אם נזכר קודם שז"ע דה כה"ג לטעום דכ"ה עדיין דבוק
 כפרוסה נכלהם שאם יאחו נפרוסה עולם הככר עמו וזה
 אצלו לחם משנה יקדש על כה"ג בלא ברכת המזון ולא
 ממנו ואם נזע את כה"ג ולא אכל עדיין יביאו לחם משנה
 אחר ויקדש עליהם בלא ברכת המזון ולא יאכל מהלחם
 שקידש עליו שאינו ראוי לאכול בלא ברכת דמיו (לפי"ו ר"ך
 כע"ף ו') דלא ביך על פרי אחד וכ"ה דעוה רק על זה
 ולא לאכול אחרת אפי"ו מונחות לפי"ו (ד) ח"ו ראוי לאכול
 את האחרות ובשבת ודאי מן הכה"ג דעוה רק לאכול מהלחם
 שמונה על כלה"ג וכו' עליהם כי אחרים כלה"ג יביך
 לטעום אחרת ולק"ך לא יאכל רק מהלחם שנזע ממנו וכ"ך

אכל כ"י שניטע מועיל לו לברכ"ו כמו שח"כ ויזכר
 (ש"ב מלח"ה נש"ת ר"ע ח"ג ס' ז' שבה ג"כ בברות
 יל"ו והל"ך ומס"ק נראה כדור דקטן שהחפ"ל יול
 ידי קידוש דלחייש יול לכו"ל לגדול שהחפ"ל המחוייב
 קידוש דרבנן ולא מקרי הקטן כ"י דרבנן): (ג) כשר
 מגדים סימן קפ"ו ס"ק ל"ז כה"ג כפ"ו שח"כ
 כ"ל מנך לעמו לא כ"י אמן הפסק דאמן ש"ך לברכה
 גם כמנ"א ס"ק י"ט לא נזכר מזה דאמן י"כ הפסק
 (דל"ך לומר דכונת כמנ"א דענין אמן י"כ הפסק
 דכ"ו דמיי"ו ש"ל בברכה חנינו ודל"ך לא כ"י אמן
 הפסק ש"ך לעמו אמן ללא בברכה חנינו ח"ו
 כונתו והח"כ כ"י הפסק ע"ש) ובש"ע ס"ק י"א כ"י
 כן בשם הכה"ג מאירות אמנם גם זה אינו לפי מהבט
 דיעק עמנו של כה"ג הוא דמיו דענין אמן אחר
 ברכת ק"ש והדמיו"ר ס' פ"ו סע"ף ט' פסק לפי מהבט
 שניית אמן אחר ג"ל ישראל אינה חשובה הפסק כ"ו
 שכו"ל לברכה וסי"מ: (ד) ע"ן בברכה כה"ג
 פ"ט אוח"כ פ"ט ר"פ"ו ד"ן ז': (ה) והדמיו"ר ס' רע"א
 סע"ף כ"כ כה"ג א"ן שניות שנים מלחפ"ן למלא
 לוגמיו לפי ש"ך ש"כ"ה ח"י מהם פתיית כוס של
 ברכה ובפחות ממלא לוגמיו אינה נקראת שתי"ה של
 כה"ג וכגוונם סוכרים שאם לא טעם המקדש עמנו
 כמ"ל

עליו ברכת המזון כי מה שאינו אכל מהלחם שקידש
 שטעם מן כוס אחר בלא קידוש (כמ"ש במחבר כע"ף פ"ו עמ"א סג) וכן נמי כדע"ב דמי כ"י שלא להכנס
 עמו כספק ברכה לנטע"ל. ואם אחר שח"כ המזון נזכר שלא קידש עדיין או י"ט לקדש על כ"ו ולא על כה"ג
 (א"ר סג) רק אם אין לו י"ן יביאו לחם משנה אחר ויקדש בלא ברכת המזון: (ח) אם לא קידש בלי"ה בין כה"ג
 בין כמז"י של ח"ו תלומין למחר כל היום ואומר כל הקידוש של לילה מלבו ויכולו והאילו קידש רק שלא אכל בלי"ה
 וגם לא שנה רביעית י"ן אחר הקידוש דלא כ"י קידוש במקום כעו"ה או בלא קידש כלל (סג): (ט) ז"ך שתי"ה
 מהם פרוסה על כלה"ג תחת הפה ומפ"ה על הפה זכר למן שתי"ה מונה נקופ"ה על מלחמ"ה וטל מלחמ"ה (פ"ו בשם
 ס"טור) ולא"ו אפי"ו מקדש על הפה ז"ך שתי"ה מהם תחת הפה ומפ"ה על הפה (פ"ו סג) ויית' ידיו על הכה"ג
 ועל כלה"ג משנה בשעת הקידוש וכשיגיש לכה"ג יגלה כלה"ג משנה ויניח ידו עליהם ויברך המזון וכשיגיש להם
 יגיש עליהם לנטע"ל עד שיגמורם וכו' והח"כ יניחם ואחר גמר המזון יכנס בנחמ"ה ויניח ידו עליהם עד שיגמור
 הקידוש (א"ר סג): (י) מקדש על כוס י"ן מלא שלא יאכל פגום וטעון כל מה שטעון כוס כה"ג וכו"ן לעמוד
 כשהתחילין לומר יום כש"י ויכולו כשהם משום שש"ס יכו"ה רמז בראשי תיבות והח"כ טובגין לישב וכשהתחיל
 יתן עיניו בנרות והח"כ יתן עיניו בכוס של ברכה (רמ"א סג) וכששנה לומר ויכולו יאמר אורו בתוך הכעו"ה על
 כה"ג (מ"א סג): (יא) אם אין לו אלא כוס אחד של י"ן מוטב שיניחנו למ"ש על הכה"ג דקידוש אפ"ה כה"ג
 והכדלה א"א כה"ג א"ל אם יש לו שכר על הכה"ג מוטב שיקדש על כ"ו ויברך על שכר כ"י יש לחוש לדעת ר"ת
 שא"ן מקדשין על כה"ג ואפ"ו בקידוש של שמרית מוטב שיקדש על כ"ו ויברך על שכר כ"י בשמרת קודם אכ"ל
 נטעו של אר"ס ק"ה בשכר ועוד דכדלה אפ"ה לכ"ע בשכר דכ"ו חמר מדינה מי"ו בניה ככנסה ע"ף ספי לכ"ה
 כה"ג של י"ן להכדלה א"ף שתי"ה לו שכר להכדלה (מ"א סג): (יב) לפי דעת רמ"א י"ט לכה"ג לישול ידיו קודם
 סק"ד ולקדש על כ"ו והח"כ יכנס ויברך המזון ויש טובגין שמקדשין קודם נטילה (סג) ואע"כ ח"ו לנך
 ברכת הארונה על כ"ו של קידוש כה"ג ס"טור"ה א"ן כ"ו בנךוה הסעודה (פ"מ כ"ו ס' רע"א): (יג) ז"ך
 לשהות מכוס של קידוש כמלא לוגמיו דהיינו כל שיסלקט ל"ד אחד כפ"ו ויראה מלא לוגמיו וזה"ל ביטוי הוא רז"ה
 של רביעית ובגדול לפי גדלו וקטן לפי קטנו ומכל מקום טפי מרביעית לא בני לשהות אפ"ו מלא לוגמיו ס"ס
 טפי מרביעית (מ"א שם בשם רמ"ן): (יד) לכה"ג ז"ך לטעום המקדש בעמנו כשיעור דהיינו מלא לוגמיו
 ומ"ס מן המוכתר לאחר שתיית המקדש כשיעור יטעמו כל המסובין כולם מכוס ברכה ומי"ו מי שיש לו י"ן מעט
 ואם יטעמו כל המסובין לא יבאר לקידוש שמרית מוטב שלא ישהה רק המקדש בעמנו מלא לוגמיו ולא יטעמו
 כ"י או ג' למלא לוגמיו וא"ף שתי"ה כל המסובין (ה) מל"ט"ך למלא לוגמיו ואפ"ו לא טעם המקדש (מ"א שם וע"י א"ר
 אכל דיע"ב אפ"ו שתי"ה כל המסובין קודם שיטעמו המקדש אם נזקקו לכו"ס דהיינו שהכוסות כ"הם פגומין וא"ך
 סג): (טו) לא יטעמו כה"ג קודם שיטעמו המקדש אם נזקקו לכו"ס דהיינו שהכוסות כ"הם פגומין וא"ך
 לשא"ך מוכו"ו לטעום כה"ג כ"י שיתו כולם מכוס של א"ל א"ל אם כ"ה בידם כוסות שאינן פגומין ש"א"ם
 לשעת קודם שישהה המקדש (מחבר שם כ"י רע"א): (טז) קידוש וקודם שטעם הכ"ג דיעוה מוזר ומנך כה"ג

לכונן בגדול או את האשם שלא כחצלו עדין דחייש
 במה לא כיוו עדיין שני שערות דמיוני דלחייש לא
 מוקמין אחוקה (מ"א סג): (ד) שני אשמים אם הוציא
 לפולחן כ"כ לא יקשו כ"כ דתרי קלי לא משמעני (א"ר)
 שם בשם מהר"ם: (ה) בין ברכת כה"ג לטעום או בין
 ברכת המזון לטעום ח"ו לטעום ח"ו לטעום ח"ו לטעום ח"ו
 אותן טעמים כשמקדש שנים כה"ג אחד מנך כה"ג
 או כמזבח וכשי אומר אמן לא יזה עושים שמקדש
 שניך כבר על כיון או על פה ועונה אמן על ברכת
 חנינו מסבין בין ברכת לטעום וכו' אפי"ו כענין אמן (ג) (מ"א ומ"א
 ס' קפ"ו): (ו) אכור לטעום אפי"ו מים קודם שקידש
 ואם עבר וטעם מקדש אח"כ (מ"א דלא כב"ח): (ז) אם
 שבה לקדש ומזכר אחר שכבר נטל ידיו וביך ברכת המזון
 אם נזכר קודם שז"ע דה כה"ג לטעום דכ"ה עדיין דבוק
 כפרוסה נכלהם שאם יאחו נפרוסה עולם הככר עמו וזה
 אצלו לחם משנה יקדש על כה"ג בלא ברכת המזון ולא
 ממנו ואם נזע את כה"ג ולא אכל עדיין יביאו לחם משנה
 אחר ויקדש עליהם בלא ברכת המזון ולא יאכל מהלחם
 שקידש עליו שאינו ראוי לאכול בלא ברכת דמיו (לפי"ו ר"ך
 כע"ף ו') דלא ביך על פרי אחד וכ"ה דעוה רק על זה
 ולא לאכול אחרת אפי"ו מונחות לפי"ו (ד) ח"ו ראוי לאכול
 את האחרות ובשבת ודאי מן הכה"ג דעוה רק לאכול מהלחם
 שמונה על כלה"ג וכו' עליהם כי אחרים כלה"ג יביך
 לטעום אחרת ולק"ך לא יאכל רק מהלחם שנזע ממנו וכ"ך

וא"י

דרך ההיים ונתיב החיים

כמלא לנמוח לא יאלף על ש' ששטח מסובין כל אחד כמלא לנמוח ורואי לחוש לדבריהם לכתובים נדלף קידוש אבל כסדרם ונבאר דברים פסעונים כום מדריס כנאונים שאליו לכתוביה ד' נעשימת ח' מהמסובין כמלא לנמוח : (ו) חלל אם כסיה דעמו כמתיית כום זס וא' שילא מחדר זס לחדר חלל אפי' שחור למקוש צריך לחזור לקדש ואינו יואל י"ח בקידוש כראשון : (ז) ודאש"ר סי' רע"א כעיקר ב"ח כסב אף אם הוא נענין שא"ל לחזור ולנכך כפ"צ כנן שיהי כדעמו לשחוח עוד יין אחר הקידוש וכמב"ס כסי' ר"ע דבין דבין שחנן חכמים לומר הקידוש על סין וזה אמרו על המים צריך לחזור ולקדש . ופי' אם כעשה קידוש על המים סיה לפניו רביעית יין כגלי אחר על השלחן או על הספסל אלנו מוכן לשחוח או א"ל לא לברכה כפ"צ ולא לחזור ולקדש אלנו אלא יתחם מיד מן העוקן לפניו שסרי זין כאלו קידוש על סין כסוף שאף שטס של קידוש צריך שיהחמו בידו פ"ס ח' או משכח בדיעבד :

אפי' לחזור ולקדש (ו) חלל אם כפסין נדכרים כשיימיס לנשדס (וכ"ס נדכרים כשיימיס לקדוש) אפי' לחזור ולנכך אפילו ברנח כפ"צ (מ"א חס) : (ז) קידוש על סין וקדוש ששטס כפ"ק ככום יבואו לו יין אפילו פניה אחר ונכך כפ"צ ויטעום ממנו ואפי' לחזור ולקדש דעשימס מכום אחר כגי ואם סיה כניסו יין ודעמו כום לנשות עוד יין אחר כקדוש יקח יין ויטעום ואפי' לא לקדש ולא נכך כפ"צ ואם סיו מסובין לפניו ולפניהם כוכות עם יין יבטו פסובין מכוסום לנכך וסמקדש יאל נעשימס פמסובין ואפי' עוד לכום אחר לשחוח חבל סוף לא יכחם חכום של פמסובין כלא ברנח כיוון שלא סיה דעמו עליו ואם כסיה דעמו קודם שטעם מכום אחר צריך לחזור ולקדש (מ"א חס) (ויחבאר עוד ח"ס בברכה כסורה) : (יח) ואם קדש על ככום סיהם סבור כסוף של יין ונמלא כסוף של מים אף ככום אלנו יין על כסלחן (ז) צריך לקדש פ"ס שנים כי לא סיה כקידוש על ככום אף סיהס מונח על כסלחן פ"ס ואם סיה כדעמו כעשת קידוש לשחוח עוד יין אפי' לנכך כפ"צ (מ"א חלל כפ"צ סוף סי' רע"א) : (יט) ואם קידש שחריס על שכר וכנפך ככום אפי' לנכח אחר כי יאל כדי כפת (מ"א חס) : (כ) ואם קידש שחריס על יין וכנפך אף שדי כפת אם יס לו יין יביאו לו עוד כום יין לפעום משום דבין חכום וכ"ס כלימס אף שמקדשן על פ"ס יביאו לו כום אחר אם יס לו יין ויטעום ממנו משום דהשמיכניסו קדוש (פ"ס ואפי' חס) ונלאס אם כעס וככר כסוף אף וקדש עליו ונמלא כסוף של מים אם יס על כסלחן עוד ככמות יין כראויין לקדוש וסיה כדעמו לשחוח אפי' וקדש שנים :

ע"א דין על איזה יין מקדשין

(א) רק שמכית קנה מחמת סיהם ככלי מלאם אש"ל קריבוסו נא לפתק כיריך או כישא טנין : (ב) ודאש"ר סי' רע"ב סע"ק ג' כתב שצריך לנכס אם אשכר לו : (ג) צ"ל כע"א סי' רס"ג ס"ק ד' ודאש"ר

(א) אין מקדשין על סין שריחו רע אפי' דביו וטעמו חמור (א) ולא על יין מגולה ומיכו אם סיה מגולה שס מופטת אין להקפיד אלא"ל נמר ריחו וטעמו (ס"פ) רע"ב פ"א חס) : (ב) אין מגשו מקדשין עליו וסחטת חרס אשכול של פנינים וזמחר עליו קידוש כיום (מחבר

חס) וכן מקדשין על יין ככסי חכניות אף שיש בו קמחין רק שצריך לסמן אותו כמחילס כמסוננת ואם לא אכור (ב) רע"א חס) חלל אם יס עליו קרום לנן שקורין קאטיג אין מקדשין עליו (מ"א חס וסוין כפ"צ סי' ר"ב) וכן מקדשין על יין שריחו חלל וטעמם חמור (שס מחבר) חלל על יין שטעמם חלל וריחום חמור אין מקדשין עליו (מ"א חס) וטעמם חלל חמור משום מלשחוח משום טעמם חלל (מ"א חס) : (ג) אין למקוים מקדשין עליו (ולפילו כישל כמקוים דבין מגולה מקדשין עליו) וסוף כיש כסס לחלוחיס קנח כלא כייס וצריך כיהא למקוים ממנו ויהר מלחד ככשס כמים כעשת כניחנן כמים (ודלא ככסבור שור ד' קכ"א ע"ג ככתב דמשמייק אחר שנהגדלו כמים) דמס כנהגדל חח"כ פ"י שרייס כוף משום ככונס כמים כסלמקוים חלל אם כלמקוים יכשס כלא שס לחלוחיס שאף אם ודעו לא יאל כמס לחלוחיס כלל כסוליס (מ"א חס ככס כריב"ש) ומיכו לנכחלס משום מן כמגנה לנכור יין סוג ויטן לקדוש ונכ שלא יאל בו פערובת מעט דכס כי כרמב"ם סוסל יין שנסערכ בו אפילו מעט דכס לקדוש ואף כלל כסוקים מכשרין מ"מ אם אשכר יס לחוש לדעס כרמב"ם : (ד) מקוב שאף מצי יין דסייט שאין יין ככל כערי וככר הוה חמד מדינח דסייט כגזר שחייבן כוף ככר כלימס קידוש על פ"ס ואם אין לו חלל חסיכה פ"ס יכול לקדש עליו (וראיה מכרמ"ם פ"י פ"ס שבינאו (ג) כרמ"א סי' רע"ג ס"ק י"ד סה דמקבס שס פשיטא דנר מדיק דכ"א אשכר לקדש על פ"ס כו' ופי' שירבו כמ"ס כמ"א דפ"ס יס לו דאי אין לו פ"ס חילוס עדיק אפי' יכול לקדש על פ"ס ואם כגמר דעל חסיכות שס אין יכול לקדש אפילו אם אין לו כלל פ"ס לקדש עליו אפי' קסס אשכר דמירר כגמרא שיש לו חסיכות פ"ס לחילוס ואפי' יכול לקדש עליו ואשכ"כ פ"ד קודם) וכנוקר ויבר קודש על שכר ואפילו אם יין מצי חס רואה כנוקר לקדש על שכר כרשום בידו כמקס דככר סי' חמד פדינס חלל כערי חס יין מצי כערי יקדש על יין אפילו על יין חסידי יין גדוליס כככר דאין יואל מדאורייתא ידי טונס קידוש כלימס כלא יין ופי' מי שירנש לעשות מלום מן כמגנה יקדש לפולס על יין אפילו כשחריס אפילו יין כיווק (פ"ו ופי' חס) ומי שחריבס עליו ריפסח יוהר מיין יקדש אריפסח אפילו כלימס רק אם רואה לקדש על סין ככרות בידו וכמחריס אף שחריבס עליו ריפסח יקדש על יין חס יין מצי או על שכר אם רואה כדי שיהא זכר שחוף משום קידוש דמס שמכרך כמציא על כסס ליכא סיכרל כסוף משום קידוש (פיין מ"א חס) : (ה) יין שטעם סוסס יין משום נדר יכול לקדש עליו וישאו אחרים כמסובין אלנו ואם אין אחרים אלנו יקדש על כפת או יכעט קידוש מלחריס (מ"א חס) ומס כמחם ספ"א שס על כרמ"א ע"ג פ"ד דאין רשאי לקדש ולנכך לכוזיא אחרים כשאינו סוסס כעמנו רק כמלחריס איין כקריאים לא קסס מדי כסרין דמס כוף סל ככ"כ שכתב כסור כשמו כס"ס דלא אכורו אף ש"א מצינו רק לאיין כקריאים וס"ס אם לא יאל ואינו רואה

לנכס) : (א) חלל אם כפסין נדכרים כשיימיס לנשדס (וכ"ס נדכרים כשיימיס לקדוש) אפי' לחזור ולנכך אפילו ברנח כפ"צ (מ"א חס) : (ז) קידוש על סין וקדוש ששטס כפ"ק ככום יבואו לו יין אפילו פניה אחר ונכך כפ"צ ויטעום ממנו ואפי' לחזור ולקדש דעשימס מכום אחר כגי ואם סיה כניסו יין ודעמו כום לנשות עוד יין אחר כקדוש יקח יין ויטעום ואפי' לא לקדש ולא נכך כפ"צ ואם סיו מסובין לפניו ולפניהם כוכות עם יין יבטו פסובין מכוסום לנכך וסמקדש יאל נעשימס פמסובין ואפי' עוד לכום אחר לשחוח חבל סוף לא יכחם חכום של פמסובין כלא ברנח כיוון שלא סיה דעמו עליו ואם כסיה דעמו קודם שטעם מכום אחר צריך לחזור ולקדש (מ"א חס) (ויחבאר עוד ח"ס בברכה כסורה) : (יח) ואם קדש על ככום סיהם סבור כסוף של יין ונמלא כסוף של מים אף ככום אלנו יין על כסלחן (ז) צריך לקדש פ"ס שנים כי לא סיה כקידוש על ככום אף סיהס מונח על כסלחן פ"ס ואם סיה כדעמו כעשת קידוש לשחוח עוד יין אפי' לנכך כפ"צ (מ"א חלל כפ"צ סוף סי' רע"א) : (יט) ואם קידש שחריס על שכר וכנפך ככום אפי' לנכח אחר כי יאל כדי כפת (מ"א חס) : (כ) ואם קידש שחריס על יין וכנפך אף שדי כפת אם יס לו יין יביאו לו עוד כום יין לפעום משום דבין חכום וכ"ס כלימס אף שמקדשן על פ"ס יביאו לו כום אחר אם יס לו יין ויטעום ממנו משום דהשמיכניסו קדוש (פ"ס ואפי' חס) ונלאס אם כעס וככר כסוף אף וקדש עליו ונמלא כסוף של מים אם יס על כסלחן עוד ככמות יין כראויין לקדוש וסיה כדעמו לשחוח אפי' וקדש שנים :

דרך ההיים ונתוב ההיים

(ד) והאשר יסע רע"א סעיף ל"פ סג האשילו
דישכר איט מטנרף :

דטל לנח וז מעירובין דף ע"ב דלמר כהס מתיב ליעקב ע"פ ולא שמחנה כהן ד"ל לוח לנח כנאריס
דקידוש צ"ד ביעוס כמקד כ"כ בא"ר דל"ן לחוס : (ו) על י"ט א"ן לקדש ל"י בא"ר לכות מלא לוגמס
ב"י כספ"ק (ד) ולכתחילה ל"ן שתיים כל כמסובין מוסרסין למלא לוגמ"ו (ש"ן א"ר וס"ט כ"ז) אבל כמח"ס יטול
לקדש על י"ט (א"ר) : (ז) נכרה י"ן של קידוש מוסרס י"ן כמח"ס כסודס וא"ן כ"ן של קידוש עשון כרכס
לאחריו דכס"ו מוסרס ב"ן שטול על כסודס ב"ן שליט על כסודס ואשילו מי שטוג כמחנה (ל"ל כ"י רע"א
סעיף י"ב) שכנה דיקדש חלסו והא"ר יטול ידיו א"ס מיעך ש"ך כוס של קידוש לכסודס וכס"ו מוסרסו מוכרס
למח"ס (ע"י ס"ט) : (ח) ולע"ן ששטוס י"ן של קידוש שאר מפק"ס אל קידוש על י"ן ונדעסו לכסודס שד י"ן
כמך כסודס כ"י כקכע עמלו לשטוס וס"ל לנכך על שאר מפק"ן אשילו אל כ"ו לסנ"ו כשס שניכך על כ"ו (ע"י
א"ר ס"י קפ"ד וע"י ע"ט וס"ט ס"ט ללא כע"ו) ואס ל"ן נדעסו עוד לכסודס י"ן דק כקדש על כ"ו א"ן (ע"י
שאר מפק"ן כשס שקדש על כ"ו מוסרס כ"ו מוכרס וא"ן לא כ"ו לסנ"ו כשס שניכך על כ"ו ח"ך שכניאו לסנ"ו
כשס שניכך עמד לסנ"ו צ"ך לנכך עליכס : (ט) ואס קידוש על כ"ו ולא כשס ממנו כ"ו כעמ"ו כמכונ"ך ח"ך
שכ"ו לסנ"ו שאר מפק"ן כשס שניכך על כ"ו א"ן צ"ך לנכך על כמפק"ן כ"י ששס כ"ו מוסר עמ"ס של המפק"ן
סס ספיל"ן לו וכס"ו כוסס לא ש"ך כשס זס וכ"ן א"ן קידוש ולא כשס צ"ך לנכך על כ"ו שנתון כמון מפי
כספ"ס ב"ן עיפס לנכרס (ע"י ח"כ ע"ט דף ק"א ד"כ ור"י אמר ח"ך יד"ן כ"ו נפי ינ"א) :

ע"ב דיני קידוש במקום סעודה

(א) והאשר ס"י רע"ג סעיף ג' כהנ ומ"מ לכתחילה
ז"ו : ש"ל לכסודס ב"ן ש"ס חולקיס ע"ו : (ב) ש"א
ש"א נקרא קידוש כמק"ס סעודס ש"י מקומ"ס אלו כמק"ס
אחר לע"ן קידוש כמ"ן כמק"ס אחר לע"ן צ"ך לזמון
י"ט לכמך על דכריכס בשע"ס כדח"ך : (ג) ומ"מ לכתחילה
כ"ו ש"ל לכסודס ב"ן ש"ס חולקין ע"ו : (ד) ח"ך על כ"ו
שמח"ס סכוס מסיק"ס ב"ן חלל כסודס לחלל כ"ו
א"ס כמך כש"ע כ"ו ש"ן מח"ס עש"ס לחש"ס
אל"ל לש מ"ס כוסס אל"ל א"ס מח"ס כ"ו מסיק"ס
ב"ן חלל כ"ו לחלל כסודס א"ס שסח כ"ו סח
לכוסס ר"ו כמח"ר אחר וא"ן כוסס מוכס אל"ל
א"ר חמ"ר מסיק כ"ו כ"ו כמ"ס ל"ו או מ"ס
לח"ך : (ה) כשחלל כמק"ס סקוד"ס וס"ל ש"ל י"א
מק"ס זס מסיק"ס מ"ר ש"אל : (ו) (וכס"ק וא"ן חילוק
ב"ן זמ"ן ק"ך לזמ"ן צ"ך לחמ"ר ולקדש אל"ל א"ס לא) :
(ז) וע"ן לא קידוש לעמ"ו צ"ך לזכר ש"ל ישע"ס כל"ס
מ"ס של קידוש זס ח"סור לו לעמ"ו כל"ס עד שיקדש
כמק"ס סעוד"ו ואע"כ יטול לנכך לס כס"ג שנקוד"ס
זס א"ס שרכוס ככני"ן א"ן מי שליט נכס יטול להו"א
אחר"ס א"ס שליט יודע"ס לנכך מ"מ כרכס כס"ג של
קידוש ב"ן של ל"ה ב"ן של י"ס וכ"ן כרכס כמח"ס כמק"ס
על כ"ו ח"ך חמ"ס לשאר כרכס ככני"ן כו"ל וכ"ן
כוסס כמח"ס כניט"ן קס"ו (ס"ט רע"ג סעיף ו') :
(ח) וי"א שש"ל שס רכיע"ס י"ן מ"ס סקוד"ס ו"א
כ"ס יד"ן קידוש כמק"ס סעוד"ס י"ט לכמך ע"ו לע"ס כו"ך
כ"ן כקד"ס ככס"ג או מ"ס וא"ן סס ק"ן להק"ו
מ"ס של כרכס ישס גדול רכיע"ס שליטס ויח"ו"ן ל"א
י"ט ומ"מ א"ס חס"ר כ"ו רכיע"ס ש"ס מלכ

ש"ט חולל עמ"ס וא"ו רוסס ל"א עמ"ס ולד"כ כ"ו מק"ס סעוד"ס ח"ך כקד"ס של שח"ס יטול לכ"ו"ן ככ"ג
וכ"ו שליטס יודע"ס אל"ל א"ס יודע"ס כש"ס אכ"ר לקדש לסס א"ר רוסס ל"א כש"ו כקד"ס שש"ס לסס
(כ"ו כש"ס כ"י סקודס סעיף ס') ואשילו לקס"ס ש"דע"ס אי"ו רש"י לקדש לסס א"ס ח"ו ח"ס ל"א כש"ס
כ"ו גדול וכמק"ס לאחר"ס וא"ו רח"ס ל"א (ז) אכ"ר לו לעמ"ו עמ"ס (ח) אכ"ר י"ן קידוש כמק"ס
סעוד"ס כ"ו שש"ס ח"ך מלא לוגמ"ו (ז) אכ"ר י"ן קידוש ע"ד כ"ו י"ן דכ"י רכיע"ס (ח) או ש"אל כ"ו מי"ן כמח"ס
מחמ"ס כמ"ס ח"ך אל"ל ש"ר אשילו כמק"ס דכ"ו חמ"ר מ"ס אי"ו י"א כש"ל סעוד"ס
דלא סע"ד כ"ו י"ן (ס"ט וע"י מ"א) וכ"ן כ"ו ר"ס לא י"א : (ו) יטול לקדש כ"ו שש"ס ככני"ן ויח"ו"ן כקד"ס
וכ"ך ש"ס כ"ו כמח"ס ל"א וכמח"ס לכו"א וא"ן מק"ס על כ"ו לכו"א אחר"ס יטול לנכך לסס כמח"ס א"ס ח"ס
יוד"ס

דרך הריים ונתיב הריים

אחדון אף שאין חזק נלחם אבל אם מקדש לכם על יין (א) א"י רבתי לדרך לכם סמויא אף שזיכה יודעין ואף פתחה להכלל פה כדי שיבא קדוש במקום פשוט (ב) א"י ב' דוא כלבו ופ"א כלל ב"ק ר"ג: (ז) המקדש י"א"ל לפיו במקום נר ואם נכנס נחצר יוכר מפי כהו"ר דורש פגום שפגום לעונן נפשו ולא לגמי (י) ודוקא במאמר כי"ג נביא בא לאו כפי צורך להכליל במקום פגום וצ"ח לקדש שם (מ"א שם):

ענן דיני בניעת הפת

(א) כונע על בני כנחם שלמים ואילו נביא חיובת נלחם משנה (א) א"ר כ"י רע"ד) ואם נשקף קצת מקרי שלש עדיין ואם התק כפרון לא כוי שלם (מ"א וה"ל ופ"א) ואם בכת לעטול הלא אוכל וכו"ל ואחר כך שפטים חלב ופ"א חבוב לחם משנה: (ב) נ"ל שם כונע על הפתחו"ס וקרב החתונה אליו כדי שלא יעביר על פתחו"ס וכשיגיע לפתחו"ס ירשם נשקן על כלחם קודם ברכת סמויא ויניחם למטה וישי ידיו עליהם ויברך כמוליא וכשיגיע להכנס יניחם למטה ויניחם ככרסו ויביע אותם וכשהיה בשנת וכו"ס יבצע על כעלינו"ס (כ"ג): (ג) מזהו לנזע כשכח פרוסו גדולה שהספיק לו לכל הסעודת (ג) וה"ן כמכו"ן רש"ח לטעם עד שפסוק כמגדך ואם יש לפני כ"ל להם משנה יכולין לטעום אף כעדיין לא פתח ככונע (כ"ג):

ענן דיני הפלת שחרית של שבת ודין הטועה בהפלת שבת

(א) מלהרין לבוא לנכב"ג בשנת יוחר מנימות כחול (א) (ובלנד שלא לעבור זמן ק"ב ופסל"ב) ושמע"ן ללאם קודם שש שעות: (ב) מהפלין כל סדר הכה"ל עד ישהנה ואח"כ אומרים בשבת: (ג) ה"ן לכה"ל נ"ך לנדר פתחו"ס מורים שאין לשנות ללא במקום האמרו ח"ל (סי' רפ"א): (ד) אם שבת לומר לאלו אבר שבת צריך לאמרו אחר הפסלה (ג) ובאר פסוק דומה"ל אם בכת אין חיוב לאמרו אחר הפסלה (סי' רפ"א ע"י מ"א שם) ויש להביעם ולשארין נומרות בנינון שיש בו נעימה (ד) (שם): (ה) אם שיה סבור שהוא חול וכשהחיל ארעמה דהול ומיד כשאתר פתח אהם נוכר קודם האמר פתח חו"ן סוי ליה שהחיל בכל הול וגומר א"הם ברכת אבל אם ס"ס יודע שהוא שבת ושלא ככונע שהחיל פתח אהם אינו גומר ברכת אהם חו"ן ומתחיל יבמה משם כו" (סי' רפ"א): (ו) אם טעם וכשהחיל פסלה של חול בשבת לא יא' (ה) ואם נוכר קודם בעקר רגליו אף שיהם הפלה חוזר לכל שנת ומתחיל יבמה משם וכו' ראש ושור"ס וכו' שיש שלוש (ז) אם חכר נלמנע ברכת רנה למע יחזור לכל שנת דכ"ג נסודר דכ"ל כירובלמי כב"י כנ"י (ו) שכן פ"ס דר"י בשבת הלא שקבטו לומר ז' ברכות שלא רצו להגריה כו"ח ברכות וכיון שהחיל י"ה כנר הסני בברסר יצ"ע וכנ"ע בניכר קודם האמר הלכ"ל נאור או לפני ב"ר החנונים כרגיל לומר אבל אם כשי"ס הפלסו וכס"ח יצ"ע מן החפלה ואמר יכו"ו לרצון כו"י אף שלא עקר רגליו עדיין כעקרי"ן דמי וחזרו לר"ל כהפלה (מ"א שם) ואם טעם כהפלה שם בין זו לזו ע"י לעיל דיני ערבים של שם וסודר"כו לנאן ובמקום שצריך לומר ולהחלל אם יוצא בשם שמכו"ן ובומע מסכ"ן ע"י לעיל דיני הפלת חול:

ענן דיני וסדר האידן יקבל הכ"ת וכו' הוא הקורא וכנהגו

(א) סטוק ס"ח ובמקלו צריך שיבא נימיו (סי' רפ"ב) וכנ"י יאמר גדלו כוכב: (ג) יש למנע מכיוח הקורא קטן אם לא בשבת כדתיק (מ"א סי' רפ"ב) ואם ידוע שהוא בן י"ג שנה ויום אחד אף שלא ידוע שהביא שתי בעיות מוסר (א) לקרות ועולה למחן: (ג) אין קורא רבתי לקרות עד שכלס חמן מפי הציבור (סי' קפ"א): (ד) צריך לכה"ל לקרות נישומד ואפילו למחן עשמו אל ככופל או לעמוד בברך ואפילו שמיכח מוטעם בהם יתכל אוטו דבר לא יסול אסור לכה"לם בצריך ופחוד גא"ה"ס (רס"י קמ"ח) ונעול נכר מוסר להשן כחול וצריך ופ"ס כל אדם כצורך ונס בעל כפר לא יכמוך עשמו על הטעם רק על כה"לן דממסר המביא קדוש כולו ואסור להסם בהם שפטים כדיום (א"ר שם): (כ) קרא וע"כ הפילו בדקדוק אום אהם או בדקדוק אם כענין מהנהגה ע"י

דרך ההיים ונתיב החיים

כמו יקשה בעשה כצ"י מחזירין אותו אבל קרא לארץ ה'רן' כש"ס כיון דשמיים ודריית גרונות
 סן לא כ"י שמי (א"ר סימן קמ"ב) אבל אם אין שנין מכתב אין מחזירין -
 וחזירין * וכן אם פשט נתינת פשט אין מחזירין אותו * וגוערין בו (שם) * פתח שי שמיט מחר חטיו
 במקום שבענין מכתב אין למחות בידו (כ"ס א"ר) :

עו ההגנת הקהל בשעת קריאה והכנן והש"ץ

(א) בשעת שבעולב אומר נרכו וקבל עונין ביכל"ו יש לכם לעמוד ובנדבתי אבר נחר בנו ונקריאת כחודש א"ן
 כ"י חוב (א"ר סי' קמ"ו דלא כמ"ה שם) (ועי' סי' קכ"ד סיפ"ד ד') אמנם סמךקדקן מחזירין על שמים
 ועמידין וכן נכון אך גם במחזירי א"י לעמוד רק בשעת כקריאת ולא בין גברא לגברא (סי' קמ"ו) : (ג) אומר
 לנאם ולכניח כס"מ כסחא פסוח אבל בין גברא לגברא כס"מ מנאל יכול לנאם לזורך גדול (סימן קמ"ו) :
 (ג) משכחיל קודם לקרות כס"מ אומר לספר חטיו וחסילו לטרום כוראם אומר (אבל קודם כשהחיל
 לקרות ואחילו כבר פתחו כס"מ מותר לספר חטיו כגברא ומכ"י כגברא שיענה ביכל"ו ולא פקדושי מאימורא
 יכול להפסיק * ואחילו בין גברא לגברא אומר ללמוד (דבמא ימחך סלימוד) ואחילו אם כבר קרא כפרסא אבל
 לטרום כוראם מותר בין גברא לגברא (סי' קמ"ו וע"ש בא"ר) : (ד) וכמיקל ללמוד בלחם בשעת קריאת או אם
 יש עשרה דלויי לא"ם ומיקל לעמוד לספר נד"ם או קודם שנתנה כס"מ מחזיר פניו ומראה עניו חטיו רואם
 לבחוש כקריאת אלא לקרות נד"ם ושהחיל לקרות וכל מי בנוגע בן אין למחות בידו דיש לו על מי לסמוך (כ"ס) :
 (ס) ה"ק שנתבאר לעיל שהסוד לדבר בשעת קריאת רק שיחזוק וישמע מ"מ לקרות כמ"מ מותר ואחילו ליכא עשרה
 דלויי לא"ם נמי מותר (וכ"ס ללמוד חומש עם פירש"י בלוחם כדרב אבטעם דירש"י חבוב כמו הרגום) (ועי'
 סי' רפ"ה) וכמדקק במשמו וכן לומר גם בזה ולפ"יין ולכ"יין דעתו לבטוח (שם) : (ו) וכל זה אין ענין
 לפרשט וטר ופרשת פרס שם כשעבר מהלורייאת (ל"ה) בלריך לכ"יין ולכמעט מפי קודם (כ"ס ועיין סי' קכ"ד
 סיפ"ד ד') : (ז) אין לעמוד חתן עד שסיים כל הכרע (סי' קמ"א) : (ח) אם לא חמנו קהל מבעולב שהמר
 נרכו רק בחמו מספ"ץ כבענה ביכל"ו לא יעט עמו נרוך כו' רק ואמרו חתן על דברי ה"ש"ן אבל יהיד שלא
 שפע מבעולב שהמר נרכו וכמעט מהקבל פונים ביכל"ו עונם עמכם (א"ר סי' קל"ט) (ודלא כמ"ה סימן ק"ז
 ועיין סימן קכ"ד ובמ"ה סי' ג"ו סי' כ"ד) : (ט) אומר לבטחן ש"ך וישווב כס"מ בשביל שכעניו אחד ואם עבר
 ופחן ים להפסיק (א"ר סי' קמ"ה) : (י) אם ש"ץ נעמנו רוצם לעלות ולנכך ולקרות צריך שימוד חרר אל"ו (שם) :

עו דין לאיזה אנשים שאין קורין אפילו הוא כהן

(א) ויזכ"כ שחיים מותר לעלות מי שאינו מהענה כי
 כקריאת ביכל"כ ממנה קדושת כיוס אך במנהג כסך
 אם כקריאת משום הענין אלא ששכר הענין קורין ויחל
 רח"ל קורין פ' ענינים או דגם קריאת זו ממנה קדושת
 כיוס כמו בבגת ש"מ ר"ע איג"ר סי' כ"ד) : (ב) ויש
 לאומים שאחילו וישראל שקורא ק"ם וקראוהו לעלות לס"מ
 מפסיק חטיו באמצע הכרע ק"ו מנדוב בגריות ויראם
 וכן נהנין במדינות אלו ואין לנדות כענינא משני כמחלוקת
 (שו"ע אדמו"ר סי' ס"ו סיפ"ד) : (ג) ואח"כ חוזר
 לתקום שאחילו וישראל שקורא ק"ם ואין לנדות כענינא משני כמחלוקת
 כד' לעמוד אח כולס כיון ששם ברזנו שם אינו נקרא
 אונם כלל ונלא אונם כלל בכל מודים (סי' ס"ו סיפ"ד) :
 (ד) ואדמו"ר סי' רפ"ב סיפ"ד ט"ו כהן אע"פ שפרשת
 זכר היא רשע מן הכהנים שישמענו כל אדם מיישראל
 וקטן
 פ"ס אין שם כהן אחר וכן ללא אם אין שם אלא הוא (א"ר סי' קמ"ה) אך לא יקרא עם הקורא
 (כ"י מ"ה סי' ס"ו) ולענין זה אין חילוק בין פסוקי דזמרה לק"ם (ועי' סי' ג"ה) ושא"י נכרסאטל סתורס דמוסר
 לכך דמי כנרעם שכנת דמוסר נפסיקי דזמרה ולכך מותר לקיטו חטיו לכתיבם ה"ק בלעזק לכך שש"ס
 נק"ס דאסוד נכרעם שכנת פכ"ס אומר לקרוא : (ד) כיס עומד נכרעם ק"ם ומכ"י נק"ס עמם לא יקרא
 אותו חטיו אין שם כהן אלא הוא רק יקרא וישראל במקומו ומותר לקרות ליהראל כעמו ויאמר במקום כהן לך
 אם אין שם כהן אלא הוא יקרא חטיו וישראל במקומו ויאמר חטיו וישראל במקומו ויאמר חטיו וישראל במקומו
 כפרק סוסק (ב) אך אם יכול למכר ולכיים עד הכרע יעבר ואל חטיו יכול לסיים עד הכרע וכיים עמ"ס לביא
 דלעק פנינא אך לעכב נבזיל זה לא יעכב אמנם לא יקרא עם הקורא ומכ"י שלא ויאמר לה"ש"ן לעשות שי
 שברך (ג) (סי' קל"ה ועי' סי' מ"ה ועמ"ל נדויי ק"ם אם ספק מה דמי) : (ס) בין גאולס להפלה לא יעלה
 חטיו אם קראוהו וא"ל באמצע ש"פ ובהוך אלו נזיר סוסק ועולס (כ"י ק"ד ע"ש בא"ר) : (ז) כהרעא טכנין
 בלא לקרוא כלל לקטן חטיו יודע למי מברכין עד שיגיע לכלל כתיבו חטיו אם הוא כהן וא"ן שם כהן אחר
 (סי' רפ"ב נדויי פ"הרונים) רק יקרא אחר במקום כהן אמנם למספור מיהר לקרות וז"ל פרשת (ד) אור ופרס
 ש"יין סי' מנכ"ל וא"ר סי' רפ"ב סי' מ' דלא כפ"ו סי' כ"ה כ"ס (שם) * וביוס ח' כל שפוטס
 שקריין

דרך החיים ונתיב הדיים

כמ

וסקצן שאינו משייב כדבר איש יכול להוסיף י"ח מ"מ
 עשאו כפי פס"ן קורא בקול רם ומשמיע לומר ומזילא
 י"ח יכול לקצן כיוצא למי מברכין לעולם למסעיר (והפסוק
 שבמקצתם שלא נצטו שש"ן יקרא הספסורם אלא לרצן
 לעלות) : (ה) והמזמ"ר סי' קל"ח סעיף ל"ד כהנ"י
 שכן יש לו כח שומעה הרובה או אשילו כחמה את
 אביה היא מחללת ואין מחוייבין לקדשו עוד לקדוש
 כמורה ראשון ואלא מעלות שסאנה אהל פ"מ ט"א
 כפי שאין שאר עבירות מונעים ל"כ אשילו כן טו ור"ש
 כנחו ונ"ל נצטו כדבריהם לפי שלא נאמר את אביה היא
 מחללת אלא כשינתנה בעדים והסגולה וכשעמדו כפי
 ספרדיון אהל עשאו טענין בו קדושה לכל דבר :

קורין סמרכה למסעיר וכבשיו של פסח שקורין
 כשירם וכשנת שוכס אין קורין לקצן לכהחילם אמנם
 גם בשאר מסעיר הוא דוקא בקצן שגניע למיטור וידוע
 לתקן באופות קבוצ (מ"א ע"ש ופי' סי' תרפ"ט) : (ו) אם
 נ"ל לכלל שטחיו דכינו י"ג שנס וחס אחד א"ל לבדקו אם
 כינה שתי שערות (ע"י כפי' ג"מ ופי' לפי כדרי קדיש
 בעשרה) : (ח) כסן אהל סוף שבעה אשילו אם קראו
 לה יעס (י"ד סי' שפ"ד) אהל בשנת אם אין שם כסן
 אחר אהל הוא מותר לקדשו דהו כהנ"י כפרסיה אמנם
 מוב שיעא מביכ"ג קודם הקריאה (א"ר סי' קל"ה וי"ד
 סי' ח' פ"ט) והם הוא חוקן אשילו ברנל הכור לעלות
 (מ"א סי' תקמ"ח ס"ק ח') אהל יש לו בן למול בשנת

הוד' ו' ימי אשילתו הטענין לקדוהו אין למחיה בידם (ע"י וי"ד סי' ח' כפי' ופר"ח חולק עליו ע"י בליקוסים) :
 (ט) שומא נהנו השירנה לקדוהו (סי' קל"ט) : (י) כהן שנשא גרושה או אחת מן הנשים האסורות לכסן אשילו
 יירשה או מהם אין נוסבין בו קדושה אשילו לקדוהו כחורה ראשון עד שירוד הנאם פ"ד רבים מהנשים שאסור
 כהם (סי' קל"ח) : (יא) נשאל למה שאינו מו' מתי מזהם אין נוסבין בו שמים כהנ"י עד שיקבל עליו לנלו
 יעמא שתי קצין (ול"ד פ"ד רבים) (ש"ס) : (יב) מי יש לו כח ששמיטה דהם או זינחה (ה) אין מייבין עוד
 לקדוהו כי אהים היא מחללת הדוקא זינחה נלדוסין או כנשאין אהל פנייה לא (שם ופי' א"ר) ומכ"כ אם הוא
 עמא עבר בזנות פנייה דהתם פנייה נדה היא דמהללין מעליו הקדושה אף כהנ"י ט"א כפי' מ"מ הוא מחילל
 מקדושה (כדמוכח מ"מ שם סי' קל"ח ס"ק ל"ו) : (יג) מי שאינו מותר לעבודת כוכבים קורין אותו כהם אפי'
 אפיו אהל לא בשם לכה שלא לנייבו כרכים ודוקא שלא עלם פדיון קודם שסמיר אפיו אהל אם הוא גדול
 וכבר סורבל כדאורו עיר כהם אפיו קורין ומהו כהם אפיו כדי שלא לנייבו אף לא יאמר מהחיים על אפיו (כמ'
 חכר או מוריני) כי אין למר שקר רק יאמר כהסון לנלו ירגישו העם וכן אם יש לחוש לזינחה כהמור וסוף אלוס
 מותר לקדוהו בשמו וכ"ו נשירו אהל אם יבוא לעיר אחרת יאמר לקדוהו כהם אפיו אפיו כי שם אין נוסה לו
 והאפיוס והכחוק קורין כהם אפיו אפיו ואם אין ידוע קורין לו כהם אהרנס כמו נר (סי' קל"ט וא"ר שם) :
 (יד) אין לקדוש שני אהים זם אחר זם בין מן האב ובין מן האם וכן בן אחר האב או אב עם בן נר ג"כ אין
 לקדוהם זמ"ו משום שיעא נישא ואשילו ואמרים שאין מקדוהו ואשילו אחד הוא אהרון והכני מסעיר ודוקא בשנת
 שאין מושיאין ס"ס אחרת למסעיר אהל אם מושיאין ס"ס אחרת מותר וכן אם סמטור איש בר מצוה עדיין מותר
 (סי' קע"א וע"פ ב"ח) ובמקום כהנ"י יש לכתור ע"כ בן בנו (ע"י אחרונים) ובכל אלו אם קראו וכבר עלם
 לא ירד [א"ר ופר"ח וכנ"ג] : (טו) מקום שטכגים שלא לקדוש המסעיר בשמו רק סחה יעמוד המסעיר כיון
 שאין סורטין את שמו מותר אשילו שני אהים זמ"ו או אב וכנו ודוקא במקום שנוסבין בן אהל לעשות כן במקום
 שנוסבין לקדוש כהם לא וכן אם סמכג כנ"ל בשניי מותר לקדוהו בשמי ובשניי (א"ר שם) : (טז) מי שחא
 שר או ססה אין לקדוהו לו כפי' מותר או שער וכן בכל כיוצא בזה שאל יתייחס וכן אין לקדוהו שני משאר על
 ספרות נב' עריות ועיני ס"מ אהרן אהל אם בחרו הוא שנה על כעריות אם איש איש אהל שני (לפ"ק
 ופדיון לא שב כהנ"י אהרנס יש לקדוהו כפי' שיהייה וישב כהנ"י (א"ר ס"ס קל"ט) :

ע"ה דין אם אין שם כהן ולוי ואח"כ בא ושאר דתי

(א) אם אין שם כהן כניסכ"י קורין לישראל או ללוי במקום כהן וכבשיון אותו קורין אותו יעמוד (רי' פ"ט'
 ישראל או לוי במקום כהן והם אין לוי כניסכ"י קורין לכהן שקרא ראשון במקום לוי אהל לא לכסן אהר'
 מפני שמו של ראשון וכבשיון ישראל במקום כהן לא יקרא אהריו לוי (סי' קל"ט) : (ב) אם כהנ"י סכסן לכנ"י
 אחר סמחיל ישראל ברבם הסורכ אינו פוסק ויקרא לישראל ושולס למנין ולא כפי סמחיל עד שיאמר כפי' אהל
 כהן לא סמחיל וקורין לכסן וחוזר לומר נרש (א"ר ופי' סי' ק"מ) ויעמד סי' ישראל כפי' עד שיש'י
 ככסן ולוי יקראו וכן סדיו כש"ל סוז יודעין אם יש כהן כניסכ"י וקראו ללוי או לישראל וכן סדיו בלוי ג"כ
 אם כבר סמחיל ככסן לקדוש במקום ללוי ואחר כך ב"ל כלוי כנ"ל רק אם עדיין לא סמחיל ככסן ככרס ויחיד
 לקדוש כלוי אין צ"ח ככסן שימתין שיקראו עיר כהנ"י כ"ל לישראל ויחיד וכבר קרא ראשון וליכא נוסה
 (אחרונים שם) : (ג) משלישי ואילך אין לקדוש כהן או לוי רק לאהרון או להסמיר כהנ"י כיון שכבר קראו ו'
 גכ"י כסן אחד לאהרון וככסן אחד למסעיר מותר וכהנ"י אשילו למסעיר אין לקדוש כהן או לוי כיון שמסעיר
 הוא מענין בקדושים כהנ"י (שם) : (ד) ואם קראו לכסן או ללוי כהנ"י יפלוס אהר במקומו והוא ימתין
 ללוי כהנ"י ועלם למסעיר או לאהרון לאחר מנין הקדושים (א"ר) : (ה) אם קרא סח"ן לכסן או ללוי ואיש שם
 ל"ל ויקרא לאחר כהם עמנו סו רהבון אהל אהר יענה מענינו אהל כנו יכל לקדוש אהל אפיו אהל
 אם קרא לישראל ואיש שם יכול לקדוש אהר כשמו דעיבדמו י"ח סממ"ו וכן כהן ולוי אם קראו לנשות לאהרון
 או למסעיר ואיש שם מותר לקדוש לאחר כהמו (ש"ס) : (ו) ש"ך מו כסנן אם הוא כהן מותר לקדוש לכסן אהר

ע"ה הנהגת העולה לקרות לספר תורה ודיני ברכת התורה

(א) כעולה למגדל עולם כדרי פנחס לו יורד מהמגדל כדק ארוכס אליו והם ג' כדרכים שיש עולם דרך סמ"ג

דרך הדדים

ל

לקולט ולנשף צריך ג"כ לקרוא סוף הדר הקלות אך ורלה בלא לסיים כחון לפי מהם פשטא ספיקא
 וכן בלא להחיל כפי מהות מלכא ספיקא כ"ל (סי' ה"ח"ה) : (י) במקום שכתב: כשרב אביד ייפא שלישי
 אשילו נפרט בתקופתו וא"כ טוב לא יבאר להחיל ג' ספיקא מקודם לקרוא בתוכה יב להחיל עד הפסג ג'
 ספיקא לקרוא למפ"ע אך כגון כשרב כשרב יתחיל על כבודו ויבדק ריבוי עמקא שפין מנכא בזה (פ"ט) :
 (יא) פ' האויטו מתקנין שרשוטיה בכנס שהריט בדרך זה האויטו • זכור • ירכיבו • וירא • לולי כפס • כי ידן •
 וס' כ"ז ל"ך כן נוכנין במדעת אלו ויש נוכנין במקום לולי כפס • כי ידן • לו הכמו • כי אבא • ואפילו
 יש חוביבא אין לשטת רק יכול לכוסף עוד אחד עד לכוסף כסדרה • אבל במנחה של כנס וכו' וס' אין להקפיד
 (ס' מ"ט פ"ט ב"ר) : (יב) ח' ספיקא אחרונים כמורה אין מסיקין בכס אלא יחד קורא כולן (כס) וכן
 פ"ב משום שחלום מפי' אין להסתיק בכס וכן בשירט פ"ס ויפדת כדכרום (כז וע"י א"ר ס' קמ"ג ס"ק י') :
 (יג) בין גנרא לגברא צריך לגלות כס"מ וא"ל לכסחה במשיל שלם וקודם מפעיר שאומרין קדים י"ב זמן אחר
 צריך לכסחה במשיל וכן כ"מ שיש זמן ארוך כגון שממריין להחן וכיוצא יש לכסחה (ס' ק"ט וע"י א"ר) :
 (יד) כיו"כ אין לכוסף על מנין הקרואים אפ"ל כשהל כנסת כמו כו"ט (מ"א ס' רפ"ב) :

פ' דין היאך יתנהג אם טעה בקריאה (ס' קל"ז)

(6) כ"ז וס' ובמנחה בכנס שאין קרין רק ג' גברי צריך לקרוא יוד ספיקא וידבר הוא מן הפנין ולכל אחד
 ואחד בעולם צריך לקרוא לו ג' ספיקא ולקורא בשלישי קרין ד' ספיקא ובדיעבד אם לא קרא (למולן רק פ'
 ספיקא ינא • והם קרא ח' ספיקא אף בקרא לכ"א ג"מ דבייט שחלה קרא ספוק אחד למפרע לא ינא (דלא כפ"א
 וע"י א"ר ופ"ט ס' קל"ז) ונראה דיקרא לשלישי פעם שיש אף בשלישי קרא כרינא רק שכשני קרא ספוק אחד
 נמשך מ"מ כ"ל דכ"ג יקרא עוד הפעם ג"ס לבלן כיון דלמנין הקרואים והאי עולם אף כבקרא פ"א כ"ל
 כמנאר בש ס' קל"ז רק שחבר מהקריאה לכן פני כשיתלים שלישי פ"ס כספיקא ואין לקרוא לשני כי רוב
 פתיים הוא לו וי"ל לקרואו אחר יבראל וזה לאחר אין לקרוא כל אין לכו"כ על מנין הקרואים חתול לכן יקרא
 שלישי פעם לשליש הקריאה ויבדק לניח ולחתיים : (ב) אם קרא לאחד רק ג' ספיקא וכבר בירך ברכה אחרונה
 צריך להזור ולקרוא ויבדק ברכה לפניה ולאחריה בברכה אחרונה כיון החילוב בוי כסיפח דעתה וצ"ך להחיל
 גם כרבו (א"ר וע"א בש דלא כ"ז ופ"ט ס' קמ"ג ס"ק ג') ויקרא בשני ספיקא בקרא מהלם ועוד פ"א פמו
 ואם קרא זה בשלישי בלא קרא רק ג"ס הבנים בלפניו לא קראו רק ג' ג' צריך בשלישי לקרוא אחרון כ"ס בקרא
 ועוד ג"ס עמדת כדי לכו"ט יוד ספיקא (א"ר ס"ק ג') והם קרא זה בכנס בלא קרא רק כ' ספיקא ויבדק קרא
 אחרת בוי ויבדק ח"כ או כיון כך אם לא בירך כ"ז עדיין וא"ף שחבר ברכו כיו כלל החילוב אזי יקרא שכתב
 מהחלם כ"ל ויבדק ברכה ראשונה וכלו ימתיין על כעמוד ואח"כ יקרא כ"ז ויבדק לשני ולאחריה (א"ר
 דלא כ"ז) אמנם אם בירך כ"ז ולא שטעם בכנס בלא קרא רק ג"כ יתחיל כ"ז במקום שפסק בכנס פייט
 אחר כ"ס ויקרא מלאן ולפני ג"ס ולא יקרא שוב כ"ס הראשונים בקרא בכנס דחול כשר אם חסר מהחלם
 כפ"ט • והם יקרא אחרון כ"ס יי"ס פנס להכניס כמנא"ס בש שקרא כ"ז מראש ספ"ר. ואח"כ כ"ז יקרא שני
 יבראלים בשליש מנין הקרואים וכל זה אם טעה בכנס אבל אם קרא זה כ"ז שטעם ולא קרא רק ג"ס וקרא
 לבראל ויבדק אזי יתחיל לבראל במקום שפסק בכנס ויקרא אחרון כ"ס שקרא כ"ז ועוד פ"א פמו ואחריה שד
 יבראל לשליש מנין הקרואים • והם גם סיבראל לא קרא אחרון כ"ס ומהחיל במקום שפסק כ"ז יבראל בשני
 בקורא אחריו יתחיל מלפני כ"ס ויקרא גם מה שקרא בשני ויסיק עוד ג"ס אבל אם כראשון כ"ס יבראל וכבר
 קראו כ"ז לבני ויבדק יתחיל בשני מראש ספ"ט ויקרא כ"ז ויבראל פ"א ימתיין על כעמוד ויקרא אחר יבראל
 כ"ז (ולא לקרוא לבראל אחר דחול אין לכוסף על ג') ואחריה עוד יבראל לשליש מנין כ"ז ויסיק כ"ס שאין
 בש כניס ולי"ס לכן אין כ"ן פנס אם יקרא יבראל כ"ז מראש כפ"ט : (ג) וכנסת בשחיים אם קרא זה בכנס
 מתחיל כ"ז במקום שפסק בכנס בלא יבא פנס לכן ואין ככ"ן שולל למנין וצריך לקרוא ז' גברי לבד משנו ואם
 אירע ב"ל ר' אלל ב"ר כקרואים יקרא לאחר כ"ס וגם עוד בל"ס ספיקא והאילו אח"כ לא יקרא שוב לאילו
 באי"ב שקרא כ"ס ואינו עולם למנין הקרואים כלל וצריך לקרוא ז' גבר ממנו כיון דבכנסת מופר לכוסף על ז'
 והם ד"ל ככ"ן פ"א אף שקרא ג"ס ויבדק יקרא אח"כ כ"ז מראש אורו ספ"ס כמדולג ושאר כספיקא שחבר
 אורו כספוק כמדולג בכנס קרא ככ"ן ועוד ג"ס ואח"כ יבראל והם קרא זאת כ"ז שד"ל פ"א יקרא אחר כך
 שיבראל ס' מקום שפסק בכנס ומשלים עד י' ספיקא והם קראו כלל ונכרו ואפילו בחיורו כ"ס ל"כ"ל פ"ט
 צריך לקרוא אורו שיבראל בקרא כבר היהחיל מראש ויקרא עברה ספיקא על כ"ן לקרוא אחרון כ"ס ראשון
 ואחרונים א"ן זו דוקא אם לא קראו בין כלל רק הכנס ספיקא ודלגו פ"א או צריך להזור ולקרוא אחרון
 יוד ספיקא חוץ ספוק כמדולג א"ל בדיעבד להזור ולקרוא וכ"ז אין חילוק בין ד"ל פ"א או אפילו היבכ אח"כ
 כל ד"ל כ"ל וזה דוקא אם קרא כן כ"ז וס' בחול או במנחה בכנס : (ד) אבל בכנס בהרי"ס אם קרא זאת
 שד"ל פ"א או היבכ אח"כ וכבר קראו ז' גברי וכניסו ספ"ס לביביל פ"ט יחזור ויציאו כ"ס ויקראו לאחר
 ספוק זה כמדולג ועוד כ"ז ספיקא עמו ויבדק לפניה ולאחריה : (ה) כרסת כמותרים או של ר"ח והנוכח אם
 ידע בכס דינס כמו כ"ז וס' ובמנחה כיון דכבר קראו בשניהם שלס וק' נפ' כמובטחין של ר"ח וא"ל כ"ס
 כ"ז שרס כולגו כ"ז כ"ז ויבדק צריך להזור ולקרוא ויבדק לזכיר ולאחריה יפילו ג"ל גלגל כ"ס (א"ר דלא כ"ס)
 וכ"ס ככ"ל כ"ס צריך להזור ולקרוא ולבדק לפניה ולאחריה (דכו"ל כ"ל לא קראו כלל ועוד ד"ל ודבר מורה
 סוף) והם ד"ל ספוק אחד כ"ס כ"ס א"ל להזור ולקרוא (כ"ס) : (ו) כ"ס כמותרים שקורין תמשה גברי ומשם
 ונב"א

דרך ההיים ונתיב הדיים

וקרא כרביי עד סוף לברכה עד שלא שיר רק ב"ם וכן ל"ם שיקרא ב"ם מפני שיש בוילן ומילן עתה
 לכן יוחל החישי מסבוק בכנר קרא כרביי עם הכנים כנבארים (כי קליה ב"ם) ולא קרא כולם לרביי ולא
 יאמר בקדיש רק יקרא ברכה תורה בשנים כהנאילו למפניר חסיד מפניר ויפסל למנין ולא יאמר
 (א) קדיש רק לאחר קריאה כמפניר וברכותים (כן משמע
 מלון הסוסי' ולגודש שבהנאילו (ב"ם) ושמע דדוקא נפיי
 כנז קורא עם שקרא לרהטון כוהיל וז"ל הכל ביו"ט אשכר

במפניר שיעל למנין כמו בשבת שיקנאר לקמן: (ז) וכן אם אירע בשבת שקראו לפני מה זריך בשנתי לקרוא
 לא יאמר קדיש רק יקרא לשנתי ויחסי מפניר ולאחר ברכת הפערה יאמר קדיש (פי' סי' רפ"ב סעיף סי' ו') :
 (ח) אם קרא ב"ם לפניו פה שזריך לקרוא לרביי ולהחשיי יעלם עוד אחר ויקרא עוד הפעם מה שקראו כבר
 ב"ם או יותר עד כוף פענין והחמשיי יקרא ב"ם שנים ויחסי מפניר כנ"ל (פי' ספ"י קל"ז) : (ט) ובחמ"פ"ם
 אם ניום א' דחוס"מ קרא סלוי וזיוס כשלישי וזיוס כרביעי יקרא לשלישי וזיוס החמשיי והרביעי יקרא וזיוס
 שפני וזיוס כשלישי סתיקא דומא [כן מוכח מדברי ספרש"א כהנאילו א"ר שם] : (י) אם פעם בשבת חס"פ
 דכוסים נמפניר וקרא ניום רהטון דחוס"מ וזיוס שפני ולא וזיוס כשלישי זריך לחזור ולהנאיל ס"ס לקרוא
 וזיוס כשלישי אבל אם קרא וזיוס כשלישי ולא קרא וזיוס שפני א"ל לחזור ולברך רק יקרא בלא ברכה ושמע
 דנקיאתו אטו נקטינא דירה ואם לא קרא וזיוס כשלישי כח כהנאילו לא קרא כלל חובת סיוס משא"כ אם לא קרא
 וזיוס שפני (שם) וס"ס בשאר ימים כפ"ג - כלל הכנר אם דלגו כל חובת סיוס וקראו פנין אחר זריך לחזור ולהקרא
 ולברך אבל אם לא דלגו כל חובת סיוס רק מקצהו א"ל לחזור ולברך וכמו שכתבאר ואם הל יום א' דחוס"מ בחול אם
 לא קרא אחר מסקרוואים וזיוס שפני רק וזיוס כשלישי די בזה כנ"ל (כי קלי"ז ופ"ם שם) : (יא) נמחורים נ"ס
 נטעות לקרות בשפני עתה כל ככנר כשהל בחול וזה טעות בלתיחיל אטו נטיבין לקרות עשר פעם אפילו
 בחול (מ"א סי' הרמ"א) רק באחרון של הפה נטיבין כן ששם חל בחול מתחילין כל ככנר אמנם גם בדיעבד
 בש"ס אם כבר זיך אדעתא לקרות כל ככנר א"ל לחזור (דכ"א ספ"ד ונ"ו שם) : (יב) נחמטס אם פעם וקרא ניום רהטון
 וברכה לנטול דיעבד דמי' (ועי' פוסקים ס"ס מרס"ד ונ"ו שם) : (יג) נחמטס אם פעם וקרא ניום רהטון
 ניום שפני או ניום כשלישי וכדומה יאל דיעבד (פ"ם נמ"ו סי' ק"מ כגם פ"ם ע"ג) : (יד) ריח של חובת
 דק"ל דקורא מתחלס ג"כ בכל ר"ם והרביעי בחמטס אם פעם וקרא גם לרביעי נ"מ"ה אם לא כהנאילו רק ס"ס
 אחם א"ל כנז כהנאילו ופילו נזכר בחרך כקריאה נומר ומכרז וז"ל לגלול ס"ס לקרוא בשל חמטס אבל אם
 כבר כהנאילו אחרת זריך לקרות לחשיי בספר כ"י של חמטס משום פנאש של פ"ם וקדיש יאמר לאחר קריאה
 החמשיי ואם אחר לאחר כרביי ולא יאמר ללאר החמשיי (ס"ס ספ"ד) : (יד) אם נחמטס אם פעם והתחיל בכל חובת
 לכסין (וכתחלס לא כיו עד כ"א"י) נומר שקריאה בשל חמטס ואח"כ קורא בשל ריח שלש (פי"ז ס"ס כנ"ל וז"ל
 פ"ם ק"מ) ואין לחוש לפנאש כהנאילו משום שנטבין כפ"ם כרש"א כהנאילו סמן קלי"ד ע"ג ומש"ל :
 (טו) קרא ועטס אפילו ניקוד אות אחת או דקדוק אוט לנתיחלס נוערין זו ובדיעבד יאל (א"ר קמ"ב) :
 (טז) ביבוכים שיש מנין ואין מי שיעוד לקרוא כהנאילו נטיבין יקראו כחורס כשכחה בברכה בלא מנין (א"ר שם) :

פ"א דין אם נמצא טעות בספר תורה

(א) אם נמצא טעות בסי' בליוסן שיתבאר אי"ס לקמן כהנאילו נמנכ סאם נמצא כטעות בן נכ"א
 לנכ"א טרס בהתחיל כעולה לברך את השם (אף שכנר אחר נכרו אם לא אחר ערין כ"א"י) זריך להנאיל
 אחרת ולהתחיל במקום שפסקו ולשלים מנין הקרואים וכעולין כבר בסי' הססול עולין למנין הקרואים וס"ס
 אשכר לירוש' ז' קרואים מקום שפסקו עד סוף כסדרה ודאי רטוי ונכון להנאיל נפשו מלונגתא ככל מה דאשכר
 וכבר נכנז לכוכיף כרנא אמנא אם נמצא כטעות בנאמנא הקריאה או לאחר שאמר כ"א"י יקרא בספר בלו לאחר
 שנמצא הססול זו ג"ם ויברך להחריס ואם כוא ב"ם פמוך לפ' יקרא עד ספ"ס כיון שזין משירין כפ' שחמ
 ע"ם וכטעות יקרא על פה וז"ל וז"ל אחרת להשלים מנין הקרואים וס"ס שלא יפסיק בנאמנא סבוק
 (ובכך שכתבאר לעיל בסדר הקריאה מש"פ ז' עד סעיף י"ה) שזין מפסיקין כסם עגון לסיס בכנר רע וככ"ג
 (פי' סי' קמ"ג ונ"ד) : (ב) טבנין שלא להנאיל ס"ס אחרת למפניר ולאותן כטבנין כן יש (נכנז כן שאם נמצא
 כטעות ערס שחמ"ו קדיש וכנר קראו כל כסדרה יחסי וז"ל בלתיחיל מנין הקרואים וס"ס שלא יפסיק בנאמנא סבוק
 כטעות בנאמנא קריאה כרביעי יגמור כל כסדרה עם זכ וז"ל ויחסי מפניר ויחמ"ו קדיש לאחר ברכת
 כספרה אך אם לא נמצא כטעות ע"ה אחר המירת קדיש יקרא כמפניר ג"ם בלא ברכה ויפסיק בנתיחלס ולא יאמר
 קדיש עוד פעם לאחר כהנאילו אבל אין למחוק על קריאה כהנאילו ולא יקרא כלל ג"ם דכיון שכנר סבוק קדיש
 אכ"ל לעומת משה ככנאילו לנל ויאמר דכמפניר נכנאיל אינו קורא כחורס (סי' קמ"ג וסי' רפ"ב עיין ס"ס נט"ז
 ובמ"ה) : (ג) אם נמצא כטעות במפניר של חובת סיוס כמו במעדים וכדומה אם נמצא כטעות קודם שכתביל
 לברך מנאילין אחרת ואם לאחר שכתבילנו נמצא כטעות דינו כמו שכתבאר לעיל ובספ"א (רמ"א יור"ד סי' רע"ט) :
 (ד) יוס שמוציאין ב"י ס"ס ונמצא טעות בראשון אין לוקחין שפני כהנאילו לקרות כה רק מנאילין מיד אחרת ובכשרים
 קורא למפניר כמו שאם לא נמצא כטעות (א"ר סי' ק"מ כגם סר"א) וס"ס כיוס שמוציאין ג' ונמצא טעות בראשון
 (פ"ם ספ"י קמ"ג) : (ה) ואם נמצא כטעות גמור כפי שכתבאר לעיל אם אין ס"ס אחרת ונלס ז' נטיבין
 ז' קרואים ומכנין לפניהם ולאחרים רק מפניר ויחסי כיוס וקדיש יאמר אחר כספרה (פ"ם סי' קמ"ב) וה"ל
 ששירין של ז' אמנא אם לא כהנאילו לא ינאילו אפילו לחובת סיוס - אך אם חמטס חמד פסול כס"ס עומד לקרוא
 בשאריו חוסין כס"ס שכתבין (סי' קמ"ג) :

דרך הדינים

לב

לפי מה שפסקו ארם בנקב כבר כה צריך שיבא מתקן ניוול וע"ז סי' פ' סידורים • ו' דדוקא דינק ארם
לאום פכול וזה נקב • כ' דדוקא ארם נבשח המחיל פכול אהל לאחר פכהיבכ כבר • וכתב סט"ז בס' קי"ד
יבא דהבג המהגר בכטיף ט"ז דנקב כל הללו פכול לכירובלמי הוא לפי דהבג • וכדבר המוסד וכאורס דסא לפי
בראשון איש פכול נקב כלל ואמנם נאמס דנדרו נתיב מהוד דכא דמהלך כנ"י בין נקב לדינוק פייט מטעם
דכא קי"ל דכל ארם שאינו מתקן גיול פכול בצריך שיבא גיול מתקן הוה ושאילו איש סמוך לו דכנקב אהל פחות
אינו מבעל חסות גיול כיון שיש סיקף גיול מעבר לכנקב ולכן כשיש גיעטה פכול דליכא סיקף גיול בין ארם
לאום אהל נקב ויש מעבר לנקב גיול לא חייבת לן וכן מוכח מדברי סט"ז כ"ח ח' שבהב גבי נקב כל הללו דדוקא
כל פוטו (וה"ל ואף כנסת גיול מזר א' מגין עליו מזר שכר ודומה לארם נכסך חלק מזר אחד מנחון וכשאר
קיים נאורו נד גוטו דלא מיני בוס פכול פכ"ל) כלומר דאף כנסת סמוך לאוה גלי סיקף גיול מנין עליו כדקלף
שנאורו נד גוטו שבהאר קיים מעל כנקב וכן נבחר טונטו דלא כמו שכנין כס"פ ומחסי ע"ש ולפ"ו לה"י כדאש"ן
לאו דוקא גיעטה דכ"ס נקב בין ארם לאום ארם לא נבאר גיול ולענין נקרוז בו לכהחלס מחמיר פמהגר כמירון ב'
פכ"ל וזוס מיושנ קובי"ס פט"ז שס ס"ק י"ד וכ"כ כנ"כ אמנם לענין לכוניא אהרת פמנין לבקל כנ' הכירוניס
פכ"ל מטעם ס"ס וכמ"ל כס"ף כ"ס וזוס מנואר כל מה שכחנו : (כה) נמצא נקב כתיב פרו של פחות אפילו
דיו מתקטס מכל זכדים ארם גודע כדבר שמהלחה כתיבתה פיה כנקב ארם כנקב קטן גכ"ד שיבא כדיו פונר פ"ו
וכהמו וז' יבא מינר (ואף שגרא כנקב ענד כשכ"ס) כבר וארם ארם יכול לסתוס כנקב פכול דכאורס גראס
חלקס לכו"ס (שס כטיף י"ג) : (כט) ארם נמצא נקב ארם כנסת בלא כנקב בלאומי פכ"ל פכ"ל כנ"י ו' ז' ודומה
באורס שאין איסור משום סיקף גיול כגון שיעטה לאחר פכהיבכ צריך שיבא צורס פחות עד כנקב ארם כנסת כי
מ"כ בלאחר כנסת איש פמטרף (שס ס' ט"ז) מיכו ארם מכהס להיעוט שאיש לא פייס ארם ולא חכים מה בלאחר כנקב
ואיש מראה לו מה שקורס כנסתס ומיעוק קרלו לאום פכ"ל ו' ארם ז' כנ"י כנ"י (ס"ז) שס דלא כא"ר דודריו
מחסי"ן) וצריך לבסוס נו"כ כלאומי פלפ"ן פחות כוס (מ"א ס') : (ל) נמצא א' שגרא כה"ל ארם פתי כה"ל אינן
גועיטס כולל פכול עד שמתקן ולכ"כ פכ"י כה"ל ארם רגלס ענע לגמרי כקו כהמנעי פכול שאין לסס אלא דקרוס
בלכ"ס (ואף ארם אישע זה בחול לא ממי גריכ כי צריך לגרר כל מה שכנתס בפיסול ולחזור ולכה"ב) (שס) ואף
שאכ מראה למיעוק כנסתס רגל כה"ל וקראו לה"ל לא ממי דכיון דגראס ונו דכאום נספס לשחיס לא ממי קריאת
כתינוק דמשום כמירוד לא ייעט גראס אחר (ט"ז) דלא כא"ר) ולא ממי קריאת כתינוק רק ארם כנסת כוא ארם
כוא צורס ארם זכ ארם שיש לו צורס ארם אחר כמו ארם כנסת כואו ו' ארם דומס לוי' ארם לוי' ארם כ' כפוסס לנ' וככ"כ
יש לכנסתס ארם פמונה דומס לאום אחרס ככיון דכתינוק קורא לאום ז' שצריך גילוי מילתא דהשונס פחות שפיר
כוא ואיש דומס לאום אחר אכל כנסת ארם יכ' לב צורס הוה ארם לא לא ממי קריאת כתינוק כמו א' כנסתס רגלס
ארם ש"ן כנסתס קו המנעי דאין רחיס מקריאת כתינוק לה"ל ארם ל"ן דאפילו סיכס מחסי"ן לא ייעט דכי ככניל
כנסתס רגל כה"ל ארם קו כטיף יעטס (וכן מנואר כרינ"כ כ"י ק"ך ודבר כה"ר כוס אינן מתוורין) ולא ממי
קריאת כתינוק רק ארם כנסת לנו ארם דומס לאום אחרת אכל ארם כרוז לנו דיש לו צורס אחרת קף כתינוק קורא
לאום זה לא ממי (שס) : (לא) יקב רגל כסמי של כ"י ארם כתינוק כ"ס ארם לכוניא אחרס וכלנר בלא יבא
פכול מטעם סיקף גיול וכמ"ל סיקף כ"ז וכ"ז כגון שיעטה אחר כפתינס וארם יקב יריכס דכיוט רגל סימני
פכול עד שיבאר סימנ כמלא ארם קניס (סייעט י"י) וכ"כ ארם כנסת קנת עוביו ארם כתינוק רעע דק כבר כיוט
כמו ו' ארם י' דקס (שס) וכן ארם נמחק קנת כדיו ולא ניקב : (לב) כל ארם צריך בלא יבא לב צורס ארם אחרת
בלא ידמס כ' כפוסס לנ' ולא כ' פכוסס לנ' ארם לנ' כי לכהחיל צריך שיבא כירך מן כנ"י פכוסס כפליס מן
כנ"י וארם כנסת לאיש ארם כוא דומס ישאל למיעוק ככ"ל וכן כל ככא נונא (שס עיין דר"ע סימן ל"ו) :
(לג) ארם נמצא ה' רגל כשמאל כאלמע כוס ד"ל ארם פ"ס פמונה כוס ב"ר אין לכוניא אחרס (פ"י ס"י ל"ב
כמ"ל ס"ק ל"ג) : (לד) פמונה כתינוק ידוע ארם נמצא ו' כוס גלי חטופרות פכול אהל ארם נמצא ח"ס מרושנ
יכראש כמחלי פקל כוס דן כבר וכן ארם נמצא כצורת בני וויין פס חטופרות ארם ו' כוס ד"ו כבר (ע"י
כ"י ל"ו כפ"ס ס"ק ג') : (לס) נספך ששכ על ארם כהול יסירכס וארם כשכס ארם נראה פחות מוכס יכול לקרוס
כך כבר אך ארם כוא מוכסס שאינו נראה ממוך כשעוס ארם נמצא זכ בין גברא לגברא כיון שאין לקרוס כפ"ס
פס כמכוסס כשעוס ואין קורין כותמאס פמני כבוד כתינוק (ועיין מ"א ס' קע"ג כנסת כשענין לרשות זכ משום
פסק כרכס לנפול משה"כ ככ"ל דאין ארם כרכס לנפול) וליכא פנמא של פטר (כמו דליהא גימא דק ע' דחר
גברי כמ"י פכ"י לא עמא כוא) ז' לכוניא אחרת וארם נמצא כאלמע כתינוק יכ' לקרוס כמכוסס כפ"ס ולח"כ
יפייס כס פמין קפדוסיס כיון דכנר קרא מה כמכוסס כשעוס מוהר לקרוס לבין כפ"ס כוא דאין פכול כוס סס
שכוסס כשעוס (ע"י מ"א ס"י קמ"ג) :

פ"ג דין בעת שמוציאין ג' ס"ת ואין להם אלא ב'

(א) כל זמן שמוציאין בלכס ס"ס ואין לכס אלא שיש לא יגללו כס"ס כנ"י לקרוס כתינוק קו יקב סט"ז
פראשוס וקראו מה שקורס ככ"ר שיעי (ס"ס מר"ס כנ"א) :

פ"ד דיני קריש וסדר הפטרה וברכת ההפטרה

(א) כל מקום שקורין כמורס אומריס קדיש לאחר ק"ס לנד ממנה כשנע ומנהג כמעניס כמכיון על שקדיש
כאומריס לפי ש"ס (כ"י דפ"ג וס' רנ"ג) : (ב) כגון שמוציאין בני ס"ת ארם ג' אין לאומריס כקדיש רק לאחר

דרך החיים ונתיב החיים

ר' ושלך הוא חזון בשבט שאתרו ויפקו שהוא בחר או סוף בחולס - וני שאשמו שולכם לביס'נ' הוא קודם לחזון זה - בעל יולדת גם קודם לאבי סילג וכר - יל'ז קודם לאבי סילג - ובשבת האשמו שולכם לביס'נ' אשילג לבן הוא קודם לכל החיובים חזן הסתם בשבת שזומרין אותו שהוא ג"כ קודם - זם סכלל יח'ז אחריו לכל החיובים לגד מארי סילג קודם כמולה שהוא אחריו לו - גפ' וחי קורין סמלאך סיואל ללוי ויכול סלוי לקטט ולרמזם כל החיובים חזן מהסן שזומרים אותו ונער שנעטס ג"ע - פני חיובים שזים סולכין אחר כבוד ספורס ונפמיים אל סלוי נדעטס סגנן לרקק נזס כפי סכלו :

פז דיני הוכרת נשמות ואב הרחמים

(א) זמנו לסוכר אחר קס"ה נשמות סמסיס ולומר אב רחמים ובכל זזס שאין אומרים ש"ן א"ל פו א"ס וא"ן מזכירין נשמות זחס סחסלל נביס סככל סוך שנעטס בשבת חף שא"ל חסנה נביס סככל מ"ע בשבת אומרים אב רחמים וז"ן לפי סלזן סדין מנזח נשבת כמו בחול (ס"ע ס"י קל"א ס"ק ז"ד) וכן כשיס ססוכ אז מילס וכן כסמכרין ססודס אין אומרים אותו וא"ן מזכירין נשמות אלא לפי סנקרד ב"אזו סנוע ובשבתס נביס סספידס אומרים א"ס אפילו כסמכרין ססודס ואפילו כסחל מילס נשבתס כסס אומרים א"ס אכל אין מזכירין נשמות בבחל ר"ס א"זיר נשבת א"ס א"ס ונדי' סרסיוע א"ל א"ס וא"ן מזכירין נשמות חף שזאמרים ז"ן צ"ן במנחס (ספ"ר"ל)

פח דיני תפלת מוסף וזמנה

(א) ז"ל שאלנו קודם מנחה קטנה צריך להקדים מנחה בכל ענין ויש לתוש לדבריהם ולזכור כיו"כ שמאריכים בתפלה שחרים שיהיילו מוסף קודם שם ומנחה כדי שלא ינטרכו להסגלל מנחה תהלה לפי סכדל זו כסמי"ס כס"י סר"ב וע"מ אס אירע ססאריכו כסאריס עד אחר שם ומנחה ואשילו אס אירע שלא סתהילו מוסף עד סבגיט זמן מנחה קטנה לא יסחללו מנחה תהלה נבזר כדי שלא יקטע ססמזן לעשות כן פסס אחרס ולא אמרו להסגלל מנחה תהלה אלא כיתיד שאירע לו כן (סימן ספ"ו) : סעיף ס' :

(ב) זמן ספ"ס מוסף מיד אחר ספ"ס ססחר וא"ן לאחרס יזכר סער סעע סשזס וזכ איתר אוחס עד אחר סכע סשזס יז"ל ידי הוכחו אכל נקד"ל פוסע זחס סכח ולא סספלל עד סעבר זמנס דסייעו סעבר כל כיוס אין לו ססלומין זחס סספלל אוחס קודס ספ"ס ססחר יז"ל (סימן רפ"ז) : (ג) קודס ספ"ס מוסף אס רזזס לעשוס צריך לקדס ואחר סקידוס יסחע סוד ז"ן כדי שיכיס במקוס ססודס אז יזכל אחר סקידוס כזית סס אז מיי סגי"מל מנ"י מיינס אכל סעודס אסור לאכול קודס מוסף מדיג"ל ולקר חף מלך דחליס ליניס אסור לאכול סעודס (ט"ז) זשי סחלס לנו וא"ן לו כוס ז"ן שיסחפס אחר סקידוס זגס זזסחם כל כיוס ויספלל במקומו מוסף ויזכל סיקף אחר מוסף וכסעטס דזשזס דסספסל לא מיקרי סססן כין סקידוס לסעודס ועוד דזס לססוך ק"ה על סס דמסעפ (כס"י רע"ג ס"ס) דנכוס סל סקידוס אס כסס יז"ל כוס סקידוס במקוס סעודס אכל אס רזזס לקדס על סבר וא"ן לו נכנס סיוז"ל ידי ססודס אחר סקידוס ובכזר לכ"ע לא יז"ל ידי סעודס אפילו אס שזחס סוד כוס אחר סקידוס יעשה כמ"ס כמ"ל שיזכל קסס סירוס אחר סקידוס ויספלל במקומו מוסף והיקף אחר מוסף יזכל סס : (ג) אס אחר זמוספ"ס כסלכסס חף סלל אחר זכיוס סכנס פ"י ככ"ס ס"י יז"ל כי סססוקוס אינס אלא מונכ לאמריס (וע"י סימן רס"ח) רק אס נזכר כזשזס נכנס סלסיו וזלסי אוחס"ס כ"י קודס ססיס סכרכס כיונו סלל אחר סדיין נכ"י צריך לחזור ולתור זכיוס כסכס אכל אס סוכיר כסס ס"י כסיס סכרכס : (ד) זחס איתר ספ"ס מוסף עד סעע זרכיע קודס סלילס כסוד זמן מנחה קטנה יספלל (א) מנחה סחלה ואח"כ סל מוסף זמיסו נז"ן ססות נסספלל שחיטן יספלל מוסף שא"ן לס סלומין כעריכס זלל מנחה זיש לס סלומין כעריכס ויספלל עריכס סחי (ס"י רפ"ו ע"י מ"ל סס) : (ס) אס סח"ף ספ"ס מוסף כזאחרס עזן סלזמר כמוסף יסחע מסס וזכר אפילו כזשזס נכנס מנ"י אחרזוט סוסק אפילו כזשזס נכנס וזכר לקכנס כסכס : (ז) ע"ן סעפ"ס כספ"ס לתס של מוסף זמיסו נכ"י אחרזוט אינו מוצר לזשס ססספלס כקוד"ל לפנז :

פח דיני קידושא רבא של שחרית וקצת מנהגי שבת

(א) יסיס שולחנו ערוך זמנס מוצנס זמנס פריכס על כסולתן כמו כסעודס סלילס וינכר על זיין כסס"ג וזכ"ל נקד"ל קידושא רבא זוכ סקידוס אינו אלא רק מדרכך ואח"כ ימול ידיו (וע"י לסיל כקידוש לילס לענין מילס ע"ס) ויכנס על לתס מנכס כמו כלילס ויסעד זגס זס סקידוס צריך שיכיס במקוס סעודס (מ"י לסיל כד"י קידוש לילס) : (ב) אסור לעשוס קודס אפילו מיס זמיסו כזוק"י קודס ספ"ס סכריס מוצר לכסות מיס מפר סלל חל עליו תוכה קידוס עדיין (ס"י רפ"ט) : (ג) כמק"ס סלזן ז"ן מנ"י כזי סבר זשזר מסקין סדך לסחזן זלמ"ל אחר מדינס חזן ממיס זמותר לקדס על כססקין כסחריס זחס אין לו ככר זשזר מסקין ינכר על כסס ססו"ל וזכ"ל ג"כ קדושא רבא זכסור לאסול ולשמות סלר דכריס עד סיקדס מקודס על כסס זחס אין לו סס יכול לאכול סלר דכריס כלל קידוס ואפילו מנכס שיכירא לו סס אז סלר מסקין לקידוס א"ז לכססקין זמותר לאכול קודס סקידוס זכסמילין לו סס אז ז"ן לקידוס יקדס עליו אח"כ וכסעטס ז"ל דמותר לאכול קודס מוסף וכדאי סס לסמוך עליכס כעטס כדחק אכל כקידוס סל לילס צריך לספתיין ולא לאכול עד תזוט עדין לילס אס מנכס שיכירא לו לתס אז ז"ן לקידוס אכל יזכר מנחזס לילס אין לסמסקין (מ"ל סס) : (ד) כזיס חייבות כקידוס פיוס כמו אכיס : (ס) פ"י ססספנס כסכס א"ז לקדס כסחריס (פ"ע סס) : (ז) זרכס סירוס זפגריס זמיס דזס כזי לכלילס עזן סלל ככנס זחס

דרך ההיים ונתיב ההיים

ואם רגיל נשנים אל יבטל המזם דמוע כוא לו ולא יאמר איש; נשנת כדי שיכיר לי פנאי למשח מלאכה נמו' (סי' ר"ץ ע"י מ"א סג) :

צ דיני תפלת מנהה בשבת וצ"ז

(ט) נמנהה אומרים אשירי ובל לזיון • הני קדים • ואומרים ואני פלתי ואחר כך קורין ג' נברי נס' רשומס משבוע כנא ואפילו הל יזע נשנת קרין נס' כנאכ וא"ח קדים אחר קדים ואומרים יכלנו ומכניסין ס"ח לסיכל אחר ואח"כ אומרים ח"ק וש"ע אהם אחר כו' (סי' רצ"ב) : (ג) ואם אין ס"ח לקרות ס"ח אומרים ואני פלתי סדק אחר ובל לזיון בלי ח"ק נתיים ואחר ואני פלתי אומרים הני קדים קודם כהמלכ (א"ר סג) : (ג) אשירים צ"ז נשנת נמנהס ואם כוא יוס שאילו סיפ חול לא סיו אומרים בו מתחון א"ח צ"ז אכל אם מתפללין כבית שאכל תוך ששעס אף שא"ח מתחון כחול מ"ס נשנת אומרים זרקק משום דנשנת אין סדון פתוח כמ"ש לעיל אלא אכ כרמשים וכמו בכלל (פ"ט סי' קל"א ס"ק יו"ד) וכמהתפללין אלא כסיוק כנימול נשנת א"ח נמנהס צ"ז (פ"ט סס ס"ק י"א) : (ד) אומרים אחר נמנהס כקין סדקי אבות וכחורף ברכי נפסי ושיר פפעלות (רצ"ג) ואם נמך כספס פד סמוך לחשיכס שאם יאמר סדקי אבות או ברכי נפסי לא יוכל לקיים אשדס שלימים לא יאמר סדקי אבות ושיר כמעלות (עיין מ"א סג) :

צא דיני סעודה שלישיית בשבת

(א) ולאשירי סי' רצ"א כתב וי"ח שאילו כבית יולא י"ח לתהלס ככל א"ל מג' סעודות כמו שיתבאר נס' פרג"ס ויש להמיר לתהלס כסביר כראשונה אם אשירי לו : (ב) לאכול סעודות שנת לעונג נאשוו ולא למע : (ג) כגון סכוא שבע כיואר וא"ח לו לאכול פח גלא שינער א"ע וכן ע"פ שחל לסינת נשנת שא"ח לאכול פח נמדינות אלו שאין נוסגין נמנאס עשירס (סי' רצ"א סעיף ז') : (ד) ואם שנת או עבר ולא אכלס קודם ששע עשיריס יאכלנא אח"כ (אדמו"ר סי' תקל"ט) :

(ב) יכא זכיר לקיים סעודה שלימים ואף אם כוא שנת יכול לקיים אוחס ביותר מכניסא (א) ואם א"ח לו כלל לאכול אף חיוב לעשר עמנו (ב) וסחכס עינו בראשו שלא ימלא כסנו כסעודס כנוקד כדי שיכול לאכול כעודס שלימים (סי' רצ"א) : (ג) צריך לעשות נשח אה"כ כוא שבע כיואר יכול לעשותה ככל שאר מירס ואפילו כסירות יכול לקיימס אם א"ח בעינין אחר (ג) (סג) : (ג) מי שלא אכל סעודה ראשונה בליל שנת יאכל שלס סעודות כיוס שנת (ע"י סי' רע"א סעיף ח') : (ד) זמנא כשיניפ זמן פמנהס דהיינו משש ששום ומחלס ולמעלס ואם עש"ס קודם לכן לא קיים מלות סעודס שלימים ואם פתחי קודם חלות לאכול סעודה ג' ואכל עד אחר שש ומחלס ילא דכא עכ"ס אכל אחר חלות (מ"א סג) ועכ"ס בעינין שיאכל אחר שש ומחלס פח יואר מכניסא : (ס) אם הל יו"ס נמוזלי שנת (ד) שאסור לאכול מששע עשירית ולמעלס וכשירשכ לאכול סעודה ג' קודם ששע עשירית יסיס עליו כחכילס גסל יפסיק משעודס שחרית ויברך כסמיו וקוס ויך משש וימול רדיו ויברך ברכת סמוזיא ויטעוד ובלגד שיאכל אוחס משש ומחלס וימעלס אכל אם יודע נעמא שיוכל לאכול קודם ששע עשירית סעודה שלימים לא יחלק סעודה שחרית לחתם לביס ממש דמס פושקס סוכרים דאין לחלק כסעודה לשניס משום כרכס שא"ז (סג עיין מ"א סג) : (ו) איז לקדם כסעודה ג' אכל לחס משנס צריך כסעודס בלימים ולכל כמותס אם אין לו שניס ירחס ע"פ כלעזע על ככר אחר שלס (סג) : (ז) נמיס חייבות כסעודה שלימים כמו אהמים (סג) :

צב דיני ערבית במוציא שבת

(א) נמקס אחר ולא מחחרים כואו כשיעוד אכרין לאוסף מחול על סקדס כי"חאס כסנת אכל מיד סדחיס ג' כוכבים רזוסיס עומר להכדיל ולעשות מלאכה אש"ס עשירין לא סתגלי ערבית (סי' רצ"ג סעיף א') ואם רואס לעשות אפילו מלאכס נמורס קודם שיכדיל אומר כרך סכדיל בין קודם לחול בל"ח סס ומלכות לסיכר כנמלא ללווח סגך אכל אסור לעשות כלום אף אכ ככדיל כהמלס וגס אחר סכדיל עד שיכדיל על כסוס (סימן רצ"ג סעיף ט"ז) : (ב) ואין מחלינין ובל לזיון גואל שאין גואלס כלינא : (ג) וישרס מכוס כנעמו אם נחטין לגאח י"ח ככדלס או אי שיקק ממנו לאחר סתכויין לגאח י"ח אכל אם מפקק ממנו לחינוקות אין כוא אדס יטול לגאח י"ח ככדלס או כיון שלא שחס מכוסו אדס שיולא י"ח ככדלס א (סי' רצ"ג סעיף ד') :

(א) מחחרין סתלס ערבית נמ"ס כדי לכוסף מחול על כקודם וצריך ליוסר מלפניה מלאכה נמו"ס עד שירא ג' סוכבים קמרי רזוסיס (א) ואם כוא יוס כמעין ימסין עד שיזא כספס מלנו (סי' רצ"ג) דיני סתפכס מנואר לעיל כסלס שחרית ולאחר כסלס כלהס אומר כס"ן ח"ק : (ב) ואומרים ויסי עוש (ב) ואחס קדוש בלחייבות כדי לאחר סדו קודס שזו חוריס כרשעים לגיכוס וכוסלין ססאק אורך ימים כו' ככוס נשלס פסס שיולא ממנו [סור] • סאוק ויסי עוש יאמר עשומר • וכשחל יו"ס כחומר ככניפ אפילו כיוס ו' א"ח ויסי עוש ואחס קדוש אכל ויתן לך אומרים אף כשחל י"ס כנמנע ככניפ (סי' רצ"ג) (ג) אחר רכי מוס ואחס קדוש אומרים קדוס סתפכל : (ד) ומכדיל כס"ן כדי לכוזיא פו שאין לו יין (ג) (סג) :

צג דיני קידוש לבנה

(א) אין לקדם אס כחודס אלא כלינא נעס סלכנס זורח ונכין מוארס וצריך סתכא ציפסס וכירס ע"ז קדוס ואם נחכסס כערים אין לכרך עליס ואם סתחל לכרך ואח"כ נחכסס נומר סכרכס פשו אם רואס שסתכסס סוך ככרכס אין לו לתחול ולגרך ואם נחכסס כעס דק וקלס יוכל לכרך עליס (סי' סכ"ז נמ"א) : (ב) פגוס

דרך החיים ונתיב החיים

לד

מן המצב לנכד על סידור נשמתו או נשמתו ימים כשאר מנוסח וברזו נאום ודוקא אם ליל מו"ם פוח קודם
 עברו לנודע ודיעו שיהיה כי ילנות להאי כ"ס י"ב המצ" (ע"פ מ"א וח"ל) או י"ב להמציא עד מו"ם אצל אם
 הוא אח"כ אין מתעניין כי שמה יסוד בנאות ג' או ד' ימים עניים ולא יוכלו לנכד עליה ומתקבל המצ" (ס'
 מ"א סי' תכ"ז): (ג) אין מקדשין בלגנא לא בליל שבת ולא בליל ימים אפילו חל במו"ם אצל אם לא סתם ברה"ט
 עד סוף זמן האי כ"ס י"ב המצ" ונראה: בשבת או ביום ואם לא יקדשה או תעבור פונתה שובר לקדש אותה
 בשבת או ביום אצל בנתיב אחר אין להקל כי י"ב כרבה טעמים ימים כבוד (מ"א ס'): (ד) אין מקדשין בלגנא
 קודם יום"ט משום שריון נצטר על מחילה בעוונת אצל במוצאי יום"ט מקדשין דלא שריון נצמחה וכן אין מקדשין
 אותה קודם יום"ט משום שאלו שריון בחיילתם וכן אצל ט"ו י"ב אצלו אין לו לקדש בלגנא אצל אם יתמזן עד
 ששלים אבילותו לא יסארו עוד כי ימים להאי כ"ס י"ב המצ" צ"ד לקדש בנתיב אצלו ואם מקדש בנתיב מקדש
 בנתיב ביום דין חלון או דרך פתח כשמות אצל אם מקדש בעשרה יום"ט ללאת לחץ ולקדש (וע"י ח"ל ופ"ט ס'
 ובמוצאי יום"ט המנוה לקדש בלגנא (כ"ב הא"ל בשם מהר"י לוריא ופ"ט סע"ט) ימיר כמתענה יקדש עם בצינור
 משום דכרוב עם בדרה מלך וכן נצטר המתעניין ואם לא יקדשו קטנור עוונת כגון אם לא קדש אותה עד הפנים
 אסור יטולין לקדש אותה אחר התענית (פ"ו ומ"א ס'): (ה) מע"ט לקדש אותה במקום קטנה אם האשר ודכד
 שיואלץ לקבל פני סגלן יואלץ לקדשה אצל מי שמשש בלחם מיתום וא"י ללאת לחץ ולקדש (וע"י ח"ל ופ"ט ס'
 סכנים או שיש עם מנוחות המתנוספות יטולין לקיים המצ" בנתיב דרך חלון או דרך פתח שיראה משם בלגנא
 ולפתחיה כשקדש דרך חלון יפתח חלון אצל אם איט יטול לפתוח חלון אם הכוכבים שחלון דן שבלגנא ברה"ט
 ממש ויכול לכויר דרך חלון דברים שיתכרף לאור בלגנא ח"ל לפתוח חלון אצל אם איט דן כ"ב אסור לקדש עד
 שיפתח חלון (וע"י מ"א ס' ופ"ט ס'): (ו) אין מצרכין על בלגנא עד שיעבור עליה שלשה ימים ממש לנתן מיום
 שחלן ואם חל מו"ם אחר שלשה מעל"ג מיום החולר ונורחא יפה מקדשין אותה ואם לא קדש אותה במו"ם אין לקדשה
 בחול עד י' שלמים (ח"ל ס') ואם ימיתו עד מו"ם השנים יהיה עוד כי ילנות להאי כ"ס י"ב המצ" ימיתו עד מו"ם
 השנים ולא יקדשו בחול כמ"ס לעיל ואין לקדש אותה אלא עד האי כ"ס י"ב המצ" ומזינן אותה מעל"ג מיום
 שחולר (השנים מברירל ורמ"א וע"י פ"ט ס'): (ז) פתוח חייב לקדש בלגנא (מ"א) ונשים פטורות מלקדש בלגנא
 משום דהוי שר"י ואף דכל מ"ט המצ" נשים מקיימות ומנכרת עליהן מ"ט מזה ו' ח"ל לקיימן משום דמס'
 גרמו פגם בלגנא (מ"א בשם ש"ס): (ח) ותולה עיניו ומסתכל בה שיראה עמידתה ואח"כ אסור להסתכל בה (ש"ס)
 ומישר גליו ומכרך מעומד :

צד דיני הברלה על היין במוצאי שבת

(א) וצ"ד לזכור בטום כהדלה בכל הדברים שצ"ד לזכור
 בטום של קידוש וז"ל בנתיב: (ב) כדי שיהא נראה
 לכל שלא אודלק ר"ב אלא למנוה לטיבך אם תבדיל אל
 רב שבתיים שלא אודלק בשביל כך ח"ל לכנות (ס' רצ"ו
 פ"ק ס'): (ג) ואדמו"ר כבודו פסק בשפת ברכה בורה
 מאורי האש צ"ד ג"כ ללחח סכום בשחלון ואח"כ יצא
 בנפרדים ויבית ד' לפתחו ופתח יהיו כשמים על האגודל
 ולא יראה באגודל ויחזור ויחלחל כסוף בתינו בשעה
 כהדלה: (ד) ואדמו"ר ס' רצ"ו ס"ק א' כתב אצל
 כהדולים שלא היו בנכס"כ הואיל וסם יוכלו להבדיל
 בעצמם אין להו ככ"ר יא י"ה להבדיל להם אלא יבדלו
 בעצמם: (ה) ואדמו"ר ס' רצ"ו ס"ק י"ב פסק דכגשים
 פתח יכונות להבדיל לעצמן אף אם הם פטורות כמו
 שכן יכונות לנכד על כל מ"ט שמוציא המקיימות שאינם
 ברכה לנעלה (ומ"ס פ"ו דשאר בהם דמחויב אלא אכשים
 הוא דאורייתא משא"כ כ"ן י"ס תרתי לפטור שהוא מדרבנן
 אפילו באכשים ויהי מ"ט שמוציא ע"מ מסלל דר"ה וטולג
 בשאר ימי כה"ו ומ"ס הו"ט ובראש גבי פומא שמכר
 ברכת הגדה למד כה"ז דרבנן וע"מ בקו"א) ומ"ס אין
 לא"ש

(א) סדר כהדלה יין בשמים עד כהדלה והסמימן ינכ"ס
 אפילו במו"ם לנתיב"ט אצל במוצאי יום לנתיב"ט או
 לחל ח"ל רק יין וכדלה: (ב) צ"ד לזכור שלא יהא כסוף
 פגום (א) ונשפת כהדלה ימן פתחו בטום ובגד והשמים
 [אמן] יתנו פתיחה ג"כ בטום ובגד: ונהגין להבדיל על סם
 מלא שיהא מלא על כל גדותיו עד שיפסק ממנו לארץ ויהא
 ס' ברכה כדארמ"ן כל בית שלח כפ"ן לו יין כמים כ'
 ולאחר ששמה יסוף ק"ה מן כסוף על כשולחן ומכרין בו
 כהדלה (ב) ורוחצין בו בעינים משום חיובו מנוה (ס'
 רצ"ו מ"א ס'): (ג) ואסור כהדלה משומד: ורוחצין
 בימית וסדם בשחלון ומכרך על סין ואבן נוטל סה"ס
 בימית וסין בשחלון ומכרך על סין (ג) ומכרך על כ"ר
 ואח"כ טפל סין בימית ומכרך בא"י המכדיל וכו' ויושב
 ובחוס ואיט שחם משומד: נהגו כגשים שלא לשמות
 מים כהדלה (מ"א בשם ש"ס) טום של כהדלה רגיל
 פמכדיל לשמותו כולו ואינו משקף ממש שבת ב"ו ב"ו (מ"א
 ס'): (ג) אפילו שמשו כל בני בית כהדלה בנכס"כ
 אם מחכות שלא ללאת בו מבדילין בנתיב ואף מי שילא
 בנכס"כ יכול להבדיל בנתיב לנתיב א"ה בני בית ודוקא
 שצ"ד לנתיב אכשים (ד) אצל לנתיב נשים כהדלה אינו

רשאי להבדיל בשבילם אם יא"ה ככ"ר כי כמה פוסקים סוברים דאשה אינה חייבת כהדלה וכו' ברכה לנעלה וגם להבדיל
 לעצמן אינו רשאי (ה) ל"ו פוסקים חלו ושד דמסגין שלא לשמות מים כהדלה וכו' ברכה לנעלה לכן מובן שישמשו
 כהדלה מפי אכשים (דלא כמ"א) אצל רשאי לנכד בעצמן על השמים דברכת סעודת כו" (ס' מ"א): (ד) אין מבדילין
 על כס"ר רק ביום"ט שנתן לנתיב במוצאי שבת שיש בו קידוש ואם אין לו יין מקדש על כס"ר ואומר כהדלה על כס"ר
 ואפילו אם יש לו שכר שהוא חומר מדינה מ"ט כיון שצ"ד לקדש על כס"ר השכר אינו רשאי לקדש כי בליל
 רישתא מדיף לקדש אומר כהדלה ג"כ על כס"ר (ס'): (ה) ובמו"ם שלא חל בו יום"ט אם אין לו יין להבדלה מבדיל על
 שכר ושאר משקין אם הם חומר מדינה חזן מן כמים ובמוצאי פתח מבדילין על השכר אם הוא חומר מדינה אף שיש לו
 (*)

דרך החיים ונתיב החיים

לחיים נלחם י"ח בשמיים כדלה מהלך : (ו) וחקי מי שהביט עליו אינו יכול להכדיל עליו אלא במקום שהוא הנה מדינה אבל במקומות שהיו גדל הם שטיין הוא הנה מדינה אינו יכול להכדיל על שום משקף אף שהוא שכיב עליו מאד וגם אין יון נמאס כלל בעיר (ס' ר"ז ט"י) : (ז) אלו"כ הוא אדם חלש שקשה לו להטעות עד שיבוא לו כוח למחר :

כחלקם ואחר החלקם יאמר המכדיל בין קודם וכו' יין משום דנמוצי' מהם הכנר מיני עליו : (ו) אבל מי שאינו חריב עליו הכנר נמוצי' מהם יבדיל על סוף (שם כע"ז וע"א) : (ז) אם אין לו יין ושכר ושאר משקפים שיכדיל אס מנאס שלמחר יביט לו כוח להכדיל לא יאכל (ז) עד למחר שיכדיל מהלך * ואם יודע שלמחר גם כן לא יביט לו משקף להכדיל עליו כגון שהוא כדוד שאין מצי' לו גם שום משקף מותר לאכול אחר שיכדיל בלא שם ומלכות (עין א"ר שם ופרי מגדים שם) :

צו דיני בשמים להבדלה

(א) על כל מיני בשמים יכול לברך בורא מיני בשמים אף שבחול צריך לברך על כל מין ככרכמו כמו שאבאר ארבע בלכות ברכות מ"ט נתקן ברכה כוללת לכל מיני בשמים כדי שלא יבואו למעוה המון עם שאין כולל בקיאותן כולל ברכה הפשוטה ואפילו על השכמים יכול לברך בורא מיני בשמים אבל לכתחילה יתן בסוף השכמים ברוח כדי שיבא ברכו בורא מיני בשמים (ס' ר"ז ועי' מ"א שם) : (ב) לכתחילה מנוס שיהיה לו בשמים וגם (פני בשמים) [הדם] לברכות כסס ומנכך בומכ"ש אבל במו"ש לחוב"ם סוכות לא יריח על עזי סהרם ספקותין בלולב רק פריה על עזי כרה אמרים אס יב לו * על פלפלין יבדיל בלא ברכה (א"ר שם) : (ג) מי שאינו מריח אינו מנכך על השכמים אבל יכול לברך לכוזא בי"ב קטנים שאלין יודעין לברך בעצמן וחייב להנכס במצוה * וכן מי שכנר יאז יכול לברך לכוזא בי"ב קטנים שמוטלין עליו להנכס ואין יודעין לברך בעצמן אבל בלא"ה אסור לברך לכוזא אמרים שהוא כמו ברכת סהנין * המחטטט בשנת צריך לברך על השכמים (עי' מ"א שם)

צו דיני נר להבדלה

(א) וכן על השכמים אס יב לו : (ב) ואדמו"ר סימן ר"י"ח סעיף ו' כתב אבל אם הדליקו נכדו לנורך חולה שאין בו סכנה או אפילו ישראל לנורך חיה או שאר חולה שיש בו סכנה אין זו מלאכת עבירה ומברכים עליה כמו"ש : (ג) או מאור ונחלים שמי"ש או מאור שהולק מן המזרח : (ד) ואדמו"ר ס' ר"א סעיף י' כתב וי"ח בסיפוק ויש לחוש לדברי שניהם שדליק ישראל נר מאור זס או מגד זס ויברך עליו לר"ם : (ה) ואדמו"ר כתב ויש חולקין : (ו) ואדמו"ר סימן ר"ז סעיף ט' כתב ויש חולקין ע"ז ואומרים שאף שלא נתקנה בשביל הנאה האדם מ"מ הואיל ור"ש לחור אחר האור כמו"ש כדרך שצריך לחור אחר כל המצות שהן חובה לשיכר אין ברכה זו דומה לברכה המצוה שמטני שהן חובה יכול לברך אותן מי שילא כבר י"ח כדי לכוזא אמרים שלא יאצלו יוד חובתן וקובו לחוש לדברייהם שלא להכנס בהספק ברכה לנכטם :

שישראל בעצמו אסור להדליק בשבילם אף כי אמרים לעו"ג מותר שלא השמידו החכמים שנות שלכם במקום חולם שאין בו סכנה מ"מ לא עדיף מאס הדליק עו"ג נר בשנת בשביל עצמו בלא המירה ישראל דלא עשה בו גם כן שישראל עבירה ומותר אפילו לישראל להשתמש לאורו ואע"כ אסור לישראל לברך (א"ר שם דלא כמ"א) : (ד) עו"ג שהדליק כמו"ש משראל או ישראל מעו"ג מברכין עליו אבל עו"ג שהדליק מעו"ג אין מברכין עליו משום גזירה דלמא חסי לברוכי על נר עו"ג שלא שנת (שם) והס עו"ג הדליק בשנת לחולה שיש בו סכנה ממדורה שלו מותר לישראל לברך עליו כמו"ש אף דעו"ג שהדליק מעו"ג כמו"ש דאסור משום גזירה ככא לא שייך למיגור (כדמשמע במס' ברכות דף כ"ג ע"ג א"ר דלא כמ"א שם בשם מ"ע) : (ה) אם עו"ג כוזיא אש כמו"ש מן הפנים ואחנים שלו (ג) מותר לברך עליו דלא שייך למיגור אסור נר שלא שנת כיון דעבדו כוזיא אש אבל אם הדליק נר מאורו אש אסור לברך עליו משום גזירה ואין לחלק בין נר דלק לנר דלוק (ד) א"ר שם דלא כמ"א ונכ"מ דאין איסור לברך רק משום גזירה בדיעבד יאז ור"ז לברך על נר אחר (מ"א שם) : (ו) בי"ב סלך מן לברך וראה א"ר א"ש רבנן עו"ג אין מברכין עליו יאז רובן ישראל חסו מהאש על מאה מותר לברך עליו (שם) : (ז) נר של כר"א אופן שמדליקין במטות סס רק לכבוד ואין מברכין עליהם * אבל אופן שנותחין כל אחד בידו לכאיר מברכין * וכן ככל נר שהולק לכתוב (מי' שאפילו ביום מדליקין ג"כ שיינו נר ששאו לכתוב) אין מברכין עליו : (ח) סימא אינו מברך על סנר כיון שאין רואה השלכתה אבל שאר סנדלה אומר (שם כמ"א) : (ט) כשמנכך על סנר צריך לרשות השלכתה וגם שיהיה יכול להשתמש לאורה ואם עומד ברחוק ממנו ורואה השלכתה וא"י להשתמש לאורה או שכנר עומד נקדן וזית ויכול להשתמש לאורה אבל אין רואה השלכתה אין מברך עליה אבל אם כבר באסקלריא על סנר וכוזים שקורין (לאשערין) ויכול להשתמש לאורה וגם רואה השלכתה דרך כווכבים מנכך עליו (ה) (שם ובמ"א) : (י) סני וכוזים ככמ"א וכוזיא לפניהם נר אחר מנכך ממש דנכב סם סדרים מין וחקי מי שהביט כבר על סנר יכול לכוזיא אמרים שאינן בקיאותין (ו) משום דכוי ברכה המצוה ולא ברכה סהנין (שם) : (יא) משום

דרך החיים ונתיב החיים

נוטה מרבה : (ג) והדומ"ר מ' מ"א סוף כ' כתב
 אם אינו מהדיר על החסום חייב גם לנה ערב בכל
 סמיות ויש לו ג"כ לקרוא ק"ש של מרכיב מנעו"י א"פ
 שאין סבול קורין ק"ש עד לילול מ"מ זה שיהיה סבור
 בלילה לא יבעל ממנו מ"ש כל זכיל לקרות קודם הלילה
 שדי רוב סבול קורין כל ימות השבוע מנעו"י א"כ
 יוכל זה לנטות מ"ו באותו שנה ואז"ל יש לו להספול
 סמל ערבים אל מו"ש מנעו"י מפלג סמנתה ולמעלה
 שאח לילג גמור לענון חלה ל' יודס וק"מ מי שנוכ
 לעולם כהמס' יוכל לנטות על דברי ר' יודס אשילו
 בע"ש במקום איזה אונס שא"ל לו להספול בלילה :
 (ד) ולכן יש נוסדן להרכות נרות בע"ש יודס משאר
 לילגם בחול (מ' מ' סוף ב') :

ואם נודע מאורי האש ואינו מנדיל על הכוס ואינו מנדיר
 מנדיר לא על סדר ולא על כבשמים ומו שממנו שני ימים מ"ב
 מבוס ספיאק דיועא ישמע ליל מולאי תבעט
 באב סבולס מאחריס ולא חין אחר אלול ינדיל בעצמו כעצמו
 המעניס ינדיל בעצמו כי אקרוי סבולס לשנת עדיף . כתב
 סמ"א בסי' קנ"ז ס"ק א' סעפס שליל מ"ב סל
 לסופ מנעו"ש שאין מנדילין מנעו"ש בשנת סמל סמנתס
 סמנתס או רוצה לילך לדבר מזה סבול מנעו"י ולמס לא ינדיל
 כלן מנעו"י וסי' דאס מנדיל קיבל סמנתס
 שליו ואמר לסמנתס כיון סכוא העניס חובס מא"כ לעיל
 בקיבל עליו מעניס יחיד שאינו חובס (מ"א ס' רנ"ח)
 וגם לדיסק אסור ליתן דילמא אחי למסדיר : (יח) מי שמע
 לו פס בשבת סמור מן סמלס ומן סבולס ומוסר
 לאכול בעו"ש בלא סבולס ולאחר שיקבר סעם אשילו
 עד יום שלישי ינדיל על סכוס ואינו מנדיר לא על סדר
 ולא על כבשמים אבל מן סמלס סכבר עכרס פונתס
 סמור שא"ל לסלילס סוס סמלס של סמלס כעס ססילס
 סונן כיון של סוס חייב בלוחס סעס (יוד' ס' סמ"א) וכן
 סונן בשבת (ג) אין להקשות למס לא יספול סמל
 סמנתס ינדיל בעו"י שרוצה להסדיר על סמנתס
 סמני סלס יספול וסנדיל בסמלס אסור לו להספול
 סלר סמלס סמלס סמנתס סוננתו ואילן
 וכן אסור לו לסבול על סכוס כמ"ס סמ"א לענין ס'
 באב סל סל לסיום בשבת סמור דכוי כסרמי
 דסמרי אסרמי סמכוס לולס וסל עליו דין אגונס
 ולסין אסור להספול ולסבול מידי דכוי אס
 מס לו פס נסיר סמנתס אף שאינו מוסל
 לסיו דל עליו אגונס : (יב) טסנין סיקף אחר
 סבולס לקפל סלילס שיסוק סיקף כמלכס
 אחר סבולס (ס' ס"ב מ"א בסס מסר"ל) : (יג)
 יסוד סלוחט בע"ש אף שאין לאכול אלא כוס כי
 מוסר ללוחט אס סמנתס כעו סמליון למלך
 כממס (ד) מ"כ יאמר ומירות סל ע"ס
 יוסר מלר לו מר סרכון סמלניס ס'
 כסימן סוב ומול סוב כו' סמרי ארס כו' כי
 סוא מוכר כממס יחלמי (סרק אין עומדין) וכל
 סוסקיס סכילו לאמרו יסוד יש סמניס סרכס
 לסעודס מו"ש (ס' ס' ש' מ"א וס"ר) :

צ"ח דיני ערב ראש חודש

(א) יש נוסדן להעמס ער"ה ואס חל ער"ס
 כיום שנת מקדימין להעמס כיום ס' ואס חל
 ער"ה כיום ר' אונן סלויס סליחוס יסמע
 כיום ו' (ס"ו א"ר סס) ויש מקומות סכסו
 להעמס כיום סמולר אס כמולר קודס
 ר"ה ואס כמולר לפסמיס כנתי יוס ס'
 אשילו קודס חין סמנין רק עד סמולר
 ואס לאו סמנין עד סלילס ואס נכסו
 קנת אכסיס סיסמט סמיר כל פוס סרמי
 ואח"כ רוציכ לנכסו של סיעטו רק עד
 סמולר לריכין לסמיר סוד (מ"א סס) וסאסו
 דלסילו נסרד שנת כריכין לסלילס כסלירע
 סעס רלסון כמול וסלילסו ואס כעס
 רלסון לא כליס סלילס כמול חין לריך
 לסלילס . סינו כמקום סענין סמנו
 מ"ו קורין ויחל וסוא נמס עוסס
 לריך לסלילס עד אס ככוכביס וק"מ
 סלל לא סמני (ס' מ"א סס וסמין רמ"ס) .
 דיני יעלס ויכול כמלס מנחס
 כמק' לעיל אלל דיני סמלניס סמלס כו'
 סימן י"ס סוף ס' :

צ"ח דיני ראש חודש

(א) ר"ה סופר כעשיית מלאכה וסניס
 נכסו שלל לפסוק וסול מנכס סונן
 ויש כוס סרכס ספסריס ואס כממס
 סזונין קלס מלככות וקנת חין
 עשין אלונין כסר סמנתס דמסיקל
 ק' קכילו פליסו אלל כמס חין לסל
 לס כלל (סיין מ"א סס) :

ק סדר התפלה וקריאת הלל בראש חודש

(א) ר"ה חודס ערבים סמלס
 ש"ס וסמר יסלס ויחל כענדס
 ואס סנת פין לעיל אלל דיני סרכס
 סלילס : לפסוק וסמלס ס"פ ס'
 ע"ס וסס כמלר דיו : (ב) סמית
 סמלילן ש"ס וסמריס יעלס ויכול
 כממס יאח"כ קורין כלל כמלסו
 כין יחיד כין יגור וסנדירין
 עליו כמלכס אר קיסס כעמסין
 וסל לקרוא אס סלול וכלסוף
 יסלטר וכדיעבד אס עירך
 לגמור אס סלול ילל (ס"ז ס'
 מ"כ' מ"א ס' חר כל ארס
 לקרות כממס כו' ככר

(א) והדומה סי' קל"א ענין סי' כהנא שיש לכל אחד לומר כולל אח"כ כשהוא לניחו שנתנו כלל סוף כל יום ואין מקומו קבוע מיד אחר תפלת י"ח כו' ושהוא שאינו דומה לזכור רחום שבו פשוטים מלאכה בשבת חובתו מפי האלילות של האכל שהיא לו כיו"ס אבל פן הכל אינם פשוטים אלא ששני האלילות שבו אין רוצים לומר שם לא הנותנים יהללו ים מחוץ שראש כלונג לרש לפיכך צריכים לזאת מחש' ולקרות כו' בדי"ח כולל של ר"ח שחייבו אינו אלא חובת ולא נכחו לקרות בבית האכל אבל בהנחה הכלל הוא תוכן מתקנות הכתובים קורין גם בבית האכל שם האכל חייב כי אלא שזוהרים שהאכל כל ל' ועל ארצו ועל אמו כל בדי"ח אינו עובר לפני סמיכת בעת ההלל כי הקהל או שמתחם בעין שנתנו וי"ס :

לברך עליו עם הציבור להוציא א"ע מהמש' שלנחת דעו זכרה לבעל כי יש פוסקים דס"ל דאין ליחד לברך על קריאת הכל [בר"ח] ולכן אם בא לביכ"ב סמוך להלל י"ס עוד שבות לקרות ק"ס ולהפלה אף אחר קריאת כלל יקרא תחלה כלל עם הציבור ואח"כ יתפלל ואם לא יתפלל לו שבות אח"כ לומר פסוקי דמורה ידלג כמו שנתואר לפניו אלא דיני אם היחד לזכור לביכ"ב כו' ואם היחד לומר פסוקי דמורה והציבור מתחילין לקרות כלל בר"ח או בחו"ס פ"ח יקרא היחד עמכם בלא זכרה שחילה וסוף ויסמוך עמו על כפרכות של פסוקי דמורה כיון דהכרה פוסקים ס"ל דחידו אין מברך באותן ימים שאין גומרין את כלל אבל בימים שגומרים את כלל אם היחד עומד באמצע פסוקי דמורה לא יקרא עמכם דלכ"ע צריך

לברך עליו ובתוך פסוקי דמורה אסור להפסיק בזכרות (אמנם בין ישתכח ליוצר אפילו בימים שגומרים את כלל ואחר כלל עם הציבור בזכרה שחילה וי"פ דלא מוסיקין לכל דבר מצום אפילו לקטול על חובותיו כנ"ל) (עין סי' נ"ד) ואם יחיד קורא את הכלל יש להדר אחר שנים שיאמרו עמו ראשי פק"ס ונוסגין בן כבודו אבל לא כהנה כו' (סי' חכ"ב) : (ג) אם הפסיק באמצע כלל אפילו בדיבור וזכר אפילו כדי לגמור את כולל א"ס לחזור לראש והחזיר למקום שפסק א"ס הפסיק באמצע עין צריך לחזור לראש אלוסו פסוק שפסקו בו ואם הפסיק מהחמת אונס כגון שלא היה הפסוק נקי וזכר כדי לגמור את כולל בימים שאין גומרין את כלל א"ס לחזור לראש אבל בימים שגומרין את כלל והפסיק מהחמת אונס וזכר כדי לגמור את כולל חוזר לראש בלא זכרה שחילה (עין מ"א ס"ס) : (ד) הקורא את כלל למפרע לא יא' ואם עשה וידגן פסוק אחד או כמה פסוקים ואחר כך כשהוא כמה פסוקים האחרים נזכר עתה א"ס אותם במקום שזכר רק חוזר לתחלת הפסוקים שדיגן ויקרא עמו ולפני כבוד (ס"ס) : (ה) מצות קריאת כלל מעומד חוץ מעל פ"ח (ועי' ב"מ א"ר ש"ס) ואסור למפוך משום שפסוקי דמורה לא יקראו דמורה אינה כעמידה (מ"א ועי' א"ר ס"ס) : (ו) א"ס כלל בבית האכל ובכ"ח כשהתפלל בבית האכל אפילו בביתו (א) אין צריך לומר ובחניכה שגומרים את כלל צריך לומר אחר כך בביתו אבל כשנתחיל בו ראש חודש או אם קבר את מתו כרגל אפילו אם מתפללין בבית האכל אומרים כלל כיון שאין בו אפילו (מ"א) כסימן קל"א פ"ק י' ופ"ח) :

קא דיני נשילת לולב וברכותו

(א) שיעור דם וערכה צריך לכתחילה להיות ארוכין י"ב גודלין ושדרו של לולב צריך להיות לכתחילה פ"א גודלין ולמעלה אין להם שיעור אבל עכ"פ צריך שיא' השדרם של לולב למעלה מהם טפח (פי' מר"ן) : (ב) מצוט לאגוד השלש מינים ביחד בקשר גמור משום נוי ונוסגין למשוח הקשר בענין זה דהיינו שזוכרין שנינות כל ב' מינים אלו ומוחזקין ראש הכרך כגון כעגול הכרוך ושנין שלש קשרים ללולב בענין זה היינו לזכר הקשרים שקשרין ב' מינים ביחד יסוד ג' קשרים (א"ר סי' תרנ"א דלא כע"ז) ויש לקשור הכדס בגבס ויהיה מן הערכה ושחיל הכדס וערכה תוך אגוד לולב כדי שיאחז כל סג' מינים כידו כשעת זכרה (שם רמ"א) וצריך להיות טפח למעלה פחות ולא מקושר כדי שיהיה יכול לכתבם פעלין (א"ר ס"ס) : (ג) וצריך להפסיק החוט מן הכדס דהיינו חיצונו ויש לאגוד הכדס בלולב וכו' לנאותו ואינו חוצץ ויאגוד לולב באמצע וסדרו בימינו וזכרין כשהוא כשהוא חיצונו כשהוא חיצונו ופניו שדרס אלו (שם ועי' מ"א) : (ד) יקול ללולב וכדס וערכה אגודים ביחד בימינו כמו שנתבאר לעיל דינו ואחריו כשהוא ראשיהם למעלה ועיקרן למטה דרך גזילתן והאחריו צריך להיות עוקלו למטה וס' סוף דרך גזילתו (שם) : (ה) ויקול פהילס האחריו כשהוא מוסף העוקל למעלה ופשוטו למטה ואח"כ יקול ללולב בימינו וצריך ביום ראשון על נשילת לולב ושחיתו וזיוס שני על נשילת לולב לזכר ואח"כ יספוק האחריו פסוקו למעלה וינענע וכתמבלקס מידו יתקן תחילת לולב ואח"כ האחריו דכ"ז כשהוא לולב כידו צריך להיות פאחריו ג"כ כידו (מ"א ס"ס) וכשנתון להניחו לברך עליו יתן לאחר לולב החילב ואח"כ האחריו ואותו פאחר יתן למי שרוצה לברך עליו פאחריו תחילת וזו יוכא אחר יתקן ממנו לולב כשהוא ואח"כ יתקן פאחריו כשהוא ואחר כך יתן פולוב וימינו ויזאל כל הדעות (מ"א כס' של"ס) : (ו) אם שכה לברך עד שנתל כולם דרך גזילתם מ"מ מברך עתה כ"ז שס' כידו שעדיין הוא פאוק כשנתון (ועי' א"ר ס"ס) ומברך מעומד וכן הליקחה צריך שפיהו מעומד (מ"א כס' של"ס) ואינו מברך רק פסוק אחת כיוס אפ"ס שנוטלו כמה פעמים כיוס (ס"ס) : (ז) אפ"ס נוטל לולב בעיניו שלו והאחריו כשהוא חוץ יא' וכן כל אדם אם נטל כשישיר האחריו ופולוב כשהוא ג"כ יא' דק אם אפשר לו יקול פעם שנים בלא זכרה (ועי' מ"א ס"ס) וישלש כשי ידיו נוטל האחריו כשהוא לולב בימינו כל אדם (ס"ס) : (ח) אם כרך סודר על ידיו או שנטלו דרך נתי י' שקורין (האנדשוכ) לא יא' וצריך לחתך שפשילין קודם נשילת לולב ולכל הפחות (היינו שצריך ליקול קודם חילתם הפשילין) צריך להסיר כדעושים מידו ואם לא הסיר כדעושים מידו ונטלו צריך להזור וליעטו בלא זכרה (עי' א"ר ס"ס) : (ט) גידס שאין לו יד כלל יתקן לולב כדעושים מידו והאחריו כדעושים שמהל וכן אם יש לו יד אחת נוטל אחת כידו אחת וסכ"ס כדעושים ואל יקול בעיניו מידו אחת אפילו כוס אחר זה ואם אין לו אלא יד אחת וכתבתי אין לו אפילו וצדק יתקן כוס אחר

דרך הגדים

כי ולא יקחם בניהם ואם אין לו לא יד ולא צדק לא יקחם כפי כי אם לא יא יקחם כולל (פ"ט ט"ז) :

קב. דיני הגענועים שצריך לעשות

(א) צריך לנענע לכל ארבעות כפת הכרס והאילו אינו טעלו בשעת סלל וגם כולל צריך לנענע לכל ארבעות
 והנה שיצרך מחילם כסוכם על סולגל וינענע בו ואם אין לו לולב כבימו לנכך עליו כסוכם יצרך עליו קודם
 סלל וינענע בשעת כרס ואח"כ ינענע כולל (ס' תרנ"א ועי' מ"א ט"ז ועי' תרנ"ב) : (ב) סדר הנוענעים כולל
 סלל וינענע כבודו כו' וכן ביאמר נא לו' והציבור מנוענעים כולל פסח שיאמרו סודו דיינו ד' פסחם ששרין
 אחר כס"ך סודו וכן מנוענע כס"ך כאלה ס' כושיעם נא' כנ' פסחיים שאמרו והציבור ג"כ מנוענעים כ' פסחיים
 אבל כאלה ס' כנ"הס נא' אין מנוענעים לא כס"ך ולא לציבור וכן כבודו לכו' כסוכף שטופלין את הססוק מנוענעים
 כו' כ' פסחיים כס"ך והציבור (ט"ז) : (ג) סדר הנוענעים לרוחם יחזיר פניו למזרח וסדרו של לולב לא סניז
 (כחזות) ויעשה שלם סולגל למזרח ושלם הכאחות ודיינו שמוליך ידו עם סולגל מתנגדו והלאה ג"ם ומביאו אללו
 ויכבסם כעלין בשעת סולגל והכאס ובשעת הכאס יביא עיקרו של לולב ער כחוס ואח"כ יספ ראש כל לב לדרום
 ויעשה ג"כ ג"ם סולגל והכאס כמו במזרח אבל אין צריך לספוק פניו לספד שמנוענע רק יספ ראש סולגל לא
 שמנוענע ויעשה ג"ם סולגל והכאס וכן לא צריך יספ ראש סולגל על כספו ומוליך ומביא (מכריל ועי' מ"א)
 ואח"כ לא צריך ואח"כ למעלה ואח"כ לא צריך ומכאן למטה (ד) לספוק ראש סולגל לא צריך מטה (ט"ז סלל
 וסדר פרחות : מזרח : דרום : מערב : צפון : מעלה : מטה : (מ"א ט"ז) : (ד) כשמנוענע כבודו וביאמר נא
 וכלא ס' וילקו הנוענעים : דיינו שלל וינענע ככס' : וביסודו לו' שס סניבס וינענע ככל סניבס לרוח אחר
 וכן ביאמר נא' ו' סניבס וינענע גס כן ככל סניבס לרוח אחר וכלא ג' סניבס כלא כסס וינענע ככל סניבס לכו' רוחות
 רוחות : וצריך להכר כהארוג לסולגל בשעת הנוענעים ולנענע כשיספ יחד (אס ובמ"א) : (ה) ד' מיסם סללו
 מעכנן זה אם זה כסס הכר לו אחר מכן לא יצרך על כסאר אבל נטל ארס כלא כרס ומנוענע כסס קודם
 סלל דיינו כשסס סניבס אס סיו כולל ובשעת סלל וינענע ג"כ לאכר בעלמא. בין ביום א' בין ביום
 ב' בין כסאר ימיס (א"ר דלא כס"ו ומ"א) : (ו) אס ביורך על סולגל ואחר ככרסם ראש שלל סיס בו כדס אר'
 כסס כס"ך (א"ר דלא כס"ו ומ"א) : (ז) אס ביוך על סולגל וצריך לנכך עליו פסס ב' ואס
 כרסס או סיו פסוליס אס סיס לו ערסס כבימו כוללן סלל' לססוק כנתייס כרי ליקח ארסות וקח ארבעס
 ביוך וינכך על ארסו מין פסס נחכר דיינו על ערסס ינכך ערסס ערסס על כדס ערסס ען ערסס ואס סיס עם
 ביוך ראשון צריך לנכך ערסס ססחינו ככסילו כסחכר דומיל דסררסס סניכך עליו וספל מידו אף ססיס לספיו
 פוררסס ואוכל אס כסניס מ"מ צריך לנכך על כסניס אבל על סולגל יאל סיון ססיו אללו כבימו ארבעסס אבל
 אס לא סיס לו כבימו ערסס אחרסס או כדס אחר כשסס סניכך ואח"כ סנילו לו צריך לנכך על ארבעסס יחד
 פסס ב' על נטילת לולב כיון שלל סיו מצינעס אללו כבימו לא יאל גס על סולגל וצריך לנכך עליו פסס ב' ואס
 סיס עם ביום ראשון צריך לנכך גס מצינעס פסס שרס (א"ר עם דלא כמ"א) : (ח) אס חכר אחר מסינעיס
 לא יקח אחר כקטנו כרי שלל ינואר לפסוק כשסס כהארת (ט"ז) : (ח) כמדקדקיס כנזוס אין מסיפין על
 שללס כרי כדס ועל סיי ערסס (ט"ז) :

קג. זמן נטילת לולב

(א) זמן מטה לולב ביום אבל לא כליהם וכל כיום ככר לנטילת לולב שאם לא נעלו שחרים ויעלו אח"כ ומ"מ
 צריך מקרימין למזוז וטענין לרוח כבוקר ומזוז הוא מתתן סחמס ליוסל לרוח כלהילס וסס נסלו מטהסס
 ססוד ססכר יאל כדויעבד אפילו א"ל לאחת לנכך ואס רוצס לככיס לאחת לנכך מוצר לכרתיילס ליעלו מטהסס ע"ס
 ואס שכו ליעלו כל כיום ומכר כיס"ס אפילו ביום א' נוסלו בין כשמשוק כלא כרסס (פ"ט ס' ס"ו כפ"ו)
 וכן סדין כססין אס נטל לולב (ט"ז) : (ב) אסור לאכול קודם שיילקס ואס שכו ואכל ומכר סוך כסערה ביום
 ראשון שזוא מן ססורס וכ"ס יו"ס כמי לידן שזושין ב' ימיס סוכיס מססין אפילו יס ססוס כחס ליעלו אחר
 יפסוק וכסאר סיסס אין צריך לססוק אס יס ססוס ביום אחר אכילס אבל אס אין ססוס אפילו כסאר סיסס
 יפסוק (ט"ז ובפ"ו ט"ז) : (ג) מי כנאל כנכך כחוס"מ ומצפס שיכוא למקוס סיסס עם לולב אפילו מי סרז"ס
 לסחמיר על פנשו לא ינענע ויכר מתחזק כיום מטהס דאכור לסחענוט כחוס"מ וכן סיסוכיס סלין לסס אחרסס
 ארסין לסלוח אחר אחרסס ויכעככ אנו צריך לסמתין שלל לאכול ויחר מתחזק אפילו ביום ראשון סכוא מרואריתס
 (ועיין מ"א וא"ר ט"ז) :

קד. דין אם מותר להריח בהדרג ובארתוג

(א) כדס של מטהס אסור לסריח בו כל ד' אפילו כשסס אבל אחרסס מוצר לסריח בו כשסס שנתוך סכג אבל כיוס
 סכג שלל כשסס אין לסריח בו אפילו שלל כשסס נטילמו לאחת (א"ר ס' תרנ"ב דלא כמ"א) מחמת ססולקו
 ססוקסס אס לנכך אס לאו : (ב) שומר לסחזיר סולגל לפ"ס ביו"ס ויטל לוסוסף ער מ"ס אחר"ס אס צריך
 אבל לכחיק אס ססיס אסור ובחוס"מ מטהס לסחילסס כרי שיכאר לח וסדר ונוכין ליקח כחוס"מ ככל יום ערסס
 מרסס ולקסרס כוללג מטהס סידור מטהס (ס' תרנ"ד) :

קה. דין עובר כוכבים שהביא לולב

(א) ע"מ סכניל לולב לישראל מתוך למחם שומר ליעלו אפילו מי סכוכל ככסילו ומותר לסלוח שר"ג כיו"ט
 לסכיל

דרך התיים ונתיב התיים

לכניה לולב מתוך ליב מיל בין כיום ראשון בין כיום שני וכן לכניה מתוך לתחום מותר לומר לערף לכניה
 אפילו בשנת כשכיל י"ט שני וכשכיל י"ט ראשון מותר לשלוח אפילו בשנת חזן ליב מיל אבל כשכיל י"ט שני
 אין לשלוח לא בשנת ולא כיום ראשון חזן ליב מיל וכל שיכא דכניהו מתוך לתחום ומותר לנאם בו אפי"ם כן אסור
 למלטלח חזן לרי אמוסיו אם כשיר אין כס שירוב וזריך ליקר לנקום סאתרוג וליטלו שם זכית אפילו גדול נחשב
 כרי אמוס וכשכיל זקן או חולם שאין יכולין ליקר יאחד לערף לסולך אלס אבל אם יש שם שירוב יכול לטלטל
 בכל כשיר רק חזן לנקום כשירוב אינו רשאי לטלטלו (סי' מרנ"ט ועיי' מ"א וא"ר ופ"ט סג) : (ג) ערנס שנתלשם
 גי"ט בין פיוס ראשון בין כיום שני אסור למלטלח בו כיום אפילו אין לו אהרת לנאם כס אבל אם נתלשם כיום
 ראשון מותר כיום שני (ועיי' מ"א סג) :

קך דינים פרטיים ללולב

(א) קטן סודש לבענע לולב כדעו דכיינו מוליך ומניח מעלס ומוריד אביו חייב לרקות לו לולב אם ידו נפשת
 כדי לתכנו נמאס וכדי שיפסם סענעוסיס כדעו בשעת הלל עם כ"צבור ואם אין ידו משנת לקטום לו לולב
 לבדו פכ"ס יהו לו לולב שלו אחר שיאז בו שיכרך עליו וינענע בו (סי' מרנ"ז ועיי' פ"ו ומ"א) : (ב) מן סהורס
 אין מנול לולב חוץ למקדש אלא יוס ראשון לבד והכתיס היקט שיכיס ויטל כ"כס כל שבעס (סימן מרנ"ח) :
 (ג) בשנת אינו טעל אפילו הל בו יוס ראשון דמ"ס מן ספורס דאסור לטלטל סלובב בשנת אפילו לצורך גופו
 או מקומו דכוי כחבן (דל"ס כ"ט) אבל כאתרוג שומר לפלטלו דראוי לכרית בו אם מברך על פרי אחר (מ"א
 וע"ז) : (ד) אין אדם יוצא ידו חובטו כולוב של הכירו שפשאילו דבעיין כיום ראשון לכס שמשלס ואפילו אחר לו
 הכירו ויכא שך עד שהיא בו ואח"כ יכא שלי לכסאי"ס לא יכא דכוי כמו שאלו ואם נהנו לו כמתנס אפילו כמתנס
 פ"מ לכהני כרי זס יוצא בו ידי חובטו כמתנס פ"מ לכהניר שמש כמתנס ואם כהנין אינו מקפיד יכול סתקבל
 ליהן אפילו לאחר כמתנס פ"מ לכהניר ואחר כרי אלא בו אבל אם כהנין ראשון נהן לו כשירוס ומקפיד
 הלל ליהן לשם אדם עוד לנאם בו ג"ל דהף סתקבל פראשון לא יכא שאין בו דין משון ככס סאכאחסי ס כמתוס
 אחר • נתנו לו ספס כוי כאלו אחר פ"מ לכהניר כיון שצריך לו כאתרוג לנאם בו בודאי לא נהנו לו לשם מתנס
 במוכר ואם נתן לו כמתנס פ"מ לכהניר או כמתנס אחר שיאז בו צריך ליהנו לבעליס כמתנס כרי שיכיו יכיליס
 סבעליס לנאם בו כיום ראשון אם לא יכאו עדיין (סג) : (ס) לא יכנו כיום ראשון לקטן קודם שיאז בו דקטן
 קודם ואינו מקניס לאתריס מואורייתא ונמנא באם סהנירו אינו מואור (סג) ולכך ככונתין לקטן יאחזעו בידו
 עם סהניק (סג) : (ז) סותפיס שקטו אתרוג ולולב כשוספוס לצורך מנוס מתקפס ע"ד כן קתואכו שיכיס של
 כ"א לבדו בשעת שיוצא בו פ"מ שיחויכרו ומ"מ טוב לומר כשירוס כהנין כל אחר חלקו להכירו כמתנס פ"מ
 לכהניר בשעת שיוצא בו וכן קבל שקטו אתרוג כשיחפוס טוב ג"כ כדכירעו שכ"א טהן חקנו להכירו כמתנס פ"מ
 לכהניר (סג) : (ח) יוצא כל אדם שיכנס לו אתרוג ויטל בו אחרת אין סם אתרוג כלל מנוס שיפלה שלו לעיר אחרת שאין
 אם קנס יסיר אתרוג לבדו ויש כשירו אתרוג וכטיר אחרת אין סם אתרוג כלל מנוס שיפלה שלו לעיר אחרת שאין
 סם כלל וכוא יכרך על של קבל (עיי' מ"א סג) :

קך דיני תפלת מוסף לר"ח בחול

(א) חיפך אחר סלל אומריס ק"ש עם סתקבל [חזן מתוכס שאין בו מוסף אומריס ח"ק אחר סלל] ושיצאין
 ס"ח וקורין בו ד' גבדי אין סוחפין ואין מוסיפין ואין מפעירין ככניא (ועיי' לעיל כהל' ק"ט דיני ק"ט) ו
 ואחר סקריאס אומריס ח"ק ואח"כ ככניסין ס"מ לסיכל ואומריס אשירי וכ"ל לציון וא"א למנאס יעקב וכו' ואומריס
 ח"ז קדיס ומספילין תפלת מוסף ואח"כ מחזיר ספ"ץ סתכלס ואומריס קדושס כמו קדושס דסתי"ת • וסנוסחלות
 מפוקס [י"א זכרון כללס יכיון] [וי"א זכרון כללס כיון] ואין לבטח שום מוכר ואם טעס כתפלת מוסף דמי ככס
 בשנת פ"ט • ואין אומריס יפלה ויכא כתפלת מוסף ככנידס :

קך דיני עירוב הבשילין

(א) זי"ט שחל לסיום כמ"ס אסור לכלל כשכיל שנת וצריך
 לכניה עירוב כשכילין מערב יו"ט ועי"ז סעירוב
 מוסר לכלל מיר"ט לכתב (א"ח סי' תקצ"ז) : (ב) סעירוב
 צריך לעשות כפת ותבשיל ואם לא עשה אלא שתבשיל לחוד
 מותר דיעבד (סג) אבל פז לבדו לא מתי (א) (כס
 כפ"ט) : (ג) סתבשיל צריך שיכוס מדבר כראוי ללפת
 בו אם ספס ואפילו סירוס מבוטלס ומי מיני קטניות
 מבוטלס אם דרך בני אותו סתקום ללפת בו אם ספס
 שומר ואם לאו אסור אבל כשכיל של מירי קתמיס אפילו
 דרך בני אותו סתקום ללפת בו אם ספס אסור לכניהו
 לזיס עירוב כשכילין (מ"א סג) : (ד) כשכיל זס ל"ד מבוטל אלא ס"ס עלי ומעושן או שוק סיני מבוטל סרפס
 יאמר מרז מותר לכניהו כשכיל פ"מ ובלבד שיכא ראו ללכול מתפס עלי או מעושן (סג) : (ה) ככוס של
 מלח וכן מיני דיגיס מוחדס וכן אם ככס כציר או כחופץ אפילו רהיז סס ללכול כן מ"מ אין לכניהו לכספס
 כשכיל

דרך החיים ונתיב החיים

א"י"ם זכא מלוא ונאכל כסאוי חי מחמת מלואו כגון דגים קטנים מלוחים אין מערבים כסא א"כ נחשבו או נכדו סלקתו אכל מין דגים הטנים כנקרה קולנים שאיפסו (שורין חזינא) כשדון רך ניותר ומדוחין אותם כמים חמין ועי"כ הם נאווים כדרכו הוא א"כ כי א"כ ביטול אם הדיחן בעי"ש או קודם לכן מותר לערב בכן לפי ש"ע הדחה זו או מוכשרים לאילנים כמזכרין ממש : (ג) חיובו כגון שאמר נכדו הוא א"כ כי א"כ ילוייר שהוא אמר נכדו והנכד לא אמרו נכדו וז"ל כגון שהתפלל השלח ערבות כל יום וכן הוא בש"ע אדמו"ר : (ד) או שהיה סרוד ולא היה לו פסול לערב : (ה) שכל אחד חייב לערב בעצמו או שאחרים שיערבו בחוץ ביהו (ופ"ש בקור"א אם ינכר סגולת) ואם הוא איש יודע הלכה זו וזכיר סבור שא"כ לערב בעצמו אלא חתך לסמוך על עירובו של גדול בעיר שמעבר בעד כל בני עירו כ"ו מותר לסמוך על עירוב זה כיון שהיה אדם בסמוך • אכל אם הוא ח"ה ונהעלמה ממנו סלכה זו או שלא למד אותה טעום כ"ו טועם אינו יוצא בעירובו של גדול שגנבת למוד טולם ודון (שימן סק"ו) סוף י"ד : (ו) א"כ א"כ א"כ בשיעור ההכביל כבבילם אלא כבויט די בין לאחד בין לאלפים ומ"מ צריך שלכולם יביט חלק וזכות בעירוב זה שאין ממדנין לאדם אלא כש"ל לפיכך : (ז) וכשם שאינו יכול לזכות ע"י עממו לא יאמר יוכל לזכות ע"י בנו ובתו קטנים שהן אובלים משלו אף שאין סמוכים על שלהם ממנו או עבדו ובשארם ככוננים אשילו אינם סמוכים על שלהם ואם יזכר ע"י אחד מאלו אין מועיל כלום אשילו בדועד חמין שידן ירוד ממש : (ח) שאינם אובלים משלו : (ט) וכן אם אין לו אדם אחר לזכות על ידו יכול לזכות לכתחילה ע"י אחד שכל אלו : (י) ואדמו"ר סוף ז' כתב אכל יו שולקין ע"ו ואומרים שלא סגורים לפטר ולומר דבין יבא שרא אלא למעוה מן סמוכה אכל בדועד אשילו לא אמר כלום אלא בעצם כבביל מיוחד לשם ע"ס או שנתל הבביל שהתבבל כבר והפרישו למשום בו ע"מ וא"כ שכת או אבוד ולא נירך עליו ולא אמר כלום כרי עליו עם ע"מ ומותר לעשות כל המלאכות מיו"ם לשבת ולענין הלכה יש להחמיר כסבא

כבביל ע"ס וכשעת שדחן שאין לו כבביל אחר סופר להיחם בלא גרבת עירוב רק יאמר דבין יבא שרא לנא כ"ו (עם ועי' בהשבת ח"ג סי' ק"ל דלא כמ"ס סמ"א כאן) : (ו) שיעור סכבביל יביט כתיב וסמא יביט שיעור כבבילם (עס) : (ז) מותר לכתוב פטורב ערב יום אשילו כספק השיכס ואם קיבל עליו יום י"ס כגון האמר נכד או שאמר נכדו נכדו אבדו לכתוב עירוב אשילו מצי שפס קודם כלילם (מ"א וא"ר סימן רס"ס ס"ק ל"ס) : (ח) מי שהא לנכד"ג ושכח לכתוב ע"ס ואם ילך לכתוב לכתוב עירוב סכבבילין יעבור זמן מנחה ויחפול מנחה ולא יביה ע"ס ע"ס דיוכל לסקות קמחו לאחרים (מ"א עס) : (ט) מהיבב כל אדם לערב בעצמו ואשילו אלמנח שיעורש לערב בעממן צריכין לערב בעממן : (י) מזהם על כל גדולי בעיר לערב על כל בני עירו כדי שיעמך עליו מי ששכח או נאכס (ד) או שהיה עירובו ואבד (מי ששכח מחמת טלוח שהיה יודע שצריך לכתוב עירוב רק שהתבבל עד ששכח עיקרי טוש"ט) וכן ע"ס שאינו יודע לערב או שלא ידע שמחויב כל אחד לערב בעצמו וכל אלו סומכין ב"ס על עירובו של הגדול ומותרין לנכ"ל מיו"ם לשבת אכל מי שהשכח לו לערב ולא שכת ולא נאכס ויודע שאין לסמוך על הגדול כגון בר כי רב כל אלו אם לא שירנו וסמכו עממן ככונס שיערב הגדול האשילין אין מוציא ארובס בעירובו ואסור לכתוב ביו"ם כבביל כמו שיסבא"ר לקמן במי שלא כתיב עירוב (ה) (ה) (סס) : (יא) כשמעבר על אחרים שהנכדו א"כ לפטר שמניח כבביל פ' ופ' אלא מניח בסתם על כל בני עירו וכל שהוא כהחוס סעיר יוצא בו אכל מי שאינו כהחוס סעיר אין יוצא בו אשילו אם סינת עירובי חמומין ויכול לנאח לעיר א"כ ספנס ע"י כמניח כבבילו כשירוש שמניח כבבילו וכמה עירובי חמומין גם כן או יוצא בו (סס פ"א) : (יב) כשעבר לאחרים (ו) צריך לזכות להם ע"י אחר (ז) ולכתחילה אין לזכות להם ע"י בנו ובתו כקטנים אף שאין סמוכים על שלהם או ע"י בנו ונתנו הגדולים כסמוכים על שלהם וכן ע"י אשתו שמעלה לה מוונות אכל בדועד מותר בין ע"י בנו ובתו הגדולים אשילו כסמוכים על שלהם ובין

פ"י בנו ובתו קטנים (ה) שאינם סמוכין על שלהם וכן ע"י אשתו שמעלה לה מוונות (ט) אכל פ"י בנו הגדול ואינו סמוך על שלהם וכן ע"י בנו שגנרס ואינו סמוכה על שלהם וכן על ידי בנו הגדול שיש לו אשה אפ"ס כשמוך על בלחטו וכן ע"י שכתו ועבדו כשנרים אשילו הם קטנים וכן עממו או יהוש שסמכים בכל אלו מותר לזכות אשילו לכתחילה על ידיהם ואוכזב צריך לכבביל בעירוב סמקוס שמניח הם טפח (א"י סס"ו ותק"ו) : (יג) ותווד ויטול כשעבר מיד הוכנס ומגדך גרבת עירוב ואחר כך אומר דבין יבא שרא לנא כ"ו וכלל יבראל סדרים שער הווא" (עס) ואם מערב על מי שר חוץ לתחום אף שהיה עירוב חמומין צריך לערב לנא ולסלתי וכלל ישראל סדרים שער הווא" • ואם הל יום ראשון ביום ו' יום שני בשבת צריך לזכר (מיום טוב לחבירי וביום טוב לשבת) מחמת שערס מעדנים יסורים ביו"ט שחל בשבת משנת אחר (ע"ו בשם ירושלמי) : (יד) עכ"ו שטסה ככרס כן הוא והומרים לנא ולכל ישראל סומכין אונן שמוסרין לסמוך (כגון סבוכס וכיוצא בו דלפורים לעיל) על הגדול מן כסחס שדוואי מערב ומזכס כדיו אכל על אדם אחר אין לסמוך א"כ שאל אותו אם יזכר ע"י אחר ואם יזכר כדיו כמו שנתבאר לעיל ולא סומכין עליו אונן כמותרין לסמוך (עס פ"א) : (טו) אם כתיב עירוב ולא אמר דבין יבא שרא לנא כ"ו או שאמר דבין יבא שרא לנא לעמוד כל כרנכא ולא סוכר סמלאכות בגדלא כ"ו כמו שלא כתיב עירוב כלל (י) שימנאר דיו לקמן אכל אם אמר דבין יבא שרא לנא כ"ו רק שלא בדרך גרבת עירוב יוצא בו ככרס אינם משכנס ואם כוכיר מקא"ת מלאכות ומקא"ת לא סוכיר כגון האמר לאשמי ולכשלי ולא אמר ולאסמיו ולאדלוקי שרנא מותר נאוקן סוכיר ובלאוקן שלא כוכיר האמר רק סולקס נר אחד לשבת מותר אף בלא עירוב כלל (מ"א עס) : (טז) אם רוצה לשהוס ביו"ם יאמר כסירוס ככוננס של דבין ולשהוס ביו"ם ולמענד כל כרנכא אכל אם לא אמר אינו משכנס ומותר לשהוס ביו"ם מפני שהוא ככלל ולמענד כל כרנכא (א"ר ע"א עס) : (יז) נאכל ככבביל או שאבד קודם שמישל לשבת אינו יכול לנכ"ל א"כ נכתיר ממנו מיט אכל אם נאכל סס"ו או נאכד אין נכך פלוס ההחיל כתיבתו ונאכד סכבביל או נאכל נומר אשם שישם ושימר

למאוס

דרך ההיים ונתיב ההיים לח

כסנא כראונה אכל בשעת שדחג כגון שלח נוכר עד
 ע"ש ואין סם אחרים שיקנס לסם קמחו ומכשילו ית
 לשעך על סנא באהרונה . ואם נוכר בעיניו יחזו
 ויטול בידו את כעירוב ואם עדיין לא בירך עליו יברך
 עליו ויאמר בדין יבא שרא כו' ואם כבר בירך עליו אלא
 שלא אמר כלל בדין יבא שרא כו' או שאמר ודג לא אמר
 מסמלאכות יאמר בדין יבא שרא כסלמנו אכל לא יברך
 מסמך ברכות להקל : (יא) לפי ש"ס איש מעיר אלא
 מו"ט לשבת כסמך לו שאין יוס אחר מסמך ביומם :

לאסוף ארסם וכן אם סתחיל לנשל גומר סתכיל סתחיל
 חסילו לא כחה את כקירס עדיין אלא כהא רק ססתחיל
 יתיקוס כיון סתחך ססתות וכדומה מורה לנשלו (סס) :
 (ית) אסם או כישל לנזרך י"ט ואח"כ נאכר סתכיל יכול
 לכניח לנזרך שנה כיון שנעכס כעיסר ויבשל מנאן ואלוך
 י"ט (סס) : (יט) אחר שסכין זרכי שנה וסמין וסלויק
 סכרות של שנה יכול לנכול כעירוב סכילין אכל מ"ט
 מוס מן סמוכר סכסס של עירוב יקח בליה שנה ללחם
 מאס וכן בנזרך וכסודס ג' יכזע עליו כיון דאוסעביד

כיס חדא וימנא מוס יסעביד כ"ס מוס אחרת (מ"א סס) :
 אין יכול לנשל מו"ט ראשון לשנה כיון ד"ט שני חול לדיון
 דכקיאין בקבימא דירחא ואפילו יודע שיכ"ס לו אומם
 ביום ו' שלא יפס יכול לנשל על שנת אספ"כ אסר כיום חמישי
 כסוף יוס ראשון של יום סוג לנשל על שנת
 : (יא) (מ"א וא"ר סס) :

ק"ט דין אם נאבד העירוב ומי ששבת לערב

(א) שרץ לאסוף וסכסילין שרץ לנשל וסכרות שרץ
 לסלויק וכן כל דבר שרץ לסכין מו"ט לשבת
 יסן כמחכ גמורס כגון כמסכס למוך כישו או ככנסס
 ססח אפילו כחוך כישו של סכוס : (ב) ויוליק לו מר
 אחד שיאכל אלוו אכל כחדר שאינו אירכל סם אסור לו
 לסלויק כן נר לנזרך כסנת אכל מוסר לו לנזך למוך
 כחדר מכש"י סמוך לחסכס לחסס איזכ דכר ויוליק עמו
 מר דלוק וינימח סם : (ג) אכל אסור לנשל מין אחד
 כב' קירוס (ס' ק"ט סע"ף י') :

(א) מי שלא עירב אסור לו לנשל כשכיל שנה וכסס
 שאסור לנשל לעמנו כך אסור לנשל לאחרים אפילו
 בניהם וגם אחרים אסורים לנשל סכילו ואין לו הקנס
 דק שיקב קמחו (א) [כמסכס ולא כק"ס] לאחרים שיערבו
 כל מה שרץ לו לאסוף ולנשל ולסמין לערך שנת וכס
 אסין ומכסילין ומסמין כשכילו ואפילו ככישו יכולין
 לערות כשכילו כמקנס לסם (סס) : (ב) אם אין סם
 אחרים שיערבו מורה לו לאסוף כעמנו סם אחד ולנשל
 קירכ אסם (ב) וכן אם יש סם אחרים שיערבו ואין רוזס

לקנות לסם ג"כ מורה לעשות כעמנו דברים אלו אכל אם אין לו סם
 ללחם משנס זרץ לקנות קמחו לאחרים אם
 יש סם אחרים שיערבו כמי שיאסו לו לחם משנס על שנת
 לקיים כמסוס (סס) : (ג) כל זכ אם לא נוכר קודם
 סעודס שחרים שלא עירב אכל אם נוכר שלא עירב קודם
 סעודס שחרים יבשל כרנכ בקירס אסם ויפיר לנכס
 וכן אם רוזס לנכול כסם מו"ט סכסילין מוסר לנשל כמס
 קירוס כל מין שרנס (ג) ויבשל יוסר ויפיר לשנת
 (סס) : (ד) ולעין סלוקה נרות כלא שיערבו מוסר לסלויק
 נר אחר כעמנו ואם רוזס לסלויק יוסר יכול לסלויק
 עור כר אחד מכש"י וינך לחדר לחסס סוס דכר ויניה אוטו
 דלוק לשנת (סס) : (ה) אם נוכר כיו"ט ראשון יכול
 לערב כיום ראשון על מנאי ממחנס אם סיוס קודם ולמחר
 חול אין זרץ לעירוב ואם סיוס חול כעירוב זכ יבא
 שרא לנח כו' ומנזך כחלס סכרנכ על כעירוב וכשני
 ימים סובים של רא"ב סנסס איס יכול למכר כמנאי ססס
 קודם אסם וכיומא אריכסס דמ"א (סס) : (ו) ואם מכר ככונג
 או כמנר ויבשל כמס קירוס שלא לנזרך י"ט מוסר
 לנכין ככנת או כחול (סס) אכל אם כישל ככעמנס כמס
 קירוס ממין אחד לנזרך י"ט וסמיר לנכס אסור
 לנכול (סס) וכעמס שלא ילמדו אחרים לעשות כן
 לכהחילס משי"ס גרס ממנר (מ"א סס) :

ק"י דין הכתענה ביום טוב

(א) מי שמתענה ביום אסור לנשל לאחרים אפילו לנזרך כו ביום
 ואכס מסרסס כמספנס מוסרס לנשל (א"צ
 ס' סק"ז כסס סלכוס דלא כמ"א כאן) וכן אסור לנשל
 כעמנו לכהחילס על שנת אף כשכני עירוב אם אסר
 מ"א אחר דאין סימך לנשל מו"ט לשנת [כרנכ דק"ל
 כווח"ס] אלא מפני סו"אל ומקלסי תורחיס חוי ל"ס
 לכו ביום וסוף אסור לנשל לאחרים כו ביום אכל אם
 א"ל לנשל מ"א אחר מוסר לנשל כעמנו על שנת
 דכמכין על סוסקיס דמסירין לנשל מו"ט לשנת
 מ"א עירוב כלי ססס דסו"אל רק מסעס דמדראורימא
 לרבי שנת נעשין ב"ט (מ"ט) ועיין ס"ט כפוח"ס] :
 (ב) וכן זרץ ליוכר לסמין ב"ט כחמין של שנת
 מנש"י כמי שימנל קנא כמנכל ב"ט סכסילין
 מנש"י שאס ממין סמוך לחסכס כוי כמנכל ב"ט
 רק על שנת זכ לא מ"א אפילו מ"א עירוב לרבי
 דק"ל כססס מוסס סו"אל וכמין וחסכס ל"ס כו"אל
 ולכן יש לנכסו ב"ט שכל כמ"ס סמקדיסין לסמנל
 מרנס כמי שימניו כולס לנזרך שנת מנש"י (מ"א
 וס"ט) :

ק"יא דין תפלת יום טוב

(א) אם סמנל ב"ט מ"ט של חול וכוכיר יעלס ויכוס
 כעכודס יא וא"צ למור ולסמנל וכן אם סמנל של
 חול ווכר אחר כמחיר שכינס קודם סכחול מודיס
 אומר יעלס ויכוס קודם מודיס ומכיר של י"ט
 ומנר סמנל ואם סמנל מודיס ואח"כ נכר ולא עקר
 רגליו מוסר לנכס כמחירס ונמנר כמנלס זכס ומודיס
 כו' כסו כשנת (וס' כסלי' שנת מ"ט ס"ט לעמנו
 על זכ) ואם עקר רגליו או שאמר כו' לנזך אף
 שלא עקר רגליו מוסר לסמנל של י"ט וכ"כ
 כמסמנל כל ב"ט ברכות אם כוכיר של י"ט
 כעכודס יא מוסר דכין סיס לסמנל כשכנסת
 וימים סובים כל ב"ט ברכות אלא דמכסיס
 סקיל וכדיעמד אכ סמנל יא אכל אם לא סמנל
 רק של

דרך החיים ונתיב החיים

לפ

הספוק פני' וכן אחר הספוק בני' (סג) : (יב) אין מברכין אלא בנשן הקודם ובעמידה ובנשיאת כפים ואפילו בדיעבד לא יא' ואם יש כסן אחד שאינו יכול לברך קי מוטב שיא' צונקצין קודם רגש : (יג) אפי' מפתחול כה"ן שיש שלום ולא סכנינו מחזירין פנים כלפי סיכל ואופי'ם רבון עולמו כו' וחרטו כהסנכ וז' עד שיסיים כה"ן שיש שלום כדי שיפנו הציבור אמן על שניכם ואם אינם יכולין להאריך כ"כ יאמרו עוד אדיר במרום כו' ונר'ס וביס' שמאריכין כענויים כסיום האמננו לא יתחילו פכסיס רסן עד לכסוף כדי שיסייעו עם כה"ן כחאר (סד) : (יד) אין סכנינו רשאים להחזיר פניכם עד שיתחילו כה"ן שיש שלום ואינם רשאים לבוף אצנעוטיכם עד שיחזירו פניכם ועומדים ואינם רשאים לעקור פנים עד שיסיים כה"ן שיש שלום והציבור יסייעו אמן (סה) : (טו) אין סכנינו רשאים להסתחיל בנרכס א"ך בקדושתו של אהרן עד שיכלס דיוור קריאה סכנינו מפי המקרא ואחר שברכו סכנינו אשר קדשנו בקדושתו של אהרן אין הקורא רשאי להסתחיל ויברך עד שכלס אמן מפי כל הציבור שמויין אחר נרכס א"ך וכן באמן שמויין אחר וישמך ואחר ויהנך ואחר שגום ימחין בשליח לציבור ולא יסתחיל פינס אחרים עד שיכלס אמן מפי כל הציבור (שס מ"א וא"ר) :

(טז) אין כה"ן עונס אמן אחר נרכס סנינו כדי שלא תפסלנו דעמו ולא תהפילנו טור כסידור ומוטת לו שלא אקייב של אהרן לא יענכ אפילו מוכתש ממוס ספסוק (א"ר) שס דלא כפ"ו ס"ק י"ד) : (יז) אם כה"ן הוא כסן אם יש כנינו אחרים לא יא' אם כפיו ולא יאמרו לו קודם רגש לעלות שוכר אם לא עמס נעשפ וצריך לעלות א"ל אם שס כסן אלא כוא לא יא' אם כפיו ולא יאמרו לו לעלות אם חין מוכתש שיחזור להפלותו בלא טירוף פוסק ועולה ויש עולה ואם מוכתש לו שיחזור להפלותו בלא טירוף דעס יא' אם כפיו וכיזר יעשפ יעקור רגליו מעט בעבור חיואר עד וךך נאח לטודום ועלס ויעלן לדוכן ויברך ברכס ומקרא לו אחר ומסיים כה"ן ומהר כו' ולא יאמר רבון עולמיס פשינו כו' ואחר הספוק יאמר אוטו (שס) ואם לא עקך רגליו ברגש חין רשאי לעלות : (יח) כשמחזירין סכנינו פניכם בין בהחילס בין כסוף לא יחזירו אלא דרך ימין לכן כסתחילס כעומדים פריס למורת יפטו סתחילס לדרום ואח"כ יאמרו כסוף כסוף פריס למורת יפטו סתחילס לזד צפון ואח"כ למורת וכיחודין מן סדויין ופכו פניכם קת' לזד סיכלו ויסעמו להחזירם כסתחילס כעסזר פרוו : ולא יעמו כעמליס וכן טוב שיפיו לפס כעמליס ש"ל' ליגש כעמליס'ם וכעמליס'ם צריכס ליפול ידיסס כעכיל כסתלס שיסתללו אה"כ (סס) : (טז) אין סכנינו רשאים לנגן בנרכס סכנינו שיש ושלסש עגויס מבוס דאיכס למיחוף לטירוף כדעס ואין לנגן אלא ניגון אחר מתחילס ועד סוף (סז) : (כ) משתדלים שיסיס כה"ן ישראל וכשהכ"ן כסן א"ך שהוא חינו נושא את כפיו יעמוד ישראל אגלו ויקרא לסכנינו וכחן עומד ובותק ואם אין אחר להקרות טוב שיכאו כסיס עבלי מקרא (ה) (פ"ז) (ס) : (כא) כעספ סכנינוס מברכין כעס לא יריטו ולא יסירו דעסס אלא יכיו טיפוס כלפי עפס כמו שצומד כסתלס וכעס יכוונו לנרכס ויפיו פניס כנגד פני סכנינו ולא יאמרו שס ספוק רק יתפוק ויכוונו לנרכס וכן אם יפס עובין אותן שסכו להחזיר ככל עמס ומלס פסתחלת ויברך והפילו כה"ן מקרא כסיבס חין לושר אם ספוק ממוס דואו לא מעלס ולא מוריד ופוד דהרי קלי לא שפסמעי ולא יאמרו סכנינוס מפס שמקרא כה"ן (א"ר) (ס) : (כב) צריך שיפיו פני כעס כנגד פני סכנינוס ולא יסתכלו כעס לציבור ויש ליוכר אפילו בראיכ קלס כמו כעקש (מ"ה) וגם סכנינוס לא יסתכלו בידיסס וכגו לשלס כעליס על פניסס וידיסס רוק לפליס (סס) : (כג) כעס סתחוריס סכנינוס וכזדדים בלחזיריס אינם ככלל ברכס - אכל מופניסס וכזדדים סלפניסס אפילו מחינפס של ברזל אינס מפתק ולחזיריס נמי אם סס אנוסיס כגון עם שנשדום שצורדין כנלחכתן ואינן יכולין לבוא כפס ככלל ברכס ואינן שצומדין כנחל מחזיריס וסחורין סקודס בולס מן ככותל וכסיסס עומדים לפני אה"כ (ו) טוב שילכו מתקוסם לאמנפ ככ"כ כדי שיכיו ככלל ברכס ואם א"ר לוס ללכס מתקוסם מחמת דוחק שיש שס מיי כלחוסין וישס ככלל ברכס ופעס שנחזר יראו שיעמדו נגד פני סכנינוס או נגד צדיסס (שס ועי' פ"ה) : (כד) אלו סיבות סכנינוס סופדין פניסס כעס לדרום ולצפון : יברך : ושמך : א"ך : ויחק : ח"ך : ויפ : וספספ סמוס דכילו כחיכות שסס לנוכח צריכין לברך ולהארוס פניסס אלא כל הציבור כעומדים מלפניסס ומצדיסס (ז) ומצדין סתחריכין בניגון אלו כחיכות כי כל כחיכות סס לנוכח וכעספ סתחריכין בניגון כל כחיכות שספוק ספסוקים כדוינו וישמך ויחק שגום אחרים כציבור דכשיע כו' ובמקרא אפילו כוא אינס ש"ן לא יאמר ברכס מפס סקודין וכ"כ כה"ן עונסו לא יאמר (שס וכמ"ה) : (כס) ככ"כ שכולס ככסיס א"ך אי שס אלא כעספ פלס מוליך לדוכן למי מברכין לחזירם שנשדום ומי פונס אחריםס אמן כניסס וכסוף ואפילו א"ך חין שס כסיס וספ לעמוס אחריםס

הספוק פני' וכן אחר הספוק בני' (סג) : (יב) אין מברכין אלא בנשן הקודם ובעמידה ובנשיאת כפים ואפילו בדיעבד לא יא' ואם יש כסן אחד שאינו יכול לברך קי מוטב שיא' צונקצין קודם רגש : (יג) אפי' מפתחול כה"ן שיש שלום ולא סכנינו מחזירין פנים כלפי סיכל ואופי'ם רבון עולמו כו' וחרטו כהסנכ וז' עד שיסיים כה"ן שיש שלום כדי שיפנו הציבור אמן על שניכם ואם אינם יכולין להאריך כ"כ יאמרו עוד אדיר במרום כו' ונר'ס וביס' שמאריכין כענויים כסיום האמננו לא יתחילו פכסיס רסן עד לכסוף כדי שיסייעו עם כה"ן כחאר (סד) : (יד) אין סכנינו רשאים להחזיר פניכם עד שיתחילו כה"ן שיש שלום ואינם רשאים לבוף אצנעוטיכם עד שיחזירו פניכם ועומדים ואינם רשאים לעקור פנים עד שיסיים כה"ן שיש שלום והציבור יסייעו אמן (סה) : (טו) אין סכנינו רשאים להסתחיל בנרכס א"ך בקדושתו של אהרן עד שיכלס דיוור קריאה סכנינו מפי המקרא ואחר שברכו סכנינו אשר קדשנו בקדושתו של אהרן אין הקורא רשאי להסתחיל ויברך עד שכלס אמן מפי כל הציבור שמויין אחר נרכס א"ך וכן באמן שמויין אחר וישמך ואחר ויהנך ואחר שגום ימחין בשליח לציבור ולא יסתחיל פינס אחרים עד שיכלס אמן מפי כל הציבור (שס מ"א וא"ר) :

(טז) אין כה"ן עונס אמן אחר נרכס סנינו כדי שלא תפסלנו דעמו ולא תהפילנו טור כסידור ומוטת לו שלא אקייב של אהרן לא יענכ אפילו מוכתש ממוס ספסוק (א"ר) שס דלא כפ"ו ס"ק י"ד) : (יז) אם כה"ן הוא כסן אם יש כנינו אחרים לא יא' אם כפיו ולא יאמרו לו קודם רגש לעלות שוכר אם לא עמס נעשפ וצריך לעלות א"ל אם שס כסן אלא כוא לא יא' אם כפיו ולא יאמרו לו לעלות אם חין מוכתש שיחזור להפלותו בלא טירוף פוסק ועולה ויש עולה ואם מוכתש לו שיחזור להפלותו בלא טירוף דעס יא' אם כפיו וכיזר יעשפ יעקור רגליו מעט בעבור חיואר עד וךך נאח לטודום ועלס ויעלן לדוכן ויברך ברכס ומקרא לו אחר ומסיים כה"ן ומהר כו' ולא יאמר רבון עולמיס פשינו כו' ואחר הספוק יאמר אוטו (שס) ואם לא עקך רגליו ברגש חין רשאי לעלות : (יח) כשמחזירין סכנינו פניכם בין בהחילס בין כסוף לא יחזירו אלא דרך ימין לכן כסתחילס כעומדים פריס למורת יפטו סתחילס לדרום ואח"כ יאמרו כסוף כסוף פריס למורת יפטו סתחילס לזד צפון ואח"כ למורת וכיחודין מן סדויין ופכו פניכם קת' לזד סיכלו ויסעמו להחזירם כסתחילס כעסזר פרוו : ולא יעמו כעמליס וכן טוב שיפיו לפס כעמליס ש"ל' ליגש כעמליס'ם וכעמליס'ם צריכס ליפול ידיסס כעכיל כסתלס שיסתללו אה"כ (סס) : (טז) אין סכנינו רשאים לנגן בנרכס סכנינו שיש ושלסש עגויס מבוס דאיכס למיחוף לטירוף כדעס ואין לנגן אלא ניגון אחר מתחילס ועד סוף (סז) : (כ) משתדלים שיסיס כה"ן ישראל וכשהכ"ן כסן א"ך שהוא חינו נושא את כפיו יעמוד ישראל אגלו ויקרא לסכנינו וכחן עומד ובותק ואם אין אחר להקרות טוב שיכאו כסיס עבלי מקרא (ה) (פ"ז) (ס) : (כא) כעספ סכנינוס מברכין כעס לא יריטו ולא יסירו דעסס אלא יכיו טיפוס כלפי עפס כמו שצומד כסתלס וכעס יכוונו לנרכס ויפיו פניס כנגד פני סכנינו ולא יאמרו שס ספוק רק יתפוק ויכוונו לנרכס וכן אם יפס עובין אותן שסכו להחזיר ככל עמס ומלס פסתחלת ויברך והפילו כה"ן מקרא כסיבס חין לושר אם ספוק ממוס דואו לא מעלס ולא מוריד ופוד דהרי קלי לא שפסמעי ולא יאמרו סכנינוס מפס שמקרא כה"ן (א"ר) (ס) : (כב) צריך שיפיו פני כעס כנגד פני סכנינוס ולא יסתכלו כעס לציבור ויש ליוכר אפילו בראיכ קלס כמו כעקש (מ"ה) וגם סכנינוס לא יסתכלו בידיסס וכגו לשלס כעליס על פניסס וידיסס רוק לפליס (סס) : (כג) כעס סתחוריס סכנינוס וכזדדים בלחזיריס אינם ככלל ברכס - אכל מופניסס וכזדדים סלפניסס אפילו מחינפס של ברזל אינס מפתק ולחזיריס נמי אם סס אנוסיס כגון עם שנשדום שצורדין כנלחכתן ואינן יכולין לבוא כפס ככלל ברכס ואינן שצומדין כנחל מחזיריס וסחורין סקודס בולס מן ככותל וכסיסס עומדים לפני אה"כ (ו) טוב שילכו מתקוסם לאמנפ ככ"כ כדי שיכיו ככלל ברכס ואם א"ר לוס ללכס מתקוסם מחמת דוחק שיש שס מיי כלחוסין וישס ככלל ברכס ופעס שנחזר יראו שיעמדו נגד פני סכנינוס או נגד צדיסס (שס ועי' פ"ה) : (כד) אלו סיבות סכנינוס סופדין פניסס כעס לדרום ולצפון : יברך : ושמך : א"ך : ויחק : ח"ך : ויפ : וספספ סמוס דכילו כחיכות שסס לנוכח צריכין לברך ולהארוס פניסס אלא כל הציבור כעומדים מלפניסס ומצדיסס (ז) ומצדין סתחריכין בניגון אלו כחיכות כי כל כחיכות סס לנוכח וכעספ סתחריכין בניגון כל כחיכות שספוק ספסוקים כדוינו וישמך ויחק שגום אחרים כציבור דכשיע כו' ובמקרא אפילו כוא אינס ש"ן לא יאמר ברכס מפס סקודין וכ"כ כה"ן עונסו לא יאמר (שס וכמ"ה) : (כס) ככ"כ שכולס ככסיס א"ך אי שס אלא כעספ פלס מוליך לדוכן למי מברכין לחזירם שנשדום ומי פונס אחריםס אמן כניסס וכסוף ואפילו א"ך חין שס כסיס וספ לעמוס אחריםס

דרך החיים ונתיב החיים

שלוש מאני שהוא סוף הכרעה ועיקרו כי ברכה של הקב"ה
 היא שלום לכן מברכים לכולם בשלום: (ח) ויזכרו שלא
 לקרות כהנים בנכב"ל שלא יעברו אלו העשרה בעשה
 אסף שהקורא אינו מכוון אלא לסיקורים מעשרה פ"ט
 מי מפסיק מי הם ביתורים ואם יש עם ישראל אחד
 פרי כל הכהנים עולות ומזבחים וישראל זה עונה אחרים
 שאיננו ישראל אחד כאלו הוא לקבל הכרעה מטעם שנת'
 (לעיל אות א') אבל כהנים אע"פ שהם מתחברים עם
 ישראל כנ"ל אינם השונים לקבל הכרעה אלא א"כ הם
 עשרה (אדמו"ר סעיף ל"ח): (ט) ללאומיים שסוק
 ראשון לנד מן העולם או יקרא ערסה רחוקה ללאומיים
 שערסה רחוקה מן העולם: (י) ועשיו שמתפללים מתוך
 הסדור פרי כולם מוכתרים (סעיף ל"ב ל"ג): (יא) אם
 לא אמרו לו לעלות: (יב) כי עשיהם גם י"ב תושב:
 (יג) לא יאמר כפיו אלא"כ דש בעירו ואם רוב אש"י
 פטיר מלאכתם כפי יאמר את כפיו אע"פ שאינו דש:
 (יד) אפילו הוא כן י"ג טעם: (טז) אפילו אינו כן
 י"ג טעם רק שיוצא לישא את כפיו: (יז) כמו שמתברר
 על שאר מלות שהוא פסוק מן התורה ומתחבין אותו
 כפי מד"ם: (יח) אפילו לא נתמלא זקנו: (יח) ז"ל
 אדמו"ר כפן שכתב כי הנפש אפילו בשוגג לא יאמר
 כפיו כי ואפילו עשה הטובה שנאמר גם כי נבראו השלה
 אינו שומע וי"א שאם עשה הטובה נושא כפיו ולא
 מנעו י"ב אלא כשנשמד נמרדו ויש להקל על בעלי הטובה
 שלא לנשול דלת בעיניהם ודאם הם מרגינים אחריו שהוא
 עושה דמים ועומד במדרו ביון שלא נהנהר הדבר יאמר
 כפיו: וכן אם מל מניק ומה נושא כפיו ביון שמתחבין
 למנוח אין לפסלו מ"כ וכן אם דפק אדם כרם ופסילה
 נושא כפיו שהאורג את העובר ספור אפילו אם כלו לו
 מדשו (וכן הוא נמנה האלף מנעל מרגשי' בים): (י"ט) אש"י
 למה שיטמאליים שאינם עוברים ע"ג מחולל מקדושתו
 ואינו י"ב ואינו קורא בחורם ראשון אבל אם עשה הטובה
 אפילו היה עומד לע"ג וחזר בו חזר לקדושתו:
 (כ) אפילו לא חזר בו חזר מע"ג ופ"ד (סעיף ל"א) ותוך
 מחולל שנת כפרה הוא כפיו לכל דבר (סעיף
 ל"ג): (כא) בדי"א כשעבר על מלות ישראל וכהנים
 שוים בהם אבל אם עבר על מלות כמיוחדות לכהנים
 קנסוהו הכהנים ופסלוהו מכל מעלות הכהנים אפילו
 לקרות בתורה ראשון לסיפק כפן כ"ו: (כב) ואפילו גירסה
 או

אחרים אתן אפי"ם מברכין דענייה אתן אין משכב הכרעה
 ואם יש עם יותר מעשרה כוונתם מעשרים יעלו לדוכן
 ויברכו והעשרה עוין אחרים אתן (ח) עם ועי' פ"ט
 ט): (כ) כפן אינו רשאי לטוסף מדעתו יותר על סג'
 פאוקים של ברכה כהנים ואם פוסף עובר על כל חוסף
 ט): (כו) כפן ששאל את כפיו ואה"כ סלך לנכב"ל
 אחר ומלא לזכור שלא פניעו לברכה כהנים יכול לישא
 כפיו פעם אחת הם רואה (אבל אם אינו רואה אע"פ
 שאומרים לו לעלות לדוכן א"ל ואין עובר בפעם כיון
 שעלם פעם אחת בליתו יום: ווי' כונא בנכ"ס) וכהן
 שלא הספיל עדיין ומלא לזכור מתחללין נושא את כפיו
 ואין הספיל מעבדו אבל אם רואה כשיעלה לדוכן יעבור
 זמן הספיל ילך לחזר כנכ"ל ויחפיל גם אבל אם אמרו
 לו קודם ר"ס פלה צריך לעלות דשבר בעשה אם אינו
 עולה ואם לא קרא ק"ם וירא כשישאל כפיו יעבור זמן
 ק"ם ילך גם כן לחזר ביכ"ל ויקרא ק"ם ואם אמרו לו
 קודם ר"ס פלה יקרא סוק ראשון (ט) ויפילו וישא כפיו
 ט): (כח) כפן המתפלל ש"ע הם אין עם כפן אחר
 צריך להספיק ולעלות אם מוכנת שיהווה לפסלו ואם
 אין מוכנת לא יפסיק (י) כמו בש"ך פ"ט נמ"ז) ואם
 אמרו לו קודם ר"ס פלה צריך לעלות דשבר בעשה אם
 אינו עולה ואם יש עם כפן אחר (יא) אינו פוסף ואם
 אמרו לו קודם ר"ס פלה צריך להספיק ולעלות ואפילו
 אין שובתה צריך להספיק ולעלות אם אמרו לו שובת
 דשבר בעשה אם אינו עולה וכ"ט דמספיק בחור הספיל
 כדי לעלות לדוכן צריך לעקר רגליו קודם בחור הספיל
 כשאושר כש"ך ר"ס אבל אם לא עקר רגליו כשאושר כש"ך
 ר"ס אינו רשאי לעלות (מ"א שם א"ל ופ"ט): (כט) מי
 שיש לו עם כפיו או בריו כפן שסם בוקהרות פירוש
 מין נגע לכן או מנימר בנקודות דקות או בלאבנות ידיו
 הם כפוסות או הם עקבות לזידיקין או שנתקמם ידיו
 אחרות או ש"יכו יכול להלק אכזבותיו לא יאמר את
 כפיו מפני שהעם מסתלין בו וכן מי שפירז יורד על
 זקנו או שפירז וזלפות דמעט וכן סומא בלחוד מפירז
 לא יאמר את כפיו ואם היה דש בעירו אפילו סומא בשתי
 עיניו יאמר את כפיו וכל שסם בעיר ל' יום מיקרי דש
 בעירו אפילו אינו דר עם לגמרי רק שאל לשם לביות
 עם פלמד או סופר או משרת על ח"י שנת מיקרי דש בעירו בשלשים יום אבל אם בא עם באקראי בעלמא לא חשיב
 דש בעירו בשלשים יום (יב) ואף שהמכנה שמכסין הכהנים את פניהם וידיהם כענייה וכן קהלם מכבדים בשפת דווק
 אפ"כ אין להם לפלות לדוכן: אותן כבעלי עומים כזוכרים לעיל אם לא דשו בעירם (א"ר שם דלא כפיו) ואותן
 כמטעמים בנקודות דקות שקורין (ואתמנער שראשטן) אם שניה עם אף דלא היו רוב אש"י שפאקם קי יאמר את
 כפיו (פ"ט ט) וכן אם כפיו ידיו לזכות בלבע (יג) אם אש"י שפאקם מלאכתם ככך יאמר את כפיו (טו ועי' פ"ט):
 (ל) קפן (יד) שלא כפיא שמי שפירז אינו נושא כפיו כפ"ט וצריך לרקק בדבר שלא יבא לידי נרעם לנפול מיון
 שאמרו חז"ל שאיש טשא כפיו יחיד אבל עם כהנים גדולים אחרים (טז) יאמר את כפיו כדי להסתלק וללמוד וצריך
 לברך (טז) ומי שפירז שמי שפירז נושא את כפיו אפילו כפ"ט לידיו שזיות כפיו אלא מרגל לנתל (סג).
 (לא) כפן שכתב את ספגם במיד אפילו עשה הטובה לא יאמר את כפיו אבל אם כרג בשוגג אם עשה הטובה יאמר
 את כפיו (יז) (א"ר שם): (לב) מל מניק ומה נושא את כפיו (יח) ואם הם מרגינים אחריו הוא סוף דמים
 אפ"ס יאמר את כפיו אבל אם יודע בעצמו שהוא אחר לא יאמר את כפיו (סג) אבל אם עשה הטובה מכר דלא
 גרע מהרג בשוגג דמכר את עפה הבעה וישא כפיו: (לג) מומר (יט) לפר' בעשה הטובה יאמר את כפיו (סג)
 ושר עבירות אפילו גילו מרותו אין מונע שזירות כפיו (ב): (לד) שתי רביעית יין ככ"א לא יאמר את כפיו
 שתי' כ"י פעמים או שנת לזכור מעט מים מופר לישא כפיו ואם שחם יותר מרביעית אפילו שהוא פגע ואפילו
 מתאו נמס פעמים לא יאמר את כפיו עד שיפיר יוט מפלו ואם שחם שאר מתיקף אף שלא כפיו לזכורו של לוג
 אסור לישא כפיו עד שיפיר שברו ממתו ואם שחם יין גמול שוה לישא את כפיו אם אינו משכר (ועי' א"ר
 דלא במ"א): (לז) פפן ששאל גרמס או חלפס דרכך (כב) לא יאמר את כפיו עד שידור כחלם פ"ד רביס
 מכבדים

דרך החיים ונתיב החיים

או מהם : (כג) ואשילו חלל של דברים כגון סגור מהלואה : (כד) והדמי' עסיף ל"כ כהג' אלל כהג'ס בהנמט'ס מנ"כ מחמת המנהג כגון עמקומוט נמנוטו שנתון 'ו ימי אצילות אינו נושא כפיו כו' וכמדינות אלו שוכנין שכל זמן האצילות אשילו עד יב"ח על אצלו והמו וכל שלשים על שאר קרוניס אינו ל"כ אשילו אין שם ככן אלא הוא אשילו בימים טובים ס' וס"ס הקובר ממו ברגל כו' וכן האונן אשילו ניו"ס שהוא חייב ככל המצות מ"מ אינו שרוי בשמחה - סרי כולם חייבים לאלה מנהכ"ל קודם שקורא הס"ף כהג'ס שלא יעברו בשעה ואם אמרו להם לעלות או לישול ידיסם חייבים לעלות כו' : (כה) משום ניקול עונם וציו"כ מהל בשבת לא שייך טעם זה וגם ככל יו"ס אין לו כדלו לבעול מ"ע של תורה (עסיף ל"ו) :

משנשים שהוא חסור כן ומגדש אוחה ואשילו אם אינו יכול לגרס מהמת אונם נפשות אינו נושא כפיו כל זמן שאינו מגדש אוחה (סג) : (לו) ככן שנטמא למת שאינו מו' מתי מלום פסול סד דרוקן עד שישוב ויקבל עליו שלא יטמא עוד למפס ומכן ש"ע לו גם שהמירס או וינתה נושא כפיו (מ"א סג) - כהלל (כג) אינו נושא כפיו (סג) : (לו) ככן (כד) אונן אינו נושא כפיו אשילו אמרו לו עלם אצ' לעלות כי פטור מכל המצות והכל תוך י"ב חודש על אציו והמו או תוך שלשים על שאר קרוניס אינו נושא כפיו אלא אם אמרו לו עלם צריך לעלות ולכן צריך ללאת מנהכ"ל קודם דגש וכן הקובר ממו ברגל אינו נושא כפיו ועימו אם אין שם בנהכ"ג שני כהג'ס אחרים תוך מהאכל מותר להאכל לישא כפיו תוך י"ב חודש על אציו ואמו או תוך ל' על שאר קרוניס אכל תוך שבוע כגון חוץ מהאכל אינו נושא כפיו (שס) דלא כמ"א כוכב בנהכ"ט (שס) : (לח) ככן ח"ף הכוח פטוי יב"ח את כפיו ואף נושאין כפיסם אלא אין בנהכ"ט שאלין כפיסם (כה) - וי"ב מקומוט הטובין שנושאין כפיסם ביו"ט מהל בשבת וכל פקום לוי מנהכו וכן נושאין שאלין נושאין כפיסם אלא במוכף ולא בשמרים ולא כעשיל (שס) :

קי"ג דיני הודש ניכ"ן

(ח) ככל חודש ניכ"ן אין טפלין על פיסם ואי"ל ג"ס ולא קדש [שלאחריו] ואין מתענים בו אשילו יאצ' אכל שמרים מלום מתענין בו וגם חתן ביום המוסרו (א) חייב כהג'ס למעטמו אשילו נניסן אשילו בנ"ח ואם הוא סמוך לעשרה בניכ"ן יתענה ב' בניכ"ן שהוא הענינם לדיקום (מ"א ס' ט"ס) : (כ) כע"ס אצ' מומור לתורה ואל ארץ אפיס ולמנח (שס) :

קי"ד דיני ערב פסח

(א) אע"פ שאינו מקרא כבוד לענין סדיון שכבר נספר כחמה - לפיכך אם נולד ללכ' זכ' בן קיימח כבר משה אחרת ואי"כ בן ז' אינו כבוד לא לנחלה ולא לסדיון אצ' להענות (ס' ח"ט עסיף י"ג) : (ב) וכן יולדות כל ל' יום ח"ף שאלין לה זכר ומ"מ אם ההשניטה כבר פסס א' בעד גנם וביס או בדעסה לנהוג בן לעולם עד שיגדל בנה כרי טענים זה עליה כבוד וארץ להחירס ע"י שאלה והרסס : (ג) ושעור טענים ע"י סימן רל"ב דהיינו פירות או כביסה פת או כביסה משקה : (ד) והדמי' עסיף 'ו כתב שא"ס יש עשרה בנדרים מהגללים ביחד ואחר מהם ש"ן מחזיר הספלה יאמר ענינו גש"ם ומ"מ לכתחלה טוב שלא יביס הכבוד ש"ן כשעשרה בנדרים מהגללים ביחד כי יאצ' שאלין נכון להזכיר ההפנית בלבוך כיון שהוא חודש ניסן : (ה) או יסירו כבוד ע"י שאלה והרסס (ס"ח) : (ו) והדמי' כשב ח"ף שאינו מעניו הכרית יכול לאכול פל' כמילה על ידי שאלה והרסס :

(ח) בע"פ סככורים מעמטין אשילו כבוד מלם וכן כנה אחר סנפלים פתענס דכוא כבוד לנחלה (א) (ס' ס"ג) : (ג) כשהאב כבוד האב אצ' להענות בשביל בנה סככור שמענית סאב עולה בשבילו ובשביל בנו סככור ואם ממ האב כהא מעטנס ומעוררות ומיקוה שמעטערין אין מעטנין (ב) אשילו ממ האב ואם האב אינו כבוד הוא מעטנס בשביל בנו סככור עד שגדל : (ג) אם הל ע"פ בשבת מעטנין סככורים ביום ס' ולפינו ואם קשה להם להענית יאעושו (ג) קודם שיבדקו או יעו לאחר שיבדוק אכל אם הל פסח כיום בשבת מעטנין סככורים ביום שני ואשילו יש עשרה בנדרים כנהכ"ל אין אומר שש"ן ענו (ד) אכל יחיד אומר ענו : (ד) סככור והמוכל ואני ככן שומרים לאכול ויסרעו הענית אחר (ה) וכשמהפנס בשביל גט יולין לר"ג (ו) למנין לאכול וכשתל ע"פ בשבת שמתענה ביום ס' יתענה ולא ילום (ס' ע"ק אצ' ח"ר) כהא אע"פ אצ' להעטנס אם הפענס פ"ח סוי כמו דר' (מ"א סס) :

קכ"ו זמן בדיקת חמץ וביטולו

(א) והדמי' ס' חל"ל עסיף ס' פסק דלמוד ולאס : דינס שום שאכור חוי שנס קודם אלא הסככים ואם סוף יושב ולמוד קודם אלא סכככים ואחרי להצירו שאינו לומד ששנינוט זמן כבדיקה יזכיר אסוי ויפסקי מלמוד ס"ו מוצר ח"ף אם הוא סוף חוי שנס (שס) עסיף

שסס כהג'סניט זמן כבדיקה ובניכ"ט מותר ללמוד ניכ"ט לחנירו להזכיר לו כבדיקס שמתחבן מותר ללמוד ניכ"ט (אצ' שס) אכל סלפול אכור ללמוד אשילו בניכ"ט צ"ד שסס דאצי יאשוכי (ס' מל"א) : (ג) מי שרגיל להכפול ערניו כמנחם תפולל ערנית קודם והח"כ בודק בין

(ב) בשחלם ליל י"ד בודקין את חמץ סינו היכף בשעה אלא בסככים וחצי שש קודם אכור לאכול יוצר מכביסה פס אכל פוחם מוכ או פירות מותר וכן אכור לעצום מללכה חוי שנס קודם אכל ללמוד (א) מותר קודם ניכ"ט אכל מניכ"ט אכור ללמוד עד שיבדוק ואשילו אם שהחיל כהיכיר מבע"י עין ללמוד בין לפשות מללכה שסס כהג'סניט זמן כבדיקה ובניכ"ט מותר ללמוד ניכ"ט לחנירו להזכיר לו כבדיקס שמתחבן מותר ללמוד ניכ"ט (אצ' שס) אכל סלפול אכור ללמוד אשילו בניכ"ט צ"ד שסס דאצי יאשוכי (ס' מל"א) : (ג) מי שרגיל להכפול ערניו כמנחם תפולל ערנית קודם והח"כ בודק בין

דרך הדינים ונתיב הדינים

סעיף י"א וע"ש בק"א): (ב) וארמ"ר סעיף פסק
 שמי שגזל להסתכל ק"ש ומסלם של ערביה כל שכנס בעדן
 ביום יבדוק קודם ואח"כ יסתכל :
 אם רגיל להסתכל בעצמו או בידו (ב) (מי א"ר ומ"א):
 (ג) מי ששכח לבדוק בלילה אסור ביום בכל פרטים
 כאמורים לפי ע"ד שידדוק (מ"א שם ס"ג ג'): :

קמז דין ברכת בדיקת חמץ ופרטי דיני הבריקה

(א) פ"ן ש"ע ארמ"ר סי' ט"ז ק"א ס"ק א' שמישנ
 דברי סמ"א וסמ"א דום מיירי לשי מנכ"ט שמכערין
 בסוף כ' אבל אם מנכ"ט משש ואילן גם כח"י חזר בו
 ומודם שזריך לנכ"ט כ"ס ומלכות : (ב) וארמ"ר כתב
 סתם שלא יספיק לפי ש"א שאילו הספיק באמצע
 כבדיקה צריך לחזור ולנכ"ט : (ג) וס' יטו אמר אחר
 ברכתי ויחכוני ללא כבדתי : (ד) וע"ש סקנ"ל י"א
 לבית עשרם פתיחין : (ה) אם אשכ"ר לו כנר של שומן
 לא יבדוק בכל חלב ואם אין לו נר של שומן יבדוק כנר
 של חלב : (ו) וצריך להסיר להשמיים שיקיימו מצות
 חכמים שהקוים בליל י"ד ויכולין לנכ"ט על בדיקה זו אבל
 א"ל לבטל אחר כבדיקה שאין יכולים לבטל ולספיק המזן
 שאינו טהור :

שמכניסין כסם חמץ ונוכח אין צריך לחזור ולנכ"ט (ס' נמ"א)
 אפילו הספיק בדברים אחרים : (ג) בנכ"ט אחת
 יטול לבדוק כמה בתיים יאם כספ"ב רוצה עומד מבני ביתו
 אלולו בשעה שסוף מנכ"ט (ג) ותפסור איש לפקוד
 לבדוק על סמך ברכה שניכ"ט כספ"ב ועכ"פ גם הוא יבדוק
 כי מזה בו יומר מבטלו ואם כספ"ב נפלאו אינו
 בודק גם כספ"ב לאחר לבדוק אותו אחר מנכ"ט (ס')
 ואם צריך כספ"ב בנכ"ט אינו רשאי לטלו לאחר שלא ס'ס
 בשעה שברכ"ט לבדוק א"ף שטלוהו של אדם כמותו
 מ"מ כשליה לא יא' בנכ"ט שניכ"ט כספ"ב וסב"ל
 לא יבדוק כיון שכבר ביקר בעל הבית ואין צורך
 על פטור אחת שני פעמים (ח"י ס') : (ד) ונוכ"ט
 לפניה המזן קצת במקום מוזנר כדי שישמאם כבודו (ד)
 (שם וע"י ח"י טע"ט) : (ה) כבדיקה צריך שספיק
 לאור סכ"ט ואם לא בודק בליל י"ד כשבודק ביום
 י"ד לא יבדוק לאור הבמה אלא לאור כנר (סי' ט"ז ג') :
 (ו) אין צורך לאלף כנר של שומן וכוא יתירו
 אבל ב' נרות ביהר לא (שם) ובשעה שדחק
 שאין לו ער של שמש יבדוק כנר של חלב או של שומן
 (ח"י וא"ר ס') : (ז) בודק כל כבדיקה שיש
 להם שסכנינו שם חמץ ולק' כל הדרי כב"ס
 ומרמ"סות ונית הפע"ס ותחת הספסלים
 במקום שאוכלין לריכין לבדוק (שם) : (ח)
 בתי כנסיות ובתי מדרשים לריכ"ט בדיקה
 כסם המזן ומכניסין כסם המזן וצריכין
 בדיקה בליל י"ד (ו) (שם) : (ט) הכב"ט
 הדרי י"ג בניסן ומכין לבדוק החמץ
 ולבערו ומוסר שלא לכניס עוד שם
 המזן אפס"כ צריך לבדוק בליל י"ד (שם)
 : (י) כל אדם צריך לכבד הדרי
 קודם כבדיקה וכניס"ס או בתי
 דיים של בגדים לריכין בדיקה
 שלפעמים נותנין כסם המזן (ש') :

ק"ז דינים הגוהנים אדר הבריקה

(א) ואין מנישין אלא החמץ שמוציאים
 כבדיקה אכל' שאר החמץ מוליכ"ס
 אדם ואם ואין נזכרים למרו : (ב)
 או כיו"ס לטח שמכין מה שהוא
 אומר ואם לאו לא יא' י"א שכל
 ספק צריך להיות פ"ו ולבו שוים : (ג)
 י"א שאינו יטול לעשות שליח
 לבטל חמץ וי"א שטלוהו יכול לבטל
 וכן עקר ולבטלה טוב לחזק
 לכתוב כראשונה (ת"ד סעיף ט"ו) : (ד)
 או אחר עכ"ל ואף שאין בטולם מושיל
 כ"כ מ"מ מושכ שיטעלו כ"ס
 ממה שלא יטול החמץ כלל
 ורואי להזכירם על ק' כדי
 ללא ידו ספק מ"ו

לשליח לבטל המזן יבטל כשליח
 אבל אם צ"ס לו לבדוק לא יכול
 לבטלו (שם) צריך לומר כל
 חמירא וחמירא דאיכא ברשותי
 דעלוי דיע ביה ודלא ידע ביה
 ובג"ל"ס יאמר דלא ידע ביה
 לחזר יב"ט בעל (שם) : (ד) וכן
 לא צ"ס לשליח לבטל וכוא
 בודק יכול לבטל שם נפלאו
 במקום שהוא ואם אינו רגיל
 לפטור כן טוב (ד) שתנצל
 אשתו אף שלא צ"ס לה לבטל
 דמסתמא כמו שנתן לה רשות
 דמי (שם) ובשאלתו מנעלה
 האמר ק' כל חמירא וחמירא
 דאיכא ברשות בעלי דיע
 ביה כו' כמו בבאר שליח
 ואם אשתו אינה יודעת
 לבטל יכולה ביה לפטור שליח
 לבטל וכן כאלמנ"ס אם
 אינו יודעת כעצמן לבטל
 יכולין לעשות שליח שיבטל
 בעדן (שם) : (ה) בית
 כפ"ס צריך בדיקה כמו
 שנתאר לפי' ואם כניה
 עני"ס כר"כ שם תוך שלשים
 יום לפסח ואם היה כל
 פליח חוב"ט בדיקה ומן סוף
 צריך לפטור כפ"ס כדי
 לבדוק לכן יראה לפטור
 אם בית כפ"ס ועו"ג ביום
 י"ד כ"י יצטרך לבדוק
 אסור בליל י"ד ולא יצטרך
 לפטור אסור (סי' תל"ו) : (ו)
 חטיות לריכ"ט בדיקה
 כדון בית לפי שמכניסין
 שם חמץ ואוכל"ס (שם) : (ז)
 ישראל ש"א מניח סעו"ג
 כבוד ל' יום לפסח ונכנס
 לבית אחר אפ"ל לבדוק
 כ"ס ש"א

דרך החיים ונתיב ההיים

ה'תש"ג (ח) (תי"ב) היום מיום ישראל וישראל אחר נכנס
 לדרך עם דא"ל לנער בחור שלמים אבל אם אין ישראל אחר
 נכנס לדרך עם חייב לנער חוק שלמים יום (שס):

ק"ח דין נכרי שהפקיד חמצו אצל ישראל

(א) וחס ע"ג א"ל ישראל אם הוא חייב באחריותו
 ואם הוא ח"ל א"ל אומר חנם האינו חייב רק בפשיטת
 או שסע"ג א"ל ויכסו לו לבלם אם נאבד חייב לנער (ס"ו)
 ס"מ כמ"ו וחס נחבאר פרטיו דיו: (כ) ע"ג ש:כנס
 לבית ישראל והמנו בידו אינו זקוק להוציאו אע"פ שהישראל
 דא"ל המנו של ש"צ אין נכר כלום (א) אבל אביר לפעולתו על כהנא עמו ואם לו כנסקא מפס (סס) *

ק"ט דין מה שצריך לבער

(א) קודם ופשיט נשים שמכנסים אותן בחלב הטב ים (א) קודם סביטב
 לפחמיר ולכנס אותן קודם לפסח שלמים יום (מ"א)
 כפי' ס"ק ס"ו: (ב) נירוח בדנקו אותם קודם פסח אפילו בחור שלמים יום קודם פסח מותר לקיימן
 בפסח אבל אם נראה החמץ מנחמן צריך לגרור אותם (סס): (ג) נכנו לגרר כסלום וסכסלום שנגע בפס
 חמץ ואם יש חמץ בסדק שאינו יבול לתעב אחריו משיח עליו משע ט"ז (סס): (ד) עריבות משלן כנס
 חמץ אין לסמוך על מה שרואין אותן כחמץ ומקריין אותם כי א"ל לנקרן שלא יבא"ל בין הכל כזה וככלי מפרנס
 וצריך לימן כמתה לעו"ג או למכרו וס"ו לנצק שבכלי נכרים יכול להוציאו ועוד לעשות כן בכלים שמימימים
 כנס קמח כל שנסה (סס): (פ) שקום כל קמח חמוצים שרופם לכניה עם קמח של פסח אין די נכיוסם לבד רק
 שצריך להסיר (א) כל הפטריות והעללות וצריך כיכוס כחמץ ואמר וחמיטס (מ"א סס):

קכ דיני חמץ בערב פסח

(א) וזהו"ל ס"י חמ"פ ס"ק ס"ג כנס מה שמתערה
 בין נמים בין בנאר מתקיים ומי פירות וזהבנלם
 אע"פ שהערוכות קיימות בעינין שמכרסם עליהם כמזיל
 וזהו"ל חמ"פ מותר לבלם בע"פ קודם שעה פשורית
 שהי אין אדם יכול לנלח כה יח בלולם ואם אין כסרוסות
 קיימות דהיינו שאין מהם כניה בעינין שמכרסן עליהם
 כמ"פ וחמץ ג' שחר לבלם אף מבעה פשורית ולמעשה
 כיון שאין עליהם חרות פח כלל לענין נכס"י ואם לא
 ככלו ולא סנן אביר לבלם בע"פ (סס סע"ג ס'):
 (א) וזהו"ל ס"י חמ"פ ס"ק ס"ג כנס מה שמתערה
 בין נמים בין בנאר מתקיים ומי פירות וזהבנלם
 אע"פ שהערוכות קיימות בעינין שמכרסם עליהם כמזיל
 וזהו"ל חמ"פ מותר לבלם בע"פ קודם שעה פשורית
 שהי אין אדם יכול לנלח כה יח בלולם ואם אין כסרוסות
 קיימות דהיינו שאין מהם כניה בעינין שמכרסן עליהם
 כמ"פ וחמץ ג' שחר לבלם אף מבעה פשורית ולמעשה
 כיון שאין עליהם חרות פח כלל לענין נכס"י ואם לא
 ככלו ולא סנן אביר לבלם בע"פ (סס סע"ג ס'):

קכא דיני ערב פסח

(א) וזהו"ל ס"י חמ"פ ס"ק ס"ג כנס מה שמתערה
 בין נמים בין בנאר מתקיים ומי פירות וזהבנלם
 אע"פ שהערוכות קיימות בעינין שמכרסם עליהם כמזיל
 וזהו"ל חמ"פ מותר לבלם בע"פ קודם שעה פשורית
 שהי אין אדם יכול לנלח כה יח בלולם ואם אין כסרוסות
 קיימות דהיינו שאין מהם כניה בעינין שמכרסן עליהם
 כמ"פ וחמץ ג' שחר לבלם אף מבעה פשורית ולמעשה
 כיון שאין עליהם חרות פח כלל לענין נכס"י ואם לא
 ככלו ולא סנן אביר לבלם בע"פ (סס סע"ג ס'):

קכב דיני ערב פסח

(א) וזהו"ל ס"י חמ"פ ס"ק ס"ג כנס מה שמתערה
 בין נמים בין בנאר מתקיים ומי פירות וזהבנלם
 אע"פ שהערוכות קיימות בעינין שמכרסם עליהם כמזיל
 וזהו"ל חמ"פ מותר לבלם בע"פ קודם שעה פשורית
 שהי אין אדם יכול לנלח כה יח בלולם ואם אין כסרוסות
 קיימות דהיינו שאין מהם כניה בעינין שמכרסן עליהם
 כמ"פ וחמץ ג' שחר לבלם אף מבעה פשורית ולמעשה
 כיון שאין עליהם חרות פח כלל לענין נכס"י ואם לא
 ככלו ולא סנן אביר לבלם בע"פ (סס סע"ג ס'):

קכג דיני ערב פסח

(א) וזהו"ל ס"י חמ"פ ס"ק ס"ג כנס מה שמתערה
 בין נמים בין בנאר מתקיים ומי פירות וזהבנלם
 אע"פ שהערוכות קיימות בעינין שמכרסם עליהם כמזיל
 וזהו"ל חמ"פ מותר לבלם בע"פ קודם שעה פשורית
 שהי אין אדם יכול לנלח כה יח בלולם ואם אין כסרוסות
 קיימות דהיינו שאין מהם כניה בעינין שמכרסן עליהם
 כמ"פ וחמץ ג' שחר לבלם אף מבעה פשורית ולמעשה
 כיון שאין עליהם חרות פח כלל לענין נכס"י ואם לא
 ככלו ולא סנן אביר לבלם בע"פ (סס סע"ג ס'):

דרך ההיים ונתיב ההיים

(ה) וזלמו'ר סי' הע"ג סעיף י"ב כתיב דעת כזו שד' כוונתו של פסח התמיד חכמים לשתות כל הסם לכתחלה ויבד לשתות לכתחלה זו וליקח כוס קטן (סמח"ק ק"ק רביעית) ולשתות כולו ונמקמות שתיין ביוק' די בשתיית רובו וכל זה כג' כוונת הראשונים אבל כוסם האחרון צריך לשתות רביעית שלם כדי שישלם למך ברכם האחרונה בלי שום פקטוק כמו שמתבאר בס' ק"ף לענין ברכת המזון :

מפני (ה) רובו וכן אם הכוס מחויק אפילו תכס רביעית י"א שצריך לשתות רוב כוסן ואם אין שופס ממנו רובו לא יאל' לכן יקח כוס קטן של רביעית וישתה רובו (שם פ"א) וצריך לשתות שלא ישכס יותר משיעור רביעית ואם שכה יותר או בשני כוסות ראשונות צריך לחזור ולשתות ובתחבובות א"צ ואם שכה יותר מחד' אכילת פנים אפילו כג' כוסות אחרונות צריך לחזור ולשתות (שם במ"א) :

(י) מי שאינו שופס יין מפני שמחויק או בוגול' צריך לדחוק מפניו ולשתות לקיים מצוה ארבע כוסות (שם) : (יא) מצוה לחזר אחר יין ארום אם אין בלבן משוכה ממנו (שם) : (יב) אפילו עני כמתעורר מן הכדקס ילוב או ישכור ע"מנו כדי שיכיס לו יין על ד' כוסות ומי שאין לו אלא על ד' כוסות ישתה כולם בליטה הראשונה ולא ישאר ללילה ג' כוסות דנקיחין אלו בקביעת דירמא' . נר כניס עדיף מדי' כוסות משום שלום בית (מ"א) : (יג) כתיבות שטעמו לחיובך מוכיח ליתן לכל אחד כוסו לפי' ולין ליקח כוס שטעמו לא יוכל לשתות רביעית כב"א (שם) : (יד) גשים היינות גדי' כוסות ונכלל במצוה כמסוגרם בלחיותו לילה (שם) :

(י) מי שאינו שופס יין מפני שמחויק או בוגול' צריך לדחוק מפניו ולשתות לקיים מצוה ארבע כוסות (שם) : (יא) מצוה לחזר אחר יין ארום אם אין בלבן משוכה ממנו (שם) : (יב) אפילו עני כמתעורר מן הכדקס ילוב או ישכור ע"מנו כדי שיכיס לו יין על ד' כוסות ומי שאין לו אלא על ד' כוסות ישתה כולם בליטה הראשונה ולא ישאר ללילה ג' כוסות דנקיחין אלו בקביעת דירמא' . נר כניס עדיף מדי' כוסות משום שלום בית (מ"א) : (יג) כתיבות שטעמו לחיובך מוכיח ליתן לכל אחד כוסו לפי' ולין ליקח כוס שטעמו לא יוכל לשתות רביעית כב"א (שם) : (יד) גשים היינות גדי' כוסות ונכלל במצוה כמסוגרם בלחיותו לילה (שם) :

קבג דיני כוס ראשון וסדר הפכה עד כוס שני

(א) וזלמו'ר סי' הע"ג סעיף ד' כפז ואם לא סבר עד לאחר ששתה כוס ד' יכדיל על כוס ב' כיון שא"ל בענין אחר : (ב) וזלמו'ר סי' הע"ג סעיף ל"ג כפז שאין לו חלומין בשאר לילות וימשי לשיכר כבאובל מזה בשאר לילות וימשי אינו מברך על אכילה משם : (ג) עי' שו"ת מהר"ם לובלין סי' ע"ג ונבמ"א סי' הקה"ת ס"ק ח' ובהלכות אונן מניח אפרים שדמם כסוף סידר דעום לעמנת סי' כ"ז :

(א) אין ליסול דיוו קודם בקידוש רק אם אין דיוו נקיות יסול דיוו ואין מברך על נט"י ומחנין לו כוס ראשון : מקדש עליו וזמור ומן' . בכמה חומר ויכולו ואם הל' גמ"ש חומר יקב"ש ואם שכה להכדיל ולא נזכר עד לאחר שפתחל כהגדה ובלים כהגדה עד גאל' ישראל וחומר כהגדה על כוס שני ויברך כפס"ג וזאתה ואם נזכר באמצע סעודה חומר כהגדה על כוס וזאתה בלי ברכה כפס"ג (דמסתמא דעט' לשתות יין בתוך כהערה וברכת כוס שני פוערהו)

ואם נזכר לאחר שהתחיל לברך כפס"ג חומר על כוס רביעי כלל והכדלה (א) (מ"א ח"י ס"ט שם) : (ב) אם שכה חומר כהחיינו בקידוש עיין בהלכות כוכב' ושם נתבאר רק ביום ח' של פסח אין לו חלומין במשך דנקיחין אלו בקביעת דירמא' וכו' ברכה לבטל (פ"ט סי' הע"ג) : (ג) אם לא חזר כהגדה עד לאחר הלכות ויאל' פנס בלא ברכה על אכילה משם ולא יברך כפס"ג על כל כוס רק על כוס ראשון וחזר כד' כוסות יברך ברכה אחרונה וכן מרזר יאל' בלא ברכה על אכילה מרזר (פ"ט סי' הע"ג והע"ז) משום דכוח פלוגתא בין כרמני"ס ובין הסו"ס אם סלכ' כראשית או כר"ע ועיין בהשוכס כרמני"א סי' המ"ט לכן גיל' דלא יברך דספק ברכה לנטל ועיין פ"ט בא"ל סי' הע"ז ס"ק א') : (ד) אונן כשתי לילות של פסח חייב בכל המצוות כהסוגרם בליטה החד' מהשיכר ומברך על אכילה משם ומרזר ופ"ל' ברכות שמחייב רק כהגדה ישמע מאחר ואי' ליתא אחר יאמר כהגדה ע"מנו וא"ל' לדגל כהמדרשים וכן ככל י"ע אוק' חייב בקידוש בליל י"ע (פ"ט סי' פ"ט במ"א) :

ואם נזכר לאחר שהתחיל לברך כפס"ג חומר על כוס רביעי כלל והכדלה (א) (מ"א ח"י ס"ט שם) : (ב) אם שכה חומר כהחיינו בקידוש עיין בהלכות כוכב' ושם נתבאר רק ביום ח' של פסח אין לו חלומין במשך דנקיחין אלו בקביעת דירמא' וכו' ברכה לבטל (פ"ט סי' הע"ג) : (ג) אם לא חזר כהגדה עד לאחר הלכות ויאל' פנס בלא ברכה על אכילה משם ולא יברך כפס"ג על כל כוס רק על כוס ראשון וחזר כד' כוסות יברך ברכה אחרונה וכן מרזר יאל' בלא ברכה על אכילה מרזר (פ"ט סי' הע"ג והע"ז) משום דכוח פלוגתא בין כרמני"ס ובין הסו"ס אם סלכ' כראשית או כר"ע ועיין בהשוכס כרמני"א סי' המ"ט לכן גיל' דלא יברך דספק ברכה לנטל ועיין פ"ט בא"ל סי' הע"ז ס"ק א') : (ד) אונן כשתי לילות של פסח חייב בכל המצוות כהסוגרם בליטה החד' מהשיכר ומברך על אכילה משם ומרזר ופ"ל' ברכות שמחייב רק כהגדה ישמע מאחר ואי' ליתא אחר יאמר כהגדה ע"מנו וא"ל' לדגל כהמדרשים וכן ככל י"ע אוק' חייב בקידוש בליל י"ע (פ"ט סי' פ"ט במ"א) :

קכד דין כי שאין לו יין לארבע כוסות

(א) מי שאין לו יין בליל פסח יקח ג' מצוה וכונע כהמצעים להניס ומצניס כהני' לאשקטמן ונטול דיוו ומקדש על כסא וחומר קנ"ט' על כסא אם הל' כמור"ם כמו בכל קידוש וחז"ל' לוקח הפירוס ומברך על אכילה משם האוכל הכיפס ומטכל בני' מלה וחומר מה כהתנה עד גאל' ישראל ומברך על כהמזרז וחז"ל' אוכל כהכריכות בלא ברכה . ומקמות שכהנו ליקח (מעד) יכול לשתות (מעד) לדי' כוסות אם אין יין מפני (פס"ג) :

(א) מי שאין לו יין בליל פסח יקח ג' מצוה וכונע כהמצעים להניס ומצניס כהני' לאשקטמן ונטול דיוו ומקדש על כסא וחומר קנ"ט' על כסא אם הל' כמור"ם כמו בכל קידוש וחז"ל' לוקח הפירוס ומברך על אכילה משם האוכל הכיפס ומטכל בני' מלה וחומר מה כהתנה עד גאל' ישראל ומברך על כהמזרז וחז"ל' אוכל כהכריכות בלא ברכה . ומקמות שכהנו ליקח (מעד) יכול לשתות (מעד) לדי' כוסות אם אין יין מפני (פס"ג) :

קכה דיני ספירת העומר

(א) בליל שבי של פסח אחר חטלת ערביה מתחילין לספור ספירת העומר (ואפילו אם הל' יוס' א' של פסח כשהרז' אומרים במ"ש מערביה כהייכים לליל ג' משום כבוד לשימירם) (סו' תפ"ט) : (ב) צריך לספור משעמד ואם פנס מיושב יאל' : (ג) מצוה לספור סימנים וכשנעושות ואם מנה כשנעושות לחזר או סימנים לחזר חזר וסופר בלא ברכה וכן אם ספר סימנים ראשי היותם כגון סיום יוס' י"ג וי"ד וכל כיוצא בזה חזר וסופר בלא ברכה (שם ח"י פ"ט) : (ד) צריך לספור בלשון שמיני ואם אינו מנין בלשון סקודש מה שכוול' חומר וסופר בלש"ק לא יאל' (שם במ"א) : (ה) אין לספור העומר עד אחר זלחה הכוכבים אפילו בע"ש ואם ספר כבי"ש יאל' וטוב לחזור ולספור אחר ז"ס בלא ברכה (שם פ"ט במ"א) : (ו) אם טעו ביוכ המעטון וספורו ספירס מפני' אם כוול' קודם פלג כהמנהג צריכין לחזר ולספור בליטה בברכה ואם כוול' אחר פלג כהמנהג קודם ציב"ס דשיטתו בעדיין לא שקעס המה אם לא כהמנהג מעריב עדיין חזר וסופר בליטה בברכה (ואם כהמנהג מעריב חזר וסופר בליטה בלא ברכה) (א"ר שם) : (ז) מותר לספור אחר ז"ס קודם חטלת ערביה אפילו במ"ש אם יאל' שמת' ישתה אחר' לספור (שם במ"א) : (ח) אם כהכלל סופרים ציב"ס ימנע מעכס בלא ברכה ויכוין בלא לזאת כהספירה זו אם יזכר בליטה ואם יזכר בליטה יברך ויספור ואם לא כוון שלא לזאת כהספירה זו יספור בליטה בלא ברכה (מ"א וח"י) : (ט) מי ששאל אוטו חניח ציב"ס כמס' ישי' כהספירה לא יציב לו קד' וכן אלא יאמר לו אהמול' פיה קד' וכן ואם שציב' לו פיוס

(א) בליל שבי של פסח אחר חטלת ערביה מתחילין לספור ספירת העומר (ואפילו אם הל' יוס' א' של פסח כשהרז' אומרים במ"ש מערביה כהייכים לליל ג' משום כבוד לשימירם) (סו' תפ"ט) : (ב) צריך לספור משעמד ואם פנס מיושב יאל' : (ג) מצוה לספור סימנים וכשנעושות ואם מנה כשנעושות לחזר או סימנים לחזר חזר וסופר בלא ברכה וכן אם ספר סימנים ראשי היותם כגון סיום יוס' י"ג וי"ד וכל כיוצא בזה חזר וסופר בלא ברכה (שם ח"י פ"ט) : (ד) צריך לספור בלשון שמיני ואם אינו מנין בלשון סקודש מה שכוול' חומר וסופר בלש"ק לא יאל' (שם במ"א) : (ה) אין לספור העומר עד אחר זלחה הכוכבים אפילו בע"ש ואם ספר כבי"ש יאל' וטוב לחזור ולספור אחר ז"ס בלא ברכה (שם פ"ט במ"א) : (ו) אם טעו ביוכ המעטון וספורו ספירס מפני' אם כוול' קודם פלג כהמנהג צריכין לחזר ולספור בליטה בברכה ואם כוול' אחר פלג כהמנהג קודם ציב"ס דשיטתו בעדיין לא שקעס המה אם לא כהמנהג מעריב עדיין חזר וסופר בליטה בברכה (ואם כהמנהג מעריב חזר וסופר בליטה בלא ברכה) (א"ר שם) : (ז) מותר לספור אחר ז"ס קודם חטלת ערביה אפילו במ"ש אם יאל' שמת' ישתה אחר' לספור (שם במ"א) : (ח) אם כהכלל סופרים ציב"ס ימנע מעכס בלא ברכה ויכוין בלא לזאת כהספירה זו אם יזכר בליטה ואם יזכר בליטה יברך ויספור ואם לא כוון שלא לזאת כהספירה זו יספור בליטה בלא ברכה (מ"א וח"י) : (ט) מי ששאל אוטו חניח ציב"ס כמס' ישי' כהספירה לא יציב לו קד' וכן אלא יאמר לו אהמול' פיה קד' וכן ואם שציב' לו פיוס

קל דינים מדברים שאינם אסורים רק מר"ח ואילך

(א) מר"ח עד אחר ההגות אסור לנכס כלי שפון וכן אסור ליהן לכובסה ע"ג אבל מותר ליהן לכובסה ע"ג ולימור לה שלא סכסם עד אחר ע' באב (א"ר) שם ודלא כמ"א בס"ק ט"ו שם ע"ג) וכן מותר ליהן לה קודם ר"ח ה"ך שהכנס אחר ר"ח (שם ברמ"ח) וכן מי שאין לו כהונת על שבת מותר ליהן לכובסה ע"ג לנכס אבל לא ע"י כובס ישראל וכן מי שאין ליסע למרחקים בשבת שאל בו ט' באב מותר ליהן לכובסה ע"ג לנכס בגדי שפון לכמה שבתות שנצרך על סדרך (שם בא"ר דלא כמ"א ס"ק י"ח ע"ג) וכן אשה שאינה ללבוש לנשים מותרת לנכס בגדי שפון אם אין לה מכובסים כגון כהונת שאינה ללבוש וכדון שאינה לנשים חתומה ואינה נחשבת באב עצמו מותרת ליהן לכובסה ע"ג לאורך לבישת לנשים (שם) : (ב) אסור לכובסה ישראלית לנכס בגדי ע"ג מר"ח עד אחר ההגות מאוס מראים פון ובפקוס שנגדי שפון של ע"ג נכרין שאינן של ישראל מותר (מ"א) וכן אם אין לו מה לאכול משום כדי חיובו שרי (פ"מ שם) : (ג) אסור להחליף וללבוש בגדי שפון לנשים מר"ח עד אחר ההגות אם לא לאורך מצוה כגון אשה שלובשת לנשים מותרת ללבוש ולהציע חתומה לנשים מכובסים וכן ללבוש שבת מותר אפילו בשבת של חוץ אפילו חל פשעם באב לבישת בשבת מותר להחליף כהונת ומטפחת שמגבנין גם אם חסידים ומה שפורשין על שלמון מותר להחליף לנשים אבל סדינים לנשים אסור להחליף וכן אסור ללבוש שאר בגדי שבת ואפילו בטלית של שבת אסור ללבוש בשבת של חוץ ופי' בשעשע שמה שקורין (פארשיל) לנכס בשבת של חוץ מותר ללבוש בגדי ע"ג של שבת משום כבוד כנו החתן (מ"א) והחתן מותר ללבוש כל הבגדים של שבת אבל לא בגדים חדשים (א"ר שם) וטורשין פרוכה של שבת בשבת חוץ מלבד אם חל ח"כ בשבת ודחה דלא טורשין פרוכה של חול (שם בה"ט) : (ד) אסור לתקן בגדים חדשים (וכן אנפילאות שקורין (זאקין) אסור ללבוש מר"ח ואילך) ומנעלים חדשים מר"ח ואילך עד אחר ההגות וכן אסור לקנותן וגם אסור ליהן לאומן ישראל אחר ר"ח (שם) ואם נתן לאומן ישראל קודם ר"ח נהגו להקל בהאומן יכול לתקנם אחר ר"ח וכן נהגו להם לאומנים ע"ג לתקן כלים חדשים נכדי שיכו מחוקקים לאחר ההגות ומיכו טוב למטע בזה כיבא דלשאר אבל אם הוא לצורך גדול כגון לצורך כהואין מותר ליהן לאומן ע"ג לתקן אפילו נהשעה באב עצמו (שם וכמ"א ע"ג) : (ה) אין לומר שהחיינו בין המצרים על פרי חרש או על מלבוש חרש אבל על מצוה שזמנה קדוש כגון על סדיו סגן אומן ולא יחמין המצוה וכן בהצוות שבין המצרים מברך על פרי חרש וכן פרי שלא ימצא אהוה אחר ח"כ ואינו יסור לשמור ספרי עד שבת מותר לברך עליו שהחיינו אפילו בחול : (ו) אסור ללבוש בגדי חרש בין המצרים מפני שאין לומר שהחיינו ואין מצרכין שהחיינו וכן אסור לקנות בגדי חרש ואף בשבת אסור ללבוש בגדי חרש ולברך עליו שהחיינו מפני שהוא שמה גדולה (שם בא"ר דלא כמ"א ס"ק כ"א ע"ג) אבל בגדי חרש שאינם חשוב כ"כ בא"ר לברך עליו שהחיינו כגון מנעלים חדשים והלוק ואנפילאות או בגדי סדינים או כנר ואח"כ מכרו אפילו לא נהשעה בו כלל ואח"כ קנהו כל אלו מותר לקנות וללבוש אהין במצוה עד ר"ח אבל מר"ח עד ההגות אפילו אלו אסור לקנותן וללבוש אהין (א"ר שם) : (ז) אסור לרהוץ כל גופו אפילו בצונן מר"ח ואילך אבל ראשו פניו ידיו ורגליו מותר לרהוץ בצונן ולצורך מצוה מותר ר"סילו בחמין ולכן נדס רוחצת וטובלת ואפילו אם טובלת ליל י' באב מותר לה לרהוץ בדרבס בערב ח"כ בחמין אם א"א לה לרהוץ ליל בעשירי אבל בח"כ עצמו אסור לרהוץ אפילו לאורך מצוה וכן אשה שלובשת לנשים יכולת לרהוץ בחמין מעט כדרכה בבאר יעוה בשנה סואל ולינעם עושב להטעו רק לאורך מצוה (שם מחבר ורמ"א) וכן מאוס רשואה שרי לרהוץ אפילו בחמין כגון יולדת וכן פי שהוא חרש הלוי ואחר הכוהן הצריך לרהוץ בכל יום בחמין מותר לו לרהוץ וכן משבירט שהגיע קרוב לעם לירדם שחוב לה לרהוץ בחמין בכל אלו שרי דהוי לרפואה ולא להטעו (א"ר שם) מלבד בח"כ עצמו דלסור (שם) : (ח) ולענין רחיצת בחמין שפ"ה ואילך אם חל ר"ח אב בע"ש אזי מותר לרהוץ בחמין כל מי שרוחצת מחד בע"ש ללבוש שבת של חוץ אסור לרהוץ בחמין בכל ענין רק לטובל באונן אם טובל עצמו בכל פ"ה לנש מצוה ומיכו מי שמכבסם לעטמים מחמת שטרוד בעסקיו או מחמת כנס גס בע"ש זה אסור לטבול ומיכו חסיסת כראש בחמין מותר בע"ש של חוץ פי שרגיל בכך בכל שבת (שם במ"א) : (ט) אסור לאכול בשר ולשתות יין מר"ח עד אחר ח"כ (ואם הפללו הקבל ערבים ע"מ אב אף שתיחד לא הפללו עדיין אסור בכשר ויין אבל במ"א אף שהפללו הקבל ערבים אם היה לא הפללו עדיין מותר בכשר ויין) ויש טענין שאין אוכלין בשר מי"ז בהמוס עד אחר ח"כ ואסור לאכול הנשיל שנתכשל בו בשר וכן אסורים בכשר עוף ובשר מלוח ויין חמוס וצונן כל בשר דינו בכשר עצמו ואסור לאכול הנשיל שיש בו שומן ומותר לשתות כל בשר אפילו מי דגש שקורין (עמד) (שם) : (י) אין שוחין יין אפילו בכמה"ז ויברך כמה"ז בלא כוס והנדלה יברך על כוס של יין ויתן לשינוק שבניש לחיורן וישתה רוב הכוס ואם אין הינוק ישתה בעצמו (שם) : (יא) מי שאינו יכול לאכול מחלני חלב מתחת חולני יאכל בשר עוף (שם במ"א) : (יב) בעבודת מצוה כגון מילס ועדיין סגן וסיום מסכתא מותר לאסול בשר ולשתות יין (וכנים שתיכות לסעודה סינו אם כמות אחר סיה דרכן להיות על הסעודה ג"כ מותרות) (ועי' פרי' דייס' אלו נכ"י תקנ"א ורמ"א שם) : (יג) צריך ליצר שלא לילך יחידי מי"ז בחמתו עד אחר ח"כ מדי' שעום עד פי' שעת שבת קצב מרי' שולס (שם) :

קלא קצת דיני מילה שמר"ח עד אדר תשעה באב

(א) אם יש מילס מר"ח עד ההגות אבני סגן ובכנזק והמולטים לנכשין בגדי שבת אבל (סקוואסטר) אין לנכס בגדי שבת אבל אשה חתומה לנכס הכינוס הכינוס חתומה וכו' (סקוואסטר) מותרת ללבוש בגדי שבת כי זה שיקר מצוה (פי' הקנ"ה כמ"א ס"ק ג') וכטובל יכול ליתול הכשרים ולתקנם (פ"מ פי' הקנ"ה וא"ר שם) :

דרך ההיים ונתיב ההיים

(א'ר סי' תקפ"ט): (ב) יאכל (א) דגים כיל ר"ס מאוס
 סימן לפדות ולרבות כדגים (שס) ולאכלים כר"ס ראש כבש ואומר י"ד כו' כדי שבכיס לראש ולא לונג דסיים ט וכד
 לאילו של יתחק ואם אין לו ראש כבש יאכל ראש דג או של מין אחר מאוס טעם פרחשון: (ג) נוסנין לאכול בליל
 ר"ס הפוח מחוק כדבש וחומרים י"ד מפנין סי' אריא שהחזיק עלינו כנס סוכה ומתקופ כדבש ומגרינן על הפסוח
 חזילט כורה פרי טען שהפסוח שיקר ועל כדבש א"ר לנרך ואחר שאלו הפסוח יתמר י"ד כיל כדו שלא לפססוק
 בין כדבש לאכילה ואם אי"ר בין כדבש לאכילה א"ר לנרך שנית (מ"א ואל"ר שס): (ד) יש מתקדקים שלא
 לאכול אלוים כר"ס שאגוז בנימשורא חטא ועוד שסם ערבים כיחה וניעם ומנעלים סהמלס (שס): (ה) לא יעמש
 מסחו נשני לילום של ר"ס ואם הוא ליל סמולס שלא כיחה יכולס לסייל מקודס לכן מוסר (שס) ויחזור דשכיל
 שמחית משוס קרי (א"ר):

קמג דיני ראש השנה

(א) ויש שמולגין כר"ס א"מ חטאט לאנד ל"י א"א"ל
 וידוי כר"ס (תקפ"ד סי"ב): (ב) ואדמו"ר סיני
 ד' כבש מצריך לומר רוע גזר כנשימה אחת דכינוי שקרש
 הוא יתכרך את כדווש שבגיויה ושה שנשאר בגיויה
 וסיב לכתמים: (ג) אבל כגנונים אין להאריך כיוון
 שהוא יו"ט: (ד) כד"ל בשמלין כנסכ"ג אבל במתקם
 שטכנין למול כל אחד נביתו מלן אשט אחר יע"א
 שנית הכנסה:

(ה) אערים אבני מלכס (א) כר"ס אחר ה"ע על
 שמחית וכן כהפסח מנחה ואם חל כשכח א"א וכן
 א"א כמנחה של ע"פ י"ס לומר פלה בצר"י חתה שלמ"ד
 (מ"א) צריך לומר בלחומתל כי מזהלס גדולס שמליתס
 צריך לומר קרש רוע כשרכל טיפס"א וכנשימה אחת
 (ב) (ע"ו) צריך לומר מחה וכעכר העאטיו וששניו
 ט"ו: (ג) שאריות כשזוסיס וכהפלה (ג) אפילו יוהר
 מחזות היום רק אם חל כשכח אין יסאריך כדכס (שס):

(ג) כהפסלל שוכפ והתקוע סה חיובים לפלות לתורס ואם נטפלים שגר אינם חזונים (קיצור של"ס): (ד) כד"ש
 מילס מלין בין קריאת סחורס לתקיעת שופר (ד) ואם סמוהל כענינו הוא כהתקוע נטון שלא ירחק מדס כמצינכ
 ויתקע כפס מולנדל כדס מילס כדי לערכ מלות מילכ כשופר (שס ע"ז) וכן אם חל ראש פשנה כבכס אף שאין
 פוקטין מלין קידס אב"י:

קמג דיני תקיעת שופר וברכתו

(א) צריך לתקוע מעומד ואין לסמוך על כוס דבר האם
 ינצל אותו דבר יסול אבל הכיבוד יכולים ליטב
 בתקיעות דמיוכ אבל בתקיעות שעל סדר הכרכות צריכון
 הכיבוד ג"כ לפמוד אבל כדיעכר אם תקע מיושב ינ"א (מ"א סי' תקפ"ט) וזוכנין לתקוע סתקיעות שקודס כהפסלס
 של כניכס: (ב) קודס שיתקע ינרך אקבע"ו לשמוע קול שופר [ולא יתמר כקול שופר כי סיכי דלא ליכשמוע
 שהוא ציית כקול שופר] וינרך שסחינו ואין חילוק בין אם מנרך לעצמו או שכבר ינ"א ומנרך לכפול"א אהריס
 כנון אנכיס שאינן יודעין לנרך כענין א"ס"ס מנרך שתי כרכות אלו אבל אם תוקע לכפול"א אהיכס שיודעין כענין
 לנרך והתוקע כענינו ינ"א ככר כשמוע ינרך כ' כרכות אלו (שס) וכן כיווס בני תקיעת שופר אומר שמי כרכות
 אלו לשמוע קול שופר וסחינו ונכון שילגס (א) כדו חדס בתקיעת שופר כיווס כ"ו: (ג) טוב לתקוע כדו
 ימין אל אסכר ולא כשמאל מאוס כשמאל התפילין מניטין ולכן איסר שמנית תפילין כניטו צריך לתקוע כשמאלו
 וגם משוס דכתיב וספטן שופר על ימינו (שס ואל"ר) וצריך לכסות שופר כדכס (א"ר שס) ויתסוף סי כשופר
 למעלה ככעת תקיעה (שס): (ד) אם נינרך תוקע אחד ולא סיב יכול לתקוע יכול אחר לתקוע על סמך כדכס
 שנינרך בראשון וכן אם כהחיל לתקוע ולא יכול להשלים וכן אפילו ד' וס' יכולין לתקוע על סמך כדכס שנינרך
 כראשון כיוון כשמוע כדכס אבל אם סתוקע כ"ו כל לניככ"ג אחר שנינרך כראשון ולא שמוע כדכס כבריאהן אם
 לא ינ"א סני ידו חונתו יכול לתקוע כדכס ואם ינ"א סני י"ח תוקע כלא כדכס כיוון שהכיבוד ככר שמוע כדכס
 כסראשון (שס ואל"ר): (ה) בתקיעות שעל סדר כהפסלס יתקע אחר ולא שפ"ך כדי בלא יתכלל ואם הוא מונעס
 שיחזור לתפלו רשאי לתקוע אפילו אם י"ס שם אחר שיכול לתקוע ולכן סאידנ"א שמתפללין שפוך ספידור אף כי יש
 אחר שיכול לתקוע רשאי שפ"ך כעצמו לתקוע וכ"ס בתקיעות דמיושב שיכול שפ"ך לתקוע כעצמו אף כי יש שם אחר
 (שס) אבל אסור לש"ך לסיות מקרא בתקיעות שעל סדר כהפסלס שאסור להפסס: (ו) נוסנין להקרות לפ"י
 סתוקע מלכ כעלה כל סדר סתקיעות דמיוכ ועל סדר הכרכות כדי שלא יעסם (שס) וגם סוכנין שמתלנין סתקיעות
 שעל סדר הכרכות למסס חוקטין ואין למחות ככס כדי לתכנ כמזונס (ע"ז שס): (ז) פשם אחת לא ס"ו יכולין
 לתקוע וספך סתוקע שופר וקרא לחונט ויסי נועס ושנ יכלו לתקוע (מכר"י עמ"א):

קמג מי הם הראויין לתקיעת שופר

(א) כל מי שאינו מחוייב כדבר אינו מניא אהריס ידו
 ומנפן (א) (סימן תקפ"ט): (ב) אהס פפורס
 סתקיעת שופר משוס דכ"ו מ"ע שפ"ג ואע"פ שפפורס
 יכולס לתקוע וכן אחר אף שא"א ככר יכול לתקוע לסינ"א
 וספס אכל אינו רשאי לנרך לטויל"ס כדכס אם הוא ינ"א
 ככר רק ספסלס הנכר כענינ"א וסוף יתקע לפ (שס)

דרך החיים ונתיב החיים

סקיפה אחרונה שלם בשביל מקיפה ראשונה וקועה ספרר
 מקיפה זו מחדש חוק המקיפה ראשונה (מ"א טז) :
 (י) אם טעם בקיפיות דמושב בהשג"ת אחד ושאר תשר"ת
 עשכ כפונן ולא נזכר עד שהחלין למקוע פש"ת או מר"ם
 נומר פ"י כולו ואח"כ קועה תשר"ת טעמה (ג) (מ"א טז) : (ו) ככל זה אין חילוק בין סקיפות דמושב ובין
 סקיפות שעל סדר כפרות אבל הסקיפות שזקעין אחר הפלה אין בכך כלום (ד) (מ"א טז) :

קב"ח דין הפסק בין הברכה לתקיעה

(א) בין סמוק ובין סניור לא ישאו בין כרכס עד סוף הקיפות דעמוד . ובין כרכס עד סוף סקיפות
 דמושב אסור להספיק אפילו בתפלות לכן לא יאמר פ"ר סנדס כמחזירים ובסידורים בין סקיפות דמושב
 רק יסרסר כלנו ואל יזיח כפיו או יחלם פ"ר כסוף סקיפות דמושב ולא ספיק בין סקיפות אפילו בשיתם
 אפילו זורך כלל א"ז לחיור ולכרך אבל אם ספיק בין כרכס לתפלה סקיפה של מניין סקיפות אפילו מענין
 ספסלם צריך לחצר ולכרך ולא ממנין סקיפות ספסיק כגון שאמר ככה אומר לתקיע או שאמר לשכנן השופר
 שאין יכול למקוע אין צריך לחזור ולכרך (פ"י תקצ"ב) :

קב"ח דיני מלמול השופר

(א) ר"ם שהל כרכס שאין טועקין בו אסור לטלטל השופר
 אם לא לזורך (א) גופו ומקומו (סימן תקפ"ח) :
 (ב) ר"ם שחל בחול לאחר שטוקעין אסור לתקוע בהנס
 זאפילו רוצה להתלמד ביום ראשון כדי שיתקע ביום ב'
 אסור אבל לטלטל כשארר אחר סתקע עותר וכן ליכך מופר
 לעטלל אף אחר שכבר יצא בו לשי כראוי עוד לאנשים אחרים
 שמי ששכח ביום ראשון עד ביום צריך לתקוע ביום וכן ליטול לולב ביום (א"י סי' תקצ"ו ופ"ט במ"א טז)
 וכן קטן אף שהגיע לחניך מותרים לומר לו לתקוע כל סיום כדי שיתקע (פ"י תקצ"ז) : (ג) כפי' סאריך כשאלם
 ברי"ם שחל לטיום ביום ב' ו' ולא בא לסי אופר עד אחר שהתלול של שבת מנעוד יום וספיק לתקוע בלא
 ברכה (סימן ח"ר) :

קנ פרטי דיני שופר

(א) אפר של ר"ם אין מחללין עליו יז"ם והפילו בדבר (א) ואין ליתך חוק למחש כדי לנשות קול אופר ואפ"ל
 שיש בו ממש שבות כיד סיס כשופר כראש האפיקן שאין מביאין אותו מחוץ למחש :
 או מעבר שבות ור"ם לו שופר אלא סוף אינו עולה כליקן ואינו שם על פי סיים כדי לפיכאיו (א) ופי' ע"ג
 שופר דכ"ו שבות דשבות מלפס לא גזרו (פ"י תקצ"ז) : (ב) דרי אמירה שישג לכניא שופר מחוץ למחש
 או מאז לי"ב מילין בין כרכס בין ב"ם דינו כמו בלולב ונתבאר שם בכלכות לולב כל פרטי דינים : (ג) יכול
 ליתן מים או שר מביקין כשופר ב"ם כדי לנחשו (טז) :

קנ"א דיני תפלת מוסף של ראש השנה

(א) אפר סקיפות דמושב ואמר קפ"ן אשרי כעס יודעי שרועה כ"ו ואמרים אשרי ונכרסין ספ"ם לסיכל (פ"י
 תקצ"א) : (ב) ומתפללין וז"ל מוסף מוסף ר"ח אלא ואמרים מלכד שולם החדש ומנחחם ועולם סתמיד
 כ"ו ושי שצירים לכפר כ"ו וצריך לזכר כשי ימים של ר"ם ואת מוספי יום סוכרות ואת אפר ואת מוסף יצא
 דיון שאמר מלכד שולם החדש כ"ו ואמר ג"כ ושי שצירים לכפר כ"ו (טז) : (ג) צריך לומר ועקידם יתחן לורשו
 של יעקב שזכור (פ"י טז) : (ד) יחיד מתפלל מוסף לא יתפלל כ"י שעות ראשונה של סיום (טז) :

קנ"ב דיני תענית בראש השנה

(א) יז מקומות שקבלם בידם שכל מי שגביל להטעת (א) פ"ן לפיל סימן ק"י :
 ברי"ם ומשנס רגילתו ואינו מתענה הליט מבלים שנתו ומי שאינו ירא לנשאו א"ז לסתנות כל ימיו רק
 צריך סתנס כמו שאר נדר (פ"י תקצ"ג) : (ב) סתמטנה פעם אחת ברי"ם פ"ם אם סיים ביום ראשון צריך להטעות
 כל ימיו ב' בימים ולא כוף ביום שני מתענה כל ימיו יום שני לנד (ומי שאינו ירא לנשאו א"ז לסתנות כל ימיו
 ואין צריך סתנס אבל אם סתמטנה עוד פעם אחת ממוס ספ"ם ירא ואח"כ אינו רוצה להטעות עוד צריך סתנס כיוון
 שזכר סתמטנה כ"ו כמו שגמר דעתו להטעות יום קטוע בכל שנס והסתמטנה אפילו פעם אחת צריך סתנס אבל כשגביל
 פעם ראשון א"ז סתנס כ"ו כעס כראשון סים מתמח חיוג ולא מתמח נדר כן כראש לסת"ד ופס שמתעב כל"ד
 שנס נתמטנה לזכר צריך לסתיר נדרר אסר כוונתו כשגמר כחלופ דעתו להטעות כל ימיו ורוצח לחזור בו אז צריך
 להסיר נדרון : (ג) כלא תענית הלם אסר להטעות ברי"ם כמו שאר י"ט ומי שחלול לו חלש שטוף ספק אם מתענית
 אפילו כרכס אין מתענית (מ"א וא"ר) : (ד) סתמטנה ברי"ם א"ז למיחב חטיות להעמיט וז"ל ענין ברי"ם אם מתענה
 (טז) : (ה) דין סתמטנה ברי"ם אם מותר לכל לעמו או לאחריים על י"ט או שכה מ"י למיל כפ"י י"ט כדן (א) שירוב
 סבאלין : (ו) אפילו מי שנטב להטעות ברי"ם בליכר אסור להטעות (טז במ"א) : (ז) ר"ם שחל כשנת א"ז דקדק
 כסתנה (פ"י תקצ"ח) :
 דין

דרך החיים ונתיב החיים

קנג דין קידוש ליל שני של ר"ה ידיו הברלה במוציא ראש השנה

(א) בין כהשלם בין מל : (א) נקדוה ליל כ' של ר"ה ילכט נגד חדש או מרח פיר
 חדש כר יכשהק מן כספק ויאמר שחיינו וחס אינו לו נגד חדש או שר חדש אטפ"כ יאמר שחיינו (סי' ט'
 ס"ד) וכן א"כ נשעם פדלקת נרוס מציכס לומר שחיינו אם אפשר לם כנגד חדש או כפרי חדש מוטב וחס ללא
 אטפ"כ אטמר שחיינו : (ג) כמותא ר"ה מנדיל (א) על ככוס כמו כגאר י"ט (סי' טר"ה) *

קנד כדר עשרה ימי השובה

(א) נכל שמים כפז ר"ה ליום ככפורים חזן מערב יוכ"כ אומרים א"מ ערב ונוקר מלנד כשם שא"ה אפילו
 כמנהג של י"ט וא"כ י"ח כרים מילכ כלאוק; כימים אף שא"ה ההגון אכל אכינו מלכנו אומרים (סי' טר"ב) :
 (ג) אין מפיני מרס וכן אין משניפין ארס כנ"ד עד אחר יום ככפורים (ס"ט) : (ג) אין מקדשין כלכנס עד מוצ"ש
 יום ככפורים ובגט שבין רלם כשנס ליוס"כ אומרים נוצ"ך כמנהג (ס"ט) :

קנה מנהג כפרות בערב יום כפור

(א) יש שכתין ליקח כמרכ לכל אחד ואחד כפ"ע לסיכך (א) מה שנוכנין לפסוק כפרות כערב יוכ"כ הוא מנהג
 לוקחין למטיבם כ' נקבות וזכר אחד : והיקין ויכ"כ כאר"י ושל"ס זיל פ"ד הקבלה וטוכנין
 ליקח פרגנול וזכר לזכר ולנקב לוקחין פרגנול ואלכס פשוטם לוקחין פרגנול ומרגנולם משום שמא מלד זכר ולא
 נקב מלד די לה ולכנס כפרנולם שנים רשאים ליקח כפר"ה אח"ה (מ"א ס"ט) : (ג) וזותרכס כפרנולים
 לנשים אכל אין לחור אחר לנשים דוקא פושב דרכי כלאמורי רק אם טדמן לו לכן יקח * ומכל פמיני כפ"ה יכול
 ליקח לכפר אפילו דנים אכל אסור ליקח כפ"ה כראויין לכפרנה כמו פורים או בני יונס שגראש כמקדוה קדשים
 כמות (מ"א ס"ט) : (ג) וזאחתיין אורס כלאמורת כי או רחמים נוכרים [גל"ס כנס כאר"י זיל] וטוב לסדוקן כמסון
 ינופוסם כמטות לעריים יש לכספין שחיטת ככפרות מיד לאחר שכתורו פליו * וזרקין בני פמטיים על כגווא
 או כהזר כמקום ששפוטם יבולין לקחת משם (ס"ט) :

קנו דיני ערב יום הכפורים

(א) ולשפוט כששדס כשימוד שני ימים עיו"כ ויו"כ (א) וספוט כששדס כשימוד שני ימים עיו"כ ויו"כ
 (סידור כאר"ל וסידור אדמו"ר) : (ב) אפילו כשחיות : (ג) ואין אולכים אפילו כשעודם שחיות דכרים
 כמרכים זרע כגון שמים וזיכים ומאכלי הלג ומאמא אפ"ס סקן מרכים זרע מ"מ כוכנין לאכלס כשחיות כיון
 כשם מאכלים קלים להשעכל (מ"ח סעיף ח' י') : (ד) ואדמו"ר סו' מר"ד סעיף א' כתב וי"מ מי שירנס
 להשענות על חלוט עד חלוטם כשעודם כמספוקה אין למחות בידו לפי שלא נאמר בו פונג אלא שחזק לאכול בו ולא
 אכל פ"ה כיום ילא י"מ : (א) מנוס לאכול ולשמות כשיוס"כ ולכרנות (א) כשעודם
 ויכול לפעם מלימודו כדי לאכול ולשמות ומ"מ לא יאכל (ב) אלא דכרים קלים כגון דגים או פוטוס כדי
 שלא יבא שבע ומתנאש (ג) (ס"ט ס"ו פי' הר"ד ומ"א) : (ג) אסור להשענות בו אפילו השנית חלוט ואפילו מד
 סעודה כמספוקה (ד) אסור לו להשענות (א"ר כנס של"ס דלא כמ"א) כיון דאפילו כשנאנס נחשבה כשעניו ואם טעם
 וכהשענס אם לא כהשענה רק עד פסוקה כמספוקה אין צריך למיחנן השנית להשעניו (מ"א ס"ט) : (ג) אין נוסלים על
 פניכס כשיוס"כ גם א"ה למחנן יסכך ופוטור לחוד גם א"ה בו אכינו מלכנו הם לא כהל יוכ"כ כשנת או אומרים א"מ עיוס"כ חר"ס א"ה אפילו כשהל
 יוכ"כ כשנת (מ"א ס"ט) : (ד) אכל כערב שפטי עיוס"כ נוסלין על פניכס כמנהג וכן אם הל עיוס"כ כיוכ א"י
 אומרים נוצ"ך כשנת כמנהג (ס"ט) וכטוכניס שלא לאכול כשר כי אם ניימס שא"ה ההגון או כמקומות שאין מרבין
 כסליחות כשחיות נמא כמחוקין גם כליכ קלח ליו"ט מותרים לאכול כשר כליכ אחר צ"ס אכל לפני צ"ס אף
 שכהפלו ערביה אסור לאכול כשר אכל כמקומות שמרבין כסליחות כשחיות אסורים לאכול כשר אפילו אחר צ"ס -
 אכל מי שגדר כפרותם שלא לאכול כשר כ"א כ"א אסור לאכול כשר כליכ אפילו כמקומות שאין מרבין כסליחות
 שחיות אכל כערב יוכ"כ כיום מותרין (מ"א ס"ט) :

קנו שיפיים אדם את רבירו בערב יום הכפורים

(א) וכשנס כקפס מחילס צריך לפרס כהטח כהטח לחבירו ואם חבירו מתכניס כזה לא יפרס כהטח (מ"ו סעיף א') : (ב) נכל פסם כמין רינזי אחר : (ג) או שחוש שלא יוכל לעצמו איזו רעב ע"י שימחול לו דלא א"ז למחול לו דחיו קודמן לחי חבירו : כ"א"ע
 (א) מניות שבין אדם לחבירו אין יוס"כ כמכר עד כירצב אם חבירו ואפילו לא כקטיו אלא כדכרים צריך לפייסו (א) ולא אצנו מהפיים כראשונס יחוד פסם שניה ושלשית (ב) וככל פסם יקח פנז כש"ס אכיס וחס אינו מפיפס כנ"י פמטיס אינו זקוק לו מיכס אם רוצס לפייסו יותר רש"י : אם אין סס בזיון תורס מיכס יאמר (סי' טר"ז) ואם הוא רבו צריך ליקר כמה פמטיס עד אם לא שמכיון לטובס סמכקס מחילס [וכשין פמטיס דרכ ודד"ס] (ג) ולא יוציא פליו שס רע אינו צריך למחול לו (מ"א ס"ט) : (ג) אף פס אכר ספס אף פכ"ס פפס כנ"י אדם ומפמירס על קברו ולמוצג העתה אלאפי יבראל ולפלוט סס שחשטט

דרך החיים ונתיב החיים

(ד) שחשתי לו וסם ישיבו מחול לך מחול לך מחול לך
 ודרך לילך שם יתקן ולא כואו חזק לנ' פרכאות יכול
 לשלוח שוחר לילך על קברו ולפייסו עם פכרם כפי אדם
 ויחזר בניי סלחתי אל פלוגי מודם כרבים שפלוני שלחתי
 לךקם מחילם וכל נקמה מחילם יסיה כעיוס"כ (סס) :
 (ד) סקניתי קדמוניו וחרם הלא לטויז'ה סם רע על הכמיה
 ולאס הרפו אחר מיהם א"י לילך על קברו רק יבקש מחילם
 במקום הכרשו (מ"ה) : (כ) וכונין לטובל כעיוס"כ ממוס
 (ח) קרי וז'אדם חלש די כטעלה ע' קנין מים שזוכין
 זאפילו מג' כלים ולא מד' וכטעקין מנ' או מג' כלים
 מקמ' גושו כמקום ובסך עליו ע' קנין יזא' אכל אס עמד
 פליו ע' קנין לא יזא' (סס כמ"ה) : (ו) אסס שמשכס מוך ג' ימים זרכס לככד ביהכ כחמין שלא חפלוס ע"ז
 כיוס"כ אכל אס היה סמוך לווסהס או לטנילחס לא תפכס כן כי או רגילות לפתענר ו"ה להוש שאס פסחיס
 (ו) ורע כריון (סס כמ"ה) : (ז) אכל סוך שנכס כעיוס"כ מומר לרחוק (ז) אפילו טעס או ג' קורס פלוגס
 כיוס"כ מנבל גירמ שנכס זאפילו כרמינ' כהמין ופטיס דשאר דיני אכילות כגון ישיבת סקרקס טכנוס עד פלוגס
 ולא סוי לענין זה כ"ס דרק אכילס מוזס כעיוס"כ (מ"ה סס) :

קנה כדר הוידוי במנחה בערב יום הכפורים

(א) זריך לספורות כמחש כעיוס"כ קודס סעודה כמסססס
 ויחד זאיפ"כ אחר שסיס תפלת י"ה וקודס סוידוי
 זאמר יהיו לריון וזכ"ן כמחיר סתפלס בקול רס כמנחס
 זינו חזר סוידוי זאין זומריס אכינו מלכנו ולא זוס תכנס (ס"י סר"י) : (ב) כשמחודס בלחס כגון לסרס כחטס
 סידוע לו טעס אכל כק"ר אסור לסרס כחטס זאינו ספורסס זזריך לעמוד כשפת ידוי זזריך לסחוט כמו כמודיס
 [עד אחר זפל חזיס אחר כיוכיס פליכס ארבע מיטוס ביה דין] ולא יסמוך כשפת דבר כסביכס חזוב כ"סניכס
 (כס כמ"ה) : (ג) בעל חטא זריך לומר (א) כסתר זנגלויי כשגס זכודין כפרס לחפסיס מחילכ לענות סליחס
 לפכסיס וכמחודס יכס כגורוף על כחוס (כס כמ"ה) זאין לזכר כטעס סוידוי (סס) : (ד) על חטא שחטאנו
 לפניך כ"כ"כ זאי כייט מם כגיכס יכ"כ"כ כנכסו כמחמר חז"ל רב לייט זאחין דמגרו יכ"כ"כ כנססו : (ס) אחר
 (ב) מנחס לוקין ל"ס מלקוט כרזעס כל עגל כל רכס כסודס רק לזכרון כעלמא זכנלקס יסיו פניו לענין זאחרינו
 לדרוס וכמלקס זאימ' ג"ס וכואו רחוס ככואו ע"ל סינוס כנגד ע"ל מלקוט וכנלקס זאימ' וידוי (כס) :

קנט סדר סעודה המפסקת

(א) זריך לאכול סעודה סמפסקת קודס בין שסמזס
 זאיטור בין כסמזס כואו כמו רביעית טעס קודס
 זלחס ככוכביס זזריך לכוסף מעס (ס"י סר"י) : (ב) אס
 כססיס מחילתו כעוד סיוס גדול (א) זאין לסקל לאכול
 אחר כן אס לא סתנחס כסירוס זאינו מקבל טענית
 זקבלס בלב קודס פלג כמנחס זאין ככך כלום אס לא
 סקיבל כסיר' (כס כמגן אכרסס כשס מהר"ל) :
 (ג) כסעודס סתפסקת לא יאכל דכריס כמחמסס כגון
 סודי כשמיס וחלב [זחמח] אסור אף כשהרית כמכרס זרע
 זראוי לאכיוו כסעודס כמספסס מחיליס קלים לסתעכל ולא
 יאכל זמממין ולא אכילס גסס זאס אכל כרכס לז יזיס
 כנגזס מוך סוי כיוס"כ כד' לכקא (כס כמ"ה) :

(א) זארוס"ר ס"י סר"ח סעיף ז' ככס אס כססיס מחילתו
 כעוד סיוס גדול זאי"ס כסכיס כדעמו שלא לאכול
 סוד סיוס זאי"ס מוח' לו לחזור ולאכול כיון שלא כוניה
 כן כשסחי דכריס כגלג זאין ככריס זאס כוניה כן
 כשסחי אסור לו לאכול מדין נדר ולא מחמת זאיסור
 יוס"כ כיון זאמר כסירוס שלא יאכל סוד סיוס אכל אס
 קבל עליו טענית של יוס"כ כססס ולא זמר כסירוס שלא
 יאכל סוד אס כואו עדין קודס פלג כמנחס זאין קבלתו
 כלום זמוזר לחזור ולאכול זאס כואו זאמר פלג כמנחס
 זאי מועלת קבלתו זאל עליו כל חומר של יוס"כ זאסור
 כמלאכס וכרמינ' זסיכס מון מנעילת ססנדל כמ"ס כס"י
 סקי"ג זמוזר להחמיר ולהתנות כסעודס כמספסס זאי"ס
 כשאי לאכול ולהתס סוד אחר כסעודס :

קס דיני הטמנת חמין בערב יום הכפורים

(א) זאין לסמין מיוס"כ על מוזאי יוס"כ כמו סממניס מע"ס לכנס וכסעס ממוס פכנס לו ממוס דמיזאי
 כרעכנתחס (ס"י סר"י) זוס לא סייך רק כשמממין מחיליס לזורך אכילס של מוזאי יוס"כ אכל אס סממין
 כסטר דכריס זאין לזורך אכילס כל מוזאי יוס"כ כגון כמדינחס שמוסין ספאווידל"ע זמוזין כרכס כנסס זחמס
 סזריך על זמן רב זכורק ס' כמנור כסיס מומר לעמעין ככרס יוס"כ כמטר סיסכבל כס כיוס"כ זאפילו אחר
 ממוס מומר מיד דכוי אמלחכות מומר לשמין כסיס מנכ"י זנכשין מלליסן ככנס כמקום זאין חשס שמה זאי"ס
 זאפילו אס רוזס לאכול ספאווידל"ע כמוזאי יוס"כ מומר לאכול ממנס :

קסא דיני הדלקת נרות ביום הכפורים

(א) מטיגין לסרסם מרוס כיוס"כ ככפי כנסיוס זככ"ס מדרשס זוס כניס מדליק זמכרין לפדליק מ' על זאי"ס
 זלח

דרך החיים ונתיב החיים

(א) ולא עוד אלא שאם בא להדליק מעטמו צריך לנחמו בידו כמי"ב כפי רעיו (הרי"י סעיף ו') : (ב) לקדוש כ' מכוון זה יו"כ שאין בו אכילה ובקיה ארצה הורב כבדו כבדות נקיה ונבונה לסיק נטבין להגיע בגדים גאים נבבלי (הרמ"ר הרי"י סי' ט) :

לומר לפז"ג (א) להליקס או לקבל שטוב הנוסף מעטו רק לוקחין עו"ג לשמור פניוה של יבא ח"י לודי דליקס (סג) : (ג) אם כבו כנרות נובטין שמדליקין אותם במזלי יו"כ והל יכבש עוד אלא ייחשו לדלוק עד נשירא ויש יקבל עליו הכל ימיו לא יכבש נרו במזלי יו"כ לא הוא ולא אחר (ב) ויש להגיע השלחנות ביו"כ כמו בשבט :

קסב איסור רחיצה ביום הכפורים

(א) וקונית בידו : (ב) כד"א בלי יו"כ אחר ה פלג אכל קודם הספלה או ביום שמחללין כל היום אם סתיל מים אע"פ שלא שפסך בידיו או עשה זרכיו אף על פי שלא קינה בידו מותר לישול ידיו עד סוף קשרי ארבעותיו שמהם להפלה בידים טעורות ברח זה :

בגופו במקומות המכובים אפילו לא נגע רק בלבוש אחת צריך לרחוץ כל ידיו עד קשרי ארבעותיו ואם נגע בידו בטיט או ברפש אין רשאי לרחוץ רק מקום שמלוכלך בלבד (ועי' פ"ט סי' ק"ח במ"י) : (כ) בשחרית נוטל ידיו עד סוף קשרי ארבעותיו ומכרז ענפי' ולא יכוין להנאה רחיצה רק להעניר כר"ר מעל הידים (סג) : (ג) אם סתיל מים ורשפך בניזונות או עשה זרכיו (א) מותר לישול ידיו עד סוף קשרי ארבעותיו (ב) וכן ככן שטוהם לרחוץ נוטל ידיו אף שכן טעורות (סג) אסור לרחוץ סיו ביו"כ (סג) : (ד) אם רחש קרי ביו"כ אסור לו נטכול אפילו רגלי לעבוד כבאר ימות ששכח אסור רק רוחץ מקומות המלוכלכים לבד ומחפלה (סג) : (ה) אם אשם אסורם לעבוד בלי יו"כ אפילו בגיע זמן עטילהם בו ביום אבל ללבוש לבנים מותרת ביו"כ ורחושת בין ירכושים כדרכה ואם רוצה לנטול במזלי יו"כ מעשה שהסיפס ערב יו"כ (סג) :

קסג דין סיבה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה ביום הכפורים

(א) אכל מותר לעמוד על שאר דברים חוץ מן כרים וכסחות אם אינם גבוהים ג"ס מן הארץ אפילו בשבת מפלה י"ח כמי"ב כפי' ז' (סי' תרי"ד סעיף ד') : (ב) ואילו כחשיכה יסחלכו ופושעים נקראו (תרי"ד ס"ו) : (ג) ואסור כל הפרטים המזכירים ביו"ד סימן קל"ח (הרמ"ו סעיף א') :

דכוח משום רפואה (ועי' ב"נ ב"ו כפי' ש"ז ס"ק ב') : (ב) אסור לנעול מנעל או כנדל של עור וחולצים המנעלים מבע"י (היינו בגם בזה צריך לעשה וחסות כמו בארילי) אפילו מנעל של עץ ומתופס עור אסור לנעול אבל של גמי או של קש ושאר מינים מותר אפילו אלאם כבס לר"ב (סג) : (ג) מותר לעמוד ע"ג כרים וכסחות אפילו של עור אם צריך לו מתחת כבד רגל או אינם וסמחמיד גם בזה הע"כ אבל בשעת הפלה ש"ע אסור לעמוד על גביהם משום דאסור לעמוד ע"ג מקום גבוה בשטח שמחפלה ועוד בהרבה כמבא"ה אם עומד ע"ג כרים (א) (סג) וכמי"א : (ד) כיוולדת כל הלשים יום מותרת לנעול סנדל וכן חולה אף שאין בכנס וכן מי שיש לו מכס כרגליו מותרים לנעול סנדל (סג) : (ה) כל אדם מותר לנעול כנדל במקום שמזויין שם נחשים ועקרבים כנושכים (סג) : (ו) ואם ירדו גשמים ורוצה לילך מביחו לנכב"ג או לכיסוף וכוח איסטנים מותר לנעול מנעלו וחיחס נבכב"ג במקום מוצנע ולא יגע בכ"א ע"י בגד אבל אם נוגע במנעלו שלא ע"י בגד צריך לישול ידיו אבל שר אפילו איסטנים לא ינעול מנעלו אם צריך לו לילך אפילו אם ירדו גשמים ונפרטם סבלוין בהשלחות א"כ אין להם זכר כ"כ בלא מנעלים ואם רוצה לילך לניכב"ג ויודע שילכלך שב רגליו במקום מטופף מותר לנעול מנעליו אבל סיפק כשיזאא ששם צריך להסיר אותם וכן איסטנים חיקף כשיזאא למקום שאין לו זכר צריך להסיר אותם דלא כאוהן שטבטין שכולוין בסנדלין אפילו כביכב"ג עד שיוטבין על מקומם ואיסור גדול הוא (ב) ואפילו במקום שמותר לנעול צריך להחליף המנעלים של ימין לבל שמאל (שם ובמ"א) : (ז) אם צריך לילך לבין סעו"ג אשפ"כ אסור לנעול סנדל אף דאיכא לפיחה שילעגו עליו כיון דיא' שהוא דלורייתא (שם מ"א) : (ח) יו"כ אסור בהשמיש המטה ואסור לגיע בלשחו אפילו ביום כלאו הוא נדב וגם לא ירכב דברים עמם (ג) (סי' תרע"ו) :

קסד הקטנים מתי יתחילו להתענות

(א) ומותר לגדול להחיל את הקטן ולהקטוהו אבל אסור לגדול לנעול את הסנדל לקטן לפי שאין זה שינוי לקטן על אף שהקטן לרחוץ ולסוך את הקטן (תרי"ד סעיף ג' ג') : (ב) הפילו אינם בריאים לא לעשות כ"ז כיצד היה רגיל לאכול בשני שעות מאחזיין לשמו ג' כגלג מאחזיין אטו לדי ולפי כהם מופיפים לענות אולם וכן בני י"א שכל אין מחנכין אותם אלא לשמו

דרך החיים ונתיב החיים

מה

לשמו ולפי שבזמן סוף השבוע כחולין (סי' טרע"ז) : (ג) לא על סיון ולא על ספס ויא"ז לבוא על כ" ספס
 (ב) קטנה בת י"ב פנה ויום אחד וקטן בן י"ג פנה ויום אחד הם פניו שתי שערות ומשלישין פדאוריתא ואם לא הביאו שתי שערות מסעין ומשלישין מדבר
 שפרים והטילו את נעשו בני י"ב וי"ג ביו"כ עמם צריכין להקטנות ולהכלים (ש"ס) : (ג) חולב שאלל ביו"כ
 אם מחייש דפטו אחר ויכול לנכך צריך להזכיר יעלה ויבא בבכמ"ז והם כוא שנת ל"ל ג"כ רבץ ואם פנה לפזרי
 פד שפיים נרבה בונה וירובים א"ל להזכיר אהל קידוש א"ל (ג) (סי' טרי"ח) :

קסה כדר ליל יום הכפורים

(א) קודם כל דברי פולכים שיום מחיבני בעיר שמספלים
 שם בניהכ"ג ועומדים שם אהל כ"פ עד אחר גרבו
 ואומר סרב או בגדול שטימה אהל כ"פ ציטיבה של מעלה
 כו' (סי' טרי"ט) : (ב) ומתעטפים בגלימים מבג"י ומכריכין
 עליו ואם לא נהעף מבג"י אלא בליטה אין מכריכין עליו
 (ג) וטכנין שאומר כל דברי ג"פ מבג"י
 וממכ"ד גליגונים עד הלינה וכל פטם מנכ"ס קולו יותר

(ד) ואומר כ"פ קודם מעריב (א) שהחייט בלא טס אם חל בשבת אומרים קודם שיש
 מומור שיר ליום הבנת האומרים בליל יום ספור ומחרבו בשכמל"ז נקוד' (ש"ס) : (פ) אם חל יו"כ בשבת א"ל
 א"ע ואחר ש"ע אומרים ויכולו וברכה מעין שבע ומוסם מקדש בשבת (ב) (ש"ס) וא"ל ביו"כ א"ל רבץ במנוחה
 (ג) אפילו חל בשבת רק מחיילין קדשו בשמחתך כמו ביו"כ שחל בחול ואם חל בשבת אומרים ונחילטו כ'
 אלהיטו [באכנס ובדלון] ואם חל בחול א"ל באכנס רק מקדש קודש ובר ליחאם מצרים (ש"ס) : (ו) אל יבנה
 אדם ממנה עיר אפילו בנגונים או בשיורים שאומרים (ש"ס) : (ז) שבעומדים על רגליהם כל ביום וכן בלינה
 בשעת הפלת ערכית אהל כל פליטה אין לפמוד מפני שלא יוכל להפלה אחר כך בכחונה ביום ואם נחלבו יכולין
 לסמוך עמם לבד דבר ומי שפושא בן פטם אחד ודעתו לפשות בן עמיד ואחר אין רוצה לעשות בן צריך החרה
 ופטם העמיד ביו"כ שחול דומם כמלאכה ולכן נלשים אין הועלת בעמידה (ש"ס בע"ה וא"ל) : (ח) יש נוכינן
 ללון בכהכ"ג ואומרים שירות ופסבחות בלינה ועוב ונכון לישן רחוק מן הארון ומי באינו רוצה לומר שירות ופסבחות
 לא יישן שם ומי שיועד פנאמו שאם יבטי עשור בלינה לא יוכל להפלה ביום בכחונה טוב שיקר לביטו לישן ויחמר
 קודם שישן פד' ומומרים רחובונים של פסלים ש"ס אמרים לקרי (ד) וכן בחונים שמתפללים ביום לא יבאו נשורים
 בלינה שלא יאבדו קולם (ש"ס)

קסו דיני יום הכפורים שחרית

(א) שוב לקר בנזקקים בשחרית יו"כ כדי לתמר נענין
 שיהפילו מוסף קודם שבע שעות על היום ואם
 הפסלו שחרית ורואים שהוא סוף שש שעות לא יאמרו
 א"ע כדי להפלה מוסף קודם שבע (סי' טרי"ד) : (ב) כדר
 קריאת ספורס הנבאר לעיל בכל' קס"ט * בנזכר כבוד
 כל מי שמתפטר על מיתת בני אהרן ושיריד דמעות פליכס מוחלים לו פוטטיו ונביו אינן מחיים בחייו וכן כפג
 פארי"ז (סי' הרב"ה מ"א ש"ס) : (ג) כשפסרס א"ל מלך מוחל ופולח בו' רק ודברך אמת וקיים לעד בא"י מלך
 על כל הארץ וכו' (מ"א ש"ס) : (ד) מילס ביו"כ מלין אהר קס"ט ואחר המילס אומרים אשרי (א) (וכ"כ א"ר)
 ומכריכין על הכוב ומכריכין לישן הכוב כשטוק כשיטול אהל לתינוק אחר אין ליתן ממוס דכטוס של פנזכ חייטק
 דימא אחי למסוך וצריך לישן למיזק כשימול לשמות מן הכוב חזן עמכ שטמנין ל' כשלאמר דמדקן פיי (ש"ס)
 פצי"א וע"ז) : (פ) נוכינס להזכיר בשמות ביו"כ וצריך לידור לזדקא ביו"כ בעד כמחיים די גס כמחיים יש להם
 כפרה ביו"כ (ש"ס) א"ל אין כאלהיטו ביו"כ (סי' טרי"ב) :

קסז דיני תפלת שבתה ביום הכפורים

(א) אין אומרים בנמחם של יו"כ אשרי וכו' לניון וא"ל (א) ואע"פ אומר כ"פ ברכת כסמים : (ב) וא"ל
 ואני פסלתי בו' אפילו אם חל בשבת (סי' טרי"ג) : א"ל אפילו אם חל בשבת :
 (ב) וקורלין כחורס ומבכר לעיל בכל' קריאת ספורס ומפטרין בנכים ומבכר לעיל בדרי ספורס ומחמתין מן
 דוד ואין אומרים על ספורס ועל סכנוכה (ש"ס) : (ג) אם חל בחול אומרים א"ע ואם אין שעות ביום דילג א"ע
 כדי להפלה נעילס כומס (ש"ס) ואין נושאין כסיהם בנמחם של יו"כ (א) (ש"ס) * בנמחם של יום כפור
 מתפללים שבע כמו בשחרית (ב) :

קסח דיני תפלת נעילה

(א) קודם הפלת נעילס אומרים אשרי וכו' לניון (סי' טרי"ג) : (ב) מן הפלת נעילס שבהפסק גרבה בל' נעילס
 כ"י

דרך החיים ונ"ו

(א) שם ישראל פ"ס אחת ו' עממים בשכמל"ו ואל"כ דרו ישלים אותם עם זאת ככוכבים ויטובנים להשתיך אותם עד סילום אין למחוח ביום רק שאמרו ע"פ סחרו סיום וסנו בעוד בשנת נרמס דל"כ דובר שקיים לפני כסס ב"כ (סג) : (ג) ככל מקום שאמריב כספולס יוס"כ כהנו אומרים ננעילס התמנו (סס) : (ד) אם הל כשנת מזכיר כס של שנת אכל בוד"ד שאל"ר ספולס אין מזכירין של שנת וס"כ ב"כר אכל ש"ן שאומר אוסס ח"ך ספולס מזכיר כס של שנת והס לא כוז"ר ח"ך מהזירין אותו כיון ככוכ"ב כספולס אכל אם לא כוז"ר של שנת כלל כיון יחיד כיון ש"ן מהזירין אותו (סס) : (ס) ח"ך נושאין כ"סם ננעילס אכל ארי"א נרכנו כנרכס כו' אומרים וזומרים א"מ ח"סילו אם הל כשנת ואסילו שירטו ספולס נעילס בעוד קטס יוס אספ"כ אומרים א"מ וכמקס כהנו אומרים התמנו (ש"מ א") : (ו) כסוף ספולסות אומרים (א) ו' עממים כ' כול סלל"ס ופעס אחס כסע יצ"ל ו"ס בשכמל"ו וקוקטין הקוטס אחס ו"א של אילס טובנים עדיין רק שפול ב"כ"ס מומר לקוט (סס) :

קס"ט סדר מוצאי יום הכפורים

(א) ודמ"ר פסק שאם הל כשנת יכר על הכשמים : (ב) לפי אלא כולקו רק לכבוד היום ולכבוד כה"כ ו"א ככ"ל לאיר ואס עכ"ר וכ"ך על של כס"כ"ג כ"כ"ר ח"כ למזור ולכר על נר אחר כיון שטעוין גם לאיר שספולו לאורן :

(א) ודמ"ר פסק שאם הל כשנת יכר על הכשמים : (ב) לפי אלא כולקו רק לכבוד היום ולכבוד כה"כ ו"א ככ"ל לאיר ואס עכ"ר וכ"ך על של כס"כ"ג כ"כ"ר ח"כ למזור ולכר על נר אחר כיון שטעוין גם לאיר שספולו לאורן :

(א) מהסל"ן ספולס ערבי"א ואומרים סכ"לס כחון סדעס וז"ך לכוס"ף מחול על סקודס גם כ"ז"אשו סימתי"ס מעס אחר ז"כ (ס"י סכ"ד) והס הל כשנת אומרים וימן לך ו"א"א ויכ"י עוטס וחסס קדוש (סס) לפי סחנ כסוסוס הל כ"א"מ"ס כסכ"ס : (ב) י"ס נוסכ"ן שאין מנדילין ככ"כ"ג על סכוס חסילו כשהל יוכ"כ כשנת [נוש] : (ג) כניחו מנדילין על ככוס וכן על כשכמים אם הל כשנת ואח"ך שוכנו שלל לכר על הכשמים חסילו כשהל כשנת (א) ח"ך למחוס ככס משוס ד"ס סוסק"ס דס"ל דח"ן מנדכ"ן על כשכמים כמול"י יוכ"כ חסילו חל כשנת וא"כ כ"י כסכ"ן כיון כרכס לשתיים ככוס ואח"ך כוסכמים שלל לכר יכילין לכר על כשכמים אחר שהי"ס ככוס (ש"ס ע"י ע"ז) : (ד) מנדכ"ן על סכור כמול"י יוכ"כ ח"ך ככ"אנו חל כשנת וח"ן מנדכ"ן אלא על סכור כשנת מנע"י ואין מנדכ"ן על סכר כמול"י ע"ה מ"כני"ס ח"ך ככ"מ"ס מנדכ"ן אכל כיוס"כ ח"ך כשהל כשנת ח"ן מנדכ"ן עליו והס כולק"ר נר כיו"כ ח"ך חלוקס ש"ס בו ככוס חסילו ע"י ישראל כ"י נר כשנת ויכולים לכר עליו (סס) : (ס) ישראל סדל"ק מעו"ג כמול"י יוכ"כ וכן ככור סיו"א מן סע"ס ומן חכ"ס מן סעמד ראש"ן ו"ל"ך כשנת סד"ק מנדכ"ן עליו (א"ר) : (ו) ח"ך מנדילין על נר כ"כ"כ"ג כשנת מנע"י (ב) אלא כשנת סד"ק שאין לו נר אחר אכל אם י"ס לו נר אחר מדליק נר אחר מנד"ג ככ"כ"ג יוכ"ך על שתי"ן כ"יוד אכל גם כוס י"ס קטס למגנס כיון דעל נר כ"כ"כ"ג לנדח ח"ך לכר כיון דנעס"ר רק לכבוד מס סכ"ר שדל"ק נר אחר סמנו מ"ד דכ"י שאין מנדכ"ן על ככר שדל"ק מן כ"אס כמול"י מן ס"יס ו"כני"ס כמול"י יוכ"כ אלא כשנת סד"ק כמ"ש"ל (רמ"א) כיון דעל סעק"ר ח"ט מנד"ך לכן סוס"ר טוב סיני"ח כניחו נר דלוק מעכ"ר יוכ"כ שד"ל"ק מ"ד מול"י יוכ"כ ומנד"ך עליו ויז"א כל כדש"ס : (ז) כיון יוכ"כ לכוכות ח"ן מחעטין ו"א"ל אכל סעני"ס חתן כיו"ס מוספו מחעטין (ס"י חקט"ג וס"י סכ"ד) : (ח) א"א חתון ו"א"ל ו"א סד"ק"ס וכ"ר כמול"י כיון יוכ"כ ו"כוס"ס (ס"א ו"א"ר ס"י) כעדק"ק"ס מתחילין ס"ק"ך כמול"י יוכ"כ לטש"ס טוב"כ כ"י לז"אס ממז"ס אל מול"י (כ"ס) :

ק"ע דיני סוכה

(א) ודמ"ר סימן סכ"ו סעיף י"ב ו"ג י"ד חז"ר ל"כב חת"ה כ"א"ט"ס וסקורות כיון שש"ס מעש"ה וסכ"ר א"ח סרע"ס ל"ס עסי"ת סוכ"ה ל"ל כ"ז כ"לו ע"ה מעש"ה ננו"כ כע"ס וסקורות וסק"ק"ס ל"ס סוכ"ה ע"ה כל סרטי דין ז"ס : (ב) סיינו קרמ"ס רמזו"ר"ס וסדי"נים מהזו"ר"ס כ"י ל"א"ו"ה"ס א"מ"ס סכ"ן מקבל"ס סומ"א"ס וסול"ס ל"סכ"ך מ"ס מומר ל"כב חת"י"כ"ן מ"ה לפי סכ"ן כעילין לגבי סכ"ך כיון שטע"ו לז"ך סכ"ך כ"י"א כש"ן סכ"כ"ן כ"י"ס ל"סכ"ך וא"ן כ"ן כעילין ח"לו ח"ל"ל אכל אם כ"ן מושל"ס ממנו ד"ס ח"י"ן כעילין ח"לו וסכ"כ"ן ח"ס סוכ"ס : (ג) ו"ו"ן לכתחילס אכל כ"דע"כ"ר ככ"ר כע"כ"ר ח"ס סכ"ך עלמו כ"כ"ר מקבל סומ"א"ס מומר ל"כב נ"ס לכתחילס ו"א"סילו לכתחילס מומר ל"כ"ר ח"ס סכ"ך עלמו על גבי כ"דש"ס חסילו כ"ן של חכ"ס וכן מומר לכתחילס לחכ"ר כ"לו"כ"א"ח"ס סוכ"ס סכ"כ"ן מונח על"ס ל"דש"ס סוכ"ס ע"י סממ"ס של כ"ר"ל או לק"ך מחסו"ס כ"דים מקבל"ס סומ"א"ס כיון שסכ"ך עלמו מונח ע"ג כ"לו"כ"א"ח"ס ח"י"ן מקל"ן . ומ"א"ס וכ"ס"ס ל"סכ"ך :

(א) כש"ס"ה סוכ"ה חת"ה סג"ס סכ"ס"ר כרע"ס שקורין (כ"י"כ"ל"י"ן) וכ"א"ר ס"ל"א"ט"ס (א) ז"ך ל"כ"ר ס"יס"ס כיון ס"ל"א"ט"ס ח"יר ד"ס (ע"ו ס"י סכ"ד) : (ב) אם עוש"ס חת"ה נ"ג כש"י"ו לספ"ח ולסכ"ר י"ס ל"כ"ר כשע"ס כמכ"ך ככוס"ס ס"יס"ס כ"ג סה"ה ומומר לסת"ך ולס"ך כשנת וי"ס"ס כיון ש"ס לס"ס ח"י"ן אכל כש"י"ן לס"ס ח"י"ן ח"ס"ר כשנת כ"א ע"י ס"י"ג (סס) : (ג) י"ס ל"כ"ר של להלות (ב) כיו"י סוכ"ס רק ב"ל יכ"ו כ"הק"ן מסכ"ך ארבע"ה ספ"ח"ס (ס"י סכ"ד) : (ד) סכ"ך ז"ך ל"כ"ר ס"ל"ס ס"ל"ס מסכ"ך ותלו"ס מהס"ך דכ"כ"א"ס מחונ"ר עדיין ל"ר"ך כיון חת"ה כ"י"ן ס"יס"ס סכ"ך מענפי ס"י"ן וסיו"א בו ס"יס"ס ו"ש"ל יכ"ס מקבל סומ"א"ס ו"ך אם ככ"ר פ"ס"ס חת"ה ס"ס ר"י לקבל סומ"א"ס ח"ך ככ"כ"ו ח"ט מקבל סומ"א"ס כיון ע"ן ס"יס"ס פ"ס"ס חת"ה י"ד לכל"י וככ"ר כיון ע"י ספ"ס ככ"כ"ר או סול"ס ככ"כ"ר או ע"ן ס"יס"ס י"ד לגר"ן או ס"יס"ס מחונ"ר לבר"ל שקורין (ר"י"כ"א"ל או כ"א"ק"ע) ס"ס"ל לסכ"ך ח"ס"ל ח"ס לא ע"כ"ו לסכ"ך רק סכ"י"ח לכת"ה סכ"ך עליו סכ"ד"ר ספ"ס"ל לסכ"ך מעמיד סכ"ך לכתחילס ח"ס"ר (ע"ו ו"א"ר) וכן ח"ן לכת"ה מר"ס ומנ"י"כ"ס על סכ"ך חסילו ככ"כ"ר וכן ח"ס"ר ל"סעמיד ככ"ס סכ"ך לכתחילס ס"א"ס כ"י"כ"ר של יכ"ו"ל לסכ"ך כ"ן (ג) (ס"י סכ"ד) : (ס) מהל"ס או ע"ס שקורין ל"סכ"ך שט"כ"ס כ"י"כ"ר ל"סכ"ך וכן ח"ס"ר ככ"ס ח"ל ע"כ"ן ל"כ"כ"ר או לכת"ה עליו ח"כ"ן ל"כ"ס סכ"ל לסכ"ך

דרך הדיים ונתיב החיים

כיס נשם : (ו) ולא חזר ל'לחר אלף לאחר שעה ושנים או פילו אם חזר ללאחר אלף שכשעה שיא מן הסוכה כיס דעמו לשמות נרכה חזן לכוכה : (ז) אפילו אם הוא בענין שא"ל לנרן נרצה הנכנין על אפילו זו כגון שמוצא באמצע שמוצו כ' צריך לחזור ולבדק בסוכה ואפילו אם אינו רוצה לאכול בסוכה זו אלא שנגמל לתוכה לישן ולטייל צריך לנרן לישב בסוכה שאין שינה וטיול שנסוכה זו נפטרין נכרס שנידן בסוכה אחרת אבל אם נכנס להוכס לאכול מיני מאכלים שמוחר לאכילם חזן לסוכה אין צריך לנרן ואם רוצה לקבוע עימו סם לשמות יין ושאר משקים שדרך לקבוע עליהם מן כזין צריך לנרן שהרי אסור לשמות חזן לסוכה ומ"מ לפי שיש מתפקדן על כרכה זו לכן כגון כדרכו של לקבוע א"ע בשמים רק בסוכה שאלל כס כיום ויבדק עליה לישב סוכה :

מן הסוכה פנח סכמס קי ופואים מן הסוכה ממני פסרן ויפואים וכן כשספד קר והמאכלים הסמיים נרבים אכל סמורו כנים (מ"א ס) ודינו כמו בידו נשמי : (ט) ונמקום שספור מן סוכה ואינו יוא משס נקרא כדיוס ואינו מקבל סכר עליה (ס) ואינו רשאי לנרן השום דפוי כרכס לבעל : (טו) אין מבדכין לישב בסוכה אלא בשעת אפילם קנב אכל בשעת אפילם פירות או שיובכ ומטייל סם א"ל לנרן כי כרכס סאכילס פוסרה סכל אפילו שינה ואם נידך פנח אהפ בשעת אפילם ולא יוא סמוכנו לעשות עסקיו או לבדכ"כ להסלל אף אם יוא סמוכני רק שהיה דעמו לחזור מיד א"ל לנרן שנים לישב בסוכה אפילו אם אוכל סמורו סם או שמוצא אהפ כיא ולכן מי שיובכ כל כיום בסוכה יובן נלילס

בסוכה ומהסלל סם ואינו יוא לטום עסק רק ארעמא לחזור מיד א"ל לנרן רק בשעת אפילם ראבונס ואחר כך א"ל לנרן מיד דהוי אהפילין אם לא חלפן סל ע"מ להחזיר דא"ל לנרן כשמינה אה"כ אבל אם יוא לעשות עסקיו (ו) או לביכ"כ להסלל צריך לנרן סרת בשעת אפילם שנים וכן מי שמקדס בסוכה בשנת או גי"ס ואונל סם יותר מככילס מדכר סעשוי מהמחס כמיים כדי לזאה יד קידוש במקום סמורס וסוכן לנים ללמוד סם ואחר סוכן לכוכה לאכול סם סמורס סגם או י"ס צריך לנרן פנח שנים לישב בסוכה (ס) : (י) מי סכולך כמאמצ סמורו לסוכת חכירו ואוכל סם שיעור שצריך כרכס צריך לנרן סם לישב בסוכה (ז) (ס) : (יח) מי סככס לנרן לישב בסוכה ומכר באמצע סמורס או אחר סככר אבל צריך לנרן כי סישיבס מן סמורס וכיא ממוס שיש לס מסך זמן דצריך לנרן (ס) : (יט) מי שממסנח סמניח חלוס בסוכוס צריך לנרן כ"ז סככס לישב כס ולהסעכס סם או לטייל סם או לישן כס ודוקא אם ספסיק כגון שיא לעסקיו או כיווא כו כמו שנתאכר לעיל אבל בלא"ס סככס כסס אהר כסחרים ויוא כוס כל כיום כמו לעיל לענין כרכס אפילם (פ"ו ס) :

כס כיום ויבדק עליה לישב סוכה :

קעב דין מי הם הפטורין מן הסוכה

(א) ואדמו"ר ס' גר"מ סעיף ג' כתב קטן שא"ל לזמנ דהיינו בן ששה שנים שלמות ואם סקטן תכס ותריף בענין שא"ל לאמו אפילו כסכסו בן ס' שנים שלמות חייב בסוכה : ואם סכא אוכל וישן חזן לסוכה אין צריכין למחות בידו אבל אביו חייב לגעור בו ולהסכסו למדן בסוכס כדי להכנס בתלות אבל אמו אינח חייבת לתכנס בתלות והרי היא אולנו כסאר כל אדם ומוחר לס יובן לפניו לאכול חזן לסוכה א"ע שידועת סכורתי לא יכנס לסוכה ידוע סכסו מאפיו סדעת (אדמו"ר גר"מ סעיף יא) :

(ב) ואדמו"ר ס' הרל"ס סעיף י' כתב דעכשו שנוכחין לעשות ר' מחיות לסוכה אף סחת חייב בסוכה : סייט

(א) נשים פטורים מסוכה ואעפ"כ רשאים לנרן אלא אחרים לא יכרכו לסם אפילו אם אינן יודעות בענין לנרן כמו שנתבאר לעיל בני שופר (מ"א ס' מר"מ) : (ב) קטנים פטורין מסוכה אבל קטן סכסו בן (א) המס י"ס חייב אביו לתכנס שיאכל בסוכה וכן אף שאין אביו בביטו אין לקבל שיאכל חזן לסוכה וכן חתם כמים (ס) ובמ"א : (ג) חולס ועממיו פטורין מסוכה ואם סח חולס שאין בו סכנס או סממשין אינן פטורין רק בשעת סמחול צריך לסם ובכספס שא"ל לסם חייבין בסוכה ואם סח חולס שיש בו סכנס סממשין פטורין אף בשעת שאין החולס צריך לסם כל כך (ס"א) : (ד) מי סמקו דס בתוס"פ טוכוס חייב בסוכה ודוקא כשעושה סקוס

לחטטנו יותר כריאות אבל סמקיו דס מהמח סמרגיס ק"ת חולו וכשיובכ בסוכה סמרגיס קרירות פטור מסוכס וכן מי כרגיל לשמות סמקס סמסלל סל מהמח חולו אין לשמות בסוכה כי ע"כ לא יוכל לישב בסוכה דכ"ס סכנס סח לו (מ"א ס) : (פ) מנעמר פטור מן סוכה סח ולא מממיו אבל נלילס ראבונס אפילו מנעמר חייב לאכול בסוכה ודיס כמו בידו נשמיס : ארוב מנעמר זס שאינו יכול לאכול וליבן סם מפני סרוח או מפני סכונכיס ופיוא כסס או מפני סרית וכל אלו סככרס וכיווא כסס אם מנעמר בשעת שינח ואינו מנעמר בשעת אפילס חייב לאכול בסוכה וספור לישן ואם סח מנעמר גס בשעת אפילם פטור מלאכול סם כן גס (ועי' פ"ח ס) ואם דיוא ככילס אף ממנעמר כשינח או לסיך כייס סכ"ל לו ככער במקרה אבל אם ענח סוכה פחלס כמקום ממנעמר כשינח אף באפילם לא יוא (ס) : (ו) מי שאין יכול לישן בסוכה מהמח סכ"ל לו כשישקס ידו ורגליו בסוכה לא מקרי מנעמר וחייב בסוכה (וראיה ששיעור סוכה זע"ו עופים סכורתי צריך לטף ידו ורגליו לישן סס) ולא יוא אדם לומר מנעמר בני אה"כ כדכר סרוב בני אדם מנעמרין מן אכל בלא"ס לא (ב) ואין סמנעמר פטור אה"כ יואל מנעמר כשיווא מן סוכה אבל בלא"ס חייב לישב בסוכה (ס) : (ז) מי סככס לו סרוח בסוכה כולל סכס ויש נר בביטו אין מעריחין אופו לידן לסוכת חכירו אלא אוכל כביהו ודוקא כסאר כיליות אבל כילולס ראבונס ורביה אם אפסר לו לידן לסוכת חכירו צריך לידן ואם א"ל לו לידן לסוכת חכירו כגון סדר ככסר דיס כמו בידו נשמיס (ס"א) : (ח) סחן פטור מסוכה כל שנתע ימי סכשפח ורואו להחמיר על עמנו וליבכ בסוכה (ג) ואינו רשאי לנרן וכן כשעניינם כשאלנין אלא סחת וממשיחין אוחו כתוך שבעת ימי סככסס ויובכיס סם כוכס א"ל לנרן אבל כשאלכילס כניחח חייבים בסוכה וצריכוס לנרן (ס"א ונ"א) : (ט) סאוכליס כסעודס סילח חייבים בסוכה (ס) אבל כסמיו עגרת אם רוצים יכולים לאכול כניח כסעודת כרית מילס (א"ר ס) :

לחטטנו יותר כריאות אבל סמקיו דס מהמח סמרגיס ק"ת חולו וכשיובכ בסוכה סמרגיס קרירות פטור מסוכס וכן מי כרגיל לשמות סמקס סמסלל סל מהמח חולו אין לשמות בסוכה כי ע"כ לא יוכל לישב בסוכה דכ"ס סכנס סח לו (מ"א ס) : (פ) מנעמר פטור מן סוכה סח ולא מממיו אבל נלילס ראבונס אפילו מנעמר חייב לאכול בסוכה ודיס כמו בידו נשמיס : ארוב מנעמר זס שאינו יכול לאכול וליבן סם מפני סרוח או מפני סכונכיס ופיוא כסס או מפני סרית וכל אלו סככרס וכיווא כסס אם מנעמר בשעת שינח ואינו מנעמר בשעת אפילס חייב לאכול בסוכה וספור לישן ואם סח מנעמר גס בשעת אפילם פטור מלאכול סם כן גס (ועי' פ"ח ס) ואם דיוא ככילס אף ממנעמר כשינח או לסיך כייס סכ"ל לו ככער במקרה אבל אם ענח סוכה פחלס כמקום ממנעמר כשינח אף באפילם לא יוא (ס) : (ו) מי שאין יכול לישן בסוכה מהמח סכ"ל לו כשישקס ידו ורגליו בסוכה לא מקרי מנעמר וחייב בסוכה (וראיה ששיעור סוכה זע"ו עופים סכורתי צריך לטף ידו ורגליו לישן סס) ולא יוא אדם לומר מנעמר בני אה"כ כדכר סרוב בני אדם מנעמרין מן אכל בלא"ס לא (ב) ואין סמנעמר פטור אה"כ יואל מנעמר כשיווא מן סוכה אבל בלא"ס חייב לישב בסוכה (ס) : (ז) מי סככס לו סרוח בסוכה כולל סכס ויש נר בביטו אין מעריחין אופו לידן לסוכת חכירו אלא אוכל כביהו ודוקא כסאר כיליות אבל כילולס ראבונס ורביה אם אפסר לו לידן לסוכת חכירו צריך לידן ואם א"ל לו לידן לסוכת חכירו כגון סדר ככסר דיס כמו בידו נשמיס (ס"א) : (ח) סחן פטור מסוכה כל שנתע ימי סכשפח ורואו להחמיר על עמנו וליבכ בסוכה (ג) ואינו רשאי לנרן וכן כשעניינם כשאלנין אלא סחת וממשיחין אוחו כתוך שבעת ימי סככסס ויובכיס סם כוכס א"ל לנרן אבל כשאלכילס כניחח חייבים בסוכה וצריכוס לנרן (ס"א ונ"א) : (ט) סאוכליס כסעודס סילח חייבים בסוכה (ס) אבל כסמיו עגרת אם רוצים יכולים לאכול כניח כסעודת כרית מילס (א"ר ס) :

דרך ההיים ונתיב החיים

(ד) היינו שאלו להיה יבן ומבאר חמיר כיה סהין כנר
 נמש ונשישראל דר בהר זח סהין כחכו די כב (פ"ד)
 שפאלר ביר"ד ס' ק"א) חייב לפנות סוכה כהנר זו ולדור
 כמקום: (ה) והדמ"ר ס' פ"מ סעיף ב' כתב דייב
 לאכול סוכה ולבדק במשלה כס' מר"מ סעיף י"ח
 כשהק' תפול ס' קט"ו כנסה ס' :

סוכהים לית' סייק' לדרך אכל אם יכול לישב בסוכה בלי סוכה זרקי לישב אכל בליה נמלן זרקי לשרות כדי
 לישב בסוכה והפילו הוא לן ככפר בין סעי"ג ויכול לפנות סס סוכה נמשע ממון חייב להשתדל לסיים לו סס
 שוכה כדי שילין כה ודוקא שאין סוכ' בליה אכל אם סוכ' גס בליה עמד גס בליה לשרות אחר סוכה נמשע
 פ"ל (סג): (יב) כסולמס למבוע חובוסיס מכסדים כסוכות כואוס: כחופה וכמו כהנהבאר ככלי חוכיס פ"ג אם
 אין יכולים לפנות לפס סס סוכה יחמירו על עמסם לחזור לכתיבה ככל לילס כדי לקיים מצות סוכה (סד):
 (יג) כסומרים גנות וסדסים וחסהים וכיואל כו אם חסר להמור כולו ממקום אחד יעשה סוכה וישב סס (סה):
 (יד) כפסון ית אכל כסוכה כסוכה פסורין בין כיוס בין בליה דהיסיס להמור סלא יעש כפן פס"ג ואם סוכה
 כענין סה"ל (ד) שומור חייבין (סז): (טו) סוכהים כחמות חפ"ס שגילין כל כסנס כיוס פסמיס לאכול כחמת
 כיוס פ"מ כסוכות חייבים לאכול כסוכה הפילו אם דייס הול לפיר והגויסוסס כתיק כסיר חייבים לפנות לפס סוכה
 כדי לאכול כפת כילשכרו אם אונס יכולים לולך לביסם ולאכול (סח): (טז) כל כססורין מן סוכהס שנתכאר
 לפיל כססורין חמתת לער או חמתת כלכג וחולי שאין כו סכנס או חמתת סוכה חייבין בליהס גראשוס לאכול
 פל"ס כוים (ה) בלא ברנש כסוכה כמו כירדו גשמיס :

קעג דיני ברכת שרתוינו על הסוכה

(א) והדמ"ר פסק שנס בליל שני יבדק סוכה ואח"כ ון :
 (ב) וכל זכ בליל יו"ט או בליל שבת שיש כפן קידוש
 סיוס לכן הוא סומך ברכה כסוכה לקידוש סיוס אכל כהאר
 ססודות כסג אפילו כססודות סנה זיו"ס סהריס שמתדך על
 ססוס ריון שאינו אומר קידוש סיוס אינו אומר לישב
 כסוכה קודם שתיית ססוס לפי שזריך לסומך ברכה זו
 לפאכילס שסוף כסגוס שפלים מברכין (אדמ"ר ס' מרמ"ג סעיף ג') :

ית קידוש זמן: (א) וזה"כ סוכה ומי סלא אכל כסוכה לא בליל א' ולא כיוס א' כהאכל בליל כ' כסוכס זרקי
 לברך סוכה ואח"כ זמן (ס' הרמ"א ב"ר דלא כמ"א וס"ו): (ב) כהאר סימס מתדך לישב כסוכה חייב אחר
 ברכה כמזילא קודם שיטעוס ובליל שבת וי"ס אומר ברכה כסוכה אחר סקידוש קודם שיטעוס (ב) (סז): (ו) מי
 שכתב לומר זמן בקידוש ליל א' ובליל כ' אחר זמן אין זריך לברך עוד זמן להשלמה ליל א' (דמ"ג אם כיוס י"ס
 סרי אחר זמן ואם אחרת כיוס י"ס סרי כהל"ט) ואם אחר בליל א' ובליל כ' לא אחר או סלא אחר כתיבס יס לו
 כשלתין כל כסנס אימת שיזכר אפילו כסוכה כססוס בולך כססוס אורה ואפילו כלא כוס אכל כשמיני אם סכר
 ואלא כזמן דשמיני אף להשלמה כשניל י"ס א' (ס"ס ס' חע"ג) :

קעד הנהגות ליל ויום השבעה רבה

(א) חסניס כל ישראל לסיוס כעוריס בליל ערבה וכבר כדפס כסדר - כיוס כשניסי סהול כסענא רנס ויהיסי
 לומר למנלח כמו כ"ס ואומרים מומור לתודס ואל' כמפת ואומרים קרים סלאחר סהסלס כמו כיו"ס ואומרים
 אין כשוך כמס ישראל כמו כיו"ס ואומרים כקדושת מוסף כעריף כו' ככודו מלא מולס כו' ולין עשיין מלאכס
 סל חיל עד אחר יזאלס כתיביכ"ג ומרביס קנש כנרזה כמו כיו"כ וכסדקדקיס עטיגין לפכול ערב כסענא רנס ונכסיגין
 ללנות כנדי שבת וסב"ן אונס כקיסל ומקיסוס כיוס זס ז"ס פס סלולב ופרנס ואוחו סחיס כיו"ס עד כשניס
 להפנה אפויס וניה כסחכרו: וסלולב מידו ואוחו כערבה לבדו (ס' מרבי"ד וס"א): (ב) ערבה סלולב אף כסחרקס
 אסיר לפסוע פלים כמסו כיון (סג): (ג) אסור ליכנות מן סהובענא כל אופו סיוס אף אחר כפילתס מדוס ולכוד'
 יומא היפקזלי אר"כ כמנס פלים מטיקרא וסוד לכניסי כסובענא וזרזוק אוחס לפוך כהמור כשעס אפייס מצות מנס
 סואיל ולישכידו כס פדא מנס ליכפנר כס מצוס אחריתי (סד): (ד) יס לחבר סלא יקון סיבראל כעמ"י ערבה
 למנס כמכס עו"ג אפילו כרשות עו"ג רק כסו"ג יקון כעמ"י ויקח סיבראל ממנו (סז): (פ) אם חל יוס כסובענא
 רנס כיוס א' וקז"ו ערבה ככנס וסכילאו כסירס לנלח כס מיכוס אם זוס סיבראל לקוואכ ואפילו לא זוס לקוואכ
 כפריזת רק סאמר סתפא מומנתת למ"ס ואיכ"א פירס"א כדבר יס להחזיר אם יס לו פריסה אחרת (סס ועי' כמ"א):
 (ו) שיזור ערבה זו אפילו עלס אחר כבר אחר מיטו ססרלחו וכפן לשכוס ערבה יסכ מנס זס חלי ואכוסו (סס) :

קעה דיני סוכה בשמיני

(א) בקידוש ליל שמיני אומר זמן (ס' הרמ"ב): (ב) יושבים כסוכה ליל שמיני ויום שמיני וזמן מברכין לישב
 כסוכה ואפילו אחרתי לים כשדס ביש"מ זריך לאכול כסוכה אכל לא ישיס כסוכה לא בליל שמיני ולא
 כיו"ס

דרך החיים

ביום שמי וכן אין לאכול סידוח נאכס ביום שמי וכן פס שאין נס כניס כלל דמילא כל דבר שאין נרכס לישב כסוכה כבאר ימי סבוכה אין אוכלין כסוכה כשמי משום דלית סיכורא כמו בשנייה שאין שמיים כשמי משום דלית סיכורא שכול מדרגת משום דכלא"כ אין מברכין אשינא (ועי' סי' הרמ"ח) : (ג) כשיזאלין מן כסוכה ביום שמי אומרים יבי רזין כסס שמינו כו' ואבד לכסין כי"ס לזרז י"ס חנירו וכסוכה לכניס כשולחנות מסוכה ליתו יכול לכנסם אבל לא יסדר אוהם לזרז ליליה אבל אם צריך אוהם לזרז כיום וכן אם צריך לסדר אוהם שלא יבא גראה כפיס כהורגס מותר לסדר אוהם (סי' הרמ"ז) :

קעו דיני שמיני עצרת

(א) אין לאכול בליל שמיני עצרה עד שהחשך מהמת דלין מברכין או לישב כסוכה ומ"מ אם ישב לאכול אחר הפלג מנינים ה"ק שהוא מנפ"י א"צ לברך (סי' הרמ"ב) בקידוש יאמר זמן משי שהוא רגל נפ"ע (כ"ט) :

קעו דיני שמחת תורה

(א) ליל השי' מקדישן ואומרים זמן : (ב) נכנסו לכוזיא כל ספ"ס שביכול בין בערבים בין בשחרית ובערבים נכנסו אחר כשיזאלין ז' פעמים עם ספ"ס מהזרין ספ"ס לכול ומשיירין ס"ס אהה וקורין כ"ג גברי נפרשת וזאת ככרס וצריכין לומר קדיש על ספ"ס אחר הקריאה ואין סומכין על קדיש שגאחר עלינו משום דכוי ספסל : (ג) בשחרית אחר במקסיס ז' פעמים עם כל ספ"ס משיירין שלש ס"ס באתח קורין וזאת ככרס וכשנייה בראשית ובהלכות מסעיר נענינו של יום ולא אין כ"ס אלא שני ס"ס קורין באתח וזאת ככרס וכשנייה בראשית והח"כ לוקחין כראשונה וקורין נה מסעיר ובקדיש יאמר על הספר תורה כשני וזאת על הראשונה ואם שכה לומר קדיש על הראשונה יאמר פעם אחת על כשני (סי' הרמ"ט) ונכנסו לברנות סקרואים כש"ס וקורין פרשה אחת ככרס פעמים (ש"ס) וכמחיים וזאת ככרס כוא חתן תורה וסקורא בראשית נקרא חתן בראשית וטובין שאף מי שעלם ככר כפרשת וזאת ככרס עולה לתחן תורה או לתחן בראשית דכ"ל וידעין דמשום שמתח תורה לישב פעמא ה"ק כ"ג ס"ס ומיכו חתן תורה לא יעלה לתחן בראשית (כ"ט כ"ט) ולענין ככרס על הכתוב כשקורין ככרס כשני או לוח או נערים ראוין שאלו יברך ויבאר ישמעו ויאלו ככרסו ונכנסו לקרות כל כשנייה לס"ס וראוי שגדול יברך ככרס הכורה ובקטיס ישמעו ויאלו וקורין לכ"ס פרשת כמלאך הגואל (כ"ט כ"ט) וז"ל כבי' ז' :

קעו דיני חנוכה

(א) כ"ס נכסוין מהחילין כמות ימי חנוכה ויום שלמיסס ויום בלאחריכס אבד לזרז כו' א"צ וכן יחד אין לקנות כהתלה העיני ביום שלמיסס ובלאחריכס אבל אם נכ"ג ככר לפקנות כהה אין לשנות מוכנסו (סי' הרמ"ז מ"א) : (ב) כמות ימי חנוכה אבדו כהספד ותענית ואין מתענין כהס אפילו יא"צ אבל שוהרים כעייס מלאכה וטובות כשניס שלא לעשות מלאכה כעוד כהנרות דולקות ככיתו משום שכנס נעשה על ידין ופוא הני כש"ס (א"ר סי' הפ"ד) ואין להקל לכן (ש"ס) : (ג) תענית הלום אין מתענין כהס רק אוהן תעניסס כמתענין כהס ככ"ס ואם עבר וכהענה ת"ח או יא"צ צריך למיכב תענית להענימו אחר חנוכה ואם כהענה ככ"ס ככסוין יכול למיכב תענית להענימו ככ"ח משום דכוא תענית צריקס וכ"כ אם כהענה ככ"ח ת"ח או יא"צ אין צריך למיכב תענית להענימו משום כחי סעמא (כ"ט ושיין ס"ט) : (ד) חכס ככסוין מותר להספידו ולענין זיוק סדן יתבאר כמקומו :

קעמ סדר הרלקת נר תגובה ומקום הגהרתו

(א) בליל הראשון מדליק אהר ומכאן ואילך מוסיף וסולך אהר בכל לילה עד שבליל ח' יכיו סמוכה ומי שאין לו סמן ככרס כגון אהר ככרס ואין מצי' אצלו סמן ככרס להדליק ואין לו נרות אחרים יק' בכל לילה על נר אחד כשיטור וסמור יתקל לכולם כדי שידליק עכ"ס בכל לילה נר אחד כשיטור וכן אם יש לו סמן מוצמט ולחבירו אין לו כלל מוטב שדליק בכל לילה רק אחד ויתן לחבירו (מ"א סי' סרכ"א) : (ב) צריך להעמיד כנרות כבורה כשוא ולא כשיגול דכוי כמדורס ולא ידליקו כ' הגשים כמטרס אחת ה"ק שיש לה סיות ככרס משום דאין סיכר כהס נרות מדליקין (מ"א ש"ס) : (ג) צריך להניחו למעלה מג' טפחים ויניחו כנפס כסמך לפתח כשמאל כדי כההא כמותה כישין ובר חנוכה כשעאל ואם כ"ס רבים כ"ב ידליקו כהתרים כמקומו אחרים ולא ידליקו כולם אלא כפתח משום דלא יכיס סיכר כהס נרות מדליקין (ש"ס) וגם יזכור שלא ידליקו כמקום שמדליקס סם כל כשנה שג"כ לא יכיס סיכר שהוא כבליל סמאוס (ש"ס) : (ד) ככסכ"ג מדליקין ג"ח בין מנחס למעריב ומניחין כותל דרוס או על כשולחן כעומד אבל כוסל דרוס ומכרין ממורה למעריב ומברכין עליכס ואין ארס יולא ככרס ככסכ"ג רק צריך לחזור ולכדליק ככיתו ואם כש"ץ אבל אין לו להדליק בלילה הראשון ככסכ"ג משום דצריך לומר כהחיות ואכל אין לו לומר כהחיות ככיתו רק אחר ידליק בלילה הראשון אבל כבאר לילת יכול האכל להדליק ככסכ"ג (ס"א ש"ס) : (ה) אם רוצים למכר ולכסלל יכול כש"ץ לברך ולסדליק נר אחד וזאת ידליק כהספידם וכש"ץ יכסלל (ש"ס) : (ו) אויג כהחכס ידליק אהר ויברך וכוא יענה סמן ואם אין אהר ידליק כוא כענינו כלל ככרס (א"ר ופ"ט) :

ק"פ זמן הרלקת הנרות

(א) מצי' שפס קודם זמן כדלקס נר חנוכה אבדו לאכול יובר ככניס סס לא לשנות כשכס יומר ככרס וכן

דרך הדינים

ובן אפילו לנמור אסור מבינים ימיה ואם כחילי סוסק מבינים ומנה (פ"א סי' תרע"ג) : (ג) וכן הדלקת נר חנוכה לכתחלה בשעה ג' עם בחבל רגל מן פסוק ודליקת כבני בית מזונתים יחד ואם כבר יש כוון ואלא כדליק מדליק וכוון כ"ז כבני בית ועודים אפילו עד ע"פ אבל אם בני בניה ימים אין לכרך פליטה ודליק כלא ברבם (מ"א סי' תרע"ג) : (ג) ואם כבר ולא כדליק בליה אין לו תשלומין ופ"ט בלילות סבתים ידליק כמו שא"ל בני אדם היינו הם שנה בלילה כדאשכנח מדליק בלילה ככרם שנים כמו שא"ל בני אדם ובכרם יכרך שפחית (ס"ג) : (ד) צריך ליתן נדב שנת כ"כ שדולק עכ"פ חצי שנה ואם נתן נדב יותר ודולקת יותר מחצי שנה יכול לכתובה שא"ל סק"ה בשמן רק עם הצריך לשיעור חצי שנה ולא יותר לכנוהו וליכנסת ממנו (ס"ג) אבל בשנה שדולק השי"ט אחר חצי שנה ובמקום ששקרא לא מכני ממני בכרואה יאמר שמואל לכתובה נדב הט"ס וכן אסור לטפל בנרות כשדו בלוקים אפילו אחר חצי שנה ממני כרואה שלא יאמר לכתובה נטלו (א"ר ס"ג) : (ב) אסור לכתובה לאורם ואפילו השמים כל קדושה אסור לכתובה לאורם וכוונתם לדליק נדב טובה כדי שיהיה יכול לכתובה לאורם יבא לאור כוונתו וצריך לכתוב נדב כוונתו קנה מכונות של חנוכה ומינן לסדליק נדב על כשולחן רצון מנר כוונתו (ס"ו הע"ג) : (ו) הדלקה טובה מעלה ונכנסת כדלקה צריך ליתן נדב כשישיר ואם לא נתן נדב כשישיר אין פתוך עליה וכן אם הח"כ רוצה ליתן נדב כשישיר צריך לכנוהו ולכדליק מחדש ויכרך (פ"ט ופ"ט כניהו נ"ט הע"ג ופ"ט"ב) : (ז) אם כנסת אף בשמיעה נמקום כרוח וכיבשת כרוח אפילו נפ"ט בטוב מדין מנע"י קודם בין בשמעות צריך לכדליק אבל לא יכרך וכע"פ דמיו לשמיעה שאין נמכרים אחר כשהילה (ס"ז סי' תרע"ג) :

קפא דין הדלקה כטר לטר

(א) כמנהג להחמיר שלא לדליק אפילו מנר חנוכה לנר חנוכה וכ"כ שאסור לדליק נדב חול מנר חנוכה וכן אם נכנסה שעה אסור לדליקו ממנר חנוכה אפילו אחר שדלק פשיעור דכ"י חצי שנה אין לדליק ממני (א"ר סי' תרע"ד) אבל נדב שיכ"ז או של שנה או של פ"ח או של חולס הצריך לנר יכול לדליק מנר חנוכה וכן נדב חנוכה יכול לדליק מס' (ס"ט) :

קפב דיני הדלקה עושה מצוה ולא הנחה

(א) הדלקה עושה מצוה ולא כוונה שא"ל כוונה מונחת נמקומה שלא לשם מצוה הנוכח מדליק מס' וא"ז לכסידם ולסריחה לשם מצוה הנוכח ואם כוונתו דולקת ועומדת מנחה ואח"כ מדליק לשם מצוה וצריך לדליקת נמקום פתחה ומיחה מס' חצי שנה ואם ארוחה כ"ז נמקומו כ"ז מונחת לא יאל שדראש אומר לזכרו כוון דנקט לס' (סי' תרע"ב ופ"ז ס"ט) : (ג) אשם חייבה נ"ח ויכולה לדליק בעד כל כ"ב ותיקע שכניע לחינוך חייב נ"ח (ס"ט) : (ג) כוונת אש יכול לכתובה כפרועה מוצב ואם יש לו אשם אשמו מדלקת עליו ואם אין לו אשם יש לו בית מיוחד שאין יכול לכתובה כפרועה מדליק ע"י פיו אחר דכונתו חייב ככל המצוה ולא דמי לנר כדלס' דמקור דכנס ענין שיאווה לאורו משא"כ ככל דלויכא פרכווינו גיטא לאחריים (מ"א ס"ט) :

קפג דיני ברכות הדלקת גרות של חנוכה

(א) כדליק בליל ראשון מנר ג' ברכות • לדליק ושעשה נסים ובהחיינו • ואם לא נירך אמן בליל ראשון מנרך בליל שני או כשיזכור (סי' תרע"ז) : (ב) מליל ראשון ואיך מנרך שמים • לדליק • ושעשה נסים • וינרך קודם שיהחיל לדליק כדי שתהא עובר לעשייתן ואם שכח ודליק נדב אחר פתוח מכראי לדליק כוונתו לילס ידליק עוד ואין מנרך עליו (מ"א ס"ט) : (ג) נדב יאמר נוסח כדרכה שעשה נסים ליש"אל בימים ההם בזמן הזה ואם אחר שעשה נסים לאבותינו יאל (ס"ט בא"ר בשם הגר"ם כרמב"ם) : (ד) מי שלא דליק עגון בטוב כספיקס וכיוצא בו ואין עתיד לדליק כוונתו לילס וגם אין מדליקין עליו בנינו ככרואה נ"ח של אחר מנרך שעשה נסים כ"ו ואם כוון בליל ראשון מנרך שבהחיינו ואח"כ כשבא לבניו נדב נ"ו ומדליק בלילה א"ל לנרך עוד שבהחיינו כיון שכירך בשעת ראייה אבל אם מדליקין עליו בנינו אף שטוב בעצמו לא דליק ואין עתיד לדליק אין מנרך ככרואה וכן כמדליק בעצמו כיון כ"ו אין מנרך שבהחיינו (ס"ט) אחר כדליק סגור כראשון כשוד שמדליק שא"ל ככרואה אומר ככרואה סללו אט כ"ו (ס"ט) : (כ) אשם שאינה יכולה לדליק יכול אדם אחר אף שכבר יאל לדליק בשבילם ולנרך ובלבד שתהא עומדת אצלו בשעת כדרכה ובשעת כדלקה וכן אם יכולה לדליק בעצמה רק שא"ל לנרך יכול אחר לנרך כשכילס ויחא בעצמה מדליק (תרע"ט) :

קפד כדר הדלקת הגרות

(א) ככרואה של חנוכה נירך ליתן בשעה שפשיעור לפתח ששמאל ככניסו ופיואמר טוב לדרסד נניסח כסמוך כוונתו כנון אם כפתח כמורת יסדרס ממורת לאשרב ואם א"ל לדרסד כן יסדרס כשכס עס ככוסל ככפתח כס כעשה כסמוך לפתח וימן בלילה כראשון כדל הול כפתח ונליל כ"ו יתן כנר כוונתו לנר חלל כניסו דכיונו ככנר כוונתו יבא לישעו וכנר כראשון יבא לכמאלו ויחמיל לדליק מן כנר כוונתו וידליק מימין לשמאל (פ"ז סי' תרע"ז) (פ"י ש"פ ופ"ז ס"ט) וכ"כ ספ"ס נמ"ז) :

קפה דין אכסנאי בתנוכה

(א) אכסנאי אף שמדליקין עליו בנינו ואין לו אלא ככפס"ב כמתאכילן כס חדר פיואמר צריך לדליק נדב חנוכה א"ר

דרך החיים

(א) **למד** כי הרעיון דלה כפי (ה) ונחירם הסמוכין אל כפי כפי ואל להלוק כפי הרעיון רעיון ליום מכח הדרך מן הסדרין שזוהי נר לכל אדם אבל אם חיים סמוכין על שניה כפי הרעיון להלוק כפי וז"ל שני כ"כ סדרים יחד שזוהי להלוק כ"ל כפי ושי שאלו בקרבות כפי אחר יגון בן אלל חניו לפי שזוהי להור אחר לית מלוק כהקום האוכל אבל מי שאכל אלל חניו כקראי צריך לית לניו ולפולק (כ) : (כ) מי שנתחבב אלל כפי ואל לו כעצמו גיוס להלוק ואל מלוקין עליו כניו צריך וסבהה פס כפי כ"כ כפרוסה דייטו שפן לו קר פס שיש לו חלק ג"כ כפרוסה ויואל כוס וספסוף צריך לטוסף שפן שפן כשיל ספרוסה שפן שפן צריך לית לנוד חיי שפס (כ) וק יכול כפי כ"כ לקטס להארס קטס שפן כעצמו ופי כעצמה כפרוסה (מ"א כ) :

קפו נר שבת קודם לנר הנוכה

(א) **מי** שאין ידו משנה לקטס נר הנוכה ונר שבת • נר שבת עדיף מעני היום כפי ואם יש לו פל נר שבת ואין משפח לו פל נר הנוכה וקידוש כיום נ"ח עדיף מקידוש כיום ופינו נר אחר אבל אם יש לו נר אחד בכל לילה לתאכס יין קידוש קודם (ב) ודמינא א"ל להלוק רק נר אחר רק המהרין מוסיפין בכל לילה נר א"ל וכן נר א"ל של הנוכה קודם לסנדלס (סי' תרע"ח) :

קפו דין הדלקת נר הנוכה בערב שבת

(א) **בערב** שבת מלוקין נר הנוכה תחלה ואחר כך נר שבת ומכרז פליסס כמו כחל אף מהלוקין מנע"י וכינוי מפל פמנה ולמעלה (כייט כעס ורביע קודם פליסס) אבל קודם פלג פמנה לא יאל (ואל כדלוק קודם פלג פמנה צריך לכבות ולדלוק קודם ניה"ש ולכרז עי"ש) (סי' תרע"ט) : (ב) ואל כדלוק נר של שבת קודם אם לא קיבל עליו שבת כעשה סדוקה יכול להלוק נר של הנוכה אבל אם קיבל עליו שבת כעשה סדוקה אסור הוא כעצמו להלוק רק יום אחר מ"כ להלוק כענינו נ"ח וכן אשה שמדלקת כעצמה נ"ח אף מהלוקה כסח נר שבת קודם ולא קיבל עליו שבת כעשה סדוקה כוי כקיבל כעצמה וסאמר ג"כ לאחר להלוק נר הנוכה כענינו (מ"א כ) : (ג) כע"ש מהסליון פמנה תחלה ואח"כ מלוקין בין כניו בין כניכ"ר ואם צריך ככבוד שחפלו מנהל ודיליף תחלה ואח"כ יספלו מנהל : (ד) כע"ש ית כס שפן ויהר כדי שסחא דולקס עד חיי כע" אחר ז"ס (כ"ס פ"ט) : (ה) כע"ש צריך ליתן שם דבר להודין בין כעצמו לפסח כעניל כדום שלא יכנס כפרוסה כעצמה סדלס (סי' תר"ס) :

קפח דיני הדלקת נר הנוכה במוציא שבת

(א) **כע"ש** מלוקין כניס"י קודם ויתן לך וקודם כנדלס על כיום ואם שבת נומר אהב שוננתו כספסל יאמר כעניל בין קודם לחול כלא כום וידלוק ואח"כ כענילין וכניו כעניל תחלה ואח"כ ידלוק [כפוס דאסוק יומא כעצמה מאח"כ] ויחד כעניל כניו ינדיל חיכך אחר סדר קדושה ודילוק ואח"כ יאמר ויתן לך (כ"י כע"ש כ"פ כע"ש כע"ש וספר"ס כע"ש לוח דלא כע"ש) : (ב) אין כענילין כני"ח כע"ש דאין גאוסין לאורו דלא אסור להשמש לאורו (כ"ס) : (ג) לאמרוס על כניס"י כעצמו כעניל ופל ככל ואם שבת יאמר אלל כרחמין • כרחמן הוא יפסח לנו נסים וספלוס כעס ששש לאכזמיו כניס"י כע"ש כ"י כע"ש (סי' תרע"ב) :

קפח דיני ברבות המגילה

(א) **הקורא** את המגילה מנרד לפנים של כפרוסה • על מקור מניס • וסעס כניס • וספחיו • וכן כיום מנרד של כפרוסה פליו (סי' תרע"ג) : (ב) כיון כיום ככרס כעניו על המגילס יאל ככרס או על מוס מכלום מוס וספרוס פורס (כ"ס) וכן כע"ש צריך לכין לכוזל כעניל זה (כ"ס) • אם אכל קורא את המגילס יכרד אחר ככרס מוס ככרס כעניו שאין ככל מנרד להזיל רבים ככרס כעניו וסאכל יקרא את המגילס • נר יאמר ששש כניס לישראל ואם שש כע"ש יאל • וכן אם אחר כעצמו לאכזמיו • כל דיניס אלו נכדלרו לשיל כע" הנוכה • ולאחריו מנרד ככר את ריבנו כ"י אכר כע" כ"י ששש יעקב וכיום א"ל אחר כע" רק ששש יעקב ואין מנרד לאחריו רק כניו אכל כידר אין מנרד לאחריו ויכל לנרד כלא שס ופלכום ואם לא בירד לא לשפס ולא לאמרוס אשיל כניו יאל כדענר (סי' תרע"ג) : (ג) מי שאל ככר מנרד לכוזל אחריו יד שנתן ואם יודעין לכרד כעצמן רק שאין יודעין לקרוס כעצמן יכרס סס כעצמן וכאכר יקרא וככ"ז אם מנרד כעצמן יאמר כיום ככרס אק"י לשש מנילס ואכז סקרא לנכ"ס אחר יאל כניכ"ר דמלס יאל כוא כקראס כניו ואם צריך לקרוס לנכ"ס קודם כיון שאין רואם ללסס כע"ס קראס י"א וסזיר דמי (כ"ס כע"ש) :

קצ דיני זמן קריאת המגילה

(א) **חייב** אדם לקרוס המגילה בלילה ולחזור ולכנותה מוס וכל לילס זמנס כל פליס ששש זלס ככניס (סי' תרע"ד) : (ב) מי שואל אלוס קנה ואיש יכול ליתן לניכ"ר וצריך להמתין עד אחר שקראו סקל וקסס עליו לית כעניס כ"כ וקודם קראת המגילס אסור לאכול יכול לשמוע קראתה כע" מפלג כעניו ולמע"ס (כינוי כע" ורביע קודם פליס) ויספלו משריב כענילס וסא"כ יקרא המגילס חיי שש קודם פליס אשיל מי שאינו מנכנס כיון כסולס קנה אסור לאכול עד אחר קראת המגילס אבל כעניס קודם קראת המגילס י"א

דרך הדינים

לכסוף ולנרד גדול ביום חולק קצת או מי שמתענה ובתענית קשה עלו מאד יכול לטעום קודם קריאת המגילה וישור טעמים ביום כניסתו גם או מתקין כשישיר ביום (מ"א וא"ר ט"י פר"ב): (ג) קריאת המגילה ביום אחד כל ביום עסק פחותה עד שיהיה ביום קריאת המגילה עמוד כשאר ימי דיעבד (ט"ו פר"ב) ולק מי האווס קרא יכול לשמש כל יום במגילת פ"ט דכוי דיעבד (מ"א ט"ז נתי' פר"ב): (ד) המטרה ביום וסיואל כשירא והינו מולא מגילה לכו"ך עמו וקראתו ב"ג או ב"ב או ב"א בלא ברכה אחלה וסוף ולרד לקרואה נעברה (דבלא נומה בני י"ן) ולא היא להמתין עד שימים כללו יכול לקרואה מרח' אחר ואליך רק נעברה ובלא ברכה ולא מודתן לו אח"כ מגילה כ"ד לרד להורד ולקרואה כנכנס חסילו קראתו ב"ג (ט"ו פר"ב) וס' נפ"י): (ה) קן פירי שמים נדרך או נכשפים ביום י"ד ולא ס"פ בידו מגילה ואח"כ נודתם: זו מגילה נפ"י קורא ליהם נפ"י בלא ברכה (מ"א ט"ז):

קצא דיני קריאת המגילה

(א) בכל הימים נקריאת המגילה ארבעים ונכוס (ובין לקרות המגילה בנימו לטני ככ"ב) וגרם ומתכנים הם הימים (ט"ו פר"ב): (ב) אחר הקורא ואחר שומע מן הקורא יא י"ח וסוף שיחמם ממי שחייב נקריאת אכל שומע מן הקטן הקורא לא יא והפילו אכס בשומע מן הקטן לא יא (שם וב"י) קפ"ו נפ"י ס"ק ג'): (ג) אכס להחלה חמט המגילה האנכים ולא היא יכוס לקרואה נעמט אכס יודעת או לבשע מאכס אחרים כיודע לקרות ואכס אינם מוטיא את היום נקריאת המגילה (מכוס דפאלס לקרות המגילה בליכור מתי ככוד י"כור ולקן אף בידוד אינה מטיא מכו דלא פלוג) (כ"ט): (ד) מקוש שאין מנין כנון ככס' אכס אהד יודע ופאחרים היק יודעין אהד קורא ופאחרים שומעים ויולאים ולא כולם יודעים כל אהד קורא לעמטו (א"ר ט"ז דלא כמ"א): (ה) רלוי וכוון שיכא נכ"א מגילה כשירס כ"י שיחמ' נעמטו מלה כחלס בלחם כי היא למטע כל כינס מספ"ן מהמת כרעם ובגלול שמגללים שמים נעמט ולא חיסר כינס אהת לא יא וכן כל אכס חמט לב שומעם בעזרת נשים אכס אכס רלוי וכוון להיות לב מגילה כשירס לקרות כחוכס כי שם היא למטע מן כס"ן כשם אהן וכן חיינות למטע כמו ארבעים (פ"ט ט"ז):

קצב דיני הפלת פורים

(א) בערבית אחר אהר הפלת ש"ע ק"פ עם התקבל וקורין את המגילה ואחר שכרך ברכה אחרונה על מגילת אומרים ואהר קדוש ט"ו ולא חל כ"ש אומרים ויבי נועם וזהו קדוש ואחר קריאת המגילה ק"ש בלא סתקבל ואומרים ויהן לך אהר חל כמ"ט ובכדלה על כיום כניכס"ג אומרים אחר קריאת המגילה (סינו כמו נשאר ימות כשנס אהר סדר קדוש) (ט"ו פר"ב ובמ"א): (ב) בשחיות אהר ש"ע אומרים ח"ק ומזוילין ס"ה וקורין כס בערשת ויכא פמלך ואח"כ מכניסין ספ"ט לפיכל וקורין המגילה ואומרים אשירי ובלא לזיון ואומרים קדש שלם עם סתקבל וסין לחנוך סתפילין עד אחר קריאת המגילה (מכוס דר"ק ויקר אל סתלון) ואהר יש מילס כפורים מלן קודם קריאת המגילה (מכוס דכ"ב וב"ב וז' מילס) (שם ובמ"א):

קצג דיני משלוח מנות ובתנות לאבותים

(א) חסילו ממי מהפנתנס מן כ"דקס לרד ליתן שמי מתנות לפני עניים אחרים וכן לרד לקיים משלוח מנות איהר לרשט כ"ו ולרד שמי מתנות איהר אהר (ט"ו פר"ב) חל מי שסיכולת בידו ומכנס מתנות לאביוות ומשלוח מתנות איהר לרשט כ"ו זס מאונת ויעיקר לבמה לנ אלמנות ויהומים כפורים ולשלוח מתנות (כ"ט) ובמתנות להביונים כ"רד לקיים לא ימן ממעית משבר (מ"א ט"ז): (ב) משלוח מנות לרד לבנות שמי דברים ממניי אובלים חל מתנות לאביוות יכול לק"ס חסילו בולח לפני איוס כנד (פ"ט ט"ז): (ג) אכס חייבת במשלוח מנות ומתנות לאביוות ומכנת מנות חבלה אכס ואיהר איהר חל מתנות לאביוות יכול אכס לשלוח לאיהר וכן לסיך (ט"ו פר"ב): (ד) לרד לקיים משלוח מנות ביום וכן מהמט לאביוות לרד לקיים ביום (כ"ט):

קצד דיני סעודת פורים

(א) מזה להכרות כסעודת פורים ועיקר מזה להשומע בהערות (רק גם בלינס לרד לבטום קפת) רק משם דשידו במשלוח מנות מושין איהר מקוחס בלילה ומתפללין ממה כעוד ביום גדול ועשין אופס אחר מנחס ולרד לעשות ע"ס רוב כסעודת ביום וכחל אורים כפ"ט מושין איהר כהערות מכוס ככוד שנת וסוכ לפסוק קפת כזורס קודם שיחליל כסעודת (וספך לדבר ליכודים ס"ת אורס ודכשיין אורס וז טר"ה) וי"ח שיש לאטול פ"י ורעוין כפורים וכל לרעוין שכלל דטאל וחבריו כככל (ט"ו פר"ב):

קצה דיני תענית בפורים

(א) אהר להפנות כפורים שס חפית בניי סימים י"ד ומ"ו בין לזני כרכים בשושן רק פ"ז בלכד בין לזני שירות בשושן רק י"ד בלכד חל ס"ח מותר להענות כפורים ומתענה עד סוף לילס ויאלכ כסעודת פנפ"י חל ביום פ"ז לזני שירות מהמנה ס"ח ומחלים ולרד למיכב הענית להעניו ח"כ אהר ימי כפורים וכן אכ עבר וכרענב חפית אהר בניי סימים לרד אח"כ למיכב הענית להעניו (ש"ס פר"ב) דיני כספור יכפאלו חלל דקוס דין פ"ב:

א"כ

דרך החיים ונהיב הדריים

קצו דיני אבילות ואנינות בפורים

(א) ארץ נפורה נלל יד יבטע קריאה כמניל מחר והאור נכבד ויין זכום אשר נכחם הלין פלילו אחר הקבורה כיון דכח' דכח' דיש לזכר נכל מיני אבילות הון מיביבם קרקע וגמילה כדל פס' כנרות ל"ב כואו עם מר וכו' ואלו דלכור נחפלין וחרר יצאה גיבכ' יקנרו הם כמס והחר פקבורי יקרא ק"ש ויפסל ויקרא לה כמניל או יבטע מאחר (א"ר כו' הר"ו דלא כמ"א) אבל נכבד ויין מותר און גיום י"ד וט"ו (פ"מ ט"ז) : (ג) אבילות איט טכג כבני סייעס שבס י"ד וט"ו רק דברים כבליעה נכב נכב ועולין למנין שבטע ימי אבילות כמו נכחם ולינו הון מנעלינו וליט יובב על בקרקע אבל ממעט קלה לראוה כל מיני ושמע שטעין אבילות ילך כאלל מחר כטורס ג' כטור כיום גדול לניככ"ג וימתין שם עד כלייל ויהפול מעריב ושמע קריאה כמנילם ונכהיים ילך לניככ"ג אפילו להפסל ולקרות כמנילם (ש"ס) אבל לחר דברים לא ילך מדיבו והפילו להפסל מעריב וכן כיום ט"ו לא ילך לניככ"ג להפסל אפילו פהרים (פ"מ ט"ז) : (ג) כאלל חייב לקיים מצוה מוט (אבל לא יכלו מיני נמה) וכ"ש כצריך לקיים מצוה מוטם ולחייבו ולכלו מוטם להלל הון יב"ה שרי (אבל לא יכלו לו מיני נמה) אבל סוף כלשים אין לשלוח מוטם אלא אר"י אין שם אלא אחר ואלל כגון כדר נכבד יכלו וכו' וכן כרי לקיים מצוה מכלו מוטם אבל מוטם לאביונים יוכל לשלוח אפילו להלל הון ו' דלא גרע מדקס (כ"ס נט"ו ונמ"א) : (ד) אין לשלוח מלאכס נפורים ושי שטעס ב מלאכס אין דוהס כואוהס מלאכס סימן נרכס לעולס (ועל ידי טו"ג מותר) אבל בנין כל שמה מותר וכן מותר לשוק פקדמטי"א וכן גרמם של כאלל כלוס מותר לכחוב וכן כל מלאכס כל מזוס כגון כחוב פס"י כלוס וכן לשלוח אפילו מלאכוס גשורום לזוך אורים ג"כ מותר (ט"ז) : (כ) ככרכים שקרוין כמנילם נט"ו מותר לישל אשכ צ"ד ונעשיות שקרוין צ"ד מותר לישל כ"ו"ו (פ"מ ט"ז) :

קצו דיני נשילת ידים לכטורה

(א) בלא הליכה (אדמו"ר קני"ה ט"ז) : (ב) ואפילו משדורים דקים (ט"ז) : (ג) ואדמו"ר רחב אם הפס הוא שטילה לר"ל כגון שטעס יו"ש ואכל מסס אחריו בלא זיקנו כמס שפסלה להמסק לענין נרכס שפטרס נכרכו ור"ל נכרך המזיל כך הוא כפילה לענין ש"א"ג נעילם ידיס אבל אם שוטס כמס קודם שמהס כדי בלא יבחה על לבא ריקנא וזיקנו כריך לנכך המזיל וצריך ליטול ידיו כאלל בלא יכרך ענטי"א והפילו כטוטל ידיו לכטורה אם אינו אוכל פס כבייל לא יכרך ענטי"א אע"פ שמכרך המזיל וברמ"ו והבשיר לנרף לכניס כואו שיהלל כל כואו כדדי אבילת פ"ס וצריך לזכר כואו ככטורה בלישית של שנת (כ"ג) ט"ג אות י"ז) : (ד) דס כמס חוס ושוף ובגון שמתל בו לרשואה לטקוח נכס אבל דס דמיס אינו נקרא ממש והאוכל דס דמו א"ל נעילס (אדמו"ר סימן קנ"ה כע"ף ד') : (ה) כאלכוו עד הכרק : (ו) נמקומות שחסיין כחמהה תהלו ואח"כ שוסין אותס לתוך מיני עיבה לנגסם בה אבל נמקומות שחסיין כחמהה כשאי קרובס הון מיני עיבה ובה הוא נמוחה אין שם שפסק עליס מאחר שנמוחה על האוכל (סדר נט"ו אות כ') : (ז) ותומן יין כיון וכן תומן מי דבס כואו שפסק וכן יושס היואלת מהמשקין הוא כמשקין כגון יו"ש (כ) כסק אדמו"ר בני"א אות כ') : (ח) צריך לעמד שריסקן עד שנעשו מים פיון ש"ע אדמו"ר סי' קנ"ה כע"ף ו' וס'

(ב) אם אוכל כניס (א) פס (ב) שמכרכין עליו כמזיל צריך ליטול ידיו אפילו איט יודע לכס כוס שומאס יכרך ענטי"א אבל לפס שאין שמכרכין עליו כמזיל (כגון להמניס או פס ככרס כניכיון שיהכרר לקמן בע"פ) א"ל יטול ידיו אבל אם קועס כטורכו עליו כצריך לנכך עליו כמזיל צריכין נט"ו ומכרך ענטי"א (מ"א סי' קנ"ה ס"ק ב') : (ג) אם אוכל פס שמכרכין עליו כמזיל פחות מכניס או אפילו פחות מכוס צריך ליטול ידיו ואין מכרך ענטי"א (כ"ס א"ר ופ"ט) : (ג) אם אוכל פס למתק כהיים כלוסן שיתגאר לקמן בא"ל לנכך כמזיל (ג) מ"מ צריך ליטול ידיו (א"ר נכס ב"כ) : (ד) אם אוכל שיש דבר אפילו פירות וירקות או כשר שמינולו כאלה מו' משקין וסס ויין' דבס דבורים - שמן - חלב - סל - דס - מים) אם דרכן כל אותן דברים לאכול בלא ק' ומזוג אפילו אין נוגע בידו כמשקין כו אפילו באוכל ע"י ק' ומזוג צריך ליטול ידיו (ה) בלא נרכס ואפילו אין מטבל כמשקין רק ראש כסרק אפ"כ צריך נעילס בלא נרכס אבל דבר שאין דרכו לאכול כשם טעם רק ע"י כף כגון (לאקצין' או טיגלין') ואין דרך לאכל ולנוע בידו א"ל נעילס (פ"ו) : (פ) האוכל דבר משקין כחמהס (ו) כבייל לוח פ"ג או כמשקל כחמהס צריך ליטול ידיו וחרמה כעמחה כוי ממשקס אבל כאלל דבר שמתקן כמס בני"ס וכיואל כוס דלא כוי מו' משקין וטובל כחמהס קרובס א"ל ליטול ידיו כיון דכחמהס קרובס לכ"ס כוי כאלל (פ"ו ופ"מ ט"ז) : (ו) האוכל מרקחה משוגן (ביוקטר) א"ל ליטול ידיו דלא כוי מינילו נמשקס אבל האוכל מרקחה משוגן כדבס אם אוכל ע"י מזוג ואינו מוצג בידו א"ל נעילס אבל אוכל בידו בלא ע"י מזוג צריך נעילס (כ"ס א"ר נכס ב"כ) כל שפסק קרוס שאין בו טופס פ"מ לכתפיה אינו משקס לענין נעילס ולוח יין או מים (ט"ז) האוכל פירות פנוכלים כמים אם משקס טופס פליכס צריך ליטול ידיו וכן האוכל פירות ככוכים כגון (לונצערקע"ל) צריך ליטול ידיו אבל אם כס נעוים א"ל ליטול ידיו (א"ר כ"ס ס"ק ב') : (ח) האוכל לפקיד' למתק כהיים וטובל כעקיד' בי"ש (ז) לא כו דבר שמינולו נמשקס מוטס דדעס הוא שכהנאה וכו' מי פירות וסס ש"ס מים ושמרים כוי מוטעס מר כויפס ומר כהמכוס עממו למנין (פ"מ ט"ז) ואף אם כ"י"ס מציג כואו כמים פ"מ מיעס כואו ואין צריך נעילס : (ט) מלח כשבו ממים (ח) כוי משקס - ולכן אם אוכל צוק נמלח כוי דבר שמינולו נמשקס וצריך ליטול ידיו (פ"מ ט"ז) : (י) נטל ידיו לנכך שמינולו כמשקס והר"כ ריבס לאכול פס ריבס נעילס שנטל לא פלחס לו וצריך ליטול פסס אחרס

דרך החיים ונתיב הדיים

וסי' ק"ט סי' ד' : (א) והדמור' כ"י אום ד' כמנ
 עתה חכמים לשמאן י"ה או כוונ לקסרם יתירכ ולפי
 שמשאף זה הוא מכלל מנזם נס"י לכן יבדק ברכם
 ענ"י קודם שמשאף זה כדי יהא כבדכ טובר לעמים
 שפוטק וחס לא כירך קודם שמשאף יבדק קודם שממננס :

ידיו ונס לירי עניות ומקדן מן כעולם והע"ם שביעורו
 מלא סמנ"י מיל ויכנו לי מלא סמנ"י טיכיהא (שס) : (יז) מנכר
 אחר נכילס (מ) קודם שממננס וחס נכא
 לכדך קודם פנינוז מנכר אח"כ אכל אם כירך סמוניא טוב
 לא יבדך על פנניולס (מ"א) כנס מניול וז"ל שס) :

(יג) ססק אם כירך ענ"י אום ענדך : (יד) זר"ך
 לעבס סיטב קודם עיכנס כי סאכול גלי עינוז ידס
 כהלו אובל לחס עמ"י ולא יענב ידך בחלוף
 כי קסם לכמס (מ"א) :

קצת דין מי שאין מצוים לפניו מים לנטילה

(א) והדמור' סי' ק"ג סכב אם יש ברחוק מיל לאחוריו
 ויזכר מד' מילין לפניו יכרוך ידיו כמסס ויאכל
 פט או דבר שטבולו במשקה או אוכל ע"י קף (אחנס)
 כס"י אום כ' כמנ ויש חולקין וסמחמור (מ"ב) וכן
 אם הוא כס"י אום ימלא מים כמנ ד' מילין בשוגר
 גויה או פירס דים כלאחוריו לפי ש"ל לא לעונז
 ששירחו כ"כ עד שילן מיל ויחזור אכל היושב
 כנימוז זר"ך לילך ד' מילין אם יודע שימלא
 חס : (ב) וכן געלח כלף וכוונן או שר
 סנופס זר"ך לחזור ולטול סיד שנגס כס
 כסכנס עד סכרן ויבדך ענ"י גלח סס ומלטוס
 (כ"י) אום י"ח) :

(א) אם אין מציבים לפניו מים לנטילה
 אם הוא כס"י אום ימלא מים כמנ ד' מילין
 בשוגר גויה או פירס דים כלאחוריו לפי ש"ל
 לא לעונז ששירחו כ"כ עד שילן מיל ויחזור
 אכל היושב כנימוז זר"ך לילך ד' מילין אם
 יודע שימלא חס : (ב) וכן געלח כלף
 וכוונן או שר סנופס זר"ך לחזור ולטול סיד
 שנגס כס כסכנס עד סכרן ויבדך ענ"י גלח
 סס ומלטוס (כ"י) אום י"ח) :

סי' ק"ג ומונז (סי' ק"ג) : (ג) במחיל לאחריים
 א"י נטילס וכוכלו זר"ך נס"י אף שפאכול
 לא נעס כלל במחיל וכוכלו להכיר
 למי שלא נפל ידיו מים לפי שור (שס) : (ג)
 אף שמדנא סמני טפלו יטול ידיו שחרים
 ולספוס עניכס כל סוכ כולו מים וסני סחירנא
 גלח לכהננס מרס שזר"ך זכירנס יתירס
 שלל יוסח עמחו ולא יזנף אום ידיו וז"ל
 לזכר כנס (א"ר) כנס כמס פוסקיס) : (ד)
 מי שטמיר כספוס ונוכר שנגס כירך וכוונ
 או שר פקיונס כסכוכיס כלדס או שחירך
 כרלח וכל כיונל כוס במקומוס סמוניס
 ש"ס כנס מלמולי וסס (ב) וכן אם סכ"ח
 דעמו פשעירקן ככל אלו זר"ך לחזור
 ולטול ידיו גלח ברכס מרס סמוניס
 ש"ס כנס מלמולי וסס (ב) וכן זר"ך
 נטילס גלח ברכס וכן אפילו אם עסס
 זכריו או כספג כרכס וסכ"ס דעמו
 ככל אלו נטיל ידיו גלח ברכס (סי' ק"ט) :

קצת דין העושה צרכיו ורוצה לאכול

(א) כעושה צרכיו ורוצה לאכול יטול ידיו
 שני פעמים פעם ראשון שלא כדיט
 ומנכר אחר יר סי' והח"י ספל ידיו
 כדיט ומנכר ענ"י (סימן ק"א) :

דרך בלי הראוי לנטילה ודבעינן כח גברא

(א) והדמור' כמנ זר"ך ליתוס שלס גלי
 טוב נקב או כרה מסולס וכן אם יש בו
 דקיון מסולבין למעלס אין לטול
 ממנו אם יש בו כסוק חיוו מן אוירן
 קלח אכל כסנינס קטנט אין לחוס (כ"י
 אום י"ב) : (ב) אכל אם קלחון דק
 עננין שחינו מססוק לגניס כמ"ס
 גלל סמס סיד עד סכרן מכל סנינומיה
 כספוס אום מכל ראשון אין לטול
 ממנו לידים (כ"י אום י"ג) :

דקב רק כמניא מסקס נוסלין סו י"ח
 אפילו דרך סיו (מ"א) כנס רי"י סי' ק"ט) : (ב)
 קניקין שקירין שח"ק ש"ס בו דד
 טילס ויונל מלמנס דופי ככלי וסד
 כוס ליריפי ככלי וז"ל ארדך ויזכר
 מחר לטול בו סן דרך גוף ככלי סן
 דרך סד וחס גנוס ויזכר מדופמי
 ככלי לטול בו דרך סד וכן קניקין
 שקירין קר"י ש"ס לו אלו סן כמו
 חי עגולס אם הוא גנוס מפי ככלי
 כמו זינור לא נעכס לקבלס ופכול
 לטול דרך אוסו חי עגולס דך דרך
 גוף ככלי כגוס אכל אם הוא סוכ
 לפי ככלי מוחר לטול אפילו דרך
 אוסו חי עגולס (כ"י) : (ג) אם
 ככניס ידיו לחוך כלי על ש"ס
 ובכירך ידיו כנס לא עלחס לו
 נטילס כלל זר"ך לחזור ולטול ידיו
 גלח ברכס (שס) : (ד) חניס
 ש"ס בה כירל וסכירס וקיבל כמ"ס
 על י"ח תכוכ סכיר כח גברל
 זר"ך כחחורס ולסכירס ככל
 שפוסכ וסניכס (ב) (שס) : (ס)
 ככל ככריס ליתן מ"ס לידים
 אפילו חש"י רנן עט"י א

דרך הדדים ונתיב ההיים

נה

(ב) אם יאל להכיר עם חבירו וספגנו ונאם לבסית טעל ידו אחת ואם רוצה לטעול יקור שתי ידיו וצריך לטעול יבטני הספגנון אטילו להכירם כדי שלא יתחזקו בלא נעל ידיו ודכענינו לכתא איניטם דעת וצריך לטעול ידיו מאסם סיכח דעתם ולענין ברכה פנע' אף צריך לנרד כשטעל ידיו עיין לעיל בכללית נע' ונעין ברכה ספגנו' אף צריך לנרד בשים כשספגין עיין לקמן בדין הספג כשטעול (סג) :

רה דין אם שבת והבגים אוכלין או משקין לבין בלא ברכה

(א) אם שבת וכדכחם אוכלין לטעול בלא ברכה אם הוא דבר שאינו נמאם אף ופליטו יסליט אטו וינרד פלו ואם הוא דבר שנמאם מבלקו לרד אחד ומנרד (סי' קע"ב) : (ב) בזה ובכנים משקין לתוך פיו בלא ברכה אם אי' לאותן משקין דוקא בעון שי' לו עוד מאותן משקים צריך לפלוט אותן כמשקים שנתוך פיו ויחטב משקים אחרים וינרד עליהם והא' חץ לו עוד מאותן משקים בולט כמשקים שפסו ואינו מנרד ברכה ראונו רק בדרשו אחרונה ומ' כשמשקין כפיו עיין יכרכר בנכרס רהשינס דכרכור כדנור דמי במקום סדח' (סג) :

רו דין איזה מין פה טעוה להקריבו לבצוע עליו

(א) פה לפרו שתי לחמים ממין אחד מנרד על כיוהר גדולם ואם באחד שלם וכשי' פירוס אף כשפירוס יש גם טעוה ויהר דכיינו כשי' גדולם ונכנס ונכנס קטן וקניר גי' מנרד על הכלם ואם כניסם בלמים או שניסם מרובים רק כהלחם נקיס והלחם פה קניר מנרד על הפס שכול נקי והא' כפיין נקיס רק כשהלחם נכנס ציורר מנרד על הלכנס כיוהר אף ככנ' גדולם יוסר (א"ר סי' קס"ח) : (ב) פה חטיין ופס טעוה מנרד על של חטיין והא' כיה של חטיין פרוס ובל טעוהם בלמים מניח טעוהם כשלימט ופועט משפירוס יחד (סג) : (ג) פה חטיין ופס דגן אטילו כיה של חטיין פרוס ובל דגן בלם מנרד על של חטיין כיון דחטיין מפורס בקרא וכן אטילו פרוסם של טעוהם ובל דגן בלמים מנרד על של טעוהם כיון דמפורס בקרא (כס' גס' א) : (ד) כל סחילוקים פניל בייט דוקא אם רוצה לאכול מניכסם אבל אם אינו רוצה לאכול אלל אחד מנרד על אטו שרושם לאכול אף ככנ' מין ו' וחכוב (סג) :

רו איזה דברים נקרא הפסק בסעודה

(א) אם הכל פה וכלן במקום אחד כאלעזר כשעוהם כשחור למקומו ורוצה לאכול אי' לנרד כמצי' כיון שפס צריך ברכה במקומו לא חכוב עקירתו כשפס וסיכח דעתה ככרשה לאכול במקום אחר כיה פה גי' אין צריך לנרד כמצי' במקום כשני אבל אם לא לכל במקום כנ' רק פתום מביים פה אטילו אבל כרכס פירוש צריך לחזור למקומו כרשון ולנרד כס כמצי' אבל לכתחלה אחר לעקור ממקומו כלי שינרד כהלס כמצי' שמה יסכה אח"כ לאכול עוד אם לא לצורך (א) משה עינרם כגון לזחם כשה ופירוש כזה אבל ליתך להחלל ככסכנ' אחר וכדיעבד כשכלך והורו אי' לנרד כמצי' (ולענין נע' עיין לעיל ככל' נע"י) ודוקא אם לא כיה דעתו אבל אם כיה דעתו וינכר לקמן (קע"ח כט"ו) : (ב) אם כיה דעתו כשעת ברכה ספגנו' ליתך כאלעזר כעודתו לבית חבירו לאכול סם מותר אח"כ אטילו לכתחילה ליתך פה (וב' (כס) : (ג) כשכנת כמיינס יש כסם שיוגה' אם צריכין ברכה אחריון במקומו לכן לכתחלה יש להחמיר לנרד במקומו וכדיעבד אם כינס מקומו גי' דיעו שום נא' (כס כמצי') ואי' לנרד בנים דספג ברכות לסקל : (ד) אם אכל פירות או שפס משקין שאי' ברכה במקומו ובינס מקומו כיון כינס כדעת אטילו לא כלך רק לעבות צרכיו לקמיס כשחור לאכול או לשאות בין במקום כרשון בין במקום אחר צריך לנרד בשים ברכה ראונו אם לא כיה יוסב פה כיה אנוסי' שאלכו עשו או שמו עשו וכניה מקלת חכרים כס ובינס מקומו והא"כ מדי הלוג לא כיון כינס כדעת ויין צריך לנרד אח"כ ברכה ראונו על מה שרוצה לאכול ולבהות (כס כמצי' וא"ר) : (ה) אם כיה בנן כמקם מחינות וינרד על פירות אינן אחד אם כיה דעתו כשעת ברכה לאכול מכוין אם כלך אח"כ לאכול מאהרים אף שאין רואה מקומו כרשון אי' לנרד על כההרים כיון שסוף בנן אהר אבל מנן לנן לא מטי דעתו אף כסמכוין (סג) : (ו) מותר למיר מהה גג אחר דיעו כשילין ליתך בנן אחר (פ"ט) : (ז) מילין לאילין כשעוררם ביער ולא בנן כמקם מצי' לא מטי דעתו ורואה מקומו וכו' כמנן לנן (ע"ז) וכאילין אהר שאוכל כמותר של אינן ואח"כ אוכל כשעירי של אינן אם רואה מקומו כרשון אי' לנרד בשים אף שלא כיה דעתו כשעת ברכה (ס"ט כס) : (ח) שינס ערמי כשעירי אטילו בדברים שאי' ברכה במקומו כיון כינס כדעתו ואם רוצה לאכול אח"כ עוד פה יטיל ידיו ולא ינרד (פ"ט כס) :

רה דין איזה דברים היו היסח הדעת בסעודה

(א) גמר סעודתו ואמר כנ' לן וינרד ואח"כ רוצה לאכול עוד קודם ברכה כמון אסיר לו לאכול עוד מחמת שי' מהלוקק כשפוקים או כיון כינס כדעת וצריך לנרד כמצי' אם לא' ולכן אין לכניסם מניח כשפס ברכה אלל אם רוצה לשתות עוד מותר לו לשים ברכה דתס כ"ס מודיס ולענין שינס כיון כנ' לן וינרד סיכח דעת

דרך ההיים ונתיב ההיים

אחת הכוונות בשינוי שמו של המלך כל אדם (ש) : (ט) אחר (ד) אבל כהסלך בדרך ואוכל דרך בלבוש ח"י לישב ולגור
 להשיג נשם הפסק בנכסיו (ש) : (י) יקיים לשים לפי שאין דמיון מיושבת עליו אם יבט ממי שיקים
 קצת קודם למנך כדי שיפנה אמן אחר המנך (ש) : נשינו איתור דרכו ולא יוכל לבין יסע :
 (יא) צריך לישב בשם שבו עבר ואשילו אם היה סולך בשאלו צריך לישב לנך כדי לבין דעם וגם לא יסע
 מיסע ואוכ על צדו כשוא מנך שבו דרך גאוב אלא יבט באימה ומיראש אבל בדיעבד אשילו בירך כשוא
 מכל יא (ד) ואחר לנך כשוא עמוק במלאכש (ש) :

ריא לקבוע ברכה במקום סעודה ועד כמה יכול לברך מי ששכח ולא בירך

(א) מי שאלו במקום אחר צריך לנך קודם שיפיק ממקומו (א) ואח"כ כוף י"י קלד כפג אלו אם נודא נפסל
 ואכ יא ממקומו אשילו בשוגג ולא בירך ככמ"ו וזכר שמאן שפיר עליו נחלקה ברכה כאלאכש :
 במקום שבו יש בלא בירך אם יש לו פה אשילו שחם מכזים יאכל במקום כ"י ויברך ככמ"ו ואם לאו יאחר
 למקומו האלו וינך הם ובדיעבד אם בירך במקום שבו יא אשילו עקר ממקומו נחמד וכן אם ח"א לחור
 לעקומו כגון שולך עם שירא ואין בני כשירא רוצין לכמתין עליו עד שיחזור או שברחוק ממקומו כ"כ שאם
 יחזור יתעל כמותן במעו ככל אלו וינך במקום שבו יא (כ) אכל ואינו יודע אם בירך ככמ"ו
 אם לאו אם אכל כדי כשיש חייב מהלוריתא ככמ"ו בוי ספק דהלוריתא וחיב לנך שנים ואשילו ברכה רביעית
 שיהא מברכין צריך לנך כדי דלא לולולו כס ואם אינו שבע אף שאלו כניס פת ח"י לנך מספק (מ"א סג) :
 (ג) עד איתא יכול לנך עד כדי שיתעל כמותן וכשיטור כ"ו אינו רעב מאכילת ראשונה לא נשעל עדיין
 ומשם שמתעל לטות רעב כד נשעל ושוב אחר לנך ובשעודות גדולות שיושכין לפעמים ד' או כ' שעות קודם
 שמברכין ככמ"ו אין מנסה כגון כ"כ יש לנכו לנך ככמ"ו מיד ומ"ם אם יושכין וזוכלים שפטרות ואין
 חלבים לאכול שחמת הספריאות שאלו יכולין לנך ככמ"ו (מ"א סג) : (ד) מי שאלו שש ולא שבע פמט
 דמחייב לנך ככמ"ו מברכין ושם קודם שבירך ככמ"ו ואח"כ אינו יודע לנך אם נשעל כמותן במעו במקום
 ג"כ היה רעב קצת יאכל כיום פה קודם ככמ"ו (מ"א סג) וא"י לנך כמותיא על פה שרוא לאכול דאף אם
 נשעל כמותן במעו ח"י לנך כמותיא קודם שבירך (א) אם לא כסית דעמו (אכ"ע דלא כמ"א) : (כ) מי שאלו
 פירות ושם קודם שבירך ברכה אחרונה ג"כ כשישר אם אינו האב לאכילת סוס פירות יכול לנך ברכה אחרונה (ש) :

ריב דיני ברכת הסוּן בג' או ב"י ואם טעה בברמ"ו

(א) ג"י שאלו כאחד חייבין בישון שיאמר אחר ננך (א) ולד"ה המנך אינו שונם אמן אחר ננך שאלו
 שאלנו כו"י (ס"י ק"ג) : (ג) אין כמותין שנין של כמותין כיון שהזו למר כפיו אחריש מיד :
 אמן אחר ברכה כמותן (א) אבל אדם אחר שכל לשם (ב) שוא מוסת על ברכת כמותין :
 שלא נמקד עמין יתבאר דית כס"י שאחר זה (א"ר סג) : (ג) המנך דאמר ב"י וב"ג קודם שמתעל ככמ"ו
 ובאחרים אין ואמרם וכ"י יחד כמנך אין ואמר (ב) (א"ר סג) : (ד) נפצרה אשיל עד רכוש מוחזין כשם
 ואמר המנך ננך אלטיט וכ"י וסם עוינין ננך אלטיט ט"י . אם טעם המנך כשברס כמותין לא כוזרי
 כסם ואשילו אם כמותן אחר כסם וכמותין לא כוזרי את כסם אין יכולין לחזור ולכוזרי כסם דכ"י כמותן לפתע
 ואשילו המנך שחור ועונה אחר כמותין ננך אלטיט ט"י . כפסיד ואינו מוכיר כסם ואינו אומר רק ברוך שאלנו
 משלו כ"י (שו"ר ברכה כסם מוחזת ככמ"א כ"י) . ואם טעה כמותן ולא כוזרי כסם אם לא עטו כמותן אחר
 עדיין חזר כמותן ומנך כסם ולא ככר עט אחריו כסם כמותן לומר אחר כמותין ז"ל ברוך אלטיט כסם
 כיון דכמותין עט כסם (כאר ביט"ב) :

ריג דין מי יגלה אכל ושמע ברכת הזימון היאך עונה אחריהם

(א) שלש שאלו וכן מברכין כמותן וכ"י הם אחרים שלא אכלו פתכם כשמושים שאומר המנך ננך שאלנו
 כ"י צריכין לענות ברוך ומנורך שמו תמיד לשולש ועד ואם בלא לשם כשכמותין עדין אחר המנך ברוך
 שאלנו כ"י שונים אחרים אמן וכן אחר שחזר המנך ואומר ברוך שאלנו כ"י שונים באחרים שלא אכלו אמן
 ואם ש"י סולקין משרש שמומיהם כסם שנין אדם שלא אכלו אחר המנך ברוך אלטיט ומנורך שמו שפיד
 לשולש ועד (ס"י ק"ג) :

ריד דין צירוף לזימון ובתי אינן רשאים לחלק

(א) שאלו ועד הפסח וחמסס כגון וכן שפצרה עד י"ט (א) ואשילו מן כמ"ס ושאלו שאלו כ"י או לא שש
 י"ט ככלל שקבשו עמין לאכול כאחד אין רשאים רביעית מ גביעם כמותן אחד שאלו אשילו מי
 לאק אם לא באופנים שיפצרו כשעיסים דלקמן ושפצרו
 לאק אכל מ"י עד ט"ו וע' ככלל וכן מעשרים ולפעם יכולין פמיד לתק אם ירצו ופלאו שלא יפצרו כמותן
 כסם (כימן ק"ג) : (ב) נשם שאלו על שלחן אחד או על מסס אחד אשילו לא אכלו כס"א רק אחר שאלנו
 שפצרו ומתו מלאכול אלא שאלו אחר עדין סג לן וננך נא כשליש וישכ לאכול ואשילו כל אחד אוכל
 שפצרו ואשילו לא אכלו רק כמ"ס פת ובעל"ט אכל כמ"ס ירק או שסר רביעית משק (א) כ"י אלו מנפצרו לזימון
 כ"י

דרך הדיים ונתיב ההיים

אחרי שם איש המצדק (ס' קצ"ז ס"ב) : (ב) אבל נכסם אינן מתייחסות אליו רואים אלו את אלו וחס נבית אחד וחסת אחד לבינים שהיו כיום חסם הוא ע"ד להצדק את"ם שבעת ברכת השמיים כיום נדעםם להוציא שוב אינן כוונתם מועלת להגדלם וללרסם אליו לברכת כחוציא עמם כח"ם כח" קצ"ז ל"ב לברכת שמיים • זרם נכסו וז' אחר זו חס"ם שהסנים נכנסה ע"ד להוציא עם כראובנם אם כראובנם לא חסם נדעמם כלל נדעמם כחיסתם על שמיים להוציא עמם אלא נכנסה חסם אינן מוצרפוס לשדך כשעדות גדולות במקומות שנגנבים כזו אחר זו יומנו כל חבורה לפתחם (אדמו"ר סימן קצ"ט ס"ב) : (ג) שומן סוף מדי"ם וסוכנין על חקוקה שהביא ל' שעות כשישדן אכל להוציא אחרים י"ח בנרבתו לר"ם אינו מוציא אכל שמיים כן י"ג שנה יום אחד וידוע שהביא ב' שעות כשישדן ש"י נדיקם או שהתמלא דגו ששכמו" סוף מן הסודם וככל תורם אינן שומנין על חוקה

לומן ורואים לנדך ביומון או שאין בכל אחד פשרה ורואים להוציא ע"ד להצדק ומקצתם רואים אלו את אלו או שמתה אחד מהם לבינים חס"ם שאין רואין אלו את אלו מוצרפסין (ב) הכל אם יש בכל אחד ביומון שלשה כפני עמון ורואים לומן ביהר דבייני האחד מההנורות יבדך זו מן לבתי ההנורות אם מקצתן רואין אלו את אלו או שמתה אחד מהם לבינים חס"ם ש"ם ע"ד להצדק יחד מוצרפסין (פ"מ ס"י קצ"ט) וצריך שיסיו כולן יכולין לבמות כל בהמ"ו מתי כהנרך כדי ביעטו חמן על כל נרכה ונרכה ולכן יש ליתן לנדך לני שקולו חזק והאם אינן יכולין לבמות יתבאר דינו לחמן : (ו) שלשה שאליו כחאד ובכחו שנים מסים ונרבו כפני עמון כעל מסם ביומון ואין יכולין להאיר ולשון למרסם הכל אם שכה אחד מסם ובידך לעמנו יכולין כשימים לומן עם כשלי"ב חף שכבר בירך (ס"קצ"ד) ויכול לומר בהבלנו מבלו וחס יוצאין ידו עימין וכואו לי יואה (פ"מ ס"ב) : (ח) שלשה שאליו יואה אחד מסן לבוד בלא כפמי"ו כברוצין לברך קוראין אותו ומודיעין לו שיוצין לומן כדי שיצטרף עמם וכן בדין אם חסם לנדך אחד מסם לנדך מלפסם אלו את שכה אחד מסם ובידך לעמנו יכולין כשימים לנדך לבוד אולם ויכולין לנדך ביומון חף בג' כבר בירך כמו נשכה ובידך כהנבאר לעיל וכן בדין כשארם שהוצרכו שלשה לנדך שמיים וצמנו לעמון וקודם שנרבו כחאחרים גמרו מהנורם צדיקין לבוד אולם ולנדך עמםם ולנדך כשהם ונעמם חף ביומנו שלשה מסם מוצרפסין חס"ם לומן כשהם כמו שיתבאר לקמן (ס"ג) : (ט) שלשה שאליו כחאד אחד מסם לנדך ויחד רוצה עדיין לאכול לנדך כחאד אחד מסם לנספסין על כרה לבינים עמון עמםם נרכה ביומין וצריך שימנון עד אחר שיאמרו נרכה כון את הכל וחס"ם נומר מעדותו וצריך לאכול כיום מס כדי שיהל לנדך נרכה כון ונעמםם אינן צריך לנספסין רק עד חאחרים ברוך הליכנו כדי וחס"ם נומר מעדותו כלל נרכה והאם לא רכס להצדק מומנין עולו בין עונה בין לא עונה הכל כשימים חס"ם לנספסין לאחד חס"ם כפמי"ו ברוך כסוב בשבילו והאם לא רצו ויומון סוף בע"כ לא עמם כלום (ס"י ר') : (י) חמשה שאליו על שנתן אחד רצו בינים לנדך והצדק כשלי"ב לנס כמו שנתבאר לעיל אינן יכולין חס"ם כשימים כפמי"ו לומן אליו חס"ם רוצים לנדך עמםם אחר דכבר פרה ויומון מנייבו אלו מי שהצדק לבינים וחס"ם כחאחרים יומנו על שלחט ואילו שם אם הכל שאליו אחר שהצדק אליו רק כיום ירק או שהם רביעים עמםם מוצרפסין עמון לומן וכן אם סיו כשהם או כשכה ונרבו שנים מסם והצדק כשלי"ב לנס ואחר כך רוצים עוד כנים מסם לנדך הכל אם כשלי"ב אחר שהצדק להכנים כראובנים אליו רק כיום ירק יכול להצדק להכנים כחאחרים ולענות חס"םם נרכה כיומון וכן יכול להצדק כענין זה כחם עמםם וגם לא שידך כאן לומר פרה עימון מסנותרים כיון דכנבאחרים שלא עימנו סם כדי עמון (כ"ג) : (יא) שלשה או ארבעה שהצדקו להנריכסם לומן כשהם אלו כאלו ביהר אחר כך לאחד שהצדקו יכולין לנדך כיומון ולא פרה עימון מיניבו כי לא נצטרפו רק להוציא כשהם (פ"ח כשהם כסוד) וכן יכולין חס"ם להצדק לוי חס"םם שאליו אולם לומן כשהם אליו אחר שהצדקו אליו כיום ירק וגם לא שמו רביעים עמםם רק אם יש אליו חמשה שהצדקו לשה חס"םם מוצרפסין חס"ם לחמשה חס"םם לברכת הליכנו (כ"ג ס"מ וחס"ד) : (יב) אם רבים סם כחסידין ורחיקין מן כהנרך ואינן יכולין לבמות כל כפמי"ו מתי כהנרך כדי שיוכלו לענות חמן מוסב כהנרקים יומנו לעמון אליו כשלי"ב כדי שיעמנו ויכולו לענות חמן מיומנו עם חבורה כשהם ולא יוכלו לענות חמן על כל נרכה ונרכה (ס"י קצ"ז וחס"ד) : (יג) שלשה שאליו משלשה חבורות על עימון וכשהנורם כשלי"ב יחד חף בלא אכלו הכלה ביהר רק כל אחד אכל סם כפמי"ו עמנו חייבין ניומון כיון דכבר נחייבוו הכל חבורהם וצדיקין לנדך קודם שיומנו חבורהם דאם עימנו חבורהם קודם פרה עימון מינייבו והף כהנרדו דכיון שיומנו כרוב פרה עימון מן כשעוטם אכל אם עימנו אלו כשלי"ב כהנרדים קודם אליו לא נבאר בכל חבורה כ"י כיון דכס כרוב לא פרה עימון מינייבו ויכולין כל חבורה לנדך עמון אחר שיהל אליו רק צויה רק ולומן (סימן קצ"ג) : (יד) קטן שהוא כן י"ג כיה חף ללא ידעמין אם כיה כשהם חבורה מוצרפסין ליומון (ג) (ס"י קצ"ט) : (טו) ג' שאלו כחאד ואחד אוכל כשהם חס"םם מכלי חלב או לסיפון כיון דיכולו חלב אם ירלו יוכל אחד כך להכליל עם חס"םם מוצרפסין לנדך אכל אם הכולל חלב אינו יכול לאכול

דרך ההיים ונתיב ההיים רית דיני ברכת הנהנין

על פירות האילן בורא פרי העץ • ועל פירות האדמה בורא פרי האדמה •
ויש בזה הרבה כללים ואלו הן :

- (א) וי"א שאילו העיקר בשאר קיום כל החורף רק שעשאו נטרים בחורף וחודשים וזמנאים בקיץ מסעיך ומליחיך עליו ופירותיו אין פירותיו המזוים לנכר עליהם בפס"ע ויש לחוש לדבריהם לכתחלה לנכר בפס"א ואם בירך בפס"ע אף על פירות עץ שכלם כל העיקר ועשאו בחורף ולא נשאר אלא השורש יא"א כדעבד (בכ"ג פ"ו אות א') :
- (ב) מיני פירות גרועים בגדלים ניכר כגון תפוחים קטנים ואגוזים קטנים (שקורין באר"ן) אע"פ שהם ראויים לאכילה אינם חשובים פרי ומנכרין עליהם שניב בין חיון בין משולין אבל אגוזים בגדלים ביצר פירות חשובים הם ומנכרים עליהם שניב וכן עכ"ל הכה"ס שאין נזרעין כוא"ל והם גרועים מזה פלמ"ס י"א במנכרין עליהם שכל • והאר"י"ל היה ניכר לנכר בפס"א על בגדלים בארץ ובפס"ע על בגדלים שאין אש"ט הם מינים גרועים עכ"ל ודומיהן (בכ"ג פ"ו אות ב') :
- (ג) והדמו"ר פ"ו אות א' כתב הסע"ס כיון שאין יתיקתם מן הארץ אלא מן האוויר אינם נקראים פרי האדמה ומנכרים עליהם שניב • (ד) גרועים מהפירות הם הם מתוקים וראויים לאכילה ככלם כפרי הם הם פרי עליהם ומנכרים עליהם בפס"ע (בכ"ג פ"ו אות ג') :
- (ה) והדמו"ר פסק שכל גרועים ממים מנכר שכל ועל קליפתו מנכרין כמרוקחים ומנכרין בפס"א ויו"א לדי"ם (בכ"ג פ"ו אות ג' וזאת ד') :
- (ו) והאר"י"ל פ"ו ר"ב סעיף ג' כתב וביטור פול סלכן שבימי"ם לא נודע לנו לסיכר לעולם הוא מנכר בפס"א על הענבים שהם נוכר עד שיכיר גדולים ביותר שכל דבר שברכתו ספק אם הוא בפס"א או בפס"ע מנכר בפס"א ומ"מ אין לאכול מהם כשישור שחייב ברכה אחרונה אלא בחורף הסעודה כיון שהוא ספק אם ינכר מתי"ג או כ"ב : (ז) חוץ מנכרים עליהם כלל ואש"ט הם מיתקן פ"י כאור : (ח) ד"ה אין הם פרי עליהם כלל ומנכרים עליהם שניב (ב"ג פ"ו אות א') או אגוזו נביטול עד שאינו ניכר ממנו ותוארן כלל אבל מיני קטניות כוא"ל ודרך לעשות מהן פני לפעמים כרי שיטות מנכריהם בשחינתם מזליהם מחורם פרי ואש"ט פ"י קלה שחינה או כתיבה ונכשלו נכבו דנותן וכיוצא בו מיני קטניות העושים מהם דייסא (שקורין קא"ש מנרויפין) לכתחלה מנכר שכל לנא"ח לדי"ם (כ"ג פ"ו אות כ"ג כ"ד) :
- (ט) כגון זנגביל ובשמים שחוקים ומטורנים הם זוקער או מרוקחים דבש לא בשחינת ברכתם וכן ורדים (שקורין רוי"ן) וכיוצא בהם משירות שדרך אכילתם לחתכם רק דק ולענגם מנכר עליהם ברכתם אש"ט כתמייהם ביותר עד שאינו ניכר תוארם כלל לפי ג"ס או היא דרך אכילתם (בכ"ג פ"ו אות כ"ג) : (י) כיון שפ"י כביטול בשם לגרישות ואם חזר וסיגן דבש ובשנתנו מנכר ברכה כשיחודה ל"ס בפס"א או בפס"ע וא"ל אם המחלב שגם עם דבש או ביטול עם דבש ובשנתנו או שלא נגרמו עכ"ל מנומדם חיים כרי דבש או טעם וזמון כבשר על ארבע ומספר בנכרתם רק כבשר שפניו אינו סתל וינכר לנכר עליו שניב (בכ"ג פ"ו אות י') וכן בכל מיני פירות מרוקחים אין פירותה אכילתן כלל פירות הארץ ואש"ט פירות חיון ראויין לאכילה כלל אין כדבש עיקר אלא ורדים (שקורין רוי"ן) וכיוצא בהן אין כדבש עיקר אלא שאין דרכו לאכול מי אלא מנובל שמנכרין עליו ברכתו בפס"ע או בפס"א לפי מלדעת ק טעמים. אותו ולא ברכת לפי סגן שחום ולא עיקר בפרי (בכ"ג פ"ו אות י"ד) :

דרך החיים ונתיב החיים

עמך נבצר ומחביל ולא תחביל וכבשר נכס (כס"ג פ"ו
 אה"י"כ) ולפי' על מחבל שמועין מכללים לבדס ומתקנים
 אהם ע"י טעון נדיבס וכיוצא לריך לנכר ככס"א כמו
 במערי"ן וריב"ן: (יב) אפילו בעוון רעוים (פי' כס"ג
 פ"ו אות י"ג): (יג) ודמור"י פ"ו אות י"ב כהנ' אפילו
 מיני ירקות שאין דרך רוב בני אדם לנאכלן מיין אלה עם
 פה או ד"א כגון בללים וכיוצא בכם מנכר עליבס ככס"א
 כשאן מיין: (יד) עד שני אדם נמנעים לשהוט מסני
 חמוצות ואם נעסס חומץ גמור דהיינו שהוא חזק כ"כ
 ששטמבליכס רותו על הארץ הוא מנענע ומעלה רהיחות
 אין מנרכים עליו כלל מסני שמיוקו (כס"ג פ"ו אות ז'):
 (טו) ונכלן ויהי כדכאן שכל אדם נמנע אח"כ ונשתכחו
 מנכר כרכס המיוחדת להם (כס"ג פ"ו אות י') (ומס'
 משכב ככאן מערי"ן הוא מייחר דמערי"ן משהנה כדשול
 כדלעול ונזכר שז"ל אגוים וכן הוא ככס"ג פ"ו אות י"ד
 ומזייר ככס"א וצכס"ט): (טז) לפי שאין נוטעין האגוז
 אלא ע"ד לנכלו בגמר כפרי ולא קודם לכן שלא לכפסודו
 ולסכסכו מהאין קודם שיגמר גדולו (כס"ג פ"ו אות ט"ו):
 (יז) וממנעם עד שנעשש ראוים לאכילס מנכר ככס"א
 לפי שעל דעת כן נוטעים ג"כ לנכול קליכס ע"י טעון
 לאחר שנימכ כפרי אלה לפי שכיון שאינו עיקר כפרי
 שפ"ד כן נוטעים האין אינו חשוב כ"כ לנכך עליו
 ככס"ג אלה ככס"א (כס"ג פ"ו ט"ו): (יח) כמו
 כרגילין לכהוש זנביל יבש ולערוט עם זוקער הקורין
 (מאנען מולווער) אף שאין ראוין לאכילס כלל כס"ט אין
 כזוקער חשוב עיקר אלה טעל כד"א כמיני כשמים והכלין
 שדרכם להאכל ע"י טעון כדבש או ע"י חמרוכס זוקער
 או ד"א סען חזוכין עיקר כגון זנביל (רק שעל זנביל
 מנכר ככס"א ולא ככס"ט לפי שאינו עיקר כפרי כי הוא
 שורס הנה הקרקע) וסלסלין זמורין וכיוצא בכם אכל מיני
 כשמים ומכלין שאין דרכם להאכל אלה כשמתנלין בכם
 התכשול וזה התכשול עיקר כו' אין עם פרי עליה ואף
 אם מיקו וככס"ד לאכילס כמו שהוא כו' אין מנרכין
 עליו אלה שכל כו' כיון שאין נוטעין אותו ע"ד לאכלו
 (כס"ג פ"ו אות כ"א כ"ב): (יט) הון מייחיס זנבנים
 שמתקבס כיוצא מהם כמותם אלה כסיון מסני השיבות
 גורם כרכס לעצמו והוא ככס"ג והשמן כשבוהס לבד
 אינו מנכך עליו כלל מסני שהוא מוקו לו ואם ארכלו
 עם פה או ממרכו כשאר משקין כמו כרגילין ליתנו לשכר

סכס או כמשקין עיקר ומנכך על המשק או על כסה וסער אס פשמן אח"כ חושש כגרונו וזכחו לרסואס
 מעורכ כשאר משקין שש"ס פששמן מועט הוא עיקר שמכיון כו' לשהוטו לרסואס ולכך מנכך עליו ככס"ט וסער
 אה סמקס שהוא טעל אלו (כס"ג פ"ו אות י"א): (כ) אש"פ שיעשס מקניס כמתוקים (כס"ג פ"ו אות ט"ו):
 (כא) א כל כסירות ופול' זיתים וענבים שדרכם להאכל חיים אפילו כתייבכו ודרך לאכילס ע"י בישול מ"מ אין
 עיקר נעיעתם ע"ד כן שצראן או בישול בליום ע"ד לאכול סמק עם כסירות אש"פ שנכנס טעם כפרי במים
 לכהתלס מנכך על סמקס שכל' ויוצא לד"ס אכל אס אכל מהתלס כפרי וכיך עליו ככס"ט ואח"כ כאל לשמות סמק
 על יבכך על סמק שכל כו' שמא נסער ככר כרכס ככס"ט ע"כ טוב שישהה דבר אחר תהלב לנכך עליו שכל
 (כס"ג פ"ו אות י"ב): ב אלה שני כריות או בישול נמוקים או הליטס או שרר כסירות מו' כמינים שדרכתן
 סלחרונס פ"א מעין ג' כשזכס סמק לבדו לא יכסה כשיעור אלה חוך כסעודס או יאכל כרי מו' כמינים
 כשישור וגם יכסה מים כשיעור כרי שזמך לנכך מעין ג' ובכ"ד (כס"ג פ"ו אות י"ג): ג אכל סרלן או בישול
 לשחות מימיס לבדס אין עם סמק עליבס אלה עם משקס ולר"ס מנכך עליו ש"כ ובכ"ד ולכן מנרכים על סיי"א
 קדוול"ס ומסיל קורסם ויבדעס קוול"ס כ"ג (כס"ג פ"ו אות י"ד): ד וכן כסירות שדרכם להאכל חיים וגם
 סינבים שאין דרכם להאכל חיים הכנס אהים שורין אותם לזורך מימיס כמו כרגילין באכילס יבשים ונלמקין
 ענבים לפיכך מנכך עליבס ש"כ לצלח לר"ס (כס"ג פ"ו אות י"ז): ה ואלו יבכך על כמתכיל כלל לפי שהוא טעל
 אל סמק כיון שעיקר בשולם כשכיל סמק ונסער כרכסו (כס"ג פ"ו אות ט"ו): ו מיני ירקות שדרך אכילסם ע"י
 בישול אף הם נמתכל לזורך סמק כיון שכל כעול"ס מנעלס אותם לאכילס כטלס דעתו אכל כל אדם לפיכך
 מ' בשולם כמותם שפ"ד כן נוטעים אותם לנכול גם מימיסם עמסס או עם פה ולא יצאו מעורכ אכול לגמרי
 לפיכך מנרכים עליבס כרכס סידקוס אף הם כאל לשהוט ככס"ט (כס"ג פ"ו אות י"ב וזהו י"ז): ז אכל אס נכס'
 ככר בקודס אין לנכך על סמק אלה כ"כ כי טעם ככסר כמנכך חשוכ ויחר מטעם סירקוט או כפרי (כס"ג
 פ"ו אות כ'): ח ירקות שניעלס כחיות או כמשקס שקורין כלרש"ט או כמשקס אגר ש"ס להמשקס טעם אל
 עלמו יתן ממים מחלוקת הסוסקסס אס כרכס סמק כרכס הירקוט או כ"כ (כס"ג פ"ו אות כ"א): ט אכל פ'
 זיני

דרך החיים ונתיב החיים

שכל אצל אש נישל ג"כ לנודק הסירות ועיקר נטיעת הסירות סוב אדעתא לנודק נישול הסירות והמקום עשו לעכל בו - ברכת המזקק כבדתי הסירי - וכשנחמד דבר אחר מאלו הנחמדים מחלוקת הסופקים ע"כ יש לנודק שכל - לשיך אש נישול ה' מיני דגן או פירות מו' מיניו דלוי יש ספק בכרסם אחרונה ע"כ יאכל גם הסירות וישתה מים ללא כל הדעות (מג"א סי' ר"ס סק"ו וסי' ר"ב ס"ק ר"ב ועי' בקו"א) : (טו) פה ממני קמחם שאין מה' מינים כגון רעשטיק"ס שכל - וחבשיל שעושה מסין כגון (רעשטענע גרויסין) אש נחשבו ע"י כלי מניק או חבשיל מקמח בלען שכל - אצל כשמתחנן בעין אשילי מיעטן כקפ (כב) כס"א (מג"א סי' ר"ס סק"י יג וכ"ה אכן כעוזה ש) וכן דרין (כג) כחורו ודוחן אף שיש דין אחר כחורו מ"מ כיון שאינו מאוספין מה נקרא אורו לכן דין אורו ודוחן שוב : (יו) עירב קמח של ה' מינים עם שר (כד) קמחם וזכא פה אש יש מהקמח כל ה' מינים כית כנדי אבילת פרס ואכל כל הפרס מנודק הסוניה וכרסה הסוניה - ואש לאו מנודק (כה) הסוניה ועל המהים (כו) אשילי לא אכל רק כקא - ואש עשה חבשיל אש יש כית ככ"א פה נ"מ ועל המהים - ואש לאו כמ"מ ובורא נפשות (כז) (סי' ר"ח סעיף ע"ג) ואש לא שירנו עם קמחם רק שערב קמח של ה' מינים עם שאר מינים שאין מיני קמחם מנודק כמ"מ ועל המהים ואשילי אין בו כית ככ"א פה אש לא אכל כהן קמחם רק לרדק בעלמא (כח) (מג"א שם ס"ק ט"ו) וקמח אורו (כט) יש לו דין קמח קטניות [אף כמ"א הביא כס"י ר"ח שיש חולקין דלורו אשילי כפחות מכות ככ"א פה מנודק כמ"מ מ"מ כס"י הנ"ג כרעית לחומרל דענין כית ככ"א פה אשילי באורו וגם אלו נחמדותם אש אורו כוא מה נקרא (רי"ו) או מה נקרא (פיר"י) : (יח) אש אוכל בני מאכלין סקן משורבין בקפרס אחת אש עיקר כוונהו על אחר מנודק עליו ופוער כפי אשילי הוא הסוניה וככ"א פה סהוא כרוב עיקר ופוער ס"י כשעיקר פוער סהוא - אצל אש כשחברות אשילי מעט מה' מיניו שערב כחורו כדי לאכלו מנודק כמ"מ ופוער כס"י - וכן כשארר וזכשנין דיי"ש (ל) אף שעיקר כוונהו על ס"י"ש רק שאוכל עמו הדוכשנין כדי שיהיה מוטעם נפער ס"י"ש כנלוס בכרסה כדוכשנין אצל כשלא נתן קמחם של ה' מינין רק לרדק כול כסחשיל (סי' ר"ד סעיף י"ב ורי"ו סעיף ז' ורי"ב סעיף א') : (יט) אש אוכל בני מאכלים זה אחר זה ואין כוונהו כשני רק למתק חרסות כראשון וסי' דעמו עליו (לא) כשנירדק על כראשון נפער כס"י כעין טע"ל - ואש לא ס"י דעמו עליו מנודק (לב) שכל - דהסל מספיד ברכחו העיקרית ובנודק שכל (מ"א סי' ר"ב סק"ג) - ויש למעט מלאכול פה למיתוק השמים (לג) ואש אכלו למיתוק א"י עינלם ולא כרסה - ודוקא שיהי דעמו מתחלם לאכול פה למיתוק - סלארין כמדינתו שהדוכשנין סובים מנודק כמ"מ ופוער סוניה - אצל אש אוכל

מיני דגן ומיני קטניות ששכלם לנודק מימיים לא שייך לומר בהם כ"כ כמלה דעמו כי הרכס עושים מהם כעין דייא כלל רועב והרכס עושים מהם פה ורכסה אוכלים קטניות מיים (כס"ג פ"ג אות י"א) ולכן אש נישול לנודק מימיים לנודק שכל אף אש אוכל ג"כ החבשיל עמו : י ואש החבשיל הוא מין דגן הוא חבוב ואינו נעשה טעל להפך להשמידו כרחה כל שכל ליתן טעם בקדרס (כס"ג פ"ג אות ט"ו) לכן נעשה טעמו"ט וינודק חתלם על המרק וישתה ממנו מעט כמ"ע ואח"כ ינודק על החבשיל אצל אש הוא ממני קטניות לא ינודק על החבשיל כלל לפי שסוף טעל אל המרק ונפער בכרחה כיון שעיקר הבישול כשנילו (כס"ג פ"ג אות ט"ו) : י"א ה' מיני דגן שחברעוים שלמים וסומדים כענים או אשילי עיקר הבישול כשנילו אשילת הסירות מנודק על המרק שכל (כס"ג פ"ג אות ט"ו) : י"ב מרק של חבשיל מצין דגן שחברעוים עליו כמ"מ (כגון שניו הכרעוים שבוים או סחומים ע"י כס"ג פ"ג אות ח') וישלם לנודק החבשיל אשילי כשלא עם כשר כרי טעם הרגן שכמק חבוב עיקר יותר מעטם כשכר מצין דגן חבוב מכל המינים ומנודק על המרק כמ"מ (כס"ג פ"ג אות ח') : י"ג אצל מיני קטניות שדרך אשילת ע"י נישול גם כעווד שלמים וסומדים כענים אש אין עיקר הבישול כשנילו המרק לנודק מנודק על המרק כס"א לרי"ס (כס"ג פ"ג אות ט"ו) : י"ד מי שריות שרות שנכשו כס"ס להסתיים (כגון קריו"ט ואונגברק"ט) מתלווה הסופקים אש לנודק שכל או כס"א (כס"ג פ"ג אות י"ח) : (כב) ואדמו"ר כס"ג סוף פרק ג' ספק שלבתחלה מנודק שכל לאת ל"ס : (כג) ואדמו"ר כס"ג פ"ג אות י"א כתב ידא שמים לא יאכל בין אורו בין דוחן מובל בין שלם בין נחמטן כ"א כחוק הסעוים וכשאוכל שלם כחוק הסעוים ינודק שכל על כולם : (כד) לנודק קמח חטים ואורו כמו שיתבאר לקמן : (כה) שרכה ראשונה אשין לה שיעור (כס"ג פ"ג אות ו') : (כז) ואינו מנודק ברכת הסוניה אשילי אכל הכרסה ונכון למעט שלא לאכול משה זה כ"א כחוק הסעוים כי יש מהספקים (כס"ג פ"ג אות ד') : (כז) ואדמו"ר כס"ג פ"ג אות ב' כתב שאשילי אין בו כית ככ"א פה רק שיש בו מנחום סתני ולא עמו כולד מנודק כמ"מ ועל המהים רק מפני שיש חולקים ואומרים שאין לנודק על המהים אש"י יש בו כית ככ"א פה יחוש לדכריסה לאכול עוד כית שרכחו האחרונה היא על המהים כודאי ועוד כית שרכחו האחרונה כנ"ר כודאי : (כח) לנודק ולהקטוה שישא עב קמח הכרי הוא טעל להחבשיל (כס"ג פ"ג אות ג') : (כט) ואדמו"ר כס"ג פ"ג אות ה' כתב קמח חטים שערבנו עב קמח אורו מנודק אחריו כמ"מ אש עמו מננו פה או מצין ג' אש עשה ממנו חבשיל אשילי אין בו כית ככ"א פה כל שיש בו טעם דגן לפי שהחטים גורמים אש כאורו לסיות כנלוס טעם חטים (ומ"ש הדק חטים רח"ס משי' תל"ג ע"י כז"א אדמו"ר סי' תל"ג שמש שמש סמ"א לאתחור אין כוונהו למסוק כרעה סה"א אלא להחמיר בשל חורס שלא ללאה י"ח כמ"ס כו' ועי' כס"י ר"ע סעיף ג' וכש"ה אדמו"ר סי' קס"ח סעיף י"ב למיין אוו דכרס נקרא כמ"מ של מורס) : (ל) ואדמו"ר פ"ג אות ט' כתב שקודם הסעוים פה סח"ה כוונהו ג"כ להסוד סלג ולשיך לדין לנודק הסוניה או כמ"מ ופוער אש ס"י"ש וכיון ככלוה ושמל כגון שמחלל כרעה

ואוכל אצל אש כוונהו על ס"י"ש לנודק אלא ממני סהוא מאב אלו כלל כגון סהוא אחר הסעוים מנודק שכל : (לא) לאשילי אשילי לא ס"י דעמו נעיררם למסוק בכרסה זו (כס"ג פ"ג אות ה') או שיהי הסלג לפניו - ואש דרכו ככר כרוב הסעוים ס"ו כאלו היה דעמו עליו (כס"ג פ"ג אות ט"ו) : (לב) ואדמו"ר ספק בכרסה המיוחדת לו (וכשכרסה ששטל מספיד ברכחו העיקרית דעה סמ"א כס"י ר"ב ס"ק ד') : (לג) כי מי יוכל להכתיב אש אכלם למיתוק או למעלי ככרס שלם לדין לנודק הסוניה ומ"מ

דרך החיים ונתיב הדיים

(כס"ג ס"ג אות י"ב) : (לד) והדמו"ר כס"ג ס"ג אות ו' כזה אפי"ו אוכל אח"כ הפעילו לנדו והפעילו את הפעילו רב מאוד ועיקר הכוונה בעיסה זו לאחיזה הפעילו מאחר שמתקוין והאגב ג"כ לאחיזה הפעילה וה' להחזיר ליקח קצת הפעילו מן הפעילה ולנכר עליו כי הוא נכרה לבעלה כיון שביקר על הפעילה א"כ לחזור ולנכר על הפעילה : (לה) והדמו"ר כס"ג ס"ג אות י"ג ספק שינכר ברבם הפעילות לו : (לו) והדמו"ר כס"ג ס"ג אות י"ד כתב ומתן חסידות הפעילו באוכל לתתן הסתים שפחה כבר לעשות תהלה ממנו מעט כדי לנכר לפעילו ברבם הפעילות לו אם היתה ס"כ קודם שינכר על הפעילה ס"כ כדי להצרות בברכות כי לעולם ירבה ארץ בברכות הפעילות וימנעו כפונים פריכות וזו היא ברבם הפעילה שהיו היא פועלת להפעיל ולא ברבם הפעילה ולא לזו לעצם אלא כפיכול לפעול ב' דברים ברבם אחת הפעילות לפעולה : (לז) ברבם לאחזרו במקומו או שקבע עצמו על הפעילה וע"ד שית' כס"ג ס"ג אות פקד ג' : (לח) או שיהיה לו דעתו עליהם לשתות אף שלא היה דעתו עליהם לשוטרם בפרטם נעזרו ממילא וכן מברכה אחרונה ופעלו ברבם על הספק והפעילו הוא בענין שכולך לנכר עליהם ברבם רחבנים ס"כ כגון שלא היו לפעול כהפיקר כס"ג וכן לא היה לו דעתו עליהם : והוא שיהיה יין פחות משיעור רביעית ש"ל לנכר לאחזרו ומאחר משקין שמה רביעית ויכר לאחזרה כ"ר אף אם הוא בענין שלא ביקר לפעולה ס"כ (כס"ג ס"ג אות כ"א) : (לב) ויש חולקין לשיקר לעצמה לזרז לזכר שלא להחזיר לעולם לפעול פה"ע ברבם כס"א כדי לנכר לדי' (כס"ג ס"ג אות ו') : (מ) ולאכלו הפעילו לא היה דעתו בפעילותם לנכרו ברבם זו (כס"ג ס"ג אות ה') : (מא) והדמו"ר כס"ג ס"ג אות כ' ספק שאם הוא ממין כראשון ממש א"כ לחזור ולנכר הפעילו כלה הפעיל הראשון : (מב) אח"כ סיחה דעתו עליהם או שהיו לפעול בשעת ברבם (כס"ג ס"ג אות ט') : (מג) או נמנעו עד שאינו ראוי לאחיזה : (מד) והוא שסיחה דעתו עליו בברור לאכול או לשתות מזהם שלפעילו אף אם לא היה נוכל מידו מה שינכר עליו אבל כשהוא אין הברכה חלה אלא על מה שנידו בשעת ברבם (כס"ג ס"ג אות ח') : (מה) וכ"מ שהוא צריך לחזור ולנכר ברבם הראשונה הוא לנכרו וי"ל אחתים בבחי"ו והוא לא אמר עדיין אלא"ו יסיים למדני חקך שיהיה נראה כקורא פסוק (כס"ג ס"ג אות י') : (מי) שהוא גילה ומתזה בקליפתה : (מז) אבל כדעבד שכבר שמה כוית ואין לו כדי רביעית א"כ לנכר לאחזרו (כס"ג ס"ג אות ח') : (מח) באופן שהשניה נחשבת כשעורה אחת לפעול ברבם ראשונה מ"מ מנאספין : (מט) וכן עיקר לשיקר יש לנכר ברבם אחרונה על סיי"א וקאוו"ע חזקן אפי"ם שנותחו מעט מעט אפי"ם ששהה כדי שתיים רביעית אם לא ששה יותר מכא"ל (כס"ג ס"ג אות ו') וכן ע"ס וי"ל מנאספין ומתעטטים סדרך הסתים כאן מ"מ ספק בברכות להקל א"כ ע"י : (נ) אבל כוונת איש מנאספך להאכל שנתכשל עמו ואוכל שנמתח יש לו דין משקל ומשקל שנקרא יש לו דין אוכל : ים שמתקוין לומר שכל דבר שהוא כבדויותו כגון שגבה אחת או הפעילו קטנית אחת אשבר שמכרך אחריו ברבם אחרונה לכן כוונת לזכרה שכל האוכל ברבים פחותה מהיותה ואינה נקראת ברבים אלא"כ אכלה כולה אבל אם שק אסרפין לא כתי ברבים (כס"ג ס"ג אות ט')

להאכל (ג) (ס"י כ"א) • וכבר ראוהו א"כ שיעור והפעילו בכל שהוא אסור ליענות בלא ברבם : (כו) אם רוצה לאכול הי"גם דברים את שברכתו תבוסס ויקטמו • וזה סדרן כעו"ל קודם לבתי"מ של חזקן הפעילו שכן לחמניות אפי"ן

דרך החיים ונתיב הריים

ם

(גא) כי לא נסתר בברכת בפה"א אלא כשביקר עליו ולא כשביקר על פני האדמה כד"ה במנצח ססה אבל אם נחמיו לנצור בברכתו גם פה"ע יאל אפילו לא יוש פה"ע עדין לפניו כשביקר אלא שאת"כ הביאו לפניו ויש חולקים ואומרים שאפילו נחמיו לנצור את פה"ע בטוה לפניו לא יאל כו' לפיכך למעשה צריך לומר שלא להחמין לעולם לפעור פה"ע בברכת בפה"א כדי לנצח לר"ם (כה"ט פ"א אות ו'): (גב) אבל אם שולחם משמורים והתחיות מחמין אפילו היא פרוסה קטנה היא קודמת לנצח עליה שכל המוקדם כפסוק מוקדם לנכרה והפס"כ ירא שמים ויאל ידי שתיכן שמחה הפרוסה בחור שליחם ונצח מחמין יחד אבל אם בשליחם של שפון שקורין קארין"ו חמ"ם שזא מין שעורים כיון שלא הוכיח בכתוב בספרו ח"ו להניחו כלל עם פרוסה של חמ"ם (כה"ט פ"א אות ח'): (גג) אבל כיון קודם אפילו לית אפילו סוים חביב עליו יותר (כה"ט פ"א אות י"ג) :

פ"אן סתה פוערן • נפס"ג קודם לנפס"ע • נפס"ע זנפס"א קודם לנפס"ל • וכלל אלו אין משניחין על הניב כלל • נפס"ע ונפס"א יקדים סמין כרגיל לטוה מניב אלו אפילו השני הוא הניב לו עתה • ואם שניס רגילין לטוה הניבין כפוש יקדים מה שחביב לו עתה ואפילו אם אחר הוא מין • מקדים חביב • ואם שניס חניבין כפוש מקדים מין • ואם שניס חיק מין • והניבין כפוש נפס"ע קודם לנפס"א ואין פה"ע נפס"ר (גא) בברכת פה"א • אמנם אם באחד שלם מקדים כולם (גב) ואפילו השני חביב ומין • (ואף שהמ"א כפי"ר י"א ס"ק ח' כתב דמקדים ממין • ואפילו הוא חני וסב"י שלם יזו לרעה פרה"ם דפוסק כר"י דמין • עדיף אפילו משלם אבל למאי דקיי"ל כרנבן דחביב עדיף ממין • ממילא שלם עדיף מחביב כמ"ם כמ"א שם) ודוקא כשהשני חני מין • כלל אבל אם במכס מין • והכרח מוקדם בקרה צריך לקדמו אפילו השני הוא חביב (פ"ט כמ"א ס"ק י"י) וזו סדרן • וימים • תמיד • ענינים • (גג) פאנים רמוים • (וכעטע שיהיים וממרים סמוכין לארץ כהר"א יו"ה) • וברכת במ"ם אפילו מחביל של שעורים קודם לכל ברכת סבירות ואפילו לנכרם כיון ואפילו לזויתא (א"ר ואבן כעורר שם) • ואם אחר מה שרלו לסקדים אינו נפס"ר השני אפילו כשנכרסותין שוות אם לא נכתבין לפס"ר (מ"א ש"ס ס"ק י"א) ולא שייך קדימה כי אם כשמוחין שניס לפניו ורז"ם לנפס"ע : (כה) עובד ופולג לעוט ופולג אין צריך ברכה (ס"טן ר"י) : (כז) כין ברכה לאפילו אם הפסוק דביבור כדי שאלה שלום צריך לחזור ולנצח • ותיקס לא סוי ספס"ג • ואם ביכך קודם שהביאו לפניו צריך לנצח פס"ה אחרם (ס"י ר"ז) :

ר"מ דיני ברכת בורא מיני מזונות

(א) והדמו"ר ס"א אות ה' כתב אז אפילו לא נחלק רק שהסדר קליפיו ודרכו להכיל כך מנובל כגון סריפות של שעורים ויש אומרים עד שיתמענו וידבקו בגרעינים זה לזה : (ב) והדמו"ר ס"ב אות ט' כתב ולענין הלכה נביטה בלוחש נחלב וזיוונו צו משאך משקין או מי פירות חוץ ממים מן הדיון יזו לסמוך על סכנה הראשונה שבד"ם הלך אחר היקל אך כל בעל נפש יחמיר לעצמו שלא לנחלב בלוחש נחלב ויהויה על לחם אחר תחלה רק כגלוב נדבש יש להקל אם הפקח ממש והדבש הוא כרוכ והעיקר לעיון כהענוג ומתיקות שקורין לעיקר"ך : (ג) והדמו"ר כ"ב פ"א ס"ו קס"ח סוף י"ב כתב שבעל נפש הוציא להחמיר ע"פ לא יאל כ"ה בחוק הסעודה : (ד) והדמו"ר כ"ב פ"א אות ג' כתב ומעשה יש לנחוב כל שאוכל מהשש ביצים בינוניות ומעלה עד חצי פסח ולא עד כולל אם הוא לא שבע ממנו יבדק המזויה של כוית לחם אחר תחלה ויבדק בהמ"ו (לחם לר"ם ונתיב עשין בטלה דעמו לר"ם ומנצח המזויה ובהמ"ו עליו לבדו ואם אוכל פחות מהשש ביצים והוא לא שבע ממנו מנצח בהמ"ו ומשין ג' ואם שבע ממנו יטול דיון ויבדק המזויה ובהמ"ו עליו לבדו והוא שאלו כשיעור ד' ביצים אבל בפחות מכן אם הוא שבע ממנו יבדק על כוית לחם אחר תחלה המזויה ואחר כך בהמ"ו : (ה) והדמו"ר ס"ב אות ד' כתב לנצח משין ג' על פס שאלו שבע ממנו יטול דיון ויבדק המזויה ויאל עד כדי שביעה ויבדק בהמ"ו חף שליחו שבע מחבילה סבירה לבדם אלא בצנוף חליטה הראשונה שכבר ביכך עליה משין

(א) כל שהוא מהמשה סמוכין סיינו חמ"ם • שעורים • כוסמין • שגולת בעל • שיפון • ולא עשאו סם רק כשיל ממני קמחים כגון דייסא וכן אם ביכל דין וחמין שליטתה בסוכרו קליפתו כגון סריפות (א) של שעורין ואפילו לא סוכרו קליפתו ונחבשל עד שיהמשך ונדבקו בגרעינים זה לזה מנצח נכ"ר ואחריו משין ג' אבל אם לא סוכרו קליפתו וגם לא נחמטבו מנצח נפס"א • ולאחריו י"ם מהלוקת אי מנצח נכ"ר או משין ג' ע"כ לא יאל כשעור רק הוך כשעורה ואם אורע שאלו שלם בחוך כשעורה מנצח נכ"ר (מ"א כ"י ר"ה ס"ק ב') : (ב) קמח שבלקו עד שבעשם רק ורואי להסיח מנצחין סהכל וכנ"ר אבל אם הוא עד ג' חף שליחו רואי לנעבו מנצח נפ"ע ומשין ג' : (ג) שאין דרך כעולם לקבוע עליו סעודה ולא לאכול ממנו שיעור שביעה נקרא סם כהנ"ם נכסיין כמו לעיקר"ך בטלוס כרוכ דבש ומיעוט מים • או עיסה שילושם כמי (ב) סירוח או כביצים • או פם שנילוש כמים וממולא כסירות כמו כעשין כפורים או (קי"ל"ד) : (ג) יבשים חף שנילוש כמים מנצח נפ"ע • ודוקא שליחו אוכל שיעור שביעה דהיינו ג' או ד' ביצים • אבל אם אוכל שיעור שאחרים רגילין לקבוע סעודה דסיינו (ד) ג' או ד' ביצים ואפילו אם כוכ לבדו ליכא שיעור רק שאלו שם פם זכ דברים כמלפסין כגון כשר וכיוצא בו ועם כולן סיס שיעור שביעה מנצח המזויה ובהמ"ו • אבל דבר שהוא אוכל כפ"ע ולא לנפס"ע מנצח"ך • ואם אבל לא כסנין דסיי דעמו לאכול מטע ויבדק בהמ"ו ונמלך לאכול שיעור

שביעה מנצח (ה) בהמ"ו ואי איכא כסמומר שיעור שביעה מנצח ג"כ המזויה (ועי' קו"א) : (ד) סריגים ופס"ר"א אפיון כממולגין כנשר וגינים וכיוצא בו מה שרץ כעולם לקבוע עליו סעודה ולאכול ממנו שיעור שביעה לא נקרא פם כהיון ומנצח המזויה ובהמ"ו ככמים (ועי' קו"א) : (ס) עיסה שאין מגבלין אותה רק שפסין אותה על עלי ירקות ואופין כפטר שקורין (חליט"ק) מנצח גורא מיני מזונות ואם אוכל שיעור שביעה ישיטו ג' או ד' ביצים מנצח המזויה ובהמ"ו ואין שאין אופין כמנור כ"כ כין שני ביצים שקורין (וואלפס"ק)

דרך החיים ונתיב החיים

ג' ושא אכל בלחמו כד' נזינס לחמו : (ו) אה"כ
 נמחה סלחם כביכול (כד' ועירו עז"ל סוף ספא אה
 דרון כתיב) עד שלא נשאר בצרבות כוית כול' וי"א
 שחילו לא נמחו כביכול אלא שמתחלה כול' הביכול
 פיר ספא לפירות קטנים פחותות מכיות כמו שזכרנו
 לעשות בפסח במזות ואשילו נראה שיש עליהן תואר להם
 לא נמחו תואר ואשילו חזרו ונדבקו ע"י הביכול ונעשו
 כוית . וספא נדרוש להקל ומ"מ כל בעל נפש יתמיד
 לעשות שלא לאכול מן כד' שניסע אה יש עליהם תואר
 להם כ"א שירך סמויאל על כוית להם גמור תחלה
 ובקטנו ים להחמיר בכל מעין (כס"ג ס"ב אות י"ג) :
 (ז) והדמור כה"ג ס"ב אות ס"ו כתב מה שזכרנו בפסח
 לכמות המזון לפירותין דקין מאוד וחזרין ונכילין אותן
 במים חמין ובקטנו ומי כוית וע"ו : נחוק קט ועשו
 פנייה כשלא יושבו דקין מאוד וחזרין ונכילין אותן
 או מרמזול"ך) ואין עליהם תואר להם אשיו מדרך עוילם
 גמ"מ מעין ג' לעולם ואשילו לא נמחלו אה"כ בקדרה
 אלא פנים נמחה להאמרים שפירון חזיו כהמיה וכן
 עיקר כמו שנתבאר לעיל והא לא סוף מן תואר סלחם
 פליחה וניסע בקדרה וסוף מן מתחת הביכול אה"כ
 שיש בכל אחד כוית יותר מדרך עליהם גמ"מ ומעין ג'
 לעולם ולא אמרו שכוית להם אשיו חזיו מתחננל מתורת
 להם כביכול אשילו חזיו נו תואר להם אלא ככוית ראשון
 שנשאר קיים משעת האשפה אבל לא נחמסר חזרו ונתחבר
 כליהם והא לא סוף מהם תואר סלחם כביכול ים להחמיר
 שלא לאכול כדי שניסע ים אה תוך הסעודה ונטיגון ים
 להחמיר בכל מעין כמו שנתבאר למעלה : (ח) כגון
 כרוב וחרדון ודייסה וכל מעשה קדרה וזין לנפש כהן אה
 ספא כגון כד' דמיה וביניה וירקות וזינים : (ט) והדמור
 כה"ג ס"ב אות כ' ביאר פנייה דינים : א אה סה דכרית
 שאין נזינס מתחת הסעודה דהיינו שאין דרך לקבוע סעודה
 עליהם לא לנפש ולא להשביע אלא דרכם לאללם כל כוית
 אשילו לא נשעת הסעודה כגון כל מיני פירות וכיוצא
 בהם בין חזין בין מנשלין ואשילו נמחלו עם כד' אה
 אוכל אותם בלא מה ששניסע דרכם לפניהם אשילו אוכלם
 בגמ' הסעודה כדי לפכל המאכל או לקנות להקל מכובר
 במאכל . אבל אין שניסע דרכם להחמירם אשילו אוכלם
 באמנע הסעודה לא לפכל ולא לקנות אלא להטעם בלבד .

ויש מהמקיים כפירות מבושלים כשאיכלם למון והגשיל
 אה לנכך לפניהם וכן ים לאכול מן מעט קודם הסעודה ולנכך עליהם אבל אה אכל מהם מעט תוך הסעודה או
 בסופה לקנות או להטעם לנכך לפניהם (ד"ה) : ב ואשילו אה אוכל מהם מעט עם מה ורואה לאכול ג"כ
 בלא מה צריך לנכך להטעם דרכם לפניהם לקנות ולהטעם אבל אה הביאו אותם לנפש כהם אה הפה ג"כ
 א"כ לנכך לפניהם אה אוכל מהם תחלה עם מה ודעו לאכול מהם עד עם הפה אה"כ שבניסע אוכל בלא מה
 חף אה אה"כ נמלך בלא לנפש כהם כסוף אין נכך כלום כיון שכשעה שאכל כוונתו לנפש כהם פדיון .
 וסוד נזכר לאכול מהם תחלה בלא מה ולנכך ואחר כך יאכל בין עם מה בין בלא מה : ג וכל זה כשקבע לנשק
 סעודתו על ד"ה ובאמנע הסעודה כביאו לו פירות אבל אה קבע לנשק סעודתו על פירות א"כ לנכך לפניהם
 אה"כ שאוכל מהם בתחלה אשילתו בלא מה ויש חולקין ולכן טוב שיאכל תחלה מעט עם מה ואז אה אה אוכל
 מהם בלא מה א"כ לנכך אשילו אין דעו לאכול עד מה : ד וכל מקום שאין פירות נסמרים בנכרה ספא צריך
 לנכך לפניהם אשילו חזיו נשעו שנירך סמויאל ונחוקין לפוערם וכ"מ שסם נסמרים נסמרים אשילו לא
 שיו לפניהם כשעה שנירך סמויאל ולא סיה דעו כפירות עליהם כי מן ספחה דעו על כל מה שיביאו לפניהם
 בין לקבוע עמו אשילתו : ה ואשילו אה לא סיה דעו ע"ו בלא כגון שלחתי כרכה סמויאל שלחו לו דרוון מניסע
 אה"כ עכשו אין השולל נוסחין כזה כמדויקת אלו מניי שבינינו כוא דבר מניי שאחר שולח למנינו דרוון כסעודה
 אשילו מניסע אה"כ : (ו) וכן וי"מ כמדויקת אה כרגילים להחיות תוך הסעודה (כס"ג ס"ד אות י') : (ז) וכיך
 כואתו מדר סמויאל או סה"כ דעו כפירות לפטור חזין שמתוך הסעודה או אשילו כהדר אה"כ א"כ למזור ולנכך
 אה"כ שיש הקדרים ככית אה (כס"ג ס"ד אות ס') : (ח) והדמור כה"ג ס"ב אות י"א כתב כל מיני החמין
 שנכרסם גמ"מ אה כל על שאלתן בתוך הסעודה שלא מתחת הסעודה דהיינו שלא לאכול להם מון ולהשביע
 אלא לעדון והטעם בלבד או כסוף הסעודה לקנות להקל מכובר המאכל אין נסמרים בנכרה סמויאל שעל מה
 וזין לנכך עליהם גמ"מ אבל לא להחמירם מעין ג' לפי שנסמרים ככסמ"ו תוך מה ששעוהם בחלל וכיוצא בו
 שאין נכך עליהם גמ"מ כהן הסעודה לא כסופם בכל מעין מאחר ש"א שנכרסם סמויאל אה"כ גמ"מ ונסמרים
 בכד כרכה סמויאל וספא כרכות להקל . והא אוכל מלחמיה אלו תוך הסעודה למון ולהשביע ואשילו מיני
 שיסם הסמויאלים כפירות א"כ לנכך אשילו על פירות לפי שסם נמחשו כעפעלם לא השיעם ונשעוהם מהם כרכה

דרך הדיים ונתיב החיים רכג הלכות אירוסין ונשואין

דיני תענית חתן וכלה ביום חופתם והופה בע"ש וקדושי קמנה

(א) נסגו כשהתן וכלכל מהענין ביום חופתן וכוא משני פעמים • א"י • משני כשוא יוד (א) כליהם ידעו ונתחלו עונותיהם (ולפי טעם זה ראוי להכליל הענינים) • ב"י • שלא ישחקרו ולא יכיר דעהם מיושבת עליהם (ולפי טעם זה א"י להשלים) ויש להחמיר בשני כעצמם • ואם סאב הוא מקבל קדושין בשביל בנה כקמנה צריך הוא להפענות כדי להחמיר מפני טעם כ"י • ובימינו שאין מהענינים כמו שיתבאר בסעיף שאח"כ צריכין לזכור שלא ירנו במחלה ובמחשבת מפני טעם כ"י • ובימינו שאין ע"כ) : (ב) אלו ימני כהם הענינים החמישים

(א) וכתב בא"ר סי' תקע"ג דגם כאלמן ואלמנה שיהא כפי עממא דבה דרש כמדרש מסאוק וליך עשו ויקח את מהלת כמחלה עונותיו וכתוב על נשיו לו לאשם שהיו לו כבר נשים : (ב) ואדמו"ר סי' של"ט מסוף ס' כתב וגם בנהולה שחופה קונה בה יש ליתדן אחר החופה יהוד גמור כראוי לביאה קודם השבת או לא יתייחד יהוד גמור כל השבת : (ג) ואדמו"ר שם כתב טוב להחמיר שלא לבוא אליה ביאה ראשונה בשבת ויו"ט לפי שי"א שיחוד הוא כהקרא חופה ולא חופה שלנו ואין חופה לאלמנה אלא ע"י ביאה בלמד הוא שיקנה אחיה :

הנכנס ופורים ואחרו חג ופ"ו נאב וע"ו בשבת כיון שמוזכר בגמ' ובר"ח ג"כ אין להפענות (מלבד ר"ח יוסן דמחשנין כיון שיש בהם הענינים צדיקים וכן כל חודש ניסן) אבל בל"ג בעומר ובר"ח סיון אחר שבועות וימים שבין יו"ט למוכות מהענין (א"ח סימן תקע"ג) • בימים שאין מהענין צריך לזכור שלא לדרוף אחר מותרות מאכל ומשקה • צריכין סתקן והכלל להקדים עממן במאוד מאוד בהכנס לחיפה ויעשו השבועה ביום כסוף וישפשו בשפשוט מיום כולד עד יום כוס ויהודו ויקבו מחילה וכליהם וכפרים מהבי"ט יוכיו מודים ועונותיו וישתדדו חרשם גמורה בשבועות לב ויעשו כהכנס חוקם מהיום ולהלאה לעבוד את ה' באמת ובתמים ולסיועם קדושים וטובים • ואח"כ יכנסו לחיפה והפעלו שהקדים וישרו שכינה ביניהם (שלי"ם דף ק"א ע"ב וע"פ עור) ויבגין באומרים סידרו בהפלת מנהג כמו בערב יו"ט : (ג) נכון לזכור לזכור בהרמזים שלא יעשו חופה נדה אבל לדינה ק"ל ככסופים דס"ל דהופה נדה כיו חופה וצריך לזכור להקדים שיהא נדה ועיקר החופה לא כיו פה שמניסין אותה הנה סודר שפורסין על כלונסאות כמו שגנו עושין וקוראין אותה חופה כי עיקר החיפה מה שמייחדין אותה את כ הדר זה נקרא חופה ואפילו אינה ראויה לביאה כגון שיהיה נדה או שני אדם נכנסין ויוצאין שם בלבוש חדר ולא כיו יחוד כראוי לביאה אע"כ כיו חופה גמורה וקונה בכתולה קנין גמור לשכוי כנשואה בכל דבריה • וצריך ליהר להקדים אותה חדר וכיו כהנשים לביתו ואם כנס את הכתולה בע"ש וכניס אותה לחדר מבע"ש (ב) אף שהיו עדיין לא נשלה זני אדם נכנסין ויוצאין בלבוש חדר ומ"מ אם כיו סודר יש למנוע שלא יכנס לשם ביום אדם כדי שיהיה יהוד גמור אף אם כיו נדה או צריכין שיהיו בני אדם נכנסים ויוצאין שם דל"כ אסורין ביהוד דבל"אם אסורה להתייחד עמו קודם ביאה ראשונה קונה אותה בזה שיהיה להר מיוחד לו ואח"כ כשנזבלת מותר לו לבוא אליה ביאה ראשונה בשבת וליבא אחריו משום קונה קנין בשבת משום שכר קנה אותה מבע"ש • אבל באלמנה אינה קונה חופה רק יהוד כראוי לביאה כיונו שהיה סודר וכניס אותה אחר הקידושין לחדר מיוחד שלא יכיו שם בני אדם וזה כיו יהוד כראוי לביאה וקונה באלמנה ג"כ קנין גמור למכוי כנשואה ואם כנס אותה בע"ש ויהיה סודר וכניסם לחדר מבע"ש ונהיית עמה ולא כיו שם בני אדם קנה אותה קנין גמור (ג) ומותר אח"כ לבוא אליה בשבת אבל אם לא כיו סודר מבע"ש או בלא נתייחד עמה בחדר מיוחד מבע"ש אסור לבא אליה בשבת ולכן יש לזכור מאוד כשעושין חופה בערב שבת שיעשו את החופה מבע"ש גדול (א"י ג"ס ס"א וס"ג) : (ד) כשהוא משיא לבתו כשהיא קטנה כיונו כשהיא פחותה מנה י"ב שנים ויום אחד כיו אינה יכולה לקבל בעצמה קידושים כי כאב בעצמו צריך לקבל קידושים ע"כ צריך לעמוד ה"ל כשמקבלת קדושין וכיו כמו שקיבל הוא בעצמו ואומר כעל כרי את מקודשת לי וכשלה במו סקמנס למקום אחר להקדים שם ולהכניס ואינו יכול ליתן בעצמו יאמר לה כפי פדים לאי וקנין קידושין ואם לא אמר לה כן כפי פדים אע"כ כוא"ל וכניסם להכניס לחופה ולקדושין כיו כעמוד אולם בשבת קבלת הקדושין ומכניס אבל טוב לעמוד אולם בשבת קבלת הקדושין (סי' ל"ו) •

רכד דיני ברבת אירוסין ונשואין

(א) הנה החופה מברכין ברכת אירוסין ונשואין וכיו עובר לפעיתן וצריך שם טוהם לברכת אירוסין כום אחר ולברכת נשואין כום אחר ופסטיקין בין ברכת אירוסין לברכת נשואין בקריאת הכתובה בנתיים וזהו פן ככוסה של ברכת אירוסין יצאין להקדים והכלל להקדים וצריכין לטון לאהה בברכה כיון ששם שמצד המסודר על כוסם ובברכה אירוסין ונשואין במברכין תחת החופה מברכין ברכה כיון קודם לבאר ברכה ואין מברכין ברכה נשואין בפחות מעשרה וסחקן מן סמנין (סי' ס"ב) :

רכה דיני ברבת המזון בבית חתן בשבעת ימי השתרה

(א) נכנסין שנים הן כל שפחה ימי כמשה אומרים דוי ספר סי' וכנס"ו על כום אהד ואחר כנס"ו אומרים על כום שני ברכת חמישי כיו שש ברכות ואחר שבערין ברכות אלו מברכין ברכת כיון על כום שאומרים פלוני כנס"ו (סי' ס"ג) : (ב) אומרים ברכות אלו אחר כנס"ו כיום ראשון של כשואין וכשעודם ראשונה שאבא אפי' החופה גין כחמור שבה כפולה גין באלמן שבה אלמנה או באלמן כשנש כפולה כטקן פסטיקן ברכת אלו

דרך הדינים

ביום ראשון ובסעודה ראשונה וצריך שערב וכחתי מן המנין (כס) : (ג) מסעודה ראשונה ואילין יש חילוק בנחמד
 שבא בחולו זה ורילו בנחמד שבא אלמנה או אלמן שבא בחולו אם לא חללו סעודה ראשונה ביום נשואין
 ואוכלין בסעודה ראשונה ביום שאחר כשהואין כיו כפנים הדעות ומנכרין שבע ברכות אכל כשהואין סעודה שנים
 בנחמד ויש או כשהואין כל כפנת ימי המטהה או איכא פנים הדעות בכל סעודה וסעודה כשהואין מנכרין שבע
 ברכות והם נלאו כשהואין פנים הדעות אין מנכרין כל כו' ברכות רק מנכרין ברכת אשר נראה ששון כו' לנד (וכשהואין
 אומרים רק אשר נראה דמי כסר ואומרים וודע לשמן כו') ולרבי שני כו' ברכות אשר נראה כו' ואח"כ אומר כס"ג על כום
 שדס לשמן כו' ובכמ"ז ואח"כ לוקחים כום בני ואומרים עליו ברכת אשר נראה כו' ואח"כ אומר כס"ג על כום
 כל כפנת' ואף שבנכרת אשר נראה א"כ פנים הדעות מ"מ צריכין לסעוד עם אנשים שאין מנ"כ אכל אם איש
 סופר רק עם כ"כ לנד גם ברכת אשר נראה א"כ . וא"כ עברת רק בני' אומרים ברכת אשר נראה כו' (כ"ט) :
 (ד) ובאלמן בבא הלמנה אחר האכלו הסעודה ראשונה ביום א' כל כשהואין ואוכלין סעודה שנים בנחמד ויש או
 בלא האכלו כלל ביום א' ואוכלין כסעודה כשהואין בלילה שאחר יום כשהואין אין מנכרין ז' ברכות אפילו איכא
 פנים הדעות לאו כמני (ע"ש) כפי' זה ס"ק י"ד מ"ש שם מה נקרא יום א' כל כשהואין כאלמנה אכל וודע לשמן
 ובכשהואין מנחמו וישר נראה אומרים אף באלמן בבא הלמנה כל בלשם ימים כשהואין אפילו ליכא פנים הדעות
 ואין עם עשרת רק שיש עם בלשם יום ככס אנשים שאין מנ"כ רק שאוכלין עם המתה שמתה מריעות (כ"ט) :
 ס"ק י"ז) : (ט) פנים הדעות מיקרי אפילו אם נא לשם איש אחד שנעלי החופס שמתים בניחמו ורובין לברכות
 כשנילו אף שאין אוכל עמם אלא שבה מתה מריעות (שם) : (ו) שבת ויו"ט ראשון וכי פי כפנים
 הדעות כסעודה כל-גל ובסעודה שהרית . ובסעודה שלימות אם יש פנים הדעות או שאומר סדרה כיו כפנים
 הדעות ומנכרין והם לאו אין מנכרין שבע ברכות ודינו כמו שאר סעודת נבואין אם פנים הדעות .
 ובדיומן שבא הלמנה בע"ש (ע"ש) מנכרין שבע ברכות (פי' לעיל ס"ו ע"ג) אפילו בלילה שבה חסום ללא חסני פ"ח
 באלמן שבא אלמנה אפילו כסעודה כשהואין אם לא נפסית ביום שנעש כשהואין (כס) : (ז) שכשהואין כשהואין
 דינו כמו ברכת אשר נראה וזו רק שפיה עכ"ס וישון כל בלשם ימים ככס אנשים שאין מן כ"כ רק
 שאוכלין עם המתה שמתה מריעות (כס) : (ח) כפנת ימי המטהה וכן ג' של אלמנה מהחילין הויף אחר שבע
 ברכות בכרו כשעם החופס שמהרין לשהיהד ואף בלא נתייהדו עדיין בחדר אחד והם כיחה כחופס בכרו
 והויף מן החופס נעמו לביהם ולא נתייהדו עדיין בחדר אחד כל כדרך אפ"כ מהחילין ז' ימי מבתה מעת שברכו
 בכריות שבעת החופס (לא כע"ז) : (ט) אם אדם מוסיף אם הכהן והם ככלה לאלול כל אם מתייהד ללכס עם
 הדר כפי' שיוכלין לביית ביהד לנד ולשמותה שם הוי שם כמו חופס דידוה ומנכרין שם שבע ברכות אף אם
 דעפון להור אחר כך לחופסן אבר יש לכס בניהם והם לאו אין מנכרין אפילו אשר נראה כו' ושכשהואין כשהואין
 פי' : (י) בני החופס שמתלקו להנרות כרנס אפילו אם האכלו בכחיים שאין פחותה למקום שמתהן עם כולם
 מנכרין שבע ברכות כיון שמתחילו לאכול אותן שנשאר בהים כשהחילו אותן של בני החופס והואילן סעודת
 שמתקו לבני החופס הוסיף כולם כלהד לנדך ברכת החיים וכו' כשהואין מנכרין (כ"ט) : (יא) שמתים
 שאוכלין אחר סעודה נשואין בניה נשואין מנכרין שבע ברכות (שם) : (יב) מחזיר גרושה א"כ שכשהואין כשהואין
 רק שבע ברכות אומרים מתה החופס ובסעודה כשהואין ביום כשהואין אומרים ג"כ אחר ככמ"ז שבע ברכות
 אכל אחר יום כשהואין א"כ גם ברכת אשר נראה כו' א"כ שכשהואין כשהואין (אחרונים) : (יג) כשהואין ס"כ
 בניה כנ"ס טעם על מה שמנכרין כס"ג אחר ז' ברכות ע"ש ולפענ"ד נראה שטעם דכיון דכרנס סוסיקם
 סוגרים בלא נתקו כו' ברכות על ככום וא"כ אם ינכר כו' ברכות אחר ברכת כס"ג יביה כפסק בין ברכות
 לפעיות אלא כחופס כשהואין אלו סוסיק רק נתייהד לאחר לפעום וכסופעים אין מנכרין וישר מנכרין לנדך
 כס"ג קודם כיון דלכרנס סוסיקם נתקן על ככום וראוי לנדך כס"ג מתלה : (יד) עוד שם בנחמד וישר ראשון לנד
 כו' שלשן דחוק כשהואין אלו וכוננת מהחבר דקאי על ברכת אשר נראה כשהואין ד' ולכן כתב בכל כשהואין יחד
 ומנכרין אותה ברכות זו דכא שטת כרמב"ם דס"ל כשהואין שבעת החופס שבע ברכות שוב אין מנכרין על
 סעודה שבע ברכות רק אשר נראה ולכן נקראת ברכות זו ערבה שמוסיפים בכית חמייס דכל ז' ימי המטהה כשהואין
 מנכרין אשר נראה אפילו בלא פ"ח וע"ז כתב כשהואין ז' ברא שבו האוכלין אותן שעתה שבעת ברכות נשואין
 אכל כשם אוכלין האררים ככס פ"ח מנכרין כל ז' ברכות כשם בכל סעודה פ"ח : (טו) עוד שם כנ"ס ס"ק סי'
 דמסיק דנאלמן כשהואין הלמנה אין מנכרין ז' ברכות רק כשהואין כו' ביום של כשהואין דוקא אכל כשהואין
 ביום ביום ובסעודה בלילה אין מנכרין ז' ברכות . אמנם לפענ"ד נראה דוקא כשהואין ביום יחד כשהואין לביהם
 דלא כיב ביום יום החופס אכל אם לא כיב יחד רק בלילה לא ביקרי חופס דכא כאלמנה לא כיו חופס רק
 כשם יחד כשהואין לביהם והם כן כו' האלו לא כיב החופס רק בלילה וכי האלו בלילה יום החופס וכי בלילה
 יומה קמא ולכן אלמן כשהואין הלמנה ביום ולא כלהד עדי בלילה ונתייהדו בחדר אחד אחר סעודה וכי יחד כשהואין
 לביהם מנכרין שבע ברכות כשהואין האחר כשהואין .

רבו דין בעילת מצוה וברכתה

(ט) סעודת בעילת מצוה פורש מיד אפילו פיה קניס שלא כניס זמנס לראות ולא ראהו ואפילו נדקס שמתה
 אחר כשהואין ולא מלאה דם שמתה דהויכיון במה ראהה ספת דם כהרדל וחיפסו ככנת זרע ולכן צריכין
 לכיון מטה מיוחדת להתקן שיכבד עליה אחר שפורש ממה שמתה כהויכף אחר שפורש ממה שמתה ראוה אפילו ליגע
 עם וכ"כ לשכב עמה כשהואין אחר וצריך לנכוד עמה כשהואין דמי לענין כשהואין אלא ביום חילוקה מבלה דמי ונמס
 אשר

דרך ההיים

לפנינו לו ליכא ע"ג עמקא חף שאינס כמקסא אכל בא עמאר לו ליטן על עמקא כשאזינס כמקסא גמס מחלמא למנוט
 ו' נקיים כיום מדידי לבימושא וכנדס גמורס חף כמקסא מלרמות אינא מחלמא למנוט ו' נקיים עד יום שמי
 לשמושא (שי' ע"ג) : (ג) אחר המלא דס כחלימס מכרך כרמס מ אחר צ' אגוז נגן ערן וואמריס אוסס בלא
 סס ומלכות (שס) *

רכז דיני קריאת שמע שעל ממתו

(א) שי שאינו מדקדק לקרות ק"ש כנכס"י בזמנא דזריך לקרות על ממתו שי פרשיות שמע וסיס אס שמע אכל
 פרשת ויאמר שיהא מהוס סוגרת ויאלת מגריס א"ל לחזור ולקרות על ממתו כיון שכבר הזכיר כנכס"י אכל
 שי שקורא ק"ש בזמנא א"ל לקרות על ממתו שי ראשונה לבד ור"ל כהנ ע"ס המדרג לומר כל שלשה פרשיות
 על ממתו משום שהוא רמ"ח חיטוט לשמור רמ"ס אנריו (ע"א) : (ב) כרמס המסיל יאמר אחר ק"ש ואין לזכור
 ולא שומע ולא מדברים אחר כרמס המסיל אחר ויאש לישן מיד ואש לישן מיד קורא וחוזר וקורא עד שמתעטס
 שיכס * ואש זריך לשאב ממתו יקרא ק"ש אחר כך ולפתוח יקרא פרשס רחבוס ומספיל אחר הסשמי' (ע"א) :
 (ג) מי שמועד קודס סשהר למנוט אס רוצה לישן אח"כ עוד יאמר קודס שיטן כרמס המסיל בלא סס ומלכות
 (ע"א סי' ו' סק"ח) :

רכח דין מילה וכיצד מלך

(א) סמל זריך לחתוך את הפטול כל הסור החופס את הפערים עד שתתגלס הפערים ואח"כ פורעין את הפקוס
 שלממס סך מהעור כזיטירן ומחזיר לכאן ולכאן עד שיראש בשר הפערים ואח"כ מוצין סמילס עד שיכזא
 דס מהמקומות הרחוקים כדי שלא יכזא ליד סכנס וכל מוסל שאינו מוצן מעזיריו אורו ואתר שמוצן מעזירין
 פליס אסלמית או רמ"ח או אכך סעוגזרים סדס (רס"ד) : (ב) מל ולא פרע כאלו לא על * ויש זיזיס המעכניס
 את סמילס וזריך סחוקך לחזור אהתיכס סייוו דעטרס דלגבי מילס סוא סכשר אשך כרלש כגיד סולו ממקום
 שמתחיל סהמס סכנסו סכוכס עם כל סכשר סממני עד ראש כגיד סוא נקרא פערים וזריך לחתוך עד שתתגלס כל
 סכשר עם תיש סכנסו סכוככ סהוא עיקרס ושרמס של סעטרס ואש כשאר זיזין שחמסס רוב כוכס של סכשר אשלו
 אינו רק במקום אחד ואינו מוספס רוב סיקספס זריך לחתוך אורן וכן אס אין מוספס גובס סכשר של עטרס רק
 שחופס רוב סיקספס של חוס לבד זריך לחזור ולחתוך עד שתתגלס סחוס סכנסו ולכל סחחוס עד שתתגלס רובס
 ואש לאו סוי כלא נישול וסרי סוא ערל כמות סהיס (שס) : (ג) קפן שגשרו רך ומדולדל או סהוא בעל כשר
 סרמס עד שיראש כאלו אינו מכול רואים אס נעת סמתקספס נראש מכול א"ל למולו פמס שניס ומ"מ ממש
 מראית עין זריך לקץ רוב סכשר רואים סייוו ולדחוק סעור לאזריו סיטכ שזעמוד סס אכל א"ל לחתוך כלמס
 ואס אין נראש מכול כשעת הקישוי זריך לחתוך כל סכשר המדולדל עד שיכא נראש כניעול כשעת קישוי וס"ל
 שיכא כרלש כשעת קישוי רוב סעטרס סואיל ונימול פמס אחת כסוגן רק אשלו אס נראש מיעוס עטרס סרי
 זא"ל למולו שיהי וכן אס חיקב אחר שנימול כסוגן נמשך סעור למעלס ונהדכק סס סיטכ על סעטרס אס נראש
 רק מיעוס עטרס מגולס סרי ומ"ל למולו סיהס (שס) : (ד) אס עולד עכול לגמרי או סהיס רק רוב גובסס ורוב
 סיקספס מגולס כזריך לסתקף דס כרים וסס"ו דס ברית ואח"כ נמשך סעור למעלס וכיסס סעטרס מחמת סהוא
 בעל כשר ואשלו סמתקספס אינו נראש א"ל מכול ק"ח שחופס רוב גובסס או רוב סיקספס זריך למולו ולחתוך
 כל סכשר מכאן ומכאן עד שיכא נראש נישול לגמרי כשעת קישוי (שס כש"ך) : (ס) כשעת סמילס כיון שיכיו
 סס עוד מוסלס אחרים שיראו סיטכ ספרימס אס סיא כסוגן כי יש מקום לעמס שלפסמיס נמלא עור דק מאד
 אחר סמיוסון כמו [שלימ"ל כ"ל] וסוא כמו ליתח כעלמא ולפעמיס אינו סורע רק סלימ"ל ועוד ספרימס קיימס
 וזיכיון ליוסר כוכ סמור כי סמל ולא פרע כאלו לא מל (שס כע"י ס"ק ד')

רכט דיני זמן המילה

(א) אין מלין עד שהנן החמס יום שמיני ללידתו ואם מל משעלס ע"ס יאל וכל סיום כשר למילס אלא שרמיון
 מקרימין למנוט ומלין כבוקר ואשילו מילס סלא כזמנא אינא אלא כיום * עמר ומל כלימס זריך לסזיק ממט
 דס כרים כיום וכשנת אכור (דלא ניפנס סכס לדחות א"ל למילס ממס ולא על סטפ"ד דס כרים) וכן אס מלו סוך
 שי וכיום נעי דינא סרי (י"ד סי' רס"ב ושי"ך שס וכס"י רס"ד ס"ק ו') : (ב) חולס אץ מלין אורו עד שיכריא
 ומספרימס ממת סנמרספס מחליו ו' ימס אמל"ע וזא מלין אורו כר"ל כחילי של כל סנוף כגון סחלמנו ממת וכיוצא
 בוס אכל אס מלס כאלר מאיכריו כגון סכאכו לו עיניו כאכ מועט מחממיס לו עד שיכריא ולאחר שיכריא מלך
 אורו מיד ואש כאלו לו עיניו כאכ גדול סיטט ססוי סוחמין דמעוס מחמת סכאכ לו דס או סהיס ס רור מחלמס
 חלז סוי כחוש של כל סנוף (שס) : (ג) נולד כשהוא מכול זריך לסתקף ממנו דס כרים כעור כעטרס כמקום
 סמילס ומיסו כנחמס וזריכא מילתא למכדקיס סוכא יספס יספס שמה י"ס סס ערלס כנושא (סייוו סמא סעור נדכק
 מאוד ככשרו) וכודק כרים וכמרמ"מ עיניס ולא ככרזל דלא לשיק לים ורואים ונוסריס שיאך מלין ומעתימס לו
 סרמס ואינו חושב ליום שמיני ללידתו סלא יביאסו ליד סכנס ואש נראש לו אינס ערלס כנושא ככרמין על סמילס
 ואין ממלגין פליס את סכנס אכל אס אין נראים לו ערלס כנושא אין מכרמין על סמילס ג"כ (סי' רס"ג) :

רל דין איזה מילה דוחה יעבת וירמ

(א) מילס כזמנא דחמס שנת מור"ס אכל י"ל כזמנא אינא דוחה ואשלו כזמנא אינא דוחה אלא סמילס עממס
 ופרימט

דרך החיים ונתיב החיים

(א) ציל איש חזר :
 ופרעם ומצאם ואצילו הם יצרו חזר על צינן פסכנין
 אפ' המילה סימני אפ' נבאר פסגור עור כחוסה רוב
 נוכסם או רוב סיקפה כמו שנתכאר לעיל ועל צינן שאין פסכנין אפ' לא פירש חזר ואפ' פירש (א) חזר ומזר
 לתקול האומל לאחר המילה לנפשו אפ' דא"ל לו עוד בנאות שנת אכל מכארי מילה אין דחין שנת כיון שסיס
 אפ'ר לעשות מעש"י ואצילו דרך כמליה שסוף רק מדרבנן אביר להביא סנין בשנת כדי למו"ו (סי' רס"ז) :
 (ב) מלו אפ' בסקן בשנת ואח"כ נתסורו הסמיני שוחקין לו סמיני אחריה אצילו בשנת מעני סכנס סוף לו
 אבל אפ' נחשורו הסמיני קודם המילה אין לחלו שנת ולשחוק סמיני אלא דוחין המילה עד לאחר השנת וכ"כ
 סי"א מלו סוף לו כמנס מעש"י שאין שוחקין בשנת אלא דוחין את המילה עד אחר השנת (ס"ב) : (ג) שנת
 ולא סניאו סנין מעש"י אומר לעז"ר להביא סנין בשנת ובלבד שלא יביא אוחיו דרך ר"ס רק דרך כמליה כולו
 אל דבר ל"ד ששמייתו בשנת המורה עליו משום שנת מוצר לעבורה בשנת פ"י ע"ג לנודק מילה ודקר שאסור
 לו בשנת משום מלאכה גמורה אביר לעשותה בשנת פ"י ע"ג (ס"ב) ולכן מותר ליקח רבץ עץ בקורין (שוסל
 מעל) אפ' סתפל בשנת פ"י ע"ג ואפ' שיעשה גומא משום דחוסר גומא וא"ל אלא לעשרה סעור אבל אביר וע"י
 ע"ג מותר אצילו לכתלה לנודק מילה ודוק אפ' סמות אבל אסור לכאש אצילו על ידי ע"ג (כנ"ל) :
 (ד) ארס מלו מל מעולם לא ימול בשנת שמה יקלקל ומצא מחלו שנת ואפ' כנר מל אצילו פסם אפ' מותר
 למול בשנת (ס"ב) :

רלא דין אם נולד בין השמשות

(א) אפ' לאלתר כשהצויה נולד ראשו חוץ לפרוהור נראו ג' כוכביני בינוני יפ' למסוך פליסם שסוף לילס אצילו
 אפ' למחר שבו ונימול בשנת וכ"כ אפ' נולד כולו כשפס אפ' דחיק כשנולד נראו ג' כוכביני בינוניס דחיק
 לילס לענין לפולו בשנת אבל אפ' סוניה ראשו חוץ לפרוהור וכשהפס קצת עד שנוול כולו ואח"כ כשנולד כולו
 ראו ג' כוכביני בינוניס אפ' לפי שסיפוי נראה להם ססיס יום כסולח כראש אין להם אלא מה ששימס רואים
 זיסיס נישל לח' אצילו אפ' זרע בשנת סייון אפ' נולד בש"ס (סי' רס"ב) ואפ' אין יבולין לירע אוליין כפר
 חקק וכשהא אפ' דמולד ואפ' סוף בש"ס מותר למולו בשנת ואפ' כש"ס מלין אוחיו ביום א' (ש"ך סי' רס"ו סי"ג
 ע"י וס"ס סומכ וז"ל סחוקס) : (ב) אפ' נולד בין השמשות (סייטו י"ג מינועין והי קודם שדברו ג' כוכביני בינוניס)
 שסוף סקן יום וסקן לילס מוטיין מן סיליס ודמול להשיי ססוף סקן שמיני ואפ' נולד בש"ס ביום"ס או א"ל
 סוניה רק ראו ביום"ס אפ' שזא כולו בשנת אינו דוחה שנת ולא י"ס ונימול אח"כ (אבל י"ס שני של גליות
 דוחה אצילו כנר פכרס זמנס ונימול ביום"ס ב' של גליות חוץ מיום"ס ב' של ד"ס דקדושה אחת סוף סקן מילה
 וד"ס מילה מלא כומנס אינס דוחה אוחיו) וכן אפ' נולד בש"ס ביום"ס ענדיקן לחומרא ואומריס שסוף לילס ואינו
 נימול בשנת כדכא רק ביום א' (סי' רס"ו) : (ג) אפ' כשנולד סיס נראה כקניס כוכביני קניסס מזור ודקס סיס
 מוסר כשן אורס על יום אפ' ססוף יודר מי"ג מינועין וחצי עד שיכא נראה ג' כוכביניס בינוניס אפ"כ מיהסכ
 כניס"ס ומח' שדכא רק קניסס משום דקניסס סיס מוסר כשין אורס של יום ולכן נראה קניסס (סי' רס"ב) :
 (ד) ישראל מער סנולד לו מן מיכאליה מלא חומרס או להסוך מלין אוחיו בשנת אבל ישראל ענולד לו מן פטטיס
 חק מלין אוחיו בשנת (סימן רס"ו) :

רלב דין מילה בשבת לתינוק הנולד לז' או לח' חדשים

(א) מי שנולד בחודש השמיני מלין אוחיו בשנת אצילו לא נמרו שצרו ופרעו אבל מי שנולד בחודש השמיני
 אין מלין אוחיו בשנת אפ"כ נמרו שצרו ופרעו ואפ' סוף כן שמונס או כן' אפ' נמרו שצרו
 ופרעו מלין אוחיו בשנת ומותר לחלל עליו שנת כמו בכל חוטק סימול בשנת אבל אפ' לא נמרו שצרו ופרעו
 אין מלין אוחיו בשנת (ע"י סי' רס"ז) : (ב) מילה מלא כומנס מותר למול ביום ס' או ביום ו' ולא הישק
 מעני שגורס עבר ביום השנת (ס"ב) :

רלג קצת דיני מילה וברכת מילה

(א) סוף מנרד אקנמ"ו על המילה ואפי סני מנרד בין חזיכס סעילס לפרעיס אקנמ"ו לכדעש כנרתי סל
 אכרסס אכיוו ואפ' בירך כדעבד קודם סעילס או אחר פריעס יזא וכן אפ' אפי סני כענשו סוף כמסל
 מנרד שניס עובר לעשייתן ואפ' אין אפי סני אלא סעילס מנרד ססנין בין מילס לפרעיס כדכס ז' ואחריס
 סעמדיס אלא המילס אומריס כסס סוכנס כדכיס מן יכנס למורס ולחוסה ולתצ"י אפ' וסמול כשנרדין זריכין
 לעמוד אבל סמפס סחינוק כשנרד נוכגיס שוככ ומנרד כל כסס שאלס סעילס זריכיס לעמוד מנרד ססודק
 ססוף יושב ואח"כ מנרדין על ססוף ואומריס אבר קידס יודר ס' (סי' רס"ב) : (ב) כנוכס סנרנס אפ' אין לו
 אכ' אומריס קייס אפ' סילד סיפ לאמו ודגליין לאביו ואפ' אין לו אפ' אומריס קייס אפ' סילד סוס לאביו ודגליין
 לאמו ואפ' מעי שיעס אומריס קייס אפ' אפ' סילד סוס ויקרא סמו בישראל ודגליין לאמו (ס"ב) : (ג) סקד
 שנולד כססוף ססוף וא"ל רק לעסוף דס כריס אפ' פנרדין עליו סוס נרנס לא כריס סעילס ולא כריסס לכנטיס
 יזא כריסס אבר קידס ס' (ס"ב) : (ד) מעור כיהאל סוף ונרדין עליו כריס סעילס עד כריסס כנרנס אבל א"ל
 א"ל קייס אפ' סילד ס' וכן סעומדיס אלא סעילס א"ל כסס סכנס ס' וכן פנרעיס כשנת סעילס ססוף ססוף
 וכן מלין אוחיו כהר כסכ"ג אלא שפ' ביסכ"ג (ס"ב) : (ס) כד' נמונס ואצילו כע' ככא נוסנין לסיטקוס לשפס

דרך החיים ונתיב הדיים

מן הכנס של נדכס וזיוס"כ אך יתון לחינוקוים רק נותנין לחינוק בנימול מן הכנס חוץ מש שנוהנין פני כתיסק כשלאמרין בדימך חיי (סס) : (ו) אם יש שני הינוקת לכול אפילו של ארס אחד המכנס שאל לכינא שניכר לניכס"ג לכול כפ"א אלא כזו אחר זה ומכרין כל הכרכות לכאר"ס בפני עימו (סס) : (ז) כיאל דאפשר ענדקן לחיל נעטרס ויכ"א דלא אפטר כעדין בפחות ש"י (סס) : (ח) אין מרכין שתיינו כמילפ אפילו כפסאכ בעמו מל אח בנו ואפילו בנו בכדור אין מרכין שתיינו בשעת המילס רק בשעת עדין ככן (סס) : (ט) אפי כן עומד אלא כמילפ לכודיע שכול בלווה (סס) : (י) שתינן אח הערלס בחול ועטר וק רוקקין דס כתינ"ס בעטר ואס כוא שנת צריך להיות כהול ועטר מוכניס (סס) : (יא) מוכנין לפחות ככא ללכיוו שנקרא מלאך ככריה וכשמניחו יאמר כפירוש שכול עכ"א של הלכיו ואפי כן ועטומדיס שס יאמרו קודם כמילפ כפסוק (אכ"י) שגור והקרב יכנון הדרק) (סס בע"מ) : (יב) אחר כמילפ אומריס פלינו ונוטנין שאל לחוקן שפלינן עד אחר כמילפ פכוס שפלינן אום וכמילפ ג"כ אום (סס בע"מ) :

רלד דין תינוק שמת קודם שנימול • ודין אם מת בשבת או ביום"ט

- (א) תינוק שמת קודם שנימול מלין אורו על קברו כבוד או נקנה ואין מרכין על כמילפ רכל משמין לו כס לזכר שירחטו בו מן השמים ויהי נחמית כמתיס (סימן רס"ג) : (ב) תינוק (א) שנימול או הינוקת אחר בלשים ללידה שברו ביום"ט אם כעס קר ואין זיוין שלא השתי אין לקברו ביום"ט א' אפילו פ"י ש"ג אלא משמין לו עד יום"ט ואז קוברין אורו כמו גדול (מ"א סי' פקצ"ו דלא כסכ"ח) : (ג) תינוק שלא נימול מהמת אורס סיכס ומס לאחר בלשים ביום"ט ר"ף דלשתי אפי קוברין אורו ביום"ט א' מהמת ככריכין למולו ואין למולו ביום"ט א' פ"י ש"ג ומכין לו עד יום"ט ב' ומכרין ערלוה וקוברין אורו וליכא זיוין כזס שכל לכבוד מותר להינו (א"ד סס) : (ד) תינוק שנימול או נקנס חוץ בלשים ללידה שמתו ביום"ט אין גמרו שעריו וזפריו בין לא גמרו א' לא השתי אין קוברין אורו ביום"ט א' אפילו פ"י ש"ג ומכין לים עד יום"ט ב' וקוברין אורו פ"י ש"ג ולא פ"י ישראל ואס השתי קוברין אורו ביום"ט א' פ"י ש"ג ואס מה בלשים יום אפילו גמרו שעריו וזפריו אשתי אין קוברין אפילו ביום"ט א' אפילו פ"י ש"ג אלא השתי לים עד אחר יום ומכרין ערלוה וקוברין אורו (ולמנין פליטל כעס ממקום למקום עיין לקמן בכלכוס אפילוה כי כס נחנאל דינו של נקון) :

רל"ה דין אונן שיש לו בן למול

- (א) אונן יש לו בן למול אם אפטר לטקובריס שיהפילו החלס כדוקר ולקבור אח כמה קודם שיוצאים מנכס"ג יקברו אח כעס החלס ככדי שאפי ככן יכ"א יכול לכרך נדכס לכניסו כ"י ואס א"א לקוברו קודם שיוצאים מניכס"ג ימול סגן בניכס"ג קודם פלינו וכסנדק ינרך לכניסו כ"י וכאוקן עומד לינכס לניכס"ג רק לא ינרך נדכס לכניסו (פ"י סי' שמ"א ב"ד) :

רל"ו דיני וכדר תפלת הדרך

- (א) טינא לדרך אפילו רק עד פרסס צריך להפלה הפלה כדרך חבל אם כוא איס צריך לייך רק סהות מפרסס שהפלה בלא חתימס חבל אם כוא מקום כעכס אפילו כפחות מפרסס צריך להפלה כחתימס (סי' קי"ט) : (ב) חיקק כשיוצא משכורס של עיר צריך להפלה הפלה זו ואס שמת להפלה חיקק מנכר ויכ"א כ"י ככוא נדך וכלכד בלא כניע עדין בדרך חוץ פרסס כסמוכס לעירו או לעיר שרונס ללון כס דמשס ואיך יאמר אופס בלא חתימס ואס אמרס נעיר יכ"א ואין צריך לאומרס רק פסס אחת בכל יום ככוא בדרך אפילו אם ינוח כחמשס סיוס בעיר וכולך משס אח"כ א"צ לכרך שנית חבל אם דעמו ללון ככעיר ואח"כ מתוך ויכ"א משס לעבור חוץ לפ או לשכר לביחו צריך לחזור ולהפלה פסס אחרת (סס) : (ג) יש לספיקן הפלה בדרך נכרכס אחרת כזי שחכ"א נדכס כסמוכס למכרסס לכן כשיוצא לדרך כשתיס קודם שהפלה כגון שהפלה כגון נדכס בהכר פל כדרך ולכספיקן פקלס מדרך לנדכס גומל חסדיס טובים לעמו ויכ"א וזיוס יחבל ליום פרי ולכספיקן ת"כ לנדכס אחרונס או כשחטיל פיס ייסוף אופס לנדכס אשר יצ" (כס) : (ד) ככרונס לינכס לכרך שס שס מושלים אפילו דריס סס יוכדס יאמר יש רשין מלפיקן פ"י אור"ס שכהנינו לכרך סס לשלוס • נכנס לשס אומר מודס אני לפניך שפכסחתי לכרך סס לשלוס • יניקס לנלח אומר יכי רצון מלפניך פ"י אור"ס שהוציאני מכרך סס לבלוסי • יכ"א משס אומר מודס אני לפניך שחלסתי שברך סס לשלוס וכולל פסס הפלה כדרך יכי רצון כ"י ואס לא אמר עדין ככאורו יום הפלה בדרך חס"ס ננרך ואס ככר אחר ככאורו יום הפלה כדרך איס מותר כדרך (פ"י ר"ג) :

דרך החיים ונתיב החיים הלכות מוזה

רל"ך דיני קביעת מוזה

(א) ימיו ושנותיו. ויחיה אצלו חסד על שדי ויחלל
ל' ש' שמרנו כו' (נרכי יוסף ס' רפ"ב בשם הר"מ):
על מה שכתוב בנ"ע ס' ר"א וכיוצא (לדור בניה
אחר לא יתלנה צידו רב כג"ל בשם ספר הסודים שאף
אם מו"חא לקבוע מיכף בניה אחר יש כנסה. ע"פ בנכ"י
יוסף שגמ"ר דבריהם ומסק' ששענה הדתק שא"ע יכול
למ"ח עמום אחרים כאלו הם רכ"ע ה"ל גאון קבועה מיד
בניה אחר :

רל"ח דיני מקומות החייבין במוזה

(א) רפה נקב. מה שאין סמנין פכשו לקבוע מוזה ברפת
נקב מפני שעש"ו אין מדקדקים ליקותם המיד ונשים
אכמיהו אלל כחדר כבטי לעופות נוהגין לקבוע מוזה דל"ח
פ"ש זוכמיהו (יד הקטנה כוכב ב"ח לוי"ד סימן רפ"ז
סק"ג): (ב) וניה המדק. ואם עש"ו שינוי בגוף המדק
כגון שקריו התגור וכו"ל מותר לדור בו ולנכ"ך ולהניה
בפתחו מוזה (ש"ס פ"ט מאירות כוכב ב"ח ס' רפ"ז ס"ק
ו'): מל"ץ כו"ח שבושין זו לפעמים מרחץ חייב במוזה אלל
ד"ש לכסותה בשעור (תמורי דניאל כוכב ב"ח ס' רפ"ז):
(ג) לא יבדק עליו. וד' כ"ח ביהמ"ד של יהוד חייב במוזה
פ"ח ס"ק ט' מהוססות יומ"ח): (ד) הסמט שבווקים.
כוונה כש"ע הוא על המיזת שבאוקים ש"ח נעשו רק על
משך סירוד אלל העיזת קבועות אב"לו אם מפנים הסמורה
גילגל חייב במוזה (יד הקטנה כוכב ב"ח ס' רפ"ז ס"ק
י"י). בית החלום (ש"ס ר"ל) פטור ממוזה שלא נעשה
לדירת קבועה אף ששפעמים המעבדים שם כמה מדשים (נכ"י
יוסף סעיף ג'): (ה) על ד"ח פטור. דוקא בית דירה לרי"ך
שיכ"ח בו ד"ח על ד"ח אלל בית שער ומרפסת וניה"מייבים
א"פ" לית כבו ד"ח על ד"ח. ועוד נראה שמי שיש לו בית גדול
ויש לו מדשים קטנים שמניה שם הפנים חייבין במוזה (תמורי
דניאל כוכב ב"ח ס"ק י"א): (ו) מרחק ששהתו הוא על
כרחק פטור ממוזה (ט"ב כוכב ב"ח ס' רפ"ז ס"ק א').

שיטתה כגון שתיקוות מניין שם טוב לבנות המוזה ומקום טהרה טוב שהיא נראית (ס): בית כנסת
ובית המרחץ (ב) ובית הנדרסקי ובית הסניג'ה פטורין ממוזה (ס): (ו) ביהמ"ד פטור ממוזה ואם יש בית
דירה צמודה לפני ביהמ"ד העורה חייבת וביכ"ז פטורה (ס): (ז) בית המדרש חייב במוזה אלל (ג) לא יבדק עליו
ולכן כש"ח"ה לקבוע מוזה בניהו או טוב שיקבע מקודם מוזה בניהו ויבדק עליו ויח"א דעתו גם על מוזה
שנבימ"ד על סמך ברכה שניכ"ך בניה ובנכ"ה חוזרת על שז"ה (ס): (ח) כוכב סמך שאין פשוים רק לתג פטורה
מוזה אלל אם משתמשין בה כל הפנה חייבת במוזה. כניה שבכ"ה פטור ממוזה. הסמט שבאוקים (ד) שאין
ישנים בה רק כיום פטורה ממוזה (ול"א דמי לבית האורז ובית הסתן שאין משתמשין בהם בכל שעה וא"פ חייב
במוזה כיון ששומעין בה ביום ובלילה) אלל הנות שהיא בניה פחותה לרס"ר צריך מוחל לפתחים (שם ב"ח):
(ט) בית שאין בו ד"ח על ד"ח (ה) פטור ואם יש בו כדי לרבע ד' על ד' בשום א"ש"ש שארכו יתר על רחבו או שהוא עגול
או כע"ל כו' וזוית חייב במוזה ולא יבדק אלל יקבע מוזה אחרת ויבדק ויח"א דעתו גם על זו (ס"ד סס): (י) בית
שרך שמע"ו להיות מקורה אין לו תקרה פטור ה"ס מקצתו מקורה ומקצתו אינו מקורה אם ה"ס סקרוי ע"ד כפתח
חייב במוזה והוא שיהיה מקורה ד' על ד' אלל כל ששמי"ב אשילו בלא תקרה חייב אשילו אי"ס מקורם [הרא"ש
בבב"ט קטע"ג]: (יא) בית שאין בו לדמות יש בזה ממלוקת הפוסקים אם חייב במוזה לכן יראה כש"ח"ה לקבוע
מוזה שימ"ד דלתה נהלה ואח"כ יקבע במוזה משום לדעת הפוסקים שאם אין לו דלת פטורה אם יקבע במוזה
ואח"כ יעמיד דלתה כו' ונ"ל: ואם אי"א לדלות מיד יקבעו בלא ברכה ואח"כ כיהתלה דלתה יכול במוזה
יקבעו פ"ט כ' ג"כ בלא ברכה ונ"ל אף לדעת הפוסקים שסוגרים בא"ח אין להם פטור ממוזה אם קבעו כשה"ס דל"ח
ואח"כ כשנע"ל דלתה חוזר ונ"ל אורה שאין בזה חשש מאוס הולמ"ס כ"ח ג"כ כ"ח אי"ס ס"ק כשה"ס כדלית
מכרע"ס פתחים ואח"כ סוגרן ואח"כ כשפתחן אין בזה מאוס הולמ"ס (ס): (יב) ברכה הדרי"ס ז"ל לפנים מה
פולן חייבין במוזה (ס): (יג) אם יש בבית ברכה פתחים לתור או לרס"ר וע"כ כולל לני"ס ולני"ס לני"ס כניה כולם
חייבין במוזה ואשילו כמעטו כדורין שאין רבי"ל לנ"ח ולכ"ח אלל בלח"ת מה"ס (ס): (יד) מרחק (ו) שיש לו פתח
גדול מן הכתוב שמכניסין שם יינות נחמ"ה גדולות ואח"כ שומרת ס"ורה ואין משתמשין דרך אותו פתח ויש לו
פתח קטן מן הבית שמכניסין בו המיד אם הפתח קטן ראו למוזה כ"ח חייבת והגדולה פטורה מה"ס שאין
מש"ס בה לבני"ס וי"ח"ס אלל לפעמים כשמכניסין בה הבית גדולות ואין זה המ"ס קבוע וכנסה היא לגבי פתח

דרך החיים ונתיב החיים

יד החיים

רמז ריני אגון

פריד חיים

(א) מי שמח לו מת שחיב להתאבל עליו בנזל כרי הוא
 חוק (א) ופטור מהתאבל וק"ס (ומימי אה"ש מהתעסקן
 עלת סייטס מותר לו לילך לבכריג (ב) לומר קדים על אגני
 ומכ"ש בשנת וי"ט ודוקא כשאין אגנים אחרים אבל כשיש
 אגנים אחרים (ה) (ס"ו סי' ע"א ופ"מ) ופטור מכל
 בכרית (מימי אה"ש) וקבר המת לאחר שחלל ונתיין לא עבר
 כומן שיתעכל כמון חייב לנזך ברימ"ח וכן נאצר יצר אה
 עשה נרכיז בערוז און חייב לנזך אצ"י יצר אחר שנקבר
 כמה חסילו כל היום דמי להכרזה אה לא ככדיל יוס
 רחשו כדורו און מדביל ביום שני משום דכן המצ"ח
 שחיוב של הכרזה וישו מעטם הכלמה דמימח כל שפטור
 מן החיוב פטור מהכלמה כמו שפאר הראש סוף מ"ק
 ד"פ מי שמתו ה"ז כל שלא נעלל המון עדיין וזמן הכרזה
 המון וכן נאצר יצר חסילו כל היום יוכל לנזך כגיל)
 חסילו ברכת הגגנין (ג) ומכל המזנה האמורה בתורה
 עד שיקברו וישלך עשר על המת ואה יש חבורה בעיר
 שטהנין שכתבים מיוחדין לאוי"א המת ולאחר שחשעקו
 סדוקים בעיר הקבורה ימסורו להם וכה יקברוהו
 משמטורו להם חייב בכל המתה (פ"מ סי' ע"א) וכן מקום
 שמוכיחן המת משיר לעיר אה מקום קרוב הוא הוי און
 אבל אה המקום רחוק כגון מהלך ג' ימים מותר עד
 שיבטו לעיר קבורתו (וי"ד סי' ע"א) לענין כזר ויין
 דמותר וכזר כזב כרבי בל"ח סי' ע"א דהו אה שין ע"ש
 וכן רחשו להכר בעל דגול מרובנה בוי"ד סי' שמ"א ע"ס):
 (כ) ואה עבר זמן חפלה אחת בעוד שהוא חוק כפי
 שנתנה לעיל סוף (א) ח"ל להשלים אחת חפלה בהפלה
 הסמוכה כגון שהיה מתו מוטל לפניו משלוח השחר והיאר
 כל פני המזרח (א"ר סי' ע"ס) וע"ס בדיוי חפלה) עד אחר
 מזנה וינח יתפלל בהצ"י שפה שלאחר הזות עד זמן מנחה
 גדולה כתי"ס ככ"י ורוב האחרונים) לא ישלים במנחה דל"ד
 נשבת חו נאמ"ס ולא התפלל שחרית דמשלימה במנחה דהתם
 בלחית הים החיוב רק שפי' סבה לא התפלל משא"כ כאן
 דכ"י פטור מדין (ע"י סי' ע"א נאצר ובי"ד סי' שמ"א) וכן
 הדין במנחה ובמעריב: (ג) והי"מ אה היה מתו מוטל לפניו
 מעת החלמת חיוב החפלה עד השלמת זמנה כמו שנתבאר
 סיב אכל חס מת לאחר שזכר החיוב החיוב עליו כגון
 אה לאחר שהזכר כל פני המזרח אפי"ס שלא קברוהו עד
 אחר הזות משנים בזמן המנה דכ"י חיל ותל עליו החיוב
 מתחלה עד שאל חס התפלל אפי"ס שלא היה שהות לגמור
 החפלה ע"מ כיון שאל עליו החיוב חייב להשלים אחר כך
 כזמן מנחה (דכ"ה כרתי"ס ע"ק מי שמתו מדמה לחיוב
 דל"ל תלומים ע"ס והנה הכי"ז סיב דהגיגה ד"ה כזב
 דהיכ"ה שנטמח (אחר שחלה ע"ס כיון דחל עליו החיוב
 צריך להשלים חייב כ"ז דטויה) [ע"י רמב"ם ה"ל הגיגה
 סיב ה"ס וכ"מ שם והמח"א מנואר כבאר כחבתי ודו"ק]
 (סג): (ד) ואה נמאך אגניות עד סוף לכוף זמן ק"ס
 שהוא עד רביע סיום כפי ערך השמות אל יוס (כתי"ס לעיל
 בהלכות ק"ס ע"ס) ואה יתפלל כסדר יעבור זמן של ק"ס
 יקרא ק"ס בלא ברכות ואח"כ יתפלל כסדר ויקרא עוד הפעם
 ק"ס עם הברכות (ע"י סי' ג"ח דכ"ה קרא ק"ס שלא בזמנה
 יקרא אח"כ עם ברכותיה) ואה נמאך עד לאחר ארבע
 שעות כמדת שחר דהיינו מה שקודם ג"ס לא יאמרם אף
 יש לו פנאי (עמ"א ר"ס ע"א) וינאר דבריו שם שביין
 שאחרו בנתיב לכל אלו הברכות זמן כתי"ס כשפטל מעניו מנזך כ"י
 מנזך ואף אה עובר כל הליכה מברכים זכרי העולם כיינו
 אלה ברכת השחר וברכה שלא עשי גוי ושלא עשי
 עיר חסילין ע"י יוד"ש סי' שפ"ח) ויתפלל כסדר (ואלו הברכות זמן כל היום
 חסילו אחר שמת אה נאצר יצר (ה) ולא
 חס

חך החיים ונתיב החיים

פירוש חך בחיך כחיים וכו' צ"ל חילוף חן לחיים מותר
 והחין (ג) כי חיים חלל אחר לרבות על כחם. בדי לוח
 שמה ביו"ס ב' חילוף החללים אצל הקברים אם ח"ל לנס
 ליתן לקבור רק שריכות מותרים ביו"ס ב' לרבות על
 כחם. ומ"מ לא ירכיב בעיר מפני האמונה שיחמרו
 שמתללין י"ס (עס) : (ח) אם עמד לפני עיר אחת שישראל מת רחוק מס' ד' או ס' ימים ולא ניתן לקבורה ומתקל
 בזיון כגון כשרה חף שלא יכלו לגייס אותו עד אחר כמעט מותר לנחל לדרך ביו"ס ב' כדי למכר קבורתו שלא יא
 בעול כבדו אלא אם היה עסק מותר בזיון כגון בניה ח"ן לחלל יו"ס בשבילי אס לא יגיש לקבורה ביו"ס (עס) :
 (ט) כמות ביו"ס ב' דמתעסקים בו ישראל אם ח"ן עובד גלילים כשכח אדם חשוב לריכין ללווא וממתינים לו עד
 אחר הכסף וקוצרין אותו קודם כאכילה וכאם לא מתאספין י' בני אדם וקוצרין בשעה שס"ן אומר פיוסם ואם מת
 סמוך לזאת ככ"ז והפיוס עדיין זמן רב לכיין הסתריכין ועשיים הארזו וספקו שעי"ז ימנעו משמחה יו"ס י"ס לקבור
 אחר האכילה (עס) : (י) ח"ן מוציאין כמה סמוך לק"ש חילוף בחדם הטוב בשב"ן שבות לקבור קודם שיגיע זמן ק"ש
 וקודם ק"ש של מרכים מוציאין ואם הוא משלג במנהגה ולמעלה דכייט ס' שעות ומחלה אצותו קרין ק"ש סה"ל
 ואח"כ מוציאין (ה"ח סימן ע"ב) :

לן דינים שאחר הקבורה

(א) אחר הקבורה מרחיקין ד' אמות מהקבורה ואמרים הקדיש דעידה להרחת עלמא כו' והולשין עשנים נכרד שפון
 וחרקין לאחורי ראשן ולחמרים זכור כי עבר אנתו וגם כוח רוח להחיות המתים שיחז מעפרן ויזיל ויפירו וכשנ
 כשדע ודוחזין ידיהם בעים ונוסגין בקאת מדיות לישב ז"ס אחר כרח"ה ואמרים ככל פסע ויב טעם כו' יושב בספר
 דכייט כפסע אחת ואמרים עד מלח ב"א חלם ובפסע ב' יוסיף לומר מלאכו ובפסע ג' עד זליב ובפסע ד' עד לך
 ובפסע ה' עד לשמך ובפסע ו' עד ככל ובפסע ז' יסיים כל המזמור וכן כחז בס"ן שנס הוא נגד כן ומנגב אטותיו
 תרס ומגבו שלא ליכנס לבית אם לא רחן ולא יבג ג"ס שלא ינורו רוחות סוממחא לביתו ובשעת רח"ה פידים י"ס לומר
 כפר לעמך ישראל כו' ויש לרחון גם הפנים ולומר ומחא ס' חללים דמעה מעל כל פנים ובשיקור כמה ביו"ס יכולין
 לישב ג"ס כמו בחול וי"ס אם נקבר סמוך לשבת וכשחזרין ככר קידם כיו"ס לישב ג"ס (עס ס' שפ"א) :

דרך החיים לנא דין סעודת הבראה לאיש ולאישה נתיב החיים

(א) אצל אסיר לאכול סעודה ראשונה משלו אצל כסעודה
 שנית חילוף ביום ח' מותר לאכול משלו ומנוה על
 שכניו שיאכילוהו סעודה ראשונה משלם כדי שלא יעטרך
 לאכול משלו ואם לא שלחו לו סעודה כדברא או שהוא
 יחידו בעיר אם יכול להתעטת עד בלינה ולא לאכול טוב
 שיתענה ואם לאו שיש יוכל להתעטת ח"ן חייב לזכר עמו
 וימחר לאכול משלו (ס' שעה ועי' ב"מ) : (ב) אשה
 שאירע לה אצל ח"ן לאאיש להרבותה אצל גשים מברים
 ואם ואשה נשאה שאירע לה אצל אינה יכולה לאכול כסודה ראשונה משל בעל כיון דבעל חייב במזונותיה כשלא
 דמי וכן ע"כ לו סופר לו שבר וואוכל כשכר ואירעם אצל לא יאכלו סעודה ראשונה משל כשכ"ז אצל מי שון
 יאם או עני בחון ביתו או לבט ונתו כדגולים בלי חיוב מזונות עליו וליעם אצל יכולין לאכול סעודה ראשונה משל
 בעל בניה (עס) : (ג) אם החלל איט אצל ביום ראשון וכן אם נהפך ולא כדברו עד בלינה מותר לאכול סעודה
 ראשונה משלו (עס) : (ד) אם נקבר כמה בלינה אם אוכל סעודה ראשונה למחר מברין אותו וכן איט מנה סתילין
 למחר משל כד"ס ב"א אצל בלינה וכו' ח"ן חייב לזכר עמו (עס) ח"ן מברין על ספקן
 אר"כ כואו בן ל' יום שלימות או קים לן ביה שכלו הדשו (עס) : (ו) מי שנקבר בע"מ מ"י שעות ולמעלה שאסור
 או לקבוע סעודה ח"ן מברין אותו מהם כבוד שנה (עס) : (ז) אם שמת שמועה קרובה דכייט ששעת אוק ששים למתתו
 וכן ביום ח' ח"ן מברין חשני שכבר נדחה יום ח' ח"ן מברין אותו אח"כ וכן כיכא שזריך למטת ז' ולי' אחר כהנל
 ח"ן מברין אותו ביום שיחאיל להטוב כאכילות (עס) : (ח) מברין על שמועה קרובה דכייט ששעת אוק ששים למתתו
 ח"ן מברין על שמועה רחוקה דכייט ששעת לאחר ל' יום (עס) : (ט) כיון שנקבר כמה מותר לאכול בשר ולשתות
 יין משע בחון כסעודה כדי להרחיב האכילה שמתיו (עס) : (י) סעודה כדברא לריכין להכרות אותו פתלם כבייטם
 לו כשכיל של עדיים זכר לאכילות ואח"כ מותר לאכול כל זכרו (עס) : (יא) אצל מערב ח"ן מברין אותו ח"ן
 מתמתן אותו אצל מערב שמת מברין אביו וממתין יאחם (ס' שפ"א) :

לנב דין על איוה מת מתאבלין

(א) על אלו עמים מתאבלין . אביו . ואמו . כס . ונתו . ואחיו . ואחותו . כין מלכו . כין מלכו . כין
 כואל . ואחיו וקא שסיו כדברו ונשאה אצל פולס או אנטס לא אצל כס ונתו ואחיו ואחותו חילוף סס
 סוליס מתאבלין עליוס אצל אס מוריס ומתס ונכרית ח"ן מתאבלין עליוס . כבר חילוף על אמו שנתגירס איט
 מתאבל (ס' שפ"ד ע"ס) : (ב) קרובים כפאלין לפדות . מלאין מקאת אכילות עד אחר שנת כראשון בייט שאין
 מסקין בגדיסם כבגד ואין רוחאין במחין וגם ח"ן לחוף כראש רק נמים שופרין וגם ח"ן לאכול ח"ן לביתו חילוף
 סעודה מנוה אצל כמותה לכן ח"ן למטע לכבוד שנת גס ח"ן לשנות מקטו כביכ"ז (עס) : סינוק כל ל' יום וי"ס
 שלשים ככלל ח"ן מתאבלין עליו (עס) :

לנג דין אימתי מתחיל האבילות

(א) מלמדי טל כאכילות וכסמה סדמת סקבר נעטר פיר מתחיל כאכילות ויש לחון סיקפ מנעלו כביכ"ז
 וכל

דרך החיים ונתיב החיים

לאסוף ולבשל בימי אהבה כל הארץ לה ולבני וק אשה (א) נצרכי הקבל. ובע"פ מוחר השמש לילך לנכבד להבין במהרה אל כפי"ב אחר ואירעה אהל מועדת לאסוף ולבשל כגרות ולהדליק ולעשות שאר צרכי נכבד כדרכו (לחמי ולעשות צרכי כבית בין שיהי משרתה שכר בין בחנם מורה כובא כפי"ב סי' ש"ג ס"ק ח') ומוחר האהל לשחוט אהל אסורה במשרתה לעשות מלאכה שא"ל אהל לכהוית ואזן ישחוט נלא ברכה (ש"ת שנתפס ספר חרזי רע"א):

וכ"ש שלא תלא מן כבית כד"ן אהל וכן שחט כפי"ב שאירעו אהל אסור לו לילך לביכ"ב ולשמש (א) נצרכי הקבל (סג):

רנה דין איסור רחיצה וסיכה לאבל

(א) אהל תוך ז' אסור לרחוץ כל גופו אפילו נצונן אהל פניו ידיו ורגליו מוחר נצונן ואחר ז' עד שלשים מוחר אפילו כל גופו נצונן אהל כחמין אסור ואפילו לחץ הראש כחמין אסור כל ז' (סי' שפ"א וע"י ש"ך סג):

(ב) יולדת אבילה שצרכה לרחוץ מותרת לרחוץ אפילו יריוס ז' של ז' מיכו אם אין לה צורך כ"כ יש להחמיר ביום אי של אבילות (סג): (ג) מי שתכסוהו אבילות שאירע בו אבילות זה אחר זה מוחר לרחוץ כל גופו נצונן (סג): (ד) נדם שזדמנה טבילה תוך ז' אינה טובלת אהל ללבוש לבנים מותרת בימי אהבה ותלבוש ותפיע לבנים כדרכה בשאר ימות השנה רק כרחי"ה השנה קלה שלא תרחוץ רק בלוחו מקום ובין ירכו"ה בין כחמין בין נצונן ואחר ז' עד ז' מותרת לטבול כדרכה בשאר ימות השנה ומותרת לישול האפרנים בעצמה בסבין כדרכה בשאר ימות השנה (סג):

רנז דין איסור נעילת הסנדל

(א) אהל אסור נעילת הסנדל כל ז' ודוקא של עור אהל הנעלאת של גדר או של גמי או של שער או של עץ מוחר ואם הוא של עץ ומחפה עור אסור (סי' שפ"ב): (ב) יולדת מותרת לנעול מנעל כל ז' מפני שהצניע קשה לה וכ"ש חולה ומי שיש לו מחס בדגליו (סג): (ג) אהל שהיה מהלך בדרך מוחר נעילת הסנדל וכשיגיע לעיר חולץ ואם הוא עיר שדרכה עובד גלולים אין חולץ עד שמגיע לרחוץ ביהודים (סג):

רנח דין איסור תשמיש הכמחה לאבל

(א) אהל אסור בתשמיש המטה עין אסור בחיובו ונישוא אהל בשאר דבר קורבה מוחר כגון כמזיגה כסוס וסחמ"ס פניו ידיו ורגליו ומותרת לחבול עמו בקרעה אחת בין באבילות דידים בין באבילות דידים (סי' שפ"ג):

דרך החיים רנה דין שאבל אסור בתלמוד תורה כל ז' נתיב החיים

(א) אהל כל ז' ימים אסור לקרות בתורה ובימים וכתובים משנה גמרא הלכות והגדות ומותר לקרות באיוב ובקניות ובדברים הרעים כבימי"ה ובהלכות אבילות ונפרק אלו מנהל"ן והנ"מ בינו לבין ענינו אהל אינו נומד עם האחים אלא הם עשאים ונותנים כהלכות אבילות והוא משיק בשבט רכס (סי' שפ"ד): (ב) אם רבים צריכין לו להלמד כגון מלמדי התוקף מוחר ללמוד עמהם ביום שלישי או אפילו מי שלומד עם גדולים אם הם צריכין לו מוחר ללמוד עמהם וכן מוחר לכוונת אסור ויחיה ליהוד כשאלו אחרו אפילו ביום אי אין אחר אלא הוא (סג): (ג) האהל יכול להפסל בימי אהבה להוציא רבים ידי חובתה (סג). ומזה להפסל שחית ועברות במקום שמהם ואפילו אין אהל שם כי יש נזק נחמ"ד לנשמה (סג): (ד) אהל שיש בו פנים קטנים אינו לנטלם מלימודם דאין אבילות להקטן (סג): (ה) ולענין לעלות לתורה כל שבט עיין לעיל בהלכות קריאת התורה כי שם נתבאר (א) כד"ן לנכון:

(א) אהל כל ז' ימים אסור בתלמוד תורה כל ז' נתיב החיים (א) כד"ן לנכון. ובהשגחה נבד מוחר לעלות לתורה ולהקטיר (מחזיק ברכה כובא כפי"ב ת"ח סי' תקנ"ד): ונכ"ל (דכ"ט ח' שלח נג אבילות כרגל דל"כ רגל מנסב כשעה) מוחר בתלמוד תורה ומייב בשמחת יו"ט ומכ"ש שמוחר לעלות לתורה כשמחת תורה דכ"טעם שהאהל אסור בת"ת דכתיב פקודי ב' ימים משמחי לב ושמחת יום טוב דאורייתא והלכות דרבנן (ש"ת חכ"ס זני ושי"ת דת"א כובא כפי"ב סימן שפ"ד ס"ק א' וסי' שז"ג ס"ק א') שמשחי מאכיל"ה בתפורסם כבמו ר' כלל פאר"שע"ר שמוחר ללמוד חכמת הקבלה כפי"ב שאין מוחרין ר"ז תורה אלא למה שבו דואג בקרבנו עכ"ל: יש מקומות שאין אומרים חיובו מקומן בבית האהל מפני שאסור בת"ת ואין זה נכון שכל שהוא סדר היום אין בו משום ת"ת להל"ל כמשי"ת כפי"ב תקנ"ד וכי"ד סי' שפ"ג (ש"ע אדמו"ר סי' י'): אם נתחייב האהל לכך ברכה שהחייט כגון אבי כגון ופרי חדש ומכ"ש כחוכה בו ינרך שהחייט (תרוש"ס וניצ"ארי"ס מ"ד אפרים לח"ד):

רנז דין שאלת שלום בימי אבלו

(א) אהל אסור בשאלת שלום כל ימי אהלו כיו"ד ג' ימים כראשונים אינו שאל כלום כל אדם אם אחרים לא ידעו שהוא אהל ובשלו בשלום לא ישיב להם ויודיעם שהוא אהל. מג' ועד ז' אינו שאל כלום אחרים ואם אחרים לא ידעו שהוא אהל ובשלו בשלום משיב להם. מ"ו ועד ז' אחרים אין שואלין בשלום וכו' שאל בשלום אחרים וכ"ש שמי"ב אחר ז' גם אחרים שואלין בשלום אפילו הוא אהל על אביו ואמו (סי' שפ"ב): (ב) מקום שנהגו לשאול בשלום אבנים בשבת מוחר לשאול אהל האהל נותן שלום לכל אדם בשבת שהוא מכלל דברים שנפרסמיהו (סג):

דרך החיים רם דין כפיית המטה נתיב החיים

(א) עכשיו אין נוהגין בכפיית המטה ואסור להל"ל לישיב פ"ג מט"ב (א) או ע"ג כסבל וכן אין ישן על גבי מט"ב רק על הקרקע ובעשה שהמתמים אהלו לר"ך להיות יושב על גבי קרקע ובעשה שאין מתמים אהלו מוחר לו לעמוד וליך בביתו (סג שפ"ג):

(א) ע"ג מט"ב. בשו"ת פנים מאירות ח"ב סי' קמ"ט חולק על כפי"ד וכוונתו במישור דלר"ך אין חלוק ובמק"ל לישן ע"ג מט"ב לא כפי"ד ונפרט בדורות כללו חלושי כמג' אין כאלו תומרת ח"ף מג' כד"ן (כרכי יוסף) ואדמו"ר בעל"ז כפי"ד דיי"ט חו"מ סימן תקנ"ב מנאר גר"ד כפי"ד להל"ל. ומכ"ש כפי"ד ע"י"ט:

דרך החיים

רסח דין קמן שהגדיל תוך שבועה או תוך שלשים ודין תולה או יולדת

(א) קמן שארע לו חבל אינו נסחבל דאין אבילות לקמן ואחילו אם כגדיל תוך ז' אינו נהוג אבילות כל שבועה ושלשים כיון דנשעת כהחלום האבילות הים ספור (ס' ט"ז במ"ז דלא כר"ח) : (ב) תולס שמת לו מת שחיזק להחבל פלו ונדע לו אם כבדו תוך שבועה גומר היםים כגשארים חבל להשלים היםים של חבל שגברו כחלו אינו משום דנחלו ג"כ נהג אבילות קמא דדמי לשבת דשולס ואיטו מססיק (כן משמע מהדין של האר' שאכתוב בסמוך) : (ג) יולדת אבילה ג"כ אינה זריכה להשלים היםים שגברו נעת שיהיה יולדת רק גומרת היםים כגשארים ואם השבת שהולכת לביכ"ב הוא בתוך שבועה מוליכות אותה כגשים לביכ"ב וישלם ללבוש כגדי' שנת ויושבת על מקושה כביכ"ב (אר' כס"י קל"ג בא"ח דלא כהשבת ג"ס) :

רסח דין מי שמת לו מת ולא נודע לו ודין תענית יאר צייט

(א) מי שמת לו מת ולא נודע לו אינה חונה שיאמרו לו וע"ז נאמר מו"ח דנה הוא כחיל מיכו אם שואל פלוין אין לשקר ולומר חי הוא שנאמר מדבר שקר התחק אלא יאמר בלשון דמשחמט כחרי אפי והוא יעבר כעצמו שמת ויחזר להמיט להשדרת אירוסין וכשו"ן וכל שמתה כיון שאיט יודע (ס' ת"ב ט"ז) וכן סבול שיודע שמת קרוב של אשתו שתיבת להחבל עליו מותר לשמש עמה כיון שהיא אינה יודעת (אר' ס' קל"ג) : (ב) לננים זכרים מהבין לטודיעם כשמת אב ואם כדי שיאמרו קדיש (ודיני קדיש נחבאל לעיל) (ש"ס) : (ג) מ"זה להשתנות כיום שמת בו אביו או אמו ומתענין תמיד יום סמיחה ולא יום סקבורה אם לא שיהיה יום סמיחה כחוק מן יום קבורה ג' או ד' ימים שאם מתענין בשנה ראשונה יום סקבורה ומשנה שניה ואילך מתענין יום סמיחה חבל בל"ה"ס מתענין יום סמיחה אף בשנה ראשונה (ט"ך ס' ת"ז) : (ד) אם מת אביו או אמו כחדש אדר שיהיה השנה פשוטה צריך להשתטת בשנת כשיטור באדר ראשון ונאדר שני חבל אם מת בשנה משוגרת או אם עת באדר ראשון מתענה תמיד בשנה משוגרת באדר ראשון ואם מת באדר שני מתענה באדר שני (ש"ס) : (ה) אם חל הענית שמת בו אביו או אמו בערב שבת אם סתנה כשהשתנה כפעם ראשון שלא ישלים אין צריך להשלים וכן אם כפעם ראשון חל בערב שבת ולא השלים אין צריך להשלים בערב שבת חבל אם כפעם הראשון חל בחול והשלים ולא התנה אף בשלש השלים רק כשחל בחול אם אחר יארע כשהל בערב שבת ג"כ צריך להשלים (רש"ל סוכה בבב"א ט"ו) :

הלע חמות לנצח. ומהוה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים :

תם ונשלם הדינים

אף בחול חקור • שהרי יש לחוש שיחלף קצת מהאות עמו • כולד יפשה ודאש לחמש הסיב הטיל מזמון עד שיה' בנקל להסירו שלא יודעק בו מן הכתב ככל (ש"ה ס"ו) :

• אם נמלא חידש כפולס טהנין לכוזא אחרת • וס"ת שנמלא רחש הלמד מניס למון ארז התי"ו שבצורה שלפניה אם הוא מטעם עד שישאר זרע התי"ו כראוי בשב וואם נכנס הכנס בתוך הארזי שתי"ו נשתנה זרע התי"ו פסול (ש"ה ס"ו) :

יא אם נשעת הקריאה נמלא אות אחד דנוק להנינו • אם הדנקות הוא ככל ארך האות • או שנשתנה זרע האות ע"י הדנקות • או מ"ס פתוחה שנדבק פתיחתה ונקמתה • או שנדבק הרגל לנגה ונעשה בתין ח"מ • או שגבל עטף דיו למון האות ואינה נכרת • או שנפלה עטף למון חלל הכ' ונראת כפ' • או שפעם וכסב ד' במקום כ' או כ' במקום ל' • ככל חלו דינס כעשות גשור שצריך להזיז אחרת • ואפילו אם ע"י דנוק זה לא נחלקלל אות השדרש רק אות השימוש כגון וי"ו או וי"ד שהשתמש (פ"ד שנתבאר למעלה סימן י"ו) (ש"ה ס"ט) :

יב אם אין הדנק נאריך האות רק מטעם ולא נשתנו זרע האותיות ויכריס הסיב • אזי לבתחלה אין להזיז פ"ת ז עד שימקנה • ואם נמלא נשעת הקריאה • אם הדנק הוא בסוף האות שאם ינכרו הדנק לבד יהי' חזר להכשרו • אם איננו בשבת שא"ל לגבור ושמר לקרות בה ק' • ואם הדנקות הוא בתחלה כחיבת האות או בתחלתה • שמתקום הדנוק והלגן נכתב בפסול • יש להזיז אחרת • ובשעת הדנק על לגבור הקריאה בלי מקון (ש"ה סט"ו י') :

יג אם נמלא צעת הקריאה אות שנתקל לשנים • כגון שהיוד"ן של האלפ"ן לא יהי' מנופין נקו שנחלש • או שלא יהי' היוד"ן של ההי"ו"ן והסיני"ן ורגלי האר"י"ן טונסין בגוף האות • או צר"ק שכתובה כמו יו"ד ט"ן • או ש"ן שכתובה כמו סי"ן יו"ד • או ח"מ שכתובה כשני ויו"ן • או מ"ס פתוחה שישל הקו המחבר הוא"ל עם הכ"ף • ככל חלו חספ"י שחטק דלה חכים ולא עטף קורא כהלכתו מ"ת פסול הוא • שהרי פנינו דוארם שאין חמומת האות כראוי ולכן צריכין להזיז אחרת • ואין זה דומה לדבק שמקילין בו קלת שבוז נריך לפשות מפשה בגוף האות להכשרו • משא"כ בגדבק נעשה הכשר מן להאות (ש"ה ס"ב) :

יד זה שאמרנו נחלק לשנים פסול אין חלוק בין אם יהי' חלוק לשנים בתחלה כהסיב • או שנפסק ונחלק בתחלת ע"י נקב שנעשה בקוף אחר שנכתב כחקון • או שקפלט הדיו מהקוף אף שישאר רוחס ארומות מהתלודס של הדיו ופי"ו נעשה הפסק בתחלת האות • שכל זה פסול • אבל אם עדיין השמורת של הדיו קיימת בראשו מקום רק שנקפץ קצת מנובי הדיו ואיש בסיב כדדיו של שאר ככתב

ג' פסוקים נכ"ת הפסוק • ונעור ג' פסוקים והשטות יקרא בעל פה • דיברך אחי"ס נכדס אחרונה • וכן אם נכר קורא ג"פ אלא שמתקום שמתפסק עד הפרשה שאחריה הוא פתוח מג"פ • צריך לקרות עד קיום הפרשה ויברך לאחריה וגולליו אותה ומתו"כין • אותה למקומה • ומתו"כין אחרת וקדין משס והלך וצוחס שקרא נפסולה ג"כ עולים למנין שבעה (ש"ה ס"ג) • (ועי"ש עוד חלוקי דעות) :

ו אם נמלא עטות נקריאת השביעי אחר שקרא ג"פ • או אפילו כבר קראו ז' וקראו לאחריו ג"פ ונמלא עטות • יברך אחריה ויזיזו אחרת ויקראו בספר הכשר משס ואילך להעולה חפסיר • ולא יאמר קודם קודם קריאת החפסיר • ואפילו אם העולה לשביעי כהן מותר לקרות בספר השני שמוז"ל שפשו כהן • או לו • או ישראל • ואין בו משס פגס • ובשעת הדלק שהזיזו ס"ת בוא"ל ונמלא עטות ויש קורה לצור • כיון שהשעות נמלא אחר שהשלים מצד היום • יש למקון להמיר לנמור הפרשה בראשו ספר (ש"ה ס"ד וס"ג דעות שוות) :

ז במקום האחרת • שצריך להזיז אחרת זהו אם נמלא עטות גמור • אבל אם הפסוק הוא במקור וימיר וגם אין כשני נכנס בתחלה ואין שני נענין • כגון במקום שהי' צריך לכתוב אבותיט חלה וי"ו ונמלא חסר או להיפוך • וכן במקום שצריך להיות מלא ביו"ד שמוז"ל ונמלא חסר או להיפוך א"ל להזיז אחרת כיון שאין הקריאה והענין משתנה כ"כ ואין ס"ת שלט מדוייקים כ"כ נגדס בנדרו שהאחר הוא כבר יותר (ש"ה ס"ה) :

ח ס"ת שנמלא פתחה במקום שצריך להיות סתומה או להיפוך פסולה ומתו"כין אחרת • וכן חיבות שיש בהם קרי וכחיב ונמלא כתוב כאשר הוא הקרי כגון ישכנסו במקום ישלגנה וכל כיוצא בזה צריך להזיז אחרת • וכן נמה שנמלא בתורה סיבס שגול"ס חלוקק לשתי חיבות מ"ת צריך להיות כתוב בשנייה אחת • כגון כדלעומר עמינדב אליזר פדעור וכל כיוצא בו • שהדיו נותן לכתוב בשנייה אחת אם נמלא כתוב בשני שנין פסולה וצריך להזיז אחרת (ש"ה ס"ו) :

ט אם נמלא נשעת הקריאה עטף שטות שנתק על • או ארסיות תהס"ת • אם הוא בתול יש להסירנו משס קודם הקריאה אף אם יוכל להסיר הארסיות דרך הנייט השטות • ואם יש לחוש שפי"י שייטה פוסק מתייחוס להסירו יתקלף מן הארסיות ויפסל יוכל לקרות בו ק' • ומ"ת אחר הקריאה צריך לקלפו במחון • ואם הוא בשבת חקור לקלפו אלא אם הארסיות נכרות דרך השטות יקרא בו ק' ואם אין הארסיות נכרות פסול וצריך להזיז אחרת • ומ"ת אם השטות יבט ונבקל להסירו כלאחר יד דייט ע"י שיכושל גיול של הס"ת ופי"ו יפול השטות ושמר לפשות כן אפילו נשבת ואין כאן משום מתנה שיהי' ניכר שמתחת הנייט איש דנוק בחוק • אבל להסיר השטות באמצע או בצלופן חקור משום מתנה • ואם הכניפה הוא על ארסיות שאינן נמחקין

פסגה אפי' אם כל האדם הוא כן ח"י לאיזא אחרת (ש"ה סי"ג) :

ואם נספק בגל האחד מאותיות הפשוטות כגון וואי זיי"ן ט"ז . וספק אם בשאר שיטור ארץ האדם כגון וואי מקופאים שמה אינו רק כאלון יו"ד . יש לכתוב פ"י קריאת ההנוק ולרין לנסות חלק הסתמון (ש"ה סי"ד) :

וא כל האדם לרין עמיה מוקפה גויל מארבע רוחותיה . שלא תדבק אדם במדרסה אלא י"י הספק בנייהם כחם השפעה . וגם לא י"י האומות מופרדות הכנה ז מצ' ואם יש פחד בין אדם לחברתו מד שמינוק דלא חיים ולא פשע קרא שמי טיבות פקול י"ש להוויא אחרת . וכן אם קירב שמי טיבות מד שמינוק קרא טיבה אדם פקול וויזיא אחרת (ש"ה סעיף ט"ז סי"ה) :

ז ש"כח אדם אחר נסוף או בתחלת הטיבה . וסלה ארסה למעלה . בין השורות . ואם פעיל אדם סוד בתוך הכורס לא ישאר ריוח בין שמי הטיבות כשר . שברי מ"ל יכיר שהם שמי טיבות . וכן אם קירב שמי טיבות הכנה רק שנסוף הטיבה כלאשנה יש מ"ס סתומה . או שאר אותיות מלפ"ך כדאים נסוף הטיבה . אפשר שזה טעם ג"כ היכר שהם שמי טיבות ובשפת הדמק יש לקמון פ"ז שלא להוויא אחרת (ש"ה סי"ה) :

ח התיבות הידומים לנפשים שמימנס ב"ה שמי' שנריכים להיות נראשי העמודים ומלאו בתלמוד העמוד ח"י להוויא אחרת . ומ"ח לרין להגיה ספ"ה מאחר שניכר שהסופר לא ידע מנכח הסופרים וקרוי הדבר שלא ידע גם בשאריו דברים (ש"ה סי"ה) :

פרק ג מעות באותיות ותיבות וקרי

בג (בראשית) לשמור דרך פן החיים . אם נמלא טיבת דרך בכ"ף כפופה

השוכה כזה . י' להוויא אחרת . ואם נמלא בכ"ף פשוטה השוכה כזה . י' וידוע שהוא מסופר מומחה ח"י להוויא אחרת (ש"ז סי"ג וסימן משנה אברהם שפר כ"ד סעיף י"ח י"ט) :

בד (נח) החדש העברי שנמלא כחוב חדש בלא ה"א יש להוויא אחרת מספרון ה"א כנגש

במקום : ויסי כל ימי נח שנמלא כחוב ויסי בוא"ו לנסוף אין להוויא אחרת . מתמה שנמלא בקלח ספרים שיש לכתוב כאן ויסי . פכ"פ יש לקמון פ"ז שלא להוויא אחרת . אבל בשאר מקומות שנתורה אם נמלא כחוב ויסי . במקום ויסי או לסיפך . יש להוויא אחרת : שם נסוף הסדרה . נחמן . יש יש בוטמין ט"ז השוכה ויש שאין משנים ולכן . בין ק וצין כך אין להוויא אחרת (ש"ז סי"ד ק"ו) :

בה (לך) אמרי נח שנמלא כחוב אמר נח לרין להוויא אחרת : בים אל הוא ספרים (ש"ז סעיף י"ד) :

ויג

יש כ"ף פשוטה שאין בהרבה כפלים חן הגג והיה כמו ד' . לרין להוויא אחרת . וגם חיים ומטיל לנכור משם מן כנג . דכוי חק מוטות ולרין למחוק הכל ולכתוב הכ"ף מחדש . ואם נגל הכ"ף פשוטה נוגש בשורה שחתמה כגון בחלמס נג כ"ב או כד' . דיט כדון דבוק בתחלת האדם שא"ל להוויא אחרת (ש"ה סי"ג) :

ב הסרו הנקודות שהם מקבלות חו"ל שפורה סקופר נקד כן . אוי בעיל יתקן . ובשנת ח"י להוויא אחרת . וכן אוחס הדברים שטהגים בקבלה איש מפי איש . כגון אותיות גדולות וקטנות המטיות בתקורה . ואותיות המשוטות כגון פא"ץ ולפופין ואותיות עקומות והפוטות ח"ת . ומנין השיטין שכל דף . וכראשי שורות שלמעלה משייב סיס . ולמעלה ולמטה משייב האויט . כל אלו אינם רק למצוא . ואם שיה לא מיפקל . וכן הטוין המתזרים שבין פרשם ויהי נכסוף ובין פרשת מהארכנים וכן אותיות שפג"ל ג"ן שאין עליהם חין (ופיין לעיל סימן י"ח) (ש"ה סעיף כ' כ"א) : כא דו"ת מתנוכה בשני יו"ת ומהנכרים יחד כנגד ואם נמלא חו"ל פשוטין כשני וו"ן או תמונה ד' ווא"ו אין להוויא אחרת : וכן ה"א שהרחיב לד הפליון והנגל של ה"ה"א אינו בקלה השמאל כ"א בחלמס כנג . וכן במ"ס סתומה שהיה נסוף שיעה והרחיב כנג הפליון ח"י להוויא אחרת . ואם הוא משם הקדוש אין לחקנו וישאר כך וכשר (ש"ה כ"ב כ"ג) :

כב י"ש מקומות שטובגים כל שנמלא פעות במק"ם אפילו בחסינות ויחידות ודבוק מקלח מן האדם מוויאין אחרת אין לשנות מנהגם כי יש להם על מה שיקמטו (ש"ה כ"ד) :

וכתיב ופתחוות וטרומות כסדר הפרשיות .

שני טיבות ולכתחלה יש לכתנם בשיפה אחת ואם כתבם בשני שימין אין להוויא אחרת (ש"ז סעיף ז' ח')

בו (וירא) מה לן כנר אל סיראי ביו"ד אחר התי"ו והיו"ד שרשימ אס נמלא כתיב חקר י"ד יש להוויא אחרת אם לא בשפת הדמק גדול (ש"ז סי"ג) :

בז (תולדות) וכתם תומס ז"ל חקר א' ומסר י' אם נמלא מלא באל"ף יש להוויא אחרת . אבל אם נמלא חקר אל"ף רק מלא יו"ד . בשפת הדמק אין להוויא אחרת (ש"ז) : כן פשו אחי איש שפר שנמלא כחוב שפיר ביו"ד לרין להוויא אחרת . שפענין משתנה ששפיר ביו"ד פניט נכססה דקס שפיר פזיט (ש"ז סעיף י"ב י"ג) :

בח (ויצא) חמלם סכדרה ז"ל סתומה ואם נמלא שאין שם פרשה כלל כמו וימי . לרין להוויא אחרת ואין לקמון על מה שנמלא כך בקלח ספרים (ש"ז סעיף י"ד) :

הלכות קריאת התורה אפרים

בש (ויגש) אם נתמלא כי תופנת מזרים כל רעה
לאן תיבת רעה ביו"ד לבסוף רבי
יש לטוילא אחרת אם לא בשעת הדחק (ש"י
ספיף ט"ו) :

ל (שמות) כי מן המים תשיטו ביו"ד אחר השי"ן
אם נתמלא חסר יו"ד ח"י לטוילא אחרת
כמו בשאר חסר ויתיר (ש"י ספיף ט"ו) :

לא (וירא) בלתייהם שנתמלא כתוב בלתייהם וכן
אח"כ צ"ל בלתייהם שנתמלא כתוב
בלתייהם בטי"א זריך לטוילא אחרת (ש"י ספיף ט"ו) :

לב (שם) אחר מיטות יעלו הלפדעים אין שם
פרשה כלל ואם נתמלא בזה פרשה קטומה
יש לטוילא אחרת אם לא בשעת הדחק גדול (ש"י
ספיף י"ח פ"ין משנת אברהם שבר כ"ט) ופי' לקמן
סימן ל"ד :

לג (בשלח) ויסע משה את ישראל שנתמלא כתוב
בני ישראל זריך לטוילא אחרת :
וכחש מה שנתמלא כתוב ולאנו בלתי"ף זריך לטוילא
אחרת (ש"י ספיף י"ג כ') :

לד (יתרו) ב"ן פסוק לא תתמוד בית ובין פסוק
לא תתמוד אשת י"ל פרשה קטומה ואם
לא נתמלא שם פרשה ובפרשת וארה אחר מיטות
יעלו הלפדעים הוא כמנהג שאין שם פרשה אזי
זריך לטוילא אחרת * ואם שם יש פרשה וכאן אין
פרשה אזי בשעת הדחק אין זריך לטוילא אחרת
(ש"י ספיף כ"א ופי"ן משנת אברהם סימן כ"ט) :

לה (משפטים) לנט ייעדנה שכתוב יעדנה ביו"ד
אחת ח"י לטוילא אחרת :

(שם) פל שנתה שכתוב שנתה או בשלתה שכתוב
בשלתה * וכן בתקום שזריך להקדים המ"ם
עון ושיטתו השתלה או שנתלה לא בלחה * והקדים
בלמ"ד זריך לטוילא אחרת * וכן כגב כש"י
כ"ג כ"ט) :

(שם) כקומה כתיב כקומו קרי אם נכתב כקומו
בז"י זריך לטוילא אחרת :

(שם) ואל משה אחר טלה שנתמלא כתוב עלי ביו"ד
זריך לטוילא אחרת (ש"י כ"ב כ"ג כ"ד כ"ט) :

לו (תרומה) אמה ומזי רחמי שכתב רחמי זריך
לטוילא אחרת כי החלוק מן הכ"ה
לז"י פעוט גומר הוא (ש"י ספיף כ"ו) :

לז (תצוה) וקמט אהב ונניו סימן כ"ט פסוק
י"ד אם נתמלא בשעת קריאה בס"ת
אסון מלא ח"י לטוילא אחרת (ש"י ספיף כ"ז ופי"ן
משנת אברהם שער ל') :

לא (ויקרא) הנשאר בדם יתנה אם נכתב יתנה
בלתי"ף זריך לטוילא אחרת *
(שם) ותחשתו צ"ל מלא ביו"ד אם נתמלא כתוב
חסר ותחשתו זריך לטוילא אחרת (ש"י ספיף
כ"ח ל') :

לב (צו) פקד פסוק וידבר ה' טי' אין לעשות
שם פרשה פתחה ומ"ת אם נתמלא כן
אין לטוילא ואין לטוילא אחרת :

א (שמיני) ונתמחם גם צ"ל בלא חל"ף אם נתמלא
כתוב ונתמחם בלתי"ף אין זריך
לטוילא אחרת (ש"י ספיף ל"ב ופי"ן בפתיח ספרים
בשם ש"ת השושה מאהבה) :

בא (אמור) אשר תקראו אחס כתיב שלש פעמים
ושלשם חסרים וז"ל * אם נתמלא אחד
מלא אין לטוילא אחרת כשאין שם ס"ת אחרת
בחוץ בזקס ביותר נקי מעטיות (ש"י סל"ג) :

בב (בהר) לא ידנט בפרך שנתמלא כתוב ידונה
בטי"א יש לטוילא אחרת (ש"י ספיף ט"ד) :

בג (בלק) לכה נא אקחך שכתוב לך בל"ף
פשוטה בלא ה"א יש לטוילא אחרת *
(שם) משמו אל הוא שני מיטות ואף אם נכתב בשני
שיטין כשר :

בד (המריית) וכן אה זריש פרשת פנחס *
ואם נתמלא ביו"ד אחר המ"ם ואחר הדלי"ת אין
שם יו"ד זריך לטוילא אחרת (ש"י ל"ה ל"ז ל"ח) :

בע (פינחס) יש ספרים שנדפס אחר כלאן אשר
אין להם רועה פרשה פתוחה וזאת
פעוט ואם נתמלא כן זריך לטוילא אחרת (ש"י
ספיף ל"ח) :

בז (משורר) ונגדות לנאכס צ"ל האל"ף אחר
הט"ו ואם נכתב לנאכס האל"ף
קודם הט"ו זריך לטוילא אחרת (ש"י ספיף ל"ט) :

בח (מסעי) ומנשיהם יהיו לבהתם ונתמלא כתוב
ומגדשיהן יש לטוילא אחרת * אם לא
בשעת הדחק שאין שם אחרת יש לקטוף להשלים
מנין הקרואים בספר זה והשג"י יהיה התפסיר
(ש"י ספיף מ') :

בט (דברים) ואת יהושע צוית בשם יהוא ביו"ד
אם נתמלא כתוב יהוא ביו"ד אין
טוילאין אחרת (ש"י ספיף מ"א) :

בט (ראה) ועדך שש שנים שנתמלא כתוב ועדך
ביו"ד זריך לטוילא אחרת (ש"י ספיף מ"ב) :

בז (בי תצא) וינאה מביטו שנתמלא כתוב וינאה
בלא ה"א זריך לטוילא אחרת *
(שם) פלוס דכס כמה גדולים הסכימו לכתוב
לכתחלה בטי"א וכזה גדולים כתבו שלכתחלה
יכתוב בלתי"ף (פי"ן משנת אברהם שער ל"ב)
(ובשאריות יהודים כתב ששמש מאחיו אדתי"ל נבג"ת
שאפילו בדיעבד אם נכתב בטי"א יש למחוק ולכתוב
בלתי"ף) ואם נתמלא בשם סקריאה אין לטוילא אחרת
(ש"י ספיף מ"ד) :

בז (שם) מאל יבתי שנתמלא מאין ביו"ד זריך לטוילא
אחרת (ש"י ספיף מ"ה) :

בז (כי תבא) אשר נתחם לי שנתמלא כתוב פתחי
נתח במקוון ה"א אין מוילאין אחרת ואם כתב
(שם) נפקוק אחר שוכב עם אשת אביו אין
דיוו להיות שם פרשה קטומה ואם נתמלא
שם פרשה אין מוילאין אחרת ומ"ת צריכה חסון
וכג"כ ימירי (ש"י ספיף מ"ו) :

כא (כי) וימירי (ש"י ספיף מ"ו) :
כא (כי) וימירי (ש"י ספיף מ"ו) :

שער הלכות קריאת התורה אפרים

גא (האזינו) לא אלה שמאלא כבוד אלוה מלא
 נז"ו במקום שזוגין הסופרים
 לקדם מיבת אלה יש להוציא אחרת והס"מ לריכה
 תקון ע"ד שיתבאר בטעות בשמות שאינם נמתקין
 ובמקום שלא נהגו לקדשו א"ל להוציא אחרת ואחר
 שבטת זריך תקון (ש"ו סעיף ת"ח) :

נב (וזאת הברכה) אש דת ז"ל מלה אחת
 כתיב וקריין זריך עפ"י
 המקורה ואם נכתב זכ"י שישין יש להוציא אחרת
 כמו אש שינה בקרי ובתיב :
(שם) לפניו כל ישראל שמאלא כבוד כסוף השיטה
 שכתוב דף זריך להוציא אחרת (ש"ו סעיף ת"ט) :

פרק ד נמצא טעות גמור ואין שם ס"ת אחרת

גג אם נמצא טעות גמור וזריך להוציא אחרת ואין
 שם אחרת - חזי אם אירע הטעות בקריאת
 השלישי או אח"כ בחתום קריאת העולה קודם
 שזיך ברכה אחרונה ישלים עמו הפרשה שלו ולא
 יבדק ברכה אחרונה - רק יעמוד עם והש"ץ יקרא
 לפולים אחרים עד חילום ז' עולים - ולא יבדקו
 כלל - רק הש"ץ יקרא לכל א' פרשה בלו עד גמר
 הסדרה - וזה העולה שמאלא הטעות בקריאה שלו
 לא יסית דעתו ויקרא בלחש פתחה ובגמר הסדרה
 יבדק הוא ברכה אחרונה - והוא יאמר ג"כ ההפטורה
 בנייה בזכרותיה - ויש מי שכתב שיאמר ההפטורה
 בלא ברטת ויהבאר לקמן סימן קכ"ו (ש"ו סעיף
 ס"א וט"ו שם ש"ע סעיף ת') :

גד אם נמצא הטעות בשלישי או בשאר העולים -
 אחר שזיכר ברכה אחרונה ואין שם ס"ת

אחרת - אם עדיין לא ידע - לא ידע ויקרא הקורא
 לפניו הסדרה עד תומה - וההפטורה יאמר בלא
 ברכה - ויש מי שמתיר לקרות עד חילום ז' אנשים
 ולא יומר והשניעי יו"ו המפטיר בזכרות - והעולים
 יבדקו כדרכם כיון שהוא שפת הדחק - ומ"מ לא
 יקראו עוד בהס"ת השלישי קריאת חובה (ש"ו
 סעיף כ"ג) :

גה אבל אם נמצא טעות גמור בשניי - אחר
 שזיך ברכה הראשונה ואין שם ס"ת
 אחרת יקרא בטעות ע"פ וישליתו עמו כל הסדרה
 (אפילו במקום שנהגו לקרות יומר מז' עולים)
 ויבדק ברכה אחרונה - וזה השניעי יקרא ההפטורה
 בזכרותיה - (ואין חלוק בכל זה בין החסידים הוא
 אות אחרת או חיבה שלימה) (ש"ו סעיף כ"ג) :

פרק ה נמצא טעות בקריאת המפטיר ודיני הקדיש

זו ואם נמצא טעות בס"ת בשעת קריאת המפטיר
 בשבת יגמור קריאתו ולא יבדק אחריה
 [אבל הפטורה יו"ט או של ארבע פרשיות וכיוצא
 שקריאת המפטיר בנסך השני הוא חובת היום
 ונמצא בו טעות יש להוציא אחרת כמו אם הי'
 טעות בקריאת הסדרה של שבת - ואם אין שם ס"ת
 אחרת יש ליקח הראשונה שקראו בה ולגולה ולקרות
 פרשה ההפטורה] (ש"ו סעיף ס"ד) :

זא אם הרגיש בטעות קודם שאמר קדיש לא

יאמר קדיש אלא זה המשלים הקריאה וזיך
 ברכה אחרונה יחמיל ברכת ההפטורה ויקרא ההפטורה
 ואחר גמר ההפטורה בזכרות יאמר קדיש - וזה
 כגד אחר קדיש יקראו למפטיר בתורה בלא ברכה
 וההפטורה יכול לאמר בזכרותיה - ומ"מ אם זה
 המשלים עדיין לא ידע אפ"י שאמר קדיש מ"מ
 מוב שיהי' הוא הקורא למפטיר בלא ברכה מלקרות
 איש אחר [אבל הפטורה יו"ט ושל ארבע פרשיות
 נהבאר לפיל בסימן שלפני זה] (ש"ו סעיף ס"ד) :

פרק ו קרא לא רק שני פסוקים או שקרא פחות מיו"ד פסוקים ושני פסוקים סבוכן - לפרשה

גח אם קראו לאחר רק שני פסוקים אפילו אם
 כגד קראו לאחר העולה אחריו וטלה
 לחיבה יעמוד שם עד שזיך זה שנים ויקרא הג"פ
 הראשון ויבדק לאחריו ואח"כ יקרא זה שפלה אחריו
 כראוי לו - ואם כבר התחיל השני לבדק אז סיים כל
 הזכרה וזכרו - יש להתחיל ממקום שהתחיל זה
 שלפניו ויקרא עמו אותן השני פסוקים שקרא
 הראשון ועוד ג' פסוקים ויבדק לאחריה - והראשון
 יעמוד שם עד שיגמור זה - ואח"כ יבדק הראשון
 שקרא ג' פסוקים ויקרא להגן ממקום שסיים זה
 כדי להשלים מנין השלשה קדושים - כי מה שקרא
 תחלה ז"פ לא עלתה לו - ואם לא התחיל סב'
 מראש נקרות אותן השני פסוקים אלא קרא ממה
 שסיים הראשון - יש מי שאומר שיש להראשון לעמוד
 בלא תהי' הקריאה בסדרן - וז"ל שאין לפשות כן -
 אלא גם כזה יש להראשון לקרות להגן - ואם הראשון
 ידע מהתיבה יסוין לקרות לאחר להשלים מנין
 הקדושים כי זה שקרא רק שני פסוקים אינו נחשב
 כעולים (ש"ו סעיף ד') וכן אם אירע כן בשבת
 ויו"ט יש לפשות כן (שם סעיף ה') :

גח אם בקריאת מנחה שבת זכ"י דלג פסוק
 אחד נחתם ולא קראו אש קרא יו"ד
 פסוקים אינו חוזר וקורא - ואם לא קרא רק ע'
 פסוקים בלא הדלוג חוזר וקורא - ואם חזר וקרא
 בלא ברכה שלפניו יא - וכן הדין בקריאת יו"ט
 ושאר

הלכות קריאת התורה

ותאר קריאתו • תלמד קריאת שנת שאפילו קרא לו השנים לב"ה ג"ש תלמד הפסוק המדולג • ואפילו כבר החזיר הס"מ והספגלל ומסוף נרין להזיחא שנית ולקרות הפסוק המדולג ושנים עמו בדרכה לפניו ולאחריו • ואפילו לא דילג פסוק שלם רק חיבה אחת (ש"ז סעיף ו' ז' ועיין לקמן סימן קי"ג) ואם דלג במפסיר שהוא לחובת היום יתבאר לקמן :

ס קרא הטני מה שקרא הראשון שלפניו אם הוסיף בקריאתו עוד שלשה פסוקים • או אפילו שנים במקום דלא אפשר • אותו שני עולה מן המנין (ולכן בר"ח הלוי מתחיל מן ומחמת) אבל אם לא הוסיף שום פסוק אינו מן המנין • חוץ מקריאת פרי התג שהדביעי קורא מה שקראו הראשונים משום דלא אפשר • ולכן אם טעה בר"ח וקרא לוי עד ונכחשי מדשיכס אז יתחיל לקרות לשלישי מן

פרק ז התחילו לקרות בעשרה ויצאו מקצתן

אג התחילו לקרות בעשרה וילאו מקצתם • גומרים כל העולים דהיינו ג' בחול ח' בשבת וה' ביום טוב ומנכרין לפניו ולאחריו • אבל לא יוקיפו גם לא יקראו

פרק ח טעות בקריאת המועדים

א' דפסת] טעה וקרא בספר הראשון ה' או ז' בפרשת שור או כבש ילאו י"ח וא"ל לחזור ולקרות שנית • ואם אירע שמכר בהמלג קריאת אחד מן הקוראים וכבר קרא לזה שלשה פסוקים • אזי יצרך עולה הזה בדרכה אחרונה • ואם לא קרא עדיין ג' פסוקים ישלים עד ג' פסוקים ויכרך בדרכה אחרונה ויגולג לפרשת משבו וישלים עם מנין שאר הקוראים שיש לו לקרות עדיין • כגון אם קרא בפרשת שור ט"ז ג' ישלים ג' בפ' משבו (ש"ח סעיף א')

ב' [יום ח' וב' דפסת] בספר השני שלריך לקרות ובחדש הראשון טעה וקרא בענין אחר • אף שכבר סלקו הס"מ מהשולחן והחזירו אותה לארון נרין לחזור ולהזיחא ס"מ אחרת ולקרות ב"פ המוספין ולבכר לפניו ולאחריו (ש"ח סעיף ב')

ב' [יום ח' וב' דפסת] טעה וקרא למפסיר והתחיל והקדימם וסיים הקריאה ויכרך בדרכה אחרונה ח"ל לחזור ולבכר ולהתחיל ובחדש הראשון • ואם עדיין לא ביכר בדרכה אחרונה חוזר לראש • ומתחיל מן ונחדש הראשון • וכן אם דלג מסוף הפרשה ולא קרא רק עד תלמד עולת העוקר וקפן ויכרך אחרונה ילא (ש"ח סעיף ג')

ב' [יום ח' וב' דפסת] קרא בס"מ הא' מן שור או כבש ולא קרא רק מועד חג הפסח עד ופשיחם ביום הטיפוס • או וקפרתם

א' [יום ח' וב' דפסת] קרא בס"מ הא' מן שור או כבש ולא קרא רק מועד חג הפסח עד ופשיחם ביום הטיפוס • או וקפרתם

א' [יום ח' וב' דפסת] קרא בס"מ הא' מן שור או כבש ולא קרא רק מועד חג הפסח עד ופשיחם ביום הטיפוס • או וקפרתם

שערי הלכות קריאת התורה אפרים

ז ביום זה נפ' בשלח • אי יקרא למחרתו ביום
האחרון פ' בשלח (ש"ח ספ"ח כ"ז) :
ז [ז' ש"ח] בספר השני שהוא לתפסיר אם טעה
וקרא בפניו אחר לר"ך לחזור
ולהוציא ס"ח לקרות משניו של יום • ואם קרא
בפניו היום אלא שדילג פסוק וביים השניו וביך
בככה אחרונה יא • אלא אם עדיין לא סילקו ס"ח
יש לקרות הפסוק מתוך ס"ח בלא בככה (ש"ח
ספ"ח כ"ז) :

ח [אחרון ש"ח] כבר נתבאר דיני דילוג וקטוח •
ואם חל בשבת וקרא מן
פטר חטאת עד שמור אז חזק האביב ודילג השאר
וביך בככה אחרונה ואחר קדיש לר"ך לחזור ולקרות
מן שמור עד סוף הסדרה בככה • ויש לקרות עולה
אחר • ואחר בככה ואחר קדיש (ש"ח ספ"ח כ"ח) :

ט [א' דשבוט] דיני פטוח ודילוג כבר נתבאר •
ואם טעה הפסקות קרות
וקרא חמשה אנשים קודם שביגע לפסח הדברות •
יקרא עוד אחד ויבך ויקרא מן המקום שפסק שם
עד סוף הקדרה • ואם כבר אמר קדיש א"ל לחזור
ולקרות עוד אחד • ואשפ"כ יש לקורא לקרות בקול
רם מתקום שפסק עד סוף הקדרה בלא בככה • ואם
רואה לקרות עוד אחד ויקרא בכרכותיה ויאמר קדיש
שנית אין מזמין אורו (ש"ח ספ"ח כ"ט) :

י [ג' דשבוט] אם חל בשבת וקיים השניו
בפסוק לעשות כל המוקים •
ודילג פרשת חג הסוכות • אם לא אמר קדיש ישלם
עוד אחד לגמור הפרשה • ואם כבר אמר קדיש א"ל
לחזור • אבל אם דלג פ' שבעה שבוטוח ט' שהוא
חובת היום אף שאמר קדיש • לר"ך לחזור ולקרות
עולה אחר ולגמור הפרשה • ולומר קדיש פעם אחרת •
ואם לא נזכרו עד שקרא המפסיר והניחו ספר הכ' •
פל השלוח יש לגלול הספר ויקרא פ' שבעה שבוטוח
להתפסיר ואח"כ יגלול למרע לקרות בפרשת
המוספין • ואם כבר קרא המפסיר בפ' מוספין ונזכרו
שדלגו פ' שבעה שבוטוח אם עדיין לא ביך בככה
אחרונה יגלול לפ' שבעה שבוטוח ויבך בככה ראשונה
ויקרא הדלוג הוא ואח"כ יבך בככה אחרונה • ואם
רואה שלא לנך בככה ראשונה על הדלוג אין מזמין
אורו (ש"ח ספ"ח ל"א) :

יא [א' ו' דשבוט] אם ביום הראשון טעה וקרא
פרשת כל הכבוד ונזכר
קודם בככה אחרונה • לר"ך לגלול ולחזור ולקרות
בחדש השלישי ושם יגמור כל הסדר בהשלים שבאריס •
ואתן העולים שקראו נטעות בפרשת כל הכבוד
עולים למנין ס' • ואם לא נזכר עד אחר בככה אחרונה
של החמישי יש לחזור ולקרא עוד אחד ולקרות שם
מתחלת בחדש השלישי עד סוף • ואפילו אם כבר
אמר קדיש יש לעשות כן • ואולי אם במקום פ' בחדש
השלישי קרא פרשת שמור או כזו או אחרת משאר
פרשיות של חמ"ח פסח שר"ך לחזור ולקרות פ' בחדש
השלישי שיהא עיקר חובת היום • ואם ביום ג' במקום
ט

שבוטוח ליום זה שלא יהיה נראה תמוה לרבים • די
בשיקרא החמישי בפ"ח ואש"פ שכבר קראו זה לרביעי
אין להקפיד • [ובש"ח חמס סופר חמ"ח קימן
קס"ט פסק שלא לחזר קדיש עד אחר שיקרא בס"ח
השניו ויהי המפסיר עולה לחמישי] ואם השלים
הפרשה עם העולה השלישי אין לו לקרות רק עולה
אחד והתפסיר משלים מנין חמשה (ש"ח ספ"ח י"ג) :
ע [יום שני של פסח] אם דילג פרשת העומר ועוד
פרשיות וק. ל. ה' פוליס
בזמנאם וביך בככה אחרונה ואחר קדיש יא ונטון
שיקרא הקיורא בלא בככה בקול רם מה שדילג (ש"ח
ספ"ח י"ד) •

עא [מוהמ"פ] אם טעה וקרא אחת משאר הפרשיות
הקבועים לפסח • אם גמרו
הקריאה של הד' וביך בככה אחרונה א"ל לחזור •
ואם עדיין לא גמרו יש לגלול ולקרות למשלוש העולים
תפשה השיך לאורו יום (ש"ח ספ"ח י"ה) :

עב [שנת חמשה"ס] אם לא התחיל רק מפרשת פסל
וקרא בו ז' פוליס יא •
ואפילו דלג פסוק א' מפ' פסל לך א"ל לחזור ולקרות •
ואם כיום הפרשה עם ששה עולים המפסיר עולה
למנין ז' כמו שנתבאר • ואם טעה וקרא א' משאר
פרשיות וקרא לו' פוליס ואחר קדיש יא • חזן מפ'
יום ו' שהוא פרשת במדבר סיני לר"ך לגלול לפ' ראה
אחיה ט' ולקרות עוד ג' פוליס או יוחר שבעה שבוטוח
להוסף (ש"ח סכ"א) :

עג [מוהמ"פ] כבר ינו חמ"ח • אם נכפר הא'
קרא ג' ולא כיום לקרות הפרשה
שנר"ך לקרות פמהס והג' ביך בככה אחרונה • יקרא
הקיורא את שבאר בלא בככה ודל' ישלם לס"ח הכ' •
ואם טעה לקרות רביעי בספר הא' וביך • אזי יקרא
בוא למשלוש הפרשה ויקרא איש אחד לעלות בספר
הכ' לחובת היום (ש"ח סכ"ב) :

עד [מוהמ"פ] כבר בארנו דין אם דלג מקריאה
והקרבנות מן תלכד עולת
הנוקר וביך א"ל לחזור • ואם התחיל מן ובחדש
הראשון וקרא כל הפרשה • אש"פ שאין קורין כן רק
בז"מ • לא נפסקה הקריאה בשניל שיהיה • אבל אם
לא קרא רק עד תלכד עולת הנוקר או עד כאלה
חמשי • לר"ך לחזור ולהוציא ס"ח אחרת ולקרות מן
והקרבנות עד סופו כדתי (ש"ח ספ"ח כ"ג) :

עה [מוהמ"פ] אם התחיל והקרבנות וקרא לטון רק
שדלג הפסוק כאלה חמשי וביך
בככה אחרונה וחזור הקיורא לפסוח ס"ח ויקרא
והקרבנות ט' כאלה חמשי ט' בקול רם בלא בככה
(ש"ח ספ"ח כ"ד) :

עו [ז' ש"ח] אם דילג מהקריאה וקרא חמשה
וביך בככה אחרונה אפילו דילג
שירת הים יא • וכבר נתבאר דין גמר הפרשה עד הד'
או נמצא פסול בס"ח • ואם טעה וקרא בשאר פרשיות
ונזכר בזמנאם • הכל מנואר לעיל • ואם טעה וקרא
סיום בפרשת כל הכבוד והשלימה שזו אינו חוזר לקרות

שערי הלכות קריאת התורה אמרים

כל הכבוד קרא פ' על מתן מורה או אחת מפרשיות
הנ"ל לר"ך לחזור ולקרות בפ' כל הכבוד : והא
הטעם בנפר שני של המפסיר שקרא פ' הספורה
בנפני אחר - נחבאר בדיני פסח וכן הדין כאלו
(ש"ח סעיף ל"ב) :

פז [א' דר"ה] אה ענה והשלים הפרשה בארבעה
קראים או ששה ועדיין לא

אמר קדים אזי ישלים מנין הקראים בפ' שקידה
שאחריה - והא כבר אמר קדים אה לא חסר מהנין
רק אחד א"ל לקרות ויסמוך על המפסיר שגילה
למנין הראוי והא חסר שנים י' לו לחזור ולקרות עוד
אחד ויאמר קדים שנית - והא יכלה גם כזה לקרות
עוד שנים הרבות בידו - והא קילק הס"מ אה י' י'
להשלים בשנים דיני כמ"ח בקריאת מועד חג הפסח
(ש"ח סעיף ל"ג) :

פח [א' דר"ה] טעה ביום א' וקרא פ' השקידה -
אם האחרון עדיין לא בירך

ברכה אחרונה יחזור לראש ויקרא עם עולה זה מן
ו' פקד ט' עד סופו ואח"כ יברך ברכה אחרונה - אבל
אם כבר בירך ברכה אחרונה א"ל לחזור רק ויקרא ביום
שני מן ו' פקד וגם פרשת השקידה עד סוף הסדרה -
והא דילג השקידה והסבירין וקרא משם ולהלן יוכל
להשלים ענין זה בהשגחה אחריו לקרות מראש הפרשה
עד המקום שבומדים - ושאר דיני טעות ודלוג כבר
נחבאר (ש"ח סעיף ל"ד) :

פז [ב' דר"ה] אה שנה וקרא ביום שני ג"כ פרשת
ו' פקד והשלים מנין החמשה

קראים - ויקרא עוד א' ויקרא מתחלת פ' השקידה
עד סופה - ואפילו אם אמר קדים יפשה כן ויאמר
קדים שנית - והא כבר נכתב ספר זה ויכל לקרות
בספר השני של המפסיר פרשת השקידה ויגלו ויקרא
ג"כ חובת סיום (ש"ח סעיף ל"ה) :

פה [יו"כ] כל דיני טעות ודלוג ושאר דינים
שנחבארו בשנין המובדלים טובנין

גם כאלו : והא במחנה דילג בפ' שניות אה נזכר
קודם שבירך השלישי ברכה אחרונה יחזור לקרות
לשלישי ממקום עדינג ויקרא להלן עד סוף הפרשה -
בין אה סיה הדלוג בקריאת שני העולים הראשונים
ובין אה סיה הדלוג בקריאת השלישי - והא כבר בירך
ברכה אחרונה יש לקרוא לקרות בקול רם מקום הדלוג
בלא ברכה - והא הדלוג הוא ענין שלם יש לקרות עוד
עולה אחד שהוא יהיה המפסיר ויתחיל לקרות עמו
מתחלת מקום הדלוג עד סוף הפרשה ויברך לפניו
ולאחריו ויפסיר (ש"ח סעיף ל"ח) :

פו [סוטים] אה לא קרא בס"מ הראשונה רק פרשה
אחרונה של חג הסוכות שיש בה

י"ב פסוקים ל' עולים והמפסיר השלים החמישי -
בדיעבד יא' אבל אה העולה החמישי לא קרא פ' חג
סוכות כלל רק קרא עד משבחו שבחכס ופסק ובירך
ברכה אחרונה - אפ"ל שגלל בס"מ ואמר קדים לרין
לקרוא ולפחות בס"מ ולקרות בפרשת סוטים ומבדק
לקדים ולאחריו ויאמר קדים פעם ב' - והא כשמזכרו
בכר סיה ס"מ השנים על השלמן אה לא בירך המפסיר

ברכה ראשונה עדיין יברך ויקרא לפניו בפרשת חג
סוכות ואח"כ יקראו חובת סיום למפסיר - והא כבר
בירך ברכה ראשונה עלתס לכה לקריאת פרשת הסוכות
בדיעבד - ומ"מ אחר שבירך ברכה אחרונה יגלו ויקרא
הדלוג עדינג בקול רם בלא ברכה :

פז [סוטים] אה לא קרא המשלים רק ג' פסוקים -
ופסק ובירך ברכה אחרונה - אה לא

אמר קדים הכון שיכלה עולה אחר ויקרא שאר
הפרשה כמו שנחבאר ביום טוב של פסח (ש"ח
סעיף מ') :

פח [סוטים] אה ענה ונמר הפרשה עם העולה
הרביעי לא יאמר קדים - אלא

יעלה המפסיר בנפר הב' וסוף עולה לחלוט מנין
העולים - והא שנה ואמר קדים מ"מ לא יקרא אחר רק
סומך על המפסיר להשלים המנין - וכן אה חג שבועה
שארין ז' עולים ושנה ונמר ט' החמישי כמו בשמל
במל יעלו שנים בנפר בני (ש"ח סעיף מ"א) :

פז [סוטים] אה ענה וקרא במקום שור או כשב
אחד מחבר פנשיות על חו"מ

פסח וזן פרשה במדבר פ"ג - וכן אה ענה וקרא כל
הכבוד אה נזכר קודם שבירך האחרון ברכה אחרונה יש
לגלו ולקרוא עמו פ' שור או כשב עולה ויברך
ברכה ראשונה קודם קריאת פ' שור או כשב - כיון שלא
סיה דעתו לפרשה ז' כלל - והא כבר בירך ברכה
אחרונה ילא בדיעבד אחד מפרשיות התנאריים (ש"ח
סעיף מ"ב) :

צ [סוטים] אה בנפר שני שהוא קריאת חובת סיום
למפסיר ענה וקרא בשני אה לא

יא' - וצריך לקרואה עולה ויברך לפניו ולאחריו - והא
דלג פסוק אחד לרין לחזור וזן מאה דלג פסוק
ובחמשה פער ט' א"ל לחזור (ש"ח סעיף מ"ג) :

צא [סוטים] אה אפילו ביום שני לא יקרא למפסיר
רק עד זכום השני והא

התחיל לקרות בזמן השני משום שקרא דומה
בוברין בו ופסק אפילו בחמשה פסוק (ש"ח סעיף
מ"ד) : ביום שני של יו"ט אה התחיל מן זכום השני
וקרא אותו ולא קרא מן ובחמשה פער אפ"ל שנתבר
קריאתו ובירך לרין לחזור ולקרות מן ובחמשה פער
ויברך לפניו ולאחריו (ש"ח סעיף מ"ה) :

צב [חובת סוטים] אה שיה מן הסדר שקורין
במחנה ס' - בין שקרא ג'

עולים זכום השני - והרביעי קרא זכום השלישי - או
לסיפן שהראשון קרא זכום השני והג' עולים קראו
זכום השלישי - או שקראו כל ה' עולים שיהם אז
שהכין קרא זכום השני והטו קרא זכום השלישי
והישראל קרא זכום הרביעי כדיט רק שהעולה רביעי
קרא זכום החמישי ילא בדיעבד - וס"ל לשאר היומיה -
אבל אה לא קראו טולם רק ביום אחד לנד בין שקראו
ביום כב' לנד בין שקראו ביום כג' לנד לרין לחזור
ולקרות ולברך לפניו ולאחריו (ש"ח סעיף מ"ו) :

צג [חובת סוטים] נמצא טעות בס"מ אה קריאת
טלו והוליו אחת אף
(נמ)

שערי הלכות קריאת התורה אפרים

למי שטוב להתחיל עם הטובה בספר הכשר מתחלת הפרשה מ"ח בזה א"ל כיון שיחזור הכרישי לקרות מה שקראו הכהן וכו' (ש"ח סעיף מ"ח) :
צד [שבת חוה"מ סוכות] אם לא קרא הספיקא דיומא בגון יום א' :

של חוה"מ שחל בשבת * שהיה צריך לקרות ביום השני וביום השלישי ולא קרא למפסיד רק, וביום השני לבד ובירך לאחריה צריך לחזור ולקרות וביום השלישי ומבכר לפניה ולאחריה * ואם קרא וביום השלישי בקול רם בלא ברכה יא' * ואם דלג וביום השני וקרא ביום סג' לבד * אז יש לפתוח הס"ח ויקרא הקורא וביום השני בלא ברכה (ש"ח סעיף מ"ח) :

צה [שמע"ג] אם עשה וקרא בפ' שור או כבש * אף אם סילקו הס"ח לפתחו ספר

הב' לקרות פרשת המוספין * אם עדיין לא בירך יש לגלות ספר זה ולהחזיר ס"ח הראשונה ויקרא לעלות א' ויקרא עמו מתחלה פסר חשבי * ויבכר לפניה ולאחריה ויאמר קדיש * ואח"כ יקרא בספר הב' לתפסיד דבטי * ואם כבר בירך המפסיד בספר הב' כשזכר המעשות אע"פ שלא התחיל לקרות * יקרא בפ' מוספין לבד ויבכר וא"ל לקרות פינת עשר חשבי * ואם עשה והתחיל מכל הכבוד יא' בדיעבד בין בחול בין בשבת * ואם עשה וקרא וזאת הברכה וזכר קודם שבירך ברכה אחרונה * יגולל הס"ח ויקרא פ' עשר חשבי (סעיף ג') : אם במקום עשר חשבי עשה וקרא וזאת הברכה * אם נזכר מהטעות קודם שבירך ברכה אחרונה יגולל הס"ח ויקרא פ' עשר חשבי * ואם כבר בירך ברכה אחרונה יא' בדיעבד (ש"ח סעיף כ"ח) : אם עשה והתחיל לקרות מכל הכבוד א"ל לחזור ולקרות מן עשר חשבי (ש"ח סעיף ג') :

צו [שמע"ג שחל בשבת] אם עשה וקיים הפרשה בתחלה אגשים לא יאמר

קדיש ויחזור ויקרא שני עולים או עכ"פ עולה אחד * והמפסיד מתעורר למנון ששבה * ואם כבר אמר קדיש אע"פ כל שלא סילק הספר עדיין * יחזור ויקרא ויאמר קדיש פסע פינת * ואם כבר סילק הספר הראשון יקרא עולה אחד לספר הב' וישלים עמו פ' עשר חשבי ואח"כ יקרא לתפסיד בתובט היום (ש"ח סעיף ג') :

צז [שמע"ג] אם דילג בתפסיד שמע"ג תחלה הפרשה וקופס * רק קרא ענין הקרבנות לבד וכבר בירך ברכה אחרונה יא' בדיעבד (ש"ח סעיף כ"ד) :

צח [מנחה שבת בשמע"ג] אם נשחית במקום עשר חשבי קרא וזאת הברכה * אע"פ י' יש לקרות מנחה ג"כ וזאת הברכה בין שבת לתמוך ויקרא וזאת הברכה בשמחה חורה ואם קרא מנחה בפ' בראשית יא' (ש"ח סעיף כ"ה) :

צט [שמחת תורה] יש שטובין לקחת בליל ס"ח גדולים שבתורה (וקראים

לפרשיות אלו נדרים שהיה מנהגם שהעולה לקרות בתורה שרשיות אלו היה טורח נדרים ונדרים לנדק

פתחי שמעיה) כגון פ' ויכלו או המלאך הנואל או ברכת כהנים ופסוקים אחרים של ברכה ויש שטובים לקרות חמשה אגשים בפרשת וזאת הברכה בלילה כמו ביורס ואע"פ שאין זמן קריאת התורה בלילה עושים כך לשמחת תורה * וכל מקום ישעו כפי מנהגם (ש"ח סעיף כ"י) :

ק [שמחת תורה] אם עשה הקורא ודילג חזרה פסוק מפרשה ראשונה של

וזאת הברכה א"ל לחזור * מאחר שכבר קראו פ' ראשונה במנחה שבת שלפניו * אבל אם דילג משאר פרשיות אפילו על חיבה אחת צריך לחזור * ואם עדיין לא קרא החתן תורה יש להתחיל עמו מתקום הדילוג * ואם עשה דילוג בקריאת החתן תורה עלו * אם הוא בהלכות קריאתו וכבר קראו שמה העולים שלפניו א"ל לחזור * ואם הוא במקום שהעולים לא קראו שמה כלל * אז אפילו ספסיר והתפללו מוסף צריך להזיז הס"ח לקרות הפסוק המדולג עם עוד שני פסוקים אצלו * ומבכר לפניה ולאחריה כדון דילוג בשבת * ואם נמלא פסול בס"ח הראשונה אפי' בסוף הפרשה צריך להזיז אחרת (ש"ח סעיף ג"ט) :

קא [שמחת תורה] אם עשה הס"ח שאחר שהזיזו הס"ח השניה התחיל לומר

קדיש * אין גופים בו שיפסיק באלמנע (ש"ח סעיף ס"ג) :

קב [שמחת תורה] אם נמלא פסול בס"ח של פ' בראשית אם כבר בירך ברכה

אחרונה ואח"כ ראו שפסולה היא א"ל להזיז אחרת * אבל אם באלמנע הקריאה נמלא שפוט גמור יש להזיז אחרת ולבכר לפניה ולאחריה * ואם לא קרא כל הפרשה עד אחר ויכלו רק קרא קצת פסוקים וספק וכן אם דילג באלמנע הפרשה ובירך ברכה אחרונה א"ל לחזור (ש"ח סעיף ס"ד) :

קג [שמחת תורה] אפילו אם עשה ואמר קדיש על הס"ח ראשונה ושניה

חזר ואומר קדיש על השלישית שהיא תובט היום * ואם נמלא קשות בספר זה יש להזיז אחרת כמו בשאר יו"ט (ש"ח סעיף ס"ה) :

קד [שמחת תורה] אם עשו ואניו על השלחן את הספר שהובן לתפסיד

במקום ספר בראשית וקראו לחתן בראשית ועלה ואחר שפתחו הס"ח מלאו שהיה של מפסיד * יש לגולל ס"ח א להחזירה ליד המחזיק בה וליקח הס"ח שהוכנה מתחלה לקריאת בראשית * ואפילו אם עשו וקראו ג"כ להטולה מפסיד וכבר עלה יש לדחות קריאתו עד אחר קריאת בראשית * לפי שלא לקרות מיד אחר השלחת התורה הסתלק התורה בכדי שיהיה נסח גופה בשלחה * וישמור הטולה לתפסיד שמה על הכניסה עד שיגיע זמן קריאתו * ואם אירע שלא נזכרו שזכיין לקרות בראשית עד אחר שבירך המפסיד

לקריאת פ' המוספין * יש לחזור קריאתו וגם יאמר הפסוקים ונכרתיים ואח"כ יקרא בראשית כדרכו (ש"ח סעיף ס"ז) :

שערי הלכות קריאת התורה אפרים

פרק ז' משה בקריאת ראש חודש ותנוכה

קח [כ"ח טבת שנה] אם חל ר"ח טבת בשנה וספסוף החמיל לקרות בקשר השני בש' חטכה . אף אם כבר קרא ג"פ ועדיין לא בינך ברכה אחרונה . יפסוק ויגלו ס"מ v על פ' ר"ח ויבדך ברכה ראשונה ויקרא בשל ר"ח ואח"כ בשלישית יקרא בשל חטכה למפסיר כדרט . ואם סיים בשל חטכה ובינך ברכה אחרונה וקרא בשלישית למפסיר בשל ר"ח אין מזמין אומר . ומ"מ הספורה נכניח י' לו להפסיר נני ושמחו ואם אחר השמים כסאי והחמיל לבדך אחריה אין מזמין אומר (ש"ח סעיף פ"ו) :

קש [כ"ח טבת שנה] אם טעה ואמר קדיש השנוב שקרא בהם טעה . מ"מ יש לו לחזר ולומר קדיש אחר כיום הקריאה בקשר ב' גפ' ר"ח . ואפילו במקום שמוסיפין וכבר קרא שצפה בקשר הא' מ"מ יש לומר קדיש אחר ספר השני (ש"ח סעיף פ"ה) :

קי [חטובה] ב"מ' חטכה שצפה בקריאה השני לראותו יום כגון כיום שני שקרא ליום שלישי או רביעי וכיוצא בזה פלחה לו וא"ל לחזור ולקרות שנית (ש"ח סעיף פ"ח) :

קיא [ח' של חטכה] אם סיים כיום השני ולא קרא עד כן עשה את המתרה יא ומ"מ אם עדיין לא סלק הספר וזכר יקרא השאר בלא ברכה (ש"ח סעיף ע"ג) :

קיב [כ"ח אדר שנה] שקלים [אם אחר שגמר הקריאה בפ' שצפה טעה ולקח הס"מ שיתיה מגולת על פ' שקלים ופתח בני חטא . והעולה בינך ברכת הסורה והחמיל לקרות . ובזו זכר שצפה שגפ' ר"ח יש לקרות . יסיים בש' שקלים . כיון שכבר החמיל . ואח"כ להעולה בש' השלישית למפסיר יקרא שמו גפ' ר"ח . והספורה נכניח יאמר ג"כ של שבת ור"ח שהוא השמים כסאי . מאחר שבקריאת הסורה ישחלק מענין של שבת ור"ח (ש"ח סעיף פ"ג) : וכן הדיו בפרשת החדש אם חל ר"ח יטבן בשבת (ש"ח סעיף י"א) :

קה [ראש חודש] לפי שנקריאת ראש חודש יש באלמס פ' קטנה על זכרון השנה שאין בה רק ב' פסוקים לפיכך קורא כהן ג"פ וידבר . וי' ואחרת . וכלי חזק וקורא מן ואחרת . ואם הכנה . ושלישית האופי וישראל קורא עולם המיד עד ובכאשי חדשים ורביעי קורא ובכאשי חדשים עד סוף . ואם טעה וקרא בשלישי גם פ' ובכאשי חדשים וסיים שני פסוקים קודם גמר הפרשה . יקרא לרביעי והחמיל שמו פסוק קודם כדי שיהיה ג"פ בקריאת הרביעי . וכן בכל מקום שצפה ולא שיר לאחזון רק ב' פסוקים יפשה כן (ש"ח סעיף ס"ט) רק בר"ח טבת א"ל לנפול ללוי פסוק ואחרת . אלא לכהן קורא עד פסוק עולם המיד . והלוי עד ובכאשי חדשים וישראל עד גמירא . והרביעי בש"מ השני בפרשת חנוכה ואח"כ אומר קדיש (ש"ח סעיף ע"א) :

קי [חטובה ור"ח] אם טעה וקרא ארבעה בשל ר"ח אם לא הניח ספר ב' כלל א"ל לקרות יותר אבל אם הניחו ספר ב' לרין לקרות חמישי משום פגם הספר . שיקרא בשל חטכה . ואם אחר קדיש אחר קריאת הרביעי לא יאמר אחר קריאת החמישי . והפילו אם זכר באלמס קריאת הרביעי שרין לקרות בשל חטכה ועדיין לא בינך ברכה אחרונה . אין גולגולן הספר לקרות בשל חטכה שאין מדגנין בקריאה אחת מענין לענין . אלא יבדך ברכה אחרונה ולא יקרא עוד עולים . אם לא שהניח ספר ב' כדלפיל (ש"ח סעיף ע"ג) :

קי [חטכה ור"ח] אם טעה והחמיל לקרות בשל חטכה ויש להפסיק ויקרא בשל ר"ח ויבדך לפניו ולאחריו . ויש מי שאומר שאם טעה והחמיל לקרות עם הכהן בש' חטכה יגמור קריאת הכהן בש' חטכה ולג' העולים אח"כ יקרא בש' ר"ח . אם אין עם אלא ספר אחד . ואם הניח שני ספרים . יסיים קריאת השלישי בשל חטכה כמו בשאר חטכה . ויקרא לרביעי בקשר כב' בשל ר"ח . ויטל להחמיל שמו מן ובכאשי חדשים (ש"ח סעיף ע"ג) :

פרק י' שעות בקריאת ארבע פרשיות

קיג [פרט] אם לא קרא בפרשת פרה רק עד הגר ט' ופסק עם ובינך לאחריה וגלגל הס"מ תזר ופתח ומבדך לפניו והחמיל מראש הפרשה וקרא עד סוף הפרשה שהיא שמחא עד הערב . ומבדך לפניו ולאחריה . ואם לא גלגל עדיין הס"מ רק שבינך ברכה אחרונה לנד חזר וקורא מתקום שפסק וא"ל להחמיל מראש הפרשה . ומ"מ לרין לחזר ולבדך לפניו ולאחריה . ואם דלג פסוק אחד מפ' פרה א"ל לחזור ולקרות כיון שיקראו אותה פרשה בשלימות בשבת שנה וכמו שכתבנו לעיל סימן ג"ס לענין קריאת ב' וס' וטבת במוחה (ש"ח סעיף ז) :

קיד [ארבע פרשיות] אם באחד מארבע פרשיות קטן ושכחו שרין

קיוס

שער הלכות קריאת התורה אפרים

כיום רק יז"א אחרת ויז"א אלל הראשונה ויאמר קריש ואח"כ יקרא לעולה אחר שיעפיר מענינו של יום בנרכותיה ואם אין עם אחר שידע להפציר לא יז"או אחרת רק יגלו ספר זה במקום הקריאה ואז יז"או עולה זה לבדן ולקרות * ואין קורין אותו בבית בשמו (ש"ח סעיף ז"ג) : ואם לא נזכר עד שהחיל לומר הנכרה ע"ל ההפצרה וכבר אמר הכס אזי יגמור הנכרה ויקרא ק"ת פסוקים מהפצורת השטט ולא יבדק נכרת הפצורה על אחתיה * ויז"א ס"ח ויקרא

פולה אחד שיקרא הפצרה מענין היום ואחד נכרת אחרונה יאמר קריש ויגביה ס"ח ויגלו ואז יאמר ההפצורה בנז"אויס בלא נכרת לפניה ואחר נכרת ההפצורה יאמר נכרת הפצורה על אחתיה (ש"ח סעיף ז"ד) :

קפו [אנכס פרשיות] בשנה מפוצרת שמש וקפו הפצרות והמגילה באחד ראשון לא יז"או וזריך לחזור ולקרומם באחד השני (ש"ח סעיף ז"ז) :

פרק יא בן א"י שבא להו"ל

קפו [בן ארץ ישראל] בן א"י שבא להו"ל ידעמו לחזור * אם קראו לחורה ביום מוב שני של שטפות או ח' של פסח או בשמחת תורה * לא יעלה ואם עלה יבדק ויקרא * אבל

ביום שני של פסח וסוכות יעלה ויבדק : ואם קראו לחפציר יעלה ויבדק נכרת התורה * ואחד מעני תו"ל יאמר ההפצורה ובנרכותיה (ש"ח סעיף ז"ז) (ופ"ח בפמתי שפרים שהביא דברי השב"ח ח"א סימן ת') :

פרק יב קריאת העניות ואם לא נמצאו עשרה מתענים

קפו [מענינים נכוח] בתעניות שקורין בשמחת ויח"י אם חל ב' ו' וטפה וקרא בפרשת השבוע אפילו נזכר באתנע הקריאה אין מחזירין אותו (ש"ח סעיף ק"ו) :

קפו [מענינים] תעניות שמתענים נכרת ר"ה ומכ"ש מעניות של פ"ח אין קורין ויחל ויש מתענים בכל כו"ח ונהגין לפשות למנהל קדו"כ קפון ומוז"אין ס"ח וקורין ויחל אין להם בידע' ובמקום שאין עם מנהג אין לנהוג כן לבתיהם לקרות ויחל (ש"ח סעיף ק"ב) : בתענית מיתחם לדיקוס כיוון שבעה נאדר וכיוצא אף אם יש פשרה מתענים * וכן הנכורים שמתענים בע"פ * ומכ"ש בטובים להטענת ב' ו' של כל השנה או בפי טובי"ח ס"ח * וכן מה שנוהגים החברות קדושות שנכל פיר לבחור לעתים יום אחד לקבוע בו מענית

קפו [מענינים] כשאין בנה"כ עשרה מתענים אז אם חל באחד מימי השבוע שאין בו קריאת התורה אין לקרות ויחל אבל אם חל ב' או ב' כיון שבלא התענית היה קורין ביום בתורה אין חוספות נכרת ולכן אם יש עם ששם מתענים ראוי לקרות בשמחת ויחל * אבל במנהג כשאין עם פשרה מתענים אין קורין ויחל אפילו ב' ו' (ש"ח סעיף ק"ח) :

פרק יג לא קרא בפרשת השבת שבעה קרואים

קפו [מענינים] קב טעיה הקורא וקרא עם השני עד שהשלים כל הקדרה ואמר קריש א"ל לקרות עוד אחד להשלים הו' אלא יקרא אחד למפציר נכרת והמפציר עולה למנין שפכה * ואם השלים הקדרה עם המתעני לרין לקרות עוד שנים אחד לבשי ואמר

זוהי שנימי והוא פלחו המפציר ויקרא למפציר מה שקרא החתמי : ואם הוא בשבת שמוז"אין שני ס"ח ישלים המנין בס"ח השניה והמפציר עולה למנין ז' (ש"ח סעיף ז') :

פרק יד תלתא דפרענותא ודי דנחמתא

קבא [נ' דפורטעתא וז' דנחמתא] אם בשבת ראשונה שאחר"ל נחמתו קמה והפציר הפעירת השבוע אזי בשבת על אחתיה יפציר דברי ידמיכו ובש משש שהם כמובט וז' לז' * ואם ב' עקב טעה ולא קרא הפצורה ותאמר ליון יש לה תשלומין לקרומה ב' שופטים כס הפצורה אכתי אכתי ויחמיל ותאמר ליון * וכן אם ב' שופטים טעה

ולא קרא הפצורה אכתי יש לה תשלומין בהפצורה של פ' תלא שיחמיל אכתי ויקרא עד סוף רני עקרה * והפצורה קומי אורי שתיא לפרשת תחא יש לה תשלומין בהפצורה של פ' נגזים ויחמיל קומי אורי ויקרא עד סוף שוש אשיש והתעם בכל אלה לפי שהם קמוכים זה לזה (לע"ג ואז"ו) כנה סימן תח"ל ס"ק י"ד ובשברי אפרים שער י"ז קכ"ה הקרו שתי שורות : אס

שערי הלכות קריאת התורה אפרים

פרק טז מעה בברכות הפטורה ואם יצאו מקצתן

אכל אם לא היה פטורה בעת שזרעה להחיל הנכנס
אם"פ שקרא בחורה למפסיר וכו'ך אחרים ביו"ד וילאו
אח"כ תקלחון לא יאמר הנכנס כלל רק יקרא
הפטורה בלא ברכה ושיין לפיל סימן ק"ג (ש"פ
סעיף ל"ג):

קבב אם המפסיר אחד הנכנס שלפניה פ"ד לקרות
הפטורה פ' בשבוע והזכירוהו שהפטורה
אחרת לרין לקרות סיוס ח"פ לחזור ולבדך (ש"פ
סעיף ל"א):

קבב אם סיוס פטורה בשעת שהחיל ברכת הפטורה
וילאו תקלחון יגמור הפטורה פס הנכנס

פרק טז תפירות ס"ה שנקרעו ודין יריעה שנקרעה בין השישי

והזיאה כנר יכול לקרות (פ"ו ס"ו ו"ט): אכל אם
נקרע בין דף לדף או בין שיטה לשיטה ברוחב אם לא
נקרע רובו אין מוילחין אחרת: ואם נקרע בחלמץ
האות פסול אפילו דיבוק לא מהני וכן אם נכתב
מקלחו על הקלף ומקלחו על המעלות פסול (ש"ך
וב"ח ס"ס דלא כע"י) ואפילו אם נכתב כל האות על
הקלף רק שהקפת גויל אינו רק מהמעלות: לרין
להזיאה אחרת:

קבו אם נמלא פטות כס"ח בקריאת המפסיר בשעת
או ביו"ט נכתב ריט בשער ווא"ו ושער ח"י
ואם נמלא פסול בחלמץ קריאת הסדרה ואין שם ס"ח
אחרת: וקראו עד גמר הסדרה נכסר הפסול וכן
ביו"ט שקראו עד גמר הפרשה נכסר הפסול: מ"ח לא
יקרא הפטורה בנכונותיה רק יאמרו הפטורה
בנכונות בלא ברכה: (שער פ' סעיף מ') ושיין
לפיל סימן ק"ג:

קבב תפירות שבין יריעה ליריעה לרין להיות רובו
קיים ווא"ל לרין להזיאה אחרת (שו"ח
שנ"י ח"ג סימן פ"ח וכן הביא הפ"ח סימן רפ"ח
ס"ק ד' בשם הגב"י יוסף) להלכה כך היתה להיות
סיריעות חפירות בגידין ולא המוס חבור לנד אחיה
כן אלא שכן הלה לכן נעתי כל התפירות או רובן
קיימין עכ"ל: מיהו מה שנתמלא נקרע בחומש אחד מן
החומשים נס"ח זו אין לפסול שאר החומשים לקרות
בס"ח ובשול"ח אדמו"ר ז"ל הסכים שאין לקרות לכתחלה:
קבב יריעה שנקרעה למעלה או למטה בגליון
ונכנס הקרע עד שני שימין יכול
לקרות בה אפילו קודם שנחתם (ד"ח) ואם נקרע
במך ג' שיפות לא יחפור לכן לא יקרא בה דבין חדש
לשון און אנו נקראין: ויש מהשכיין בין שנקרע בין
חיבה לחיבה בין שנקרע בין אוח לאוח (פ"י ס"ז
וש"ך ס"ק ג') אך אם חפרו אם נקרע מוך ג'

הלכות בית הכנסת

(זוהר הומוה קל"א ז'): ובעודו בנהגל"ם יחכ
מלדבר שיחת תולין פס בני אדם: ואם יש בני אדם
המדברים טושה עמלו כמתפלל וינענע בשפתיו וכן
ישחיק אורחם כו' ואל התפאר בנייהם כי איך מדבר
שגרה שחתה התפאר בנאות השחוקה (גם שלא
בשעת החפלה) וקובד שחתה טמל שגך ט' (ספר
הקנה דף ל"ג): אם הונגל לדבר בנהגל"ם ס"ס דבר
אפילו שלא בשעת החפלה: ישב בחורא גדול וחספג
בטונה ויתענה ארנבים יוס בך רעפים בין מופלגים
(ל"ח שעה"ת פ"ו קרוב לקופו ובכספר פתק התלך
בשם הארזי"ז) ואם נראה נדות חספמיים בגדקס -
שיין שו"פ אדמו"ר הלכות שנת סימן של"ד סעיף
כ"ח שיכור הפדיון: הדידבר בנהגל"ם ט' וחנניו
מתפללים קורא אני פליו סיו על כל כני הרעים
(ירמיה י"ג י"ד) כי ישרים דרבי ה' לדיקים ילכו
בס ופושטים יכבולו בס (הושע י"ד י"ד) ט' שיין
בדוקת הגדול הלכה כס שהביא פוד כמה פאקיס
מענין הזה ושיין בנעל הבורים פ"פ וזהתך פליון
(דברים כ"ו י"ב) ושיין במהר"ם ש"ף בדדוש פ'
ואתהנן: ובמרחק מקדש הכפר רב ייבי:

לבאר הכנסה שמתעדין את החיבה של הס"ך
(הנקרא פמוד) בארך: לנד שחאל של
היכול: הייט שהא"ק הוא לנד שחאלו של הס"ך -
נס

סענין שלא לשוח שיה תולין בנהגל"ם ובהמ"ד פ'
שו"פ אר"ח סימן קל"א וביו"ד סימן רמ"ו
סעיף י"ז ובבאר הגולה כוף סימן של"ד, וכוד
מליט אזהרות פ"ו:

א ועשו לי מקדש ושכנתי בו: (שמות כה)
ופשו לי מקדש סתם דכל בי בנישתא
דעלמא מקדש אוקרי: וסא אוקמוה: ושכינתא
אקדימת לבי כנישתא (זוהר כסא דף קכ"ו פ"א) וכ"ה
במ"כ במקומו פ"ו: ושיין מס' מגילה דל"ח פ"ב:
ב אמר רב אסי בנהגל"ם שמתהבין בו חשטות
מליטו פ' דאח המס כו' אלא לקוף שליטו
בו מת מטה (פרש"י שיחוחו חמים שאין להם קונבים)
וכתב בר"ח דנקש בגמרא חשטות ולא אמרו
דברים בשלים, מפני שבכר אמרו חו"ל (יומא דף
י"ג הובא בשו"פ אדמו"ר סימן קל"ו סעיף ט"ז)
השח שיחת תולין (שיחת ילדות וקלות ראש, רש"י)
שובר שפסה שגאמר ודברם כס ולא דברים בשלים
לכן אמרו לחפילו חשטות שהוא לרין ואינו דבר
בכל מ"ח אקוד בנהגל"ם: ובמ"א דמתהבין בני
כנישתא בתלין דמול: ווי ליה דלחמי פודא: ווי
ליה דגרע מהימעתא: ווי ליה לית ליה תלךא
באלכא דיעשראל, דלחמי לית אלהא ולא אשתכח המן
ולא דמיל מתי, ואנשי קלנא בתקונא פילאה דלשילא

הלכות בית הכנסת

שהש"ץ השועבין הרומו לכללות כולם יחד שפול ידו נשם שלימות כל הלטור. יעמוד בחופן שהרכיטה ראשונה שלו שללד שמאלו יהיה להיכל ה' שמשם הכתמים שיכופו את מדת הכונו. גם אם יעמוד נגד ההיכל ממש יצטרך כנריעה ראשונה שלו להפוך פניו מן ההיכל מקום הכתמים לכותל לפון מקום הכנויות כמו מצפון מפתח וכו' מצפון זהב יאשה עיין מחורי אור גם ה"ה"ל נקרא הלפני כדאיחא כגמרא (קובע דף ל"ב ע"א):

ו ביה שכמו כש"ע סימן ל"ה קט"ו י"ט ובש"ע אדמו"ר קט"ו כ"א במקומות שהש"ץ עומד במיכה שהיא גבוה פשרה ורחבה ארבעה. הייט רק להכותל הדין שש"ע שהוא רבות כש"ע מצטרף עם הלטור לאו"א"ם י"ח ולענין דבר שנקדשה. אבל לדרך להיות שלא נעשה לשם גבוה ושחיה באלמט כדלפיל אור ד' בשם הרמב"ם. כי בש"ח הרשב"א סימן ל"ו הו"א זה הדין להמיר במקומות שנהגו כך. מגמרא קובע (דף ל"א ע"ב) בדיופלטמון (פ"י) שני פלפלין זה לפנים מזה של אלכסנדריא של מצרים שהיה בה כפלים כו"א מצרים ובימה של פן במיכה באלמט וחזן הנקבת (שמש הלטור) עומד עליה והסודרין בידי כיון שהגיע לעשות אמן כלם מייף בסודרין והם עומים אמן עכ"ל הגמרא. ודייק הרשב"א ז"ל שמתחמא גם הש"ץ עמד על הבימה והסודרין משם הכתמים ביומם. וכן ביאר הגר"א ז"ל את דברי השו"ע הללו. אבל אם חסר אחד מאלו התנאים מנהג ישראל תורה היא. ובפרט בהכ"ל ישיבה שהתפלל לא כמה שנים וגם עתה שה"ץ לא נהר גהונו והלטור לא נעש מרשים בודאי חסור לשטם משום גבוה. ואם אינו מדעת כל הקהל כלו י"ש בזה גם איסור גזל כמטאר לקמן אור י"ב:

ז בואד מהלך לדרך כל אדם לזכור שלא יעמוד אחריו להיכל. שהרמב"ם סוף פ"ב מה"ל כלי המקדש כתב נושא הארון נושאים פנים כנגד פנים ואחריהם לחזן ופניהם לפנים (הרי שאין היתר אפילו כשפטוקין במלאכתן) והכסף משנה לא הראה מקומו מן הגמרא. ובמדושי הרד"ל כתב שהרמב"ם הו"א זה מן המדרש רבה (במדבר פ' ה') בני קהת נושא הארון היו מהלכין אחריהם לדרך ופניהם לארון. בלי שלא יתן אחר לארון כו' אמר הקב"ה התורה היא חיים שנאמר כי עץ חיים וגו' כי חיים וגו' ולכל בשרו מרפא. ובני קהת מחזיקים בתורה שהיא חיים זה הארון שבו התורה. בדין הוא שיחיו ולא ימותו היו וחיו ולא ימותו:

ח בתב הלטוש (סוף סימן ק"ג הובא בש"ח ומנ"א) לא יפשו שום מקום לישב עליו בין הבימה שנאלמט בהכ"ס ובין ההיכל בחופן שהיא פני הוישב עליה נגד הבימה והחזיו אל ההיכל (יחזקאל ח' ט"ז) דגנאי הוא ואיסורא נמי הוה. ובוד כדי שלא יפקיין בין המבצר של הכ"ס ובין ההיכל דנראה כמשתחוה לו עכ"ל הלטוש. ונראה שמה שבמדעין קביעות הבימה לשמש קריאת התורה ולשמוע הדרשה אינו כגלל זה. דנחמוק ד' אחמס מן הסיכל

א. אין ממעידין את המעמד קמוך לכותל מזרח רק משוך להלאה מכותל מזרח עד שהיא פני הש"ץ נגד פני הקונים הושבים לדר מזרח:

ג דרגה בגמרא (ר"ה דף ל"ב ע"א) איחא ירד ר' יוחנן בן ברוקא ופירש רש"י ירד ריב"ב לפני הבימה לפי שמצוה להתפלל במקום נמוך קמי ירד עכ"ל. וכן הוא הלשון בכמה דוכמי. יורד לפני הבימה. והוא מגמרא ברטת דף י"ד. לאפוקי מקום גבוה לפי שאין גבוה לפי המקום. וכמו הלטוש סימן ז' קט"ו א' שאם מתפלל בגובה הרי הוא כמחרף. כלומר כאילו הו"ה להתקרב יותר להש"י שהוא על השמים. ואינו יודע כי מלא כל הארץ כבודו ואפילו בעומק הארץ אין דבר נכחד ממנו. וזהו מהשמקום קראתין עכ"ל. גם שוקר ענין השפלה לדרך להיות בשפלות והכנסה כעבד המבקש פרס כמטאר בכמה דוכמי. ומה"ש בש"ע שאם כוננו להשמיט לגבור מותר יתבאר לקמן):

ד וזה לשון הרמב"ם פ"ט מה"ל חפלה. סדר חפלה הלטור כך הוא. בשחר כל הסם יושבים. ושליח גבור יורד לפני הבימה. ועומד באלמט הסם. ובסוד א"ח קט"ו יתקרא יורד לארץ לפני הבימה. ופניו כל הסם יושבים והש"ץ עומד באלמט. מטאר נמשבר יבק מלמח שפתי לרק פרק ל"א. שהשמיט הושבים לדר מזרח ולדר דרום ולדר לפון ולדר מפרב רומזים ל' חיות שנמרכבה שנקראו בלשון הפסוק (יחזקאל א') פני אדם פני אריה פני שור פני נמר והשליח גבור השועבין ביניהם ירמוז לכללות כולם יחד ופיי"ש שגמרא שכללם הוא פרוץ שלם דקדושה. (וכזה מובן מה שמקפידים להשמיד הקטפלים. שישבו הלטור לכל ד' כותלי בהכ"ס ובה"ד):

ה בגמרא (יומא דף ר"ג ע"ב) וכן הוא ברמב"ם ופיי"ש סימן קכ"ג. תניא המתפלל לדרך שיעסע ג' פסיפות לאחריו ואח"כ יתן ששום. ואם לא עשה כן ראונו לו שלא התפלל (פרש"י נוח היה לו אם לא התפלל כמו ראונו לו שלא בא לעולם) ונתן ששום חלה לשמאלו שהוא ימיו של הקב"ה ואח"כ לימיו שהוא שמאלו של הקב"ה (פרש"י המתפלל דואה עמו כאילו שכינה לחול פניו שנאמר שימי ה' לעדי תמיד) שנאמר מימי אש דת לח (דברים ל"ג ב') ואומר יסול מלך ארץ ורבה מימיו (תהלים ל"א ז') וכמו שהרשב"א כשאומר עושה שלום במחמיו הייט למעלה ששם הכתמים. אופן פניו לימין של הקב"ה. וכשאומר הוא יפשו שלום עליו ס' הייט למטה. אופן פניו לדר שמאל של הקב"ה התורה על מדת הדיון ט'. וע"כ תחיל בשמאל שהוא ימיו של הקב"ה ששם הכתמים שיטופו את מדת הכונו. ומימי ליה מהאי קרא יסול מלך ארץ ורבה מימיו ששם מקפדנים של אדם משני הלדדים שנאלו ב' הכריפות לבי' דלדים וימיו וימיו כח עכ"ל כמשה"ש. ומימי שהה"ק שבו. התורה נקרא שם שו"ה כדכתיב ונחה יאמר שונה ה' (כן כתב רבי שמו"ל פ' בשלח ע"פ חפול עליהם) לכן מדקדקים

הלכות בית הכנסת

הם נכנסות בש"ס לפני זה פ"ן ש"ס זוח יאיר
 סימן קפ"ד :

ש בשבת או י"ג בשמיני פ"ן ש"ס חזי
 המחזיק בס"ח השני לא יבט לאחוריו
 הפולה למורה וכן הטולל ס"ח יבא מזה שלא יבא
 אחוריו לס"ח רק תלמד אלוהי : כן ומלא בלקיטת
 מהלוח ר' ישעיה פ"ק :

י מה עמך הכתובים פ"ד מהל' ס"ח ונב"ש י"ד
 סימן רפ"ב ולא יחזר אחוריו לס"ח אלא
 גבוה ממנו עשרה עפחים - ביאר בשו"ע ז"ל יאיר
 סימן קפ"ד דהיינו י"ד עפחים למעלה מקומת איש *
 וכן הנין הס"ח ומ"ש שם בע"ז ס"ק א' והכניס בו'
 כחב פ"ו בידות גדולים * ואני טובב לפמוד נפת
 הדקשה של הנימה שקרין עליה פנים נגד הסיכל
 מהלוח ר' ישעיה פ"ק :

יא להבהנים בדוכן המיוז ח"ל לפמוד פניהם
 כלפי הכס הש"ס שחוריהם אל

הסיכל (וא"ו) שיהיה האה"ק גבוה עשרה עפחים
 למעלה מקומת איש * ודי אל כוח גשה מן הארץ
 יערה עפחים כמבואר בש"ס פאר הדור להרמ"ס
 סימן קפ"ח) כהניא (בטעם דף ל"ח ע"ה) כה חכמי
 פנים כנגד פנים בו' אמור להם כאלה האומר לחבירו
 התדבק פמו פא"ש * עם שאחורי הכהנים אינם כולל
 בנכח (ש"ס אדמו"ר ספ"ק כ"ג וספ"ק ל"ח) וסמ"ס
 הסיחור להכניס לפמוד כך מותר בנמרה (סוקה דף
 ט' ע"ה) אמר ר' יצחק לטובס מהא אימת זכור
 משלום כלפי שיהכניס שומדים ופניהם כלפי הכס
 ואחוריהם כלפי השכינה : וספ"ק הרמב"ם (פ"ד
 מה"ל תפלה ה"ל י"ב) והכל בו וסמ"ג עש"ן כ'
 וסמ"ק סימן ק"ג ואגודה והא"ה בס' המיוזך מזה
 עפ"ם ופגר מיהא רבא ופגר לרה לדרך וטוד כמה
 פוקקים ראשונים * אשר רק בה"ו חיות של יברכך
 יאר ישא יעמוד פניהם כלפי הכס אבל נפת בנכחם
 בא"י בו' לריבים לפמוד פניהם נגד הסיכל ובספר
 אל' רבה האריך בזה ודחק לאחר שר"ש סב"ש
 הלבוש כשמחזירין פניהם כלפי הכס מנכ"ן אפשר
 לפרש כשולין להחזיר פניהם יברכו קודם * ודייט מיד
 קודם חזרה * ונחב ע"ן מחסנך דנכח כהנים מדבר
 לפס ואיכא אימת זכור ראוי להיות פנים כנגד פנים *
 משא"כ בנכח אפר קטעו שמנכ"ס להקב"ה עכ"ל
 הא"י * וכן הוא בנכ"ד יוסף ואדמו"ר בש"ס נסם
 הפד"מ בכר"ס לקיים ב"ס סכנות להחמיל בנכח נגד
 הסיכל בו' גם כספר תנן בדברים האריך בכח בזה
 לשמות כדעום ולא פלחם בדי ומתקנתו לפרש ג"כ
 כמו הא"י * שת"ש כשמחזירין היינו כשולין
 להחזיר פניהם : אסמ"ג אדמו"ר נקדור כח
 שערע גלש"ן ללא לשמח למדי אפי' והכהנים

מחזירין פניהם כלפי הכס ומנכ"ן כדור אהה בו' גם
 הפת"ג כחב כן חזר הכונס ח"ל והמנהג לאחר
 שהחזירו פניהם כלפי הכס ממחילין בנכח אה"כ
 עכ"ל * וכן נראה דעת כב"י וליטע כב"ה כמו
 שיתבאר * ולפטר דבר שלא ייחס דברי האחרונים
 כמלקוט ופוסקים דברי הראשונים * נראה לומר
 מאחר שהיחזר כזה מלו נאימת הכסר ישא כמ"ס
 הא"י והנמש"ן אחיו שנפת שמנכ"ן להקב"ה אין
 להם שום שייכות להכסר ומדוע נמיר להם לפמוד
 אחוריהם כלפי הסיכל * אבל אחר שגילה לו האר"ל
 את כל הכוונות מנכח כהנים וש"ס טוונס שאינם
 נאקדים פ"י סככים רק חלויים ופומדים ככוונת
 הקהל דהיינו נפת שהכניס אומרים בנכחם כדור
 אהה בו' וכוונת הקהל כשהיי פסוקים עקודם יברכך
 היינו חלויים שגלשוו סככים לברך את ישראל *
 וידבר * דבר אל אה"ן * כה חכמי אמר להם *
 כמבואר בפ"ח עשר חרות הכמיה פק"ו ו' ופי"ן
 נקדור האר"ל * ח"כ לא יתכן עוד אשר נפת
 שהכניס לריבים לשלמות הקהל יעמוד אחוריהם
 להקבל וברואי שייך בזה אימת הכסר * ממחיל
 נמרחב ונחפשע היתר גם על פה אמירת בנכחם
 כדור אהה בו' * ומלא ע"ס בנכחם כדור אהה בו'
 וכלל בהגמרא במימרא דר' יצחק ה"ל * ואדמו"ר ז"ל
 והמנהג המבואר בפמ"א לא פליגי כלל על הראשונים
 ז"ל * ונזה ויבן דברי הנהג הלבוש (הה מסבל
 הלבושים וס"ל יוסף הלבוש כמבואר בהקדמת הלבוש)
 שכתבו בספ"ק י"ח היינו בנכחם כדור אהה בו'
 בה"ל * ואפי"ן כשמחזירין פניהם כלפי הכס אז
 אחוריהם נגד הסיכל כלפי השכינה אין בכך כלום
 כדי שתהא אימת זכור פליהם עכ"ל * וכן הוא דעת
 הב"י שהביא המימרא דר' יצחק על החיות
 וכשמחזירין פניהם כלפי הכס חנכ"ן כדור אהה
 בו' שנמיר :

יב בברבנ"ם ישינה * אפילו אחת האנשים שאין
 להם חזקה בעצמת מבר או ירושה
 או מחנה * טולס מוחקים במקומות הפנייים
 שניות הכנסת ונקדקתיה בניה ככנסת לכן אין אדם
 רשאי להאריך או להרכיב שום דבר שניות הכנסת
 מקומות שבו * שהמקום הפניי אין אדם רשאי לקדו
 אלא מדעת הקהל כל * (ש"ס הכש"ה ח"ק
 מולדות אדם סימן ל"ב) :

יג אם סמרו בהמ"ד י"ן ונבטו מחדש יותר גדול *
 אין לפטר עש"ן חלוקת המקומות בבהמ"ד
 מחדש פי"ן ש"ס אדמו"ר נחב זקק מחדש מא"ח
 סימן ל"ב : עזרת נשים הדוחקים מאד ודו"ס
 להכניס פ"י ש"סמרו ח"י טולס מנהגים * בא"י
 אופן מוסר לפמוד סמול * פי"ן נחב זקק ה"ל
 סימן כ' :

